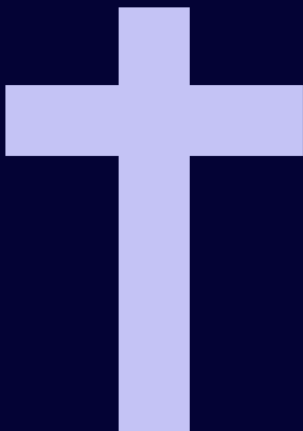

SISIPAC AC QELIA

The New Testament and Psalms in the Kube Language of Papua
New Guinea

SISIPAC AC QELIA**The New Testament and Psalms in the Kube Language of
Papua New Guinea****Buk Song na Nupela Testamen long tokples Kube long Niugini**

copyright © 2012 Global Bible Translators

Language: Mongi (Kube)

Translation by: Global Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 12 Dec 2025
0403b50f-078d-52e2-a203-056e8a430665

Contents

front	1
Legic	3
Mataio	127
Mareko	189
Luka	227
Yohane	293
Méliméli icac ai	339
Roma	400
1 Korinti	428
2 Korinti	455
Galatia	473
Efeso	482
Filipai	491
Kolosai	498
1 Tesalonika	505
2 Tesalonika	511
1 Timoteo	515
2 Timoteo	523
Tito	529
Filemon	532
Hebiraio	534
Yakobo	554
1 Petero	561
2 Petero	569
1 Yohane	574
2 Yohane	581
3 Yohane	582
Yuda	584
Ac Saṇa	587
Read the New Testament	617

Sisipac Ac Qelia Sampela hap Buk Baibel long tokples Kube long Niugini

The New Testament and Psalms in the Kube language of Papua New Guinea

Global Bible Translators

Sisipac Ac Qelia

Sampela hap Buk Baibel long tokples Kube long Niugini

The New Testament and Pasmals in the Kube language of Papua New
Guinea
[iso]

Translation: © 2012, Global Bible Translators

Print publication, 2012, Global Bible Translators

Web version
2017, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim

long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long *<http://tokplesbaibel.org>*. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa. Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long *<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>*.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Legic Kiwi 1

1

(Legic 1-41)

Héna éréhéc.

¹ Ic ségi ségiyaguc imi ic zipilij zapalaŋa ionac ninij arengia imi ménda méndacma kemma, képésic ic ionac kekecac hénaiguc momacnec ménda namma, zédesi ic iniguc* momacnec ménda tacanzac.

² Nénj Yaweac† héna acwac‡ ewa sinja heyu, sinji kaiwe séc héna ac imi zénijnanzac.

³ Inénj ic hésa doku téfara giŋgiŋaiguc himicgic nanjanzac ésécnec haréŋa ménda bura tiyu naléya méndacma héra gocmia haianzac. Inénj imuac me imuac ai meyu hiabianec saima kenjanzac.

⁴ Nénj ic zipilij zapalaŋa imi imuhuc qahac. Inénj imi gorosonja sénéwéra luhucnéŋ mihilangéyu kenjanzac ésécnec.

⁵ Imuac ninjac ic zipilij zapalaŋa ienenj imi Anutunénj kitiwa biria melenj énécmiyu hia ménda nanjselimu. Wanju képésic ic ienenj ic solanja iniguc momacnec kecmuac séc qahac.

⁶ Ic hiabia imi Yawenénj inicgalen wanj énécmianzac, nénj ic zipilij zapalaŋa imi enenj tima kenjanzu héna imuac tetcgia imi humu qai wawanja.

2

Anutunénj Kristoac sisipac ac ézéyec.

¹ Némac ninjac baera baera ic embac ienenj qegetali ac qewelonja wamma, imuac ic embac ienenj ai gorosonja imuhucyawac ninarenj wanjanzu?

² Wanju Yawe zéma iwac halécnénj météré mima gésimimia iorac hazéc wanj érécmima baecac ic kewu ienenj zéréŋqéréŋ wamma nanjic, baecac galenjhéra ienenj momacnec toroqe amuma yomuhuc emininzu;

³ Senj hésa qaté nénécmizac imi qetecgéma hésa selia ziki sipac menénéc mizac imi hulac gilidacbiŋ.

⁴ Wanju ou kurumenjiguc taczac inénj desi énécmizac. Minj Kewunénj isocfagociguc onopoczac.

⁵ Inénj qeri geric wamma ac wanj énécmizac, tericgé énécmima yomuhuc zézac;

⁶ Nenaoc, nena ic kewu, nuac baec bonja téréya Zioniguc kumuwa nanzac.

⁷ Imuac ni minj kewuac zézé seli ac imi zéau énécmiwa baec séc kenzac. Yawenénj yomuhuc nézézac; Gi imi nuac nanja. Deguc ni héri haima mihicŋi géŋzua.

⁸ Zéwelecnénna nenj nuac mératéc baec séc ic embac hénia hénia imi gémba guac bunja wandacmu. Wanju baec tetcgia séc moczonj guac bunja wandacmu.

* **1:1:** Hebiraio aciguc; Ionac tataciguc. † **1:2:** Yawe; Anutuac qara, kiwi téréyaiguc ogic hezac, nénj qac téréya imi ménda olomma Minj Kewu zéanžu. ‡ **1:2:** Héna ac; Hebiraio aciguc Tora, Moseac kiwi ura 5 Anutuac acuažéc imuac hénihéniaiguc hezac imuac qara.

⁹ Waŋu geŋ aiŋ qarucganéŋ hazéchécca unuwésémaŋ. Kewuc nomuŋ ésécnecc qéséŋénécmina.

¹⁰ Imuac baera baera ic kewu ini niŋtegic qinŋtegic ginaguc wammu. Baera baera galenŋ ini goro ac imuac gezac haimu.

¹¹ Bac yandi yandi wamma Yaweac welenŋ qemima, bac yandi yandi wamma zézé ségiségi wammimu.

¹² Qeri geric waŋ énécmiyu baec hénaginaiguc biriwu niŋac. Iwac naŋa kiricne mima welenŋ qemimu. Qeri birianéŋ élanzaŋnec geric bélaŋ ésécnecc yacma onowac niŋac. Iwac muru héima naŋanŋu imi enenŋ moczoŋ ségiségi ginaguc wammu.

3

Hazéc hécgina ienenŋ helanŋi énécmigic Anutuac muru héima nammu.

¹ (Dawidinéŋ eneya naŋa Apsalomac wésia igucnec néŋgacma keŋec nalé imuaru oyec.) Yawe, hazéc hécna imi yei sasala yanda. Ic embac hazéc wannémma yaré qewiŋ zéma yacma nanŋu imi sasala yanda.

² Ic embac sasalanéŋ nuac* yomuhuc zéanŋu; Anutunéŋ aŋgéŋa ménda tianzac. (Ohec)

³ Néŋ Yawe, gi imi nuac saiwa, nuac edamuna, nuac orucna meyac néŋanŋaŋ.

⁴ Ni Yaweac kucnec ewa ewananéŋ qacma héiwa, inéŋ iwac baec boŋa téréyaiguc† acna melenŋ néŋanŋac. (Ohec)

⁵ Ni ama siŋiyu gau heanŋua. Waŋu Yawenéŋ néŋgalenŋ waŋŋéŋu siŋunec munŋuc yacanŋua.

⁶ Hazéchécca tausenŋ tausenŋ ienenŋ leleccgé néŋgic, néŋ ni bac yandi yandi ménda waŋanŋua.

⁷⁻⁸ Aŋgéŋ titi imi Yawe guac murunec. Miŋ kewuac mériaŋ imi ic embachécca qacginaiguc mama heanŋac. Imuac niŋac, Yawe, gi yacna! Oh nuac Anutu, ni aŋgéŋna tina. Nuac hazéchécca nekanŋina kuma ic zipilinŋ zapalaŋa ionac zécgina hézénŋena.

4

Zérabéra naléiguc ewa éréhécc qahac zéwelec waŋec.

¹ (Legic galenŋawac; waŋgoŋ hésiaguc, Dawidiac legic zéra.) Anutu, nuac solanŋa miŋina, ni guac qacma guruwa acna melenŋ némbésémaŋ, ni baec wénŋwénŋiaiguc kecca baec kondonŋa mihicŋi nénnec, imuac ewa hia niŋnémma zéwelecca niŋna.

² Baec ic ionac naŋhéra* ini nalé dahecac séc gamu qeqe mihicŋi némmu? Nalé dahecac séc edamuna imi melenŋgic gamu qeqeac buŋa waŋu, haka biriawac siŋa nimma baniara méndac énécmima kecmu? (Ohec)

³ Yawenéŋ eneya niŋac wamma siŋ niŋmianŋac i gésimiyec imi niŋasarimu. Imuac ni zéwelec wamba Yawenéŋ nimma kecanŋac.

⁴ Ini bac yandi yandi wamma képésic ménda wammu. Gaugina hewiŋ zé emma acgina qaiyu bénzénŋnec qeriginanéŋ zéma nimmu. (Ohec)

* **3:2:** Hebirairo aciguc; Kecec unŋanawac. † **3:4:** Zion baec boŋa, imuac qahaiguc Dawidiac demin selia neunŋ kiroponéŋ leleccgéma nanŋac. * **4:2:** Ac haka silicginaiguc ic tosaŋa kuc buŋaginaiguc ionac icac naŋhéra zéanŋac.

⁵ Miñ Kewuac muru hakagina solañja iminénj mulu ésécnec haimimu. Yaweac muru héima nammu.

⁶ Ic embac sasalanénj Mérénénj haka silic hiabia ménj nénézéyu hémbiñ? zéanžu. Imuac Yawe gi guac kic tanecga asac mararañja gucnénj ninicna.

⁷ Miñ Kewunénj nuac ewa qerinaiguc ségiségi kunenj yanda tiyu sécgéanžac. Ségiségi iminénj padi me wainj qelianénj sécgéyu ségiségi wañanžinj imi qeyu maanzac.

⁸ Ni imuhuc solañjanec demin menémma néngalen wañnéñanžac imi Yawe momacguc sac kecžac, imuac mia ni ewana déñ wañu gauna heanzua.

5

Anutunénj yéwéri igucnec metecgé némmac zéma niñkinžénj wamma zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; kuñaguc héigic, Dawidiac legic.) Yawe nuac acnawac gezac haina. Nuac yaiwisinj acna niñnéna.

² Méra némbésémañ niñ wamma guru héhéli génžua imi nimbésémañ.

³ Yawe, siñunec séc geñ nuac ac ewana niñanžan. Acna melen némbésémañ niñac siñunec zéwelecma bénžéñnec mambéc kecanžua.

⁴ Hénia imi yomuhuc; Miñ Kewu gi biriawac siñja ménda niñanžan. Ic birianénj giguc hia tacyac ménda wammac.

⁵ Séwi enenj icnénj guac wéségaiguc nammucac séc qahac. Miñ Kewu gi imi haka silic biria wañanžu imi onac méžéga kunenj yanda tianžac.

⁶ Yawenénj ikoc ac zéanžu imi unuma sac naec énécmianžu imi zéma tilic qilic ic ionac méžéya tianžac.

⁷ Ni imi Miñ Kewu guac goi héihéiganénj nanžé néñu kucna mihicñima Miñ Kewuac ocmuñ téréyaiguc keremman. Eega héigémma siminj héigémma Miñ Kewu guac ocmuñ téréyawac muru kemmac.

⁸ Yawe, nuac leleciguc hazéchécna sasala kecžu, imuac Miñ Kewu guac hénja solañjaiguc nuagicma kenna, Miñ Kewu, hénaga dindinja imi nézéna hémba.

⁹ Imuac hénia imi yomuhuc; Kuaginaiguc imi ac héla ménj ménda hezac. Ewa qerigina imi ic embac mebiré énécmiwinj zé niñarenjégic sécgédacžac. Wañu déméngina imi kic suañ anañgia ésécnec. Wañu ezelangina iminénj haléc ac efima zéanžu.

¹⁰ Anutu, ionac imi képésic ginaguc zéénécmina. Waiénécmina enañ nininj bétaciguc enaoc hiñgacgic inimac. Ienenj Miñ Kewu andé qeanžu, imuac niñac wawañ memegina biria imuac niñac wamma nesi énécmina kemmu.

¹¹ Néñ méñnéñ ménj guac muru hama sanžianžu imi ségiségi mihicñi énécmina. Ionac imi wai énécmina nalé tetcgia qahac ségiségiac legic héima kecmu. Ic imuhucya imi saiwa wañ énécmina, guac wañanžu imi enenj guac niñ wamma ségiségi wammu.

¹² Yawe, gi imi hélacnec ic solañja mérianj mihicñi énécmianžan. Guac ewa hiaganénj saiwa éséc demin meénécmina.

6

Qenzerj manzerj qeriaiguc Miñ Kewu zéwelec wammijec.

¹ (Dawidiac ewa biricac legic, wanjon hésiaguc.) Yawe, qeri biricgaiguc ac ménda wanénna. Min Kewu, guac qeri gericgaiguc zémindinji ménda wanénna.

² Yawe, ni kucna qahac, imuac ewa hia wanénna. Yawe, mehiaru néna. Sicnawac toroya imi geriwa nozac.

³ Nuac kekec unananéj zuracgézac éséc nec geriwa nozac. Yawena nalé dahecac séc mambéc kecmanjac hezac?

⁴ Yawe, lilingéma hama kekec unana metecgé néna, Min Kewuna goi héihéiganéj ni humuc igucnec angéjna tina.

⁵ Méjnéj méj humumaguc Min Kewu ninqelimacac séc qahac. Humuc ic ionac baec sasangia igucnec mérénéj gi hia mepési gém mac?

⁶ Ni zésilac wamma kecma birizua. Sinji herec kic qelinec kecma siacba kic masinanéj hehena mézégézac. Siacma kecba aturu hehenanéj dokuyaguc wandaczac.

⁷ Siac yanda wankecba kicnanéj biriya hia hémmajac séc qahac wanzac. Hazéchécna ninjac siacba kic masinanéj wanu kicnawac kuhanéj mazac.

⁸ Haka biria wananzu ini moczon nuac murunec néngacma kendacmu. Yawenéj nuac zésiacna ninjénzac.

⁹ Ewa biric wan némmac ninjac qerinanéj hélacnec qacma zéwelecba Yawenéj ninjénzac. Wanu nuac zéwelecna imi kesa angétizac.

¹⁰ Nuac hazéchécna imi gamu qeqe zéma bac yandi yandi kunéj yanda mihicji énécmiyu, gamugina nimma néngacma lilingéma kemmu.

7

Ununesi mihicjima Anutunéj méra mimac ninj zéwelerec.

¹ (Benzaminac qelia méj Kusinéj ac wammiyu Dawidinéj ara bakia melemiyec.) Yawe, nuac Anutuna, ni Min Kewunawac muru sangi sangina mihicjizua. Nesinénzu moczon yanda ionac murunec angéjna tina kératacnec népésina.

² Imuhuc ménda wan némbanec, ienéj laion wan éséc nec kucnec hama kekec unana kiricqiric wan némbunec. Gi qahac wanu metecgé nénéja méj ménda keczac.

³ Yawe, nuac Anutuna, ni haka yomuhuc waji iguc, nuac méranaiguc hakana biria yomuhuc hezaciguc wai énécmina imuhuc hia wan némmu.

⁴ Ni ic méjac képésic méj wammiji iguc, héniaja qahac hazécnawac iwawai méj wagiri iguc,

⁵ wai énécmina hazéchécna ienéj kekec unana nesima hama népésimu. Wanu wai énécmina ienéj baeciguc kekecna tihumu némma edamuna imi seitotonjiguc gilic hia mamac. (Ohec)

⁶ Yawe, qeri biricgaguc yacbéseman. Nuac hazéchécna geric bélanginaguc hazéc wan énécmima yacbéseman. Anutuna, yacma nambéseman. Hena ac nénézénec imuac séhaiguc wan énécmiwéseman.

⁷ Baera baera unuruna hama lelecgé géngic, géngaoc lilingéma hama ou enéja tacma inicgaleréj wan énécmiwéseman.

⁸ Min Kewunéj baera baera ic embac zégési nénécmimac. Yawe enéja minja, géngaoc solan dindinja zéma haka héla qerinaiguc hezac imi hénégisiwéseman.

⁹ Qeri héhéñ, solañ minjina, gi imi niniñnina batucgéma héñanẓañ. Ic zipiliñ zapalañ ionac haka biria imi metecgéma haka solañ mesolañanina nammac.

¹⁰ Eñeñ minjina, Anutu, nuac saiwa keczac. Inéñ ic embac qeri solañ kecẓu imi añgéh tiénémianzac.

¹¹ Anutu imi zégésigési ic solañ. Inéñ naléya naléya qeri biric niñénémianzac.

¹² Ieneñ ewa qerigina ménda mindiñimuiguc Anutunéñ souya zéra qer-icma tewiya héré muïmanjac zé zérén qérén wammac.

¹³ Anutunéñ zérabéra humumia zérénqérén wandaru hezac. Inéñ tewi geric bélañaguc miyacgéyu hezac.

¹⁴ Ic birianéñ haka biria aẓi kiyu mihicñizac. Inéñ réwéri héri haima imuacnec merac ikora mezac.

¹⁵ Baec sésén tewi luacyaguc mihicñianzac i eñeyaoc imuaru mama hiñgacanzac.

¹⁶ Kaiziliweñ iminéñ eñeya oruc qahaiguc maanzac. Zipiliñ zapalañ iminéñ eñeya oruc siraiguc maanzac.

¹⁷ Ni Yawe imi solañawac niñac ewa hia ac ézéman. Eñeñ minjina wac qara mepésiman.

8

Ic imi némac hiya niñac niñmianẓañ?

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra, wañgoñ hésiaguc.) Yawe neñañ Miñ Kewunina, guac qac buñaganéñ baec séc zézé ségiségiyaguc wanzac. Gi imi ou kurumeniguc asac mararañga haina sécgéma hezac.

² Miñ Kewuac hazéchéra zéma ac bakia melembiñ zé wañanẓu imi eneñ acgina qaimac niñac, Miñ Kewunéñ wañu kokoc namu nene ieneñ Miñ Kewu mepésimigic kuhaguc wañanzac.

³ Miñ Kewuna méraga merawanéñ memeya kurumen zéma imuac iwawai qeriaiguc haina hezac maso zéma ménni sikiluc imi kicna hima hémba kuney yanda wanzac.

⁴ Néñ icac niñna némaria wañu, Miñ Kewunéñ niñmianẓañ. Wañu icac nañ imi némaria wañu hénggaleñ wammianẓañ?

⁵ Ic imi mihicñjima séha komora méñ memamina kuaya meme uña ionac bacginaiguc kerec.* Wañu edamu zéma qac buña eñeñanéñ ic kewuac opocya ésécnec haiminec.

⁶ Wañu Miñ Kewunéñ zéhicñiyec kekec iwawai imi moczoñ inicgaleñ wammac niñac zémima iwac héná bawaiguc onopocnec.

⁷ Imi mia rama tuña tuña, burumakao tuña tuña, zéma zélén baec kondonaguc wiri yañ zéma

⁸ sawaiguc nei hénia hénia zéma kondun dokuiguc lambéc zéma iwawai hicñjima héná hezac séc keñha wañanẓu imi moczoñ yanda momacnec.

⁹ Yawe neñañ Miñ Kewunina, guac qac buñaganéñ baec séc zézé bipiyaguc wanzac.

9

Anutuac kuha zéma zégésigési solañ.

* 8:5: Heb 2:6-8, 1Ko 15:27

¹ (Legic galeṇawac; Dawidiac legic zéra; Songon legic ‘Naṇa humuzac’ imuac ewaiguc.) Oh, Miṇ Kewu, ni ewa qerina moczoṇnec Yawe qacma mepési génzua. Ai welicwelicgia wamma menec imi moczoṇ zéau énécmimaṇ.

² Ni Miṇ Kewu guac ségiségi wamma ewa hia nimmaṇ. Eṇeṇa miṇina kecaṇzaṇ guac qacga gita kulele qema mepési gémmaṇ.

³ Nuac hažéchécna ieneṇ néṇgacbiṇ zé lilingégic, néṇ guac wéségaiguc gonzoṇtoṇ géma mama humudacgic.

⁴ Imi mia hénia yomuhuc niṇac; Geṇ mia nuac solan dindiṇa zéma acna héipuc wannémma meselinec. Ic kewu tatacgaiguc tacma dindiṇanec zétécgénecc.

⁵ Geṇ baera baera ac geriwaguc waṇ énécmima ic biria mebiri énécmima qacgina hémbénaṇawac auna qahac wandaczac.

⁶ Humuc hémbénaṇanéṇ hažéchécna énépésiyecac keczac. Waṇu ama areṇa areṇa yanda demin seliaginaguc imi ic gétéya ésécnec héréma qéziḍacnec. Méṇnéṇ méṇ ama areṇ imuac méndagucnec niṇqelianzac.

⁷ Yawenén hémbénaṇa kecaṇzac. Inén zégésigési ai niṇac ic kewu tatacya miyacgéyu hezac.

⁸ Inén solananecc baera baera imuac tacyachéra zégési énécmianzac. Waṇu dindiṇanec ic embac galenḡé énécmianzac.

⁹ Yawe imi helanži énécmimia ionac kiropo selia wanzac, zérabéra naléiguc eṇeyaoc demin seli waṇ énécmimac.

¹⁰ Geṇ guac hochoc ai meanzu imi ménda wai énécmianzaṇ, imuac niṇac Yawe guac qacga ninzu imi eneṇ guac héima nandacmu.

¹¹ Ini imi Zion iguc kecaṇzaṇ Yawe imi mepési migic. Iwac haihaka imi baera baera ic embac sugcinaiguc zéau énécmigic.

¹² Ic méṇac sacnéṇ mayu haka imuac zéqesi énécmianzac inén mia niṇqeli énécmima kecmac. Inén maqeqeya, gum bénzénzén mema amuma kekec, tidacgé énécmimia ionac zésiaccinawac ménda eluṇ qemac.

¹³ Yawe ewa hia waṇnéna, hažéc wannénzu ieneṇ tilanži néṇkeczu imi hénna. Gi humuc ac sanḡulaṇaiguc ni meyac néṇanzaṇ.

¹⁴ Imuhuc waṇ néna ni guac mepé qepésiacc legic imi énézédacmaṇ. Nina béracga tanec waṇanzaṇ Zion kiropo imuac sanḡulaṇ yandaiguc* aṇḡéṇ titi aiga menec imuac wamma ségiségi wammaṇ.

¹⁵ Baera baera ieneṇ baec sésén eṇaoc éségic imuaru mama hingacgic. Waṇu ufic eṇaoc musaṇgéma haigic iminén eṇaṇ hénagina késazac.

¹⁶ Yawenén tasia meénécmima eṇeya hénia mewininiyu niṇgicac nin-daczu. Ic biria eneṇ iwawai eṇaṇ méraginanén miyacgéic iminén ziki sipac meénécmizac. (Ohec)

¹⁷ Kaižiliweṇ ic ieneṇ humuc ic ionac baec sanḡeṇaiguc lilingéma kendacmu. Anutuac eluṇ unuyec imi eneṇ moczoṇ imuhuc wandacmu.

¹⁸ Maqeqeya ionac imi nalé séc eluṇ ménda qemac. Maqeqeya imi onac kic hihi imi hémbénaṇa haréṇa ménda wammac.

¹⁹ Yawe gi yacma nanna. Baec icnéṇ meseliwu niṇac. Baera baera imi eneṇ guac kicgaiguc zétécgé énécmimia wammac.

²⁰ Oh Yawe, bac yandi yandi mihicṇi énécmina, baera baera imi eneṇ héniaḡa niṇtegicma baec icḍaci imuhucya keczu imi niṇasarimu. (Ohec)

* **9:14:** Yuda ic ieneṇ sanḡulaṇ yandaiguc ac gésiségi ai meangic.

10

Helanži mianzu ionac murunec anğéŋa timac niŋac zéwelerec.

¹ Yawe, némac niŋac lakec nankeczan? Némac niŋ zérabéra naléiguc sanğima keczan?

² Ic birianén séwi enen wamma ic kucya mamaya nesi mikeczac. Geŋ zéna manam batuc arenğéyu hezac imuaru eneyaoc mama hiŋgacmac.

³ Ic birianén eneya kekec uŋayawac ewa siŋ imuac mepési amuanzac. Hémbaoc icnéŋ Yawe zéhiaru mimaguc mematiti wammima kenanzac.

⁴ Ic birianén séwi enen ac kic tanecya wamma Yawenén ménda kic hima néŋanzac zéma niniŋa imuac me imuac séc Anutu ménda keczac. zéma niŋanzac.

⁵ Iwac hénayanén nalé séc seligima heyu, guac zégésigésiaç tatacnén ou taru inén héŋtegiçmacac séc qahac waŋu, hažéchéra moczoŋ ionac imi mematiti waŋ énécmima kecanzac.

⁶ Eneya ewa qerianén ni imi kenqe haçena qahac hicŋisaiya hicŋisaiya yéwéri mén ménda mihicŋimaŋ imuhuc zéanzac.

⁷ Iwac kuayaiguc imi saec ac zéma ikoc ac zéma zébiri qébiri acnéŋ sécgéma heyu ezelaŋa bawaiguc imi réwéri zéma kaižiliweŋénén hezac.

⁸ Inén ama areŋ maréŋaiguc mambéc tacma sasaniğiaiguc ic késpedes solaŋ kekera unuhumuanzac. Waŋu ic maqeqeyawac niŋu neneyawac tanec waŋu imuac kiwa hima awima tacanzac.

⁹ Inén laion yaŋén zunzuŋaiguc tacanzac éséc nec sasaniğiaiguc héima tacma ic maqeqeya késamaŋ zé mambéc keru hayu uficyanén késahéréma kenanzac.

¹⁰ Inén tererema héima taru ic maqeqeyanén mériaiguc enanzac.

¹¹ Waŋu ic birianén ewa qeriiguc yomuhuc zéanzac; Anutunén eluŋ qeyu kecanzac. Waŋu kic tanera imi usuyaguc imuac hémbénaŋa hémmacac séc qahac.

¹² Yawe, yacma nanna. Anutu, méraga meyaçna enu. Ic maqeqeya helanži énécmiawac eluŋ ménda gumac.

¹³ Ic birianén Anutu mematiti wammima Inén hakana biria yomuac ménda zéqesi waŋ némmac. zéma niŋanzac imuac niŋac imuhuc zézua.

¹⁴ Geŋ imi héndaczan. Ewa biric zéma yéwéri imi héŋsosolima méraganén tasia melemmaŋ zé niŋzan. Imuac ic maqeqeyanén guac muru héianzac. Gi imi becarunec gupaŋ merac héipuc wammianzan.

¹⁵ Ic biriawac méria kuna. Ic biriawac haka biria imi moczoŋ mihicŋi dacmaguc hocma waiwésémaŋ.

¹⁶ Yawenén tetcgia qahac hémbénaŋa ic kewu kecanzac, baera baera ic embac* imi iwac baec igucnec auénécmiyu humuqai wandaczu.

¹⁷ Yawe gi imi ic memama amuma kecanzu ionac ewa siŋgina imi niŋénécmianzan. Imuac ionac ewa qerigina meseli énécmima gezac qema niŋna.

¹⁸ Gupaŋ merac zéma helanži énécmimia ionac niŋac wamma zéteçgé énécmima baec ic enen muŋguc ménda tericgé énécmimu.

* 10:16: Ic enia ionac zézéya.

11

*Niŋkinzéŋnina imi Miŋ
Kewuninawac muru haini hemac.*

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Ni néŋgacma Yaweac muru saŋgizua. Ini némac niŋac kekec uŋanawac ézéma nei éséc nec néŋgacma nonac baec boŋaiguc hana zézu?

² Ic biria ieneŋ tewiginaiguc zakona mui hérétéŋ wanzu. Ic qeri solana tunumaniguc qewiŋ zé wanzu.

³ Baec nanananeŋ bacgéyu ic solananeŋ dimuhuc wammac?

⁴ Yaweneŋ eŋeya ocmuŋ téréyaiguc kecanzac. Yaweac ic kewu tatacya imi kurumeniguc taczac. Imuac nec inéŋ kic hima baec ic neŋaŋ ninic tegicanzac. Kicyaneŋ ninic sosolianzac.

⁵ Yaweneŋ ic solana batucgé inicma ic biria zéma kaiziliweŋac siŋa niŋanzac iwac kekec uŋayawac mézia tianzac.

⁶ Inéŋ zéyu salfanéŋ kia éséc nec mama ic biria onomac. Geric zéma salfa zéma luhuc bélaŋagucnéŋ ionac sokociguc mesécgé énécmimac.

⁷ Yawe imi solan dindiŋa, imuac ai solanawac siŋa niŋanzac. Imuac ic solana ieneŋ iwac kic tanera hémmu.

12

*Nalé biriaiguc méra mimac
niŋac zéwelerec.*

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe méra némbésémaŋ. Eega héianzac imi humuqaimaŋ zé wanzac. Ic hélanéŋ ic onac sugina iguc nec qahac wammaŋ zé wanzac.

² Ic ieneŋ ama momac hécgina ac ikoc waŋ énécmima kecanzu. Ac haléc zéma qeriginaneŋ luken luha waŋu ac zéanzu.

³ Yaweneŋ haléc ac zéanzu ionac kua taségina zéma séwi eŋeŋ ac zéanzu ionac ezelaŋgina imi hericdarmac.

⁴ Ieneŋ ezelaŋ ninaneŋ meseliwiŋ, kuanina imi neŋaŋ buŋa, imuac mérénéŋ neuŋ hía héi nénécmimac? Imuhuc zéanzu, imuac niŋac imuhuc waŋ énécmiwésémaŋ.

⁵ Yaweneŋ yomuhuc zézac; Ic mété qététaŋa, helanzi mimia zéma ic maqeqeya ionac zésilacgina niŋac ni deguc yacma onagicma baec imuhucgeŋ me imuhucgeŋ kembin zé niŋkumu wanzu baec zéra béra qahac imuaru keŋ onopocmaŋ.

⁶ Yaweac ackuazécnéŋ siliwa nomuŋ geric weŋweŋaneŋ hatac 7 zesolananiyu hiaruyec éséc nec laclalac gocya qahac wanzac.

⁷ Yawe, ic imi hiŋŋisai yomi onac murunec demin memina hémbénaŋa guac buŋa kecmac.

⁸ Baec ic ionac suginaiguc haka kai ziliweŋawac niŋgic eŋu ic biria imi baec séc lelecgéma keŋha wanzu.

Hazéchéra ionac murunec aŋgéŋa timac niŋac zéwelerec.

13

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe némac naléac? Nuac nalé hémbénaŋa eluŋ guzac? Guac kic tanecga nuac murunec nalé dahecac séc musaŋgéwésémaŋ?

² Nalé dahecac séc ni ewa qerinanén ninjarengéma, kaiwe herec ninjéwériman? Hazécnanén nalé dahecac séc mematiti wannémma tétéc qege wammac?

³ Yawe nuac Anutu, ninjémma acna melenj némbésémanj. Kicna meqeli nénna gau yanda* hewi ninjac.

⁴ Hazécnanén ni ic imi ogiczua zéwac ninjac. Ni qekenj qeha wamba hazéchéna ienen ségiségi wambu ninjac.

⁵ Ni imi guac goi héihéigawac héima kecmanj. Nuac ewa qerinanén guac anjénj titigawac ninjac wamma ségiségi wammac.

⁶ Yawenén goina héinéjanzac imuac ninjac ni legicya héimimanj.

14

Anutunén ic solanawac horec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Ic qelananén ewa qerianén zéma Anutu ménda keczac zéanzac. Ic imuhucya enenj houdacma haka ewa lolonja Anutuac wammianzu. Imuac haka hiabiawac wanjanzac imi ménj ménda keczac.

² Yawenén baeciguc ic ménjénj ninjtegic qintegicyaguc wamma Anutuac ninjekwu wanjanzac ménj keczac me qahac imi inicyacgémánj zé kurumenj igucnec sigéma kic hiyu mazac.

³ Nénj momac yanda sigima kemma momacnec zapi qege wandacgic. Imuac haka hiawac wanjanzac ménj ménda keru, qahac téngénj wanju horec.

⁴ Képésic wamma saménj neanzu ésécnec nuac ic embachéna neénécmanzu. Wanju Anutugina ni ménda nuruanzu imi enenj niningina qahac kecanzu me?

⁵ Wanju Anutunén ic solanaguc kecanzac imuac ninjac ienenj imuaru zénénj hirihiri wamma keczu.

⁶ Biria meme ini imi maqeqeya ionac niniñ arengia imi gamu mama-sunguc opocanzu, nénj Yawenén iwac sanji sanjia wanzac.

⁷ Israel* anjénj titi iminénj Zion igucnec hicnjimac ninjac wanzua. Yawenén ic embachéra melenj énécmiyu hésá ama igucnec éréma hamu nalé imuaru Yakoboac arenhéra ienenj ségiségi wammu. Israel ienenj ségiségi wammu.

15

Mérénénj Anutuac wésiaiguc hia kecmac?

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe mérénénj guac hali téréyaiguc* hia tacyac wammac? Mérénénj guac baec bonja téréyaiguc hia kecmac? Ic yomuhucyanénj kecmac;

² Haka solanja wamma kecma qekenj qeha qahac namma ewa qerianénj ac héla zéanzac ic imuhucyawac buña wanzac.

³ Wanju ezelanénj mematiti ac ménda zéma alaya haka biria ménda wammima alahéra ménda zébiri énécmianzac.

* **13:3:** Humuc ninjac gau yanda zéangic. * **14:7:** Anutunénj Yakoboac qara qelia ménj Israel miyec. * **15:1:** Yuda ic ionac hali imi yanj séwélanénj nec meyacgéangic. Imi ama hémbénaña qahac. Israel ic embac ienenj baec kéra kérésiaiguc kegcic imuaru Anutunénj sugcinaiguc tacyac wanju hali imi memigic.

⁴ Kicyanéñ kaiziliwen ic mematiti wammima Yaweac zénén hirihiri wañanzu ionac eegina héianzac. Wañu qerianén wamman zéma ac mén zéselima andiaiguc niñu yéwériyuguc kilen ewaya hai netec ménda wañanzac.

⁵ Soukiwa énécmimaciguc kosia ménda meanzac. Wañu ic képésicya qahac yéwéri miwñ zé hénac ac logima soukiwa migic ménda késama ménda niñénécmianzac.

Wañu haka hiabia imuhuc wamma kecanzac iminéñ hémbénañ qeken qeha qahac kecmac.

16

Anutu niñkinzén wammima ewa déñ wamma kekec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Anutu, demin menénna, ni néngacma guac muru hazua.

² Ni Yawe guac yomuhuc zézua; Gi imi nuac Min Kewuna. Nuac ségiségina imi tosara qahac, néñ gi sac keczañ.

³ Baeciguc météré ic keczu imi moczoñ eeginaguc. Nuac ségiségi imi moczoñ ionac muru hezac.

⁴ Anutu ménac muru sese hai énécmianzu ionac imi yéwéri toroqe énécmiyu emmac. Sac muluac sokoc ienen hai énécmianzu imi ni ménda haimañ. Wañu imuac qara acguc ménda zéwa kua tasénaiguc emmac.

⁵ Yawenén nuac mératéc buñ zéma sokocna kuaya qeqeya. Gi nuac buñ héngalen wañanzañ.

⁶ Qañañ sililic hainénzañ imi baec hiabia, méra téc nuaru imi hiabia téngén.

⁷ Ac paken wañnéñzac Yawe i simin héimima zéhiaru mimañ. Sinia séc nuac wéiwécnanén ac paken wañnéñzac.

⁸ Ni nalé séc Yawe wésénaiguc opocma angetima kecanzua. Wañu inén nuac méra héinaiguc keru ni kenqe haqe qahac kecmañ.

⁹ Imuac nuac ewa qerinanén ségiségi wañu nuac qeri uñananén* ségiségi wañu nuac séwina acguc bénzén heanzac.

¹⁰ Min Kewuac ic téréya ménda waina houmac. Imuac niñac gi nuac kekec uñana imi humuc ic ionac baec sanjeñaiguc ménda waina hemac.

¹¹ Geñ imi kekec hénac nézéna hémmañ. Guac wéségaiguc imi ségiséginén sécgéma hezac. Guac méra héigaiguc† imi ségiségi hémbénañanén heanzac.

17

Qenesi wammianzu ionac murunec metecgé mimac niñ zéwelerec.

¹ (Dawidiac zéwelecwelec ac.) Yawe, acna solañ nimbésémañ. Nuac qaqaciguc gezac haiwésémañ. Kua tasé ikora qahac imuacnec zéhicñi hicñiya zéwelecna imuac gezac haiwésémañ.

² Ac zésolanj nénéña imi zéna guac wéséga igucnec hamac. Kicganén solañana hémbésémañ.

* **16:9:** Hebiraio aciguc; edamuna. † **16:11:** Méra héiyaiguc; Imuac niñgic kuhaguc zéma eeyaguc wañec.

³ Geŋ nuac ewa qerina héŋgésima héipuc waŋ nénzan. Waŋu siŋiyaiguc ni hanémma kicganén némma képésicna hoczan, imuac ni ewa qerinanén zéseli amuma képésic mén ménda wammaŋ.

⁴ Baec ic nanan ninaiguc hémma zénimba ni imi kaižiliwen ic ionac hén biria imi héŋara mema guac ackuažéc niŋtohoma kecanzua.

⁵ Keŋkeŋ hahanaiguc guac hén imi tima kemba seligiyu hénananén tisugisurac ménda waŋi.

⁶ Anutu gi acna niŋanzan imuac guruwa gezac haima acna niŋnémbésémaŋ.

⁷ Ic tosara hazéc hécgina ionac murunec néŋgacma guac méra héigawac bawaguc saŋgianzu ionac aŋgén titi ic imi gi, goi héihéiga imi nézéna hakaga welic welicgiaguc hicŋiyu hémmaŋ.

⁸ Ni guac kic gomacga ésécneç galenğé némma guac qeŋgaŋga amiaiguc musaŋgé némbésémaŋ.

⁹ Ic biria helanz niŋanzu imi zéma hazéchécna wésé polan ginagucnéŋ* leleçgé némma nanzu ionac murunec metecgé nénna.

¹⁰ Ieneŋ eŋaŋ haléginanéŋ oso énécmiyu† niŋiŋgina qahac waŋu kuagi-nanéŋ tétéc qeçe ac wamma zéanzu.

¹¹ Deguc niŋi kemma keçni leleçgé nénécmima nunugic baeciguc mama nunumac niŋ niŋictima awima keczu.

¹² Ieneŋ imi laion yaŋnéŋ neneya kiric qiricmaŋ zé waŋanzac ésécneç. Waŋu laion sac qelinén sasaŋgiaiguc héima taczac ésécneç.

¹³ Yawe, geŋgaoc yacma ic biria ionac wésé bacginaiguc tima qéfacgé énécmima maunuyu. Guac souganén ic biria ionac murunec nuac kekeç uŋana metecgé nénna.

¹⁴ Yawe, ic tosara baeciguc eŋaŋ buŋa késa keczu ionac murunec guac méraganén metecgé némbésémaŋ. Ic imuhucya ieneŋ haleŋ guac buŋa hai-haiyanén tomenğina kuaya qeyu nambérac héraguc ségiségi wamma keçgi, ai buŋa saméŋa he énécmiyu kokoc onac acguc mératéc hai énécmianzu.

¹⁵ Ni imi solaŋ kekeçiguc keçmanec guac kic tanecga hémmaŋ. Gau yanda igucneç‡ yacmaŋ imuaru guac tanecga hémba ségiséginén séçgé némmaç.

18

Ewa hia ac.

¹ (Legic galeŋawac; Yaweac welenqeçe ic Dawidiac legic zéra. Yawenén Dawidi hazéchéra ionac murunec metecgémiyu legic yomi Yaweac héimiyec.) Nuac kucna Yawe, ni siŋa niŋzua.

² Yawe imi nuac zamaŋziŋ,* nuac demin seli, aŋgén titi ic, nuac Anutu, hoc seli musaŋgé nénéŋa, nuac saiwa, aŋgén titiac iliha, neuŋ kiropo selina wanzac.

³ Ni mepé qepési miŋina Yawe guac muru acna zéwa kemmac. Ni hazéchécna ionac murunec aŋgénna tinémmaç.

⁴ Humucac hésianén dérécgé néŋu hén logilogiac hakanén doku qaonja luma keŋkeŋa ésécneç tericgé nénzac.

⁵ Kic suaŋca hésanéŋ dérécgé néŋu humucac bétacnéŋ wésé bacna tizac.

* 17:9: Hebiraio aciguc; kekeç uŋa. † 17:10: Hénia imi; qeriginanéŋ yéwériyu. ‡ 17:15: Humuc igucneç. * 18:2: Musaŋgé nénéŋa.

6 Waŋu ni zérabéraiguc Yawe ézéma nuac Anutu qacmiwa inéŋ iwac ocmuŋ téréyaiguc nuac ewana niŋu, wésiaiguc zésiaacnanéŋ kemma geza-waiguc héiyu niŋec.

7 Nimma qeri biric waŋu baecnéŋ hiriyu baec boŋawac qambaŋa acguc hiriyec.

8 Iwac sunŋuruŋaiguc hofac mayu kuayaiguc geric bélaŋanéŋ éréma zeyu bélaŋ imuac qeriaiguc geric lokocnéŋ weŋweŋgéma zezac.

9 Inéŋ kurumenŋ tilicgéyu mayu tima mayec. Mayu iwac héna bawaiguc tunumaŋ yandanéŋ siŋindéŋgéma heyec.

10 Waŋu welenŋ qeqe uŋa qeŋgaŋaguc imuac qahaiguc emma tacma putitima luhuc qeŋgaŋanéŋ mihilaŋgéyu uuuknec mayec.

11 Inéŋ tunumaŋnéŋ hali éséc nec hoturumiyu saŋgianzac. Sawaiguc dokuac tunumaŋ zéma hosusu dépaŋ yandanéŋ hoturumiyec.

12 Wésiaiguc asac mararaŋ iminéŋ hosusu dépaŋ yanda qéndemma keŋec. Waŋu komboc zéma geric lokoranéŋ mayec.

13 Kurumeniguc parandaŋ héiyu eŋeŋa miŋinanéŋ ac ewa zéhicŋiyu komboc zéma geric lokoc mayec.

14 Inéŋ luhucnéŋ zakonŋ éséc nec muiyu mama hazéchéra héndéŋ énécmiyec. Waŋu pilitic sasalanéŋ nesi énécmiyec.

15 Nalé imuaru Yaweac zégindiŋi ac waŋ énécmiyu kondunŋ dokunéŋ keŋha waŋu dumuc sira wininiyu baec qambaŋa wininiyec.

16 Waŋu inéŋ ounec méramma mama népésiyec. Népésima doku yanda igucnec hérénéŋec.

17 Ni hazéchéna selia zéma nuac mézétiti waŋanzu ionac murunec metegé néŋec. Kucŋinanéŋ kucna ogirec imuac mia imuhuc wannéŋec.

18 Ieneŋ nuac zérabéra naléiguc hosucgé néŋgic, néŋ Yawenéŋ nuac héipuc wannéŋec.

19 Waŋu ni nuagicma kemma baec kondonaiguc noporec. Inéŋ nuac ségiségi wamma aŋgéŋna tiyec.

20 Yawenéŋ nuac haka solaŋa niŋac bakia hiabia melenŋ néŋec. Waŋu mérana solaŋa niŋac tasia hiabia ku néŋec.

21 Ni Yaweac héna ac tohotoho wamma ic biria éséc nec ménda wamma Anutu ménda waiyi imuac niŋac imuhuc wannéŋec.

22 Waŋu héna ac imi nuarunec ménda giliwa keŋec, néŋ zégésigési acya imi nalé séc nuaru heyec.

23 Imuacnec sac qahac, ni iwac kiwaiguc solaŋanec kecma késpedes igucnec nena aŋgéŋna tima galaŋgé amuyi.

24 Imuac niŋac Yawenéŋ nuac solaŋa niŋac wamma bakia hiabia menemma kiwaiguc mérana solaŋanec keri imuac séhaiguc tasia menéŋec.

25 Goi héihéi icac imi goi héihéiga mewinini mianzaŋ. Ic solaŋawac imi solaŋaga ézéna héŋanzac.

26 Ic météré amuma kekec imi guac téreyaga mewinini mima ic qarŋ qarŋgiawac imi héimindiŋi wammianzaŋ.

27 Hénaorŋ maqeqeya imi aŋgéŋgina tiénéc mima sugcinaiguc méŋnéŋ séwi eŋeŋ kic hiyu memama mianzaŋ.

28 Miŋ Kewu geŋ mia nuac kifana otorianzaŋ. Yawe nuac Anutunanéŋ nuac tunumaŋ measariazac.

²⁹ Ni guac muru héima namma hazéchéna sugcinaiguc usuñnec kenja wanzua. Nuac Anutuac muru héima namma demin hézicgé nénéña imi hia técgélogima kenjanzua.

³⁰ Anutuac hénac acnéñ solañ wanzac. Yaweac ackuazécnén gocya qahac. Inén eneya muru néngacma haanzu séc saiwa waj énécmianzac.

³¹ Méréñén Anutu keczac? Yawenén sac Anutu keczac. Méréñén nenñan zamanziñ wanzac? Anutunén sac nenñan zamanziñ wanzac.

³² Anutu iminén kucyanén rikunña menémma nuac hénac meso-lanñanñazac.

³³ Nuac hénana imi hasén waj dia hénaya ésécnec meefinémma ou baec bonjaiguc noporu nanjanzua.

³⁴ Inén mérana yaré qeqeac hénia kumiyec. Kumiyu mérananén aij tewi nenngocya héréanzua.

³⁵ Geñ angén titigawac saiwaya nénnec, waju méra héiganén meyac kumu nénnec. Waju guac gum bénzénzénñanén meyandi nénnec.

³⁶ Gi hénac titina mehoruginec. Waju meseli nénnac tisugisurac ménda wanzua.

³⁷ Ni hazéchéna nesi énécmima onogiri. Waju kenkecma unuwa humuqai wandacgicguc lilingéyi.

³⁸ Unu hézéza énécmiwa yacbiñ zé osigic. Osima hénac bakanaiguc tendingédacgic.

³⁹ Geñ mia yaré qemañ niñac kucganén rikunña menénnecc. Waju hazéc wannémma yacgic geñ mebelacgé énécmiwa hénac bakanaiguc siggé néngic.

⁴⁰ Gengac waju énécmiwa andégina numa néngacgic, hazéc wannénzu imi unudacba qahac wandacgic.

⁴¹ Qac kuc kuc wanjic méñnéñ méñ ménda metecgé énécmiyec. Min Kewuninawac muru acguc wammigic, néñ ac kitiwa méñ ménda melen énécmiyec.

⁴² Neñ unuma qézéza énécmiwa luhucnéñ seitoton mihilanagéyu kenjanzac ésécnec kendacgic, waju honnec qolacgé énécmiwa gizon ésécnec sénganñenñ mama hedacgic.

⁴³ Geñ mia ni baera baera ic embac ionac zébiri qébiri igucnec metecgé némma meyac nénnac orucgina wamma kecba tosara ménda niñénécmiyi imi eney acguc hama welen qenénanzu.

⁴⁴ Ienen nuac buña nimma nalé sosola qahac acna tohoanzu. Ic enia ienen méra bacnaiguc qeka meka wandaczu.

⁴⁵ Ic mérera ienen kucgina loloma mayu enañ neun kiropo selia igucnec zénén hiri wamma mama hadacanzu.

⁴⁶ Nuac zamanziñ Yawe kekecyaguc, simin héima zéhiaru mimia waju. Nuac angén titiac Anutu, meyac mimia waju.

⁴⁷ Anutu iminén mia nuac wamma hazéchéna bakia melen énécmima baera baera ic embac méra bacnaiguc onoporec.

⁴⁸ Inén ni hazéchéna ionac murunec metecgé némma hazéc wannénzu ionac qacginaiguc meyac némma ic qeri gericginaguc ionac murunec metecgé néñec.

⁴⁹ Yawe, hénia imuac niñac baera baera sugcinaiguc ni ewa hia ac gézemañ. Waju guac qacga mepésigémma legic héigémmañ.

⁵⁰ Yawenén ejeya ic kewuya méra miyu hazéchéra onogicdarec. Halécnéj météré mimia iwac goi héihéi wammianzac. Wanu Dawidi zéma qelihéra ionac momacnec hémbénaña imuhuc wanénémianzac.

19

Kaiwe zéma Anutuac ackuazéc.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Kurumeñnéj Anutuac edamuya zéauanzac. Wanu iwawai iwac mérianén meyec imi ou sawanén mewinínianzac.

² Kaiwe méñnéj kaiwe méñac ac zéhicñimiyu, sinji méñnéj sinji méñac ninij zéaumianzac.

³ Ac qahac ewa méñ ménda ninjanziñ, néj

⁴ ac ewa imi baec séc keñha wandaru ackuazéc iminén baec tetcgia séc kereñdaczac. Anutunén kaiwe niñac wamma kurumeñ imi hali ésécnec héréyec.

⁵ Kaiwe iminén ic méñ embac meyec iminén ama gianjiyu ama igucnec mazac ésécnec, wanu ic kawali ejeya hénna ségiségi wamma usuñnec keñanzac ésécnec,

⁶ Kurumeñ néwéc igucnec éréma néwéciguc hénna méndacma keñanzac. Wanu iwawai méñnéj méñ geriwa imuacnec ménda sañgima keczac.

⁷ Yaweac hénna acnéj solañja wanu kekec unjanina meqeli nénécmianzac. Yaweac héipuc acnéj niñkinzéñaguc nambérac ewa kekec ic niñtegic qinñtegic miñicñi mianzac.

⁸ Yaweac ac pakeñ imi dindiña wanu ewa qerinaiguc ségiségi miñicñianzac. Wanu Yaweac zézé seli acnéj qala qala wanu kicnina measari nénécmianzac.

⁹ Yawe eeya héimimiawac haka imi météré qeqe wanu hémbénaña hema kecmac. Yaweac haka silicac pakeñ ac imi hénna wanu moczon solañja wanzac.

¹⁰ Imi mia goli solañja ogicma wañmimiawac séc wanu, morombazecac dokuya, doku howia imi ogicma siñaguc wanzac.

¹¹ Iminén guac welen qeqe icac goro ac wammianzac. Wanu nimma niñtohoj mérian kunen yandanén bakia meñemiyu meanzac.

¹² Mérénén ejeya biriaya hia niñtegicmac? Biriana musañ gégéya imuacnec hetecgé némbésémañ.

¹³ Wanu meseli nénnna guac welen qeqe icganén séwi enenac képésic wañañiac wañanzua imuac méra bawaiguc ménda kecmañ. Imuhuc wañ nénnna ni ikoc ménda wamma képésic kunen yanda imuacnec zuacnéñéja wammac.

¹⁴ Nuac zamanziñ, nuac boñhére meme miñina, Yawe, nuac kuanaiguc ac zézéna zéma ewa qerinaiguc ac zéma niñanzua imi guac kicgaiguc hénna sécgéyu kesa añgé tiwésémañ.

20

Ic kewuginawac mozoc ac zéma zéwelecgi.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Zérabéraiguc Yawenén guac acga niñgémmac. Qara qacna Yakoboac Anutunén ou enenaguc goporu tachésémañ.

² Ocmuñ téreya igucnec méria sulugémmac. Zioniguc gi késa nanǵé gémmac.

³ Guac lémbañ sese imi moczon niñqelimac. Guac hofac oo seseya imi anǵé timac. (Ohec)

⁴ Ewa sinǵa hezac séc niñgémmac. Ai memañ zé niñarenǵéna hezac séc hēla mihicñi gémmac.

⁵ Anǵén tinénécmina* hériañ legic héima nenañ Anutuac qaraiguc filacnina meyacni emmac. Yawenén guac zéwelecga moczon niñgémmac niñac wanzua.

⁶ Yawenén eneya buña qemima halécnén météré mimia imi anǵéna tianzac imi deguc ni niñzua. Anutuac méra héiyaiguc anǵén titiac kuha hezac. Inén kurumenj téreyaiguc iwac ara nimmima kuha iminén mia méra mimac.

⁷ Tosara imi karisiiginawac, tosara imi becosicginawac niñqelianzu, nén nini imi Yawe Anutuninawac qarawac niñqelianziñ.

⁸ Ienen imi licgéma madacanzu, nén nini imi héngeñnec yacma nanǵanziñ.

⁹ Yawe ic kewuninawac anǵéna tina. Guru héhéli génziñ séc, niñnénécmina.

21

Anutu ewa hia ac ézégic.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe, ic kewu iminén guac kucgaiguc ségiségi wammac. Guac anǵén titigawac niñac kunen yanda ségiségi wammac.

² Geñ, iwac qeriaiguc ewa siñ haiminec. Wanju iwac kua tasianén zéweleru ménda qaecgémanzan. (Ohec)

³ Geñ iwawai hiabianén mériañ mihicñi mima tétécgéminec. Imuhuc wamma iwac oruhaiguc ic kewuac opoc goli solanǵanén memeya haiminec.

⁴ Inén kekecac zéweleru mima kekec hémbánǵa minec.

⁵ Guac anǵén titiganén iwac edamuya meyandima eebipiya zéma qac buñaya héiminec.

⁶ Nalé tetcgia qahac, mériañ mihicñi mina meanzac. Wanju ézéna guac wéségaiguc ségiségi zéma ewa hia nimma kecanzac.

⁷ Ic kewu iminén Yaweac muru héima nanǵanzac. Imuac niñac enenja miñinawac goi héhéianén wammiyu qeken qehaya qahac kecanzac.

⁸ Ic kewu, guac méraganén guac hazéchécga moczon mihicñima guac méra héiganén mézétiti wanǵénanzu imi moczon mihicñi énécmiwésémañ.

⁹ Geñ wininiwésémañ nalé imuaru hazéchécga ienen geric lokoc wenwenja ésécnecc wammu. Yawenén qeri birianén qécgé énécmiyu zema qahac wandacmu.

¹⁰ Gi imi qelihécgina baec igucnec metecgé énécmina, qelihécgina ienen baec ic ionac sugina igucnec humu qai wandacmu.

¹¹ Ienen mebirigémbiñ zé haka biria niñarenj gémuiguc hia ménda meseli gémmu.

¹² Musuginaiguc tewiganén héré mui wanna lilingéma néngacmu.

¹³ Yawe, guac kucga mewininina meyac géngéna wammac. Nini guac kucga legiciguc héima mepési gémbiñ.

* 20:5: Hebiraio aciguc; anǵén titigawac qeriaiguc.

22

Angéŋa timac niŋac zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra. Legic méŋ Siŋunecac dia yaŋ imuac ewaiguc.) Nuac Anutu, nuac Anutu, némac niŋac wainénzaŋ? Némac niŋac lakec namma méra ménda nénzaŋ? Némac niŋac nuac zésilacna ménda niŋnénzaŋ?

² Nuac Anutu, ni kaiweiguc qacma sinjiya acguc ac ewana ménda qaiyu guruwa acna ménda melen nénzaŋ.

³ Israel ic ieneŋ legic héigic imuaru tatic dunŋa mihicŋima tacanzaŋ gi imi téréya.

⁴ Yanda hécninanéŋ guac héima nanŋagic. Ieneŋ imuhuc waŋgic yéwérigina igucnec aŋgéŋgina tiénécmanŋec.

⁵ Ieneŋ guru héhélima aŋgéŋ titi mihicŋigic. Guac muru héima namma gamu ménda mihicŋigic.

⁶ Ni imi ic qahac, néŋ gisic zinangoc ésécnec. Ic ieneŋ zédesi desiac buŋa zéma mema titiac buŋa nopocgic kecanzua.

⁷ Néŋgic séc zédesi némma kichoc menémma orucgina gilima yomuhuc zéanzu;

⁸ Inéŋ Yaweac héima nanzac waigic inéŋ hama metecgé mimac. Iwac niŋac ségiségi wanzaciguc i eneyaoac metecgé mimac.

⁹ Waŋu gi geŋgaoc ni neŋgocnawac héri qeri igucnec népésinec. Waŋu neŋgocnawac namu nekeri imuaru geŋgaoc waŋ nénna ni ewa déŋ keru.

¹⁰ Ni hicŋihicŋinaiguc guac buŋa zénénéŋa. Waŋu neŋgocnawac héri qeri igucnec hicŋiyi imuarunec geŋgaoc nuac Anutuna waŋnecac waŋanzaŋ.

¹¹ Imuac lakec ménda nambésémaŋ. Zérabéra hosucgé néŋu méra nénéŋa méŋ ménda keczac.

¹² Burumakao sasalanéŋ* lelecgé nénzu. Basan baec boŋawac burumakao kuc seliseli ginagucnéŋ ni lelecgé nénzu.

¹³ Kiric qiric wamma qacma kuagina aŋgéanzu laion imuhucya ésécnec waŋ nénzu.

¹⁴ Waŋu ni doku ésécnec wamma mazua.† Nuac sicna imi moczoŋ tecgéma sicsaoc waŋu nuac ewa qerinanéŋ kendol dokuya ésécnec pépélíma mazac.

¹⁵ Nuac kuana‡ imi qakarangéyu ezelaŋnanéŋ kewuc nomuŋ ésécnec waŋu, nuac ezelaŋnanéŋ ewa siraiguc qékétazac. Geŋ mia muŋguc ni humumac seitotoŋiguc nopocna hezua.

¹⁶ Kazu eneŋ lelecgé néŋgic. Ic biria tuŋaguc ieneŋ lelecgé némma méra hénana tiricqiric§ wannéŋgic.

¹⁷ Ni sicna zaŋgéŋgina imi moczoŋ olommanac séc.** Ieneŋ néŋtima

¹⁸ nuac séwi usuna mena mewa wamma késama malekuna mewin zé sumbic nézu.

¹⁹ Yawe lakec ménda kenna. Nuac kucna, focdac méra némbésémaŋ.

* **22:12:** Ic biria ionac zéma burumakao zézac. † **22:14:** Kuha qahac wandaru séséc ac imuhuc zézac. ‡ **22:15:** Kiwi tosaraiguc melemma 'kucna' ogic hezac. Kucna zéma kuana imi Hebiraio aciguc sécgira éréŋŋ tanec wanzaoc; ytk 'kuc', ykt 'kua'. § **22:16:** Hebiraio ac momacgucac hénia éréhécnec imuac niŋac kiwi téréya tosaraiguc 'laion yaŋ ésécnec' ogic hezac. ** **22:17:** Sic toroya toroyaiguc geriwa zeyec me séwiya madaru sic zaŋgéŋgina olommacac séc wanec.

²⁰ Nuac kekec uɣana imi sou zéra igucnec aɣgéɣa tina. Momacguc henénéɣa imi kazu onac kucgina igucnec aɣgéɣa tina.

²¹ Laionac kua igucnec kekec uɣana aɣgéɣa tina acna niɣnémma hasén burumakao ilicgina igucnec aɣgéɣa tinénna.

²² Ni guac qacga imi dacmuna hécna ionac sugcinaiguc zéau énécmima hénaoɣiɣ sugcinaiguc mepésimaɣ.

²³ Yaweac bac yandi yandi wamma kecɣu ini i mepésimu. Yakoboac qelihéra ini mocɣon qac buɣaya meyacmu. Israelac qelihéra ini mocɣon eeya héimimu.

²⁴ Inéɣ helanzi énécmigic kecanzu ionac helanzi énécmimia imi niɣu enomia ménda wanɣazac. Wanɣu imuac ewa lonlon ménda wanɣazac. Inéɣ kic tanecya ménda musaɣgé énécmimac. Qacgic séc niɣénécmianzac.

²⁵ Azoaɣoroiguc nuac mepé qepési imi guac murunec haanzac. Eega héianzu ionac sugcinaiguc ac koroma zézé seli ac zéyi imi mocɣon mese-limaɣ.

²⁶ Memaamuma kekec imi eney negic sécgé énécmimac. Yaweac hochoc wanɣanzu imi eney i mepésimimu. Ewa qerigina imi heheseli kekecyaguc kecmac.

²⁷ Baec tetcgia séc Yawe niɣqelima lilingéma hamu. Baec séc ic embac hénia hénia imi eney guac wéségaiguc siggégémmu.

²⁸ Héɣgaleɣ ama yanda imi Yaweac buɣa. Yawe imi baera baera ic embac ionac héɣgaleɣ wan énécmianzac.

²⁹ Baec séc ic embac mériaɣɣinaiguc ini negic sécgé énécmiyu mepésimimu. Eɣeya kekec uɣaya meqeli amumacac séc qahac seitotoniguc^{††} maqezac i acguc iwac wésiaiguc simiɣ héimimac.

³⁰ Qelihéra mocɣon i welenqemimu. Imuhuc wamma hicɣisai qelia hahaya ionac miɣ kewuac hénia énézégic nimmu.

³¹ Hama iwac hénia solanɣa imi hicɣisai kecma hahaya ionac énézéma inéɣ^{‡‡} haka wanɣec imi suruc wan énécmimu.

23

Kurumenɣac rama galeɣa téréya.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe imi nuac rama galeɣna, ni imuac me imuac ménda hocmaɣ.

² Inéɣ ni qézézac téɣɣiɣ téɣɣiɣiguc noporu hemaɣ. Wanɣu doku ɣiɣiɣiɣa hétéɣa qahac imuaru nuagicma kenɣazac.

³ Nuac kekec uɣana meqeli nénna.

Inéɣ eɣeya qac buɣaya niɣac wamma hénia solanɣaiguc nuagicma kenɣazac.

⁴ Ni humucac baec wénwéɣgia siɣi déndéɣgiaiguc kenɣa wammaniguc, geɣ mia niguc kecanzan, imuac kilen zérabérawac bac yandi yandi ménda wammaɣ. Guac tagga zéma qarucɣanéɣ ni qindiɣi néɣanzan.

⁵ Geɣ mia nuac hazécnawac kicginaiguc neneac zae hainénma halécnéɣ orucna naecma météré nénna nuac sokocnéɣ sécgéma mazac.

⁶ Nuac kekecnawac nalé séc, guac ewa hia zéma goi héihéiganéɣ hélacnec méndac néɣu, ni Yawe guac amaiguc hémbénaɣa kecammaɣ.

^{††} 22:29: Humucac déciɣuc. ^{‡‡} 22:31: Miɣ Kewunéɣ.

24

*Météré amuma ocmuŋ
téréyaiguc kerembiŋ.*

¹ (Dawidiac legic zéra.) Baec zéma iwawai imuaru sécgéma hezac iwawai momac yanda zéma baec séc ic embac imi moczoŋ Yaweac buŋa wanžu.

² Yawenén baec qambaŋa imi kondun qeriaiguc* haiyu nanu doku téfara qeriaiguc† miyacgéyu nanec.

³ Mérénené Yaweac baec boŋaiguc hia emmac? Mérénené iwac baec boŋa téréya imuaru hia nammac?

⁴ Mérayaiguc késpedesira qahac zéma qeri solanaguc kecma haka sicsao-cyawac eŋeya kekec uŋaya ménda oporu keŋu zéselima ac ikoc ménda wanŋazac imuhucya.

⁵ Ic imuhucya imi Yaweac muru mériaŋ mema aŋgén titiac Anutu iwarunec késpedes solan mihicŋimac.

⁶ Imuhucya imi hichisai Yaweac hochoc wamma Yakoboac Anutu guac kic tanecgawac wanŋanzu. (Ohec)

⁷ Sanŋulan séc orucgina meyacgic endacmac. Sanŋulan hehe selia ini moczoŋ imuhuc wandacgic, Miŋ Kewu edamuyagucnéŋ keremmac.

⁸ Mérénené ic kewu edamuyaguc? Kuc miŋina, wandac wandac miŋina, Yawe imi mia. Yaré miŋina Yawe imi mia.

⁹ Sanŋulan séc orucgina meyacgic endaru. Sanŋulan hehe selia ini moczoŋ imuhuc wandacgic, ic kewu edamuyagucnéŋ keremmac.

¹⁰ Mérénené ic kewu asac mararaŋaguc? Kurumenac téŋgiŋ ic ionac Yawe iminén mia ic kewu edamuyaguc wanŋazac. (Ohec)

25

Héŋgaleŋa wammima saiwa memimac niŋac wamma zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe, nuac kekec uŋananén kic hiwa eŋu génzua.

² Nuac Anutu, ni guac muru héima nanzua. Imuac méra néŋna, gamuna mihicŋiwi niŋac. Nuac hazéc hécnanén nogicbu niŋac.

³ Guac kichihi wanŋanzu imi eneŋ gamu qeŋeiguc ménda onopocgic emmu, néŋ hénia qahac ikoc wan énécmianzu imi eneŋ gamu qeŋe mi-hicŋimu.

⁴ Yawe, guac hénaga nézéna hémba. Guac hénia imi nézéma ku némbésémaŋ.

⁵ Guac ac hélanén ni ku némma zéqindiŋi néŋna. Gi imi nuac aŋgén titiac Anutu, imuac ni kaiwe herec guac ewa kewu wamma keczua.

⁶ Yawe, guac wésé niniŋ zéma goi héihéiga hegéŋecac hegénzac imuac niŋqeliwésémaŋ.

⁷ Yawe, komocnawac késpedes zéma haka biria ménda niŋqelina. Guac goi héihéiguc ni niŋqeli némma ewa hiagawac niŋac niŋnémbésémaŋ.

⁸ Yawe imi hiabia zéma solan, imuac inén eŋeya hénia acnéŋ késpedes ic ku énécmianzac.

⁹ Inén gum bénzéŋzén ic imi wagicma hénia solanaguc keŋanzac. Wanu gum bénzéŋzén ic imi eŋeya hénia kumianzac.

* 24:2: Hebiraio aciguc; kondun qahaiguc. † 24:2: Hebiraio aciguc; doku téfara qahaiguc.

¹⁰ Sésépac ac zéma héipuc ac niñtohoanzu ionac muru imi Yaweac héná imi moczon goi héihéi zéma haka héra wananzac.

¹¹ Yawe, nuac késpedes imi kuney yanda, guac qacga niñac auna.

¹² Mérénéñ Yawe bac yandi yandiiguc eeya héimianzac? Yawenén ic imuhucyawac héná imuac me imuac añgé timacac hezac imuac kumimac.

¹³ Iwac kekec unyayanén luaeguc kecmac. Wanju qelihéra ienen baec mératéc memu.

¹⁴ Yaweac ala kekecnén eeya héimianzu ionac muru he énécmimac. Inén sisipac acya énézéyu nimmu.

¹⁵ Nuac kicnanén susucnec Yaweac hiwa enanzac. Imuac niñac, inén ufic igucnec nuac hénana hetecgé némmac.

¹⁶ Ni nenacnec niñgumbi niñgun wamma kecha zérabéra mihicni néngic kecanzua. Liliñgéma ewa hía niñ némbéséman.

¹⁷ Nuac ewa qerinaiguc niñyéwéc sasala henénzac. Yéwécna igucnec metecgé néñna.

¹⁸ Nuac yéwécna zéma zérabéra imi hémma nuac késpedesna moczon auna qahac wanju.

¹⁹ Nuac hazéchécna inicna, zanégina imi sasala, wanju nuac mézé titi kuney yanda wananzu.

²⁰ Nuac kekec unyana héngalen wamma añgéñna tiwéséman. Ni néngacma guac muru hazua. Méra néñna gamu qeque mihicni némbu niñac.

²¹ Ni ewa qerina moczonnec niñtoho wangénanzua. Imuac gi hakaga solaña zéma dindinánén ni ononénna.

²² Anutu, Israel zérabéra hénia hénia imuacnec bonhérégina meénécmina.

26

3ésolañi mimac niñ zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Ni hakana solañanec wananzua. Wanju kenqe hage qahac Yaweac héima kecanzua. Imuac Yawe néngési wambéséman.

² Yawe ni néñsolima batucgé némma nuac ewa qerina zéma nuac ewa siñna mesolañi néñna.

³ Guac goi héihéiganén nuac wésénaiguc hezac ni guac haka héra imuac méndacma kenha wamman.

⁴ Ic gorosona iniguc ménda tacyac wananzua. Wanju ic diwi qiwiliña iniguc momacnec kenha ménda wamman.

⁵ Ni kaiziliwen ic ionac azoazoro imuac mézétiti wamma ic biria iniguc momacnec tacyac ménda wamman.

⁶ Yawe ni késpedesna qahac, imuac mérana zuacma[☆] guac zaki téréyaiguc kereñ haré wamman.

⁷ Ewa hía ac zéhicñima guac haka welic welicgia imi zéau énécmiman.

⁸ Yawe ni guac tacyacwac ama zéma ocmuñ téréya guac edamugaguc imuac qerinanén wammianzua.

⁹ Nuac kekec unyana imi késpedes ic iniguc, wanju nuac kekecna imi sac naec ic iniguc momacnec ménda metocgéna.

¹⁰ Ionac méraginaiguc imi iwawai zéragucnéñ heyu méra héiginaiguc imi ikociguc bonhéré wawanawac iwawainén sécgéma hezac.

[☆] 26:6: Mat 27:24, Hén 21:6

¹¹ Nén nenaoc solanjanec hakana wamma kecman imuac ni bon héréna menémma ewa hia ninénna.

¹² Ni hénana baec kondonaguc tima nanzua.* Hénarion ionac sugginaiguc Yawe zéhiaru miman.

27

Ewa déj wamma Anutu mepésimiyec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe imi nuac asac mararan, nuac anjén titi minina, ni mэрac zénén hirihiri wamman? Yawe imi kuhanén kekecnawac saiwa wanénanjanac, ni mэрac mia bac yandi wamman?

² Biria meme ic, hazéc wan némma, héjacna meanzu, ienen nuac séwi busuna newin zé hagic, hama tisugisura wamma maunudarec.

³ Téngin ic tunagucnéj yaré wan némbin zé arengéma lelecgémuiguc kilen nuac qerinanén bac yandi yandi ménda wammac. Yaré hicni némmaciguc kilen ninjinzégéma kecman.

⁴ Ni Anutunén yomuhuc wan némmac ninac qesimiyi imuac wamma kecman. Inén ninu sécgéyu ni ménda humumanec Yaweac ocmun téréyaiguc emma kecma Yaweac hénia hérsorocya imuac kic hihi wamma ocmun téréyaiguc qerinanén iwac wamma kecman.

⁵ Yawenén zérabéra naléiguc eneya halliguc ni sasangianec néngalen wannémma hali imuac sangi sangiiguc ni musanjé némmac. Wanu kecma zamanzin yanda qahaiguc ou meyac nénu nammán.

⁶ Inén deguc nuac orucna meyac nénu* ni hazéchécna lelecgé nénzu imi moczon onogicma ou emman. Wanu ni hali téréya imuaru ewa hiawac hérian wamma hofac omima legic héima Yawe mepésiman.

⁷ Yawe, ni ac ewanaguc qacha ninnémma ewa biric wan némma acna melen némbéséman.

⁸ Ini nuac kic tanecnawac wamma kic hihi wammu zénec imuac mia ni guac kic tanecgawac wamma kic hihi wanzua.

⁹ Guac kic tanecga imi ménda musanjé nénna. Guac welen qeqe icga qeri biric nimma ménda nésinéna. Gi imi méra néhannecac néhanzan. Nuac anjén titina Anutu ni ménda wainémma kembéséman.

¹⁰ Nuac nenjoc manjocnéj wai némbaocnec, Yawenén kilen anjénna timac.

¹¹ Yawe, guac hénaga ku némma hazéchécna kicgalen wannénzu imi inicma hén kondonaguc hezac imuaru ni nuagicma kembéséman.

¹² Héipuc ic ikora zéma ac biria lonzanu imi enen yacma nuwin zé wanzu, imuac nuac kekec unjana imi hazéchécna ionac méraginaiguc ménda opocna.

¹³ Ni Yaweac haihaka hiabiawac hémmán zéma ninzégéyiac deguc ic kekecinaguc ionac baeciguc kecua.

¹⁴ Gi imi Yaweac ewa kewu wambéséman. Kucgaguc wamma zénén hirihiri qahac Yaweac ewa kewu wambéséman.

28

Méra mimiawac zéwelerec.

* **26:12:** Baec luaeyaguc. * **27:6:** Edamuna mihicji nénu.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe ni guac qacma guruzua. Nuac zamanziŋ gi gezacga ménda hézicgéna. Acga qaiyu kecbésémaŋiguc ni imi kic suaŋiguc higachi niŋac.

² Ni guac ocmuŋ téreyawac qeria météré qeqeya imuac melemma mérana meemma zéwelecma guruwa nuac zésiaca niŋnéna.

³ Ic biria zéma haka biria waŋanzu iniguc ni momacnec ménda hérénemma gilina. Ieneŋ imi ama momachéra luae ac énézémaguc ewa qeriginaiguc imi niniŋ biria dongéic heanzac.

⁴ Ionac haka silic séc wawaŋ meme biriawac séc tasia melen énécina. Méraginanén waŋgic séc tasia memuac hezac séc melen énécmiwésémaŋ.

⁵ Ieneŋ imi ai Yawenén meyec imi zéma mérianén meyec imuac niŋgic ménda enanzac, imuac niŋac Yawenén meberi énécmima muŋguc ménda meyacgé énécmimac.

⁶ Zéwelecna niŋnénzac imuac niŋac Yawe imi mepésimimaŋ.

⁷ Yawe imi nuac kuc zéma nuac saiwa, ewa qerinanén iwac niŋkinzén wamba méra nénzac. Imuac ewa qerinanén ségiségi kuneŋ yanda nimma legicnanén i mepésimizua.

⁸ Yawe imi halécnéŋ météré énécmimia ionac kucgina zéma aŋgén titiac neuŋ kiropo wanzac.

⁹ O, ic embachéca aŋgéngina tiénécmina, guac mératéc buŋaga mozoc ac waŋ énécina. Geŋ rama galen waŋ énécmima hémbénaŋa énépésima kecbésémaŋ.

29

Yaweac kuc yanda.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Kucginaguc ini qac buŋa zéma kuc buŋa imi Yaweac melenmigic iwac buŋa waŋu.

² Edamu asaha qac buŋayawac séha mihicŋi mima séwi usu téreya héima Yawe mepési migic.

³ Yaweac ewa hétén imi doku qahaiguc hicŋima hezac. Anutu edamuyaguc inén parandaŋ mihicŋianzac imuac Yawe imi doku yanda qahaiguc keczac.

⁴ Yaweac ewa hétén imi kuhaguc. Yaweac ewa hétén imi kuc eeyaguc.

⁵ Yaweac ewa hétén iminén yéménzéc ic kuanzac. Yawenén Lebanon yéménzéc ic kuyu maanzac.

⁶ Inén waŋu Lebanon* imi hasén burumakao merawa tanec técgéyu Sirion† imi burumakao sac qelia tanec técgézac.

⁷ Yaweac ewa héténén waŋu geric bélaŋa téma maanzac.

⁸ Yaweac ewa hétén iminén waŋu baec kisanén hirianzac. Inén waŋu Kadesi baec kérékériasanén hirizac.

⁹ Yaweac ewa héténén waŋu dia yaŋnéŋ aurima azi kiyu merac alia mezac. Waŋu ic zuŋ imi hetecgéyu katanec waŋanzac. Imuac ocmuŋ téreyaiguc haka imi moczoŋnéŋ edamuyaguc! zémizu.

¹⁰ Yawenén doku qaon luyu imuaru tatacya késa tarec. Waŋu Yawenén teteccia qahac ic kewu wamma kecmac.

* 29:6: Lebanon imi Galilaia doku téfaraiguc hénni baec waŋgoŋa Not iguc nanzac. † 29:6: Herimon baec boŋawac qara méŋ, Lebanon baec boŋaiguc hénni kaiwe éré éréyaiguc nanzac.

¹¹ Yawenérj ic embachéra kuha qeénécmanzac. Yawenérj ic embachéra luaeac mérianja énécmianzac.

30

*Hafi humuc igucnec yacma
ewa hia ac zéyec.*

¹ (Dawidiac legic, ocmuñ téréya qelia Anutuac buña qemima legic yomi héiyec.) Yawe geñ mia meyac néña hazéchécna ienerj nuac niñ ségiségi wammucac séc qahac wanjec. Imuac gi meyacgénzua.

² Yawe Anutu ni guac qachéhéliwa mehiaru nénec.

³ Yawe geñ mia kekec uñana késa héréma humuc igucnec meqeli néña ni kicsuanjiguc ménda hingari.

⁴ Miñ Kewuac météré énécmimia imi Yawe mepésimigic. Qara téréyawac ewa hia ac zému.

⁵ Qeri biria imi nalé hotoñadac heheya, néñ ewa hiayawac buña imi kekecnawac séc henémmac. Siñyiaiguc zésiactnéñ hama hemac, néñ ama gianjyu ségiséginéñ hama hemac.

⁶ Méñac méñ ménda osianji nalé imuaru ni hémbénanja qeken qeha ménda wammanj zéyi.

⁷ Yawenérj ewa hiawac nuac baec boña meyacgéyu seligima nanjec, néñ kic tanera musanjgéyu ni niñyéwériyi.

⁸ Yawe ni guac qacma zéwelecma yomuhuc zéyi;

⁹ kic suanjiguc hingacmanjiguc sacnanéñ némaciguc nanjé némmac. Dimuhuciguc seitotonj wawanjanéñ gi mepésigémma guac ac héla imi zéau énécmimac.

¹⁰ Yawe acna niñnémma ewa hia niñnémbésémanj. Yawe nuac héipuc icna wanj némbésémanj imuhuc ézéyi.

¹¹ Geñ mia nuac songonjac zésiactna melenja legic hirihiri wanj songonjac séwi usu hetecgéma ségiségiac rikunja menénjanjanj.

¹² Imi mia acna ménda qaiyu nuac kekec uñananéñ gi mepési gémmanj niñac imuhuc wanj néñjanjanj. Yawe nuac Anutu ni nalé tetcgia qahac ewa hia ac zégémmanj.

31

Zérabéra naléiguc zéwelec wammiyec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe ni néngacma guac muru hazua. Guac hiaganéñ ni metecgé néña gamuna méndagucnec nimmanj.

² Nuac gezac qema kératacnec népésina. Nuac wamma hoc banjec kuhaguc zéma demin seli anjéñ tinénénja wambésémanj.

³ Gi imi nuac zamanjinj zéma demin seli baec bonjaiguc tatara, guac qacga niñac ni nuagicma kemma hénana qindinji néña.

⁴ Népésiwinj zé sasangiaiguc ufic haigic hezac imuacnec héré némbésémanj. Gi imi nuac hoc banjec.

⁵ Ni nuac qeri uñana guac méragiaiguc haizua. Haka hélawac Anutu gi bonj héréna menec.

⁶ Ni imi iwawai enomia ikora mepésianzu imi onac mézéna tianzac. Ni Yaweac muru héima nanjanzua.

7 (7a) Geŋ nuac yéwécna héŋtegicma kekec uŋana zérabéraiguc keczac imi nimmizaŋ. Imuac guac goi héihéigawac qeriaiguc ewa hia nimma ségiségi wammaŋ.

8 Imuhuc wamma hazéchécna ionac méraiguc ménda wainémma nuac hénana baec kawé qeqeya yandaiguc nopoczaŋ. (7b) Imuac niŋac ni guac goi héihéiguc ewa hia nimma ségiségi waŋanza.

9 Yawe nuac zérabéra niŋac wamma ewa hia niŋnémbésémaŋ. Ni imi niŋ yéwécna niŋac kicna zéma kekec uŋana zéma séwinanéŋ méiméiŋa wanza.

10 Kekecna imi ewa biriciguc sohoanza. Yawuŋna imi zésilacguc hama kenza. Képésicna niŋac nimbiriwa séwinawac kuha imi mayu, sicna imi lokolima kenza.

11 Hazéchécna ieneŋ zédesi waŋnéŋanza, waŋu ama momachécna imi eneŋ acguc ogicma imuhuc waŋnéŋanza. Alahécna eneŋ néŋqacgéma kenza. Waŋu ic tosara imi hénaiŋuc mihicŋi némma néŋgacanza.

12 Ni imi humuc ic ésécneŋ eluŋ unudaczac. Waŋu ni kewuc nomuŋ tétéŋa ésécneŋ, ewa qeriginanéŋ ménda niŋnéŋzu.

13 Ic tuŋagucnéŋ zébiri néŋgic niŋanza. Ieneŋ lelecgé némma tericgé néŋzu. Ieneŋ hazéc waŋ némma zéeminiŋ wamma kekec uŋana nuagichin zé niŋareŋgézu.

14 Néŋ ni imi Yawe guac muru héima namma gi imi nuac Anutu zéanza.

15 Naléna imi méraguiguc hezac. Hazéchécna zéma nunesi waŋanza ionac méragina igucneŋ kératacneŋ népésina.

16 Guac kic tanecga asahagucnéŋ welen qeqe icga ni némma guac goi héihéiganéŋ aŋgéŋna tina.

17 Yawe, ni guruzua, gamuiguc ménda nopocma, ic biria ionac gamu qeqe mihicŋi énécmima kic suaŋiguc onopocna acgina qaimac.

18 Séwi eneŋ ac zéma ac zéragucnéŋ ic solaŋa unuanzu ionac kua taségina ikora imi hézicgéna acgina qaimac.

19 Guac bac yandi yandi wamma kecanzu ionac niŋac sese qauqau haina emma hezac imi yei kuneŋ yanda wanza. Ewa hiaŋac buŋa imi guac néŋgacma haanza ionac niŋ wamma sasala haina hezac.

20 Geŋ ic imuhucŋa guac saŋgi saŋgiiguc musaŋgé énécmima, ic onac manam batucac ai areŋgéŋic hezac imuacneŋ metecgé énécmima, guac haliiguc musaŋgé énécmima, ic biria ionac zéhésiginawac qiziziŋgéma keczu.

21 Yawe zéhiaru mimia waŋu. Inéŋ ama areŋa deminŋ seliaguc imuhucgeŋ goi héihéiŋa welic welicgia nézéŋu héŋi.

22 Ni aurima guac wéségaiguc elicgé nénéŋa wanza zéŋi, néŋ guac qachéhéliŋa nuac zéwelecna selia imuac hétéŋa niŋneŋ.

23 Ic embac météré énécmimia ini moczoŋ Yawe siŋa niŋmigic. Yawenéŋ ic hakagina héla imi inicgaleŋ waŋ énécmima, séwi eneŋ ic imi bakia yéwéria melen énécmimac.

24 Yaweac mambéc kekec ini zénéŋ hirihiri qahac seligima nammu.

32

Képésic waiwaiac ségiségi.

1 (Dawidiac legic zéra.) Héna ac logiyu aumima képésicŋa hoturu mimia waŋu ségiségiŋaguc wammac.

² Qeri uŋaiguc ikoc ménda heyu Yawenén képésiraguc ménda zémiyu imi ségiségiyaguc wammac.

³ Ni képésicna ménda lomma zeauyi nalé imuaru kaiwe herec héisilac wamba sicnanén lokoliyec.

⁴ Hénia imi yomuhuc; Guac méraganén siŋi kaiwe helanŋi néŋu kaiwe geriwanén zeriru iwawai moczoŋ zicgéanzac éséc nec nuac sépécna imi zicgédarec. (Ohec)

⁵ Waŋu ni képésicna Yaweac muru zéaumaŋ zéma nuac képésicna zéma hakana biria ménda musaŋgéma auwa geŋ imi képésicnaguc zénénénja imuac nec metecgé nénnec. (Ohec)

⁶ Imuac niŋac, Anutu eeya héimima kecanzu imi wai énécmima, gi mihicŋi géŋgéŋa wammac nalé imuaru gi zéwelec waŋgémmu. Imuhuc waŋgic doku qaoŋ érémac imi ionac hia ménda emma énépésimac.

⁷ Gi imi nuac saŋgi saŋgina, zérabéraiguc ni néŋgalen waŋ némma, aŋgén titiac hérian legicnéŋ ni lelecgé néŋanzaŋ. (Ohec)

⁸ Ni imi gi imuhucgeŋ me imuhucgeŋ kemman zé niŋna hénia imi gézéwa hémbésémaŋ. Waŋu géŋsosolima zéqindinŋi gémmaŋ.

⁹ Ini imi becosic kuneŋ me komora niniŋgina qahac imuhucya éséc nec ménda wammu. Ieneŋ imi kuaginaiguc pinzuŋ zéma déméŋginaiguc hésanéŋ koro qaté ménda énécmigic imi hosucginaiguc ménda haanzu.

¹⁰ Ic biria ionac imi ewa biric sasala hicŋi énécmimac, néŋ Yawe niŋkinzén wammianzu ionac imi goi héihéiya lelecgé énécmimac.

¹¹ Ic solanja ini Yaweac ségiségi wamma zézé ségiségi wammu. Ewa qeri dindinanec kecanzu ini moczoŋ ségiségi wamma hérian haimu.

33

Anutu imi hiabia.

¹ Ic solanja ini Yaweac niŋac zézé ségiségi wammu. Mepé qepésiac legic imi ic solanja ionac buŋa sécyá.

² Gita zéma kulele hésia sasalanén Yawe ewa hia wammima mepési mimu.

³ Legic qelianén héimima ségiségiac ewa héténén hiabianec mezericma héimimu.

⁴ Yaweac ackuazéc imi solan dindinja, waŋu iwac haka silic imi moczoŋ hélac nec.

⁵ Inén haka solanja zéma haka dindinawac siŋa niŋanzaŋ. Imuac baec séc Yaweac goi héihéianén sécgéma hezac.

⁶ Yaweac ackuazécnéŋ kurumeŋa kurumeŋa mihicŋiyec. Iwawai sécgéma hezac imi moczoŋ kuaya wéséséyanén mihicŋidarec.

⁷ Inén kondun doku gauqau haiyu enu doku hiŋgac hiŋgara imi hofi yandaiguc haiyu heanzaŋ.

⁸ Baec séc ic embac Yaweac bac yandi yandi waŋgic. Baera baera mirjina ini eeya héi mimu.

⁹ Imi mia hénia yomuhuc niŋac; Iwawai imi moczoŋ inén zéyu hicŋidarec. Waŋu inén zéseliyu seligima nandarec.

¹⁰ Yawenén baera baera ionac niniŋ areŋgia imi nélicgéyu nenesic wandaczac. Waŋu hicŋisai hénia hénia ionac niniŋ hiŋgac hiŋgara imi melenu enomia wandaczac.

¹¹ Yawenén niniŋa niŋarenagéyu hehe seli nanŋselianzaŋ. Iwac niniŋa hiŋgac hiŋgaranén hicŋisaiya hicŋisaiya emma hema kecmac.

¹² Yaweac neṇaṇ Anutu zémima aṅgér tигic Anutuac ic embac buṇa zéénécmiyu keczu imi eneṇ ségiségi ginaguc.

¹³ Yawenér kurumenjiguc ninicsosolima baec ic moczoṇ ninicanzac.

¹⁴ Tacyac waṇanzac ama duṇa imuacnec mia baec séc tacyachéra imi moczoṇ kiwa hiyu mayu ninicanzac.

¹⁵ Inér mia ic séc ionac ewa qerigina héniaḡina meyacgéma wawaṇ memegina héṇsosolianzac.

¹⁶ Ic kewu méṇac aṅgér timimia imi téṅḡiṇ ichéra sasala ionac muru ménda hezac. Ic kawali méṇac aṅgér timimia imi acguc eṇeya kuha kunenṇ yanda imuaru ménda hezac.

¹⁷ Kekecnina imi becosic me kuc yandanér ménda aṅgér tiwiṇac séc.

¹⁸ Ninzu, Yawe imi eeya héimima goi héihéiyawac kic hihi waṇanzu imi onac inicgaleṇ waṇ énécmianzac.

¹⁹ Imuhuc wamma ionac kekec uṇa imi humuc igucnec metecgé énécmima béti naléiguc méra énécmiyu kekecginaguc kecanzu.

²⁰ Kekec uṇaninanér Yaweac kic hihi waṇanzinṇ. Inér mia neṇaṇ héipuc ic zéma saiwanaṇa wanzac.

²¹ Ewa qerininanér iwac ségiségi wamma iwac qac téréyawac héima naṇanzinṇ imuac mia imuhuc waṇ nénécmianzac.

²² Yawe, guac mambéc waṇanzinṇ nalé sura imuac séc guac goi héihéiga qacninaiguc hemac.

34

Réwéri metecgémiyu Anutu mepésimiyec.

¹ (Dawidinér ic kewu Awimelekac wésiaiguc ic moroha tanec haka waṇu nesimigic mayec nalé imuaru legic yomi oyec.) Ni Yawe nalé séc mepési mimaṇ. Mepé qepésiya imi nuac kuaiguc susucnec hemac.

² Nuac kekec uṇaninanér Yaweac niṇac zézé ségiségi ac wammaṇ. Maqeqeya ieneṇ nimma ségiségi wammu.

³ Niguc momacnec Yawe imi kunenṇ yanda kunenṇ zéni. Neṇawu iwac qac buṇaya meyacmini.

⁴ Ni Yawe zéwelecmiwa niṇnémma zénén hirihirina hénia hénia igucnec metecgé néṇec.

⁵ Ieneṇ iwac niṇkumuma kecma asac mararaṇ séwi usu ésécnec héiénécmimia waṇec. Ionac kic tanecgina imi hémbénaṇa gamuyaguc ménda wammac.

⁶ Kekec uṇa maqeqeya imuhucyanér qac héhéli miyu Yawenér nimmima zérabéra hénia hénia imuacnec aṅgéṇa tiyec.

⁷ Yaweac kua meme uṇanéṇ Miṇ Kewuac eeya héimianzu imi onac lelecgé énécmima tacyac wamma aṅgér tiénécmianzac.

⁸ Ini imi Yawe imi hiabia wanzac imi batucgéma siṇa niṇḡic. Néṅḡacma iwac muru kemma kecanzu imi eneṇ zézé ségiségi ginaguc.

⁹ Météré énécmimia ini Yawe eeya héimigic. Ninzu! I eeya héimianzu imi eneṇ sécgé énécmiyu iwawai méṇac méṇ niṇac ménda wammu.

¹⁰ Laion sac qelinér yaka niṇ humuwacnec, néṇ Yaweac wamma kecanzu imi eneṇ buṇa hiabia hénia hénia he énécmiyu ménda hocmu.

¹¹ Nambérac ini hama gezac qema nimmu. Yawe eeya dimuhuc héimimu imuac hénia ku énécmimaṇ.

¹² Mérénénj kekecac nin kumuma yawun sasala kecma mérianj mi-hicnimanj zé wanzac?

¹³ Gi imi guac ezelanjawac neun héiamuma kua tasianénj ac biria ménda zéna.

¹⁴ Haka biria gilina kenju, haka hiawac wamma mema, luaeac wamma nesimiwésémanj.

¹⁵ Yaweac kiwanénj ic solanjawac hiyu kenanzac. Wanju ic imuhucya ionac qac héhéliginawac gezac qeanzac.

¹⁶ Yaweac kic tanera imi kaiziliwenj wananzu imi onac musuqege wanj énécmima ionac elun unudacmac ninjac baeciguc metecgé énécmimanj zé ninjanzac.

¹⁷ Qac héhélima zéwelecmianzu imi onac ninénécmima zérabéra hénia hénia igucnec metecgé énécmianzac.

¹⁸ Yawe imi ewa biri wankeczu ionac hosucgé énécmima ewa qerigina melenj énécmianzac. Wanju ewa qerigina qésénju howuc howuc[☆] wanzac imi anjéngina tiénécmianzac.

¹⁹ Ic solanénj zérabéra sasala mihicnimaac hezac, nénj Yawenénj zérabéra séc metecgé mianzac.

²⁰ Sicya imi moczon galenagéyu ménj ménda zéngémac.

²¹ Birianénj ic biria qeyu humumac. Wanju ic solanjawac mézétiti wammianzu imi késpedes ginaguc zéénécmimac.

²² Yawenénj welenj qeqhéra ionac kekec uña imi moczon borhérégina meénécmimac. Nénjacma iwac muru kenanzu imi onac imi késpedes ginaguc ménda zéénécmimac.

35

Anjéna timac ninj zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Yawe, niguc tohalic wanzu iniguc tohalic wamma, niguc euqege wanzu iniguc euqege wambésémanj.

² Saiwa yanda zéma asamanj késama yacma méra némbésémanj.

³ Luac héréma nesinénzu imi onac hénagina hézicgéna. Nuac kekec unanjawac zéma Neñ guac anjénj titi minjina. zénénna.

⁴ Nuac kekec unanjawac hochoc ai mezu imi onac gamu qeqe mihicnji énécmima. Mebiri némbij zé wanzu imi nesi énécmima andé andé kemma gamunénj unu humudacmac.

⁵ Kua meme unahécga énézéna ienenj luhucnénj goc mihilanagéyu kenanzac ésécnec mihilanagé énécmiyu kendacmu.

⁶ Hénaginaiguc sinj zéma susurac mihicnji énécmima kua meme unaga ézéna nesi énécmimac.

⁷ Ienenj héniana qahaciguc ni néspedesiwij zé baec sésénjiguc ufic musanjgé haima héniana qahaciguc kekec unjana mebiri némbij zé baec sésénj éséma lekinj himicanzu.

⁸ Zéna élanzanj nec humucnénj hicnji énécmimac. Ufic musanjgéjic hezac imuaru enjaoc engic énépésiyu humucac buña hinjacdacmu.

⁹ Nuac kekec unananénj Yaweac ségiségi wammac. Iwac anjénj titi ninjac zézé ségiségi wammac.

[☆] 34:18: Yer 23:29

10 Nuac sicna moczon yomuhuc zému; Mérénér Yaweac séc wammac? Inér maqeqeya imi kucginaguc helanzi énécmianzu ionac méragina igucnec metecgé énécmianzac. Wanu maqeqeya imi iwawaigina onagicanzu ionac murunec metecgé énécmianzac.

11 Héipuc ic ikoranér yacma haka ni ménda nininawac qesinézu.

12 Hakana hiawac haka birianér melen néngic, kecec unananér ninjumbi ninun kecua.

13 Ni imi iener hafi iniyu hegic ewa biricac séwi usu héima nene ziki kecma kecec unana helanzi amuyi, néz zéwelecnanér en lilingéma hayu tétéczua.

14 Nuac alana zénimma dac muna wan énécmianzua ésécnec wan énécmiyi. Wanu nenjocnawac siari ésécnec ionac wamma sigéma siari.

15 Wanu ni zérabéra mihicnima kecba iener ségiségi wamma azorogic. Wanu kaiziliwen ic ni ménda nimmianzua imi enér sasanjiaiguc tocgéma susucnec nunesi néhanzu.

16 Wanu iener ségiségi ariaciguc azoroma zébiri qébiri wananzu ésécnec nuac nijac zécgina kizéngéanzu.

17 Min kewu, nalé dahecac séc en inicma kecbéséman? Nuac kecec unana imi kisikiyon ic ionac murunec metecgéna. Momacguc sac henénérna imi laion imuhucya ionac murunec metecgé némbéséman.

18 Ni hénarorin sugcinaiguc mepésigemma, ic embac tunja tunja sugcinaiguc gi mepésigemma.

19 Ménda wai énécmina, nuac hazéchécna iener sicsaoc nuac nijac ségiségi wambu nijac. Hazéc wanénhanzu iener héniana qahaciguc kic hoc menémma zébiri némbu nijac.

20 Iener imi luaeac ac ménda zéma baeciguc bénzén kecanzu imi onac ac ikocnéz yéwéri mihicni énécmianzu.

21 Wanu iener kuagina kuner yanda anjéma nuac zédésima ahaec, ahaec, kicnéz héipuc wamma héndaczin. zézu.

22 Yawe, gen mia haka imi héndaczan imuac acga qaiyunec ménda kecbéséman. Wanu lakec ménda kecbéséman.

23 Nuac Anutu, Min Kewuna gau igucnec hetecgéma yacma nuac acna zégési wambéséman.

24 Yawe, nuac Anutu, guac haka solanajiguc zégési néjna. Iener nuac nijac ségiségi ménda wammu.

25 Ménda wai énécmina, ewa qeriginanér ahaec ewa sinina* séc hicnizac, ic imi qécgé mizij. zéwu nijac.

26 Zéna yéwécna nijac ségiségi wananzu iener gamu qege mihicnima gamu masanun kuner yanda nimmu. Wanu nuac muru séwi enér wananzu imi onac gamunér qacginaiguc endacmac.

27 Nuac solan dindinanawac ninjic sécgéanzac ionac imi zéna ségiségi wamma qacma ewa hia nimmu. Welenqege icya luaeiguc keru ségiségi wananzac Yawe imi kuner yanda! zéma nalé séc ézému.

28 Ni ezelanranér kaiwe herec guac haka solanja zénimma kaiwe herec gi mepési gemma.

* 35:25: Hebiraio aciguc; kecec unanina.

36

Baec ic ionac biriagina zéma Anutuac hiaya.

¹ (Legic galenawac; Yaweac welenqece ic Dawidiac legic zéra.) Ic biria ionac héniaquina biriawac ninjegic qinjegic ac mén ewa qerinaiguc yomuhuc hicnizac; Iwac kiwaiguc Anutuac bac yandi yandi mén ménda hezac.

² Inén séwi enen wamma eneya késpedesyawac zéma ménén mén mewininimac me mézia timacac séc qahac zéanzac imuac mia.

³ Kuayawac ac imi késpedesyaguc zéma ikocyaguc. Inén ninjegic qinjegicya zéma haka hia imi waiyu tecgéec.

⁴ Inén hehe tataguc hema biria ninarenégema eneya hena biriaiguc opocamuma haka biriawac mézétiti qahac kecanzac.

⁵ Yawe, goi héihéiga kurumeniguc sécgéma heyu, guac haka héléa iminén ou hosusu iguc sécgéma hezac.

⁶ Solanğa imi Anutuac baec boğa ésécnec. Guac zégésigésinén kondun ésécnec. Yawe gen imi ic embac zéma yan momacnec ninicgalen wan nénécmianzan. ☆

⁷ Anutu guac goi héihéiganén yei eeyaguc yanda wanzac. Baec ic moczon guac qenğanğa amiayaiguc néngacma sanğanzu.

⁸ Ienen imi guac amaiguc iwawai kindindinğa hezac imi nezélélén wamma, ségiségiac doku téfara igucnec gumu énécmima neanzu.

⁹ Kekec dokuac kiwanén guac muru hezac. Guac asac mararaniguc asaha hémbin.

¹⁰ Gi ningenanzu ionac muru goi héihéi susucnec wan énécmima ewa solan kecanzu ionac guac solanğa imuhucyanec mihicni énécmima.

¹¹ Séwi enen ic ionac hena tawéginanén nesinémbac ninjac. Galenğé néhna ic biriawac méraginanén nesinémbac ninjac.

¹² Kaiziliwen wananzu imi enen imuaru maunuyec. Ienen mama hema munğuc yacmuac séc qahac wammac.

37

Min Kewuac muru kemma sanğimu.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Haka biria wananzu ionac ninjac qeri geric hélendağnec ménda wamma késpedes wananzu imi onac nimbupuc ménda wambésémağ.

² Ienen imi qézézac ésécnec focdac qeriru qasima mamu. Wanu zuazua ésécnec méima humumu.

³ Yaweac muru héima namma haka hiabia wambésémağ. Baeciguc kecma iwac haka héléa imi nene ésécnec nema kecbésémağ.

⁴ Yaweac ségiségi wamma kecbésémağ. Inén guac ewa sinğawac héléa mihicnigémmac.

⁵ Guac kekecgawa hénaya imi Yaweac muru haimina. Iwac muru héima nanna, inén wamma medacmac.

⁶ Inén wanğenju, guac solanğa imi asac mararağ ésécnec, guac hakaga solanğa imi melenju kaiwe wenzoroniguc kaiwe asaha ésécnec wammac.

⁷ Yaweac wéséyaiguc bénzénec mambéc kecbésémağ. Ic birianén hena qérénğé mimia wanu ai aren biria meseliyu kindindinğa yaru hémma qeri biric hélendağnec ménda wambésémağ.

⁸ Qeri geric waima qeri biric gilina kenju. Zénasiñ menasiñ ménda wanna. Haka imuhucya imi haka biria mihicñimac.

⁹ Haka biria wañanzu imi enej qericénécmiyu qahac wandacmu, néñ Yaweac mambéc kecanzu imi enej baec késamu.

¹⁰ Ic biria imi hotoñadac kecma tegéma qahac wandacgic imuaru hocma hocbipiwiésémanj.

¹¹ Wañu gum bénzénzénj ic imi baec késamu. Wañu ewa momac hakanénj sécgé énécmiyo ségiségi wamma kecmu.

¹² Ic birianénj ic hiabia qemanj zé niñarenj wamma kic hiyu iwac muru kenju zéra kizéngéanzac.

¹³ Miñ Kewunénj ic imuhucyawac naléya hosucgéyu héñtegcizac imuac niñac zédesi wammianzac.

¹⁴ Ic birianénj maqeqeya zéma iwawai niñac hocanzu imi enej maunumac niñac zéma ic dindiñanec kerha wañanzu imi unuhumumanj zé souya héréma tewiya awianzac.

¹⁵ Néñ sou iminénj eneya wéiwécya nézénégmac. Wañu tewi imi zéngédacmac.

¹⁶⁻¹⁷ Ic biriawac méria imi zéngégmac, néñ ic hiabia imi Yawenénj kesa seligimimac.

Imuac niñac ic solañawac iwawai komodianénj ic biria sasala ionac iwawai kunerj yanda imi ogicanzac.

¹⁸ Yawenénj ic késpedesya qahac iwac kekec naléya imi moczonj nindaru hezac. Iwac mératéc ai burja imi heheseli hema emma kecmac.

¹⁹ Ic imuhucya ienerj imi zérabéra naléiguc gamugina ménda mihicñjima bétí naléiguc acguc iwawai sécgé énécmiyo kecmu.

²⁰ Ic biria imi birimac. Yaweac hazéchéra imi rama merawawac haléc ésécneç zepépélíma hofac qema aucgéma qahac wammac.

²¹ Ic biria imi iwawai mema tasía ménda melenanzu, néñ ic solaña imi ewa hiawac enj énécmianzac.

²² Miñ Kewuac mérianjinaguc imi enej baec késamu. Ic saecginaguc imi qeric énécmigic qahac wammu.

²³ Yawenénj ic onac tikenj tihagina meseligima kekecac héná imuac ségiségi wañanzac.

²⁴ Ic imuhucya imi Yawenénj késaseligianzac imuac niñac qonzononj gémaciguc moczonñec ménda tendiñgédacmac.

²⁵ Ni komocna igucnec éréma deguc yandanaiguc, ic solaña andé qema waimimia ménj ménda héñjac héñzua. Wañu hémba iwac qelihéra ménñénj ménj yaka niñ ménda zéwelec wañec.

²⁶ Ic imuhucya imi kaiwe herec ewa hiawac enj énécmima haiyu kenj haiyu ha wañanzac. Imuac qelihéra enej mérianj mihicñj énécmiyo kecanzu.

²⁷ Haka biria waima haka hiawac wammu. Imuhuc wamma nalé tetecgia qahac kecmu.

²⁸ Yawenénj haka solañawac siña nimma météré ic imuhuc wañanzu imi ménda wai énécmimac. Ic imuhucya imi nalé tetecgia qahac inicgalenj wañ énécmimac, néñ kaiziliwerj ic ionac qelihéra imi qeric énécmigic qahac wandacmu.

²⁹ Ic solaña imi baec késama imuaru hémbénaña kecmu.

³⁰ Ic solañawac kua imi ac niñtegc qinñtegcigayac zéhicñjima, ezelanénj haka dindiñawac zémac.

³¹ Iwac ewa qeriaiguc imi Anutuac hénac acnéñ heyu kenken hahaguc tisugisurac ménda wammac.

³² Ic biria enen ic solañ unuwiñ zé awima kecanzu.

³³ Yawe imi ic solañ ic biriawac mériaiguc ménda waimimac. Wanu zégésigési naléiguc acguc képésiraguc ménda zémimac.

³⁴ Yaweac ninjuma iwac kekecac hénac imi méndacma kembésémañ. Inén meyac gémma baec buñ qegéñ angétiwésémañ. Wanu kaiziliwen ic imi birima qahac wanjic kicganéñ hima inichésémañ.

³⁵ Ni ic biriawac kuha hémma ic hénac téngiñ téngiñ eneya baeciguc nanañ ésécneñ wanzac, néñ

³⁶ ic hénac imi élénec humuqai wanu hocma hocbipiñ.

³⁷ Néñ ic solañ hénacsoligic. Ic dindiñ hénjic. Luac ic imuhucya imi enen andiaginaguc.

³⁸ Ac qeque ic ienen momacneñ biridacmu. Kaiziliwen ic ionac tetecgia imi humu qaiyaguc.

³⁹ Ic solañawac angén titi imi Yaweac muru hezac. Inén zérabéra naléiguc hoc banec ésécneñ wammimac.

⁴⁰ Yawenén méra énécmima metecgé énécmimac. Ic biria ionac murunec metecgé énécmimac. Ienen imi néngacma iwac muru sanjianzu hénac imuac ninac imuhuc wan énécmianzac.

38

Eneya képésic ninac ewa biric wamma zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic yomi hofac omiwiñ zé héiangic.) Yawe, guac qeri biricganéñ képésicna ménda zénénna. Guac qeri gericnéñ ni ménda zégindiñ nénnac.

² Guac zakonénéñ nuac séwinaiguc nézénégéma hinjaczac. Guac méraganén selianec helanzi nénzac.

³ Guac qeri biric ninac séwi busuna solañ mén ménda hezac. Nuac képésic ninac nuac sicna imi bénzén qahac wanzac.

⁴ Nuac képésicnanén orucnaiguc sécgéma enu hinac yéwéria tanec wanu bisiqatén wammanac séc qahac.

⁵ Nuac wizinanén houyu wérén biria haizac. Imi mia nuac haka qelanj imuac tasia.

⁶ Ni geriwa noyu qoucégéma kaiwe herec ewa biric wamma kecanzu.

⁷ Nuac marénnaiguc geriwa sécgénénzac. Wanu nuac séwina solañ mén ménda hezac.

⁸ Séwina hézézayu humumia tanec wanzac. Ewa qerina waizalan wanu zésilac wanzua.

⁹ Min Kewu nuac nin kewu imi moczon guac muru hezac. Nuac zésilacnanén guac wéségaiguc usuya qahac hezac.

¹⁰ Wéiwécnanén hélendan yaru kucnanén mayu qeka meka wamma kicna imi acguc mugu mugumia wanu asaha qahac wanzac.

¹¹ Numindiñga imi nuac séwinaiguc hezac imuac ninac nuac sorochénna zéma alahénna lakec kecgc sac taséhénna ini acguc lakec nanu.

¹² Nuac kekec unanawac hochoc ai meanzu ienen bétac hainénzu. Mebiri némbiñ zé wanzu imi enen humumia tericgé némma kaiwe herec andé nuwiñ zé haka biria zéarenégéma keczu.

¹³ Ni gezac hénj éséc nec niŋbipima ic ara qahac éséc nec kuana ménda aŋgéma kecanzua.

¹⁴ Ni gezac hénj éséc nec wamma acgina ménda melenzanua.

¹⁵ Yawe ni guac niŋkumuma kecanzua. Nuac Miŋ Kewu Anutu, gi acna melenj némbésémaŋac hezac.

¹⁶ Ni yomuhuc zézua; Ni tisuqisurac wamba ienenj nuac niŋac ségiségi wamma séwi eŋeŋ waŋ némbu niŋac.

¹⁷ Ni léklék manumacac heyu niŋyéwécnanénj nalé séc henénzac.

¹⁸ Hénia imi yomuhuc; Ni képésicna zéauma nuac képésic niŋac ewa biric waŋanzua.

¹⁹ Nuac hazéchécna ienenj kucginaguc keŋha waŋanzu. Waŋu téhésima mézétiti waŋnéŋanzu ionac zaŋgégina imi sasala.

²⁰ Waŋu haka birianénj haka hiawac melenj énécmianzu imi enenj ni haka hiawac méndacma kemba hénia imuac niŋac mia hazéc waŋ néŋanzu.

²¹ Yawe gi ménda wainemma kenna. Nuac Anutu lakec ménda kecbésémaŋ.

²² Focdac qenanjé waŋ nénna. Miŋ Kewu, gi nuac aŋgénj titina.

39

Niŋtegić qinŋtegić mimac niŋ zéwelereć.

¹ (Dawidiac legic.) Neŋ yomuhuc zéyi; Ni hakana lolonjéma wamma ezelaŋnanénj képésic ménda mihićŋimaŋ. Ic biria ienenj wésénaiguc nanzu séc kuanaiguc neuj zékalaŋa haiwa hemac.

² Ni acna qaiyu ac hiabia acguc ménda zéwa niŋ yéwécna imi muŋguc yandizac.

³ Nuac ewa qerina geriwiguc waŋu qerinanénj zénimba hiŋgacma éséyu qeri biric yaru ezelaŋnanénj yomuhuc zézua;

⁴ Yawe, kekecnawac tetcgia zéma nalénawac séha imi nézéna niŋasarima nuac kekecna dodowima hazac imi niŋtegićmaŋ niŋac ku nénna.

⁵ Geŋ mia nuac naléna imi méra tawé éséc nec mehotoŋjina nuac kekecnanénj guac kicgaiguc ménda hezac tanec wanzac. Icy aicy naŋselima kecanzu, néŋ hofac éséc nec aucgéanzu. (Ohec)

⁶ Hélać nec, ic neŋac neŋac imi héra qahac, néŋ uŋa tanec keŋha wamma ai eŋomiawac keŋkésa hakésa wamma iwawai mihićŋima saménaguc haini emma hezac, néŋ hélać nec mérénénj iwawai imi nonagicma késamac imi acguc ménda niŋasarima kecanziŋ.

⁷ Miŋ Kewu ni erac némac iwawai niŋac niŋkumuma mambéc kecmaŋ? Nuac niŋkumuna imi guac nec hezac.

⁸ Ni képésicna moczoŋ imuac nec metecgé némma galenjé nénna, ewa soho ic ienenj zébiri qébiri waŋ némbu niŋac.

⁹ Waŋu Miŋ Kewunénj haka imi waŋ nénzac zéma nimma acna qaiyu kuana ménda auanzua.

¹⁰ Guac numindiŋi nuac muru hezac imi nuagicma gilina keŋu. Méraganénj nuna ni qeka meka wanzua.

¹¹ Geŋ ac zéénéc mima ic unu qindiŋianzanj nalé imuaru iwawaigina eeyaguc imi waŋ énécmina gisicnéŋ neyu qahac waŋanzac éséc nec qahac wanzac. Imuac icy aicy imi wésésé éséc nec wanzu. (Ohec)

¹² Yawe nuac zéwelecna niñnémma nuac qacsilaciguc gezac hainéñna. Kic masina maanzac nalé imuaru acga ménda qaimac. Ni imi yandahécna ésécneç ic kian tanec, ic qañ tanec giguc kecçua.

¹³ Képésicnawac ménda héñsosloma, hafina mehiaru némma kekecna komocdia dac mehorugina ségiségi nimmaguc humuwa.

40

Méra mimac niñ zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Ni Yaweac mambécnéñ mambéc kecha gezac haima zésiadna niñec.

² Inéñ ni baec séséñ biriqiria igucnec hérénéñu éréwa hénana zamanziñ hilanéniguc nopocma kenken hahana imi meseli néñec.

³ Legic qelia Anutuac mepé qepésiaç buña, kuanaiguc haiyu ic embac sasalanéñ némma bac yandi yandi wamma Yaweac muru héima nammu.

⁴ Yaweac héima namma séwi enéñ ic zéma ac ikociguc lukeñ luha wañanzu imi onac kichihi ménda wañanzu imi enéñ zézé ségiségi ginaguc.

⁵ Yawe nuac Anutuna, wawañ meme welic welicgia geñ wannec imi sasala. Wañu niñiñga nonac niñ wamma niñna hiñgacanzac imi acguc sasala wañu ni olomma zémanac séc qahac wañzac.

⁶ Geñ mia gezacnaiguc nézéna héiyu yomuhuc niñi; Ni mulumanañ zéma seseac ewa hia ménda nimma hofac oo zéma képésic waiwaiac olémbañ imuac ménda wañanzua.

⁷ Imuhuc zéna imuaru ni yomuhuc zéyi; Ni hazua, nuac ac ooya imi kiwi limbi limbiñaguc hezac.

⁸ O, nuac Anutu, ni guac ewa siñ niñtohomañ zé ségiségi wañanzua! Imuac guac hénac acnéñ nuac ewa qerinaiguc heanzac.

⁹ Ni hénaoiñ yandaiguc guac solañ dindiñaga imuac buña suruc ségiségiyaguc imi zéau énécmianzua. Niñzan, Yawe ni kua taséna ménda héiwa eñ heanzac imi gi nindaczan.

¹⁰ Ni guac solañga imi nuac ewa qerinaiguc ménda musañgéwa heyec, néñ guac haka héla imi zéma añañéñ titi imi zéau énécmima goi héihéiga zéma hakaga héla imi hénaoiñ yandaiguc ménda musañgé énécmianzua.

¹¹ Yawe guac ewa biricga imi ménda hézicgéna susucnec mayu. Wañu goi héihéiga zéma hakaga héla iminén ni nalé séc néñgalen wañ némbésémañ.

¹² Biri gelec malec qahac ni lelecgé néñu nuac képésicnanéñ méramma nuaru hayu kic hima gémmañac séc qahac. Képésic imuac zañgégina imi nuac oruc zucna ogicma heyu nuac ewananéñ sohodaczac.

¹³ Yawe ewa biric wañ némma añañéñna tina. Yawe focdac méra némbésémañ.

¹⁴ Nuac kekec uñana mihicñima mebiri némbiñ zé wañzu imi moczoñ gamu qeqe zéma gamu masasun mihicni énécmia. Wañu zéna zérabéra hiçniñéñu ségiségi wañzu imi moczoñ néñgacma kemma gamu qeqe mihiçimu.

¹⁵ Wañénécmia nuac niñac ahaec zéma desianzu ienen enañ gamugina héñtegicma aurimu.

¹⁶ Wañénécmia, guac hochoc wamma mihicñianzu imi enéñ guac niñac ségiségi wammu. Wañu guac añañéñ titiac qerinéñ wammianzu imi enéñ nalé séc Yawe imi kuneñ yanda kuneñ zému.

¹⁷ Ni imi maqeqeya kecma imuac me imuac hocanzua. Imuac niñac Yawe imi nuac niñnëmmac. Gi imi nuac méra nénéñ zéma metec metec miñna. Anutuna, nalé ménda mehorugina.

41

Hafiya mehiaru mimac niñ zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Kuc mama wamma kecanzu ionac niñkewu wañ énécmianzac ic imi zézé ségiségiyaguc, nalé biriaiguc Yawenén hénaya méwérénggëyu orima kemmac.

² Yawenén demin memima kekecy galeñgé miyu baeciguc zézé ségiségiyaguc kecmac. Wañu hazéc onac ewa siñiguc* i ménda waimimac.

³ Hafi kiyu heyu Yawenén nanjémimac, Hehe tataciguc hafiya mehiaru midacmac.

⁴ Wañu neñ yomuhuc zéyi; Yawe, ewa hia niñnéna. ni guac kicgaiguc késpedesna mihicñizua. Nuac kekec uñana mehiaruna.

⁵ Hazéc hécnanén nuac zébiri némma némac naléiguc ic imi humuyu qara eluñ nunudacmac zézu.

⁶ Ni némbin zé hama ac gorosona wamma néwéc ewa qeriginaiguc zébiri qébiri niñtocgéma amana igucnec hiñgacma kemma zésaigic keñanzac.

⁷ Mézétiti wañ nénzu ieney moczon nuac andé ac zéma mebirí némbin zé arengéma yomuhuc zéanzu;

⁸ Hafi biria késazac imuac ic imi hema muñguc ménda yacmac.

⁹ Ala sorocna niñzéggé miwa nuac samén momacnec neañic i acguc hazéc wannemma sou andianén qéfaccgé néñec.

¹⁰ Wañu Yawe Miñ Kewuna ni ewa hia niñnémma hafi igucnec metecgé néna bakia melené énécmianñ.

¹¹ Hazécnanén hia ménda nogiczac imuac gi nuac ségiségi wanzan imi ni niñzua.

¹² Ni qerina mesolanjanima kecha nanjé némma kecne. Kumu néna wéségaiguc hémbénaña namñan.

¹³ Miñ Kewunina, Israelac Anutu hénihénia qahac, tetcgia qahac, mepési mimia wammac, hélacnec! hélacnec!

Kiwi 2

42

(Legic 42-72)

Anutuac ewa siñsiñ wamma kekec.

¹ (Legic galeñawac; Korawac qelihéra ionac legic zéra niñtegic qinñtegicyaguc.) Anutu, dia yan déméña qanjararan qeyu hakhak géma doku téfara niñac hocanzac ésécnec nuac kekec uñananén guac ewa ewa wanzac.

² Nuac kekec uñananén Anutu kekec minñawac déméña kérékérasia wanzac. Ni némac naléiguc kemma Anutu wésiaiguc wininiman.

³ Ic embac eney kaiwe herec nuac ac zénemma guac Anutu imi dimia zéma zézé qesi wañ néngic nuac kic masinén siñi kaiwe nenena éséc wanzac.

⁴ Ni becne nalé téréyawac tacniniñ keañgic iniguc momacnec keñha wamma zézé ségiségi wamma mepé qepési legic héima onagicma kemma

* 41:2: Hebiriaio aciguc; kekec uñaginawac.

Anutuac ocmuṇ téréyaiguc onopocani. Waṇu deguc haka silicna imuac niṇqelima ewa biric wamma ewa howucna qocgézua.

⁵ Kecec uṇana, gi némac niṇac niṇméima waizalan nukeczan? Gi imi Anutuac niṇkumu wambéséman. Ni imi iwac aṇgér titiac kic tanera niṇac nénéwéc i mepésimiman.

⁶ Anutuna, kecec uṇananér qerinaiguc niṇméima mayu, ni Yodan baec zéma Herimon zéma Miza baec boṇaiguc gi niṇqeli gémmaṇ.

⁷ Guac kondun dokunér qaru kondun hiṇgac hiṇgaranér qac héhéli amugic, guac doku renduṇanér zéma doku temboṇa limbima hama hoturu nénzac.

⁸ Kaiweiguc Yawenér goi héihéiya waṇ némma siṇyaiguc legicnér nuac muru henéṇu, kekecnawac Anutu zéwelec miman.

⁹ Zamanziṇna Anutu, yomuhuc zézua; Némac niṇac nuac eluṇ guzac? Némac niṇac hazéc hécnanér helanzi néṇgic ewa biric wamma keṇha waṇanzua me?

¹⁰ Sounér sicna nézac éséc nec hazéchécna eneṇ zébiri qébiri wannemma Anutuga imi dimia? zéanžu.

¹¹ Kecec uṇana, némac niṇac kucmama wamma, némac niṇac qerinaiguc siroṇ qaroṇ wamma keczan? Gi imi Anutuac niṇkumu wambéséman. Ni imi kileṇ kic tanecna meyac néṇanzac Anutu i mepési miman.

43

Réwéri qeriaiguc zéwelec wammiyec.

¹ Anutu ni niṇgési némma, baec yanda eega ménda héigéṇanžu ionac muru, acna imi héipuc wannemma meselima, ikoc ic, hénac ac logilogi ic ionac murunec ni metecgé némbéséman.

² Gi imi Anutu nuac hoc baṇecna kecmaguc némac niṇac ni héṇacna mena hazéchécna ieneṇ helanzi néṇgic ewa biric wamma keṇha waṇanzua?

³ Guac asac mararaṇga zéma acga héla mélina hama ni qindiṇi némma nuagicma kemma guac baec boṇa téréya zéma haliga téréya imuaru nopocmac.

⁴ Imuac mia ni Anutuac zaki téréyaiguc keremma, nuac Anutu, zézé ségiségina, nuac ewa hiawac buṇa, guac muru haréman. Anutu, Anutuna, ni waṇgoṇna hésiaguc imi qema gi mepésigémman.

⁵ Kecec uṇana, némac niṇac kuc mama wamma némac niṇac qerinaiguc waizalan numa keczan? Gi imi Anutuac niṇkumu wambéséman. Ni imi nénéwéc kic tanecna meyac néṇanzac Anutu i mepési miman.

44

Baec yandagina imi aṇgéṇa timac niṇ zéwelecqic.

¹ (Legic galeraṇawac; Korawac qelihéra ionac legic, niṇgic hiṇgac hiṇgara.) Anutu geṇ bec nec yanda hécnina ionac naléiguc haka silic wannec imuac suruc imi nénézégic gezacninanér niṇiṇ.

² Gi imi baera hicaṇa hiṇjisaṇ wamma kecgic imi méraganér nesi énécmima keṇgic, yanda hécnina imuaru ic hésa éséc nec himic énécminec. Hiṇjisaṇa hiṇjisaṇa tosara imi yéwéri mihicṇi énécmima, yanda hécnina imi méndér énécmigic baecgina séc kemma késagic

³ Ieneṽ souginanéṽ baec imi ménda késagic. Eṽaṽ méraginanéṽ yaréguc ménda onogicgic, néṽ geṽ mia ewa hia niṽénécṽmima hénia imuac niṽac guac méraga zéma huaga zéma kic tanecgawac asac mararaṽanéṽ imuhuc waṽ énécminec.

⁴ Anutu imi nuac ic kewuna, imuac Yakoboac niṽac wamma yaréiguc onogicdacmu zéma zétecgénecc.

⁵ Nini guac muru héima namma hazéchécna helanṽi énécmima nunuwiṽ zé yacgic séc guac qacganéṽ tidacgé énécmianṽiṽ.

⁶ Ni imi tewinawac ménda héima nammaṽ. Sou acguc hia ménda metecgé némmac.

⁷ Gi sac hazéchécna ionac murunec aṽgégṽnina tinénécṽmima mézétiti waṽ nénécmianṽu imi onac gamu qeṽe mihicṽi énécmianṽaṽ.

⁸ Nini kaiwe herec Anutuac niṽac zézé ségiségi wanṽiṽ. Nini Anutuac qara hémbénaṽ ewa hia ac wammiwiṽiṽ.

⁹ Kileṽdac deguc imi geṽ mia héṽacnina mema gamuiguc memama waṽ nénécmima téṽgiṽ ic hécnina iniguc momacnec ménda keṽha waṽanṽaṽ.

¹⁰ Geṽ imuhuc wanna nini hazéchécna wéséginaiguc liliṽgéma néṽgac énécmiṽi, hazéc waṽ nénécmianṽu imi eneṽ eṽaṽ siṽginawac nunuma iwawainina nonagicdacṽu.

¹¹ Geṽ mia nini rama qeṽeyawac buṽa ésécnec nonopocna, baera baera héndéṽ qéndéṽ rouc wamma kecṽiṽ.

¹² Geṽ ic embachécga boṽteṽic hai énécmiṽa megic, néṽ imuac boṽa méṽ ménda géṽgiṽ mezaṽ.

¹³ Geṽ imi lelec lelec tacyachéra ionac méraginaiguc nonopocna gamu mema kecni lelecgéma nanṽu imi eneṽ zédesi waṽ nénécmima isocfagociguc nonopocanṽu.

¹⁴ Geṽ baera baera ionac sugcinaiguc gamu mamasuṽac nonopocna kuaginaiguc eṽanṽiṽ. Waṽu sugcinaiguc oruc héinééc mimiawac buṽa imuac sésécya wamma kecṽiṽ.

¹⁵⁻¹⁶ Séwi eṽeṽ wamma ac waṽ némma zébiri qébiri waṽ nénṽu ionac niṽac zéma hazéchécna tasé melenṽ némbiṽ zé wanṽu imi onac niṽac, isocfagocnanéṽ kaiwe herec wésénaiguc heṽéṽu gamunanéṽ musuna hoturu nénzac.

¹⁷ Haka silic imuhucya moczoṽ hicṽi nénécmiyec, néṽ guac eluṽ ménda nunuyunec guac sisipac ac imi ménda logianṽiṽ.

¹⁸ Ewa qerininanéṽ héṽacga ménda mema liliṽgéyec. Waṽu keṽkeṽ haha ninaiguc imi guac hénia imi ménda waiṽiṽ.

¹⁹ Geṽ imi haséṽ kazuac baec kisiaiguc hézéza nénécmima humucac tunumaṽnéṽ hoturu nénécmizaṽ.

²⁰ Nini Anutuac qara eluṽ nunuyeciguc me méranina ic enia ionac anutu hécgina ionac muru sulu méraṽ waṽiṽiguc imi

²¹ Anutu inéṽ ewa qerininaiṽuc niṽiṽ saṽa hezac imi nindaczac, imuac niṽac hénia imi hia menzamma mihicṽiawacnec.

²² Nini kaiwe herec guac niṽac humuciguc nonopocgic kecanṽiṽ. Waṽu rama qehumumiawac buṽa ésécnec waṽanṽiṽ.

²³ Miṽ Kewu gi yacna, némac niṽac gau hekeczanṽ? Yacma naṽna. Nini hémbénaṽa héṽacnina ménda mewésémaṽ.

²⁴ Némac niṽac kic tanecga musaṽgé nénécmima zérabéranina zéma helanṽi nénécmimia imuac eluṽ guyu keczanṽ?

²⁵ Kecek unjanina imi baec gizonjiguc mama héima hezac. Séwinina imi baeciguc mékétama hezac.

²⁶ Gi yacma méra nénécmiwésémanj. Guac goi héihéigawac ninjac wamma nini bonj hérénina menénéc mina.

45

Ic kewuac zammaréj legic.

¹ (Legic galenjawac; Korawac qeli méhnénj legic zéra ninj hingac hingara yomi oyec. Sosannim wanjonj hésiajuc. Ic kewuac kikiya mema sinj nimmima legic yomi héigic.) Ewa qerina igucnec ac hiabianénj kuaya qema mayu ic kewuac zéarenjgéyiac hezac imuac zémanj. Ezelanja imi kiwi oo ic qacguc méjac kirifi ésécnec wanjac.

² Ic kewu gi imi baec ic ionac nanjhécgina moczonj onogicma hiabia soroc wanjanj. Wanju ewa hia acnéj kuaga igucnec qocgéma maanzac. Imuac Anutunénj nalé séc gi mérianj mihicnj géhanzac.

³ Kuc minja gi, souga zikina hénaga kembanjaiguc hingaru, ic kewuac asac mararanj zéma qac buja séwi usu ésécnec héina.

⁴ Ic kewu gi, ac héla zéma gum bénzénzénj zéma haka solanjawac wamma edamugaguc becosic qahaiguc tacma kemma yaréiguc onogichésémanj. Guac méra héiganénj gi haka welic welicgia kugémmac.

⁵ Ic kewu, guac zakonjanénj zéra qizilic, guac hazéchécga ionac wéiwécgina nézénjgéma keremmac. Ic embac momac yanda guac wéségaiguc siminj héigémmu.

⁶ Anutu guac tatacga edamuyaguc imi hémbénaña, baec hénjgalenj wawanjawac ic kewu qarucjanénj héna ac dindinjanec meselimac.

⁷ Gi imi haka solanjawac sinja nimma haka biriawac mézégga tianzac. Imuac Anutu, ic kewu guac Anutunénj zézé ségiségiac halécnéj météré gémma guac qocgégémma meyac génu alahécga onogiczanj.

⁸ Guac séwi usuga imi moczonj hémbénaña guac hiabia, zininj kizubera sanjara imuac héménja héimimia wanju elefante yanjac zunjanénj memeya guac ama kewuya igucnec gita kulele qacma mehiaru géhanzac.

⁹ Guac inijnhécga eeginaguc ionac sugginaiguc imi baera baera ic kewu ionac bérac hécginanénj keczu. Guac inijnja qéžianénj Ofiri baecac golinénj mezeric amuma guac méra héigaiguc nanzac.

¹⁰ Béracna, gezac qema ninna, gi genja ic embachécga zéma manjogcgawac ama arenja yanda imuac elunj gumac.

¹¹ Imuhuc wanna ic kewunénj guac tanec hénj sorocya imuac ewa sinjinj wanjémmac. Inénj mia guac minja wanjac imuac sicgé miwésémanj.

¹² Ic kewu guac imi Tirowac béraranénj* sese eeyaguc haigémmac. Wanju imuac ic embac zunja masapu ginaguc imi enenj ewa hia wanj énécmimac ninjac hulunja késama yaizézé ac wanjémmu.

¹³ Guac béracjanénj zunja masapuyaguc kecma.

Iwac séwi usuya imi golinénj bilonjéma memeya.

¹⁴ Béracga séwi usu kiwiyaguc imi wagiru guac muru hamac. Alahéra embac seranja imi enenj momacnec onagiru hamu.

¹⁵ Wanju onagiru ségiségi wamma ewa hia nimma ama kewuyaiguc keremmu.

* 45:12: Ama arenj yanda imuac ic embachéra.

¹⁶ Guac nanhécga ienen guac yandahécga mératécgina mema nanjic gen imi baera baera imuac baec galen buŋa onopochéséman.

¹⁷ Ni waŋ énécmiwa ic kewu guac qacga hincisaiya hincisaiya ninqelimu. Imuac baec séc ic embac ienen ic kewu gi hémbénaŋa mepési gémmu.

46

*Anutunén ic embachéra zéma
ama baecginawac saiwa meénécmianzac.*

¹ (Legic galenawac; Korawac qelihéra ionac legic, Alamot legic imuac ewaiguc héihéiya.) Anutu imi sanji sanjinina zéma kucnina. Méra nénénnina soroc yéwéri qeriaiguc ha nénécmimia.

² Imuac baecnén melenju baec boŋanén qeken qeha wamma konduniguc hingacmaciguc me

³ kondun dokunén qac silacma yacma sépéc sépéra lonju baec boŋanén sicsuc wamma hirimaciguc imi ni kilen bac yandi yandi ménda wamman. (Ohec)

⁴ Imuac doku téfara imi téma séra sasala wamma enenja minjina Anutuac ama arenja yanda, ocmun téréya imi ségiségi mihicji mianzu.

⁵ Anutunén ama arenja yanda imuac suraiguc keru ama arenja yanda imi seligima ménda hirimac. Waŋu ama gianjmac imuaru Anutunén méra mimac.

⁶ Baera baera qewelon qegic héngalen ama arenja yanda imuac minjina enen zénéngina hirizac. Waŋu inén ac zéyu baecnén pépélíma mazac.*

⁷ Kurumenjac téngij ic tausenja tausenja imuac minjina Yawenén niniguc momacnec keczac. Yakoboac Anutu iminén nenjaŋ hoc baŋec enenja wanzac. (Ohec)

⁸ Hama Yaweac wawaŋ meme imi hémmu. Inén baec melenju kérasizac.

⁹ Waŋu inén baec tetcgia séc yaré metecgéma tewigina kuma luacgina hézégéma becosicac karisi imi gericnén odarec.

¹⁰ Zéyecnén gi imi bénzén kecma ni Anutu wanzua imi héŋ tegichéséman. Ni baera baera zéma baec séc ic embac ionac sugcinaiguc meyac nénéŋa wammac.

¹¹ Ic téngija tausenja tausenja ionac Yawenén niniguc keczac. Yakoboac Anutu imi nenjaŋ hoc baŋec enenja wanzac. (Ohec)

47

Anutunén galenjá énécmianzac.

¹ (Legic galenawac; Korawac qelihéra ionac legic zéra.) Ic embac momac yanda ini méragina qema ewa ségiségiyaguc qacma Anutu mepésimu.

² Enenja minjina Yawenén kuc buŋa eeyaguc kecma baec séc ic embac ionac ic kewu waŋ énécmima keczac.

³ Yawenén baec séc ic embac momac yanda imi nonac muru onopocma, baera baera ic embac imi welen qenénécmimu ninjac hénanina duandiaiguc onoporec.

⁴ Nenjaŋ ninjac wamma mératécac baec imi gésima angé tiyec. Imi mia sin ninmianzac Yakobo iwac zézé ségiségiyawac buŋa wanzac. (Ohec)

* 46:6: Baec ic enen bacgina yandizac.

⁵ Anutu ségiségi legic héimini enzanac. Tomuñ hihini qacma enzanac.*

⁶ Mepésimigic, Anutu mepésimigic, mepésimigic, ic kewunina mepésimigic.

⁷ Hénia imi yomuhuc; Anutunén baec ic embac momac yanda neñaj ic kewu keczac. Legic zéra niñtegic qin̄tegicyaguc mepésimimu.

⁸ Anutunén baera baera inicgalen̄ wamma ic kewu tatarac téréyaiguc taczac.

⁹ Saiwa baec séc hezac imi moczon̄ Yaweac buña. Inén enen̄a miñina wanzac. Imuac mia baera baera imuac baec galen̄héra, Abarahamac Anutu iwac ic embachéra wamma tocgogic.

48

Anutuac baec boña Zion.

¹ (Korawac qelihéra ionac legic zéma legic zéra.) Yawe imi kunen̄ yanda, Anutuninawac ama aren̄a yanda demin̄ seliaguc, baec boña téréya imuaru i kunen̄ yanda mepési mimia wammac.

² Zion baec boña, ic kewu yandawac ama aren̄a yanda, baec wan̄gon̄a Not iguc nanzac imi nanan̄a enen̄a zéma hén̄ sorocya. Wan̄u baec séc ic embac ienen̄ imuac zézé ségiségi wan̄zu.

³ Ic kewuac ama aren̄a yanda demin̄ seliaguc imuac qeria séc Anutunén keczac. Kecma en̄eyaoc imi an̄gén̄ tinénéc mimiawac neuñ kiropo wanzac imi zéauzac.

⁴ Nin̄zu, imuaru ic kewu enen̄ azoroma momacnec ototon̄ qema ken̄gic.

⁵ Ienen̄ ama aren̄a yanda imi hémma aurima bac yanidi yandi wamma nén̄gacgic.

⁶ Wan̄u zénén̄ hirihirinén̄ énépésiyu embacnén̄ azi kiyu merac mi-hicñianzac ésécnec geriwanén̄ kunen̄ yanda onoyec.

⁷ Gi imi luhuc Is igucnec hahayanén̄ Tarasisiac zéic imi moczon̄ qésén̄dacnec.

⁸ Gezac ninanén̄ nin̄j ésecnec, téñgin̄ ic tausen̄a tausen̄a miñina Yawe iwac ama aren̄a yanda demin̄ seliayaguc, neñaj Anutuac ama aren̄a yanda demin̄ seliayaguc imuaru kicninanén̄ hén̄jin̄. Anutunén̄ ama aren̄a yanda imi hémben̄an̄a meselimimac. (Ohec)

⁹ Anutu, nini guac ocmuñ téréya imuac suraiguc guac goi héihéigawac nin̄jin̄.

¹⁰ Anutu guac qacga ésécnec mepé qepésiga imi acguc baec tetcgia keren̄daczac. Wan̄u guac méra héigaiguc imi haka solan̄anén̄ sécgéma hezac.

¹¹ Guac zégésigési nin̄ac Zion baec boñanén̄ ségiségi wanzac. Yuda baecac ama aren̄a kunen̄ kunen̄ séc* imi enen̄ ségiségi wammu.

¹² Ini imi Zion baec boña imi baec hén̄a tima keren̄dacma lelecgéma kemma awiawí ama horua imuac zan̄gégina olommu.

¹³ Demin̄ seli imuac tanera hén̄yagcéma ic kewuac ama imi moczon̄ hén̄dacma énézégic bian̄ hicñisaia hicñisaia hema kecmac imi suruc imi acguc hema kecmac.

* **47:5:** Dimuaru en̄ec zéma eminiñgic ac zéra haréwéc wan̄ec; 1) Sésépac acwac katapa huama Zioniguc engic imuac niñqeli mimia (2Sa 6:1-19). 2) Anutunén̄ mama yaréiguc Israel méra énécnima muñguc kurumen̄u en̄ec. 3) Yesu mama aiya metecgéma kurumen̄iguc en̄ec. * **48:11:** Hebiraio aciguc; bérachéra.

¹⁴ Anutu imi hémbénaŋa neŋaŋ Anutu kecmac. Qindiŋi nénécmimacnec keru nalé tetegia hamac.

49

*Baecac iwawaiiguc héima
nanaŋa imi ewa soho haka.*

¹ (Legic galeŋawac; Korawac qelihéra ionac legic zéra.) Ic embac momac yanda ini gezac qema niŋgic. Gezacgina nuac muru haima niŋgic.

² Ic eŋeŋa me mamaya, ic zuŋa masapuyaguc me ic maqeqeya ini moczoŋ niŋgic.

³ Kuananéŋ niŋtegic qinŋtegic ac zéma ewananéŋ hénia héiqelima nimmaŋ.

⁴ Ni qeqaiŋ ac imuac gezacna haima gita kulele qema legiciguc haima nuac qelumbec ac imi measarimaŋ.

⁵⁻⁶ Ic tosara imi iwawai kindindiŋ he énécmimia zéma saméŋ bipiyaguc imuac héima namma séwi eŋeŋ waŋaŋzu, hazéchécna imuhucya ionac haka qariŋ qariŋgianéŋ méndac némma lelecgé némmac nalé imuaru ni némac niŋ bac yandi yandi wammaŋ?

⁷ Ic méŋnéŋ méŋ dac munaya méŋac kekecy a boŋ héré waŋ mimacac séc qahac. Waŋu iwac niŋ wamma Anutuac muru mulu memeac soukiwa méŋ haimacac séc qahac.

⁸ Hénia imi yomuhuc; Kekec uŋawac mulu meme imi eeyaguc wanzac. Soukiwanéŋ hémbénaŋa boŋ mewinaŋac séc qahac.

⁹ Houhouya ménda mihiŋi mima hémbénaŋa kecmacac niŋ méra mimi-awac séc qahac.

¹⁰ Méŋnéŋ méŋ hémma hénia yomi niŋtegicmac. Niŋtegic qinŋtegic ic imi humumu, waŋu ic qelaŋa zéma ic zampaliliŋa imi momacnec humuqai wandacmu. Humugic iwawai saméŋ bipiyaguc he énécmimia imi ic méŋnéŋ késaanzu.

¹¹ Waŋu qeriginanéŋ niŋgic amagina imi hémbénaŋa heyu baec tacyac waŋaŋzu imi hiŋŋisaiya hiŋŋisaiya hema emma kecmac tanec waŋu baec imi qac waségina haimima qacanzu.

¹² Baec ic imi eeginagucnéŋ hémbénaŋa ménda kecanzu. Yaŋqesi ésécnec humuanzu.

¹³ Haka silicgina imi ionac ninin sicsaocya zéauanzac, néŋ qelihécgina hahaya ieneŋ ionac ackuazéc imuac mepésimu. (Ohec)

¹⁴ Rama ésécnec ieneŋ humucac buŋa zéénécmimia. Humucnéŋ ionac galeŋgina wammac. Ama gianaŋu ic solaŋa ionac méra bacginaiguc kecmu. Waŋu ionac haihaka héŋsoroc sorocya imi humuc ac buŋa wandaru ama duŋgina imuhucyanec qahac wandacmac. (Ohec)

¹⁵ Néŋ Anutunéŋ ni népésimac. Imuac nuac kekec uŋana imi humuc igucnec boŋhéré menémmac. (Ohec)

¹⁶ Ic méŋnéŋ iwawai saméŋ bipiyaguc hemiyu amaya imi yandima eeyaguc waŋu gi kileŋ bac yandi ménda wammiwésémaŋ.

¹⁷ Ic imi humumac nalé imuaru iwawai méŋ ménda mema kemmac. Qac buŋaya acguc ménda méndacmima kemmac.

¹⁸ Inéŋ kekec uŋayaguc kecmanc mepési amuma mezeric amuyu ic embac eneŋ iwac niŋgic emmac, néŋ

¹⁹ yandahécgina ionac muru lilingéma kemma toroqe énécmimac. Wanju hémbénaŋa kaiwe asaha hémmacac séc qahac wammac.

²⁰ Eneŋa kecma kekecac hénia ménda ninjegicanzu imi enen hasén yan éséc nec humumu.

50

Mulu ai héla angé timacac séha.

¹ (Asafeac legic zéra.) Anutu, Yawenén Is igucnec Wes igucgen baec séc ic embac énézéma unuruyec.

² Zion baec boŋa hénsoroc sorocya imuarunec Anutunén asaha qetaliyu kenzac.

³ Anutunina imi hama hétén qahac ménda kecanzac. Iwac wésiaiguc imi qécgé énécmimawac geric bélaŋanén nanu wiliŋ wiliŋ luhucnén lelecgémima humumia qeanzac.*

⁴ Anutunén ic embachéra zégési énécmimanŋ zé ou kurumenŋiguc zéma baeciguc zéau énécmima yomuhuc zéyec;

⁵ Nuac météré ic hécna mulu meme aiguc niguc sisipac ac megic imi nuac wésénaiguc unuruna hadacmu.

⁶ Anutu imi zégésigési ai miŋina wanzac. Imuac niŋac kurumenŋén iwac solaŋa measarimac. (Ohec)

⁷ Ic embachécna gezac qema niŋgic neŋ énézémanŋ. Israel, neŋ héipuc ac waŋ énécmimanŋ. Ni imi Anutu, enaŋ Anutu kecza.

⁸ Hofac ooginanén nalé séc wésénaiguc hezacnec imuac mia ni zaki téreyawac iwawai niŋac ac ménda waŋ énécmimanŋ.

⁹ Ni imi amaginaiguc burumakao iwa me deminŋina qeriaiguc noniŋ iwa imi ménda onagicmanŋ.

¹⁰ Hénia imi yomuhuc; Haséniguc wiri yan zéma zélén boŋa boŋaiguc burumakao hezac imi moczoŋ nena.

¹¹ Baec boŋaiguc nei hénia hénia imi moczoŋ neŋ kampititi nindacba hezu. Baec kisiaiguc kenŋa waŋanzu imi acguc moczoŋ nuac buŋa.

¹² Wanju baec kurumenŋ zéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi moczoŋ nena buŋa, yaka niŋ waŋ némbacnec qesi énécmiwinec.

¹³ Niŋgic, ni burumakao busia nema noniŋ sawa neanzua tanec wanzac me?

¹⁴ Ewa hia acginanén hofac oo éséc nec Anutu haimima eneŋa miŋina iwac muru zézé seli acgina megic imi wamma mema melenŋ midacgic.

¹⁵ Wanju zéra béra naléiguc nurugic metecgé énécmiwa qac buŋana meyac némmu.

¹⁶ Ic biria ionac imi Anutunén yomuhuc zézac; Gi dimuhuc nuac hénia ac zéau énécmima nuac sisipac ac imi guac kuaga taségaiguc opocna enanzac?

¹⁷ Geŋ imi ac pakeŋnawac mézéga tiyu acna andégaiguc gilina mazac?

¹⁸ Kowu nene ic inicma toroqe énécmima kaisero ic iniguc ala waŋamuma

¹⁹ kuaga haka biriawac buŋa qemima ezelaŋa zéma ac ikocga dérécgéma zéanzaŋ.

²⁰ Tacma dac munahécga hazéc ac waŋ énécmima, neŋgocgawac naŋa zébiri mianzaŋ.

²¹ Gi haka imuhucya wanʒanzaŋ, nér̄ ni acna qaiyu kecba, gi imi nuac niŋna gi ésécnec waŋec. Waŋu neŋ gi ac waŋgemma kápésicga guac kicgaiguc qererema areŋgéwa hémbésémaŋ.

²² Anutuac eluŋ unuyu kecanzu ini deguc haka yomuac qeriginanéŋ niŋgic, imuhuc ménda wammuiguc imi neŋ ini meric qeric waŋ énécmiwa méŋnéŋ mér̄ metecgé énécmimacac séc qahac wammac.

²³ Ewa hia acnéŋ hofac onénzu imi ener̄ mia nuac qac buŋana meyac néŋanza. Waŋu haka silic dindinaŋec wamma meanzu imi onac mia neŋ Anutuac aŋgér̄ titi énézéwa hémmu.

51

Ac qeqe hakayawac tasia waimac niŋac zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic, inér̄ Batsebaguc heyicguc Anutuac tilin tilin ic Natannér̄ hayec nalé imuaru* legic zéra yomi oyec.) O Anutu, goi héihéigawac séhaiguc ewa hiawac waŋnéŋna. Ewa biricga zékénanéŋ acqege hakana auna qahac waŋu.

² Hakana qarín qarínŋia imi moczoŋnec zuacnéndacna, kápésicna solanec zuacnéŋna.

³ Nuac kápésicna imi nalé séc wésénaiguc heyu ni ac qeqe hakana niŋtegicanzua, imuac mia imuhuc zézu.

⁴ Ni guac, guacnec sac, kápésic wamma, guac kicgaiguc haka biria waŋi. Imuac niŋac acga zéna nimba solanə wanzac, zégésina nimba dindina wanzac.

⁵ Héŋna! Ni hakana qarín qarínŋiaiguc hicŋiyi. Neŋgocnawac héri qeriiguc keri nalé imuaru acguc kápésicna qeriaiguc keri.

⁶ Ewa qerinaiguc ac héla hemac niŋac ewa ewa wanʒanzaŋ. Qerinaiguc geŋgaoc niŋtegic qinʒtegic ku némma mihicŋi nénzan.

⁷ Ic hési harénanéŋ zuacnéŋna, ni lalac lalac wammaŋ. Zuacnéŋna ni komboc sanŋeŋa lalac lalac imi ogicma lalac qeqe wammaŋ.

⁸ Zéhiaru néŋna nimma zézé ségiségi wammaŋ. Sicna hézénŋéŋec imi* qelima ségiségi wammac.

⁹ Kápésicnawac musuqeqe imi waima kápésicna imi moczoŋ auna.

¹⁰ Anutu nuac qerinaiguc ewa lalac lalac mihicŋi némma qeri uŋana seligima nananə imuhucyawac meqeli némbésémaŋ.

¹¹ Guac wéséga igucnec ménda nesinéŋna. Uŋaga téréya ménda nuagicna.

¹² Guac aŋgér̄ titiac zézé ségiségi imi meqeli néŋna. Wésé polanə qeri uŋana qenanŋé néŋna.

¹³ Ni ac qeqe ic ionac guac hési ku énécmiwa, kápésic ic ieneŋ guac liliŋgéma hamu.

¹⁴ Anutu, aŋgér̄ titiac Anutu, sac naec énécmiawac kápésicna igucnec kérataneŋ metecgé néŋna. Ezelaŋnanér̄ hakaga solanawac qacma mepésigémaŋ.

¹⁵ Miŋ Kewu kuana meefina aŋgéma legicga héima zéau énécmimaŋ.

¹⁶ Gi imi hofac oo niŋac ségiségi ménda wanʒanzaŋ. Imuhuc wambanʒnec bec hofac ogébineŋ. Gi imi hofac oo imuac ewa hia ménda niŋanzaŋ.

* 51:1: 2Sa 11:2-6

* 51:8: Kápésicac niŋac niŋu ewa howuc waŋu geriwa imi sicya zéŋgéyec tanec waŋec.

¹⁷ Hofac oo Anutunéh niṅkumuanzac imi ewa biric nimma kekec. Anutu gi imi qerinéh ewa biric wamma kápésic niṅac zésiac wawaṅa imi mematiti ménda waṅanzaṅ.

¹⁸ Guac hiagawac Zion mehiaruma Yerusalemac deminṅa imi meyacgéna.

¹⁹ Nalé imuaru imi gi mulu solanṅa zéma hofac oo solanṅa zéma hofac oo howiawac ségiségi wanna ienenṅ burumakao iwa hofac ogémmu.

52

Ikoc ic zégési énécmimiawac ara.

¹ (Dawidiac Héngésigésiac legic zéra, Edom ic Doeknéṅ ic kewu Sauloac amaiguc hama Dawidinéh Ahimelekac amaiguc hayec zéma ézéyec nalé imuaru oyec.) Kaiziliwenṅ ic gi, dimuhuc haka biria niṅarenṅéma imuac zézé ségiségi waṅzaṅ? Anutuac goi héihéianéh hémbénaṅa heanzaṅ.

² Ezelaṅṅanéh haka biria téngénṅ zéarenṅéma sou zéra ésécnec ikoc waṅanzaṅ.

³ Gi imi haka hiabia imuac niṅna mayu haka biriawac niṅna enṅ ac solanṅa waima ac ikorawac siṅa niṅanzaṅ. (Ohec)

⁴ Ezelaṅ ikora miṅina gi imi ac qécgé énécmimia imuhucyawac siṅa niṅanzaṅ.

⁵ Imuac Anutunéh gi hémbénaṅa mebiru gémma gépésima guac ama igucnec héréma baec tacyac waṅanzaṅ imuacnec hérégénṅ gété zaligaguc éréwésémaṅ. (Ohec)

⁶ Ic solanṅa enenṅ haka imi hémma bac yandi yandi wamma ic imuac zédesi wammima yomuhuc zému;

⁷ Ic imi Anutuac nuac saṅgi saṅginawac baṅec imuhuc ménda zénimma hinacyawac héima namma eneya haka birianéh meseli amuyec.

⁸ Nén ni imi oliwa ic téngiṅa Anutuac amaiguc nanzac ésécnec Anutuac goi héihéiyaiguc hémbénaṅa héima nammaṅ.

⁹ Ni imi haka silic wamma menec imuac wamma ewa hia ac gézémaṅ. Waṅu guac qacgaiguc héima nammaṅ. Qacga imi hiabia imuac niṅac météré ichécga ionac kicginaiguc imuac mambéc kecmaṅ.

53

Anutunéh ic solanṅawac horec.

¹ (Legic galeṅawac; Dawidiac legic zéra niṅu hiṅgac hiṅgara, Mahalat legic imuac ewaiguc héihéiya.) Ic qelaṅ imi ewa qerianéh zéma Anutu ménda keczac zéanzaṅ. Ic imuhucya enenṅ houdacma haka ewa lolonṅawac waṅanzaṅ. Imuac haka hiabiawac waṅanzaṅ imi ménṅ ménda keczac.

² Anutunéh ic niṅtegic qinṅtegicyaguc, Anutuac hochoc ai meanzac ménṅ taczac me qahac imi hémmaṅ zé, kurumenṅ igucnec baec icac naṅhéra nenṅaṅ niṅac kic hiyu mazac.

³ Héṅu momac yanda andé andé kemma momacnec biridacgic, imuac haka hiabia waṅanzaṅ ménṅ ménda kerec, qahac téngénṅ waṅu horec.

⁴ Képésic wamma saménṅ neanzaṅ ésécnec nuac ic embachécna neénécmima Anutugina ni ménda nuruanzu imi enenṅ niniṅgina qahac kecanzu me?

⁵ Onac yaré qewiṅ zé arenṅéma nanzu imi onac sigina imi Anutunéh héndénṅ énécmiyec, imuac niṅac ienenṅ zénénṅ hirihiriawac iwawai ménṅ ménda

heyec imuaru zénén hirihiri yanda wan̄gic. Anutunén ionac héñacgina meyec imuac niñac gi gamu qeque mihic̄ñi énécminec.

⁶ Israelac an̄gén titi miñinanén Zion igucnec hamac. Anutunén ic embachéra hésa qatégina igucnec onagiru lilingému nalé imuaru Yakobonén zézé ségiségi wan̄ju, Israelnén ewa hia nimmac*

54

Héipuc wammimac niñac zéwelerec.

¹ (Legic galen̄awac; Dawidiac legic zéra niñu hiñgac hiñgara, gita kulelegi-naguc, 3ip ic enen Sauloac hama ézéma, Dawidinén sucninaiguc ménda san̄gima taczac? zégic nalé imuaru oyec.)^{*} Yawe qacganén an̄génna tima kucganén wan̄j nénna solan̄animan̄j.*

² Anutu zéwelecn̄a nimma kuana igucnec acna gezac qema niñna.

³ Ic enianén yacma nuw̄iñ zé wan̄zu. Helan̄zi tilan̄zi wannén̄zu ienen nuac kekec uñan̄awac hochoc wan̄zu, imuac niñac guruzua. Ienen̄ imi Anutuac ewa éréhéc ménda wan̄an̄zu.[†] Ohec

⁴ Héñgic! Anutu imi nuac héipuc icna keczac, Miñ Kewuna imi kekec uñana qenan̄gé némma kecan̄zac.

⁵ Inén hazéchécna bakia biria meénécmimac. Miñ kewu, hakaga héléa iminén unuhumuna.

⁶⁻⁷ Geñ zérabéra hénia hénia igucnec metecgé néñna hazéchécna ienen bakia megic kicanén̄ iniri, imuac niñac ni ewa siñnawac sese haigémman̄j. Qacga imi hiabia imuac niñac, Yawe guac qacga qacma mepési gémm̄an̄j.

55

Alayanén̄ andé qeyu imuac

ac zéraguc zéyec.

¹ (Legic galen̄awac; gita kuleleguc héihéiya, Dawidiac legic zéra, niñu hiñgac hiñgara.) Anutu zéwelecn̄awac gezac qena. Guruhéhéliwa ménda san̄giwéséman̄j.

² Gezacga qema acna bakia melen̄ néñna. Ni niñ yéwérima waizalan̄ wamma zésilac mezua.

³ Imi mia hazéchécna ionac ewa hétén̄ zéma ic biria ionac helan̄zi nénén̄a niñac imuhuc wan̄an̄zua. Ienen̄ yéwéri mihic̄ñi némma qeri biric wamma nin̄iñ hazér̄awac héwiñ̄a mean̄zu.

⁴ Qerinaiguc ewa qerina geriwa noyu humucnén̄ hosucgé néñu zénén̄na hirizac.

⁵ Bac yandi yandi zéma zénén̄ hirihirinén̄ hic̄ñinén̄u humucnén̄ tericgé nén̄zac.

⁶ Ni yomuhuc zézua; Ni kembo nei ésécnec qen̄gan̄na henémbacnec putitima kemma bén̄zén̄nec tac hiaruwin̄ec.

⁷ Lakec putitima kemma baec kéra kér̄asiaiguc kemma kecbinec. (Ohec)

⁸ Sas̄an̄giaiguc focdac kemma murayo luhuc zéma yowaro luhucnén̄ qiziz̄iñgé néñu kecbinec.

* **53:6:** Israel imi Yakoboac qara qelia Anutunén̄ qacmimia, wan̄ju qara imi iwac qelihéra ionac qac yanda wan̄zac. ☆ **54:1:** 1Sa 23:19 * **54:1:** Hebir̄aio aciguc; zégési néñna. † **54:3:** Hebir̄aio aciguc; Anutu wésé̄ginaiguc ménda opoc̄gic kecan̄zac.

⁹ Ni nenja ama areña yanda neuñ kiropo seliaguc imuac qeriaiguc kaiziliwen zéma eueqe hicñiyu héñi. Miñ Kewuna mebiri énécmima acgina* héndéñ énécmína.

¹⁰ Ieneñ sinja kaiwe neuñ kiropo seli imuac qahaiguc kenha wanjic imuaru haka qarín qaríngia zéma réwéri hicñianzac.

¹¹ Kisikiyon zéma helanzi énécmimia zéma ac ikocnéñ somberñ yandagina imi ménda waima kenzac.

¹² Ac geriwiguc wannéñec imi hazéca qahac. Hazécnanéñ imuhuc wañ némbacnec hía bisiqatérñ wammiwíñec. Nuac hama séwi enej wanzu imi hazéca qahac. Hazécnanéñ imuhuc wambacnec néñgacma sañgibíñec.

¹³ Ic imi mia nuac séc. Wañu alahéca, alahéca enomia qahac, néñ nekawu qéqéhéréñ wamma kecanjic imi mia.

¹⁴ Niri nekawu sinja nimma zéemi nimma ic embac tosara iniguc momacnec Anutuac ocmuñ téryaiguc enej mama wanjñ.

¹⁵ Haka biria humumianéñ ionac suginaiguc acguc he énécmizac, imuac niñac wañ énécmína, humucnéñ élanzanñec ionac muru haénécmiyu ménda humumanec kicsuanjiguc hiñgacmu.

¹⁶ Ni imi Anutu qachéhéliwa Yawenéñ añgérña timac.

¹⁷ Sinja zéma sinjunc zéma kaiweiguc ni niñyéwécnaguc zésilacba Yawenéñ qacsilacna imi niñnémmac.

¹⁸ Sasalanéñ hazéc wañ néñgic, inéñ yaré mihicñi nénéña imuacnec luae qema unja boñhére menéñec.

¹⁹ Becarunec kerecac keczac Anutu iminéñ acna niñnémmac ohec wahec. Ewagina ménda melemma Anutu eeya ménda héimianzu imi onac tasia meñej énécmimac.

²⁰ Ic imi ic tosara luae qema momacnec kecanzu imi zikiziki ac logima méria meyacma unuyec.

²¹ Kua dokuya imi namu haléc ogicma susurac wanzac, néñ ewa qeriaiguc imi yaré dongéma keczac. Ac zéanzac imi moczon haléc ogicma bénzénja wanzac, néñ imuac hía imi sou bec meyacma nanaña ésécnec wanzac.

²² Guac yéwécga Yaweac muru hetecgé haina, inéñ ic solañanéñ hémbénaña kenqe haqe ménda wammac niñac késaselimac.

²³ Anutu zéna, ieneñ humucac baec sésénjiguc hiñgacmu. Sac naec énécmima ikoc wañ énécmianzu imi enej kekec nalégina bakia ménda kecma humudacmu, néñ ni imi guac muru niñkinzénja haima kecanjñ.

56

Qenesi mimia imuac qeriaiguc Anutuac niñkumuma kekec.

¹ (Legic galenawac; Yonawac legic Kembo nei lakecaru hétérñ qahac tatara imuac ewaiguc, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc, Fileset ic enej Gat baeciguc i késagic nalé imuaru oyec.) Anutu, ewa biric wañ néña. Ic imi qécgé némmañ zéma kaiwe herec numa helanzi néñzac.

² Hazéc hécnanéñ kaiwe herec qécgé némbiñ zé wanzu. Wañu séwi enej wamma nuanzu ionac zañgégina imi sasala imuac niñac.

³ Bac yandi yandi wammanñ nalé imuaru guac muru héima nammanñ.

* 55:9: Hebiraio aciguc; ezelangina.

⁴ Ni Anutuac muru héima namma ackuazécy mepési mimañ. Ni Anutuac muru héima nanzua imuac bac yandi yandi ménda wammañ. Baec icnéñ némac haka hia wañ némmu?

⁵ Ieneñ kaiwe herec acna megic qarín qaríngia wañu nuac niñgic niñgina arenarenjia imi moczoñ biria wañanzac.

⁶ Ieneñ qeriiguc ése ése wañ énécmiyu euqege wañanzu. Nuac kekecna mebiriwíñ zéma enjaoc tocgo amuma sanjima hénna titinawac awima keczu.

⁷ Ieneñ haka qarín qaríngia wamma dimuhuc tasiawac hia qizizíngéma kemmu me? Anutu qeri biric wamma ic embac imi memaénécmína.

⁸ Néngacma lelecgéma kenja wamba gi yéwécna imi oloñniñnec. Nuac kic masi imi guac kiruñguc haina hiñgaru. Haka imi guac kiwiiguc ooyawac hezac imuac oloñnimbésémañ.

⁹ Ni gi gurumañ nalé imuaru hazéchécna ieneñ héréamuma kemmu. Anutunéñ nuac keczac imi ni nínzua.

¹⁰ Ni Anutuac muru héima namma ackuazéc imi mepésima Yaweguc héima namma ackuazécy mepésimañ.

¹¹ Anutuac muru niñkinzénja haizua. Imuac ni bac yandi yandi ménda wammañ. Baec icnéñ némac haka hia wañ némmu?

¹² Anutu ni ac zéseliyiac hezac. Ac imi meselima ni ewa hiawac sese haigémmañ.

¹³ Geñ nuac kekec uñana humuc igucnec metecgé nénnece imuac mia imuhuc zézua. Ni Anutu wéségaiguc kekec asahaiguc kenja wammañ niñac geñgaoc hénana galeñgé nénna tisuqisura ménda wañi, imi gi qahac wañu méré?

57

Qenesi mimia imuac qeriaiguc

Anutu mepésimiyec.

¹ (Legic galeñawac; Ménda mebirí nénécmína, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc, Saulo inéñ qemañ zéyu néngacma kemma bañeciguc sanjiyec nalé imuaru oyec.) Ewa biric wañ nénna, Anutuna, kekec uñananéñ néngacma guac muru sanjima hezac imuac niñac, ewa biric wañ nénna. Zéra béranéñ nogicma kemmac nalé imuac suraiguc séc ni néngacma qeñgañgawac amiaiguc hama kecmañ.

² Ni enja minjina Anutu, nuac niñ wamma iwawai moczoñ meseli-gianzac iwac mia qachéhélizua.

³ Inéñ kurumenñ igucnec méramma ni qécgé némbiñ zé wanzu ionac murunec metecgé némmac. (Ohec) Anutunéñ iwac goi héihéi zéma haka héla imi wañ néñu hicriénémma.

⁴ Ni laion yañ hémbaoc wamma qécgé énécmianzu ionac sugcinaiguc kecanzua. Imi mia baec ic mia,* néñ zécgina imi luac zéma zakon zéra ésécnec, wañu ezelañgina imi sou zéráguc ésécnec.

⁵ Anutu, meyac génni ou kurumenñiguc kecbésémañ. Guac edamuganéñ baec séc ic embac ionac qacginaiguc ou meenjmimia wammac.

⁶ Ieneñ nuac kenken hahanaiguc ufic haigic hezac. Imuac qerinanéñ† memamimawac hezac. Wañu ieneñ wésénaiguc baec sésén éséma mi-hicñgic, néñ enjaoc imuaru hiñgacgic unuyec. (Ohec)

* 57:4: Hebiraio aciguc; icac nanjhéra † 57:6: Kekec uñana.

⁷ Qeri uṇana imi bēṇ qema hezac. O Anutu, qeri uṇananēṇ kenqe haqeya qahac. Ni mepési gēm̃ma legic héigēm̃maṇ.

⁸ Neṇ gīaṇḡiaṇa imi mindiwa yacmac. Nuac qeri uṇana gi yacna,[‡] gita kulelena iri yaric.

⁹ Ic embac momac yanda ionac sugcinaiguc ewa hia ac gézémaṇ. Baera baera ionac sugcinaiguc legic héigēm̃maṇ.

¹⁰ Guac goi héihéigānēṇ imi kurumenḡiguc sécgéma heyu, guac haka hēla iminēṇ ou hosusuiguc sécgéma hezac.

¹¹ Anutu gi meyac gēṇḡēṇa wamma ou kurumenḡiguc kecbésémaṇ. Guac edamuganēṇ baera baera ionac qacginaiguc hemac.

58

Hazéchéra bakia melen énécmimac niṇac zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; legic ‘Ménda mebirī nénécmina’ imuac ewaiguc, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc.) Icac nanhéra* ini, ini hēna ac solāṇanec zéanḡu? Ini hēnaorinḡ hécgina kenḡkésa hakésaya qahac zégési énécmianḡu?

² Qahacgucnec, ini qeriginaiguc haka biria wamma baeciguc enaṇ méraginawac kaiziliwenḡ imuac yéwéria imi sasala korohém̃ma énécmianḡu.

³ Ic zipilinḡ zapalaṇa imi nenḡoc hériiguc kecmānec kem̃ma rouc waṇḡicac hicḡima imuarunec bec qizizḡṇḡéma kem̃ma ikoc ac zéma kecanḡu.

⁴ Ionac sacmasi biria imi mokolenḡac sac masi biria ésécnec. Waṇu ienenḡ gezac hēṇ qaté mokolenḡ gezacgina hézicḡé énécmimia ésécnec waṇu

⁵ zina icnēṇ ac waṇu ménda niṇanḡzac. Gété manirawac kuhanēṇ harēṇa waṇanḡzac.

⁶ Anutu ionac kuaginaiguc zécgina imi kuna. Laion sac qeli zérāwac erinḡa imi kuna mayu.

⁷ Waiénécmina ienenḡ doku téfara focfoc kenanḡzac ésécnec kenḡ qahac wammu. Zakoṇa muigic zēṇḡéanḡzac ésécnec zēṇḡédacmu.

⁸ Waṇénécmina, gulucnēṇ kenḡkecmā loloma humuanḡu ésécnec wammu. Waṇu kokocnēṇ naléya heyunec hicḡima asac mararaṇ ménda hém̃manec humuanḡu ésécnec wammu.

⁹ Ic hēsa waiyaguc imuac geric bēlaṇanēṇ kuḡi zeyu geriwiguc ménda waṇunec nene qelikinḡ zéma geric bēlaṇaguc momacnec luhuc nenḡgocyanēṇ mihilaṇḡéyu élēṇnec kenanḡzac ésécnec auénécmmimac.

¹⁰ Ic solāṇa ienenḡ ic biria enenḡ bakia megic inicma ségiségi wammu. Ionac saciguc hēnagina zuacmu.

¹¹ Nalé imuaru ic embac ienenḡ yomuhuc zému; Hélaḡnec ic solāṇa imi tasia hiabia ku énécmianḡzac. Hélaḡnec baeciguc Anutunēṇ zégési nénécmanḡzac.

59

Hazéchéra méragina igucnec metecgé mimac niṇac zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac ‘Ménda mebirī nēnna.’ Miktam tanera, Saulonēṇ Dawidi qehumumanḡ zé amayawac awima tacmu niṇac énézēyec

[‡] **57:8:** Hebiraio aciguc; uṇanina imi Anutu arunec hahaya imuac niṇac uṇana ménda oma edamuna ogic hezac. * **58:1:** Me ic kewu kucḡinaguc.

nalé imuaru oyec.) Anutuna hazéhcéna ionac murunec ni metecgé némma, yacma nuwiñ zé wanzu ionac muruenc ni ou meyac néñna.

² Haka biria wananzu ionac murunec metecgé néñna. Sinja nimma sac naec énécmianzu ionac murunec kekecna angén tina.

³ Ieneñ nuac kekecna mebiriniñ zé héima tacma mambécanzu. Ic kawali eney tocgéma ni nuwiñ zé wanzu. Yawe, imi mia ac qeqe hakana me késpedesna niñac qahac.

⁴ Hakana qarinqaringia qahac, néñ ieneñ kucnec hama enjaoc zérén qérén wandaczu. Gi kic qeli kecma méra némmañ zé nuac awima tacbésémañ.

⁵ Téngiñ ic miñina Yawe Anutu, Israelac Anutu, yacma baera baera bakia melen énécmína. Andé qeqe ic biria ionac ewa biric ménda wañ énécmína. (Ohec)

⁶ Ieneñ ama sinjiyu lilingéma hama kazu eney ésécnec qacma ama arenja yanda séc lelecgéanžu.

⁷ Kua taséginaiguc sou zéráguc heyu Kuaginaiguc ac zéráguc géréréc mericma méréñéñ gezac qema acnina hia nimmac imuhuc zéanžu.

⁸ Yawe geñ zédesi énécmína, baera baera zédesi énécmína.

⁹ Anutu, nuac neuj kiropona selia, nuac kuc miñina, guac kic hihi wamma kecmañ.

¹⁰ Nuac Anutunén goi héihéiyaguc tétécgé némmac. Wañu hazéhcéna bakia megic nézéyu kicnanén inicmañ.

¹¹ Gi imi ménda unuhumuna ic embachéna ieneñ eluñ unuwac niñac.

Saiwanina Miñ Kewu, kucganén héndéñ énécmima memaénécmína.

¹² Ezelanjinawac ac imi kuaginawac késpedes wanzac. Saec ac zéma ikoc ac zéanžu imuac niñac waina séwi eney wamma kecgicnec énéc énépésia wammac.

¹³ Qeri gericganén onona, qahac wammuc séhaiguc onona. Hémma Anutunén Yakoboac qelihéra sugcinaiguc inicgalen keczac imi niñasarimu. (Ohec)

¹⁴ Wañu ieneñ ama sinjiyu lilingéma hama kazu ésécnec qacma lelecgéanžu.

¹⁵ Ieneñ nene niñac hocma lelecgégic tomenjina ménda qeyu lelecgémanec kecgic ama gianjanzac.

¹⁶ Ni imi guac kucga mepésigémma sinjunc guac goi héihéiga meyacma legic héigémmañ. Gi imi nuac demin selina baec boñaiguc nanaña. Wañu zérabéra naléiguc sanji sanjina wanzan.

¹⁷ Nuac kucna, ni gi mepésigémmañ. Anutu imi neuj kiropon selina baec boñaiguc nanaña. Anutu imi ewa biric wañ néñanzac.

60

Anutuac héima nammu.

¹ (Legic galeñawac; 'Sésépac acac baorac zariñ.' imuac ewaiguc héihéiya, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc paken ac wañ énécmimañ zé oyec. Dawidinén Aram Naharaim* zéma Aram Zobaguc† yaré wamma yéwéri mihicñiyecac eneya kawali ic Yoapnéñ yaré ic énépésima lilingéma hama Edom ic 12,000 imuac séc baec boña wéñwéñgia sei heyec imuaru unugic

* **60:1:** Mesopotamiawac Not Wes iguc Aram ic kecgic ionac qacgina. † **60:1:** Siria baec namuñaguc Aram ic kecgic ionac qacgina.

nalé imuaru oyec.) Anutu héŋacnina mema héndénj nénécmima qeri biric waŋ nénécminec. Waŋu deguc mehiaru nénécmima.

² Geŋ wanna baec miminjalizac, geŋ wanna baecnénj tézac. Téma hirizac imuac ninjac toroqema qotona.

³ Geŋ imi geŋga ic embachécga nalé yéwéria mihicŋi nénécmizaŋ. Waiŋ tarac turuc mihicŋi nénécmimia gumu nénécmima neyiŋ.

⁴ Nén eega héianzu ionac filac énécmima énézéna ac hélawac meyacgic eŋec. (Ohec)

⁵ Goi héihéi waŋ énécmianzaŋ neŋaŋ metecgé nénécmimaŋ zé acnina meleŋ nénécmima méra héiganénj metecgé nénécmima.

⁶ Anutunénj ocmuŋ téreyaicuc nénézéyec imuac séciguc; Ni Dawidinénj técgéma aria memaŋ. Sikem baec méndémma Sukot baec wénjwénŋia imuac sécyá olommaŋ.

⁷ Gileade imi nuac, Manase imi imuhucyanec nuac, Eferaim imi nuac aiŋ opocna, Yuda imi ic kewu qarucna.

⁸ Moabi imi nuac naec naecac doku pakena, Edom baeciguc imi héná usna giliwa hemac, Fileset baec imi nuac wamma qacmac.

⁹ Méréénj nuagicma ama neuŋ kiropo seliaguc keremmac? Méréénj Edomoac héná nézéyu hémmaŋ.

¹⁰ Anutu geŋ nini ménda wai nénécmizaŋ me? Anutu gi neŋaŋ téŋŋiŋ ic iniguc momacnec ménda kenzaŋ.

¹¹ Méra nénécmima hazéchécna unuwiŋ. Ic onac aŋgérj titi ai imi gorosona wanzac.

¹² Imuac nini Anutuac muru héima namma efima kembin. Inénj mia hazéchécna tidacgé énécmimac.

61

Anutunénj aŋgéŋa timac zéma ninzéŋgéyec.

¹ (Legic galeŋawac; waŋgoŋ hésiaŋuc qema héihéiya, Dawidiac legic zéra.) Anutu nuac qaqacna nimma zéwelecnawac gezac haina.

² Ewa qerina imi helanzi mimia waŋu baec tetcgia igucnec guac qacma hélihizua.

Nuagicma hoc yanda ni nogiczac imuaru keŋ nopocna.

³ Gi imi nuac saŋgi saŋgina, neuŋ kiropona selia hazéchécna hézicgé énécmimia.

⁴ Ni hémbénaŋa guac haliiguc kecmaŋ. Néŋgacma qeŋgaŋgawac amiaiguc hama kecmaŋ.

⁵ Anutu zézé seli acna nimma eega héianzu ionac ai buŋa imi nuac qenénec.

⁶ Ic kewu iwac kekecyá imi mehorugina yawuŋa yawuŋa ogicma emma kecmac.

⁷ Inénj hémbénaŋa Anutuac wésiaiguc ic kewu waŋ énécmima kecmac. Goi héihéiga hémbénaŋa zéma hakaga héla zérénj qérénj wamma wammima héŋgaleŋ wammiwésémaŋ.

⁸ Imuhuc wanna ni guac qacga nalé tetcgia qahac mepésima kaiweya kaiweya zézé seli acna meselima wammaŋ.

62

Anutu arunec sac héima nammaŋ.

¹ (Legic galeñawac; Yédudun tanera méndacma ooya, Dawidiac legic zéra.) Qeri uñananéñ bénzéhñec Anutuacnec sac niñkumuma kecmañ. Nuac aṅgéhñ titi imi iwarunec haanzac.

² Inéñ sac nuac zamanziñna, aṅgéhñ titina, demin selina baec boña eñeñaiguc nanaña, imuac ni kunéñ yanda keñqe haqe ménda wammañ.

³ Nalé dahecac séc ini ic demin qasima nanaña zéma demin mimiñzalia imuhucya ni nuwin zé momacnec néfacgé némbin zé wanzu?

⁴ Ieneñ dimuhuc wammimi ou eñeña igucnec mama qemac zéma niñareñgéma ac ikoc efima zéanzu. Kuaginanéñ mérianñ ac zéma qeriginanéñ saec ac zéanzu. (Ohec)

⁵ Niñkumuma kekecac kuha imi Anutu arunec sac haanzac. Imuac niñac qeri uñana gi imi bénzéhñec iwacnec sac niñ kumuma kecbésémañ.

⁶ Inéñ sac nuac hoc saiwana zéma aṅgéhñ titina zéma demin selina baec boñaiguc nanaña, imuac ni keñqe haqe qahac kecmañ.

⁷ Aṅgéhñ titina zéma edamunanéñ Anutuac muru hezac. Nuac zamanziñna selia zéma sañgi sañgina imi acguc Anutuac muru hezac.

⁸ Anutunéñ neñañ sañgi sañginina imuac mia, ic embac ini, naléya naléya iwac muru héima namma iwac wésiaiguc ewa qerigina zéqolacgéic mayu. (Ohec)

⁹ Hélaecnec baec ic maqeqeya* imi héla qahac,† ic eñeña acguc ac ikocginaguc, momac yanda eñañ eegina imuac qetéya imi komodia dac, korohénni wéséséac réwéria ménda ogicmac.

¹⁰ Hénia qahac hélanzí énécmimia haka imuhucyawac héima namma iwawai onagicma késagac imuac nimbupuc héla qahac imuhucya ménda wammu. Wanju hinacgina yandima kunéñ yanda he énécmizaciguc kilen imuac ménda niñkinzéhñ wammu.

¹¹ Anutunéñ hatac éréhécnéñ ménéñ zéyu yomuhuc niñi; Kuc imi Anutuac buña wanzac.

¹² Min Kewu, geñ icya icya wamma meanzu séc bakia melen énéncmianzanñ imuac niñac goi héihéi imi acguc guac buña.

63

Anutu niñzéhñgéma ewa bénzéhñ mihicñiyec.

¹ (Dawidiac legic zéra, baec kisiaiguc kerec nalé imuaru oyec.) Anutu, gi imi nuac Anutu, kekec uñananéñ moczoñnec guac hochoc wamma baec kéra kériasia, kic giligili mihicñi nénéña imuaru gi niñ héhéli gémma kecba nuac séwina acguc guac siñsiñ wañ néñu kecua.

² Ni guac kucga zéma edamuga hémmañ zé yomuhuc ocmuñga téréyaiguc kichihí wamma kecua.

³ Guac goi héihéiganéñ kekec ogiczac imuac kua tasénanéñ mepési gémmac.

⁴ Imuac kekecnawac séc gi mepési gémma guac qacgaiguc mérana meyacma zéwelecmañ.

⁵ Añaroroc zéma haléc sic qeriaiguc heheya neanzu ésécnec nuac qeri uñananéñ sécgémimia wañu kua tasénanéñ ségiségi wamma gi mepési gémmac.

* 62:9: Baec icac nañhécgina. † 62:9: Hebiraio aciguc; wésésé.

⁶ Ni hehe tatacnaiguc gi niŋqeli gémma siŋiyaiguc kicqeli kecma qerinanén guac zénimmaŋ nalé imuaru imuhuc wammaŋ.

⁷ Gi nuac héipucna waŋ nénec imuac niŋ imuhuc wammaŋ. Ni guac qeŋgangawac amiaiguc ségiségi wamma legic héimaŋ.

⁸ Nuac kekec uŋananén qéhéréŋgaiguc naŋu méra héiganén népési seli-gianzaŋ.

⁹ Kekec uŋana mihicŋima qewiŋ zé wanzu imi eneŋ baec sésén hiŋgac hiŋgaraiguc hiŋgacmu.

¹⁰ Sounén énéryu hasén kazuac neneya wandacmu.

¹¹ Nén ic kewu inén* imi Anutuac ségiségi wammac. Waŋu guac zéseligéŋgic séc zézé bipi ac waŋgémmu, nén ac ikoc zéanzu ionac kuagina imi wézéc qeénécimac.

64

Angéŋa timac niŋac zéwelerec.

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Anutu, niŋyéwécnaŋawac ewa hétén imi nimma hazéc hécnawac bac yandi yandi yandi igucnec metecgé némbésémaŋ.

² Gi ni musaŋgé némma ic biria ionac niŋaren areŋgia saŋa imuacnec zéma tilic qilic ic ionac qeweloŋ igucnec ni musaŋgé némma.

³ Ieneŋ ezelaŋginawac zéra imi sou ésécnec qericma acgina howura zaŋon ésécnecnén muinéŋaŋzu.

⁴ Sasaŋgiaiguc ic solaŋa unuwiŋ zé bac yandi yandi ménda wamma éléŋnec unuanzu.

⁵ Ieneŋ haka biria wambiŋ zé niŋkumugic heheya imuac selianec késa aŋgétima sasaŋgiaiguc bétac haiwiŋ zé eminimma mérénén hia ninicmac zéanzu.

⁶ Héna ac logilogiac haka imuac hohoc ai mema neŋaŋ héna diwi qiwiliŋa qacguc niŋaren gédaczin zéanzu. Hélaecnec eŋac eŋac ionac ewa siŋgina zéma ewa qerigina imi hiŋgac hiŋgara.

⁷ Nén Anutunén ini unumac. Élénec zaŋonén unuyu biridacmu.

⁸ Eŋaŋ ezelaŋ ginanén waŋu qonzonon géma maunuyu birianzu. Waŋu inicanzu séc orucgina gilianzu.

⁹ Ic momac yanda bac yandi yandi wamma Anutuac ai zéauma haka silicya qerianén hiŋgac hiŋgarawac nimmu.

¹⁰ Ic solaŋa eneŋ Yaweac niŋac wamma zézé ségiségi wamma néŋgacma iwac muru kemmu. Qeri solaŋ keczu séc ségéra herec wammu.

65

Mériaŋ hemiyu ewa hia ac zéyec.

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra, 'Legic'.) Anutu, mepé qepésiaŋ legicnén Zioniguc guac mambéc hezac. Ic eneŋ zézé seli acgina meselima wandacmu.

² Anutu gi zéwelecnina niŋanzaŋ. Ic séwiginaguc moczon guac muru hamu.

³ Képésicnén nonogiczac. Gi képésicnina aunénécmina.

* 63:11: Dawidinén eŋeya niŋac zézac.

⁴ Ic embac geŋ unuruna hosucgaiguc hama kecanzu imi eneŋ ségiségi ginaguc. Guac amaga, guac ocmuŋ téréyawac tanec héŋsoroc sorocgia imi héŋni zézé ségiséginéŋ sécgé nénécmimac.

⁵ Míŋ Kewu geŋ mia haka solanŋ méndacma haka silicga welic welic-gianéŋ acnina melenŋ nénécmianzanŋ. Neŋaŋ aŋgéŋ titinina Anutu, baec tetcgia zéma kondunŋ lakec arunecnéŋ guac muru héima nammuc hezac.

⁶ Gi kucga imi rikunŋ ésecnec zikima kucganéŋ baec boŋa miyacgéneŋ.

⁷ Kondunŋac hétéŋa zéma temboŋawac hétéŋa zéma ic embac ionac qewelonŋ yanda imi mebélac géanzanŋ.

⁸ Baec tetcgiaiguc kecanzu imi eneŋ guac asé kiwiga méréra niŋac bac yandi yandi waŋanzu. Wainénécmima ama gíŋgíŋawac naguya zéma ama mariyawac naguyaiguc séc ic embac keczu momac yanda neŋaŋ ségiségi legic héiwiŋ.

⁹ Baec goiya héima doku haimima halécya mihicŋima Anutuac doku téfaraiguc doku tina sécgéanzac. Baec imuhuc mindiŋima nene yaka* mihicŋi nénécmianzanŋ.

¹⁰ Geŋ mia ai takareŋiguc doku sécy a haimima baec boŋa héimindiŋima kia silic silicyanéŋ héiyu qérawia qeanzac.

¹¹ Ai yawuŋnina imi guac ewa hiawac mériaŋnéŋ ic kewuac opoc héimina, tiken tiha waŋanzanŋ baec imuac séc halécyaŋac waŋanzac.

¹² Baec kisia, baec lulucyaiguc imi acguc halécyaŋac waŋu, baec boŋa komoc komocnéŋ zézé ségiségiac séwi usuginaguc† waŋzu.

¹³ Baec lulucyaiguc ramanéŋ hoturu mima hezac. Baec wéŋwéŋgia kondonŋiguc imi padinéŋ hoturuma hezac. Imuac momac yanda ieneŋ ségiségi wamma qacma legic héizu.

66

Anutuac hiaya niŋac mepésimigic.

¹ (Legic galenŋawac; Legic méŋac legic zéra.) Baera baera Anutu zézé ségiségi wammigic.

² Qac buŋayawac edamuya imuac legic héimima mepé qepési edamuyaguc héimigic.

³ Anutu yomuhuc ézégic; Yei guac aiga imi eeyaguc yéwéria. Guac kucga yanda niŋac hažéchécg a eneŋ méra bacgaiguc keczu.

⁴ Waŋu baera baera eneŋ simiŋ héima legic héigemma guac qacga mepési géŋzu. (Ohec)

⁵ Hama haka silic Anutunéŋ wamma meyec imi héŋgic. Baec ic neŋaŋ niŋac wamma meyec imi eeyaguc yéwéria.

⁶ Anutunéŋ kondunŋ melenŋu baec waŋec. Waŋu doku téfara qeriru baec hena doku nówéc hagic. Hama iwac niŋac ségiségi waŋiŋ.

⁷ Inéŋ kuhanéŋ hémbénaŋa ninicgalenŋ waŋ nénécmima kicyanéŋ baera baera héŋsolianzac. Imuac ac qeŋe ic ini séwi eneŋ ménda wammu. (Ohec)

⁸ Ic embac momac yanda ini Anutu mepésima legic héimigic. Ewa hétén iminéŋ héiyu nimmac.

⁹ Inéŋ kekec uŋanina galenŋgé nénécmiyu kekecninaguc kecanziŋ. Waŋu inéŋ nanŋgé nénécmiyu hénaninanéŋ tisuqisura ménda waŋanzinŋ.

* 65:9: Hebiraio aciguc; senŋon padi. † 65:12: Hebiraio aciguc; rikunŋinaguc.

¹⁰ Anutu gi imi manam batuc wanj nénécmima siliwa oanzu éséc nec mezeric nénécminec.

¹¹ Imuhuc wamma nonagicma ufigiguc nonopocma yéwéri qacninaiguc hai nénécminec.

¹² Wanju wai énécmima ic embac ienenj orucnina tidacgéma kenha wanjic. Nini geric zéma doku yanda qericma hani genj mia héré nénécmima baec halécyaguc imuhucgenj nonopocnec.

¹³ Ni hofac ooac buŋa mema amaga téréyaiguc emma zézé seli acnawac tasia imi melenj gémmaŋ.

¹⁴ Imi mia kua tasénanéŋ zéseliyi. zérabéra naléiguc nuac kuananéŋ zéseliyi.

¹⁵ Ni rama iwawac wérénaguc zéma halécyaguc hofac ogémma burumakao iwa zéma noniŋ momacnec haigémmaŋ. (Ohec)

¹⁶ Anutuac bac yandi yandi wamma kecanzu ini moczoŋ hama niŋjic. Anutunéŋ kekec uŋanawac ai meyec imuac zéau énécmimaŋ.

¹⁷ Neŋ nena kuananéŋ qacmima ezelaŋnanéŋ legic héimimaŋ.

¹⁸ Ni qerinaiguc késpedes dongéma kecbinec inéŋ ménda niŋ némbacnec, nénéŋ

¹⁹ inéŋ hélacnec niŋnémma nuac zéwelecnawac gezac qeyec.

²⁰ Anutu mepésimigic, inéŋ zéwelecn ménda elicgéma goi héihéiya ménda aŋgé tinéŋec.

67

Anutu mepésimimu.

¹ (Legic galeŋawac; wanjoŋ hésiaguc, legic ménac legic zéra.) Anutu, goi héihéi wanj nénécmima mériaŋ nénécmima kic tanecga asahagucnéŋ ninicna. (Ohec)

² Imuhuc wamma guac héná imi baeciguc, guac aŋgéŋ titiac buŋa imi baera baera énézéna nimmu.

³ Anutu wai énécmima baec séc ic embac tuŋa tuŋa gi mepési gémmu. baec séc ic embac momac yanda ienenj legic héigémmu.

⁴ Énézéna baera baera ségiségi wamma ewa hia nimma legicya héimu. Inéŋ ic embac kenkésa hakésaya qahac zégési énécmima baec qahaiguc ic embac hénia hénia imi galeŋgé énécmimac. (Ohec)

⁵ Anutu wai énécmima baera baera ic embac ienenj gi mepési gémmu. Ic embac momac yandanéŋ gi legic héigémmu.

⁶ Baecnéŋ hélé haizac. Anutunéŋ neŋaŋ muru mériaŋ nénécmimac.

⁷ Anutunéŋ mériaŋ nénécmiyu baec tetecgia séc moczoŋ Anutu eeya héimu.

68

Mepé qepési zéma ewa hia ac.

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra, Legic.) Anutu yaru, hazéchéra héndéŋ énécmiyu tuidacmu. Héŋara meanzu ionac wanj énécmiyu moczoŋ iwac murunec néŋgacma kendacmu.

² Luhucnéŋ hofac mihilaŋgéyu kenjanzac éséc nec nesi énécmiyu kendacmu. Gericiguc kendolnéŋ pépélima maanzac éséc nec ic biria enenj Anutuac wésiaiguc humu qai wandacmu.

³ Ic solaña enej ségiségi wamma Anutuac wésiaiguc técgéma aria mema ewa hia nimma ségiségi wammu.

⁴ Anutuac muru legic héimima iwac qara mepésimimu. Hosusuiguc tacma baec kéra kérésiaiguc kenha wan̄an̄ec i meyacmigic.* Iwac qara imi Yawe, wésiaiguc técgéma aria memu.

⁵ Rara téréyaiguc kecanzac Anutu iminén̄ gupan̄ merac onac man̄goc zéma embac malé onac zégésigési ic kiwa wanzac.

⁶ Anutunén̄ nin̄gumbi nin̄gun̄ kec̄zu imi ama géséhéra mihic̄ni énécmima hésa amaiguc kec̄zu imi metecgé énécmima kekecgina mébérén̄gé énécmianzac. Nén̄ acqeqe ic ionac tacyacac bun̄a imi baec kérakérasia wan̄anzac.

⁷ Anutu, ic embachécga wéséginaiguc walac ken̄nec nalé imuaru, baec kéra kérésia qericma ken̄ec nalé imuaru, (Ohec)

⁸ baecnén̄ hiriyu kurumen̄nén̄ mayec.† Wan̄u Sinai baec bon̄a acguc Israelac Anutu guac wéségaiguc hiriyec.

⁹ Anutu gen̄ kia sécyā haina mayec. Guac mératéc bun̄ahécganén̄ météqétetan̄ wan̄gic meseli énécminec.

¹⁰ Imuhuc wamma guac hén̄aorin̄ hécga imuaru onopocna kec̄gic. O Anutu, gen̄ga hiaga nin̄jac maqeqeya ionac imi iwawai mihic̄ni énécminec.

¹¹ Gen̄ ackuazéc nénézéna embac gezac qézén̄ ac zéauanzu imi tun̄ yandaguc wanzac.

¹² Tén̄gin̄ ic tun̄a tun̄a ionac ic kewu hécginanén̄ ichéra iniguc nén̄gacma kendac̄gic, embac amaiguc kec̄gic ienen̄‡ acguc tén̄gin̄ ic onac ama baec saocyaiguc iwawai mema hama méndén̄ énécmiyec.

¹³ Ini rama demin̄ qeriaiguc hegic tanera imi kembo nei qen̄gan̄a siliwanén̄ oso osoya, nei zucya goli qaoranén̄ oso osoya éséc̄nec wan̄ec.

¹⁴ Wandac wandac medac medac min̄inanén̄ ic kewu héndén̄ énécmiyu Zalmoniguc komboc efefia luhucnén̄ mihilan̄géyu sicsaoc maanzac tanec wan̄gic.

¹⁵ Basanac baec bon̄a imi Anutuac bun̄a. Basanac baec imi en̄en̄a yanda.

¹⁶ Baec bon̄a en̄en̄a en̄en̄a ini ném̄ac nin̄a baec bon̄a§ Anutunén̄ tacyac wamman̄ zé wanzac imuac nimbupuc wamma hén̄ sosolizu? Hélācnec Yawenén̄ baec bon̄a imuaru hém̄bén̄an̄a kec̄mac.

¹⁷ Anutuac yaré qeqeac becosicac karesi imi zan̄gégina tausen̄a tausen̄a wanzu. Min̄ Kewunén̄ sugcinaiguc keru hén̄ni Sinai baec bon̄a tacyacac bun̄a téréyaiguc kec̄zac éséc̄nec wanzac.

¹⁸ Gi ou en̄en̄aiguc en̄nec nalé imuaru hésa ic énépésinec imi héré énécmima kemma ic onac murunec me acqeqe ic ionarunec acguc momac̄nec sese menec. Mema Yawe Anutunén̄ imuaru tacyac wamman̄ zé en̄ec.**

¹⁹ Kaiweya kaiweya yéwérinina nonagicma bisianzac Min̄ Kewu Anutunina imi mepésimimu. (Ohec)

²⁰ Anutu imi an̄gén̄ titi min̄ina. Humuc iguc̄nec qiziz̄in̄géma ken̄ken̄a imi Anutuac murunec.

* **68:4:** Kiwi tosaiaiguc; 'meyacmigic' ménda oma 'hén̄a yanda haimigic' ooyawac hezac. † **68:8:** Anutunén̄ Mose hén̄a ac miman̄ zé mayec nalé imuaru gururu mericma parandan̄ pilitic qeyu hosusu zapéla mayec imuac nin̄qelima zézac. ‡ **68:12:** Hebiraio aciguc; embac mén̄ amaiguc kerec. § **68:16:** Zion baec bon̄a nin̄jac zézac. ** **68:18:** Zion baec bon̄aiguc en̄ec.

²¹ Hazéchéra ionac orucgina, nalé séc kápésicac héna tima kenha wananzu imi onac oruc zuc ic kewuac opoc tanec mezericgic heheya imi Anutunén qésémma unumac.

²² Min Kewunén zézac; Nen wan énécmiwa ienen Basan igucnec lilingéma hamu. Wanu kondun hingac hingara igucnec munꝋuc lilingéma érému.^{††}

²³ Hagic enen humumia unuma sacginaiguc hénagina tindunꝋégic kazugina acguc sacgina nemu.

²⁴ Anutuna, ic kewuna gi ocmun téréyaiguc kereṇna ienen géngic.

²⁵ Walac legic héihéi ic enen hocma kenꝋic imuac andiaiguc wanꝋon ic enen embac seranꝋa tambarin ginaguc ionac sugcinaiguc méndac énécmima kenꝋic.

²⁶ Israel hénaoṛin sugcinaiguc Min Kewu Anutu mérianꝋ ac wammigic. Israelac doku hogocya igucnec hicṇihicṇiya ini imuhuc wammigic.

²⁷ Imuaru imi ziagina Benzaminac sac taséhéra ienen kiwa wan énécmima kecꝋic. Wanu Yudawac galeṇhéra zéma Sebulonac galeṇhéra zéma Naftaliac galeṇhéra ienen momacnec kecꝋic.

²⁸ Anutunén kucgina zéhiaru énécmizac. O, Anutu nenan ninꝋac wan nénécminec imi meseligina.

²⁹ Ocmunꝋa Yerusaleṁ taczac imuac ninꝋac wamma ic kewu enen guac sese mema hamu.

³⁰ Zélén baeciguc hasén yan zéma burumakao iwa tunꝋaguc zéma baera baera imuac burumakao merawa imi ac geriwiguc wan énécmima. Anutunén ic yaréac siṇa ninꝋanzu imi héndén énécmima siliwagina tidacgéyec.

³¹ Ic kunen enen Izipte baeciguc érégic, Etiopia ic enen focdac méragina meyacma Anutuaru opocamumu.

³² Baecac hénꝋalen ama arenꝋa yanda moczonꝋ Anutu legic héimimu. Min Kewu mepésimimu. (Ohec)

³³ Inén kurumenꝋ kerecac keczac imuac qahaiguc tacma parandanꝋ ésécnec ac zéanzac.

³⁴ Anutuaṁ kuha zéau énécmigic. Iwac eeya yéwérianénꝋ Israel qacginaiguc hezac. Iwac kuhanénꝋ kurumenꝋiguc hezac.

³⁵ O Anutu ocmunꝋaiguc kecanzanꝋ gi imi welic welicgiaguc. Israelac Anutu imi eneya ic embachéra ionac kuc énécmima meseli énécmianꝋac. Anutu mepésimigic!

69

Qenesi wawanꝋa igucnec metecgé mimac ninꝋ welerec.

¹ (Legic galeṇawac; 'Baorac zarinꝋ' ewaiguc, Dawidiac legic zéra.) O Anutu ni metecgé néna. Dokunén déménꝋaiguc^{*} éréma sécgézac.

² Ni hauruc gizonꝋ dumunꝋa qahac imuac qeriaiguc hingacmanec kecꝋua. Ni doku hingac hingaraiguc hingacba, tembonꝋ yandanénꝋ hoturu nénꝋac.

³ Guac qacma kecba kucna qahac wanꝋ, déménꝋna kérékérasia wanꝋac. Anutunawac mambéc kecba kicna acguc méiméiya wanꝋac.

⁴ Héniana qahac mézétiti wannénꝋu imi oruc zucna ogicma sasala wanꝋu. Héniana qahac numa mebirinꝋ mébinꝋ zé wanꝋu imi enen gelec malec qahac.

^{††} 68:22: Hénia imi Anutuaṁ hazéchéra enen néṇꝋacma kemmuac séc qahac wanꝋu baec bonꝋa zunꝋ igucnec me Kondunꝋ Humumia imuacnec lilingéma hamuac hezac. ^{*} 69:1: Hebiraio aciguc; kekec unꝋanaiguc.

Iwawai ni kowu ménda meyi, wanu melen énécmiman nijnac téhésima qesinéngic énécmimanjac hezac.

⁵ Anutu, gi imi ni ic témpina kecua héniana imi ninzan. Imuac késpedesna kicgaiguc winiju hezac.

⁶ Kurumenjac téngin ic tausenja tausenja Anutu Yawe, guac ninkumuma kecanzu imi enen nuac nijnac wamma gamugina nimbu nijnac. O Israelac Anutu, guac hochoc ai meanzu imi enen nuac nijnac mematiti mihicjiwu nijnac.

⁷ Gamunén kic tanecna osonénzac. Wanu ni guac nijn wamma imi bisiqatén wanzua.

⁸ Ni nuac dac munahécna ionac muru ic méréra ésécnec wamma kecua. Sac taséhécna ionaru ic enia tanec kecua.

⁹ Imi mia guac amagawac sihin nijnac henénzac iminén geric bélan ésécnec noyu imuhuc wanzua. Zébiri géhanzu ionac zébiri qébirinén nuac qacnaiguc mazac.

¹⁰ Ni nene ziki kecma kekec unana memaamuma kecba ic embac enen zédesi wan nénzu.

¹¹ Ni ewa biricac séwi usuna héima kecba ic embac ienen isocfagociguc nopocz.

¹² Ama aren yanda imuac sangulaniguc taczu imi enen zédesi wan nénzu. Doku seli nema ewa soho keczu imi enen acguc legiciguc nopocma zédesi wan nénzu.

¹³ O Yawe, ewa hiagawac naléiguc zéwelec génzua. O Anutu, zéwelecna nijnéma guac goi héihéiga yandanén mehiaru némbéséma.

¹⁴ Ni gizon hijnac hijnara igucnec metecgé némma hijnacbi nijnac. Hazéc wan nénzu ionac murunec zéma doku yanda igucnec metecgé némma.

¹⁵ Doku yandanén hoturu némma qécgé nénu dumunjaiguc hijnacbi nijnac. Gizon hijnac hijnaraiguc hijnacba kuayanén qacnaiguc ha kizicgéwac nijnac.

¹⁶ Yawe guac goi héihéi imi hiabia. Imuac acna melen némma guac ewa biric yanda nijnac nuac lilingéwéséma.

¹⁷ Guac kic tanecga imi welen qeqe icga ménda musangé némbéséma. Ni zérabéra qeriaiguc taczua focdac acna nimbéséma.

¹⁸ Qeri unanawac hosucgé némma mulu menéma hazéchécna ionac murunec borjhéré menémbéséma.

¹⁹ Gi imi nuac gamuna zéma zébiri qébiri imi nindaczan. Nuac hazéchécna imi moczon wéségaiguc keczu.

²⁰ Zébiri qébirinén nuac ewa qerina mebiriyu ninyéwécna imi sécgénénu kic hima hocba ewa biric wan nénéja mén ménda keczac. Wanu kic hima hocba mebélacgé nénéja mén ménda keczac.

²¹ Ienen sacmasi biria imi neman nijnac néngic. Déménja zicgéyu doku howuraguc neman nijnac néngic.

²² Wanénécmina wéséginaiguc neneac tatacné hénagina dérécgéyu lu-aeginané bétac wamma iniyu.

²³ Wanénécmina kicginané sinindéngéyu hémmuac séc qahac wammac. Keman ginané kuha qahac wanu hirimu.

²⁴ Qeri biricga qacginaiguc qocgéna mayu. Guac qeri biric bélanagucné ionaru suluma kemma énépésimac.

²⁵ Tacyacginawac bujanén biridaru ama kisia wandacmac.

²⁶ Ienen imi ic geŋ ununec imi muŋguc ununesi waŋ énécmima, ic geric mihicŋi énécminec imuac suruc siŋa nimma wanzu.

²⁷ Hakagina qarिŋ qaringia imuac qahaiguc hakagina qarिŋ qaringia muŋguc toroqe énécmima, guac zégésigési solaŋaiguc ménda keremmu.

²⁸ Qacgina imi kekec hémbénaŋa imuac kiwiiguc auna ic solaŋa ionac qacginaiguc momacnec ménda hemac.

²⁹ Ni imi maqegeya wamma zérabéraiguc qenzer manzer qema kecua. Anutu guac aŋgér titiganér meyac némbésémaŋ.

³⁰ Ni legiciguc Anutuac qara héimimaŋ. Ewa hia ac ézéma Anutuac qac buŋaya meyandimaŋ.

³¹ Iminér mia burumakao ilihaguc zéma haséraguc imuhucya ogicma Yawe ségiségi mihicŋi mimac.

³² Gumbénzénzér icnér imi hémma ségiségi wanzu. Anutuac hochoc waŋanzu ini imi ewa qerigina meqeligic kekecginaguc wammac.

³³ Yawe imi maqegeya niŋénécmima eŋeya hia niŋac wamma hésa ic keczu imi mematiti ménda waŋ énécmimac.

³⁴ Baec kurumeŋnér i mepésimiyic, konduŋ zéma doku yaŋ imuaru sécgéma hezu imi moczoŋ i mepésimu.

³⁵ Anutunér Zionac aŋgéra tima Yuda ama areŋa kuner kuner meyacémac. Waŋu hénarorŋ hécca imuaru kecma miŋina wammu.

³⁶ Iwac welerŋ qeŋe ichéra ionac qelihéra iener Zion baec imi mératéc memu. Qara siŋ nimmianzu imi ener imuac qeríraiguc kecmu.

70

Hazéchéra ionarunec metecgé mimac niŋac zéwelerec.

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra, haka méŋac niŋqelima ooya.) Anutu focdac ni metecgé néŋna, Yawe focdac méra némbésémaŋ.

² Waŋénécmima nuac kekec uŋanawac hochoc waŋanzu imi ener gamu qeŋe zéma gamu mamasuŋ mihicŋimu. Mebiri némbiŋ zé waŋanzu imi waŋ énécmima andé andé kemma gamu mihicŋimu.

³ Ahaec, ahaec zéma desizu imi waŋ énécmima gamugina niŋac wamma andé andé kendacmu.

⁴ Guac hochoc waŋanzu imi moczoŋ waŋ énécmima guac niŋ wamma ségiségi wamma ewa hia nimmu. Waŋu guac aŋgér titiac niŋkumuma kecanzu imi waŋ énécmima nalé séc Anutu imi kuner yanda! zémanec kecmu.

⁵ Ni maqegeya zéma météqététaŋ kecua. Anutu focdac hawésémaŋ.

Gi imi nuac héipucna. Ni metecgé nénéŋa imuac miŋina, sosola ménda wamma focdac hawésémaŋ.

71

Saiwa memima méra mimac niŋac zéwelerec.

¹ Yawe ni néŋgacma guac muru hazua. Hémbénaŋa gamunaguc ménda wammaŋ niŋac galeŋgé néŋna.

² Hakaga solaŋanér metecgéma hulac némbésémaŋ. Gezac qenimma metecgé némbésémaŋ.

³ Gi imi nalé séc sanġi sanġinawac baġec wambésémaġ. Gi imi nuac zamanziġ zéma demin seli baec boġaiguc nanaġa, imi anġéna timac niġac zéna hiċnġima hezac.

⁴ Anutuna ic biriawac méria igucnec metecgé nénnna. Kaižiliwenġ zéma biria meme icnéġ népésiġu méria igucnec metecgé nénnna.

⁵ Hénia imi yomuhuc; Miġ Kewu Yawe, Nuac niġkumuna imi guaru hezac. Komocna igucnec guac muru héima namma kecanzua.

⁶ Neġġocnawac hériiguc kecbanec népésinecac népésianzaġ. Neġġocnawac tomenġaiguc kecba ġeġ nuagicna mayi. Mepé qepésina zéġgé toroya qahac imi guac buġa wanzac.

⁷ Ic tuġaġucnéġ nuac niġġic ic témpinġa tanec waġu néġsosoligic. Waġu ġeġ mia nuac sanġi sanġi selina waġanzaġ.

⁸ Nuac kuananéġ kaiwe herec guac edamuga zéauwa mepé qepésiganéġ sécġéanzac.

⁹ Ic yanda wamma kecmaġ nalé imuaru ménda wainémbésémaġ. Kucna audacba mamaya waġu ménda wai némbésémaġ.

¹⁰ Hažéhcéna ieneġ nuac zéemi niġzu. Waġu kekec uġanawac awima taczu imi eneġ nuwiġ zé zéareġ wamma yomuhuc zéġic imuhuc zéwelecza;

¹¹ Anutunéġ i waimizac metecgé mimiawac ic méġ ménda keczac, nesima késani.

¹² Anutu lakec ménda néġġac némma kembésémaġ. Nuac Anutuna focdac méra némbésémaġ.

¹³ Waġénécmiġa qeri uġanawac hažéc wannénzu imi eneġ gamu qeġe zéma humuc mihiġniġu. Waġénécmiġa mebiŋi némbiġ zé wanzu imi zédesi zéma mematiŋiġ hoturu énécmimac.

¹⁴ Ni imi nalé séc guac niġkumuma ġi séc méġ meemma mepési ġémmaġ.

¹⁵ Ni guac haka solanġ oloġ oloġawac séc qahac imi zéma guac anġéġ titiac ai imi kaiwe herec zéau énécmiġaġ.

¹⁶ O Miġ Kewu Yawe, ni guac hama guac wawaġ memega kuhaguc imi mepési ġémmaġ. Ni guac haka solanġ imuacnec sac niġqelima zémaġ.

¹⁷ Anutu ġi imi ni komocna igucnec ac pakeġ ku nénnecac néġanzaġ imuac mia ni éréma deguc guac wawaġ memega welic welicġia imi zéau énécmianzua.

¹⁸ O Anutu ni ic yanda wamba oruc zucna lalac lalac wammac nalé imuaru acġuc ni ménda wainémbésémaġ. Ni kucġa imi hiċniŋisai méndacma hahaya ionac énéžedacmaġ imuac nalé sura séc ménda wainénmma niġuc kecbésémaġ.

¹⁹ Anutu guac haka solanġ imi eġeġa yanda. Anutu ġi haka silic kuneġ yanda menec, imuac méréneġ ġi ésécnec wammac.

²⁰ Zérabéra réwéria sasala mihiġni nénnec Miġ Kewu ġeġ mia ni muġuc meġeli némma baec dumuc siŋa hiġġac hiġġara igucnec muġuc hérénéġna érémaġ.

²¹ Ni séc méġ meyandi nénnna. Liŋġéma ewa qerina mebelacġé nénnna.

²² Anutuna ni ġita kulelenéġ ġi mepésima guac haka héla imuac mepésigémmaġ. Israelac Miġ Kewu téreġa ni ġita kulelenéġ ġi mepési ġémmaġ.

²³ ġi mepési ġémba, kua tasénanéġ séġiséġi wamma qacmac. Waġu kekec uġana anġéġa tinec imi acġuc imuhuc waġġémmac.

²⁴ Nuac ezelaŋna acguc kaiwe herec guac haka solaŋa zéaumac. Imi mia mebirí némman zé wanzu imi enen gamu mihicŋima sicsaoc wanzu imuac mia imuhuc wanǵemman.

72

*Ic kewu nanǵémima galenǵé
mimac niŋ zéwelerec.*

¹ (Solomonac legic zéra.) Anutu guac niŋǵési ǵésigawac kuha imi ic kewu iwac miwéséman. Solaŋanec galenǵé énécmimawac kuha imi ic kewuac naŋa mina.

² Inén ic embachécga solaŋanec niŋǵésima maqeqe hécgá héná ac méndacma dindiŋanec zéǵési énécmimac.

³ Inén imuhuc waŋu baec boŋa eŋeŋa eŋeŋanéŋ ic embac ionac mériaŋ mihicŋi énécmimu. Waŋu baec boŋa komoc komoc acguc imuhuc waŋ énécmimu.

⁴ Waŋu inén ic embac maqeqeya héipuc waŋ énécmima météqététaŋ ic aŋǵéŋgina tíma helanzi énécmianzu imi hézénǵé énécmidacmac.

⁵ Inén kaiwe zéma maso naŋicnec naŋselima hicŋisaiya hicŋisaiya inic-galen wammac niŋac wammiwéséman.

⁶ Inén qézézac qegic mama heheya imuaru kianén mazac ésécnec, waŋu kia yanda baec mézécǵéanzac ésécnec waŋ énécmimac.

⁷ Iwac naléiguc imi ic solaŋa enen yandi saima kecgic maso asaha naŋunec luae sécǵé énécmima hemac.

⁸ Inén kondun hénihénia igucnec tetcgiawac séc, doku téfara Yufurata igucnec baec tetcgiawac séc galenǵé énécmimac.

⁹ Baec zéléŋaiguc kecanzu imi enen iwac wésiaiguc sigémigic hazéchéra enen seitotoŋ ezelaŋ ginaŋén bézéma nemu.

¹⁰ Tarasisi zéma kondun baec komoc komoc imuac ic kewu ienen takis haimimu. Arabia zéma Ediopia* ic kewunén sese eeyaguc mema hamu.

¹¹ Ic kewu momac yanda wésiaiguc sigémigic baera baera i welenqemimu.

¹² Inén ic embac iwawai niŋac osiqosi kecanzu imi enen qacgic metecǵé énécmima maqeqeya héipuc ichécgina qahac imi metecǵé énécmianzac.

¹³ Inén maqeqeya zéma météqététaŋ kecec ionac ewa biric waŋ énécmima iwawai niŋac hochoc ai mema kecanzu imi humuc igucnec metecǵé énécmianzac.

¹⁴ Inén ic embac helanzi énécmianzu ionac murunec zéma kaiziliwen ic ionac murunec sacginawac niŋu eeyaguc waŋu kecec uŋagina aŋǵéŋgina tiénémianzac.

¹⁵ Inén kekecyaguc keru Sebawac goli mema hama iwac muru haimimu niŋac wanzua. Waŋu ic embac ienen iwac niŋac wamma nalé séc zéwelecma kaiwe herec legic héimimu niŋac wanzua.

¹⁶ Baec séc padinéŋ sécǵéma hemimac. Baec boŋa qahaiguc acguc padi heyu luhucnéŋ mihilaŋgéyu Lebanonac ic hésa ésécnec hirima nammac. Ama areŋa yandaiguc imi ic embac enen imi baec kisiaguc zéléŋ ésécnec kucŋinaguc saima kemmu.

* 72:10: Hebiraio aciguc; Shewa zéma Sewa.

¹⁷ Qara imi hémbénaŋa, kaiwe ésécnec hehe seli hemac. Ic embac ionac imi iwac niŋac wamma mériaŋa énécmiyu memu. Baera baera ic embac ieneŋ iwac mia mériaŋaguc zémimu.

¹⁸ Momacguc eŋeyanec wawaŋa meme welic welicgia waŋaŋzac Israela Anutu, Yawe mepésimimu.

¹⁹ Qara zézé bipiyaguc imi hémbénaŋa mepésimimu. Baec séc iwac edamuyanén sécgéma hemac, hélacnec, hélacnec!

²⁰ Yesiac naŋa Dawidiac zéwelec ménénén you hama tecgézac.

Kiwi 3

73

(Legic 73–89)

Hélanzi énécmianzu ionac méra igucnec hulac énécmimac niŋ zéwelerec.

¹ (Asafeac legic.) Anutunén Israel ionac suginaiguc ewa qerigina lalac lalac kecanzu ionac muru hia waŋa énécmianzac.

²⁻³ Nén ni imi kaiziliwen ic ionac kekec mériaŋaguc imi hémma séwi eŋer ic ionac nimbupuc waŋi imuac niŋac hénana tisuqisurac wamma manumaŋa zé waŋec. Waŋu nanaŋnawac qambaŋa imi keŋ saŋgimaŋa zé waŋec.

⁴ Ieneŋ imi humucac naléiguc acguc hafi geriwa qahac kucginaguc kecma humuanzu.

⁵ Tosara ionac ésécnec zérabéra ménda mihicŋima yéwéri ménda mihicŋianzu.

⁶ Imuac séwi eŋeŋginanéŋ soronŋina waŋu kaiziliwen ginanéŋ ionac séwi usu waŋaŋzac.

⁷ Ieneŋ haléginaguc waŋu kicgina qégélianzac. Waŋu iwawai ewa siŋginawac séc ogicma késa keczu.

⁸ Ieneŋ zédesi waŋa énécmima zébiri qébiri waŋa énécmima séwi eŋeŋginaiguc tericgé énécmima helanzi énécmianzu.

⁹ Kuagina imi kurumenac séc emma keczac. Waŋu ezelaŋgina imi baec séc lelecgéanzac.

¹⁰ Imuac ic embac ieneŋ liliŋgéma keŋ toroqe énécmima dokugina kuaya qeqeya moczoŋa qécgéanzu.

¹¹ Anutunén dimuhuc niŋtegicmac? Eŋeŋa miŋina imi niniŋaguc wambacnec zéanzu.

¹² Inictegicgic. Ieneŋ imi ic biria ionac héniaŋina imi ewa éréhéc ménda wamma kecma hinacgina meyandianzu.

¹³ Ni ewa qerina galengé kecha lalac lalac waŋu mérana zuacma kápésicna qahac zéma kecaŋi imi héla qahac wanzac.

¹⁴ Ni kaiwe herec zérabéra mihicŋima siŋunec séc zéqindiŋi waŋnéŋu kecaŋi.

¹⁵ Ni imuhuc zéaumaŋa zé zéwinec miŋ kewuac nambérac héra ikoc waŋa énécmiwinec

¹⁶ Dimuhuc hénia imi niŋasarimaŋa zéma batucgéma nimba sécna ogicma yéwéria waŋec.

¹⁷ Waŋu Anutuac ocmuŋ qeriaiguc keremma nimmaguc kekecginawac tetcgia imi niŋasariyi.

¹⁸ Hélacnec geŋa mia ic biria ini baec susuraciguc onopocma humucac buŋa gili énécmianzaŋa.

19 Ieneŋ dimuhuc éléŋnec birianzu? Tericgé énécmína aurigic, usuŋénécmína qahac waŋanzu.

20 Ic neŋaŋ gau igucnec yacma gau héniŋ imuac ninni eŋomia waŋanzac ésécnec gi yachésémaŋ nalé imuaru ionac niŋna eŋomia wandacmac.

21 Ewa biric wamba wéiwécnaiguc néyu

22 ni sicsaoc niniŋna qahac kecba kicganéŋ nénna wéségaiguc haséŋ yaŋ ésécnec waŋi.

23 Waŋu geŋ mia nuac méra héinaiguc késana ni nalé séc giguc kecanzu.

24 Geŋ pakeŋ acganéŋ zéqindiŋi némma bian kecma edamugaiguc nuag-icma kembésémaŋ.

25 Gi qahac waŋu mérénéŋ kurumeniguc kecnénzac? Gi qahac waŋu, baeciguc méŋac méŋ niŋkumuma kecanjac séc qahac.

26 Séwi qerina imi qasima kenzac, néŋ Anutu gi imi ewa qerinawac kuha* zéma bujana hémbénaŋa wanzaŋ.

27 Anutu héŋacya mema lakec keczu imi eneŋ moczoŋ biridacmu. Gi waigémma keŋgic séc mebiri énécmianzaŋ.

28 Anutuac hosuraiguc kekec iminéŋ nuac mériaŋna wanzac. Gi imi nuac saŋgi saŋgina imuhuc zéma nimma wawaŋ memega moczoŋ zéau énécmiaŋ.

74

Héŋgaleŋ ama areŋ yandaginawac zéwelecgi.

1 (Asafeac legic zéra.) O Anutu gi némac niŋac hémbénaŋa wai nénécmizaŋ? Dimuhuc ramahécga galeŋgé nénécmianzaŋ ionac qeri biricac hofac qéfacgé nénécmizaŋ?

2 Hénaoriŋ hécga ionac kisic areŋ tuŋa tuŋa becarunec aŋgéŋ tima metecgé énécminec imi niŋqeli énécmima guac baec boŋa téréya Zion imi momacnec niŋqeliwésémaŋ.

3 Hémbénaŋa mebiri mimia imuaru hénaga liliŋgéma hana, hazéchécga eneŋ ocmuŋga téréyaiguc kaiziliweŋ hénia hénia wamma keczu.

4 Hazéchécga eneŋ imi geŋ mihicŋi nénécminec ama areŋa yanda imuaru hériaŋ héima filacgina imuaru kumugic nanzac.

5 Ieneŋ imi naka meyacma ic zuŋ héiaŋzu ésécnec waŋ nénécmima keczu.

6 Deguc ieneŋ imi naka zéma aiŋ hamanéŋ ocmuŋjac méra kiwi imi héiqéséŋ wamma

7 ocmuŋga geric higic zeyu guac qacga heyec imi zapi qema hezac.

8 Qeriginaŋeŋ imi qéséŋni qahac wandacmac zéma Anutuac a3oazoro amaya amaya baec yomuaru naŋgic imi moczoŋ kumugic zedarec.

9 Kiwi méréra méŋ ménda hénziŋ Anutuac tiliŋtiliŋ ic muŋguc ménda keczac. Nalé dahecac séc imuhuc mehorugima kecmac imi sucninaiguc méŋnéŋ méŋ ménda niŋzac.

10 Nalé dahecac séc hazécganéŋ zédesi waŋgémmac? Inéŋ hémbénaŋa gi zébiri gémmac?

11 Némac niŋac méraga, guac méra héiga imi aŋgétima zikima keczanŋ? Méraga imi tétécga igucnec hulacma méra némbésémaŋ.

12 Anutu gi imi becarunec nuac ic kewu kecnecac keczanŋ. Waŋu ic embac sugcinaiguc aŋgéŋ tinénéc mimiaiwac ai imi meaŋnec.

* 73:26: Hebiraio aciguc; zamaŋziŋ.

¹³ Gi imi kucganén kondun doku qericna éréhéc wanec. Doku qeriaiguc mokolen yandawac oruha qésénec.

¹⁴ Oawac oruha* hézégéma imi zélén yan baec kéra kérésiaiguc kecanzu ionac nene bunja énécminec.

¹⁵ Banja zéna téyu doku yanda mayec. Doku téfara hémbénaŋa kenkenja imi zéna zigédarec.

¹⁶ Sinji kaiwe imi moczon guac. Geŋ mia maso† zéma kaiwe zéna hicŋiyoc.

¹⁷ Baecac suc séré mihicŋima kaiwe nalé zéma kia nalé zéhicŋinec.

¹⁸ Hazéc hécganén zébiri gémma ic embac niningina qahac ienen guac qacga zébiri qébiri wammizu imi niŋ asariwésémaŋ.

¹⁹ Kembo neiac kekec uŋa‡ imi hasén yan ménda énécmína, guac ic maqeqeya ionac kekec imi hémbénaŋa elun ménda gumac.

²⁰ Baec tosa sinjidéngézac imuaru kaiziliwen ic ionac banec sécgéma hezu. Imuac niŋac sisipac acga imi niŋqeliwésémaŋ.

²¹ Helanzí énécmimia ienen gamuginaguc andé andé ménda kemmu niŋac wan énécmína. Maqeqeya zéma iwawai niŋac osiqosi kecanzu imi enen mepésigémmu niŋac wan énécmína.

²² Anutu yacma zé solanŋina. Ic témpina imuhucyanén kaiwe herec zébiri qébiri wanŋénzu imi niŋqeliwésémaŋ.

²³ Hazéchécga ionac ewa hétén imuac elun ménda gumac. Yacma hazéc wanŋénzu imi onac qewelon acŋinanén nalé séc guac muru haanzac.

75

Anutuac haka welic welicgiawac ewa hia ac wammigic.

¹ (Legic galenawac; Ménda mebiri nénécmína. Asafeac legic zéra.) Ewa hia ac gézézin, o Anutu nini ewa hia ac gézézin. Guac qacga qacni hosucninaiguc kecma melen nénécmianzan. Ic enen guac wawan meme welic welicgiawac zéaiguc guac qacga gezac ninaiguc heyu niŋanzin.

² Gi yomuhuc zézan; Naléya imi mewa hezac, ni hénac aciguc dindinanec zégési énécmimaŋ.

³ Baec zéma imuac tacyachéra imi hirimu, néŋ nen imi baecac tandéya késaseligima kecua.

⁴ Séwi enen ic ionac séwi enen ménda wanŋic zéma kaiziliwen ic ionac ilicgina ménda meyacgic enu zéua.

⁵ Ini ilicgina meyacgic ou ménda emmac. Wanu séwi enenac déméŋŋinanén ac ménda zému.

⁶ Meyac énécmimia imi baec wanŋona Is me Wes me Saut igucnec hahaya qahac.

⁷ Zégésigési minjina Anutunina Yawenén méŋac meyacmima méŋac memamianzac.

⁸ Yaweac mériaiguc sokoc taru waiŋ hénia hénia lelecgégéya imuac sépéc sépéra qéitima érézac. Waiŋ imi inén qocgéyu mazac. Mayu waiŋ imi imuac gocya momacnec baeciguc ic biria ienen nedacmu.

⁹ Ni imi Yakoboac Anutu imi hémbénaŋa zéau énécmima mepésimaŋ.

¹⁰ Wanu kaiziliwen ic ionac ilicgina imi moczon mericdacma ic solanŋa ionac ilicgina meyac énécmimaŋ.

* **74:14:** Izipte ic ionac zézéya. † **74:16:** Kiwi tosaigaiguc; asac mararaŋ ooyawac hezac.

‡ **74:19:** Mété qétetan icac kekec uŋa.

76

3égésigési minina Israelac Anutu.

¹ (Legic galeñawac; Gita kuleleginaguc, Asafeac legic zéra marayaguc.) Anutu imi Yuda baeciguc niñmimia. Wanju qara imi Israel sugcinaiguc niñgic kuneñ yanda wañanzac.

² Haliya imi Salem héñgaleñ ama arenñaguc, tacyacwac ama duña imi Zioniguc hezac.*

³ Imuaru inén yaréac iwawai zakon gericyaguc zéma saiwa zéma sou imi qéséñu qahac wandarec. (Ohec)

⁴ Gi imi baec boña yaré qema onagicna saocga wañec imuaru edamugaguc wanzan.

⁵ Ic kawali imi unuyu mama hezu. Méñnéñ méñ méragina meyacmac ac séc qahac wanzac.

⁶ Yakoboac Anutu gi ac wañ énécmína yaréac karisi zéma becosic imi moczon gau yanda hezu.

⁷ Gi momacguc sac bac yandi yandi wañgégñgñawac buña keczan. Geñ qeri biric wanna mérénén guac wéségaiguc hia nañselimac?

⁸ Gi kurumenjiguc zétecgéna baecnén zénén hirihiri wamma néñ qema hezac.

⁹ Imi mia, o Anutu geñ baeciguc gum bénzénzén ic añgégñgina timañ zé yacnec nalé imuaru imuhuc hicñiyec. (Ohec)

¹⁰ Gi biriawac qeri biric wanna ic embac ieneñ mepési génzu. Qeri biricga saméña hegénzac imi rikun ésécnec zikiamuna hezac.

¹¹ Ini imi Yawe Anutugina sisipac ac memima ac imi meselima melen mimu. Lelec lelec keczu ini acguc moczonñec eeya héimimiawac hezac iwac mia sese haimimu.

¹² Inén kawali wéségina makikia wésé qonqon mihicñi énécmiyu ic kewu momac yanda bac yandi yandi wammizu.

77

Anutuac haka silic kuhaguc imi niñqeliyec.

¹ (Legic galeñawac; Asafeac legic zéra Yédudun ewaiguc héihéiya.) Ni nuac ewananén Anutuac muru qacmañ. Inén gezac qenémmac.

² Nuac zérabéra naléiguc ni Anutuac hochoc wamma sinjyaiguc mérana meyacma ménda memayi. Nuac kekec uñananén ic onac héibélac qéibélac imuac héñara meyec.

³ Anutuac nimma ewa goro wamma niñyéwériwa nuac qerinanén birima kemma qiritic numañac zé wañ nénzac. (Ohec)

⁴ Kicna héménzalaman zéwa ménda wainénna niñyéwériwa acna zémanñac séc qahac wañec.

⁵ Becnecac naléna niñqelima

⁶ Legic méñ sinji méñu héiyi imuac nimba qerinanén hiñgaru kekecac héniaawac hocma zéyi;

⁷ Miñ Kewunén hémbénaña wai nénécmimac me? Ewa hia munñguc ménda wañ nénécmimac?

* **76:2:** Becnec Melkisedec naléiguc imi Yerusalem baecac Salem zéañgic. Zion imi acguc Yerusalem baec boña imuac qara. Dawidinén zéyu imuaru Anutuac hénna acac katapa imi huama hagic.

⁸ Iwac goi héihéianénj hémbénaŋa tecgézac me? Inénj hémbénaŋa ménda niŋnécmimac me?

⁹ Eluŋ qeyu ewa hiawac ménda waŋ nénécmianzac me? Qeri biricnéŋ goi héihéiya hézigézac me? (Ohec)

¹⁰ Waŋu muŋguc yomuhuc zéyi; Ewana mayu nimba birizac. Ni eneŋa mininawac méra héiyawac nalé* imuac niŋqelimaŋ.

¹¹ Ni Yaweac, wawaŋ memeya becneŋc waŋec imi niŋqelima haka waŋec imi zéaumaŋ.

¹² Imuacneŋc toroqema ai menec imi moczoŋ nimba hiŋgaru guac wawaŋ memega imi hiŋgac hiŋgarawac nimmaŋ.

¹³ Yawe guac héná imi téréya yanda. Anutu ménj gi éséc kuneŋ yanda ménj ménda keczac.

¹⁴ Gi imi Anutu haka welic welicgia wawaŋa. Imuac hicŋisaiya baeciguc keczu imi onac kucga imi énézéna hémmu.

¹⁵ Guac kucganénj guac ic embachécga Yakobo zéma Yosefeac qelihéra bonhére meénéc minec. (Ohec)

¹⁶ Anutu doku yanda yandanénj gi géŋgic. Gémma bac yandi yandi wamma doku dumuŋanénj hiriyeŋc.

¹⁷ Hosusunénj kia qocgéyu mayu sawanénj buŋ parandaŋ héiyu piliticga acguŋ zakonj ésécneŋc néwéc néwéc mayec.

¹⁸ Luhuc nenjgocya qeriaiguc guac parandaŋ qaru pilitic asahanénj baec séc qetagaliyu baecnénj hirima kenha waŋec.

¹⁹ Guac héná duŋganénj kondunj doku yandaiguc heyec. Waŋu héná tawégawac uŋaya imi hocanzinj.

²⁰ Ic embachécga rama tunj ésécneŋc Mose zéma Aron iorac méragiranénj onagicma hayoc.

78

Israel ic eneŋ Anutuac hiaya ménda nimmigic.

¹ (Asafeac Masikil legic zéra.) Ic embachécna ac pakeŋna nimma gezacgina kuanaiguc haigic.

² Kuana anjéma qeqaiŋ aciguc héima ac saŋa becarunec imi zéau énécmimaŋ.

³ Imi yanda hécninanénj nénézégic gezacninanénj nimma niŋtegicma kecziŋ imi mia.

⁴ Nini imi qelihécgina ionac ménda musangé énécmima Yaweac qac buŋa zéma kuha zéma haka welic welicgia imi hicŋisai hahaya ionac énézéni hema kecmac.

⁵ Héná ac imi Yawenénj Yakoboac niŋac kumuyu nanzac. Zézé seli ac imi Israel onac énézéyeŋc. Waŋu yanda hécninanénj héná ac imi qeli hécgina ku énécmimu niŋac énézéyeŋc.

⁶ Imi mia qelihécgina bianjuc hicŋi saima kecmu imi onac énézégic nimma ieneŋ acguŋ imuhucyanec waŋgic hema kecmac niŋac imuhuc énézéyeŋc.

⁷ Waŋu qelihécgina ieneŋ Anutuac niŋkumuma Anutuac wawaŋ meme imuac eluŋ ménda unuyu héná ac imi niŋtohoma kecmu.

* **77:10:** Anutunénj méra héiyawac kuha mewininima Israel ic Izipte baec igucneŋc énépésima hayec imuac naléya.

⁸ Yandahécgina ewa seli wamma ac qeqe wamma ewa qerigananéh enej mama wanu kenhéi hahéi wamma Anutu solanjanec ménda welen qemigic ionac éséc nec ménda wamma kecmu ninjac imuhuc wan énécmiyc.

⁹ Eferaim* qelihéra imi tewigina zéma yaréac iwawai tosara késa kecgic, nér yaré hicji énécmiyu andé andé kendacgic.

¹⁰ Ienej Anutuac sisipac ac ménda ninjtohoma hénac acwac héjara mema ménda méndacma kenjic.

¹¹ Imuhuc wamma haka welic welicgia Yawenéh wanec zéma énézéyu héngic imuac eluj unudarec.

¹² Becnec Anutunéh Izipte baec yanda Soan baec kondonajug haka welic welicgia yandahécgina kicginaiguc wanec.

¹³ Inéh konduj qeriru dokunéh nérwéc nérwéc qauqau emma nanu onagiru sucnér suc kenjic.

¹⁴ Wanu kaiweiguc imi hosusunéh, siji herec imi geric bélanjanéh walac andu wan énécmiyc.†

¹⁵ Baec kéra kérésaiguc imi banja qeriru dokunéh doku hogocya hinjac hinjaraiguc éréanzac éséc nec éréyu doku sécgina gumu énécmiyc.

¹⁶ Wanu doku imi banja imuac nec éréma doku téfara éséc nec wamma kenec.

¹⁷ Wanu kilenj ienej imi toroqemanec képésic wamma baec kéra kérésaiguc enenja minja andé qegic.

¹⁸ Ienej ionac séwac siñ méndacma nene yaka nin qesima ewa qerigananéh Anutu manam batuc wammigic.

¹⁹ Imuac nec toroqema, Anutuac hazéc wammima ac zéma Anutunéh baec kéra kérésaiguc neneac tatac imi hia hai nénécmimacac séc? zégic.

²⁰ Inéh Moseac mérianéh banja qema doku mihicji énécmiyu doku téfara éséc nec luma kenec, nér ienej munjug Anutu zégic siñ megic siñ zémima inéh saméh zéma yan busia hia mihicji nénécmimac ac séc? zégic.

²¹ Wanu Yawenéh nimma qeri biric wamma Yakoboac qeri biric geriwaguc wammima Israel onac hazéc enenja wan énécmiyc.‡

²² Imi mia Anutu ménda ninzégémima iwac anjén titi ai imuac ménda héima nanjic imuac mia imuhuc wan énécmiyc.

²³ Wanu nérwécgenajug inéh ou sawa ézéma kurumenjac nagu auma

²⁴ ionac muru Mana§ imi kia éséc nec haiyu mayec. Mayu kurumenja nene haima gumu énécmiyc.

²⁵ Baec icnér kuc minjina ionac** saméh negic. Anutunéh nene énécmiyu sécgé énécmianec.

²⁶ Inéh zéyu baec wanjoja Is iguc nec luhucnér yacma hayec. Wanu iwac kuhanér baec wanjoja Saut iguc nec luhuc wagicma hayec.

* **78:9:** Yakobonéh walac Ruben mihicjima imuac andiaiguc Eferaim mihicjiyc. Wanu mérian ac méréc meracwac buja imi Ruben waima Eferaimac mozocéma ézéyec. † **78:14:** Hosusu imi hazéchéra hénagina nezicgé énécmima Israel ic amia mihicji énécmima kaiwe geriwa imi nezicgé énécmima néma naléiguc waima kemmu me zikima namu imuac énézéma qindini énécmiyc. Geric bélanja imi siñ tunumay measari énécmima siñjac sanjena iguc nec mehocni énécmiyc. ‡ **78:21:** Israel imi Yakoboac qara mér Anutunéh qacmimia, wanu kiwi yomuaru imi qeli hécginawac imuhuc qacénécmizac. § **78:24:** Nene mér kurumenjug mayec imuac qara, qac imuac hénia imi Imi némac? ** **78:25:** Kiwi tosaraiguc; Anutuac kua meme unahéra ogic hezac.

²⁷ Imuhuc wamma ionac yaŋ busia imi seitotoŋ ésécnec haiyu mayec. Nei putitima kenkenanéŋ mama konduŋ sakasac ésécnec sécgéma heyec.

²⁸ Tacyac wawaŋa imuaru mama sel haligina lelecgéma heyec.

²⁹ Waŋu ieneŋ negic sécgé énécmiyec. Anutunéŋ séwíac siŋgina séc hai énécmiyec.

³⁰ Waŋu ieneŋ séwíac siŋ imuac héŋacya ménda mema kenŋic kuagi-naiguc nene he énécmiyunec,

³¹ Anutunéŋ ionac hazéc waŋ énécmima sugina igucnec haléginaguc^{††} imi unuyu Israelac sacqeli ieneŋ tendiŋgéma mama humudacŋic.

³² Imuhuc waŋ énécmiyec, néŋ ieneŋ néwéc képésic susucnec wamma kilen haka welic welicgia imi ménda ninzéŋgéŋic.

³³ Anutunéŋ kekecac naléŋina eŋ mesoho énécmima waŋ énécmiyu zénéŋ hirihiri waizalaŋiguc naŋŋicnec yawuŋa yawuŋa hama kenec.

³⁴ Anutunéŋ tosara unuhumuyec nalé imuaru tosara ieneŋ zéwelecmima lilinŋgéma hama Anutuac hochoc wammigic.

³⁵ Imuhuc wamma Anutunéŋ eŋaŋ zamaŋziŋ hilaŋeŋ keczac imi zéma aŋgéŋ titi miŋina keczac imi ninŋqeligic.

³⁶ Néŋ ieneŋ kuaginanéŋ haléc ac wammima ezelaŋ ginanéŋ ikoc ac wammigic.

³⁷ Ewa qerigina Anutuac muru heyec iminéŋ kenjhéi hahéi waŋu sisipac acyaiguc hélacnec ménda héima naŋŋic.

³⁸ Waŋu kilen Anutunéŋ ewa biric waŋ énécmima képésicgina wai énécmima moczoŋ ménda unu humudacma hatac sasala qeri biria imi waima qeri geric moczoŋnec ménda pocgé énécmiyec.

³⁹ Ieneŋ imi baec ic kecma luhuc ésécnec kemma muŋguc ménda hamu imi ninŋqelima imuhuc waŋ énécmiyec.

⁴⁰ Baec kéra kérésiaiguc ieneŋ yei hatac dahec acqeŋe wamma ewa biric mihicŋi migic?

⁴¹ Ieneŋ muŋguc muŋguc Anutu manam batuc wammima Israelac téréya miŋina qeri biric mihicŋi migic.

⁴² Ieneŋ iwac kuha ménda ninŋqelima hazéc hécgina ionac murunec metecgé énécmiyec imuac naléya acguc ménda ninŋqelima kecŋic.

⁴³ Nalé imuaru Anutunéŋ Izipte baec Soan baec kendoŋaiguc haka welic welicgia imi mihicŋi énécmima

⁴⁴ doku téfara yanda me komora melenŋu sac waŋu hima nemuac séc qahac wandarec.

⁴⁵ Sék tuŋaguc méli énécmiyu hama awéénécmima inigic taŋa méli énécmiyu hama mebirí énécmigic.

⁴⁶ Waŋu padi imi kambin onac buŋa qeyec. Waŋu aiiguc hicŋima heyec imi zikoŋ onac buŋa qeyec.

⁴⁷ Waŋu waiŋ ic imi kombocnéŋ, saŋsaŋ ic imi siŋunecac doku saŋŋeŋanéŋ unuyec.

⁴⁸ Waŋu ama yaŋhécgina imi kombocac buŋa, rama yaŋhéra imi piliticac buŋa onoporec.

⁴⁹ Qeri biric geriwiguc zéma qeri geric, zérabéra, tasé kukuac kua meme uŋahéra imuhucya méli énécmiyec.

^{††} 78:31: Kiwi tosaraiguc; kucginaguc.

⁵⁰ Inén qeri biric imi mewininiman zé hénaya arenjáma méndarec. Wanu humucnéj qizizínjáma kemmu ninac ménda wamma kekecgina imi wizi selia kuhaiguc onoporec.

⁵¹ Izipte baeciguc méréc merac, kucginawac hénihénia wawaja, Ham wac^{‡‡} ama hali séc kecgic imi moczoj unuhumudarec.

⁵² Imuhuc wamma enjeya ic embachéra imi rama éséc nec énépésima hama baec kéra kérésiaiguc rama tuj éséc nec qindiñi énécmiyec.

⁵³ Bénzénec walac andu wan énécmiyu zénén hirihiri qahac kecgic, nén hazéc hécgina ienen imi konduniguc dokunén téngé énécmiyec.

⁵⁴ Wanu baec téréya enjeya méra héiyawac kuhanén onagirec baec boja yomuaru ic embachéra imi onagicma hayec.

⁵⁵ Wanu baera baera imuac minina imi wéséginaiguc nesi énécmiyu kenjic baec bujagina ic suj qema méndén énécmima Israel arenja arenja ama hali imuaru onoporu tacyac wanjic.

⁵⁶ Nén kilej imi enej enjeya minina Anutu batucgéma acqege wamma hena acya imi ménda ninjotoho wanjic.

⁵⁷ Yandahécgina éséc nec andé qege wamma haka biria wanjic. Tewi merawa qarinj qarinjia muigic qelu qeluluma sigima kenanzac éséc nec andé qema kenjic.

⁵⁸ Kemma baec boja enjeya enjeya séc ocmuj meyacgéma méraginanén banarawac ireha meyacgéma haima qeri biric mihicñi migic.

⁵⁹ Wanu Anutunén nimma qeri biric wamma Israel hazéc kunen yanda wan énécmiyec.

⁶⁰ Wanu Siloac ama hali téréya baec ic onac sugcinaiguc hésicgéyec imi héjara mema

⁶¹ enjeya kuha zéma enjeya edamu asahawac buja hena acac katapa imi hazéc hécgina ionac méraginaiguc haiyu mema kenjic.

⁶² Wanu souac buja onopocma enjeya buja ionac qeri geric wan énécmiyec.

⁶³ Qapé wilingina yaréac gericnéj onoyu humugic imuac ninac seranja ionac muru zammareñac legic hétéja imi qahac wandarec.

⁶⁴ Ionac hofac oo ic imi sou zéraiguc onoporu humudacgic. Wanu neuj héiénécmiyu embac maléhécgina zésiac mén ménda wanjic.*

⁶⁵ Wanu nalé imuaru Min Kewunén gau igucnec yacanzu éséc nec yacma ic kawali wainj doku selianén wammiyu qacanzu éséc nec

⁶⁶ hazéchéra ununesi wan énécmima gamu qege hémbénaña mihicñi énécmiyec.

⁶⁷ Yosefeac ama hali imuac mézétiti wamma Eferaim arenja imi ménda énépésima

⁶⁸ Yuda arenja zéma héñsoroc wammimia Zion baec bojanec sac énépésima

⁶⁹ enjeya ocmuj téréya imi baec boja enjeya éséc nec, baec hémbénaña hemac nin haiyec éséc nec meyacgéyec.

⁷⁰ Wanu enjeya welenj qege icya Dawidi gésimiman zé rama demin geriaiguc késayec.

^{‡‡} **78:51:** Ham imi Noawac méréc merac Sem wac bawaiguc hicñihicñiya. Izipte ic embac ienen imi Hamwac qelihéra wanzu. * **78:64:** 1Sa 4:19-22

⁷¹ Wanju rama namu nene imuac galenja imi wagicma eneya ai buŋa Yakoboac qelihéra Israel gumu énécmimac niŋac oporec.

⁷² Wanju Dawidi inén qeri hélanéŋ héngalen wan énécmima méria welic welicgianén galenǵé énécmiyec.

79

Yerusalem ewa biric wammimac niŋ welerec.

¹ Anutu, baera baera ienen guac buŋaiguc haréma ocmuŋga téréya imi mezapi qema Yerusalem mebiridacǵic.

² Ienen welen qeqehécga ionac qamoc imi sawa nei onac neniawac énécmima météré ichécga ionac séwigina imi yaŋ onac énécmigic neanzu.

³ Sacgina imi Yerusalem leleclelec doku éséc nec qocǵégic mayec. Wanju qamocgina téŋgémuac icya mén ménda kerec.

⁴ Ama yanda lelec lelec imuac miŋina ionac zébiri qébiri imuac buŋa kecziŋ. Ienen zédesi wan nénécmima isocfagociguc nonopocanzu.

⁵ Yawe nalé dahecac séc? Hémbénaŋa qeri biric wan nénécmi wésémaŋ? Qeri biricganén geric bélaŋ éséc nec nonomac me?

⁶⁻⁷ Ienen Yakoboac ama baecya imi mebirianzu imuac niŋac Héngalen amaya amaya gi ménda niŋgenganzu imi onac zéma baera baera guac qacga ménda guruanzu ionac mia qeri biricga qocǵé énécmi wésémaŋ.

⁸ Yanda hécninawac kápésicgina niŋqelima nonac muru ménda melen nénécmi wésémaŋ. Nini maqeqeya gamu qeqeninaguc wamma kecziŋ. Ewa biric wan nénécmima tétécǵé nénécmima.

⁹ Anǵén titi miŋina Anutu, guac qac buŋagawac niŋac méra nénécmima, guac qac buŋaga niŋac wamma metecǵé nénécmima kápésicnina waina.

¹⁰ Dimuhuciguc wai énécmima baera baera ienen Anutugina imi dimia zénénzu? Welen qeqehécga sac naec nénécmigic imuac bakia kicninaiguc baera baera meénécmima gi tasé kuku miŋina kecanzaŋ imi niŋtegicmu.

¹¹ Waina hésa ic ionac zésilacgina imi guac wéségaiguc hia harémac. Humucac buŋa qeénécmimia imi kucga yandanén anǵé tiénécmima kecmu.

¹² Baera baera ic embac lelec lelec keczu zébiri qébiri wanǵenganzu ionac imi taségina hatac 7ac séc meyandima melen énécmima.

¹³ Imuhuc wanna ic embachécga rama héngalen wan énécmimia nini hémbénaŋa ewa hia ac gézéma guac qac buŋaga hicŋisaiya hicŋisaiya énézéni hema emma kecmac.

80

Israel meqeli énécmimac niŋac welerec.

¹ (Legic galenjawac; Asafeac legic zéra, Legic ‘Ewa momacac baorac’ imuac ewaiguc.) Yosefeac qelihéra rama tuŋ éséc nec héngalen wan énécmianzaŋ, Israelac rama galen gi, gezac qema niŋnénécmima. Kua meme uŋa Kerubim iorac sugiraiguc kecanzaŋ gi, asac mararaŋga qetagali nénécmima.

² Eferaim zéma Benzámin zéma Manase ionac wéséginaiguc kucga meqelima mehiaru nénécmimaŋ zé hawésémaŋ.

³ Anutu acnina melen nénécmima, guac kic tanecga asahagucnéŋ ninicna, anǵén titi guac murunec hahaya mihiŋiwiŋ.

⁴ Kurumenjac téngij ic tauserja tauserja ionac Anutu Yawe, ic embachécga ionac zéwelecgina ménda nijénéc mima nalé dahecac séc qeri biric nijénéc miwéséman?

⁵ Gej imi kic masigina imi nene éséc nec gumu énécmima kic masi sasala gumu énécmianzan.

⁶ Baera baera ic embac lelec lelec keczu ionac muru tohaliac bunja nonopocna hazéc hécnina ienenj erawu tacma desi nénécmianzu.

⁷ Kurumenjac téngij ic tauserja tauserja ionac Anutu, acnina melenj nénécmima guac kic tanecga asahagucnéj ninicna anjégnina tinénécmimia wammac.

⁸ Gej wainj ic momacguc Izipte baec iguc nec mema hama baera baera ic embac imi nesina kenjic baec imuaru himicnec.

⁹ Gej walac zérénqérénj wandac nec imuac nijac zalíanénj emu hinjgacma baec késama sécgéyec.

¹⁰ Imuac amíanénj baec bonja hoturu énécmima imuac hawaya hawaya imi Anutuac yéménzéc ic tanec wanzac.

¹¹ Hawa imi suluma kemma kondunj késazac. Imuac hésia imi doku téfara Yufurataac séc krenzac.

¹² Némac nij gi demina imi hézénjéna hénaiguc kenja wanzu imi enenj imuac héla gocmia metecgéanzu?

¹³ Wanju hasénj bericnéj mebirigic hasénj yan enenj neanzu.

¹⁴ Kurumenjac téngij ic tauserja tauserja ionac Anutu, zéwelecgénj. Lilingéma kurumenj iguc nec kic hina mayu hémma wainj ic imi héngalenj wammiwéséman.

¹⁵ Wariha imi méra héiganénj himicnec. Wanju imi mia guac nijac wamma meseli mimia wanjec.

¹⁶ Imi mia deguc qericma gericiguc ooya wanzac. Genjaoc ac wanj nénécmima ic embachécga imi biridaczu.

¹⁷ Guac méra héigaiguc tacyac wawaja, guac nijac wamma meyacna nanzac ic iwac qahaiguc méraga haimina.

¹⁸ Imuhuc wanna nini imi guac murunec ménda waima kembij. Meqeli nénécmima nini qacga qacbij.

¹⁹ Kurumenjac téngij ic tauserja tauserja ionac Anutu Yawe, melenj nénécmima guac kic tanecga asahagucnéj ninicna, nini anjégnina tinénécmimia wammac.

81

Israel ic ewa seli ménda wanjic.

¹ (Legic galenawac; Gitit wanjonjuc héimu. Asafeac legic zéra.) Kucnina Anutu imi ségiségi wamma kucnec qacma legic héimiwinj. Yakoboac Anutu ségiségi wamma hérianj héimiwinj.

² Legic zéra zéauma tambarij qema gita kulele momacnec hiabianec qemu.

³ Maso qeliawac témunj qemu. Maso bakianénj yandima howia wanju kendonj aria naléiguc imuhuc wammu.

⁴ Imi mia Israelac zézé seli ac, Yakoboac Anutu iwac héna wanzac.

⁵ Anutunénj Izipte baec unumanj zé kenjec nalé imuaru Yosefeac arenj ionac sugcinaiguc zézé seli ac imi kumuyu nanjec.

Ni imuaru ac méréra ménj yomuhuc nijij;

⁶ Ni huaya igucnec hinac hetecgéma wagicman. Méria igucnec kodoc wagicba efima kecmac.

⁷ Gi zéra béraiguc qac héhéline metecgé gémma parandan héténaguc acga melen gémma Meriba doku ginjinaguc batucgé géni. (Ohec)

⁸ Ic embachéna gezac qema ninjic nen gorogina qema énézézua. Israel ini acna nimmu ninjac wanzua.

⁹ Sugcinaiguc anutu tosara ménda onopocgic kecmu. Baera baera ionac anutuhécgina ménda sigé énécmigic.

¹⁰ Ni imi ini Izipte baec igucnec énépésima hayi onac Anutu Yawe wanzua. Kuagina kunejnec anjégic kuaya qéénécmiman.

¹¹ Nuac ic embachéna ienen acna ménda ninjémmu. Israel imi nuac nin ménda efimu.

¹² Imuac ni ewa qerigina selia imi hezac séc wai énécmiwa hakagina singinawac sicsaoc wammu.

¹³ Ic embachéna imi enen ni ninjtoho wan némmu ninjac wanzua. Israel enen nuac hénna wamma memu ninjac wanzua.

¹⁴ Imuhuc wangic ni focdac hazéc hécgina helanzi énécmima mérana melemma hazéc hécgina unuman.

¹⁵ Yaweac mézétiti wananzu imi enen ikoc wamma sigémimu, nén taségina hémbénarja he énécmimac.

¹⁶ Wanju onac imi padi hiabia gumu énécmima morombazecac dokuya gumu énécmiwa ninjic sécgémac.

82

Héna ac dindinanec hicnjitegicmac ninjac zéwelerec.

¹ (Asafeac legic zéra.) Anutu imi nemu ionac sugcinaiguc nammac. Wanju anutu tosara sugcinaiguc namma zégési énécmimac.

² Ini hénna solanane ménda zégési énécmima nalé dahecac séc ic biria ionac muru kenhéi hahéi wammu? (Ohec)

³ Maqeqeya zéma gupan merac onac ninjac wamma zégési wammu. Yéwériginaguc zéma iwawai ninjac osiqosi wamma kecanzu imi onac hénna solanane zégési énécmimu.

⁴ Maqeqeya zéma mété qététan kecanzu imi anjéngina tima kaiziliwen ic ionac murunec metecgé énécmimu.

⁵ Ic biria imi enen ninjtegic qintegicgina qahac kecmu sinji qeriaiguc kenja wangic baec qambañ moczon hirima keczac.

⁶ Ni énézéma ini moczon anutu, enen mininawac nanhéra zéyi,

⁷ nén ini ic enomia éséc nec humuma baec galen tosara éséc nec maunudacmac.

⁸ Anutu yacma baec séc ic embac imi zégési énécmima baera baera ic embac imi moczon guac buñ wandacmu.

83

Israelac hazéchéra zégési énécmimac ninjac zéwelerec.

¹ (Legic. Asafeac legic zéra.) Anutu, ac qahac ménda kecbéséman. Acga ménda qaimac; ménda nén qemac.

² Guac hazéchécgina ienen hérian haizu. Hazéchécgina ienen orucgina meyacma keczu.

³ Ieneŋ ic embachécga unuwŋ zé imuac héná humumia niŋareŋgéma geŋ musaŋgé énécmína keczu imi unuwŋ zé eŋawu éminimma keczu.

⁴ Waŋu yomuhuc zéaŋzu; Mebiri énécmiŋi ionac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi muŋguc ménda meyacgému. Israelaec qara imi eluŋ unudacmac.

⁵ Ieneŋ ewa momac wamma éminimma gi hazéc waŋgémma acgina zikizu.

⁶ Ieneŋ imi Edomac ama hali zéma Isimael ic zéma Moap zéma Hagiri ic

⁷ zéma Gebal zéma Ammon zéma Amalek zéma Tirowac tacyachéra,

⁸ waŋu Asiria acguc iniguc toroqema Lot iwac qelihéra méra énécmizu. (Ohec)

⁹ Gi imi Midian ic waŋ énécminec ésécnecc, waŋu Kison doku téfaraiguc Sisera zéma Yabin onac waŋ énécminec ésécnecc ionac acguc imuhuc waŋ énécmína.

¹⁰ Ieneŋ imi Endoroiguc maunuyu baecac sézéh wandacgic.

¹¹ Ionac ic eŋeŋa imi waŋ énécmína, Orep zéma Zeep ésécnecc wammu. Galerhécgina imi Zeba zéma Zalmunna ésécnecc wandacmu.

¹² Ieneŋ yomuhuc zéaŋzu; Nini Anutuac rama baec imi onagicni nonac buŋa wammac.

¹³ Anutuna waŋ énécmína ieneŋ imi luhuc neŋgocyanéh seitotoŋ meyaru meleŋ qeleŋ waŋaŋzac ésécnecc wammu.

¹⁴ Gericnéŋ ic zuŋ zeaŋzac ésécnecc, waŋu geric bélaŋa baec boŋa zeaŋzac ésécnecc

¹⁵ guac luhuc selianéh nesi énécmína guac luhuc humumianéh tericgé énécmína.

¹⁶ Yawe, waŋ énécmína gamunéh kic tanecginaiguc sécgé énécmimac. Imuhuc waŋ énécmína ieneŋ guac qacgawac hoc hoc wammu.

¹⁷ Waŋénécmína gamuginaguc wamma aurima hémbénaŋa humu qai wammu.

¹⁸ Qacga imi Yawe waŋzac imi zéma gi sac baec séc ionac eŋeŋa miŋina kecaŋaŋ imi niŋtegicdacmu.

84

*Ama téréyaiguc mepé qepési
ai imi ségiségiyaguc.*

¹ (Legic galeŋawac; Korawac sac taséhéra ionac legic zéra.) Kurumeŋac téŋgiŋ ic tausenŋa tausenŋac Yawe, yei guac ama haliga imi héŋsorocya yanda.

² Nuac kekec uŋaŋanéh guac ama yanda demŋaguc imuac niŋkumuma kecha séwi qerina momacnecc kuc qahac waŋu kic qeli kecaŋzac Anutu guac guru héhéli waŋzua.

³ Nuac ic kewu, nuac Anutu, kurumeŋac téŋgiŋ ic tausenŋa tausenŋac Yawe, guac ocmuŋiguc rezorezo neŋ acguc haecgina mihiŋŋiaŋgic zipilalec acguc haecgina mihiŋŋiaŋzu.

⁴ Guac amaiguc tacyac waŋaŋzu imi eneŋ zézé ségiségi ginaguc. Ieneŋ imi nalé séc gi mepési gémma kecaŋzu.

⁵ Guac murunec kuc mema ewa qerigina meefigic Zionac héná yanda béréŋgé énécmiyu kecaŋzu imi eneŋ ségiségi ginaguc.

⁶ Ienerj imi baec wocwocya qara Baka* imuacnec keremmu nalé imuaru doku hogocya sasala mihicnjanzu. Wanju kia nalé ménda ducnjyunc hahaya imi acguc doku zékéna mihicni énécmianzac.

⁷ Ienerj imi kuc mema toroqema ogicma mema enjac enjac keremma guac baec boŋa Zioniguc, Anutuac wésiaiguc wininima nammu.

⁸ Kurumenjac ténginj ic tausenja tausenjac Yawe, zéwelečna niŋnéna. Yakoboac Anutu, gezac qema niŋna. (Ohec)

⁹ Saiwanina Anutu, gi halécnéŋ météré mimia iwac kic tanera imi hémma nimbésémaŋ.

¹⁰ Guac ama yandagaiguc ai meme momacguc kekera iminéŋ ama tosaraiiguc ai meme tausenj kekec imi qeyu mazac. Ic biria ionac ama yandaiguc kekec imuac nimba omayá wanzac, néŋ guac amagawac sanŋulaŋ imuac galenjdac wamma kekec imuac nimba eeyaguc wanzac.

¹¹ Yawe Anutu imi kaiwe zéma saiwanina wanjanzac. Yawenéŋ ewa hia waŋ nénécmima kekec eeyaguc mihicni nénécmianzac. Ikoc qahac kecanzu ionac iwawai hiabia ménda aŋgé tiénécmianzac.

¹² Kurumenjac ténginj ic tausenja tausenjac Yawe, guac héima nanjanzu imi enej zézé ségiségi ginaguc.

Anutunéŋ muŋguc ewa hia waŋ énécmimac niŋ zéwelerec.

85

¹ (Legic galenjawac; Korawac sac taséhéra ionac legic zéra.) Yawe, gi baecga yomuac ewa hia wammima Yakoboac arenj hésa ic keczu imi onagicna lilingéma hagic.

² Ic embachécga kápésicgina imi wai énécmima kápésicgina moczoŋ oso énécminec. (Ohec)

³ Qeri biricga imi moczoŋ waina kenju, kimbenŋa imi qizizinjéna kenju.

⁴ Aŋgéŋ titiac Anutu, acnina melenj nénécmima. Qeri biricga nonac muru hahaya imi waina qahac wanju.

⁵ Geŋ imi hémbénaŋa qeri biric waŋ nénécmima házéc waŋ nénécmiwésémaŋ me?

⁶ Meqeli nénécmima ic embachécga guac niŋ wamma ségiségi wambinj.

⁷ Yawe goi héihéiga mewininina hémbinj. Wanju aŋgéŋnina tina.

⁸ Inéŋ ic embachéra enjeya météré ichéra luae qeénécmimac. Imuhuc wamma ienerj muŋguc kápésic wambinj zé ménda lilingému niŋac meseli énécmimac. Imuac niŋac ac imuac me imuac Yawe Anutunéŋ zémaŋ zé wanzac imi ni moczoŋ niŋtoho wammaŋ.

⁹ Hélaecnec iwac aŋgéŋ titi ai imi eeya héimianzu ionac muru hosuru hezac. Imuac niŋac odamuyanéŋ neŋaŋ baeciguc hemac.

¹⁰ Goi héihéi hémbénaŋa zéma haka héli iminéŋ aŋanzaoc. Haka solanŋa zéma luaenéŋ kircine amuzaoc.

¹¹ Ac héli imi baeciguc doku éréanzac ésécnec érézac. Haka solanŋa minjanéŋ kurumenjiguc kicya hiyu maanzac.

¹² Yawenéŋ iwawai hiabia nénécmiyu baecninanéŋ imuac héli gocmia haimac.

¹³ Haka solananéŋ wéséyaiguc kemmac. Kemma iwac kenken hahayawac héli héimindiŋj wammac.

* **84:6:** Baka imi baec wocwocya mén Palesitainiguc hezac imuac qara. Wanju qac imuac hénia imi 'zésiac wawaŋa'.

86

Hazéchéra ionac méra igucnec metecgé mimac niñac zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe, ni kucna qahac, maqeqeya kec3ua. Gezac qema niñnéna.

² Eega héima kekera nuac qeri uñana galengé nénnna. Miñ Kewu Anutuna guac muru héima nananzua. Welen qeqe icga ni añgérna tina.

³ Ni kaiwe herec guac guru héhélizua, imuac wamma goina héina.

⁴ Miñ Kewu, kekec uñanawac kiwanén hiwa éréyu gén3ua. Welen qeqe icga qeri uñana ségiségi mihicñi nénnna.

⁵ Gi imi hiabia, ségiségi wamma képésic wai énécmianzan. Wanu guac guru héhélima kecan3u ionac goigina héianzan imuac niñac imuhuc zéwelec3ua.

⁶ Yawe, nuac zéwelecnaiguc gezac qema niñna. Zéwelecna selia niñsima géz3ua imi niñnéna.

⁷ Nuac zérabéra naléiguc ni guac guru héhélizua. Gi nuac niñnémbésémañ zéma niñzég3ua.

⁸ Miñ Kewu Anutu nemu ionac suginaiguc guac séc mén mén3a kec3ac. Ménérén mén wawañ memega imuac séc mén mén3a wammac.

⁹ Héngalen ama aren3a aren3a geñ zéna hicñima hezac moc3oñ wéségaiguc hama odamuga mepési gémmu.

¹⁰ Gi imi kunen3 yanda imuac kiwi welic welicgia meanzan. Gi sac Anutu kec3añ.

¹¹ Yawe guac héna nézéna niñaren3émañ, ni guac ac héla méndacma kemman. Ewana momacguc wanu qacga eeya héigémman niñac méra nénnna.

¹² Nuac Anutu, ni ewa moc3oñnec legic héigémma hémbénan3a guac qacga mepési gémmañ.

¹³ Imi mia goi héihéiga nuac hezac imi kunen3 yanda wanu kekec uñana humucac déc igucnec metecgé nénnec imuac niñac mia imuhuc wanjémmañ.

¹⁴ Anutu, séwi enen3 ic enen3 yacma ni nuwiñ zé wan3u. Kaiziliwen3 ic tunagucnéñ qeri uñanawac hochoc ai megic. Wanu ienen3 guac niñac niñ éréhé3 mén3a wan3u.

¹⁵ Wanu gi imi goi héihéiac Anutu, qeri biric focdac mén3a wamma goi héihéi zéma haka héla iminén3 guac muru sécgéma hezac.

¹⁶ Nuac lilingéma hama welen qeqe icga ni meseli némma guac welen qeqe embacgawac nan3a ni imi humuc igucnec metecgé nénnna.

¹⁷ Ewa hiagawac asé kiwiya imi mewininina hémba. Imuhuc wan3 nénnna hazéc wan3 nénz3u imi enen3 gamugina nimmu. Yawe gi imi méra némma mebélacgé néñan3añ.

87

Zioniguc tacyac wawañ3a imi ségiségiyaguc.

¹ (Korawac sac taséhéra ionac legic zéra.) Inén3 baec bon3a téréyaiguc tacyac wan3an3ac.

² Yawenén3 Yakoboac tacyacac bun3a tosara onogicma Zionac nagu imuac siñ3a niñan3ac.

³ Anutuac ama aren3a yanda, guac zéma edamugaguc zéan3u. (Ohec)

⁴ Ni niñnéñanzu ionac sugcinaiguc Rahab* zéma Babilon hezaoc zémañ. Filisitia, Turo zéma Kusi imi acguc imuhucyanec Zion igucnec hicñihicñiya zéénécñimañ.

⁵ Eñeña miñina eñeyaoc Zion imi meyacgémac imuac niñac Zionac yomuhuc zému; Ic yomi me imi imuacnec hicñi hicñiya.

⁶ Yawenérj ic embac qacgina oma zañgégina olomma ic yomi acguc imuacnec zémac. (Ohec)

⁷ Legic héima hirianzu imi enerj yomuhuc zému; Doku kiwana imi moczon guac muru hezac.

88

Qeri mamaiguc méra mimiawac zéwelerec.

¹ (Legic galenjawac; Korawac sac taséhéra ionac legic zéra, Kuñaguc.) Yawe, nuac anjénj titiac Anutu, ni sinji kaiwe wéségaiguc guru héhéliananza.

² Nuac zéwelecñanénj guac wéségaiguc érémac niñ wanzua. Guru héhéliwa gezac qema niñnéñna.

³ Kekec uñana imi yéwérinéñj sécgé néñu, kekecna imi humucac déciguc hezac.

⁴ Nuac niñgic ic kic suañjiguc hiñgac hiñgarawac tanec kuc mama wanzac.

⁵ Ni imi humuc ic ionac sugcinaiguc gilinénénja ésécñec. Nuhumugic kic suañj qeriaiguc heheya ésécñec. Humuc ic imi guac méra igucnec elicgé énécmimia, imuac niñac gi imi ionac ménda niñqeli énécmianzanj.

⁶ Gi imi ni baec sésénj horua dumuc sira tunumanjiguc nopocñec.

⁷ Guac qeri biricñanénj ni réwériñanec helanzi néñzac. Doku tembonjanénj nuagickénj nuagicha waj néñzanj.

⁸ Ni niñnéñanzu imi moczonj énézéna lakec kendacgic. Wainénja kekecñawac niñgic qaorac qeqeya wanzac. Ni imi nagu héinéñénja waju, néñgacma kemmanjac séc qahac wanzac.

⁹ Niñj yéwériña kecha kicna mugu mizac.

Yawe ni naléya naléya guac guru héhélima kecma méra éréhéçna meyacma kecanzua.

¹⁰ Gi imi dimuhuc humuc ic ionac kiwi welic welicgia waj énéçmina hia hémmu? Uñaginanénj yacma gi hia mepési gémmu me?

¹¹ Guac goi héhéiga imi kic suañj qeriaiguc, waju guac haka héla imi humuc ic ionac sugcinaiguc hia zéau énécmimia wammac me?

¹² Tunumanj qeriaiguc guac haka welic welicgia, waju baec eluj un-unuyaiguc guac haka solanja imi hia nimmu me?

¹³ Yawe ni guacñec sac guru héhéli géñzua. Sinjñec nuac zéwelecñanénj guac muru érémac.

¹⁴ Yawe némac niñac nuac qeri uñana imi waizanj? Némac niñac guac kic tanecga musañgé néñzanj?

¹⁵ Ni komocna igucñec yéwéri mihicñima hakecma deguc humucac déciguc kecçua. Bac yandi yandi mihicñi néñna niñkinzénja imi héla qahac wanzac.

¹⁶ Guac qeri biricñénj hoturu néñzac. Guac nimba zénénj hirihirinanénj bacna mésénzac.

* 87:4: Izipteac qara méñ. Qac yomi waj kunenj yanda kondunjiguc kekera imuac qara.

¹⁷ Haka imuhucya imuhucyanén doku ésécnec kaiwe herec lelecgé némma momacnec hoturu nénzu.

¹⁸ Geŋ imi ala sorochécna nuac murunec elicgé énécmína lakec kendaczu. Tunumaŋnén nuac ala sorochécna ésécnec niguc qéqéhérén kecanzac.

89

Sésépac ac Anutunén Dawidiguc memeya.

¹ (Ezera ic qara Etanac Masikil legic.) Ni Yaweac goi héihéiya imi nalé tetcgia qahac legic héigémmaŋ. Guac haka héla imi kuananén énézéwa hicŋisaiya hicŋisaiya hema emma kecmac.

² Ni yomuhuc zéau énécmimaŋ; Goi héihéiga hémbénaŋa seligima naŋanzac. Hakaga héla imi kurumeniguc kumuna seligima naŋanzac.

³ Waŋu geŋ yomuhuc zénec; Ni nuac gésimimia i guc sisipac ac memaŋ. Welenqege icna Dawidiac sipacgéma yomuhuc zéyi;

⁴ Neŋ qelihécga meseli énécmima guac ic kewu tatacga edamuyaguc imi kumuwa hicŋisaiya hicŋisaiya hema emma kecmac. (Ohec)

⁵ Yawe guac haka welic welicgia imi kurumen enen mepésimu. Waŋu hakaga héla imi météré énécmimia ienen kurumenjac hénaorin sugcinaiguc mepésimu.

⁶ Sawaiguc méréénén Yaweac séc wammac? Uŋa kucginaguc ionac sugcinaiguc méréénén Yaweac séc wammac?

⁷ Anutunén kurumenjac météré ic ionac azoazoroiguc eeyaguc yanda waŋu lelecgé mimia moczoŋ onogicma bac yandi yandi wammiwiŋac hezac.

⁸ Yawe, kurumenjac téngin ic tausenja tausenja ionac Anutu, méréénén gi éséc kuhaguc wammac? Haka hélanén lelecgé gémma hezac.

⁹ Geŋ mia kondun tembonaguc galeŋgéanzan. Tembon yaru geŋ zéna nén qeanzac.

¹⁰ Gi Rahab* imi qegic bec humuma hayec ésécnec efefianec qésénec. Hazéchécga imi mérágawac kuhanén héndén énécminec.

¹¹ Kurumen imi guac, baec imi acguc guac. Baec kurumen zéma imuac qeriaiguc iwawai sécgéma hezac imi moczoŋ geŋ zéna hicnidarec.

¹² Baec wanŋoŋa Not zéma Saut imi geŋ zéna hicniyec. Saut baec boŋa Taboro zéma Not baec boŋa Helmon imi qacgawac niŋac ségiségi wanzaoc.

¹³ Guac méraga imi kuha yanda, guac méraga imi selia, waŋu méra héiga imi eneŋa.

¹⁴ Hakaga solanja zéma zégésigésiga solananén tatacga edamuyaguc imuac qambaŋa wanzac. Goi héihéiga hémbénaŋa zéma hakaga héla iminén wéségaiguc heanzac.

¹⁵ O, Yawe hérian héigémma imuac hénia ninjegicanzu imi enen ségiségi ginaguc. Ienen imi kic tanecga asahaiguc kenha wanzu.

¹⁶ Imuhuc wamma kaiwe herec qacgawac zézé ségiségi wanzu. Waŋu imi enen imi hakaga solanja niŋac meyac énécmimia wanzac.

¹⁷ Gi imi ionac kucginawac edamuya wanzaŋ imuac niŋac imuhuc wananzu. Ilicninanén† ewa hiaga niŋac yandima enanzac.

¹⁸ Saiwanina imi Yaweac muru hezac. Ic kewunina imi Israelac téréya miŋina iwac buŋa wanzac.

* 89:10: Izipteac qara mén imi kondun yaŋ yanda ménjac waséya mema Rahap zéanzu. † 89:17: Ic kewugina kuha iwac niŋac zézéya.

¹⁹ Becnec qeri uṇawac haka mén hicṇi énécmiyu héngic imuacnec météré ichécga yomuhuc énézénec; Ni méra énécmimiawac kuha ic kawali ménac mima i ic embachéra ionac sugcinaiguc meyaçba enec.

²⁰ Ni welen qeḡe icna Dawidi mihicṇima haléc téréya qocgémiyi.

²¹ Mérananén iguc zéngé toroya qahac hemac. Huananén meseli mimac.

²² Ic imi hazécya ménén mén eneya méra bawaiguc opocmacac séc qahac. Ic biria ménén mén helanzi mimacac séc qahac.

²³ Ni wésiaiguc hazéchéra mebirí énécmima hazéchéra unudacmaṇ.

²⁴ Hakana héla zéma goi héihéinanén i guc momacnec hemac. Qacnawac niṇac ilihanén yandimac.

²⁵ Ni méria meyaçba kondun qaha zéma doku téfara séc qahaiguc hemac.

²⁶ Imuhuc wammiwa inén nuac nézéma zémac; Gi imi nuac maṇgocna, nuac Anutu, aṇgén titiac zamanziṇna.

²⁷ Ni imi i méréc meracna kumuwa inén baec séc ic kewu ionac orucgina wammac.

²⁸ Iwac niṇ wamma goi héihéi wammima kecmāṇ. Sisipac ac ic imiguc memeya imi selianec meseligiwa hekecmac.

²⁹ Waṇu qelihéra waṇ énécmiwa hémbénaṇa hicṇisai wamma kecmu. Waṇu ic kewu tatacya naléya mehorugiwa kurumenṇa kurumenanén nalé horua heanzac ésécnec horua hemac.

³⁰ Qelihéra ienen héna acna acna waima zézé seli acnawac séc niṇtoho ménda wamma

³¹ héna acna mesohoma zézé seli acna ménda niṇtoho wammuiguc imi

³² qarucnanén képésic ginawac unumindiṇi énécmima hihilocnéṇ haka biriagina unumindiṇi énécmimaṇ.

³³ Waṇu kileṇ goi héihéina moczoṇ ménda wagicma hakana héla wammima ikoc ménda wammimaṇ.

³⁴ Sisipac acna ménda auma ac kuananén zéhicṇiyi imi ménda melemmaṇ.

³⁵ Hakana téréyanén hatac momacguc zéseliwa heyecac hezac. Dawidi ac ikoc ménda wammimaṇ.

³⁶ Qelihéra imi enen hémbénaṇa hicṇisai wamma kecmu. Ic kewu tatacyanén kaiwe ésécnec wésénaiguc nalé tetcégia qahac hema kecmac.

³⁷ Waṇu sawawac héipuc ic[‡] qeker qehaya qahac nanaṇa maso ésécnec hémbénaṇa seligima nammac. (Ohec)

³⁸ Nén gi kileṇ halécnéṇ météré mimia imi qeri biric kunen yanda wamma zésure wammima héṇara menec.

³⁹ Welen qeḡe icgawac sisipac ac imuac mézégga tiyu ic kewu opocya imi baeciguc gilina qaurac qezac.

⁴⁰ Waṇu demina imi hézén gédacma neun kiropo selia imi mebiridaczaṇ.

⁴¹ Imuac héna kenken hah waṇanṇu imi enen kisikiyoṇ qemigic ama lelec lelec ienen imi isocfagociguc opocanṇu.

⁴² Geṇ imi hazéchéra ionac méra héigina imi meyac énécmima enu hazéc enen moczoṇ ségiségi waṇṇu.

⁴³ Waṇu iwac souya mebirina zéra qahac waṇu yaréiguc kemmacac séc qahac wanzac.

⁴⁴ Edamuya auna tecgéyu ic kewu tatacya imi meleṇna baeciguc mazac.

[‡] 89:37: Maso imi tunumaṇ geriaiguc ninicanzac imuac niṇac héipuc ic zézac.

⁴⁵ Iwac sac qeli naléya imi meducñima gamunéñ qacyaiguc haina enzac. (Ohec)

⁴⁶ Yawe nalé dahecac séc me? Geñgaoc hémbénaña musañgé amuwésémañ? Nalé dahecac séc qeri biricga geric bélaña téma zeanzac ésécneç wañ némbésémañ?

⁴⁷ Yei naléna hotoña dac wanzac imi niñqeliwésémañ. Gi imi baec ic moczoñ mihicñi énécmima imuhuc wai énécmína kekecgina yei gorosona ésécneç wanzac.

⁴⁸ Méréneñ kecma humuc ménda mihicñima hémma eñeya qeri uñaya humucac kuha igucneç hía metecgé amumac? (Ohec)

⁴⁹ Miñ Kewu hakaga héla iminéñ Dawidi sisipac ac wammineç. Wanju imuac goi héihéi becneç heañeç imi dimuaru keñ sañgizac?

⁵⁰ Welen qeçe ichéçga zébiri qébiri wammianzu imi niñqelina, kucginaguc hicñi saima keczu momac yanda ionac zébiri qébiriginanéñ nuac wésénaiguc hezac.

⁵¹ Yawe zébiri qébiri imi mia hazéc héçganéñ guac halécneñ météré wammimia inéñ tíma keñeç héná imuac mia zébiri qébiri wammizu.

⁵² Yawe, hémbénaña mepésimini, hélacneç! hélacneç!

Kiwi 4

90

(Legic 90–106)

Kekeç hémbénaña imi Anutuac muru hezac.

¹ (Anutuac icya Moseac zéweleç weleç.) Miñ Kewu, guac niñni gi imi hicñisaiya hicñisaiya nonac tacyacninawac ama ocmuñ wanzañ.

² Baec boña ménda hicñigicneç, baec kurumen ménda zéna hicñiyunec hémbénaña igucneç hémbénaña gi imi Anutu kecanzañ.

³ Geñ zéna ic embac eneñ liliñgéma seitotoñ wañanzañ. Geñ mia baec ic ini liliñgéma kemmu zéneç.

⁴ Kicgaiguc yawuñ tausenja imi orañ ésécneç hotoña wañu sinji bakia tanec wanzac.

⁵ Geñ mia doku qaon ésécneç luma usuñénécmima keñanzañ. Ieneñ imi gau héhéñ ésécneç, zariñ sinunec zuria qeanzac ésécneç wanzu.

⁶ Zariñ imi sinunec zuria qema heyu kaiwenéñ qeyu mariyaiguc séléçgéanzac.

⁷ Nini imi guac qeri gericnéñ nonoyu zema qahac wanziñ. Wanju guac qeri gericnéñ hoturu nénécmizac.

⁸ Geñ mia késpedescina wéségaiguc haima, hakanina biria saña imi kic tanecgawac asahaiguc haianzañ.

⁹ Nalénina moczoñ imi qeri biricgawac qeriaiguc qahac wañanzañ. Kekeçnina howianéñ wésénina ésécneç tecgéanzac.

¹⁰ Yawuñnina imi 70, wañu tosara kucginaguc imi 80 wanzac. Wanju imuac surucya imi bisi qatén zéma zésiác. Wanju imi focdac keñu nini putitima keñ humuanziñ.

¹¹ Méréneñ qeri gericgawac kuha hía niñtegicmac? Méréneñ héniağa séha niñtegicma bac yandi wammac?

¹² Ku nénécmína nalénina hía olomma niñtegic qindegic ewa qerininanéñ doñgéma keçbiñ.

¹³ Yawe, némac naléiguc hawéséman? Focdac lilingéma hana. Welenqege ichécga goi héihéi wan nénécmína.

¹⁴ Siñunec guac goi héihéiganén mesécgé nénécmína kekecninawac nalé howia séc zézé ségiségi wamma kecbinj.

¹⁵ Yéwéri mihicnji nénécmínece imuac naléya moczoñ zéma qeri biric wan nénécmínece imuac yawuñ moczoñ toroqema imuac séc zézé ségiségi mihicnji nénécmiwésémanj.

¹⁶ Wawan memega welen qege ichécga ionac muru mewinini énécmíma guac edamuga imi qelihécgina ionac muru mewinini énécmína.

¹⁷ Miñ Kewu Anutuninawac ewa hia imi neñañ muru haina mayu. Méraninanénj wamma meanzñj imi meseligina nammac. O, méraninanénj wamma meanzñj imi meseligina nammac.

91

Anutunénj saiwa wammimac zéma ninzéngéyec.

¹ Eñeña minjananénj hoturumiyu sañgima kecanzac imi wandac wandac minjanawac amiaiguc kecmac.

² Ni Yaweac yomuhuc zéañzua; Inén sañgi sañgina, zéma neuñ kiropo selina; Anutu iwac muru mia héima nanñanzua.

³ Imuac mia inén nei késakésa ic ionac ufic igucnec zéma yañhafi warihaguc humumia imuacnec metecgé gémmac.

⁴ Inén gi kuruc nenqocya ésécnec qeñgañ zucyanénj hoturugénj qeñgañ bawaguc kemma sañgiwésémanj. Imuhucyanec iwac haka héla iminénj saiwaga zéma asamanja ésécnec hézicgé gémmac.

⁵ Gi imi sinjyawac zéra imuac bac yandi yandi zéma kaiweac zakon muigic hahaya imuac zénénj hirihiri ménda wambésémanj.

⁶ Yañhafi wariha tunumanjiguc hahaya zéma kisi kiyon kaiweiguc hicñj hicñja imuhucyawac bac yandi yandi ménda wambésémanj.

⁷ Tausen me 10 tausenénj wésé andégaiguc mama humuwu, nén gi imi saec imuhucyanénj ménda hosucgé gémmac.

⁸ Gi imi kaižiliwen ic ienen bakia megic kicganénj inicbésémanj.

⁹ Gi imi Yawe aṅgétina sañgi sañgigawac buña wanzac. Eñeña minja aṅgétina tacyacgawac ama ocmuñja wanzac.

¹⁰ Imuac niñac zérabéra guac muru ménda haréma yañ hafinénj ama haliga hosuraiguc ménda hosucgémac.

¹¹ Inén guac wamma kua meme uñahéra énézéyu héna kenken haha wanñanzañ imuaru galengé gémmu.

¹² Ienen méraginanénj gépésigic hénaga imi hocnénj ménda héimac.

¹³ Gi imi laion zéma qaté mokolenj tidacgéwésémanj. laion sacqeli zéma mokolenj hénaga bawaguc tidacgé énécmiwésémanj.

¹⁴ Anutunénj yomuhuc zézac; Inén goina héianzac imuac aṅgéña timañ. Inén qacna niñnéñanzac imuac i meyacmimañ.

¹⁵ Inén zéwelecnénj acya meñen mimañ. Zérabéra naléiguc i guc momacnec kecmac metecgé mima méra miwa eebipiyaguc wammac.

¹⁶ Yawuñ mehorugiwa niñu sécgémac. Wanñ aṅgénj titiac ai ézéwa hémmac.

92

Héipuc wammiyu ewa hia ac ézéyec.

¹ (Legic zéra, Sabata naléiguc héihéiyawac legic.) Eneña minjina Yawe, ewa hia ac gézéma guac qacga kikicmelon legiciguc héigéngéña imi hiabia.

² Sinunec goi héihéiga zéauma sinjiaiguc hakaga héla imuac zéauauya imi hiabia.

³ Gita kulele zéma wanjon qema mepési géngéña imi hiabia soroc.

⁴ Yawe, wawan memeganén ségiségi mihicnji nénzanj. Ni méragawac haka silic ninjac ewana meyacma mepési génzua.

⁵ Yawe, wawan memega imi yei kunen yanda. Guac nininga imi yei kunen yanda wanzac.

⁶ Ic diwi qiwiliña imi ménda ninjasarianzac. Ic sicsaocya imi ménda ninjegicanzac.

⁷ Ic biria imi qézézac éséc nec saigic. Kaiziliwenj ic enenj kindindinj ginaguc wanzu, néj kecma hémbénaña birima qahac wandacmu.

⁸ Yawe, gi imi hémbénaña eneña minjina wanzanj.

⁹ Ninzanj? Hazéchécga, O, Yawe, hazéchécga ienenj kilenj biridacmu. Képésic meme ic imi héndénj qéndénj wanj énécmimia wammac. Imuac mia imuhuc zézua.

¹⁰ Wanju genj imi ilicna hasénj burumakao éséc nec meyac nénanzanj. Haléc hiabia orucnaiguc qocgé nénzanj.*

¹¹ Hazéchécna haka biriawac bakia megic kicananénj inicanzua. Yacma nuanzu imi tasia biria mezu zégic gezacnanénj ninjanzua.

¹² Ic solanja imi yéménzéc ic éséc nec lonjo biacbiac wamma Lebanonjac sida ic éséc nec yandimu.

¹³ Yaweac ama, Anutuninawac ama yandaiguc himicgic lonjo biacbiac wamma nanzu.

¹⁴ Wanju ic yanda wammaguc kilenj héla haianzu. Dokugina ménda zigéyu ténginj ténginj wananzu.

¹⁵ Yawe hakaga dindinja imi mewininina. Yawe imi nuac zamanzinj. Iwaru imi késpedes ménj ménda hezac.

93

Anutuac hénngalenj ai imi edamuyaguc.

¹ Yawenénj hénngalenj wamma enejaoc hénngalenj aiac kuha héiamuyu eeyaguc wanzac. Yawe imi kuhanénj séwi usuya zéma rikunja héiamuzac. Imuac baec kurumenj kumuyu qekenj gehaya qahac seligima nammac.

² Gi imi nalé hémbénaña igucnec kecnecac keczanj. Ic kewu tatacga imi becarunec héitumuna seligima taczac.

³ Yawe doku yandanénj luma yaczac. Doku yandanénj luma héténja meyaczac. Doku yandanénj luma géréréc mericzac.

⁴ Ou eneña tacanzanj, Yawe guac kucga imi doku qara zéma kondunj tembonj yanda ogicma kunenj yanda wanzac.

⁵ Yawe, ackuazécga imi héla téngénj. Téréyaganénj amaga mezericna sécyu wanju hémbénaña hema kecmac.

* 92:10: Halécnéj météré mima kuc bunja qemima Israelac ic kewu kumu mimiawac zézéya.

94

Anutunénj ic solan̄a ionac hazéc hécgina bakia melen̄j énécmimac.

¹ Yawe, tasé kuku min̄ina Anutu, bakia melen̄j melen̄j min̄ina Anutu, gen̄ asac mararan̄j qetagaliwésémar̄j.

² Yacna, baec yandawac zégésigési min̄ina gi. Yacma séwi en̄en̄j ic tasé ku énécmima.

³ Yawe, ic biria enen̄j nalé dahecac séc hérian̄j haimu? Némac naléiguc haka imi tegémac?

⁴ Ienen̄j séwi en̄en̄j wamma zébiri qébiri wan̄anzu. Biria meme ienen̄j moczon̄j séwi en̄en̄j wamma kec̄zu.

⁵ Yawe, ienen̄j ic embachécga qézénggé unuma guac bun̄a imi helanz̄i énécmian̄zu.

⁶ Embac malé zéma, ic kian̄j unuhumuma, gupan̄j merac unuhumuan̄zu.

⁷ Imuhuc wamma yomuhuc zéanzu; Yawe imi ninicmacac séc qahac. Yakoboac Anutu imi ninīn̄a qahac.

⁸ Ic embac sugcinaiguc ic qelan̄a kec̄zu ini qeriginanén̄j nīngic. Ninīngina qahac ini, némac naléiguc nīntegic qin̄tegic ginaguc wammu?

⁹ Gezacnina meyacgé nénécmiyec inén̄j acnina hia ménda nimmac me? Kicnina meyacgé nénécmiyec inén̄j hakanina hia ménda hémmac me?

¹⁰ Baera baera bakia meénécmima ic paken̄j ac ku nénécmian̄zac inén̄j ninīn̄a qahac zéma nin̄zu me?

¹¹ Yawenén̄j ic onac ninīngina nindaczac. Ninīngina imi goroson̄a wan̄zac imi nindaczac.

¹² Yawe, gi zéqindīn̄i mian̄zan̄j ic imi zézé ségiségiyaguc. Héna acganén̄j paken̄j ac wammian̄zan̄j ic imi ségiségiyaguc.

¹³ Ic imi zérabéra naléiguc metecgé mima luaeiguc opocna kerunec, ic biria ionac imi baec sésén̄j éséénécmim̄ia wammac.

¹⁴ Yawenén̄j ic embachéra ménda wai énécmian̄zac. Wan̄u en̄eya bun̄a héngacgina ménda mean̄zac.

¹⁵ Zégésigési imi haka solan̄aiguc lilīngéma hamac. Hayu ewa qerigina solan̄anec kecan̄zu imi enen̄j moczon̄j qeriginanén̄j méndacmimu.

¹⁶ Mérénén̄j nuac nīn̄ yacma biria meme ic unumac?

¹⁷ Yawenén̄j ménda méra némbacnec kekec un̄ananén̄j bec humuma nén̄j qema kecbacnec.

¹⁸ Yawe, hénana tisoracgéyi nalé imuaru goi héihéiganén̄j ni népésinec.

¹⁹ Qerinaiguc ninīn̄j sasala hic̄n̄inén̄ju guac mebelac qebelac ainén̄j kekec un̄anaguc ségiségi mīhic̄n̄i néhan̄zan̄j.

²⁰ Héna aciguc koroma haka biria wan̄anzac gésigési ic kiwa biria imuhucyanén̄j dimuhuc giguc ala kekec wammac?

²¹ Ienen̄j tocgéma ic solan̄awac kekecȳa qewīn̄j zé wamma ic kápésicya qahac imi kápésiraguc zéma zétecgéma sac naecmian̄zu.

²² Yawe imi neun̄j kiropo selia baec bon̄aiguc nan̄an̄a. Nuac Anutu imi zaman̄zīn̄j selia, réwéri igucnec néngacma imuaru san̄gian̄zīn̄j.

²³ Képésicgina melen̄j énécmina ionac muru lilīngéma kemmac. Haka biriagina nīn̄ac mebiri énécmima qahac wandacmu. Yawe Anutunanén̄j mebiri énécmimac.

95

*Mepésimima niŋtoho wammiwiŋ
zé nunuruzac.*

¹ Hagic nini Yawe legic héimima, neŋaŋ aŋgéh titiac zamanziŋ ségiségi wamma legic héimiwiŋ.

² Ewa hia ac ézéma wésiaiguc kemma legic zéra zéni iwac muru kemmac.

³ Yawe imi Anutu kunerŋ yanda, anutu moczoŋ ionac qacginaiguc eŋeŋa keczac.

⁴ Baec hiŋgac hiŋgara imi mériaiguc hezac. Baec boŋa eŋeŋa acguc iwac buŋa wanzac.

⁵ Konduŋ imi iwac, inéh zéyu hicŋiyec. Waŋu baec acguc mérianéh meyec.

⁶ Hagic nini sigéma mepésimima, kekecnina mihicŋi nénécmiyec Yawe iwac muru simiŋ héimiwiŋ.

⁷ I imi Anutunina, nini imi ic embachéra, rama tuŋa mériaiguc ono onopora.

Ini nalé yomuaru ewaya nimbiŋ zé wanziuguc imi;

⁸ Meriba zéma baec kékakérasia Masa imuac nalé éséc nec ewa qerigina seliseli ménda wammu.

⁹ Nalé imuaru yandahécgina ni batucgé némma awinémma wawaŋ memena imi héŋgic.

¹⁰ Ni yawuŋ 40 séc hicŋisai imuac niŋyéwécnaiguc wamma zéyi; Ieneŋ imi ic embac ewagina soho sohoya, nuac héná imi ménda niŋzu.

¹¹ Imuac ni qeri biric wamma zéselima zéyi. Ieneŋ nuac tac hiahiaŋuiguc harémuac séc qahac.

96

3égési nénécmimaŋ zé hahaya Anutu i mepésimini.

¹ Legic qelia Yawe héimigic. Baec séc ic embac Yawe legic héimigic.

² Yawe legic héimima qara mepési migic.

Aŋgéh titi ai imuac naléya naléya zéau énécmigic.

³ Edamuya imi baera baera ionac. Waŋu kiwi welic welicgia imi ic embac momac yanda ionac zéau énécmigic.

⁴ Yawe imi kunerŋ yanda, imuac niŋac hélac nec mepésimimu. Anutu tosara moczoŋ onogicma eeya héimimu.

⁵ Anutu baera baera keczu imi moczoŋ eŋomia. Tosara qahac, néŋ Yawe inéh mia kurumeŋ zéyu hicŋiyec imuac mia imuhuc zézua.

⁶ Eeya eŋeŋa zéma ic kewuac qarucnéŋ iwaru hezac. Kuha zéma héŋsorocyanéh iwac ocmuŋ téréyaiguc hezac.

⁷ Yawe zézé ségiségi wammigic. Baera baerawac ic embac hénia hénia ini, edamuya zéma kuha imuac Yawe zézé ségiségi wammigic.

⁸ Yaweac qara eeyaguc imuac séciguc edamuyawac zézé ségiségi wammigic. Sesegina mema iwac ama yandaiguc keremmu.

⁹ Héŋsorocya* zéma téréya niŋac wamma Yawe mepési mimu. Baera baera iwac wésiaiguc zénéh hirihiri wammu.

¹⁰ Baera baera suginaiguc ini yomuhuc zému; Yawenéh héŋgaleŋ wanzac imuac baec momac yandanéh seligima qeken qeha ménda wammu. Inéh ic embac momac yanda héná ac hezac séc dindiŋanec zégési énécmimac.

* 96:9: Ic kewunéh zuri zambayaguc naŋu héŋsoroc wammianŋic éséc nec.

¹¹ Kurumenj imi ségiségi wanu baec imi zézé ségiségi wanu kondunj zéma iwawai imuac qeriaiguc sécgéma hezac imi hérianj haimimu.

¹² Nene ai lépaya lépaya zéma iwawai imuaru hezac imi moczonj ségiségi wammu. Imuhuc wanjic zuniguc ic hésa acguc Yaweac wésiaiguc ségiségi wamma legic héimu.

¹³ Inéj hamac. Baec zégési énécmimanj zé hamac. Inéj solanjanéj baec yanda zégési énécmima ikoc qahac, néj hélacnec ic embachéra zégési énécmimac.

97

Anutuac héngalenj ai imuac edamuya.

¹ Yawenénj héngalenj wanj énécmimac. Imuac baecnénj ségiségi wanu kondunjiguc baec komoc komoc imi acguc zézé ségiségi wammu.

² Hosusu zéma tunumanénj lelecgémizac. Haka solanja zéma zégésigési solanja iminénj ic kewu tatacyawac qambanja wanzac.

³ Geric belájanénj wésia igucnec hicnjima hazéchéra yanda lelec lelec keczu onodacmac.

⁴ Iwac piliticnéj baec séc kenj qetagaliyu baecnénj hémma zénénja hirizac.

⁵ Baec bonjaya bonjaya iminénj Yawe baec yanda minjina iwac wésiaiguc kufanj ésécnec pépélima mazac.

⁶ Kurumenénj iwac solanj dindinja zéauyu ic embac moczonj edamuya héjanzu.*

⁷ Anutu méraginanénj seima memeya welenj qemima iwawai enjomia nijac séwi enenj wanjanzu imi enenj moczonj gamuginaguc wammu. Anutu sasala ini Yawe mepésimigic.

⁸ Yawe guac zégésigési imi Zionac hénaoirij enenj nimma ségiségi wanzu. Yudawac ama arenja kunenj kunenj séc* ienenj imuac wamma zézé ségiségi wanzu.

⁹ Yawe gi imi baec séc enenja keczanj. Anutu momac yanda qacginaiguc onogicma keczanj.

¹⁰ Yawe sinijnj wammianzu ini, biriawac mézégina tiyu. Inéj hénaoirij héra galenjë énécmima ic biria ionac méragina igucnec metecgé énécmianzac.

¹¹ Ic solanja onac asac mararanj zilalona qesa énécmima qerigina dindinja kecanzu ionac ségiségiac gocmia qesa énécmianzac.

¹² Ic solanja ini Yaweac nijac ségiségi wamma qara téréyawac ewa hia ac zémigic.

98

Baec zégési mimiawac mepésimigic.

¹ (Legic zéra.) Yawenénj haka welic welicgia wanec imuac nijac legic qelianénj mepési migic. Iwac méra héiya zéma hua héiya téréyanénj onogicma kawali wanec.

² Yawenénj anjénj titi ai imi énézéyu héngic. Wanu iwac solanj dindinja imi baera baera ionac kicginaiguc kawé qema mewininiyec.

* 97:6: Rom 1:20 * 97:8: Hebiraio aciguc; bérachéra.

³ Inér goi héihéiya zéma haka héla imi Israel héná géséhéra ionac ninjac wamma sisipac acya ninqelima imuhuc wanec. Wanu baec zécgéria séc Anutuac angén titi ai imi hénjacgic.

⁴ Baera baera ini ségiségi wamma Yawe hétér héimigic. Ewagina meyacma ségiségi wamma legic héima mepési migic.

⁵ Gitanér Yawe mepésigic. Gita zéma ewaginanér mepési migic.

⁶ Tomur mimisuleac hétérhanér ic kewu Yaweac wésiaiguc ségiségi wamma hérian haimu.

⁷ Konduj zéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi zéma baec zéma imuaru tacyac wananzu imi moczon hérian haimimu.

⁸ Yaweac wésiaiguc dokunér luma méra qeqe wangic baec bonanér momacnec ségiségi wamma legic héimigic.

⁹ Inér mia baec zégési énécmiman zé hamac. Inér solan dindinayanér baec zégési énécmima, kenkésa hakésaya qahac ic embachéra zégési énécmimac. Hénia imuac ninjac mia imuhuc mepé qepési wammigic.

99

Anutuac hénia téréya imuac wamma mepésimigic.

¹ Yawenér hénqaler wan énécmizac, ic embac momac yanda zénér hirihiri wangic. Yawenér Kerubim kua meme unja qacginaiguc taczac. Baecnér hiriyu.

² Yawenér Zioniguc kunér keczac. Icembac hénia hénia ionac qacginaiguc meyac mimiwac kecanzac.

³ Énézéna iener qacga yanda welic welicgia imi mepésimu. Inér téréya wanzac!

⁴ Ic kewunina imi kuhaguc. Inér zégésigési dindinawac sinja ninanzac. Inér haka kenkésa hakésaya qahac imi kumuyec. Yakoboac ichéra ionac sugcinaiguc hénia aciguc nanan seli zéma haka solana kumuyec.

⁵ Ini Yawe Anutunina meyacmima iwac héniaiguc mepésimu. Inér téréya wanzac.

⁶ Hofac oo ichéra ionarunec imi Mose zéma Aron, wanu Anutuac qara qacanzu ionarunec imi Samuel, ic imuhucyanér ewagina moczonnec Yawe zéwelecmigic acgina ninénecmiyec.

⁷ Yawenér hosusu tandéyaiguc namma ionac énézéyu hénia ac zéma zézé seli ac imi nintho wanjac.

⁸ Yawe, Anutunina, gi imi acgina ninénecminec. Nalé tosiaiguc bakia meler énécminec, nér gi imi képésic waiwaiac Anutu kecanzan.

⁹ Ini Yawe Anutunina meyacmima baec bona téréya imuaru i mepési mimu. Yawe Anutunina imi téréya wanzac.

Baera baera Anutu mepésimimu ninjac unuruyec.

100

¹ (Ewa hia zémimiawac legic zéra.) Baera baera momac yanda, ségiségi wamma Yawe onhérian haimigic.

² Ségiségi wamma Yawe weler qemima legic héima iwac wésiaiguc kereنجic.

³ Yawe imi Anutunina wanzac imi ini niɲasarigic. Inéɲ zéyu nini hicɲima kecɲɲ. Waɲu nini imi iwac buɲa. Iwac ic embachéra zéma rama inéɲ ninicgalen waɲ nénécmiyu kekera.

⁴ Ewa hia ac ézéma saɲgulaɲaiguc keremmu. Legic héimima ama yandayaiguc keremmu. Keremma ewa hia ac wammima legic héima qara meyac mimu.

⁵ Yawe imi hiabia. Goi héihéiya hémbénaɲa imi nalé tetcgia qahac heanzac. Hakaya héla imi hicɲisaiya hicɲisaiya ionac muru hema emma kecmac.

101

Ic kewu zéma sisipac acya.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Ni goi héihéiga zéma zégési gésigawac legic héimaɲ. Yawe, ni gi gita kulele qehéi waɲgemmaɲ.

² Ni héná solanawac ewama kecmaɲ. Néma naléiguc nuac hanémbésémaɲ? Ni amanaiguc ewa solananeɲ hakana wamma kecmaɲ.

³ Iwawai biria imi imuac me imuac kicnaiguc ménda haiwa hemac. Héna ac andé qema kecanzu ionac mézétiti wamma kecba haka iminéɲ ménda qégéhéréɲ waɲnémmac.

⁴ Ewa qerigina qariɲ qariɲia ienenɲ nuac murunec lakeɲ kemma kecmu. Ni haka biria héɲara mema kecmaɲ.

⁵ Méɲnéɲ méɲ alahéra sasanaiguc zébiri qébiri waɲ énécmianzac imi mebiré énécmiwa qahac wandacmu. Ségéra hereɲ zéma séwi enenɲ imi bisiqatén ménda waɲ énécmimaɲ.

⁶ Kicna hima baec yomuaru ic héla imuhucya mihicɲi énécmima énézéwa niguc momacneɲ kecmu. Héna solanaɲa tima keɲanɲu imi kumu énécmiwa welenɲ qenémma.

⁷ Ikoc ic imi méɲnéɲ méɲ amanaiguc ménda kecmac. Ikoc ac zéanɲu imi enenɲ kicnaiguc ménda wai énécmiwa nammu.

⁸ Siɲunec séc ni baec yomuaru ic biria moczoɲ mebiré énécmiwa qahac wandacmu. Biria memé ienenɲ Miɲ Kewuac ama arenɲa yandaiguc qahac wandacmu.

102

Méra mimac niɲac zéwelecma Ic kewu hémbénaɲa ézéyec.

¹ (Yéwéri mihicɲima ewa biric wamma niɲyéwécya imi Yawe ézéma zéwelereɲ.) Yawe, zéwelecwelecna niɲnéna. Waina guru héhéliwa qaqacnanénɲ guac muru haréyu.

² Helanɲi nénéɲawac kecba nalé imuaru kic tanecga ménda musaɲgé némbésémaɲ. Guru héhélimanɲ imuaru gezac qema focdac acna kitiwa melenɲ némbésémaɲ.

³ Kekecnawac naléya imi hofac ésécneɲ emma sohoanzac. Sicnanénɲ geric lokora ésécneɲ zeanzac.

⁴ Ni eluɲ nuyu nene ménda neanzua. Ewa qerina imi baec kéra kérésiasawac qégézac ésécneɲ zigégézac.

⁵ Zésilacna niɲac séwinanéɲ sicnaiguc qékétazac.

⁶ Ni imi baec kéra kérésiaiguc guae néi ésécneɲ, baec kisiaiguc kouteranɲ néi ésécneɲ wanzua.

⁷ Siɲiiguc kic qeli kecba ama bauyaiguc maulalac néi ésécneɲ wanzua.

⁸ Hazéhcéna enej kaiwe herec zébiri qébiri waŋ némma meenqesac memaqesac waŋ némma sésécac wammac niŋac qacna imi saeciguc hianzu.

⁹ Sigic* newa nenena ésécnec waŋu doku newa kic masina mayu momacnec neanzua.

¹⁰ Hénia imi yomuhuc; Guac qeri biric zéma qeri geric niŋac imuhuc wanzua. Gi ni népési yacmaguc duŋa gilina nuanzac.

¹¹ Naléna imi tecgémaŋ zé mariawac amia ésécnec melemma mazac. Qézézac ésécnec zaŋgéma kenzua.

¹² Nén Yawe gi imi hémbénaŋa kecanzaŋ. Qacga imi niŋqeligic hicŋisaiya hicŋisaiya hema emma kecmac.

^{13(a)} Deguc imi Zion wéséniniŋ waŋmimiawac naléya. Nalé niŋna hezac imi ducŋzac.

¹⁴ Waŋu welen qeŋe ichéŋa nini Zionac hoc baŋec niŋac ségiségi wanziŋ. Waŋu imuac seitotoŋadac imuhucya acguc siŋa nimmianziŋ. ^(13b) Imuac niŋac geŋ yacma Zion ewa hia wammiwésémaŋ.

¹⁵ baera baera ic embac imi Yawe guac qacga nimma bac yandi yandi wammu. Baec séc ic kewuhéra ieneŋ edamugawac eeya héimu.

¹⁶ Yawenéh Zion miyacgéma eŋeya edamuya qeriaiguc wininiyu imuhuc wammu.

¹⁷ Yawenéh maŋeqeya inic sosoli waŋ énécmima zéwelecgina mematiti ménda waŋu imuhuc wammu.

¹⁸ Haka imi bianŋac hicŋisai ionac ogic heyu ic embac bianŋ hicŋimu imi enej Yawe mepési mimu.

¹⁹⁻²² (21) Waŋu hésa ic ionac zésilacgina nimma humucac buŋa qeénécmimia hulac énécmiyu. (22) Ic embac hénia hénia zéma héŋgaleŋ ama areŋa yanda Yawe mepésimiwiŋ zé tocgému nalé imuaru, ⁽²¹⁾ Yaweac qara imi Zioniguc, waŋu qac buŋaya imi Yerusalemiguc zéau énécmimu niŋac ⁽¹⁹⁾ Yawenéh ocmuŋ téreya eŋeŋa imuaru kic hiyu mayu ninicanzac. Inéh kurumeŋ igucnec baec héŋgaleŋ waŋanzaŋ.

²³ Inéh kekec hénanawac suraiguc nuac kucna memama kekecnawac nalé imi mehotoŋiyec.

²⁴ Waŋu ni yomuhuc zéyi; Anutuna, Anutuna, naléna kembaŋu ménda nuagicna. Guac yawuŋga imi hicŋisai lépayá lépayá hema emma kecmac.

²⁵ Geŋ mia becneŋ baec qambaŋa hainec. Kurumeŋ acguc méraganéh mihicŋineŋ.

²⁶ Baec kurumeŋ imi hia qahac wammac, néŋ gi imi hémbénaŋa kecanzaŋ. Iwawai imuhucya imi séwi usu ésécneŋ méiméiya wamma tegicanzac. Waŋu séwi usu ésécneŋ hainetec waŋanzaŋ.

²⁷ Gi imi ménda melemma imuhucyanec kecanzaŋ. Yawuŋga imi tectec-gia qahac.

²⁸ Welenŋ qeŋehéŋa ionac qelihéŋa imi nalé séc kecmu. Qelihéŋa imi wéségaiguc seligima nammu.

103

*Anutuac hiayawac niŋac ewa
hia ac wammiyec.*

* **102:9:** Ewa biric mihicŋima sigic naecangic.

1 (Dawidiac legic zéra.) Kecec uḡana, Yawe zéhiaru mina. Qerinaiguc heheya ini moczoṇ qara téréya zéhiaru migic.

2 Kecec uḡana, Yawe zéhiaru mima, ewa hiawac buṇa iwarunec hahaya moczoṇ imuac eluṇ ménda gumac.

3 Inén késpedesga moczoṇ augemma yaṇhafiḡa moczoṇ mehiaruma

4 kekecgā imi humuc igucnec metecgé gémma goi héihéia zéma wésé niniṇanén ic kewu opoc héigémmac.

5 Waṇu iwawai hiabianén ewa singa mesécgé gémmac. Waṇu séwigawac sac qeli imi meqeligéṇu kunta nei ésécnec kucgaguc wambésémaṇ.

6 Yawenén haka solanṇa wamma mema helanzi énécmimia ionac niṇac wamma hažéc hécgina hénā acac séhaiguc zétecgé énécmianzac.

7 Imuhuc wamma hakaya Moseac muru, waṇu wawaṇ memeya imi Israel qelihéra énézéyu niṇḡic.

8 Yawe imi wésé niniṇ waṇ énécmima ewa hia waṇ énécmima qeri biric focdac ménda niṇénécmima goi héihéi kuaya qeqeya waṇ énécmianzac.

9 Inén késpedescinawac nalé séc tualefic ac ménda waṇanzac. Waṇu qeri biric nalé horua ménda donḡéanzac.

10 Késpedes ninawac séc ménda melenṇ nénécmima, haka biriawac bakia howiacnec ménda melenṇ nénécmianzac.

11 Hénia imi yomuhuc; Kurumeṇṇén baec igucnec ou eṇeṇa hezac ésécnec, goi héihéiya imi eeya héimianzu ionac muru kunenṇ yanda he énécmianzac.

12 Baec waṇḡoṇa Is nén Wes igucnec lakec hezac ésécnec, inén ac qeqe wawaṇanina imi qetecgéyu lakec keṇec.

13 Maṇḡocnéṇ nambérac héra ionac wésé niniṇ waṇ énécmianzac ésécnec, Yawe imi eeya héimianzu imi onac wésé niniṇ waṇ énécmianzac.

14 Inén séwininawac hénia nimma, nini imi seitotoṇ wanzinṇ imi niṇqelima imuhuc waṇ nénécmianzac.

15 Baec ic kekecninawac nalé imi qézézac ésécnec. Edamunina imi baec kisiawac zariṇ zuria ésécnec.

16 Imuhucya imi luhuc geriwigucnéṇ qacginaiguc qeyu qahac waṇu, baec kisanén zariṇa hocanzac.

17 Nén Yaweac goi héihéianén eeya héimianzu ionac hémbénaṇaiguc hémbénaṇa hema emma kecmac. Solanṇ dindiṇaya imi qelihécgina lépayā lépayā he énécmima kecmac.

18 Imi mia sisipac acya niṇtoho wamma hénā acya niṇqelima wamma meanzu ionac mia imuhuc waṇ énécmianzac.

19 Yawenén ic kewu tatacya kurumenḡiguc meyacgéma, héṇḡalenṇ kuhanén kecec momac yanda galenḡé énécmianzac.

20 Kucḡinaguc wamma Yaweac ackuazéc meselima, ac ewaya niṇtohoanzu kua meme uḡa ini Yawe zéhiaru migic.

21 Yawe welenṇ qemima iwac ewa siṇ wamma meanzu kua meme uḡa ini Yawe zéhiaru migic.

22 Yawenén zéhicṇi énécmiyu baec imuaru me imuaru inén héṇḡalenṇ waṇanzac séc kecnazu ini moczoṇ Yawe zéhiaru migic. Kecec uḡana Yawe zéhiaru mina.

104

Baec kurumenj miñina Anutuněj héngalenj wajj nénécmianzac.

¹ Kecec uñana, Yawe zéhiaru mina. Yawe Anutuna, gi imi kunenj yanda, eega eneja zéma edamuga imi maleku éséc nec héima kecanzanj.

² Iněj asac mararaña imi séwi usu éséc nec héima, kurumenj imi sel hali éséc nec héréténj haiyu hezac.

³ Dokuiguc amayawac nandunj kumuma hosusu ézéyu kareya wajj luhuc ézéyu qeñgaña wajj keñha wajjanzac.

⁴ Luhuc oporu eneya welenj qe qe icya wajj, geric oporu eneya ai icya wanzac.

⁵ Baec imi qambaña qahaiguc haimiyu hémbéñaña qekenj qe ha ménda wanzac.

⁶ Geñ baec imi kondunj doku yandanénj séwi usu éséc nec hoturuna baec boña qahaiguc nañec.*

⁷ Wajj geñ mia ac wammina dokunénj néngacma keñec. Parandanja garu foc foc keñec.

⁸ Keñu baec boñanénj enj baec wénjwéngianénj hiñgacma imuac me imuac zéminec séc mekemma hezac.

⁹ Wajj dokunénj muñguc ménda hama hoturumu niñ ménda logimu zéma qañañ silic hai énécminec.

¹⁰ Yawenénj zéyu doku hogocyanénj baec boña wénjwéngia séc hicñima éréma baec boña namunj ginaiguc téfara wamma keñanzu.

¹¹ Kemma baec kisiaiguc hasénj wajj sécgina séc gumu énécmiyu hasénj be-cosic enej acguc negic déméngina qañgararaña imi méwécgéyu hiaruanzac.

¹² Sawa nei acguc imuac giñgiñaiguc aségina haima ic hawaiguc tacma ewa héténj wajjanzu.

¹³ Iněj ou ai amayaiguc tacma baec boña séc doku haiyu aiyawac héla imi baeciguc sécgéma hezac.

¹⁴ Iněj wajj ama wajj onac qézézac zéma ic neñañ niñac zuazua yandianzac. Wajj iněj zéyu baeciguc nene yaka hicñianzac.

¹⁵ Icac ewa qeriaiguc zézé ségiségi mihicñi mimia waiñ zéma icac kic tanera measari mimia haléc zéma icac ewa qeriaiguc kuha mihicñi mimia nene yaka imi iněj zéyu hicñidarec.

¹⁶ Yaweac ic hésa dokunénj sécgé énécmiyu hezac. Lebanonjac yéménzéc ic imi iněj himiru hezac.

¹⁷ Nei enej imuaru haegina haianzu. Zañzanj nei enej imi kumbu* iciguc amia mihicñianzu.

¹⁸ Baec boña eneja imi hasénj noniñ ionac buña, wajj hoc bañec imi nehec qérandenj ionac sanji sanjiac buña wanzac.

¹⁹ Iněj maso haiyu baec ai memeyawac naléya zéanzac. Wajj kaiwe imi naléya nimma hiñgacanzac.

²⁰ Geñ mia tunumanj mihicñina ama sinjiyu hasénj wajj hénia hénia mama keñha wajjanzu.

²¹ Laion sac qelinénj neneyawac buña nesima qacma neneyawac Anutu guru héhélima kecanzu.

²² Kaiwe éréyu kemma tenjginaiguc heanzu.

²³ Duña ic enej enej mama kuc qema ai mema kecgic ama sinjianzac.

²⁴ Yawe ai geŋ menec imi yei sasala yanda wanʒac! Geŋ mia niŋtegic qinʒtegicganéŋ kekec imi mocʒon mihicŋina mérianʒanéŋ baec séc sécgéma hezac.

²⁵ Eri kondun hilaneŋ kuneŋ yanda hezac. Wanʒu imuac qeriaiguc imi, iwawai bacginanéŋ héima keŋha wanʒanzu zéma doku yaŋ kuneŋ komora hénia hénia zaŋgégina ménda oloŋ oloŋawac séc hezac.

²⁶ Zéicnéŋ imuac qahaiguc keŋha wanʒic geŋ zéhicŋi mimia kondun yaŋ oa gaʒugaʒu eneŋ doku imuac qeriaiguc lelecgéanzu.

²⁷ Imuhucya ieneŋ mocʒon nalégina séc méndacma geŋ nene gumu énécmiwésémaŋ niŋac guac kichihi wamma kecanʒu.

²⁸ Gumu énécmiŋa neanzu. Méraga auna iwawai hiabia sécgé énécmianʒac.

²⁹ Kic tanecga musaŋgéna ieneŋ zénéŋ hirihiri wamma kecanʒu. Wanʒu geŋ wéségina onagicna humuma baec igucnec hicŋigicac imuac muŋguc lilingéma keŋanzu.

³⁰ Wanʒu geŋ uŋaga téréya mélina hama kekec hezac séc mihicŋi énécmiyec. Wanʒu inéŋ baec séwiya imi muŋguc meqelianʒac.

³¹ Yaweac edamuya imi hémbénaŋa hema emma kemmac. Yawenéŋ eŋeya ai niŋac zézé ségiségi wammac.

³² Inéŋ baec héŋu baecnéŋ hirianʒac. Wanʒu baec boŋa osiyu hofacnéŋ yacanʒac.

³³ Kekecnawac séc Yawe legic héimimaŋ. Kic qeli kecmaŋ imuac sura séc Anutuna gita kulele qemimaŋ.

³⁴ Zézé niniŋnanéŋ ségiségi mihicŋi mimac niŋac wanʒua. Ni imi Yaweac niŋac zézé ségiségi wammaŋ.

³⁵ Zéna képésic ic baeciguc humuc qai wanʒic, kaiziliweŋ ic imuaru muŋguc ménda kecmu. Kekec uŋana, Yawe mepé qepési wammima, haleluya ohec wahec!

105

Miŋ kewunina imi hakaya hélanéŋ galenʒé nénécmianʒac.

¹ Yawe ewa hia ac ézéma qara qacma ézégic. Ic embac momac yanda sugcinaiguc wawaŋ memeya imi zéau énécmimu.

² Legic héimima i mepésigic. Haka welic welicgia wanʒec imi mocʒon zéau énécmigic.

³ Qara téréya mepésigic. Yawe hochoc wanʒanzu imi ewa qeriginaiguc ségiségi he énécmimac.

⁴ Yawe zéma kuhawac niŋkewu wanʒic. Kic tanecyawac nalé séc niŋkewu wanʒic.

⁵⁻⁶ Welen qeqeya Abarahamac qelihéra, Yakoboac qelihéra, gési énécmimia ini haka welic welicgia zéma kiwi méréra zéma kuayaiguc zégésigési ac inéŋ wamma meyec imuac niŋqeligic.

⁷ I imi Yawe Anutunina wanʒac. Iwac zégésigésinéŋ baec séc sécgéma hezac.

⁸ Inéŋ sisipac ac hicŋisai lépayu tausenʒa imuac buŋa qeéncmima zéselima zéyec imi hémbénaŋa niŋqelima kecanʒac.

⁹ Imi mia sisipac ac Abarahamac zémiyec imi zéma zézé seli Isaka wammiyec imi mia.

¹⁰ Waŋu inéŋ Yakoboac muru imi héna acwac buŋa meseligiyu Israelac sisipac ac hémbénaŋa waŋecac hezac.

¹¹ Zéyecnéŋ; Ni Kanaan baec imi ic suc qema gémba mératécgina wamma.

¹² Waŋu nalé imuaru imi zaŋgéŋina sasala qahac efefia komodia dac téngéŋ ic kian wamma kecŋic.

¹³ Kecma hicŋisai méŋac murunec méŋac muru, héŋgaleŋ ama areŋa yanda méŋac murunec méŋac muru kian wamma lelecgéŋic.

¹⁴ Néŋ ic enéŋ mebirí énécmimu niŋac ménda wai énécmiyec, hélanec ionac niŋac wamma ic kewuya ic kewuya ac geriwiguc waŋ énécmima yomuhuc zéyec;

¹⁵ Nuac haléc qocgémimia imi ménda osigic, nuac tilin tilin ic imi ménda mebirigic.

¹⁶ Inéŋ baec imuaru béti zéhicŋi énécmima saméŋ padi imuac ura imi moczoŋ hézégéŋyu qahac waŋec.

¹⁷ Béti igucnec aŋgéŋgina timaŋ zé ic méŋ méliyu walacgina mema keŋec. Qara imi Yosefe, welen qeŋe buŋa qeyu, mamboŋ mema wagicma keŋic.

¹⁸ Hénaŋa imi iwawai sou zérágucnéŋ kima heyec. Séwiya* imi seŋ hésanéŋ dérécgé migic heyec.

¹⁹ Yaweac ackuazécnéŋ hélaguc wandacmac nalé imuac sura séc, Yaweac ackuazécnéŋ† Yosefe manam batuc waŋ mimanec kerec.

²⁰ Keru baec imuac ic kewunéŋ icya mélimima hulacmiyec. Baera baera ic embac ionac ic kewunéŋ imuhuc wammiyec.

²¹⁻²² Ic kewu inéŋ eŋeya ewa siŋa méndacma galen ichéra dérécgé énécmima hésa amaiguc onopocma ic yanda niŋtegic qindegic ku énécmimac zéma Yosefe oporu héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac galenŋa wamma iwawaiya moczoŋ galenagéŋec.

²³ Nalé imuaru Israelnéŋ‡ Izipte baeciguc kereŋec. Yakobonéŋ§ Ham baeciguc** ic kian kerec.

²⁴ Yawenéŋ Israelac ic embachéra imi kunéŋ yanda mesai énécmiyu kucgina imi hazéc hécgina ionac kucgina ogirec.

²⁵ Waŋu Anutunéŋ hazéc hécgina ionac ewa qerigina melen énécmiyu ic embachéra ionac mézétiti waŋ énécmigic. Anutuac welen qeŋe ichéra diwi qiwilin waŋ énécmigic.

²⁶ Waŋu welen qeŋe icya Mose zéma ic gésimimia Aron méli érécmiyec.

²⁷ Ieren imi ic embac ionac sugcinaiguc asé kiwiyawac haka énézéyic héŋgic. Ham baeciguc haka welicwelicgía waŋoc.

²⁸ Yawenéŋ tunumaŋ méliyu siŋindéŋgéŋec. Waŋu ierenŋ ara qema niŋtohoŋic

²⁹ Anutunéŋ doku melemma sac mihicŋima lambéc unuhumudarec.

³⁰ Waŋu baec imuaru taŋanéŋ sasala saima sécgéma kecŋic. Ic kewuhécgina ionac ama qeriaiguc acguc sécgéma kecŋic.

³¹ Yawenéŋ zéŋyu sék tunagucnéŋ hagic. Waŋu baec yanda imuac qeria séc imin sasala sécgéma kecŋic.

* **105:18:** Hebiraio aciguc; Kecec uŋaya. † **105:19:** Ackuazéc inéŋ gauiguc hémma niŋec imi manam batuciguc ménda waima niŋzéŋgéŋec. ‡ **105:23:** Yosefeac maŋgoc. § **105:23:** Israelac qara wahala. ** **105:23:** Izipte ic ienen Hamac qelihéra hénia imuac niŋac Iziptec baecac qacma Ham baec zéaŋgic. (Hén 10:6)

³² Kiawac melemma komboc luhuc hai énécmiyu mayec. Wañu bun parandan geric bélanagucnéñ baecgina séc qocgé énécmiyec.

³³ Qocgéma ionac waiñ ic hésa zéma fik ic qeyu humudarec. Wañu ic hésa lelec lelec imi héiyu madarec.

³⁴ Yawenén zéyu gaoc zéma kambin enen gelec malec qahac harégic.

³⁵ Haréma baec imuac zua zua moczon nedacma aiiguc héla gocmia heyec imi nedacgic.

³⁶ Yawenén baec imuac méréc merac moczon unuyu humudacgic. Ienen imi ionac séwiginawac kucya imuac hénihénia.

³⁷ Wañu ic embachéra énézéyu siliwa goli medacgic onagiru érégic. Wañu areña areña séc méñnéñ mén météqététañ mén ménda wañgic.

³⁸ Izipte ic enen ionac zénén hirihiri wañgic imuac niñac waima hagic ségiségi wañgic.

³⁹ Yawenén hosusu imi kaiweiguc amiaginawac, wañu geric bélaña imi sinjiiguc asahaginawac lémbéc énécmiyec.^{††}

⁴⁰ Wañu ienen zéwelecgcic zéyu koneñ nei hagic. Wañu kurumen nene mayu negic sécgé énécmiyec.

⁴¹ Wañu baña kuaya auyu doku mama baec kéra kérésiaiguc doku téfara éséc nec hama keñec.

⁴² Imi mia eneya ackuazéc téréya zéma welen qeqeya Abaraham niñqelima imuhuc wañ énécmiyec.

⁴³ Ic embachéra wañ énécmiyu ségiségi wamma mama hagic. Gési énécmimia ienen legic héima mama hagic.

⁴⁴ Héngalen ama areña yanda yanda imuac baec imi onagicma énécmiyec. Baera baera ic embac ienen ai yanda mema mihicñgic imi moczon ionac buña qeénecmiyec.

⁴⁵ Imi mia ienen hénia ac imi niñtohoma zézé seli ac imi méndacmu niñac imuhuc wañ énécmiyec. Haleluya ohec wahec!

106

Israelac képésic.

¹ Haleluya, Yawe imi hiabia. Wañu goi héihéiya imi hémbénaña. Imuac niñac ewa hia ac ézégic.

² Méréñéñ Yawec wawan meme kuhaguc imi hia énézéma qac buñaya moczon hia zéau énécmimac?

³ Héngalen wawañawac hénia ac tohodacma nalé séc haka solaña wañanžu imi enen ségiségi ginaguc.

⁴ Yawe, ic embachéçga ewa hia wañ énécmiwésémañ nalé imuaru ni niñqeli nénnia. Angéngina tiwésémañ nalé imuaru nuac hanémbésémañ.

⁵ Wainénna guac gési énécmimia ienen mériañginaguc kecgcic inicmañ. Inicma héngalen ama areña yandagawac mératéc buña niñac ségiségi wamma mératécgawac zézé ségiségi wammañ.

⁶ Nini yanda hécnina wañgic éséc haka biria wamma kaižiliwen wamma képésic mihicñyiñ.

⁷ Yanda hécninanén Izipte baeciguc hakaga welic welicgia imuac hénia ménda niñtegicma goi héihéiga yanda imi ménda niñqelima konduñ, konduñ pésia imuaru ac qeqe haka wañgic.

^{††} 105:39: Hebiraio aciguc; Hoturu énécmiyec.

⁸ Waŋu Yawenéh ejeya qac buŋaya niŋac wamma aŋgégina tiénécmiyec. Imi mia kuha yanda imi énézéyu héŋtegicmu niŋac imuhuc waŋ énécmiyc.

⁹ Imuhuc nimma kondun pésia imi ac wammiyu focdac zicgéyu ic embachéra onagiru kondun dumuc sira imi baec kérékérasia ésécnec tima hagic.

¹⁰ Imuhuc wamma hazéc hécgina ionac méragina igucnec aŋgégina tiénécmina ununesi waŋ énécmigic ionac méragina igucnec boŋhéré meénécmiyec.

¹¹ Waŋu hazéc hécgina imi mia dokunéh hoturu énécmiyu moczoŋ humuqaigic méŋnéh méŋ ménda kerec.

¹² Imuacnec ienenj ackuazéc imi ninzéggéma legicya héimigic.

¹³ Waŋu ienenj nalé sosola ménda waŋunec haka imi elun unuyu iwac zéarenj areŋgiawac ménda mambéc waŋgic.

¹⁴ Imuhuc wamma baec kéra kérésiaiguc hémbaoc kunerj yanda wamma baec sakasacya imuaru Anutu batucgégic.

¹⁵ Yawenéh zéwelecgic séc énécmiyc, néŋ kekec uŋaginawac imi hafi mihicŋi énécmiyu zaŋgéma keŋec.

¹⁶ Ienenj baec méŋ tacyac waŋgic imuaru Mose zéma Yaweac météré ic Aron iorac nimbupuc waŋgic.

¹⁷ Imuhuc waŋgic baecnéh téma Datan qécgé mima Abiramac tohotoho ichéra imi hoturu énécmiyc.

¹⁸ Waŋu geric bélaŋanéh tohotoho ic tuŋ imi késama onodarec.

¹⁹ Ienenj Horep baec boŋaiguc burumakao merawa ireha meyacgégic. Goli opépélíma qocgéma memeya baniara imi mepésimigic.

²⁰ Imuhuc wamma Anutuac asac mararanj imi melenjgic qézézac nema kekera burumakao tanec waŋec.

²¹ Izipte baeciguc haka kunerj yanda waŋec aŋgéh titi miŋina Anutu imi elun unuyec.

²² Inéh Ham baeciguc kiwi méréra zéma kondun pésiaiguc haka welic welicgia waŋec imi mia.

²³ Imuac Yawenéh unuhumumanj zéyec, néŋ gésimimia Mosenéh Anutu zéma icembac héra téamuma naŋgic imuac sugcinaiguc Anutuac wésiaiguc namma ménda unumac niŋac qeri biria mebélacgégic.

²⁴ Waŋu ienenj ackuazécya ménda ninzéggéma baec hiabia imi mematiti wammigic.

²⁵ Haliginaiguc zébiri qébiri wamma Yaweac ackuazéc imi ménda niŋtohogic.

²⁶ Imuhuc waŋgic inéh zéselima zéyec; Neŋ waŋ énécmiwa baec kéra kérésiaiguc maunudacmac.

²⁷ Waŋu qelihécgina imi héndéh énécmiwa baera baera ic embac ionac sugcinaiguc kemma maunudacmac.

²⁸ Ienenj Peol baec boŋawac Baal iwac muru toroqema baniara kekecyah qahac imuac wamma nene saméh ohai wammigic imi mema negic.

²⁹ Imuhuc wamma wawanj meme iminéh Miŋ Kewu qeri biric yanda mihicŋi migic yaŋ hafi humumianéh saima énépésiyc.

³⁰ Nalé imuaru Pinehasinéh yacma Anutuac ewa siŋa méndacma acqeŋe ic imi bakia melenj énécmiyu saec buŋa imi tecgéyec.*

³¹ Imuhuc wanju Anutunéh iwac niŋu ic solan̄a wan̄ec imi hém̄bén̄an̄a niŋyacgéw̄in̄ac hezac.

³² Wanju ienen̄ imi Meriba dokuiguc Yawe qeri biric mihic̄ni migic haka imuac niŋac wamma yéw̄éri m̄én̄ Moseac muru hic̄nīmiyec.

³³ Imi mia ienen̄ Anutuac uŋawac ac qēqe wammigic Mose imi kua tasián̄en̄ ac sicsaoc̄ya zéyec imuac niŋac imuhuc hic̄nīyec.

³⁴ Wanju ienen̄ Yaweac zézé seli imi ménda tohoma ic enia ménda unugic.

³⁵ Imuhuc wamma iniguc momacnec tacyac wamma hakagina biria imi niŋaren̄géma késagic.

³⁶ Késama baniarawac ireha imi mepésigic iminén̄ ionac muru bétac éséc̄nec wan̄ec.

³⁷ Ienen̄ nambérac hécgina baniarawac mulu buŋa hai énécmigic.

³⁸ Sac solan̄a k̄épésic̄ya qahac, nambérac h̄era ionac sac imi qocgéma Kanaar̄ ic ionac baniarawac mulu buŋa hai énécmigic baec imi sac iminén̄ mezapi qeyec.

³⁹ Ienen̄ imi wawan̄ meme iminén̄ mezapi qeamuma kaiseroac haka wan̄gic.

⁴⁰ Hénia imuac niŋac Yawenén̄ en̄eya ic embach̄era qeri biric kunen̄ yanda niŋénécmima en̄eya buŋa mézétiti wan̄ énécmiyec.

⁴¹ Imuhuc nimma baera baera ic embac ionac méraginaiguc onoporu mézétiti wan̄ énécmian̄zu imi onac méra bacginaiguc kec̄gic.

⁴² Hazéchcgina ienen̄ helan̄zi énécmigic ionac méra bacginaiguc welen̄ qēqe ic kec̄gic.

⁴³ Yawenén̄ hatac sasala mehiaru énécmiyec, n̄én̄ niniŋgina qariŋqariŋgia méndacma andé qegic. Wanju en̄an̄ k̄épésic̄ niŋac memaénécmim̄ia wan̄ec.

⁴⁴ Wanju Yawenén̄ ionac qachéhéli imi niŋénécmiyec nalé imuaru zén̄an̄ḡé énécmiyec.

⁴⁵ Wanju ionac niŋac wamma sisipac ac imi niŋqelima goi héihéiya zékér̄aguc imi méndacma ewaya mēlen̄ec.

⁴⁶ Melemma ionac wan̄ énécmiyu h̄esa ic énépésigic ienen̄ moc̄zon̄ ewa biric wan̄ énécmigic.

⁴⁷ Yawe Anutunina an̄gér̄nina tima baera baera igucnec tocgé nénécm̄ina qacga téréyawac ewa h̄ia nimma qac buŋaga mepési ḡem̄biŋ.

⁴⁸ Yawe Israelac Anutu hém̄bén̄an̄a igucnec hém̄bén̄an̄a mepésimigic. Ic embac momac yandanén̄ ‘Hé̄lacnec!’ z̄ému. Haleluya ohec wahec!

Kiwi 5

107

(Legic 107-150)

An̄gér̄gina tiyu ewa h̄ia ac zégic.

¹ Yawe imi hiabia, wanju goi héihéiya imi hém̄bén̄an̄a imuac niŋac i ewa h̄ia ac zémigic.

² Yawenén̄ bon̄h̄éré meénécmiyu kec̄zu imi enen̄ imuhuc z̄ému. Ini Yawenén̄ hazéc hécgina ionac méragina igucnec mulu meénécmiyec.

³ Baec wan̄goŋa Is, Wes, Saut zéma Not igucnec tocgé énécmiyec.

⁴ Baec k̄era k̄erasiaiguc rouc wamma tacyacwac tauŋa m̄én̄ ménda mihic̄n̄jima

⁵ nene doku niŋac humugic déméŋgina k̄erak̄erasia wan̄ec. Wanju imuac niŋac kekec uŋaginán̄en̄ kuc mama wandac̄gic.

⁶ Imuac ienen qeri yéwéc nimma Yawe qachéhéligic yéwéri igucnec metecgé énécmiyec.

⁷ Wanu héná dindina mihicni énécmima tacyacwac tauñ méniguc kemma onoporec.

⁸ Yaweac goi héihéi zéma baec ic onac niñac wamma haka welic welicgia inén wanec imuac niñac i mepésimigic.

⁹ Inén doku niñ humuanzu imi mesécgé énécmima yaka niñac humuanzu imi iwawai hiabia gumu énécmianzac.

¹⁰ Tunumañ zéma humucac amiaiguc tacgic yéwéri zéma sen hésanén dérécgé énécmiyu keczu imi

¹¹ Anutuac ackuazéc andé qema enen mininawac ewa sin imi mematiti wangic imuac mia imuhuc hicni énécmiyec.

¹² Imuac zérabéra yéwéria mihicni énécmiyu maunuyec, nén méhnenén mén méra ménda énécmigic.

¹³ Imuaru ienen yéwéc qeriaiguc Yawe qachéhéligic, inén zérabéra igucnec angéngina tiyec.

¹⁴ Inén tunumañ zéma humucac amia igucnec énépésima hésa dérécgé énécmima heyec imi qésénu bororonanec madarec.

¹⁵ (15a) Yaweac goi héihéi zéma haka welic welicgia baec ic onac wanec imi zéma

¹⁶ inén nagu aihnenén memeya imi qésémma aih wétéya imi kuyec imuac wamma (15b) i ewa hia ac zémigic.

¹⁷ Tosara imi acqege wamma ic diwi qiwiliña wamma kecgc. Kecma kápésicgina niñac zérabéra mihicnigic.

¹⁸ Ienen imi nene yaka moczon héñacya mema kecma humucac sangulaniguc hosucgéic.

¹⁹ Nalé imuaru ienen yéwérigina niñac Yawe qachéhéli wammigic. Wanu inén helanzi énécmiyec yéwéri imuacnec angéngina tiénécmiyec.

²⁰ Inén ackuazécya mélima humucac déc igucnec metecgé énécmiyec.

²¹ Yaweac goi héihéiya imuac ewa hia ac zémigic. Haka welic welicgia ic onac wanec imuac ewa hia ac zémigic.

²² Ewa hiawac mulu haimima zézé ségiségiac legic héima wawané meme Yawenén wanec imi ic embac momac yanda énézégic.

²³ Tosara zéiciguc kemma kondun yandaiguc nénnagémba ai meanzu imi enen

²⁴ Yaweac wawané meme zéma haka welic welicgia kondun hingac hingaraiguc héngic.

²⁵ Yawenén zéyu luhuc selianén yacma kondun tembona meyarec.

²⁶ Yaru ienen ou kurumeniguc emmaguc duña emu dumuc siraiiguc hingacgic. Wanu haka iminén tericgé énécmiyu ewa qerigina imi pépélíma mayec.

²⁷ Wanu ienen tendin tendin kemma qeken qeha wamma duña wain dokunén wané énécmiyu wananzu ésécnec sicsaoc qasiken qasiha wangic nintegic qintegicgina aulanégéec.

²⁸ Wanu ienen niñ yéwéríma Yawe qachéhéligic yéwéri helanzi énécmimia imuacnec metecgé énécmiyec.

²⁹ Wanu luhuc selia imi ézéyu nén qema qahac wanu kondun tembona ézéyu nén qeyec.

³⁰ Nér qeyu ienen bénzér kekec imuac ségiségi wan̄gic Yawenér zéic ala imuaru me imuaru kembin̄ zé nin̄kumuma kecgic imuaru onagicma ken̄jan̄zac.

³¹ Yaweac goi héihéi zéma haka welicwelicgia ic onac wan̄ec imuac ewa hia ac zémigic.

³² Ic embac azoazoroiguc i mepési mima galen̄ ionac azoazoroiguc legic héimigic.

³³ Yawenér doku téfara melemma baec kérakérasia mihic̄n̄jan̄zac. Wan̄u doku hogocya melemma baec témban̄a mihic̄n̄jan̄zac.

³⁴ Tacyachéra ionac biria nin̄ac baec halécya melemma baec kérakérasia mihic̄n̄jan̄zac.

³⁵ Wan̄u baec kérakérasia melemma doku zékér mihic̄n̄jima baec témban̄a melemma doku hogocya mihic̄n̄jan̄zac.

³⁶ Wan̄u maqeqeya imi imuaru onoporu tacyacwac taūngina mean̄zu.

³⁷ Wan̄u aiguc iwawai gocmia qesama wain̄ ai galen̄géma héla mihic̄n̄jan̄zu.

³⁸ Wan̄u mérian̄ mihic̄n̄i énécmiyu zan̄gégina saima sasala wan̄jan̄zu. Wan̄u ama yan̄hécgina zan̄gégina imi ménda maanzac.

³⁹ Wan̄u dun̄a mun̄guc yéwéri helanzi énécmimia zéma zérabéra zéma yan̄hafinéw wan̄ énécmiyu zan̄gégina maanzac.

⁴⁰ Yawenér galen̄ ionac qacginaiguc gamu qolacgé énécmima baec kérakérasia héna qahac imuhucgen̄ onoporu rouc wan̄jan̄zu.

⁴¹ Wan̄u nêwéc maqeqeya imi météqétetan̄ igucnec meyac énécmima sac taséhéra rama tun̄ ésc̄nec mesai énécmian̄zac.

⁴² Ic dindīna imi haka imi hémma zézé ségiségi wan̄jan̄zu, nér ic biria momac yanda enen̄ en̄an̄ kuagina wézéc qema ac qahac kecgic.

⁴³ En̄an̄ nin̄ac nin̄gic nin̄tegic q̄in̄tegic gin̄aguc wan̄zuiguc Yaweac haka imuhucyawac hénsosolima iwac goi héihéi imi nin̄tegicgic.

108

Méra mimac nin̄ac Anutu ewa hia ac zéma zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Anutu, ewa qerina imi ken̄qe haqeya qahac, qeri ujan̄a moczon̄nec legic héima mepési gémmān̄.

² Gita kulele zéma wan̄gōn̄a, ini yacgic. Ni gian̄jan̄a imi mindiwa yacmac.

³ Yawe ni ic embac momac yanda ionac sugcinaiguc ewa hia ac gézéma baera baera ionac sugcinaiguc gi mepési gémmān̄.

⁴ Guac goi héihéiga ou kurumen̄iguc kunen̄ yanda wanzac. Wan̄u guac haka héla imin̄én̄ ou hosusu igucgen̄ sécgéma hezac.

⁵ Anutu, ou kurumen̄iguc meyac géngén̄a wammac. Asac mararan̄ga imi baec séc ic embac ionac qacginaiguc meyac̄yara wammac.

⁶ Méra héigan̄én̄ angén̄na tima zéwelecna nin̄na. Goi héihéi wan̄ énécmian̄zan̄ ionac muru angén̄ titi hic̄n̄jima.

⁷ Anutan̄én̄ oc̄mun̄ téreyiaiguc zézac. Ni técgéma técgéma aria memān̄. Sekem méndéma Sukot baec wér̄wér̄ngia imuac qétéya memān̄.

⁸ Gileate imi nuac, Manase imi acguc nuac, Eferaim imi nuac orucnawac opoc selia. Yuda imi hén̄galen̄ ainawac qarucya wanzac.

⁹ Moap imi nuac doku naec pakeya wanzac. Edomiguc nuac héná usuna giliwa hemac wan̄u Filisitia qahaiguc ni hériñ haimañ.

¹⁰ Mérénén̄ nuagicma ama neuñ kiropo seliaguc imuaru keremmac? Mérénén̄ Edomac héná nézéyu hémmañ?

¹¹ Anutu gi imi wai nénécmizañ me? Anutu gi imi némac niñac téngiñ icnina iniguc momacnec ménda ken̄anzañ?

¹² Méra nénécmina hazéchécnina unuwñ. Baec icnén̄ méra nénécmigic goroson̄a wan̄anzac.

¹³ Nini Anutuaru héima namma bac yandi yandi qahac kembin̄. Inén̄ hazéchécnina tidacgé énécmimac.

109

3ésolan̄anima hazéchéra bakia zéraguc meénécmimac niñac zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Nuac mepé qepésiac Anutu, acga ménda qaiyu.

² Ienen̄ imi kua biria zéma kua ikora añgéma ni zébiri nénzu. Ezelan̄gina ikoranén̄ ac wan̄néñanzu.

³ Wan̄u mézétiti ac wamma helanzi némma hénia qahaciguc zébiri qébiri wannénzu.

⁴ Ni imi ala wan̄ énécmian̄zua nén̄ ienen̄ imi nówéc hazéc wannénzu imuac ni zéwelec sac wan̄anzua.

⁵ Ienen̄ haka birianén̄ hakana hiawac bakia melen̄ nénzu. Wan̄u nuac ala siññawac bakiañac mézétiti wan̄ nénzu.

⁶ Ienen̄ yomuhuc zégic; Kaiziliwen̄ icac mériaiguc opocna helanzi mimac. Hazécyá mihic̄ji mīna méra héiyaiguc namma aciguc opocmac.

⁷ Aciguc emmac nalé imuaru waina kápésicyaguc zémimia wammac. Waina zéwelecya acguc melemma kápésicya wammac.

⁸ Kekeyawac yawuñ imi meduc̄jima ai buñaya imi wagicma ic tosara énécmina.

⁹ Waiénécmina nambérac héra ienen̄ gupañ merac wandacmu. Inin̄a imi malé wammac.

¹⁰ Nambérac héra enen̄ lelegéma yaka niñac zéqesi énécmima kecmu. Amagina kisiya wan̄u waima météqétetan̄ wamma kecmu.

¹¹ Soukiwa kosia meme icnén̄ iwawaiya moczon̄ wagicmu. Iwawai inén̄ kuc qema mihic̄jiyec imi ic tosan̄anén̄ medacmu.

¹² Ic mén̄nén̄ mén̄ iwac ewa hiawac susucnec ménda wammimac. Gupañ merachéra ionac mén̄nén̄ mén̄ ewa biric ménda wan̄ énécmimac.

¹³ Qelihera humuqai wandacmu. Kecma qacgina imi moczon̄ elun̄ unudacmac.

¹⁴ Yawe imi yandahéra ionac kápésic imi nimmanec kecmac. Nen̄goc̄ginawac kápésic imi ménda auna.

¹⁵ Kápésic̄gina imi nalé séc Yaweac wésiaiguc waina hemac. Qac buñaya imi auna baeciguc qahac wammac.

¹⁶ Imi mia inén̄ goi héihéi wan̄énéc mimiawac haka imuac niñ éréhéc ménda wamma maqeqeya zéma mété qététan̄a zéma ewa biric mihic̄jima kecan̄zu imi ununesi wamma unuhumuman̄ zé wan̄ec imuac mia imuhuc zéziñ.

¹⁷ Inéj siña nimma saec ac énézéyec. Wañu iminéj eneya muru lilingéyec. Mérianj ac zémanj zé mézétiti wañec imuac mérianjnéj héñacya mema lakec keñec.

¹⁸ Inéj séwi usu héianzac éséc saec ac wañ énécmiyec. Wañu saecnéj doku ésécneç qeriaiguc hiñgaru haléc ésécneç sira mézécgéma késayec.

¹⁹ Wammína saecnéj séwi usu zéma rikunja ésécneç nalé séc héi ziki wañu hemimac.

²⁰ Qeri uñana hazéc wammíma zébiri qébiri imuhuc wammianzu ionac imi Yawenéj bakia imuhucyanec melerj énécmimac niñac wanzua.

²¹ Yawe qacga niñac wamma goina hiabianec héina. Guac goi héihéiga hiabia imuac niñac wamma metecgé néna.

²² Ni imi maqegeya météqététanj wamma kecba ewa qerinanéj birizac imuac mia.

²³ Kekecna imi mariyawac amia ésécneç melemma mazac. Wañu gaoc dac imuhucya luhucnéj mihilañgéyu kenzu ésécneç efefianec kenzac.

²⁴ Nene sigi kecba simiñja kuha qahac séwina mazac.

²⁵ Ni imi ionac zébiri qébiriac buñja wanzua. Ienej ni némma oruc gilianzu.

²⁶ Yawe Anutuna, méra néjna goi héihéigawac niñac ni metecgé néna.

²⁷ Imuhuc wanna ienej haka iminéj guac méraga wanzac imi héñtegicmu. Yawe geñ imuhuc wañ nénnec imi niñtegicmu.

²⁸ Ienej saecneç sac zénémmu, néj geñ mia mérianj mihicñi némbésémañ. Ienej hazéc wañ némma yacmu imuaru gamugina mihicñimu, néj guac wlen qeqega imi ségiségi wammañ.

²⁹ Wañénécmína hazéchécna ienej zébiri qébiri séwi usu ésécneç héima kecmu. Gamugina imi sanjeña maleku ésécneç he énécmimac.

³⁰ Ni kuananéj Yawe ewa hia kunenj yanda zémima ic embac tunaguc ionac sugcinaiguc legic héimimañ.

³¹ Inéj maqege icyawac méra héiyaiguc nammac. Namma iwac qeri uñayawac képisiraguc zéwiñ zé wanzu ionac méragina igucneç angéña timac.

110

Anutuac hofac oo ic hélanéj, ic kewu wañ énécmimac.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawenéj Miñ Kewuna yomuhuc ézéyec; Gi mérana héiyaiguc tacnanec ni hazéchécga hénagaiguc héna titigawac buñja onopocmañ.

² Yawe geñ Zion igucneç ic kewu qarucga kuhaguc imi méranna kemmac. Miñ Kewu gi hazéchécga sugcinaiguc inicgaleñ wambésémañ.

³ Héñgaleñ kucgawac naléiguc hénarorñ héçga séwi usu météré mimiaguc ségiségi wamma welen qema kegcic. Gíañ gíañawac héri igucneç sac qelihécga séñéréc ésécneç hicñima guac muru hamu.

⁴ Yawenéj zéselima ménzézé ménzéya ménda wañanzac. Inéj mia yomuhuc zéyec; Gi Melikisedekac[☆] areñ méndacma hofac oo ic hémbéñaña wambésémañ.

⁵ Miñ Kewuna guac méra héigaiguc keczac inéj qeri geric nimmac nalé imuaru ic kewu momac yanda unuyu wizí kukuginaguc wandacmu.

[☆] 110:4: Hén 14:18, Heb 7:3

⁶ Baera baeraiguc zégési énécmiyu qamocnéñ ionacmuru sécgéma hemac. Orucgina qésémma unudacmac.

⁷ Unudacmaguc héná ginginjaiguc doku téfara nema usuña meqelima oruha meyacmac.

111

Anutuac ai welic welicgiawac mepésimiyec.

¹ Haleluya, ni ic solañ dindiña ionac azoazoroiguc zéma hénakorin ionac azoazoroiguc ewa qerina moczoñnec Yawe ewa hía ac ézémanñ.

² Yaweac wawañ meme imi kuney yanda, imuac ségiségi wañanzu imi eney moczoñ hénia imuac niñarenñ géanzu.

³ Wawañ memeya imi eeya eneyña, héngalenñ kuc buñayaguc. Wañu solañ dindiñanén hémbénaña heanzac.

⁴ Haka welic welicgia imi ic embac wañ énécmiyu niñqelimanec keczu. Yawe imi ewa hía wañ nénécmima goi héihéi wañ nénécmianzac.

⁵ Yawe imi eeya héimianzu ionac nene yaka gumu énécmima sisipac acya hémbénaña nimmanec kecmac.

⁶ Inén baera baera imi ic embachéra énécmima wawañ memeyawac kuha énézéyu héngic.

⁷ Mériawac wawañ meme imi hía zéma gésigési aiya imi solaña. Héná acya imi niñkinzéñaguc.

⁸ Imi mia hémbénañawac buña qemimia, wañu ewa hía zéma solañ dindiñanec wamma memeya.

⁹ Yawenén ic embachéra boñhére meénécmima sisipac ac hémbénañawac buña kumu énécmiyec. Imuac niñac qara imi téréya zéma welic welicgiaguc.

¹⁰ Yaweac bac yandi yandi wawaña imi niñtegic qinñtegicac hénihénia wanzac. Héná acya niñtoho wañanzu imi eney moczoñ niñtegic qinñtegic ginaguc. Yawe mepé qepésiac haka imi ionac muru hémbénaña heanzac.

112

Ic solañ dindiñawac muru ségiségi hemimac.

¹ Haleluya, Yawe eeya héimima héná acyawac ségiségi kuney yanda wañanzac inén zézé ségiségiyaguc.

² Qelihéra ienenñ baeciguc kucginaguc kecmu. Ic solañ dindiña ionac qelihécgina ienenñ zézé ségiségi ginaguc.

³ Amayaiguc mérianñ hemimac. Hakaya solañ dindiñanén hémbénaña hemimac.

⁴ Ic solañ dindiña ionac imi tunumanñ qeriaiguc asac mararanénñ éréanzac. Asacmararanñ iminén ewa hía zéma ewa biric zéma haka solañ dindiña wañ énécmianzac.

⁵ Ewa hía wañ énécmima iwawaiyanénñ ic tosara méra énécmianzac imi hiaruanzac. Inén ai memañ zé héná ac séciguc dindiñanec meanzac.

⁶ Inén qekenñ qehaya qahac. Ic solaña imi hémbénaña niñqeli mimia wammac.

⁷ Inén gezac qézén ac biriawac bac yandi yandi ménda wañanzac. Ewa qeria imi Yaweac héima nanu waizalaña qahac.

⁸ Ewa qerianén seligima heyu zénén hirihiri ménda wammanec keru Hazéchéra bakia megic inicmac.

⁹ Inén iwawaiya méndemma maqeqeya ionac énécmiyec. Haka solan̄a imi hémbénan̄a heyu iliha imi zézé bipiyaguc meyac mimia wammac.

¹⁰ Kaiziliwen̄ ic imi haka imi hémma aric aric kima pépélima qahac wammac. Kaiziliwen̄ ic ionac ewa sin̄gina imi goroson̄a wandacmac.

113

Anutunén météqétetan̄ wamma kecanzu i méra énécmianzac.

¹ Halleluya, Yaweac welen̄ qeqehéra, Yaweac qara mepésigic!

² Degucmuacnec hémbénan̄a Yaweac qara mepésigic.

³ Baec wan̄gon̄a Is igucnec Wes ac séc Yaweac qara mepési mimia wammac.

⁴ Yawe imi baera baera moczon̄ yanda imuac qacginaiguc en̄en̄a keczac. Edamuya imi en̄en̄a ou kurumen̄iguc hezac.

⁵ Mérénen̄ Yawe Anutunina éséc? Inén ou en̄en̄a keczac.

⁶ Wan̄u en̄eyaoc memaamuma kiwa hiyu mayu baec kurumen̄ hénganzac.

⁷ Hémma maqeqeya seitoton̄ igucnec meyac énécmima météqétetan̄ ic mun̄guc sendurun̄ igucnec meyac énécmianzac.

⁸ Wan̄u onoporu ic kiwa, ic embac ionac galen̄hécgina iniguc momacnec nan̄anzu.

⁹ Wan̄u embac héfin̄a mehiaru miyu amaiguc bénzén̄ kecma nambérac héra mihic̄n̄jima nen̄goc wan̄ énécmima ségiségi wamma kecanzu. Halleluya, Yawe mepésigic.

114

Anutuac haka welic welicgia.

¹ Israel, Yakobo zémimia iwac ic embachéra ienen̄ Izipte baeciguc acgina mén̄ zéangic ionac murunec érégi.*

² Nalé imuaru Yuda imi Yaweac ocmun̄ téréya wan̄ec. Israel imi iwac ama baera wan̄ec.

³ Konduñ imi hémma néngacma ken̄ec. Wan̄u Yodan doku acguc héréma andé andé ken̄ec.

⁴ Baec bon̄a imi enen̄ rama iwa ésécnec técgéma aria megic. Baec bon̄a komoc komoc imi rama merawa ésécnec imuhuc wan̄gic.

⁵ Konduñ doku gi némac nin̄ac néngacma ken̄ec? Yodan doku gi némac nin̄ac héréma andé andé ken̄ec?

⁶ Baec bon̄a ini némac nin̄ac rama iwa ésécnec técgéma aria megic? Baec bon̄a komoc komoc ini némac nin̄ac rama merawa ésécnec técgéma aria megic?

⁷ Baec ini imi min̄ kewuninawac kiwaiguc, Yakoboac Anutu iwac wésiaiguc zénén̄ hirihiri wammu.

⁸ Inén ban̄a hilañen̄ melemma doku zékén̄ mihic̄n̄jima hoc selia melemma doku hogocya mihic̄n̄janzac.

* **114:1** Israel imi Yakoboac qara qelia Anutunén zémimia. Ic embac acgina mén̄ zéanzu imi Izipte ic ionac imuhuc zézac. Kembangan̄ 2 iguc Yakoboac qelihéra qacgina qacma Yuda zéma mun̄guc melemma Israel zézac. Yakobonén̄ Yudawac mérian̄ ac sasala zéma areñ imuacnec ic kewu sasala hic̄n̄jima zéyec imi nin̄qelimu.

115

Anutu imi kunerj yanda.

¹ Yawe, goi héihéiga zéma hakaga héla imuac niñac guac qacgaiguc edamu yanda hemac. Nonac muru qahac, nonac muru qahac, guac muru hegémmac.

² Némac niñac baera baera ic embac ienenj Anutugina dimia zéma zédesi wanj nénécmianzu?

³ Anutunina imi kurumenjiguc kecma imuac me imuac siña hemizac séc wanjanzac.

⁴ Nérj ionac* baniara imi siliwa zéma goli mema ic onac méraginanénj memeya.

⁵ Kuaginaguc, nérj ac zézégina qahac, kicginagucnérj kic hihigina qahac.

⁶ Gezacginaguc, nérj ac nimmuac séc qahac. Sungururj ginaguc, nérj wérénja nimmuac séc qahac.

⁷ Méraginaguc, nérj késa nimmuac séc qahac. Hénaginaguc, nérj kenja wammucac séc qahac. Wanju déménjinaguc, nérj ewa héténj wammucac séc qahac.

⁸ Baniara meyacgéanzu imi enenj zéma imuaru héima nanjanzu imi enenj moczoñ imuhucyanec.

⁹ Israel, Yaweac muru héima nammu. Inérj méra énécmima saiwa wanj énécmianzac.

¹⁰ Aronac ama momachéra ini, Yaweac muru héima nammu. Inérj méra énécmima saiwa wanj énécmianzac.

¹¹ Yawe eeya héimianzu ini, Yaweac muru héima nammu. Inérj méra énécmima saiwa wanj énécmianzac.

¹² Yawenérj niñnécmima mérianj mihicñi nénécmianzac; Israelac ama imuhucyanec, Aronac ama imuhucyanec.

¹³ Kunerj komora momacnec Yaweac muru héima nanjanzu imi onac mérianj mihicñi énécmimac.

¹⁴ Yawenérj ini zéma qelihécgina séc ménj meemma mesai énécmimac niñac wanzua.

¹⁵ Ini imi baec kurumenj zéyu hicñiyec Yawenérj mérianj mihicñi énécmimac niñ wanzua.

¹⁶ Kurumenj imi Yaweac buña. Wanju baec imi ic neñaj buña qenénécmiyec.

¹⁷ Humuc icnérj Yawe mepési mimuac séc qahac. Mérénérj hiñgacma nérj gema hema hia mepési mimac.

¹⁸ Nini imi deguc muacnec hémbénaña Yawe mepési miwiñ.

116

Hafiya hiaruyu ewa hia ac ézéyec.

¹ Yawenérj ac ewana zéma zéwelecna selia niñnéjanzac imuac ni siña niñanzua.

² Gezac qema niñnéjec imuac kekecnawac séc zéwelec wammimanj.

³ Humucac hésanéñ dérécgé néñu kicsuanac zéra béranéñ nuac muru hayu zérabéra zéma ewa biric mihicñiyi.

⁴ Wanju ni Yaweac qaraiguc yomuhuc zéweleri; Yawe zéwelec génzua qeri uñana metecgé néña.

* 115:4: Izjpte ic ionac.

⁵ Yawe imi ewa hia zéma solarj dindiŋayaguc. Anutu imi goi héihéiyaguc.

⁶ Yawe imi ic ewa éréhéc ménda wawaŋa galenŋé énécmianzac. Ni mematiŋi waŋ nénéŋawac kecba aŋgéŋa tiyec.

⁷ Kecec uŋana, liliŋgéma hama bénzénj kecbésémaŋ. Yawenénj goihéihéi waŋénzac.

⁸ Inénj kecec uŋana imi humuc igucnec zéma kicna imi kic masi igucnec, waŋu hénana imi qonzonŋonj igucnec metecgé néhec.

⁹ Kececninaguc kecanziŋ baec yomuaru ni imi Yaweac wésiaiguc kenŋa wammanj.

¹⁰ Ni yéwéri kunerj yanda mihicŋizua imuhuc zéma kerj nalé imuaru ninzénŋéma kerj.

¹¹ Focdac nimba ménda sécgéyu ic momac yanda imi ikoc ic zéyi.

¹² Ewa hiaŋac buŋa Yawenénj néhec imi némac iwawainénj bakia melenj mimanj?

¹³ Ni kececna aŋgéŋ tinénénjawac sokoc mema Yaweac qara qacma

¹⁴ Yaweac ic embachéra momac yanda ionac wéséginaiguc zézé selinawac tasia imi Yawe melenj mimanj.

¹⁵ Météré ic mérénj humuyu Yawenénj niŋu eeyaguc waŋanzac.

¹⁶ Yawe ni hélacnec welenj qeqe icga wanzua. Guac welenj qeqe embacgawac naŋa guac welenj qeqe ic wanzua. Genj mia dérécgé nénéŋa imi hulac nénnec.

¹⁷ Ni guac muru ewa hiaŋac mulu haigémma Yawe guac qacga qacmanj.

¹⁸ Ni Yaweac ic embachéra momac yanda ionac wéséginaiguc zézé seli acnawac tasia Yawe guac muru melenj gémmaŋ.

¹⁹ O Yerusalem, tacyachéga ionac sugcinaiguc, Yaweac ocmuŋ téréyaiguc taséna melenj mimanj, haleluya!

Baec séc tacyachéra, Anutu mepésigic.

117

¹ Baera baera icembac ini Yawe mepésimigic. Ic embac momac yanda ini zéhiaru migic.

² Anutuac goi héihéi imi nonac muru kunerj yanda he nénécmizac. Waŋu Yaweac haka héla imi hehe seli naŋselimac, haleluya!

118

Yawe mepé qepési mimiawac legic.

¹ Yawe ewa hia ac zémigic. Inénj hiabia waŋu goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac.

² Israel ini goi héihéianénj hémbénaŋa zéma zémimu.

³ Aronac ama ini goi héihéianénj hémbénaŋa zéma zémimu.

⁴ Yawe eeya héimianzu ini goi héihéianénj hémbénaŋa zéma zémimu.

⁵ Ni qenzerj manzerjiguc Yawe qachéhéli miwa Yawenénj acna melenj émma ni baec kondonj yandaiguc hulac néhec.

⁶ Yawe imi niguc keczac. Ni bac yandi yandi ménda wanzua. Baec ic mérénénj némac waŋnémmac?

⁷ Yawenénj niguc keczac. Méra néganzu ionac sugcinaiguc keczac. Imuac hazéc waŋ nénzu imi bakia melenj énécmiyu hémmaŋ.

⁸ Yaweac muru héima nananj imi ic onac héima nananj ogiczac.

⁹ Nénngacma Yaweac muru kenkenja imi galen ionac ninjinzén wawaña imi ogiczac.

¹⁰ Baera baera icembac ienen ni lelecgé nénzu, néné ni Yaweac qaraiguc qeric énécmimanj.

¹¹ Ienen ni lelecgéma wésé andu lelecgé nénzu imuac ni Yaweac qaraiguc qeric énécmimanj.

¹² Ienen morombazec ésécnecc ni lelecgé nénzu, néné sécmanj imuac qeric bélaña ésécnecc focdac zedacmu. Ni Yaweac qaraiguc qeric énécmimanj.

¹³ Néfacgé néngic manumanj zé wanjec, néné Yawenén méra nénécc.

¹⁴ Yawe imi nuac kucna zéma mepé qepésina. Wanju inén nuac anjén titina wanzac.

¹⁵ Ic solanjawac haliiguc zézé ségiségi, anjén titiac hérianj hicnima hezac. Yaweac méra héianénj kuc yanda mihicnima

¹⁶ Yaweac méra héiya imi ou meyac mimiawac hezac. Yaweac méra héianénj kuc mihicni nénzac.

¹⁷ Ni ménda humuma kicqeli kecma Yaweac wawañj meme imi zéau énécmimanj.

¹⁸ Yawenénj yéwéria humumia mihicni némma mindi qindinj nénécc, néné humucac buña ménda noporec.

¹⁹ Haka solanjawac naguya naguya audacgic, ni keremma Yawe ewa hia ac zémimanj.

²⁰ Nagu imi Yaweac sangulanj, ic solananénj imuacnec keremmu.

²¹ Inénj acna melenj némma nuac anjén titina wanjec. Imuac ni minj kewu mepésimimanj.

²² Mericqe ic ienenj hoc ménj héjara mema gilicgic kenkenja iminénj ama wangonjaiguc ama imuac hoc oruha wanjec.

²³ Haka imi Yawenénj wanjec. Wanju hénni kicninaiguc haka welic welicgia wanzac.

²⁴ Nalé yomi Yawenénj meyu heyec. Nalé imuaru nini zézé ségiségi wammanec ségiségi wambinj.

²⁵ Yawe zéwelec génzinj; Anjénjnina tina. Nini zéwelecgénzinj; Mehiaru nénécmína.

²⁶ Yaweac qaraiguc hahaya imi mérianjaguc. Nini Yaweac ocmunj téryaiguc mérianj ac wanjénzinj.

²⁷ Yawe imi Anutu, nenjanj muru qetagali nénécmiyec. Ic hésa haréña mema ségiségiac arenjiguc toroqema nanjic, zaki térya ilihaguc kerembinj.*

²⁸ Gi imi Anutuna, ewa hia ac zégémmanj. Gi imi Anutuna, ni meyac gémmanj.

²⁹ Yawe ewa hia ac ézégic! Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac.

119

Héna ac edamuyaguc Anutuac murunec hahaya.

¹ Wawañj meme solanjanec Yaweac héna ac méndacma wamma meanzu imi enenj ségiségi ginaguc.

* **118:27:** Ac iliha yomi Yesuac asé kiwiya wanzac. Képésicnina ninjac hofac oo ic enenj méragina merawa saciguc tindungéma zaki térya imuac ilihaguc zuacgic ésécnecc Yesunénj nenjanj ninjac wamma sacya qocgéma képésicnina zuac nénécmiyec.

² Yaweac héná ac niñtohoma ewa qeri moczoñnec Yaweac ewama ke-canzu imi enej ségiségi ginaguc.

³ Ieneñ haka biria ménda wamma iwac héná acya wamma meanzu.

⁴ Geñ héná ac zéseli nénécmima imi niñtohodacbiñ niñac nénézénec.

⁵ Kekecac hénananéñ imuhucyanec hemac niñac wanzua. Héná acga keñhéi hahéi qahac niñtohomañ niñac wanzua.

⁶ Guac héná acga moczoñ nimma héiqelima kecmañ imi gamunaguc ménda wammañ.

⁷ Zégésigési aiga solañja niñareñgemañ imuaru ewa qeri solañjanec mepési gémmañ.

⁸ Ni guac zézé seliga wamma medacmañ. Ni moczoñ ménda wainémbésémañ.

⁹ Sac qeli ménénéñ némacnéñ enjeya wawañ memeya lalac lalac galenjéma kecmac? Imi mia ackuazécgá méndacma kecma imuhuc wammac.

¹⁰ Ni ewa qeri moczoñnec guac hochoc ai meanzua. Méra nénna guac héná acga ménda waima kemmañ.

¹¹ Ni guac muru képésic ménda wammañ niñac ackuazécgá ewa qeri-naiguc haiwa hezac.

¹² Yawe, gi imi zéhiaru géngéña wanzac. guac héná ac imi ku nénna.

¹³ Kuagawac zézé seli ac moczoñ kuananéñ zéauanzua.

¹⁴ Ni baecac iwawai niñac ségiségi wañanzua ésécneç guac héná acgawac ségiségi wañanzua.

¹⁵ Ni héná acga nimba hiñgaru héná acga héñ sosolianzua.

¹⁶ Ni guac zézé seli acga moczoñ imuac me imuac ségiségi wamma ackuazécgawac eluñ ménda numac.

¹⁷ Welenj qeque icga hiabia wañ nénna kecmañ. Imuhuc wañ nénna ackuazécgá niñtohomañ.

¹⁸ Uñanawac kiwa mebéreñgéña héná acgawac hénia welic welicgia imi héñtegicmañ.

¹⁹ Baeciguc ic kianj wamma keczua, héná acga imi ménda musañgé nénna.

²⁰ Héná acgawac nalé séc niñkumuma kecha kekec uñananéñ kuha qahac wanzac.

²¹ Séwi enej ic saecginaguc héná ac waima keñanzu imuhucya ac geriwiguc wañ énécmianzanj.

²² Ni guac ackuazéç niñtohoanzua. Imuac zébiri qébirigina zéma mema titigina imi nuac murunec nesina keñu.

²³ Galenj enej acguc tacma zébiri qébiri wannéngic, néñ welenj qeque icga ni imi héná acga nimma héiqeliyi.

²⁴ Guac héngalenj héná ac imi ségiségina zéma zéqindiñi icna wanzac.

²⁵ Qeri uñananéñ gizonjiguc héima hezac, ackuazécgá méndacma ni meqeli némbésémañ.

²⁶ Wawañ memena gézéwa acna melenj nénneç. Imuac guac héná ac imi ku nénna.

²⁷ Méra nénna zézé seli acgawac héná niñtegicmañ. Imuhuc wañ nénna guac haka welic welicgia imi nimma héiqelimañ.

²⁸ Kekec uñana imi helanzí mimia wañu pépélíma mazac. Ackuazécgá méndacma ni meyac nénna.

²⁹ Haka ikora, wawañ memena ikora metecgéña keñu. Héná acga imi ewa hiawac bénzénec ku nénna.

30 Ni héná hélá méndacma héná acga wésénaiguc haianzua.

31 Ni guac hénɡalen héná ac imuaru qéqéhéréj kecanzua. Yawe ménda wainénna gamunaguc wambi ninjac.

32 Ewa qerina meyandina hilañej yanda wanju zézépañ acgawac hénáiguc usunec kemmanj.

33 Yawe guac zézé seli acgawac héná imi ni ku nénna ninthomanec kemma kecma humumanj.

34 Méra nénna ninjegicma héná acga ninthoma ewa qerina moczoñec wamma memanj.

35 Héná acga hezac imuac héná nézéna hémma tima kemmanj. Ni imuac ségiségi wanjanzua imuac mia imuhuc zézua.

36 Ewa qerina melenja hémbaoc qahac, néj héná acgawac ninjkumu wammanj.

37 Kicna melenj nénna iwawai gorosoñawac kic hihi ménda wammanj. Kekecna imi ackuazécga méndacma galengé nénna.

38 Eega héianzu ionac guac sisipac acga zéselinec imi welenj qeqe icga nuac muru meselina.

39 Guac héná acga imi hiabia imuac ninjac ionac mema titigina zénénj hirihiri mihicñi nénéña imi nesina kenju.

40 Pakenj acgawac ninjkumuma kecanzua. Solanj dindiñaganénj ni héiqeli néña.

41 Ackuazécgawac séciguc goi héihéiga imi zéma añgénj titiga imi hainémbésémanj.

42 Imuhuc wanj nénna zébiri qébiri wanj néñanzu ionac ac bakia mihicñima énézémanj. Ni ackuazécga imuaru héima nanjanzua imuac mia imuhuc zézua.

43 Ni héná acgawac ninjkumuma kecanzua, imuac mia nanjé nénna ac hélónéj kuana igucnec komodia ménj ménda waima kemmac.

44 Ni héná acga nalé séc hémbéñañja nintho wammanj.

45 Ni héná acgawac zéwelecanzua imuac solañanima kenja wammanj.

46 Wanju ic kewu momac yanda ionac wéséginaiguc guac héná ac zémanj nalé imuaru gamunaguc ménda wammanj.

47 Ni guac zézé seli acgawac ninjsiñsiñ wanjanzua imuac ninjac imuaru ségiségi mihicñianzua.

48 Zézé seli acga hénia hénia ninjsiñsiñ wanjanzua. Imuac mérana meyacma mepési génzua. Ni héná ac imi nimma héiqelianzua.

49 Ackuazéc welenj qeqe icgawac zéneac imuac ninqeliwésémanj. Gerj ac imi zéma ewa qerinaiguc ninjkumu kumuna mihicñi nénec.

50 Iminéj yéwéri qeriaiguc ewana mehiaruanzac. Ackuazécganénj kekec wésé polañaguc mihicñi nénzac.

51 Tétéc qeqe ic enenj gelec malec qahac zédesi néngic, néj ni guac héná ac imi ménda waiyi.

52 Yawe ni héná ac wahala imi ninqelima ni nenaoc mehiaru amuyi.

53 Ic biria héná acga andé qegic ionac ninjac qeri geric kunenj yandanénj népésizac.

54 Ama ménju ic kian wamma tacba héná acganénj legic zéra hénia hénia wanju héianzua.

55 Yawe, ni siñjaiguc qacga ninqelizua. Héná acga imi nintho wamma kecmánj.

⁵⁶ Héna acga niñtohowa kekec iminéñ nuac mérianña wanzac.

⁵⁷ Yawe, gi imi nuac buñana ni ackuazécga imi niñtohomañ.

⁵⁸ Ni ewa qerina moczoñnec kic tanecgawac zéwelecşua. Ackuazécga zénec séc ewa hia niñnéna.

⁵⁹ Ni wawañ memena niñgésima hénana melemma héna acgaiguc hazua.

⁶⁰ Nalé ménda mehorugima héna acga focdac niñtohomañ.

⁶¹ Kaiziliwer ic ionac hésanéñ ni qaté néñec, néñ ni héna acgawac eluñ ménda nuyec.

⁶² Guac héna ac solaña niñac siñiyaiguc yacma ewa hia ac gézéman.

⁶³ Ni imi bac yandi yandi wañgemma guac héna acga niñtohoanzu ionac alagina wanzua.

⁶⁴ Yawe, goi héihéiganéñ baeciguc sécgéma hezac. Héna acganéñ ni ku néna.

⁶⁵ Yawe, ackuazécga zénec séc welen qeqe icga ni hiabia wañ néna.

⁶⁶ Ni héna acga niñzégézua. Niñtegic qintegic zéma niniñ ku néna.

⁶⁷ Zérabéra qahac kerí imuaru imi ni sicsaoc wamma kerí, néñ deguc imi ackuazécga tohoma wamma meanşua.

⁶⁸ Gi imi hiabia imuac wawañ meme hiabia wañanzañ. Héna acga nézéma ku néna.

⁶⁹ Tétéc qeqe ic eneñ ikoc mihicñima mebiri némbiñ zé wañanzañ, néñ ni imi ewa qerí moczoñnec héna acga niñtoho wañanzañ.

⁷⁰ Ionac ewa qerigina imi haléc dépañ yanda ésécneç,* néñ ni imi héna acgawac ségiségi wañanzañ.

⁷¹ Zérabéra imuac nimba méra nénéña wanzac. Iminéñ wañnéñu ni héna acga niñarenégéyi

⁷² Kuagawac héna acnéñ siliwa goli sasala ogicşac.

⁷³ Méraganéñ ni mihicñima kumu nénnec. Imuac méra néna niñtegicma héna acga niñarenégéman.

⁷⁴ Ac kua zécgawac niñac niñkumuma kecha eega héigéñanzañ imi eneñ ni némma ségiségi wañanzañ.

⁷⁵ Yawe, ni zégésigésiga imi solaña wanzac imi zéma hakaga héla imuaru héima namma yéwéri mihicñi nénnec imi niñşua.

⁷⁶ Zéwelec géñşua, welen qeqe icga sisipac ac wañ nénnec séc méndacma wañ néna goi héihéiganéñ ewana mehiarumac.

⁷⁷ Guac ewa biric wawañawac hakanéñ wannemma humuc igucnec meqeli néna. Héna acga imi nuac zézé ségiségina wanzac imuac mia imuhuc zéşua.

⁷⁸ Tétéc qeqe ic eneñ héniana qahaciguc yéwéri mihicñi néñşu. Gamugina mihicñi énéçmina. Ni imi héna acga zénimma kecmañ.

⁷⁹ Eega héigéñanzañ imi wañ énéçmina nuac liliñgéma hamu. Imuhuc wanna ieneñ héipuc acga imi niñşarimu.

⁸⁰ Ewa qerina mehiaruna héna acgawac séc képésicna qahac wañu gamunaguc ménda wammañ.

⁸¹ Kekec uñananéñ añgén titigawac nalé herec niñkumu wamma kecma qiritic qezac, néñ ni héna acgawac niñkumu wammanec kecmañ.

⁸² Kicna imi sisipac ac imuac hélawac mambéc kecma kucmama wanzac. Qesigénşua, gi némac naléiguc ewa qerina mehiaru némbésémañ?

* 119:70: Anutuac ackuazéc téçya ménda niñanzañ ionac zézéya.

⁸³ Tanecna imi kiruŋ waŋ séwélanéŋ memeya imi hofac qeriaiguc zapi geyec ésécnec wanzac, néŋ guac héna acga imi eluŋ ménda nuanzac.

⁸⁴ Welenŋ qeŋe icgawac naléya imi dahec hezac? Nunesi waŋnéŋanŋu imi némac naléiguc ac geriwiguc waŋ énécmiwésémaŋ?

⁸⁵ Tétéc qeŋe ic héna acga ménda tohoanŋu. Imi enenŋ mebirí némbiŋ zé baec sésén ésézu.

⁸⁶ Ienenŋ héniana qahaciguc ni nunesi waŋ nénzu, Méra némbésémaŋ. Guac héna ac imi moczoŋ hélacnec!

⁸⁷ Ienenŋ imi baec igucnec metecgé némbiŋ zé humumia nugic, néŋ ni guac héna acga ménda waiyi.

⁸⁸ Goí héihéiga niŋac wamma meqeli nénna. Imuhuc waŋ nénna kua-gawac héipuc ac imi niŋtoho wammaŋ.

⁸⁹ Yawe, guac ackuazécgga kurumenŋiguc hémbénaŋa seligima hezac.

⁹⁰ hakaga héla iminéŋ hiŋŋisaiya hiŋŋisaiya hema emma kecmac. Baec imi geŋ hainecac nalé séc seligima heanzac.

⁹¹ Iwawai imi moczoŋ méra bacgaiguc hezac imuac mia baec ku-rumenŋnéŋ kuaga tohoma heyecac hezac.

⁹² Héna acganéŋ ségiségi ménda mihicŋi némbacnec qenzenŋ manzenŋ qeriaiguc bec humuwíneŋ.

⁹³ Gi héna acnéŋ kekecna galenŋgéna kecanŋua imuac ni héna acgawac hémbénaŋa eluŋ ménda numac.

⁹⁴ Ni imi guac buŋa. Imuac mehiaru nénna. Ni héna acgawac hochoc wamma kecanŋua.

⁹⁵ Kaiŋiliwenŋ ic ienenŋ nuhumuwiŋ zé néŋsosolima kecanŋu, néŋ ni guac héna ac nimma kecmaŋ.

⁹⁶ Nenŋ hémba iwawai solanŋ zézéya imi moczoŋ qétégina olombiŋac séc, néŋ héna acga imi hilaŋenŋ yanda qétéya olombiŋac séc qahac.

⁹⁷ Yei ni héna acga kunenŋ yanda niŋsiŋsiŋ waŋanŋua. Ni kaiwe herec imuac nimma héiqeliŋanŋua.

⁹⁸ Héna acganéŋ nalé séc niguc hema méra néŋu hazéchécna onogicma niŋteŋic qinŋteŋicna kunenŋ yanda wanzac.

⁹⁹ Ni héna acga nimma héiqeliwa kiwi ichécna moczoŋ onogicma niŋteŋic qinŋteŋicna kunenŋ yanda henénzac.

¹⁰⁰ Héna acga niŋtohowa ic yanda moczoŋ onogicma niŋteŋic qinŋteŋicna kunenŋ yanda henénzac.

¹⁰¹ Ni ackuazécgga niŋtoho wammaŋ zé hénana neuŋ héima héna biria hénia hénia ménda kerenŋi.

¹⁰² Geŋ héna ac ku nénneŋc imuac niŋac ni héna ac ménda waianŋua.

¹⁰³ Ackuazécgga imi yei siŋa kunenŋ yanda, kuanaiguc morombazecac dokuya ogiczac.

¹⁰⁴ Héna acgawac niŋac niŋteŋic qinŋteŋicnaguc wanzua. Imuac haka ikora hénia hénia imuac mézéna tianzac.

¹⁰⁵ Ackuazécgganéŋ hénanawac kifa wamma baec hénawac asaha wanzac.

¹⁰⁶ Héna acga solanŋ imi niŋtohomaŋ zé zéselima acna selianec zikizua.

¹⁰⁷ Qenzenŋ manzenŋa imi gelec malec qahac imuac ackuazécgawac séc galenŋgé nénna kekecnaguc kecmaŋ.

¹⁰⁸ Yawe, zéwelec génŋua. Mepé qepésiaŋc legic kuana igucnec imi anŋgétima héna acganéŋ ni ku nénna.

109 Kekecna imi nalé séc humucac déciguc hezac, néj guac héna ac imi eluj ménda nuanzac.

110 Kaiziliwenj ic inenj mebiri némbij zé bétac haigic hezac, néj ni héna acga ménda waizua.

111 Héna acga imi hémbénaŋa mératécnaŋac buŋa opocha hezac. Iminénj ewa qerinaŋac zézé ségiségi waŋanzac.

112 Ni héna acga tetecgia qahac niŋtohomaŋ zé ewa qerinanénj doŋgéma kecanzua.

113 Ni ewa éréhéc waŋanzu ionac mézé titi wamma héna acga imuac siŋa niŋanzua.

114 Gi imi nuac saŋgi saŋgina, nuac saiwa, ni ackuazécgawac niŋkumu wamma kecanzua.

115 Biria meme ini wainémma keŋgic. Ni imi Anutunawac héna ac niŋtoho wammaŋ.

116 Ackuazécgawac séc ni népésima meqeli nénnna kecanŋ. Galenagé nénnna niŋkumunanénj gamuyaguc ménda wammac.

117 Népésima aŋgéŋna tina héna acgawac nalé séc kic hihi wamma kecanŋ.

118 Héna acga waima kenzu imi gi elicgé énécmianzaŋ. Imi mia hakagina ikora imi gorosona waŋanzac imuac mia imuhuc waŋ énécmianzaŋ.

119 Gi imi baeciguc ic biria imi nenesic ésécnec gilina keŋanzac. Imuac ni héna acga siŋa niŋanzua.

120 Séwinaanénj guac bac yandi yandi wamba hirizac. Ni zégési gésigawac bac yandi yandi waŋanzua.

121 Ni haka solana wamma héna acac séc wamma kecanzua. Helanzi néŋanzu ionac méraginaiguc ménda nopocna.

122 Meseli nénnna mériaŋnaguc kecba, tétéc qeqe ic enenj ni hia ménda helanzi némmu.

123 Guac aŋgéŋ titi zéma guac ackuazécgawac kic hihi wamma kecba kicananénj birizac.

124 Goi héihéiga méndacma welenj qeqega ni hia waŋ némma héna acga ku nénnna.

125 Ni imi guac welenj qeqe icga. Niŋtegic qinŋtegic mihicŋi nénnna héna acga niŋasarimaŋ.

126 Ic embac enenj héna acga qegic madaczac. Deguc imi guac ai memegawac nalé waŋzac.

127 Imuac ni imi héna acga goli, goli solana ogicma eeya héianzua.

128 Imuac ni wawaŋ memenawac séc héna acac nimba dindiŋa waŋu haka ikora moczoŋ imuac nimba mézétitiyaguc waŋanzac.

129 Héna acga imi welic welicgia imuac kekec uŋananénj niŋtoho waŋanzua.

130 Ic diwi qiwiliŋanénj ackuazécgawac auma oloŋu qetagalimiyu niŋtegic qinŋtegicyaguc waŋanzac.

131 Kazunénj doku niŋac ezelaŋa tacgéyu kuaya aŋgéma wésésé kucnec héianzac ésécnec ni héna acgawac niŋkumuma imuhuc waŋanzua.

132 Qacga eeya héianzu ionac haka waŋ énécmianzaŋ ésécnec nuac liliŋgéma ewa biric waŋ nénnna.

133 Hénana ackuazécgawac meseligima képésic méra bacyaiguc ménda nopocna.

134 Ic embac helanzi nénécmianzu ionac murunec ni metecgé nénná, ni héna acga hia nin̄toho wamman̄.

135 Kic tanecga asahagucnéj ni némma héna acganéj ni ku nénná.

136 Ic embac enej héna acga ménda nin̄tohoanzu imuac kic masinanéj doku téfara ésécnec maanzac.

137 Yawe, gi imi solan̄a, guac zégésigésiga imi hélanec.

138 Héna acga zéselinec imi solan̄a zéma héla téngéj.

139 Hazéc hécnanéj ackuazécga elun̄ unuyu ni guac ackuazécgawac nin̄kewu wamba geric bélan̄ ésécnec nozac.

140 Ackuazécga imi solan̄a imuac guac welen̄ qeqe icganéj imuac nin̄sin̄sin̄ wan̄anzac.

141 Ni ic mamaya kecba mema titi wan̄ nénzu. Nén̄ héna acga imuac elun̄ ménda nuanzac.

142 Dindin̄aga imi dindin̄a hehe selia, wan̄u héna acga imi héla.

143 Nunesi zéma nin̄yéwécnanéj népésizac, nén̄ kilen̄ zézé seli acganéj ségiségi mihic̄ni néjan̄zac.

144 Guac zéauaугanéj hehe seli solan̄anec hema kecmac. Nin̄tegictegic mihic̄ni nénná kekecnaguc kecman̄.

145 Ni qeri howiacnec guru héhélizua, O Min̄ Kewu nin̄nénná ni héna acga imi nin̄tohom̄an̄.

146 Ni Min̄ Kewu gi guru héhélizua ni metecgé nénná zéauau acga imi wamma mema kecman̄.

147 Ni ménda ménda gian̄iyunec yacma guruan̄zua, guruma acgawac mambéc kecan̄zua.

148 Guac ackuazécga imi hin̄gac hin̄garawac nimman̄ zé sin̄i ménda horugiyunec kic qeli yacan̄zua.

149 Goi héihéigawac wamma ewa hétén̄na nin̄na. O Min̄ Kewu zégin̄din̄igawac séciguc kekecna héngalen̄ wanna.

150 Haka biria méndacma wan̄anzu imi enej hosucnu nésinén̄zu. Ienen̄ imi héna acga andé qema kecan̄zu.

151 Min̄ Kewu gi mia hosucgé némma keczan̄. Wan̄u héna acga imi moczon̄ hélacnec.

152 Zéauau acga imi becarunec nin̄aren̄géyi. Guac ac imi hehe seli hemac nin̄ hainec.

153 Zéra waizalan̄na hémma metecgé nén̄na, ni héna acgawac ménda elun̄ nuanzac.

154 Nuac héipuc ac énézéma boñhére menémbéséman̄ wan̄u zézé seli acgawac séciguc kekec qelia hainémbéséman̄.

155 Kaiziliwen̄ ic ienen̄ ac seligawac hochoc ai ménda mean̄zu. Imuac nin̄ac ionac imi an̄gén̄ titiganéj ménda hosucgé énécmian̄zac.

156 O Min̄ Kewu, gi qeri bén̄zén̄ga yéwéria imuac zémindi mindin̄igawac séciguc kekecna meqeli nénná.

157 Sasalanéj nunesi wamma hazéc wan̄néjan̄zu. Wan̄u ni mia zéauau acga ménda waian̄zua.

158 Ni acqege ic nicba Ienen̄ héna acga ménda tohoanzu imuac nin̄ac lomman̄ zé wan̄zua.

159 Ni héna acga dimuhuc nin̄sin̄sin̄ wammian̄zua imi kicga hina mayu hénná. Yawe, goi héihéiga séciguc kekecna meqeli nénná.

160 Acga moczon héla wanzac. Wanu zégésigésiga dindiŋa moczon hehe seli hema emma kecmac.

161 Galen eŋeŋa ieneŋ ténésima nunesi wanzu. Nén qerinanén ackuazécgawac eeya héimianzac.

162 Ni imi hinac yanda onagicma ségiségi wananzu éséc nec ni zézé seli acgawac ségiségi wanzua.

163 Ni ikocwac mézéna tiyu ewa lolon wan néŋanzac, nén héna acgawac siŋa imi niŋiac niŋanzua.

164 Gésigési acga imi dindiŋa, imuac niŋ kaiwe séc hatac 7 mepési géŋanzua.

165 Héna acgawac siŋa niŋanzu ieneŋ luae kuneŋ yanda mihicŋianzu. Ionac muru imi iwawai qonzononjé énécmimia mén ménda hezac.

166 Yawe, ni guac anjén titiac kic hihi wamma guac héna acga tohoanzua.

167 Kecec unananén zéauau acga méndacanzac. Ni imuac siŋa kilen yanda niŋanzua.

168 Hénana imi moczon kicgaiguc hedaczac, imuac ni guac héna acga zéma zéauau acga tohoanzua.

169 O Yawe qac héhélinanén wéségaiguc érémac niŋac wanzua. Wanu acgawac séciguc niŋtegic qinŋtegic hainénna.

170 Welec welecnanén wéségaiguc érémac. Ackuazécgawac séciguc metecgé némbésémaŋ.

171 Geŋ héna acga ku néŋanzan imuac niŋ kua taséna igucnec zézé ségiségi dundunaguc maanzac.

172 Zézépaŋ acga imi moczon solananeŋ. Imuac ezelaŋnanén ackuazécgawac zézé ségiségi wammac.

173 Ni héna acga anjétiyi imuac niŋ méraganén méra némmac.

174 O Yawe, ni anjén titigawac qerina héŋen héŋen wan néŋanzac. Wanu héna acgawac ewa hia niŋanzua.

175 Qeri unana meqeli nénna zéhiaru gémmac. Héna acganén méra némmac.

176 Ni rama soho sohoya éséc nec rouc wamma kecua. Nén ni héna acgawac eluŋ ménda nuanzac imuac welen qeqe icga ni mihicŋi némbésémaŋ.

120

Anjéŋa timac niŋac zéwelerec.

1 (Ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋawac legic.) Ni zérabéra qeriaiguc kecma kewu yomuhuc welecmiwa niŋnéhec;

2 O, Miŋ Kewu ic kua taséya ikora zéma ezelaŋa ikora igucnec metecgé némbésémaŋ.

3 Ezelaŋ ikoraguc gi, Anutunén némac wanjémmac? Némac toroqema wanjémmac?

4 Ic kawaliac tewi merawa zéraguc zéma zunipa ic geric wenŋwenagucnéŋ bakia melen gémmac.

5 Ewa biric, Meseke baeciguc kekera nidac imuhucya, ewa biric Kedarawac halliguc kekera nidac imuhucya.*

6 Ni nalé horua luaeac mézégina tianzac ic imuhucya iniguc kecanzua.

7 Ni luaeac wamma ac zéwa ieneŋ yaré qewiŋ zé wanzu.

* 120:5: Kiwi oo icyawac hazéchéra ionac areŋginawac qara. Mén imi Not iguc mén imi Saut iguc hezac. (Hén 10:2, 25:13)

121

Anutuac aṅgér titi iguc nanaṅ selia.

¹ (Ocmuṅ téréyaiguc eṇeṇawac legic.) Ni kicna hiwa baec boṇaiguc enzac. Méra nénéṅa imi dimuarunec hamac?

² Méra nénéṅa imi baec kurumenṅ mihičṇiyec Yawe iwarunec hamac.

³ Inérṅ niṇu hénaga ménda tisurac géwésémaṅ. Galenṅa iminérṅ gau niṇac sigéturuc ménda wammac.

⁴ Israel héṅgalenṅ wammianzac inérṅ sigéturuc me gau yanda ménda hemac.

⁵ Yawe imi galenṅa keczac. Yawe imi amiaga, héigaiguc nanaṅa.

⁶ Imuac kaiweiguc kaiwenérṅ ménda mebirí gémmac. Waṇu siṇiiguc masonérṅ acguc ménda mebirí gémmac.*

⁷ Yawenérṅ galenṅé gémma zérabéra moczoṇ yanda imuacnec aṅgér tigéṇanzac. Waṇu kekec uṇaga imi galenṅéanzac.

⁸ Yawenérṅ keṇkeṇ hahaga imi deguc muacnec hénima hémbénaṅa galenṅémac.

122

Mepé qepési zéma zéwelec ac Yerusalem niṇac wawaṇa.

¹ (Ocmuṅ téréyaiguc eṇeṇawac legic, Dawidinérṅ oyec.) Ic eneṇ Yaweac ocmuṇiguc* enni zéma nézégic nimma ségiségi waṇi.

² O Yerusalem! Hénaninanérṅ guac deminṅ qeriaiguc tima nanziṇ.

³ O Yerusalem, tanecga imi héiqelima megic amaya amaya toroqema qin héima taczac ésécnec.

⁴ Ama areṇ yanda imuaru mia Yaweac qara mepési miwiṇ zé Min Kewuac hénaoṛiṇ Israel énézýec imuac séciguc enzu.

⁵ Hénia imi yomuhuc; Imuaru mia zégésigésiac tatak eeyaguc imi sasala haiyecac tacma kenzac. Imi mia tatak eeyaguc Dawidiac ama imuac buṇa gemimia.

⁶ Yerusalemwac luae niṇac zéwelecgc. Yerusalem guac siṅga niṇanzu imi eneṇ ewa déṇ wamma kecmu.

⁷ Deminṅa qeriaiguc luae hema kecmac. Ama areṅga deminṅ seliaguc imuac qeriaiguc mérianṅ hema kecmac.

⁸ Ala sac taséhécna ionac niṇac wamma zémaṅ; Deminṅa qeriaiguc luae hekecmac.

⁹ Anutunina Yaweac ocmuṇ niṇac wamma Yerusalem gi mérianṅaguc wambésémaṅ niṇac wanṅua.

123

*Zé siac ac goi héihéiya
niṇac zézéya.*

¹ (Ama téréyaiguc eṇeṇawac legic.) Kurumenṅiguc tacyac waṇanzaṇ Min Kewu guac mia ni kicna hiwa érézac.

² Ninzaṇ, welenṅ qeqe merac eneṇ minṅinawac méraiguc kic hianzu ésécnec, waṇu welenṅ qeqe embac eneṇ embac kunenṅinawac méraiguc kic

* **121:6:** Kaiweac geriwa me masoac sanṅeṇa.
heyc imuac zézéya.

* **122:1:** Sel hali téréya hénac acac katapa téréya

hianzu éséc kicnina imi Min̄ Kewu Anutuninawac himanec kecni ewa hia waŋ nénécmimac.

³ Yawe ewa hia waŋ nénécmima. Mematiti humumianéŋ kuaya qeqeya sécgé nénécmizac.

⁴ Yéwéri qahac bénzéh̄nec kecanzu ieneŋ zédesi nénécmima mema titi waŋ nénécmigic kekec uŋaninaiguc sécgéma hezac.

124

*Ewa hia ac Israelac aŋgéh̄
titi niŋac zézéya.*

¹ (Dawidiac ocmuŋiguc eŋeŋawac legic.) Nonac muru kec nénécmiaŋec imi Yawe qahac zéma ninzaŋiguc, Israel imi yomuhuc hia zémac;

² Ic ieneŋ hazéc waŋ nénécmima yacgic nalé imuaru Min̄ Kewunéŋ nonac muru ménda kecnénécmiyec iguc,

³ ionac qeri biricginawac bélaŋanéŋ zeyec nalé imuaru nini qeliqeli kerih̄nec focdac qécgé nénécmiwunec.

⁴ Waŋu imuaru doku qaoŋanéŋ qacninaiguc hoturu nénécmima nénépésima kerembacnec. Waŋu doku dunduŋanéŋ qeri uŋanina hoturu nénécmiyu hiŋgacbiŋnec.

⁵ Waŋu doku dunduŋanéŋ tétéc qeamuma hoturu nénécmiwacnec.

⁶ Zécginaiguc nini neneginawac buŋa ménda hai nénécmiyec Min̄ Kewu imi mepésiwiŋ.

⁷ Neinéŋ zuŋ meme ic ionac bétac igucnec néŋgacanzac ésécnec bétac imi tegiru néŋgacdaczih̄.

⁸ Méra nénécmimia imi baec kurumeŋ zéyu hicŋiyec Yawe iwac qaraiguc hezac.

Anutuac hénaoŋih̄ héra imi ménda hirima qih̄ héima kecmu.

125

¹ (Ocmuŋiguc eŋeŋawac legic.) Yaweac héima naŋanzu imi eneŋ Zion boŋanéŋ Yerusalem lelecgémima ménda hirima hémbénaŋa qih̄ héima tacselizac ésécnec wammu.

² Baec boŋa imuac sia yandanéŋ Yerusalem lelecgéma nanzac ésécnec Yawenéŋ hénaoŋih̄ héra deguc muacnec hémbénaŋa lelecgé énécmima kecmac.

³ Ic solan̄a ieneŋ kápésic wambiŋ zé méragina suluwu niŋac Anutunéŋ imuhuc waŋ énécmianzac. Ic biria ionac ic kewuac qarucnéŋ ic solan̄a ionac buŋa qéénécmimia baec imuaru ménda galeŋgé énécmima kecmac.

⁴ Yawe gi ic hiabia zéma ic qeri solan̄ kecanzu ionac mia hiabia waŋ énécmima.

⁵ Eŋaŋ hén̄a qarih̄ qarih̄giawac liliŋgéma keŋanzu imi onac imi Yawenéŋ waŋ énécmiyu biria meme ic iniguc momacnec kemmu, néŋ Israel ionac muru imi luae hema kecmac niŋac wanzua.

126

*Ai yawuŋiguc metocgo
metocgoac ségiségi.*

¹ (Ama téréyaiguc eñeñawac legic zéra.) Yawenér hésa ic imi onagicma amagina Zioniguc lilingéma hayec nalé imuaru nini haka imi hénni gau tanec wanec.

² Nalé imuaru imi kuanina imi zédesi yandanér sécgéyec. Ezelañnina imi legicnér sécgéyec. Wanu baera baera ic embac ienér Yawenér ionac niñac wamma haka kuner yanda meénécimizac zéma zégic.

³ Yawenér nonac niñ wamma haka kuner yanda wanec imuac nini ségiségi wanjanziñ.

⁴ O Yawe, hésa ichécnina meler nénécmina, kia hayu baec wanjoña Saut iguc doku téfaranér luma kenjanzac éséc nec focdac hadacmu.

⁵ Iwawai gocmia siacma himicanzu imi enér ségiségi legicya héima imuac héra metocgé wammu.

⁶ Siacma gocmia eeyaguc qesaman zé mema kenzac imi kiler imuac héra déréc dérécgiaguc ségiségi wamma huama hamac.

127

Anutuac mérian amaiguc hicñihicñiya.

¹ (Solomonac legic, ama tétéyaiguc eñeñawac legic.) Yawenér ama ménda memaciguc imi ama meme ic ionac ai imi eñomia wammac. Yawenér ama areñ yanda imuac demña ménda galen gémaciguc imi galen meme ic ionac kicqeli wamma kekec imi eñomia wammac.

² Siñunec yanda yacma ai mema kecma gau nalé ogicma hema qenzen manzer qema héra mihicñima neanzu imi eñomia wanzac. Hénia imuac mia Yawenér ala wan énécmimia ionac imi gaugina siñaguc énécmianzac.

³ Ninzu, nanhécgina imi Yawenér onac buña énécmimia. Héri qeriiguc hicñima keczac imi bakia hiabia iwarunec hahaya.

⁴ Kucginaguc kecma merachécgina mihicñi énécmigic merachécgina ienér imi ic kawali ionac méraiguc tewi merawa éséc nec wammu.

⁵ Ic méñ tewi zakorñér hénérjaiguc sécgéma hezac éséc nec nanhéra keczu imi zézé ségi ségiyaguc. Imuac niñac hazéchéra iniguc ac gésigési ic ionac* kemma ac wammu nalé imuaru gamuyaguc ménda wammac.

128

Ic hélawac héra géséhéra imi ségiségi ginaguc.

¹ (Ama téréyaiguc eñeñawac legic zéra.) Yawe eeya héimima iwac héra acwac wamma meanzac inér ségiségiyaguc.

² Méraganér ai mena imuac héra hicñigéñu newéséman. Ai méñac méñ meanzan séc hiarudaru ségiségiyaguc wammac.

³ Amaga qeriaiguc ininça imi wain ic héra mérianaguc éséc nec wanu, nambérac hécgá zaega lelecgéma tacma kenzu imi enér olivan ic séra qeqeya éséc nec wammu.

⁴ Ninzu, Yaweac eeya héimianzac imi hélac nec imuhuc mérianaguc wanjanzac.

⁵ Yawenér Zioniguc kecma mérian haigémmac. Wanu Yerusalemac mérian imi kic qeli kecbéséman nalé imuac suraiguc séc hémbéséman.

⁶ Esahécgá hicñigic inicbéséman. Israel héra géségaiguc luae hemac.

* 127:5: Hebirao aciguc; sangulaniguc.

² Héléacnec ni qerina* kuma mama mebélacgéwa kokoc namu nema sécgémiyu nenjocyawac tawéiguc heanzac imuac séc qerinanénj néj qema hezac.

³ Israel ini degucmuacnec hémbénaña Yaweac niñkumu wammu.

132

Anutunénj Zioniguc hémbénaña kecmaç.

¹ (Ocmuñ téréyaiguc enenjawac legic.) Yawe, Dawidiac niñac wamma inénj yéwéri hénia hénia bisiqaténj wanec imi niñqeliwésémañ.

² Inénj Yawe zépañgé mima Yakoboac wandac wandac minjina zéseli mima yomuhuc zéyec;

³ Ni héléacnec amanaiguc ménda emmañ. Hehe duñnaiguc ménda emma hemañ.

⁴ Wañu kicna galengéwa gau niñ ménda wammac, wañu kicna amia ménda waiwa mamac.

⁵ Imuhuc wammanec kecma ama geric ménj Yawe guac buña mewa tecgémac. Yakoboac wandac wandac minjina, ama ménj guac buña mewa tecgéyuguc mia kicna waiwa gauya hemac.

⁶ Nini Efarata amaiguc tacma sisipac acgawac katapa imuac zégic niñiñ. Wañu Yarim baec kisiaiguc miñicñiyiñ.

⁷ Hagic iwac tacyac wawañawac amaya imuaru kerenni, keremma hénia titiya imuac wésiaiguc sigémini.

⁸ O Miñ Kewu gi yacma tacniniñ amagaiguc hama embésémañ. Gi zéma sisipac acgawac katapa kuhaguc imi momacnec.

⁹ Wañénécmina héfac oo ichécga ienenj haka solañanénj séwi usugina ésécnec héigic hiñgacmac. Wañu ichécga téreya ienenj ségiségi wamma qacmu.

¹⁰ Welenj qeqe icga Dawidiac niñmiwésémañ. Guac haléc naecmimiaga imi ménda nesimina kenju.

¹¹ Yawenénj Dawidiac ac héla yomuhuc zépañgémiyec. Inénj imi ménda andé qema kemmac; Guac sac igucnec hiñjimu ionarunec ménj tatacga edamuyaguc imuaru opocba tacmac.

¹² Nañhécga enenj zikiziki ac zéma héipuc acna ku énécmimañ imi tohoma wammuiguc imi nañhécgina ienenj imuhucyanec tatacga edamuyaguc imuaru tetcgia qahac tacmu.

¹³ Yawenénj Zioniguc* tacyac wammañ jé ama imi megésima yomuhuc zéyec;

¹⁴ Yomi mia nuac tac niñiñ wawañawac buña hémbénaña wanzac. Ni imuac wañi imuac mia yomuaru tacyac wammañ.

¹⁵ Ni imuac nene yaka kindindiña mesaima imuac ic embachéra maqeqeya gumu énécmiwa sécgé énécmimac.

¹⁶ Wañu hofac oo ichéra anjénj titina imi maleku ésécnec héiéncmimañ. Ocmuñ imuac téré ichéra ienenj ségiségi wamma hémbénaña legic héima kecmu.

¹⁷ Nej zéwa ama imuaru Dawidiac niñac wamma iliha ménj† éréma yandimac. Wañu ni nenaoc halécnéj météré mimia iwac niñ wamma kifa mézézéngéwa héñtegicmu.

* **131:2:** Kecec urñaña. * **132:13:** Yerusalem taczac baec boña imuac qara. † **132:17:** Ac iliha imuac hénia imi kuc yanda, wañu yomuaru imi ic kewu ménj hiñjimañ niñ zézéya.

¹⁸ Neŋ iwac hazéchéra ionac imi gamu qeŋenéh séwi usugina ésécneć
héiénéćmiwa hiŋgacmac, neŋ iwac imi ic kewuac opoc haimiwa asarimac.

133

*Ala siŋ waŋamuma kekeć
imi mériaŋaguc.*

¹ (Ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋawac legic.) Ninzu, dactmuna momac yanda
azoroma ewa momac wamma kekera imuac hiabiaya zéma inicsoroc
sorocya imi yei dimuhucya wanžac!

² Tanera imi mia haléc Aronac orucyaiguc qocgégic ewa zucya igucneć
mama malekuya horua imi mézécgéma mama zécgériaiguc momacneć
naecmiyec ésécneć.

³ Waŋu Herimon baec boŋawac tutulucnéŋ* Zion baec boŋaya boŋayaiguc
mama mebélać géanžac ésécneć. Imuac hénia imi yomuhuc; Baec imuaru
Yawenéh mériaŋ ac zéyec. Imi mia kekeć hehe seliawac mériaŋ ac.

134

Siŋi qeriaiguc mepé qepési wammimu.

¹ (Ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋawac legic.) Siŋiaiguc Yaweac amaiguc welen
qema naŋanžu Yaweac welenqeŋeć ichéra ini moczoŋ Yawe mepésimu.

² Méragina meyaćgic ocmuŋ téréyaigucgeŋ kendaru Yawe mepésigic.

³ Baec kurumeŋ zéyu hicŋiyec Yawe inéh mia Zion igucneć mériaŋ ac
gézémac.

*Anutuac kuha zéma hiaya
niŋac mepésimigic.*

135

¹ Haleluya, Yaweac qara mepésigic, Yaweac welen qeŋeć ichéra ini i
mepésigic.

² Yaweac ocmuŋ, Anutuninawac ocmuŋ imuac sombeniguc nanžu ini

³ Yawe mepésigic. Yawe imi hiabia, waŋu qara imi niŋsoroc sorocya,
imuac niŋac qara imi mepésigic.

⁴ Yawenéh eŋeya niŋac wamma Yakobo, qara mén Israel i aŋgétiyu iwac
buŋa waŋec.

⁵ Ni ninžua, Yawe imi kuneh yanda, waŋu nemu momac yanda onogicžac.

⁶ Yawe imi haka niŋu sécgéyu séc waŋanžac. Kurumeŋiguc zéma baeciguc,
waŋu konduniguc zéma zékéh hiŋgac hiŋgara horuaiguc.

⁷ Inéh zéyu baec zécgériaiguc hosusu yacanžac. Waŋu kia mihićŋimaŋ zé
pilitic mihićŋianžac. Waŋu luhuc ézéyu hofiya igucneć éréma haanžac.

⁸ Inéh mia Izipte baeciguc méréc merachéćgina ic zéma yaŋhéćgina
momacneć unudareć.

⁹ Izipte baec, guaru mia Yawenéh haka sésécyaguc zéma haka welicwelic-
gia méliyu Farao zéma ichéra momac yanda ionac hayec.

¹⁰ Inéh baera baera sasala unuma ic kewu kucginaguc unuhumuyec.

¹¹ Qacgina imi Amori ic ionac ic kewu Sihon zéma, Basan ic kewu Ok
zéma, Kanaan baecac ic kewuya ic kewuya momac yanda.

¹² Waŋu baecgina imi Israel ic embachéra ionac buŋa qema énéćmiyec.

* 133:3: Kiwi tosaraguc; séŋeréc.

¹³ Yawe, guac qacga imi hémbénaŋa hema kecmac. Yawe, guac qacga imi hémbénaŋa niŋqeli mimia wammac.

¹⁴ Yawenéh eneya ic embachéra zénaŋgé énécmimac. Waŋu welen qeqe ichéra ewa biric niŋénécmimac.

¹⁵ Baera baera imuac nemu imi siliwa zéma goli, ic méranéh memeya.

¹⁶ Kua ginagucnéŋ ac ménda zéanžu, kicginagucnéŋ kic hihigina qahac.

¹⁷ Gezac ginagucnéŋ ac ménda niŋanžu. Waŋu kua ginaigucnéŋ wéséségina qahac.

¹⁸ Imuhucya meanžu ini zéma imuaru héima naŋanžu ini imi moczoŋ imuhucyanec wamma kecmu.

¹⁹ Israel héná gésé ini, Yawe mepésigic. Aronac héná gésé ini Yawe mepésigic.

²⁰ Lewi héná gésé ini Yawe mepésigic. Yawe eeya héimianžu ini Yawe mepésigic.

²¹ Yerusalemiguc tacyac waŋanžac Yawe imi Zioniguc mepésimimia wammac. Haleluya!

136

Goi héihéiya niŋac Anutu ewa hia ac ézégic.

¹ Yawe imi hiabia, waŋu goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac i ewa hia ac ézégic.

² Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac nemu momac yanda onogicma Anutu keczac i ewa hia ac ézégic.

³ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac miŋ kewu momac yanda onogicma Miŋ Kewu kecanžac i ewa hia ac ézégic.

⁴ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac eneyaocnec kiwi welic welicgia kunen yanda meanžac i ewa hia ac ézégic.

⁵ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac niŋtegic qinŋtegicyanéŋ kurumeŋa kurumeŋa zéyu hicŋidarec i ewa hia ac ézégic.

⁶ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac doku qahaiguc baec lémbécma haiyec i ewa hia ac ézégic.

⁷ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac asac mararan kunen kunen zéyu hicŋidarec i ewa hia ac ézégic.

⁸ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac kaiwenéh kaiwe séc galeŋ nammac niŋac zéyu hicŋiyec i ewa hia ac ézégic.

⁹ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac maso zéma ménni sikilunéh siŋi galeŋ nammuc niŋ zéyu hicŋidarec i ewa hia ac ézégic.

¹⁰ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac Izipte baeciguc méréc merachécgina unuyec i ewa hia ac ézégic.

¹¹ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac Izipte ic ionac sugina igucnec Israel héná gésé onagicma hayec i ewa hia ac ézégic.

¹² Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac méraya kuhagucnéŋ suluma naŋgé nénécmima nonagicma hayec i ewa hia ac ézégic.

¹³ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac kondun pésia qeriru nówéc nówéc naŋoc i ewa hia ac ézégic.

¹⁴ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac Israel hénaoŋin goigina héima kondun namuŋaiguc onagicma hayec i ewa hia ac ézégic.

¹⁵ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac Farao zéma ténggiŋ ichéra kondun pésia imuaru hoturu énécmiyu melemma hiŋgacgi i ewa hia ac ézégic.

¹⁶ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac ic embachéra onagicma baec kéra kériasia qericma keŋec i ewa hia ac ézégic.

¹⁷ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac ic kewu kunen kunen unuyec i ewa hia ac ézégic.

¹⁸ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac ic kewu qac buŋaginaguc unuhumuyec i ewa hia ac ézégic.

¹⁹ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac Amori ic ionac ic kewu Sihon qehumuyec i ewa hia ac ézégic.

²⁰ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac Basanac ic kewu Ogo qehumuyec i ewa hia ac ézégic.

²¹ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac baecgina onagicma ic embachéra ionac buŋa qeénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

²² Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac welen qeŋe ichéra Israel ionac wamma baec iwawai buŋa qeénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

²³ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac maŋeqeya kecni niŋnéncmiyec i ewa hia ac ézégic.

²⁴ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac hazéchécnina ionac méragina igucnec metecgé nénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

²⁵ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac séwiginaguc kecanzu ionac nene yaka gumu énécmianzac i ewa hia ac ézégic.

²⁶ Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac kurumenŋac Anutu ewa hia ac ézégic.

137

Yerusalemiguc kisikiyoŋ hiŋjiyu zésiac waŋgi.

¹ Nini Babilon baecac doku téfara zécgériaiguc tacma Zion niŋqelima siariŋ.

² Imuaru suruŋ ic naŋu hawaiguc gita kulelenina koroni naŋec.

³ Hénia imi yomuhuc; Hésa icac nénépésigic ienen imuaru legic héiwiŋ niŋac nénézégic imuhuc waŋiŋ. Amanina kisikiyoŋ qenénécmigic imi enen Zionac legic méŋ héigic nimma ségiségi wanni zégic imuhuc waŋiŋ.

⁴ Nini dimuhuciguc Yaweac legic imi baec méréraiguc kecma héiwiŋ?

⁵ Yerusalem ni guac eluŋ numaciguc imi méra héina imi gita qeqeac héniawac eluŋ qemac.

⁶ Guac eluŋ numaciguc, waŋu Yerusalemac nimba ségiségina tosara onogicma eŋeŋa ménda wammaciguc imi legic ménda héimaŋ niŋac eze-laŋnanéŋ owuruŋnaiguc mékétamac.

⁷ Yawe gi Yerusalem imi zérabéra mihiŋciyec nalé imuac niŋqelima Edomac qelihéra ununa. Hénia imi ienen imi yomuhuc zégic; Héndén qéndéŋgi, ama wotuŋa momacnec hérédacma kisikiyoŋ qegic.

⁸ Héniaŋac buŋa embac biria, Babilon baec gi, méŋnéŋ méŋ geŋ waŋ nénécmineac séc imuhucyanec waŋgémmac imi ségiségiyaguc wammac.

⁹ Méŋnéŋ méŋ kokochécga hociguc qéséŋ énécmimac imi ségi ségiyaguc wammac.

138

*Dawidiac ewa hia ac zéma
mepé qepési ac.*

¹ Ni qeri howiacnec ewa hia ac gézézua. Nemu ionac kicginaiguc gi mepésigénzua.*

² Ni ocmuṅṅa téréyawac† sicgégémba hazac. Wanu goi héihéiga zéma hakaga héla imuac niṅ guac qacgawac ewa hia ac gézémanṅ. Imi mia gi qacga zéma zézé seli acga meyacna iwawai moczoṅ qehoturuma onogicma eṅec imuac mia imuhuc wanḡénzua.

³ Ni guruyi nalé imuaru acna melenṅnec, wanu kekec uṅanawac kuha meyandi nénṅec.

⁴ Baecac ic kewu moczoṅ ienenṅ kuaga igucnec acga niṅic imuac niṅac ienenṅ Miṅ Kewu gi zéhiaṅu gémmu.

⁵ Yaweac eḡamuya imi eṅeṅa yanda imuac ienenṅ Yaweac hakayawac mepésimimu.

⁶ Yawe imi eṅeṅa. néṅ mamaya hia inicgaleṅ waṅ énécmianzac, wanu tétéc qeḡe ic imi acguc lakec kecma hia inictegicanzaṅ.

⁷ Ni zéra waiya qeriaiguc keṅha wamba gi kekecna héṅgaleṅ wanḡanzaṅ. Wanu hazéchécna ionac qeri gericgina igucnec méraga suluma méra héiganéṅ metecgé néṅanzaṅ.

⁸ Yawenéṅ nuac wamma eṅeya ewa siṅ hezac séc wandacmac. Yawe guac goi héihéiganéṅ hehe seli hema kecmac. Ai méraganéṅ memeya imi ménda waiwésémaṅ.

139

Anutuac kiwa igucnec néṅgacbiṅac séc qahac.

¹ (Legic galeṅawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe gi ésé hindihindi wannémma niṅtegic néṅanzaṅ.

² Tacyacna nimma lakec kecma niniṅna niṅtegicanzaṅ.

³ Héna kekecna zéma hehena héṅgaleṅ wamma wawaṅ memena imi moczoṅ niṅtegicnecac niṅtegicanzaṅ.

⁴ Ac méṅ ezelaṅnaiguc ménda hicṅi tegirunec Yawe geṅ bec howiacnec niṅtegicanzaṅ.

⁵ Gi wésé andu lelecgé némma méraga nuac qacnaiguc hainéṅanzaṅ.

⁶ Niniṅ imuhucya imi eebipiya séc méṅ eṅeṅa wanu nimmaṅ zéma nimbipizua.

⁷ Ni uṅaga waima dimia méṅ hia kemmaṅ? Kic ségéraga néṅgacmima dimuaru méṅ saṅgiwinec?

⁸ Kurumeṅiguc embinec imi imuaru gi keczaṅ. Humuc amaiguc hiṅgacma hehe tatacna lémbécbinec imi imuaru acguc gi keczaṅ.

⁹ Siṅunec imi aṅoṅ héiyu qeṅḡaṅnaguc putitima kemma konduṅ tetc-giaiguc keremma tachinec

¹⁰ imuaru acguc méraganéṅ nuagicma méra héiganéṅ selianec népési wésémaṅ.

* **138:1:** Hénia imi efefianec niṅasariwiṅac séc qahac. Néṅ niniṅ ic tosaṅa imi yomuhuc héniaya zéaṅu; Nemu tosaṅa ménda mepési énécmima guacnec sac mepésigénzua. † **138:2:** Yerusalem ocmuṅ imi ménda megic heyec. Imuac niṅ yomi imi sel hali héna acac katapa haigic heyec imuac zézéya.

¹¹ Siŋi panamaŋnén hoturunén asac mararaŋ lelegé némma hezac imi siŋidénghédaru zéwinec,

¹² guaru imi siŋi zéma kaiwe imi héniaŋira momacguc wanzac imuac niŋac guac kicgaiguc imi siŋinén iwawai mén ménda musaŋgémac. Waŋu siŋi imi kaiwe ésécnec asahaguc wammac.

¹³ Geŋ mia séwinawac qeriaiguc séwi taséna momac momac mi-hicŋidacnec. Neŋgocnawac héri qeriaiguc geŋgaoc mia séwina toro toroya moczoŋ areŋgéma mihicŋi nénec.

¹⁴ Ni imi hiabianec welic welicŋianec mihicŋi nénec imuac niŋ ewa hia ac gézézu. Wawaŋ memega imi welic welicŋiaŋuc imi qeri uŋana acguc héntegicanzac.

¹⁵ Sasaŋgiaiguc menénma baec dumuc siraiguc welic welicŋianec menénec nalé imuaru nuac séwi busuac iwawai imi guac kicga igucnec ménda saŋgima heyec.

¹⁶ Séwinawac tanera ménda hicŋi tegirunec qérawa imi kicganén bec hénec naléna ménda ducŋiyunec bec séwinawac tasia hicŋima keŋec séc kiwigaiguc ona hedaczac.

¹⁷ O Anutu niniŋa imi nimba eebipiyaguc eŋeŋa wanzac. Qétéya imi acguc yei eŋeŋa wanzac.

¹⁸ Némacnanén olombinec, qétégina imi sakasac ogiczac. Ni gau igucnec yacmaŋ imuaru acguc giguc kecmaŋ.

¹⁹ O Anutu kaižiliwen ic unuwaŋnec, sac nene ieneŋ wainénma kembunec.

²⁰ Ieneŋ guac zébiri qébiri waŋgénanžu. Hazéchéca ieneŋ kicgaiguc iwawai eŋomiawac séwi eŋeŋ waŋanžu.

²¹ O Miŋ Kewu guac mézégina tianzac imi onac ni acguc mézéna tianzac. Waŋu gi zébiri géŋanžu ionac imi ewa lolon waŋ nénanzac.

²² Ieneŋ hazéchéca wanzu imuac ionac niniŋ biric hélacnec késa keczu.

²³ O Anutu néŋsosolima batucgé némma qerinawac hénia niŋna. Batucgé némma niniŋna niŋtegicna.

²⁴ Néŋgésina nuaru wawaŋ meme biria mén hezaciguc qindiŋi némma héná hémbénaŋawac buŋa imuaru nuagicna.

140

Hazéchéra ionac murunec metecgé mimac niŋ zéwelerec.

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe ic biria ionarunec metecgé némma. Kaižiliwen ic ionac murunec saiwa menénna.

² Ieneŋ qeriginanén haka biria niŋareŋ mema nalé séc yaré mihicŋianžu.

³ Ieneŋ mokoleŋ ésécnec ezelanŋina qericgic zéraguc waŋanzac. Waŋu ezelanŋina bawaiguc imi qaté mokoleŋac kua doku zéraguc he énécmizac. (Ohec)

⁴ O Yawe galeŋgé némma. Kaižiliwen ic méraginaiguc embi niŋac. Yaré qeqe ic ionarunec hetecgé némma. Ieneŋ imi néfacgé némbiŋ zé wanzu.

⁵ Séwi eŋeŋ ic ieneŋ mebiŋi némbiŋ zé bétac hainénma hésanéŋ ufc mema héná ewiaiguc haima baec sésénna éségic hezac. (Ohec)

⁶ Ni Yawe yomuhuc zéma gézézu; Gi Anutuna, O Yawe, guru héhélinawac gezac haina.

⁷ Nuac anŋén titi Miŋ Kewu Yawe, gi yaré naléiguc orucnawac saiwa menénec.

⁸ Yawe kaiziliwen icac ewa siŋ imi ménda nimmina. Manambatucac niniŋ biria imi muŋguc ménda seligimac. Qahac waŋu séwi eneŋ wambu niŋac. (Ohec)

⁹ Lelecgé néŋanzu imi eneŋ orucgina meyacgic, zéna eneŋ ezelaŋginawac zéranéŋ liliŋgéma eneŋ hoturu énécmimac.

¹⁰ Geric lokocnéŋ ionac mama hoturu énécmimac niŋ wanzua. Gericiguc néfacgé énecmima baec séséŋ imuaru hiŋgacma muŋguc ménda érému.

¹¹ Zébiri qébiri ic ieneŋ baeciguc ménda seligima nammu. Yaré qeŋe ic imi birianéŋ méndacmima kemma inimac.

¹² Ni niŋzua Yawenéŋ zérabéra mihiŋjima keczu ionac acgina goiya héianzac. Waŋu maŋeŋeya ieneŋ aciguc eŋgic zédiŋi énécmianzac.

¹³ Hélaŋcneŋ ic solanŋa ieneŋ guac qacgawac ewa hia ac zému. Ic dindiŋa ieneŋ kicgaiguc tacyac wammu.

141

Kaiziliwen igucnec aŋgéŋa timac niŋac zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe ni guru héhélizua, focdac hanéŋna. Guruwa ewa hétéŋnawac gezac haina.

² Zéwelecnawac niŋna hofac héméŋa hiabia ésécneŋ wammac. Mérana meyacba iminéŋ siŋiyawac mulu ai ésécneŋ wammac.

³ Yawe kuanawac galeŋ meme ai ic méŋ opocna naŋu. Kua tasénawac naguya galeŋgéma kecbésémaŋ.

⁴ Imuhuc waŋ néŋna qerinanéŋ haka biriawac ménda qasima mamac. Képésic meme ic iniguc momacneŋ haka biria ménda wammaŋ. Waŋu ionac nene halécyaŋuc imi ménda nemaŋ.

⁵ Waŋu ic solanéŋ orucnaiguc numindiŋi néŋu nimba goi héhiéiya ésécneŋ wammac. Waŋu qindiŋi néŋu nimba orucnawac météré haléc ésécneŋ waŋu orucnanéŋ imuac héŋacya ménda memac. Ionac haka biria imuac niŋac kileŋ ni zéweleŋ ai memaŋ.

⁶ Waŋu galeŋhécgina* hocnéŋ unugic mama unuyu, ic embac ieneŋ ackuazécna† imi siŋaŋuc wanzac imi niŋtegicmu.

⁷ Waŋu ieneŋ ackuazéc yomi niŋqelimu; Ai icnéŋ baec patoma hoc sira gilicig hezac ésécneŋ siŋnina imi kicsuan kuayaiguc héndéŋ qéndéŋgiawac hezac.☆

⁸ Miŋ Kewu Yawe kicna hiwa guaru hayu néŋgacma guac hazua. Qeri uŋana imi katanec ménda waimina nammac.‡

⁹ Ni galeŋgé némma biria meme ic ieneŋ népésimaŋ zé bétac haigic imuacneŋ zéma ionac baec séséŋ igucnec metecgé néŋna.

¹⁰ Ic biria ieneŋ wai énécmima eneŋ bétacginaiguc momacneŋ hiŋgacgic inimac, néŋ ni imi técgéma ogicmaŋ.

142

Zérabéra igucnec metecgé

mimac niŋ zéwelerec.

¹ (Dawidiac Masikil tanera legic. Baŋec méŋac qeriaiguc saŋgima zéweleŋ ac yomi zéyec.) Ni Yaweac qachéhélizua. Ni Yaweac qacma zéwelecmizua.

* **141:6:** Saulo zéma ichéra. † **141:6:** Anutuac ackuazéc Dawidiŋéŋ zéauyec imuac zézéya.

☆ **141:7:** Yes 26:19 ‡ **141:8:** Ac yomuac hénia imi; Ménda wainéŋna kec humuwi niŋac.

² Ni ewa gorona wésiaiguc qocgéwa mazac. Wanu nuac zéra waiya imi zéhicji mizua.

³ Qerinaiguc qeri uñananén kic gili gili wanec séc, geñ mia hénana bétacya qahac imi ninjacma mihicji nénec.

Ni hénaga agaleñ keriiiguc ienen sangima bétac hainéngic.

⁴ Nuac héinaiguc hima hénna, méñnéñ méñ héniana ménda ninñéñu hoczua. Hainezic méñ ménda hayu hoczua. Méñnéñ méñ qeri uñana ménda galeñgé néñu hoczua.

⁵ O Yawe ni zésiác wanjémma zézua. Miñ Kewu geñgaoc imi hainezicna zéma kicqeli kekec baec yomuaru gi imi nuac buña wanzan.

⁶ Zésiácna ninna, ni maqeqeya wamma kecanzua, nunesi wanñéñanzu ionac méra igucnec metecgé néñna, ienen kucgina eñeña nuac séc qahac.

⁷ Qeri uñana imi hésa ama igucnec hulac néñna, qacgawac ewa hia ac zéman. Goi héihéi wan nénna, ic solañ ienen lelecgé némma nammu.

143

Hazéchéra méragina igucnec metecgé mimac niñ zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Yawe gi zéweleca ninna. Guru héhélinawac gezac haina. Héniaga héla zéma héniaga solañawac séciguc acna ninna.

² Guac kicgaiguc imi baec ic méñnéñ méñ képésic solañ ménda keczac. Imuac niñac welen qeqe icga niguc ac ai ménda mena.

³ Hazécnanén qeri uñanawac zuñ mezac. Kekecna qéziyu baeciguc maqezac. Sinji tunuman qeriaiguc noporu becaru humugic ionac séc wanzua.

⁴ Imuac qerinaiguc qeri uñananén kic gili gili wan néñu wésé bacna imi téman zé wanzac.

⁵ Ni nalé wahalawac nimba kenzac. Ai menec imi qerinanén nimma taczua. Wanu iwawai méraganén wamma menec imi nimma

⁶ mérana guac murugeñ suluzua. Baec irec irecgianén doku niñ humanzac imuac séc kekec uñananén guac wammizac. (Ohec)

⁷ Yawe gi acna foc ninñénna. Qeri uñana kuha mazac. Kic tanecga ménda musanjé nénna. Baec séséñiguc hinjacanzu ionac séc wambi niñac.

⁸ Ninjkinzéñna imi guaru hezac imuac niñ sinjunc goi héihéigawac ackuazéc nézéna nimba. Kekec uñana guaru nanjéwa érezac imuac mia hénaga kecman niñ ninzan imi ku nénna.

⁹ Yawe hazéchécna ionac méragina igucnec metecgé nénna, ni guac méragaga bawaguc sangizua.

¹⁰ Gi nuac Anutu keczan, imuac niñac ku nénna guac ewa sinja méndacma wamman. Uñaga imi hiabia, imuac hénaga kondonaguc nuagica kembéséman.

¹¹ Yawe qacgawac wamma kekecna meqeli néñna. Solañ dindinagawac séciguc zéra waiya igucnec népésina éréwa.

¹² Wanu goi héihéiga nuac hezac imuac séciguc hazéchécna qeric énécmina qahac wanjic. Neñ guac welen qeqe icga kecza. Imuac niñ qeri uñana yéwéri mihicji mianzu imi moczon auénécmina qahac wandacmu.

144

*Baec yanda imi anjéŋa timac
niŋac zéwelerec.*

¹ (Dawidiac legic.) Yawe hainezicac zamanziŋna i zézé ségiségi wammi-man. Inéŋ mérana yaréac meefima mérana merawa yaré qeqeac hénia kumiyec.

² Yawe imi goi héihéina, zamanziŋna zéma baŋecna, inéŋ neuŋ kiropo selina zéma metec metecna zéma saiwana, ni imi ic embac hécna méra bacnaiguc onopocanzac iwaru mia héiselianzua.

³ Yawe, gi ic imi némac hiaya niŋac eeya héianzan? Miŋ Kewu gi baec icac ninna némaria waŋu niŋmianzan?

⁴ Ic imi kua wésésé ésécnec hotoŋadac kecma qahac wammac, waŋu kekec naléyanéŋ amia timima kenjanzac ésécnec focdac hama kemmac.

⁵ Miŋ Kewu gi kurumenŋ misicgéma tima mana. Baec boŋa séc onosina hofac téma yacmac.

⁶ Hažéchécgá pilitic giliénécmina héndéŋ énécmína. Žakoŋga* muima héndéŋ énécmína keŋgic.

⁷ Ounec méraga suluma népésina éréwa. Doku qaun kuhaguc imuacnec zéma ic mérera ionac méragina igucnec metecgé nénna.

⁸ Ieneŋ kua taséginanéŋ ikoc ac zéma méra héiginanéŋ manam batuc ai meanzu.

⁹ O Anutu ni legic qelia héima gita hésia 10 imi qema legic héigénzua.

¹⁰ Geŋ meseli énécmína ic kewuya ic kewuya yaréginaiguc onogicanzu. Welenŋ qeqe icga Dawidi sou zéra igucnec metecgé néňanzanŋ guac mia legic héigénzua.

¹¹ Ic enia ionac méragina igucnec ni metecgé néŋna. Ieneŋ kua taséginanéŋ ikoc ac zéma méra héiginanéŋ manam batuc ai meanzu.

¹² Naŋ hécnina imi ic hésia komoranéŋ kecma séha séc yandianzac ésécnec wammu. Waŋu bérac hécnina ieneŋ ic kewuac ama yanda meanzu imuac hénia méndacma méra kiwi héimimia ama kewuac wotuŋa hocnéŋ memeya imuhucya ésécnec wammu.

¹³ Hofi amaninaiguc nene mérianŋ kuaya qeyu rama hécnina ieneŋ baec kisiaiguc saigic zanégina imi tausenŋ tausenŋ zéma 10 tausenŋ 10 tausenŋ wammu.

¹⁴ Burumakao hécnina iwa ieneŋ haléginaguc réwéria wammu. Nununesi ménda hicŋjiyu ama sombeŋnina iguc zésiaac mén ménda hicŋjimac.

¹⁵ Ic embac areŋ imuhucya imi zézé ségiségi ginaguc. Ic embac Yawenéŋ Anutu kecénécminia imi zézé ségiségi ginaguc.

145

Anutuac hiaya zéma kewuya.

¹ (Dawidiac mepé qepési ac.) Ic kewu Anutuna, ni zézé ségiségi waŋgémma qacga nalé tetcgia qahac mepési gémmanŋ.

² Ni kaiweya kaiweya zézé ségiségi waŋgémmanŋ. Waŋu qacga tetcgia qahac mepési gémmanŋ.

³ Yawe imi kunenŋ yanda imuac kunenŋ yanda mepésimimia wammac. Kunenŋ yandayawac séha imi qétéya olombinac séc qahac.

* 144:6: Žakoŋ imi piliticac séséc ac wanžac.

⁴ Hicnisaia hicnisaia emma kemma guac wawan memega imi mepésima haka silicga kuhaguc imi zéau énécmimu.

⁵ Qac bunaga eebipiyaguc zéma edamugaguc imi zéma guac haka welic welicgia imi qerinanén zénimma kecman.

⁶ Hakaga welic welicgia imuac kuha imi zéau énécmimia wammac. Ni acguc héniaga kuney yanda imi zéau énécmiman.

⁷ Ienen guac sese kuney yanda imuac bunja zéma guac héniaga solanja imuac legic héimu.

⁸ Yawe imi ewa hiawac wan énécmima ewa biric wan énécmima qeri geric foc foc ménda wamma goi héihéi kuney yanda wan énécmianzac.

⁹ Yawe imi kekec momac yanda hiabia wan énécmima zéyu hicnima keczu séc goi héihéi wan énécmianzac.

¹⁰ Yawe gen zéna hicnima keczu imi moczon guac ewa hia ac zému. Guac muru météré amuma kekec ienen gi mepésigémmu.

¹¹ Ienen guac hénigalen ama arenja yanda imuac edamuya zéauma guac kucga zéeminiw wammu.

¹² Guac ai kuhaguc imi zéma hénigalen ama arenja yandagawac qac bunayawac edamuya imi ic onac qelihécgina énézégic nimmu.

¹³ Guac hénigalen ama arenja yanda imi hénigalen ama arenja yanda hémbénan. Wanju hénigalen aiga imi hicnisa lépaya lépaya hema emma kecmac. Min kewu imi zéyu hicnima keczu imi moczon goigina héima ménzé ménzéya qahac zikiziki acya moczon méndacanzac.

¹⁴ Yawe imi tendingéwin zé wananzu ionac nangé énécmianzac. Wanju mema titi wan énécmimia imi meyac énécmianzac.

¹⁵ Kekec momac yandanén guaru kic hianzu. Gen nalé zézéya méndacma nene yaka gumu énécmianzan.

¹⁶ Wanju méraga suluma iwawai kekecginaguc imi moczon galengé énécmima sécgé énécmianzac.

¹⁷ Yawe imi wawan memeya moczon solan dindin wananzac. Haka silicya moczon ewa hiawac wananzac.

¹⁸ Yawe imi zéwelec wammima hélacnec zéwelecanzu séc hosucgé énécmianzac.

¹⁹ Inén mia eeya héimianzu séc ewa singinawac sécgé énécmianzac. Wanju ionac qac héhéligina imi nimma anjéngina tianzac.

²⁰ Yawe imi goi héihéi wammianzu séc hénigalen wan énécmianzac, nén kaiziliwen ic imi moczon mebiré énécmianzac.

²¹ Kuananén Yaweac qac bunaya zéauman. Wanju séwiginaguc momac yanda ienen gara téréya imi tetcgia qahac mepésimu.

146

Anutunén méra miyu mepésimiyec.

¹ Halleluya, kekec unana Yawe mepésina.

² Ni kecmma emma kecman séc Yawe mepésiman. Kecma emma kecman séc Anutuna legic héimiman.

³ Ini ic enen ionaru ménda lahengému. Baec ic ienen méra énécmimuac kuc ménda he énécmizac.

⁴ Ienen imi unagina wai énécmiyu baeciguc lilingéma kemmu. Kenjic kaiwe imuaru mia ionac ninaren arenjia imi moczon qahac wandacmac.

⁵ Yakoboac Anutunénj méra mimac imi ségi ségiyaguc. Wanju Yawe Anutuyawac ninjkumuma kecanzac imi zézé ségi ségiyaguc.

⁶ Yawe imi baec kurumej zéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi moczonj zéyu hicnidadcigic. Wanju hémbénaŋa qeri héra késa kecanzac.

⁷ Inénj hédacgé énécmiawac kecanzu imi héra acac séc zédinj énécmima yaka ninj humuanzu séc nene yaka gumu énécmianzac.

Wanju Yawenénj qaté énécmimia imi hulac énécmianzac.

⁸ Yawenénj kic hilic onac kic hihi meénécmianzac. Yawe imi mema titi wanj énécmimia imi meyac énécmianzac. Wanju Yawe imi ic solanŋa goi héihéi wanj énécmianzac.

⁹ Yawe imi ic kianŋa héngalenj wanj énécmianzac. Wanju qawéc gupanj énépésima nanŋgé énécmianzac. Wanju kaiziliwenj ic ionac hénagina imi mebirí énécmianzac.

¹⁰ Zion ama arenŋa yanda, Yawe guac Anutunénj hicnjsai lépaya lépaya hémbénaŋa héngalenj wanjémmac. Haleluya!

Anutunénj Yerusalem héngalenj wammianzac, mepésimini.

147

¹ Anutunina legic héimimia imi hiabia. Wanju imi ninjsorocya zéma ninju sécgémac. Imuac ninŋac Yawe mepésini, haleluya!

² Yawenénj Yerusalem meyacgéanzac. Inénj mia Israel héndénj qéndénj wanj énécmigic keczu imi qutulanŋé énécmianzac.

³ Inénj ewa biric wamma keczu séc mehiaru énécmima wizigina oso énécmianzac.

⁴ Inénj ménni sikilu qétégina oloŋ énécmima qacgina qacénécmianzac.

⁵ Minj Kewunina imi kunerj yanda, kuc yandayaguc. Wanju ninjtegic qinŋtegicya séha imi olombinŋac séc qahac.

⁶ Yawenénj memaamuma kecanzu imi énépésima nanŋgé énécmianzac. Wanju kaiziliwenj ic imi giliyu baeciguc maunudacmac.

⁷ Saiwop zémima Yawe legic héimimu. Gita kulele qema Anutu legic héimigic.

⁸ Inénj hosusu haima kurumej osoanzac. Wanju baecac wamma kia imi hofiaiguc haiyu heanzac. Wanju kia haiyu baec bonŋaiguc qézézac éréma yandianzac.

⁹ Inénj hasénj yanj zéma koeckoec nei meráwanénj qacma kecŋic nenegina mihicnŋi énécmianzac.

¹⁰ Yawe imi becosicac kuhawac ninjkumuma kenzu ionac sinŋina ménda ninanzac. Wanju ic ménj enŋeya héra kuhawac ninjkumuma kenanzac imuac ménda hénsorocanzac.

¹¹ Inénj eeya héimima goi héihéiyawac kic hihi wanŋanzu ionac mia ewa hia ninanzac.

¹² Yerusalem gi Yawe legic héimina. Zion gi Anutuga legic héimina.

¹³ Inénj amagawac nagu wétéya imi meseligianzac. Wanju ama imuac qerigaiguc merachécŋa mérianŋa mihicnŋi énécmianzac.

¹⁴ Inénj baecgawac suc séré yanda imuac qeriaiguc luae qegénju heanzac. Wanju nene héra gocmia hiabianénj gumu géŋju sécgéanzac.

¹⁵ Inénj zézé seli acya baeciguc méliyu ackuazéc iminénj foc foc kenanzac.

¹⁶ Inén komboc rama zucya imuhucya éséc nec giliyu maanzac. Wanu komboc bororoŋa baeciguc hicŋi hicŋiya imi qesayu bucgaŋen éséc nec heanzac.

¹⁷ Inén samén bororoŋa éséc nec komboc giliyu maanzac. Mérénén sanŋeŋa imi ogicma hia ménda tétén garimac?

¹⁸ Wanu inén zéyu komboc imuhucya imi pépélíma doku waŋanzac. Inén luhuc ézéyu qeanzac. Wanu doku ézéyu keŋanzac.

¹⁹ Inén ackuazécya Yakobo zéhicŋi miyec. Wanu héná acya zéma paken acya imi Israelac zéhicŋi miyec.

²⁰ Baec ménac ic areŋ tosia ionaru imi imuhuc mén ménda waŋ énécmiyec. Imuac ieneŋ Anutuac héná ac imi ménda ninzu. Haleluya!*

*Anutuac edamuya imi baec
kurumeŋ sécgéma hezac.*

148

¹ Haleluya, kurumeŋiguc keczu iní Yawe mepésigic. Yawe mepésigic, ou eŋeŋaiguc keczu iní i mepésigic.

² Kua meme uŋahéra iní moczoŋ i mepésigic. Kawali areŋhéra iní i mepésigic.

³ Maso kaiwe iri i mepésiyic. Sikilu asarianzu iní moczoŋ i mepésigic.

⁴ Kurumeŋac kurumeŋ iní acguc i mepésigic. Sawaiguc doku hedaczac iní acguc i mepésigic.

⁵ Momac yanda inén zéyu hicŋima hezu imi wai énécmigic Yaweac qara mepésimu.

⁶ Inén mérnén mén ménda logimac niŋ qanŋa silic hai énécmima imuhucya imuhucya hémbéŋaŋa kumu énécmiyu nanzu.

⁷ Baec igucnec Yawe mepésigic, kondunac mokoleŋ yanda zéma kondun zékéŋa zékéŋa iní momacnec.

⁸ Geríc zéma komboc zéma komboc boboroŋa zéma hosusu dépaŋ zéma luhuc kuaya tohoanzu iní acguc imuhucyanec.

⁹ Baec boŋa zéma baec qindin qindina moczoŋ, ic gocmiaguc zéma yéménzéc ic moczoŋ imuhucyanec,

¹⁰ hasén yaŋ moczoŋ yanda zéma ama yaŋ moczoŋ zéma gisic zéma nei qeŋgaŋinaguc moczoŋ imuhucyanec.

¹¹ Baera baera ic kewu moczoŋ zéma ic embac areŋa areŋa moczoŋ zéma ic eŋeŋa zéma baecac zétegittegic ic moczoŋ imuhucyanec,

¹² ic qapé, embac seraŋa, ic embac yanda zéma nambérac moczoŋ imuhucyanec.

¹³ Iwac qara momacgucnec sac eŋeŋa yanda wanzac. Wanu edamuya imi baec kurumeŋiguc keczu imi moczoŋ onogicma eŋeŋa wanzac, imuac niŋac momac yanda iní Yaweac qara mepésimu.

¹⁴ Inén mia héná géséhéra ilicgina meyac énécmiyec imuac niŋac i imi qéhéréngé mima kecanzu météré énécmimia Israel ic ionac mepé qepésiac bunja wanzac. Haleluya!

Anutuac haka hiabia ic embachéra ionac muru hezac.

* **147:20:** Hebiraio ac yomuac hénia imi; Yawe mepésigic!

149

¹ Haleluya, legic qelianén Yawe mepésigic. Météré ichéra* ionac azoazoroiguc legic héimigic.

² Israel imi eneya mihicni miyec iwac niñac wamma ségiségi wammac. Zionac nanhéra ienen enañ ic kewu niñac wamma ségiségi wammu.

³ Legic hirima qara mepésigic. Wanjon zéma gita qema legic héimigic.

⁴ Yawenén eneya ic embachéra niñac ségiségi wananzac. Wanju ic embac memaamuma kecanzu séc angéngina tima kiwi méréra hénsoroc sorocya meénécmianzac.

⁵ Météré énécmimia ienen imi edamuya qeriaiguc ségiségi wamma enañ hehe taticiguc legic héimimu.

⁶ Kuaginaiguc imi Anutuac mepé qepési acnéñ hemac. Wanju méraginaiguc sou bawa andia zéráguc imi he énécmimac.

⁷ Wanju iminén mia baera baera ic bakia melen énécmima ic embac areña areña tasé ku énécmimu.

⁸ Wanju ic kewuhécgina imi sen hésanén, ic eneña hécgina imi ainj bétaclén hénagina helanzí énécmimu.

⁹ Zétegic tegic ac ooyawac hezac imuac séciguc imuhuc wan énécmimu. Ai eeyaguc imuhucya imi météré énécmimia ionac méraginaiguc hai énécmiyu hezac. Haleluya!

Kewunina yanda Anutu.

150

¹ Haleluya, ocmunjaiguc Anutu legic héimigic. Kuha héima hezac kurumen imuaru legic héimigic.

² Wawan memeya kuhaguc imuac niñac legic héimigic. Héniaa, kunen yanda edamuyaguc imuac niñac wamma legic héimigic.

³ Tomun qema legic héimigic. Kulele zéma gita qema legic héimigic.

⁴ Tambarin qema legic hirima mepésigic. Kuña zéma gitanén legic héimigic.

⁵ Ainj hilaña qara kunen yanda imuhucya qema mepésigic. Ainj hilaña hétén ou enenawac qema mepésigic.

⁶ Kua wésésé héima kecanzu séc Yawe legic héimigic. Haleluya!

* **149:1:** Hénaorin Anutu ninzégéanzu momac yanda ionac qacgina.

Mataio

Yesuac esañ ambéchéra ionac qacgina.

¹ Abaraham zéma Dawidiac qeli, Kristo Yesuac sac kitichéra.*

² Abarahamnén Isaka mihicniyec. Isakanén Yakop mihicniyec. Yakobonén Yuda zéma iwac dac munahéra mihicni énécmiyc.†

³ Yudanén Tamari iwarunec Feresi zéma Zara mihicni érécmiyc. Feresinén Hesiron mihicniyec. Hesironnén Aram mihicniyec.

⁴ Aramnén Aminadap mihicniyec. Aminadapnén Nason mihicniyec. Nasonnén Salmon mihicniyec.

⁵ Salmonnén Rahap iwarunec Boasi mihicniyec. Boasinén Rut iwarunec Yobedi mihicniyec. Yobedinén Yesi mihicniyec.

⁶ Yesinén ic kewu Dawidi mihicniyec.

Wanju Dawidinén Uriawac iniŋa iwarunec Solomon mihicniyec.

⁷ Solomonnén Rehoboam mihicniyec. Rehoboamnén Abia mihicniyec. Abiyanén Asafe‡ mihicniyec.

⁸ Asafenén Yosafat mihicniyec. Yosafatnén Yoram mihicniyec. Yoramnén Uzia mihicniyec.

⁹ Uzanén Yotam mihicniyec. Yotamnén Ahazi mihicniyec. Ahazinén Hezekia mihicniyec.

¹⁰ Hezekianén Manase mihicniyec. Manasenén Amosi§ mihicniyec. Amosinén Yosia mihicniyec.

¹¹ Wanju Babilon baeciguc onagicma kenkenja nalé imuaru Yosianén Yekonia zéma dac munahéra mihicni énécmiyc.

¹² Wanju Babilon baeciguc onagicma kengciguc Yekonianén Salatiel mihicniyec. Salatielnén Zorobabel mihicniyec.

¹³ Zorobabelnén Abiut mihicniyec. Abiutnén Eliakim mihicniyec. Eliakimnén Azori mihicniyec.

¹⁴ Azorinén Sadok mihicniyec. Sadoknén Akim mihicniyec. Akimnén Eliut mihicniyec.

¹⁵ Eliutnén Eleazari mihicniyec. Eleazarinén Matan mihicniyec. Matannén Yakop mihicniyec.

¹⁶ Yakopnén Mariawac euya Yosefe mihicniyec. Wanju Maria iwarunec mia Yesu Kristo** zémimia imi hicniyec.

¹⁷ Imuac Abaraham igucnec éréma Dawidiguc hayu hicnijsaiac qétégina imi 14 wanzac. Wanju Dawidi igucnec éréma Babiloniguc onagicma kenkenjawac naléiguc hayu hicnijsaiac qétégina imi 14 wanzac. Wanju Babiloniguc onagicma kenkenjawac nalé imuarunec éréma Kristoac naléiguc hayu hicnijsaiac qétégina imi 14 wanzac.

* **1:1:** Ac oruha yomi imi kiwi Mataioac ac oruha qahac, néŋ kembangan 1:2-17 imuac ac oruha wanzac. Kiwi téréya yomuaru ic embac onac qacgina sasala hezac imi owiŋ zé Zipilalec ac me Nei ac qahac, néŋ Girik ic me Hebraio ic ewagina méndacma ooyawac hezac. † **1:2:** Yudawac dachéra imi 3, munahéra imi 8, néŋ tosara waima iwac qara ooyawac hezac imuac hénia imi Hén 49:10 imuaru hezac. ‡ **1:7:** Kiwi méránén ooya tosaraiug Asafeac qara méŋ imi Asa. § **1:10:** Kiwi méránén ooya tosaraiug Amosiac qara méŋ imi Amon. ** **1:16:** Hebiraio aciguc; Mesia imuac hénia imi halécnéŋ météré mimia.

Halécnéñ météré mimia Yesuac hicñihicñiya imuac suruc.

¹⁸ Wañu Kristo Yesuac hicñihicñiya imi yomuhuc; Iwac nengocya Maria imi Yosefeac buña wammac niñ zééércmimia wañec, néñ ekawu momacnec ménda kericnec Uña Téréyanéñ kiwi meyu hériyaguc wañu héñec.

¹⁹ Wañu iwac eu buña Yosefe imi ic dindiña kerec. Imuac niñ, ara zéauyu kicginaiguc gamuyaguc wambac niñac, éléñnec waimiyu kemmac zé nimma niñarengeyec.

²⁰ Imuhuc nimma keru Miñ Kewuac kua meme uña méñnéñ gauiguc hicñimima yomuhuc ézéyec; Dawidiac qeli Yosefe, iníñ buñaga Maria wagicmañ zé zénénnga ménda hiriyu, tomenjaiguc taczac imi Uña Téréyawac murunec.

²¹ Inéñ nañawac mihicñimac. Mihicñiyu inéñ kecma eneya ic embachéra késpedesgina igucnec angéñgina timac, imuac niñac qara Yesu zéwésémañ.

²² Haka hicñiyec imi Miñ Kewuninanéñ kua meme icya kuaya mema ac yomuhuc zéyec imi moczoñ meselimañ zé imuhuc hicñiyec;*

²³ Niñzu, embac serañanéñ héri haima naña meyu iwac qara Immanuel zému (Hénia imi Anutunéñ neñanguc keczac).

²⁴ Imuhuc zéyu Yosefenéñ gau igucnec yacma Miñ Kewuac kua meme uñanéñ zéyec séc wamma iníñ buñaya wagicma hayec.

²⁵ Wañu inéñ i guc momacnec heyac ménda wamma kerunec embac imi méréc merac naña mihicñiyec. Mihicñiyu Yosefenéñ qara Yesu zéyec.

2

Niniñ ic ienen Yesu hémbiñ zé hagic.

¹ Ic kewu Herodeac héñgalen naléiguc Yesunéñ Yuda baec Betelehem ama areña yandaiguc hicñiyec. Gezac qema niñgic, hicñiyu Is igucnec niniñ ic tosara Yerusalem hama yomuhuc zégic;

² Merac Yuda ic onac ic kewu buña hicñiyec imi dimia? Nini Is iguc iwac widi méñ hémma mepésimiwiñ zé hazíñ.

³ Imuhuc zégic ic kewu Herodenéñ ac imi niñu ewayaiguc niñkéndénaguc wañec. Imi mia inéñnec qahac, Yerusalem miñina i guc kecgic ienen moczoñ imuhuc wañgic.

⁴ Wañu inéñ hofac oo ic kiwahécgina zéma hénaoñ ionac hénia acac kiwi ic unuruma Kristo* dimuaru hicñima keczac imuac qesiénécmiyec.

⁵ Qesiénécmiyu yomuhuc ézégic; Yuda baec Betelehemiguc. Imi mia Anutuac tiliñ tiliñ ic méñnéñ yomuhuc oyecac hezac hénia yomuhuc niñac imuhuc zégic;

⁶ Betelehem ama areña, guac murunec galen méñnéñ hama nuac hénaoñ Israel imi rama galen ésécnec galenqé énécmimac. Imuac niñ gi imi Yuda baeciguc ama areña yanda kunen kunen hema kenzac imuac sugginaiguc komodia ménda wanzañ.

⁷ Imuhuc zégic nimma Herodenéñ niniñ ic éléñnec unuruyu hagic enacnec tacma widi hicñiyec imuac naléya dindiñanec qesiénécmmima niñec.

⁸ Qesiniñu tecgéyu Betelehem ama areña yandaiguc méli énécmima yomuhuc énézéyec; Kemma merac imuac dindiñanec qesinimmu. Wañu mihicñimuiguc liliñgéma hama nézégic, ni acguc kemma mepési mimañ.

* 1:22: Yes 7:14 * 2:4: Hebraio aciguc; Mesia imuac hénia imi halécnéñ météré mimia.

⁹ Ic kewunén imuhuc zéyu níngic tecgéyu, hénagina méngucnec toroqema kenjic. Wañu gezac qema níngic, widi Is imuaru hénjic iminén muñguc hicñi énécmima walac walac kemma moczoñ merac heyec ama imuaru kemma héiselima tarec.

¹⁰ Wañu ienen widi imi muñguc hémma ségiségi kunen yanda wañjic.

¹¹ Wañu ama imuaru haréma merac imi neñgocya Mariaguc momacnec iricma simiñ héima mepési migic. Imuhuc wamma géségina auma sese mema hagic goli, libanosi ic tutuha héménaguc zéma sacmasi haléc héménaguc imi sécgina séc haimigic.

¹² Wañu gauiguc Herodeac muru ménda kemmu niñ énézéyec. Énézéyu nimma héná mén igucnec ama baecginaiguc lilingéma kenjic.

Yosefe inij meracyaguc Izipte baeciguc néngacma kenjic.

¹³ Lilingéma kenjic, ninzu, Anutuac kua meme uñanén gauiguc Yosefe hicñimima yomuhuc ézéyec; Herodenén merac yomi qemañ zé hochoc ai mezac, imuac gi yacma merac zéma neñgocya oragicma Izipte† baeciguc néngacma kemma kecna muñguc gézemañ.

¹⁴ Imuhuc zéyu Yosefenén siñiyaiguc yacma merac zéma neñgocya oragicma Izipte baeciguc kenjic.

¹⁵ Kemma imuaru kerunec Herode humuyec. Imi mia Miñ Kewuni-nanén enjeya kua meme ic méñac kuaya mema zéma yomuhuc zéyec ac yominén héla héimac niñ imuhuc hicñiyec; Izipte baec igucnec nañna qac hérémizua.*

Yesu qewiñ zé wamma namu nene tosara unuhumugic.

¹⁶ Wañu Herode imi ninij ic ienen ikoc wammigic imi niñtegicma qeri biric kunen yanda wañec. Wañu yaré ic méli énécmiyu kemma Betelehem ama areña yanda zéma ama areñ yanda yanda hosuraiguc tacma kenjic imuac qeriaiguc merac kecgic imi ninij ic qesiéncmima naléya niñec imi méndacma yawuñgina éréhéc zéma bawaiguc moczoñ unugic humudacgic.

¹⁷ Imuhuc wañjic kua meme ic Yeremianén yomuhuc zéyec ac imi héla héiyec;

¹⁸ Ewa hétén mén Rama ama areña yandaiguc hicñiyu níngic. Ewa biric yanda zésiác yandanén hicñiyu níngic. Rahelnén merachéra ionac niñ siaczac. Merachéra qahac wandaczu imuac niñ mebelác gémuac séc qahac wañec.

Izipte baec igucnec lilingéma hagic.

¹⁹ Wañu Herode humuyu, ninzu, Miñ Kewuac kua meme uña méñnéñ Izipte baeciguc Yosefe gauiguc hicñimima yomuhuc ézéyec;

²⁰ Meracac kekecya qewiñ zé hocgic ienen humudaczu, imuac gi yacma merac imi zéma neñgocya oragicma Israel baeciguc lilingéma kenna.

²¹ Imuhuc zéyu Yosefenén yacma merac neñgocyaquc oragicma Israel baeciguc kenjic.

²² Néñ Akelaonén mañgocya Herodeac tatak késama Yuda baec galengézac imuhuc zégic nimma imuaru kemmañ zé zénéña hiriyc. Wañu gauiguc kua meme uñanén ézéyu nimma Galilaia baeciguc kenjic.

²³ Kemma tauñ mén Nazarete zéanžu imuaru kerec. Haka imi mia kua meme ichéra kuagina mema ac yomuhuc zéyec imi hélaguc wammac niñ imuhuc hicñiyec; Nazarete ic zémimu.

3

Yohaneac héipuc ac.

¹ Nalé imuaru doku naec haka ic Yohanenén hama Yuda baec kisiaiguc yomuhuc zéauyec;

² Kurumenjac héngalen ama areña yandanén hosucninu hazac, imuac niñ ewa qerigina melenjic.

³ Wañu ic iwac mia kua meme ic Yesaiawac kuaya mema yomuhuc zéyec; Ic mén baec kisiaiguc qaczac, iwac ewa imi yomuhuc; Miñninawac hénaya zéréñ qéréñ wamma megic, iwac hénaya héimindinjic dindiña wañu.

⁴ Yohane i imi maleku kamele zuanén memeya imi héima rikunja yañ séwélanén memeya imi kembañaguc zikima kerec. Wañu iwac neneya imi gaoc zéma hasén morombazecac dokuya.

⁵ Wañu imuhuc zéauyu Yerusalem zéma Yuda baec séc zéma Yodan doku nówéc nówéc ic embac moczoñ iwac muru kendacgic.

⁶ Kemma kápésicgina zéaugic Yodan Dokuiguc doku naec énécmiyec.

⁷ Wañu doku naec énécmiyec imuaru Farisaio ic zéma Sadukaio ic sasala hagic inicma yomuhuc énézéyec; Qaté mokolenjac qelihéra qeri geric hahaya imuacnec néngacmu niñac mérénén goro ac énézéyec?

⁸ Ewa melenj melenjac séciguc héra mihicñijic.

⁹ Wañu enañ qeriginanén Abaraham imi neñañ yandanina imuhuc ménda zéma nimmu. Ni énézéwa niñgic, Anutunén hoc yomi hia énézéyu yacma Abarahamac qelihéra wandacmu.

¹⁰ Ic hésa sasala imuac héniaiguc naka bec haiyu hedaczac. Héla hiabia ménda haianzac séc héiyu mayu gericiguc giliyu hiñgacdacmac.

¹¹ Ni imi qerigina melemmu niñac dokunén naec énécmianzua, nér nuac andénaiguc hakeczac inén kuc yandayaguc ni nogiczac. Nidac imuhucyanén héná usuya metecgéma késamanjac séc qahac. Inén Uña Téréya zéma geric bélañanén naec énécmimac.

¹² Iwac méraiguc sarac yanda iminén héra gocmia imi tocgéma hofiguc haimac, nér gorosonja imi héiusuñ wamma geric bélañ tectecgia qahac imuaru giliyu zemac.

Yesu doku naec haka wammiyec.

¹³ Wañu nalé imuaru Yesunén Galilaia baec igucnec Yodan dokuiguc hama Yohanenén doku naecmimac niñ ézéyec.

¹⁴ Ézéyu Yohanenén qetalimima yomuhuc zéyec; Geñ ni doku naec némbésémañ niñac wanzua, nér geñ nuac muru hazañ?

¹⁵ Yesunén melemma zéyec; Deguc imi acna niñnéna imuhuc wamma nekañ haka solañ moczoñ meseliwic, imuhuc zéyu ara nimmiyec.

¹⁶ Nimmima doku naecmiyu Yesu imi doku igucnec éréyec. Éréyu kurumenj angéyu Anutuac Uña Téréya kembo nei ésécnec mama hama iwac orucyaiguc nañu héjec.

¹⁷ Wañu kurumenj igucnec ewa mén yomuhuc hicñiyec; Yomi imi nuac Nañña. Iwac siñ kunen yanda niñanzua. Iwac niñ ewa qerinanén ségiségi yanda wañanzac.

4

Yesu manam batuc wammīyec.

¹ Waŋu Yesu Biria miñinawac ala batuciguc emmac niñ Uña Téréyanén wagiru baec kisiaiguc keñec.

² Kemma siñi kaiwe 40 imuac séc nene zikima zéwelecma kecma andi-aiguc yaka niñ humuyec.

³ Ara batuc miñinanén Yesuac muru hama yomuhuc zéyec; Gi Anutuac Naña wanzañiguc zéna hoc sasala yominén melemma samén wammac.

⁴ Imuhuc zéyu Yesunén melemma zéyec; Yomuhuc mia ooyawac hezac; Icnén samén sac qahac, nén ackuazéc Anutuac kuaya igucnec haanzac imi moczoñ nimma kekecyaguc kecma.

⁵ Imuhuc zéyu Biria miñinanén Yesu wagicma Yerusalem kiropoc téréyaiguc emma ama téréya imuac witiyaiguc oporu nanec.

⁶ Nañu yomuhuc ézéyec; Inén guac wamma kua meme uñahéra énézéyu ienen méraginanén gi gépésima osogéngic hocnén hénaga ménda nézégémac. Imuhuc ooyawac hezac, imuac mia gi Anutuac Naña wanzañiguc yomuacnec luma emu hinggacna.

⁷ Zéyu Yesunén muñguc yomuhuc ézéyec; Yomuhuc ogic hezac; Nén Miñ Anutuga ménda batucgé miwésémañ.

⁸ Imuhuc zéyu Biria miñinanén wagicma baec boña eñeña yandaiguc emma héngalen ama areña yanda sasala baec séc hema keñkeña imi zéma imuac edamuya ézéyu héndarec.

⁹ Héñu yomuhuc ézéyec; Gi simiñ héima mepési némbésémañiguc iwawai imi moczoñ guac géndacmañ.

¹⁰ Imuhuc zéyu Yesunén melemma zéyec; Biria miñina,* gi néngacna! Yomuhuc mia ogic hezac; Miñ Anutuga simiñga héimima mepési miwésémañ, wañu iwacnec sac welen qemiwésémañ.

¹¹ Imuhuc zéyu Biria miñinanén Yesu waimima keñec. Keñu kua meme uña enen haréma Yesu welen qemigic.

Yesunén Galilaia baeciguc aiya hénima meyec.

¹² Wañu Yesunén Yohane hésa amaiguc opocgic imuac buña suruc nimma Galilaia baeciguc keñec.

¹³ Wañu Nazarete ama waima Kafanaum amaiguc kemma kerec. Ama imi Zabulon zéma Naftali baec suciguc zékén yanda hezac imuac giñgiñaguc taczac.

¹⁴ Imi mia Anutuac tiliñtiliñ ic Yesaiawac kuaya mema ac yomuhuc zéyec imuac héra héimac niñac imuhuc hicñiyec;

¹⁵ Zabulon baec, Naftali baec, Yodan doku néwécgen konduñ giñgiñawac héra zéma ic enia ionac baec Galilaia imuaru,

¹⁶ ic embac tunumañiguc taczu enen asac mararañ yanda hicñiyu héngic. Wañu humucac tunumañaguc kecgcic ionac muru asac mararañ qetagali énécmizac.

¹⁷ Wañu nalé imuaru mia Yesunén aiya hénima yomuhuc zéauma énézéyec; Anutuac héngalen ama areña yanda hosucginu hazac, imuac mia ewa qerigina melenjic.

Yesunén hénima tohotoho ichéra unuruma énépésiyec.

* 4:10: Girik aciguc; Satana.

¹⁸ Waŋu Yesunéŋ Galilaia kondunŋ giŋgiŋaiguc keŋkecma héŋu Simon, Petero zémimia imi zéma iwac munaya Anderea ierenŋ kondunŋiguc ufigira gilimanec naŋoc. Waŋu ierenŋ imi lambéc héréhéré ic keroc.

¹⁹ Waŋu iricma yomuhuc érézéyec; Hama ni méndacnéŋic, neŋ ai mén érécmiwa iri ic embac héréhéré ic wammaoc.

²⁰ Imuhuc zéyu focnec ufigira waiyi taru Yesu méndaroc.

²¹ Waŋu imuacnec keŋkecma héŋu dac muna éréhéc Zebedaioac naŋ hérera, Yokobo zéma iwac munia Yohane ierenŋ maŋgocgira Zebedeguc eŋawu zéiciguc ufigina qotoma tacgic mihicŋi érécmima ururuyec.

²² Ururuyu focnec zéic zéma maŋgocgira imi waima Yesu méndacmiyoc.

Yesunéŋ ic embac tuŋaŋac ackuažéc ku énécmiyec.

²³ Waŋu Yesunéŋ Galilaia baec séc kereŋ haré wamma tocgotocgo amaginaiguc Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandawac buŋa suruc hiabia imi zéauma ku énécmima ic embac sugcinaiguc ic embac tosara hafi zepaginaiguc hénia hénia imi moczoŋ mehiaru énécmiyec.

²⁴ Imuhuc waŋu iwac qac buŋaya imi Siria baec séc saima kendarec. Kendaru ic embac ienenŋ hafi ic hénia hénia; hafi zepaginaiguc, uŋa biriaginaiguc, humuc turucginaiguc, zéma hénia méragina séléc sélécgia imi onagicma hagic mehiaru énécmiyec.

²⁵ Waŋu Galilaia, Dekapoli, Yerusalem, Yuda, zéma Yodan doku néwéc igucnec ic embac tuŋa tuŋa hama méndacmigic.

5

Ic zézé ségiségiyaguc.

¹ Waŋu Yesunéŋ ic embac tuŋa tuŋa imi inicma baec boŋaiguc emma tarec. Taru tohotoho ichéra ienenŋ iwac muru hagic.

² Waŋu kuaya auma ku énécmima zéyec;

³ Uŋa qerigina maqeqeya kecanzu imi enenŋ ségiségi ginaguc, kurumenŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi ionac buŋa wanzac.

⁴ Zé siac wamma kecanzu imi enenŋ ségiségi ginaguc, Anutunéŋ ewa hia qeénécmimac.

⁵ Gumbénzénzén kecanzu imi enenŋ ségiségi ginaguc, baec yanda baec imi mératéc énécmiyu késamu.

⁶ Yaka zéma doku niŋ humuanzu éséc haka solanawac waŋanzu imi enenŋ ségiségi ginaguc, sécgé énécmimia wammac.

⁷ Goi héihéi waŋ énécmianzu imi enenŋ ségiségi ginaguc, Anutunéŋ goigina héimac.

⁸ Ewa qerigina qala qala imi enenŋ ségiségi ginaguc, ienenŋ Anutu hémmu.

⁹ Luae qeqe ic imi enenŋ ségiségi ginaguc, Anutuac nambérac héra zéénécmimu.

¹⁰ Haka solanawac unuhéi waŋ énécmigic birizu imi enenŋ ségiségi ginaguc, kurumenŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi ionac buŋa wammac.

¹¹ Nuac niŋac zéma zébiri qébiri waŋ énécmima unuhéi waŋ énécmima ikoc wamma ac biria hénia hénia onac séwiginaiguc haimu imi ségiségi ginaguc,

¹² Anutuac kua meme ic walac hama kecgic imi imuhucyanec unuhéi waŋ énécmigic. Imuac niŋac ewa hia nimma ségiségi wammu. Imuac kitiwa kurumenŋiguc heheya imi kunenŋ yanda imuac niŋac imuhuc zézu.

Sei zéma asac mararaŋ.

13 Ini imi baec ic ionac sei keczu. Waŋu seinéŋ siŋa qahac wammaciguc némacyanéŋ iwawai mén hésiyu siŋaguc wammac? Qahacgucnec, iwawai omaya wamma iwawai mén ménda mehiarumac, néŋ momacguc waŋmimiawac séc imi giligic ic embac eneŋ tizizamu.

14 Waŋu ini imi baec ic ionac asac mararaŋ, ama areŋa yanda mén baec bonaguc imi musaŋgémacac séc qahac.

15 Kifa imi acguc otorima kewuc guandiaiguc ménda haianzu, qahac, imi mia tataraiguc haigic taru asahanéŋ ama qeriaiguc ic embac asari énécmianzac.

16 Imuac onac asac mararaŋ ginanéŋ imuhucyanec ic onac kicginaiguc measari énécmimac. Waŋu ieneŋ onac wawaŋ meme hiabia imi héŋgic hiaruyu Maŋgocgina kurumeniguc keczac imi mepési mimu.

Héna ac zéma Anutuac tiliŋtiliŋ ic.

17 Niŋgic ni héna ac zéma kua meme ic ionac ac imi mesohomaŋ zé mazua tanec ménda wammac. Ni imi mesohomaŋ zé ménda mayi, néŋ meseligimaŋ niŋac mayi.

18 Ni hélacnec énézézu, héna ac igucnec ac kiwi siliha me bororoŋadac mén eŋ hema ménda qahac wammac, néŋ moczoŋ hélagucnec wandaruguc mia baec kurumeni imi hia qahac wammac.

19 Imuac ic ménénéŋ mén héna ac imuarunec komocdiadac mén logima tosara imuhucnec wammu niŋ ku énécmimac imi, kurumenac héŋgaleŋ amaiguc ic mamaya zémimac. Waŋu ménénéŋ mén wawaŋ memeyaiguc haima héna ac imi imuhuyanec tosara ku énécmimac imi, kurumenac héŋgaleŋ amaiguc ic eneŋa zémimac.

20 Imuac énézéwa niŋgic, onac haka solanaŋéŋ héna acac* kiwi ic zéma Farisaio ic ionac hakagina ménda ogicmac imi, kurumenac héŋgaleŋ amaiguc keremmuac séc qahac.

Qeri geric hakawac goro ac.

21 Yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Ic ménda qehumuwsémaŋ, waŋu ménénéŋ ic qehumumac imi acac buŋa wammacac hezac, ac imi ini niŋgicac nindaczu.

22 Néŋ neŋ yomuhuc énézézu; Ménénéŋ mén hénia qahac alaya qeri biric niŋmizac imi acac buŋa wammac. Ménénéŋ mén imi alayawac niŋac, ic qelaŋ† zémizac imi kua meme ic ionac kaunsol iguc onopocmu. Ménénéŋ mén alayawac moroc zémizac imi geric siawac buŋa wammac.

23 Imuac gi zaki téreyawac sese mema hama alaganéŋ guac niŋac hazéc ac mén kesa keczac imi niŋqelizaŋiguc

24 sesega imi zaki téreya wésiaiguc haina taru walac alagawac kenna luac qegénuguc bec liliŋgéma hama sesega imi haimiwésémaŋ.

25 Gi hazécgaguc hénaguc kemmanec focdac ewa momac wammaoc. Imuhuc ménda wanna hazécganéŋ gésigési icac muru goporu gésigési ic iminéŋ téŋŋic ic kuneŋginawac mériaiguc waigéŋu hésa amaiguc gopocmac.

26 Goporu, ni hélacnec gézéwa niŋna, alagawac kitic imi moczoŋ ménda kudacma imuarunec mawésémaŋac séc qahac wammac.

Kaisero haka.

* 5:20: Moseac héna ac. † 5:22: Girik aciguc; Raka.

²⁷ Yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Kaisero ai ménda mewéséman, ac imi ningicac nindaczu.

²⁸ Nér ni yomuhuc énézéza; Ic méhnér embac mér hémma ewayaiguc hémbaoc wammizac imi mia ewa qerianér bec kaisero wanzac.

²⁹ Kicga héiigucné biriwac simbaiguc goporu, imi néfindingéma gilina kemmac. Séwi taséga momacguc qahac waju séwiga yanda imi geric siaiguc ménda giliyu hingacbéseman iminé hia wammac.

³⁰ Méraga héiigucné biriwac simbaiguc goporu, imi hericma gilina kemmac. Séwi taséga momacguc qahac waju séwiga yanda geric siaiguc ménda giliyu hingacbéseman iminé hia wammac.

Eu iniñ waiwai haka.

³¹ Zézéya mér imi yomuhuc; Ic méhnér mér iniña waimimac imi wai amuamuac kiwi oma mimac.

³² Nér ni yomuhuc énézéza; Ic méhnér mér iniña kaiseroac qahac, nér yéwéri tosara niñac waimizac imi, inér embac imi kaiseroiguc opoczac. Waju ic méhnér embac waimimia imi mezac imi, i acguc kaisero wanzac.

Zézépan ac.

³³ Waju munguc, yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Gi Anutuac kiwaiguc acga en ménda zéseliwéséman, nér guac zézépan acga imi kewuac kiwaiguc wandacbéseman.

³⁴ Waju ni yomuhuc énézéza; Anutuac kiwaiguc ac mér méndagucnec zéselimu. Kurumen qacma ménda zéselimu. Kurumen imi lwac ic kewu tatac wanzac.

³⁵ Waju baec acguc ménda qacma zéselimu. Baec imi Anutuac héna titiya wanzac. Waju Yerusalem acguc ménda qacma zéselimu. Imi ic kewu enenawac ama arenja yanda wanzac.

³⁶ Waju orucgaiguc acguc ménda koroma zéseliwéséman. Imi mia gi oruc zucga melenja mérac mér lalac me zapéla wammacac séc qahac imuac niñac imuhuc zéza.

³⁷ Imuac bénzér dac, hélacnecac imi hélacnec, qahacwac imi qahac sac zému. Ac toroqeqeya imi Biria mininawac murunec hahaya.

Bakia melenj énécmiawac haka.

³⁸ Ac zézéya mér yomuhuc niñanzu; Kiwawac kitiwa imi kiwa, zécyawac kitiwa imi zécy.

³⁹ Waju ner yomuhuc énézéza; Haka biria kétik imuac nuna guwa ménda wammu. Méhnér hulunga otomac imi, néwécgenja hia melenj mina gemac.

⁴⁰ Waju méhnér genja maleku niñac aciguc guagicma kenju sanjenja malekuga imi momacnec wai miwéséman.

⁴¹ Méhnér héna hosuru guagicma kemmanjac zéyu horua méndacmima kembéséman.

⁴² Méhnér iwawaiga mér guagicman zé me lagulawac késaman niñac welecgenju enjac ménda mélina kemmac.

Hazéc onac goigina héimu.

⁴³ Alaga sin nimmima hazécga mézétiti wammiwéséman ac zézéya mér imuhuc niñanzu,

⁴⁴ Nér nej mia yomuhuc énézéua; hazéc hécgina singina niñénécmimu. Wañu ununesi wañ énécmianzu ionac niñac wamma zéwelec wammigic goigina héimac.

⁴⁵ Imuhuc wamma kurumenj Mañgoc ginawac nambérac wamma kecmu. Kurumenj Mañgocginanén kaiwe zéyu ic hia biria momacnec asari énécmianzac. Wañu kiaya imuhucyanec ic hia biria momacnec énécmianzac.

⁴⁶ Siñ niñénécmianzu ionacnec sac goigina héiéénécmimu imi, némac kitiwa hiabia he énécmimac? Takis meme ic acguc haka imuhucya hia ménda wañanžu me?

⁴⁷ Wañu alahécgina ionacnec sac ac qacguc wañ énécmimu imi, némac iwawai kunerj yanda wanžu wammac? Ic enia enerj haka imuhucya hia ménda wañanžu me?

⁴⁸ Imuac mia kurumenj Mañgocgina imi solanja keczac séc ini imuhucnec solanja kecmu.

6

Méra énécmimawac haka.

¹ Técgina nimma kecmu. Haka solanja imi ic ienenj hémmu niñac zéma kicginaiguc wambu niñac. Imuhuc wammuiguc kurumenj Mañgoc ginanén bakia hiabia ménda melenj énécmimac.

² Kiac welenj qege imi ienenj tocgotocgo amaiguc zéma héná yanda séc kemma icnéj mepési énécmimu niñac témurj hianžu. Nér hélacnec zéwa niñgic; Ic imi enerj baec icnéj mepési énécmigic bakiagina bec medaczu. Gi imi genja wéségaiguc imuhuc ménda wambésémarj.

³ Nér maqeqeya iwawai mérj énécmiwésémarj nalé imuaru méra héiganénj némac haka wanžac imi méra kanaganénj ménda nimmac.

⁴ Imuac niñ halerj haihaiga imi sasangiaiguc wambésémarj. Wañu Mañgocga sasangiaiguc géñanzac inénj imuac bakia melenjémmac.

Zéwelec ai.

⁵ Wañu zéwelec wambésémarj imuaru niñzénj niñzénj ic ikora ienenj wañanžu ésécnec ménda wambésémarj. Ienenj mia inicmu niñac tocgotocgo amaiguc zéma héná yanda séc namma zéwelec wawanja imuac siña niñanžu. Ni hélacnec énézéua; Ienenj imi boña bec késagic tecgézac.

⁶ Gi zéwelec bésémarj imuaru amagaiguc emma naguga héima mañgocga sasangiaiguc kecanzac iwac muru zéwelec wambésémarj. Wañu mañgocga sasangiaiguc hémma niñanzac inénj bakia imi melenjémmac.

⁷ Ini zéwelec biñ zé ic enia ésécnec ac héla qahac sasala ménda olommu. Ienenj mia ac sasala zéniguc niñnénécmimac imuhuc zéma niñanžu.

⁸ Mañgocgina imi zéwelec ménda wañgicnec iwawai hocanžu imi bec nindaczac. Imuac ini ionac séc ménda wammu.

⁹ Imuac ini yomuhuc zéma zéwelec wammu; Kurumenj Mañgocnina guac qacga mepésini téréya hemac.

¹⁰ Guac héngalenj ama arenja yanda mama hamac; Kurumenjiguc hezac ésécnec baeciguc guac ewa siñga wandac wandara wammac.

¹¹ Gi deguc kaiwe yomuac nene sécnina nénécmína.

¹² Nini ic ionac kápésicgina wai énécmizij, imuhucyanec kápésicnina wai nénécmína.

¹³ Nini ménda wai nénécmína ala batuciguc kerembiñ niñac. Nén Biria miñinawac murunec metecgé nénécmína.

¹⁴ Ini ic ionac késpedes waimuiguc kurumen Manjocginanén onac késpedes imuhucyanec waimac.

¹⁵ Wanju ini ic onac késpedes ménda waimuiguc manjoc ginanén késpedescina imuhucyanec ménda waimac.

Nene zikima zéwelec wawaña.

¹⁶ Wanju nene zikima zéwelec wammuiguc ninzén ninzén ic ikora ienen wañanzu ésécnece ewa biric tanec ménda wammu. Némac niñ ienen imi tanecgina wininiyu inictegicmu niñac imuhuc wañanzu. Hélañec énézézu; Ienen imi bakiagina séha imi bec megic tecgézac.

¹⁷ Geñ mia nene zikima zéwelecbésémañ imuaru orucga haléc naec mima kic tanecga zuachésémañ.

¹⁸ Wanju nene zikima zéwelecma keczañ imi ic ionac muru qahac, nén Manjocga sasañgiaiguc keczazac iwac muru sac wininiyu gēntegicmac. Wanju Manjocga sasañgiaiguc iwawai hicñiyu héñanzac inén bakia melen gēmmac.

Iwawai eeyaguc kurumeniguc haigic emmac.

¹⁹ Ini hinac iwawaigina eeyaguc imi baeciguc ménda tocgégic emmac. Imuaru mia gureñ zéma hufenánén mebiriwac niñac. Wanju imuaru imi kowu nene ienen hézénégma hīngacma kowu memu.

²⁰ Nén hinac iwawaigina eeyaguc imi kurumeniguc qutulanégic emmac. Imuaru imi gureñ zéma hufenánén ménda mebirimac. Wanju imuaru kowu nene ienen ménda hézénégma hīngacma kowu memu.

²¹ Hinac iwawaiga eeyaguc hemac imuaru mia ewa qeriga acguc hemac imuac niñac imuhuc zézua.

Kifanina asahaguc me qahac?

²² Kicga imi séwigawac kifaya. Kicga hiabia hezaciguc asahanén séwiga moczoñ yanda sécgémac.

²³ Nén kicga birizaciguc imi tunumañnéñ séwiga moczoñ yanda sécgémac. Wanju asac mararañ ewa qerigaiguc hezac iminén siñindénégzaciguc siñi tunumañ dimuhucyanén hicñigémmac?

Anutu iwacnec sac welen qemimu.

²⁴ Ic momacgucnéñ ic kewu éréhéc welen qeérécmimacac séc qahac. Méñac mézétiti wammima méñac siñ nimmimac, me méñac eeya héima méñac niñméimac. Ini Anutu zéma soukiwa momacnec welen qeque wañ érécmimuac séc qahac.

Nene me séwi usuginawac ewa goro ménda wammu.

²⁵ Imuac bec énézéwa; Némac dokuac me neneac newiñ zéma kekecginawac qeri yéwéri ménda wammu. Séwiginawac némac iwawai héiwiñ zéma qeri réwéri ménda wammu. Kekecganén nenega ogicma eeyaguc ménda wanzac me? Séwiganén malekuga ogicma eeyaguc ménda wanzac me?

²⁶ Ini sawaiguc nei inicgic. Ienen héihimic ménda wañanzu. Wanju nene mequtulan me hofiguc haihai ménda wañanzu. Wanju onac kurumen Manjocnéñ gumu énécmianzac. Wanju ini nei onogicma eeginaguc ménda wanzu me?

²⁷ Wanju onarunec mérénén qeri réwéri wamma kekecginawac naléya komora ménh hia mehorugimac?

²⁸ Wanju ini némac niñac malekugina niñac qeri réwéri wañanzu? Sombenac baorac zurigina inicgic dimuhuc éréma yandianzu? Ienen malekugina niñac hésadac ménh tarañ ménda héianzu.

²⁹ Wanju énézéwa ningic; Solomonénéd edamuyaguc mezeric amuma kerec, nén juria yomi ionarunec ménh ménda ogirec.

³⁰ Anutunén baec kisiawac qézézac deguc you heyu orañguc gericiguc gilicig hñgacmacac hezac zariñdac imuhucya imi imuhuc haioso meénécmanzac iguc, yei ninzén nínzégina komodia ini, Anutunén ini imi zuriadac imuhucya onogicma ménda haioso meénécminimac me?

³¹ Imuac mia, némac neneac me dokuac newiñ me némac iwawai héiwiñ zéma qeri réwéri ménda wammu.

³² Ini mia ic enia enen imuac wañanzu. Wanju kurumen Manjogcinanén iwawai imuhucyawac hocanzu imi nindaczac.

³³ Imuac bec walac imi Anutuac hénhalen ama areña yanda zéma iwac haka solañ* niñac wamma zéwelecmu. Iwawai tosara imi moczon momacnec toroqe énécmidacmac.

³⁴ Imuac ini orañac qeri réwéri ménda wammu. Orañac qeri réwéri imi orañ eneya buña. Ai meme enac enac imi eneya réwéria sécyá hemizac.

7

Niñgési énécmiawac haka.

¹ Ménda gési énécmimu imi, ini acguc imuhucyanec ménda gési énécmimia wammac.

² Ini mia gési énécmianzan imuhucyanec gésigéngéña wammac. Wanju ac wañ énécmianzan imuhucyanec ac wañgéngéña wammac, hénia imuac niñac imuhuc zézua.

³ Gi némac niñac alagawac kiwaiguc gocya hémma genğa kicgaiguc ic zékalaña imuac mia ménda niñtegicanzan?

⁴ Genğac kicgaiguc ic zékalaña heyunec, gi alagawac dimuhuc waina kicgaiguc gocya imi mewa mayu zéma hia ézéwésémañ?

⁵ Ninzén nínzén ic ikora gi, walac ic zékalaña genğa kicgaiguc imi mena mayuguc alagawac kiwaiguc gocya imi hiabianec hémma auwésémañ.

⁶ Ini iwawai téréya imi kazu ménda énécmimu. Wanju décnan boña enenaguc imi beric onac ménda gilimu. Imuhuc wammuiguc imi iwawai imi hénaginanén tizizama lilingéma enañ kiricqiric wañ énécmiwu niñac.

Zégesi ai, hochoc ai, zéma nagu qeqe ai.

⁷ Zéwelec wañgic énécmimac. Hochoc ai mema mihicniju. Qonqon qegic nagu auénécmimac.

⁸ Mérénén ménh zéwelec wañanzac séc, énécmiyu meanzac. Mérénén ménh hochoc ai meanzac séc, mihicnizanc. Wanju mérénén ménh qonqon qeanczac séc, nagu aumimia wammac.

⁹ Onarunec mégnén naja samén niñac weleru hoc hia mema mimac me?

¹⁰ Lambéc niñac weleru qaté mokolen hia mema mimac me?

* 6:33: Anutunén ewa qerigina manjoc wañ énécmiyu iguc qéhéréngéma kecmu niñac.

¹¹ Ini imi ic birianén iwawai hiabia nambérac hécgina énécmiawac hénia nindaczu. Wanju Manjogcina kurumeniguc keczac inén welecmianzu ionac iwawai hiabia sécgina ogicma ménda énécmimac me?

¹² Némac haka wanjémmu ninj nijnanzan séc ionac muru imuhucyanec wanj énécmia. Ac iminén hénia ac zéma kua meme ic ionac ac imi moczon dérécgédacma hezac.

Nagu komora.

¹³ Ini nagu géngéna imuaru keremma kemmu. Imi mia hénia yomuhuc ninjac imuhuc zézua; Nagu onagicma kisikiyoniguc kenjena imi kunen yanda. Wanju hénaya imi lanjhahala yanda, imuac mia imuaru ic embac kilejnén kerejanzu.

¹⁴ Nagu zéma hénia kekeciguc nonagicma kenzac imi komora zéma géngéna. Imuac ninjac ic embac éréhécdacnéj imi mihicjanzu.

Ic hésa zéma imuac gocmia.

¹⁵ Kuameme ic ikora ionac galenj mema kecmu. Ienenj imi rama séwi hamu, néj qerigina imi hasén kazu yaréya.

¹⁶ Héla gocmiagina hémma héniaquina inictegicmu. Ini imi hésa waiyagucnéj waij gocmia haiyu meanzu me? Wanju qézézacnéj fik ic gocmia haiyu meanzu me?

¹⁷ Qahacgucnec, imuac mia ic hésa hiabianénj héla hiabia haianzac, néj ic hésa birianénj héla biria haianzac.

¹⁸ Ic hésa hiabianénj héla biria ménda haianzac. Wanju ic hésa birianénj héla hiabia ménda haianzac.

¹⁹ Imuac ic hésa héla hiabia ménda haianzac imi qericma geric qeriaiguc gilanzac.

²⁰ Imuac ninj hélagina hémma héniaquina inictegicmu.

Ikoc wanjamuma kekec.

²¹ Nuac ninjac Minj Kewuna, Minj Kewuna zénéjanzu séc moczon kurumenjac héngalenj ama arenja yandaiguc kerejdacmuac ménda hezac. Manjocna kurumeniguc kecanzac iwac ewa sinj tohoanzac inén sac keremmac.

²² Ic sasalanénj nalé yandaiguc yomuhuc zému; Minj Kewuna, nini guac qacgaiguc bianjac ara ménda énézéyinj me? Guac qacgaiguc tilintilinj biria ménda nesi énécmiyinj me? Guac qacgaiguc kiwi mérera yanda sasala ménda meyinj me?

²³ Imuhuc zégic ni yomuhuc zéasarimanj; Ni méndagucnec ninjénécmiyi, hénia ac logima ai meanzu ini nuac muru néngacgic!

Gezacnéj sac ninija zéma ninj tohotoho haka.

²⁴ Imuac méréénj méj nuac acna yomi nimma tohoma wananzac imi, nintegic qintegic icnéj amaya zamanjinj qahaiguc meyec tanec wanzac.

²⁵ Kia kiyu doku luyu luhuc qema ama lukunziyec, néj ménda hucgéyec. Ama séránj qambaña imi zamanjinj qahaiguc ésékumuyec imuac ninjac imuhuc wanjac.

²⁶ Wanju méréénj méj nuac acna yomi nimma ménda tohoma wananzac imi ic nintegic qintegicya qahac. Inén amaya sakasac qahaiguc meyec tanec wanzac.

²⁷ Kia mayu doku luyu luhucnéj qema ama qeyu kunenj yandanec hézénj qézéngéma mayec.

28 (28a) Yesunén ac imuhuc zédaru tecgéyu ic embac tun yanda imi enen ninjic

29 hénac acac kiwi ic ésécnec qahac, nén ic kuc buñaguc ésécnec ku énécmiyec imuac ninjac (28b) ku énécmima zézéya imuac welicgéic.

8

Yesunén lepra wizi selia mehiaruyec.

1 Yesunén baec boña igucnec mayu ic embac tun sasala yandanén méndacmigic.

2 Wanju ic mén wizi seliayagucnén* hama sigémima yomuhuc ézéyec; Min kewuna gi mehiaru némmañ zé wanñaniguc imuhuc hia wambésémañjac séc.

3 Imuhuc zéyu Yesunén méria suluma séwélaiguc haima zéyec; Ni sinja imuac wanñac, hiaruna. Imuhuc zéyu imuarunec mia wizi seliaya imi solananiyec.

4 Wanju Yesunén yomuhuc ézéyec; Ic ménjac mén ménda énézézésémañ, nén kemma hofac oo ic ézéna séwiga héñu, Mosenén énézézec séc sese haina kicginaiguc héipuc acga ésécnec wanju hémma ninjegicmu.

Yesunén yaré ic 100 ionac orucgina méñjac welen qeqe icya mehiaruyec.

5 Wanju Yesunén Kafanaum ama areña yandaiguc kereñu yaré ic 100 ionac orucgina méñnéñ iwac muru hama méra mimac ninjac zéwelec wammima yomuhuc zéyec;

6 Min kewuna, welen qeqena mén imi séwiya humudaru amaiguc qenzen manzen réwéria qema hezac.

7 Zéyu Yesunén yomuhuc ézéyec; Nen kemma mehiaru mimañ.

8 Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galenjanén ac yomuhuc melemma zéyec; Min kewuna gi hana nidac imuhucya nuac ama baenjanén logigémmacac séc qahac, imuac acnec sac zéna, nuac welen qeqena imi hiarumac.

9 Ni acguc eneña hécna ionac méra bawu kecba, nena ewa bacnaiguc yaré ichécna keczu. Wanju ménjac nin kenna zéwa kenñazac. Wanju ménjac nin hana zéwa haanñac. Wanju welen qeqena ménjac yomi wanna zéwa wanñazac.

10 Yesunén ac imi nimma welicgéyec. Wanju méndacmima kecgic ionac yomuhuc énézézec; Ni hélacnec énézézua. Israel ic sugginaiguc ic ninzén ninzén kunen yanda imuhucyaguc mén ménda mihicnjiyi.

11 Ni énézézua, Is igucnec zéma Wes igucnec ic embac sasalanén haréma kurumenjac héngalen ama areña yandaiguc Abaraham, Isaka zéma Yakop iniguc tacma momacnec nezélelén wammu.

12 Nén becarunec kurumenjac héngalen ama areña yanda imuac buña kecanzu ienen imi sénganjen sinji tunumaniguc giliénécmyu hingacdacmu. Hingacma imuaru mia zésiác yanda wamma zécgina aric aric kimu.

13 Wanju Yesunén yaré ic galenja yomuhuc ézéyec; Amagaiguc kenna, ninzéngezan imuac séc hicnigémmac. Wanju welen qeqe imi nalé imuarunec mia hiaruyec.

Yesunén Peteroac amaiguc ic embac sasala mehiaru énécmiyec.

* 8:2: Girik aciguc; lepra imi lepra wizi selia zéma wizi selia tosara mutulangéma zéangic.

¹⁴ Yesunén Peteroac amaiguc emma hénu Peteroac howuhaya imi séwi geric yanda wamma duñaiguc hekerec.

¹⁵ Hekeru mériaiguc késayu hafiya waimiyu embac imi yacma Yesu welen gemiyec.

¹⁶ Ama mari wañu uña birianén énéc énépésia sasala onagicma iwac muru hagic uña biria imi acyanén zéma nesi énécmima hafiginaguc moczoñ mehiaru énécmiyec.

¹⁷ Imuhuc wañu kua meme ic Yesaianén ac mén yomuhuc zéyec imi héla héiyec; Inén kucmama qeka mekanina nonagirec. Wañu yanjhafinina bisima kenec.

Yesuac tohotoho ichéra wamma kekec.

¹⁸ Yesu imi ic tunagucnéñ lelegémigic inicma tohotoho ichéra zékén yanda néwécgeñaiguc kemmu niñac énézéyec.

¹⁹ Wañu héna acac kiwi ic ménén iwac muru hama zéyec; Kiwi ic, dimia dimia kembésémañ imi ni méndac gémmañ.

²⁰ Zéyu Yesunén ac yomuhuc ézéyec; Hasén kazu imi tenginaguc sawaiguc nei imuhucnec haecginaguc, néñ Icac Naña imi oruha haihaiyawac ama duña mén ménda hemizac.

²¹ Wañu tohotoho icya ménén yomuhuc ézéyec; Min kewuna, waina walac kemma manjocna téngémaguc hawa.

²² Zéyu Yesunén yomuhuc ézéyec; Gi waima méndacnéna, humuc ic enjaocnec humuc ichéçgina téngé énécmimu.

Yesunén zéyu luhuc yandanén niñtoho wammiyec.

²³ Imuhuc zéma zéiciguc enu tohotoho ichéra méndacma emma kençic.

²⁴ Kençic nalé sosola qahac luhuc yandanén qeyu tembon yanda yacma zéic hoturumañ zé wañec. Wañu Yesu imi gau hekerec.

²⁵ Wañu tohotoho ichéra enen kemma mindima ézéçic; Min kewunina, ançénina tina, nini humuwiñ zé wanziñ.

²⁶ Zéçic acgina melemma zéyec; Ini ninzén ninzénçina komocdiadac. Némac niñac bacgina yandizac? Imuhuc zéma yacma luhuc zéma tembona ac wañ érécmiyu moczoñ néñ qeyoc.

²⁷ Wañu ic enen welicgéma yomuhuc eminiñçic; Imi némac ic mén imuhucya? Luhuc zéma kondurj acguc ara tohozaoc?

Yesunén ic mén mehiaruma kuwi nesiyu kenec.

²⁸ Yesu zéma tohotoho ichéra ienen zékén qericma néwécgeñ Gadara baeciguc kereñçic ic éréhéç uña birianén éréç érépésiya imi kicsuan igucnec hama Yesu mihiçniyoc. Ic éréhéç imi qeri yarégira enenja, imuac niñac ménén imuacnec kemmuac séc qahac wañec.

²⁹ Wañu ieren kucnec qacma yomuhuc zéyoc; Guac némac mén norac muru heyu hazañ? Anutuac naña, nalé ménda ducniyunec zéra waiya nérécmimañ zé hazañ?

³⁰ Wañu baec imuaru mia lakeç ésécdac kemma beric tunjinaguc gumu énécmigic nañçic.

³¹ Imuac uña biria ienen Yesu welecmima zéçic; Nesi nénécmimañac zé méli nénécmima beric ionac qeriginaiguc hiñgacbiñ.

³² Zéçic yomuhuc zéyec; Kençic! Wañu Yesunén imuhuc énézéyu uña biria imi mama kemma beric ionac qeriginaiguc hiñgacdacçic. Wañu,

ninzu, beric imi moczon yanda siaiguc gindindingéma kemma zékéniguc hingacma humudacgic.

³³ Beric galengé énécmigic imi enen usunec néngacma tauniguc keremma suruc imi moczon zéma ic uña birianén érec érépésia iorac suruc momacnec wan énécmidacgic.

³⁴ Wanu taun imuac ic embac moczon imi Yesu mihicniwin zé hadacgic. Hama hémmaguc baec imi waima kemmac ninjac welecmigic.

9

Yesunén ic héná méria séléc sélécgia mén mehiaruyec.

¹ Wanu Yesunén zéiciguc emma kondun qerirma eneya tauniguc hayec.

² Haréyu ic mén héná méria humumia sasaniguc haima huama iwac muru hagic. Wanu Yesunén ninzén ninzénigina hémma ic héná méria humumia yomuhuc ézéyec; Nan, ewa qeriga dén, Képésicga waigéndac géndara wanzac.

³ Imuhuc zéyu, héná acac kiwi ic tosia ienen qeriginaiguc yomuhuc ningic; Ic yomi Anutu zébiri qébiri wammizac.

⁴ Wanu Yesunén qerigina nintegicma yomuhuc zéyec; Ini némac ninjac ewa qeriginaiguc ninin biria imuhucya ninkeczu?

⁵ Ac diminén efefia wanzac? Képésicga waigéndac géndara iminén me Yacma kenna imi?

⁶ Wanu Icac Nanja imi baeciguc kápésic waiwaiyawac kuc buña hemizac imi hémma nintegicmu. Imuhuc zéma ic héná humumia yomuhuc zéma ézéyec; Yacma sasanja mema amagaiguc kenna.

⁷ Imuhuc zéyu ic imi yacma amayaiguc kejec.

⁸ Wanu ic tunjinaguc ienen haka imi hémma welicgégic. Wanu kuc buña imuhucya baec ic énécmiyec imuac ninjac Anutu mepési migic.

Takis meme ic Mataio ézéyu méndacmiyec.

⁹ Wanu Yesunén imuacnec kemma hénu ic mén qara Mataio imi takis meme amaiguc taru hémma ézéma zéyec; Gi hama méndacnéna. Imuhuc zéyu yacma méndacmiyec.

¹⁰ Méndacmiyu iwac amayaiguc emma nene nema tarec. Taru takis meme zéma biria meme sasalanén hama Yesu zéma tohotoho ichéra iniguc momacnec tacma nene negic.*

¹¹ Imuhuc wanjic Farisaio ic ienen inicma tohotoho ichéra yomuhuc énézégic; Némac ninjac kiwi icgina imi takis meme ic zéma biria meme ic iniguc nene nezac?

¹² Imuhuc zégic, Yesunén nimma yomuhuc zéyec; Yan hafigina qahac ienen mehiahiaru ic ionac nin ménda wananzu, nén hafiginaguc ienen mia ionac nin wananzu.

¹³ Kemma ac yomuhuc hezac imuac hénia dimuhuc imi ninjarengému; Ni imi mulu meme imuac qahac, nén goi héihéi imuac wananzua. Imuac ni ic embac solanja unuruman zé ménda mayi, nén kápésic ic unuruman zé mayi.

Nene waima zéwelec wamma kekec imuac tualéfic ac hicniyec.

* **9:10:** Yuda ic hakagina imi marénginanén héima hema nene neanjic.

14 Nalé imuaru Yohaneac tohotoho ichéra ienen Yesuac muru hama yomuhuc qesigic; Nini zéma Farisaio ic nalé séc nene zikima zéwelecanziñ. Wanu guac tohotoho ichéçga imi enen némac niñac nene zikima zéwelecwelec ai imi ménda wananzu?

15 Zégic Yesunén yomuhuc énézéyec; Zammarén ic buñawac ménac ic qañ ienen dimuhuc ic imi iniguc kerunec ewa biric wammu? Naléya hayu ic buña onagima kenjicguc nene zikima zéwelecmu.

16 Ic ménénén mén séwi usu walaha bobogélaiguc qelia dépaña ménda nékétama qotomac. Imuhuc wanu nékétatara iminén icgéma wahala imi héré muzucgéyu kunenec tegimac.

17 Waiñ qelia imi gésé wahalaiguc ménda tianzu. Imuhuc wammuiguc imi luhucyanén itiracgéyu téyu waiñ imi qocgéma madacmac. Wanu gésé acguc biridacmac. Imuac niñ waiñ qelia imi gésé qeliaiguc kisigic hiñgacanzac. Imuhuc wanu waiñ zéma gésé imi momacnec hiabianec hemaoc.

Embac seraña zéma embac neñgia mén iorac hafigira mehiaruyec.

18 Yesu ac imi énézémanec nanu qeriawac galen ménénén iwaru hama héniaiguc sigémima zéyec; Béracna degucdacmi humuzac, néñ gi hama méraga qahaiguc haimina qelima kecmac.

19 Imuhuc zéyu Yesu yacma iguc kenoc. Kenjic tohotoho ichéra imuhucyanec wangic.

20 Kenkecmac kecgic embac mén yawuñ 12 séc embac hafi wamma kecanec imi Yesuac andiaiguc hama malekuya susuria osiyec.

21 Imuhuc wamma ewayanén yomuhuc niñec; Malekuya sac osiwa mehiaru némmac.

22 Wanu Yesunén lilingéma hémma zéyec; Bérac, ewaga dén. Ninzén ninzénaganén mehiaru génzac. Imuhuc zéyu imuarunec mia embac imi hiaruyec.

23 Wanu Yesu imi qeriawac galen imuac amayaiguc kemma héñu kuña hihi ic zéma ic tunjinaguc enen héisiac wamma hétén yanda wamma tacgic.

24 Wanu énézéyec; Ini yacma hiñgacdacgic embac komoc imi ménda humuzac, néñ eñ gau hezac. Wanu imuhuc zéyu desimigic.

25 Desimima hiñgacdacgic ama qeriaiguc emma embac komoc imi mériaiguc késayu yarec.

26 Wanu imuac buña surucya imi baera baera saima kendarec.

Kic hilic éréhéc mehiaru érécmiyec.

27 Wanu Yesu imi baec imi waima kenju ic kic hilic éréhéc ieren méndacmima kucnec yanda qacma zéyoc; Dawidiac qeli, gi norac ewa biric wanna.

28 Wanu Yesu imi ama qeriaiguc enju kic hilic ic éréhéc imi iwac muru hayic qesiéércmiyec; Qesiéércmima yomuhuc érézéyec; Iri imi neñ ai imi hia memañ niñac ninzénagézaoc? Zéyu ieren melemma zéyoc; Oo, Miñ kewunira.

29 Imuhuc zéyic, kicgiraiguc osima zéyec; Ninzénagézaoc séc hicñi érécmiyu.

30 Imuhuc zéyu kicgira hiaruyec. Wanu Yesunén zéseli érécmima zéyec; Ninzaoc, yomuac suruc imi ic ménac mén ménda zéyic nimmu.

31 Wanu ieren kemma kilen suruc imi zésaiyic baec imuaru sécgédarec.

Ic mén ac zézéya qahac imi mehiaruyec.

³² Waŋu ic éréhéc imi sénganŋen keŋic duŋa ic méŋ uŋa birianéŋ késayu ac ménda zéaŋec imi wagicma Yesuac éréŋic.

³³ Waŋu uŋa biria imi nesiyu néŋgaru ic ara qahac imi ac zéyec. Zéyu ic embac tuŋginaguc hémma naŋŋic imi eneŋ welicgéma zéŋic; Haka imuhucya méŋ Israel baeciguc ménda hicŋiyu héŋiŋ.

³⁴ Waŋu Farisaio ic ieneŋ Yesuac yomuhuc zéŋic; Imi uŋa biria ionac kunerŋinanéŋ kuc buŋa miyu uŋa biria nesi énécmizac.†

Ai sasala hezac, néŋ ai ic sasala qahac.

³⁵ Yesu imuhuc imuhuc wamma ama areŋa yanda yanda zéma komoc komoc séc kendacma togotocgo amaginaiguc emma héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac buŋa suruc hiabia imi zéau énécmima ku énécmiyec. Imuhuc wamma wizi kukuginaguc zéma yaŋ haŋginaguc imi moczoŋ mehiaru énécmiyec.

³⁶ Waŋu ic embac tuŋginaguc imi iniru rama galengina qahac kecanzu ésécnec kucgina qahac tuima kecgic ewa biric waŋ énécmiyec.

³⁷ Imuhuc inictegicmaguc tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ai yawuŋ imuac héla imi sasala, waŋu imuac ai ic imi efefiadac.

³⁸ Imuac niŋ ai ic méli énécmiyu aiyaguc kemmu niŋac metocgo tocgoc ai yawuŋ miŋina zéwelec wammigic.

10

Yesuac tohotoho ichéra 12.

¹ Yesu imi tohotoho ichéra 12 eneŋa muru unuruŋu hagic uŋa biria nesi énécmima wizikuku zéma yaŋhafi moczoŋ mehiaru énécmimu niŋ imuac kuc buŋa énécmiyec.

² Yesuac Méliméli ic 12 ionac qacgina imi yomuhuc; Walac Simon Petero zémimia, iwac munia Anderea, zéma Zebedaioac naŋa Yakobo zéma munia Yohane.

³ Waŋu Filipo zéma Batolomaio, Toma zéma takis meme ic Mataio, Alfaioac naŋa Yakobo, waŋu Tadaio,*

⁴ Kanaan ic Simon✧ zéma Yuda Karioto, waŋu inéŋ mia kecma Yesu andé qemiyec.

12 ionac ai buŋagina qeénécmiyec.

⁵ Yesu tohotoho ichéra 12 imi méli énécmima pakeŋ ac yomuhuc énézéyec; Ic enia ionac ménda kemmu. Waŋu Samaria ic ionac taŋŋ imi imuaru me imuaru méŋ ménda keremmu.

⁶ Rama roucya Israel ic ionac sac kemmu.

⁷ Keŋkecma imuac séc yomuhuc zéma zéaumu; Kurumenŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi hosucgé énécmizac.

⁸ Waŋu yaŋhafi ginaguc imi mehiaru énécmimu. Humuc igucnec meqeli énécmimu. Wizi seliginaguc imi mesolaŋani énécmimu. Waŋu tilinŋtilinŋ biria nesi énécmimu. Waŋu boŋa qahac eŋ késazu imuac eŋ énécmimu.

⁹ Owo géséginaiguc soukiwa haréŋa zéma gocmia lalaha me pésia méŋ ménda tima kemmu.

† 9:34: Kiwi méraginanéŋ ooya tosaraguc kembana 34 yomi ménda hezac. * 10:3: Kiwi méranéŋ ooya tosaraguc; Lebaeus me Lebaeus Tadaio zémimia. ✧ 10:4: Luk 6:15, Mél 1:13

¹⁰ Hénawac gésé me maleku saméja me héná usu me tacgina imi ménda mema kemmu. Ai ic imi nene yaka boŋa qahac énécmimuac hezac.

¹¹ Ama areŋa yanda me ama areŋa hocma keremma ama miŋina méŋac niŋgic sécgéyu iwac ama igucnec sac heyac wamma opocma kemmu.

¹² Waŋu ama imuac emma yomuhuc énézému; Luae onac muru hemac.

¹³ Anutunéh ama imuac miŋinawac niŋu sécgéyu luae qeqe acginawac héla imi ionac muru hama hemac. Néŋ ménda sécgéyu luae qeqe acginawac hélanéŋ eŋaŋ muru lilingémac.

¹⁴ Méŋnéŋ méŋ ménda héihéré énécmimac me acgina ménda nimmaciguc imi ama me taun imi hénaginaiguc seitotoŋ qesagic mayu waima kemmu.

¹⁵ Ni hélacnec énézéwa, gésigési nalé yandaiguc Sodom Gomora baec ic ionac taségina imi taun yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu huahuayawac séc wammac.

Qacna niŋac ununesi waŋ énécmimu.

¹⁶ Ninzu, ni ini haséŋ kazu sugcinaiguc rama ésécnec méli énécmizua. Imuac niŋtegic qintegicgina mokoleŋac séc kecma kembo neiac séc képésic solan kecmu.

¹⁷ Ic ionac niŋ, galeŋgina mema kecmu. Ieneŋ mia ac gésigési ic ionac muru onopocgic, tocgotocgo amaiguc kocbiŋnéŋ unumu.

¹⁸ Waŋu nuac niŋac wamma ini baec galeŋ zéma ic kewu wéséginaiguc onagicma kemmu. Kenjgic ionac muru zéma ic enia ionac muru nuac héipuc ic wamma namu.

¹⁹ Néŋ énépésimu imuaru némac ac zéwiŋ me dimuhuc zéwiŋ imuac ewa goro ménda wammu. Nalé imuaru némac ac zému imi énécmimia wammac.

²⁰ Ac zézé ic imi eneŋ qahac, néŋ Maŋgoc ginawac Uŋanéŋ ac imi kuaginaiguc hai énécmiyu zému.

²¹ Waŋu dac muna ekaocnec andé qeamuma méŋnéŋ méŋ késama humuciguc opocmac. Waŋu maŋgoc méŋnéŋ naŋa imuhucyanec wammimac. Waŋu nambérac eneŋ héná ac topec qema neŋgoc maŋgoc hécgina humuciguc onopocmu.

²² Nuac niŋac ic embac moczoŋ yanda ieneŋ ini mézétiti waŋ énécmimu, néŋ mérénéŋ méŋ deguc muacnec hénima emma nalé tetecgia hamac imuac séc naŋseligima kecmac imi késayu kekec hémbénaŋa kecmac.

²³ Waŋu unuhéi waŋ énécmigic taun imuarunec néŋgacma baec méniguc kemmu. Ni hélacnec énézéwa. Israel ama areŋa kunen kunen séc ménda kendacgicnec Icac Naŋa hamac.

²⁴ Kiwi merac méŋnéŋ kiwi icya ménda ogiczac. Waŋu welen qeqe ic méŋnéŋ imuhucyanec miŋina ménda ogiczac.

²⁵ Kiwi meracnéŋ kiwi icya ésécnec waŋu sécgémac. Waŋu welen qeqe icnéŋ miŋina séc waŋu sécgémac. Amawac galeŋa imi Beelzebub^a zémigiciguc tohotoho ichéra dimuhuc ogicma zébiri énécmimu?

Mérac téŋgéŋ bac yandi yandi wamma kecbiŋ?

²⁶ Imuac ionac niŋac bacgina ménda yandimac. Iwawai méŋ musaŋ musaŋgia imi auyu winiŋu ménda hemacac séc méŋ ménda hezac.[†]

²⁷ Tunumaŋiguc zézua ac imi kaiwe asahaiguc zému. Waŋu gezacginaiguc zéwa niŋzu ac imi ama bauyaiguc namma zéaudacmu.

☆ **10:25:** Mat 12:24 † **10:26:** Hénia imi; moczoŋ wininidacmac.

²⁸ Séwigina qehumumu, nér qeri uŋagina hia ménda qemuac séc wanzu ionac niŋac bac yandi yandi ménda wammu. Nér uŋa zéma séwi momacnec geric siaŋuc hia mebirimac iwac niŋ mia bac yandi yandi wammu.

²⁹ Sirikic nei dac éréhéci imi soukiwa momacgucnéŋ boŋ ménda meanzu me? Waŋu Maŋgocŋinanér ménda niŋuguc baeciguc mén ménda mama qemac.

³⁰ Onac imi oruc zucŋinawac qétéya acguc oloŋ nindac nindara wanzac.

³¹ Imuac ini bac yandi yandi ménda wammu. Ini imi sirikic nei sasala onogicma eebipiginaguc wanzu.

Luae qahac, nér sou zéra mihicŋimuac hezac.

³² Mén ic onac kicŋinaiguc nimmizua zéma zéaunérŋu ni acguc kurumen Maŋgocnawac kiwaiguc nimmizua zéma zéaumimaŋ.

³³ Nér ménér mén ic onac kicŋinaiguc ni qaecgé néŋu ni acguc kurumen Maŋgocnawac kiwaiguc i qaecgé mimaŋ.

³⁴ Nuac niŋ baeciguc luae qemaŋ zé mayec gezaŋ imuhuc ménda zéma nimmu. Luae qahac, nér sou énécmimaŋ zé mayi.

³⁵ Ni imi naŋa mén eŋeya maŋgocyawac murunec, bérara mén eŋeya neŋgocyawac murunec, waŋu eraŋiya mén eŋeya eraŋiya wac murunec héric énécmiwa téamumu niŋac mayi.

³⁶ Waŋu ic ménac sac taséhéranér eŋeya hazéchéra wammu.

³⁷ Ménér mén neŋgocyawac me maŋgocyawac mia sécna ogicma ewa siŋa eŋeya niŋérécmimac imi nuac ai ic buŋawac séc qahac. Waŋu ménér mén naŋawac me bérarawac niŋ sécna ogicma ewa siŋa eŋeya nimmimac imi acguc nuac ai ic buŋawac séc qahac.

³⁸ Waŋu ménér mén imi eŋeya ic héŋgeŋa wéndara ménda huama méndac némmac imi imuhucyanec nuac ai ic buŋawac séc qahac.

³⁹ Ménér mén eŋeya kekecy aŋgétiyu kekecy imi sohomac. Waŋu ménér mén nuac niŋac wamma kekecy waimac imi kekecy mihicŋimac.

Bakia hiabia.

⁴⁰ Ic ménér ini héihéré énécmimac imi ni héihéré nénzac wammac. Waŋu ni héihéré némmac imi méli néŋec i héihéré mizac wammac.

⁴¹ Ménér mén kua meme ic mén kua meme ic keczac imuac niŋac héihéré mimac imi kua meme icac séciguc bakia memac. Waŋu ménér mén ic solaŋa mén ic solaŋa keczac imuac niŋ héihéré mimac imi ic solaŋawac séciguc bakia memac.

⁴² Waŋu hélacnec énézéwa niŋgic. Ménér mén ic mamaya youmi ionarunec mén nuac tohotoho ic keczac imuac niŋ doku dac saŋgeŋa mén himimac imi boŋtegic mén ménda heselimac.

11

¹ Yesunér tohotoho ichéra 12 pakeŋ ac imuhuc énézéyu tecgéyec. Tecgéyu Galilaia baec ama areŋa yanda yandaiguc ackuazéc zéau énécmima ku énécmimaŋ zé imuacnec waima keŋec.

Doku naec haka ic Yohanenér ac haiyu hayec.

² Waŋu Yohane imi hésa amaiguc tacma Yesunér ai meyec imuac buŋa nimma tohotoho ichéra méli énécmiyu keŋgic.

³ Kemma yomuhuc zéma qesimigic; Hanénécmimac niŋac zézéya imi gi mia me ménac mambéc kecbiŋ?

⁴ Imuhuc zégic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ini lilingéma kemma iwawai hémma ninzu imuac buŋa surucya wamma Yohane yomuhuc ézému;

⁵ Kic hilicnéŋ kicgina hima hénzu. Héna méragina humumianéh héna kenzu. Wizi seliginaguc ienenj séwigina solanŋ wanzu. Gezacgina héhégianéh ac ninzu. Humuc icnéŋ qelima keczu. Wanŋ maqeqeya ionac buŋa suruc hiabia énéc énézéya wanzac.

⁶ Ic ménŋ nuac ninŋ nimma ménda maqeanzac imi ségiségiyaguc.

⁷ Wanŋ Yohaneac tohotoho ichéra ienenj lilingéma kenjic imuaru Yesunéh Yohaneac ninŋ ic embac yomuhuc hénima énézéyec; Ini baec kisiaiguc némac hémbinŋ zéma kenjic? Uŋ téfara luhucnéŋ mihilanŋgéyu kenŋha wamma hezu imuac hémbinŋ zéma kenjic?

⁸ Qahaciguc, némac iwawai hémbinŋ zéma kenjic? Ic ménŋ séwi usuya hiabia hima nanŋ imuac hémbinŋ zéma kenjic? Séwi usugina hiabia hianzu imi enenŋ ama kewuyaiguc tacyac wanŋanŋu.

⁹ Wanŋ némac iwawai hémbinŋ zéma kenjic? Anutuac tilinŋ tilinŋ ic ménŋac me? Iminéh mia héla wanzac! Ni énézéwa, ic imi kua meme ic tosara onogicma séc ménŋ wanzac.

¹⁰ Iwac ninŋac mia yomuhuc ogic hezac; Ninzanŋ, ni kua meme icna ménŋ méliwa wéségaiguc walac kemmac, kemma inéh mia guac hénaga héimindiŋi wamma zéréŋqéréŋ wammac.

¹¹ Ni hélacnec énézéwa, embac igucnec hicŋihicŋiya ionarunec ménŋnéŋ ménŋ doku naec haka ic Yohane ménda ogiczac. Néŋ kurumenŋac hénŋalenŋ ama arenŋ yandawac qeriaiguc imi ic mamaya ginanéh i hia ogiczac.

¹² Doku naec haka ic Yohane iwac nalé igucnec érékecma deguc kurumenŋac hénŋalenŋ ama arenŋ yanda imi seliseliiguc kereŋanŋicac keremmanec nanzu. Wanŋ seliseli wamma kereŋanŋu ienenŋ imi anŋgétianzu.

¹³ Anutuac tilinŋ tilinŋ ic moczonŋ zéma Moseac héna ac moczonŋ yanda bianŋac ara zéanŋic imi Yohaneac muru hama tecgédarec.

¹⁴ Wanŋ ac yomi késawinŋ zé qeriginanéh wanzaciguc zéwa ninŋic; Elia hamac ninŋ zézéya imi Yohane ic yomi mia wanzac.

¹⁵ Imuac gezawagucnéŋ ac imi nimmac.

¹⁶ Nalé yomuac hicŋisai imi némaciguc séc héiéncémimanŋ? Yomi enenŋ imi mia nambérac enenŋ nénnagémba sombenjiguc tacma alahécgina unuruanzu ésecnec;

¹⁷ Nini onac kuŋa hihi wannŋ ini ménda hirizu. Ewa biric legic héini ini zésiác ménda wanzu.

¹⁸ Séséc imuhucyanec Yohananéhŋ hama nene me doku ménda nema zéwelec wamma keru hémma uŋa biriayaguc zémigic.

¹⁹ Wanŋ Icac Nanŋa mama nene doku neyu hémma zucnuŋŋuŋ zéma minŋonŋ ic, wanŋ takis meme zéma képésic ic ionac alagina zémianzu. Wanŋ nintegic qinŋtegic ac imi imuac wawanŋ memeyanéh * mesolanŋani mimac.

Ama arenŋ yanda ewa meŋenŋ ménda wawanŋa imi saecyaguc.

²⁰ Wanŋ kiwi méréra sasala ama arenŋ tosara onogicma meyec ama arenŋa yanda yanda imuac minŋina ienenŋ ewagina ménda melenŋic. Imuac Yesunéh ionac yomuhuc ac wanŋ énécmiyec;

²¹ Korasin zéma Betsaida minŋina ini imi saecginaguc. Kiwi méréra icnéŋ ménda memeya sasala onac muru meénécmimia imi Tiro zéma Sidoniguc

* **11:19:** Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc; iwac nambérac héranéŋ.

mewa hicñiwacnec, ienen becarunec ewa biricac toma héigic qacginu enu siacma ewa biri wamma ewagina melembunec.

²² Énézéwa niñgic, gésigési nalé yandaiguc, Tiro zéma Sidon baec ic ionac taségina imi ama areñ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu bisiqatén hia wammucac séc wammac.

²³ Wañu Kefanaum ama areña geñ meen amuma kurumeniguc embésémañ me? Qahacgucnec, gi humumia ionac baec dumunaguc hiñgacbéémañ.

Kiwi mérera guaru hicñiyec iminén Sodom ama areniguc hicñiwacnec ama areñ imi ménda qahac wamma deguc youmi tachacnec.

²⁴ Imuac zéwa niñgic, gésigési nalé yandaiguc Sodom baec miñina ionac taségina imi ama areñ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu bisiqatén hia wammucac séc wammac.

Yesunén Mangocya ewa hia ac ézéyec.

²⁵ Wañu nalé imuaru Yesunén yomuhuc zéyec; Baec kurumeni miñina, gi ackuazécga imi niñtegic qindegic ic zéma niniñ ic ionac muru musañgé énécmianzan, nén nambérac komoc komoc ionac mia énézéna héñanzu. Mangoc, imuac mia gi mepésigénzua.

²⁶ Oo, Mangoc, yominén ewa siña heyec imi mia wanzac.

²⁷ Mangocnanén iwawai moczon méranaiguc haidarec. Ic mén Naña ménda niñmizac, nén Mangocyanén sac niñmizac. Wañu méñnéñ mén Mangoc ménda niñmizac, nén Naña zéma Nanjanén énézéyu hémmu imi enen sac nimmizu.

²⁸ Qekameka zéma iwawai réwéria bisiqatén wamma keczu imi moczon nuac muru hadacgic. Neñ tac niniñ mihicñi énécmimañ.

²⁹ Ni imi ewa qerinanén gum bénzénzénja zéma memaamu kekera, imuac nuac muru hagic. Hama boñ zurana mema qacginu haima nuac murunec niñaren wangic. Kecec unaginanén tacniniñ mihicñimac.

³⁰ Nuac boñ zurana imi han qeqeya wañu nuac hinana imi efefia.

12

Yesu imi Sabata imuac miñina.

¹ Nalé imuaru Yesunén Sabata naléiguc wit ai qericma keñec. Keñu tohotoho ichéra ienen yaka niñ humuma wit héla tosara kuma negic.

² Negic Farisaio ic enen inicma Yesu ézéma zégic; Inicna! Tohotoho ichécga enen Sabataiguc haka ménda wawanawac wanzu.

³ Zégic yomuhuc énézéyec; Dawidi zéma méndacmimia ienen yaka niñac humuma némac haka wangic imi ini mén ménda oloñanzu?

⁴ Inén Anutuac ocmuñ qeriaiguc emma méndacmimia iniguc samén téréya imi negic. Haka hofac oo ic ienen sac wawanawac séc imi wangic.

⁵ Me Sabata séc hofac oo ic ienen ocmuñ téréyaiguc héna ac logima ai mema kendon qesaulianzu, nén képésic solan keczu imi ini héna aciguc ménda oloñanzu?

⁶ Neñ imuac énézéwa niñgic, ocmuñ téréya ogicma enen wanzac imi youmi nanzua.

⁷ Ac kiwi mén yomuhuc hezac; Ni mulumanan qahac, nén wésé niniñac ewa siña heanzac. Ini ac imuac hénia nimbunec képésic ginaguc ménda zéénécmiwunec.

⁸ Imi mia Icac Nanja imi Sabata kendonj imuac minjina keczac imuac ninjac imuhuc zézua.

Ic méria séléc sélécgia.

⁹ Imuhuc zéma baec imuacnec kemma tocgotocgo amaginaiguc enec.

¹⁰ Wanju imuaru ic ménj méria séléc sélécgia tarec. Taru ic embac enen Yesu aciguc opocbinj zé hénia hocma qesimigic; Sabata kendonjiguc hafi mehiaru énécmiawac hezac me?

¹¹ Zégic Yesunénj yomuhuc énézéyec; Onac murunec ménénj rama momacguc késakeru Sabata kendonjiguc baec sésénjiguc hingaru ménda késahéréyu érémac me?

¹² Icnénj rama ogicma kunenec eeyaguc wanzac, imuac Sabata kendonjiguc goi héihéi ai imi hia wammacac hezac.

¹³ Imuhuc zéma ic imuac, Méraga suluna, zéyu méria suluyu moczonj kecec tataru wamma néwécyawac séc wanjec.

¹⁴ Imuhuc wanju Farisaio ic ienenj hingacma Yesu dimuhuc qewinj zéma sasangiaiguc zéarenj wanjic.

Anutuac welenqege ic.

¹⁵ Wanju Yesu imi ninjegicma ama baec imi waima baec ménju kenjec. Kenju ic embac sasalanénj méndacmigic. Wanju yanj hafiginaguc imi moczonj mehiaru énécmidarec.

¹⁶ Mehiaru énécmima eneya hénia ménda zéaumu ninjac neunj héiénécmiyec.

¹⁷ Imi mia Anutunénj Yesaiawac murunec bianjac ara yomuhuc zéyec imi héla héimac ninjac imuhuc wanjec;

¹⁸ Youmi imi welenj qeqena, nenj i gésimiyi. Nuac qeri unjanénj iwac sinj nimmima ségiségi yanda wanzua. Ni Unjana iwac muru haimiwa inénj ic enia kecec solanja zéau énécmimac.

¹⁹ Wanju inénj tohalicya qahac, qac silacya qahac. Ménénj ménj hénia yandaiguc ac ewaya ménda nimmac.

²⁰ Uj kéténjaguc imi ménda kumac. Kifa zéra bouc bouc wanzac imi ménda hiwécgémac. Imuhuc wammanec kecoma kecec solanja qindinjima kenju ogicogira wandacmac.

²¹ Wanju ic enia ienenj ewagina kewugina Yesuac qaraiguc korodacmu.

Yesu zéma Beelzebul.

²² Wanju nalé imuaru ic ménj tilinjinj birianénj késayu kic hilic wanju ara qahac kerec imi Yesuac muru wagic kenjic. Wanju Yesunénj mehiaru miyu ac zéma kiwa hima kenjec.

²³ Wanju ic embac moczonj welicgéma zégic; Youmi Dawidiac qeli me deic?

²⁴ Zégic Farisaio ic enenj ac imi nimma yomuhuc zégic; Uja biria ionac kunenjina Beelzebul iminénj kuc ménda miyu unja biria nesimacac séc qahac.

²⁵ Wanju Yesunénj nininggina ninjegicma yomuhuc énézéma zéyec; Hénjalenj ama arenja yanda ménjac ic embachéranénj enjaocnec héndénj amugic hénjalenj ama arenja yanda imi kisi wammac. Wanju ama arenja yanda me ama ménjac ic embachéranénj enjaocnec héndénj amuma hia ménda nanjselimu.

²⁶ Biria minjanénj Biria minjina elicgézaciguc ekaocnec téamuzaoc. Imuhuc wanju iwac hénjalenj ama arenja yanda imi dimuhuc nanjselimac?

²⁷ Wanju ni Beelzebulnéŋ kuha néŋu uŋa biria elicgé énécmianzuaguc, nanhécginanénér mérac kuhaiguc nesi énécmianzu? Imuac bec enjaoc niŋgésigési wammuac hezac.

²⁸ Wanju Anutuac Uŋanénér kuha néŋu uŋa biria nesi énécmianzuaguc, Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi bec onac muru ha énécmizac.

²⁹ Ménénér mér walac ama miŋina selia ménda késa qatémaguc dimuhuc amayaiguc emma iwac iwawaiya wagicma kemmac?

³⁰ Ic mér niguc ménda kecanzac imi andianénér nuanzac. Ic mér niguc mequtulan ménda wanŋanzac imi héndénér qéndénanzac.

³¹ Imuac énézéwa niŋgic, képésic hénia hénia zéma Anutu zébiri qébiri wammimia imi waiwaiyawac séc wammac, néŋ Uŋa Téréya zébiri qébiri wammimia imi waiwaiyawac séc qahac.

³² Mér Icac Naŋa zébiri mimaciguc képésicya imi waiwaiyawac séc. Wanju mér Uŋa Téréya zésure wammimac imi képésicya imi deguc baeciguc me baec bianguc hahaya imuaru momacnec ménda waiwaiyawac séc.

Ic hésa zéma imuac héla gocmia.

³³ Ini ic hésa mérŋac hiabia zéma hélaya niŋac imuhucyanec hiabia zému. Wanju ic hésa mérŋac biria zéma hélaya niŋac imuhucyanec biria zému. Ic hésawac hénia imi imuac hélanénér zéauanzac.

³⁴ Qerigina igucnec qesalecgéma mayu kuaginanénér zéanzu imuac niŋac qaté mokolenŋac qelihécgina ini némaciguc ac hiabia mér hia zému?

³⁵ Ic hiabianénér qeriawac hofia igucnec iwawai hiabia wiriru éréanzac. Wanju ic birianénér qeriawac hofiyaiguc iwawai biriawac wiriru éréanzac.

³⁶ Zéwa niŋgic gésigési nalé yandaiguc ac sicsaocya zéanzu imuac hénia moczon zéasaridacmu.

³⁷ Imuac niŋac geŋga acganénec mesolanŋani géŋgéŋa wammac. Imuhucyanec geŋga acganénec képésicgaguc zégéŋgéŋa wammac.

Yonawac séséc.

³⁸ Imuhuc zéyu, Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic tosara ienen ac yomuhuc melenmigic; Kiwi ic nini guac murunec séséc méréra mér hémbiŋ zé wanziŋ.

³⁹ Imuhuc zégic melemma énézéyec; Hicŋisai biria téŋgér zéma kaiseroac buŋa yominénér séséc mérérawac hémbiŋ zé zéwelec wanzu. Wanju asé kiwiac séséc tosara qahac, néŋ kua meme ic Yonawac sésécya sac mihicŋi énécmimia wammac.

⁴⁰ Yona imi siŋi kaiwe haréwéc kondun yaŋ tomenŋa qeriaiguc heyec, imuhucyanec icac naŋa imi siŋi kaiwe haréwéc baec omonŋaiguc hemac.

⁴¹ Niniwe ic embac ienen Yonawac ackuazéc nimma ewagina melenŋic, néŋ mér Yona ogicma enenŋa wanzac imi youmi namba ewagina ménda melenzu. Imuac niŋac gésigési naléiguc Niniwe ic embac ienen hicŋisai yomi iniguc namma hicŋisai yomuac képésic ginaguc zéénécmimu.

⁴² Baec wanŋonŋa Saut imuac embac garatanénér Solomonac nintegic qintegic ac nimmaŋ zé baec tetcgia igucnec hayec, néŋ mér Solomon ogiczac imi youmi namba gezacgina ménda qeanzu. Imuac niŋac gésigési naléiguc embac garata iminénér hicŋisai yomi iniguc namma képésic ginaguc zéénécmimac.

Uŋa biria lilingéma hahaya.

⁴³ Uṇa birianén ic méṇac qeria igucnec éréma tachiarumaṇ zé baec kisiaiguc lelecgéma kemma hochbipiyec.

⁴⁴ Imuhuc wamma yomuhuc zéyec; Ama waima hayi imuhucgeṇ lilingéma kemman. Imuhuc zéma lilingéma kemma héṇu ama imi minjina qahac qeusun wamma mezeriru eṇ naṇec.

⁴⁵ Imuhuc hémma kemma uṇa biria 7 eṇeya ogicma moczoṇ biriḡiria wanzu imi onagiru hama ama imuaru hingacma tacyac wangic. Imuhuc wangic ic imuac kekecyawac tetcgia imi kekecy walac kerec imi ogicma moczoṇ biridaczac. Haka silic imuhucyanec hicṇisai biria yomi onac muru hicṇi énécmimac.

Yesuac sac taséhéra héla.

⁴⁶ Yesunén ac imi ic embac tunḡinaguc énézémanec naṇu neṇḡoc munahéra ieneṇ ac ézéwiṇ zé hama séṇḡaṇḡeṇ naṇkecgic.

⁴⁷ Imuhuc waṇkecgic ic méṇnéṇ ézéma zéyec; Ninzan, neṇḡoc munahécga ieneṇ giḡuc ac zéwiṇ zé séṇḡaṇḡeṇ nanzu.

⁴⁸ Imuhuc zéyu Yesunén yomuhuc énézéyec; Méré méré eneṇ nuac neṇḡoc munahécna wanzu?

⁴⁹ Imuhuc zéma méria suluyu tohotoho ichéra ionac muru keṇu zéyec; Inicḡic, nuac neṇḡoc dac munahécna imi youmi taczu.

⁵⁰ Méṇnéṇ méṇ Kurumeṇ Maṇḡocna iwac ewa siṇ tohoma wamma mezac imi mia nuac neṇḡoc nauṇa zéma dac muna wanzu.

13

Iwawai gocmia qesaanzu imuac qelumbec ac.

¹ Ai meme imuaru Yesu ama igucnec mama zékén zécgériaiguc kemma tarec.

² Tackeru tocgégic imi eneṇ tun yanda imuac niṇ Yesu eṇeyaoc imi zéiciguc emma tarec, néṇ ic embac tunḡinaguc imi moczoṇ zékén giṇḡiṇa sakasaciguc naṇḡic.

³ Naṇkecgic inén qeqaiṇ aciguc ackuaazéc sasala énézéma zéyec; Gezac haigic! Héihimic ic méṇnéṇ iwawai gocmia qesamaṇ zé aiiguc keṇec.

⁴ Qesamanec keṇu tosara imi héna giṇḡiṇaiguc mayec. Mayu nei eneṇ hama héima qécgédacḡic.

⁵ Waṇu tosara imi hoc sisic, baera haṇqeqeya imuaru mama héiyec. Waṇu baec dépaṇa imi komora waṇu qérawia imi focdac nézégégéma éréyec.

⁶ Néṇ zaligina ménda hingac yacgéyu kaiwenén éréma qeyu uririma humudarec.

⁷ Waṇu tosara imi héféréréc qeriaiguc mama héiyu héférérécnéṇ yandima hédacgéyec

⁸ Waṇu tosara imi baec hiabiaiguc mama héima ura méṇnéṇ 100, méṇnéṇ 60, méṇnéṇ 30 imuac séc héla sasala haidacḡic.

⁹ Méṇ gezawagucnéṇ ac yomi nimmac.

Qelumbec ac imuac hénia.

¹⁰ Waṇu tohotoho ichéra eneṇ hosuraiguc kemma qesimigic; Némac niṇac ac qeqaiṇiguc haima énézékeczan?

¹¹ Zégic melemma énézéyec; Kurumeṇac héṇḡaleṇ amawac niniṇ saṇa imi onac muru énécmimia waṇec, néṇ ionac muru imi qahac.

¹² Ic méréneñ hemizac imi toroqema miyu ogicma hemimac. Wañu ic méréneñ ménda hemizaciguc imi iwawai éréhécdac hemizac imi acguc momacnec wagiru qahac wandacmac.

¹³ Ieneñ kicgina hibipima héjanzu, néñ ménda héntegicanzu. Wañu gezacginanéñ ac ninjanzu, néñ ménda nintegicanzu. Hénia imuac niñ qeqaiñ aciguc énézéanzua.

¹⁴ Yesaianéñ bianac ara zéyec imuac héla imi ionac muru héizac. Zéyecnéñ; Gezacginanéñ nimmu, néñ méndadac nintegicmu. Kic hima hémmu, néñ méndadac héntegicmu.

¹⁵ Ic embac yomi onac ewa qerigina imi mehénngé énécmimia wañu, gezacginanéñ niñbipima kicgina héménzagic. Imi mia kicginanéñ héntegicma gezacginanéñ nintegicma ewa qeriginanéñ ninjasarima lilingégic mehiaru énécmiwi niñac imuhuc wañgic.

¹⁶ Eneñ imi kicginanéñ héntegicma gezacginanéñ nintegicanzu imuac kic gezacgina imi mérianaguc.

¹⁷ Ni hélacnec énézéwa niñgic; Kuameme ic zéma ic embac solañ sasalanéñ ini hénzu imuac hémbiñ zé mambéc kecanjic, néñ ménda héngic. Wañu ini ninzu imuac nimbiñ zé mambéc kecanjic, néñ ménda niñgic.

Gocmia qesaqesa imuac hénia.

¹⁸ Imuac bec héihimic icac muru qeqaiñ ac imuac hénia zéwa ninjasarimu.

¹⁹ Méñnéñ méñ héngalen ama areña yanda imuac ackuazéc nimmaguc ménda ninjasariyu iwac ewa qeriaiguc qesayu hezac imi Biria minjanéñ hama paktak wagicma kemmac. Ic imuhucya imi iwawai gocmia hénia giñgiñaguc mama héianzac ésecnec.

²⁰ Wañu gocmia hoc siraiguc qesayu mama héiyec ic imuhucyanéñ ackuazéc nimma ségiségi wamma ewa qeriaiguc focdac késama kecanzac.

²¹ Wañu ewa qeriaiguc gétéya ménda késayacgéyu nalé hotonanc nañselimac, néñ ackuazéc imuac niñac zérabéra me ununesi hicniyu focdac maqeanzac.

²² Wañu qesayu héférérec qeriaiguc héiyec ic imuhucyanéñ ackuazéc ninjanzac, néñ baecac ewa goro zéma hinawac ikocnéñ hézicgéyu gorosonja wajanzac.

²³ Wañu qesayu baec halécyaaguc mayec ic imuhucyanéñ ackuazéc nimma hénia ninjasariyu méñac héla 100, méñac 60, wañu méñac 30 imuhuc haianzac.

Qézézac wit sucginaiguc hicñihicniya imuac hénia.

²⁴ Wañu Yesunéñ qeqaiñ ac méñ yomuhuc énézéyec; Kurumenac héngalen ama areña yanda imi ic méñnéñ aiyaiguc iwawai gocmia hiabia qesayec ésecnec.

²⁵ Wañu ic embac héra moczon gaugina hedacgic hazéranéñ hama neneac gocmia qeriaiguc qézézac gocmia qesama néngacma kenec.

²⁶ Wañu gocmia imi yandima héla haiyu duña qézézac imi acguc wininiyec.

²⁷ Wañu ama minjawac welen qeqehéra eneñ imi hémma mingina ézéma zégic; Miñ Kewunina gi aigaiguc gocmia hiabiawac qesanec, néñ qézézac imi dimuacnec?

²⁸ Qesimigic melemma énézéyec; Hazécna ménénén imuhuc wanec. Wanu welen qeqehéra ienen qesima zégic; Nini kemma qézima mutulanjéwin nijac wanjénzac?

²⁹ Zégic, qahac zéma zéyec; Imuhuc wankecma padi imi momacnec hérégic éréwac nijac.

³⁰ Imuac nijac ini waigic momacnec yandima yacmu. Wanu héla meme naléyaiguc héla meme ic énézéwa hama walac qézézac imi qézima gericiguc omu nijac dérécgému. Wanu neneya imi tocgéma hama hofinaiguc haidacmu.

Gocmia komodia imuac qelumbec ac.

³¹ Wanu qeqain ac mén yomuhuc énézéma zéyec; Kurumenac hénngalen ama arenja yanda imi ic ménénén saiwa gocmia mén mema aiyaguc himirec ésécnec.

³² Imi iwawai gocmia ionac komoragina téngén. Wanu yandimac imuaru aiguc ichésa tosara onogicma kunen yanda wananzac. Wanu sawawac nei enen hama hawaiguc haecgina haima kecanzu.

Yis imuac qelumbec ac.

³³ Wanu qeqain ac mén mujucnec énézéma zéyec. Kurumenac hénngalen ama arenja yanda imi yis embac ménénén mema padi uha sasala imuac qeriaiguc haima lelecgyu tackecma moczon sécgédaru yandianzac ésécnec.

Qelumbec aciguc zéanzac imuac hénia.

³⁴ Yesunén ackuazéc imi moczon qeqain acguc qemanec ic embac tunaguc énézédares. Qeqain ac qahac mén ménda énézéyec.

³⁵ Imuhuc wanu Anutunén kua meme icyawac* murunec ac mén yomuhuc zéyec imi, héla héiyec; Ni kuana auma qeqain ac zéman. Baec kurumen zéyu hicniyec imuarunec sasangiaiguc hema éréyec imuac mia zéauman.

Yesunén qézézac imuac hénia zéasariyec.

³⁶ Wanu Yesunén ic embac tunaguc imi méli énécmima ama qeriaiguc enec. Enu tohotoho ichéra ienen iwac muru hama zégic; Qézézac aiguc éréyec qeqain ac imuac hénia zéasarina ninni.

³⁷ Zégic melemma énézéyec; Iwawai gocmia hiabia qesayec imi Icac Nanja.

³⁸ Ai imi baera baera. Ic gocmia hiabia imi kurumenac hénngalen ama arenja yanda imuac nanhéra. Wanu qézézac imi Biria minjawac nanhéra.

³⁹ Wanu iwawai biria qesayec imi Biria minja imi mia. Hélawac ai yawun imi mia baec yomuac nalé tetcgia. Wanu héla meme ic imi kua meme unja enen.

⁴⁰ Wanu qézézac mutulanjéma gericiguc oanzu ésécnec baec yomuac nalé tetcgiaiguc haka imuhucya hicnimac.

⁴¹ Icac Nanjanén kua meme unjahéra méli énécmiyu hama hénngalen ama arenja yanda igucnec iwawai képésic mihicnianzu imi zéma ic hénia ac logianzu imi moczon gési énécmidacmu.

⁴² Gési énécmidacma geric yanda qeriaiguc giligic hinjgcdacmu. Hinjacma imuaru zésiác wamma zécgina aric aric kimu.

* 13:35: Asafe (Leg 78:2).

⁴³ Wanju ic solanjanén Mangoc ginawac héngalen ama areña yandaiguc kaiwe ésécnece asarima kecmac. Ic gezawagucnéñ, ac yomi nimmac.

Qelumbec ac haréwéc.

⁴⁴ Kurumenjac héngalen ama areña yanda imi iwawai eeyaguc ai qeriaiguc sangima heyu ic méñnéñ mihicñima munꝓuc musangéma ségiségi wamma kemma iwawai hemimía imi moczon haidacma soukiwa mihicñima baec imi boña meyec ésécnece.

⁴⁵ Wanju munꝓuc méñ imi yomuhuc; Kurumenjac héngalen ama areña yanda imi nénnaagémba ic méñnéñ hoc welic welicgiawac hohoc ai meanzac ésécnece.

⁴⁶ Kenkecmac méñ boña eñeña sécyá mihicñiyec imuaru kemma iwawai hemiyec séc moczon haidacma soukiwa mihicñima iwawai imi boñ meyec.

⁴⁷ Wanju munꝓuc méñ imi yomuhuc; Kurumenjac héngalen ama areña yanda imi ufic kondunꝓuc giligic hñgacma lambéc hénia hénia énépésiyece ésécnece.

⁴⁸ Wanju ufic imi kuaya qeyu hérégic kondun élélahu enu mama tacma hiabia imi nenꝓenꝓuc tigiç hñgarec, néñ biria imi giligic kenec ésécnece.

⁴⁹ Baec yomuac nalé teteçgiaiguc haka silic imuhucyanén hicñimac. Kua meme uña ienen hama biria meme ic imi ic solaña ionac sugina igucnece gési énécmimu.

⁵⁰ Gésiénécmima geric yandaiguc giligic hñgacma imuaru mia zésiace wamma zéçgina aric aric kimu.

Iwawai eeyaguc wahala zéma qelia.

⁵¹ Imuhuc zéma qesiénécmiyece; Ini ac imi moczon niñasaridaczu? Zéyu zégic; Oo Min Kewunina.

⁵² Wanju énézéma zéyece; Imuac bec hénia acac kiwi icya icya kurumen amawac hénia ku énécmiyu tohotoho ic héla wamma keczu imi ama minjina méñ iwawai eeyaguc hénia hénia qelia zéma wahala momacnece hofi amaya igucnece mema maanzac ésécnece.

Nazarete ama areña yanda imuac minjina eneñ Yesuac héñacya megic.

⁵³ Yesunén qeqain ac imuhuc zédaru tecgéyu imuacnece waima kenec.

⁵⁴ Wanju eñeña taunꝓuc hama toçgotocgo amaginaiguc ackuazéc hénima ku énécmiyece. Kuénécmiyu welicgéma qesiamuma zégic; Ic imi ninꝓegic qinꝓegic zéma kuc imuhucya yomi dimuacnece meyece?

⁵⁵ Wanju ic yomuac hénia hiadac nindaczin. Imi kamundawac nanja, nenꝓocyawac qara Maria, wanju munahéra, Yakobo, Yosefe, Simon zéma Yuda.

⁵⁶ Naunhéra imi nenꝓanꝓuc ménda kecanzin? Wanju ic yomi ninin zéma kuc imuhucya dimuacnece meyece?

⁵⁷ Wanju ninin imuhucyanén batucgé énécmiyu ninzénggé mimuac séc qahac wanec. Wanju Yesunén yomuhuc zéma énézéyece; Anutuac tilin tilin ic méñnéñ eñeña ama areñaiguc zéma taséhéra suginaiguc sac imi eebipiyaguc ménda waanzac.

⁵⁸ Wanju ninzén ninzénggina qahac imuac niñac ama aren imuaru kiwi méréra kuhaguc sasala ménda meénécmiyece.

¹ Nalé imuaru baec galeñ Herodenéñ Yesuac buña suruc imi niñec.

² Nimma welen qegehéra énézéma zéyec; Ic imi doku naec haka ic Yohane. Inéñ mia humuc igucnec qelima yaczac! Imuac niñac kuha sasala imuhucyanéñ iwac muru ai mezac.

³ Becnec Herodenéñ munaya Filipinoac iniña qawéra Herodiawac niñac wamma Yohane késa qatéma hésa amaiguc oporu tarec.

⁴ Hénia imi Yohanenén, Gi embac qawécga menec imi hénia qahac, imuhuc zéma ac zémianjec imuac niñac imuhuc wammiyec.

⁵ Nalé imuaru Herodenéñ Yohane qehumuman zé wañec, néñ ic embac eney iwac niñgic Anutuac kua meme ic wanju ionac niñac niñyewérima waiyec.

⁶ Wanju Herodeac hicñhicñi naléya hayu nezélélén aria mekecgic Herodiawac béraranén suginaiguc legic hiriyu Herodenén hémma ségiségi wañec.

⁷ Ségiségi wamma némac iwawai niñac qesiyu hia midacman zéma zéseliyec.

⁸ Wanju neñgocyanén zéqindiñi wammiyu yomuhuc ézéyec; Doku naec haka ic Yohaneac orucya youmi zéiciguc haima nénna.

⁹ Imuhuc zéyu ic kewu imi nimma ewa biric wañec. Wanju ic embac i guc momacnec tacgic ionac zéma ac zéselima zéyec imuac wamma qesiyec séc wammimu niñac énézéyec.

¹⁰ Énézéma ichéra méli énécmiyu Yohane hésa amaiguc taru déméña qericgic.

¹¹ Qericma oruha imi zéiciguc haima mehama embac serañ iwac migic duña neñgocyawac meken miyec.

¹² Wanju Yohaneac tohotoho ichéra eney hama qamora meken téngéma kemma Yesu ézégic.

Ic 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹³ Zégic nimma eneyanec zéiciguc emma baec kisiaiguc keñec. Wanju ic embac tunagucnéñ imuhuc nimma taun igucnec séc méndacmima baec hénia keñgic.

¹⁴ Wanju Yesunén hama ic embac tunaguc imi inicma ionac niñ ewa biric wamma yan hafiginaguc imi méhiaru énécmiyec.

¹⁵ Ama mari wanju tohotoho ichéra ienen hama zégic; Yomi imi baec kisia, wanju nalé bec tecgézac. Imuac ic embac méli énécmima ama areniguc kemma enjaoc nenegina bon memu.

¹⁶ Imuhuc zégic énézéyec; Kemmu niñac ménda ninzua. Enjaoc énécmigic negic.

¹⁷ Imuhuc énézéyu ézégic; Nini you imi samén méra mén zéma lambéc éréhéc sac he nénécmizac.

¹⁸ Imuhuc zégic zéyec; Imi mema you nuac muru hagic.

¹⁹ Wanju ic embac imi qézézaciguc mama tacmu niñ énézéyec. Wanju samén méra mén imi zéma lambéc éréhéc imi mema kiwa kurumeniguc hiyu enu mérian ac zéyec. Zéyu tecgéyu samén imi mésémma tohotoho ichéra énécmiyu duña ienen mema ic embac énécmigic.

²⁰ Wanju ic embac moczon yanda negic sécgé énécmidarec. Wanju Yesuac tohotoho ichéra ienen samén bororona waigic heyec imi tocgégic nenñen 12 kuagina qedarec.

²¹ Samén negic imi embac zéma nambérac imi ménda olomma ic sac olongic zañgégina 5,000 zézéya séc wañec.

Yesu imi kondunj doku qahaiguc tima kenec.

²² Imuhuc wanjic tegéyu nalé imuarunec focdac Yesunéh ic embac onopocma nanunec tohotoho ichéra zéiciguc emma walac walac zékén nénéwéc kemmu niñac énézéyec.

²³ Wanju inéh ic embac onoporu kendacgicguc zéwelec wammanj zé eneyanec baec bonjayaiguc enec. Emma keru ama sinjiyu i eneyanec sac imuaru kerec.

²⁴ Wanju zéic imi bec baec zécgéria waima lakec kemmu zékén namunjaiguc kenkeru luhucnéh wéségina igucnec hayu kondunj tembonja yaru ai yanda mekecgic.

²⁵ Ama ewia 3 kilok zéma 6 kilok sura imuaru Yesu imi zékén qahaiguc tima tima ionac muru hayec.

²⁶ Hayu tohotoho ichéra ienenj héngic bacgina zazagiyu zénéngina hiriyu kucnec qacma zégic; Kuwic erimi!

²⁷ Qacgic Yesu focnec énézéma zéyec; Bacgina ménda yandiyu! Yomi nenaoc, zénéngina ménda hiriyu.

²⁸ Zéyu Peteronéh melemma zéyec; Minj kewuna genjgaoc wanzanjiguc zéna doku zékén qahaiguc guac hawa.

²⁹ Imuhuc qesiyu hia hana zéyec. Zéyu Peteronéh zéicigunec mama doku qahaiguc tima tima Yesuac murugenj kenec.

³⁰ Kenju luhuc yandanéh hayu hémma bawa yandiyu hénima hingacma qarec; Minj kewuna hama népésina!*

³¹ Zéyu Yesunéh focnec méria suluma késayu éréyu zéyec; Ninzén ninzénnga komocdiadac! Némac niñac ewa éréhéc wanzanj?

³² Imuhuc zéma késayu ekawu zéiciguc enjic luhuc imi nénéh qeyec.

³³ Wanju zéiciguc tacgic enenj sigémima zégic; Gi hélacnec Anutuac Nanja.

Genesarete ama arenjiguc hafi ic mehiaru énécmiyc.

³⁴ Wanju zékén handi handi qericma Genesarete baeciguc keremma zéic igucnec magic.

³⁵ Magic ama arenj imuac minjina enenj Yesu héntegicma ac haigic ama arenj lelec lelec tacgic séc kendaru ic embac enenj tosara yanj hafiginaguc imi moczonj onagicma iwac muru hagic.

³⁶ Hama Yesunéh niñénécmiyc yanjhafi ginaguc enenj iwac malekuya susuriadac imi enjdac osimu niñac zéwelec wammigic. Wanju késagic séc hiarudacgic.

15

Yanda onac haka silic.

¹ Wanju dunja Yerusalemnec Farisaio ic zéma hénac acac kiwi ic enenj Yesuac muru hama yomuhuc qesimigic;

² Némac niñac tohotoho ichécgá enenj yanda hécnina ionac haka silic imi logima méragina ménda zuacma nene nezu?

³ Zégic Yesunéh melemma énézéyec; Wanju ini acguc némac niñac enjan haka silic niñac wamma Anutuac hénac ac logianzu?

⁴ Anutunéh yomuhuc zéyec;* Nengoc manjgocga eegira héiwésémanj. Wanju mérénéh méh nengoc me manjgocyawac zébiri mimac imi humucac bunja wammac.

* 14:30: Girik aciguc; angéghna tina! * 15:4: Me zéseliyec.

⁵ Néh ini yomuhuc zéanzu; Ménéhén mén neṅgoc me maṅgocya ézéma iwawai hezac imi guac gémbinec naṅgé gémbacnec, nén imi Anutuac buṅa gemimia, imuhuc zémuiguc

⁶ iwawai iminén neṅgoc maṅgocya eegira efima ménda héiyu hia wammac zéma eṅaṅ haka silic imuac mia wamma Anutuac ackuažéc† imi qizizṅgégic zécgériaiguc keṅanzac.

⁷ Ini ic ikora! Yesaianén onac biaṅac ara yomuhuc zéyec imi hélacnec;

⁸ Ic embac youmi kua taséginanén sac mepési néṅanzu. Waṅu qeriginanén néṅgac némma lakec hezac.

⁹ Ic eṅaṅ pakeṅ ac zéma héna ac ku énécmima ni imi héla qahac eṅ mepési néṅanzu.

Iwawai mebirí hélacnec énécmimia.

¹⁰ Waṅu Yesunén ic embac unuruyu hosuru hagic énézéma zéyec; Gezaginanén nimma niṅasarigic.

¹¹ Iwawai ic ménac kuaya igucnec hiṅgacanzac iminén ménda mezapi qemianzac, nén iwawai kuaya igucnec maanzac iminén mezapi qemianzac.

¹² Waṅu tohotoho ichéra ieneṅ hosuru hama qesimigic; Acganén Farisaio ic qeri yéwéc mihicṅi énécmizac imi nintegiczan?

¹³ Imuhuc zégic acgina melemma zéyec; Ic hésa kurumeṅ Maṅgocnanén ménda himirec imi moczoṅ gété zaliginaguc qézidacmac.

¹⁴ Waigic siṅginawac waṅgic. Ic imuhucya imi galen kicgina hilic hilicgia. Ic mén kiwa hilic hilicganén kichilic ménac galengéma wagiru kemmaoc imi, ekawu momacnec baec séséṅiguc hiṅgacmaoc.

¹⁵ Waṅu Peteronén ara melemma zéyec; Qeqain ac imi nonac zéasari nénécmima ninni.

¹⁶ Zéyu Yesunén yomuhuc zéyec; Ini nintegic qintegicgina qahacnec keczu?

¹⁷ Iwawai ic kua igucnec tomeniguc hiṅgacanzac imi moczoṅ muṅguc hénaya igucnec maanzac imi ini ménda héntegiczu?

¹⁸ Waṅu iwawai kua igucnec éréanzac imi ewa qeria igucnec éréanzac. Waṅu iminén mia ic imi mezapi qemianzac.

¹⁹ Ewa qerigina igucnec éréanzac imi yomuhuc; Ninin biria, ic qeqe, kaisero, kaisero ewa ewa, seṅkowu, héipuc ac ikora, zébiri qébiri.

²⁰ Iwawai imuhucyanén ic imi mezapi qemianzac. Waṅu méra ménda zuacma nene nenia iminén ic imi ménda mezapi qemianzac.

Kanaaṅ embac iwac ninzéṅ ninzéṅa.

²¹ Waṅu Yesunén baec imi waima Tiro zéma Sidon baeciguc keṅec.

²² Gezac haigic, Kanaannec embac mén baec suc imuaru kecaṅec inén Yesuac muru hama qacma yomuhuc zéyec; Min Kewu, Dawidiac naṅa, nuac niṅ ewa biric wanna. Béracna imi uṅa birianén gelec malec qahac lafeṅgé mianzac.

²³ Imuhuc zéyu, Yesunén nimma ac mén ménda melenec. Imuac tohotoho ichéra ieneṅ iwac hama hinocgémima zégic; Embac imi andéninaiguc qacmanec hazac imuac mélina keṅu.

²⁴ Zégic melemma zéyec; Ni imi Israel amawac rama sohogic ionac sac méli néṅu hayi.

† 15:6: Kiwi méranén ooya tosaraiguc; héna ac.

²⁵ Imuhuc zéyu embac imi haréma wésiaiguc sicgémima zéyec; Minj Kewu, méra néna.

²⁶ Wañu Yesunéj ara melemma zéyec; Nambérac ionac saméj mema kazu énécmimia imi hiabia qahac.

²⁷ Imuhuc zéyu embac iminéj yomuhuc zéyec; Oo, Minj Kewu imi hélacnec, néj kazu acguc nene bororónja minjhécgina ionac zae igucnec mayu neanzu.

²⁸ Imuhuc zéyu, Yesunéj ézéma zéyec; Owec embac, gi ninzénj ninzénnga kunerj yanda. Zéwelec wanzan séc hicjigémac. Imuhuc zéyu nalé imuarunec dindiña bérara imi hiaruyec.

Yesunéj ic embac sasala hafigina mehiaru énécmiyec.

²⁹ Yesunéj baec imi waima Galilaia zékénj ginjinanec kemma baec bonaya méjiguc emma tarec.

³⁰ Taru ic embac tunja tunjanéj zeke puriña, kic hilic, acgina qahac, héná méragina biria, zéma tosara kilerj onagicma haréma Yesuac wésiaiguc onopocgic hegic. Wañu inéj mehiaru énécmiyec.

³¹ Ic acgina qahac imi ac zégic. Zeke puriña imi hiarugic. Hénagina biria imi hiaruma kenha wanjic. Kic hilic imi kicgina hima héngic. Wañu ic embac tunjaguc enenj haka imuhuc hémma welicgéma Israelac Anutu mepésigic.

Ic 4,000 nene gumu énécmiyec.

³² Yesunéj tohotoho ichéra unuruyu hosuru hagic énézéma zéyec; Ni ic embac tunj yomi onac ewa biric wanzua. Ienenj niguc toroqema kecgic bec ai meme haréwéc wañu iwawai neniawac méj ménda he énécmizac. Imuac yaka niñac humugicguc enj nec méli énécmiwa kemmu niñac ménda wanzua. Kenkecma hénaguc qiritic unuwac niñac.

³³ Zéyu tohotoho ichéra ienenj ara melemma zégic; Baec kisia yomuhucgenj saméj sasala imuhucya dimuacnec mihicnjima ic embac tunj yanda yomuhucya hia gumu énécmiwinj?

³⁴ Zégic qesiénécmima zéyec; Onac muru saméj dahec he énécmizac? Zéyu melemma zégic; Saméj 7 zéma lambéc éréhécdac sac he nénécmizac.

³⁵ Imuhuc zégic ic embac tunja imi baeciguc mama tacmu niñac énézéyec.

³⁶ Imuhuc énézéma saméj, 7 imi zéma lambéc imi mema ewa hia ac zéyu teggéyu kuma tohotoho ichéra énécmiyu dunja ienenj mema ic embac énécmigic.

³⁷ Ic embac moczonj negic sécgé énécmidarec. Wañu nene bororónja waigic tarec imi tocgégic nenjenj yanda 7 kuagina qedarec.

³⁸ Ic nene negic ionac zanjégina imi 4,000. Embac zéma nambérac imi ménda oloñ énécmigic.

³⁹ Yesunéj ic embac méli énécmiyu kendacgic zéiciguc emma Magadan baeciguc kenjec.

16

Sésécac kiwi méréra ménj hémbinj zé welecmigic.

¹ Farisaio ic zéma Sadukaio ic ienenj hama Yesunéj séséc kurumenj igucnec hahaya ménj meyu hémbinj zé batucgéma qesimigic.

² Qesigic melemma zéyec; Ama mari wañu kurumenj pésigiyu hémma kurumenj pésigizac imuac oranjuc kaiwe qemac zéanzu.

³ Waŋu siŋunec yacma héŋgic kurumenj pésic pésic wamma hosusunénj nezicgéyu, kia kimac zéanžu. Kaiwe kiwa imuhuc héŋtegicma hélacnec zétécgéanžu, nénj nalé yomuac séséc imi hia ménda ninjegicanžu?

⁴ Hicŋisai biria zéma kaiseroya imuhucyanénj séséc icnénj ménda memeya imuhucyawac hémbiŋj zé waŋanžu. Waŋu ionac séséc imi tosara qahac, nénj Anutuac tilinj tilinj ic Yonawac séséc imi sac meyu hémmu. Yesu imi imuhuc zémac wai énécmima keŋec.

Farisaio zéma Sadukaio ionac yis imuac goro ac.

⁵ Kemma tohotoho ichéra iniguc zékénj nénéwéc keŋgic. Waŋu tohotoho ichéra ienenj eluŋ unuyu saménj ménj ménda mema keŋgic.

⁶ Waŋu Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ini Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac yis niŋac técgina nimma galeŋ memu.

⁷ Imuhuc zéyu sugcinaiguc yomuhuc niŋgésima eminiŋgic; Saménj ménda mema hazinj imuac niŋ imuhuc zézac.

⁸ Yesunénj hénia niŋasarima yomuhuc zéma énézéyec; Ninzénj ninzénjgina komocdiadac, saménj ménda mema hazu imuac némac niŋac zé eminiŋ waŋkeczu?

⁹ Saménj 5 imi ic 5,000 sécgé énécmiyuguc nene bororoŋa tocgégic nenŋen dahec kuagina qedarec imi ini méndagucnec niŋasarizu? Waŋu némac niŋac méndadac niŋqelizu?

¹⁰ Waŋu saménj 7 imi ic 4,000 sécgé énécmiyuguc nenŋen dahec metocgégic?

¹¹ Saménj niŋ ménda zézua, nénj Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac yis niŋac galeŋ memu niŋac zézua imi némac niŋ ménda niŋasarizu?

¹² Imuhuc zéyu yis saménjiguc haianžu imuac galeŋ memu niŋ ménda zéyec, nénj Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac pakeŋ ac niŋac imuhuc zéyec imi niŋasarigic.

Petero Yesuac héniaŋa ninzénjgéma zéauyec.

¹³ Yesu Kaisarea Filipi baec tasiaiguc haréma tohotoho ichéra qesiénécima zéyec; Ic embac ienenj Icac Naŋawac méré zéanžu?

¹⁴ Qesiénécimiyu melemma zégic; Tosara imi doku naec haka ic Yohane zéanžu, tosara imi Elia, Tosaranénj Yeremia me Anutuac tilinj tilinj ic ionarunec ménj zéanžu.

¹⁵ Imuhuc zégic qesiénécima zéyec; Waŋu eŋaoc, nuac niŋac méré zénénjanžu?

¹⁶ Imuhuc qesiénécimiyu Simon Peteronénj zéyec; Gi imi Kristo, Anutu kekecyaguc iwac Naŋa.

¹⁷ Imuhuc zéyu Yesunénj melemma zéyec; Yohaneac naŋa* Simon, gi imi mérianŋaguc! Zézanj imi séwi zéma sac igucnec hahaya qahac, nénj kurumenj Maŋgocnanénj zéhicŋi génzac.

¹⁸ Imuac gézéwa niŋŋa, gi imi Petero† waŋu zamanziŋ imuac qahaiguc hénaoŋiŋna meyacgémaŋ. Waŋu humumia ionac baec dumuŋa imuac kuhanénj méndagucnec onogicmac.

¹⁹ Waŋu ni kurumenjác héŋgaleŋ amawac nagu auauyawac kuha imi gi gémmanj. Némac iwawai baeciguc zikina kurumenjiguc momacnec zikizikia

* 16:17: Girik aciguc; Bayohane. † 16:18: Neŋaŋ aciguc zamanziŋ.

wammac. Wanu némac iwawai baeciguc hulacna kurumenjiguc momacnec hulachulara wammac.

²⁰ Imuhuc zéma eneyaoc Kristo[‡] wanzac imi ménac mén ménda énézému ninjac tohotoho ichéra zéseli énécmiyc.

Yesunénj eneya humuc zéma humuc igucnec yacyac imuac bianj ac zéyec.

²¹ Nalé imuaru hénima i Yerusalem kenju ic kunenj zéma hofac oo ic kiwahécgina zéma hénac acac kiwi ic ionac méraiguc emma qenzen manzen sasala mihicnjiyu qegic humuyu ai meme haréwéc wanu humuc igucnec qelima yacmacac hezac imi tohotoho ichéra zéasari énécmiyc.

²² Imuhuc énézéyu Peteronénj wagicma qizizigéma kemma ac yomuhuc zémiyc; Minj kewuna, goiga héina, haka imuhucya méndagucnec hicjigémmac.

²³ Imuhuc zéyu Yesu imi lilingéma Petero ézéyec; Biria minjina, andénaiguc kemma nanna. Gi imi tisuqisurac qaménj, nuac hénana hézigé nénzanj; Gi imi Anutuac ewa sinj ménda méndacma ic onac ewa sinj méndaczanj.

²⁴ Imuhuc zéma dunja tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ic ménénj ni méndac némmanj zé eneya qaecgé amuma eneya ic hénjenja wéndaraya huama méndac némmac.

²⁵ Ic ménj kekecy a ngétiyu sohomac, nén nuac ninj wamma kekecy a waimac imi mihicnjinac.

²⁶ Ic ménénj baecac iwawai momac yanda angétiyuguc dunja kekecy a sohomac imi némacnéj iwac muru hiabia wammac? Me némacnéj kekecyawac kitiwa hia kumacac séc wammac?

²⁷ Icac Nanja imi Manjocyawac edamuiguc kua meme unjahéra iniguc hama wawanj memeginawac séc kitic ku énécmimac.

²⁸ Imuac hélacnec énézézua, yomi nanzu onac murunec tosara enenj ménda humugicnec Icac Nanja imi Ic Kewu qac bunjayaguc hamac.

17

Yesuac kic tanera imi melemma tanera ménj wanjec.

¹ Ai meme 6 tegéyu Yesunénj Petero, Yakobo zéma Yakoboac munia Yohane onagiru baec bonjaiguc enjacnec enjic.

² Wanu kicginaiguc tanera ménj wanjec. Kic ségéria imi kaiwe ésécnec asariyu, séwi usuya imi asac mararanj yanda ésécnec wanjec.

³ Wanu ninzu, Mose zéma Elia hicji énécmima Yesuguc ac wanjic.

⁴ Peteronénj haka imi hémma Yesu yomuhuc ézéyec; Minj Kewunina, nenanj you kecziñ imi nimba hiabia wanzac. Singanénj imuac wanu hali haréwéc meni, ménj guac, ménj Moseac, ménj Eliawac wammac.

⁵ Imuhuc zémanec nanju, ninzu, hosusu asahagucnéj hoturu énécmiyc. Wanu ninzu, ewa ménj hosusu igucnec yomuhuc zéyec; Youmi imi nena Nan sorocna. Iwac ninj ségiségi yanda wanzua. Imuac ara ninjtoho wammu.

⁶ Tohotoho ichéra ienenj imuhuc nimma bacgina kunenj yanda yandiyu baeciguc mama sigéma kicgina musanjéma hegic.

⁷ Wanu Yesunénj hosucginu hama onosima zéyec; Yacgic, bacgina ménda yandiyu.

[‡] 16:20: Me Hebiraio aciguc; Mesia.

⁸ Imuhuc zéyu kicgina hima meyacma héngic ménh qahac, nénh Yesunénh sac nanu héngic.

⁹ Boña igucnec mawin zé mama Yesunénh zéseli énécmima zéyec; Haka deguc hénzu imi ménda énézégicnec kenkecma Icac Naña humuc igucnec yacmac.

¹⁰ Zéyu tohotoho ichéra ienenh qesimima zégic; Imuhuc wanu némac ninac hénac acac kiwi ic ienenh Elianénh walac hamacac hezac zéanzu?

¹¹ Yesunénh acgina melemma zéyec; Imi hélacnec, Elia hama iwawai moczon héiqeli wammac.

¹² Wanu énézéwa ningic Elia imi bec hayec. Wanu ienenh ménda héntegicma sinjinawac iwawai hénia hénia wammigic. Imuhuyanec Icac Naña imi acguc méraginaiguc emma qenzen manzen nimmac.

¹³ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenh doku naec haka ic Yohaneac zéyec imi ninasarigic.

Yesunénh merac ménh uña biriaguc mehiarumiyec.

¹⁴ Wanu ic embac tun ionac muru kenjic ic ménhénh Yesuac muru hama wésiaiguc simin héimiyec.

¹⁵ Wanu yomuhuc zéyec; Min Kewu, nuac nanhawac nin ewaga biriyyu, humuc turucya gelec malec qahac wammiiyu naléya naléya gericiguc me dokuiguc hinjacanzac.

¹⁶ Tohotoho ichécga ionac muru wagicma hawa ienenh mehiaru mimuac séc qahac wanec.

¹⁷ Imuhuc zéyu Yesunénh melemma zéyec; Oh! hicnjisai yomi ninzénh ninzénhina qahac, kaiziliwenh ginaguc imi, nalé dahecac séc kechoruma ini bisiqaténh wan énécmiman? Ic merac imi you nuac muru wagicma hagic.

¹⁸ Imuhuc zéyu wagicma hagic Yesunénh uña biria ac geriwiguc wammiiyu ic merac iwac murunec éréma hama kenec. Wanu imuarunec mia merac imi hiaruyec.

¹⁹ Wanu tohotoho ichéra ienenh Yesu eneyacneciguc élénh nec hicnjimima qesimigic; Némac ninac nini uña biria nesimiwinac séc ménda wanec?

²⁰ Qesimigic melemma zéyec; Ini ninzénh ninzénhina moczon komocdiadac imuac ninac nesimuac séc qahac wanec. Ac hélawac zéwa ningic, ini ninzénh ninzénhina komocdiadac saiwa gocmia séc késa kecmu imi baec boña yomuac mia yomuacnec yacma eri kenna zégic hia yacma kemmac. Onac muru iwawai ménh osiosiya ménda wammac.

²¹ Wanu imuhucya imi nene zikima zéwelec ménda wammuiguc imi waima kemmacac séc qahac.

Yesu imi eneya humuc zéma humuc igucnec yacyac imuac munjuc bian ac zéyec.

²² Wanu Galilaia baeciguc enawu haréma imuaru Yesunénh yomuhuc énézéyec; Icac Naña imi andé qemigic ic ionac méraiguc emmac.

²³ Enu qegic humumac. Wanu ai meme haréwéc wanu humuc igucnec meyac mimia wammac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenh ewa biri kunen yanda wanjic.

Yesu zéma ocmunj téréyawac takis.

²⁴ Yesu zéma tohotoho ichéra enen Kafanaum ama arenja yandaiguc harégic ocmunj téréyawac ai yawunac takis meme ic ienenh Peteroac muru

hama qesimigic. Kiwi icgina imi ocmuñ téreyawac takis* ménda haianzac me?

²⁵ Zéyu, Peteronén haianzac zéma ama qeriaiguc éréyu Yesunén bec niñtegicma yomuhuc qesimiyec. Simon, gi dimuhuc ninzan? Mérac murunec baecac ic kewu ienen takis meanzu? Nanhécgina ionac murunec me tosara ionac murunec?

²⁶ Qesiyu Peteronén melemma zéyec; Tosara ionac murunec. Imuhuc zéyu Yesunén zéyec; Imuhuc wanu nanhécgina iener en kecmu.

²⁷ Wanu imuhuc wanni niñgic biriwañ niñac, imuac zékéñgic kemma hawic gilina lambéc mén walac kimac imi héréna éréyu kuaya mesacgéma héna qeriaiguc soukiwa gocmia momacguc† heyu mema kemma genja zéma nuac buña haina hingar.

18

Ic enenja héla.

¹ Nalé imuaru tohotoho ic enen Yesuac hosucgéma zégic; Mérénen kurumenac héngalen ama areña yandaiguc kunéngina wanzac?

² Imuhuc zégic merac komoc mén qaru hayu oporu sugcinaiguc nanec.

³ Nanu yomuhuc zéyec; Ni hélacnec énézézua, ini qerigina melemma nambérac ionac séciguc ménda wammu imi, kurumenac héngalen amaiguc ménda keremmu.

⁴ Imuac bec mérénen merac komoc yomuhucya éséc memaamuma kecmac iminén mia kurumen amaiguc kunéngina wammac.

⁵ Wanu mérénen mén nambérac komoc yomuhucya nuac qacnaiguc héihéré mizac imi mia ni héihéré nénzac.

Képésic ewa ewa.

⁶ Wanu mérénen mén merac komoc komoc ni ninzénge nénzu ionac sugcina igucnec mén hinocgémiyu képésic wammaciguc ic hinocgémiyec imi mia déménjaiguc hoc yandanén qatémima konduniguc giligic dumunjaiguc hingacmac imi bakia efefia wanzac.

⁷ Yei ewa biric yandanén manam batuc ai niñac baeciguc heanzac! Manambatuc imi hamacac hezac, nén ménén mén manam batuc wañ énécmimac iwac muru imi saec hemimac.

⁸ Imuac méraganén me hénaganén manam batuc wanjénu hericma gilina kenju. Wanu purinén kekec seliiguc kerembéséman iminén niñna efefia wammac, nén hén méraga éréhécnec geric hémbénanjaiguc giligic hingacbéseman iminén niñna réwéria wammac.

⁹ Imuac kicganén manam batuc wanjénu képésic wananzanjiguc kicga néfindingéma gilina kemmac. Kicga momacgucnén kekec hémbénanjaiguc kerembéséman iminén guac hia wammac. Wanu kicga éréhécnec geric siaiguc giligic hingacbéseman iminén niñna réwéria wammac.

Rama rouc wawajawac qelumbec ac.

* **17:24:** 2 Dirakima; Ic ménac ai meme momacgucac ai boña imi 1 Dirakima, wanu Yuda ic imi miñ séc ocmuñac takis yawuñ séc 2 Dirakima haiangic. Imi mia Izipe baec igucnec éréma Sainai baec boñaiguc zangégina olongic nalé imuarunec hénima kekecgina angén tiénécmiyec Anutuac muru kekecgina wac boña zéma haiangic. † **17:27:** Girik aciguc; Statira imi soukiwa golinén memeya. Wanu 4 Dirakimawac séc wanu ic éréhécac ocmuñ takis imuac séha wanzac.

¹⁰ Tégina nimma kecgic, nambérac komoc komoc yomuhucyawac ningic mamaya wambac niñac. Zéwa ningic, ionac kua meme uñagina imi kurumeniguc nalé séc kurumenj Manjocnawac kic ségéria hémma kecanzu.

¹¹ Icac Nanjanér rouc wamma kekec kápésicgina igucnec metecgé énécmimanj zé hayec.

¹² Deic niñzu? Ic méñ ramaya 100 hemizac zéwiñ. Wanju sugcinaiguc méñnéñ sohoma kemmaciguc ramaya 99 imi onoporu nanjic baec boñaiguc kemma rama sohoeyec imi ménda mihicñimanj?

¹³ Ni hélacnec énézézua sohoeyec imi mihicñizaciguc imuac niñ mia 99 ménda sohogic ionac niñac ségiségi wanzac imuac séha ogicqogic wamma ségiségi yanda wammac.

¹⁴ Imuhucyanec Manjocgina kurumeniguc keczac iwac kiwaiguc komoc komoc yomi ionarunec méñnéñ méñ birima qahac wammac niñac ewa sinja ménda hemizac.

Ic méñac kápésic zégési mimia.

¹⁵ Hénaorinj ionarunec alaga méñnéñ kápésic wanj gémmaciguc kemma ekacneciguc kápésicya imi ézéna hémmac. Wanju acga ninzaciguc imi alaga biria igucnec muñguc wagiczanj wanzac.

¹⁶ Wanju acga ménda ninzaciguc, ic momacguc me éréhéç oragicna enawu kemma héipuc ic éréhéç iorac kuagiranénj alagawac ara momacguc momacguc meseligic ménda qaecgémac.

¹⁷ Wanju ewa seli wamma acgina ménda nimmaciguc hénaorinj énézégic nimmu. Wanju hénaorinj ionac ac imuhucyanec ménda nimmaciguc, ic enia me takis meme ionac wanj énécmiwu ésécnec wammimu.

¹⁸ Ni hélacnec énézézua, némac iwawai ini baeciguc zikimu imi kurumeniguc zikizikia wammac. Wanju némac iwawai baeciguc hulacmu imi kurumeniguc hulachulara wammac.

¹⁹ Wanju muñguc énézéwa ningic, baeciguc onarunec éréhécnénj iwawai méñ niñac ewa momac wamma qesimaoc imi Manjocna kurumeniguc keczac inén niñu moczonj orac muru wandac wandara wammac.

²⁰ Wanju éréhécnénj me haréwécénj nuac qacnaiguc tocgézu imi ni acguc imuaru sugcinaiguc keczua.

Képésic waiwaiyawac haka.

²¹ Wanju Peteronénj Yesuac hama yomuhuc qesiyec; Miñna, alananénj biria wanñéñu hatac dahec kápésicya waimimanj? Kenkecma hatac 7 imuac séc waimimanj?

²² Qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Gézéwa niñna, hatac 7 sac qahac, néñ tunj 70 imi arec 7 imuac séc waímiwésémanjác zézu.

²³ Imuac kurumenjác héngalenj ama areña yanda imi ic kewu méñ welenj qeqehéra iniguc taségina héimindiñj wammanj zé wanjác ésécnec.

²⁴ Ic kewu imi héimindiñj ai imi héniyec. Héniyu ic méñ iwac muru taséya 10 tausen Talanti* hemiyec imi wagicma érégic.

²⁵ Wanju ic iwaru soukiwa méñ ménda hemiyu kumacac séc qahac wanjác. Imuac niñac ic kewunénj ic imi enjéya zéma ininj merachéra zéma iwawaiya hemiyec imi moczonj haigic boj megic soukiwa iminénj tasé imi kumac niñ zéyec.

* **18:24:** 1 Talanti imi soukiwa golinénj memeya, ic méñac ai meme momacgucac ai boña 1 Denarion imuac 6,000 ogicma eeyaguc wanjác.

²⁶ Imuhuc zéyu welen qeque ic imi wésiaiguc mama sicgémima welecma zéyec; Bénzén mambéc wajnéna ni taséna moczoñ kugémmanj.

²⁷ Imuhuc zéyu welen qeque ic iwac miñinanén ewa biric wamma tasé imi audacma waimiyu kenec.

²⁸ Wanju ic iminén mama kemma ai ic momacya ménj taséya 100 Denarion[†] hemiyec imi mihicñima déméjaiguc késama melanzima zéyec; Guac tasé nuac muru hegénzac imi kuma néna.

²⁹ Wanju ai momacya imi ic iwac héniaiguc mama simiñ héimima welecma zéyec; Bénzén mambéc wajnéna kugémmanj.

³⁰ Wanju imuac ménda wamma taséya kudacmaguc mamac niñac hésa amaiguc oporec.

³¹ Wanju ai ic tosara ienen haka hicniyec imi hémma niñgic biri qiria wanju kemma haka hicniyec imi moczoñ miñgina ézédacgic.

³² Imuhuc zégic miñginanén ic imi qaru enju yomuhuc ézéyec; Gi welen qeque biria kétik téngén! Welec néna guac tasé imi moczoñ audari.

³³ Neñ guac wanjí ésécneç gi acguc ai momacga goiya héimiwésémañac ménda heyec me?

³⁴ Imuhuc zéma hazéc yanda wamma taséya imi kudarú hulacmimu niñac hésa ama galen ionac méraginaiguc oporec.

³⁵ Imuac niñac mérénén ménj alaginawac képésic imi ewa qeriginanén ménda waimimuiguc kurumenj Manjocnanén imuhucyanec mia wanj énécmimac.

19

Eu iniñac hénia dindiña.

¹ Yesu ac imi zéyu tegéyu Galilaia baec waima Yodan doku néwéc Yuda baec suciguc kenec.

² Kenju ic embac tunj yandanén méndacmima kenjic baec imuaru hafiginaguc imi mehiaru énécmiyec.

³ Wanju Farisaio ic ienen hama batucgéma qesigic; Ic mérénén hénia imuac me imuac iniñac hia waimimacac hénia ménj hezac me?

⁴ Zégic melemma zéyec; Mihicñi mihicñi miñinanén hénihéniaiguc ic momacguc zéma embac momacguc meéércmima ac yomuhuc zéyec imi ini ménda oloñniñanžu?

⁵ Hénia imuac niñac icnén neñgoc manjocya wai érécmima kemma iniñawac muru qékétayu éréhécnén momacguc wammaoc.

⁶ Imuac ierenj imi éréhéc qahac, néñ séwi momacguc, imuac Anutunén toroqe érécmiyec imi icnén ménda méndén érécmimu.

⁷ Imuhuc énézéyu ienen yomuhuc zégic; Wanju hénia némac niñac Mosenén héric amuamuyawac kiwi omima mélina kenju zéyec?

⁸ Imuhuc zégic, Yesunén melemma énézéyec; Mosenén ewa qerigina selia imuac niñ wamma wai énécmiyec, néñ hénihénia igucnec imi imuhuc qahac.

⁹ Ni énézézu, mérénén ménj iniña sangima haka biria ménda wajeciguc hénia tosara niñac waimima embac ménj memac imi kaisero wanzac.*

[†] 18:28: 1 Denarion imi ic méñac ai meme momacgucac ai boña imuac séha. méranén ooya tosaraiguc; Kaiseroiguc opoczac tanec wanzac.

* 19:9: Kiwi

¹⁰ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienen yomuhuc ézégic; Ic méñnéñ ininaguc hénac ac imuhucya tohomacac hezaciguc embac ménda mema kecmac iminéñ hia wammac.

¹¹ Zégic Yesunéh melemma zéyec; Ac imi ic momac yandanéh ninthomuac séc qahac, néñ imuhuc meénécmimia sac imuhuc wammu.

¹² Ic tosia ienen nengoc héri igucnec héññ wamma hicñianzu. Wanu mén imi icnéñ wan énécmigic héññ wamma kecanzu. Wanu tosia ienen kurumenac héngalen ama niñac enaoc héññ ic ésécnec wamma kecanzu. Ac imi tohomuac séc imi enen hia tohomu.

Yesunéh nambérac komoc komoc zéhiaru énécmiyc.

¹³ Wanu Yesunéh méria orucginaiguc haima zéwelec énécmimac niñ ic embac tosara ienen nambérac komoc komoc onagicma hagic tohotoho ichéra ienen qetali énécmima ac wan énécmigic.

¹⁴ Imuhuc wanñgic Yesunéh yomuhuc zéyec; Nambérac komoc komoc imi wai énécmigic nuac hagic, neuñ ménda héiéncmigic. Kurumenac héngalen ama imi komoc komoc imuhucya ionac bunja wanzac.

¹⁵ Imuhuc zéma méria ionac orucginaiguc hai énécmimaguc baec imi waima kenec.

Sac qeli sokiwa yandayaguc.

¹⁶ Wanu ninzu? Ic méñnéñ iwac muru hosuru hama yomuhuc qesimiyc; Kiwi ic, ni némac haka hiabia wamma kekec hémbénañña imi memañ.

¹⁷ Zéyu Yesunéh yomuhuc zéyec; Némac niñ haka hiabiawac qesinéñzanñ? Hiabia wanzac imi momacguc sac keczac. Wanu gi kekec hémbénaññaiguc keremmanñ zé wanzanñguc imi hénac ac tohowésémanñ.

¹⁸ Imuhuc zéyu zéyec; Némac hénac ac niñac zézanñ? Zéyu Yesunéh melemma zéyec; Ic ménda qehumuwésémanñ. Kaisero ménda wambésémanñ. Kowu ménda mewésémanñ. Héipuc ac ikora ménda zéwésémanñ.

¹⁹ Nengoc manñogca eegira héiwésémanñ. Wanu genña siñ niñamuanzanñ ésécnec alaga siñ nimmiwésémanñ.

²⁰ Zéyu zéyec; Ni imi moczonñ tohodacma kecanzua, imuac némacnéñ mén nuac muru ménda sécgézac?

²¹ Imuhuc zéyu Yesunéh ézéma zéyec; Gi solaññanimañ zé kemma hinac iwawaiga imi haina boña megic soukiwa iminéñ maqeqeya énécmiwésémanñ. Imuhuc wanna kurumenñguc iwawai eeyaguc hegémmac. Wanu genña imi hama ni méndac némbésémanñ.

²² Imuhuc zéyu ac imi nimma ic merac imi hinac zéma soukiwaya yanda hemiyc imuac niñ ewaya biriyu kenec.

²³ Kenu Yesunéh tohotoho ichéra énézéma zéyec; Ni hélacnec énézézua, ic hinac yanda ginaguc ienen kurumenac héngalenñ amaiguc kerembiñ zé osimu.

²⁴ Ni munñguc énézézua, kamele yañnéñ qodu kifaññaiguc kereñkereña imi bénzénadac, néñ ic hinac yanda ginagucnéñ Anutuac héngalenñ amaiguc kereñkereña imi osiosiya.

²⁵ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienen nimma bacgina kunenñec yandiyu zégic; Imuhuc wanu mérénén angénñ timimiawac séc wammac?

²⁶ Zégic Yesunéh inicma énézézec; Imi ic enen memuac séc qahac, néñ Anutuguc imi iwawai moczonñ yanda medac medara.

²⁷ Imuhuc zéyu Peteronén melemma zéyec; Ninzañ, nini méndac gémbin zé iwawai moczoñ waidariñ, imuac némac iwawai késawin?

²⁸ Qesiyu Yesunén énézéyec; Hélañec énézézua, baec yomuac hainetec wawaña naléiguc Icac Naña imi eñeya edamuya imuac ic kewu tataraiguc tacmac imuaru méndac néñanžu ini imi momacñec tatic 12 imuaru tacma Israelac kisic 12 imi niñgésima galeñgé énécmimu.

²⁹ Wañu méréñén mēñ nuac qacñawac wamma amaya me dara munia me nauña me neñgoc mañgocya me merachéra me baec aiya waizaciguc imuhucya imi 100 imuac séc ogicma mema kekec hémbéñaña imi mératéc memu.

³⁰ Nēñ walac wanzu ionarunec sasalanén andia wammu. Wañu andia wanzu ionarunec sasalanén walac wammu.

20

Waiñ aiiguc ai meme imuac qeqaiñ ac.

¹ Kurumenjac héñgaleñ ama areña yanda imi ai miñina méñnéñ waiñ aiyaiguc ai memu niñac ai ic énépésimañ zé siñunec yanda yacma keñec éscñec.

² Kemma ai meme momacguc imuac boña Denarion* momacguc eñac eñac énécmimañ zéyu ewa momac wañgic méli énécmiyu waiñ aiyaiguc kereñgic.

³ Wañu siñunec 9 kilok séc wañu néñnagémba sombeniguc kemma ic tosar iniru eñ nañgic

⁴ yomuhuc énézéyec; Ini acguc nuac waiñ aiiguc kemma ai megic boña séhaiguc énécmimañ zéyu nimma kereñgic.

⁵ Wañu 12 kilok zéma maria 3 kilok imuac séc imuaru muñguc kemma imuhuyanec wañec.

⁶ Wañu maria 5 kilok séc wañu kemma iniru ic tosar muñguc ai qahac eñ nañgic yomuhuc énézéyec; Némac niñac kaiwe herec ai ménda mema eñ nañzu?

⁷ Zéyu melemma zégic; Méñnéñ mēñ ai icac ménda néñépésizac. Zégic ini acguc nuac waiñ aiiguc kereñgic zéma énézéyu kereñdacgic.

⁸ Ama siñima hayu ai miñinanén hama galeñgina ézéma zéyec; Ai ic unuruna tetcgiaiguc hazu ionac murunec hénima ai boña énécmima keñkecma walac hazu ionac énécmima tecgémac.

⁹ Zéyec séc wañu maria 5 kilok imuaru hagic ieneñ hama Denarion momacguc momacguc késagic.

¹⁰ Késagic walac walac hagic ieneñ hama hémma boñgina meemma néñécmiyu késawin zéma niñgic, nēñ ini imuhucyanec Denarion momacguc sac eñac eñac énécmiyu késagic.

¹¹ Imuhuc késama ai miñinawac ñindic ñunduc ac zéma ac yomuhuc zémigic;

¹² Anduguc hagic ieneñ kaiwe kiwa 1 aua sac ai mezu. Wañu neneñ mia ai yéwéria ai meme momacgucac séc kaiwe geriwaiguc namma meziñ, nēñ ionac aigina boña imi nonac séc énécmizañ.

¹³ Imuhuc zégic ai miñinanén ionarunec mēñ yomuhuc ézéyec; Ala Denarion momacguc niñac acñira ménda zikizic me? Ni képésic mēñ ménda wañgénzua.

* **20:2:** Romawac soukiwa; ic méñac ai meme momacgucac ai boña imuac séha.

14 Imuac bonɣawac mema kenna, andu hagic ionac aigina bona onac séciguc énécmiman iminén ewa siɲna wanzac.

15 Nena iwawainanén ewa siɲnawac wammanac héná ménda hezac me? Hakana hiabia imi kicginanén hémma nimbupuc wanzu?

16 Suruc imuac séc andianén walac wammu, wanɲ walacnéɲ andia wammu.[†]

Humuc igucnec yacyacwac zéyu hatac haréwéc wanɲec.

17 Wanɲ Yesu imi Yerusalem kemmanɲ zé kemma hénáiguc tohotoho ichéra 12 enɲacnec énépésima yomuhuc énézéma zéyec;

18 Ninzu, nenɲ Yerusalem enziɲ. Imuaru Icac Naɲa imi hofac oo ichécgina zéma héná acac kiwi ic ionac méraginaiguc opocɣic ienenɲ humucac buɲawac zétecɣé mimu.

19 Wanɲ zédesi wammima hihilocnéɲ qericma qema ic hénɣenɲa wéndaraiguc qegic humumac niɲ ic enia ionac muru meɲenmigic kemmac. Wanɲ ai meme haréwéc wanɲ humuc igucnec yacmac.

Sebedeac iniɲanén naɲhérérawac niɲac Yesu zéwelecmiyec.

20 Nalé imuaru Sebedaioc iniɲanén naɲhéréra iriguc hama Yesuac muru sigémima iwawai ménɲ niɲac welecmiyec.

21 Welecmiyu ézéma zéyec; Gi némac iwawai niɲac wanzaɲ? Zéyu embac iminén yomuhuc zéyec; Nuac naɲhérécna yomi niɲérécmina guac hénɣalenɲ ama arenɲ yandaiguc méɲnéɲ héigaiguc méɲnéɲ kanagaiguc tacmaoc.

22 Imuhuc zéyu Yesunén melemma zéyec; Ini hénia ménda nimma imuhuc qesinénzu. Ni doku howuraguc nemanɲ zé wanzua imi iri hia nemaoc?[‡] Zéyu zéyoc; Imi sécnira.

23 Zéyic Yesunén zéyec; Imi hélacnec, iri doku howuraguc nemanɲ imi nemaoc, néɲ héinaiguc zéma kananaiguc tatara imi nenɲ niɲéréc mimi-awac ménda henénzac. Tatac imi mérac méré manɣocnanén mézézéɲɣé érécmiyec iorac buɲa wammac.

24 Imuhuc wanɣic tohotoho ichéra 10 ienenɲ ac imi nimma dara munia iorac niɲɣic biriyec.

25 Wanɲ Yesunén unuruyu hagic énézéyec; Ic enia ionac galenɲécgina ienenɲ siɲɣinawac galenɲé énécmianzu. Wanɲ ic kunenɲ hécgina ienenɲ ic kewu wanɲ énécmianzu imi ini hia ninzu.

26 Néɲ sugcinaiguc imi imuhuc qahac, néɲ onarunec méɲnéɲ ménɲ kunenɲgina wammanɲ zéma sugcinaiguc welenɲ qeqe kecmac.

27 Wanɲ méréénén ménɲ walac wammanɲ zé wanzaciguc welenɲ qeqe icgina wammac.

28 Icac Naɲa imi welenɲ qemimu niɲac ménda mayec, néɲ welenɲ qeénécmimanɲ zé mayec. Wanɲ eneya kekecyia ic embac sasala ionac énécmima doegina memaɲ zé mayec.

Kic hilic éréhéc mehiaru érécmiyec.

29 Wanɲ ienenɲ Yeriko ama arenɲa yanda waima kenɣic imuaru tunɲ yanda Yesu méndacmima kenɣic.

[†] 20:16: Kiwi méranén ooya tosaraiguc; Sasala unuruyec, néɲ éréhécnéɲ ménɲ aɲɣé tiénécmiyec.

[‡] 20:22: Kiwi méranén ooya tosaraiguc; Doku naec haka wanɲ némmu imi wanɲ énécmigic hia naecmu?

³⁰ Kenjic, ninzu, kichilic ic éréhécnén héná ginginaiguc tacma ninjic Yesu imi hama orogicma kenju qacma zéyoc; Minj Kewunira Dawidiac qeli, wéséga ninj nérécmína.

³¹ Imuhuc qaric, ic tunj ienenj ac geriwiguc wanj érécmima qetali érécmima acgira qaimac ninjac ac wanj érécmigic, nénj ienenj munjuc yanda qacma zéyoc; Minj Kewunira, Dawidiac qeli, wéséga ninj nérécmína!

³² Qaric Yesu tilanzima namma ururuma zéyec; Iri némacac wanj érécmimanj ninjac wanzaoc?

³³ Qesi érécmiyu zéyoc; Minjnira, niri kicnira hima hémbi ninjac wanzic.

³⁴ Imuhuc zéyic Yesunénj ewa biric wanj érécmima kicgira osiyu imuarunec kicgira hima Yesu méndaroc.

21

Yesu Yerusalem enj hérianj memigic.

¹ Yesu zéma tohotoho ichéra ienenj Yerusalem hosuraiguc kenjic nalé imuaru, Oliwa bonjaiguc Betfage ama arenja taru imuaru keremma Yesunénj tohotoho ichéréra éréhécmé méli érécmima yomuhuc zéyec;

² Iri eri wéségiraiguc ama arenja taczac imuaru kemma nalé idac-muarunec donjki ménj merawaguc qatégic nanjic iricmaoc. Iricma imi hulacma oragicma nuac muru hamaoc.

³ Wanju ménjnénj ara ménj érézémuiguc Minj Kewunénj imuac ninjac wanzac imuhuc zéyic imuarunec donjki éréhécmé imi méli érécmimac.

⁴ Wanju imi moczonj kua meme ic ménjac ackuazéc yomuhuc zéyec imi hélaguc wammac ninjac imuhuc hicniyec;

⁵ Béracna Zion yomuhuc ézégic; Hénna! Ic kewuganénj guac hazac. Inénj gum bénzénzénj wamma donjki qahaiguc tacma hazac, donjki merawa qahaiguc.

⁶ Wanju tohotoho ic éréhécmé ienenj kemma Yesunénj érézéyec séc wanjoc.

⁷ Wamma donjki zéma merawa imi oragicma hayic séwi usugina imi iorac qacgiraiguc lémbécgic Yesu imuac qacgiraiguc tarec.

⁸ Wanju ic embac tunj yandanénj malekugina hetecgéma hénajuc lémbécgic kenec. Wanju tosanénj ic hawa harénajuc imi kuma hénajuc témbécgic.

⁹ Wanju ic tunj yanda walac andu wammima kenjic imi enenj yomuhuc zéma hérianj haimigic; Ohec wahec! Dawidiac qelia! Ohec wahec! Mérianjaguc, Minj Kewuninawac qaraiguc hahaya! Ohec wahec, kurumenj ouac ouyaguc!

¹⁰ Wanju hama Yerusalem kereju ama minjina momac yanda ienenj aurima welicgéma qesima zégic; Ic yomi mérénénj?

¹¹ Qesigic ic tunj yandanénj énézéma zégic; Yomi kua meme ic Yesu, Galilaia baec Nazarete ama arenja igucnec.

Yesunénj ocmuniguc haka biria wanjic nesi énécmiyu madacgic.

¹² Yesunénj ocmunj téréyaiguc emma imuac sombenjiguc iwawai nénnagémba wamma nanjic imi nesi énécmima soukiwa meamugic ionac zae zéma kembo nei haigic ionac tatac imi meleunj madarec.

¹³ Imuhuc wamma yomuhuc énézéyec; Ac kiwi yomuhuc oyecac hezac; Nuac amana imi zéwelec welecac ama zému zéyec, nénj ini imuhuc wanjic kowu nene ionac banjic ésécnec wanzac.

14 Waŋu kic hilic zéma ic puriŋa ieneŋ ocmuŋ téréyaiguc iwaru hagic mehiaru énécmiyec.

15 Waŋu hofac oo ic kiwahécgina zéma héna acac kiwi ic ieneŋ haka welic welicgia Yesunéŋ waŋec imi zéma nambérac ieneŋ ocmuŋ téréyaiguc qacma, Ohec wahec, Dawidiac qeli! zégic inicgic qerigina biriyec.

16 Waŋu qesima zégic; Gi nambérac ieneŋ némac ac zézu imi hia ninzaŋ? Imuhuc zégic, Ninzua zéma énézéyec; Ini imi ac yomuhuc hezac imi mén ménda olongic? Nambérac zéma namu nene ionac kuaginaiguc mepé gepési hai énécminec.

17 Imuhuc zémaguc wai énécmima ama areŋa yanda deminaŋuc imuacnec mama kemma Betania ama areŋaiguc kemma sinjiya imuaru kerec.

Yesunéŋ fik ic saec ac wammiyu humuyec.

18 Siŋunec ama areŋa yanda imuaru lilingéma kemmanj zé kemma hénaiguc nene niŋac waŋec.

19 Imuhuc wamma hénu héna giŋgiŋaiguc fik ic mén naŋu imuaru kemma hocma héla mén qahac, néŋ haréŋa sac hémma fik ic imuac zéyec; Nalé tetcgia qahac guarunec héla mén ménda hicŋimac. Imuhuc zéyu fik ic imi nalé imuarunec humuyec.

20 Tohotoho ichéra ieneŋ haka imi hémma welicgéma zégic; Fik ic yomi dimuhuciguc focdac humuzac?

21 Zégic Yesunéŋ acgina melemma énézéyec; Ni hélacnec énézézu, ini ewa éréhéc ménda wamma ninzégému imi haka fik ic imiguc hicŋiyec imuhucya sac qahac, néŋ baec boŋa yomuac niŋ yacma kemma kondunjiŋuc hiŋgacna zégic imi acguc hia hicŋi énécmimac.

22 Ini zéwelec aiguc iwawai imuac me imuac ninzégéma zéwelecgcic imi moczoŋ niŋénécmiyu medacmu.

23 Waŋu kenkecma Yesunéŋ ocmuŋ téréyaiguc emma ackuazéc ku énécmima keru hofac oo ic kiwa hécgina zéma galen ieneŋ iwaru kemma yomuhuc zéma qesimigic; Gi némac kuc buŋanéŋ ai imi meanzaŋ? Méréneŋ kuc buŋa imi géŋec?

24 Zégic Yesunéŋ ac yomuhuc zéma melen énécmiyec; Ni acguc ac momacguc qesi énécmiwa nézégic nimmaguc neŋ imuhucyanec némac kuc buŋaguc ai yomi meanzua imi énézémanj.

25 Yohaneac doku naec haka imi dimuacnec hayec? Kurumenj igunec me ic igucnec? Imuhuc zéma qesiyu ieneŋ eŋawu ac yomuhuc eminiŋgic; Kurumenj igunec hayec zéni némac niŋac ménda ninzégé migic zémac.

26 Waŋu ic embac ieneŋ Yohaneac Anutuac kua meme ic zéma ninzégéanzu imuac niŋ ic igucnec hayec zéwiŋ zéni ionac niŋac zénéŋnina hirizac.

27 Imuhuc zéma Yesu yomuhuc ézégic; Ménda ninziŋ. Imuhuc zégic duŋa Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ni imuhucyanec némac kuc buŋaguc iwawai yomi waŋanzua imi ménda énézémanj.

Niŋ tohotoho hakawac qeqaiŋ ac zéyec.

28 Ini dimuhuc ninzu? Ic méŋnéŋ naŋhéréra keris, naŋa walac iwac kemma ézéyec; Naŋna gi erac kemma waiŋ ai mena.

29 Imuhuc zéyu melemma zéyec; Ménda kemmanj. Imuhuc zémaguc duŋa ewaya melemma kenjec.

³⁰ Waŋu maŋgoc imi naŋa méŋac muru kemma imuhucyanec ézéyec. Zéyu melemma zéyec; Maŋgocna hia kemman. Waŋu inéŋ imuhuc zémaŋuc ménda keŋec.

³¹ Sucgiraiguc mérénén maŋgocac ewa siŋ méndacma waŋec? Zéyu melemma zégic naŋa walac. Zégic Yesunén énézéyec; Ni hélacnec énézézia, takis meme ic zéma héná yanda embac enen ini onogicma walac Anutuac héngalen amaiguc keremmu.

³² Yohanenén haka solanawac héná énézéman zé hayec. Waŋu ini ménda ninzéŋgégic, néŋ takis meme zéma héná yanda embac enen ninzéŋgégic. Waŋu ini haka imi hémmaguc kilenŋdac ewagina ménda melemma ménda ninzéŋgégic.

Soukiwa ai ic biria

³³ Qeqaiŋ ac mén zéwa ninŋic; Ai minina mérénén baec méniguc waiŋ ai medacma demin meyu lelecgéyec. Waŋu waiŋ héla dokuya memeyawac hogoc mén meyacgéma imuaru galen meme ama héngena lesu herec mén megic eŋec. Imuhuc wamma boŋ meme ai ic ionac méraginaiguc haima baec méŋu keŋec.

³⁴ Kemma keru héla metocgémuac naléya ducŋiyu welen qeqe ichéra ienen héla memu ninac boŋa meme ai ic ionac muru méli énécmiyu keŋic.

³⁵ Boŋa meme ai ic ienen welen qeqe ic énépésima mén humumia qegic, mén qehumugic, ménac hocnéŋ héigic.

³⁶ Imuhuc waŋgic muŋguc welen qeqe ichéra zaŋgégina walac keŋic imi ogicma méli énécmiyu keŋic. Waŋu séc imuhucyanec waŋ énécmigic.

³⁷ Waŋu tetcgiaiguc naŋa mélima yomuhuc zéyec; Ienen naŋna imi eeya héimimu.

³⁸ Waŋu boŋa meme ai ic ienen naŋa hémma yomuhuc zéma eminin waŋgic; Ic yomi kecma ai yomuac mératéc meme ic wammac imuac hagic qeni humuyu mératéc aiya yomi neŋaoc mewin.

³⁹ Imuhuc zéma waiŋ ai igucnec késama héréma séŋgaŋgen hiŋgacma qehumugic.

⁴⁰ Imuac nalé méŋac waiŋ ai mininanén lilingéma hamac imi boŋa meme ai ic imi dimuhuc waŋ énécmimac?

⁴¹ Imuhuc zéyu melemma zégic; Ai ic biria imi humuc zérabéra mihicŋi énécmima waiŋ ai imi ai ic qacguc ai yawuŋ nalé séc héla hianec haimimuac séc ionac méraginaiguc soukiwa ninac ai imi hai énécmimac.

⁴² Yesunén muŋguc toroqema zéyec; Ini kiwi téréyaiguc ac mén yomuhuc hezac imi ménda oloŋanzu? Mericqe ic enen hoc mén héŋara mema gilicic keŋkenŋ iminén ama imuac hoc oruha waŋec. Haka imi Min Kewuac murunec hicŋiyu kicninanén hénni welic welicgiaguc wanzac.

⁴³ Imuac ninac ni énézézia, Anutuac héngalén ama areŋa yanda imi méragina igucnec onagicma baera méŋac ic embac héla mihicŋimu ionac méraginaiguc hai énécmiyu memu.

⁴⁴ Ic mérénén mén hoc imuac qahaiguc mayu zéŋgédacmac. Waŋu hoc iminén ic méŋac qahaiguc mayu qéséŋu bororoŋa wammac.*

⁴⁵ Waŋu hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ienen qeqaiŋ ac imi enaŋ nin imuhuc zéyec imi ninŋtegicic.

* 21:44: Kiwi méránén ooya tosaigauc kemaŋa 44 yomi ménda hezac.

⁴⁶ Wañu ienen imi hēna mēñ mihicñima Yesu kēsawīñ zé hochoc ai megic. Wañu ic embac ienen Yesu imi kua meme ic zēma nimmigic imuac niñac zénēñgina hiriyc.

22

Žammarēñ memec qeqaiñ ac.

¹ Yesunēñ acgina melemma muñguc qeqaiñ ac wamma yomuhuc énézēyc;

² Kurumenñac hēñgalen ama areña yanda imi ic kewu mēñnēñ nañawac žammarēñ aria wammizac ésécñec.

³ Žammarēñ ariacwac hamu niñac kiwi oénécmiyc imi onac unurugic hamu niñac welen qeqehéra méli énécmiyu kemma énézégic, nēñ ienen hawīñ zé ménda wañgic.

⁴ Wañu welen qeqe tosara muñguc méli énécmima yomuhuc énézēyc; Héihéré énécmiyi imi onac yomuhuc énézému; Niñzu! Ni mariawac nene yanda oma nuac burumakao zēma beric yañ haléc yandaguc qe oma iwawai moczoñ zérēñqérēñ wamma haidaczua imuac žammarēñ ariaciguc hagic.

⁵ Žéyu kemma énézégic, nēñ gezac qeqe ménda wamma mēñnēñ aiyaguc keñu, mēñnēñ nēnnagēmba ai niñac keñec.

⁶ Wañu tosara enen ic kewuac welen qeqehéra imi énépésima zédesi énécmima unuhumugic.

⁷ Imuhuc wañgic ic kewu iminēñ qeri biric nimma yaré ic tunja mēñ méli énécmiyu kemma sac nene ic imi unudacma ama areñgina kumugic zedarec.

⁸ Wañu welen qeqehéra énézéma zéyc; Žammarēñ aria imi bec mézézēñgēwa hezac, nēñ ic unuruyi imi enen eeginaguc ménda wañzu.

⁹ Imuac hēna séraguc kemma ic embac mihicñimu séc unurugic žammarēñ ariacwac hamu.

¹⁰ Imuhuc žéyu welen qeqe ic enen hēnaiguc séc kemma ic embac hia me biria mihicñi énécmigic séc onagicgic hagic. Hama tacma keñgic žammarēñ aria ama imi kuaya qeyec.

¹¹ Wañu ic kewunēñ ic embac hama tacgic imi inicmañ zé éréma hēñu ic mēñnēñ owo malekuya séha ménda haima hama tarec.

¹² Taru ézēyc; Ala gi nēmac niñac žammarēñ ariacwac maleku ménda héima hazañ? Imuhuc qesimiyu ic imi ac mēñ zēmañ zé osiyec.

¹³ Wañu ic kewu iminēñ welen qeqe ic yomuhuc énézēyc; Hēna méria dérécgēma sēñgañgen siñi tunumañiguc giligic, imuaru siacma zéra kima tacmac.

¹⁴ Sasala unurugic, nēñ gési énécmima énépésimacac séha imi éréhécdac.

Takis haihaiyawac qesiqesi ac.

¹⁵ Yesunēñ imuhuc žéyu tecgēyu Farisaio ic ienen amaginaiguc kemma azoroma acnēñ simba mēñ dimuhuc meni kima zēma niñarenégic.

¹⁶ Niñaren gēma enañ tohotoho ichécgina zēma Herodeac ichéra tosara momacñec méli énécmigic Yesuac hama zégic; Kiwi ic, gi imi ic hēla, Anutuac haka imi hélacñec ku nénécmanzan. Gi ic inicmañ zé séwiginawac ménda hēñanzañ imuac ic enen me mamaya ionac kicginaiguc ewa éréhéc ménda wañanzañ.

17 Imuac efima zéna ninni. Geŋ niŋna Kisawac* takis haianzin imi hénac ac logizac me qahac?

18 Zégic Yesunén ionac qeri biric imi niŋtegiema zéyec; Ikoc ic ini némac niŋac acnéŋ simba menénzu?

19 Takis buŋawac soukiwa mén nézéna hémba zéyec. Zéyu Denarion momacguc mema hagic.

20 Waŋu yomuhuc qesi énécmiyec; Yomi mérac ireha zéma némac kiwi ogic hezac?

21 Zéyu zégic; Kaisawac, imuhuc zégic énézéyec; Imuac Sisawac buŋa imi Sisa mima, Anutuac buŋa imi Anutu mimu.

22 Imuhuc zéyu ieneŋ welicgéma waima keŋgic.

Humuc igucnec yacyac imuac qesiqesi ac.

23 Ai meme imuaru Sadukaio ic humuc igucnec yacyac ménda hezac zéanzu imi eneŋ Yesuac muru hama yomuhuc qesimigic;

24 Kiwi ic, Mosenén yomuhuc nénézéyec; Ic mén nambéracya qahac humumac imi munianén qawéra mema darawac buŋa qeli mihicŋimac.

25 Waŋu sucninaiguc dac muna 7 kecgc dacŋinanén embac mema nambéracya qahac kecma humuyu, iwac iniŋa muniawac mériaiguc opocma keŋec.

26 Andia zéma andiawac andia imuhucyanec waŋgic keŋu 7 moczon imuhuc wandacgic.

27 Imuac tetcgiaiguc embac imi acguc imuhucyanec humuyec.

28 Waŋu ieneŋ momac yanda embac imi megic imuac niŋ embac imi humuc igucnec yacyarawac naléyaiguc 7 ionac murunec mérac iniŋa wammac?

29 Zégic Yesunén yomuhuc melemma énézéyec; Ini kiwi téréya me Anutuac kuha imi ménda niŋasarima dindinane ménda niŋyacgézu.

30 Humuc igucnec yacyarawac naléiguc imi ic me embac ménda meamumu. Imuaru imi zammarénac buŋa qeénécmimia imi ménda hemac, néŋ kurumeŋac Anutuac kua meme uŋa ésécnec kecmu.

31 Waŋu eneŋ humuc igucnec yacyarawac Anutunén ac yomuhuc énézéyec imi ménda oloŋgic?

32 Ni Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu zéyec imi ménda oloŋ héŋanzu? Anutu imi humuc ic ionac Anutu qahac, néŋ kic qeli ic ionac Anutu keczac.

33 Ic tuŋ yanda ieneŋ Yesunén imuhuc ku énécmiyu nimma welicgégc.

Héna ac eŋeŋa.

34 Yesunén acnéŋ Sadukaio ic menénqe énécmiyu ara melemmuac séc qahac waŋec. Waŋu imuac surucya imi Farisaio ic ieneŋ nimma azorogic.

35 Azoroma ionarunec héna acac kiwi ic ménénŋ Yesu batucgé mima yomuhuc zéyec;

36 Kiwi ic, héna ac sugcinaiguc némac acnéŋ eŋeŋa wanzac?

37 Zéyu Yesunén yomuhuc ézéyec; Gi ewa qeriga moczonnec qeri uŋaga moczonnec zéma niniŋga moczonnec Miŋ Kewu Anutuga siŋa nimmiwésémaŋ.

38 Héna ac iminén walac walac wanzac.

* 22:17: Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu. Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu.

³⁹ Séha imuhucyanec mén hezac imi yomuhuc; Gi gengac niñac siñniñ wamamuanzanj séc alagawac siñniñ wammiwésémanj.

⁴⁰ Héna ac éréhéç imuaru mia héna ac tosara moczonj zéma kua meme ic ionac ac moczonj imi koro koroyawac nanzac.

Dawidiac naña imuac qesiqesi ac.

⁴¹ Farisaio ic azoroma kecgic Yesunénj yomuhuc qesi énécmiyc;

⁴² Ini Kristoac† dimuhuc niñanzu? Mérac qelia? Zéyu zégic; Dawidiac qelia.

⁴³ Zégic Yesunénj énézéyec; Imuhuc waju Dawidi i Unjanénj ézéyu dimuhuc niñac Kristoac, Miñ Kewuna zémima yomuhuc zéyec?

⁴⁴ Miñ Kewunénj‡ nuac Miñ Kewuna ézéyec; Guac hazéchécga hénagawac duandiaiguc tocgo énécmidacba tegémac nalé sura imuac séc gi hama héinaiguc tacbésémanj.

⁴⁵ Dawidinénj Kristoac Miñ Kewuna zémiyeciguc némaciguc iwac qelia wammac?

⁴⁶ Imuhuc zéyu ic ménj ara ménj ménda melenec. Waju nalé imuarunec éréma emma ménnénj ménj ac ménj efima ménda qesimigic.

23

Yesunénj Moseac héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic aciguc onoporec.

¹ Waju Yesunénj ic tunj zéma tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

² Héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic imi Moseac tataciguc tacanzu.

³ Imuac niñ ac zéanzu imi moczonj nimma tohodacmu, néñ wawanj memegina imi ménda méndacma wammu. Héna imi yomuhuc; Ienenj ackuazéc imi kuanénj sac zéma ménda tohoanzu.

⁴ Waju ienenj hinac réwéria bisiqaténj wawajawac séc qahac imuhucya dérécgéma ic onac huaginaiguc haimaguc enaoc imi iwawai imuhucya meyacbiñj zé méragina merawa ménj ménda haianzu.

⁵ Iwawai wajanzu imi moczonj icnéñ inicsoromu niñac sac wajanzu. Pakaginaiguc kiwi téréyawac katapaya meyandima zéwelecac ninñ héiqeli qeliac susuria imi maleku ginaiguc horuacnec meyandima haianzu.

⁶ Waju ariaciguc azoroma tatar ou walac taczac imuac siña nimma togotocgo amaiguc ic kiwawac tatar imuaru tacbiñj zé wajanzu.

⁷ Nénnagémba sombeniguc méra qeqe waj énécmima kiwi ic zéénécmimu niñac wajanzu.

⁸ Waju ini imi kiwi ic zéénéc mimuac ménda wammu. Kiwi icgina imi momacguc sac keczac. Ini imi moczonj dacmuna wanzu.

⁹ Waju baeciguc ic ménj niñ manjoc ménda zémimu. Onac manjocgina imi momacguc sac kurumeniguc kecancac.

¹⁰ Waju galénj zéénécmimu niñ ménda wammu. Galénj momacguc sac keczac imi mia Kristo.

¹¹ Onarunec kunenjanénj tosara ionac welenj qeqe ic wammu.

¹² Méñnéñ ménj eneya niñac niñu enu imi memamimac. Méñnéñ ménj eneya niñac niñu mamac imi meemmimac.

¹³ Saecginaguc, ini héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini ikoc ic. Ic embac ionac kicginaiguc ini kurumenjác héngalenj ama arenja yandawac naguya

† 22:42: Mesiaiwac. ‡ 22:44: Hebiraio aciguc; Yawenénj.

imi hézicgéma namma enaṇ ménda keremma ic tosara kerembiṇ zé wanzu imi imuhucyanec ménda wai énécmigic kereṇanzu.

¹⁴ (Ménda hezac.)*

¹⁵ Saecginaguc, ini hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini ikoc ic. Ini ewa qeri melenṇ melenṇ ic momacguc mihiçṇiwiṇ zé baec zéma kondurṇ tiricma keṇanzu, néṇ méṇnéṇ ewaya melenṇ wagicma mebirigic sécgina onogicma geric siawac buṇa waṇanzac.

¹⁶ Saecginaguc, ini ic kiwa, kicgina hilichilicgia! Ini yomuhuc zéanzu; Ocmuṇiguc koroma zéselimuiguc héla qahac wammac, néṇ soukiwa goli ocmuṇiguc hezac imuaru koroma zéselimuiguc imi ac iminéṇ sipacgé énécmimac.

¹⁷ Ic qelaṇa zéma kic hilic ini! Némac iwawainéṇ kunerṇ wanzac? Goli me goli météré mianzac ocmuṇ imi mia?

¹⁸ Waṇu ménṇ yomuhuc zéanzu; Zaki téréyaiguc koroma zézé seli ac zéyu héla qahac wammac, néṇ zaki téréya qahaiguc haihaiya sese imuac koroma zéseliyu ac iminéṇ sipacgémimac.

¹⁹ Kic hilic ini, némac iwawainéṇ kunerṇ wanzac? Sese me sese météré mianzac zaki téréya imi mia?

²⁰ Imuac méṇnéṇ zaki téréyaiguc koroma zéselimaciguc zaki téréya zéma iwawai moczoṇ imuac qahaiguc hezac imuac momacnec koroma zéselizac wammac.

²¹ Waṇu ménṇ ocmuṇiguc koroma zéseliyec imi ocmuṇ zéma ménṇ ocmuṇiguc kecanzac iorac muru koroma zéseliyec wanzac.

²² Waṇu ménṇ ménṇ kurumeniguc koroma zéselimac imi Anutuac tatac zéma imuac qahaiguc tacanzac i acguc momacnec koroma zéselizac tanec wanzac.

²³ Saecginaguc, ikoc ic ini, hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini miṇsupe zéma zuazua hénia hénia imi méndéngic méra éréhéç waṇu imuacnec momacguc Miṇ Kewuac buṇa haianzu. Waṇu néwécgeṇa hénac acac héla yéwéria tosara, kekec solana zéma goi héihéi zéma ninzén ninzén imi waidacgic. Waṇu ménṇ néwécgeṇawac tohoma ménṇ néwécgeṇawac héṇacya ménda memuac heyec.

²⁴ Ic kiwa, kicgina hilichilicgia! Ini gisic iwawai kaiwe momacguc kecma humumia imuhucya imi Anutuac gésima giligic keṇanzu, néṇ kamele yaṇ kunerṇ yanda imuhucya imi eṇaoc hémbaoc wamma qéçgé énécmianzu.

²⁵ Saecginaguc ikoc ic, hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic ini! Ini zéic sokoc séwéla sac zuacma imuac qeriaiguc imi hémbaoc zéma séwíac siṇ imi tigic kuaya qeanzac.

²⁶ Farisaio ic, kicgina hilichilicgia! Ini sokoc zéma zéic imuac qeria imi walac zuacsorocgéna séwéla imuhucyanec lalacnec wammac.

²⁷ Saecginaguc ikoc ic, hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic ini! Ini imi kic suaṇ mandéc ooya ésécnec séwéla imi héṇsoroc sorocgia, néṇ qeriginaiguc ic humumia ionac sicgina zéma iwawai gizoṇ bazoṇa hénia hénianéṇ kuaya qema hezac.

²⁸ Ini imuhucyanec séwiginanéṇ ic kicginaiguc solanaṇima keczu, néṇ qerigina imi ikoc zéma hénac ac logilogi imi koya qema hezac.

* **23:14:** Kiwi méranéṇ ooya tosaraiguc yomuhuc ooyawac hezac; 23:14 Hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic, kic welenṇ wawaṇa ini! Ini malé ionac ama gericgina qéçgéma kic welenṇ wamma zéwelecgina mehorugima zéanzu. Imuac niṇac ini saecginaguc! Képésic ginawac bakia kunerṇ yanda melenṇ énécmimac.

²⁹ Saecginaguc ikoc ic ini, hëna acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini kua meme ic ionac kic suañ meyacgéma ic solañ ninqeli énécmiawac iwawai imi hiabianec mezericma kumugic nananzac.

³⁰ Imuhuc wamma ini yomuhuc zéanzu; Yanda hécnina kecgic nalé imuaru kecbijnec ienen kua meme ic unugic toroqema méranina ménda énécmiwinjec.

³¹ Ini haka imuhuc wamma enjaoc kua meme ic unuangic ionac qelihécgina keczu imuac hénia imi kawéya qema zéasari amuzu.

³² Yanda hécgina képésic wangic imuac séciguc wangic kuaya qeyu!

³³ Mokolej, qaté mokolej imuac qeli ini, dimuhuc geric siawac buñja zétécgé énécmimia imuacnec qizizijgéma ogicma kemmu?

³⁴ Imuac mia ni nenaoc onac muru kua meme ic zéma ninjegic qinjtegic ic zéma hëna acac kiwi ic imi méli énécmiwa hagic ionarunec tosara unuhumugic tosara iciguc unuhumugic tosara tocgotocgo amaginaiguc kémbijnénj unuma tañj méñ igucnec tañj méñu ununesi wañ énécmima kemmu.

³⁵ Imuac ninjac ic solañ Abelac sac igucnec hénima éréma ocmuñ téréya zéma zaki téréya sugiraiguc qegic humuyec Bakaraiaawac nañja Zarakiawac sac mayec nalé imuac suraiguc baeciguc sac solañ madarec imuac kitiwa moczoñ onac muru lilingéma hamac.

³⁶ Ni hélacnec téngén énézéwa, haka imuac bakia moczoñ hicñisai youmi onac muru lilingéma hamac.

³⁷ Yerusalem, Yerusalem, kua meme ic unuhumuma, méli énécmiyu hahaya imi hocnéñ énérianzanj. Kuruc nenjianénj merachéra qenqanjanénj tizozo énécmianzac ésécnec neñ hatac dahec guac qelihécgá tocgé énécmianj zé wanj? Wanju ini imuac ewa sinñij ménda wanjangic.

³⁸ Héngic imuac niñ amagina imi kisia wandaczac.

³⁹ Zéwa ninjic, ini hocnémma kenkecma kenkecgic naléya ducñiyu némma yomuhuc zému; Ohec wahec, Miñninawac qaraiguc hahaya!

24

Ocmuñ téréya imi kisi kiyon wandacmac zéyec.

¹ Yesunénj ocmuñ téréya igucnec mama kenju tohotoho ichéra ienen ocmuñ téréya ézégic hémmac ninjac iwaru hagic.

² Imuhuc wangic inénj ac yomuhuc melemma énézéyec; Hélacnec énézéwa ninjic; Ini iwawai imi moczoñ hia hénzu? Wanju kecma imi moczoñ hézégégic madaru hoc méñénj hoc méñac qahaiguc ménda hemac.

Nalé tetcgiawac asé kiwiya.

³ Wanju Yesunénj Oliwa ic baec boñaguc emma taru tohotoho ichéra enjacnec élénjec hama zégic; Zéna ninni. Némac naléiguc haka imi hicñimac. Wanju guac hahagawac zéma baec yomuac nalé tetcgiawac séséc imi dimuhuc hicñiyu hémbijn?

⁴ Imuhuc zégic Yesunénj yomuhuc énézéyec; Kecma méñénj ikoc ménda wañ énécmimu ninjac galénj memu.

⁵ Ic sasalanénj nuac qacnaiguc hama Ni Kristo* mianénj zéma ic embac sasala ikoc wañ énécmimu.

* **24:5:** Hebiraio aciguc; Mesia imi halécnéñ météré mimia.

⁶ Wañu yaré hélawac suruc zéma imuac luhuc ac momacnec nimmu. Wañu auriwu niñac galeñ mema kecmu. Iwawai imuhucya kilenñac hicñimacac hezac, nêñ imi tetcgia qahacnec.

⁷ Baec ménac ic embac ieneñ yacma baec ménac ic embac hazéc wañ énécmimu. Héngaleñ ama ménac ic embac ieneñ yacma héngaleñ ama ménac ic embac hazéc wañ énécmimu. Wañu baera baeraiguc bėti hicñiyu nañ memac.

⁸ Wañu haka imi moczoñ azi kikiyawac hénihénia.

⁹ Wañu nalé imuaru ic embac eneñ ini zérabéraiguc onopocma unuhumumu. Wañu ini nuac qacna niñac wamma baec séc ic embac eneñ hazéc wañ énécmimu.

¹⁰ Wañu nalé imuaru ic embac sasalanéñ manam batuciguc mama unumac. Wañu eñaoc hésa amaiguc opocamuma hazéc wañamumu.

¹¹ Wañu kua meme ic ikora sasala hicñima ic embac sasala ikoc wañ énécmimu.

¹² Wañu hénia ac logilogi haka imi saiye ic embac sasala ionac goi héihéigina iminéñ sañgeñ qedacmac.

¹³ Wañu ménéñ mén nañseligiye tetcgia hayu késayu kekec hémbéñaña kecmac.

¹⁴ Wañu kurumeñac héngaleñ amawac buña suruc hiabia iminéñ baec séc ic embac ionac muru zésaigic kendacmaguc imuaru mia nalé tetcgia hamac.

Anutu zébiri qébiri wammimia.

¹⁵ Imuac niñ ini kua meme ic Danielnéñ zéyec séc Biria miñina iwawai mebirianzac iminéñ ocmuñ téréyaiguc nañu hémma niñtegicmu. (Olonzu ini hénia imi niñ asarimu.)

¹⁶ Nalé imuaru Yuda baeciguc kecmu imi eneñ baec boñaiguc néngacdacmu.

¹⁷ Ménéñ mén ama qahaiguc nañkecmac imi iwawai ama qeriaiguc hezac imi memañ zé ménda mama emmac.

¹⁸ Wañu ménéñ mén aiguc kecmac imi maleku andiaiguc hezac imi memañ zéma ménda liliñgémac.

¹⁹ Nalé imuaru imi embac hériginaguc zéma namu gumu énécmianzu ionac muru yéwéri yanda hicñi énécmima hemac.

²⁰ Ini zéwelecmigic, kia naléya me Sabata naléiguc haka imi hicñiwac niñac.

²¹ Némac niñ nalé imuaru réwéri kuney yanda hicñimac. Réwéri imuhucya imi baec kurumeñ zéyu hicñiyec imuarunec éréma deguc mén ménda hicñiyec. Wañu imuac andiaiguc kecma muñguc mén imuhucya ménda hicñimac.

²² Wañu nalé imi ménda mehotoñiwacnec séwiguc ic moczoñ humudacmunec. Wañu gési énécmimia ionac niñ wamma nalé imi meducñimac.

²³ Wañu nalé imuaru ménéñ mén énézéma Héngic, Kristo† i you, me Kristo i erimi zégic, ménda niñzéngeму.

²⁴ Kristo ikora zéma kua meme ic ikora sasala hicñima séséc kuney yanda zéma haka méréra memu. Wañu wammucac séc wañu gési énécmimia momacnec mesoho énécmiwiñ zé batucgé énécmimu.

²⁵ Niñzu ni haka imi ménda hicñiyunec walac énézéua.

²⁶ Imuac mia baec kisiaiguc Kristo hicñima nanzac zémuiguc ménda kemmu. Wanu Kristo imi ama ménac qeriiguc taczac zégic imi acguc ménda ninzénngému.

²⁷ Piliticnéñ néwéc Is iguc hicñima néwécgeñ Wes iguc kerezac ésécneç Icac Nanawac hama hicñi énécmimia imi tanec imuhucyanec wammac.

²⁸ Qamoc hezac imuaru kunta nei eney tocgému.

Icac Nanawac hahaya.

²⁹ Qenzen manzen yanda imi tecgémac nalé idacmuaru imi kaiwe sinjidéngéyu maso acguc asaha qahac wammac. Wanu ménni sikilu kurumeney igucneç tecgéma madacgic kurumeneyac kuhanéñ hirimac.

³⁰ Nalé imuaru Icac Nanawac sésécnéñ kurumeneyiguc wininiyu hémmu. Nalé imuaru baera baera ic embac eney siacma qacma namma Icac Nananéñ kuc yanda zéma kiwi asahaguc hosusuiguc mayu héndacmu.

³¹ Inéñ témuy hétéñ yandaguc kua meme unahéra méli énécmiyu hamu. Hama gési énécmimia imi kurumeney néwéc néwéc baec wanjoña kembon qahac igucneç moczon tocgé énécmimu.

Fik icac pakeny ac.

³² Fik icac séséc imi ninarenagému. Hawanéñ dokuyaguc bébélacgia wanu haréña hicñiyu nalé geriwiguc ducñizac imi ninasarianzin.

³³ Imuhucyanec ini haka imuhucya imi hicñiyu héndacma Icac Naná hosucginu hama naguiguc nanzac imi ninjegicmu.

³⁴ Ni hélacneç énézéua. Hicñisai youmi ménda qahac wandacmunec haka imi moczon hicñidacmac.

³⁵ Baec kurumeney qahac wammac, néñ nuac ackuazéc imi ménda qahac wammac.

Técnina nimma kecbiyac hezac.

³⁶ Wanu imuac ai memeya zéma kaiwe kiwa imi ic méñnéñ ménda ninzac. Kurumeneyac kua meme uná me Naná acguc ménda ninzac, néñ Manjoc eneyanec sac ninzac.

³⁷ Icac Nanawac hahaya imi Noawac naléiguc hicñiyec ésécneç hicñimac.

³⁸ Ic embac eney nene zéma wain doku nezéléléñ wamma ic embac meamumanec kecgic doku qaon hicñiyu Noanéñ zéiciguc enec.

³⁹ Ic embac eney ménda ninasarimanec kecgic doku qaon luma kisanénémima keñec. Icac Nanawac hahaya imi acguc imuac séciguc hicñimac.

⁴⁰ Nalé imuaru ic éréhéç aiguc keríc méñ wagicma méñ waiyu tacmac.

⁴¹ Embac éréhéç hoc hilañanéñ héla qéséma taric méñ wagicma méñ waiyu tacmac.

⁴² Min Kewuginanéñ némac naléiguc[‡] hamac imi ini ménda ninzu imuac ini zenzen qeli qeli kecmu.

⁴³ Ini hénia yomuhuc ninanzu; Ama ménac minjanéñ némac naléiguc kowu nene eney hamu imi nimbacneç zenzen qeli qeli keru ama imi ménda hézégéwunec.

⁴⁴ Wanu ini acguc zéréñ qéréñ wamma kecmu. Ini ménda nimmanec kecgic Icac Nananéñ hamac.

Welen qeque ic héla zéma ikora.

[‡] 24:42: Me nalé kiwaiguc.

⁴⁵ Méréneḡ welen qeḡe solaḡa zéma niḡtegic qinḡtegicyaguc waḡu gésimiyu miḡinawac murunec amayawac héná géséhéra énépésima naléya méndacma nene yaka méndén énécmimac?

⁴⁶ Miḡinanénḡ hama welen qeḡe ic imi haka imuhuc wamma keru hémmaciguc welen qeḡe iwac muru mériaḡ hemimac.

⁴⁷ Ni hélacnec énézézuá, imuhuc waḡu miḡinanénḡ iwawaiya moczoḡ welen qeḡe iwac mériaiguc haimidacmac.

⁴⁸ Néḡ welen qeḡe biria kecma qerianénḡ miḡna imi focdac ménda hamac zéma,

⁴⁹ ai momachéra unuhéi wamma alahéra iniguc doku seli nema kecmac imi

⁵⁰ nalé méḡ ménda nimma kekera imuaru, waḡu kaiwe kiwa méḡ ménda niḡtegirec imuaru welen qeḡe iwac miḡinanénḡ hamac.

⁵¹ Hama elicgémima§ ikoc ic ionac séciguc bakia melenḡ miyu imuaru ewa biric wamma siacma zéra aric aric kima kecmac.

25

Embac buḡa qeénécmimia.

¹ Kurumenḡac héḡgaleḡ ama imi embac seraḡa méra éréhécnénḡ eu buḡagina miḡicḡiwiḡ zé kifagina késama keḡḡic ésécnec.

² Waḡu ionac murunec embac seraḡa méra méḡ imi qelaḡa, waḡu embac seraḡa méra méḡ imi niḡtegic qinḡtegic ginaguc.

³ Qelaḡa ieneḡ kifagina megic, néḡ dokuya ménda mema keḡḡic.

⁴ Waḡu embac niḡtegic qinḡtegic ginaguc ieneḡ imi kiruḡiguc dokuya tima kifaginaguc momacnec késama keḡḡic.

⁵ Waḡu eu buḡagina imi naléya mehorugima ésénḡ ésénḡ hayu embac eneḡ moczoḡ gaunénḡ qéléléḡḡé énécmiyu mama hegic.

⁶ Hegic siḡi namuḡaiguc qac méḡ yomuhuc hiḡḡiyec; Héḡḡic, eu buḡagina hazac! Focdac mama hama héihérémic.

⁷ Imuhuc zégic embac seraḡa eneḡ moczoḡ qelima yacma zérénḡ qérénḡ wamma kifagina mindiḡigic.

⁸ Waḡu qelaḡa ieneḡ niḡtegic qinḡtegic ginaguc ionac yomuhuc énézégic; Kifanina imi békémaḡ zé wanzac imuac dokugina kisima méndénḡ nénécmigic.

⁹ Imuhuc zégic embac niḡtegic qinḡtegic ginaguc eneḡ yomuhuc melemma énézégic; Méndemma haini ménda sécgé nénécmiyu neḡaḡ moczoḡ osiwiḡ niḡac. Imuac ini qisicnec amaiguc kemma sécgina boḡ megic.

¹⁰ Imuhuc zégic ieneḡ kifa dokuya boḡ mewinḡ zéma kemma kecgicnec suraiguc eu buḡa imi haréyu embac seraḡa zérénḡ qérénḡ wamma kecgic ieneḡ eu buḡaginaguc momacnec zammarénḡ ariaciguc kereḡḡic naguya héigic.

¹¹ Imuac andiaiguc embac seraḡa tosara hama zégic; Miḡ Kewunina Miḡ Kewunina nagu imi aunénécmima.

¹² Zégic zéyec; Hélacnec énézéwa niḡḡic neḡ ini ménda niḡénécmizua.

¹³ Hénia imuac niḡ ini zenzenḡ qeli qeli kecmu. Ini imi némac naléiguc icac naḡa hamac imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa ménda ninzu.

Ai memeac sese Anutunéj ewa hiawac nénécmiyec.

¹⁴ Imi mia ic ménénj baec ménu kemmanj zé welen qeque ichéra unuruma iwawaiya hai énécmiyec ésécneec.

¹⁵ Ai memeac sēcginawac énécmima ménac imi goli soukiwa méra ménj, ménac imi éréhéc, ménac imi momacguc énécmima kenec.

¹⁶ Méra ménj meyec inénj focdac kemma soukiwa iminénj iwawai bonj mema nénnağemba ai mema méra ménac sēc mesaiyec.

¹⁷ Éréhéc meyec i acguc imuhucyanec wamma éréhécac sēc mesaiyec.

¹⁸ Wanju momacguc meyec inénj kemma baec éséma miñinawac soukiwa imi musağgyu heyec.

¹⁹ Nalé horua tecgyu welenj qeque ionac miñginanénj lilingéma hama iniguc momacneec tacma aigina dimuhuc megic imuac hénia zé qesinin wanec.

²⁰ Méra ménj meyec inénj méra ménac sēc mesaima mema hama yomuhuc ézýec; Miñ Kewu gi nuaru goli soukiwa méra ménj nénneec, hénna nenj méra ménj muñguc mesaima mezua.

²¹ Imuhuc zéyu miñinanénj zýec; Hiabia wanec, welenj qeque hiabia zéma ic héra, gi ai komora imi hiabianec menec, imuac ni iwawai sasala haigémba guac miñga nuac ségiségiiguc toroqe nénna.

²² Soukiwa éréhéc meyec i acguc hama zýec miñna nuaru éréhéc nénneec, hénna you muñguc éréhécac sēc mesaizua.

²³ Zéyu miñinanénj zýec; Hiabianec wanec welenj qeque hiabia zéma ic héra, gi ai komora hiabianec menec imuac nenj iwawai sasala haigémba guac miñga nuac ségiségiiguc toroqe nénna.

²⁴ Wanju momacguc meyec inénj hama yomuhuc zýec; Miñna gi imi ic selia, ménda himicma mema, ménda méndénj énécmima tocoanzañ imi ni niñasariyi.

²⁵ Imuac zénénj hiri wamma kemma guac soukiwa imi baec qeriaiguc musağgyéwa heyec. Guac iwawaiga yomi hénna.

²⁶ Imuhuc zéyu miñinanénj melemma zýec; Welenj qeque biria mézé titigaguc, gi nuac ninna ménda himicma mema, ménda méndénj énécmima tocoanzañ tanec wanec?

²⁷ Imuhuc ninneciguc gi nuac soukiwa imi kilendac hofi amaiguc haiwanec ni lilingéma hama soukiwa neñgocya zéma sisia momacneec mewinec.

²⁸ Imuhuc zéyu tecgyu ai ic kiwa yomuhuc ézýec; Momacguc iwarunec wagicma méra éréhéc késa keczac iwac mina.

²⁹ Iwawai hemimia inénj ménac késayu kindindiña wammac. Wanju ménda hemimia inénj komodia hemiyec imi acguc wagiru qahac wandacmac.

³⁰ Welenj qeque enomia yomi sénganğenj sinj tunumaniguc nesigic hiñgacma imuaru ewa biric wamma siacma zéra aric aric kima kecmac.

Baera baera zégési énécmimac.

³¹ Icac Nanja eneya kiwi asahaguc kua meme uña moczon iniguc lilingéma hama eneya tatic asahaguc imuaru tacmac.

³² Tacma baera baera ic embac hénia eneya kic ségériaiguc tocgé énécmima rama galeñénj rama zéma noniñ gési énécmianzu ésécneec gési énécmiyu enac enac nammu.

³³ Gési énécmima rama imi héiyaiguc noniñ imi kanayaiguc onopocmac.

³⁴ Nalé imuaru ic kewunéh héiiaiguc nanzu ionac yomuhuc énézémac; Nuac Mangocnawac mériaŋ énécmimia ini haréma héngalen ama areŋa yanda baec kurumenj zéyu hicŋiyec nalé imuaru bec onac niŋ wamma walac meyecac hezac imi mératéc késamu.

³⁵ Neŋ yaka niŋ humuwa gumu néngic. Waŋu doku niŋ humuwa doku hima néngic neyi. Waŋu ic kianj kecha héihéré néngic.

³⁶ Maleku niŋac hocba maleku héinéngic. Hafi niyu néngalenj wannéngic. Hésa amaiguc kecha hama néngic.

³⁷ Imuhuc zéyu ic embac solanja enenj zégic; Miŋ Kewu nini némac naléiguc gi yaka niŋ humuna gémma gumugénj? Némac naléiguc gi doku niŋ humuna gémma doku hima géŋj.

³⁸ Némac naléiguc gi ic kianj kecha gémma héihéré géŋj? Némac naléiguc gi maleku niŋac hocna gémma maleku héigénj?

³⁹ Némac naléiguc hafi giyec me hésa amaiguc tacna hagénj?

⁴⁰ Imuhuc zégic ic kewunéh melemma zémac; Ni hélacnec énézéwa niŋic, ini ninzéh ninzéh dacmuna héčna you nanzu ionarunec mamayagina méŋac iwawai wammigic imi nuac waŋgic tanec wanzac.

⁴¹ Waŋu inén kanayaiguc naŋgic ionac yomuhuc énézémac; Saecginaguc, ini wainémma Biria miŋina zéma iwac kua meme unjahéra ionac niŋac geric hémbénaŋa walac meyu heyecac hezac imuaru hiŋgacgic.

⁴² Ni yaka niŋ humuwa ini yaka méŋ ménda gumu néngic. Doku niŋ humuwa ini doku méŋ ménda hima néngic.

⁴³ Ic kianj kecha ménda héihéré néngic. Maleku niŋac hocba maleku méŋ ménda héinéngic. Hafi niyec me hésa amaiguc tacba ménda hama néngic.

⁴⁴ Waŋu ienenj imuhucyanec melemma zému; Miŋ Kewu némac naléiguc génni yaka niŋ humunec me doku niŋ wannec me ic kianj wamma hanec me séwi usu niŋac wannec me yaŋ hafi giyec me hésa amaiguc tacna méra ménda géŋj?

⁴⁵ Imuhuc zégic Ic kewunéh yomuhuc melemma zémac; Ni hélacnec énézéwa, mamaya yomi ionarunec momacguc yomuac iwawai ménda wammigic imi mia nuac niŋ ménda waŋgic wanzac.

⁴⁶ Ini zérabéra tetecgia qahaciguc kerenjic, ic solanja yomi enenj kekec hémbénaŋaiguc keremmu.

26

Yesu qehumuwiŋ zé sasaŋgiaiguc eminimma niŋarenjégic.

¹ Yesunéh ac imi moczoŋj zédaru tecgéyu tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

² Ini ninzu ésécnec ai meme éréhéc hama kenju nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendonj wammac. Waŋu Icac Nanja ic héngenja wéndaraiguc qemu niŋac wamma wai énécmimu.

³ Waŋu nalé imuaru hofac oo ic enenja zéma ic embac ionac galenj hécgina ienenj hofac oo ic kiwagina Kayafawac ama kewuyaiguc togégic.

⁴ Togéma ikoc wammima Yesu imi élénec késama qewiŋ zéma sasaŋgiaiguc eminiŋgic.

⁵ Eminimma yomuhuc zégic; Kendonj yandaiguc imuhuc ménda wambiŋ, ic embac ienenj gewelonj qema qetali nénécmiwu niŋac.

Yesu Betania amaiguc halécnéŋ naecmimia waŋec.

6 Waŋu Yesunéŋ Betania ama areŋaiguc séwi wizi ic zémimia Simonac amaiguc tarec.

7 Tacma nene neyu embac méŋnéŋ iwac muru kemma haléc héméŋa hiabia, boŋa yanda imi iwac oruhaiguc qocgéma naecniyec.

8 Imuhuc waŋu tohotoho ichéra ieneŋ héŋgic qerigina biriyyu zégic; Némac niŋac imi eŋ audaczac?

9 Iminéŋ boŋa eŋeŋa mema ic maqeqeya énécmimacac séc wambacnec.

10 Imuhuc zégic Yesunéŋ bec niŋtegicma yomuhuc énézéyec; Ini némac niŋac embac zéhési wammizu? Embac imi iwawai hiabia waŋ nénzac.

11 Ic maqeqeya imi nalé séc iniguc kecmu, néŋ ni mia nalé séc iniguc ménda kecmaŋ.

12 Embac imi haléc héméŋa hiabia séwinaiguc qocgé némma humuwa téŋgénémmu imuac mia zéréŋ qéréŋ waŋ nénzac.

13 Ni hélacnec énézézua, baecac qahaiguc imuac me imuac buŋa suruc hiabia yomi zéauma kemmu séc haka embac yominéŋ wanzac imi acguc énézégic niŋqelimimu.

Yudanéŋ Yesu méraginaiguc opocmaŋ zé ewa momac waŋec.

14 Nalé imuaru tohotoho ichéra 12 ionarunec méŋ qara Yuda Kariot inéŋ hofac oo ic kiwa ionac muru kemma qesima énézéyec;

15 Ni Yesu méraginaiguc opocba némac iwawai némmu. Imuhuc énézéyyu ieneŋ soukiwa siliwa 30 miŋic.

16 Waŋu ic imi nalé imuarunec Yesu méraginaiguc opocmaŋ zé naléyawac horec.

Nagu sacyaguc ogicma kenkeŋa imuac kendorŋiguc momacnec tacgic.

17 Saméŋ yiŋya qahac imuac kendorŋ ducŋiyu tohotoho ichéra eneŋ Seiyaiguc Yesu qesimima zégic; Nini deguc ama dimuaru nagu sacyaguc ogicma kenkeŋa kendorŋ imuac yaka omézézéŋ waŋgémbiŋ?

18 Imuhuc zégic yomuhuc énézéyec; Ini ama areŋ yandaiguc keremma ic méŋac yomuhuc ézému; Kiwi icninanéŋ yomuhuc zézac; Naléna ducŋizac imuac niŋ tohotoho ichécna iniguc nagu sacyaguc ogicma kenkeŋa imuac kendorŋ imi guac amaiguc tacmaŋ.

19 Waŋu tohotoho ichéra eneŋ Yesu zéyec séc nagu sacyaguc ogicma kenkeŋawac kendorŋ imuac nene imi memézézéŋ waŋgic.

20 Ama siŋiyu Yesu imi tohotoho ichéra 12 iniguc momacnec nene newiŋ zé tacgic.

21 Nene nema tacma yomhuc énézéyec; Ni hélacnec énézézua, onac murunec méŋnéŋ andé numac.

22 Imuhuc zéyyu tohotoho ichéra ieneŋ ewa biric kuneŋ yanda wamma eŋac eŋac qesimima kemma yomuhuc zégic; Miŋ Kewu, hélacnec ni qahac, imi ni me?

23 Waŋu inéŋ yomuhuc énézéyec; Niguc momacnec zéiciguc yaka tin-
duŋgézic inéŋ mia andé numac.

24 Icac Naŋa imi kiwi téréyaiguc ooyawac hezac séc kemmac, néŋ Icac Naŋa andé qemac inéŋ saecyaguc wammac. Ic imi ménda hiciŋiwacnec hia wambacnec.

25 Imuhuc zéyyu Yuda kecmu Yesu andé qeyec inéŋ yomuhuc melemma zéyec; Kiwi ic, hélacnec ni qahac, imi ni me? Imuhuc zéyyu yomuhuc zéyec; Geŋgaoc imuhuc zézaŋ.

Miñ Kewuac saménj zéyu héniyec.

²⁶ Wanju yaka nema tacgic Yesu saménj mema mozoc ac zéma méndémma tohotoho ichéra énécmima zéyec; Mema negic, yomi imi nuac séwi busuna.

²⁷ Imuhuc wammaguc sokoc mema ewa hia ac zéma énécmima zéyec; Ini moczon yomi negic.

²⁸ Yomi sisipac acac sacna. Képésic wai énécmimanj zé ic embac sasala onac ninjac pocgé énécmimia.

²⁹ Zéwa ninjic, ni deguc muarunec wainj ic hésawac gocmia yomi munjuc ménda nema kecma nalé imuhucgen Manjocnawac héngalenj ama arenja yandaiguc iniguc wainj qeliawac nemanj.

³⁰ Wanju mepé qepési legic ménj héigic tegéyu yacma Oliwa baec bonjaiguc kenjic.

Yesunénj Petero bianjac ara ézéma goro ac wammiyec.

³¹ Wanju imuaru kemmanec Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ac ménj yomuhuc ooyawac hezac; Ni rama galengina imi qewa rama tunja imi qeqelalanj qedacmu. Imuac ninj deguc sinija ini moczon wainémma kendacmu.

³² Wanju humuc igucnec yacmaguc nenj mia kiwa meénécmima Galilaia baeciguc walac kemmanj.

³³ Imuhuc zéyu Petoronénj ara melemma zéyec; Tosara enenj moczon waigémbu, nénj ni méndagucnec waigémmanj.

³⁴ Imuhuc zéyu Yesunénj zéyec; Ni hélacnec gézézua, sinji yomuaru kuruc ménda qarunec gi hatac haréwéc qaecgé némbésémanj.

³⁵ Imuhuc zéyu Petoronénj zéyec; Giguc humuwic zé hia humuwic, ni ménda qaecgé gémmanj. Inénj imuhuc zéyu tohotoho ichéra tosia moczon imuhuyanec zédacgic.

Yesunénj Gesemane baec bonjaiguc zéwelerec.

³⁶ Imuhuc zéma kemma kisi ménj qara Gesemane imuaru keremma Yesunénj tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ni eri kemma zéwelec wamma kechanec ini yomuaru tackecmu.

³⁷ Imuhuc zéma Petero zéma Zebedaioac nanjheréra énépésima kenjic. Kemma ninjyéwérima ewa biric wanjic.

³⁸ Wanju énézéma zéyec; Ewa qerinanénj humucac déciguc hosuc gémacac séc ewa biric kunenj yanda wanzac. Imuac ini you niguc kic qeli tacmu.

³⁹ Imuhuc zéma eneyaoc komodia ménj kemma mama sicgéyu kic ségéria baeciguc mayu yomuhuc zéma zéwelerec; Manjocna, hia wawanawac séc wanju qenzenj manzenj sokoc yomi ni nogicma kemmac. Wanju nuac sinjwac qahac, nénj genja singawac séc wambésémanj.

⁴⁰ Wanju imuacnec lilingéma tohotoho ichéra ionac hama iniru gau hekecgic Peto qesimima zéyec; Ini niguc kaiwe kiwa momacgucac séc qenzenj qeli qeli kecnuac séc qahac wanjic?

⁴¹ Manambatuciguc maunuawac ninjac, kic qeli kecma zéwelec wanjic. Ewa qeriganénj efizac, nénj séwiganénj kuha qahac wanzac.

⁴² Imuhuc zémaguc munjuc kemma yomuhuc zéweleru hatac éréhéc wanjic; Manjocna, qenzenj manzenj sokoc yomi ménda newaguc ménda nogicmacac hezaciguc, guac ewa sinja seligimac.

⁴³ Wanju lilingéma iniru kicgina yéwéria yanda wanju gaugina hekecgic.

⁴⁴ Imuhuc inicma onopocma munꝓuc kemma ac imuacnec zéma welerec. Weleru hatac haréwéc wanꝓec.

⁴⁵ Weleru tecgéyu lilingéma tohotoho ichéra ionac hama énézéyec; Ini gaugina hezunec? Héngic nalé bec ducniyu Icac Nanꝓa imi andé qema képésic ic ionac méraginaiguc oporu emmac.

⁴⁶ Yacgic kenni! Andé qeꝓe icna you hazac.

Andé qemiꝓu Yesu késagic.

⁴⁷ Ac imuhuc énézémanec nanꝓu, tohotoho ichéra 12 ionarunec ménꝓ, Yuda imi hayec. Wanꝓu i guc momacnec ic tunꝓ yanda, hofac oo ic kiwa zéma galenꝓ ienenꝓ méli énécmigic tewi luacginaguc hagic.

⁴⁸ Wanꝓu andé qeꝓe ic iminénꝓ séséc arenꝓ mindinidacma bec yomuhuc énézéyu nimma hagic; Ic ménꝓ kiric nemiwa imi mia zéma késamu.

⁴⁹ Wanꝓu ic imi focdac Yesuac muru hama Ohec wahec! Kiwi icna zéma kiric nemiꝓec.

⁵⁰ Imuhuc wanꝓu Yesunénꝓ yomuhuc ézéyec; Ala, néma haka wammanꝓ zé hazanꝓ haka imuac mia wambésémanꝓ. Imuhuc zéyu ic hagic imi enenꝓ hama Yesu késagic.

⁵¹ Imuhuc wanꝓic Yesuguc nanꝓic ionarunec ménꝓnénꝓ méramma souya kupenꝓa igucnec héréma hofac oo ic kunenꝓac welenꝓ qeꝓeya ménꝓac gezawa qeriru mayec.

⁵² Imuhuc wanꝓu Yesunénꝓ zéyec; Souga kupenꝓaiguc haina hinꝓaru. Ménꝓnénꝓ ménꝓ sougina héréma imi sou zéraiguc humudacmu.

⁵³ Ini ningic nenꝓ Manꝓocna ézéwa degucdacmi kua meme unꝓahéra tunꝓ yanda 12 ogicma méli némmacac séc qahac wanꝓzac me?

⁵⁴ Wanꝓu nenꝓ imuhuc wambinec, ackuaazéc téréyanénꝓ imuhuc hicnꝓimac zézac iminénꝓ dimuhuc héla héiwacnec?

⁵⁵ Imuhuc zéma ic tunꝓ ionac yomuhuc énézéyec; Ini némac ninꝓac sac nene énépésianꝓu ésécnec legic tewiginaguc hama népésiwinꝓ zé wanꝓu? Ni kaiweya kaiweya ocmunꝓ téréyaiguc tacma ic embac ku énécmianꝓi, wanꝓu ini ménda népésigic.

⁵⁶ Wanꝓu haka yomi kua meme ic ionac kiwi imi héla héimac ninꝓac yomuhuc hicnꝓizac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenꝓ moczonꝓ Yesu waimima néngacdacgic.

Yesu hofac oo ic enenꝓaginawac wésiaiguc nanꝓec.

⁵⁷ Yesu késagic ienenꝓ héréma hofac oo ic kunenꝓgina Kayafawac ama kewuyaiguc kenꝓic. Wanꝓu imuaru mia héna acac kiwi ic zéma galenꝓ enenꝓ tocgéma tacgic.

⁵⁸ Wanꝓu Peteronénꝓ andéginu Yesu lakec méndacmima hofac oo ic kunenꝓgina iwac deminꝓ qeriaiguc kereꝓec. Keremma deminꝓ galenꝓ ionac sugcinaiguc tetcgiaiguc dimuhuc wammimu imi hémmaꝓ zé tarec.

⁵⁹ Wanꝓu hofac oo ic kiwahécgina zéma ic kiwa moczonꝓ Yesu qehumuwinꝓ zé ikoc ac tosara qemuac séc ménꝓ mihicjiwinꝓ zé hochoc ai megic.

⁶⁰ Wanꝓu héipuc ic ikora sasala wéséginaiguc hama nanꝓic, nénꝓ ara ménꝓ ménda mihicnꝓigic. Wanꝓu imuac andiaiguc ic éréhéc wéséginaiguc hama nanꝓoc.

⁶¹ Namma yomuhuc zéyoc; Ic yominénꝓ yomuhuc zéyec; Ni Anutuac ocmunꝓ téréya héwuratima ai meme haréwéc imuac qeriaiguc munꝓuc memizicgémanꝓac séc.

⁶² Imuhuc zéyic nimma hofac oo ic kuney imi yacma Yesu qesimima zéyec; Ac bakia mén ménda zéwéséman? Hazéc wanǵemma zézaoc ac imi némac ac?

⁶³ Qesiyu Yesu imi ara qaiyu nanu hofac oo ic kuneyginanén ézéma zéyec; Anutu kerecac keczac iwac qaciguc hélacnec zéselimaguc zéna ninni, Gi imi Anutuac Nana Kristo me qahac?

⁶⁴ Qesiyu Yesunén melemma zéyec; Geŋ mia bec zézan, wanu zéwa niŋgic andiaiguc Icac Nana ni imi Kuc buŋayaguc iwac méra héi igucnec tacma kurumenac hosusu qahaiguc namma hawa néndacmu.

⁶⁵ Imuhuc zéyu hofac oo ic kuneyginanén malekuya muzuracgéma zéyec; Ic yomi Anutu zébiri mizac, imuac némac niŋac muŋguc héipuc ic tosara mihiŋjiwiŋ zé wambiŋ? Niŋzu, eŋeyaoc mia Anutu zébiri miyu nindaczu.

⁶⁶ Imuac ini dimuhuc niŋzu? Qesiyu ienen zégicnén; Ic yomi humucac buŋa.

⁶⁷ Wanu Yesuac kic ségériaiguc sépécgé héima méragina misicgéma qegic. Wanu tosanén nekanaiŋguc otoma zégic;

⁶⁸ Gi Kristo wanzaniguc zéhicŋina, mérénén guzac?

Peteronén Yesu qaecgé miyec.

⁶⁹ Nalé imuaru Petero imi demin qeriaiguc tarec. Taru welen qeqe embac ménén iwac muru hama zéyec; Gi acguc Galilaia ic Yesuguc kecne.

⁷⁰ Wanu inén tacgic moczon yanda ionac kicginaiguc qaecgéma zéyec; Gi némac arawac zézan imi ni ménda niŋacgézua.

⁷¹ Imuhuc zéma sanŋulaŋaiguc keŋu embac ménén hémma ic embac imuaru naŋgic imi énézéma zéyec; Ic yomi Nazarete ic Yesuguc kecanec.

⁷² Imuhuc zéyu Peteronén muŋguc zéselima zéyec; Ni ic imi ménda niŋzua.

⁷³ Imuhuc zémaguc komora mén nanu tosara imuaru naŋgic ienen hosuru kemma Petero ézégic; Hélawac gi ionac aren igucnec, némac niŋ acgawac taneranén zéhicŋi génzac.

⁷⁴ Imuhuc zégic inén hénima saecgé amuma zéselima zéyec; Ni ic imi ménda nimmizua. Imuhuc zétécgéyu nalé idacmuaru kuruc qarec.

⁷⁵ Qaru Petero imi Yesunén ac yomuhuc ézéyec imi niŋqeliyec; Kuruc ménda qarunec hatac haréwécac séc ni qaecgé némbéséman. Imuhuc niŋqelima séŋgaŋgeŋ hiŋgacma siac howuc siac siarec.

27

Yesu Pilatoac muru wagicma keŋgic.

¹ Ama ewiaiguc hofac oo ic kiwahécgina zéma galen enen ewa momac wamma Yesu humuciguc opocbiŋ zé tocgéma eminiŋgic.

² Wanu zétécgémaguc dérécgéma héréma kemma baec galen Pilatoac méraiguc opocgic.

³ Nalé imuaru Yuda, Yesu andé qeyec inén hénu Yesu imi késpedesiraguc zéma zétécgégic niŋu ewaya liliŋgéyu nimbiri amuma siliwa soukiwa 30 imi hofac oo ic kiwahécgina zéma galen ionac muru mema keŋec.

⁴ Kemma yomuhuc énézéyec; Ni ic késpedes qahac iwac sac haima boŋa mema késpedes waŋi. Imuhuc zéyu ienen imi nonac ai qahac geŋgaoc mindiŋina zégic.

⁵ Imuhuc zégic siliwa soukiwa imi giliyu ocmuñ téréyaiguc enu kemma eneya ewa sac neyec.

⁶ Wanu hofac oo ic kiwa ienen soukiwa imi medacma zégic; Soukiwa yomi imi sac boña, sokociguc haiwiñ imi hénac ac sigimac.

⁷ Imuhuc zéma ewa momac wamma soukiwa iminén kewuc meme ic ménac baec mén ic kian ionac kicsuan buñawac boñ megic.

⁸ Hénia imuac niñac nalé imuacnec éréma hama deguc baec imuac Sac Baera zéanzu.

⁹ Haka imuhuc hichiyu kua meme ic Yeremianén zéyec ac yominén hégaguc wanec; ✧ Israel ic enen boñawac zéyec siliwa soukiwa 30 imi mema

¹⁰ Miñnanén nézéyec ésécnec kewuc meme ic ménac baec boña niñac haimigic.

Pilatonén Yesu qesimiyec.

¹¹ Wanu Yesu imi Pilatoac kiwaiguc nanu qesimima zéyec; Gi ta Yuda ic ionac ic kewu me? Imuhuc zéyu Yesunén melemma zéyec; Gengaoc zézan.

¹² Wanu hofac oo ichécgina zéma galen ienen ac séwélaiguc haima zégic acgina ménda melenec.

¹³ Wanu Pilatonén qesimima zéyec; Gi hazéc wanjégemma héipuc ac sasala zézu imi ménda ninzan?

¹⁴ Zéyu ara ménac mén, ac bakia mén ménda zéyec. Imuhuc wanu baec galen imi kilen welicgéyec.

Baraba me Yesu?

¹⁵ Kendon séc baec galen iminén ic embac ionac ewa sin tohoma hésa ic mén hulacmiyu hinçacanec.

¹⁶ Wanu nalé imuaru hésa ic mén qara kenkenja kerec, iwac qara imi Baraba.

¹⁷ Wanu ic togodacma nangic Pilatonén qesiénécmiyec; Mérac hulac énécmiman niñac wanzu, Baraba me Yesu Kristo zéanzu imi mia?

¹⁸ Ic imi Yuda ic ienen Yesu en nimbupuc wamma iwac muru opocgic imi ninçegicma imuhuc qesiénécmiyec.

¹⁹ Wanu Pilato imi zégési tatayaiguc tacmanec keru ininánén ac haima zéyec; Gi ic solanja iwac mia haka mén ménda wammiwésémañ, ni deguc sinja gau hémma iwac niñac ninjéwéri kunen yanda mihicñizua.

²⁰ Wanu hofac oo ic kiwahécgina zéma galen ienen Baraba hulac énécmima Yesu qegic humumac niñac ic embac tunaguc zéqafen wan énécmima zégic.

²¹ Wanu baec galenén munçuc qesiénécmmima zéyec; Sugira igucnec mérac mia onac niñ wamma hulacmiman zé wanzu? Zéyu zégic; Baraba!

²² Zégic Pilatonén énézéyec; Wanu Yesu Kristo zémianzu i deic wammi-man? Imuhuc zéyu moczon zégic; Imi iciguc birinén qegic.

²³ Imuhuc zégic baec galenén munçuc qesiénécmiyec; Némac képésic niñ? Imuhuc zéyu ienen munçuc yanda qac gigilanjéma zégic; Iciguc qegic!

²⁴ Imuhuc wançic Pilatonén mebélacgé énécmiman zé osiyec, nér néwécgerja qewelonén hénima yacmañ zé wanu ic embac kicginaiguc dokuguc méria zuacma zéyec; Iwac sac kitiwa imi enaoc huamu.

²⁵ Imuhuc zéyu, ic embac moczon yanda melemma zégic; Iwac sac kitiwa imi melenja nenjañ zéma qelihécnina qacninaiguc enu.

²⁶ Imuhuc wan̄gic Baraba imi ionac niñ wamma hulacmima Yesu likuñ zérágucnén qegic iciguc qemu niñac tén̄gij ic ionac méráginaiguc oporec.

Tén̄gij ic enej Yesu zédesi wammigic.

²⁷ Imuhuc wan̄u baec galen̄ac tén̄gij ichéra ienen̄ Yesu wagicma baec galen̄ac ama kewuya imuac dem̄ij qeriaiguc emma zégic tén̄gij ic moczoñ iwac muru hama lelegéma nan̄gic.

²⁸ Wan̄u séwi usuya moczoñ hetecgéma maleku pésiānec mén̄ héimigic hingarec.

²⁹ Hingaru hésa waiyaguc imi misicgéma oruhaiguc haigic hingarec. Wan̄u uñ qaulalea mén̄ miyu méra héiyanén̄ késama nan̄ec. Imuhuc wammima wésiaiguc simin̄ héima zédesi wammima zégic; Ohec, Yuda ic ionac ic kewu!

³⁰ Imuhuc wamma sépécgé héimima uñ qaulalea imi wagicma iminén̄ oruhaiguc qegic.

³¹ Qema zédesi wammigic tecgéyu maleku pésiha imi hetecgéma en̄eya séwi usu imi héimima iciguc qewiñ zé wagicma ken̄gic.

Yesu ic hén̄geña wéndaraiguc qegic.

³² Wagicma kemma hén̄aiguc ic mén̄ mihicn̄gic qara Simon Kirene ama aren̄ igucnec imi seliseli wammigic Yesuac ic hén̄geña wéndara wagicma huayec.

³³ Wan̄u kemma baec mén̄ qara Golgota (Nen̄añ aciguc oruc sic) imuaru ken̄gic.

³⁴ Kemma imuaru waiñ doku selia howuraguc mesohoma Yesu gumuwiñ zégic nen̄imma waiyec.

³⁵ Wan̄u iciguc biriñnén̄ qegic nan̄u malekuya imi sumbic néma méndemma késagic.

³⁶ Wan̄u mama tacma galen̄ memima kec̄gic.

³⁷ Wan̄u oruha hanecgen̄ hén̄iaña yomuhuc ogic heyec; Yomi Yesu Yuda ic ionac ic kewu.

³⁸ Wan̄u Kowu nene ic éréhéc imi Yesuguc momacnec iciguc uruma mén̄ imi ic hén̄geña wéndara méria héiigucgen̄, mén̄ imi ic hén̄geña wéndara méria kanaiguc gen̄ urugic nan̄oc.

³⁹ Wan̄u ic embac hén̄a imuaru ken̄ha wan̄gic imi enen̄ orucgina gilima zébiri migic.

⁴⁰ Gen̄ mia Anutuac ocmuñ téréya hén̄wuratima mun̄guc ai meme haréwécac qeriaiguc memizicgéman̄ zénec. Gi Anutuac Nan̄a wanzanjiguc metecgé amuma ic igucnec mana.

⁴¹ Wan̄u hofac oo ichécgina ienen̄ acguc hén̄a acac kiwi ic zéma qeria galen̄ iniguc momacnec imuhuyanec zébiri mima zégic.

⁴² Ic imi ic tosara an̄gén̄gina tiénécman̄ec, nén̄ en̄eya an̄géña tiamumacac séc qahac wanzac. Inén̄ mia Israel ionac Ic Kewu wanzac, imuac ic igucnec mayu hémma nin̄zén̄gé miwiñ.

⁴³ Inén̄ Anutuac muru héima namma ni Anutuac Nan̄a zéañec imuac waini inén̄ iwac ségiségi wanzaciguc metecgé mimac.

⁴⁴ Wan̄u duñ̄a kowu ic éréhéc Yesuguc momacnec biriñnén̄ iciguc urugic imi eren̄ imuhuyanec zébiri miyoc.

Yesu humuyec.

45 Waŋu gau komoc waŋu baec yanda baec sinjidéngéma keŋkecma maria haréwéc waŋec.

46 Waŋu kaiwe kiwa haréwéc imuaru Yesunéŋ kucnec qacma zéyec; Eli Eli lama sabaktani. Hénia imi Anutuna Anutuna némac niŋ wainénzan?

47 Waŋu imuaru nanŋic ionarunec tosananéŋ nimma zégic; Ic yomi Eliawac qaczac.

48 Waŋu ionarunec méŋnéŋ nimma usuŋnec kemma kondun kagali méŋ mema waiŋ howuraiguc tindungéma un tasiaiguc haima Yesu gumuyec.

49 Gumuyu tosananéŋ zégic waina Elianéŋ hama metecgémac me qahac imi hénni.

50 Waŋu Yesu munŋuc kucnec qaru unaya waimiyec.

51 Waimiyu ocmuniguc maleku nezic nezicgia yanda imi ounec zuracgéma mama emu tecgéyu éréhécnec waŋoc. Waŋu nan meyu baec hiriyu hocnéŋ téma mayec.

52 Waŋu kic suan hema keŋec imi kuaya angéyu ic téréya becneŋ humugic ionarunec sasalanéŋ qelima yacgic.

53 Waŋu Yesu imi humuc igucnec yaruguc ieneŋ kicsuan igucnec éréma ama areŋa yanda téréyaiguc keremma ic sasala hicŋi énécmigic.

54 Téŋŋiŋ ic galeŋgina zéma ichécgina Yesuac galeŋ nanŋic ieneŋ imi nan meyec imi zéma haka hicŋiyec imi hémma namma zénéŋgina kunenŋ yanda hiriyu zégic; Ic yomi hélacnec Anutuac nanja kerec.

55 Waŋu embac sasalanéŋ Galilaianec Yesu welenŋ qemima méndacmima hagic imi eneŋ lakecaru hémma nanŋic.

56 Sucginaiguc imi Maria Makdalanec zéma Maria méŋ Yakobo Yosefe iorac neŋgocgira zéma embac méŋ Zebedaioc nanhérera iorac neŋgocgira momacnec kecŋic.

Yesu kic suanŋic haigic.

57 Ama mari waŋu Arimataia ama igucnec ic méŋ Yosefe zémimia hayec. Ic imi soukiwa zéma hinac yandayaguc, waŋu i aguc Yesuac tohotoho icya kerec. Qara imi Yosefe.

58 Inéŋ hama Pilatoac kemma Yesuac qamoc imi nénna zéma qesimiyu Pilatonéŋ mimuac niŋ énézéyec.

59 Waŋu Yosefenéŋ qamoc imi mema kemma maleku lalaha qelianéŋ osoyec.

60 Osoma eŋeya kic suana qelia hociguc kifaŋa mihicŋima mézézéŋgéyu heyec imuaru haima hoc yanda méŋ qililingéyu kic suan kuaya nezicgéyu waima keŋec.

61 Waŋu Maria Makdalanec zéma Maria méŋ ierenŋ kic suan imuaru kemma imuac néwécgeŋaiguc tacma héŋoc.

Kic suan imi awima nanŋic.

62 Sabata naléyawac zéréŋqéréŋ naléya imi sinjima gianjiyu ai meme méŋ waŋec. Nalé imuaru hofac oo ichécgina zéma Farisaio ic azoroma Pilatoaru keŋic.

63 Kemma zégic; Miŋ Kewu, ic ikora imi qeli qeli kerec nalé imuaru yomuhuc zéyec imi niŋqelima ninziŋ; Ai meme haréwéc imuac andiaiguc humuc igucnec qelima yacmaŋ.

64 Imuac zéna, kic suan imuac ai meme haréwéc séc galeŋ memu. Tohotoho ichéra ieneŋ kemma qamoc imi kowu mema kemma inéŋ

humuc igucnec qelima yarec zéma ic embac énézémuiguc imi manam batuc andiaiguc hicnimac iminén becneq hicniyec imi ogicbac ninjac.

⁶⁵ Imuhuc zégic Pilatonén melemma zéyec; Onac muru galen meme ic keczu imuac kemma kucginawac séc galen mema nammu.

⁶⁶ Imuhuc zéyu ienen enen galen meme icgina iniguc kemma hoc hilaqa asé kiwi haima galengégic.

28

Yesu imi humuc igucnec qelima yarec.

¹ Sabata kendon tegéyu Sondaiguc ama gianiman zé wanu Maria Mak-dalanec zéma Maria mén ieren kicsuan hémbic zéma kenoc.

² Kenic nan yanda, nan geriwiguc meyu Min Kewuninawac kua meme unanén kurumen igucnec mama kicsuaniguc hoc yanda imi qililingéyu kenju imuac qahaiguc emma tarec.

³ Tanera imi qilitik asaha ésécnec, malekuya imi komboc ésécnec lalac lalac wanec.

⁴ Wanu galen meme ic galen mema nangic imi zénéngina hiriyu awacwal-ima ic humumia éséc wandacgic.

⁵ Wanu kua meme unanén embac érézéma zéyec; Iri imi bacgira ménda yandiyu, Yesu iciguc qegic iwac mia hocma hazaoc imi ni ninzua.

⁶ I you qahac, énézéyec séc bec yaczac. Hama dunja heyec imi hénc.

⁷ Hémma foc tohotoho ichéra ionac kemma yomuhuc énézéma zémaoc; Yesu humuc igucnec yacma bec Galilaia baeciguc walac kenzac, imuaru kemma mihicni mimu. Gezac qézén ac imuac mia érézéwa ninzaoc.

⁸ Imuhuc zéyu embac éréhéq imi zénéngira hirima heyunec ségiséginén sécgé érécmiyu tohotoho ichéra énézéwic zé usunec kenoc.

⁹ Imuhuc wamma kenkeric Yesu eneyaoc hici érécmiyec. Luae orac muru zéma érézéyu ieren iwac muru kemma hénia selianec késama sicgémima mepési miyoc.

¹⁰ Imuhuc wanic Yesunén érézéma zéyec; Bacgira ménda yandiyu. Kemma dac munahéna Galilaia baeciguc kemmu nin énézémaoc. Imuaru mia ni némmu.

Galen meme ic enen suruc wan énécmigic.

¹¹ Embac éréhéq imi héniaiguc kenicnec galen meme ic tosaranén ama arenja yandaiguc keremma haka hicihiyec imi moczon hofac oo ic kiwa éréhécgina érézédacgic.

¹² Héfac oo ic kiwa ieren galen iniguc tocgéma eminimma galen meme ic soukiwa enenja énécmima yomuhuc zégic;

¹³ Ini yomuhuc mia zému; Sinjiya gau heni tohotoho ichéra ienen hama i kowu huama kenjic.

¹⁴ Wanu ac suruc iminén baec galenac muru kenju nimmaciguc imi nenen ewaya meni ninu sécgémac. Imuac mia ini ewa goro ménda wammu.

¹⁵ Imuhuc zégic galen meme ic imi soukiwa imi mema zéqindini wan énécmigic séc zégic éréma deguc ac iminén Yuda ic ionac muru saima hezacnec.

Tohotoho ichéra ai memu ninjac méli énécmiyec.

¹⁶ Wanju tohotoho ichéra 11 imi Galilaia baeciguc kemma baec boŋa mén Yesunénj énézéguc imuaru enjic.

¹⁷ Emma Yesu hémma mepésimigic, néj tosara imi niŋ éréhéc wanjic.

¹⁸ Wanju Yesu hosucginaiguc hama zéguc; Baec kuruménj imuac kuc buŋa imi moczoŋ néndac néndara wanzac.

¹⁹ Imuac ini kemma baera baera ic embac Maŋgoc zéma Naŋa zéma Uŋa téréya qacninaiguc doku naec énécmima

²⁰ ackuazéc énézéyi imi moczoŋ ku énécmigic imuac séciguc kecma tohotoho ic wandacmu. Niŋzu, ni iniguc nalé séc kecba nalé tetecgia hamac.

Mareko

Doku naec ic Yohanenéh Yesuac hénaya meyec.

¹ Anutuac Naŋa, Kristo Yesuac buŋa suruc hiabia imuac hénihéniya.

² Anutuac tilinŋ tilinŋ ic Yesaianéh yomuhuc oyec hezac; Ninna, neŋ ac welenŋ qeŋena méliwa, walac hama guac hénna memac.

³ Ic ménŋ baec kisiyaiguc qaczac iwac ewa imi yomuhuc; Iwac hénaya megic, iwac hénaya héimindiŋigic kondonŋa waŋu.

⁴ Oyec hezac imuac séc, Yohanenéh baec kisiaiguc wininiyec. Wininima Anutunéh ic embac késpedesigina wai énécmimac ninŋac ewa qeri melenŋac ara zéau énécmima doku naec énécmiyec.

⁵ Waŋu Yuda baec séc zéma Yerusalemiguc tunŋ yanda kecgic ienenŋ moczonŋ iwaru kemma késpedesigina zéaugic Yodan dokuiguc doku naec énécmiyec.

⁶ Yohane i maleku kamele yaŋ zuacnénnec meyacgéic imi héima rikunŋa yaŋ séwéla néŋnec meyacgéic imi kembanaiguc zikima gaoc zéma morom-bazecac dokuya nema kecaŋec.

⁷ Waŋu inéh yomuhuc zéma zéauyec; Andénaiguc hamac iwac kucyanéh ni nogiczac. Waŋu nidac imuhucyanéh sigéma iwac hénna usuyawac hésaya hulacmaŋac séc qahac.

⁸ Ni dokunéh naec énécmizua waŋu inéh hama Uŋa Téréyanéh naec énécmimac.

Yohanenéh Yesu doku naecmiyu Anutuac murunec héipuc ac ménŋ mayec.

⁹ Waŋu nalé ménŋ suraiguc Yesu Galilaia Nazarete ama arenŋa waima hayu, Yohanenéh Yodan dokuiguc doku naecmiyec.

¹⁰ Waŋu doku igucnec éréyu imuarunec kurumenŋ angéyu Uŋa imi kembo nei ésécnec wamma iwaru mayu héŋec.

¹¹ Naŋu kurumenŋ igucnec ac ménŋ yomuhuc mayec; Gi nuac Naŋna, guac muru ewana kunenŋ yanda hezac. Guac ninŋ ewa qerinanéh ségiségi yanda wanzac.

Biria minjanenéh Yesu batucgéyec.

¹² Waŋu nalé imuaru Uŋanéh Yesu wagiru baec kisiaiguc keŋec.

¹³ Waŋu baec kisiyaiguc sinŋ kaiwe 40 keru Biria minjanenéh batucgéyec. Waŋu haséh yaŋ iniguc keru kua meme uŋa enenŋ galenŋgé migic kerec.

Yesunéh aiya hénima tohotoho ichéra hénima énépésiyec.

¹⁴ Waŋu Yohane hésa amaiguc opocgic kerec. Imuac andiaiguc Yesunéh Anutuac buŋa suruc hiabia zéauma zéauma Galilaia baeciguc keŋec.

¹⁵ Waŋu inéh yomuhuc zéyec; Nalé imi ducŋiyu Anutuac hénŋalenŋ ama arenŋa yanda hosucginu hazac imuac ewa qerigina melemma buŋa suruc hiabia imi ninzéŋgéic.

¹⁶ Kecma Yesunéh Galilaia doku kondunŋ giŋgiŋa wagicma keŋec. Keŋu Simon zéma iwac munia Anderea ierenŋ uficgiria kondunŋiguc gilima naŋic irirec. Ic éréhéac dac muna imi lambéc héréhéré ic, imuac ninŋac ai imi mema keroc.

¹⁷ Waŋu Yesunéh yomuhuc érézéma zéyec; Hama ni méndacnéŋic ic embac héréhéré ai érécmiwa.

18 Zéyu imuarunec ierenj uficgira waima méndacmiyoc.

19 Wanju baec imuarunec komora ménj kemma Zebedaoac nanhéréra, Yakobo zéma munia Yohane iriru, ierenj zéiciguc uficgira qalicgéma taroc.

20 Taric nalé sosola qahac ururuyu, manjogcgira Zebedao zéma ai ic tosara énépésigic imi zéiciguc wai énécmima méndacmiyoc.

Yesunénj uña biria ménj nesiyc.

21 Wanju ienenj Kafanaum ama arenja yandaiguc kenjic. Kemma Yesunénj Sabata nalé téréya bec hayu tocgotocgo amaiguc emma ackuazéc ku énécmiyc.

22 Kuénécmiyu ninjic tanera imi hénac acac kiwi ic ésécnec qahac, nénj ic kuc buña yandayaguc ésécnec ku énécmiyc. Imuac ninj ic embac ienenj ac zézéyawac ninjac welicgéic.

23 Wanju nalé imuaru tocgotocgo amagina qeriaiguc ic uña biriaguc ménj kerec. Wanju inénj yomuhuc zéma qarec;

24 Yesu Nazarete ama arenja igucnec, gi niniguc némac wammanj zé wanzanj? Gi nini mebiri nécnécmimanj zé hazanj? Ni ninzua gi méré, gi Anutuac ic téréya imi mia.

25 Imuhuc zéyu Yesunénj ac geriwiguc zémima zéyec; Acga qaiyu ic iwarunec éréma kenna.

26 Imuhuc zéyu uña birianénj ic hérékenj héréha wammima qac biricbiric qacma éréma kenjec.

27 Éréma kenju ic embac ienenj welicgéma emininj qemininj wamma zégic. Haka imi némac haka? Ku nénécmiyu ninni tanera ménj wanzac. Imi sac qahac, kuha enenja, ic imi kuc buña yandayaguc. Uña biria ac énézéyu ienenj kuaya tohoanzu.

28 Wanju iwac ac surucya imi Galilaia ama baec séc focdac sécgédarec.

Yesunénj ic embac sasala hénima mehiaru énécmiyc.

29 Wanju tocgotocgo amagina waima kemma Yakobo zéma Yohane iriguc Simon zéma Anderea iorac amaiguc enjic.

30 Wanju Simon howuhaya séwi geric wammiyu heyec. Wanju Yesu amaiguc enju foc ézégic.

31 Ézégic iwaru kemma mériaiguc késama méra miyu, séwi geric imi waimiyu yacma nene gumu énécmiyc.

32 Wanju kaiwe kiwa sima hinjaru ama sinjiyec. Sinjiyu ic hafiginaguc zéma ic uña biriaginaguc moczonj onagicma iwaru hagic.

33 Wanju ama arenja yanda imuac hénacninj moczonj nagu kuayaiguc tocgédacgic.

34 Wanju inénj ic sasala hafi hénia héniaiguc mehiaru énécmiyc. Énécmima uña biria sasala momacnec nesi énécmiyu mama kenjic. Wanju uña biria ienenj héniaya ninjic, imuac ninj héniaya ménda zéaumu ninjac neuñj héiénécmiyc.

Yesunénj baec kisiaiguc welerec.

35 Sinjunec yanda sinji bakia tarunec, Yesu imi yacma hinjgacma baec kisiaiguc kemma welerec.

36 Weleru Simon zéma ic tosara i guc kecgcic ienenj Yesu hocma kenjic.

37 Kemma mihicnima yomuhuc ézégic; Ic embac moczonj nec guac hocgémma kecju.

³⁸ Imuhuc zégic énézéma zéyec; Neñan baec méñu kenni. Kemma taun tosara hosuc hosuc hezac séc lelecgéwiñ. Lelecgéma imuaru momacnec neñ ackuazéc zéauman. Ni imuac mia mayi.

³⁹ Wañu inéñ Galilaia ama séc lelecgéma tocgotocgo amaya amayaiguc ackuazéc énézéma ic embac tosara uña biriagina nesi énécmiyu mama kenjic.

Ic méñ wizi seliaguc mehiaruyec.

⁴⁰ Wañu ic méñ wizi seliagucnéñ* iwaru hama simiña héima welecma yomuhuc ézéyec; Ninna hia wañu, hia mehiaru némbéséman.

⁴¹ Imuhuc zéyu Yesunéñ wésia kileñ wañu méria suluma ic imi osima yomuhuc ézéyec; Ni imuac wanzua, hiaruna.

⁴² Imuhuc zéyu imuarunec lepra wizi selia imi waimiyu séwiya hia wañec.

⁴³ Wañu imuarunec Yesunéñ ic imi mélima ac zézé selia yomuhuc wammima zéyec;

⁴⁴ Ninzan, gi imuac ac suruc ic méñ ménda énézewséman. Gi deguc hofac oo ic iwac muru kemma ézéna hémmac. Wañu Mosenéñ ackuazéc zéyec hezac ésécnec sese haimiyu Anutu héfac omiyu hémma ic enen hafiga hiaruyec imi ninjegicmu.

⁴⁵ Wañu ic inéñ kemma efefianec zéauyu suruc imi sécgédacma kenec. Wañu hénia imuac niñ Yesu imi taun séc winiñu ménda kemma kecma sénganjen baec kisiaiguc kerec. Keru kilendac ic embac ienen néwéc néwécnec iwac muru hagic.

2

Yesunéñ puriñ ic méñ mehiaruyec.

¹ Wañu ai meme tosara tecgéyu Yesunéñ muñguc Kafanaum ama arenja yandaiguc kemma ama méniguc emma taru surucya saima kenec.

² Wañu sasalanéñ tocgéma ama kuaya qema naguya momacnec hézigégic titiña qahac wañec. Wañu inéñ ackuazéc énézéyec.

³ Wañu ic kembon qahac ienen ic hénia méria humumia méñ huama iwaru hagic.

⁴ Wañu ic embac sasalanéñ hézigégic hosuraiguc kemmuac séc qahac wañec. Imuac ama qahaiguc emma Yesu oruha igucnec ama bauya augic kifañu hicñiyu, imuacnec hehe duña ic hénia méria humumia heyec imi haigic hiñgarec.

⁵ Hiñgaru Yesunéñ ninzén ninzéggina hémma ic hénia méria humumia yomuhuc ézéyec; Nan, képésicga waigénzua.

⁶ Imuhuc zéyu hénia acac kiwi ic tosara imuaru tacgic ienen qeriginanéñ yomuhuc niñgic;

⁷ Ic imi dimuhuc niñac ac imuhuc zézac? Miñ Kewu zébiri qébiri wammizac! Anutu qahac wañu, ic mérénéñ mia képésicnina hia waiwacnec?

⁸ Imuhuc eminimma kecgic Yesunéñ qeri uñayaiguc focdac ninjegicma zéyec; Némac niñ qeriginaiguc ac imuhucya zéninzu?

⁹ Ic hénia méria humumia ézéman zéma, némac acnéñ efefia wammac? Képésicga waigénzua ac iminén efefia wammac me, Yacma hehega mema kenna, ac iminén efefia wammac?

* 1:40: Kiwi tosaraiguc; lepra wizi.

¹⁰ Icac Naŋa i baeciguc kápésicgina waimac niŋac kuc buŋaya yanda hemizac imi héŋtegicmu! Imuhuc zéma ic héná méria humumia yomuhuc ézéyec;

¹¹ Ni gézézu, yacma hehe duŋga mema amagaiguc kenna.

¹² Imuhuc zéyu i imuarunec kicginaiguc yacma hehe duŋga mema keŋu ic ieneŋ welicgéma Anutu mepé qepési wammima zégic; Nini haka imuhucya ménda héŋaŋiŋ.

Yesunéŋ soukiwa meme ic Lewi héihéré wammiyec.

¹³ Waŋu Yesunéŋ méŋgucnec konduŋ giŋgiŋanec kemma keŋec. Keŋu ic embac tuŋagucnéŋ iwaru hagic ackuazéc ku énécmiye.

¹⁴ Waŋu inéŋ imuacnec kemma Alfaioac naŋa Lewi soukiwa meme amaiguc taru hémma ézéyec; Hama méndacnéŋna imuhuc zéyu, inéŋ yacma méndacmima keŋec.

¹⁵ Waŋu Yesunéŋ Lewiac amaiguc emma tarec. Waŋu soukiwa meme zéma biria meme sasalanéŋ Yesu méndacmima keŋgic imuac niŋ ieneŋ Yesu zéma tohotoho ichéra iniguc momacnec tacma nene negic.

¹⁶ Waŋu Farisaio ic ionac héná acac kiwi ic tosara ieneŋ Yesu imi soukiwa meme zéma biria meme iniguc tacma nene neyu hémma tohotoho ichéra yomuhuc énézégic; Némac niŋac ic imi soukiwa meme zéma biria meme iniguc tacma nene nezac?

¹⁷ Imuhuc zégic nimma Yesunéŋ yomuhuc zéma énézéyec; Ic hafigina qahac ieneŋ mehiahiaŋu ic niŋac ménda waŋaŋzu, néŋ hafiginaguc ieneŋ mia imuac waŋaŋzu. Ni ic hiabiaŋ unurumaŋ zéma ménda mayi, néŋ kápésic ic unurumaŋ zéma mayi.

Yesuguc kecgcic ieneŋ nene waima siacma welecmuac séc qahac.

¹⁸ Yohaneac tohotoho ichéra zéma Farisaio ic ieneŋ nene zikima zéwelecma kecgcic. Waŋu ic tosara ieneŋ Yesuaru hama yomuhuc qesimigic; Yohaneac tohotoho ichéra zéma Farisaio ic ionac tohotoho ichécgina ieneŋ nene zikima Anutuaru welecma keczu. Waŋu hénia némac niŋac guac tohotoho ichécgina ini imuhuc ménda waŋzu?

¹⁹ Zégic Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ic qaŋ tosara ic mén embac memaŋ zé waŋzac ic imiguc keczu ieneŋ dimuhuc nene zikima zéwelec wammu? Ieneŋ i guc momacnec keczunec nene zikima zéwelec wammuc séc qahac.

²⁰ Kecma ic embac mezac i késama kemmu nalé imuaru ieneŋ nene zikima zéwelec wammu.

²¹ Méŋnéŋ mén maleku walaha tegictegiraiguc maleku susuria qelia ménda haiaŋzac. Imuhuc wambacnec maleku susuria qelianéŋ wahala héreyu tegicma titiŋa yanda hicŋimac.

²² Waŋu méŋnéŋ mén waiŋ doku qelia yaŋ séwélanéŋ gésé memeya waha-laiguc ménda tianzac. Imuhuc wambacnec waiŋnéŋ gésé imi hézuracgéyu waiŋ zéma gésé momacnec birimaoc. Imuac waiŋ qelia imi gésé qeliaiguc tianzac.

Sabata nalé téréyawac Miŋina Yesu.

²³ Sabata nalé téréya méŋgic Yesu zéma tohotoho ichéra ieneŋ wit ai namuŋaiguc héná komora mén heyu imuacnec méndacma keŋgic. Kemma tohotoho ichéra ieneŋ héla momac momac méraginaŋéŋ mericgic.

²⁴ Imuhuc wanġic Farisaio ic ienenġ Yesu yomuhuc ézégic; Inicna, némac niġ Sabata nalé téréyaiguc héna ac logizu?

²⁵ Imuhuc zégic Yesunéġ melemma yomuhuc énézéyec; Dawidi zéma ichéra ienenġ nene niġ humuma imuaru haka wanġic imi ini ménda olomma niġanġu?

²⁶ Inéġ hofac oo ic ionac eġenġagina Abiata iwac ai meme naléyaiguc Anutuac ama qeriaiguc emma saméġ téréya Anutuac buġa haihaiya imi mema neyec. Saméġ imi hofac oo ic ienenġ sac nemuac niġ zéénécmmia. Wanġ inéġ ichéra momacnec énécmiyu negic.

²⁷ Wanġ muġguc énézéyec; Sabata nalé téréya imi ic embac onac niġ wamma zéyu hiċġiyec. Wanġ Sabata nalé téréya niġac wamma ic embac ménda mihicġi énécmiyec.

²⁸ Imuac niġ Icac Naġa imi Sabata imuac Miġina keczac.

3

Yesunéġ Sabata nalé téréyaiguc ic méġ mehiaruyec.

¹ Wanġ inéġ muġguc toġotocġo ama qeriaiguc eġec. Eġu imuaru ic méria séléc sélécgia méġ tarec.

² Wanġ ic tosanenéġ Yesu aciguc opocbiġ zé késpedesira hocma kecaġic imuac niġac Sabata nalé téréyaiguc ic imi mehiarumac me imuhuc zéma hosuraiguc galeġ mema kecgic.

³ Kecġic inéġ ic méria sélécgéyec i yomuhuc ézéyec; Yacma suginaiguc nanna.

⁴ Imuhuc zéma qesiénécmyec; Némacnéġ héna ac séciguc? Sabata nalé téréyaiguc iwawai hiabia wambiġ me iwawai biria wambiġ? Kekec imi mehiaruwiġ me qehumuwiġ? Imuhuc zéyu acġina qaiyec.

⁵ Acġina qaiyu inéġ qeria biriyu hima iniru qerí seligina niġac ewaya birima goro wanġ muġguc ic imuac ézéyec; Méraga suluna. Wanġ suluyu méria hiaruyec.

⁶ Wanġ Farisaio ic ienenġ séġġanġenġ hiġgacma imuaru Herodeac ichéra iniguc tocgéma dimuhuc wamma qehumuwiġ zéma sasaniġiaiguc emi-
niġic.

Ik tuġ yanda Yesu méndacmiġic.

⁷ Imuhuc eminiġic Yesunéġ tohotoho ichéra iniguc waima konduġiguc keġic. Wanġ Galilaia baec igucnec ic tuġ yanda hama méndac énécmiġic.

⁸ Wanġ Yuda, Yerusalem, Idumea, zéma Yodan néwéc igucnec, wanġ Tiro zéma Sidon ġiġiġgira igucnec ic tuġ yanda ienenġ Yesu kiwi memeyawac buġa nimma iwaru haréġic.

⁹ Wanġ ic tuġ yandanéġ haréma épépéġgéma elicgémiwu niġac tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Zéic komoc méġ hosucnaiguc mambéc tacmac.

¹⁰ Imi mia inéġ ic sasala mehiaru énécmiyu hafi wiziginagucnéġ héfacġé amuma méragina sulumu osiwiġ zé wanġic imuac niġ imuhuc zéyec.

¹¹ Wanġ uġa biriaginaguc ienenġ i héġġic séc hénayaiguc mama hema kucnec qacma yomuhuc zéaġic; Ġi Anutuac Naġa.

¹² Wanġ inéġ héniaġa ménda zéaumu niġac qetali énécmiaġec.

Yesunéġ tohotoho ichéra 12 énépésiyc.

¹³ Wanġ baec boġa méġiguc emma ichéra qerianéġ énépésiaġec ionac énézéyu iwaru hagiġ.

¹⁴ Hagíc ic zangégina 12 énépésima ai buŋa qeénécmyec. Imi mia i guc nalé séc kecgc méliénémíyu ackuazéc zéaumu niŋac énépésiyc.

¹⁵ Waŋu kuc buŋa qeénécmyu mema kuwí nesi énécmimu niŋac énépésiyc.

¹⁶ Ic 12 énépésiyc imi yomuhuc; Simon (Qara qelia Petero zémiyc),

¹⁷ ʒebedaioac naŋa Yakobo, Yakoboac munaya Yohane, (lorac qacgira Boanege zéyec; Hénia imi parandaŋ naŋ héréra.)

¹⁸ waŋu Anderea, Filipo, Batolomaio, Mataio, Toma, Alfaioac naŋa Yakobo, Tadaio, Kanaan ic Simon,*

¹⁹ zéma Yuda Karioto, waŋu inéŋ kecma Yesu andé qeyec.

Kuha yanda imi dimuacnec?

²⁰ Waŋu Yesunéŋ hama ama méŋac qeriaiguc eŋu ic tun yandanéŋ méŋgucnec tocgégic. Imuac niŋac Yesu zéma tohotoho ichéra enjacnec nene mén nemuac séc qahac waŋec.

²¹ Waŋu ic tosara ienenéŋ Qeria sicsaoc wanzac imuhuc zégic sac taséhéra ienenéŋ imi nimma késawin zéma kenjic.

²² Waŋu hénia acac kiwi ic Yerusalemnec mama hagíc ienenéŋ iwac niŋ yomuhuc zégic; Kuwic ionac kunenŋina Beelzebunéŋ iwac qahaiguc eŋu iwac kucyanéŋ kuwic nesi énécmianzac.

²³ Imuhuc zégic Yesunéŋ unuruma qelumbec ac yomuhuc zéma énézéyec; Biria miŋinanéŋ dimuhuc Biria miŋina nesimimac?

²⁴ Ic kewu méŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi, imuac ichéranéŋ héndéŋ héndéŋ waŋ amuanzuiguc iwac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi hía ménda naŋselimac.

²⁵ Waŋu ama mén imi imuac ic zéma iniŋ merahéra ienenéŋ héndéŋ amuanzuiguc ama imi hía ménda naŋselimac.

²⁶ Waŋu Biria miŋinanéŋ yacma hazéc waŋamuma héndéŋ amuanzuiguc hía ménda naŋselimu, néŋ bec qahac wammu.

²⁷ Waŋu ic méŋnéŋ walac ic kawali ménda ziki mimaguc amayaiguc emma hinaya wagicmacac séc qahac. Walac ic kawali imi zikimimaguc hinaya wagicma memac.

²⁸ Ni hélacnec énézéwa, ic onaru kápésicgina zéma ac biria imi hía waiwaiya hezac.

²⁹ Waŋu ic méŋnéŋ Uŋa Téréyawac zésure mimaciguc iwac kápésic imi waiwaiyawac séc ménda hezac. Képésicya imi tetcgiya qahac hemacac hema kecmac.

³⁰ Imi mia Yesuac niŋ, Inéŋ Qeriaiguc kuwic biria késa keczac, imuhuc zémigic ac imuhuc melemma énézéyec.

Yesuac neŋgoc munahéra.

³¹ Waŋu neŋgoc munahéra harédacma ama somberjiguc namma ic mén méligic emma qarec.

³² Qaru ic tun yanda lelecgémima tacgic ienenéŋ yomuhuc ézégic; Ninzaŋ, guac neŋgocga zéma munahécga ienenéŋ gí gémbiŋ zé wanzu.

³³ Imuhuc zégic inéŋ melemma yomuhuc énézéyec; Mérénéŋ nuac neŋgoc munahécna wanzu?

³⁴ Imuhuc zéma ic lelecgéma tacgic ionaru kic hima zéyec; Inicgic, nuac neŋgoc dac munahécna youmi taczu.

* **3:18:** Qara mén imi Simon ʒelote; ʒeloteac hénia imi seliseli.

³⁵ Méhnrénj mén Anutuac ackuazéc tohoanzu imi enen mia nuac naun munana zéma nenjocna wanzu.

4

Anutuac héngalenj ama arenja yanda imuac qelumbec ac.

¹ Wanu Yesunén kondunj ginjinaguc munjuc ackuazéc ku énécmimanj zé hénima zéyec. Zéyu ic tunj yanda iwaru haréma tocgégic. Imuac ninj inénj zéc ménjguc emma kondunjguc tarec. Taru ic tunj yanda ienenj moczonj baeciguc tacgic.

² Wanu inénj qelumbec ac zéma iwawai sasala ku énécmiyec. Wanu ku énécmima yomuhuc zéyec;

³ Énézéwa ninjic, ai ic ménnrénj iwawai gocmia himicmanj zé aiguc kenec.

⁴ Kemma qesayu, gocmia tosanenénj hénaguc mama héiyu nei enen haréma nedacgic.

⁵ Wanu gocmia tosanenénj hoc sira baec komocdia dac heheya imuaru héiyu qérawia focdac qema éréyec. Wanu imuaru baec sasala ménda heyec.

⁶ Imuac ninjac zalianénj baec ménda késayacgéyu kaiwenénj éréma qeyu humuyec.

⁷ Wanu gocmia tosanenénj ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc héiyu hasénnrénj yandima nezicgéyu héra ménda haiyec.

⁸ Wanu gocmia tosanenénj baec halécyaguc imuaru héiyu qérawia éréma nézénjgéma héra haiyu yandiyec. Yandiyu ménjac 30, ménjac 60, zéma ménjac 100 mesaiyec.

⁹ Wanu inénj toroqema zéyec; Ic ménj gezawagucnénj ac imi ninjasarimac.

¹⁰ Wanu ic embac opocma kendacgic eneyanec taru tohotoho ichéra zéma tosara lelecgémima tacgic ienenj qelumbec ac imuac hénia qesimigic.

¹¹ Qesimigic inénj énézéyec; Onac imi Anutuac héngalenj ama arenja yanda imuac ac sanja zéasari énécmianzua. Wanu ic embac deminj sénganjenaguc keczu ionac imi iwawai moczonj qelumbec aciguc énézéanzua.

¹² Imuhuc wamba, hémmu wanu hia ménda héntegicmu. Nimmu wanu hia ménda ninjegicmu. Qahac wanu ienenj ewa qerigina melenjic Anutunénj késpedesigina wai énécmiwacnec.

¹³ Wanu Yesunénj yomuhuc zéma énézéyec; Qelumbec ac zézua imuac hénia ménda ninzuiguc qelumbec ac sasala dimuhuc hia ninjegicmu?

¹⁴ Ai icnénj gocmia qesazac imi Anutuac ackuazéc.

¹⁵ Gocmia tosara hénaguc héiyec sécy a imi yomuhuc; Ackuazéc ninjic Biria minjanénj foc haréma qerigina igucnec mema néngacanzac.

¹⁶ Wanu gocmia tosara hoc siraiguc héiyec imuac sécy a imi yomuhuc; Ackuazéc nimma ségiségi wamma focdac késaanju.

¹⁷ Wanu qeriginaiguc zalia ménda hingac kesa yacgéyu nalé hotonja dac mema kecma ackuazéc imuac ninjac manam batuc me hazéc mihicnjima focdac bélacgéma waianzu.

¹⁸ Wanu gocmia ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc héiyec imuhucyanénj ackuazéc ninju,

¹⁹ nénj baecac ninjéwécya, hinawac iwawai ikora zéma iwawai hénia héniawac sinjanenénj qeriginaiguc hingacma ackuazéc imi héihumuyu héra ménda haianzac.

²⁰ Wanju gocmia baec halécyaguc héiyec imuhucyanéj ackuazéc nimma késama héla 30, 60, zéma 100 imuhuc mesaima haianzu.

²¹ Inéj munꝓuc énézéma zéyec; Kifa imi kuꝓi me tatab duandiaiguc haiwiꝓ zé mema haianzu? Imi zae qahaiguc ménda haianzu me?

²² Iwawai sasangiaiguc hezac imi augic wininimacac musanggéyec. Wanju iwawai sasangiaiguc hezac imi augic hémmuac musanggéyec.

²³ Ic ménj gezawagucnéj ac imi niꝓasarimac.

²⁴ Wanju inéj ac toroqema yomuhuc zéyec; Ini ac niꝓanzu imi niꝓésimu. Eꝓaoc ic embac ac néndéngé énécmima zéanzu imuac bakia sécy a liliꝓgéyu nimmu. Wanju imi sac qahac munꝓuc toroqema énécmimac.

²⁵ Ménj iwawai hemizac inéj ménj munꝓuc memac. Wanju ménj ménda hemizaciguc imi komocdia dac hemizac imi wagiru qahac wammac.

²⁶ Inéj munꝓuc toroqema zéyec; Anutuac héꝓgaleꝓ ama areꝓa yanda imi yomuhuc; Ic ménjnéꝓ baec aiiguc iwawai gocmia gesaanzac.

²⁷ Qesama siꝓi kaiwe heyac wanju gocmia imi nézéꝓgéma éréanzac. Wanju imuac hénia imi ménda niꝓanzac.

²⁸ Baec i eꝓeꝓaocnec héla mihiꝓꝓianzac. Wanju walac qérawia, andiaiguc merawa, andiaiguc héla haianzac.

²⁹ Wanju kecma héla waziyu imuarunec kuma héla meanzac. Imi mia héla memeyawac naléya ducꝓiyu imuhuc wanjanzac.

³⁰ Wanju munꝓuc toroqema zéyec; Anutuac héꝓgaleꝓ ama areꝓa yanda imi dimuhuc éséc zéwa sécgémac? Zéasarimaꝓ zé qelumbec ac dimuhucya zémaꝓ?

³¹ Anutuac héꝓgaleꝓ ama areꝓa yanda imi saiwa ic gocmia imuhucya ésécnec. Baeciguc himicanzu imi komodia soroc. Ic gocmia tosara ionac mamayagina.

³² Wanju baeciguc haini, hiꝓi yandima icya icya hezu imi moczoꝓ onogicma ic yanda wammac. Wanju nei sawaiguc keczu ieneꝓ haréma ic imuac amiaiguc haecgina hia haimu.

³³ Yesunéꝓ hia niꝓasarimuac sécyawac qelumbec ac sasala zéma ackuazéc énézéyec.

³⁴ Wanju inéj ic embac ackuazéc énézémaꝓ zé qelumbec aciguc sac zéma énézéaꝓec. Wanju tohotoho ichéra iniguc sac eꝓacnec kecma qelumbec ac imuac héniaꝓa moczoꝓ zéasari énécmiaꝓec.

Luhuc yandanéꝓ Yesuac kuaya tohoyec.

³⁵ Wanju kaiwe imuarunec ama mari wanju, tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Neꝓaꝓ kondunꝓ néwécgeꝓiguc kerenni.

³⁶ Imuhuc zéyu, tohotoho ichéra ieneꝓ ic tunꝓ yanda ini méli énécmigic, Yesu bec zéiciguc emma taru, emma wagicma keꝓgic. Keꝓgic zéic tosara momacnec i guꝓ keꝓgic.

³⁷ Keꝓkeꝓgic, luhuc kuneꝓ yanda ménjnéꝓ haréma qeyu, sirinéꝓ zéic geriaiguc hiꝓgacma kuaya qemaꝓ zé waꝓec.

³⁸ Wanju Yesu eꝓeya imi zéic andiaiguc gau heyec. Wanju tohotoho ichéra ieneꝓ mindima yomuhuc ézégic; Kiwi ic nini humuwiꝓ zé wanziꝓ imuac gi ewa éréhéc ménda wanzaꝓ?

³⁹ Imuhuc zégic inéꝓ yacma luhuc ac zémima kondunꝓ yomuhuc ézéyec; Gi néꝓ qema hena. Imuhuc zéyu luhucnéꝓ tecgéyu sirinéꝓ néꝓ qeyec.

⁴⁰ Wanju inénj tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ini némac niñac zénéngina imuhuc hirizac? Ini ninzénj ninzéngina ménj ménda késa keczu?

⁴¹ Wanju ienenj zénéngina kilenj hiriyu eminiñj qeminiñj wamma yomuhuc zégic; Ic imi némac ic wanju luhuc zéma kondunj ierenj kuaya tohozaoc?

5

Yesunénj ic uña biriayaguc ménj mehiaruyec.

¹ Wanju ienenj kondunj qericma néwécgenj Gerasa* baeciguc kerengic.

² Keremma Yesunénj zéic igucnec mayu, imuaru ic ménj uña biriayagucnéñ kic suañ namuñja igucnec haréyu mihicñiyec.

³ Ic iminénj kic suañ namuñjaiguc heyac wamma kecañec. Wanju ménñénj ménj zikimimacac séc ménda wañec. Wanju inénj señ hésa momacnec kilenjac metecgéañec.

⁴ Hatac sasala señ hésanéñ dérécgéma iwawai yéwéria hénja mériaiguc zikigic qerianec. Wanju ménñénj hia meselimiyu bénzénj tacmacac séc qahac wañañec.

⁵ Wanju sinj kaiwe séc kic suañ namuñjaiguc me baec tewac tewaraiguc kecma qacma hocnéñ héricamuañec.

⁶ Wanju ic inénj Yesu lakecnec hémma usuñnec hama wéséyaiguc simin hémimiyec.

⁷ Imuhuc wamma inénj selianec qacma zéyec; Anutu, Eñeña yandawac Nanja Yesu, gi zéma ni imi nekac nekac, Anutuac qaraiguc meseli gémba ménda mebiru némbésémañ.

⁸ Imi mia Yesunénj bec, Uña biria, gi ic iwarunec éréma kenna, imuhuc ézéma zéyec imuac niñac imuhuc welerec.

⁹ Weleru qesimiyec, Qacga méré? Qesiyu melemma zéyec; Nini sasalanénj kecziñ imuac niñac qacna imi yaré ic tuña zéanzua.

¹⁰ Imuhuc zéma seli seli wamma baec imuarunec ménda nesi énécmiyu kemmu niñj zéwelerec.

¹¹ Wanju tewac tewara maréñjaiguc beric sasala yanda hosuru kecgcic.

¹² Wanju kuwic ienenj seli seli wamma Yesu welec migic, Beric ionaru méli nénécmima kembinj, wai nénécmima kemma ionac qeriginaiguc hiñgacbiñ.

¹³ Zégic inénj hia zéma wai énécmiyu uña biria ienenj ic iwarunec éréma kemma beric qeriginaiguc hiñgacgcic. Hiñgacgcic beric ienenj usuñnec kemma siaiguc hiñgacma kondunj qeriaiguc hiñgacdagic. Beric tunjauc qétégina 2,000 ienenj kondunj dokunénj hoturu énécmiyu wésésé unudarec.

¹⁴ Unudaru beric galeñ ienenj néngacma kemma ic tosara ama areña yanda me ama areña komoraiguc kecgcic ionac suruc wañ énécmigic ic ienenj haka hicñiyec imi hémbinj zéma hagic.

¹⁵ Hama Yesuac muru harédacma ic yaré ic tunjanénj késa kerec imi héngic hiaruma malekuya héima taru zénéngina hiriyec.

¹⁶ Wanju haka héngic ienenj ic uña biriayaguc kerec iwaru haka imi dimuhuc hicñiyec imuac ac suruc énézéma bericac ac suruc imi momacnec énézégic.

¹⁷ Zégic ic enenj Yesu baecgina waima kemmac niñac hénima welecmigic.

¹⁸ Welecmigic Yesu zéiciguc enu ic uña biriayaguc kerec inénj méndacmima kemmanj zé welecmiyec.

* 5:1: Qara ménj; Gadara (Mat 8:28)

19 Weleru inén qetali mima yomuhuc ézéyec; Gi sac taséhécga ionac ninjac wamma amagaiguc kemma Anutu Eñenjanén goi héihéi dimuhuc wanğemma némac ai megénzac imuac ac suruc énézézésémanj.

20 Imuhuc zéyu ic imi waima kemma Yesunénj dimuhuc wammiyec imuac ac suruc Dekapoli ama komoc komoc séc zéauma zéauma kenju nimma welicégic.

Embac ménénj ninzénğéma Yesuac malekuya késama hiaruyec.

21 Wañu Yesu imi zéic komoraiguc kondunj qericma munğuc néwéciguc kemma doku ginğinaiguc taru ic sasalanénj iwaru tocgégic.

22 Wañu tocgotocgo ama galenj ménj qara Yairo inénj hama i hémma héniaiguc siggémiyec.

23 Siggémiima seli seli wamma welec mima zéyec; Nuac béracna komora imi humumanj zé wanzac. Hama méraga iwac qahaiguc haina hafiya hiaruyu kecmac.

24 Imuhuc weleru Yesunénj i guc kenjic ic sasala yanda ienenj méndacma hofac hofac amuma kemma osigic.

25 Wañu embac ménj sacya mayecac mama keru hafiyawac yawunja imi 12 wanjec.

26 Wañu mehiahiaru ic sasalanénj mebipigic qenzenj manzenj qema kecanjec. Keru imuac boñawac iwawai iwaru hemiyec imi moczonj énécmiyu qahac wandarec. Wañu hafiya ménda efiyec, nénj munğuc yéwériyec.

27 Wañu embac inénj Yesuac suruc nimma imuarunec sugcinaiguc haréma iwac andia igucnec malekuya osiyec.

28 Osima yomuhuc zéma ninjec; Malekuya sac késawa hia hiaru némmac.

29 Imuhuc wañu imuarunec sacya focdac ziggéyu iwac qeriaiguc hafi biria heyec imi hiaruyu ninjec.

30 Wañu Yesunénj kuhanénj ai meyu ewa qerianénj focdac nimma sugcina igucnec lilingéma zéyec; Mérénénj malekuna osizac?

31 Imuhuc zéyu tohotoho ichéra enenj yomuhuc ézégic; Ic sasala yanda enenj lelecgé gémma nanjic hénzanj, wañu némac ninjac Mérénénj nosizac zézanj?

32 Wañu Yesunénj ic ménj haka imuhuc wanjec i hémmanj zé kic hiyu kenjha wanunec nanjec.

33 Imuhuc qesimanec nanju embac imi séwiyaguc haka hicniyec imi nimma zénénja hiriyu iwaru hama héniaiguc siggéma ac suruc moczonj hélacnec zéauyec.

34 Zéauyu inénj yomuhuc ézéyec; Bérac, ninzénj ninzénğanénj mehiaru génzac. Ewa bénzénj nimma kenna, qenzenj manzenjga igucnec hulacgénzua.

Yesunénj embac komoc ménj humuc igucnec meqeliyec.

35 Embac ac imuhuc ézéma nanjunec tocgotocgo ama galenj iwac ama igucnec ic tosara hama zégic; Béracga bec humuzac. Némac ninj kiwi ic yéwéri munğuc mikecbésémanj?

36 Zégic Yesunénj acgina gezacnec sac enj nimma tocgotocgo ama galenj yomuhuc ézéyec; Zénénjga ménda hiriyu, enj ninzénğéma.

37 Imuhuc zéma tosara ménda méndacmimu ninjac neunj héiéncmima Petero, Yakobo, zéma Yakoboac munaya Yohane sac onagiru kenjic.

38 Kemma tocgotocgo ama galenja amayaiguc emma iniru ic embac ienenj gewelonj yanda wamma zésiác wamma kecgic.

³⁹ Siacma kecgic sugcinaiguc kemma énézéyec; Ini némac niñ zésiac yanda wañkeczu? Embac merac imi ménda humuzac, néñ gauya hezac.

⁴⁰ Imuhuc zéyu ienen desimigic. Wañu énézéyu hiñgadacgic neñgoc mañgocya zéma tosara i guc kecgic imi onagiru embac merac heyec imuaru kereñgic.

⁴¹ Keremma embac merac iwac méria késama zéyec; Talita koum. (Neñañ aciguc hénia imi yomuhuc; Embac merac gézézua, yacna.)

⁴² Zéyu imuarunec embac merac yacma kenken haha wañec. (Embac merac iwac yawuñña imi 12 wañec.) Wañu ienen kilen yanda welicgégic.

⁴³ Welicgégic Yesunén ic ménda énézému niñac neun héiénécmyec. Wañu embac merac nene migic nemacac niñac énézéyec.

6

Nazarete ic embac ienen Yesu eeya ménda héigic.

¹ Wañu inén baec imi waima eñeya taunñaguc kenec. Wañu tohotoho ichéra i méndacmima kenec.

² Kemma keru Sabata nalé téréya wañu tocgotocgo amaiguc emma ac hénima ku énécmiyec. Wañu ic sasala ienen iwac ackuazéc nimma welicgéma zégic; Ninin imi dimuacnec meyec? Ninin hemizac imi némac ninin? Wañu mérianén haka méréra icnéñ ménda memeya momacnec meanzac imi némac haka?

³ Ic imi mericqe ic, Mariawac naña, Yakobo, Yose, Yuda zéma Simon ionac dacgina, imi hélacnec qahac me? Wañu iwac naunhéra you neñanguc ménda kecziñ? Imuhuc zéma niñgic biriyec.

⁴ Imuhuc zégic Yesunén yomuhuc énézéyec; Anutuac tilin tilin ic mén imi eñeya taun ichéra zéma sac taséhéra zéma ama momachéra sac mianén ménda mepési mianzu.

⁵ Wañu imuaru haka icnéñ ménda memeya mén ménda meyec, néñ ic hafiginaguc éréhécdac sac mérayanén haima mehiaru énécmiyec.

⁶ Wañu ionac ninzén ninzégina qahac imuac niñac welicgéyec.

Yesunén tohotoho ichéra 12 méli énécmiyec.

Welicgéma ama séc lelcgéma ku énécmiyec.

⁷ Yesunén tohotoho ichéra 12 unuruma éréhéc éréhéc méli énécmima uña biria nesi énécmimu niñac kuc buña énécmiyec.

⁸ Wañu Yesunén zézé seli ac selianec énézéma zéyec; Kenha wambiñ zéma taggina sac mema kemmu. Héna maun me gésé me kononiguc soukiwa imi ménda mema kemmu.

⁹ Wañu héna usugina imi hia haima zikimu. Wañu maleku saménja mén ménda mema kemmu.

¹⁰ Imuhuc zéma énézéyec; Baec méniguc keremma ama geric méniguc emmuiguc imuaru tacyac wañkecmu, wañu baec méñu kembin zémaguc ama geric imi waimu.

¹¹ Ama mén ala ménda wañ énécmima acgina ménda nimmuiguc, héna usugina tawéyaiguc seitotoñ tacmac imi qegic mayu kemmu. Wañu ienen onac hakagina imi hémma niñasarimu.

¹² Zéyu tecgéyu ienen kemma ic embac qerigina melemmu niñac ackuazéc zéau énécmigic.

¹³ Wanju ienenj uña biria sasala nesi énécmima ic embac hafaginaguc sasala haléc naec énécmima mehiaru énécmigic.

Yesunénj kuha yandaguc ai meyu surucya saima kenec.

¹⁴ Yesuac qac buña imi saima kenkecma ic kewu Herodearu haréyu niñec. Wanju ic tosanenénj yomuhuc zégic; Yohane doku naec énécmiyec i Anutunénj humuc igucnec meqelimiyu yarec imuac niñ i Kuha yandanénj ai imuhucya meñzac.

¹⁵ Ic tosanenénj zégic; Ic imi Elia. Wanju tosanenénj yomuhuc zégic; Imi Anutuac kua mémé ic becnecc kecgc imuhucya.

¹⁶ Wanju Herodenénj nimma yomuhuc zéyec; Yohane déménja qeriri i humuc igucnec meqelimiyu yacma keczac.

¹⁷ (17a) Becnec Herodenénj munaya Filipo iwac ininja Herodia wagirec.

¹⁸ Wagiru Yohanenénj Herode yomuhuc ézéyec; Gi munagawac ininja menec imi hénia ac logi logiya wanzac. (17b) Imuhuc zéyu Herode eneyaac embac iwac ninjac wamma ténginj ichéra énézéyu Yohane késama dérécgéma hésa amaiguc opocgic.

¹⁹ Opocgic Herodianénj Yohaneac qeri biric nimma qehumumanj zéma zéninjec, nénj osiyec.

²⁰ Imi mia Herodenénj Yohaneac ic solanja, ic téréya imuhuc zéma zénénja hiriyu galengé mianjec. Wanju kuaya igucnec ac ninju qeria imi yéwérianec. Wanju iwac ackuazécya imi sinja nimma ninjanec hénia imuac ninjac osiyec.

²¹ Wanju kecma nalé hia ménj hayec. Herode inénj eneyaa hicni hicni naléya hayu ic kewuhéra zéma yaré ic ionac galenhéra zéma Galilaia baec igucnec ic enenja qutulangé énécmidaru welenj qeqe ichéra enenj nene doku oma gumu énécmigic.

²² Énécmiyu Herodiawac béracyanénj ionac muru emma wéséginaiguc legic hiriyec. Hiriyu Herode zéma ichéra ienenj hémma ségiségi wangic. Wanju Herodenénj embac meracwac yomuhuc zéma ézéyec; Singawac iwawai ménj ninjac zéma qesina nenj hia gémmanj.

²³ Imuhuc zéma ac selianec zikima ézéyec; Iwawai ménjac ménj qesina nuac hénjgalenj ama arenja yanda imi suc igucnec hia méndémma gémmanjac séc.

²⁴ Imuhuc zéyu inénj kemma nenjgocya qesimiyec; Ni némac iwawai ninjac qesimimanj? Zéyu nenjgocyanénj ézéyec; Doku naec ic Yohaneac oruha ninjac ézéna.

²⁵ Imuhuc zéyu embac merac inénj ara mema focdac ic kewuac muru kemma zéyec; Gi degucmi doku naec haka ic Yohaneac orucya zéiciguc haima nénna.

²⁶ Imuhuc zéyu ic kewu imi qeria munjuc yanda yéwériyec. Wanju eneyaa zézé seliseliawac zéma ichéra i guc momacnec tacgic ionac ninjac qahac zémanj zé osiyec.

²⁷ Wanju inénj focdac yaré ic ménj kenj Yohaneac oruha mehamac ninjac ézéna méliyu inénj kemma hésa ama qeriaiguc Yohaneac déménja qerirec.

²⁸ Qericma orucya zéiciguc haima mema hama embac merac miyu embac meracnénj nenjgocya miyec.

²⁹ Wanju Yohaneac tohotoho ichéra suruc imi nimma hama qamocya mema kemma hoc kifanjaiguc haigic.

Yesunénj ic zanjégina 5,000 nene gumu énécmiyec.

³⁰ Waŋu Yesuac Mélíméli ic ieneŋ lilingéma hama Yesuuru tocgéma wawan memegina zéma ackuazéc ku énécmigic imuac surucya ézégic.

³¹ Waŋu ic embac sasalanéŋ keŋha waŋgic nene nemuac séc qahac waŋec imuac niŋ inéŋ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ini eŋacnec éléŋ hagic baec kisiaiguc kenni, kemma bénzéŋ tachiarugic.

³² Waŋu eŋacnec éléŋ zéiciguc emma baec kisiaiguc keŋgic.

³³ Keŋgic sasalanéŋ initegicma ama areŋa kuneŋ kuneŋ séc unuruma baec héná usuŋnec kemma imuaru walac kereŋdacgic.

³⁴ Kereŋdacgic Yesunéŋ hama ic embac sasala yanda iniru rama galengina qahac tanec kecgcic ewa biric wamma iwawai sasala ku énécmiyec.

³⁵ Kuénécmiyu bec kaiwe kiwa sima hiŋgacmaŋ zé waŋec. Waŋu tohotoho ichéra ieneŋ iwaru kemma zégic; Baec yomi baec kisiaiguc lakec kecni kaiwe kiwa bec sima hiŋgacmaŋ zé wanzac.

³⁶ Imuac méli énécmima ama komoc komociguc me ama lelec lelec taczac imuaru kemma eŋaoc nenegina mihicŋima boŋa mema nemu.

³⁷ Zégic yomuhuc énézéyec; Eŋaoc gumu énécmigic nemu. Imuhuc énézéyu zégic; Nini kemma saméŋ 200 Denarionac* sécyá boŋa mema hama gumu énécmiwiŋ niŋac zézaŋ?

³⁸ Zégic inéŋ énézéyec; Saméŋ dahec késa keczu imuac keŋ héŋgic. Zéyu ieneŋ keŋ hémma ézégic; Saméŋ méra mén zéma kondunŋ yaŋ éréhé he nénécmizac.

³⁹ Zégic Yesunéŋ luluc téŋgiŋ téŋgiŋaiguc tuŋa tuŋa tacmu niŋac areŋgé énécmiyec.

⁴⁰ Areŋgé énécmiyu tuŋ mén 100, tuŋ mén 50 imuhuc imuhuc tacma keŋgic.

⁴¹ Waŋu saméŋ méra mén zéma lambéc éréhé he mema kurumeniguc hiyu eŋu Anutuac mériaŋ niŋac welerec. Welecma saméŋ kuma tohotoho ichéra énécmiyu ieneŋ méndémma énécmigic. Waŋu imuhucyanec kondunŋ yaŋ momacnec méndémma énécmigic.

⁴² Énécmigic ieneŋ moczoŋ negic sécgé énécmiyec.

⁴³ Waŋu saméŋ bororoŋa zéma kondunŋ yaŋ tasia tac keŋec imi mema nengeŋ yanda 12iguc tigic kuagina qedarec.

⁴⁴ Waŋu saméŋ negic imi ic ionacnec sac qétégina oloŋgic 5,000 waŋec.

Yesunéŋ kondunŋ qahaiguc tima tima keŋec.

⁴⁵ Waŋu Yesunéŋ tohotoho ichéra zéiciguc emma nénéwécgeŋ Betsaida baec kisiaiguc walac hénima kemmu niŋac focdac wai énécmiyu kemma kecgcic eŋeya imi ic embac onopocma nanŋkerec.

⁴⁶ Nanŋkecma onopodaru kendacgic inéŋ zéwelecmaŋ zé baec boŋaiguc eŋeyanec eŋec.

⁴⁷ Waŋu ama hénima siŋiyu zéic imi kondunŋ doku namuŋaiguc kereŋu i eŋeyanec baeciguc kerec.

⁴⁸ Waŋu luhuc yandanéŋ qeyu Yesu tohotoho ichéra ieneŋ zéic puli qema ai yanda mema tacgic niŋtegiŋec. Waŋu ama gĩaŋimaŋ zé waŋu Yesunéŋ doku qahaiguc tima tima keŋkecma ic hosucgé énécmima onogicmaŋ zé waŋec.

* **6:37:** Denarion momacguc imi ic méŋac ai meme momacgucac ai boŋa, imuac maso 8 imuac ai boŋa sécyá wanzac.

⁴⁹ Wañu doku qahaiguc kenju ienenj hémma Kuwic mia imuhuc zéma qac sambigégic.

⁵⁰ (Ienenj momac yanda i hémma zénéngina hiriyec imuac niñac imuhuc wangic.) Qacgic inénj focdac ac hénima énézýec; Qerigina bénzénj heyu, yomi nenj mia. Zénéngina ménda hiriyu.

⁵¹ Imuhuc zéma zéic qeriaiguc ionac muru enju luhucnéj néj qema qahac wanec. Wañu ienenj kilenj yanda aurima welicgégic.

⁵² Imi mia nene gumu énécmiyec imuac hénia ménda niñasarigic ewa qerigina sipacgémanec heyu imuhuc aurigic.

⁵³ Wañu kondunj qericma ogicdacma Genesarete baeciguc harédacma zéic zikigic tarec.

⁵⁴ Taru zéic igucnec magic ic embac ienenj focdac Yesu héntegicgic.

⁵⁵ Héntegicma ama séc usuñnec kemma ic hafiginaguc tataciguc haima hua énécmima imuaru me imuaru kereciguc qesinimma kenjic.

⁵⁶ Wañu inénj ama arenja yanda me ama arenja yandaiguc kereñdaru ic hafiginaguc nénnagémba sombenjiguc haigic hegic, malekuya susuria késamu niñac qesimigic. Wañu késagic séc hiarudacgic.

7

Iwawai hiabia zéma iwawai biria.

¹ Wañu Farisaio zéma hénia acac kiwi ic tosara Yerusalemnec harégic ienenj Yesuaru tocgégic.

² Toggéma iwac tohotoho ichéra tosara ienenj méragina ménda zuacma saménj negic inicgic.

³ (Farisaio ic zéma Yuda ic ienenj moczonj yandahécgina ionac haka silic tohoma méragina ménda zuacmaguc nene ménda neangic.

⁴ Wañu nénnagémba sombenj igucnec lilingéma hama méragina ménda zuacmaguc nene ménda neangic. Wañu yandahécgina ionac haka tosara momacnec késakecma méndacangic imi yomuhuc; Sokoc, kasonj, kewuc nomun, zéic, zéma hehe tatic me zae zuaczuara.)

⁵ Wañu Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic ienenj Yesu yomuhuc qesimigic; Némac niñ tohotoho ichécga ienenj yanda hécnina ionac haka silic imi ménda tohoma méragina ménda zuacma saménj imi nezu?

⁶ Zégic inénj yomuhuc énézýec; Yesaianénj ikoc ic onac niñ mia ac sécyá imi yomuhuc andiawac zéyec; Hénia oriñ yomi kua taséginanénj sac mepési nenjanzu, néj qeriginanénj lakec heanzac.

⁷ Wañu ic enjanj hénia acac kuamuma ni imi enj mepési néñjanzu.

⁸ Ini Anutuac hénia ac waigic mayu ic enjanj haka silic késakecanzu.

⁹ Imuhuc zéma toroqema zéyec; Enjanj haka silicgina imi tohoma kecmu niñac Anutuac hénia ac imi hiabianec andé qeanzu.

¹⁰ Mosenénj ac yomuhuc zéyec; Gi nengoc manjoc éréhécga eegira héiwésémañ. Wañu ménj i nengoc manjoc éréhécya zébiri érécmimac imi gegic humumac.

¹¹ Wañu ini yomuhuc zéanzu; Ic ménj nengoc manjocya iorac iwawai ménj érécmimanj zé osizaciguc Anutuac buñja zéma érézémac.

¹² Wañu ac imi meselima nengoc manjoc halenj hai érécmimia imuac neunj héiéncmianzu.

13 Imuhuc wamma yanda ionac haka silic imi tétécgéma Anutuac ackuazéc héfacgéanzu. Wañu ini haka imuhucya sasala wañanzu.

14 Imuhuc zéma muñguc ic embac tuñginaguc imi unuruma énézéyec; Ini moczoñ énézéwa niñgic. Nimma ac yomi niñtegicmu.

15 Iwawai mén negic hiñgacanzac iminéñ ménda mebirí énécmianzac, néñ qerigina igucnec iwawai éréanzac iminéñ mebirí énécmianzac.

16 Ménén mēñ gezacginaguc enej ac imi niñtegicmu.

17 Wañu inén ic embac wai énécmima imuac andiaiguc ama méniguc enej. Enu tohotoho ichéra ienen qelumbec ac imuac qesimigic.

18 Qesimigic énézéyec; Ini momacnec ménda niñasarizu? Iwawai negic tomenjinaiguc hiñgacanzac iminéñ ic hia ménda mebirianzac hénia imi ini ménda niñasarizu?

19 Wañu iminéñ ewa qeriginaiguc ménda hiñgacanzac, néñ tomenjinaiguc hiñgaru gésiyu maanzac. Imuhuc zéma Yesunén nene hénia hénia imi moczoñ hia newiñac séc zéma hénia imi zéseliyec.

20 Wañu mén yomuhuc toroqema zéyec; Qerigina igucnec iwawai éréanzac iminéñ mebirí énécmianzac.

21 Ic qerigina igucnec ninñ biria éréanzac imi yomuhuc; Kaisero ai, kowu nene, euqege,

22 embac mewai, hémbaoc, qeri biric, ikoc, siñ biria, kic séséc, andé ac, séwi enej, kaiñiliwenj.

23 Iwawai biria imi moczoñ ic qerigina igucnec éréma ic mebirí énécmianzac.

Siropoinikia embac iwac niñzén niñzénja.

24 Wañu inén yacma ama baec imi waima Tiro ama arenja yandaiguc kemma ama ménac qeriaiguc enej. Emma imuhucgeñ taczac imi ic ménén mén ménda nimmacac niñec, néñ sasanja kekerawac séc ménda wañec.

25 Enu imuarunec embac mén bérara uña birianén késayec iminéñ surucya nimma focdac haréma iwac muru simiñ héimiyec.

26 Embac imi Girik embac, Sirofoinikia ic ionac sac kiticgina. Wañu bérara uña biria nesimimac niñac welecniyec.

27 Welecniyu yomuhuc ézéyec; Waina nambérac hécna ienen walac negic sécgémac. Ionac nene imi onagicma kazu ionac gilimanj iminéñ hiabia qahac.

28 Imuhuc zéyu melemma ézéyec; Miñ Kewuna, imi hélacnec! Wañu kazu ienen aguc zae duandiaiguc nambérac ienen nene negic bororona mayu neanzu.

29 Imuhuc zéyu Yesunén yomuhuc ézéyec; Ac imuhuc zézanj imuac niñ hia lilingéma kenna, uña birianén béracga bec waimizac.

30 Zéyu embac imi lilingéma kemma hénu uña birianén bec waimiyu béracga imi heheyaiguc bénzén heyec.

Ic gezac héhéja mén mehiariyec.

31 Wañu Yesu i Tiro ama arenja yanda imi waima Sidon ama arenja yanda namuñanec qericma kemma Dekapoli baec qericma Galilaia konduniguc keñec.

32 Imuaru kereñu ic tosara ienen ic mén gezawa héhéngia zéma ara hia ménda zéañec imi Yesuac muru wagicma hama mérianén haimimac niñac welecniyec.

³³ Welec migic ic imi wagicma wai énécmima ekacnec sura ménu kemma méria merawanén gezawaiguc nówéc nówéc haimaguc sépécgéma ezelaña osiyec.

³⁴ Osima kurumeniguc hiyu enu wéséséya héima, Efata! zéma ézýec, ac imuac hénia imi 'Béréngéna!'.

³⁵ Zéyu gezawa béréngéyec, wañu ezelaña hularu ac didiñanec zéyec.

³⁶ Wañu Yesunén suruc imi ménda zéaumu niñac neuñ héiéncmiyec. Wañu muñguc muñguc qetali énécmiyec, néñ ienen muñguc muñguc kiléñdac zéau énécmigic keñec.

³⁷ Ienen kilen welicgéma yomuhuc zégic; Iwawai moczoñ yanda hia mehiaruanzac. Gezac héhéñ meyu ac niñanzu, wañu acgina qahac meyu ac zéanzu.

8

Yesunén ic 4,000 nene gumu énécmiyec.

¹ Nalé imuaru muñguc ic tuñ yanda iwaru tocgéma nene qahac kecgc. Yesunén tohotoho ichéra unuruma énézýec;

² Ic embac ienen ai meme haréwéc niguc keczu. Wañu nene mén ménda he énécmizac. Imuac niñ ni ic ionac wéséna wanzac.

³ Wañu tosara ienen lakecnec hagic imuac niñ yaka niñ humugiguc en amaginaiguc méli énécmiwa héniaiguc kemma qiritic unuwac niñac.

⁴ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienen melemma zégic; Baec kisia yomuaru mérénén dimuacnec nene samén sécgina hia mihicñjima gumu énécmimac?

⁵ Imuhuc zégic qesiéncmima zéyec; Onaru hénia mauñ dahec he énécmizac? Zéyu melemma 7 zégic.

⁶ Zégic nimma arengé énécmiyu baeciguc mama tacgic mauñ qétéya 7 mema ewa hia ac ézémaguc énécmimu niñac kuma tohotoho ichéra énécmiyu tohotoho ichéra ienen welen qema énécmigic.

⁷ Wañu lambéc komoc komoc taru imuhucyanec Anutuac mériañ niñac welecmaiguc méndémma énécmimu niñac énézýec.

⁸ Wañu ic embac ienen nene imi negic sécgé énécmidarec. Wañu nene bakia waigic tarec imi mutulanjáma nenñen yanda 7iguc tigic kuagina gedarec.

⁹ Wañu ic imuaru kecgc ionac qétégina imi 4,000. Wañu inén méli énécmiyu kendacgic.

¹⁰ Kendacgic imuarunec tohotoho ichéra iniguc zéiciguc emma keñkecma Dalmanuta baeciguc* kereñgic.

¹¹ Kereñgic Farisaio ic ienen Yesuguc eminimbinj zé haréma séséc kurumenj igucnec mén meyu hémmu niñac wamma batucgé migic.

¹² Batucgé migic qeriaiguc wésésé héima zéyec; Némac niñ ic embac nalé yomuarunec imi kiwi méréra hémbinj zé hocanzu? Ni hélacnec énézéwa niñgic; Onaru kiwi mén ménda mewa hémmuac séc.

¹³ Imuhuc zéma wai énécmima tohotoho ichéra onagiru muñguc zéiciguc emma konduñ nówécgeñaguc kereñgic.

Farisaio zéma Herode ic ionac ikoc ac.

* **8:10:** Romawac héñgaleñ baec yanda imuac distrik méñac qara, Aderia konduñ imuac Is iguc taczac; 2Ti 4:10.

14 Waŋu tohotoho ichéra ieneŋ eluŋ unuyu héna mauŋ sécgina ménda mema hagic. Waŋu zéic qeriaiguc momacguc sac he énécmiyeŋ.

15 Waŋu Yesunéŋ yomuhuc selianec énézéyeŋ; Ini Farisaio ic zéma Herode ic ionac yis niŋac héŋgaleŋ qacguc wammu.

16 Énézéyu eŋaocnec eminiŋ wamma zégic; Imi nini héna mauŋ qahac imuac niŋ nénézézac gezan.

17 Zégic inéŋ niŋasarima énézéyeŋ; Héna mauŋ ménda he énécmizac imuac niŋ némac niŋ eminiŋ qeminiŋ waŋkeczu? Ini méndagucnec niŋtegiczu me waŋu méndagucnec niŋasarizu? Qeriginanéŋ seligizac me?

18 Ini kic ginagucnéŋ iwawai imi ménda héŋanzu? Ini gezac ginagucnéŋ kileŋdac ac ménda niŋzu me? Waŋu ini ménda niŋqelizu me?

19 Ni mauŋ méra mén méndémma ic qétégina 5,000 gumu énécmiwa bororoŋa neŋgeŋ yanda dahecac séc hiŋgacma kuagina qeyu megic? Imuhuc qesiéncmiyu, neŋgeŋ 12, zégic.

20 Waŋu mauŋ 7 imi méndémma ic qétégina 4,000 gumu énécmiwa bororoŋa heyu neŋgeŋ yanda dahecac séc kuagina qeyu megic? Imuhuc zéyu, 7, zégic.

21 Zégic énézéyeŋ; Ini kileŋdac ménda niŋasarizu?

Yesunéŋ kic hilic mén méhiaruyec.

22 Waŋu keŋkecma Betsaida ama areŋa yandaiguc[†] kereŋgic ic ieneŋ ic kic hilic mén Yesuaru wagicma hama mérianéŋ haimimac niŋac welecgic.

23 Welecgic ic kic hilic imi mériaiguc késama ama yanda waima séŋgaŋgeŋiguc hiŋgacma kiwaiguc sépécgéma méria iwac qahaiguc haima yomuhuc qesimiyeŋ; Iwawai mén héŋzan?

24 Qesimiyu kic hilic inéŋ hima yacma zéyeŋ; Ni ic embac inicba ic hésa tanec wamma keŋha wanzu.

25 Zéyu inéŋ muŋguc mérianéŋ kiwaiguc haiyu ic imi kic selianec hima héŋu hiaruyu iwawai moczoŋ dindiŋanec héŋtegidareŋ.

26 Waŋu Yesunéŋ amayaiguc mélimima yomuhuc ézéyeŋ; Gi ama yandaiguc ménda lelecgéma kembésémaŋ.

Peteroac niŋzéŋ niŋzéŋ ac.

27 Yesu i tohotoho ichéra énépésiyu Kaisarea Filipi baeciguc ama areŋa yanda yanda séc kembiŋ zéma keŋgic. Keŋkecma hénaiguc tohotoho ichéra qesiéncmima zéyeŋ; Ic embac ieneŋ nuac niŋ méré zéanzu?

28 Qesiyu zégic; Ic embac tosara ieneŋ doku naec haka ic Yohane imi mia imuhuc zéanzu, waŋu tosara ieneŋ Elia, tosara ieneŋ mia Anutuac kua meme ic ionarunec mén zéanzu.[☆]

29 Zégic muŋguc qesiéncmiyeŋ; Waŋu eŋaoc nuac niŋ méré zéanzu? Zéyu Peteronéŋ yomuhuc ézéyeŋ; Gi Kristo.[‡]

30 Imuhuc zéyu inéŋ ic tosara ménda énézému niŋac neuŋ héiéncmiyeŋ.

Yesunéŋ dimuhuc humuma yacmac imuac ara énézéyeŋ.

31 Waŋu inéŋ yomuhuc hénima ku énécmiyeŋ; Héna imi yomuhuc hezac; Icac Naŋa imi kecma qenzeŋ manzeŋ kileŋ nimmac. Niŋu ic galeŋ zéma hofac oo ic kuneŋ éréhécgina zéma héna acac kiwi ic ieneŋ andé qemigic

[†] 8:22: Yodan doku imuac Is iguc geŋ taczac. [☆] 8:28: Mrk 6:14,15 [‡] 8:29: Halécnéŋ météré mimia; Hofac oo ic me ic kewu kumu énécmiwiŋ zé imuhuc waŋgic. Yesu imi neŋaŋ hofac oo ic yanda zéma ic kewunina oporec.

gegic humumac. Humuyu kaiwe haréwéc waŋu humuc igucnec qelima yacmac.

³² Inéŋ ac imuhuc zéauyu Peteronéŋ Yesu késama qetalimima ac wammiyec.

³³ Waŋu inéŋ melemma merac ionac muru kiwa hima Petero qetali mima ézéyec; Biria miŋina gi hocma andénaiguc nanna, gi Anutuac ackuazéc niŋac ménda wamma ic onac iwawai niŋac wamma keczaŋ.

³⁴ Waŋu Yesunéŋ ic tuŋ yanda kegcic imi zéma tohotoho ichéra momacnec unuruma yomuhuc énézéyec; Ic méŋnéŋ ni méndac némmaŋ zémaciguc andé qeamuma eŋeya ic héŋgeŋa wéndara huama méndac némmac.

³⁵ Ic méŋnéŋ méŋ kekecy aŋgé timaŋ zé waŋu kekecy imi sohomac. Waŋu ic méŋnéŋ méŋ nuac zéma buŋa suruc hiabia imuac niŋ wamma kekecy waiyu kekecy imi ménda sohomac.

³⁶ Ic méŋnéŋ baecac iwawai moczoŋ késama keru uŋaya waimiyu iwawai iminéŋ dimuhuc naŋgé mimac?

³⁷ Ic méŋnéŋ némac iwawaiyanéŋ uŋayaguc amuwagic waŋu sécgémac?

³⁸ Ic méŋnéŋ qeli yackumu kaiseroya zéma képésic ginaguc ionac ségéra ginaiguc ni zéma acna niŋac gamuya ninzaciguc imuhucyanec Icac Naŋa iminéŋ Maŋgocyawac edamuyaiguc kua meme uŋahéracug liliŋgéma hamac nalé imuaru iwac niŋ gamuya nimmac.

9

Anutuac edamuya Yesuac muru mama hoturumiye.

¹ Waŋu inéŋ yomuhuc énézéyec; Ni hélanc énézéwa niŋgic; You nanzu onarunec tosara ini humucnéŋ ménda énépésiyunec Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi kuhaguc hayu hémmu.

² Waŋu ai meme 6 tecgéyu Yesunéŋ Petero zéma Yakobo zéma Yohane onagiru baec boŋa yandaiguc eŋgic. Emma imuaru eŋacnec kegcic. Waŋu inéŋ imuaru kicginaiguc melemma tanera méŋ waŋec.

³ Waŋu iwac malekuya imi lalac koŋac koŋac waŋec. Baeciguc ic méŋ iwawai méŋnéŋ zuaru imuhucya wammacac séc qahac.

⁴ Waŋu baec imuaru Mose zéma Elia ieneŋ ionac kicginaiguc wininima Yesuguc acac waŋgic.

⁵ Imuhuc waŋgic Peteronéŋ Yesu ézéyec; Kiwi ic you keczin imi hiabia soroc. Nénézéna hali haréwéc meénécmiŋ méŋ guac, méŋ Moseac, méŋ Eliawac wammac.

⁶ Merac ieneŋ bacgina yandiyec imuac niŋac Peteronéŋ némac ac zémaŋ zéma hocma imuhuc zéyec.

⁷ Waŋu hosusunéŋ mama oso énécmiyu imuac qeria igucnec ac méŋ yomuhuc mayec; Yomi imi naŋna, héŋsorocanzua, iwac ara nimmu.

⁸ Waŋu liliŋgéma héŋgic élanzaŋnec aulangéyic Yesunéŋ sac naŋec.

⁹ Waŋu boŋa igucnec mama hama Yesunéŋ ac yomuhuc énézéma zéseliyec; Iwawai héŋzu imuac ac suruc imi méŋ ménda énézému, kecma biaŋ Icac Naŋa humuc igucnec yaruguc.

¹⁰ Imuhuc énézéyu merac ieneŋ ac imi qeriginaiguc haima humuc igucnec yacyac imuac hénia hocma eŋacnec eminiŋ qeminiŋ waŋgic.

¹¹ Waŋu ieneŋ Yesu yomuhuc qesimima zégic; Némac niŋ hénac acac kiwi ic ieneŋ Elia walac hamac imuhuc zéanžu?

12 Imuhuc qesimigic énézéyec; “Hélaacnec Elia i walac hama iwawai moczon meqeliyuguc. Wañu némac niñ Icac Naña i andé qemigic qenzen manzen kilen nimmac imuhuc ogic hezac me?

13 Wañu énézéwa niñgic; Elia i hélaacnec hama keru iwawai iwac niñ kiwiiguc ogic hezac imuac sécyá ienen ewa sinjinawac wammigic.”

Yesunéh merac mén uña biriayaguc mehiaruyec.

14 Wañu merac tosara wai énécmigic kecgic ionac muru haréma inicgic ic embac sasala oso énécmima nañgic héná acac kiwi ic tosara merac iniguc tualefic emigic.

15 Wañu ic embac ienen nalé qahacgucnec Yesu hémma kilen welicgéma usunec kemma ewa hia ac zémigic.

16 Zémigic inéh qesiéncmiyec; Ini némac niñac tualefic emikeczu?

17 Zéyu sugina igucnec ménén melemma ézéyec; Kiwi ic meracna uña birianéh késayu ara qahac kecanzac imuac niñac wagicba guaru hazic.

18 Merac imi dimucgen dimucgen uña birianéh késama héréken héréha wamma baeciguc giliyu kua hololoña mayu zéra aric aric kiyu héná méria séréngéanzac. Wañu tohotoho ichécgá ienen nesimu niñac énézéwa nesimuac séc qahac wañec.

19 Zéyu Yesunéh yomuhuc énézéyec; O! Nalé yomuac hicñisaiya ini ninzén ninzégina qahac. Ni iniguc nalé dahecac séc kecman? Nalé dahecac séc ini bisiqatén wañ énécmiman? Merac imi nuaru wagicma hagic.

20 Imuhuc zéyu merac iwaru wagicma hagic uña biria inéh Yesu hémma merac héréken héréha yanda wammiyu téténgéma baeciguc mama héima heyu kua hololoña mayec.

21 Wañu Yesunéh merac man gocya qesimima zéyec; Iwawai imi némac naléiguc hicñimiyecac kecanzac? Zéyu zéyec; Imi kokocya igucnec hicñimiyecac kecanzac.

22 Inéh merac imi nalé momac momac mebiriman zéma geric bélañaguc me dokuiguc gilianzac. Iwawai mén wambésémanac séciguc ewa biric wamma méra nérécmína.

23 Imuhuc zéyu Yesunéh ac yomuhuc melemma ézéyec; Hénia némac niñac wambésémanac séciguc imuhuc zézan? Ic mén ninzén ninzénagucnén iwawai moczon hia wandacmac.

24 Zéyu imuarunec mia merac man gocyanéh ac qacma yomuhuc zéyec; Ni ninzéngézua, gen gaoc ninzén ninzénna bébélacgia imi meseli nénna.

25 Wañu ic embac ienen usunec tocgéma hagic inicma uña biriawac yomuhuc ézéyec; Ac qahac kekerawac uñaya zéma gezac héhéñac uñaya, ni gézézua, iwarunec éréma imuaru mun guc ménda hingacbéseman.

26 Zéyu uña birianéh qacsilacma selianec héréma qéfacgé mima éréma kenju merac imi hélá nec humumia tanec heyec. Heyu ic embac sasalanéh hémma, Humuzac, zégic.

27 Wañu Yesunéh iwac mériaiguc késama héréyu yacma nañec.

28 Wañu Yesu imi ama qeriaiguc enju tohotoho ichéra ienen sasan giaiguc qesima zégic; Nini némac niñac nesiwiñac séc qahac wañec?

29 Imuhuc zégic melemma énézéyec; Imuhucya imi iwawai tosara ménén nesi énécmiwiñac séc qahac, nén zéwelecginanéh* sac hia nesi énécmimu.

* 9:29: Kiwi wahala qac bunjaginaguc tosaraiguc; Nene zikima zéwelec wawañaguc.

Yesuněj humuma yacmac imuac suruc zéyu hatac éréhéc wanjec.

30 (30a) Wanju ienej ama imi waima kemma Galilaia baec qericma kenjic.

31 (31a) Wanju Yesuněj tohotoho ichéra ku énécmimanj zéma (30b) i zéma tohotoho ichéra dimuaru keczu imi méjnéj méj ménda nimmu ninjac wanjec. (31b) Wanju yomuhuc ku énécmiyec; Icac Nanja i ic ionac méraiguc enju qegic humumac. Humuma ai meme haréwéc wanju yacmac.

32 Wanju ac imuac hénia ménda ninjasarima qesimiwinj zé ninjic yéwériyec.

Yesuněj ic kiwa kekerawac hénia ac énézéyec.

33 Wanju kenkecma Kafanaum ama arenja yandaiguc haréma ama méj geriaiguc emma tacma imuaru tohotoho ichéra qesiénécmiyec; Héniaiguc némac iwawai ninjac tualefic emikeczu?

34 Imuhuc qesiénécmiyu ienej neňanj murunec mérénej kiwanina keczac imuhuc zéma tualefic emizu imuac ninjac ara hia ménda melenjic.

35 Wanju mama tacma 12 ini unuruma énézéyec; Méj i kiwagina kecmanj zémaciguc, tosara ionac mamayagina kecma welenj qeqegina wammac.

36 Imuhuc zéma merac komora méj wagicma sugcinaiguc haiyu nanju tétécgé mima énézéyec;

37 Méjnéj merac yomuhucya nuac qacnaiguc ewa hia wammizac imi ni ewa hia wannénzac wanzac. Méjnéj ni ewa hia wannénzac imi nuac qahac, néj méli néjec i ewa hia wammizac wanzac.

Ic méj neňanj hazéc ménda wanzac imi neňanj alanina.

38 Wanju Yohaneněj yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, nini ic méjnéj guac qacga qacma unja biria nesi énécmiyu ménda méndac nénécmianzac imuac nin neunj héimiyin.

39 Zéyu Yesuněj yomuhuc énézéyec; Ménda qetali mimu. Méj i nuac qacna qacma ai kucyaguc mezac imuhucyaněj nalé hotonja imuac qeriguc efima zébiri némmacac séc qahac.

40 Némac ninjac? Méj neňanj andé ménda nunuanzac iminěj hazécnina qahac.

41 Ni hélacnec énézéwa; Ic méjnéj ini Kristoac ichéra keczu imuac nin nuac qacnaiguc doku méj hima gumu énécmimac imi iwac bonja imi kilendac ménda qahac wammac.

Biriawac ala batuc.

42 Wanju méjnéj nambérac komoc komoc ni ninzénjé néňanzu ionarunec méj manam batuc wammiyu biria memac imi hoc yanda ic iwac déméjaiguc zikimima kondunjiguc nanjégic hinjagmac iminěj hia wammac.

43 Wanju méraganěj biriaiguc goporu méraga imi héricbésémanj. Gi méra éréhécgaguc geric sia tetcgia qahaciguc hinjagbanj ninjac, purinj wamma kekec hémbénaiguc kerembésémanj iminěj hia.

44 (Ménda hezac.)

45 Wanju hénaganěj biriaiguc goporu héricbésémanj. Hénia éréhécgaguc kecma geric siaiguc giligic hinjagbanj ninjac, purinj wamma kekec hémbénaiguc kerembésémanj iminěj hia.

46 (Ménda hezac.)

47 Wanju kicganěj biriaiguc goporu kicga imi metecgéna. Gi kic éréhécgaguc geric siaiguc giligic hinjagbanj ninjac, kicga momacguc kecma Minj Kewuac hénjalenj ama arenja yandaiguc kerembésémanj iminěj hia.

⁴⁸ Imuaru ionac nanecgina imi ménda humumac, wanu geric bélanja imi ménda békémac.

⁴⁹ Mulu memac buja mesolanjaninjan zé sei hésianzu imuhucyanec ic momac yanda geric bélanjanén mezeric énécmimac.

⁵⁰ Sei imi qacguc, néj sinja qahac wanu némacnéj mindinjanic sinjaguc wammac. Suginaiguc sei hésigic luae heyu enjauw kecmu.

10

Eu inin waiwai imuac ara.

¹ Yesunén imuarunec yacma Yodan néwécgen Yuda baeciguc haréyu ic sasala yandanén munguc iwaru tocgégic. Wanu wanjanec imuhucyanec munguc ackuazéc ku énécmiyec.

² Wanu Farisaio ic ienen hosuru haréma manam batuc wammima qesimigic; Ic méjnén ininjan waimimac imi hénac acac sécyac me qahac?

³ Zégic melemma énézéyec; Mosenén deic zéma énézéyec?

⁴ Énézéyu zégic; Mosenén yomuhuc oac zénéncmimac; Embac waiman zéma waia muamuac kiwi omima waimimac.

⁵ Imuhuc zégic Yesunén énézéyec; Mose i ewa seligina ninjac wamma hénac ac imi oma énécmiyec.

⁶ Néj hénihéniaiguc imi Anutunén ic zéma embac meérécmiyec.

⁷ Imuac ninjac ic méjnén nenjoc zéma manjocya wai érécmima ininjanawac muru héiselimac.

⁸ Héiseliyu éréhécnén séwi momacguc wammaoc, wanu bec ierenj éréhécné qahac, néj momacguc.

⁹ Imuac ninjac iwawai mén Anutunén dérécnégyc imi ic méjnén ménda méndén érécmimac.

¹⁰ Wanu ama qeriaiguc emma tohotoho ichéra ienenj ac imuac ninjac munguc qesimigic.

¹¹ Qesimigic inén melemma énézéyec; Ic méjnén ininjan waima mén memaciguc imi mia ininjan kaisero wammizac tanec wammac.

¹² Wanu embac méjnén euya waimima ic mén memac imi imuhucyanec kaisero wanzac wammac.

Yesunén nambérac ionac mérianj ac énézéyec.

¹³ Wanu ic embac ienenj Yesunén mérianén osiéncmimac ninjac nambérac hécgina onagicma iwac muru hagic. Wanu tohotoho ichéra ienenj ac zénéncmima zéqeqetali wanj énécmigic.

¹⁴ Wanu Yesunén hénu qeria biriyu énézéyec; Waigic nambérac nuaru hagic. Zéqeqetali ménda wanj énécmigic. Anutuac hénjalenj ama arenja yanda imi nambérac imuhucya ionac buja.

¹⁵ Hélacnec énézéwa; Méjnén Anutuac hénjalenj ama arenja yanda qeriaiguc emmanj zé nambérac ésécnec ménda wammaciguc inén imuac qeriaiguc kilenjad ménda keremmac.

¹⁶ Imuhuc zéma tétécgé énécmima méria ionac qacginaiguc haima mérianj ac zéma énézéyec.

Ic hina yandayaguc.

¹⁷ Wanu Yesunén héniaiguc kemma keru ic méjnén usurnec iwaru hama iwac muru siminjan héimima qesimima zéyec; Kiwi ic hiabia, ni dimuhuc wamma kekec hénbénanjan imi késamanjan.

18 Zéyu Yesunénj ézéyec; Némac ninj ic hiabia zénénzanj? Ic méhnenj hiabia qahac. Anutu momacguc sac hiabia.

19 Gi hénac ac yomuhuc ninjanjanj; Kaisero ménda wambésémanj. Eu qeqe ménda wambésémanj. Kowu ménda newésémanj. Héipuc ac zémanj zé ikoc ac ménda zéwésémanj. Ikoc wanj énécmima iwawai ménj ménda onagichésémanj. Nenjoc manjoc éréhécgac eegira héiwésémanj.

20 Zéyu melemma yomuhuc ézéyec; Kiwi ic ni imi moczonj komocna igucnec tohoma keriác kecua.

21 Wanju Yesunénj hémma iwac sinj nimmima yomuhuc zéma ézéyec; Haka hiabia momacgucnénj guaru ménda hegénzac. Kemma iwawai hegénzac imi haina bonja géngic, mema ic mageqeya énécmima, kurumenjiguc hénja hegémmac. Wanju hama ic héngeña wéndara imi huama ni méndac némbésémanj.

22 Wanju soukiwa zéma iwawai yéwéria hemiyec. Imuac ninj, ninj yéwériyu tanera ménj wanju waima kenjec.

23 Kenj Yesunénj kiwa hiyu lelecgéyu tohotoho ichéra yomuhuc zéma énézéyec; Ic soukiwa zéma hina yanda ginagucnénj Anutuac hénngalenj ama arenja yanda qeriaiguc kerembinj zégic yéwériyu hia ménda efima keremmu.

24 Wanju tohotoho ichéra ara imi nimma welicgégic. Wanju inénj munjuc toroqema énézéyec; Merachénac, Anutuac hénngalenj ama arenja yandaiguc eñenja imi yéwéria yanda.

25 Yanj yanda kamelenénj qodu kifanja komoraiguc keremmac imi efefia, nénj soukiwa yanda zéma iwawai yanda ginagucnénj Anutuac hénngalenj ama arenja yandaiguc keremmac iminénj yéwéria yanda.

26 Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenj nimma kilenj yanda aurima enjaoc emininj gemininj wanjamuma zégic; Imuhuc wanju, mérac késayu kekec hémbénanja hia memac?

27 Yesunénj inicma zéyec; Ic enenj imi meselimuac séc qahac, wanju Anutunénj hénja, Anutunénj iwawai moczonj imi hénja memac.

28 Zéyu, Peteronénj hénima ézéyec; Ninna, nini iwawainina moczonj waima gi méndac génganzin.

29 Zéyu, Yesunénj melemma zéyec; Ni hélacnec énézéwé, méhnenj nuac ninj zéma bunja suruc hiabia ninjac wamma ama geric me dac muna me nenjoc manjoc me nanja me bérara me baec ai imi waimac imi,

30 you baeciguc ama geric, dac munahéra, nenjoc manjochéra, nambérac héra, zéma baec aiya sasala yanda imi qété 100 imuac séc ogicma memac. Wanju hazéc ac me yaré momacnec mihicnimac. Wanju bianjuc kurumenj amaiguc kekec seli memac.

31 Wanju walac walac ionac murunec sasalanénj andia wammu. Wanju andia ionac murunec sasalanénj walac walac wammu.

Yesunénj humuma yacmac imuac ara zéyu hatac haréwéc wanjec.

32 Kecma Yerusalem ekemma kecma Yesunénj walac walac kemma keru tohotoho ichéra ienenj bacgina yandiyec. Wanju nesi énécmigic ienenj zénénjgina hiriyec. Wanju Yesunénj tohotoho ichéra 12 qutulanjé énécmima iwawai hicnimac imuac ac énézéwé zéyec;

33 Hénjic, nenjanj Yerusalem enzin. Enni imuaru Icac Nanja imi andé gemiyu hofac oo ic kiwa zéma hénja acac kiwi ic ionac méraginaiguc enj, képésiraguc zéma humucac bunja zétécgéma ic enia ionac muru haimu.

³⁴ Haigic ienenj zébiri mima sépéccgé mima rikuj zéragucnéj héimaguc qehumumu. Wanju kaiwe haréwéc wanju, inénj humuc igucnec qelima yacmac.

Yakobo zéma Yohane iorac welec welec.

³⁵ Zéyu Zebedaioac nanhéréra Yakobo zéma Yohane ienenj Yesuac muru hosuru hama zéyoc; Kiwi ic, niri iwawai imuac me imuac ninjac wamma qesigémbic imi genj hia ménéréc miwésémanj ninjac zéma ninzic.

³⁶ Zéyic érézéyec; Néma iwawai meérécmanj ninjac wanzaoc?

³⁷ Wanju ienenj zéyoc; Gi edamuga winini génu, nururuna, ménj héigaiguc ménj kanagaiguc tacbic.

³⁸ Zéyic Yesunénj érézéyec; Iri hénia ménda ninjasarima imuhuc weleczaoc. Ni sokoc mema nemanj imi iri hia mema nemaoc? Wanju doku naecnémmu imuac iri hia naecmaoc?

³⁹ Zéyu, ienenj zéyoc; Oo, imi hia wambic. Zéyic, Yesunénj yomuhuc érézéyec; Ni sokoc mema nemanj imi iri hélacnec nemaoc. Wanju doku naecnémmu imi iri naecmaoc.

⁴⁰ Wanju nuac héinaiguc me kananaiguc tatara imi énécmimia imi nuac ai qahac. Imi ménjac ménj zéénécmiyec ionac énécmiyu késama tacmu.

⁴¹ Tohotoho ichéra 10 ienenj ac imi nimma Yakobo zéma Yohane iorac ninjic ewagina biriyec.

⁴² Wanju Yesunénj unuruma énézéyec; Ic enia ionac ic kewu ienenj ic embac énépésigic, ic embac ienenj welenj qéénécmanzu. Wanju enenja ienenj mamaya méra bacginaiguc onopocma ic kewu wanj énécmianzu imi ini ninzu.

⁴³ Wanju onaru imi hénia imuhuc ménda hezac. Onarunec ménjénj kunengina wammanj zéma alahéra ionac welenj qeqe kecmac.

⁴⁴ Onarunec ménjénj walac walac kecmanj zéma alahéra ionac ai merac kecmac.

⁴⁵ Icac Nanja i welenj qemimu ninjac ménda mayec. I eneyaoc welenj qeqe ai mema ic sasala onac ninj mulu memeac iwawai ésécnec kekecyia énécmimanj zé mayec.

Yesunénj kic hilic ménj mehiaruyec.

⁴⁶ Wanju ienenj hakecma Yeriko taunjiguc harégic. Wanju inénj tohotoho ichéra zéma ic sasala yanda iniguc ama arenja yanda imi waima kenkecgic, ic kic hilic ménj qara Batimaio, Timaiuac nanja inénj hénia ginginjaiguc iwawai ninjac welecma tarec.

⁴⁷ Wanju inénj ic imi Yesu Nazarete ama arenja igucnec imuhuc zégic nimma hénima qarec; Dawidiac qeli Yesu, gi nuac ninj ewa biric wanj nénnna!

⁴⁸ Zéyu ic sasalanénj ac waima tacmac ninjac zéqeqetali wammigic. Wanju inénj seli seli wamma selianec qacsilarec; Dawidiac nanja, gi nuac ninj ewa biric wanj nénnna!

⁴⁹ Qac keru, Yesunénj héniaiguc namma zéyec; Héihéré migic. Imuhuc zéyu, ic ienenj kic hilic ézégic; Efima yacma hana! Inénj héihéré génzac.

⁵⁰ Wanju kic hilicnéj malekuya gilima téccgéma yacma Yesuac muru hayec.

⁵¹ Wanju, Yesunénj ac bakia zéma qesimiyec; Némac wanjgémmanj ninjac wanzañ? Zéyu, kic hilicnéj ézéyec; Kiwi ic, ni kicna hima hémmanj ninjac wanzua.

⁵² Zéyu, Yesunén ézéyec; Gi kenna, ninzén ninzénnganén mehiaru génzac. Imuhuc zéyu, imuarunec kiwa béréngéyu hima héjec. Wanu hénaiyuc Yesu méndac mima kenjec.

11

Yesunén donki qahaiguc tacma Yerusalem ejec.

¹ Wanu Yerusalem hosuraiguc hama Oliwa baec boñaiguc Betfage ama arenja yanda zéma Betania ama arenja taroc imuaru dodowigic. Dodowima Yesunén tohotoho ichérera méli érécmiyec.

² Wanu méli érécmima yomuhuc ézéyec; Ama wéségiraiguc taczac imuaru kenjic, donki merawa mén icnéy qahaiguc ménda tacanzu imi qatéigic nanu focdac mihicnjimaoc. Mihicnjima imi hulacma késama hamaoc.

³ Hularic ic ménén, Némac nin imuhuc wanzaoc? Imuhuc zéyuguc, yomuhuc ézémaoc; Min Kewuniranén imuac wanzac. Imuhuc zéic focdac haiyu yomuaru hamac.

⁴ Zéyu tecgéyu, ieren kemma donki merawa ama deminawac sangulan sénganjen hénaiguc qatéigic nanu mihicnjima hularoc.

⁵ Hularic ic nanjic ionarunec tosanenén yomuhuc érézégic; Iri donki merawa imi némac ninjac hulaczaoc?

⁶ Imuhuc zéyu Yesu ac érézégic imuhucyanec melemma énézégic. Énézégic wai érécmigic hayoc.

⁷ Wanu ieren Yesuaru donki wagicma hayoc. Hama qahaiguc malekugina haigic inén emma tarec.

⁸ Wanu ic sasalanén malekugina hénaiyuc témbécgic. Wanu tosanenén ai igucnec ic hawa harénja zéma zuriaguc mericma hénaiyuc lémbécgic.

⁹ Wanu ic tun yanda ienen walac andu wamma qacgic; Hosanna, ohec wahec!* Min Kewuac qac bunaguc hazac ic imi zézé bipiyaguc.

¹⁰ Ambéc sakoñnina Dawidiac hénngalen ama arenja yanda imi Min Kewuac qac bunaguc hazac imi zézé bipiyaguc. Hosanna, ohec wahec! Anutu ou kurumenjiguc enenja keczac.

¹¹ Wanu Yesunén Yerusalem keremma ocmun téréyaiguc ejec. Emma iwawai moczon lelecgéma hénu, bec ama mari mari wanu, tohotoho ichéra 12 iniguc Betania ama arenjaiguc kenjic.

Yesunén fik ic mén zébiri miyec.

¹² Ama gianjiyu ienen Betania ama arenja waima kenjic. Kenkecma Yesu nene ninjac wanjec.

¹³ Wanu fik ic mén harénaguc lakec nanu hémma héra taczac me deic imuhuc zéma kemma horec. Wanu fik ic imuac naléya qahac imuac ninjac harénanec nanjec.

¹⁴ Wanu hémma fik ic imi yomuhuc zéma ézéyec; Deguc muacnec hénima hélaga ic ménén munjuc ménda nemac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienen ac imi ninjic.

Yesunén ocmun téréya mehiaruyec.

¹⁵ Wanu Yerusalem kereñgic, Yesunén ocmun téréyaiguc emma ic embac imuaru iwawai nénna gémma zéma nanjic, imi nesi énécmima ic tosara zae

* 11:9: Ac yomuac hénia imi; Angénina tina!

haima tacma soukiwa gocmianéh soukiwa haréhja amuanzu ionac zae zéma kembo haima imuac boŋa meanzu ionac tatac imi melenj daru hiŋgarec.

¹⁶ Waŋu ocmuŋ téréya qeriaiguc iwawai imuhucya ménda késa kenja wammu niŋac qegetali ac waŋ énécmiyec.

¹⁷ Waŋu yomuhuc ku énécmima zéyec; Amanawac niŋac baec séc ic embac onac zéwelec welec ama zému. Imuhuc kiwiiguc ménda ogic hezac me? Waŋu ini imuhuc waŋgic kowu nene ionac baŋec tanec wanzac.

¹⁸ Imuhuc zéyu hofac oo ic kiwahécgina zéma hénna acac kiwi ic ienen niŋgic. Waŋu ic embac sasalanéh ackuazécya niŋac welicgémigic enenja waŋec. Imuac niŋac zénéŋgina hiriyu dimuhuc wamma qeni zéma hénna hogic.

¹⁹ Waŋu ama mari waŋu Yesu zéma ichéra ienenj ama arenja yanda imi waima kenja.

Fik ic imi humuyec.

²⁰ Waŋu ama muŋguc gianiŋu ienenj muŋguc yacma kenja. Kenkecma fik ic imi héŋgic hénna igucnec humuma naŋec.

²¹ Waŋu Peteronéh niŋqelima ézéyec; Kiwi ic, hénna, fik ic zébiri minec, imi humuma nanzac.

²² Imuhuc zéyu Yesunéh melemma énézéyec; Anutu niŋzéhégic.

²³ Hélaŋec énézéwa, mén i boŋa youmi bacgéma konduniguc hiŋgacna zéma qeriaiguc ewa éréhéc ménda wamma ara zézac imuac hénna hiŋimac zéma niŋzéhégéyu imi hiŋimac.

²⁴ Imuac niŋac énézéwa niŋgic, ini iwawai imuac me imuac niŋac welecmu imi bec meziŋ zéma niŋzéhégému. Imuhuc waŋgic zézu imuac séya hiŋi énécmimac.

²⁵ Waŋu yacma welecmu nalé imuaru ic ménac niniŋ biria mén késa kecziuguc késpedesira imi waimimu. Imuhuc waŋgic Maŋgocgina kurumeniguc keczac inéh imuhucyanec onac késpedesicina wai énécmimac.

²⁶ (Waŋu ini késpedesica imi ménda waimimuiguc onac Maŋgocgina kurumeniguc keczac inéh imuhucyanec onac késpedesicina ménda wai énécmimac.)[†]

Yesu imi qac buŋaya dimuacnec meyec?

²⁷ Waŋu ienenj muŋguc Yerusalem liliŋgéma hagic. Hama Yesunéh ocmuŋ téréyaiguc emma leleggéma keru hofac oo ic kiwa zéma hénna acac kiwi ic zéma ic kiwa meme ienenj iwac muru hagic.

²⁸ Hama yomuhuc qesimima zégic; Néma qac buŋagaguc ai imi meanzanj? Méréneh gézéyu ai imi meanzanj?

²⁹ Imuhuc zégic Yesunéh melemma énézéyec; Ni imuhucyanec ac mén yomi qesiénécmiwa melemmu. Melenjiguc nen néma qac buŋagaguc ai imi meanzua imi zéaumaŋ.

³⁰ Imuhuc zéma yomuhuc qesiénécmiyec; Melemma zégic nimba, Yohaneac doku naec ai imi kurumenj igucnec me ic onarunec?

³¹ Imuhuc énézéyu enjaocnec eminiŋ qeminiŋ wamma zégic; Nenjaoc kurumenj igucnec zéni, Némac niŋ i ménda niŋzéhégé migic? Imuhuc zémac.

³² Waŋu ic igucnec zéwiŋ zéma niŋgic, ic embac moczoŋ Yohaneac niŋac ic imi Anutuac kua meme ic hénna imuhuc zéma nimmigic, imuac niŋac ic embac ionac niŋ bacgina yandiyec.

[†] 11:26: Kiwi tosaraguc kemaŋa yomi ménda hezac.

³³ Imuhuc zénimma Yesu ézégic; Nini ménda ninziṅ. Imuhuc zégic Yesunéṅ énézéyec; Imuhucyanec néma qac buṅanaguc ai imi meanzua imi ménda énézémanṅ.

12

Ai ic biria.

¹ Yesunéṅ hénima qelumbec ac ménṅ yomuhuc énézéyec; Ic ménṅénṅ baec ménṅiguc waiṅ ic himicma lelecgéma imuac deminṅa meyec. Mema waiṅ gocmiawac dokuya gésiwiṅac zéma baec éséma kifanaṅ yanda meyec. Mema imuaru galeṅ meme ama lesu herec ménṅ meyu eṅec. Eṅu ai imi ai ic ionac méraginaiguc haima baec ménṅiguc keṅec.

² Kemma keru yawuṅa ducniyu héla memac niṅac welenṅ qeṅe ic ménṅ mélimiyec.

³ Mélimiyu, i késama qema nesigic eṅnec liliṅgéyec.

⁴ Liliṅgéyu minṅinanéṅ welenṅ qeṅe merac ménṅ muṅguc méliyu keṅec. Keṅu oruha hocnéṅ qésemma gamu qeṅe wammima nesigic keṅec.

⁵ Waṅu ménṅ ménṅgucnec mélimiyu keṅu ic imi qegic humuyec. Waṅu imuhucyanec welenṅ qeṅe ic sasala méli énécmiyu ai ic ienenṅ tosara zépé unugic tosara humumia unugic.

⁶ Waṅu momacguc kecmiyec imi eṅeya naṅ sorocya ewayanéṅ aṅgé tima kerec imi. Tetecgiaiguc i imuhucyanec mélimima yomuhuc zéyec; Nuac naṅna imi eeya héimu.

⁷ Waṅu ai ic ienenṅ eṅaoc yomuhuc eminiṅgic; Inéṅ mia kecma ai imuac mératéé icya wammac imuac niṅ neṅaṅ qeni humuyu ai youmi neṅaṅ buṅa wammac.

⁸ Imuhuc zéma késama qegic humuyu ai imuac deminṅ séṅgaṅgeṅiguc giligic.

⁹ Waṅu ai minṅina imi dimuhuc wammac me? I hama ai ic imi unudacma aiya imi ai ic ménṅ énécmimac.

¹⁰ Ini kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ooyawac heyu ménda oloṅaṅzu? Mericqé ic ienenṅ hoc ménṅ héṅara mema giligic keṅkeṅa iminéṅ ama waṅgoṅaiguc ama imuac hoc oruha waṅec.

¹¹ Iwawai imi Minṅ Kewunéṅ waṅu imuhuc hicniyu, kicininanéṅ haka imi hénni, hiabia soroc waṅzac.

¹² Imuhuc zéyu ienenṅ qelumbec ac imi ionac niṅ zéyec imi niṅasarima késawiṅac zéma hénaya hocgic. Waṅu ic tuṅ yanda ionac niṅac bacgina yandiyu waimima keṅgic.

Takis haimiwiṅ me qahac zéma Yesu batucgé migic.

¹³ Kemma ienenṅ Yesunéṅ ac zébiriyu hémmu niṅac Farisaio ic tosara zéma Herodeac hénaroiṅ héra méli énécmigic hagic.

¹⁴ Ienenṅ Yesuac muru hama yomuhuc ézégic; Kiwi ic, gi ic héla imi nini ninziṅ séwi tanecginawac ménda héṅaṅzaṅ, imuac niṅ ic ménṅac niṅac bacga ménda yandianzac. Waṅu Anutuac ac hélacnec ku énécmianzaṅ. Waṅu Kaisawac soukiwa mimia imi hénac ac séciguc me qahac?

¹⁵ Nini iwac miwiṅ me ménda miwiṅ? Zégic Yesunéṅ ikocgina hoturu amuma kecgcic imi niṅasarima yomuhuc énézéyec; Némac niṅ ni batucgé néṅzu? Soukiwa gocmia ménṅ mema hagic hémba.

16 Yesunéh zéyu mema hama ézégic héhec. Hémma yomuhuc qe-siénécmima zéyec; Irec zéma kiwi yomi mérac? Imuhuc zéyu melemma Kaisawac zégic.

17 Imuhuc zégic énézéyec; Kaisawac buŋa imi Sisa mimu. Waŋu Anutuac buŋa imi Anutu mimu imuhuc zéyu welicégic.

Humuc igucnec yacyarawac hénia zéasariyec.

18 Waŋu Sadukaio ic humuc igucnec yayac imi ménda hezac zéangic ienen Yesuaru hama yomuhuc zégic;

19 Kiwi ic, Mosenéh nonac niŋ wamma yomuhuc oyec; Ic méŋnéŋ embac mema qeli ménda mihiçŋima humuyu munayanéh qawéra imi mema qeli mihiçŋiyu darawac qac mema yacma kecmaç.

20 Waŋu nalé méŋu dac muna 7 kecgic, dac walacginnanéh embac mema qeli qahac kecma humuyec.

21 Humuyu andianéh qawéra imi mema imuhucyanec qeli qahac kecma humuyu andia méŋnéŋ imuhucnec waŋec.

22 Imuhucnéŋ imuhuc dac muna 7 ienen embac imi mema qeli qahac kecma humudacgic. Humudacgic tetcgiaiguc embac malé imi momacnec humuyec.

23 Waŋu ic 7 ienen momac yanda embac imi medacgic, imuac niŋ yacyarawac naléyaiguc embac imi mérac iniŋa wammac?

24 Zégic Yesunéh melemma énézéyec; Ini kiwi téréya me Anutuac kucya imi ménda niŋacgézu imuac niŋac ini sic saoc nimma zéanžu.

25 Kecma humuc igucnec yacmu nalé imuaru imi ic me embac ménda memu. Waŋu ienen kua meme uŋa kurumenjiguc kecanžu imuhucya wamma kecmu.

26 Waŋu humuc igucnec yacyarawac zéwa niŋgic. Moseac kiwiiguc Anutunéh ic waiyaguc imuac bélaŋa qeriaiguc, Ni Abaraham zéma Isaka zéma Yakop ionac Anutu, imuhuc ézéyec. Ini ac imi ménda oloŋanžu?

27 Inéh ic humumia ionac Anutu qahac, kic qeli kekec ionac Anutu.* Ini imi ac hénia hia ménda niŋasarizu.

Héna Ac walac walac.

28 Imuhuc eminiŋ qeminiŋ wamma kecgic, hénia acac kiwi ic onarunec méŋnéŋ hama nimma Yesunéh ac bakia hiabianec melemma zéyec imi niŋasarima yomuhuc qesimiyeç; Némac hénia acnéŋ walac walac wanzac?

29 Imuhuc qesiŋu Yesunéh melemma ézéyec; Oo, Israel! Ini niŋgic, Héna ac walac walac imi yomuhuc hezac; Miŋ Kewu Anutunina imi Miŋ Kewu Momacguc.

30 Imuac ewa qeriga moczoŋnec, qeri uŋaga moczoŋnec, niniŋga moczoŋnec, kucga moczoŋnec Miŋ Kewu Anutugawac siŋ niŋmiwésémaŋ.

31 Héna ac éréhéç imi yomuhuc; Gi genğa siŋ niŋamuanzanŋ imuac séciçguc alagawac siŋ niŋmiwésémaŋ. Héna ac méŋnéŋ ac zézua imi orogicmacac séc qahac.

32 Zéyu hénia acac kiwi ic inéh yomuhuc ézéyec; Anutu imi momacguc, waŋu méŋ ménda keczac. Imuac niŋ, kiwi ic, acga zézanŋ imi hélacnec wanzac.

* **12:27:** Yesu ac zéyec imuac hénia imi yomuhuc; Kic qeli ionac Anutunéh Ni Abaraham zéma Isaka zéma Yakoboac Anutu zéyec. Imuac niŋac imi enen humuc igucnec yacma Anutuguc kic qeli keczu.

³³ Ewa qeriga moczoñnec, niniŋga moczoñnec zéma kucga moczoñnec Miñ Kewugawac siñ niñmiwésémañ imi zéma geñga siñ niñamuanzañ imuac séciguc alagawac siñ niñmiwésémañ iminén hofac oo ai me mulu meme ai tosa imi onogiczaoc.

³⁴ Ic imi imuhuc niñasarima zéyu Yesunén nimma yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac héñgaleñ ama areña yanda lakeciguc ménda keczañ. Imuhuc zéyu qesiqesi munjuc méñ ménda qesimigic.

Ic kewu Dawidiac Miñ Kewu Yesu.

³⁵ Wañu Yesunén ocmuñ téréya qeriaiguc ac ku énécmima yomuhuc qesiyc; Némac niñ héna acac kiwi ic ieneñ Kristo i Dawidiac qeli imuhuc zéañzu?

³⁶ Dawidi i eñeyaoc Uña Téréyanén hinocgémiyu yomuhuc zéyec;† Miñ Kewunanén nuac Miñ Kewuna yomuhuc ézéyec; Gi nuac héinaiguc tacnanec hazéchécga hénağawac duandiaiguc qutulañgé énécmimañ.

³⁷ Dawidi inén Kristoac niñac Miñ Kewuna zémiyec imuac niñ Kristo inén dimuhuc wamma iwac qeli wammac? Imuhuc ku énécmiyu ic embac ieneñ siña nimma niñgic.

Héna acac kiwi ic ionac hakagina.

³⁸ Wañu Yesunén toroqema ac ku énécmima yomuhuc zéyec; Ini héna acac kiwi ic ionac técgina nimma kecmu. Ieneñ maleku horua héima keñha wambiñ zé wañanžu. Wañu nénnagémba sombeniguc inicma mepési énécmimu niñac wañanžu.

³⁹ Wañu tocgotocgo amaiguc me nezélélén aria amaiguc ic kunen tataguc tacmu niñac wañanžu.

⁴⁰ Ic imuhucya ieneñ embac malé ionac ama igucnec iwawai onagicma hémbaoc wamma neañzu. Wañu ikocgina hoturuma zéwelec welec horua wañanžu. Wañu ieneñ kecma kitiwagina yéwéria memu.

Embac malé méñac hakaya hiabia.

⁴¹ Yesu inén soukiwa haihai imuac hosuraiguc tacma iniru ic embac ieneñ soukiwa haigic hiñgarec. Wañu ic soukiwa yanda ginaguc ieneñ soukiwa yéwéria haigic hiñgarec.

⁴² Wañu embac malé maqeqeya méñnéñ hama soukiwa pésia éréhécdac haiyu hiñgarec.

⁴³ Wañu Yesunén tohotoho ichéra unuruma énézéyec; Ni hélacnec énézéwa, embac malé yominén soukiwa haizac imi tosia ionac qeyu mazac.

⁴⁴ Tosia ieneñ héla yanda he énécmiyu imuarunec mema haizu wañu embac malé inén qahac igucnec kekecyawac komodia késakeczac imi moczoñ haidaru qahac wanzac.

13

Yesunén nalé tetecgiawac séséc zéasariyec.

¹ Wañu Yesunén ocmuñ téréya igucnec mama keñu tohotoho ichéra ionarunec méñnéñ ocmuñ imi hémma yomuhuc ézéyec; Héna, hoc yanda yanda imi dimuhucya, ama kunen kunen imi dimuhucya!

† 12:36: Hebiraio aciguc; Yawenén Miñ Kewuna yomuhuc ézéyec.

² Zéyu Yesunéh melemma yomuhuc ézéyec; Gi ama kuney kuney imi hénzan? Hoc imi moczon netec qetecgéic madaru hoc méhnéh hoc méhac qahaiguc ménda hemac.

³ Wanju Yesu ocmuñ téréya nêwécgeñ Oliwa boñaiguc emma taru Petero, Yakobo, Yohane zéma Anderea ieneñ eñawunec qesimigic.

⁴ Nénézéna, haka imuhucya imuhucya imi nêmac naléiguc hicñimac? Wanju ac imi seligimanj zéyu haka dimuhucya dimuhucyanéh hicñimac?

⁵ Wanju Yesunéh yomuhuc énézéyec; Técgina nimmaguc kecmu. Ewa qerigina mesoho waj énécmiwu niñac.

⁶ Ic sasalanéh nuac qacnaiguc hama ikoc wamma ni imi mia zéma ic embac sasala ionac ewa qerigina mesohomu.

⁷ Wanju yaré héla me imuac luhuc acya zégic nimma bacgina ménda yandimac; Iwawai imuhucya imuhucya imi kilenñdac hicñimac. Wanju imi nalé tetcgia qahacnec.

⁸ Baera baera ic embac ieneñ euqac wañamuwiñ zé yacmu. Baec tosananeñ baec tosara unuwiñ zé yacmu. Wanju baera baera nañ memac. Wanju béti saec hicñimac. Wanju imi azi kiki imuac hénihéniya.

⁹ Ini eñaoñec héngalen wañamuma kecmu. Ieneñ ini aciguc onopocmu. Wanju tocgotocgo amaiguc hihiloñéh unumu. Wanju imi sac qahac, onagicma keñgic baec galeñ tosara zéma ic kewu tosara ionac kicginaiguc namma nuac héipuc ac énézému.

¹⁰ Wanju walac imi bunja suruc hiabia zéaugic baec séc ic embac nindacmu.

¹¹ Wanju onagicma aciguc haigic ac dimuhuc zéwiñ zéma walac ménda niñyéwérimu. Nalé imuaru qeriginaiguc ac haimac imi sac zému. Zézé ic imi ini qahac, néñ Uña Téréya.

¹² Dac muna ekaocñec hazéc wañamuma humumacac zétecgé amumaoc. Wanju manñocnéñ nañ imuhucñec wammimac. Wanju nambérac ieneñ neñgoc manñoc hécgina hazéc waj énécmima humumu niñac onopocmu.

¹³ Wanju nuac qacna niñac ic moczon yanda hazéc waj énécmimu. Wanju méhnéh selima nanñkeru tetcgia wanju Miñ Kewunéh késama kekec hémbénañguc opocmac.

Zébiri qébiri icnéñ hama kisikiyon mihicñimac.

¹⁴ Kecma Biria miñina iwawai mebirianzac iminéh ocmuñ téréyaiguc nanu, (Olonzu ini ac imuac hénia niñasarimu.) hémma Yuda baec igucñec ic embac ieneñ neñgacma baec boñaiguc kemmu.

¹⁵ Wanju ic méñ ama qahaiguc taczac inéh mama iwawai méñ ama qeriaiguc hezac imi memañ zé ménda mama emmac.

¹⁶ Ic méñ aiguc keczac inéh malekuya andiaiguc hezac imi memañ zéma ménda liliñgémac.

¹⁷ Nalé imuaru embac tosara hériginaguc zéma neñgoc tosara merac namu gumu énécmianzu ieneñ qenzeñ manzeñ yanda mihicñimu!

¹⁸ Yéwéri imi kia naléyaiguc ménda hicñimac niñac welecñimu.

¹⁹ Nalé imuaru qenzeñ manzeñ méréra mén hicñimac imuac niñac imuhuc zézu. Qenzeñ manzeñ imuhucya imi Anutunéh baec kurumeñ zéyu hicñiyecac hezac imuac suraiguc méñ ménda hicñiyec. Wanju kecma imuac andiaiguc imuhucya imi munñguc ménda hicñimac.

²⁰ Nalé imi becneq Miñ Kewunéñ focdac ménda metecgéwacneq imi ic méñnéñ selima nankeku késamacac séc qahac wambacneq. Ichéra gési énécmiyeq ionac ninjac wamma nalé imi meducniyu hotonja waneq.

²¹ Wanju nalé imuaru méñnéñ Kristo you nonac muru hincjizac me Kristo eri ionac muru hincjizac imuhuc zéyu ménda ninzéñgému.

²² Imi mia Kristo ikora zéma kua meme ic ikora hincjima hia wammucac séc wanju gési énécmimia imi ikoc wanj énécmiwinj zé séséc zéma haka méréra baec ic enej memucac séc qahac imuhucya memu imucac ninjac imuhuc zézua.

²³ Ac imi walac walac énézézua imucac héñgaleñ wamma kecmu.

²⁴ Wanju nalé imuaru, qenzeñ manzeñ yanda imucac andiaiguc kaiwe asac mararaja bekéma sinjidéñgéyu maso asaha qahac wammac.

²⁵ Wanju ménni sikiluc imi kurumeñ igucneq madaru kuc yanda yanda kurumeñiguc hezac iminéñ hirimac.

²⁶ Wanju dunja Icac Naña hosusu qahaiguc kuc yandayaguc zéma edamu yandayaguc hayu ic embac ieneñ héndacmu.

²⁷ Wanju nalé imuaru inéñ kua meme unjahéra méli énécmima ic embac gési énécmimia ini baec zécgéria kemboñ qahac igucneq zéma baec kurumeñ néwéc néwéc igucneq qutulange énécmimac.

²⁸ Fik ic imi hémma qelumbec ac hénia imi yomuhuc ninjareñ gému; Imucac hawa bébelacgia érema imuarunec séra qeyu hémma kaiwe naléya hosuru wanzac imuhuc zéanzin.

²⁹ Ini imuhucyanec iwawai imuhucya imuhucya hincjiyu hémma inéñ hosucgé nénécmima nagu andiaiguc nanzac imuhuc ninjegicmu.

³⁰ Ni hélacneq énézéwa baeciguc hincjisaiya keczu ini ménda qahac wanjicneq ac imucac héla hincjidacmac.

³¹ Baec kurumeñ imi qahac wammac, néñ nuac acna imi ménda qahac wammac.

3égesigési yanda imucac kaiweya zéma kaiwe kiwa imi ic méñnéñ ménda ninjac.

³² Wanju imucac kaiweya zéma kaiwe kiwa imi ic méñnéñ ménda ninjac. Kurumeñac kua meme unja imi enej ménda ninzu. Naña acguc ménda ninjac. Manjoc eneyaneq téngéñ ninjac.

³³ Nalé ménda ninzu imucac ninj técgina nimma kecmu.

³⁴ Ic méñnéñ amaya waima baec horu kemmac ninjac welen qeqehéra iwawai galeñgému ninjac énézéma aigina méndéñ énécmima nagu galeña i kawaliya mema kecmac ninjac ai buña énécmiyeq ésécneq.

³⁵ Ama minjina imi némac naléyaiguc hamac? Mariya me sinji yanda me kuruc qacanzac imuaru me sinjunc imi ini ménda ninzu. Imucac ninj ini técgina nimma kecmu.

³⁶ Wanju gau yanda hekecgic élanzanheq hama inicbac ninjac.

³⁷ Ewa qeli qelineq kecmu. Ac zézua imi onac sac qahac, ic embac tosara ini momacneq.

14

Yesu qewin zéma hénaya hocgic.

¹ Nagu sacyaguc ogicma kenjic imucac tac ninj zéma saméñ yisya qahac imucac tacninj imi ai meme éréhéq heyu bec hamac. Nalé imuaru hofac oo

ic ionac kiwa zéma hénac acac kiwi ic ienen Yesu dimuhuc ikoc wammima késama qemu niñac hochoc ai megic.

² Mema yomuhuc zégic; Tac ninin naléyaiguc qahac, ic tosara ienen qewelon qewu niñac.

Embac méhéné Yesu haléc naecmiyec.

³ Wañu Yesunén Betania ama arenjaiguc kemma ic méné qara Simon becne wizi seliayaguc* kerec iwac amaiguc emma nene nema tarec. Taru embac méhéné nadaac halécya héméné hiabia bonja enenja imi kirunaguc mema hama qésemma orucya qahaiguc moczon qocgémiyec.

⁴ Qocgémiyu ic tosara tacgic ienen ningic biriyu enjaocnec eminin wamma yomuhuc zégic; Némac nin haléc imi enjac audaczac?

⁵ Iminén kiriru soukiwa ic méhac yawunac ai bonja ogicmacac séc imi mema ic maqeqeya énécmiwanec! Imuhuc zéma embac imi ac zémigic.

⁶ Wañu Yesunén yomuhuc énézéyec; Ini embac imi waigic taru. Ini némac nin embac imi yéwéri mizu? Embac imi ai hiabia menénzac.

⁷ Ic maqeqeya imi nalé séc iniguc kegic méra énécmiwin zéma nalé tosia hia méra énécmimu. Wañu ni mia iniguc nalé séc ménda kecman.

⁸ Embac imi kucyawac séciguc wanzac. Ni humuwa téngé némmu imuac wamma haléc héménagucné walac naecnénzac.

⁹ Ni hélacnec énézéwa, ini baec séc baec imuaru me imuaru bunja suruc hiabia imi zéau énécmiuiguc embac yomi ninqeli mima haka wanec imuac surucya imi momacnec zéau énécmimu.

Yudanén Yesu hofac oo ic ionac méraginaiguc opocman zé ac zikiyec.

¹⁰ Wañu tohotoho ic ionarunec méné, Yuda Karioto, inén Yesu ic onac méraginaiguc opocman zéma hofac oo ic kuaya ionac muru kejec.

¹¹ Kemma zéyu nimma ségiségi wamma soukiwa gémbin zéma zéseligic. Wañu inén Yesu méraginaiguc opocman zéma imuac naléyawac mambéc wanec.

Nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendon hayec.

¹² Samén yisya qahac imuac kendon hénihéniaiguc nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendon niñac rama unuangic. Imuac naléyaiguc tohotoho ichéra ienen Yesu qesimima zégic; Singa dimuaru hezac? Ama dimuaru kemma nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendon niñac rama imi oma haigenni newéséman?

¹³ Imuhuc zégic merac éréché méli érécmima zéyec; Iri ama arenja yandaiguc kenjic ic méné kewuciguc doku hima huama kenju mihicjima méndac mimaoc.

¹⁴ Méndac miyic ama méhiguc enu imuaru emma ama minjina yomuhuc ézémac; Kiwi icné yomuhuc zézac; Ama qeria dimuaru tohotoho ichéna iniguc nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendon niñac rama imi newin?

¹⁵ Imuhuc ézéyic ama qeria kunen yanda méné qacyaiguc hezac imuaru oragicma kenju dun tatac iwawai imi lémbécma arenjégic heyu hémma imuaru nonac iwawai imi mindinimaoc.

¹⁶ Imuhuc zéyu merac éréhé ieren ama arenja yandaiguc keremma Yesu zéyec séc imi mihicjima nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendon niñac iwawai mézézénjyoc.

* 14:3: Kiwi tosaraiguc; lepra wizi.

17 Waŋu maria waŋu kaiwe kiwa hiŋgaru Yesu tohotoho ichéra 12 iniguc harégic.

18 Waŋu nene nema tacma Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ni hélacnec énézéwa, onarunec méh niguc nene nema taczac iminéh andé numac.

19 Imuhuc zéyu ienéh ewagina goro waŋu eŋac eŋac qesimima yomuhuc ézégic; Hélaenec, ni qahac! Gi nuac zézan?

20 Zégic yomuhuc énézéyec; Tohotoho ic 12 onarunec méh niguc zégic momacguciguc saméh quduŋgéma nezac imi mia.

21 Icac Naŋa i iwac niŋ ogic hezac imuhucnec kemmac. Waŋu ic méh andé gemimac iminéh bakia yéwéria memac! Ic imi nenjoc héri qeri igucnec ménda hiciŋiwacnec iminéh hia wambacnec.

Yesunéh sisipac ac qelia zénénécmiyec.

22 Waŋu nene nema tacma Yesunéh saméh mema ewa hia ac ézéma kuma énécmima zéyec; Megic yomi nuac séwi busuna.

23 Imuhuc zéma waiŋ sokoc mema ewa hia ac ézéma énécmiyu i moczoŋ nedacgic.

24 Negic énézéyec; Sac yomi nuac zikiziki ac qelia imuac sacya, imi ic embac sasala onac niŋ wamma qocgéyi.

25 Ni hélacnec énézéwa, Ni waiŋ méh muŋguc ménda nema kecma Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda qeriaiguc méh qeliawac nemaŋ.

26 Waŋu ienéh legic méh héima ama imi waima Oliwa baec boŋaiguc eŋgic.

Peteronéh Yesu dimuhuc qaecgémimac imuac ara zéauyec.

27 Waŋu Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ni rama galeŋ qehumuwa rama héndémma keŋha wammu.

Ac imi ackuazéciguc oyec hezac. Imuac niŋ deguc siŋiya ini momac yanda wainémma néŋgacdacmu.

28 Waŋu humuc igucnec yacma Galilaia baeciguc onac miha mema kemmaŋ.

29 Imuhuc zéyu Peteronéh yomuhuc ézéyec; I momac yanda waigémmu gezan. Waŋu ni qahac.

30 Zéyu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Ni hélacnec gézéwa, deguc siŋiya kucruenéh hatac éréhéc ménda qarunec gi hatac haréwéc qaecgé némbésémaŋ.

31 Zéyu Peteronéh seli seli wamma zéyec; Ni ménda waigémmaŋ. Giguc humumaŋ zé humumaŋ. Waŋu kilenɗac ménda qaecgé gémmaŋ. Imuhuc zéyu tosara moczoŋ imuhucnec zédacgic.

Yesunéh Gesemane baec boŋaiguc zéwelerec.

32 Waŋu ienéh baec méh gara Gesemane imuaru hagic. Hama Yesunéh tohotoho ichéra énézéyec; Ini yomuaru tagic ni kemma zéweleeba.

33 Imuhuc zéma Petero, Yakobo zéma Yohane onagiru keŋgic qeria yéwériyu ewaya goro waŋec.

34 Waŋu énézéma zéyec; Ni humumaŋac séc ewananéh ewa biric yanda wanzua, imuac ini yomuaru gau ménda hema zenzeŋ qeli qeli kecmu.

35 Imuhuc zéma komora méh kemma baeciguc mama sicgéma nalé yéwéria imi hia ogicmimacac niŋ zéwelerec.

36 Waŋu yomuhuc zéyec; Aba Maŋgocna, gi iwawai moczoŋ hia medacanzan. Nuac sokoc yomi nuarunec nuagicna, waŋu nuac siŋna qahac guac siŋganéh seligimac.

³⁷ Wanju inéj lilingéma hama iniru gau hegic Petero yomuhuc ézéyec; Simon, gau hezan? Nalédac hotonja imi zenzen qeli qeli hia ménda keczan?

³⁸ Kic qeli kecma zéwelecgcic, qahac wanju manam batuciguc mama unuwac ninjac. Qeriginanéj imuac wanzac, néj séwiginanéj bébélacgia.

³⁹ Imuhuc énézéma munjuc lilingéma walac zéyec ésécnec zéma zéwelerec.

⁴⁰ Ménguc lilingéma hama iniru gaunec hegic. Wanju ienen gau igucnec yacgic, néj kicgina yéwéria wanec. Wanju néma ac zéwiñ zéma osigic.

⁴¹ Wanju munjuc lilingéma hayu hatac haréwéc wanju énézéyec; Ini gaugina hemanec keczu? Imi sécgézac, nalé imi ducñzac. Héngic Icac Nanja andé qemima oporu biria meme ionac méraginaiguc enzac.

⁴² Yacgic kenni. Héngic, andé qeqe icnéj hosucninu hazac.

Hazéc ienen Yesu késagic.

⁴³ Imuhuc énézémanec nanju tohotoho ichéra ionarunec mén, Yudanéj wininiyec. Wanju inéj sac qahac, hofac oo ic kuaya zéma hénac acac kiwi ic zéma galen ienen ic tunj mén méli énécmigic sou legicginaguc hagic.

⁴⁴ Andé qeqe ic inéj bec yaré ic iniguc séséc imi yomuhuc énézéma arengéyec; Mérac kiric nemiwa hémma imi mia zéma késama galenéma kemmu.

⁴⁵ Wanju inéj haréma focnec iwaru kemma, Kiwi icna! zéma kiric nemiyc.

⁴⁶ Nemiyu méragina suluma késagic.

⁴⁷ Késagic maréñaiguc nanjic ionac murunec ménéné souya héréma hofac oo ic kiwawac welen qeqe ic ménac gezawa qeriru mayec.

⁴⁸ Wanju Yesunéj yomuhuc énézéyec; Nuac ninjic kowu nene ic wanju népésiwiñ zéma sou legicginaguc hazu?

⁴⁹ Ni kaiweya kaiweya iniguc kecma ocmunj téréyaiguc ku énécmiwa ménda népésigic. Wanju ackuazéc kiwi téréyaiguc hezac imuac héla hémac.

⁵⁰ Wanju tohotoho ichéra moczonj waimima néngacgic.

⁵¹ Wanju sac qeli mén gau hehe maleku sac aturuma Yesu méndaru késagic

⁵² gau hehe maleku imi hetecgé gilima katanec néngarec.

Yesu kua meme ic ionac méraginaiguc opocgic.

⁵³ Wanju ienen Yesu késama hofac oo ic kiwawac amaiguc kengic. Wanju ama imuaru hofac oo ic kiwa moczonj zéma galenhécgina zéma hénac acac kiwi ic ienen tocgégic.

⁵⁴ Wanju Petero i lakec lakec méndacmima kemma hofac oo ic kiwawac ama deminjeriaiguc keremma welen qeqe ionac sugcinaiguc geric zonemma tarec.

⁵⁵ (55a) Wanju hofac oo ic kiwa moczonj zéma kua meme ic ienen Yesu opocgic qemu ninjac héipuc ac ninjac hocgic.

⁵⁶ Wanju ic sasalanéj ac ikoc sasala zégicac imi tanera momacguc ménda wanju (55b) mén ménda mihicnjigic.

⁵⁷ Tosaranéj namma ac ikoc yomuhuc zégic;

⁵⁸ Nini ninni, yomuhuc zéyec; Ni ocmunj téréya méranéj memeya yomi héndemma kaiwe haréwécac qeriaiguc ménj memañ. Wanju imi méranéj memeya qahac.

⁵⁹ Wanju ac imi zégic imi acguc acgina momacguc ménda wanec.

⁶⁰ Wanju hofac oo ic enenjaminenê sugina igucnec yacma Yesu qesimima zéyec; Gi ac bakia ménda zéwésémaŋ? Ic enen héipuc wanjamuma guac ac zézu. Imi némac ac?

⁶¹ Wanju inén en namma ac mén ménda zéyu hofac oo ic enenjanén munuc qesimima zéyec; Gi mia mepésianzin iwac Nanja Kristo me qahac?

⁶² Wanju Yesunén zéyec; Ni imi mia, wanju ini Icac Nanja i Kuc Minjina iwac héiyaiguc tackecma kurumenjac hosusuiguc hayu hémmu.

⁶³ Imuhuc zéyu hofac oo ic enenjaminenê eneya malekuya muzuracgéma énézéyec; Némac ninjac héipuc ic mén ninjac hoc kecbin?

⁶⁴ I Anutu zébiri qébiri wammima ac imi zéyu nindaczin. Wanju dimuhuc ninzu? Imuhuc qesiéncmiyu ic enen kua séc zétécgégic humucac bunja wanec.

⁶⁵ Imuhuc zéma tosara ienen sépécgéma kiwa osoma méragina kuma gema zégic; Gi kua meme ic keczanjiguc mérénén guzac imi zéna. Wanju welen qeque ienen méra tawé tawénén otogic.

Peteronén Yesu zéqaec wammiyec.

⁶⁶ Wanju Petero i emu sombenjiguc keru hofac oo ic enenjaminawac welen qeque embac ménénén hosuru hayec.

⁶⁷ Hama Petero geric zonemma taru hémma ézéyec; Gi Yesu Nazaretene i guc momacnec kecne.

⁶⁸ Zéyu Peteronén qaecgéma yomuhuc zéyec; Némac acac zézan imi ni ménda ninzua. Wanju imuac hénia imi ménda ninjasarizua. Imuhuc zéma néngacma somben mén ama kuaya hosuraiguc heyec imuaru hinggarec.

⁶⁹ Wanju welen qeque embac inén imuaru i munuc hémma ic embac lelecgéma nangic ini yomuhuc énézéyec; Ic yomi imi ionarunec.

⁷⁰ Wanju inén munuc qaecgéyec. Wanju nalé ménda horugiyu ic embac hosuru nangic ienen munuc Petero ézégic; Gi hélacnec ionarunec, gi Galilaia ic.

⁷¹ Zégic i eneyaoc zébiri amuma zéselima zéyec; Ic mérac nin zézu imi ni ménda ninzua.

⁷² Zéyu imuarunec kuruc qaru hatac éréhéc wanec. Wanju Yesunén Kurucnén hatac éréhéc ménda qaru geŋ haréwéc qaecgé némbésémaŋ imuhuc ézéyec imi Peteronén ninqelima siarec.

15

Yesu Pilatoac muru wagicma keŋgic.

¹ Ama gianjiyu imucgeŋnec hofac oo ic kiwahécgina ienen galen tosara zéma hénia acac kiwi ic tosara zéma kua meme ic moczon iniguc focdac tocgéma ewa momacguc wamma zéaren wandacma Yesu dérécgéma wagicma kemma Pilato iwac muru opocgic.

² Opocgic Pilatonén qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu me? Zéyu inén melemma zéyec; Geŋgaoc zézan.

³ Wanju hofac oo ic kiwa ienen képésira sasala zémigic.

⁴ Pilatonén munuc qesimima zéyec; Ninzan? Ienen guac képésic sasala zézu. Némac ninjac kitiwa mén ménda zézan?

⁵ Zéyu Yesunén ac mén munuc ménda melenju Pilatonén welicgéyec.

⁶ Nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac Kendonj séc Yuda ic ienenj hésa ama ic ménjac qara qacma hulacmimac ninjac Pilato welecmingic inénj ionac nin wamma ménj hulacmianjec.

⁷ Wanju nalé imuaru ic tosara ic embac onac qeri kumu wamma yaré meyacma wawanj meme imuac suraiguc ic ménj qehumugic énépésima hésa amaiguc onopocgic kegic, ionac sugcinaiguc ic ménj kerec, iwac qara imi Baraba.

⁸ Wanju ic embac tunj yanda ienenj haréma Pilatonénj haka wanjanjec séciguc munjuc wanj énécmimacac ninjac qesimigic.

⁹ Qesimigic Pilatonénj melemma zéyec; Yuda ic onac ic kewu imi wai énécmimanj ninjac wanzu?

¹⁰ Inénj hofac oo ic kiwa ienenj Yesu enj nimbupuc nimmima iwaru haigic imi ninjasaridarec. Imuac imuhuc qesiénécmiyec.

¹¹ Wanju hofac oo ic kiwa ienenj ic embac qeri kumu wanj énécmigic ienenj yomuhuc qacma zégic; Yesu waina taru Baraba hulacna mayu!

¹² Wanju Pilatonénj munjuc qesiénécmiyec; Imuhuc zézuiguc Yuda ic onac ic kewu zémianzu i dimuhuc wammimanj?

¹³ Zéyu ienenj munjuc qacma zégic; Ic imi ic héngeña wéndaraiguc qena!

¹⁴ Zégic Pilatonénj melemma énézéyec; Némac ninjac? Némac képésicac wanj? Imuhuc zéyu selianec qacma zégic; Ic héngeña wéndaraiguc qena!

¹⁵ Wanju Pilatonénj ic embac ninjic sécgémac ninjac Baraba hulac énécmima Yesu i mia hihilocnéj qema ic héngeña wéndaraiguc qemu ninjac yaré ic onac méraginaiguc haiyec.

Yaré ic ienenj Yesu zédesi wammigic.

¹⁶ Wanju yaré ic ienenj Yesu wagicma baec galeñac ama kewuya imuac deminj qeriaiguc keremma yaré ic tunj ménj énézégic moczonj hama qutulanjégic.

¹⁷ Wanju yaréac maleku qouc qoucga Yesu héimima hésa waiyagucnéj ic kewuac opoc ménj mizima orucyaiguc héimigic.

¹⁸ Héimima mepésima zégic; Ohec Yuda ic ionac ic kewu!

¹⁹ Imuhuc zéma unj qaulaleanéj orucyaiguc qema sépécgé mima siminj héima tacma sicgémigic.

²⁰ Zézerec wammidacma yaréac maleku qouc qoucga imi hetecgéma enjeya malekuya héigic hingacmiyu ic héngeña wéndaraiguc qemu ninjac wagicma sénjanjénj mama kenjic.

Yesu ic héngeña wéndaraiguc qegic.

²¹ Kemma hénaiiguc ic ménj ama areña ménj komora igucnec haréyu mihicnjigic. Iwac qara imi Simon, Kirene tauñ igucnec, Aleksande zéma Rufu iorac manjocgira. Wanju yaré ic enenj ic héngeña wéndara Yesuarunec wagicma seli seli wamma migic huayec.

²² Huayu Yesu wagicma baec ménj qara Golgota (Nenjanj aciguc; Oruc sic) imuaru kereñgic.

²³ Wanju baec imuaru wainj dokuiguc sacmasi qara mér imi haima lelecgéma Yesu migic inénj waiyec.

²⁴ Wanju ienenj i ic héngeña wéndaraiguc qedacma malekuya mérénénj méré késamu imi hémma nimbinj zéma sumbic néma sécgina méndémma késagic.

²⁵ Wanju kaiwe kiwa 9 kilok wanju qegic.

²⁶ Qema ou iwac oruha hanecgeña iguc ic kitiwa emma nanu imuaru ac wammigic sécyá yomuhuc oma qegic nanec, Yomi Yuda ic ionac ic kewu.

²⁷ Wanu kowu nene ic éréchéc momacnec ic hénggeña wéndaraiguc urugic mén héiyaiguc mén kanayaiguc nanoc.

²⁸ Wanu kiwi téréyaiguc ackuazéc heyu héla héiyec iminéñ yomuhuc; Biria meme ic qétégina olongic imuaru i momacnec olommigic.

²⁹ Wanu ic embac baec imi ogicma kenha wanjic ienen orucgina gilima yomuhuc zébiri mima zégic; Aaha, gi ocmuñ téréya héndemma kaiwe haréwéc imuac qeriaiguc mekizicgéman zéanzan imi mia.

³⁰ Deguc genjaocnec ic hénggeña wéndara igucnec metecgé amuma mana!

³¹ Wanu hofac oo ic kiwa zéma héná acac kiwi ic ienen imuhucnec zédesi wammima enawunec eminimma zégic; Ic tosara anjénggina tiénécmiyec, néñ eneya anjéña hia ménda tiamuzac.

³² Kristo Israel ic onac ic kewu inén ic hénggeña wéndara igucnec mayu hémmaguc ninzéngéwiñ. Ic urugic iguc momacnec nanjic ieren imuhucnec ac imuhuc zéma zébiri miyoc.

Yesu unjaya waimiyec.

³³ Kecma kaiwe kiwa 12 kilok wanu sinjínén baec sécgéma heyu kenkecma maria 3 kilok wanu tecgéyec.

³⁴ Mariya 3 kilok imuaru Yesunén selianec qacma zéyec; Eloi eloi lama sabaktani? Ac imuac hénia imi yomuhuc; Anutuna Anutuna némac ninjac wainénzan?

³⁵ Wanu ic hosuru nanjic ionarunec tosanenén nimma zégic; Ninjic, Elia héihéré mizac.

³⁶ Wanu ic ménénén foc kemma kondun kagalic mén doku howura winigaiguc qundungéma ic sun susuriaiguc zikima Yesu gumuma zéyec; Waigic mambéc hénni, Elianén hama wagicma mamac me qahac.

³⁷ Wanu Yesu i munjuc kucnec qaru unjaya waimiyec.

³⁸ Waimiyu maleku horua yanda zaki téréya nezicgéma nananec imi namuna igucnec ounec zuracgéma emu héniaiguc tecgéyu éréhéc wanec.

³⁹ Wanu yaré ic qété 100 ionac galéngina mén Yesuac wésiaiguc namma hénu humuyu yomuhuc zéyec; Hélacnec, ic yomi Anutuac Nanja kerec.

⁴⁰ Embac tosara enen momacnec lakec namma héngic. Wanu ionac sugcinaiguc Maria Makdalanec* zéma Yakobo komora zéma Yose iorac nenjogcira Maria zéma Salome i momacnec nanjic.

⁴¹ Ienen Galilaia baeciguc Yesu méndacmima welen qemima kecanjic. Wanu embac sasala tosara Yesuguc Yerusalem éréma hagic ienen momacnec imuaru nanjic.

Yesu hoc kifanjaiguc haigic.

⁴² Orañ imi Sabata tac ninñ, deguc imi imuac zérén qérén naléya, imuac nin ama sinjiman zé wanu,

⁴³ ic mén qara Yosefe Arimataia ama arenja yanda igucnec inén bawa ménda yandiyu Pilatoaru kemma Yesu qamocya ninjac qesiyec. Wanu ic imi kua meme tun ionac kiwa enenja kecma Anutuac héngalen ama arenja yanda imuac mambéc kecanec.

* 15:40: Aram ac Migdala; Nenñ aciguc neun kiropo ama lesu herec enenja.

⁴⁴ Waṇu Pilatonéṇ Héléacnec bec humuzac? Imuhuc zéma nimma yaré ic qétégina 100 ionac galenḡina zéyu hayu yomuhuc zéma qesimiyec; Ic imi bec humuzac?

⁴⁵ Imuhuc qesimiyu yaré ic qétégina 100 ionac galenḡinanéṇ ézéyu niṇasarima Yosefenéṇ qamoc imi hia mema kemmac niṇac zéyec.

⁴⁶ Waṇu Yosefenéṇ kemma maleku qara linen imi boṇa mema Yesu qamora imi metecgéma maleku iminéṇ osoma mema kemma kic suaṇ hoc yanda qésémma kifañ yanda meyacgéḡic imuaru haima hoc mén qililiṇḡéyu kemma kuaya nézicḡéyec.

⁴⁷ Nézicḡéyu Maria, Makdalanec zéma Maria, Yoseac nenḡocya ierenḡ Yesu qamora dimucḡenḡ haigic heyec imi hima héṇoc.

16

Yesu humuc igucnec qelima yarec.

¹ Sabata nalé téréya tecḡéyu, Maria, Makdalanec zéma Maria, Yakobo nenḡocya zéma Salome i Yesu qamora naecmimu niṇac haléc héménḡaguc boṇa medacḡic.

² Waṇu Sondaiguc ama gianḡima kaiwe kiwa éréyu kic suaṇiguc kerenḡic.

³ Waṇu keṇkecma yomuhuc eminiṇḡic; Kicsuaṇ kuaya igucnec mérénéṇ hoc imi qililiṇḡé nénécmimac?

⁴ Imuhuc zéma kic hima héṇḡic hoc imi qililiṇḡ gégéyawac heyec, waṇu hoc imi kunenḡ yanda.

⁵ Waṇu kic suaṇ qeriaiguc keremma héḡinaiguc ḡenḡ ic merac ménḡ maleku horua lalac lalacyaguc taru hémma aurigic.

⁶ Waṇu inéṇ énézéyec; Zénénḡina ménda hiriyu. Ini Yesu Nazareteneḡ, ic héṇḡenḡa wéndaraiguc qegic i hémbiṇac zéma hazu imi ni niṇzua. Inéṇ bec qelima yarec. Yomuaru ménda hezac. Hehe duṇa haigic yomi héṇḡic.

⁷ Ini kemma tohotoho ichéra zéma Petero yomuhuc énézému; Inéṇ énézéyec séc walac Galilaia baeciguc kenzac. Imuaru kemma hémmu.

⁸ Zéyu embac ienenḡ zénénḡina hiriyu welicgéma kic suaṇ qeria igucnec focdac mama néṇḡacma keṇḡic. Waṇu bacḡina yandiyu ac imi ic mén ménda énézéḡic.

Yesunéṇ hicṇi énécmima ai memu niṇac meseli énécmiyec.

⁹ Yesunéṇ Sonda gianḡ gianḡacnec qelima yacma Maria Makdalanec, becneḡ uṇa biria 7 nesi énécmiyec embac imi walac hicṇimiyec.

¹⁰ Hicṇimiyu kemma ic tosara Yesuguc kecaṇḡic ienenḡ siacma keḡcic suruc waṇ énécmiyec.

¹¹ Waṇu ienenḡ Yesu qelima yacma embac hicṇimiyec suruc imi nimma ménda niṇzénḡéḡic.

¹² Waṇu imuac andiaiguc ionarunec ic éréhéḡ ama ménḡiguc keṇoc. Hénaiguc Yesunéṇ kic tanera melemma hicṇi érécmiyec.

¹³ Hicṇi érécmiyu kemma tosara énézéyic imi imuhucnec ménda niṇzénḡéḡic.

¹⁴ Imuac andiaiguc tohotoho ichéra 11 toḡgéma nene nema tacḡic hicṇi énécmiyec. Waṇu Yesu qelima yaru héṇḡic ienenḡ imuac ac suruc énézéḡic. Waṇu qerigina seligiyu ménda niṇzénḡéḡic niṇu ménda sécḡéyu ac waṇ énécmiyec.

¹⁵ Waŋu toroqema yomuhuc énézéyec; Ini baera baera kemma ic keczu séc buŋa suruc hiabia imi énézému.

¹⁶ Ninzéŋgéma doku naecmac imi Anutunéŋ késayu kekec hémbénaŋa kecmac. Waŋu ménda ninzéŋgému imi késpedesgina niŋac zétécgé énécmimac.

¹⁷ Ninzéŋgému i haka icnéŋ ménda memeya yomuhucya méndac énécmimac; Nuac qacnaiguc uŋa biria nesi énécmimu, waŋu ac méréra zému.

¹⁸ Mokoleŋ késama doku kumiŋaguc negic ménda mebiri énécmimac, ic hafiginaguc ionac orucginaiguc méragina haigic hafigina qahac wammac.

Anutunéŋ Yesu wagicma eŋec.

¹⁹ Miŋ Kewu Yesunéŋ ac énézédaru Anutunéŋ i wagiru kurumenjiguc emma Anutuac héiyaiguc tarec.

²⁰ Waŋu tohotoho ichéra ieneŋ kemma ama baec séc ackuazéc imi zéaugic Miŋ Kewunéŋ iniguc momacnec ai meyu haka icnéŋ ménda memeyanéŋ hicŋi énécmima ackuazéc imi meseliyec.

²¹ (Ménda hezac)*

²² (Ménda hezac)

* **16:21:** Kiwi tosaraiguc kiwi yomuc tetecgiaiguc yomuhuc ooyawac hezac; Embac imi fodac Petero zéma iwac alahéra haka hicŋiyec imi énézéyec. Imuac andiaiguc, Yesunéŋ ic embac dimuhuc aŋgég tiénécmimac buŋa suruc téréya zéma hémbénaŋa imi énézému niŋac tohotoho ichéra méli énécmiyu baec nówéc nówéc kengic.

Luka

Yesuac suruc yomi Lukanéj Tiofiluac oma miyec.

¹ Neŋaŋ sucninaiguc haka hélacnec hicŋi nénécmiyec imuac ac suruc imi areŋgéma owiŋ zé sasalanéŋ batucgéma aigina hénigic.

² Imi mia hénihéniya igucnec kicginanéŋ hémma ackuazéc imuac héipuc ic zéma ai ic kecgic ienenj nénézéigic séc dindinanec ogic.

³ Ni acguc haka imi moczoŋ hénihéniya igucnec dindinanec niŋgésima hicŋi hicŋima éréyec séc areŋgéma oma ic kewu eŋeŋana Tiofilus guac haiwa hamac iminéŋ hia wammac zéma niŋi.

⁴ Imuac mia kiwi yomi olomma ackuazéc gézégic imi hélacnec zéma nimbésémaŋ.

⁵ Herodenéŋ Yuda baec imuac ic kewu kerec nalé imuaru ic ménj kerec, qara imi Zakaraia. Inéŋ hofac ooic ménj qara Abiya iwac ai areŋ igucnec. Waŋu Zakaraiaiwac iniŋa imi Aronac sac kitic igucnec. Waŋu iwac qara imi Elisabete.

⁶ Ierenj imi Anutuac kiwaiguc solananeŋ kecaŋoc. Kecma Miŋ Kewuac zézé seli zéma hénia ac moczoŋ képésic qahac tohoma kecaŋoc.

⁷ Waŋu Elisabete imi héfiŋac kecaŋec imuac niŋ ierenj qeligira qahac kecma ic embac yanda waŋoc.

⁸ Nalé sura ménju Zakariaianéŋ eŋeya ai ic tuŋa ionac ai nalégina ducŋiyu hofac oo ai imuac galeŋ wamma Anutuac wésiaiguc ai mema kerec.

⁹ Waŋu hofac oo ic eŋaŋ hakagina tohoma sumbic négic Zakaraiaiwac ai buŋa waŋu Miŋ Kewuac ama téréyaiguc emma héfac héménaguc héimiyec.

¹⁰ Héimiyu hofac oo ai imuac suraiguc ic embac moczoŋ yanda ienenj séŋgaŋgeŋiguc zéwelec welec ai mema naŋgic.

¹¹ Waŋu Miŋ Kewuac kua meme uŋa ménéŋéŋ iwaru wininima hofac oo zaki téréya imuac héiyaiguc naŋec.

¹² Naŋu Zakarianéŋ héŋu qeri yéwéc wammiyu bac yandi yandinéŋ sécgémiyec.

¹³ Imuhuc waŋu kua meme uŋanéŋ yomuhuc ézéyec; Zakaraia, bac yandi yandi ménda wanna, zéwelec welecga imi niŋgéŋgéŋa waŋec. Imuac iniŋga Elisabetenéŋ héri haima merac ménj megémmac. Megéŋu iwac qara Yohane zéwésémaŋ.

¹⁴ Waŋu guaru ségiségi yanda hicŋimac. Hicŋiyu ic embac sasala ienenj iwac hicŋi hicŋiya niŋac ségiségi wammu.

¹⁵ Ségiségi wammu imi hénia yomuhuc niŋac; Inéŋ Miŋ Kewuac kiwaiguc kunenŋina wamma kecmac. Waŋu inéŋ waiŋ zéma doku selia imuhucya méndagucnec nemac, néŋ neŋgocyawac héri qeriiguc heyunec Uŋa Téréyanéŋ ewa qeria sécgémima hemac.

¹⁶ Sécgémiyu Israelac qelihéra sasala melenj énécmiyu Miŋ Kewugina Anutuac muru lilingéma hamu.

¹⁷ Qeri uŋa zéma kuhanéŋ Eliawac séc hemiyu, Miŋ Kewu ménda hayunec miha mema hama maŋgoc ionac qerigina melenju nambérac ionac lilingémac. Ewa seli ic melenj énécmiyu ic solanŋa ionac niniŋ areŋ imuac wamma lilingému. Imuhuc wamma Miŋ Kewuac héniaorinj sécyá zémindinŋ énécmiyu iwac mambéc kecmu.

18 Kua meme uñanén imuhuc ézéyu nimma Zakaraianén ac kitiwa yomuhuc melenec; Ni imi ic yanda, wañu iniña acguc yawuña sasala yanda, imuac dimuhuc acga imi niñasariman?

19 Zéyu kua meme uñanén yomuhuc ézéyec; Ni qacna Gabiriel, Anutuac kiwaiguc nanaña imi mia. Anutunén buña suruc hiabia yomi gézéma zéau gémman zé méli néñu mazua.

20 Ninzan, acna zéwa ménda ninzéggézan, imuac niñ degucmuacnec gi ac zéwésémanac séc qahac wamma ac qahac kecnanec haka imi hicñimac. Naléya ducñiyu acna imuac héla hicñimac.

21 Wañu Zakaraianén Anutuac ocmuñ téréya qeriaiguc nalé ogicma keru, ic embac ieneñ iwac mambéc kecma welicgégic.

22 Imuhuc wañkegcic inén ionac muru mayec. Wañu ac zémacac séc qahac wañec. Wañu ic embac ieneñ imi inén ocmuñ téréya qeriaiguc iwawai tanec mén héñec imi niñtegicgic. Wañu inén méranén séséc sac wañ énécmima ara qahacnec kerec.

23 Wañu welen qeqeyawac ai meme sasala imi welen qeyu tecgédaru amayaiguc lilingéma keñec.

24 Kemma keru ai meme tosara hama keñu iniña Elisabetenén hériyaguc wamma maso méra mén sanjima kerec.

25 Kecma yomuhuc zéyec; Sura yomuac Miñ Kewunén nuac wannémma ic embac suginaiguc gamuna qahac wammac niñac haka imuhuc wannéñec.

Kua meme uñanén Maria hicñimiyec.

26 Maso 6 wañu Anutunén kua meme uña Gabiriel Galilaia baec Nazarete tauniguc mélimiyec.

27 Mélimiyu embac seraña mén qara Maria iwac muru keñec. Wañu embac imi ic mén qara Yosefe Dawidiac hicñisai areña imuarunec iwac iniñ buña qemigic kerec.

28 Wañu hosucgé mima yomuhuc ézéyec; Ohec wahec! Anutuac héñsorocya, Miñ Kewunén giguc keczac.

29 Imuhuc zéyu Marianén kuney yandanec niñbipima yomuhuc niñec; Némac niñ imuhuc yai zézéna zézac?

30 Wañu kua meme uñanén yomuhuc zéyec; Maria, Anutunén ewa hia wañgénu hénzan imuac niñ gi bacga ménda yandiyu.

31 Ninzan, gi héri haima nanja mewéséman. Wañu qara imi Yesu zéwéséman.

32 Inén Miñ Kewu wamma keru, iwac qara imi Eñeña miñinawac Naña zémimu. Wañu Miñ Kewu Anutunén iwac sakoña Dawidiac tatac edamuyaguc imi iwac miyu tacmac.

33 Wañu Yakopac qelihéna ionac ama séc ic kewu wañ énécmima keru, iwac hénhalen ama areña yanda imi nalé hémbénaña tetcgia qahac hema emma kecmac.

34 Imuhuc zéma zéyu, Marianén kua meme uña yomuhuc ézéyec; Ni ic hénia ménda nimmanec seraña keczua, imuac niñac haka imuhucyanén dimuhuc hicñi némmac?

35 Zéyu kua meme uñanén ac kitiwa yomuhuc melemma ézéyec; Uña Téréyanén guaru mayu Eñeña miñinawac kuhanén hoturu gémmac. Imuac

ninjac merac mewésémanj imi téréya. Wanju iwac mia Anutuac Nanja zémimu.*

³⁶ Ninzanj, sac kiticga Elisabete héfiŋa zémimianénj yawuŋa sasala yanda wammaguc merac ménj héri haima keru, bec maso 6 wanzac.

³⁷ Némac ninj, Anutuaru imi haka osiosiya ménjnéj ménj ménda hezac.

³⁸ Imuhuc zéyu, Marianénj yomuhuc ézéyec; Ni Minj Kewuac welen qeqe embac, imuac zézanj imuac séc hia hicŋi némmac. Imuhuc zéyu kua meme unja iminénj waima kenjec.

Marianénj Elisabeteac kemma ara ninjec.

³⁹ Kenju sura ménj imuaru, Marianénj yacma kemma Yuda baec bonja ménju Yuda tauŋiguc focdac ekenjec.

⁴⁰ Ekemma 3akaraiawac amaiguc emma Elisabete yaizézé ac wammiyec.

⁴¹ Wammiyu Elisabetenénj Mariawac yaizézé ac ninjec imuarunec, merac qeriaiguc heyec iminénj qitic qeyec. Wanju Unja téréyanénj Elisabeteac ewa qeriaiguc sécgé miyec.

⁴² Sécgé miyu ewaya meyu enj kucnec qacma yomuhuc zéyec; Embac, gi embac tosara sucninaiguc guagiru mérianj yandagaguc wanzanj. Wanju héri qerigawac héla gocmia imi acguc mérianj yandayaguc wanzac.

⁴³ Minj Kewunawac neŋgocyanénj nuaru hazac. Haka yomi némac hiana ninjac wamma hicŋinénzac me?

⁴⁴ Zéwa ninna, yaizézéganénj gezacnaiguc hingaru, kokocnanénj qeri-naiguc qitic qema ségiségi wanzac.

⁴⁵ Ackuazéc ézéyec imi hélaguc wandacmacac hezac hénia imuac ninjac ninzégyéyec embac imi mérianjaguc.

Mariawac mepé qepésiac legic.

⁴⁶ (46a) Wanju Marianénj yomuhuc zéyec; (48a) Inénj enjeya welen qeqe embac nidac imuhucyawac kiwa hinénjec. (46b) Imuac ninj qeri unjananénj Minj Kewu mepésizac.

⁴⁷ Qeri unjananénj Anutu nuac aŋgénj titi miŋina iwac ninj wamma ségiségi wanzac.

⁴⁸ (48b) Zéwa ninjic, tetcgia qahac emma kemma ic embac hicŋisaiya moczoŋ yanda imi nuac ninj mérianjaguc zénémnu.

⁴⁹ Kuc miŋinanénj nuaru kiwi yanda mezac, wanju iwac qara imi Téréya!

⁵⁰ Anutu sigémimia ionac muru Anutuac goi héihéi yandanénj qeli yackumu emma emma he énécmimac.

⁵¹ Inénj méria suluma wawanj meme kuhaguc yanda wananzac. Inénj ewa niniŋginaiguc séwi enjénj ninanzu ic imuhucya héndénj énécmianzac.

⁵² Inénj ic kewu tatac igucnec ic kuc buŋaginaguc imi memaénéc mianzac, qeri memaamuma kekec imi meyac énécmianzac.

⁵³ Ic yaka ninj humuanzu ionac imi iwawai hia bia tiénécmianzac, néj iwawaigina sasala he énécmimia imi méragina héla qahac nesi énécmiyu enj kenanzu.

⁵⁴ (54a) Inénj enjeya wésé niniŋa ninqelima

⁵⁵ (55a) yanda hécnina zikiziki ac énézéyec séc (54b) welen qeqe ichéra Israel imi méra énécmiyec. (55b) Wanju Abaraham zéma iwac qelihéra ionac imi tetcgia qahac wanj énécmianzac.

* 1:35: Me Merac mewésémanj. Wanju iwac mia Téréya, Anutuac nanja zémimu.

⁵⁶ Wañu Maria imi Elisabeteguc keríc, maso haréwéc tecgéyu, lilingéma amayaiguc keñec.

Yohane hicñiyec.

⁵⁷ Wañu bec Elisabetenén naléya hayu nañja meyec.

⁵⁸ Wañu ama momachéra zéma eneya sac kitichéra ieneñ Miñ Kewunén goiya kunenñ yanda héimiyec imi nimma iguc momacnec ségiségi wañgic.

⁵⁹ Ai meme 8 wañu meracac séwi taséya hericbiñ zé hama mañgocyawac qac imi mema Zakaraia zéwiñ zé wañgic.

⁶⁰ Wañu neñgocyanén qetali énécmima zéyec; Qahac, qara imi Yohane zéwiñ.

⁶¹ Zéyu zégic; Ee, sac kitichécgina suginaiguc qac imuhuc zémimia mén ménda keczac.

⁶² Zégic ménda sécgéyu mañgocyanén méré zémimia wammac zé ninzac? Imuhuc zéma nimma qesinimbiñ zé, méranén séséc wammigic.

⁶³ Imuhuc wañgic inén hilañenñ zéma zékalaña niñac wañec. Wañu keñ mehamu migic, qara imi Yohane imuhuc oyu, hémma welicgégic.

⁶⁴ Wañu duña kuaya zéma ezelaña momacnec hulacmimia wañu, acac wamma Anutu mepési miyec.

⁶⁵ Wañu ic ama lelec lelec kecgcic imi enenñ ac imi nimma zénéngina hiriyec. Wañu Yuda baec boña séc haka imuac eminimma kecgcic.

⁶⁶ Wañu Miñ Kewuac mérianén iwaru imuhuc heyec imuac niñac, suruc imi niñgic séc ac imi qeriginaiguc késa kecma yomuhuc zéañgic; Merac imuhucyanén yandima ic dimuhucya wammac me?

Zakarianén bianñac ara zéma Miñ Kewu mepésiyc.

⁶⁷ Wañu mañgocya Zakarianén Uña téréyanén qeria sécgéyu bianñac ara yomuhuc zéyec;

⁶⁸ Anutu i mama hama ic embachéra neñañ doenina meyec. Mepé qepésinina imi neñañ Miñ Kewunina Israelac Anutuac muru hemac.

⁶⁹ Wañu nonac niñ wamma welenñ qeqeya Dawidi iwac ama arenhéra neñañ muru añgén titiac ilicya† meyac kumu nénécmiyec.

⁷⁰ Imi mia baec yomuac nalé hama keñec sura imuaru eneya ichéra téréya Anutuac tilijñ tilijñ ic ionac kuagina mema ackuazéc nénézéyec séciguc

⁷¹ hazécnina ionac murunec zéma nimbiri wañ nénécmianzu ionac méragina igucnec metecgé nénécmima añgénñina tiyec.

⁷² Inén yanda hécnina goi héihéi wañ énécmimañ zé iniguc sisipac ac téréya zéseliyec imi mia niñqeliyec.

⁷³ Imi mia sisipac ac yandanina Abaraham zéselimiyec imi mia.

⁷⁴ Bac yandi ménda wamma eneya mepésimiwiñ niñac hazéc hécnina ionac méragina igucnec metecgé nénécmiyu,

⁷⁵ Miñ Kewuac wésiaiguc kecma météré amuma képésic solañ kecma kekecnina séc welenñ qemiwiñ niñac zéseliyec.

⁷⁶ Merac gi Eñeña yandawac kua meme ic zégéngéña wammac. Miñ Kewuac wésiaiguc miha mema kemma iwac hena mézézén géwésémañ.

⁷⁷ Imuhuc wamma añgén titiac niniña képésic waiwai igucnec hahaya imi Miñ Kewuac ic embachéra énézéna niñasarimu.

⁷⁸ Anutuninawac wése niniñ imi bénzéña, imuac niñac ou kurumenñ igucnec kaiwe ésécnec neñañ muru éréma ha nénécmimac.

† 1:69: Hénia imi kucya.

⁷⁹ Mama hama sinji zéma humucac tunumanjiguc tatara neŋaŋ measari nénécmima hénanina luaeac hénaiŋuc qindinji nénécmimac. (Zakaraianén imuhuc zéyu tegyéec.)

⁸⁰ Waŋu merac imi séwiya yandiyu ewa qeria momacnec meseli mimia waŋec. Waŋu baec kisiaiguc kerecac Israel ic onacmuru wininiyec.

2

Yesuac hicŋihicŋiya.

¹ Nalé imuaru Roma ic* eŋeŋagina Kaisa Augusitonén ic embachéra ionac qacgina mema odacmu niŋac zézé seli ac oma haiyu eŋeya héngalen baera séc kendarec.

² Waŋu ic kewu Kirinionén méra bawu kecma Siria baec yanda imi galenŋéyec. Waŋu nalé imuac suraiguc ic embac qac areŋgina megic hatac momacguc waŋec.

³ Waŋu ic embac ienenj moczonj qacgina zégic oénécmimu niŋac eŋaŋ taungina séc lilingéma kendacgic.

⁴ Yosefe imi Dawidiac sac kitiŋ igucnec imuac niŋ, i acguc imuhucyanec Galilaia baec Nazarete tauŋ imi waima Yuda baeciguc Dawidiac ama areŋa yanda qara Betelehem imuaru

⁵ eŋeya qara zéyu omimu niŋac ininj buŋa qemimia Maria hériyaguc imi wagiru ekawu ekeŋoc.

⁶ Ekemma kerac Maria merac meme naléya imi waŋec.

⁷ Waŋu embac iminénj naŋa méréc merac meyec. Waŋu ic kian amaiguc iorac ama duŋ ménj ménda he érécmiyu, merac imi malekunén osoma burumakao wedeyaiguc haiyu heyec.

Rama galenhéra zéma Anutuac kua meme uŋahéra.

⁸ Waŋu nalé imuhucgeŋ baec imuhucgeŋ rama galenj tosara baec kisia lulucyaguc imuaru tacyac wamma sinji imuaru ramahécgina héngalen wamma kecgic.

⁹ Waŋu Miŋ Kewuac kua meme uŋa méŋnéŋ wininima hosucginu naŋu Miŋ Kewuac edamuyanénj asac mararaŋ ésécnec hoturu énécmiyu bac yandi yandi kuneŋ yanda waŋgic.

¹⁰ Waŋu kua meme uŋanéŋ yomuhuc énézéyec; Bacgina ménda yandiyu. Ninzu, ni ségiségiac buŋa suruc hiabia onac muru zéau énécmizua. Waŋu ac yomi baec séc ic embac moczonj eŋaŋ buŋa wammac.

¹¹ Erac Dawidiac ama areŋa yandaiguc aŋgéŋ titi miŋina hicŋi énécmizac. Imi mia Miŋ Kewu Kristo.

¹² Ini kemma burumakao wedeyaiguc merac saccac ménj malekunénj oso osoya hezac imi mihicŋimu. Waŋu haka iminénj ac imuac asé kiwiya waŋ énécmimac.

¹³ Imuhuc zéyu imuaru kurumenj miŋina kua meme uŋa tuŋ yandanénj kua meme uŋa iwac muru élanzaŋnec wininima Miŋ Kewu mepésima yomuhuc zégic;

¹⁴ Ou kurumenjiguc Miŋ Kewuac muru mepé qepési hezac. Waŋu you baeciguc, ic embac Anutunénj inicisoroc wanzac ionac muru luae hezac.

* 2:1: Girik aciguc; Kaisa.

¹⁵ Imuhuc zémaguc kua meme uña ienen wai énécmima kurumeniguc engic. Wañu nalé imuaru rama galen ienen enaoc yomuhuc emi-ninçic; Betelehem ama arençiguc haka mén hicniju Miñ Kewunén zéau néncmizac, kemma hénni.

¹⁶ Imuhuc zéma foc foc kemma Maria, Yosefe zéma merac sac burumakao wedeiguc heyec imi mihicni énécmigic.

¹⁷ Wañu inicma ackuazéc merac iwac ninçac zéyu ninçic imi zésaigic kenju nindacgic.

¹⁸ Wañu ic embac suruc imi ninçic séc haka rama galenén énézégic imuac nimma welicégic.

¹⁹ Wañu Maria eneyaoc imi haka imi moczon qerianén dongé nimma kerec.

²⁰ Rama galen ienen ac zéyu ninçic imuac séc hicni énécmiyu héla hémma ninçic imuac ninçac Anutu mepésima edamuyawac zéhiarumima lilingéma kençic.

Yesu wagicma ocmuñ téréyaiguc ençoc.

²¹ Wañu séwi tasé hericheric memeac naléya ai meme 8 hahéiyu qara Yesu zémiyoc. Wañu qac imi merac imuac hériyaguc ménda wañunec kua meme uñanén zémiyec imi mia.

²² Wañu Moseac hénna ac heyec séciguc météré amuma kecçic naléya sécgéyu, ieren merac imi wagicma Miñ Kewuac buña qemiwic zéma Yerusalem ekençoc.

²³ Imi mia Miñ Kewuac hénna aciguc yomuhuc ooyawac heyec imi tohoma imuhuc wañoc; Embac ménén héri haima merac ic méréç mérérawac memac séc, Miñ Kewuac buña téréya qemimu.*

²⁴ Wañu Miñ Kewuac hénna aciguc zézéya heyecac hezac imuac séc kembo susuc éréhéc me kembo nei sac qelia éréhéc* mulu manañ omiwiç zéma ekençoc.

²⁵ Wañu Yerusalem imuhucgen ic mén kerec, qara imi Simeon. Ic imi ic solañ wañu Anutuac ewa sinçin wammanec kecançec. Wañu Israel ionac héibélac qéibélac ninçac mambéc keru, Uña Téréyanén i guc kecançec.

²⁶ Wañu Uña téréyanén i ménda humuyunec Miñ Kewuac Kristo hicniju hémmac zéma zéauyu ninçec.

²⁷ Wañu ic imi Uñanén tilingémiyu ocmuñ téréyaiguc ençec. Enju imuaru mia merac Yesu iwac nençoc mançocya ieren merac imuac ninçac wamma hénna acac haka tohoma éréyoc.

²⁸ Éréyic Simeonnén merac imi wagicma tétéçgéma namma yomuhuc zéma Miñ Kewu mepésiyc;

²⁹ (29a) Miñ Kewuna, gi deguc welen qeqe icga ni ackuazécga nézénec séciguc

³⁰ nena kic éréhéçnanén ançén titiga hénzua, (29b) imuac ninçac, deguc hia waina luaeiguc guac hamanç.

³¹ Ançén titiga imi baec séc ic embac nenañ kicninaiguc nénézéna hénzinç.

³² Merac yominén ic enia ionac muru héniağa zéau énécmimiawac asac-mararaña wanzac. Wañu guac Israel nonac edamunina wanzac.

³³ Imuhuc zéyu Yosefe zéma nençocya ieren merac iwac ninçac zézéya wañec ac imuac mia welicégyc.

³⁴ Waŋu Simeonnénj mozoc ac zéénécmmima neŋgocya yomuhuc ézéyec; Hénna, merac yomi Israel sucninaiguc ic embac sasalanénj yacmu me mama unumac niŋac Anutunénj kumuyu asé kiwi éséc nec naŋu, hazéc ac wammimuac niŋu hezac.

³⁵ (Imuhuc waŋgic sounénj geŋga ewa qeriga nézénngémac tanec wammac.) Waŋu inénj ic embac sasala ionac ewa qeriginaiguc niniŋgina hezac imi usuya auyu hémma nindacmu.

³⁶ Waŋu ama yanda imuaru Anutuac kua meme embac méŋnénj embac yanda wamma kerec. Qara imi Ana. Inénj Banuelac bérara, waŋu Aseriac areŋ igucnec. Inénj icya mema yawuŋ 7 imuac séc euyaguc keroc.

³⁷ Waŋu euya humuyu malé wamma keru yawuŋa 84 waŋec.† Inénj nalé séc ocmuŋ téréya ménda waima siŋi kaiwe séc nene zikima zéwelec wamma Anutu mepésima kecaŋec.

³⁸ Waŋu nalé imuaru embac iminénj éréma Anutuac ewa hia ac ézéyec. Ézéma ic embac tosara Anutunénj Yerusalem ic embac doegina memac niŋac mambécma kecgic imi onac muru merac iwac hénia zéasari énécmiyu nindacgic.

Yesuguc Nazarete ama areŋaiguc lilingéma keŋgic.

³⁹ Yosefe zéma Maria ierenj Miŋ Kewuac hénia ac tohoma ai imi moczoŋ meyc tecgédaru, Galilaia baeciguc lilingéma mekemma ekaŋ taungina Nazarete keŋoc.

⁴⁰ Waŋu Merac imi séwiya yandiyu meseli mimia waŋu niŋtegic qinŋtegicyanénj sécgémeyec. Waŋu Anutuac goi héhihéianénj iwaru hemiyec.

Merac Yesu ocmuŋ qeriaiguc eŋec.

⁴¹ Waŋu Yesuac neŋgoc maŋgocya ierenj imi yawuŋ séc nagu sacyaguc ogicogira imuac kendoŋa ducŋiyu, Yerusalem ekeŋaŋoc.

⁴² Waŋu keŋkecma Yesuac yawuŋa 12 waŋec nalé imuaru imuhucyanec kendoŋ imuac hakaya tohoma Yerusalem ekeŋgic.

⁴³ Ekemma ai meme sécyia kecgic tecgédaru lilingéma ama areŋa yandagi-raiguc mekeŋoc. Waŋu merac Yesu inénj Yerusalemiguc waima kerec. Waŋu Yosefe zéma neŋgocya ierenj imi ménda niŋtegiroc.

⁴⁴ Imuac niŋ ic kian sugcinaiguc kenzac zéma nimma hénia imi ai meme momacgucac séc kemma sac taséhécgira zéma alahécgira ionac sugcinaiguc horoc.

⁴⁵ Waŋu ménda mihicŋjima mihicŋjiwi zé hocmanec Yerusalem ekeŋoc.

⁴⁶ Imuhuc hocma keric ai meme haréwéc tecgéyuguc ocmuŋ téréyaiguc emma imuaru mia mihicŋjiyoc. Mihicŋjima héŋic hénia acac kiwi ic ionac sugcinaiguc tacma acgina nimma qesiénécmmima tarec.

⁴⁷ Waŋu iwac ara niŋgic séc niŋ asac asaria niŋac zéma zéqesiyesi ginawac héli énézéyu nimma welicgégic.

⁴⁸ Waŋu neŋgoc maŋgocya ierenj imi hémma auriyoc. Waŋu neŋgocyanénj yomuhuc ézéyec; Naŋna, gi némac niŋac haka imuhucya waŋ nérécmizaŋ? Niricna, maŋgocga zéma ni nekawu kunenj yanda niŋyéwérima hocgémma keczic.

⁴⁹ Imuhuc zéyu Yesunénj ac bakia yomuhuc melenj érécmiyec; Iri némac niŋac ni hoc nénzaoc? Ni Maŋgocnawac amaiguc kecmaŋac hezac hénia imi ménda niŋtegiroc?

† 2:37: Kiwi tosaraiguc; yawuŋ 84 imuac séc malé wamma kerec.

⁵⁰ Imuhuc zéyec, néñ ieren ac érézýec imuac hénia imi ménda niñasariyoc.

⁵¹ Wañu Yesunén yacma iriguc mekemma Nazarete ama arenjaiguc hagic. Hama imuaru acgira tohoma kerec. Wañu nenjocyanén Yesuac ara imi moczoñ qerianén eeya héima késakerec.

⁵² Yesu imi niniña zéma séwiya yandiyu, Anutu zéma ic embac ienen hémma hénsorocgic.

3

Yesuac hénia meme ic Yohane.

¹ Ic kewu enenjagina Kaisa Tiberionén Roma galengéma keru yawuñ 15 wañec. Wañu nalé imuaru Pontio Pilatonén Yuda baec galen keru, Herodenén Galilaia baec galen kerec. Wañu munia Filiponén Iturea zéma Trakoniti baec galen kerec. Wañu Lisanianén Abilene baec galen kerec.

² Wañu nalé imuaru Hanasi zéma Kayafa ieren hofac oo ic kiwa keroc. Wañu nalé imuaru Anutuac ackuazéc méñnéñ baec zéléñaiguc Zakariawac naña Yohane iwac muru mayec.

³ Mayu Yohanenén Yodan doku téfara nówéc nówéc ama séc hama képésicgina qahac wammacac niñ ewa qeri melen melenjac doku naec imuac hénia zéau énécmiyec.

⁴ Anutuac tilin tilin ic Yesaiawac kiwiiguc yomuhuc oyecac hezac; Baec zéléñaiguc ic méñnéñ qaru ac ewaya yomuhuc hicñizac; Min Kewuac hénia héimindiñi wañgicguc. Iwac niñ wamma hénaya mindiñigic didiña wañu.

⁵ Baec wéñwéñgia séc tilogi érédaru. Baec boña zéma baec héñgeñ héñgeña imi moczoñ madaru. Wañu hénia kuken kuha imi didiña wandaru, wañu hénia enen mamaya imi solaña wandaru.

⁶ Wañu baec ic embac momac yanda Anutuac angén titi imi hémmu.*

⁷ Yohanenén ic embac tuñ yandanén doku naec énécmimac niñac harégic, inicma yomuhuc énézýec; Qaté mokolen ionac qelihécgina Anutuac qeri geric hahaya imuacnec néngacmu niñac mérénén goro ac wañ énécmiyec?

⁸ Néngacmuac séc qahac imuac, ewa qerigina melemma héla imuac séc haimu. Imuhuc ménda wamma ewa qeriganenén Abaraham imi nenjañ yandanina imuhuc ménda zému. Ni énézéwa niñgic, Anutunén hoc yomuac zéyu melen dacma Abarahamac qelihéra hia wandacmu.

⁹ Bec ic héniaiguc naka haiyu hezac. Imuac ic méñac méñ héla hiabia ménda haihaiya imi, héima geric bélaniguc giliyu hiñgacdacmac.

¹⁰ Imuhuc zéyu, ic tuñ enen qesima zégic; Imuhuc zéna duña nenen dimuhuc wañniguc sécgémac?

¹¹ Zégic yomuhuc melemma énézýec; Ic méñ malekuya éréhéc késama keczac inén méndéma ic méñ malekuya qahac keczac iwac méñ mimac. Wañu neneyagucnén imuhucyanec wañ énécmimac.

¹² Takis meme enen acguc doku naec énécmimac niñac hama zégic; Kiwi ic nini dimuhuc wambiñ?

¹³ Zégic zéyec; Ini soukiwa, qaté zézéya imi ménda ogicma memu.

¹⁴ Téñgin ic enen imuhucyanec haréma zégic; Wañu nini dimuhuc wambiñ? Zégic yomuhuc énézýec; Ini ic ménda tericgé énécmima iwawaigina ménda onogicma héipuc ac ikora ménda zéma maso séc ai boñgina imuac niñgic sécgémac.

15 Waŋu icya icya Kristoac mambéc kecma ewa qeriginanéŋ Yohaneac nimma ic imi Kristo* gezaŋ zéma niŋgumbi niŋguŋ waŋaŋgic.

16 Waŋu Yohanenénŋ acgina kitiwa melemma ic embac momac yanda yomuhuc énézéyec; Ni dokunénŋ naec énécmianzua, néŋ ic ménŋ ni nogicma kuc yanda késa keczac iminénŋ hamac. Nidac imuhucyanénŋ iwac héná usuyawac hésiya imi hulacmaŋac séc qahac. Inénŋ mia Uŋa Téréya zéma geric bélaŋanénŋ képésicgina zuac énécmimac.

17 Inénŋ mériaiguc sarac yanda késama keczac. Waŋu somberŋa imi moczoŋ usunŋ héréracgéma héla gocmia imi qutulangéma hofiyaiguc haidacmac. Imuhuc wamma inénŋ gorosoŋa imi geric bélaŋa méwécgéwiŋac séc qahac imuaru giliyu zemac.

18 Inénŋ toroqema ac sasala imuhucya imuhucya énézéma qerigina meseli énécmima buŋa suruc hiabia imi ic embac zéau énécmiyec.

19 Waŋu nalé imuaru baec galenŋ Herodenénŋ muniawac iniŋa Herodia meyec. Waŋu imi sac qahac, haka biria hénia hénia momacnec waŋec. Imuac niŋac, Yohanenénŋ ac geriwiguc zémiyu niŋec.

20 Nimma toroqema haka biria ménŋ wamma Yohane késama hésa amaiguc oporec.

Yohanenénŋ Yesu doku naec haka wammiyec.

21 Hésa amaiguc ménda kerecnec Yohanenénŋ ic embac moczoŋ doku naec énécmiyec, Yesu imuhucyanec iwac muru hayu, doku naecmiyec. Naecmiyu zéwelecma naŋu imuarunec kurumenŋ naguya aŋgéyec.

22 Aŋgéyu Uŋa Téréyanénŋ kembo nei éscnec héiŋaguc mama iwac qahu mayu kurumenŋ igucnec ewa ménŋ yomuhuc mayec; Gi nena naŋ sorocna ni guac niŋ ségiségi waŋaŋzua.

23 Waŋu Yesunénŋ yawuŋa 30 imuac séc waŋu aiya hénima meyec. Waŋu ic embac ienenŋ iwac niŋgic Yosefeac naŋa waŋec. Waŋu Yosefeac maŋgocya imi Eli.

24 Eliac maŋgocya Matata, Matataac maŋgocya Lewi, Lewiac maŋgocya Melki, Melkiac maŋgocya Yannai, Yannaiaac maŋgocya Yosefe,

25 Yosefeac maŋgocya Matadia, Matatiawac maŋgocya Amosi, Amosiac maŋgocya Nahum, Nahumac maŋgocya Esili, Esiliac maŋgocya Naŋgai,

26 Naŋgaiac maŋgocya Maati, Maatiac maŋgocya Matadia, Matatiawac maŋgocya Semein, Semeinac maŋgocya Yosek, Yosekac maŋgocya Yoda,

27 Yodawac maŋgocya Yoanan, Yoananac maŋgocya Resa, Resawac maŋgocya 3orobabel, 3orobabelac maŋgocya Salatiel, Salatielac maŋgocya Neri,

28 Neriac maŋgocya Melki, Melikiac maŋgocya Adi, Adiac maŋgocya Kosam, Kosamac maŋgocya Elmadam, Elmadamac maŋgocya Eri,

29 Eriac maŋgocya Yesua,[†] Yesuawac maŋgocya Eliezere, Eliezereac maŋgocya Yorim, Yorimac maŋgocya Matata, Matatawac maŋgocya Lewi.

30 Lewiac maŋgocya Simeon, Simeonac maŋgocya Yuda, Yudawac maŋgocya Yosefe, Yosefeac maŋgocya Yonam, Yonamac maŋgocya Eliakim,

31 Eliakimac maŋgocya Melea, Meleawac maŋgocya Menna, Mennawac maŋgocya Matata, Matadawac maŋgocya Natan, Natanac maŋgocya Dawidi,

* 3:15: Me Mesia. † 3:29: Sisipac ac wahalaiguc Yesua zéma sisipac ac qeliaiguc Yesu imi Hebraio ac zéma Girik aciguc momacguc, néŋ Nei ac me 3ipilalec ac méndacma ooyawac heyu ekac ekac waŋzac.

³² Dawidiac mangocya Yesi, Yesaiac mangocya Obedi, Obedac mangocya Boasi, Boasiac mangocya Salmon, Salmonac mangocya Nason,

³³ Nasonac mangocya Aminadap, Aminadapac mangocya Adimin, Adiminac mangocya Arini, Ariniac mangocya Hesiron, Hesironac mangocya Feresi, Feresiac mangocya Yuda,

³⁴ Yudawac mangocya Yakobo, Yakopac mangocya Isaka, Isakawac mangocya Abaraham, Abarahamac mangocya Tara, Tarawac mangocya Nahori,

³⁵ Nahoriac mangocya Serugu, Serukac mangocya Ragau, Ragauac mangocya Pelek, Pelek iwac mangocya Eberi, Eberiac mangocya Sala,

³⁶ Selawac mangocya Kainan, Kainanwac mangocya Arafaksat, Arafaksat mangocya Sem, Sem wac mangocya Noa, Noawac mangocya Lamek,

³⁷ Lamekac mangocya Metusela, Metuselalac mangocya Enoko, Enokoac mangocya Yaret, Yaretac mangocya Mahalale, Mahalaleac mangocya Kainan,

³⁸ Kainamac mangocya Enosi, Enosiac mangocya Set, Setac mangocya Adam, Adamwac mangocya Anutu,

4

Yesu manam batuc wammiyec.

¹ Wañu Uña Téréyanén Yesu sécgémiyu, Yodan doku igucnec lilingéma hama baec kisiaiguc sinji kaiwe 40 keru, Uña Téréyanén wagiru kenha wañoc.

² Wañu ai meme 40 imuac séc Biria miñinanén ala batuc wammiyec. Wañu iwawai ménj ménda nema keru nalé imi moczon tegéyu yaka nin humuyec.

³ Yaka niñac humuma keru, Biria miñinanén hama ézéyec; Gi Anutuac Naña wanzanjiguc zéna hoc yominén melemma nene wañu.

⁴ Zéyu melemma zéyec; Kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac; Ic méñnéñ séwac nene sac nema ménda kecanzac.*

⁵ Imuhuc melenju Biria miñinanén Yesu wagicma ou emma hénngalen ama areña yanda baec séc hema kenzac imi moczon focnec ézéyu héndarec.

⁶ Wañu ézéma yomuhuc zéyec; Iwawai moczon yanda imuac kuc buña yanda zéma edamuya imi neñ guac waigémmanj zé wanzua. Imi mia nuac méranaiguc haihaiya imuac neñ méñac ménj mimanj zé hia mimanjac séc.

⁷ Imuac gi siminj héima mepési némbésémanjiguc iwawai imi moczon guac buña wandacmac.

⁸ Imuhuc zéyu Yesunén melemma zéyec; Yomuhuc mia ooyawac hezac; Minj Kewu Anutuga mepésima iwacnec sac welenj qemiwésémanj.*

⁹ Imuhuc zéyu Biria miñinanén i munjuc wagicma Yerusalem kenoc. Kemma ama téréya imuac witiyaiguc ou oporu nanu yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac Naña wanzanjiguc yomuarunec luma emu hingacbésemanj.

¹⁰ Zéyu zéyec; Ac ménj yomuhuc ooyawac hezac; Anutunén guac wamma galengé gémmu niñac kua meme uñahéra énézémac.

¹¹ Wañu kua meme uña enerj gi ménda mama gumac niñac méraginanén lolongéma gépésigic hénaga hocnéñ ménda héimac.*

¹² Imuhuc zéyu Yesunén munjuc melemma zéyec; Yomuhuc ooyawac hezac; Minj Kewu guac Anutuga ménda batucgé miwésémanj.*

¹³ Imuhuc zéyu Biria minjanén manam batuc ai imi metecgéma waimima kemma nalé ménac mambéc kerec.

Yesunén Galilaia baeciguc welen qeénécmima ai hénima meyec.

¹⁴ Wañu Yesunén Uña Téréyawac kuciguc Galilaia baeciguc lilingéma kenju iwac surucya imi ama lelec lelec tacma kenec séc saima kendarec.

¹⁵ Wañu Yesu eneyaoc tocgotocgo amaya amaya emma ackuazéc ku énécmiyu ic embac momac yanda ienen mepésimigic.

¹⁶ Wañu Yesunén Nazarete ama areñaiguc kereñec. Inén ama areña yanda imuaru mia yandiyec. Wañu Sabata nalé ménu haka wañañec ésécñec tocgotocgo amaiguc emma kiwi téréya olomman zé nanec.

¹⁷ Anutuac tilin tilin ic Yesaiawac kiwi limbi limbiña miyu hutuma kiwi ooya yomuhuc mihicñiyec;

¹⁸ Ic maqeqeya ionac buña suruc hiabia imi énézéman ninac Anutuac Uña téréyanén ni halécñén naecnéma météré néñec. Wañu hésa ic ionac ziki sipacgina metecgé énécmima kichilic ionac kichihi meénécmima welen qeque ic ionac yéwérigina metecgé énécmiman ninac inén ni méli néñec.

¹⁹ Wañu Min Kewuac goi héihéi yanda imuac yawuñ hazac zéma zéau énécmiman ninac méli néñec.*

²⁰ Imuhuc olommaguc kiwi imi limbima imuac galerña mima mama tarec. Taru tosara tocgotocgo ama imuac qeriaiguc tacgic ienen héñsosomaligic.

²¹ Wañu Yesunén hénima ac yomuhuc énézéyec; Deguc kiwi ooya olomba gezacginanén ninigic imi hélaguc wanzac.

²² Ienen moczoñ héipuc ac zémima kuaya igucñec ackuazéc hiabia zéhicñiyu nimma welicgéma yomuhuc zégic; Ic yomi Yosefeac naña ménda wanzac?

²³ Wañu Yesunén énézéyec; Nintegic qindegic ac mén yomuhuc hezac; Mehihiaru ic gi genjac séwiga mehiaruna. Ini imi ac imi mema tinduc yomuhuc nézému; Kafanaum amaiguc kiwi mena surucga zégic ninñ. Wañu haka imuhucya you genja taunjaiguc mena hénni.

²⁴ Imuhuc zéma toroqema yomuhuc zéyec; Hélañec énézéwa ninigic, Anutuac tilin tilin ic ménac mén eneya taunjaiguc imi zézé ségiségi wammimia mén ménda hezac.

²⁵ Hélañec énézéwa ninigic, Elia kerec imuaru yawuñ haréwéc zéma maso 6 séc kurumen zikiyu, baec séc bétí yanda hicñiyec. Wañu nalé imuaru Israel baec yandaiguc embac malé sasala kecñic.

²⁶ Wañu Anutunén Elia imi ménac mén ménda mélimiyec, néñ Sidon baec Sarepta ama areña yandaiguc embac malé mén kerec iwac sac mélimiyu kenec.

²⁷ Wañu Anutuac tilin tilin ic Elisa kerec nalé imuaru Israel baec yandaiguc ic wizi warihaguc sasala kecñic, néñ suginaiguc ménac mén ménda mehiaruyec, néñ Siria ic Naman sac mehiaruyec.

²⁸ Imuhuc zéyu tocgotocgo amaiguc tunaguc tacgic enen ac imi ninigic qeri biricñén sécgé énécmiyec.

²⁹ Wañu ienen yacma taun heyec baec imuac tetcgiaiguc sia yanda nanec imuaru Yesu nanégic hinjacmac nin nesimima taun imuac sénganjeniguc hérema kenigic.

³⁰ Wañu inén suginaiguc qeric énécmima kenec.

* 4:19: Yes 61:1-2

Yesunéh Kuwic méñ nesiyu éréma keñec.

³¹ Wañu Yesunéh Galilaia baec Kafanaum ama areña yandaiguc mama hama imuaru Sabata naléiguc ackuazéc ku énécmima kerec.

³² Wañu ningic ara imi qac buñayaguc wañu welicgégic.

³³ Wañu tocgotocgo ama imuaru ic méñ kuwic zapi qeqeyaguc* méñnéñ tacma qac geñgelanğéma qarec.

³⁴ Aa, Nazarete Yesu gi zéma nini imi neñac neñac. Wañu gi mebirí nénécmiman zé hazan? Ni ninzua gi méré, gi imi Anutu arunec Téréya.

³⁵ Imuhuc zéyu Yesunéh qetalimima zéyec; Acga qaiyu ic iwarunec éréma mana. Imuhuc zéyu kuwic iminéñ ic imi ic tun imuac sugcinaiguc hérékeñ héréha wammima éréyu ic iminéñ mama qeyec, néñ séwiya méñ ménda biriyec.

³⁶ Wañu haka imi hémma ic embac moczon welicgéma eminimma zégic; Ackuazéc imi dimuhucya! Kuc buña zéma kuc yandayaguc! Kuwic zapi qeqeya ézéyu ara tohoma érezac!

³⁷ Wañu Yesuac surucya imi ama areñ lelec lelec hezac séc saima kendarec.

Yesunéh ic embac hafiginaguc sasala mehiaru énécmiyec.

³⁸ Wañu Yesunéh yacma tocgotocgo ama imuacnec mama kemma Simonac amaiguc eñec. Eñu Simonac howuhaya imi séwi geric yandanéh késayu heyu, ic embac eneñ iwac niñ wamma Yesu welecmmigic.

³⁹ Welecgcic Yesunéh hosuraiguc namma séwi geric imi qetalimima zéyec. Zéyu hafi imi waimiyu embac iminéñ nalé sosola qahac yacma welen qeénécmiyec.

⁴⁰ Kaiwe hingacmañ zé wañu ic embac ienen ic tosara hafigina hénia hénia zéma zepaginaguc imi onagicma harégic. Wañu harégic séc Yesunéh méria hai énécmima mehiaru énécmiyec.

⁴¹ Wañu uña birianéh momacnec ic embac sasala ionarunec éréma qacma zégic; Gi imi Anutuac Naña. Imuhuc zégic uña biria ienen Yesu imi Kristo wanzac hénia imi ningic imuac niñac Yesunéh qetali énécmima ac ménda zému niñac neun héiénécmiyec.

⁴² Wañu ama gianiyu Yesunéh sénganğen mama baec kisia méñ hétéña qahac imuaru kemma tackeru, ic tun eneñ hocma mihicñima ménda wai énécmima kemmac niñac zéqetali wammigic.

⁴³ Imuhuc wangic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ama yanda tosara imuac ic embac ionac imuhucyanec Anutuac héngalen ama areña yandawac buña suruc hiabia imi énézémanac hezac. Ni imi ai imuac mia méli néñu mayi.

⁴⁴ Imuhuc zéma kemma Yuda baeciguc† tocgotocgo amaya amayaiguc ackuazéc énézéyec.

5

Yesunéh hénima ai ichéra énépésiyc.

¹ Yesunéh Genesarete zékén yanda* ginginaiguc nankeru tun yandanéh Anutuac ackuazéc nimbiñ zé héfacgé amuma hosuraiguc lelcgé migic.

* **4:33:** Girik ic ionac nininginaiguc uña imuhucya imi ewa soho, hafi tosara, zéma ziki sipac ai imuhucya mihicñi énécmima ic mebirí énécmianec. Kembraña 36 imuaru aguc ac imi hezac. † **4:44:** Yuda ic ionac baec; kiwi méranén ooya tosaraiguc Galilaia. * **5:1:** Imi mia, Galilaia kondun.

² Waŋu Yesunéh hénju zékén gingiŋa imuaru zéic komora éréhéc taroc. Taric lambéc héréhéré ic ieneŋ imuacnec mama uŋicgina zuacma kecgic.

³ Waŋu Yesunéh zéic méniguc eŋec. Waŋu zéic imi ic ménŋ qara Simon iwac zéic. Yesunéh Simon ézéyu zéic imi nanŋéyu élélahunec[†] komora dokuguc mekemma taru imuaru tacma tuŋ yanda imi ku énécmiyec.

⁴ Kuénécmiyu tecgéyu Simon yomuhuc ézéyec; Gi doku hiŋŋac hiŋgaraiguc kemma uŋicga haima lambéc héréna.

⁵ Zéyu Simonnéŋ melemma zéyec; Kiwi ic nini siŋiyaiguc ai yanda meni ama gianizac, néŋ ménŋ ménda mihiŋjizij. Waŋu zézanŋ imuac wamma uŋicna moczoŋ muŋguc haiwa hiŋgacdacmu.

⁶ Imuhuc zéma Yesu zéyec séc wamma lambéc sasala yanda héréyu uŋicgina hénima tegirec.

⁷ Waŋu alahécgina zéic méniguc kecgic enenŋ hama méra énécmimu niŋac méra kaec ku énécmima welec énécmigic. Waŋu ieneŋ hama zéic éréhécneŋ tigic kuagira qeyu zéic éréhéc imi doku qeriaiguc hiŋgacbi zé waŋoc.

⁸ Waŋu Simon Peteronéh haka imi hémma Yesuac simiŋa igucgeŋ sigéma yomuhuc zéyec; Miŋ Kewu ni imi képésic ic, imuac wainémma kembésémaŋ.

⁹ Imi mia eŋeya zéma ic tosara i guc kecgic enenŋ moczoŋ lambéc hérégic imi hémma welicégic hénia imuac niŋ imuhuc zéyec.

¹⁰ Waŋu Zebedaioac nanŋhéréra Simonac ai momac Yakobo zéma Yohane imuhucyanec welicégyc.

Waŋu Yesunéh Simon yomuhuc ézéyec; Zénénŋa ménda hiriyu, kecma gi ic embac énépésiwsémaŋ.

¹¹ Waŋu ieneŋ zéic héréma élélahu[‡] haima iwawai moczoŋ imuaru waidacma Yesu méndacma keŋgic.

Yesunéh ic ménŋ wizi selia warihaguc mehiaruyec.

¹² Yesunéh ama areŋa yanda méniguc kerec. Keru ic ménŋ wizi seli séwiya[§] sécgémiyu kerec inén Yesu hémma sigéma welecma zéyec; Miŋ Kewu, nuac ewa siŋga hegénu ni hia mesolaŋi némbésémaŋac séc.

¹³ Zéyu Yesunéh méria suluma osimima yomuhuc zéyec; Ni imuac wanzua, solaŋa wanna. Imuhuc zéyu wiziya imi bec qahac waŋec.

¹⁴ Waŋu Yesunéh ic imi neunŋ héimima yomuhuc ézéyec; Ic ménŋac ménŋ ménda zéwésémaŋ, néŋ kemma hofac oo ic séwiga ézéna hémma solaŋa wanzanŋ imi hénju Mosenéh zéyec séc Anutuac buŋa haina ogénju haka iminén héipuc waŋ énécmiyu ninzénngému.

¹⁵ Waŋu Yesuac qac bujanén muŋguc yanda saima keŋu ackuazécy a nimma hafigina mehiaru énécmimac niŋ ic embac tuŋaguc sasala tocgéma hamaneŋ hacig.

¹⁶ Waŋu Yesunéh elinŋgé amuma eŋeyaneŋ baec kisiaiguc kemma zéwelerec.

Yesunéh ic puriŋ ménŋ mehiarumiyec.

¹⁷ Kaiwe ménju Yesunéh ic embac ac ku énécmimanec nanju Galilaia ama areŋa areŋa zéma Yuda baec zéma Yerusalemneŋ Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic enenŋ hama momacneŋ tacgic, Anutuac hafi mehihiaruac kuhanén iwaru hemiyec.

[†] 5:3: Baec igucnec. [‡] 5:11: Girik aciguc; baeciguc. [§] 5:12: Girik aciguc séwi wizi hénia hénia imuac lepra zéaŋgic.

18 Wanju ic tosanenêj ic purin mên sasaniguc huama hama Yesuac wésiaiguc haiwin zé wagicma embin zé wanjic.

19 Nêj tun yanda tacma hênaya hézicgégic titin qahac wanec. Imuac ama qahaiguc emma ama bauya augic kifaña hichiyu ic purin imi sasanaguc ic embac suginaiguc Yesuac wésiaiguc haigic hinngarec.

20 Yesunêj ionac ninzêj ninzêgina imi hêmma yomuhuc ézêyec; Ic ala guac késpedesga waiwaiya wanzac.

21 Imuhuc zéyu hêna acac kiwi ic zéma Farisaio ic enen qeriginanêj yomuhuc ninjic; Ic yomi mérénenêj Anutu zébiri qébiri wammima imuhuc zézac? Baec ic mênênêj mên nenan késpedesnina aumacac séc qahac! Imi mia Anutunêj sac wammacac séc.

22 Imuhuc eminingic Yesunêj imi ninjegicma melemma zéyec; Ini qeriginaguc némac ac emininzu?

23 Ic hêna méria humumia ézéman zéma ac diminêj efefia wammac? Késpedesga waizua iminêj efefia me yacma hehega mema kembésêman imi?

24 Icac Nanja ni imi baeciguc késpedesgina wai énéc mimiawac kuc bujana henénzac imi hénjegicmu. Imuhuc zéma ic hêna méria humumia i yomuhuc ézêyec; Ni gézêzua, yacma sasanaga mema amagaiguc kembésêman.

25 Imuhuc zéyu ic imi zélandac kicginaiguc yacma iwawai heanec imi mema Anutu mepésima eneya amaguc lilingéma kenec.

26 Kenju ic embac moczon kilen yanda welicgéma Anutu mepésigic. Wanju zénêgina hiriyu zégic; Deguc nini haka méréra hénzin.

Yesunêj Lewi qaru méndacmiyec.

27 Imuac andiaiguc Yeusunêj hinjacma kemma hênju takis meme ic mên gara Lewi** inêj ai amayaiguc taru hama ni méndac nénna zéma ézêyec.

28 Zéyu inêj yacma iwawai moczon andé qedacma méndac miyec.

29 Lewinêj Yesuac eeya héima amayaiguc aria yanda wanju takis meme ic tosara zéma ic embac sasala tosara momacnec hama nene newin zé tacgic.

30 Wanju Farisaio ic zéma ionac kiwi oo ic enen Yesuac tohotoho ichéra njidic nuduc ac wan énécmima zégic; Ini dimuhuc takis meme ic zéma késpedes ic iniguc nene doku nema taczu?

31 Zégic Yesunêj melemma zéyec; Ic hafigina qahac ienen dokta ninjac ménda wananzu, nêj hafiginaguc ienen mia imuac wananzu.

32 Ni mia ic solanjan unuruman zéma ménda mayi, nêj biria meme ic ewa qerigina melemmu ninjac unuruman zé mayi.

Nene waima zéwelecwelec imuac ara.

33 Imuhuc zéyu ienen Yesu yomuhuc ézégic; Yohaneac tohotoho ichéra ienen hatac sasala nene zikima zéwelecanzu. Wanju Farisaio ic ionac tohotoho ichécgina imi imuhucyanec wananzu. Wanju guac tohotoho ichécgina imi enen nalé séc nene doku neanzu.

34 Zégic Yesunêj melemma énézêyec; Ic qan tosara ic mên embac meman zé wanzac i guc kecziuguc nene zikima zéwelec ai memu ninjac hia énézémuac séc me?

35 Imi qahac, nêj kecma nalé imi ducniyu euya imi wagicma kenjic qahac wanjuguc nalé imuaru mia nene zikima zéwelecmu.

36 Imuhuc zéma toro qema séséc ac yomuhuc zéma énézêyec; Mênênêj mên maleku qelia mericma maleku wahalaiguc ménda qotoanzac. Imuhuc

** 5:27: Mataio zémimia.

wammaciguc maleku qelia imi mebirimac, nérj susuria qelia imi maleku wahalaiguc haimac imi, séc ménda héimac.

³⁷ Wanju mérnénj mérj wainj doku qelia yanj séwélanénj gésé memeya wahalaiguc ménda tianzac. Imuhuc wammaciguc wainj qelianénj melemma wainj selia wammanj zé wéséséya mihicnima gésé imi épépénggéyu tegiru wainj imi mama biriyu, gésé imi momacnec biridacmac.

³⁸ Imuac wainj doku qelia imi gésé qeliaiguc timacac hezac.

³⁹ Wainj imi nalé horua heheyawac wainj qacguc zéanzac imuac ninjac mérnénj wainj wahala kuhaguc imi nemaguc wainj qelia kuha qahac mérj ninjac ménda wanjanzac.

6

Sabata nalé minjina Yesu.

¹ Sabata nalé mérju Yesunénj padi ai namungina igucnec qericma kenec. Kenju tohotoho ichéra ienenj méndacma kemma padi héla momac momac kuma mema méraginanénj asanagéma negic.

² Imuhuc wanjic Farisaio ic tosara enenj yomuhuc zégic; Némac ninj haka Sabata naléyaiguc ménda wawaña imuhucya wanzu?*

³ Zégic Yesunénj acgina melemma zéyec; Ini Dawidi zéma ichéra ienenj yaka ninj humugic nalé imuaru, néma haka wanec imi ménda oloj ninjanzu?

⁴ Inénj Anutuac ama qeriaiguc emma saménj haimimia, tosara qahac, nérj hofac oo ic ienenj sac nemuac héna aciguc hezac imi mema neyec. Nema ichéra i guc kecgcic imi acguc énécmiyu nedacgic.

⁵ Yesunénj imuhuc zéma ac yomuhuc toroqema zéyec; Icac Nanja imi Sabata naléyawac minjina wanzac.

⁶ Wanju Sabata nalé mérju Yesunénj tocgotocgo amaiguc emma ackuazéc ku énécmiyec. Wanju imuaru ic mérj tarec. Wanju iwac méra héiya imi sélécgia.

⁷ Héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic ienenj Yesu aciguc opocbinj zé késpedesira mérj mihicnjiwinj zéma Sabataiguc hafi ic mehiarumac me qahac zéma awima kecgcic.

⁸ Wanju Yesunénj ewa qerigina ninjtegicma ic méraya sélécgia sélécgia ézéma zéyec; Yacma sucninaiguc nanna. Zéyu inénj yacma nanec.

⁹ Nanju Yesunénj yomuhuc énézéyec; Qesiénécmizua. Diminénj héna acwac séciguc? Sabata naléiguc haka hiabia wambinj me haka biria wambinj? Kekec imi mehiaruwinj me qehumuwinj?

¹⁰ Imuhuc zéma hénaorinj lelecgéma inicmaguc ic iwac mia yomuhuc ézéma zéyec; Méraga suluna. Imuhuc zéyu méria suluyu hiaruyec.

¹¹ Imuhuc wanju ienenj qerigina geric bélanjanénj sécgé énécmiyu, Yesu dimuhuc wammiwinj zéma eminijic.

Yesuac Méliméli ic 12.

¹² Wanju nalé imuaru Yesunénj zéwelec wammanj zéma baec bonjaiguc keremma sinji herec séc tacma Anutu zéwelecmyec.

¹³ Wanju ama gianjiyu tohotoho ichéra unuruma sugcinaiguc 12 énépésima qacgina Yesuac Méliméli ic zéénécmiyec.

* **6:2:** Ningic ai tanec wanju imuhuc zégic.

¹⁴ Yesuac Méliméli ic ionac qacgina imi Simon (Petero zémimia, hénia imi zamanjin.) zéma iwac munia Anderea, wanu Yakobo, Yohane, Filipino, Batolomaio,

¹⁵ Mataio (qara mén Lewi), zéma Toma, Alfaioac nanu Yakobo, Simon Zelote zémimia,

¹⁶ Wanu Yakoboac nanu Yuda, zéma Yuda Karioto, wanu ic yominén mia kecma Yesu andé qeyec.

Mozoc ac zéma saec ac.

¹⁷ Wanu Yesunén tohotoho ichéra iniguc baec bonu igucnec mama baec kondonaguc nanec. Nanu tohotoho ic tosara tunaguc zéma ic tun kunen yandanén Yuda baec ama lelec lelec zéma Yerusalem zéma Tiro zéma Sidon zékén yanda ginjinu igucnec

¹⁸ ackuazéc nimbín zé me hafigina mehiaru énécmimac ninac hagic. Wanu Yesunén ic tosara unu zapi qeqeyanén mebiru énécmiyu qenzen manzen qegic imi momacnec mehiaru énécmiyec.

¹⁹ Wanu Yesuarunec kuc yandanén éréma icya moczon mehiaru énécmidarec. Wanu imuac nin ic embac moczon méraginanén Yesu osiwín zé wanuic.

²⁰ Yesunén kiwa hima tohotoho ichéra inicma yomuhuc zéyec; Anutuac héngalen ama arenu yanda imi ic maqeqeya onac bunu, imuac nin, ic maqeqeya ini imi ségiségi ginaguc.

²¹ Sécgé énécmimac, imuac nin deguc yaka nin humuzu ini imi ségiségi ginaguc. Ségiségi wamma desimu, imuac nin deguc siacma keczu ini imi ségiségi ginaguc.

²² Icac Nanu iwac ninac ic embac ienen hazéc wan énécmima elicgé énécmima zébiri énécmima onac qac bunu imi biria zéma wai énécmimu nalé imuaru ini ségiségi ginaguc.

²³ Nalé imuaru imi ini ségiségi wamma ewa hia nimma legicgina hirimu. Héngic! Kurumen amaiguc onaru bakia hiabia imi kunen yanda he énécmimac. Haka biria imuhucya imi yandahécgina enen Anutuac tilin tilin ic ionac acguc imuhuc wan énécmianjic hénia imuac ninac ini imuhuc wammuc hezac.

²⁴ Saecginaguc, iwawai saménu heénécmimia ini. Ini imi bec zézé ségiségi he énécmidaru tecgezac.

²⁵ Saecginaguc, deguc tomenjina qeanzac ini. Ini imi Kecma yaka nin humumu. Saecginaguc, deguc desi yanda wananzu ini. Ini imi kecma ewa biric yanda wamma siacmu.

²⁶ Ic embac moczon ienen onac zézé ségiségi wan énécmianzu iguc, ini imi saecginaguc. Yanda hécgina ienen Anutuac tilin tilin ic ikora ionac mia imuhuc wan énécmianjic.

Hazéchécgina goigina héimu.

²⁷ Wanu gezacgina haima ninzu onac zézuu; Hazécgina ala wan énécmigic. Wanu ic tosara nimbiri énécmianzu ionac haka hiabia wan énécmimu.

²⁸ Saecgé énécmianzu imi onac mia mozocgé énécmimu. Wanu gamu qeqe ac wan énécmianzu ionac ninac wamma zéwelec wammu.

²⁹ Ménén nékanu qeyu nékanu néléwégeru imi imuhucnec melejnu gemac. Ménén guac sanjenu malekuga guagiru maleku qeriaiguc héhéiya imi acguc waimina.

³⁰ Ménéñ méné iwawai méné niñac welec géñu hia miwéséman. Ménéñ guac iwawaiga mema kenju melen néñna ménda zéwéséman.

³¹ Wanju haka hiabia ménac méné alahécginanén wanj énécmimuac wanzuiguc haka imuhucya imi enjaoc walac wanj énécmimu.

³² Ini ic tosara ala wanj énécmianzu ionac sac ala wanj énécmianzu iguc imi némac hiabianén he énécmiwacnec? Képésic ic ienen acguc ic tosara ala siñ wanj énécmianzu ionac ala siñ wanj énécmianzu.

³³ Ic ménéñ méné haka hiabia wanj énécmianzu ionac mia haka hiabia wanj énécmianzu iguc imi némac hiabianén he énécmiwacnec? Képésic ic enen acguc imuhuc wanjanzu.

³⁴ Ini bakia mewinj zé iwawai méné alahécgina méra mizuiguc imi némac hiabianén he énécmiwacnec? Képésic ic ienen acguc bakia séha mewinj zé niñkumuma képésic ic ménac méné méra énécmianzu.

³⁵ Imuac ini hazéc hécgina ala wanj énécmima goi héihéi wanj énécmiwinj zé bakia niñac ménda wamma enjac méra énécmimu. Imuhuc wanjanzuiguc imi bakia héla yanda he énécmiyu, Eñenja miñinawac nambérac héra wammu. Inén mia ewa hiawac énécmimia imi ménda niñtegicanzu ionac zéma kaiziliwenj ic ionac imi, séc imuhucyanec goi héihéi wanj énécmianzac.

³⁶ Onac kurumenj Manjocnéñ wéséséya niñénécmianzac imuac séciguc ini imuhucyanec wéségina niñénécmimu.

Niñ gésigésiac haka.

³⁷ Ménda zégési énécmigic, ménda zégési énécmimia wammac. Képésicginaguc ménda zéénécmigic, képésic ginaguc ménda zéénécmimia wammac. Wanju alahécgina ionac képésicgina wai énécmigic, enanj képésicgina imuhucyanec wai énécmimia wammac.

³⁸ Enj énécmigic, enj énécmimia wammac. Iwawai géséginaiguc tiyu, hingacma kuaya qeyu, hélanzima tima méndénju kenha wanju hingaru, muñguc tiyu kuaya qema mayu, onac énécmiyu tétécgéma memu. Eñenj géségina tima énécmigic imuac sécyaguc tima melenj énécmiyu memu.

³⁹ Wanju inén muñguc séséc ac wamma yomuhuc zéyec; Kic hilicnéñ kic hilic méné hia hérémimac me? Imuhuc wammaciguc imi, éréhéc ekawu baec sésénjiguc ménda hingacmaoc me?

⁴⁰ Tohotoho icnéñ kiwi icya ménda ogicma keczac, néné ménac méné kiwi icyanéñ niniña moczonj didinjanec kumiyu niñarenj gédacmaciguc, inén mia kiwi icya éséc dac wamma kecmac.

⁴¹ Némac niñac alagawa kiwaiguc goc héntegicma genjac kicgaiguc ic kembanja hezac imi ménda niñtegicanzanj me?

⁴² Gi imi guac kicga qeriaiguc ic kembanja hezac imi ménda héntegicma dimuhuc guac alagawac zéma Alana wainénna nenj guac kicga qeriaiguc goc hezac imi memanj zéwésémanj me? Ic ikora gi walac guac kicga qeriaiguc ic kembanja hezac imi memaguc iwawai guac alagawac kiwa qeriaiguc hezac imi hiabianec hémma mewésémanj.

⁴³ Némac niñ? Ic hésa hiabia ménéñ hélé gocmia biria haimacac séc qahac. Wanju ic hésa biria ménéñ hélé gocmia hiabia haimacac séc qahac, imuac mia imuhuc zézu.

⁴⁴ Ic hésa imi imuac hélé gocmia hémma hénia héntegicanzinj. Ic hésa waiyaguc imuarunec fik ic gocmia ménda mihicñanzinj. Wanju sanjanjiguc wainj gocmia ménda mihicñanzinj.

⁴⁵ Ic embac enen iwawai ewa qeriginaiguc qauqau haigic hezac imuacnec mema kuaginanén ac zéanzu, imuac ninjac ic hiabianén ewa qeriaiguc ninin hiabia qauqau haigic hezac imuacnec mema ac hiabia zéhicnjanzac. Wanu ic birianén ninin biria ewa qeriaiguc kuaya qema hezac imuacnec mema ac bira zéhicnjanzac.

⁴⁶ Ini imi nuac nin Min Kewu, Min Kewu zénémmanec dimuhuc ac zéanzua imi ménda tohoma wananzu?

⁴⁷ Méjnéj méj nuaru hama nuac acna nimma tohoanzu ienen ic dimuhucya wanzu imi séséc ac zéma énézéwa hémmu.

⁴⁸ Ic imuhucya imi ama memañ zé baec hingac hingarawac éséma banja mihicnjima imuac qahaiguc simen haima mezac ésécnec. Doku yanda luma ama imi qeyec, néj hiabianec seligima nanec imuac nin ménda mehiriyec.

⁴⁹ Wanu nimma ménda tohoanzac inén baec bébélacgia banja qahac imuaru amaya meyec ésécnec. Doku yandanén luma qeyu ama imi focdac zéngéma kunen yanda biriyec.

7

Téngin ic galen méjac ninzén ninzéja.

¹ Yesunén ackuazéc imuhuc moczon énézéyu gezacginanén ninjic tecgéyu, Kafanaum ama arenja yandaiguc kerejec.

² Imuaru téngin ic 100 ionac galengina méjac welen qeqe ic héj soroc wammimia méjnéj hafi kiyu humumanj zé wanec.

³ Wanu galen iminén Yesuc suruc nimma Yesunén hama welen qeqe icya imi mehiaru mimac nin qesimimu ninjac Yuda ic ionac galen tosara méli énécmiyec.

⁴ Méli énécmiyu kemma Yesuaru qeriginanén moczon yomuhuc welecmgic; Galen imi ara ninmiwésémanjac séc ic héla kecanzac.

⁵ Inén Yuda ic nonac ala sin waj nénécmima tocgotcgo amanina menénécmiyec.

⁶ Imuhuc zégic Yesunén iniguc momacnec kenec. Kemma ama imi lakec qahac zézéyawac séc kenkeru, téngin ic 100 ionac galenginanén alahéra Yesuaru méli énécmima ac yomuhuc haiyec; Min Kewu, gi ai yanda ménda mewésémanj. Ni dac imuhucya nuac ama baenjanén logi gémmacac séc qahac.

⁷ Ni nena nin nimba ménda sécgéyu guaru hamanj zé osizua. Imuac nin gi imuaru kecma enj zéna welen qeqe icna imi hiarumac.

⁸ Ni ic enenana ionac méra baginaiguc kecanzua. Wanu nuac bacnaiguc imuhucyanec téngin ic hécna kecanzu. Wanu nen méjac kenna zéwa kenju, méjac hana zéwa haanzac. Wanu welen qeqe icnawac, ai yomi mena zéwa meanzac.

⁹ Ara imuhuc zégic nimma Yesunén welicgéma ic tun méndacmgic ionac muru lilingéma yomuhuc énézéyec; Ni énézéwa ninjic, Israel ic onarunec ninzén ninzén séha imuhucya méj ménda mihicnjiyi.

¹⁰ Wanu méli énécmiyu hagic ienen lilingéma amaiguc kemma héngic welen qeqe ic inén hiaruma séwiya hia kerec.

Yesunén embac malé méjac nanja humuc igucnec meqelimiyc.

¹¹ Kecma Yesunén tauj méj qara Nain imuaru kenju tohotoho ichéra zéma ic tun yandanén méndacmima kenjic.

12 Waŋu taun imuac saŋgulaŋa hosuraiguc kereŋu qamoc méŋ huama magic. Waŋu humuyec imi embac malé méŋac naŋa. Naŋa imi momacguc sac kerec. Waŋu taun imuac ic embac sasalanéŋ embac malé i guc momacnec magic.

13 Waŋu Miŋ Kewunéŋ embac malé imi hémma ewaya biriyu zéyec; Ménda siacna.

14 Imuhuc zéma hosuru kemma katapa osiyu ic wagicma keŋkecgic ienen bénzéŋ zikima naŋgic yomuhuc zéyec; Merac ni gézézua, yacna.

15 Imuhuc ézéyu humuc ic iminéŋ yacma acac hénima zéyec. Waŋu Yesunéŋ i neŋgocya miyec.

16 Waŋu ic eneŋ moczoŋ imi hémma zénéŋgina hiriyu Anutu mepésima yomuhuc zégic; Anutuac tilin tilin ic kunen yanda méŋnéŋ sucninaiguc hicŋiyecac keczac. Tosara eneŋ zégic; Anutunéŋ ichéra niŋnéncémima hazac.

17 Waŋu Yesuac surucya iminéŋ Yuda baec séc zéma baec nówéc nówéc saima kendarec.

Yesunéŋ Yohaneac hénia zéyec.

18 Yohananéŋ hésa amaiguc tackeru iwac tohotoho ichéra eneŋ haka hicŋiyec imi moczoŋ ézédacgic. Waŋu ac imi nimma tohotoho ic éréhéč héihéré érécmima

19 Miŋ Kewu yomuhuc zéma qesimimaoc niŋ méli érécmiyec; Ha nénécmimac niŋ zézéya imi gi mia me méŋac mambéc kecbiŋ?

20 Waŋu iereŋ Yesuaru kemma zéyoc; Doku naec haka ic Yohane yomuhuc zéma méli nérécmizac; Hanénécmimac niŋ zézéya imi gi mia me méŋac mambéc kecbiŋ?

21 Waŋu nalé idacmuaru Yesu imi ic hafi zepaginaguc zéma ic uŋa biriaguc imi sasala mehiaru énécmima kic hilic sasala imi kichihi meénécmiyec.

22 Waŋu imuhuc qesiyc yomuhuc melemma érézéyec; Iri kemma iwawai hémma niŋanzaoc imuac suruc Yohane wammima yomuhuc ézémaoc; Kic hilicnéŋ kicgina hima héŋanzu, purin eneŋ hén kenzu, wizi seliginaguc imi solananima keczu, gezacgina héhéŋgia ienen gezacginanéŋ niŋzu, humuc ic eneŋ qelima yaczu, waŋu maqegeya ionac buŋa suruc hiabia imi énézézac.

23 Waŋu méŋnéŋ méŋ nuac niŋ niŋ éréhécguc ménda qonzoŋ toŋgézac imi ségiségiyaguc.

24 Imuhuc zéyu Yohaneac kua meme ichéréra iereŋ lilingéma keŋoc. Keŋic Yesunéŋ Yohaneac zéma yomuhuc énézéyec; Ini baec kisiaiguc némac iwawai hémbiŋ zé keŋgic? Uŋ méŋ luhucnéŋ qeyu hirima naŋu hémmu niŋac keŋgic?

25 Imi qahac waŋu némac iwawai hémbiŋ zé keŋgic? Ic méŋ malekuya hiabia héima keczac imuac hémbiŋ zé keŋgic? Qahac, ic maleku hiabia héima iwawaigina hiabia sasala késa kecanzu imi eneŋ ama kewuyaiguc kecanzu.

26 Waŋu imi qahac waŋu, némac iwawai hémbiŋ zé keŋgic? Anutuac tilin tilin ic méŋac me? O, imi hélacnec! Énézéwa niŋgic; Ic imi kua meme ic onogicdacma séc méŋ wanzac.

27 Iwac mia ac kiwi méŋ yomuhuc oyec hezac; Héŋgic, ni kua meme icna méŋ méliwa walac kemma hénaga mindinimac.

28 Énézéwa ningic; Embac igucnec hicnīhicnīya tosara yanda ionarunec méhnénj méj Yohane ménda ogiczac, néj Anutuac hénngalenj ama arenja yanda qeriaiguc mamayagina méhnénj Yohane i hia ogiczac.

29 Ic momac yanda zéma takis meme ic ienenj Yohaneac doku naecgic imuac ninjac ackuazéc imi nimma Anutu imi solanja zéma zéaugic.

30 Wanu Farisaio ic zéma hénja acac kiwi ic ienenj sac Yohaneac doku ménda naecma Anutuac ewa sinj enanj ninjac heyec imuac hénjara megic.

31 Yesunénj toroqema zéyec; Nalé yomuac hicnīisai imi iwawai némaciguc séc héimanj? Ienenj dimuhucya ésécnec zémanj?

32 Imi nambérac tosara nénngagémba sombenjiguc aria meanzu ésécnec. Nambérac ienenj sombenj imuaru tacma ac yomuhuc zékenj zéha wanjanzu. Nini onac ninjac kúnja héiéncmini ini legic ménda hirizu, nini sonjonac legic héini ini ménda zésiác wanzu!

33 Hénja imi yomuhuc; Doku naec haka ic Yohananénj hama nene ménda nema zéwelecma wainj doku ménda neyu, enenj hémma unja birianénj késazac zégic.

34 Wanu Icac Nanjanénj hama nene nema wainj doku neyu, enenj yomuhuc zéanzu; Héngic inénj hémbaoc wamma nene nema doku selia sinja nimma nema takis meme ic zéma biria meme ic ionac alagina keczac.

35 Wanu ninjegic qinjegic imi imuac nambérac héra ienenj méndacma wamma hénja solanja mewininianzu.

Embac méhnénj siacma Yesuac hénija halécnéj naecmiyec.

36 Farisaio ic méhnénj eneyaguc nene nemac ninjac Yesu héihéré miyu Yesunénj iwac amaiguc emma nene nema tarec.

37 Tackeru ama arenja yanda imuaru biria meme embac méj kerec inénj Yesunénj Farisaio ic iwac amaiguc emma tarec imi nimma alabasita kirunj halécyaiguc imi mema hama éréyec.

38 Éréma Yesu hénaya suluma tackeru iwac qéhérénjaiguc hénaya haiyec imuhucgenj namma siarec. Siacma tacma eneya kic masinénj hénaya naecmima oruc zucyanénj kerej meyu zicgéyu kuayanénj hénaya kiricne mima haléc héménja hiabia imi imuac qahaiguc qocgémiyec.

39 Qocgéyu Farisaio ic Yesu héihéré miyec inénj hémma qerianénj yomuhuc ninjec; Ic yominénj Anutuac tilinj tilinj ic kecbacnec eneya hénja osizac embac imi biria meme embac imuac ninj embac imi méréénj me dimuhucya imi ninj tegicbacnec.

40 Imuhuc ninu, Yesunénj imi ninjegicma yomuhuc melemma zéyec; Simon, nenj ac méj zémanac ninzua. Zéyu zéyec; Kiwi ic, hia zéna nimba.

41 Zéyu Yesunénj yomuhuc zéyec; Ic éréhécnénj soukiwa ic méñac murunec soukiwa meyc méñac muru tasia yawunj momacguc zéma maso éréhéc imuac ai bonja séc hemiyu, méñac muru tasia maso éréhéc imuac ai bonja séc hemiyec.

42 Wanu ic éréhéc ekaoc taségira melenj mimaocac séc qahac wanu soukiwa ic iminénj tasé iorac muru hezac imi moczonj auérécmiyec. Wanu sugiraiguc méréénj iwac sinj kuneñnec ogicma nimmimac?

43 Imuhuc qesiyu Simonnéj melemma yomuhuc zéyec; Nenj nimba taséya kuneñnec aumimia wanec inénj mia sinj kuneñnec nimmimac. Zéyu zéyec; Gi dindinanec ninjésisanj.

⁴⁴ Imuhuc zéma embacac muru lilingéma Simon yomuhuc ézéyec; Embac yomi hénzan? Neñ amagaiguc éréwa geñ hénana zuacmañac doku mén ménda nénzan. Néñ embac yominén eneya kic masinén hénana naecnéma oruc zucyanén kereñ menénzac.

⁴⁵ Geñ ménda kiricne menénzan, néñ embac yominén éréwa imuarunec hénima hénana kiric nemanec keczac.

⁴⁶ Geñ orucnaiguc oliwa halécdac mén ménda naecnénzan, néñ embac yominén haléc héméñaguc alabasitanén hénanaiguc naecnénzac.

⁴⁷ Hénia imuac niñ neñ gézéwa ninna; Embac yominén siñ kunen yanda hemizac imuac niñ késpedesya kunen yanda aumimia wanzac, néñ késpedes komodia dac aumimia wanzac inén siñ komodia hemizac.

⁴⁸ Imuhuc zéma embac imi yomuhuc ézéyec; Embac, késpedesga waigéñgéga wanzac.

⁴⁹ Imuhuc zéyu ic momacnec nene nema tacgic enen qeriginaiguc yomuhuc niñgic; Yomi némac icnéñ késpedesya waizac?

⁵⁰ Wañu Yesunén embac yomuhuc ézéyec; Ninzén ninzén guac muru hezac iminén gi anjéñga tigénzac imuac luaeiguc kembésémañ.

8

Gocmiawac séséc ac.

¹ Imuac andiaiguc Yesunén ama aren yanda yanda zéma ama areña areña lelecgéma Anutuac héngalen ama areña yandawac buña suruc hiabia imi zéau énécmiyu tohotoho ichéra 12 ienen momacnec kenjic.

² (2a) Wañu embac tosara Yesunén uña biria nesi énécmima hafigina mehiaru énécmiyec

³ (3a) imi enen iniguc momacnec kemma enañ iwawaigina mema welen qéénécmigic. (2b) Qacgina imi yomuhuc; Makdala embac Maria, Yesunén becnec iwac murunec uña biria 7 nesi énécmiyec imi zéma (3b) Herodeac soukiwa galen ic Kuza iwac iniña Yoana zéma Susana zéma embac tosara sasala.

⁴ Ama areña yanda igucnec séc ic embac enen tocgéma Yesuac muru hagic tun yanda wañu, Yesunén séséc ac yomuhuc énézéyec;

⁵ Ai ic méñnéñ iwawai gocmia qesamañ zé kenec. Kemma qesayu gocmia tosara imi hén zécgériaiguc mama héiyec. Héiyu tosara ic embac ienen tigi biriyc. Tosara nei ienen hama nedacgic

⁶ Tosaranén baña qahaiguc mama héiyec. Héiyu qérawia éréyec, néñ dokuya qahac wañu sélécgédarec.

⁷ Wañu gocmia tosanarén hésa waiyaguc sasala imuac qeriaiguc mama héiyec. Héiyu hésa waiyagucnéñ momacnec yandima hézicgégic.

⁸ Wañu gocmia tosanarén baec halécyaiguc imuaru mama héiyec. Héiyu qérawia éréma 100 mesaiyec. Yesunén ac imi zémaguc qacma yomuhuc zéyec; Gezacginaguc ienen nimmu.

⁹ Tohotoho ichéra enen sésécac imuac hénia imi dimuhuc wammac zéma qesimigic.

¹⁰ Qesimigic zéyec; Onac imi wai énécmiyu Anutuac héngalen ama areña yandawac hénia sasangia imi hia niñasarimuac hezac. Wañu tosara ionac imi imuhuc qahac; Hémmu, néñ hia ménda héñtegicmu. Wañu nimmu, néñ hia ménda niñtegicmuac niñ qeqain aciguc énézéanzua.✧

Yesunéh séséc acwac hénia zéasari énécmiyec.

¹¹ Séséc ac imuac hénia imi yomuhuc; Gocmia imi Anutuac ackuazéc.

¹² Gocmia hénia zécgériaiguc mama héiyec imi ic embac tosara ackuazéc ninjic Biria minjanenéh hama ic imi enen ninzégégic anjén tiénécmiwac ninjac ackuazéc imi qerigina igucnec onagicanzac imuac sécyá.

¹³ Gocmia tosara banja qahaiguc héizac imi ic embac tosara ackuazéc imi nimma ségiségi wamma késagíc. Wanju zalia ménda hingac késayacgéyu nalé dahecac séc ninzéhégéma kegcic manam batuciguc onoporu waima kenanzu imuac sécyá.

¹⁴ Gocmia tosara hésa waiyaguc imuac qeriaiguc mama héiyec imuhucyanéh ackuazéc ninzu wanju baecac ninjéwéria me hinac yanda me séwiac sinjanéh héizicgéyu ninzén ninzéhégina séha ménda yandianzac imuac sécyá.

¹⁵ Wanju gocmia tosara baec halécyaguc imuaru héiyec imi ic embac tosara ewa hélé zéma ewa hiabia kecma ackuazéc nimma selianec késama seliseli wamma hélé haianzu imuac sécyá.

Lambe zae qahaiguc haihaiya.

¹⁶ Méhnénj méj lambe otorima kewucnéj ménda hoturumac me dunj tatic bawu ménda haimac, néj ic embac ama qeriaiguc érému enen asaha imi hémmuac wamma zae qahaiguc haianzac.

¹⁷ Iwawai sanja imi moczon auyu hémmacac séc wanju iwawai sasangiaiguc hezac imi moczon meyu wininimacac séc.

¹⁸ Imuac ini gezacginanéh dimuhuc ninjanzu haka imuac héngésimu. Méhnénj méj ackuazéc késakeczac imi toroqemimia wammac. Wanju méhnénj méj ackuazéc ménda késakeczac imi iwawai henénzac zéma ninzac imi momacnec wagiru qahac wandacmac.

Yesuac sac kitichéra hélé.

¹⁹ Yesuac nenjoc munahéra ienen hagic. Wanju ic embac tunj yanda ninjac hosuraiguc kembinjac séc qahac wanec.

²⁰ Wanju ic méhnénj Yesu yomuhuc ézéyec; Guac nenjoc munahécga ienen gémbin zé hama sénjanen nanzu.

²¹ Zéyu Yesunéh melemma zéyec; Anutuac ackuazéc nimma tohoma séciguc kecanzu youmi enen mia nuac nenjoc muna hécna wanzu.

Yesunéh luhuc yanda ézéyu néj qeyec.

²² Kaiwe ménu Yesunéh tohotoho ichéra iniguc zéiciguc emma yomuhuc énézéyec; Doku zékénj nénéwécgenjac kenni. Zéyu ienen enawu zéic nesima hénima kenjic.

²³ Kemma kegcic Yesu gauya heyec. Heyu nalé imuaru luhuc yandanéh kondun imuaru mama qeyu doku tembonénj éréma zéic qeriaiguc hingaru zéicnéj konduniguc hingacmanj zé wanec.

²⁴ Yesuac tohotoho ic tosaránéh Yesuac muru kemma yomuhuc zéma mindigic; Galejnina, galejnina, nini humuqai wambin ninjac.

Zégic Yesunéh gau igucnec yacma luhuc zéma kondun tembonj zéqetali érécmiyu néj qema heyoc.

²⁵ Heyic tohotoho ichéra ionac yomuhuc énézéyec; Ninzén ninzéhégina dimia?

Imuhuc zéyu zénéngina hiriyu welicgéma enaocnec eminimma zégic; Ic yomi méré wanju, luhuc zéma doku ac érézéyu ara tohozaoc?

Yesunéh uña biria nesi énécmiyu beric qeriginaiguc hingacdacgic.

²⁶ Ienen nesima kemma Galilaia doku qericma néwécgenaciguc Gerasa baeciguc kereñgic.

²⁷ Keremma Yesunéh imuacnec mama élélahu* erju ama areña yanda imuac miñina ic kuwiraguc méñnéñ hama Yesu miñicñiyec. Wañu ic iminén nalé horua owo maleku ménda héima ama gericiguc ménda kecma kic suañ sugcinaiguc heañec.

²⁸ Inéh Yesu hémma qacma iwac wésiaiguc mama sigéma kucnec qacma yomuhuc zéyec; Eñeña miñina Anutuac Naña Yesu, gi zéma ni nekac nekac, welecgénzua, yéwéri ménda menémbésémañ.

²⁹ Ac imi mia Yesunéh i hémma uña birianéh iwarunec éréma kemmac niñac bec ézéyu nimma ara imuhuc melemma zéyec. Ic imi uña zapi qeqeyanéh hatac sasala késayu señ hésanéñ hénia qatémima galengégic, nén qericma uña birianéh hérémigic séc baec kisiaiguc kemma lelecgéañec.

³⁰ Imuhuc zéyu Yesunéh qesimima zéyec; Gi qacga méré? Qesimiyu zéyec; Tun yanda.

Imi mia iwac qeriaiguc uña biria sasalanéh hingacma kecgic imuac niñ imuhuc zéyec.

³¹ Imuhuc zéma Yesunéh uña biria ionac baec dumuñaiguc ménda nesi énécmiyu hingacmu niñac welecmigic.

³² Wañu baec boña imuaru beric sasalanéh gété kulumma kecgic uña biria enen wai énécmiyu beric ionac qeriginaiguc hingacmu niñac welecmigic niñénecmiyec.

³³ Niñénecmiyu uña biria ienen ic iwarunec éréma kemma beric qeriginaiguc hingacgic beric tun yanda ienen usunec kemma sia yanda igucnec hingacma dokuiguc hingacgic dokunéh hoturu énécmiyec.

³⁴ Ic tosara beric galengéma kecgic ienen haka hicñiyec imi hémma focdac néngacma ama areña yanda zéma ai ama leleclelele heyec imuaru kemma ac suruc imi énézégic.

³⁵ Zégic nimma ic embac ienen haka hicñiyec imi hémbiñ zéma Yesuac muru hagic. Hama hégic ic uña biria ienen éréma kendacgic ic iminéh Yesuac héniaiguc malekuya héima solañanec wamma bénzén tackeru zénéngina hiriyec.

³⁶ Ic uña biriaguc kerec iminéh dimuhuc hiaruyec imi hégic imi enen tosara suruc énézégic niñgic.

³⁷ Énézégic nimma Gerasa baec imuac miñina ienen zénéngina kunen yanda hiriyu wai énécmima kemmac niñac Yesu welecmigic. Inéh zéiciguc emma baec imi waima keñec.

³⁸ Wañu ic uña biria waimima keñec inéh Yesuguc kecmañ zé welecmiyec, nén Yesu imi yomuhuc ézéma mélimiyec;

³⁹ Gi amagaiguc lilingéma kemma Anutunéh guac muru haka kunen yanda dimuhucya wañgénzac imuac suruc imi énézézésémañ. Imuhuc zéyu ic iminéh waima kemma Yesunéh némac iwawai wammiyec imuac suruc imi ama areña yanda séc lelecgéma énézédarec.

Yesunéh embac serañ méné humuc igucnec meqeliyec.

⁴⁰ Wañu Yesunéh doku néwéc lilingéma hayu ic embac tun yandanéh Yesuac mambéc kecgic imuac niñac zézé ségiségi wammima hérémigic.

* 8:27: Girik aciguc; baeciguc.

41 (41a) Wanju héngic, ic mén qara Yairo zémimia inén hayec. Ic imi mia togotogco ama ménac galen kerec.

42 (42a) Wanju iwac muru bérara embac serañ momacguc sac kerec. Embac imi yawuñ 12 wañec. Wanju inén hafi kiyu humumanj zé wañec.

(41b) Imuac niñac ic iminén hama Yesuac héniaiguc sicgémima eñeya amaiguc hama niñac welecmyec. (42b) Weleru Yesunén amayaiguc kenju ic embac tun yandanén lelecgémima momacnec kenjic.

Hafi embac méñnéñ ninzéngeña Yesuac malekuya késama hiaruyec.

43 Kenkecgic suginaiguc embac mén kerec inén yawuñ 12 imuac séc sacya mayu hafi wamma kecañec. Wanju inén soukiwa iwawaiya késakerec imi moczon séwi galen ic énécmima audarec, nén méñnéñ mén mehiaru mimacac séc qahac wañec.

44 Wanju inén Yesuac andiaiguc hosuru kemma malekuya susuriaiguc osiyec. Osiyu imuarunec sac maañec imi zicgýec.

45 Wanju Yesunén qesima mérénén nosizac zéma zéyec. Wanju moczon qaecgégic, Peteronén yomuhuc ézéyec; Min Kewunina, tun yandanén lelecgéma géfacgé génzu.

46 Zégic Yesunén melemma zéyec; Méñnéñ nosiyu kucnanén éréma ai meyu nínzua.

47 Imuhuc zéyu embacnéñ qaecgémacac séc qahac wañec imi niñasarima bac yandi yandi wamma hama mama sicgéma hénia némac niñ osiyec imi zéauma, osiyu hafiya imuarunec bec tecgéyec imi ic embac moczon kicginaiguc ézédaec.

48 Imuhuc zéyu Yesunén ézéyec; Béracna, genja ninzén ninzénaganén mehiaru génzac. Imuac gi ewaga luae wanju bénzén kembésémañ.

49 Imuhuc zémanec nanju togotogco amawac galen iwac amaya igucnec ic méñnéñ hama Yairo yomuhuc ézéyec; Guac béracga bec humuzac imuac niñ kiwi ic yéwéri ménda miwésémañ.

50 Imuhuc zéyu Yesunén nimma yomuhuc ézéyec; Zénénnga ménda hiri-mac. Wanju ninzéngeña béracga imi hiarumac.

51 Imuhuc zéma iwac amaiguc kemma ic embac tosara qetali énécmima Petero, Yohane, Yakobo zéma embac serañ iwac nenjoc manjocya sac onagiru engic.

52 Engic ic embac ienen embac merac iwac niñ wamma zésiac yanda wamma qewelon wangic Yesunén énézéyec; Ménda siacgic embac merac yomi ménda humuzac, nén gauya hezac.

53 Imuhuc zéyu bec humuzac imi ninjegicgic imuac niñ zédesi wammigic.

54 Wanju Yesunén embac merac iwac mériaiguc késama qacma zéyec; Meracna yacma nanna.

55 Imuhuc zéyu uñayanén lilingéyu imuarunec yacma nañec. Nanju nene mimu niñac énézéyec.

56 Wanju nenjoc manjocyanén hémma welicgéyoc. Welicgéyic Yesunén haka hicniyec imi ménac mén ménda zému niñac neuñ héiérecmyec.

9

Yesunén tohotoho ichéra 12 ai memuac méli énécmiyec.

1 Yesunén tohotoho ichéra 12 unuruma uñ biria moczon nesi énécmima hafi mehiaru énécmimu niñac kuc buña zéma qac buña énécmiyec.

² Anutuac héngalenj ama arenja yanda imuac énézéma hafi zepa wanzu imi mehiaru énécmimu ninjac méli énécmiyec.

³ Wanju méli énécmima yomuhuc énézéyec; Ini kenha wambin zéma iwawai yomuhucya ménj ménda mema enjdac kemmu, tac me gésé me héná maun me soukiwa me maleku saménja imuhucya.

⁴ Kemma ama geric ménjiguc emmuiguc imuaru tacyac wankecmu, wanju baec méru kembin zémaguc ama geric imi waimu.

⁵ Ic embac enej ménda héihéré énécmimuiguc tauj imi waima kemmu. Wanju waima kembin zé imuaru héná usuginaiguc seitotonj tacmac imi qegic mamac. Wanju ienen hakagina imi hémma imuac hénia imi ninjasarimu.

⁶ Imuhuc zéyu tohotoho ic ienenj kemma ama arenj yanda yanda lelecgéma ama arenj séc buja suruc hiabia imi énézéma hafi ic embac mehiaru énécmigic.

Herodenéj Yesuac hénia ninjasarimanj zé wanjec.

⁷ Wanju haka méréra imi hémma ic embac tosanenéj Yohanenénj humuc igucnec qelima yarec, imuac nin kuha imuhucya wininizac zégic. Imuac ninj Perea baec galenj Herodenénj iwawai imi moczon nimma nimbipiyec.

⁸ Wanju tosara imi Elianénj munjuc wininima keczac zégic, néj tosara imi Anutuac tilinj tilinj ic walaha ionarunec ménjnénj humuc igucnec qelima yarec imuhuc zégic.

⁹ Herodenénj zéyec; Yohane imi becne nénj déménja qeriri. Wanju suruc imuhucya imuhucya imi méréac ninjac zéma imuhuc zéanzu? Imuhuc zéma Yesu imi hémmarj zé wanjec.

Yesunénj ic zangégina 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹⁰ Wanju Yesuac Mélíméli ic ienenj lilingéma hama ai megic imuac suruc moczon Yesu ézégic. Yesunénj suruc imi nimma onagicma enjauw baec imi waima Betsaida ama arenja yandaiguc kenjic.

¹¹ Wanju ic embac ienenj ninjtegicma méndac énécmima hagic. Hagic Yesunénj unuruma Anutuac héngalenj ama arenja yandawac ackuazéc énézéyec. Wanju hafigina qahac wammac ninjac wanjic mehiaru énécmiyec.

¹² Kaiwe kiwa hingacmarj zé wanju Yesuac Mélíméli ic 12 ienenj Yesuac muru hama ézégic; Nini you baec kisiaiguc kecziñ imuac ninj ic embac méli énécmima ama arenja me ama komoc komoc lelec lelec hezac imuaru kemma nenegina zéma hehe duj tatacgina mihicijimu.

¹³ Imuhuc zégic acgina yomuhuc melemma zéyec; Enjaoc nene gumu énécmigic nemu. Zéyu zégic; Nini kemma ic embac ionac nene boñ ménda mewinjiguc nonaru imi saménj méra ménj zéma lambéc éréhéc sac he nénécmizac.

¹⁴ Imi mia suginaiguc ic ionacnec zangégina olongic 5,000 imuac séc wanjec imuac ninj imuhuc zégic. Wanju Yesunénj 50 imuac séc tunja tunja nene newin zé tacmu ninjac tohotoho ichéra énézéyec.

¹⁵ Énézéyu zéyec séc wanjic ic embac moczon nene newin zé tacdacgic.

¹⁶ Wanju Yesunénj saménj méra ménj zéma lambéc éréhéc imi mema kiwa hiyu enj mozoc ac zéma mésémma ic embac ionac wéséginaiguc hai énécmimu ninjac tohotoho ichéra énécmiyec.

¹⁷ Wanju hai énécmigic moczon negic sécgé énécmiyec. Wanju tohotoho ic ienenj bororona waigic heyec imi tocgégic nenjenj yanda 12 kuagina qedarec.

Peteronéh Yesu niñac Kristo zéma ninzéh ninzéhna zéauyec.

¹⁸ Nalé méniguc Yesunéh sasangiaiguc kecma zéwelec wañu tohotoho ichéra i guc momacnec kecgic. Wañu inéh yomuhuc qesiénécmyec; Ic embac ienéh nuac niñ méré zéanzu?

¹⁹ Zéyu melemma zégic; Tosaranéh doku naec haka ic Yohane zéanzu, wañu tosaraneñ Elia zéanzu, wañu tosaraneñ Anutuac tilin tilin ic wahala becneç kecgic sugina igucnec méñnéñ lilingéma hicñizac imuhuc zéanzu.

²⁰ Zégic zéyec; Wañu enaoc imi nuac niñ méré zéanzu? Zéyu Peteronéh ara melemma zéyec; Anutuac Kristo.*

Yesunéh humuma yacmac imuac ara zéyec.

²¹ Imuhuc zéyu ac imi ic méñac méñ ménda énézému niñac neuñ héiénécmyec.

²² Wañu torogema zéyec; Icac Nanñanéh qenzen manzen sasala nimma qeriawac galeñ zéma hofac oo ic kiwa hécgina zéma hénac acac kiwi ic ienéh waimigic qegic humumac. Wañu ai meme haréwéc wañu tinduc qelima yacmacac hezac.

²³ Imuhuc zémaguc Yesunéh ic embac moczon ionac yomuhuc énézéyec; Ic méñnéñ ni méndac némman zémaciguc eneya memaamuma naléya naléya eneya ic héñgeña wéndara imi huama méndac némmac.

²⁴ Ic méñnéñ méñ kekecy a ngé timañ zé wañu kekecy imi sohomac. Wañu ic méñnéñ méñ nuac niñ wamma kekecy waimaciguc kekecy a ngé timac.

²⁵ Ic méñnéñ baec imi moczon a ngé timaguc eneya kekecy a ngé timac me wagiru qahac wañu, iwawai iminéh dimuhuc nanégémimac?

²⁶ Méñnéñ méñ ni zéma nuac ackuazécna niñac gamuya nimmaciguc Icac Nanñ imi Mançoc zéma kua meme unahéra téréya zéma eneya edamuyaiguc lilingéma hamac nalé imuaru imuhucyanec ic iwac niñ mia gamuya nimmac.

²⁷ Ni hélacnec énézéwa niñgic, you nanzu onarunec tosara ini humucnéñ ménda énépésiyu Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi hémmu.

Yesuac séwiyaneñ melemma tanera méñ wañec.

²⁸ Ac imi zéyec imuac andiaiguc ai meme 8 wañu Yesunéh Petero zéma Yohane zéma Yakobo onagicma zéwelecman zé baec boñaiguc enec.

²⁹ Inéh zéwelecma kerunec séwiyaneñ melemma tanera méñ wañu malekuya melemma pilitic asaha ésécnec asariyec.

³⁰ Imuaru mia ic éréhécnéh Yesuguc ac eminimma nançgic. Imi mia Mose zéma Elia.

³¹ Asac mararañguc hicñiyic enawu kecma Yesunéh Yerusalemiguc humumac imuac ara eminijgic.

³² Wañu Petero zéma i guc momacnec kecgic ienéh gau réwéria niñ qeka meka wamma tacçgicac moczonnec yacma Yesuac edamuya zéma ic éréhécnéh i guc nançgic imi inicgic.

³³ Wañu ic éréhécnéh waima keñic Peteronéh Yesu ézéyec; Kiwi ic nini you kecziñ imi hiabia soroc. Imuac nini hali haréwéc meénécmini, méñ Min Kewu guac, méñ Moseac, méñ Eliawac wammac. Wañu ac imi némac ac zékerec imuac hénia ménda niñasarima imuhuc zéyec.

* 9:20: Me Mesia.

³⁴ Wañu ac imi zémanec nañu hosusunéñ mama hoturu énécmiyeç. Hoturu énécmiyu hosusu qeriaiguc kecgic zénéngina hiriyeç.

³⁵ Wañu hosusu qeriaiguc ewa mén hicñima yomuhuc zéyeç; Ic yomi nena nañna imi nenaoc gésimiyi. Ini iwac ackuazéc imi niñtohomu.

³⁶ Ac imi zéyu tecgéyu héngic Yesu eneyanec nañec. Wañu tohotoho ic ieneñ iwawai héngic imi nalé imuac suraiguc méñac méñ ménda énézéyic.

Yesunéñ uña biria nesima merac méñ mehiaruyec.

³⁷ Ama gianjiyu Yesunéñ baec boña imuarunec mama hayu ic embac tun yandanéñ mihicñi migic.

³⁸ Tun imuac suginaiguc ic méñnéñ qacma yomuhuc zéyeç; Kiwi ic, ni welecgénzua nuac nañnawac hama hénna. Imi mia nuac merac momacguc téngén.

³⁹ Wañu uña birianéñ élanzañnec késayu imuarunec qacma qeme qeyu kua hololona mayu séwiya mebirí qebiri wammima waimañ zé waibip-ianzac.

⁴⁰ Wañu nesigic kemmac niñ tohotoho ichécga welec énécmiwa ieneñ batucgéyic ménda sécgéyeç.

⁴¹ Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyeç; Yai hicñisai ninzén ninzégina qahac qarín qaríngia yomi. Nalé dahecac séc iniguc kecma bisiqatén wañ énécmimañ? Guac nañga you wagicma hana.

⁴² Wañu merac imi wagicma hamanec nañu imuarunec uña birianéñ mema baeciguc giliyu hiñgacma qeme qeyec. Qeyu Yesunéñ uña zapí qeqeya imi qetalimima merac imi mehiaruma melemma mañgocya miyeç.

⁴³ Wañu ic embac moczon Anutuac kuha niñac welicgéyic.

Ieneñ moczon iwawai Yesunéñ mema wañec imuac welicgéma nañgic Yesunéñ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyeç;

⁴⁴ Ac yomi zémañ imi gezac haima hiabianec nimmu. Icac Naña imi kecma ic ionac méraginaiguc opocopora wammac.

⁴⁵ Wañu ieneñ ac imuhuc zéyu nimma hénia ménda niñtegicgic. Imi mia hénia ménda niñtegicmu niñac musañgé énécmiyeç imuac niñ hénia ménda niñsarigic. Wañu bac yandi yandi wamma hénia ménda qesimigic.

Yesunéñ ic kiwa kekerawac hénia ac énézéyeç.

⁴⁶ Wañu tohotoho ic ionac suginaiguc mérénéñ kunéngina wanzac me zéma tualefic hénima emigic.

⁴⁷ Emigic Yesunéñ qerianéñ niniñgina niñtegicma merac komoc méñ wagicma qéhéréñaguc haiyu nañec.

⁴⁸ Nañu yomuhuc énézéyeç; Méñnéñ méñ qacnaiguc merac komoc yomi héihéré mizac imi ni héihéré nénzac wanzac. Méñnéñ méñ ni héihéré nénzac imi méli néñec i héihéré mizac wanzac. Suginaiguc mamayagina keczac iminéñ mia eneyagina wammac.

Méñnéñ méñ hazéc ménda wañ énécmizac iminéñ alagina wanzac.

⁴⁹ Wañu Yohanenéñ yomuhuc ézéyeç; Kiwi ic, nini ic méñnéñ guac qacga qacma uña biria nesi énécmiyu hémma ménda méndac nénécmianzac imuac niñ neuñ héimiyiñ.

⁵⁰ Imuhuc zéyu Yesunéñ yomuhuc zéyeç; Ménda qetalimimu méñnéñ méñ hazéc ménda wañ nénécmizac inéñ nonac wamma keczac.

Samaria ic ieneñ qeqetali wammigic.

⁵¹ Yesunéh enjyaoc kurumenjiguc emmac imuac naléya hosuru ducnyu Yerusalem emmanj zé nijseliyec.

⁵² Nimma kua meme ichéra walac méli énécmiyu kenjic. Kemma iwawai mézézén géwiñ zé Samaria ic ionac ama arenj komora ménjiguc kerenjic.

⁵³ Nén Yesunéh Yerusalem kemmanj zé wajec hénia imuac niñ ama miñina enenj ménda héihéré énécmigic.

⁵⁴ Imuhuc wanjic tohotoho ic Yakobo zéma Yohane ierenj haka imi hémma yomuhuc zéyoc; Miñ Kewu nini geric bélaña kurumenj igucnec mama onomac niñ zéwelecbiñ niñac wanzañ me qahac?[†]

⁵⁵ Imuhuc zéyic Yesunéh lilingéma iricma ac geriwaguc wañ érécmiyec.

⁵⁶ ‡ Wañu ienenj ama arenj ménjiguc kenjic.

Yesunéh tohotoho ic ionac pakenj ac énézéyec.

⁵⁷ Héna kenjkecgic ic méñnéñ Yesuac yomuhuc ézéyec; Gi dimia me dimia kembésémanj imi ni kilenj méndac gémma kemmanj.

⁵⁸ Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Hasén kazu ienenj tenginaguc. Sawa nei ienenj haecginaguc, nén Icac Naña imi oruc qeheheac ama dunja ménj ménda hemizac.

⁵⁹ Wañu Yesunéh ic méñac yomuhuc zéyec; Gi hama méndac nénna. Wañu inénj ara yomuhuc melemma zéyec; Waina ni walac kemma manjocna téngémaguc.

⁶⁰ Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Waina humumia ienenj gamocgina imi téngégic, nén genj imi kemma Anutuac héngalenj ama arenja yandawac énézéwésémanj.

⁶¹ Wañu ic méñnéñ munjuc ézéyec; Miñ Kewu, nenj gi méndac gémma kemmanj, nén waina walac lilingéma kemma sac kitichéna ewa gezacgina énézé qemaguc hawa.

⁶² Imuhuc zéyu Yesunéh énézéyec; Méñnéñ ménj baec mésénj mésénjac kinonj§ mériaiguc késama kemma lilingéma andiaiguc hénzac imuhucyanénj Anutuac héngalenj ama arenja yandawac ai ménj memacac séc qahac.

10

Yesunéh tohotoho ic 70 buña suruc hiabia énézému niñac méli énécmiyec.

¹ Imuac andiaiguc Miñ Kewunéh tohotoho ic tosara 70* kumu énécmima baera baera, ama arenja kunenj kunenj séc enjyaoc kemmanjac niñec imuaru éréhéc éréhéc méli énécmiyec.

² Méli énécmima yomuhuc énézéyec; Héla memeyawac séc imi sasala wazima hezac, nén ai ic sasala qahac imuac ini ai miñina Anutunénj ai ic méli énécmimac niñac zéwelec wammimu.

³ Zéwa niñjic, nenj imi méli énécmima nimba rama komoc komoc hasénj kazu sugcinaiguc méli énécmimiawac tanec wanzac. Bec yacma kenjic.

⁴ Ini soukiwa kononj me gésé me hénia usu imi ménda mema kemmu. Kemma héniaiguc ic embac mihicji énécmimuiguc yaizézé ac ménda wamma kemmu.

[†] 9:54: Kiwi méranénj ooya tosaraiguc; Elia wajec ésécnec. ‡ 9:56: Kiwi méranénj ooya tosaraiguc, inénj zéyec; Icac Naña imi ic onac kekecgina mebirimanj zé qahac, nén mehiaru énécmimanj zé mayi. Imuac nimba, ini Uña dimuhucyawac murunec hahaya imi ménda niñtegiczu.

§ 9:62: Yuda ic enenj kinonj imi burumakaoiguc qatégic héréyu méraginanénj késa nesima baec patoangic. * 10:1: Kiwi tosaraiguc; 72.

⁵ Kemma ama méniguc emmuiguc walac yomuhuc énézému; Ama yomuaru luae hemac.

⁶ Imuaru luae ic ménj keczaciguc luae qeénémizu imi iwac muru hemac. Wañu qahac wañu onac muru lilingéma hamac.

⁷ Wañu ama imuaru tacyac wañgic iwawai gumu énécmigic efima nemu. Ai icnéñ ai boña memuac hezac. Wañu ama arenj ménjac qeriaiguc amaya amaya lelecgéma tacyac ménda wammu.

⁸ Ama arenja yanda méniguc kerengic héihéré énécmimuiguc wéséginaiguc nene haigic hemac imi efima nemu.

⁹ Nema bec hafi ic mehiaru énécmima Anutuac héngalenj ama arenja yanda hosucginu hazac imuhuc énézému.

¹⁰ Ama arenja yanda méniguc kerengic ménda héihéré énécmimuiguc imuac hénja yanda séc keremma yomuhuc énézému;

¹¹ Onac tauniguc sei totonj nonac hénjaiguc hezac imi qeni onac muru mazac. Wañu ini Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi hosucginu hazac imi niñasarimu.

¹² Neñ énézéwa ningic; Nalé tetcgiaiguc ama arenja imi bakia yéwéria yanda Sodom taunj meyec imi ogicma memu.

Ewa qerigina ménda melemmu ionac muru yéwéri yanda he énécmimac.

¹³ O, ewa biric! Korasin ama arenja miñina. O, ewa biric! Betsaida taunj yanda miñina, onacmuru kuc yanda baec icnéñ ménda memeya measariyi imi moczonj Tiro zéma Sidon ama arenja yandaiguc wambinec imuac ama miñina ienenj becneç songonjac maleku héima toma qahaiguc tacma siacma ewagina bec melembunec.

¹⁴ Gésigési naléiguc Tiro zéma Sidon ama arenja yanda miñinanénj onogicma képésic ginawac bakia efefia memu.

¹⁵ Kafanaum ama arenja yanda miñina ini enjañac ningic emma kurumenj késamanj zé wanzac me? Anutunénj memaénéc miyu humumia ionac baec dumunjaiguc emu hingacmu.

¹⁶ Tohotoho ichénja zéwa ningic; Ménénj mén onac ackuazéc ninzac imi nuac ackuazéc ninzac wanzac. Wañu ménénj mén onac andé unuzac imi ni andé nuzac wanzac. Wañu ménénj mén andé nuzac imi méli néñec i andé qezac wanzac.

Tohotoho ic 70 ienenj lilingéma hagic.

¹⁷ Tohotoho ic 70[†] ienenj ségiségi wamma lilingéma hama yomuhuc ézégic; Miñ Kewu, guac qacgaiguc uña biria enenj acnina tohogic.

¹⁸ Imuhuc zégic acgina melemma zéyec; Neñ hémba Biria miñinanénj kurumenj igucnec pilitic ésécneç baeciguc mama qeyec.

¹⁹ Neñ ini mokolenj zéma girisonañ tima hazéc ionac kucgina moczonj onogicmu niñac qac buña énécmizua. Iwawai ménénj mén hia ménda mebirí énécmimac.

²⁰ Néñ uña biria ienenj acgina tohozu, imuac niñ ségiségi ménda wammu, néñ qacgina kurumenjiguc oyu hezac imuac niñ mia ségiségi wammu.

Yesunénj ségiségi wamma Anutu mepésiyec.

²¹ Nalé imuarunec Yesunénj Uña Téréyaguc ségiségi wamma yomuhuc zéyec; Mañgoc, baec kurumenjac miñina, iwawai imi musañgéna ninñj zéma niñtegic qinñtegicac kuha ginaguc enenj ménda hénzu, néñ nambérac

[†] 10:17: 10:1 Imuac héngic.

ionac auénécmina hénganzu imuac ewa hia ac gézézua. Oaec, Manjgoc, guac ewa singanéj imuac mia heyec.

²² Manjgocna geŋgaoc mia iwawai moczoŋ nuac nénec. Waŋu gi qahac waŋu, méhénéj mēh mérénéj Nanğa wanzac imi ménda ninzac. Waŋu méhénéj mēh qahac, nēh Nanğanéj enjeya ewa sinjiguc auénécmiyu hénzu ienen sac Manjgoc gi méré imi ninzu.

²³ Imuhuc zémaguc tohotoho ichéra ionac muru lilingéma inicma ionac-nec sac ewaya meyu mayu yomuhuc énézéyec; Iwawai ini hénzu imi momacnec hénzu ionac kicginanéj mérianaguc wanzac.

²⁴ Énézéwa ninjic; Kuameme ic sasala zéma ic kewu ienen iwawai ini hénzu imi hémbin zé waŋgic, nēh ménda héngic. Waŋu iwawai ini ninzu imi nimbin zé waŋgic, nēh ménda ninjic.

Dac muna héla ionac ala kekec.

²⁵ Héna acac kiwi ic méhénéj yacma Yesu batucgéma yomuhuc qesimiye; Kiwi ic, ni némac iwawai wamma kekec hémbénaŋa imi mihicŋimanŋ?

²⁶ Zéyu Yesunéj ara yomuhuc melemma qesimiye; Héna aciguc néma ac heyu gi dimuhuc oloŋ ninzanŋ?

²⁷ Zéyu zéyec; Ewa qeriga moczoŋnec, kekecga moczoŋnec, kucga moczoŋnec zéma ewa sinğa moczoŋnec Min Kewu guac Anutu goi héihéi wammiwésémaŋ. Waŋu gi geŋga sin ninjauanzaŋ ésécnec alagawac sin nimmiwésémaŋ.*

²⁸ Imuhuc zéyu Yesunéj ara melemma zéyec; Ac bakia melenzaŋ imi dindiŋa. Imuhuc tohoma kekec hémbénaŋa mewésémaŋ.

²⁹ Imuhuc zéyu ic imi Yesunéj iwac nin ninj hiarumac ninjac yomuhuc qesimiye; Waŋu, mérénéj nuac alana wanzac?

³⁰ Imuhuc zéyu Yesunéj séséc ac mēh yomuhuc zéyec; Ic mēh Yerusalem-nec yacma Yeriko kemman zé hingarec. Hingacma hēnaiguc kowu nene ic mihicŋi énécmiyo kowu nene ic ienen malekuya hetecgéma humumianec gema waima keŋgic.

³¹ Nalé imuhucgeŋ hofac oo ic méhénéj héna imuacnec hingacma ic imi hēmma héna nēwécgeŋacnec qiziziŋ géma keŋec.

³² Waŋu Lewi ic méhénéj imuhucyanec imuaru haréma ic imi hēmma héna nēwécgeŋacnec qiziziŋ géma ogicma keŋec.

³³ Waŋu Samaria ic méhénéj ic kian wamma kemma imuaru keremma ic imi hēmma wéséniniŋ wammiyec.

³⁴ Waŋu hosuraiguc kemma haléc zéma doku selia wiziyaiguc qocgéma naecmima osomiye. Osomima donkiya qahaiguc haima ic kian ama mējiguc wagicma kemma galenǵé miyec.

³⁵ Ama gianjiyu Romawac soukiwa Denarion† éréhéc ic kian ama imuac miŋina mima yomuhuc zéyec; Ic yomi galenǵé miwésémaŋ. Imuac me imuac wammimaŋ zé soukiwa imi ogicma kiriwésémaŋ imi lilingéma hamar imuaru taséga melenǵémaŋ.

³⁶ Imuhuc suruc wandacma Yesunéj yomuhuc qesimiye; Geŋ ninna ic haréwéc ionac suginaiguc mérénéj mia kowu nene méraginaiguc enec iwac ala wanzac me?

³⁷ Zéyu ara melemma zéyec; Ic goi héihéi wammiyec imi mia. Imuhuc zéyu Yesunéj yomuhuc ézéyec; Gi kemma imuhuc wambésémaŋ.

* 10:27: Hén 6:5, Lew 19:18 † 10:35: 1 Denarion imi ic méjac ai meme méjac ai boŋa.

Yesunéh Mata zéma Maria iorac amaiguc keñec.

³⁸ Héna keñkecma Yesunéh ama areñ komora méniguc kereñec. Kereñu embac mēj qara Matanéh héihéré miyu iwac amaiguc eñec.

³⁹ Wañu iwaru munia kerec, qara imi Maria. Inéh Yesuac héniaiguc tacma iwac ackuazéc niñec.

⁴⁰ Wañu Mata imi ai yanda meyu ai yandanéh ewaya mesohoyec. Wañu Yesuac muru hama yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu nuac munananéh wainéñu ni nenacnec ai mema nanzua. Wañu gi imuac ewa biric ménda wañ nénzan? Ézéna hama méra némmac.

⁴¹ Zéyu Miñ Kewunéh ara melemma zéyec; Mata, Mata, gi iwawai hénia hénia niñac niñyéwéri wanna ewaga goro wanzac.

⁴² Néh éréhéc dac sac mewésémañ, qahac wañu momacdac imi sécgémac. Marianéh héna hiabia gésima anjéñizac imuac imi iwarunec wagicmañac séc qahac wanzac.

11

Yesunéh zéwelec welecac hénia ku énécmiyec.

¹ Yesunéh baec méniguc zéwelerec. Zéweleru tecgéyu tohotoho ichéra ionarunec ménéñ yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu doku naec ic Yohanenéh tohotoho ichéra dimuhuc zéwelecmu imuac hénia ku énécmiyec. Gi imuhucyanec zéwelec welecac hénia ku nénécmína.

² Zéyu zéyec; Ini zéwelecbiñ zéma yomuhuc zéwelecmu; Mañgocnina, guac qacga mepésini téreya hemac. Guac héngaleñ ama areña yanda imi mama hamac.

³ Gi kaiweya kaiweya imuac nene sécnina nénécmiwésémañ.

⁴ Nini ic tosara biria wañ nénécmigic séc képésicgina wai énécmizñ, imuac gi imuhucyanec képésicnina wai nénécmína. Wañu manam batuciguc ménda nonopobésémañ.

⁵ Imuhuc zéma inéh yomuhuc toroqema zéyec; Sugcina igucnec ménéñ alayaguc wañu alaya iminéh siñi yandaiguc iwac muru kemma yomuhuc welecmmac; Alana, saméh haréwéc néna bianguc melemmañ.

⁶ Ic kian alana ménéñ nuaru hazac. Wañu nene mēj gumu mimañ zéma hoczua.

⁷ Imuhuc zéyu alayanéh ama qeria igucnec yomuhuc melemma zémac; Gi gau qeli qeli nunuzañ, ni ama naguya bec héima nambérac héna iniguc gau niñac wamma heziñ imuac niñ yacma yaka gémmañac séc qahac.

⁸ Wañu zéwa niñgic, ama miñinanéh ic imi alaya wanzac imuac wamma ménda yacma nimmimac, néñ ic imi seliseli wamma welecma nañu imuac niñac mia yacma iwawai mēj niñac wawaña imuac sécyá mimac.

⁹⁻¹⁰ Ménéñ mēj weleru miyu meanzac. Wañu ménéñ mēj hochoc ai mema miñicñianzac. Wañu ménéñ mēj nagu qeyu aumimia wañanzac. Imuac niñac zéwa niñgic; Welecgc énécmimac. Hochoc ai mema miñicñimu. Naguya qegic auénécmimac.

¹¹ Guac nañganéh lambéc niñac qesigéñu mañgoc onac sugcina igucnec mérénéh lambécac tasia qaté mokoleñ mimac?

¹² Wañu kuruc gocmia niñac welecgeñu mérénéh tasia girisonañ mimac?

13 Ini ic biria, nêj kilen iwawai hiabia nambérac hécgina gumu énécmianzuiguc onac kurumên Manjocginanên welecmianzu onac Uña Téréya séc ogicqogicma dimuhucya énécmimac?

Yesu zéma Beelsebul.

14 Wanju Yesunên uña biria ara qahac imi nesimiyu éréma kenju merac imi ac zéyec. Zéyu ic embac tun ienen imi hémma welicgégic.

15 Wanju sugcinaiguc tosanarên yomuhuc zégic; Inên kuwic ionac ic kewugina Beelzebulac kuha mema uña biria nesi énécmianzac.

16 Wanju ic tosanarên Yesu batucgémima séséc baec icnên ménda memeya kurumên igucnec mamaya méñac meyu hémbin ninjac welecmigic.

17 Welecmigic Yesunên ionac niningina ninjegicma yomuhuc zéyec; Héngalen ama yandawac minjanarên enjocnec euhéndên wanjamuzu séc kisi wanjazac. Wanju ama méñac minjanarên enjocnec euhési wanjamuanzu imi mama birianzac.

18 Nêj Beelzebulac kuha mema uña biria nesi énécmianzua imuhuc zénénzu, nêj Biri minjanarên enjocnec héndên amuanzuiguc ionac héngalen ama areña yandarên dimuhuc nanjselimac?

19 Nêj Beelzebulac kuha mema uña biria nesi énécmizuaiguc imi nanjhécgina ienen mérac kuha mema uña biria nesi énécmianzu? Imuac nanjhécgina enjoc mia zégési énécmimu.

20 Nêj nêj Anutuac méria merawanên uña biria nesi énécmianzuaiguc Anutuac héngalen ama areña yandarên bec onacmuru mama hazac.

21 Ic kawalinên tewi maleku séha meyu kiyunec amaya galengéyu ama imi luaeiguc hia heanzac.

22 Wanju ic kawali kuha enenja méñên hama ic imi ogiczaciguc tewi maleku selia ninjumama mekeczac imi moczon wagicma iwac hinacya momacnec wagicma sécgina méndemma énécmianzac.

23 Méñên méñ niguc ménda keczac inên andé nuzac. Wanju iwawaina niguc ménda tocgézac inên iwawaina héndénzac.

24 Uña biria méñên ic méñac murunec éréma kemma baec kisiaiguc kenha wamma tachiaruman zé wanju ménda sécgézac. Ménda sécgéyu inên yomuhuc zézac; Ni amana éréma hazua imuaru lilingémañ.

25 Imuhuc zéma lilingéma hama héñu ama imi usuñma mindinijecac hiabia hezac.

26 Heyu kemma uña biria kawalihéra 7 onagiru hama hingacma kecgic walac birima kerec imi munjuc yanda ogicqogic wamma kunenjec birima keczac.

27 Ac imuhuc zémanec nanju tun yanda imuac sugcina igucnec embac méñên qacma zéyec; Gi héri haima megémma namu gumugénec nenjoc iminên ségiségiyaguc!

28 Imuhuc zéyu Yesunên melemma zéyec; Ic méñ Anutuac ackuazéc nimma tohoanzac iminên mia ségiségiyaguc wanzac.

Séséc ac Yonawac muru héiyec imuac hénia.

29 Ic tun munjuc yanda toroqe énécmima nangic Yesunên hénima yomuhuc énézéyec; Nalé yomuac hicñisai imi hicñisai biria, séséc mérérawac hémbin zé wanjanzu, nêj séséc méñ qahac, nêj Yonawac muru haka hicñiyec imi sac hicñi énécmimac.

³⁰ Yonanén Niniwe ama arenja yanda imuac miñhéra ionac muru séséc wañec éséc nec, Icac Nanja imuhucyanec nalé yomuac hicñisai onac muru imuhuc wammac.

³¹ Héngalenj ama yanda ménj baec wañgoña Saut iguc hezac imuac embac garata méñnéj Solomonac niñtegic qññtegicac kuha nimmanj zé baec tetegia iguc nec hayec, néj nalé yomuac hicñisai enenj Solomonac Kuneña nenj you kecma énézéwa ménda niñnéñzu. Imuac zégésigési naléya ducñiyu embac garata iminénj ini zégési énécmimac.

³² Niniwe ic enenj Yonawac ackuazéc nimma ewagina melenjic, néj nalé yomuac hicñisai enenj Yonawac Kuneña nenj you kecma énézéwa ménda niñnéñzu imuac niñj zégésigési naléyaiguc Niniwe ic ienenj ini zégési énécmimu.

Séwiac lambe.

³³ Méñnéj ménj lambegina otorima sasanjiaiguc me kewuc bawaguc ménda haianzu, néj qémbéñ qahaiguc haianzu. Imi mia ic embac ama qeriaiguc érému enenj asaha hémmu niñac imuhuc wañanzu.

³⁴ Wañu néwécgeñac zéwa niñjic; Guac kicganénj séwigawac lambe wanzac. Kicganénj hia keczaciguc séwiga moczoñ asahanénj sécgémimia wanzac. Wañu kicganénj birizaciguc séwiga moczoñ siñinénj sécgémimia wanzac.

³⁵ Imuac ewa qerigaiguc asac mararanj hezac imi ménda siñidénjgézac me qahac imi niñgésina.

³⁶ Imuac guac séwiga asaha sécgégénju siñi ménj ménda hegénju lambeac asahanénj asarigénjanzac éséc nec kekecgca moczoñ asahaguc wammac.

Saec 6.

³⁷ Yesunén ac imuhuc zémanec nanju Farisaio ic méñnéj eneyaguc momac nec tacma nene nemac niñac Yesu welecniyu emma tarec.

³⁸ Néj nene nemanj zé wamma méria ménda zuaru Farisaio ic iminénj hémma ewa éréhéc wañec.

³⁹ Wañu Yesunénj yomuhuc zéyec; Farisaio ic ini sokoc zéma zéic séwéla imi hiabianec zuacanzu, néj ewa qerigina imi hémbaoc haka zéma kaiziliwenj hakanénj kuaya qema hezac.

⁴⁰ Niniñgina qahac ini, séwéla mihicñiyec inénj qeria momac nec mi-hicñiyec imi ménda niñtegiczu?

⁴¹ Wañu qerigaiguc hegénzac séciguc halenj énécmina iwawai moczoñ solanja wañgém mac.

⁴² Néj saecginaguc ini Farisaio ic, ini miñsupe zéma zuazua héméña hiabia tosara imi méndénjic méra éréhéc wañu momacguc mema Anutuac buña haianzu. Néj haka dindiña zéma goi héihéi Anutuac buña haihaiya imi giligic qahac wanzac. Méñ ménda waima imuac me imuac momac nec wandacmu iminénj hia wammac.

⁴³ Saecginaguc ini Farisaio ic, ini tocgotocgo amaiguc tatic ou enenja hezac imuaru tacbiñ niñac wañanzu. Wañu nénnagémba sombenjiguc zézé ségiségi wañ énécmimu niñac wañanzu.

⁴⁴ Saecginaguc ini imi kicsuanj suanja qahac kondonja heheya éséc nec wañu, ic embac ienenj imuac qahaiguc tima namma héniaquina ménda niñtecgicanzu.

⁴⁵ Imuhuc zéyu héna acac kiwi ic méñnéj Yesu yomuhuc melemma zéyec; Kiwi ic gi imuhuc zéma nini momac nec mutulanjgéma zébiri nénécmizanj.

⁴⁶ Saecginaguc héná acac kiwi ic ini, iwawai yéwéria yanda sécgina ogicogicya imi ic tosara ionac hai énécmigic bisianzu, nérj ini enjaoc imi méragina merawa ménj ménda suluma osianzu.

⁴⁷ Saecginaguc ini, enérj Anutuac tilinj tilinj ic becnecc yanda héccgina ienerj unugic ionac kicsuanj imi meyacgéanzu, nérj ackuazéc imi ménda tohoanzu.

⁴⁸ Yandahéccgina Ienerj Anutuac tilinj tilinj ic unugic Farisaio ic enérj imi kua meme ic ionac kicsuanj meyacgézu. Imuhuc wamma ini yanda héccginawac ai imuac ewa momac wanzu imuac héipuc ac zéauzu.

⁴⁹ Imuac ninj Anutunérj ninjtegic qintegicac kuhaiguc yomuhuc zéyec; Nerj ionac muru walac zézé ichécna zéma méliméli ic méli énécmimanj, wanju ionarunec tosara unuhumumu, wanju tosara ununesi wanj énécmimu.

⁵⁰ Baec kurumenj zéyu hicniyec imuarunec hénima éréma kecma deguc imuac suraiguc Anutuac tilinj tilinj ic unugic sacgina mayec imuac bakia moczonj nalé yomuac hicnjsai ionac qacginaiguc emmac.

⁵¹ Imi mia Abelac sac igucnec hénima éréma kecma zaki téréya sombeniguc nanec imi zéma ama téréya imuac génggéaiguc qegic humuyec Zakaraia iwac sacya imuac bakia moczonj nalé yomuac hicnjsai enérj mia bisidacmu.

⁵² Saecginaguc héná acac kiwi ic ini, ini imi nininjac nagu wétéya késa kecma enjaoc ménda emma imuhucyanec naguya hézicgéma nanjic ic embac embinj zé wanzu imi enérj momacnec emmuac séc qahac wanzac.

⁵³ Imuhuc zémaguc Yesu ama imi waima kemmanj zé mayu Farisaio ic zéma héná acac kiwi ic ienerj hénima hazéc geriwiguc wammima acgina melemmac ninjac selianec hinocgémima zéqesiqesi sasala wammigic.

⁵⁴ Imuhuc wamma ac képésira ménj zéyu késawinj zéma galenj megic.

12

Yesunérj qeqainj ac zéma meme seli ac énézézec.

¹ Suraiguc ic embac tunj yanda tausenja tausenja tocgéma hénagina tiloc paloc tima nanjic. Yesunérj walac tohotoho ichéra yomuhuc énézézec; Farisaio ic qeri ikocginaguc ionac yis imuac galenj memu.

² Iwawai ménénj ménj, usuyaguc hezac imi ménda auyu hemacac séc qahac, sasangiaiguc hezac imi ménda ninjmimiawac séc qahac.

³ Imuac ninj iwawai sinjiiguc zégic imi moczonj kaiweac asahaiguc zéaugic nindacmu. Wanju iwawai ama qeriaiguc zégic imi moczonj ama bauyaiguc namma zéaugic nindacmu.

Anutu momacgucac sac zénéngina hirimac.

⁴ Alahécna onac énézézua, séwigina sac unuhumuma imuac andiaiguc iwawai ménj toroqema wanj énécmimuac séc qahac ionac ninj zénéngina ménda hirimac.

⁵ Mérac kilenj zénéngina hirimac imi zéasariwa ninjic. Unuhumuma imuac andiaiguc geric siaiguc gili énécmimacac kuc bunjaya hemizac iwac mia zénéngina hirimac. Owec, énézézua, iwac mia zénéngina hirimac.

⁶ Sirikic méra ménjac boja soukiwa Toya* éréhécdac ménda haianzu? Wanju Anutuac kiwaiguc sirikic nei ionac murunec ménjac ninj elunj ménda qeanzac.

* 12:6: Girik aciguc; Asarion.

⁷ Ini imi Anutunénj oruc zucgina zanǵéya acguc moczoŋ oloŋ nindaczac, imuac zénéŋgina ménda hirimac. Eŋac eŋac kekecgina imi sirikic nei sasala onogicma eŋeŋja wanzac.

⁸ Wanju ni énézéwa niŋgic; Méŋnéŋ méŋ ic embac kicginaiguc zéauma ni ninzéŋgé némmaciguc ni imuhucyanec Anutuac kua meme uŋa kicginaiguc zéauma i ninzéŋgé miman.

⁹ Ic embac kicginaiguc ni qaecgé nénzac imi ni Anutuac kua meme uŋahéra kicginaiguc qaecgémmiman.

¹⁰ Méŋnéŋ méŋ Icac Nanja zébiri mizaciguc képésic imi waimimacac hezac, néŋ Uŋa Téréyawac zébiri wammizaciguc képésic imi ménda waimimac.

¹¹ Ic embac tosanénj ini togotocgo amaiguc me galen zéma ic kewu tosara qac buŋaginaguc ionac muru onagicma keŋgic ac bakia dimuhuc melemma ac dimuhucya zéwiŋ zéma ewa goro ménda wammu.

¹² Nalé imuaru mia Uŋa Téréyanénj némac ac zému imi ku énécmimac.

¹³ Wanju tunj imuarunec ic méŋnéŋ yomuhuc zéyec; Kiwi ic nuac dacna ac ézéna maŋgoc niranénj iwawai mératéc wainérécmiyec imi niguc méndémma mewic.

¹⁴ Zéyu Yesunénj ézéyec; Ic mérénénj ni iwawaigira méndénj érécmiman niŋac zégésigési ai icgirawac kumunénjec?

¹⁵ Imuhuc zémaguc inénj ic embac yomuhuc énézéyec; Iwawai ménac mén hémbaoc ménda wamma niniŋ biria imuac galen memu. Ic ménac kekecyia imi iwac iwawaiya sasala imuaru ménda hezac.

¹⁶ Imuhuc zéma inénj qelumbec ac mén yomuhuc énézéyec; Soukiwa ic mén kerec. Keru iwac aiiguc héla gocmia kindindiŋa hicŋjmiyec.

¹⁷ Hicŋjimiya ewa qeriaiguc yomuhuc niŋec; Nuaru héla gocmia imi haihaiyawac titiŋa mén ménda hezac. Imuac dimuhuc wamman?

¹⁸ Imuhuc zéma zéyec; Ni yomuhuc wamman, nuac hofi ama komora imi hericma kuneŋ yanda qelia mén meyacgéma nuac ai yawuŋac héla zéma iwawai hiabia imi moczoŋ imuaru haiwa hemac.

¹⁹ Imuhuc wamma nuac uŋanawac yomuhuc zéman; Nuac qeri uŋana, iwawai ai yawuŋ asalawac sécyia qolacgéma haiwa hezac. Imuac gi bénzén tacnimma nene kulŋ nema ségiségi wamma kecbéséman.

²⁰ Néŋ Anutunénj yomuhuc ézémac; Ic, gi imi niŋtegic qinŋtegicga qahac, deguc siŋiya guac qeri uŋaga guagicba iwawai qutulangéma haina hezac imi moczoŋ mérac wammac me?

²¹ Ic imuhucya imi eŋeyawac iwawai sasala tiloyu emma hezac, néŋ Anutuac muru imi saménj bipiyaguc ménda hemiyu keczac.

Ewa goro ménda wambéséman.

²² Imuhuc zéma tohotoho ichéra énézéyec; Imuac néwécgeŋac yomuhuc énézéwa niŋgic; Kekecgina niŋac némac iwawai nemu, séwigina niŋac némac iwawai héimu imuac ewa goro ménda wammu.

²³ Kekec imi nene ogiczac. Wanju séwigina imi malekugina ogiczac.

²⁴ Koeckoec nei imuac niŋgic, iwawai mén ménda héhimic wamma meanzu. Wanju ama saméŋa me hofi amaya mén ménda he énécmizac, néŋ kilen Anutunénj gumu énécmianzac. Ini imi nei kuneŋ yanda ogicma eeginaguc wanju.

²⁵ Sucginaiguc méréneŋ ewa goro wamma kekecyá[†] komodia ménŋ meho-rugimacac séc wanzac me?

²⁶ Iwawai komodia ménŋ imuhucya hia mindiniwésémaŋac séc qahac waŋu dimuhuc ménŋac ménŋ ewa goro wambésémaŋ?

²⁷ Baorac zariŋac niŋgic, imi dimuhuc yandianzu? Ieneŋ ai ménda meanzu waŋu hésa ménŋ ménda meyacgéanzu waŋu énézéwa niŋgic, Ic kewu Solomonnéŋ maleku héiyec imuac edamuya moczoŋ imi zariŋ ménŋac asaha ogicmacac séc qahac waŋec.

²⁸ Deguc keru oraŋguc qema oanzu zariŋdac imuhucyawac Anutunéŋ imuhuc hiabianec héi énécmianzac. Imuhucya imuhuc waŋ énécmianzac iguc onac imi ogicqogic wamma ménda héiéénécmimac me? O! ic embac, ninzéŋ ninzéŋgina imi komocdia dac.

²⁹ Ini némac iwawai newiŋ zéma ewa goro ménda wammu, waŋu imuac ménda zéwelectmu.

³⁰ Baecac ic enia ieneŋ mia iwawai moczoŋ imuhucya niŋac wamma welecanzu. Onac Maŋgocŋinanéŋ ini iwawai imuac me imuac osizu imi bec niŋdacazac.

³¹ Ini mia iwac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac hochoc wammu. Imuhuc waŋgic iwawai tosara imi toroqema énécmimac.

³² Ic tuŋ komora ini zénéŋgina ménda hiriyu, Maŋgocnéŋ héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi énécmimaŋ zé ewa hia ninzac.

³³ Iwawaigina haima soukiwa mihicŋima maqeqeya ionac énécmigic. Gésé tegictegira qahac kurumeŋac buŋa mihicŋima imuaru mia iwawai boŋa eŋeŋa imi tigic hemac. Imuaru imi kowu nene hosuru keŋkeŋawac séc qahac, waŋu gisic zinaŋgoc nemuac séc qahac.

³⁴ Iwawaigina boŋa eŋeŋa hezac imuaru onac ewa siŋgina heanzac imuac niŋac imuhuc zézua.

Técgina nimma kecmu.

³⁵ Kembaŋ ginaiguc rikunŋina zikima kifagina otorigic zeyunec naŋkecmu.

³⁶ Ini imi ic tosara miŋŋinanéŋ zammaréŋ meme ariac igucnec liliŋgéma hama nagu qeyu focdac yacma nagu auwiŋ zé mambéc kecanzu ésécnec wamma kecmu.

³⁷ Miŋŋinanéŋ hama kic hihi kecgic inicmaciguc welenŋ qeqehéra imuhucya imi ségiségi ginaguc wammu. Hélaecnec énézéwa niŋgic, miŋŋinanéŋ rikunŋa zikima namma énézéyu tacgic hosucginu hama welenŋ qeénécmimac.

³⁸ Inéŋ siŋiyawac 12 kilok me 3 kilok imuaru hama iniru imuhuc wamma kecmuiguc imi ségiségi ginaguc wammu.

³⁹ Ini niŋzu ésécnec ama miŋŋinanéŋ némac naléiguc kowu nene hamu imi niŋaŋeciguc awima taru amaya imi ménda héséma embunec.

⁴⁰ Imuac niŋ ini acguc técgina nimma kecmu. Ménda nimma kecmu nalé imuaru Icac Naŋa imi hamac.

⁴¹ Imuhuc zéyu Peteronéŋ yomuhuc qesimiyec; Gi séséc ac imi nonac niŋ sac zézaŋ me nini moczoŋ niŋac zézaŋ?

⁴² Zéyu Miŋ Kewunéŋ melemma zéyec; Waŋu méréneŋ ai ic niŋkumu mimia zéma niŋtegic qinŋtegicyaguc wamma miŋinawac welenŋqeqe ichéra

[†] 12:25: Séwiga witiya.

galeŋgé énécmima naléya ducŋiyu séc nene yakaginawac buŋa méndén énécmiammac?

⁴³ Waŋu miŋinanén hama héŋu imuhuc wamma keru, welen qeqe imuhucya imi ségiségiyaguc wammac.

⁴⁴ Ni hélacnec énézéwa niŋgic; Miŋinanén ic imuhucya imi iwawaiya moczoŋ galeŋgémac niŋac opocmac.

⁴⁵ Waŋu welen qeqe icnéŋ imuhuc ménda wamma ewa qeriaiguc eŋeya miŋinanén bénzén bénzén hamac zéma iwawai hémbaoc wamma nema doku selia nema niŋgoŋ wamma welen qeqe ichéra zéma embachéra hénima unumac imi

⁴⁶ nalé méŋ kic hihi ménda wamma kecmac imuaru, waŋu kaiwe kiwa méŋ ménda nimma kecmac imuaru mia miŋinanén hama bakia réwéria melen mima ic ninzéŋ ninzéŋgina qahac iniguc momacnec onopocmac.

⁴⁷ Miŋinawac ewa siŋ imi dimuhuc hezac imi niŋtegicmaguc kilen técyá ménda nimma iwac ewa siŋa tohotoho ménda wammac imi sasalanec qemac.

⁴⁸ Ménda niŋtegicma haka biria wanzac imi efefia qemac. Iwawai sasala meyec iwac muru sasala memaŋ zé hocmac. Waŋu ai buŋa sasala késayec iwac muru imi iwawai sasala mihiŋimaŋ zé qesimimac.

⁴⁹ Ni baeciguc geric zéc gilimaŋ zé mayi. Waŋu bec zezaciguc némac iwawai méŋ niŋac wammaŋ?

⁵⁰ Ni météré naec ai[‡] méŋ waŋ némmuac hezac. Qeri yéwéri dimuhucyanén kilanzi némma keŋkeruguc yéwéri imi moczoŋ tecgénémmac!

⁵¹ Ini niŋgic ni baeciguc luae qeénécmimaŋ zé hayi tanec wanzac me? Énézéwa niŋgic; Imi qahac, méndén énécmimaŋ zé hayi.

⁵² Kecma ama momacgucac qeria igucnec ic embac méra méŋ kecma haréwécnéŋ éréhéc hazéc waŋ érécmigic éréhécnéŋ haréwéc hazéc waŋ énécmiyic méndén amuma kecmu.

⁵³ Maŋgocnéŋ naŋaguc, naŋanén maŋgocyaguc, neŋgocnéŋ béraraguc, béraranén neŋgocyaguc, eraŋiyanén eraŋiyaguc héndén amuma aŋaŋ qacgé amumu.

⁵⁴ Imuhuc zéma toroqema zéyec; Ini hosusunén kondun igucnec hayu hémma kia focdac hamac zégic imuhuc waŋaŋzac.

⁵⁵ Waŋu Saut baec kisia igucnec luhucnéŋ éréyu hémma geriwiguc wammac zégic imuhuc waŋaŋzac.

⁵⁶ Ic ikocginaguc ini baec kurumeŋac tanera imi héŋtegicma dimuhuc nalé yomuac hakaginawac tanera imi ménda niŋtegicanzu?

⁵⁷ Waŋu némac niŋac némac hakanén solaŋa wanzac imi moacnec ménda niŋgésianzu?

⁵⁸ Gi ic hazécgaguc zégésigési icac muru kemmaoc imuaru hénaguc ara mindiŋimaŋ zé meefima luae ac zémaoc. Imuhuc ménda wanna, inén gésigési ic iwac muru hérégemma keŋu gésigési icnéŋ téŋgiŋ ic ionac méraginaiguc goporu téŋgiŋ ic ienen hésa amaiguc giligemma gopocbu niŋac.

⁵⁹ Gézéwa ninna, kitiwa melemma Toya[§] tetecgiawac méŋ acguc moczoŋ ménda melenŋa tecgéyu hia ménda mama hawaŋ niŋac.

[‡] 12:50: Météré naec ai; Ic héŋgeŋa wéndaraiguc qeyu humumac imuac séséc ac wanzac. § 12:59: Girik aciguc; Lepton.

13

Ewa qerigina melemmu me humumu?

¹ Nalé imuaru tosanenê Yesuac muru hama Pilatonê Galilaia ic embac tosara unuhumugic sacginanê mama ionac zucmanê ginawac sacguc momacnec sicsaoc wamma keñec.*

² Zégic Yesunê acgina melemma zéyec; Ini imi Galilaia ic ienenê haka imuhucya mihicjigic inicma nîngic ienenê Galilaia ic tosara onogicma kápésic yanda wanjic ésécnec wanzac me?

³ Ni énézéwa nîngic, imi qahac, ewa qerigina ménda melemmuiguc moczoñ yanda ini acguc imuhucyanec qahac wandacmu.

⁴ Wanu ic embac 18 Siloam ama areñaiguc awiawi ama héñgeña horua herec imi mama qeyu imuac bawaiguc humugic. Wanu enenê ionac nîngic kápésicgina imi Yerusalem imuac miñhéra tosara ionac kápésicgina ogiczac ésécnec wanzac me?

⁵ Ni énézéwa nîngic, imi qahac, moczoñ yanda ini acguc ewa qerigina ménda melenjic imuhucyanec humuma qahac wandacmu.

⁶ Imuhuc zéma séséc ac mén yomuhuc zéyec; Ic ménênê wain aiiguc fik ic mén himiru heyu hama imuac gocmia niñac horec, nêñ mén ménda mihicñiyec.

⁷ Wanu inênê imuac ai ic yomuhuc ézéyec; Ni ai yawuñ haréwéc hama fik ic yomuac gocmia niñac hocma héla ménda mihicñianzua. Imuac ic hésá imi héina qahac wammac. Némac niñac baec imi enñac késama nammac?

⁸ Zéyu zéyec; Miñ kewuna waina ai yawuñ momacguc mén nanu neñ giñgiñaiguc baec imi éséma guwec haima héwiña héimanj.

⁹ Héiwa kecma bianjuc héla haimac niñac, kilenñac héla ménda haimaciguc nalé imuhucgen zéna héiwa qahac wammac.

¹⁰ Wanu Yesunê Sabata naléiguc tocgotocgo ama méniguc emma ackuazéc ku énécmima nanec.

¹¹ Wanu ninzu, embac mén yawuñ 18 imuac séc hafi unanênê késayu gemara momacnec licgémiyecac dindinanec nammacac séc qahac kecanec.

¹² Wanu Yesunê hémma zéyu hama kicginaiguc nanu ézéyec; Embac gi hafi zepaga igucnec hulacgé gëñgëña wanzac.

¹³ Imuhuc zéma méria haimima zéweleru embac iminênê imuarunec gemara mindinjima dindinanec namma Anutu mepésiyc.

¹⁴ Tcgotocgo amawac galeñênê Yesunê Sabataiguc hafi mehiaru énécmiyu hémma qeri biric nimma ic tun yomuhuc énézéyec; Ai meme 6 hezac, imuac niñ imuac suraiguc hagic mehiaru énécmimac, nêñ Sabataiguc imi qahac.

¹⁵ Imuhuc zéyu Miñ Kewunê melemma zéyec; Ic onac kiciguc welen qeçe ic ini sugina igucnec ménênê mén Sabata naléiguc eneya burumakao me donki héréma kemma doku ménda gumuanzac me?

¹⁶ Abarahamac bérara embac yomi Biria miñinanênê késayu yawuñ 18 ziki sipacyaguc kecanec. Wanu Sabata naléiguc ziki sipacya imi hulac mimiawac ménda hezac?

¹⁷ Yesunê imuhuc zéyu ic embac hazéc wammigic imi enenê moczoñ nîngic gamuginaguc wanec, nêñ ic tun yanda tosanenê haka moczoñ kuc buñayaguc imi meyu hémma ségiségi wanjic.

* **13:1:** Galilaia ic ienenê mulu ai mema nanjic Pilatoac téngjin ichéra ienenê hama unuhumugic ic zéma mulu yanac sacginanêñ momacnec sicsaoc wamma keñec.

Héngalen ama yandawac séséc ac.

¹⁸ Anutuac héngalen ama arenja yanda imi némac iwawai éséc nec wanzac? Neŋ dimuhuciguc séc héima zéman?

¹⁹ Imi mia, ic hésá méné qara zunŋaŋ imuac gocmia éséc nec, ic méŋnéŋ gocmia imi momacguc mema kemma aiiguc himiru yandima ic yanda wamma nanju nei sawaiguc kecanzu imi enen imuaru haecgina haigic.

²⁰ Inén munŋuc toroqema zéyec; Ni Anutuac héngalen ama arenja yanda imi némac iwawaiiguc séc héiman?

²¹ Imi mia embac méŋnéŋ samén oman zéma fulawa uha sasala† imuac qeriaiguc yis haiyu moczoŋ sécgémiyec éséc nec.

²² Waŋu Yesunén Yerusalem kemman zé kemma hénaiiguc ama arenja arenja, ama arenja kunen kunen séc lelecgéma ackuazéc ku énécmimanec keŋec.

²³ Waŋu ic méŋnéŋ yomuhuc qesimiyec; Minj Kewu, ic embac efefia dac humucac buŋa iguc nec aŋgén tiénécmimac me? Imuhuc zéyu melemma zéyec;

²⁴ Énézéwa ninjic, embiŋ zé waŋgic ionac murunec sasalanén mese-limuac séc qahac wammac, imuac niŋac nagu komoraiguc embiŋ zé seliseli wammu.

²⁵ Ama miŋinanén yacma nagu héiyuguc ini séŋgaŋgen namma nagu imi qema Minj Kewu nagu aunénécmima zégic, inén melemma yomuhuc énézémac; Ini dimuac nec imi ni ménda niŋénécmizua.

²⁶ Imuhuc zéyu ini yomuhuc hénima zému; Nini wéségaiguc nene zéma kulun neyiŋ. Waŋu gi nonac ama areŋ imuac hénia yandaiguc ackuazéc ku nénécminec.

²⁷ Zégic inén yomuhuc énézémac; Ni imi ini dimuac nec imi ménda niŋénécmizua. Biria meme ic ini moczoŋ néŋgacgic.

²⁸ Yesunén toroqema zéyec; Abaraham, Isaka, Yakop zéma Anutuac tilin tilin ic moczoŋ Anutuac héngalen ama arenja yanda imuaru kecgic inicmu, inicma duŋa lilingéma héngic ini enaoc imi nesi énécmimia waŋu séŋgaŋgen hiŋgacma imuaru zési ac yanda wamma zécgina aric aric kima tacmu.

²⁹ Waŋu ic embac enen baec waŋgoŋa kemboŋ qahac imuac nec hama Anutuac héngalen ama arenja yandaiguc tacma nene nemu.

³⁰ Ninzu, andu tosanén walac wammu, waŋu walac tosanén andu wammu.

³¹ Waŋu nalé imuaru Farisaio ic tosanén hama Yesu ézégic; Hiŋgacma ama areŋ yomi waima kembésémaŋ. Herodenén gi gumaŋac zé wanzac.

³² Imuhuc zégic melemma zéyec; Kemma hasén kazu imi yomuhuc ézégic; Ni deguc zéma oraŋ uŋa biria nesi énécmima hafigina mehiaru énécmimaguc weruguc‡ imi aina moczoŋ metecgéman.

³³ Néŋ Anutuac tilin tilin icnéŋ Yerusalem imuac séŋgaŋgeniguc humu-macac séc qahac. Imuac ni deguc, oraŋ zéma weru imi hénana zénéŋec imi kilen dac tima kemmanac hezac.

³⁴ Yerusalem, Yerusalem, Anutuac tilin tilin ic unuma onac muru méli énécmimia hocnéŋ unuanzaŋ. Kuruc neŋgocyanén qeŋgaŋa bawaiguc enjeya merachéra tizozo énécmianzac éséc nec ni guac nambérac hécga tocgé

† 13:21: Girik aciguc; Sata haréwéc imi 22 lita zézéya. ‡ 13:32: Ac yomuac hénia méné imi nalé ménda horugiŋu.

énécmiman̄ zé aina mewa hatac dahec wanzac? Nén̄ ini imuac ménda wan̄anjic.

³⁵ Hén̄gic amagina imi kisi wammac. Énézéwa nin̄gic, ini ni ménda némma kecgicnec nalé mén̄ hayu ini yomuhuc zéma legic héiném̄mu; M̄n̄ Kewuac qaraiguc hahaya imi mérian̄aguc.✧

14

Yesunén̄ Farisaio ic mén̄jac amaiguc emma tarec.

¹ Yesunén̄ Sabata mén̄gic Farisaio ic galengina mén̄jac amayaiguc nene neman̄ zéma en̄ec. En̄u tosanén̄ Yesuac awima nan̄gic.

² Wan̄u nin̄zu, imuaru iwac wésiaiguc ic mén̄ nénémér̄n̄ hic̄nimimia mén̄ tarec.

³ Yesunén̄ Farisaio ic qesiénécmima zéyec; Sabataiguc hafi mehiaru énécmimia imi nin̄gic hia wanzac me qahac?

⁴ Imuhuc zéyu ienen̄ acgina qaiyu tackecgic, Yesunén̄ ic imi késa osimima mehiaruma méliyu ken̄ec.

⁵ Ken̄u Yesunén̄ ac bakia melemma yomuhuc zéyec; Sucginaiguc mén̄nén̄ Sabataiguc nan̄a me burumakaoyanén̄ baec sésén̄gic hin̄gaczaciguc ménda héreyu érémac me?

⁶ Imuhuc qesiyu ienen̄ ac bakia melemmuac séc qahac wan̄ec.

⁷ Héihéré énécmimia enen̄ tatac en̄en̄a késa tacgic inicma séséc ac yomuhuc énézéyec;

⁸ Mén̄nén̄ zammarén̄ac ségiségiiguc héihéré énécmiyu kemmuiguc tatac en̄en̄aiguc ménda tacmu. Ic kunen̄ gi gogiczac mén̄ héihéré miyu hawac nin̄jac.

⁹ Hamaciguc min̄ina gi zéma i héihéré érécmiyec iminén̄ hama tatacga imi ic yomuac wai miwéséman̄ zéma gézéyu imuaru gi gamuga nimma tatac tetcgia hezac imuaru kemma tacban̄ nin̄jac.

¹⁰ Imuac héihéré génu kemma tatac tetcgiaiguc hezac imuaru tacbéséman̄. Imuhuc wanna ic héihéré génc iminén̄ hama guac zéma alana eri emma tacna zéyu momacnec tacgic ionac kicginaiguc eebipigaguc wambéséman̄.

¹¹ Mén̄nén̄ mén̄ en̄eyaoc mepési amuyu memamimac. Wan̄u mén̄nén̄ mén̄ en̄eyaoc memaamuyu meemmimac.

¹² Wan̄u min̄ina Yesu héihéré miyec iwac yomuhuc ézéyec; Gi gau komoc me mariaiguc nene gumu énécmiman̄ zé alahécga, dac munahécga, sac kitichécga, zéma soukiwa ic ménda héihéré énécmiwéséman̄. Imuhuc wamban̄nec ienen̄ imuhucyanec héihéré géngic bakia guac lilingéyu késawan̄ nin̄jac.

¹³ Imuac ségiségi hai énécmiman̄ zé maqeqeya, hena méria séléc sélécgia, purin̄ zéma kichilic ionac héihéré énécmiwéséman̄.

¹⁴ Imuhuc wambéséman̄gic ienen̄ bakia melen̄ gémmuac séc qahac wammac. Imuac nin̄ gi zézé ségiségigaguc wambéséman̄. Wan̄u kecma ic solan̄a ionac yacyac naléiguc bakia melen̄génu mewéséman̄.

Ségiségi ariacwac séséc ac.

¹⁵ Imuhuc zéyu momacnec tacgic sugcina igucnec méhénéj ac imi nimma yomuhuc zéyec; Anutuac héngalenj ama arenja yandaiguc nene nemu imi enenj ségiségi mihicnji énécmimia wammac.

¹⁶ Imuhuc zéyu Yesunénj yomuhuc zéyec; Ic méhénéj nene yanda gumu énécmimanj zé ic embac sasala héihéré énécmiyec.

¹⁷ Wanju imuac naléya ducnjiyu héihéré énécmimia ionac muru welenj qeque icya mélimiyu kemma yomuhuc énézéyec; Hagic iwawai moczonj mézézénj gédacziñ.

¹⁸ Wanju ic embac moczonj yomuhucyanec hénima héikenjzé héihazé wandacgic. Ic walac walacnéj yomuhuc zéyec; Ni erac héihimic baec ménj bonj mezua. Zéwelec énécmizua, waina kemma ai imi hémmanj zé wanzua.

¹⁹ Wanju méhénéj yomuhuc zéyec; Ni imi ai memeac burumakao iwa 10 bonj mezua. Imuac kemma ai hia mezu me qahac batucgé énécmimanj zé wanzua. Imuac bénzénjac ninjénna.

²⁰ Wanju ic méhénéj yomuhuc zéyec; Ni embacna degucmi mezua imuac hamanjac séc qahac wanzac.

²¹ Imuhuc zégic welenj qeque icnéj lilingéma hama mingina ézéma hicnjiyec séc ézéyu nimma qeri biric nimma welenj qeque icya yomuhuc ézéyec; Focdac tauñ imuac hénia yanda zéma hénia komora séc kemma ic maqeqeya zéma hénia méragina séléc sélécgia zéma kichilic zéma purinj keczu séc onagicma hamu.

²² Wanju welenj qeque ic inénj zéyec séc wandacma yomuhuc ézéyec; Minja zézanj éséc wandaczua wanju tatak imi sasala hezacnec.

²³ Zéyu ézéyec; Hénia séra tosara zéma deminj giñgiña séc kemma ic embac qeriganénj moczonj héihéré énécmima amana imi kuaya qemu.

²⁴ Ni gézéwa ninna, becnec héihéré énécmiyi ionarunec méhénéj ménj nuac ohaihaina imi ménj ménda batucgéma nemac.

Yesuac tohotoho ic ionac haka silicgina.

²⁵ Ic tunj yandanénj Yesu méndacmima kenjic Yesunénj ionac lilingéma yomuhuc énézéyec;

²⁶ Méhénéj ménj nuac muru hama imi enjeya nenjgoc manjgocya, ininj merachéra, dac munahéra, nauñhéra zéma enjeya kekec imi momacnec hazéc ménda wanj énécmimac iguc imi nuac tohotoho ic wammacac séc qahac.

²⁷ Méhénéj ménj enjeya ic héngenja wéndara imi ménda huama méndac némmac imi nuac tohotoho ic wammacac séc qahac.

²⁸ Onarunec méhénéj galenj meme ama héngenja horua ménj memanjac zé ninjaciguc inénj iwawai késakeczac iminénj ai imi moczonj metecgémacac sécyá wanzac me qahac imi ninjésimanj zé walac soukiwa ménda tacma oloñnimmac me?

²⁹ Imuhuc ninjési ménda wamma hénia sac meyacgéma metecgémacac séc qahac wanju ic embac enenj hémma yomuhuc zédesi wammiwu ninjac;

³⁰ Ic yomi amaya meyacgémanj zé aiya héniyec, néj metecgémacac séc qahac wanjec.

³¹ Wanju ic kewu méhénéj ic kewu ménj qemanj zé yaréiguc kemmanj zéma walac tacma yaré ichéra 10 tausenj iminénj hazécya yaré ichéra 20 tausenjaguc hazac imi hia qemanjac séc me qahac zéma ménda ninjésimac me?

³² Wanju ninu ménda sécgéyu hazécya lakec hamanece nanu kua meme ic mélimima luae qemaoc ninac welecmimac.

³³ Imuhucyanec onarunec méhénéj iwawaiya moczonj ménda waimaciguc nuac tohotoho ic wammac ac séc qahac.

³⁴ Sei imi iwawai qacguc, nénéj sinja qahac wanu némacnéj mindinigic sinaguc wammac?

³⁵ Imi mia baec aiguc me guwec qahaiguc haimuac séc qahac wanu giligic kendacmac. Gezacginaguc ienenj ac imi nimmu.

15

Rama sohosohoya imuac qepainj acya.

¹ Takis meme ic zéma biria meme ic enenj moczonj ackuazéce nimbinj zéma hosucgémigic.

² Wanu Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic enenj andé lukuc qema yomuhuc zégic; Biria meme ic héihéré énécmima iniguc momacnec nene nezac.

³ Zégic Yesunénj qepainj ac yomuhuc énézéyec;

⁴ Onarunec méréénéj rama 100 késa keru sugina igucnec méhénéj sohozaciguc, 99 imi qézézac baeciguc wai énécmima momacguc sohozac imuac mihicnjamacac séc ménda kemma hocmac me?

⁵ Wanu mihicnjamaciguc ségiségi wamma huama hamac.

⁶ Wanu amaiguc hama alahéra zéma ama arenj momachéra héihéré énécmima yomuhuc zémac; Ramana ménj sohoju mihicnjzua. Imuac niguc ségiségi wanni.

⁷ Énézéwa ningic, imuhucyanec biria meme ic méhénéj ewaya melenju kurumeniguc ségiségi kunenj yanda hicnjamac. Wanu ségiségi iminénj ic solanja 99 ewa qerigina melemmuac ménda hezac ionac ninj ségiségi wananzu imi ogicmac.

⁸ Embac ménac muru soukiwa 10* hemiyu sugina igucnec ménj sohozaciguc mihicnjamajac zéma kifa otorima ama usujma ménda hocma kecmac me? Imuhuc wamma kenkecma mihicnjamaguc hochoc ai imi waimac.

⁹ Mihicnjzaciguc alahéra zéma ama arenj momachéra héihéré énécmima, Niguc ségiségi wanni, ni siliwa soukiwa momacguc sohoju hocma mihicnjzua, zéma énézémac.

¹⁰ Énézéwa ningic, hénia imuhucyanec biria meme ic méhénéj ewaya melenju Anutuac kua meme uña ionaru ségiségi yanda hicnj énécmimac.

¹¹ Imuhuc zéma Yesunénj munjuc toroqema zéyec; Ic ménjaru nanjhérera keroc.

¹² Keric munianénj manjocya yomuhuc ézéyec; Manjoc, guac iwawaiga imuarunec nuac buña hezac imi nénna. Imuhuc zéyu manjocyanénj iwawai imi méndemma érécmiyec.

¹³ Wanu ai meme sasala ménda kenju munayanénj iwawai moczonj haima soukiwaya mema baec méniguc lakec kemma imuaru kaiziliwenj wamma iwawaiya imi moczonj ejdac sicsaoc gilidarec.

¹⁴ Gilidaru qahac wanu baec imuaru bétu yanda hicnnyec. Hicnnyu inénj maqeqeya wamma iwawai ninjac wamma horec.

* **15:8:** Girik aciguc; 10 Dirakima, 1 Dirakima imi ic ménjac ai meme ménjac ai bonjawac séha, nénéj ic méhénéj embacya memanjac zé 10 Dirakima hésaguc qererema mianjic. Imuac soukiwa yomi imi soukiwa enjomia qahac.

15 Hocma ama areña yanda imuac miñina ionarunec méñac muru qékétama keru inénj ic imi beric galengé énécmimac niñac baec kisiaiguc mélimiyu keñec.

16 Kemma nene beric enen neanġic† imi neyu tomena hélaguc wammac niñac niñec. Wañu méñnéñ méñ iwawai méñ ménda miyec.

17 Imuac ewaya melemma yomuhuc niñec; Mañgocnawac ai ichéra imi daheac séc sasala kecma nene negic sécgé énécmiyu saménaguc heanzac, wañu ni you bėti wamma humumañ zé wanzua.

18 Ni yacma mañgocnawac kemma yomuhuc ézémanj; Mañgoc ni kurumenj‡ zéma guac kicgaiguc haka biria wañi.

19 Degucmuacnec hénima guac nañga zénémmuac séc ménda wanzua, imuac nuac niñ ninna soukiwa ai icga wammañj.

20 Imuhuc zéma nimma inénj yacma mañgocyawac muru lilingéma keñec. Kemma lakec hama nañunec mañgocyanénj i hénťegicma wéséniniñ wamma usunec kemma ewayaiguc giliyu meyu tétécgéma kiric nemiyec.

21 Kiric nemiyu nañanénj yomuhuc Mañgoc ézéyec; Ni kurumenj zéma mañgocna guac muru képésic mihicñiyi. Deguc muacnec nuac niñ guac nañga zénémbésémañac séc ménda wanzac.

22 Imuhuc ac zéyec. Wañu mañgocyanénj welen qeqe ichéra yomuhuc énézéyec; Maleku hiabia mema hama héimima méria merawaiguc binenj haimima héná usuya héimigic.

23 Wañu kemma burumakao merawa halécýaguc ménj héréma hama qegic oma nema ségiségi wanní.

24 Nañna yomi humuyec, néñ qelizac, wañu sohoynec, néñ hicñinénzac imuhuc zéyu, nimma ségiségi wañġic.

25 Wañu méréc merac nañanénj aiguc kecma lilingéma hama ama ho-suraiguc hama legic hirigic imuac héténja niñec.

26 Nimma welenj qeqe ic méñac qaru hayu qesimiyec; Haka wanzu imi némac niñj?

27 Qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Guac munaganénj yañ hafi qahac, néñ hia lilingéma hayu mañgocganénj burumakao merawa halécýaguc ménj qezac.

28 Imuhuc zéyu inénj qeri biric wamma ménda emmanj zé wañu mañgocyanénj mama zéwelecmiyec.

29 Wañu inénj melemma mañgocya yomuhuc ézéyec; Ni yawuñ sasala welen qegéma guac kuaga tohoma kecanzua, néñ nuac imi ala hécna iniguc aria mewin niñac noniñ merawa ménj méndadac nénec.

30 Wañu nañga yomi guac iwawaiga mema kemma héná yanda embac iniguc nedacma lilingéyu iwac niñ wamma burumakao merawa halécýaguc ménj qezan.

31 Imuhuc zéyu mañgocyanénj yomuhuc zéyec; Gi imi nalé séc niguc kecanzanj imuac nuac iwawai imi moczonj guac wanzac.

32 Wañu guac munaga yominénj humuyec, néñ qelizac. Sohoynec, néñ hicñi nénzac. Imuac neñañj zézé ségiségi wamma ariac wambiñac hezac.

16

Ama galenj biriawac qepainj acya.

† 15:16: Zipilalec aciguc; Carob icac gocmia neyec. ‡ 15:18: Anutu kurumenjiguc kecanzac iwac mia imuhuc zéanzu.

¹ Yesunénj tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ic soukiwa yandayaguc méñac ama galeñ méñ kerec. Wañu ai ic iminénj miñinawac iwawaiya eñ auanzac zégic miñinanénj niñec.

² Nímma miñinanénj ic imi héihéré mima ézéyec; Guac ac zégic ninzua imi némac ac? Ama galeñ ai imi muñguc ménda mewésémañ, imuac ai dimuhuc galeñ menec imuac hénia imi oma némma.

³ Imuhuc zéyu ama galeñ imi qerianénj yomuhuc niñec; Miñinanénj ama galeñ ai imi nuagiru dimuhuc wammañ? Usunña qahac imuac baec ésémañac séc qahac. Wañu iwawai niñac welecmañ zé gamuna ninzua.

⁴ Owec! Némacac wammañ imi niñasarizua. Imuhuc wamba aina nuagicmac imuac andiaiguc ieneñ eñañ amaginaiguc ni héihéré némmu.

⁵ Inénj imuhuc zéma ic embac miñinawac taséya he énécmizac séc unuruyu ic méñ walac hayu yomuhuc qesimiye; Guac muru miñinawac taséya dahec hegénzac me?

⁶ Qesiyu zéyec; Oliwa hénénj baña yanda 100* meyi. Imuhuc zéyu zéyec; Focdac tacma you guac tasé kiwiga yomi mema 50 imi sac ona heyu.

⁷ Zéyu tecgéyu ic méñac qesimiye; Gi guac muru tasé dahec hezac? Qesiyu zéyec; Wit padi gésé yanda 100 meyi. Imuhuc zéyu zéyec; Gi tasé kiwiga yomi mema imuaru 800 sac ona hemac.

⁸ Miñinanénj ama galeñ biria iminénj ai imi imuhuc niñtegic qinñtegicyaguc meyu mepésimiye. Imuac, baec yomuac nambérac héra eneñ baec yomuac asac mararañac nambérac héra onogicma eñañ hicñisai sugcinaiguc niñtegic qinñtegic ginaguc ai meanzu.

⁹ Imuac yomuhuc zéwa niñgic; Baecac soukiwa iminénj alahécgina méra énécmigic baecac iwawai imi qahac wammac nalé imuaru kekec hémbénaña ama imuaru héihéré énécmimu.

¹⁰ Méñnéñ méñ ai komodiawac hélanec meanzac iminénj ai kunenñ yandawac imuhucyanec hélanec memac. Ai komodiawac ikoc ikoc wañanzac iminénj ai kunenñ yandawac imuhucyanec ikoc ikoc wammac.

¹¹ Ini baecac iwawai méraginaiguc haigic hélanec ménda galeñ géanzuiguc méréénj iwawai héla méraginaiguc hai énécmimac?

¹² Ini ic tosara ionac iwawai hélanec ménda galeñ géanzuiguc méréénj eñañ buña énécmimac.

¹³ Welenqeqe momacnéñ miñ kewu éréhéc welenñ qeérécmimacac séc qahac. Imuhuc wammaciguc méñac hazéc wammima méñac eeya héimimac. Wañu méñac niñu eñeña wañu méñac niñu mamaya wammac. Imuac ini baecac iwawai zéma Anutu momacnec mepési érécmimuac séc qahac.

¹⁴ Farisaio ic, soukiwa niñac hémbaoc wawaña, ieneñ imi moczonñ nindacma desimigic.

¹⁵ Desimigic Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ini eñaoc ic embac kicginaiguc mepési amuanzu. Wañu Anutunénj ewa qerigina ninzac. Wañu ic embac sugcinaiguc mepési énécmiyu eñeña wanzu, néñ Anutuac kiwaiguc imi ewa loloñaguc wammac.

¹⁶ Héna ac zéma Anutuac tilinñ tilinñ ic ionac naléya imi éréma Yohane hicñiyu tecgéyec. Imuac andiaiguc éréma deguc Anutuac hénggaleñ ama areña yandawac buña suruc hiabia énézégic icya embacya imuaru seliseli wamma kereñanzu.

* 16:6: 800 galon (3,000 lita) imuac séc.

17 Baec kurumenj imi hia aulangémac, nēj hēna ac imi kiwi kiticya mēn ménda qahac wamma hélaguc wandacmac.

18 Mérénenj iniŋa waima embac mēn mezac imi kaisero wanzac. Mérénenj embac wainimia imi mezac imi imuhucyanec kaisero wanzac.

19 Baec mēnu soukiwa ic mēn kerec. Inēj maleku qouc qoucgia zéma maleku qara linēn hiabia imi héima naléya naléya kekec qaqla kecaŋec.

20 Waŋu soukiwa ic iwac deminac nagu andiaiguc welec welec ic mēn kerec. Qara imi Lazaro. Waŋu inēj wizi selianēj kima hoturumiyu imuaru heaŋec.

21 hema soukiwa ic iwac zae igucnec nene boporonja mayu nemanj zé wamma heaŋec. Imuacnec sac qahac, kazu enēn acguc hama wiziya bézéaŋgic.

22 Waŋu keŋkecma welec welec ic imi humuyu kua meme uŋa enēn wagicma emma Abarahamac qéhéréŋaiguc opocgic taru soukiwa ic imuhucyanec humuyu téŋgégic.

23 Inēj humumia ionac baec dumuŋaiguc qenzenj manzenj nimma kiwa hima hénu ou lakecnec Abaraham taru iwac qéhéréŋaiguc Lazaro taru irirec.

24 Iricma yomuhuc zéyec; Maŋgocna Abaraham wéséga niŋnémma Lazaro mélina méria susurianēj dokuiguc tindungéma hama ezelaŋaiguc héiyu sanŋenj qeyu. Ni you geric béləŋ qeriaiguc qenzenj manzenj yanda qezua.

25 Imuhuc zéyu Abarahamnēj ézéyec; Merac, gi imi baeciguc kecnec imuaru iwawai hiabia génu késa kecna, Lazaronēj qenzenj manzenj qeriaiguc kerec imi niŋyacgéwésémanj. Deguc ic yomi ewaya mehiaru miyu taru gi imuaru imuhucyanec qenzenj manzenj qema keczaŋ.

26 Imi sac qahac, nini zéma ini sucninaiguc sia yanda haiyu hezac. Imuac niŋac yomuacnec imuaru kembij zé wanzu enēn kemmuac séc qahac. Waŋu imuacnec you hawinj zé wanzu ieneŋ acguc hamuac séc qahac.

27 Imuhuc zéyu melemma zéyec; Imuhuc waŋu maŋgoc welecgémba niŋnémma, Lazaro mélimina nena maŋgocnawac amaiguc kemmac.

28 Ni dacmuna hécna méra mēn keczu imi énézémac. Qahac waŋu kecma qenzenj manzenj geric sia yomuaru ieneŋ acguc hawu niŋac.

29 Imuhuc zéyu Abarahamnēj zéyec; Ionac muru Moseac hēna ac zéma Anutuac tilinj tilinj ic ionac kiwi téréya he énécmizac, waina imuac olongic nimmu.

30 Zéyu ara melemma zéyec; Imi qahac, maŋgoc Abaraham, humuc ic ionarunec méŋnēj lilingéma kemma énézémaciguc kilenjac nimma ewagina melemmu.

31 Imuhuc zéyu melemma zéyec; Mose zéma kua meme ic ionac kuagina ménda tohozuiguc humuc ic ionac murunec méŋnēj qelima kemma hinocgé énécmimaciguc ménda ninzénégumu.

17

Haka birianēj ainina mebirianzac.

1 Imuhuc zémaguc Yesunēj tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Manambatuc imi qahac wammacac séc qahac. Waŋu méŋnēj mēn manam batuc mihicŋi énécmianzac imi saecyaguc.

2 Nambérac komoc komoc yomuhucya sugina igucnec mēn manam batuc wammima mebirimacac hezaciguc imuac bakia ménda mema hoc

yanda déménjaiguc zikimima nanjémigic kondunjuguc hinjgacmac iminénj séc ménj efefia wammac.

³ Imuac enaoc galeñ meamumu. Guac ninzénj ninzénj dac munahécga ionarunec ménénj képésic wañu ac zémimu. Wañu ewaya melemmaciguc képésicya imi waiwésémanj.

⁴ Kaiwe momacgucac qeriaiguc hatac 7 haka biria wamma guaru hatac 7 munjug munjug hama ewa qerina melenzua zéyu kilenjadac képésicya imi waidachbésémanj.

⁵ Wañu Yesunénj imuhuc zéyu, Yesuac Méliméli ic ieneñ Minj Kewu yomuhuc ézégic; Ninzénj ninzénjnina meyandi nénécmiwésémanj.

⁶ Imuhuc zégic melemma zéyec; Ninzénj ninzénjgina imi delañ gocmiawac sécy komodia he énécmiyu, sañsañ ic yomuac héréma kemma kondunjuguc hinjgacma nañna zéna iminénj guac ac imuhuc bec tohowacnec.

⁷ Welenj qeqe icga ménj kionoñnéñ baec ai éséanzac me rama galeñgézanzac imuhucya késa kecziguc onarunec mérénénj ic imi ai igucnec lilingéma hayu hama hosucnu tacma nene newésémanj zéma ézémac me?

⁸ Qahac, imuhuc ménda zéma néwécgeñac yomuhuc ézémac; Rikunja zikima nenena ohaima welenj qenénna. Gi imi ni newa tecgéyuguc newésémanj.

⁹ Wañu welenj qeqe icnéñ zézac séc tohoma wañu, minjanénj ewa hia ac wammimac me? Qahac imuhuc ménda wammac.

¹⁰ Imuhucyanec ini acguc ai zéénécmimia imi moczonj wandacmuiguc yomuhuc zédacmu; Nini imi welenj qeqe enomia. Nonac ai bunja mewinjac zézéya hezac imi mia meziñ.

¹¹ Yesunénj Yerusalem kemmanj zé Galilaia zéma Samaria baec sugiraiguc kenec.

¹² Kenkecma ama arenj komora ménjiguc kereñu wizi selia warihaguc ic méra éréhécnénj Yesu mihicñjima lakec nanjic.

¹³ Namma ewagina megic enj yomuhuc qacma zégic; Kiwi ic Yesu, nonac niñ wéséga wañu!

¹⁴ Zégic inicma énézéyec; Ini kemma séwigina hofac oo ic énézégic hémmu. Imuhuc zéyu nimma kemma hénajuc solañja wandacgic.

¹⁵ Wañu ionarunec ménénj hiaruyec imi hémma lilingéma ewaya kunenj yandanec meyacma Anutu mepé qepési wañ mimanec hayec.

¹⁶ Hama Yesuac hénayaiguc mama sicgéma pakaya baeciguc héima ewa hia ac ézéyec. Wañu ic imi Samaria ic.

¹⁷ Wañu Yesunénj qesimima zéyec; Ic 10 moczonj hiaruzu, néñ ic 9 imi dimia?

¹⁸ Ic enia yomi qahac wañu Anutu mepésimanj zé ménénj ménj ménda hayu hénzua.

¹⁹ Imuhuc zéma ic imi yomuhuc ézéyec; Yacma kenna, guac ninzénj ninzénjanénj anjénja tizac.

²⁰ Farisaio ic tosanénj Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi némac naléiguc hamac niñac Yesu qesimigic, inénj yomuhuc melemma zéyec; Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi héhéñac séc ménda hamac.

²¹ Imuac you taczac me eri taczac imuhuc zéwinjac séc qahac. Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi suginaiguc* taczac.

* 17:21: Me; qeriginaiguc.

²² Imuhuc zéma toroqema tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Nalé mên hayu ini Icac Nanja iwac naléya momacgucdac hémbin zé ewa ewa wammu, wanu ménda hémmu.

²³ Nalé imuaru ic embac enen, Héngic you taczac. Héngic, eri taczac zému, nén ini ménda ken inicmu me ménda méndac énécmimu.

²⁴ Piliticné asariyu kurumenac bawaiguc néwécneq néwéc moczon asarianzac ésécneq Icac Nananéq naléyaiguc† imuhucyanec hayu héndacmu.

²⁵ Wanu inén walac walac qenzen manzen sasala hicnjimiyu ninu nalé yomuac hicnjisainén andé qemimu.

²⁶ Icac Nanja iwac naléya hayu haka Noawac naléyaiguc hicnjyec imuhucyanén hicnjimac.

²⁷ Ic embac ienen nene zéma doku selia siña nimma nema icnéq embac meyu embacnéq ic mema kecgc Noanéq zéic yanda qeriaiguc enec. Enu doku luma unuma hoturu énécmidarec.

²⁸ Wanu nalé imi imuhucyanec Lotac naléya ésécneq wammac. Lot kerec imuaru ic embac enen nene zéma doku seli nema nénnagémba wamma iwawai himicma amagina megic.

²⁹ Imuhuc memanec nanjic, Lot inén Sodom ama arenja imi waima kenec kaiwe imuaru, kurumen igucneq geric zéma salfanéq kia yanda ésécneq mama unuyu qahac wandacgic.

³⁰ Icac Nanja hicnjimac nalé imuaru haka imuhucya hicnjimac.

³¹ Nalé imuaru ic ménén ama qahaiguc nammaciguc iwawai ama qeriaiguc hezac imi meman zé ménda mama emmac. Ic mén aiguc nanzac imi acguc iwawai mén ninjac ménda lilingéma kemmac.

³² Ini haka Lot iniñawac muru hicnjyec imi ninjacgému.

³³ Ménén mén eneya kekecy aŋgé timan zé wanu kekecy imi sohomac, nén ménén kekecy waimac iminén kekecy aŋgé timac.

³⁴ Énézéwa ninjic, siñi imuaru ic éréhéq ekawu gau heyic mén késama mén waimac.

³⁵ Embac éréhécnén hoc hilañanéq wit gocmia hézézama taric mén késama mén waimac.

³⁶ Ic éréhécnén baec aiguc kerac mén késama mén waimac.

³⁷ Imuhuc zéyu qesimigic; Min Kewunina, imi baec dimuaru hicnjimac? Wanu Yesunén melemma zéyec; Qamoc hemac imuhucgen mia kunta tocgému.

18

Zéwelecac qepain ac.

¹ Nalé séc zéwelecma kucmama ménda wammu ninjac Yesunén qepain ac yomuhuc zéma énézéyec;

² Ama arenja yanda ménjiguc zégésigési ic mén kerec. Inén Anutu ehéihéi ménda wammianec. Wanu ic embac ionac imuhucyanec eegina ménda héianec.

³ Wanu ama arenja yanda imuaru embac malé mén kerec. Inén hatac sasala gésigési ic iwac muru kemma yomuhuc zéma welecmanec; Héna aciguc zésolañima nuac hazécna kitiwa wammiwésémanj.

† 17:24: Kiwi méranén ooya tosaraiguc; naléyaiguc imi ménda hezac.

⁴ Imuhuc weleru suraiguc inéh ara nimmimanj nin ménda wanec, néj imuac tetcgiaiguc i eneyaoc yomuhuc zéma nijec; Hélaenec, ni Anutuac nijac zénéjna ménda hirianzac. Wanju ic embac ionac ehéihéi ménda wan énécmianzua.

⁵ Néj embac malé yomi zézé meme wan néjanzac imuac hazécyawac kiwiwa memiwa munjuc ménda hama pipinémac.

⁶ Séséc ac imuhuc zéma Minj Kewunéh énézéyec; Gésigési ic birianéh ac zézac imuac gezac qema ninjic.

⁷ Wanju Anutunina hiabianéh eneya gési énécmimia enenj sinija sinija kaiweya kaiweya qacma welecmingic ménda nijénécmimac me? Inéh seli seli wamma hia qegetali wan énécmimac me?

⁸ Énézéwa ninjic, inéh acgina focdac nijénécmimac. Wanju Icac Nanja hamac imuaru inéh baeciguc ninzéh ninzéh komodia méh he énécmiyu hia inimac me?

⁹ Wanju ic embac enanj haka nijac nimma dindiña zéma ninzéhngéma ic embac tosara memaénéc mianzu ionac ninj Yesunéh séséc ac yomuhuc énézéyec;

¹⁰ Ic éréhécnéh zéwelecbic zé ocmunj téréyaiguc enjoc. Iorarunec méhénéj Farisaio ic, wanju méhénéj takis meme ic.

¹¹ Farisaio ic iminéh namma eneyawac yomuhuc zéma zéwelerec; Anutu, ni imi ic tosara ikoc wan énécmima iwawai onagicanzu imuhucya, me biria meme ic, me kaisero ic, me takis meme ic yomuhucya ésécneq qahac imuac nij guac ewa hia ac gézézua.

¹² Ni imi Sonda séc ai meme éréhéc nene zikima zéwelecanzua. Wanju imi sac qahac iwawai mema méndémba 10 wanju suginaiguc momacguc imi guac buña zéma haigénanzua.

¹³ Wanju takis meme ic iminéh lakecnec namma kiwa hima Anutu hémmañ zé osima eneya tétécyá qema yomuhuc zéyec; Anutu wéséninij wan nénna ni imi képésic ic.

¹⁴ Zéwa ninjic, méh eneyawac mema enj Anutunéh memamimac. Wanju méh eneyawac mema mayu Anutunéh meemmimac. Hénia imuac ninj Farisaio ic qahac, néj takis meme ic iwac mia Anutunéh wésia nimmima solanja zéyu nimma lilingéma kenec.

¹⁵ Ic embac enenj Yesunéh mérianéh osiéncmimac nijac merac komoc komoc onagicma hagic tohotoho ichéra enenj zéqetali wan énécmigic.

¹⁶ Wanju Yesunéh merac komoc komoc imi unuruyu hosuru hagic yomuhuc énézéyec; Waigic nambérac nuac muru hamu, ménda qetali énécmimu. Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi imuhucya ionac buña wanzac.

¹⁷ Ni hélaenec énézéwa ninjic, méhénéj Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi merac komocac séciguc ménda tétécgémaciguc imuaru emmacac séc qahac.

¹⁸ Imuhuc zéyu galenj méhénéj yomuhuc qesimiyec; Kiwi ic hiabia, ni néma haka wamma kekec hémbénanja imi mératéc késamanj?

¹⁹ Zéyu zéyec; Gi dimuhuc nuac ninj hiabia zénéznaj? Tosara qahac, néj Anutu momacgucnéj sac hiabia wanzac.

²⁰ Gi hénac ac imi ninzan, kaisero ménda wambéséman, ic kekecy ménda qehumuwéséman, kowu ménda mewéséman, héipuc ac zéman zé ikoc ac ménda zéwéséman, nenjoc manjocga eegira héiwéséman.* Imuhuc hezac.

²¹ Imuhuc zéyu ara melemma zéyec; Imi mia ni komocna igucnec tohoanzua.

²² Imuhuc zéyu nimma Yesunén yomuhuc zéyec; Haka hiabia mo-macgucnéj guaru ménda hezac. Kemma iwawai hegénzac imi moczon haina boja géngic mema ic maqeqeya méndén énécmína. Imuhuc wanna kurumen amaiguc guac muru iwawai hénac hiabia hegémmac. Imuhuc wammaguc hama ni méndacnéna.

²³ Wanu ic imi soukiwa zéma iwawai yéwéria hemiyu ackuazéc imi nimma ewa biric enéja wanec.

²⁴ Imuhuc wanu Yesunén hémma ewa biric yanda wamma yomuhuc zéyec; Ic soukiwa zéma hinac yanda ginaguc enen Anutuac hénhalen ama arenja yandaiguc kerembin zé ninjéwéríma osimu.

²⁵ Yan yanda kamelenén qodu kifanaiguc ogicma kemmac imuac nimba bénzéna wanzac. Wanu ic soukiwa yandayagucnéj Anutuac ama yandaiguc keremmac imuac nimba séc mén ogicma yéwéria wanzac.

²⁶ Wanu ac imi ningic enen yomuhuc melemma zégic; Imuhuc wanu mérac késayu anjén titi hia mihicnimac?

²⁷ Zégic zéyec; Haihaka ic enen wamma memuac séc qahac imi Anutunén hia wamma memacac séc.

²⁸ Imuhuc zéyu Peteronén yomuhuc melemma zéyec; Ninicna, nini iwawainina imi moczon waima Min Kewu gi méndac génganzin.

²⁹ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Ni hélacnec énézéwa ningic; Anutuac hénhalen ama arenja yanda ninjac ama geric, me iniña, me dac muna, me nenjoc manjocya, me nambérac héra wai énécmiyec imi

³⁰ Baec yomuac naléyaiguc sasala mesaima miyu memac. Wanu kecma ama baec hémbénaña hahaya imuaru kecec hémbénaña imi késamac.

³¹ Yesunén tohotoho ic 12 onagicma yomuhuc énézéyec; Ninzu, nini Yerusalem kembin. Kenni iwawai Anutuac tilin tilin ic enen Icac Naña ninjac ogic hezac imi moczon hélaguc wandacmac.

³² Icac Naña ic enia ionac méraginaiguc opocgic gamu qeqe wammima zébirimima sépécgémimu.

³³ Imuhuc wamma hihilocnéj qemaguc qehumugic ai meme haréwéc wanu humuc igucnec qelima yacmac.

³⁴ Imuhuc zéyu ningic, nén tohotoho ichéra enen ac imuac hénia imi komodia mén ménda ninjasarigic. Imi mia musanjé énécmimia wanu ac zéyec imi ménda ninjasarigic.

³⁵ Yesunén Yeriko ama hosuraiguc hayu kic hilic ménénén héniaiguc iwawai ninjac welecma tarec.

³⁶ Inén ic tun mén ogicma kengic hétén nimma hénia qesiénécmiyec.

³⁷ Qesiyu Nazarete Yesunén hama kenzac imuhuc zégic ninjec.

³⁸ Imuhuc zégic kic hilicnéj qacma zéyec; Dawidiac qeli Yesu, gi nuac nin ewa biric wanna.

³⁹ Imuhuc wanu, ic tosara walac walac kengic enen ic imi qetalimima ac waima tacmac ninjac ézégic. Wanu inén munjuc yanda qacma, Dawidiac qeli, gi nuac nin ewa biric wanna! zéyec.

* 18:20: Mmh 20:12, Hén 5:16-20

⁴⁰ Qaru Yesunéh namma wagicma hamu niñac énézéyec. Wanju inéh hosuraiguc hayu qesimiyec.

⁴¹ Némac iwawai wanǵemmañ niñac wanẓañ? Zéyu zéyec; Miñ Kewu ni kicna hima hémmañ zé wanẓua.

⁴² Zéyu Yesunéh ézéyec; Hémma, guac ninzéh ninzéhganéh gi mehiaru génzac.

⁴³ Imuhuc zéyu focnec kiwa hima héñec. Hémma Anutu mepésima Yesu méndacmiyu ic embac moczoñ haka imi hémma Anutu mepésimigic.

19

Takis meme ic Zakaio.

¹ Yesunéh Yeriko ama areña keremma ogicma keñec.

² Wanju imuaru ic ménh kerec, qara imi Zakaio. Ic imi takis meme ic kiwagina kerec. Wanju ic imi hinac yandayaguc.

³ Inéh Yesu imi méré zéma kic tanera hémmañ zé wanjec. Wanju ic imi ic hotonadac, imuac niñac ic embac sasala nanǵic hémmacac séc qahac wanjec.

⁴ Wanju inéh hémmañ zéma usuñnec kemma héná Yesu hama kemmac imuaru sanẓañ ic ménh nanju imuac qahaiguc eñec.

⁵ Enju Yesunéh imuaru hama kiwa hiyu enju hémma ézéyec; Zakaio, focdac mama hana ni deguc guac amagaiguc giguc tacbic.

⁶ Imuhuc zéyu inéh focdac mama hama ségiségi wamma wagiru keñoc.

⁷ Ic embac tosanánéh iricma andéluku ac yomuhuc zégic; Inéh biria meme ic iwac amaiguc tachiaturanñ zé enzac.

⁸ Wanju Zakaionéh namma Miñ Kewu yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu ninẓañ, nuac iwawaina imi sura igucnec héséma bakia imi ic maqeqeya énécmimañ. Ni ménhac muru iwawai ménh ikoc wan énécmima wagiriiguc iwawai wagicma késayi imuac sécyá kembon qahac mesaima melenñ mi-mañ.

⁹ Zéyu nimma Yesunéh yomuhuc zéyec; Ic yomi acguc Abarahamac qeli wanẓac imuac niñ deguc anǵéh tiénécmimia imi ama yomuaru hicñizac.

¹⁰ Icac Nanja imi ic soho sohoya hocma mihicñima mehiarumanñ zé hayi.

¹¹ Ic embac ienenñ ac imi nimma yomuhuc zéma niñgic; Yesu imi Yerusalem hazac imuac Anutuac héngalenñ ama areña yanda deguc mihicñi nénécmimac. Wanju imuhuc niñgic, séséc ac yomuhuc toroqema énézéyec;

¹² Ic enenja ménhénñ ic kewuac qac buña mema hamanñ zéma buña memac baec lakec heyec imuaru keñec.

¹³ Nalé imuaru welen qege ichéra méra éréhéç unuruma siliwa soukiwa 10 énécmima yomhuc zéyec; Soukiwa yominéh nénnaǵemba ai galenǵéma memanec kegcic ni liliñgéma hamanñ.

¹⁴ Wanju ic embachéra ienenñ hazéc wammima kua meme ic ménh mélimigic andiaiguc méndacmima kemma yomuhuc ézéyec; Nini imi ic yominéh ic kewu wan nénécmimac niñac ménda wanẓiñ.

¹⁵ Wanju tinduc ic enenja imi ic kewu kumumigic kuc buña mema liliñgéma hama siliwa énécmiyo késagic imi enenñ mesaisai ai dimuhuc megic imi hémmañ zéma unuruyec.

¹⁶ Héihéré énécmiyo ic ménh walac hayec iminéh yomuhuc zéyec; Miñ Kewu guac siliwa momacguc iminéh mesaiwa 10 wanẓac.

¹⁷ Zéyu minjananéh zéyec; Hia wannec! Welen qeque hiabia, geŋ ai komodia imi ewaga hélanéh menec imuac ai memec qac buŋaga gémba ama arenja yanda 10 galenǵéwésémanj.

¹⁸ Zéyu tecgéyu andunéh hama zéyec; Miŋ Kewu guac siliwa momacgucnéh mesaiwa 5 wanzac.

¹⁹ Imuhuc zéyu minjananéh iwac imuhucyanec, Ama arenja yanda 5 galenǵéna zéma ézéyec.

²⁰ Waŋu ic ménǵnéh hama yomuhuc zéyec; Miŋ Kewu, guac siliwa momacguc imi you, ni usunéh osowa heyec.

²¹ Imi mia gi ic qeri gericgaguc imuac niŋ ni zénénna hiriyu imuhuc wani. Gi imi ménda hainecac meanzanj. Waŋu ménda himicnecac metocgo waŋanzanj.

²² Imuhuc zéyu minjananéh zéyec; Welen qeque biria ni geŋga acga iminénec ac waŋémmanj. Gi imi nuac ninna neŋ ménda haima mema ménda himicma metocgoanzua me?

²³ Imuhuc ninneciguc némac niŋac nuac siliwa imi hofi amaiguc ménda hainec? Gi imuhuc wambanec ni hama siliwa imi imuac héla kosiaguc mewinec.

²⁴ Imuhuc zéma ic tosara iwac qéhéréŋaiguc nanǵic ionac yomuhuc énézéyec; Siliwa momacguc imi wagicma ic siliwa 10 késa keczac iwac migic késamac.

²⁵ Imuhuc zéyu melemma zégic; Miŋ Kewu, iwac muru imi bec siliwa 10 hezac.

²⁶ Ni énézéwa niŋgic, iwawai késa keczac iwac imi muŋguc yanda miyu késamac. Waŋu iwawai ménda késa keczac iwac imi komocdia késa keczac imi acguc wagiru qahac wammac.

²⁷ Imuhuc zéma énézéyec; Waŋu hazéchécna ni ic kewuac buŋa memanj niŋac ménda waŋgic imi onagicma you hama kicnaiguc unuhumugic.

Yesunéh doŋkiiguc Yerusalem ekeŋec.

²⁸ Yesunéh ac imuhuc zéyu tecgéyu Yerusalem kemmanjac zé walac mema ekeŋec.

²⁹ Yesunéh baec boŋa qara Oliwa imuaru Betfage zéma Betania ama hosucgiraiguc kemma tohotoho ichéra sucginaiguc éréhéc méli érécmima yomuhuc érézéyec;

³⁰ Ama arenj wéségiraiguc taczac imuaru keŋic. Kemma kereŋic doŋki merawa ic ménǵnéh qahaiguc ménda emma tarec imi qatégic nanju hémmaoc. Hémma imi hulacma wagicma hamaoc.

³¹ Ic ménǵnéh némac niŋ hulaczaoc zéma qesi érécmimaciguc yomuhuc melemmaoc; Miŋ Kewunéh imuac wanzac.

³² Waŋu méli érécmimia ierenj kemma zéyec séc mihicŋiyoc.

³³ Mihicŋima doŋki merawa imi hularic imuac miŋhéra ienenj zégic; Némac niŋ doŋki merawa imi hulaczaoc?

³⁴ Zégic melemma zéyoc; Miŋ Kewunéh imuac niŋ wanzac.

³⁵ Imuhuc zéma doŋki imi héréma hama malekugira imuac qahaiguc haima Yesu ézéyec emma tarec.

³⁶ Tacma keŋu tohotoho ichéra enenj walac andu kemma malekugina hetecgéma héná yandaiguc lémbécgic keŋec.

³⁷ Oliwa bonjaiguc haréma héná hingac hingara imuac hosuraiguc kenju tohotoho ichéra ienenj moczonj kiwi baec icnéj ménda memeya sasala meyu héngic imuac ninjac ségiségi wamma qacma Anutu mepésimigic.

³⁸ Mepésima yomuhuc zégic; Mij Kewuac qac buña mema hazac.* ic kewu imi ségiségiyaguc. Ou kurumenjiguc luae hezac, ou enenjaiguc edamuya hezac.

³⁹ Imuhuc zégic tunj ionarunec Farisaio ic tosaranénj Yesu yomuhuc ézégic; Kiwi ic guac tohotoho ichécga qetali énécmína.

⁴⁰ Zégic melemma zéyec; Ic embac imi enenj acgina qaiyu kecgic, hoc sasala yominénj imuhuc qacmu.

⁴¹ Wanju Yesunénj Yerusalem hosuru hama ama arenja yanda imi hémma siarec.

⁴² Siacma yomuhuc zéyec; Gi nalé yomuac luaeac iwawai hénj tegicbanj nec hia wambacnec, kicga hilicgéyu musangé géngénawac hezac.

⁴³ Nalé ducniyu guac hazéchécga ienenj hama deminj mema lelecgé géngic imuac me imuac séc kembinj zé osimu.

⁴⁴ Deguc gi Anutu hahayawac nalé imi ménda ninjtegiczanj, imuac gi zéma guac nambérac hécgga demingga qeriaiguc keczu imi gilic mama unuyu hoc ménénj hoc ménac qahaiguc ménda waigic tacmac.

Yesunénj ocmunj téréyawac hénia zéau énécmiyec.

⁴⁵ Yesunénj ocmunj téréyaiguc emma nénnaagémba ic imi moczonj nesi énécmiyec.

⁴⁶ Nesi énécmima yomuhuc énézéyec; Ac ménj yomuhuc ooyawac hezac; Nuac amana imi zéweleac amaya wammac.* *

⁴⁷ Yesunénj kaiweya kaiweya ocmunj téréyaiguc ackuazéc ku énécmiyu, hofac oo ic kiwagina ienenj zéma héná acac kiwi ic ienenj zéma ic embac ionac galej hécgina ienenj Yesu imi qehumuwinj zé héná ninjac hohoc ai megic.

⁴⁸ Wanju ic embac moczonj lelecgémima gezacgina haima ninjic imuac ninj héná ménj ménda mihicnjima osigic.

20

Yesuac qac buñaya imi dimuacnec zéma qesimigic.

¹ Kaiwe ménjiguc Yesunénj ocmunj téréyaiguc ic embac buña suruc hiabia imi zéau énécmima ku énécmiyu hofac oo ic ionac kiwagina zéma héná acac kiwi ic ienenj qeriaiwac galej iniguc hosuru hagic.

² Hama yomuhuc zégic; Nénézéna ninni, gi haka imi némac qac buñaiguc meanzanj? Mérénénj qac buña imi géjec?

³ Zégic melemma zéyec; Ni acguc qesiqesi ménj qesiwa ini walac melenj néngiguc.

⁴ Yohaneac doku naec haka imi dimuacnec hayec? Kurumenj igucnec me baec ic ionarunec?

⁵ Zéyu ienenj enjocnec eminimma zégic; Kurumenj igucnec zéwinjiguc yomuhuc zémac; Imuhuc wanju némac ninj ic imi ménda ninjéngé migic?

⁶ Ic embac moczonj Yohaneac ninj Anutuac kua meme ic zéma ninjéngézu imuac doku naec haka imi ic ionarunec zéwinjiguc ienenj hocnéj nénérimu.

* 19:38: Leg 118:26 * 19:46: Yes 56:7 * 19:46: Yer 7:11 Wanju ini imuhuc wanjic kowu nene ionac bajec ésécnec wanjac.

⁷ Imuhuc eminimma yomuhuc melemma zégic; Dimuarunec hayec imi nini ménda ninziṅ.

⁸ Imuhuc zégic Yesunéṅ yomuhuc zéyec; Ni acguc néma qac buṅaiguc ai imuhucya meanzua imi ménda énézémanṅ.

Ai miṅina zéma soukiwa ai ic.

⁹ Imuhuc zéma ic embac séséc ac yomuhuc énézéyec; Ic méṅnéṅ waiṅ ai mema ai ic tosara soukiwa ai memu niṅac ac zíkima ai buṅa qeénécimma baec méṅiguc kemma nalé horua kerec.

¹⁰ Nalé ducṅiyu waiṅ ai imuac héla bakia migic memac niṅac welenṅ qeṅe icya ai ic ionac muru mélimiyec. Waṅu ai ic enenṅ welenṅ qeṅe ic imi yéwéria qema eṅ mélimigic lilingéyec.

¹¹ Lilingéyu muṅguc welenṅ qeṅe méṅ mélimiyu ic imi imuhucyanec yéwéria qema gamu qeṅe wammima eṅ mélimigic lilingéyec.

¹² Lilingéyu muṅguc welenṅ qeṅe méṅ mélimiyu hatac haréwéc waṅec. Waṅu ic imi imuhucyanec qema séwiya mebirima séṅgaṅṅen nesigic keṅec.

¹³ Imuhuc waṅgic waiṅ ai miṅinanéṅ yomuhuc zéma niṅec; Dimuhuc wammanṅ? Nuac naṅ sorocna yomi mélimanṅ. Ic yomi mia ehéihéi wammimu gezanṅ.

¹⁴ Waṅu ai ic ienenṅ ic imi hémma eṅacnec eminimma yomuhuc zégic; Ic yominéṅ mia kecma ai yomuac mératéc ic wammac imuac qehumuni iwac mératécya imi neṅaṅ mératécnina wammac.

¹⁵ Imuhuc zéma nesimigic waiṅ ai imuac séṅgaṅṅeniguc keṅu imuaru qegic humuyec. Waṅu waiṅ ai imuac miṅinanéṅ dimuhuc waṅ énécmimac me?

¹⁶ Inéṅ hama ai ic imi moczoṅ unuhumuma waiṅ ai imi ai ic méṅ énécmimac. Imuhuc zéyu ic embac ienenṅ nimma yomuhuc zégic; Haka imuhucya ménda hicṅiyu.

¹⁷ Yesunéṅ ic embac inicma yomuhuc zéyec; Imuhuc waṅu kiwi ooya yomuac hénia imi némac? Mericqe ic ienenṅ hoc méṅ héṅara mema giligic keṅkeṅa iminéṅ ama waṅgoṅaiguc ama imuac hoc oruha waṅec.*

¹⁸ Méṅnéṅ méṅ hoc imuac qahaiguc maqeyu zéṅgédacmac. Waṅu hoc iminéṅ ic méṅac qahaiguc mamac imi qototoriyu toma ésécnec wandacmac.

¹⁹ Imuhuc zéyu hénia acac kiwi ic zéma hofac oo ic kiwa enenṅ ac imi eṅaṅ niṅac zéyec imi niṅasarima focdac késawiṅ zé waṅgic, néṅ ic embac ionac niṅac zénéṅgina hiriyu waigic.

Takis haihaiyawac manam batuc.

²⁰ Imuac ienenṅ hosuraiguc galenṅ mema baec galenṅnéṅ galenṅgémac niṅac iwac méra bawaiguc Yesu opocbiṅ zéma kic galenṅ meme ic méli énécmigic kemma ac képésiraguc méṅ zéyu mihicṅiwiṅ zéma ic héla ésécnec ikocgina hoturuma galenṅ megic.

²¹ Imuhuc wamma qesimima zégic; Kiwi ic, nini ninni, gi ic héla, ic séwi tanecṅginawac ménda héṅanzaṅ, waṅu Anutuac ac hélacnec ku énécmianzaṅ.

²² Nini Kaisawac takis mimia imi hia wawaṅawac séc me qahac?

²³ Imuhuc zégic Yesunéṅ diwi qiwilingina imi niṅtegicma yomuhuc zéyec;

²⁴ Soukiwa momacguc nézégic hémba, mérac irec ogic hezac? Zéyu zégic; Kaisawac.

²⁵ Zégic zéyec; Kaisawac buña imi Kaisawac mimu. Anutuac buña imi Anutuac haimimu.

²⁶ Imuhuc zéyu ienen ic embac kicginaiguc iwac késpedesira mén mi-hicnijuac séc qahac wañec. Wañu iwac ac bakia niñac acgina qaiyu welicégic.

Humuc igucnec qelima yacbiñ.

²⁷ Sadukaio ic ienen humuc igucnec yayac imi ménda hezac zéma ninzén géangic. Wañu ionarunec tosranéñ Yesuaru hagic.

²⁸ Hama yomuhuc qesimigic; Kiwi ic Mosenén kiwi yomuhuc oma nénécmiyec; Ic ménac daranén embac mema qeli qahac kecma humuyu ic iminén* iwac qawéra† imi mema merac ic mén mihicniju darawac buña wammac.

²⁹ Wañu ama arenja méniguc dac muna 7 kecgic. Kecma walacginanéñ embac mén mema qeli qahac kecma humuyec.

³⁰ Humuyu iwac andia zéma

³¹ andiawac andianén embac imi meyec. Wañu imuhucyanec wamma dac muna 7 imi moczon qeligina qahac kecma humudacgic.

³² Wañu imuac andiaiguc embac imi aguc humuyec.

³³ Imuac 7 imi moczon embac imi megic imuac yacyacwac naléiguc embac imi sugina igucnec mérac iniña wammac?

³⁴ Imuhuc zégic Yesunén zéyec; Baecac hicñisai enen ic embac mea-muanzu.

³⁵ Wañu ic embac ama baec hémbénaña hahayawac buñahéra zéma humumia sugina igucnec yacyawac buña qeénécmimia ienen imi ic embac ménda meamumu.

³⁶ Ienen imi yacyarawac buña wamma Anutuac nambérac wamma kua meme uña ésécnec kecmu imuac munçuc humumuac séc qahac.

³⁷ Mose acguc ic hésa waiyaguc imuac suruc oma Miñ Kewuninawac zéma Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu imuhuc zéma humuc igucnec yacyac hezac imi nénézéyec.*

³⁸ Hénia imi yomuhuc; Ic embac Anutuac muru keczu imi moczon kekecginaiguc. Imuac niñ Anutu imi ic humumia ionac Anutu qahac, nén ic embac kekecginaiguc ionac Anutu kecanzac.

³⁹ Hénia acac kiwi ic ionarunec tosranéñ yomuhuc zégic; Kiwi ic, ac zézan imi hélacnec!

⁴⁰ Wañu ienen iwawai ménac mén munçuc qesimiwiñ zé niñyéwérigic.

⁴¹ Wañu Yesunén ionac yomuhuc énézéyec; Dimuhuc ic embac enen Kristoac niñac Dawidiac qeli zéanzu?

⁴² Legiciguc Dawidi eñeyaoc yomuhuc zéyec; Miñ Kewunén nuac Miñ Kewuna yomuhuc ézéyec;

⁴³ Gi nuac héinaiguc tacnanec hazéchécga hénagawac duandiaiguc qutulanjá énécmiwa guac hénia titiya wammu.*

⁴⁴ Dawidinén Kristoac niñ Miñ Kewuna zéyec imuac dimuhuc iwac qelihéra wammac?

⁴⁵ Imuhuc zémaguc ic embac moczon nimma kecgic kicginaiguc Yesunén tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

* 20:28: Munianén. † 20:28: Embac malé. ☆ 20:37: Mmh 3:6 ☆ 20:43: Leg 110:1

⁴⁶ Héna acac kiwi ic ionac niŋ técgina nimma kecmu. Ieneŋ imi maleku horua héima keŋha wammu niŋac waŋanŋu. Waŋu nénnagémba sombenjiguc yaizézé ac waŋ énécmigic nimmu niŋac waŋanŋu. Waŋu tocgotocgo amaiguc zéma ségiségi ariaciguc tatac eŋeŋaiguc tacmu niŋac waŋanŋu.

⁴⁷ Ieneŋ embac malé ionac iwawai imi onagicma qécgéma ikocgina ho-turu amuna zéwelecma ac horuanec zéanŋu imuac niŋ bakiagina yéwéria énécmimac.

21

Embac malé méŋac seseyawac ara zéyec.

¹ Yesunéŋ kic hima héŋu soukiwa sasala he énécmimia ieneŋ hama sese sokociguc sesegina haigic hiŋgarec.

² Waŋu imuhucyanec embac malé maqeqeya méŋnéŋ hama soukiwa pésiha éréhéci haiyu hiŋgaru héŋec.

³ Hémma yomuhuc énézéyec; Hélaŋec énézéwa niŋgic, Embac malé maqeqeya yominéŋ ic tosara onogicma kunéŋ yanda haizac.

⁴ Tosia ieneŋ imi iwawai yanda he énécmiyu imuarunec mema haizu, néŋ embac malé yominéŋ mia kekecyawac komodia hemizac imi moczoŋ mema hama haidaczac.

Ocmuŋ téréyawac ara.

⁵ Ic tosaraneŋ ocmuŋ téréya imi hémma baŋa howi howia kunéŋ yanda hiabia imi zéma iwawai mezeric zerira Anutuac buŋawac haigic imuac welicgéma zégic.

⁶ Waŋu Yesunéŋ nimma yomuhuc zéyec; Nalé méŋ ducŋiyu ocmuŋ téréya héŋzu imi moczoŋ netec qetecgéŋic hoc méŋnéŋ hoc méŋac qahaiguc ménda hemac.

Yéwéri hahaya imuac ara.

⁷ Imuhuc zéyu qesimigic; Kiwi ic, imuhuc zézaŋ duŋa némac naléiguc haka imuhucya hiŋjimac? Waŋu haka imuhucya hiŋjimaŋ zé néma séséc walac hiŋjiyu hémma niŋtegicbiŋ?

⁸ Zégic zéyec; Ini manam batuciguc ménda keremmu niŋac técgina nimma kecmu. Ic sasalanéŋ nuac qaciguc hama, Ni imi mia, nalé imi bec hosuru hazac, imuhuc zému, néŋ ménda tohomu.

⁹ Yaré me qeweloŋ yanda hiŋjizac zéma suruc zégic nimma zénéŋgina ménda hirimac. Haka imuhucya walac hiŋjimacac hezac, néŋ nalé tetecgia imi focdac ménda hamac.

¹⁰ Imuhuc zéma toroqema zéyec; Baec yanda méŋac ic embacnéŋ baec yanda méŋac ic embac ionac, héŋgaleŋ ama areŋa yanda méŋac ic embacnéŋ héŋgaleŋ ama areŋa yanda méŋac ic embac ionac unuwij zéma yacmu.

¹¹ Baera baera naŋ yanda zéma nene bėti yanda zéma hafi zepa warihaguc hiŋjimac. Waŋu haka tosara zénéŋ hirihiriya zéma séséc yanda kurumenjiguc hiŋjimac.

¹² Iwawai imi moczoŋ ménda hiŋjiyunec nuac qacna niŋac méraginanéŋ énépésima yéwéri énécmima tocgotocgo amaiguc zéma hésa amaiguc onopocgic onagicma kemma ic kewu zéma baec galeŋ ionac muru onopocgic nammu.

¹³ Wañu haka imi mia ninzénj ninzéggina zéau énécmimu niñac hicñi énécmimac.

¹⁴ Imuac ini némac acnéñ nezicgé amuwij zéma ewa qeriginanéñ walac ménda niñareñgému.

¹⁵ Hénia imi mia neñ kuaginaiguc ac hai énécmima niñtegic qin̄tegic mihicñi énécmiwa onac hazécgina moczoñ ac melenj énécmima iniguc tualefic wammucac séc qahac wammac.

¹⁶ Wañu neñgoc mañgocgina zéma dac munahécgina zéma sac kitichécgina zéma alahécgina ienenj ini hazéc ionac méraginaiguc onopocgic onarunec tosara unuhumumu.

¹⁷ Wañu ic embac moczoñ ienenj nuac qacna niñac hazéc wañ énécmimu.

¹⁸ Wañu onac oruc zugina méñ ménda birimac.*

¹⁹ Wañu nañselimanec kecma kekec urjagina memu.

Yerusalem kisi wawañawac ara.

²⁰ Wañu yaré ic ienenj Yerusalem lelecgémigic hémmu imuaru ama arenja yanda kisikiyoñ qemu imuac nalé imi hosuru hazac imi niñtegicmu.

²¹ Nalé imuaru ic embac Yuda baeciguc kecanzu imi enenj baec boñaiguc néngacdacmu. Ic embac ama arenja yandaiguc kecanzu imi enenj waima kemmu. Ama arenj komoraiguc kecanzu imi enenj ama imuaru ménda keremmu.

²² Imi mia tasé kukuac naléya, imuac niñ ogic hezac imi moczoñ nalé imuaru hélaguc wandacmac.

²³ Nalé imuaru baeciguc qenzenj manzenj yanda hicñimac. Wañu ic embac yomi ionac muru Anutuac hazéc yanda hicñi énécmimac, imuac embac héri haihaiya zéma namu gumu énécmimu ionac muru yéwéri kunenj yanda hicñi énécmimac.

²⁴ Imi sou zéranénj unugic humumu. Wañu énépésima kemma baera baera séc onopocgic welenj qeénécmimu. Wañu Yerusalem imi ic enia ienenj tizizama kecgic ic enia ionac nalé zézéya imi wañuguc tegédacmac.

Icac Nañja hamac.

²⁵ Wañu kecma kaiwe, maso zéma ménisikilu imuaru séséc hicñimac. Wañu baeciguc imi ic enia ienenj kondun̄jac enenj mamaya zéma imuac temboñanéñ garu aurima sicsaoc wammu.

²⁶ Kurumen̄jac kuhanénj hirimac,† imuac niñ ic ienenj iwawai baeciguc hicñimac imi walac niñtegicgic qiritic unumac.

²⁷ Nalé imuaru mia Icac Nañanéñ kuha zéma edamuya yandaguc hosusuiguc mama hayu hémmu.

²⁸ Haka imuhucyanénj hénima hicñiyu onac an̄génj tiénécmimiawac nalé imi bec hosuru ducñizac imuac niñ yacma orucgina hima yacma nammu.

Fik icac séséc ac.

²⁹ Imuhuc zéma Yesunénj séséc ac yomuhuc zéyec; Fik ic zéma ic hésa tosara hémmu.

³⁰ Imuac hawa bébélacgia bec éréma séra qeyu hémma kaiwe naléya bec ducñizac imi niñtegicanzu.

³¹ Imuhucyanec haka imuhucya imuhucya hicñima ken̄u hémmuiguc Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi hosuru hazac imi niñtegicmu.

* **21:18:** Hénia imi; Ewa goro ménda wammu. † **21:26:** Becnec ic embac enenj ménisikilu imi urjaginaguc zéma ninzégégic.

³² Ni hélacnec énézéwa ningic; Nalé yomuac hicnjisai imi ménda qahac wangicnec iwawai imi moczon hélaguc wandacmac.

³³ Baec kurumenj imi aulangéma qahac wammac. Wanju nuac ackuazécna imi ménda qahac wammac.

³⁴ Ini enjaoc técgina nimma kecmu. Qahac wanju iwawaigina sicsaoc gilima doku seli nema kecgic kekecac ewa goronén hélanzí énécmiyu ménda nimmanec kecgic nalé imi élanzanec haénécmimac.

³⁵ Nalé imi mia baec séc ic embac moczon yanda ionac muru bétac ésécnec ménda ningicnec ha énépésimac.

³⁶ Imuac ini imi haka focdac hicnji énécmimac moczon yanda imuarunec efefianec qizizingéma kemma Icac Nanja iwac kiwaiguc nammuac séc nalé séc zéwelecma zenzenj qeli qeli kecmu.

³⁷ Wanju Yesunén kaiwe séc ocmuñ téréyaiguc emma ackuazéc ku énécmima sinjiya séc Oliwa baec boñaiguc emma kecanec.

³⁸ Imuhuc wanju ic embac moczon yanda ackuazécya nimbiñ zé sinjunec focdac ocmuñ téréyaiguc emma iwac muru haréangic.

22

Yudanén Yesu qehumuwiñ zé ac sanja zéyec.

¹ Saménj yisya qahac imuac kendonj, qara ménj nagu sacyaguc ogicogira imuac kendonj zéanzu imi hosuru hayec.

² Hofac oo ic kiwa éréhécgina* zéma héna acac kiwi ic ienenj ic embac ionac zénéggina hiriyec imuac héna dimuhuciguc Yesu qewiñ zéma emi-ningic.

³ Wanju Biria minjanénj tohotoho ic 12 ionarunec ménj qara Yuda Karioto iwac qeriaiguc hinjarec.

⁴ Hinjaru Yudanénj hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma ocmuñ téréyawac awiawi ic ionac kiwa hécgina ionac muru kemma dimuhuciguc méraginaiguc Yesu opocmanj zéma eminingic.

⁵ Wanju ienenj ségiségi wamma soukiwa mimu ninjac acgina zikigic.

⁶ Zikigic Yudanénj ewa momac wamma ic embac Yesuguc ménda kecmu imuaru Yesu méraginaiguc opocmanj zé nalé hiawac mambéc kerec.

Yesunénj tohotoho ichéra iniguc tacma nene negic.

⁷ Wanju saménj yisya qahac imuac kendonj hayec. Hayu kendonj imuaru nagu sacyaguc ogicogira imuac kendonj ninjac rama qemuac heyec.

⁸ Yesunénj Petero zéma Yohane méli érécmima yomuhuc érézéc; Kemma nenjanj ninj nagu sacyaguc ogicogira kendonj imuac nene ohaihai wanjic newiñ.

⁹ Zéyu qesimiyoc; Ama dimuaru ohaihai wambicac ninzanj?

¹⁰ Qesiyc zéyec; Ninzaoc, iri ama areña yanda kereñic ic méñnéñ kewuciguc doku hima huama hamac. Hayu iguc ewagic amuma méndacmima kemma ama i emmac imuaru emmaoc.

¹¹ Emma ama minjina yomuhuc ézémaoc; Kiwi icnéñ guac yomuhuc zézac; Ni tohotoho ic hécna iniguc ama qeria dimuaru nagu sacyaguc ogicogira imuac nene newiñ?

* **22:2:** Ménj imi Roma ic kewunénj zéyu nanju, ménj imi hofac oo ic enenj hakagina méndacma sumbic néma kumugic nanjic.

¹² Imuhuc zéyic inénj ama qeria kunenj yanda ménj qacyaiguc tatara imi lémbécma arenjégic hezac imi érézéyu hémma imuaru ohaihai wammaoc.

¹³ Imuhuc zéyu ierenj waima kemma zéyec séc mihicnima nagu sacyaguc ogicogira kendonj imuac nene ohaihai wanjoc.

Minj Kewuac saménj térya.

¹⁴ Nalé wanj Yesu imi imuaru emma nene newinj zé taru Yesuac Mélémi ic 12 ienenj i guc momacnec tacgic.

¹⁵ Tacgic Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ni qenzenj manzenj imi ménda mihicnimanec nagu sacyaguc ogicogirawac kendonj yomuac nene iniguc momacnec nemanj zé imuac ewa ewa wamma keru.

¹⁶ Zéwa ninjic; Ni nene yomi munjuc ménda nemanec nagu sacyaguc ogicogira imuac kendonj imi ou Anutuac héngalenj ama arenja yandaiguc hélaguc wammac.

¹⁷ Imuhuc zéma sokoc mema ewa hia ac zéma énézéyec; Sokoc yomi mema momacnec amuma negic.

¹⁸ Ni énézéwa ninjic; Degucmuacnec ni iwawai wainj ic imuarunec hicnihicniya imi munjuc ménda nemanec kecba Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi hamac.

¹⁹ Imuhuc zéma munjuc saménj mema ewa hia ac zéma méndémma énécmima yomuhuc énézéyec; Yomi nuac séwi busuna, onac wai énécmimia, ini ni ninjqeli némma haka yomi wammu.

²⁰ Saménj imi nemaguc imuac andiaiguc inénj sokoc imi imuhucyanec mema yomuhuc zéyec; Sokoc yomi sisipac ac qelia nuac sacnéj memeya, onac qocgé énécmimia.

²¹ Wanj héngic, ni andé numac iwac méria imi niguc momacnec zae yomuac qahaiguc haiyu hezac.

²² Icac Nanja imi hénja zétecgéyec séc kemmac, néj ni andé numac ic imi saecyaguc.

²³ Imuhuc zéyu ienenj enjocnec qesiamugic; Mérénénj haka imuhucya wammac?

Séwi enjenac tualefic ac.

²⁴ Ac imuhuc zéma sugina igucnec mérénénj kunenjgina keczac zéma tualefic emigic.

²⁵ Imuhuc wanjic Yesunénj zéyec; Ic enia ionac ic kewu ienenj ic embac hécgina énépésima kewu wanj énécmianzu. Wanj ic tosara ai memec qac bunja ginagucnéj sinjinawac galengé énécmima enanj méra énécmiawac ic zéamuanzu.

²⁶ Wanj ini imi imuhuc qahac. Kunenj ginanénj ai merac ésécnec kecmu. Galenginánénj welenj qeje ic ésécnec wamma kecmu.

²⁷ Mérénénj kunenj wanzac? Tacma nene nezac imi me namma welenj qeénécmizac imi? Tacma nezac iminénj kunenj wanzac. Néj ni you suginaiguc nammanec welenj qeénécmizua.

²⁸ Ini imi ala batuc naléna imuaru nalé séc ménda wainémma niguc kecanzu.

²⁹ Nuac Manjocnanénj héngalenj ama arenja yanda imi nuac muru wainénec ésécnec ni imuhucyanec onac muru imi wai énécmizua.

³⁰ Nuac héngalenj ama arenja yandaiguc kecma nuac zaeiguc lelecgéma tacma nene nema tatic edamuyaguc imuaru tacma Israelac kisic arenjhéra 12 imi héngalenj wanj énécmimu ninjac imi onac wai énécmizua.

Yesuac tohotoho ichéra ienenj manam batuciguc emmuac heyec.

³¹ Simon, Simon, Biria minjanénj padi gorosonja ésécnece ini hitacgé énécmimanj zé qesinéncac.

³² Wanju ni guac ninj wamma guac ninzénj ninzénnga imi ménda sélécgémace ninjac Anutu zéwelec mizua. Imuac ewaga melemma hawésémanj nalé imuaru guac ninzénj ninzénj dac munahécga imi meseli énécmiwésémanj.

³³ Imuhuc zéyu inénj yomuhuc melemma zéyec; Minj Kewuna, hésa ama zéma humuciguc kenna giguc momacnec kemmanj zé efizua.

³⁴ Zéyu zéyec; Petero gézéwa ninna, deguc kuruc ménda qarunec gi ninjénzanj imi hatac haréwéc qaecgéwésémanj.

Soukiwa gésé zéma gésé yanda zéma sou.

³⁵ Imuhuc zéma yomuhuc énézýyec; Ni becnece ini soukiwa gésé zéma gésé yanda zéma héná usu qahac méli énécmiwa kenjangic. Wanju nalé imuaru iwawai ménj ninjac hocma météqététanj wanjic me qahac? Imuhuc qesiyu, Qahac! zégic.

³⁶ Wanju degucmuacnec soukiwa gésé imi mema kemmu, gésé yanda imi momacnec, wanju sougina qahac imi enenj malekugina haima soukiwaya mema sou boj memu.[†]

³⁷ Ni énézéwa ninjic, ac tosara nuac ninj ogic hezac imi naléya bec hama héizac imuac ninjac ménj yomuhuc ogic hezac imi nuac kekecnaiguc deguc héléa héimacac hezac; Biria meme ic qétégina olongic imuaru i momacnec olommigic.

³⁸ Imuhuc zéyu ienenj yomuhuc zégic; Minj Kewunina, you sou éréhéce hezac. Imuhuc zégic, Yesunénj, Imi hía, sécgézac, zéyec.

Yesu zéwelec ai meyec.

³⁹ Yesunénj hingacma wanjanec ésécnece oliwa ic bonjaiguc kenju tohotoho ichéra enenj aguc méndacmigic.

⁴⁰ Imuaru kereñdacma inénj yomuhuc énézýyec; Ini manam batuciguc ménda keremmu ninjac zéwelecma.

⁴¹ Imuhuc zéma wai énécmima hoc giligic kembac imuac séc lakece zézé kemma siminj héima zéwelerece.

⁴² Zéwelecma yomuhuc zéyec; Manjoc, guac ewa sinj hezaciguc, sokoc yomi nuagicna kemmac.[‡] Wanju nuac sinja qahac, nénj guac sinja selimac.

⁴³ Imuhuc zéweleru kua meme ujanénj kurumenj igucnec iwac muru wininima meselimiyec.

⁴⁴ Yesunénj qeri yéwéc kunenj yanda mihicnima ewaya moczonjrec zéweleru néngécya imi sacnéj baeciguc téngac téngac mazac tanec wanjec.[§]

⁴⁵ Wanju inénj zéwelec igucnec yacma tohotoho ichéra ionac muru kemma iniru ienenj imi ewa biricgina ninjac gaugina hegic.

⁴⁶ Wanju Yesunénj énézýyec; Dimuhuc ninjac gaugina hezu? Manambatuciguc ménda keremmu ninjac yacma zéwelecma.

Yesu késa dérécgéma wagicma kenjic.

[†] 22:36: Soukiwa gésé, zéma gésé yanda zéma sou; Imuhucya imi yéwéri mihicniwu ninjac késama kenja wanjangic. Yesunénj yéwéri hahayawac técgina nimma kenja wammu ninjac imuhuc ac wanj énécmiyec. [‡] 22:42: Sokoc yomi qenzenj manzenjac sokoc. [§] 22:44: Kembangan 43,44 imi kiwi méranénj ooya tosaraiguc ménda hezac.

⁴⁷ Imuhuc zémanec nanju ic tunj méné hagic. Wanju 12 ionac sugcina igucnec mén qara Yuda inén wéséginaiguc walac walac hayu tosara méndacma hagic. Wanju Yudanén Yesu kiric nemimanj zé hosuru hayec.

⁴⁸ Hayu Yesunén yomuhuc ézéyec; Yuda, gi kiric nenémma andé nuzanj?

⁴⁹ Wanju tosara Yesuac marénaiguc nówéc nówéc nanjic imi enen néma haka hichimac imi héntegicma Yesu qesimigic; Minj Kewunina nini sounén unuwij?

⁵⁰ Imuhuc zéma sugcina igucnec ménnén hofac oo ic kiwa ménac welen qeque ic mén sounén qema gezawa héiyaiguc imi qeriru mayec.

⁵¹ Mayu Yesunén énézéyec; Waigic, haka imi munjuc ménda wammu. Imuhuc zéma gezawa mérianén osima mehiarumiyec.

⁵² Imuhuc wamma Yesunén hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma ocmunj téréyawac awiawi ic ionac galenjina zéma galenj tosara enjeya késawij zé hagic ionac yomuhuc énézéyec; Ini kaiziliwenj ic ménac késaanju ésécnec sou qarucginaguc hazu?

⁵³ Ni naléya naléya iniguc ocmunj téréyaiguc keru nalé imuaru ini méragina ménda suluma nosigic. Wanju deguc imi sinj tunumanjic minjina zéma onac nalé wanzac.

Peteronén ménda ninzua zéma Yesu qaecgé miyec.

⁵⁴ Wanju ienen Yesu késama wagicma hofac oo ic enenjawac amaiguc kerengic. Wanju Peteronén lakecnec méndac énécmima kenec.

⁵⁵ Wanju ic embac enen sombenj deminajug imuac namunajug geric higic zeyu lelecgéma tacgic Petero imuhucyanec sugcinaiguc tarec.

⁵⁶ Taru welen qeque embac seranja ménnén Peteronén geric bélanja hémma taru hénsosolima ézéyec; Ic yomi acguc i guc momacnec kecajec.

⁵⁷ Imuhuc zéyu Peteronén qaecgéma zéyec; Embac, ni ic imi ménda nimmuzua.

⁵⁸ Nalé ménda horuyu ic ménnén ic imi hémma zéyec; Gi imi imuhucyanec tunj imuarunec. Imuhuc zéyu Peteronén melemma zéyec; Ic ala, ni qahac!

⁵⁹ Wanju kaiwe kiwa momacguc éséc kenju, ic ménnén ewa éréhéc ménda wamma zéseliyec; Ic yomi Galilaia ic, imuac ninj yominén hélacnec i guc kecajec.

⁶⁰ Imuhuc zéyu Peteronén yomuhuc zéyec; Ic ala, néma ac zézanj? Ni imi acga ménda ninjacgézua. Imuhuc zémanec nanju nalé imuaru kuruc qarec.

⁶¹ Qaru Yesunén lilinjéma hénu Petero imi Minj Kewunén, Kuruc ménda qarunec gi ni hatac haréwéc qaecgé némbésémanj, zéma zéyec Minj Kewuac ara imi ninjqeliyec.

⁶² Wanju inén sénganjenjiguc hinjagcma siac howuc howuc siarec.

⁶³ Wanju galenj mema kecgic ienen Yesu zédesimima qegic.

⁶⁴ Qema iwac kiwa osoma yomuhuc qesimigic; Gi Anutuac tilinj tilinj ic keczanjiguc mérénén guzac imi zéhicjina.

⁶⁵ Wanju imi sac qahac, ac tosara sasala zéma zébirimigic.

Qeriwac galenj ienen Yesuac ara zégésima qesimigic.

⁶⁶ Ama gianjyu ic embac ionac qeriwac galenj, hofac oo ic kiwa éréhéc zéma héna acac kiwi ic ienen azoroma énézégic Yesu wagicma kaunsol ionac muru emma opocgic nanec.

⁶⁷ Nanju qesimima zégic; Gi Kristo wanzanjiguc nénézéna ninni. Imuhuc zégic melemma zéyec; Séwa ménda ninzénjégému.

⁶⁸ Wañu neñ qesiénécmiwa ini kilen ménda melemma zému.

⁶⁹ Wañu degucmuacnec Icac Naña iminéñ Kuc minjina Anutuac héiyaiguc tacmac.

⁷⁰ Imuhuc zéyu moczon qesimima zégic; Imuhuc wañu gi imi Anutuac Naña? Zégic zéyec; Eneñ mia ni imi mia zézu.

⁷¹ Imuhuc zéyu ieneñ yomuhuc zégic; Némac niñ nini héipuc ac mén niñac hochoc ai mewin? Nini neñaoc kuaya igucnec nindacziñ.

23

Ik kewu Pilatonéñ Yesuac hénia nimman zé zéqesi wammiyec.

¹ Imuhuc zéma ic embac moczon yacma Pilatoac muru Yesu wagicma kenjic.

² Kemma késpedesira zéhicñimima yomuhuc zégic; Nini ic yomi hénni, nonac ic embac ikoc wañ énécmima Kaisawac takis ménda miwin niñac qetali nénécmima eneya niñac ic kewu Kristo zéanzac.

³ Imuhuc zégic Pilatonéñ Yesu yomuhuc qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu wanzañ? Imuhuc qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Genjaoc zézanñ.

⁴ Pilatonéñ Hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma tun imi énézéyec; Ni hémba ic yomi késpedesira qahac wanzañ.

⁵ Imuhuc zéyu tun ieneñ munjuc yanda seliseli wamma zégic; Inéñ Yuda baec séc ac imi ku énécmima ic embac qerigina netuanzac. Imuhuc wamma Galilaia baeciguc hénima hama hama you hazac.

Yesu wagicma ic kewu Herodeac muru kenjic.

⁶ Imuhuc zégic nimma Pilatonéñ Ic imi Galilaia ic me qahac imuac qesiniñec.

⁷ Qesinimma Yesu imi Herodeac héngalen baec igucnec imi niñasarima Herodeac* muru méliyec. Wañu nalé imuaru Herodenéñ Yerusalem hama tarec.

⁸ Herodenéñ iwac buña nimma nalé horua ic imi hémma haka baec icnéñ ménda memeya mén meyu hémman zé ic imi mihicñiman zé wañañec. Imuac niñ Yesu hémma ségiségi yanda wañec.

⁹ Wañu qesiqesi sasala wammiyec. Néñ Yesunéñ ac mén ménda melenmiyec.

¹⁰ Wañu hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma hénia acac kiwi ic ieneñ namma ac geriwiguc zéma acnéñ qatémigic.

¹¹ Herodenéñ eneya yaré ic iniguc Yesu memamima zédesi wammima maleku hiabia asac asaria héimima Pilatoac muru melemma mélimiyu kenjic.

¹² Herode zéma Pilato ieren becneç hazéc wañamuma ekac ekac kecañoc. Wañu nalé imuaru ai imuhuc nanjé amuma mema ala wañoc.

Yesu zétecgégic humucac buña wañec.

¹³ Wañu Pilatonéñ ic embac ionac hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma galen hécgina zéma ic embac tocgé énécmiyec.

¹⁴ Togo énécmima yomuhuc zéyec; Ini ic yomuac niñac ic embac qerigina netuanzac zéma wagicma hagic. Ni kicginaiguc qesinimma niñgésima késpedesic mén ara imuac sécyá ménda mihicñizua.

* 23:7: Herode Antipasi, Ic Kewu Yanda Herodeac naña.

¹⁵ Qahac ténggér, Herode imuhucyanec ara nimma mun̄guc mélimiyu wagicma hagic. Nin̄zu haka inén̄ wajec imi humucac sécyā qahac.

¹⁶ Imuac gemindiñi wammima hulacmiwa mama kemmac.

¹⁷ (Kendon̄ séc hēsa ic mēñ hulac énécmimacac heyec imuac mia imuhuc zéyec.)

¹⁸ Imuhuc zéyu tun̄ enen̄ momacnec qacma yomuhuc zégic; Ic imi qahac wammac. Wan̄u iwac tasia Baraba hulacmīna nonac muru mayu.

¹⁹ Baraba imi becnec ama aren̄a yanda imuaru gawaman̄ hazéc wammima yaré yanda mihicñigic imuac suraiguc ic mēñ humuyec imuac niñac kēsama hēsa amaiguc haigic tarec.

²⁰ Wan̄u Pilatonén̄ Yesu hulacmiman̄ zé ac mun̄guc énézéyec.

²¹ Wan̄u ienen̄ qacmanec namma yomuhuc zégic; Ic hén̄gen̄a wéndaraiguc qena humuyu! Ic hén̄gen̄a wéndaraiguc qena humuyu!

²² Wan̄u Pilatonén̄ mun̄guc yomuhuc zéyu hatac haréwéc wajec; Ic yomi néma képésic wajec? Ni imi képésic humucac sécyā mēñ ménda mihicñizua. Imuac gemindiñi wammima hulacmiwa mama kemmac.

²³ Imuhuc zéyu ienen̄ mun̄guc yanda kucnec qacma ic hén̄gen̄a wéndaraiguc qemu niñac hinocgēma selianec welecma zéseligic.

²⁴ Imuhuc wan̄gic Pilatonén̄ zéqacacfeñ acgina imi niñénécmimu niñac zétecgéyec.

²⁵ Wan̄u ic embac ienen̄ ic mēñ becnec ic embac hinocgé énécmima ac qeqetali wamma ic mēñ qehumuyu hēsa amaiguc opocgic tarec imuac welecgic imuac niñ Pilatonén̄ ewa siñgina tohoma ic imi hulacmiyec.

Yesu ic hén̄gen̄a wéndaraiguc birin̄nén̄ qegic.

²⁶ Wan̄u Roma ic ienen̄ Yesu wagicma ken̄gic. Kemma hēnaiguc ic mēñ qara Simon Kirene† imi ama aren̄ mēñunec haréyu mihicñima kēsama ic hén̄gen̄a wéndara huayaiguc haigic huama Yesu méndacma ken̄ec.

²⁷ Wan̄u ic embac tun̄ yanda méndacma ken̄gic. Wan̄u sugcinaiguc embac sasala ienen̄ Yesuac niñac zésiac wamma méndacma ken̄gic.

²⁸ Wan̄u Yesunén̄ ionac muru lilingēma énézéyec; Yerusalemac bérachéra ini nuac niñ qahac, nén̄ en̄an̄ niñac zéma en̄an̄ nambérac hécgina ionac niñac wamma siacmu.

²⁹ Hén̄gic, nalé biria hayu ic embac ienen̄ yomuhuc zému; Embac héfiñā zéma embac merac ménda memeya, merac namu ménda gumugumuya ienen̄ efima ségiségi wammu.

³⁰ Wan̄u nalé imuaru ic embac ienen̄ baec boñā hémma nonac qacni-naiguc bacgēma mana zému. Wan̄u baec hén̄gen̄ hén̄gen̄a hémma mama nini hoturu nénécmīna zému.

³¹ Ic hēsa téngiñ téngiñā nuac haka imuhucyā wan̄ nén̄zuiguc ic hēsa humumia onac imi haka dimuhucyā hicñimac?

³² Wan̄u nalé imuaru biria meme ic éréhéc humucac buñā zétecgé érécmigic Yesuguc momacnec onagicma ken̄gic.

³³ Wan̄u baec qara mēñ Orucsic imuaru keremma imuaru Yesu ic hén̄gen̄a wéndaraiguc birin̄nén̄ qema biria meme ic éréhéc imuhucyanec birin̄nén̄ urugic mēñ Yesuac héiyaiguc mēñ kanayaiguc nan̄oc.

† 23:26: Kirene ic Simon.

³⁴ Wañu Yesunéh yomuhuc zéma zéwelerec; Mañgoc, ienen imi enaoc néma haka wanzu imi ménda ninjegiczu imuac kápésicgina waina. Wañu téngin ic ienen sumbic néma Yesuac malekuya imi méndemma késagic.

³⁵ Wañu ic embac ienen hémma nanjic. Wañu Yuda ic galeŋgina ienen acguc imi Yesu zédesi wammima yomuhuc zégic; Ic imi ic tosara anjén tiénécmyec, wañu ic imi Anutuac buña qemimia Kristo wanzaciguc enjyaoc anjén tiamuma mawacnec.

³⁶ Wañu yaré ic ienen imuhucyanec kemma yomuhuc zédesimima wain howuraguc migic;

³⁷ Gi Yuda ic ionac ic kewu keczanjiguc gi kekecga anjén tima mana.

³⁸ Wañu iwac orucya hanecgeña iguc ou kiwi mén yomuhuc oma qegic nanec; Yuda ic ionac ic kewu.

³⁹ Wañu biria meme ic urugic nañoc iorarunec ménén yomuhuc zéma Yesu ac geriwiguc zémyec; Gi Kristo qahac me? Geña zéma norac kekecnina imi anjén tinénécmina.

⁴⁰ Wañu biria meme ménén qetalimima yomuhuc ac zémyec; Gi imi humucac buña bakia séc momacguc imuhucya zétecgé géngic. Wañu Anutuac zénénga ménda hirizac?

⁴¹ Wañu niri imi haka wañic imuac bakia sécnira mezic, imuac sécgézac nén ic yominén haka biria mén ménda wañec.

⁴² Inén imuhuc zéma Yesu yomuhuc ézéyec; Yesu, gi guac héngalen ama areña yandaiguc kemma nidac imuhucya ninnémbésemañ.

⁴³ Imuhuc zéyu Yesunéh yomuhuc melemma zéyec; Ni hélacnec gézéwa ninna, deguc gi niguc baec hafi zepaya qahac imuaru kemma kecbic.

⁴⁴ Wañu kaiwe kiwa imi gau komoc wañec, nén kaiwe imi sinji dénggéyec. Wañu baec séc sinjén hoturumanec keru maria 3 kilok wañu tecgéyec.

⁴⁵ Wañu ocmur téréya qeriaiguc maleku horua nañec imi namuña igucnec zuragéyec.

⁴⁶ Yesunéh kucnec qacma yomuhuc zéyec; Mañgoc nuac uñaña guac méragaiguc haizua. Wañu imuhuc zéyu uñaya waimiyec.

⁴⁷ Wañu yaré ic 100 ionac galeŋgina iminén haka imi hémma Anutu mepésimima yomuhuc zéyec; Ic yomi hélacnec ic solaña kerec.

⁴⁸ Ic embac héipuc wamma hémbin zé hagic ienen imuhucyanec haka imuhuc hicnyu hémma ewa biric wamma tétécgina qema lilingéma kengic.

⁴⁹ Ic tosara Yesuac ninjénécminia zéma embac tosara Galilaianec Yesu méndacma hagic imi momacnec lakecnec namma haka imi héndacgic.

Yesu kicsuanjiguc haigic.

⁵⁰ Wañu luae ic solaña mén qara Yosefe[‡] kerec. Inén Yuda ic ionac ac gésigési ic kaunsol iorarunec.

⁵¹ (Wañu ic iminén Yesuac ara zégic nalé imuaru oaec ménda zéénécmyec.) Inén mia Yuda baec Arimataia ama areña yanda imuac minja. Wañu Anutuac héngalen ama areña yandawac mambéc kecañec.

⁵² Wañu inén Pilatoac muru kemma Yesuac qamoc memañ zé welerec.

⁵³ Wañu kemma qamora metecgéma maleku qara liner iminén osoma mema kemma baña kifaña ésé oraragic qamoc mén ménda haigic qelianec heyec imuaru haiyec.

[‡] 23:50: Yosefe, Arimataia ama igucnec.

⁵⁴ Wanju nalé imi Nenngoc, Sabatawac zérénqérén naléya, Wanju Sabata imi bec hénimanj zé wanjec.[§]

⁵⁵ Wanju embac tosara Galilaia baec igucnec Yesuguc momacnec hagic ienen méndacma kemma kifaña imi zéma qamocya dimuhuc haiyec imi héngic.

⁵⁶ Hémma lilingéma kemma haléc héménja hiabia zéma iwawai héménja hiabia imi mehaihai wandacmaguc hénac ac tohoma Sabatawac tac ninjic.

24

Yesu humuc igucnec qelima yarec.

¹ Sabata nalé tegéyu ama sinjima gianjiyu Sonda wanjec. Wanju embac enen gianjianja igucgenj séwi haléc héménaguc hiabia bec mutulanngégic heyec imi mema kic suanjiguc kenjic.

² Kemma héngic hoc yanda imi kifaña igucnec qiliqililinj géyawac heyec.

³ Heyu emma héngic Minj Kewu Yesuac qamoc imi ménda heyu hocgic.

⁴ Hocma ewa goro wammanec nanjic. Wanju ninzu, ic éréhécnénj maleku lalacalac edamuyaguc héima qéhérénginaiguc élanzanj nec nanjic iricgic.

⁵ Iricma embac enenj zénéngina hiriyu siggé érécmima musugina baeciguc mema magic. Wanju ic éréhéc ierenj yomuhuc zéyoc; Némac ninj ic kekecyaguc imi ic humumia ionac sugcinaiguc mihicnjiwinj zé wanzu?

⁶ Inénj you qahac, néj humuc igucnec meqelimiyu yaczac. Inénj Galilaia baeciguc kerec nalé imuaru dimuhuc énézéyec imi ninjacgému.

⁷ Inénj mia yomuhuc énézéyec; Icac Nanja imi biria meme ic ionac méraginaiguc opocgic ic héngénja wéndaraiguc qegic ai meme haréwéc wanju kilenj munjuc yacmacac hezac.

⁸ Imuhuc zéyu ienenj Yesuac ackuazéc imi ninjqeligic.

⁹ Ninjqelima kicsuanj imi waima lilingéma kemma iwawai imi moczonj Yesuac Méliméli ic 11 zéma ic embac tosara énézédacgic.

¹⁰ Wanju Yesuac Méliméli ic ac imi énézégic embac ionac qacgina imi yomuhuc; Makdala Maria, Yoana, Yakoboac nenngocya Maria zéma embac tosara.

¹¹ Imuhuc zégic Yesuac Méliméli ic ienenj ninjic ac ewa sohoya éséc nec wanju ménda ninzénngégic.

¹² Wanju Peteronénj yacma kicsuanjiguc usunj nec kemma lolocgéma kifañaiguc kiwa hima hénu linénj maleku sac heyec. Wanju iwawai hicnjiyec imuac qerianénj ningumbi ningunj wamma lilingéma kenjec.

¹³ Wanju ninzu, tohotoho ic ionarunec éréhécnénj Emmausi ama arenj komoraiguc kembicac zé kenjoc. Wanju ama imi Yerusalem nec 11 kilomitawac séc.

¹⁴ Wanju ierenj imi haka hicnjiyec imuac ac suruc imi moczonj wammanec wamma kenjoc.

¹⁵ Imuhuc ac suruc emininj wammanec kenjic Yesunénj hosucgiraiguc kenju momacnec kenjic.

¹⁶ Wanju kicgira imi ménda béréngéyu ménda héntegiroc.

¹⁷ Wanju Yesunénj yomuhuc qesiéércmiyec; Iri hénac kemma ekawu suruc zékenj zéha wanzaoc imi némac surucyawac wanzaoc? Imuhuc zéyu ierenj ewa biric kikiac wamma nanjoc.

[§] 23:54: Sabata imi Nenngociguc kaiwe hingacmanj zé wanju hénima Sondagie maria wanju tegéanzac.

¹⁸ Namma iorarunec méné gara Keleopa inén melemma yomuhuc zéyec; Yerusalem kecma suraiguc haka hicniyec imi ic enia gi momacguc sac ménda ninzan?

¹⁹ Zéyu zéyec; Imi némac haka? Zéyu melemma zéyec; Nazarete ic Yesuac suruc mia, inén Anutuac kiwaiguc zéma ic embac ionac kicginaiguc kua meme ic kerec. Wanu zézéya zéma wawaña imi kuha yandaguc wanec.

²⁰ Neñan hofac oo ic kiwa éréhécnina zéma galeñ hécnina ieneñ humucac buña opocgic ic héngeña wéndaraiguc qegic humuyec.

²¹ Nini imi ic iminén Israel doenina menénécmimac niñac mambéc kerin. Imi sac qahac, haka imi hicniyecac deguc ai meme haréwéc wanzac.

²² Wanu sucninaiguc embac tosara ieneñ meauri nénécmigic. Ieneñ siñunec yanda kicsuaniguc kenjic.

²³ Kemma iwac qamora imi ménda mihicñima hocma hama zégicnéñ; Kua meme unanéñ hicni énécmiyic iricgic.

²⁴ Imi sac qahac alahécnina tosanén kicsuaniguc kemma embac enen zégic ésécnec heyu hénjic, néñ Yesu ménda mihicñigic.

²⁵ Imuhuc zéyic nimma Yesunén yomuhuc zéyec; Ewagira qahac, qerigira makikia wanu iri Anutuac tilin tilin ic ionac zézéya imi ninzénégwic zé ewa qerigiranén ésén ésén wanzac.

²⁶ Kristonén eneya edamuyaiguc keremmac niñ qenzen manzen imuhucya mihicñimacac hezac imi iri ménda ninzaoc?

²⁷ Imuhuc zéma Moseac kiwi igucnec hénima Anutuac tilin tilin ic ionac kiwi moczon mema eneya niñac kiwi téréyaiguc ogic heyec imi moczon zéasari érécmiyec.

²⁸ Wanu ama areña imuac wamma kenjoc imuaru kendaric Yesunén ama areña imi ogicma kemman zé wanec.

²⁹ Wanu ieren seliseli wamma yomuhuc qesimiyoc; Kaiwe sima hingaru ama bec siñiman zé wanzac imuac niriguc momacnec tacbin. Imuhuc zéyic momacnec tacbin zé iriguc enec.

³⁰ Wanu ic iriguc momacnec nene neman zé tacma samén méné mema ewa hia ac zéma mésemma érécmiyec.

³¹ Érécmiyu kicgira béréngéyu Yesu imi héntegirc. Héntegicma hényic aulanéyec.

³² Aulanéyu ieren yomuhuc zéyoc; Hénaiguc ackuazéc nérézéma kiwi téréya zéasari nérécmiyu ewa qerinira zeyec.

³³ Imuhuc zéma nalé sosola qahac yacma munjuc Yerusalem lilingéma kenjoc. Kemma iniric Yesuac Mélimélic ic 11 zéma ic embac tosara iniguc tocgéma tackecgic.

³⁴ Tacma yomuhuc zégic; Imi hélacnec! Min Kewuninanén qelima yacma Simon mihicni miyec.

³⁵ Imuhuc zégic ic éréhé ieren hénaiguc iwawai hicni érécmiyec imuac suruc zéma Yesu samén qésemma érécmiyu dimuhuc héntegirc imuac suruc énézéyoc.

³⁶ Ieneñ ac imi zémanec tacgic Yesu eneyaoc sugcinaiguc hicñima namma zéyec; Onac muru luae hemac.

³⁷ Imuhuc zéyu ieneñ aurigic zénéngina hiriyu uná méné hénzin zéma niñgic.

³⁸ Wanu Yesunén énézéyec; Némac niñ zénéngina hiriyu, ewa qeriginanén ewa éréhé wanzu?

³⁹ Nuac mérana zéma hénana hémma néh̄tegic̄gic. Méraginané̄h̄ ni nosinimma néh̄gic, uñ̄a imi séwi busu zéma sira qahac, néh̄ ni iminaguc.

⁴⁰ Ac imuhuc zéma méria zéma hénaya énézéyu héndac̄gic.

⁴¹ Hémma ségiségi kileñ̄ yanda wañ̄gic. Wañ̄u ségiséginé̄h̄ sécgé énécmiyu méh̄gucnec ewa éréhéc wañ̄gic. Imuhuc wañ̄gic Yesuné̄h̄ nene tosara taczac me qahac zéma qesiénécmiyec.

⁴² Imuhuc zéyu lambéc kembrañ̄a méñ̄ zezeya momacguc migic.

⁴³ Wañ̄u mima hémma nañ̄gicnec kicginaiguc mema neyec.

⁴⁴ Nema toroqema yomuhuc zéyec; Ac yominé̄h̄ mia ni iniguc keri nalé imuaru énézéyi ac imi mia; Moseac kiwi zéma kua meme ic ionac kiwi zéma Legiciguc nuac niñ̄ ogic hezac imi moczoñ̄ hélé wammacac hezac.

⁴⁵ Imuhuc zéma ewa qerigina naguya auénécmima kiwi téréya ku énécmiyu niñ̄asarigic.

⁴⁶ Wañ̄u iné̄h̄ toroqema zéyec; Méñ̄ imi yomuhuc ooyawac hezac; Imuhucyanec Kristoné̄h̄ qenzeñ̄ manzeñ̄ nimma ai meme haréwéc wañ̄u humuc igucnec yacmacac hezac.

⁴⁷ Wañ̄u Yesuac qaraiguc ewa qerigina melen̄gic kápésic̄gina zuac énécmimac imuac buñ̄a suruc hiabia imi Yerusalem igucnec hénima baera baera zésai énécmigic nimmu imi moczoñ̄ ogic hezac.

⁴⁸ Wañ̄u ini imi haka moczoñ̄ yanda imuac héipuc ic wanzu.

⁴⁹ Héñ̄gic, ni Mañ̄gocnané̄h̄ ac ziki énécmiyec imi* onac mélimañ̄. Imuac ini kuc yanda ounec mama hoturu énécmimac nalé sura imuac séc ama areñ̄a yanda yomuaru kec̄gic.

⁵⁰ Yesuné̄h̄ énépésima Betania baeciguc kemma méria meyu eñ̄u mozoc ac énézéyec.

⁵¹ Mozoc ac zémanec nañ̄u sugina igucnec wagicma kurumen̄gic eñ̄ec.

⁵² Wañ̄u ienen̄ i mepésima ségiségi yanda wamma Yerusalem lilingéma keñ̄gic.

⁵³ Kemma nalé séc ocmuñ̄ téréyaiguc kecma Anutu mepésimigic.

* **24:49:** Uñ̄a téréyawac imuhuc zéyec.

Yohane

Ackuazécyanén séwi busuguc hicñiyec.

¹ Nalé Hénihéniaiguc ackuazéc iminén kerec. Wañu ackuazéc iminén Anutuguc kerec. Wañu ackuazéc iminén Anutu.

² Inén nalé hénihéniaiguc Anutuguc kerec.

³ Iwawai momac yanda imi iwarunec hicñidarec. Wañu iwawai hicñidarec imi moczoñ i qahaciguc mén méná hicñiyec.

⁴ Iwac qeriaiguc kekec imi heyec. Wañu kekec iminén ic embac ionac asac mararañ kerec.

⁵ Wañu asac mararañ imi sinji qeriaiguc asarianzac. Wañu sinjinén méná héñtegirec.

⁶ Ic mén Anutunén méliyu iwarunec hayec. Iwac qara imi Yohane.

⁷ Inén ejeya héipuc ac niñac ic momac yanda asac mararañ imi ninzéhégmu niñac asac mararañac héipucya wammañ zé héipuc ic wamma hayec.

⁸ I ejeya imi asac mararañ imi qahac. Wañu i asac mararañ imuac héipucya wammañ zé hayec.

⁹ Asac mararañ héla ic embac momac momac asari nénécmianzac imi baeciguc hamanecc kerec.

¹⁰ Wañu inén baec kurumen yomuac qeriaiguc kerec. Wañu baec ku-rumen imi iwac murunec hicñiyec. Wañu baec ic ienen i méná héñtegicgic.

¹¹ Inén ejeyaoc medarec imuaru mayec. Wañu ic embachéra ienen i méná héihéré wammigic.

¹² Nén héihéré wammima ninzéhégic séc Anutuac nambérac wammu niñac qac buña énécmiyec.

¹³ Ic imuhucya imi ic sac busu igucnec qahac, séwias siñ igucnec qahac, wañu ic ménac ewa siñ igucnec qahac, nén Anutu arunec hicñigic.

¹⁴ Wañu ackuazéc imi mia séwi busuguc hicñima sucninaiguc kerec. Keru neñañ iwac edamuya imi hénni, Naña téggén momacguc kurumen Mañgocarunec hahaya iwac tanec wañec. Wañu ewa hiawac buña zéma ac hélanén iwac muru kuaya qema heyec.

¹⁵ Yohananén iwac héipucya wamma yomuhuc qacma zéauyec; Ic yomuac zéma yomuhuc zéyi; Andénaiguc hazac imi ni méná hicñiwa becnecc kerec. Imuac niñ inén ni nogiczac.

¹⁶⁻¹⁷ Héna ac imi Moseac muru nénécmiyec, nén ewa hiawac buña zéma ac héla imi Yesu Kristoac murunec hicñiyec imuac niñac neñañ momac yanda iwac ewa hía imi qauqaunec meyiñac meanziñ.

¹⁸ Anutu imi ic ménén mén méná héñañec, nén Anutu hicñi hicñiya momacguc Mañgocyawac qéhéréñaiguc kecanzac iminén i nénézéyu héññ.

¹⁹ Wañu Yohaneac, Gi méré zéma qesimimu niñ Yuda ic Yerusalemm igucnec ienen hofac oo ic zéma Lewi ic méli énécmigic hagic inén héipuc ac yomuhuc énézéyec;

²⁰ Ni Kristo qahac. Inén imuhuc zéma ac méná qaecgéma zéauyec.

21 Zéyu ienen qesimigic; Waŋu gi némac ic, gi Elia me? Waŋu melemma zéyec; Ni i qahac. Zéyu muŋguc zégic; Gi Anutuac tilin tilin ic hamac zéyec[☆] imi mia me? Zégic zéyec, Qahac.

22 Imuhuc zéyu muŋguc qesimigic; Waŋu gi méré? Méli nénécmigic hazin, imuac kemma ac bakia dimuhuc énézéwiŋ? Gi geŋga nin dimuhuc zéanzan?

23 Zégic Yohanenén yomuhuc zéyec; Ni imi Anutuac tilin tilin ic Yesaianén zéyec ésécnec ic mén baec kisiaiguc qacma Min Kewuac hén mindinigic dindin waŋu zézac ewa hétén imi mia.

24 Waŋu méli énécmigic hagic imi Farisaio ic.

25 Waŋu ienen qesimima zégic; Gi Kristo qahac, Elia qahac, Anutuac tilin tilin ic imi qahac, waŋu némac nin ic doku naec énécmianzan?

26 Zégic Yohanenén yomuhuc énézéyec; Ni dokunén naec énécmianzua. Waŋu suginaiguc ic mén nanu ini ménda héntegiczu.

27 Inén andénaiguc hama^{*} keczac. Waŋu ni mamaya imuhucyanén iwac hén usu hésaya lolacmaŋac séc qahac.

28 Waŋu haka imi Yodan doku nénéwéc Yohanenén doku naec énécmima kerec, Betania ama areŋa imuaru hicŋiyec.

Anutuac Rama, Yesu.

29 Ama sinjima gianjiyu Yohanenén hénu Yesu iwac murugen hayu yomuhuc zéyec; Héŋgic, Anutuac rama baec séc ic embac ionac képésicgina metecgéma keŋkeŋa imi erimi.

30 Iwac mia nimma yomuhuc zéyi; Andénaiguc hazac imi ni ménda hicŋiya becnecc kerec imuac nin inén ni nogiczac.

31 Ni nenaoc i ménda ninjacgé miyi, waŋu Israel ic ionac wininjinaguc iwac kawéya qewa hémmuac nin hama doku naec énécmianzua.

32 Waŋu Yohanenén yomuhuc héipuc wamma zéyec; Ni Uŋa Téréya imi kembo nei tanec wamma kurumen igucnec mama iwac orucya hanecgeŋa iguc putitima nanu héji.

33 Ni ménda ninjacgé miyi, nén ni doku naec énécmiman ninjac méli néjec iminén yomuhuc nézéyec; Ic mén orucya qahaiguc Uŋanén mama nammac, ic iminén Uŋa Téréyanén naec énécmimac.

34 Ni imuac mia héji, hémma Ic yomi Anutuac Nanja zéma héipuc wammiyi.

Yesuac tohotoho ic méréchéra.

35 Ama sinjima gianjiyu, Yohanenén ai ic éréhéra iriguc muŋguc baec imuarunec nanjic.

36 Waŋu Yesu imuaru hama keŋu, hémma yomuhuc zéyec; Héŋgic, Anutuac rama erimi.

37 Zéyu merac éréhéra ieren ac imi nimma Yesuac andiaiguc méndacma keŋoc.

38 Keŋic Yesunén lilingéma iriru méndacma hayic qesiérécmiyec; Iri némac nin wanzaoc? Waŋu ieren zéyoc; Rabi, (Neŋaŋ aciguc kiwi ic) gi dimuaru kecanzan?

39 Zéyic, Hama héŋic zéma érézéyec. Zéyu ieren méndacma kemma ama kecanec imi hémma kaiwe imuaru momacnec tagic maria 4 kilok waŋec.

☆ 1:21: Hén 18:15 * 1:27: Hénia imi hicjima keczac. Kembaŋa 30 imuac héŋgic.

⁴⁰ Ic éréhéc Yohaneac ac nimma Yesu méndaroc iorarunec ic méñac qara imi Anderea, Simon Peteroac munaya.

⁴¹ Inén walac dara Simon hocmima yomuhuc ézéyec; Niri Mesia mi-hicnjizic. (Mesia imi Hebiraio ac, Girik aciguc Kristo[†])

⁴² Imuhuc zéma wagiru Yesuaru keñoc. Wañu Yesunén hémma zéyec; Gi Simon, Yohaneac nañ, kecma guac Kefa zégémmu. (Kefa imi Girik aciguc melemma zéni Petero.)[‡]

⁴³ Ama sinjima gianjiyu, Yesu Galilaia baeciguc kemman zé wamma Filipo mihicnjima ézéyec; Hama méndac nénna.

⁴⁴ Filipo imi Anderea zéma Petero iorac ama arenja yanda Betsaida imuacnec.

⁴⁵ Wañu Filiponén Natanael mihicnjima yomuhuc ézéyec; Mosenén ic méñac hénac aciguc oyec, wañu kua meme ic ienen momacnec iwac ogic, ic imi mia nini mihicnjizij. Imi Yesu, Yosefeac nañ, Nazarete taun igucnec.

⁴⁶ Zéyu Natanael inén yomuhuc qesimiyec; Nazarete taun igucnec iwawai hiabia mén hia hicnjimacac séc qahac. Zéyu Filiponén yomuhuc zéyec; Hama hénna.

⁴⁷ Wañu Yesunén héñu Natanael iwac muru hama nañu yomuhuc ézéyec; Héñgic, ic yomi Israel ic héla, qeriaiguc ikoc mén ménda hezac.

⁴⁸ Imuhuc zéyu, Natanael inén qesimima zéyec; Dimuhuc niñnéñzan? Wañu Yesunén zéyec, Filiponén ménda héihéré géñunec fik ic héniaiguc tackecna génzua.

⁴⁹ Zéyu Natanael inén yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, gi Anutuac Nañ Israel ic nonac Ic kewu.

⁵⁰ Zéyu, Yesunén zéyec; Fik ic héniaiguc tacna génzua, imuhuc gézéwa ninzéñgé nénzan? Kecma haka méréra ogicqogira kunen kunen hémbésémañ.

⁵¹ Imuhuc zéma énézéyec; Ni ac héla gézéwa ningic; Ini kurumen angéyu Anutuac kua meme unjáhéra ienen Icac Nañawac muru ou kurumen igucnec enen mama wanjic inicmu.

2

Yesunén zéyu dokunén wainj wanjec.

¹ Ai meme haréwéc wañu Galilaia baec Kana ama arenjaiguc zammarén ai meérécmiwin zéma azorogic. Wañu Yesuac nenjocya imuaru momacnec kerec.

² Yesu zéma tohotoho ichéra acguc momacnec imuaru héihéré énécmigic.

³ Wañu wainj qahac wañu nenjocyanén Yesu ézéma zéyec; Waingina qahac wanzac.

⁴ Zéyu Yesunén yomuhuc ézéyec; Nenjoc, imi guac me nuac mazac qahac, naléna ménda hazacnec.

⁵ Wañu Yesuac nenjocyanén ai merac yomuhuc énézéyec; Ac méñac mén énézéyu tohoma wandacmu.

⁶ Wañu ama imuaru doku nomuñ hocnéñ memeya 6 tarec. Imi Yuda ic ienen haka silicgina tohoma méragina zuacmu niñac haigic tarec. Wañu doku nomuñ imi hénén banja 90 sécyá wanjec.*

[†] 1:41: Wañu nenjañ nenjañ aciguc Halécnéñ météré mimia. [‡] 1:42: Nenjañ aciguc melemma zéni Zamanziñ. * 2:6: 100 lita zézéya.

⁷ Wañu Yesunén ai merac yomuhuc énézéyec; Nomun séc doku qocgégic kuagina qemac zéyu ienen nomun séc doku qocgégic kuaya qedarec.

⁸ Wañu Yesunén Degucguc doku kitiwa hima aria galeñaru mema kenjic zéma énézéyu mema kenjic.

⁹ Wañu aria galeñén dokunén wain wañec imi nema sinja nimma wain imi dimuacnec hazac imi ménda ninasariyec. Wañu ai merac doku mema hagic ienen sac ninjic. Wañu aria galeñén ic embac meyec i héihéré miyec.

¹⁰ Héihérimima inén yomuhuc ézéyec; Ic embac tosaránén walac wain hiabia gumu énécmiyu nekegcig qerigina sicsaoc wañu andiaiguc wain biria gumu énécmianzu. Wañu guaru imi wain hiabia soroc imi anjén tina heyu deguc gumu nénécmizan.

¹¹ Yesu i Galilaia baec Kana ama arenajiguc kiwi méréra walacgina imi wamma edamuya mewininiyu tohotoho ichéra ienen hémma ninzénjémigic.

Yesunén ocmun téréya mesolanjyec.

¹² Imuac andiaiguc Yesunén nenjoc muna zéma tohotoho ichéra momacnec Kafanaum ama arena yandaiguc hingacma imuaru ai meme éréhécdac kegcig.

¹³ Yuda ic ionac Nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendon hosuru ducniyu Yesunén Yerusalem ekenec.

¹⁴ Ekemma iniru ic embac ocmun téréya demin qeriaiguc rama, burumakao zéma kembo nei nénngémba wañjic. Wañu soukiwa meamu ic enen tataticguc tackecgic.

¹⁵ Imuhuc wañjic Yesunén lewakan miziyu zikaya wañu iminén rama zéma burumakao moczon nesi énécmiyu hingacdacgic. Wañu soukiwa amukegcig ionac soukiwagina imi héndén qéndemma zaegina melenjic.

¹⁶ Imuhuc wamma ic kembo nei haigic ionac yomuhuc énézéyec; Ini yomi mema yomuaru néngacgic. Manjocnawac ama ménda mebirigic nénngémba ama éséc wambac ninjac.

¹⁷ Wañu tohotoho ichéra i enen kiwi téréyaiguc ac yomuhuc hezac imi ninqeligic; Guac ama nin wamba wésé polanjanén zericnénzac.

¹⁸ Wañu Yuda ic ienen yomuhuc melemma ézégic; Gi haka imuhucya wanzaj imuac némac asé kiwi méréra mén séha mena hémbin?

¹⁹ Zégic Yesunén melemma yomuhuc énézéyec; Ama téréya yomi héricgic, ai meme haréwéciguc nej mewa yacmac.

²⁰ Zéyu Yuda ic enen yomuhuc zégic; Ama téréya yomi yawun 46 kecma mizicgégic. Wañu gen ai meme haréwéciguc hia mena yacmac?

²¹ Wañu Yesunén ocmun téréya zéyec imi eneya séwiya nin zéyec.

²² Kecma humuc igucnec meqelimiyu yaru, tohotoho ichéra ienen Yesuac ac imi ninqelima kiwi téréya zéma ara zéyec imi ninzénjégic.

²³ Yesu i nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonjiguc Yerusalem kecma kiwi méréra hénia hénia meyu ic sasalanén hémma iwac qara ninzénjégic.

²⁴ Wañu Yesunén ic inictegicdarec imuac nin ionac muru ménda héiyec.

²⁵ Inén ic onac ewa qeriginaiguc iwawai hezac imi ninjégicdarec imuac ic ménjac héniaya nimman zé ic onac héipuc ac ninjac ménda wañec.

3

Yesunéh Nikodemo ac kumiyec.

¹ Farisaio ic suginaiguc ic méné kerec, qara imi Nikodemo. Ic imi Yuda ic ionac galengina ménj.

² Inéh sinjiaiguc Yesuaru hama zéyec; Kiwi ic, gi kiwi ic ménj Anutu arunec manec imi nini ninjin. Némac ninj, séséc méréra hénia hénia meanzanj imi Anutu momacnec ménda kecbacnec ic ménénj imuhuc memacac séc qahac.

³ Yesunéh melemma zéyec; Ni ac héla gézéwa ninja, ménj ménda qelima hicnimaciguc imi Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi hia ménda hémmac.

⁴ Zéyu Nikodemonéh ézéyec; Ic ménénj ic yanda wammaguc dimuhuc qelima hicnimac? Dimuhuciguc nengocyawac héri qeriaiguc munguc hingaru memac?

⁵ Zéyu Yesunéh melemma zéyec; Ni hélacnec téngénj gézéwa, ménj i doku zéma Ujaiguc qelia ménda hicnima Anutuac héngalenj ama arenja yandaiguc hia ménda keremmac.

⁶ Séwiiguc hicnjizac imi séwi, Ujaiguc hicnjizac imi uja.

⁷ Ini kilendac qelima hicnjimu zézua imuac ménda auriwésémanj.

⁸ Luhucnéh enjeya sinjawac kenja wanjanzac. Urumenjac ninjanzanj waju dimuacnec hama dimuaru kenjanzac imi ménda ninjanzanj. Uja igucnec hicnjizac imi imuhucyanec.

⁹ Zéyu Nikodemonéh ara melemma yomuhuc ézéyec; Haka imuhucya imi dimuhuc hia hicnimac?

¹⁰ Zéyu Yesunéh ara melemma ézéyec; Gi Israel ic ionac kiwi icnénj iwawai imi ménda ninjasarizanj?

¹¹ Ni hélacnec téngénj gézéwa, nini iwawai ninjanzinj imuac énézéma iwawai hénganzinj imuac héipucya wanjanzinj, néj ini héipuc acnina imi kilenj ménda késaanju.

¹² Ni baecac iwawai énézéwa ini ménda ninzénj géanzuiguc kurumenjac iwawai énézémanjiguc dimuhuc ninzénjgému?

¹³ Icac Naja kurumenj igucnec mayec i qahac waju ic ménénj ménj kurumenjiguc ménda enjecac enzac.

¹⁴ Mosenéh baec kisiaiguc mokolenj sésécya iciguc hesangéma meyarunajec imuhucyanec Icac Naja meyacgic nammac.

¹⁵ Imi mia ninzénjgému ienenj kekec hémbénanja memuac ninj imuhuc hicnimac.

¹⁶ Anutu i baec ic embac nenja séha imuhuc goinina héima Naja momacguc téngénj nénécmiyec. Imi mia ménj i ninzénjgézac inéh ménda humuma kekec hémbénanja memac ninj imuhuc wanj nénécmiyec.

¹⁷ Anutunéh Naja ic nenja képésicnina zétécgé nénécmimac ninj ménda méliyu mayec, néj baec ic embac nenja képésicnina igucnec angénjina timac ninj méliyu mayec.

¹⁸ Ménj Naja ninzénjgéanzac i képésicyaguc ménda zémimac. Waju ménj i naja ménda ninzénjgéanzac iwac imi inéh Anutu naja momacguc téngénj iwac qara ménda ninzénjgéanzac hénia imuac ninj képésicyaguc bec zémizac.

¹⁹ Asac mararanjénj baec ic embac suginaiguc hazac, néj wawan memegina biria imuac ninj asac mararanj imuac mézétiti wamma sinjac wamma kecgic haka iminénj mia képésicyaguc zézéya imuac hénia wanzac.

²⁰ Méné i haka biria wanjanzac imi asac mararañ imuac mézétiti wamma wawan memeya hicñiasariwac niñac asac mararañ imuac ménda haanzac.

²¹ Méné i ac héla tohoanzac inén wawan memeya Anutuac qaraiguc wanjanzac imi asariyu hémmu niñac asac mararañ imuac haanzac.

Doku naec ai ic Yohanenén Yesuac héipucya wamma zéyec.

²² Wanju kecma Yesu zéma tohotoho ichéra ienen Yuda baeciguc kemma kecgc. Imuaru inén iniguc kecma ic embac doku naec énécmiyec.

²³ Salim hosuru Ainon baeciguc doku sasala heyu Yohane imuhucyanec imuaru doku naec énécmiyu ic embac ienen toroqema hagic doku naec énécmiyec.

²⁴ Imi mia Yohane hési amaiguc ménda opocgc nalé imuaru hicñiyec.

²⁵ Wanju Yuda ic ménén Yohane tohotoho ichéra iniguc doku naec naec imuac haka niñac zéeminiñ wanjic.

²⁶ Wanju merac ienen Yohane aru kemma yomuhuc ézégic; Kiwi ic gi Yodan néwécgeñaciguc kecna ic mén giguc keru héniaya zéasarima nénézénec. Wanju ninzan, inén mia doku naec haka wan énécmiyu ic embac moczon iwac muru kemmanec kenzu.

²⁷ Zégic Yohanenén yomuhuc acgina melemma zéyec; Kuc buña imi kurumen igucnec ménda miyu ic ménén memacac séc qahac.

²⁸ Ni Kristo qahac, nén méli néñu iwac miha mema hayi imuhuc énézéyi. Acna imuac ini eñacnec héipuc wammu.

²⁹ Embac buña qéénécmimia imi eu buñayawac wanzac. Alaya mén méra mizac inén iwac niñ mambéc wamma gezac qeqe wanzac. Wanju eu buñawac ewaya nima ségiségi yanda wanzac. Imuac nuac ségiségi imi deguc sécgéma hezac.

³⁰ Iwac buñanén yandi saima kemmac, nén nuac buñanén héréma mamac.

³¹ Ounec mazac inén iwawai moczon onogicma eñeña keczac. Mén i baecarunec hicñizac inén baecac buña ésécnec zéanzac. Wanju kurumen igucnec mazac inén iwawai moczon onogicma eñeña keczac.

³² Inén iwawai hémma niñañec imuac héipucya wamma zéanzac. Wanju ic ienen iwac héipuc ac ménda añgén tianzu.

³³⁻³⁴ Anutunén méliyec inén Anutunén Uña imi qétéya qahac waimiyu Anutuac ackuazéc sac zéanzac. Mérénén mén iwac héipuc ac añgén tizac iminén Anutu imi héla wanzac imuac oac zémizac.

³⁵ Manjoc imi Nanawac niñ wamma iwawai momac yanda imi iwac mériaiguc haidarec.

³⁶ Mén i Nanja ninzégézac i kekec hémbénaña mezac. Wanju mén i Nanja andé gezac imi kekec imi ménda mihicñimac. Wanju Anutuac qeri gericnén iwac qacyaguc hezac.

4

Yesunén Samaria embac méñac héniaya zéauyec.

¹ Tohotoho ichéra Yesunén énépésima doku naec énécmianzac imi Yohaneac tohotoho ichéra ionac zañgégina onogiczac zégic Farisaio ic ienen niñgic imi Yesunén niñasariyec.

² Héla téngén imi Yesu eñeyaoc doku ménda naec énécmiyec, nén iwac tohotoho ichéra ienen naec énécmigic.

³ Wañu Inén imuhuc niñasarima Yuda baec waima Galilaia baeciguc muñguc lilingéma keñec.

⁴ Wañu Samaria baec héná tima huanjen imuaru kemmanj zé niñec.

⁵ Kemma Samariawac ama arenja yanda ménj qara Sika imuaru kereñec. Ama imi Yakopnéñ eñeya nanja Yosefe baec waimiyec imuac hosuraiguc tarec.

⁶ Wañu imuaru Yakopac doku hogocya heyec. Heyu Yesunénj héná hakerec imuac niñ kucya qahac wañu baec doku hogocya imuac hosuraiguc mama tarec. Taru bec nalé imi gumpiti ésécñec wañec.

⁷⁻⁸ Wañu tohotoho ichéra ienenj nene bonja mewinj zéma ama arenja yandaiguc kemma ménda hagicñec Samaria embac méñnéñ doku himanj zé hayu Yesunénj yomuhuc ézéyec; Gi doku hia gumu némbésémañ?

⁹ Wañu Yuda ic zéma Samaria icnéñ ménda ala wañamuma eñac eñac kecañgic imuac niñ embac inénj yomuhuc zéyec; Gi Yuda icnéñ dimuhuc Samaria embac nuaru doku niñ qesinéñzanj?

¹⁰ Wañu Yesunénj yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac sese zéma doku niñac gézézac iwac hénia momacñec niñtegicbaññec welec mina kekec hémbénañawac doku gémbacñec.

¹¹ Zéyu embacnéñ yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu, gi doku hihiga qahac wañu doku hogocya imi hiñgac hiñgara imuac niñ kekec hémbénañawac doku imi dimuacñec hiwésémañ?

¹² Gi yandanina Yakop imi ogiczanj? Inénj doku hogocya yomi nénécmiyc. I eñeyaoc zéma nañhéra zéma ama yañhéra momacñec imuarunec hima nema kecañgic.

¹³ Zéyu Yesunénj ara melemma yomuhuc zéyec; Méñnéñ doku yomi nemaciguc muñguc doku niñac wammac.

¹⁴ Wañu méñnéñ doku ménj neñ miwa nemaciguc tetcgia qahac doku niñ ménda wammac. Wañu doku iminénj iwac qeriaiguc nalé tetcgia qahac éréma hemimac.

¹⁵ Zéyu embacnéñ ézéyec; Doku imuhucya nénna nema doku niñac muñguc ménda wammanj. Wañu doku himanj zé yomuaru muñguc ménda hamanj.

¹⁶ Zéyu Yesunénj yomuhuc ézéyec; Kemma guac euga wagicna hamaoc.

¹⁷ Embac imi ara melemma Euna qahac imuhuc ézéyec. Wañu Yesunénj yomuhuc ézéyec; Euna qahac zézanj imi hélacñec.

¹⁸ Gi ic tosara bec mema waidacñec. Wañu ic ménj degucmi mema keczanj imi guac euga qahac, imuac niñ ac zézanj imi hélacñec.

¹⁹ Zéyu embac iminénj zéyec; Miñ Kewu, gi imi Anutuac tilinj tilinj ic ménj imi ni niñasarizua.

²⁰ Yanda hécnina ienenj bonja yomuac qahaiguc Anutu mepésigic. Wañu Yuda ic ienenj yomuhuc zéselianzu; Anutu mepésimimia imuac ama téréya imi Yerusalem iguc hezac.

²¹ Zéyu Yesunénj ézéyec, Embac zéwa ninzéñgéna. Nalé ménj hayu baec bonja youmi me Yerusalem qahac, néñ baec tosaraiguc Mañgocac mepé qepési wammu.

²² Ini iwawai ménda ninzu imuac mepésianzu. Wañu képésic igucñec añgénj titi imi Yuda ic nonarunec. Imuac niñ nini iwawai niñasarizinj imuac mepésianzinj.

²³ Nalé méné hamac imi mia deguc, imuaru mepé qepési ic héla ienen Uña Téréya zéma ac hélanénec Manjoc mepésimu. Manjocné imuhuc mepési mianzu ionac ninjac kic hihi wanjanzac imuac mia imuhuc zézua.

²⁴ Anutu imi Uña, imuac i mepésianzu ienen uña zéma ac hélanénec mepésimu.

²⁵ Zéyu embacné ézéyec; Mesia, Kristo zéanzu, iminé hamac imi ni ninzua. Inén hama iwawai moczon zéasari nénécmimac.

²⁶ Wanu Yesunén ézéyec; Ac gézézua ni imi mia.

Yesuac tohotoho ichéra ienen ama areña igucnec lilingéma hagic.

²⁷ Imuhuc zéma keru tohotoho ichéra ienen lilingéma hagic. Hama Yesunén embac mēnguc ac wanu hēmma welicgégic. Wanu nēmac iwawai nin wanzan me nēmac hénia ninjac i guc ac zézan zéma mēhnén hia ménda gesimiyec.

²⁸ Wanu embac iminé yacma doku nomuña waima ama areña yandaiguc lilingéma kemma yomuhuc énézéyec.

²⁹ Hagic! Hama ic méné haka ni meani imi moczon zédaczac imi héngic. Iminén Kristo wanzac me deic?

³⁰ Zéyu ienen ama areña yanda waima Yesuaru hagic.

³¹ Suraiguc tohotoho ichéra enen yomuhuc zéma welecmgigic; Kiwi ic, nene nena.

³² Wanu inén yomuhuc énézéyec; Nene méné ini ménda ninzu imi henénzac.

³³ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienen enjocnec zégic; Ic mēhnén nene méné mehama mizac me?

³⁴ Wanu Yesunén yomuhuc énézéyec; Mélinénec iwac ewa sinja tohoma iwac aya metecgēman iminé nenena wanzac.

³⁵ Enjoc maso 4 tecgéyu nene héla hīcnimac imuhuc ménda zéanzu? Kicgina hima ai sasala imi héngic bec qac qac wanu memeyawac séc wanzac.

³⁶ Metocgotocgo mininanén ai héla metocgoanzac imi bonaya bec késama ai héla imi mutulangéma kekec hēmbénanajug onopoczac. Imuhuc wanu himichimic ic zéma tocgotocgo ic imi momacnec ségiségi wammu.

³⁷ Imuac nin, Mēhnén himiru mēhnén mema tocgézac, zéanzu ac iminé héla wanzac.

³⁸ Nen enjoc ai yanda ménda megic imuac ai héla imi memu ninjac méli énécmizua. Ini mēhnén ai mema qenzén manzén njngic imuaru toroqema héla mema tocgézu.

Samaria ic sasala Yesu ninzénégic.

³⁹ Wanu embac iminé ic imi haka ni wanjani imi moczon zédaczac imuhuc zéyu Samaria ama areña yanda igucnec ic sasala ienen Yesu ninzénégic.

⁴⁰ Imuac nin Samaria ic ienen Yesuaru kemma iniguc kecmac ninjac welecmgic inén kaiwe éréhé i iniguc kerec.

⁴¹ Wanu iwac ackuazéc ninjac ic embac sasalanén ninzén ninzén ic wangic.

⁴² Wanu ienen embac yomuhuc ézégic; Deguc imi nini guac suruc ninjac sac qahac, nén nenjoc ackuazéc kuaya igucnec nimma ninzénégézi. Hēlacnec! Inén Kristo, baec séc ic nenjan anjén titi ic wanzac.

Yesunén baec galén enenjawac nanja méné mehiaruyec.

⁴³ Kaiwe éréhéc tecgéyu inén Galilaia baeciguc keñec.

⁴⁴ Kemma Yesu eneyaoc yomuhuc zéauyec; Anutuac tilin tilin ic mén eneya ama baeciguc keru ménda mepési mianzu.

⁴⁵ Wañu Galilaia ic imi enen becneç nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendonjiguc Yerusalem momacneç kemma Yesunén ai meyeç imi moczon héngic imuac niñac inén Galilaia baeciguc hayu héihéré migic.

⁴⁶ Wañu inén muñguc Galilaia baec Kana ama arenaiçguc keñec. Baec imuaru becneç doku meñju waiñ wañec. Wañu ama imuaru baec galeñ enen mén kereç. Wañu iwac nañ mén hafi kiyu Kafanaum ama arenaiç yandaiguc hekereç.

⁴⁷ Merac imi humumañ zé wañec imuac niñ ic imi Yesu lilingéma Yuda baec igucneç Galilaia hazac imuhuc zégic nimma iwaru kemma hama nañ mehiarumac niñac welecmyec.

⁴⁸ Wañu Yesunén yomuhuc ézéyec; Ini séséc méréç méréra zéma kic méréç méréra ménda hémmuiguc kilenjac ménda ninzégému.

⁴⁹ Wañu baec galeñ enenjanén zéyec. Miñ Kewu nañna ménda humuyunec focdac mama hawéséna.

⁵⁰ Zéyu Yesunén melemma zéyec; Kenna, nañga imi hiaruzac. Wañu ic imi ac Yesunén zéyec imi ninzégéma waima keñec.

⁵¹ Mekemma keru welen qeqhéra hama henaiguc mihicñima yomuhuc ézéma zégic; Nañga imi hiaruma keczac.

⁵² Wañu néma naléiguc hiaruyec imuac qesi énécmiyu, Orañ kaiwe kiwa momacguc wañu hafi geriwa imi békéyec zéma ézégic.

⁵³ Wañu mançoc imi nalé imuaru Yesunén mélimima, Nañga imi hiaruzac zéyec imi niñasarima eneya zéma taséhéra momacneç Yesu ninzégégic.

⁵⁴ Yesunén Yudanec Galilaia lilingéma hama kiwi méréra imi meyu hatac éréhéc wañec.

5

Betsaida zékéniguc Yesunén ic mén mehiaruyec.

¹ Andiaiguc Yuda ic onac kendon mén ducñiyu Yesunén Yerusalem ekeñec.

² Wañu Yerusalemiguc nagu mén nañec, qara imi Rama nagu, wañu imuac hosuraiguc zékén mén heyu Hebiraio aciguc Bezada zéanjigic. Wañu zékén imuac giñgñaguc hali méra mén lelecgéma tacgic.

³ Hali imuac qeriaiguc hafi ic sasala; kic hilic, ic hena méragina biria zéma ic puriña enen heañgic.

⁴ (Ménda hezac.)

⁵ Wañu ic mén sugcnaiguc heyec imi puriñ keru yawuñ 38 wañec.

⁶ Wañu Yesunén ic hekereç imi hémma nalé horua heañec imi niñyacgéma qesimiyec; Gi hiarumañac zé wanzañ?

⁷ Zéyu hafi ic iminén melemma zéyec; Kuneñ, doku temboña yaru nalé imuaru ic mén ménda nañgé nénzac. Imuac niñac nenaoc hiñgacmañ zéwa méñnéñ nogicma walac hiñgacanzac.

⁸ Zéyu Yesunén ézéyec, Yacna! yacma hehega mema kenna.

⁹ Zéyu hafiya nalé imuarunec hiaruyu inén heheya mema keñec.

Wañu nalé imi mia Sabata.

¹⁰ Imuac niñ Yuda ic enen ic hiaruyec iwac yomuhuc ézégic; Deguc imi Sabata, hehega mema kenzañ imi hena ac logilogiya.

11 Wañu inén yomuhuc melemma énézéyec; Mehiaru nénzac inén hehega mema kenna imuhuc nézézac.

12 Zéyu qesimigic; Mérénén hehega mema kenna zéma gézézac?

13 Wañu ic sasala kecgic sugcinaiguc Yesu bec waima kenju ic hiaruyec inén hocma mérénén imi mia zéma nimma nimbipiyec.

14 Imuac andiaiguc Yesunén ocmuñ téréyaiguc ic imi mihicñima ézéyec, Ninzan, gi séwiga hiaruzac. Képésic ménda wambésémang, kecma iwawai biria ogicqogira méñnéñ hicñigémbac niñac.

15 Wañu ic imi kemma Yuda ic yomuhuc énézéyec; Ic mehiaru nénzac iwac qara imi Yesu.

16 Yesunén Sabataiguc ai imuhucya imuhucya meanjec imuac niñ Yuda ic ienen hazéc wammigic.

17 Wañu Yesunén yomuhuc énézéyec; Mañgocna imi nalé séc ai meyu érékecma deguc. Wañu ni acguc imuhucyanec ai mekeczua.

18 Yesunén Sabata héna ac logima Anutuac niñ Mañgocna zéma iwac séciguc wañec, imuac niñ Yuda ic ienen muñguc méñgucnec qehumuwinj zé wañgic.

19 Imuhuc wañgic Yesunén ac bakia yomuhuc énézéyec; Ni ac hélacnec énézézu, némac iwawai Mañgocnéñ meanzac imuac séc Nañanén imuhucyanec meanzac. Imuac niñ Naña imi enjeyaoc ai méñ ménda meanzac. Mañgocnéñ meyu hémma imi sac meanzac.

20 Mañgoc imi Naña héñsorocanzac. Imuac niñ aiya meanzac imi moczonj ézéyu héñanzac. Anutunén kiwi méréra sasala mema Naña ézéyu hémmac, wañu kiwi iminén iwawai héñanzu imi ogicdaru ini hémma aurimu.

21 Mañgoc imi ic humumia meqeli énécmima kekec énécmianzac. Imuhucyanec Naña imi ic méñac ewa hia nimma kekec imi mimañ zé hia mimac.

22 Mañgoc imi ic méñ ménda gésianzac. Wañu imuac ai imi moczonj Naña midarec.

23 Imi mia ic embac moczonj Mañgoc ehéihéi wammianzu imuhucyanec Naña imi ehéihéi wammimu niñac imuhuc wammiyec. Méñnéñ Naña ehéihéi ménda wammianzac iminén Mañgoc i méliyec imi ehéihéi ménda wammianzac.

24 Ni hélacnec ténggér énézézu, méñnéñ acna nimma méli néñec i ninzéñgézac iminén bec kekec hémbénaña mezac. Wañu képsiraguc ménda zémimac. Inén bec humuc igucnec qericma kekeciguc kerezac.

25 Hélacnec ténggér énézézu, nalé méñ hamanec hazac wañu imi mia deguc. Imuaru humumia ienen Anutuac Nañawac ewayá nimmu. Wañu nimma tohomu imi enen moczonj qelima kecma.

26 Mañgoc enjeya muru kekec hezac, wañu inén Naña kekec imi miyu iwac muru imuhucyanec hemizac.

27 Wañu inén Icac Naña keczac, imuac niñ ic gési énécmimiawac qac buña miyec.

28 Ac yomuac ménda aurimu. Nalé méñ ducñiyu kicsuaniguc heanzu ienen moczonj iwac ewayá nimmu.

29 Nimma haka hiabia wañañgic ienen kekecyaguc yacyarawac yacma érégic, haka biria wañañgic ienen zégési énécmimiawac yacma érému.

30 Ni nenanec iwawai méñ hia ménda memañ. Gezacnanén niñanzua séciguc zégési énécmianzu. Nenac ewa siñ niñac qahac, néñ méli néñec

iwac ewa sinj méndacma wanjanzua. Imuac ninj nuac gésigési ac imi solanja wanjanzac.

Yesuac héniaya.

³¹ Ni nenaoc nuac héipuc ac zéwa héipuc acna imi hélé qahac wammac.

³² Héicpuc ic ménj keczac imi mia nuac ninj wamma héipuc acna zézac. Wanj iwac héipuc ac imi hélé wanzac imi ni ninzua.

³³ Ini Yohaneac muru ic tosara méli énécmigic kenjic inénj ac hélawac héipuc wamma énézéyec.

³⁴ Wanj ic ménjarunec nuac héipuc ac memanjac zéma ménda zézua. Wanj ini kekec hémbénaña memu ninjac imuhuc énézézia.

³⁵ Yohane imi kifa wamma zema asari énécmiyu ini nalé hotoña iwac asahaiguc ewa hia nimma kecgic.

³⁶ Wanj nuaru héipuc ac ménj Yohaneac héipuc ac ogicogira henénzac. Manjocnanénj nénu metecgémañj zéma ai meanzua iminénj Manjocnéñj méli néñec imi héipuc wanj nénzac.

³⁷ Wanj méli néñec Manjoc i enjeyaoc mia nuac héipuc wanj nénzac. Wanj ini ewaya zéma tanera komoradac ménj ménda hémma ninjic.

³⁸ Ini méliyu hayec i ménda ninzénjgézú imuac ninjac iwac ackuazéc imi qeriginaiguc hia ménda haigic heanzac.

³⁹ Ini kiwi téréya igucnec kekec hémbénaña meanzínj imuhuc nimma kiwi téréya imi oloñ nimma kuamuanzu. Wanj kiwi iminénj mia nuac héipucna wanj nénzac.

⁴⁰ Wanj kekec hémbénaña késamu ninj nuac muru hawínj ninjac ménda wanzu.

⁴¹ Ni ic ienénj mepési némmu ninj ménda wanjanzua.

⁴² Wanj qeriginaiguc Anutuac sinja ménda heanzac imi ni ninzua.

⁴³ Ni Manjocnawac qaraiguc hazua wanj ini ménda héihéré néngic. Wanj ic ménjénj enjeya qaraiguc hamaciguc imi ini kilénjac héihéré mimu.

⁴⁴ Ini enjaocnec mepési amuanzu. Wanj Anutunénj hiabia zéénécmiyu nimmu ninjac ménda wanjanzu. Imuac ninj dimuhuc ni ninzénjgé némmu?

⁴⁵ Wanj nuac ninj inénj Manjocac wésiaiguc aciguc nonopocmac imuhuc ménda zému. Ewa qerigina haimianzu Mose inénj mia aciguc ini onopocanzac.

⁴⁶ Wanj Mosenénj kiwi oyec imi nuac oyec. Imuac ninj ini Mose ninzénjgé miwunec imi ni ninzénjgé némbunec.

⁴⁷ Wanj ac kiwi inénj oyec imi ménda ninzénjgézú imuac ninj acna zézua imi dimuhuc ninzénjgému?

6

Yesunénj ic 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹ Nalé imuac andiaiguc Yesunénj Galilaia kondun, qara ménj Tiberia kondun imi qericma nêwécgeñj kereñec.

² Wanj hafi ic mehiaru énécmima kiwi méréra hénia hénia meyu héñanjic imuac ninj ic embac sasalanénj méndac migic.

³ Wanj Yesunénj baec boñaiguc emma tohotoho ichéra iniguc tacgic.

⁴ Wanj nalé imuaru Yuda ic onac kendonj ménj nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonjénj hosuru hayec.

⁵ Wañu Yesunén kiwa hima héñu ic embac sasala iwac muru éréma kecgcic Filipoac qesimiyec; Nene dimuacnec boña mema ic tuñ yanda imi gumu énécmiñi nemu?

⁶ Wañu Yesunén enjeyac némac haka memac imi niñasarima i batucgéman zé imuhuc qesimiyec.

⁷ Zéyu Filiponén melemma zéyec; Ai ic méñac maso 8 imuac ai boñawac* sécyá samén boña mewinñec imi komoc komoc nemuac séc qahac wambacnec.

⁸ Zéyu tohotoho ichéra sugcina igucnec mén Simon Peteroac munaya Andereanén yomuhuc zéyec;

⁹ Merac komoc mén youmi imi neneyaguc iwaru bali samén méra mén zéma lambéc éréhéç hemizac, Wañu imuhucyanén tuñ yanda imi onac dimuhuc sécgé énécmimac?

¹⁰ Zéyu Yesunén zéyec; Énézégic tacmu. Wañu imuaru luluc sasala heyu tacgcic ic zañgégina 5,000 imuhuc éséc wañec.

¹¹ Wañu Yesunén samén imi mema ewa hia ac ézémaguc méndémma ic tacgcic sécgina énécmiyec. Wañu lambéc imuhucyanec wamma énécmiyec.

¹² Negic sécgé énécmiyu inén tohotoho ichéra énézéyec; Nene tosara waigic taczac imi moczon tocgému, komora mén ménda waimu.

¹³ Zéyu bali samén méra mén imi negic bororona taru tocgégic sasac 12 kuaya qeqeya wandarec.

¹⁴ Wañu ic embac ienené asé kiwi méréra imi hémma yomuhuc zégic; Hélaçnec ic yomi Anutuac tilin tilin ic baeciguc hamac zégic imi mia.

¹⁵ Wañu Yesunén ic ienené hama wagicma seliseli wamma enañ ic kewugina kumuwin zé wañgic inictegicma wai énécmima enjeyanec boña méniguc muñguc enec.

Yesunén kondun qahaiguc tima keñec.

¹⁶ Ama mari wañu tohotoho ichéra kondun giñgiñaguc hiñgacgcic.

¹⁷ Hiñgacma imuacnec kondun néwécgeñ Kafanaum ama areña yandaiguc kembin zéma zéiciguc enjic ama siñiyec. Wañu Yesunén ionac muru ménda hayunec enaçnec keñgic.

¹⁸ Wañu luhuc yandanén qeyu kondun tembona yarec.

¹⁹ Yaru 5 me 6 kilomita puli qema keñgic Yesunén doku qahaiguc tima tima zéic hosuraiguc hayu héngic zénéngina hiriyc.

²⁰ Wañu Inén énézéyec; Ni mia, zénéngina ménda hirimac.

²¹ Zéyu ienené ewa hia nimma zéiciguc wagicbin zégic, zéicnéñ baec kembin zé wañgic imuaru bec kendarec.

²² Ama gianjiyu ic embac sasala néwécgeñ kondun giñgiñaguc nañgic ienené yomuhuc niñasarigic; Orañ mariya zéic tosara qahac, néñ momacguc sac keru Yesunén tohotoho ichéra iniguc zéiciguc ménda enjunc enaçnec emma keñgic.

²³ (Wañu Yesu ewa hiawac ac zéma samén gumu énécmiyu negic imuac hosuraiguc Tiberianec zéic tosara hagic.)

²⁴ Wañu imuaru Yesu me tohotoho ichéra ienené ménda tacgcic imi niñasarima Yesu hocbin zéma zéiciguc emma Kafanaum amaiguc keñgic.

²⁵ Wañu ienené kondun néwéciguc Yesu mihicñjima yomuhuc qesimigic; Kiwi ic némac naléiguc you hazan?

* 6:7: Girik aciguc 200 Denarion.

²⁶ Zégic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Hélacnec ténggéh énézézua, ini nuac niñ wanǝnzu imi asé kiwi méréra wamba hénggic imuac niñ qahac, néñ nene gumu énécmiwa negic sécgé énécmiyec imuac niñ nuac hochoc ai mezu.

²⁷ Nene houanǝzac imuac aiya ménda memu. Wanǝ kekec hémbénanǝwac nene imuac aiya memu. Anutu Manǝocnéñ niñ sécgéyu Icac Nañ iwac mia eneya qara oyu hezac imuac niñac kekec hémbénanǝwac nene imuhucya imi Icac Nañanéh énécmimac.

²⁸ Imuhuc zéyu ienéh qesimigic, Anutuac aiya mewin zéma némac ai mewin?

²⁹ Zégic zéyec; Anutunéh méli miyu hayec iwac ninzéhngému iminéh Anutuac ai wanzac.

³⁰ Zéyu yomuhuc qesimigic; Némac asé kiwi méréra mén mena hémma gi ninzéhngé gémbinǝac hezac me? Gi némac ai meanǝan?

³¹ Mosenéh† kurumén igucnec saméh gumu énécmiyu negic☆ imuhuc ogic hezac imuhucyanec neñan Yanda hécninanéh baec kisiaiguc saméh qara mana imi negic.

³² Zégic Yesunéh énézéyec; Hélacnec ténggéh zézua, kurumén igucnec saméh gumu énécmiyec imi Mose qahac, wanǝ kurumén igucnec saméh héla gumu énécmianǝzac imi nuac Manǝocna imi mia.

³³ Imi mia ic kurumén igucnec hama baec séc ic embac kekec énécmianǝzac inéh mia Anutuac saméh wanzac imuac niñac imuhuc zézua.

³⁴ Zéyu ienéh zégic, Min Kewu, saméh imi nalé séc gumu nénécmia.

³⁵ Zégic zéyec; Ni kekecac saméh. Mén nuaru hamac inéh saméh niñ ménda humumac. Wanǝ mén ni ninzéhngé nénzac inéh doku niñ ménda humumac.

³⁶ Wanǝ ni yomuhuc énézéyi; Ini néñanǝ wanǝ ménda ninzéhngé néñanǝ.

³⁷ Wanǝ ic embac Manǝocnéñ néñec ienéh moczon nuaru hadacmu. Wanǝ méñnéñ mén nuaru hamac imi ni méndagucnec nesimiwa kemmac.

³⁸ Imi mia Kurumén igucnec mayi imi nena siñna méndacmañ niñ qahac, méli néñec iwac siñ méndacmañ niñ mayi imuac niñac imuhuc zézua.

³⁹ Iwac siñ imi yomuhuc mia hezac; Ic embac néñec suginaiguc méñac mén ménda méwétécgémañ. Nalé tetcgiya ducniyu meqeli énécmiwa yacmu.

⁴⁰ Imi mia Manǝocnawac siñ imi méñnéñ mén Nañ hémma ninzéhngémac imi kekec hémbénanǝ memacac niñ heyu nalé tetcgia ducniyu neñ humuc igucnec meqeli miwa yacmac imuac niñac imuhuc zézua.

⁴¹ Wanǝ, Ni saméh kurumén igucnec mayi imi mia imuhuc zéyec imuac niñ Yuda ic ienéh ac diric doroc zégic.

⁴² Zéma yomuhuc zégic; Ic yomi Yosefeac Nañ Yesu. Wanǝ neñgoc manǝocya nini niñérécmizih. Wanǝ dimuhuciguc, Ni kurumén igucnec mayi zézac?

⁴³ Wanǝ Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ini nǝndic nǝnduc ac imi waigic!

⁴⁴ Manǝoc méli néñec inéh ménda hérémiyu, méñnéñ nuaru hamacac séc qahac. Wanǝ ic mén nuaru hamac imi nalé tetcgiaiguc meqeliwa yacmac.

† 6:31: Girik aciguc; Inéh. ☆ 6:31: Mmh 16:4, Neh 9:15, Leg 78:24, 25

⁴⁵ Anutuac tilin tilin ic ionac kiwiiguc yomuhuc ogic hezac; Ic embac moczon Anutunén ku énécmiyu nimmu.* Ménénén mén Manhoc arunec ara nimma ninjarenjé amumac imi nuaru hamac.

⁴⁶ Ic ménénén Manhoc ménda héjéc, nén Anutu arunec mayec inén sac héjéc.

⁴⁷ Ac héla énézézua; Ménénén mén ninzénjézac inén kekec hémbénanja késa keczac.

⁴⁸ Ni imi kekecac samén imi mia.

⁴⁹ Yanda hécginanén baec kisiaiguc mana negic, wanu nema humudacgic.

⁵⁰ Wanu ni imi samén mén kurumen igucnec mama hahaya imi mia, ménénén nemac imi ménda humumac.

⁵¹ Ni imi samén kekecyaguc kurumen igucnec mama hahaya. Ménénén samén imi nemaciguc inén nalé tetcgia qahac kecmac. Wanu samén imi nuac séwi busuna, nen baec séc ic embac kekec hémbénanja énécmimanj zé wai énécmimanj imi mia.

⁵² Imuhuc zéyu Yuda ic ienen sugcinaiguc enawunec tualefic geriwiguc wamma yomuhuc zégic; Ic youni séwi busia dimuhuc nénécmiyu newin?

⁵³ Yesunén énézéyec; Ac héla énézézua, ini Icac Nanawac séwi busia zéma sacya ménda nemu imi qeriginaiguc kekec ménda késa kecmu.

⁵⁴ Ménénén mén nuac sac busuna neanzac imi kekec hémbénanayaguc. Wanu nen nalé tetcgiaiguc meqeli miwa yacmac.

⁵⁵ Nuac séwi busuna iminén nene héla. Wanu nuac sacna iminén doku héla wanzac.

⁵⁶ Ménénén mén nuac sac busuna neanzac iminén nuac qerinaiguc keru nen iwac qeriaiguc kecanzua.

⁵⁷ Kekec minja Mangocné méli nénu ni iwac kuhaiguc kecanzua imuhucyanec ménénén séwi busuna neanzac iminén nuac kucnaiguc kecmac.

⁵⁸ Samén imi kurumen igucnec mayec imi mia. Yanda hécginanén mana negic, wanu humudacgic. Nén ménénén samén nuarunec imi neanzac iminén tetcgia qahac kecmac.

⁵⁹ Ac imi mia Yesunén Kafanaum togotocgo amaiguc ku énécmima énézéyec.

Tohotoho ichéra sasalanén Yesu andé qema keygic.

⁶⁰ Imuhuc zéyu nimma tohotoho ichéra sasalanén yomuhuc zégic; Ac imi ninji yéwéria yanda, mérénen hia anjétimac?

⁶¹ Yesunén tohotoho ichéra ienen diric doroc ac zégic imi ninjasarima yomuhuc énézéyec; Ac iminén meyéwéri énécmizac?

⁶² Icac Nanja imi lilingéma bec kerec imuaru enu hémmuiguc dimuhuc zému?

⁶³ Unja térya iminén kekec énécmimac, wanu séwi imi ménda méra énécmimac. Ackuazéc énézéanzua iminén Unja zéma kekec wanzac.

⁶⁴ Wanu Yesunén mérénen ménda ninzénjégic imi zéma mérénen andé gemimac imi hénihéniya igucnec moczon nindarec imuac nin yomuhuc énézéyec; Sugcina igucnec tosara ini ménda ninzénjézu.

⁶⁵ Wanu torogema zéyec; Ni imuac nin, ménac mén Mangocné ménda ninmiyu nuaru hamacac séc qahac imuhuc bec énézézua.

66 Nalé imuarunec tohotoho ichéra sasalanén andé qema kemma Yesu munꝓuc ménda méndacꝓic.

67 Kenꝓic Yesunén tohotoho ichéra 12 yomuhuc qesiénécmiꝓec. Ini momacnec wainémma kembiꝓ zé wanꝓu?

68 Zéyu Simon Peteronén melemma zéꝓec; Miꝓ Kewu guaru kekec hémbénaꝓawac ac héla hegénzac, imuac nini mérac muru hia kembiꝓnec?

69 Nini yomuhuc niꝓasarima ninzéꝓꝓgéꝓiꝓ; Gi imi Anutuac ic téréya Momacꝓuc.

70 Wanꝓu Yesunén zéꝓec; Neꝓ ini 12 ménda énéꝓésiꝓi me? Wanꝓu sugci-naiguc momacꝓuc imi ic biria wanꝓac.

71 (Ac imi Simon Karioto iwac naꝓa Yudawac niꝓ imuhuc zéꝓec. Inén 12 sugcina igucnec, wanꝓu kecma Yesu andé qemimacac heyec.)

7

Yesunén Hali kendonꝓ niꝓac Yerusalem ekeꝓec.

1 Imuac andiaiguc, Yuda ic ieneꝓ Yesu qehumuwiꝓ zé wanꝓic, imuac niꝓac Yesunén Yuda baeciguc ménda kenꝓa wammaꝓ zéma nimma Galilaia baeciguc lelecgéꝓec.

2 Wanꝓu Yuda ic ionac kendonꝓ ménꝓ qara Sel hali kendonꝓ* imi hosuru hayec.

3 Hayu Yesuac munahéra ieneꝓ yomuhuc ézégic; Gi baec yomi waima Yuda baeciguc kenna imuaru guac tohotoho ichécga ieneꝓ kiwi méréra meanꝓaꝓ imi hémmu.

4 Méꝓnéꝓ hicꝓi tegicmaꝓ zéma sasaꝓꝓiaiguc ai ménda meanꝓac. Gi ai imuhucya meanꝓaꝓ, imuac niꝓac baec séc ic embac guac hénia énézéna hémmu.

5 Munahéra imi momacnec i ménda ninzéꝓꝓgéꝓic imuac niꝓac imuhuc ézégic.

6 Zégic Yesunén yomuhuc énézéꝓec; Nuac nalé imi ménda hazac, wanꝓu onac nalé imi nalé séc hama heanꝓac.

7 Baec ic ieneꝓ onac hazéc waꝓ énécmimuac séc qahac. Wanꝓu ni imi wawaꝓ memegina imi biria zéma héꝓuc ac zéanꝓua imuac niꝓ hazéc waꝓ néꝓzu.

8 Ini kendonꝓ imuac ekeꝓic, nuac naléna dindiꝓa imi ménda ducꝓizac imuac niꝓ ni ménda ekemmaꝓ.

9 Imuhuc zéma inén Galilaia baeciguc waima tarec.

10 Wanꝓu munahéra kendonꝓac kendacꝓic andéginaiguc i acꝓuc momacnec ekeꝓec, wanꝓu winiꝓu qahac eꝓeyacnec saꝓꝓima ekeꝓec.

11 Wanꝓu kendonꝓic Yuda ic ieneꝓ iwac wamma yomuhuc qesiamugic, ic imi dimla tacꝓac?

12 Wanꝓu ic tuꝓ yanda sugcinaiguc iwac ac saꝓec sasala zégic. Wanꝓu tosaraneꝓ ic imi ic hiabia zégic, wanꝓu tosaraneꝓ zéqetali wamma zégic; Qahac, ic imineꝓ ic embac ikoc waꝓ énécmianꝓac.

13 Wanꝓu Yuda ic ionac niꝓac bacgina yandiꝓu méꝓnéꝓ ménꝓ winiꝓu iwac ac ménꝓ ménda zéauꝓec.

Yesunén kendonꝓic ackuazéꝓ ku énécmiꝓec.

* 7:2: Baec kéra kérasiaiguc sel haliginaiguc keꝓic Anutunén galenꝓé énécmima gumu énécmiꝓec imi niꝓqelima tacniꝓi kecaꝓic.

14 Wañu kendorj imi namuñja éséc kenju degucguc Yesunénj ocmuñj téréyaiguc emma ku énécmiyeç.

15 Kuénécmiyu Yuda ic ieneñ welicgéma yomuhuc zégic; Inénj kiwi amaiguc ménda kerec, néñ ninñj imi dimuhuc késa keczac?

16 Yesunénj melemma yomuhuc zéyeç; Kuénécmianzua imi nena qahac, néñ méli néñec iwarunec.

17 Méñnéñ Anutuac ewa siñawac wammañj zé wanzac iminéñ ackuazéçna zézua imi Anutu arunec me nuarunec imi niñasarimac.

18 Méñ ejeya ninñj tohoma zéanzac imi ejeya séwiya mepésimimu niñac imuhuc wañanzac. Wañu méñ mélimiyeç imi mepésimimañj zé ai meanzac imi mia ic héla. Iwaru késpedesira méñ ménda hezac.

19 Mosenénj héna ac imi ménda énécmiyeç me? Wañu kileñ sugcinaiguc méñnéñ méñ héna ac imi ménda tohoanzac. Ini némac niñ nuwiñj zé wanzu?

20 Zéyu ac bakia melemma zégic; Gi unja biria méñ késaकेच्चा, méréñéñ gumarj zé wanzac?

21 Yesunénj énézéyeç; Ni kiwi méréra momacguc sac wamba ini moczoñ aurizu.

22 Mosenénj séwi heric haka imi zéénécmiyu ini Sabataiguc ic méñac séwiya hericanzu. Wañu haka imi Mosearunec qahac, imi yanda onarunec.

23 Moseac héna ac ménda logimuac Sabataiguc séwi heric haka imi wañanzu. Imuhuc wamma némac niñ Sabataiguc ic méñac séwiya moczoñ mehiaru miyi imuac hazéc wañ nénzu?

24 Iwawai winiñu hezac imuac sac hémma ac ménda zéteçgéçic. Néñ zéteçgicteçic ac imi dindiñanec zégic.

Yesu imi Anutu arunec mayec.

25 Wañu Yerusalem miñina tosanénj yomuhuc zéma qesiamugic; Qewiñj zé wanzu imi ic yomi me?

26 Ic imi ac winiñu zéma you nanzac. Wañu ieneñ ara ménda zézu. Galenj héçnina ieneñ ic yomi Kristo zéma hélacnec nimmizu me?

27 Kristo hayu dimuacnec hazac imi ic méñnéñ ménda nimmac. Wañu ic yomi dimuacnec imi nini ninziñj.

28 Yesunénj ocmuñj téréya qeriaiguc ku énécmima selianec zéyeç; Ini ni zéma ni dimuacnec hayi imi ninzu, néñ ni nena siñ niñac ménda mayi. Méñ méli néñec iminéñ héla. Wañu ini ménda nimmizu.

29 Wañu ni imi inénj méli néñu iwarunec mayi imuac niñ ni imi i nimmizua.

30 Imuhuc zéyu ieneñ késawiñj zé wañgic. Wañu naléya ménda ducñiyu méñnéñ méñ méraginanénj méñ ménda osigic.

31 Wañu sugcina igucnec sasalanénj i ninzéñgéma yomuhuc zégic; Kristo hawacnec imi ic yominénj kiwi méréra meanzac imi ogicma kiwi méréra sasala hia mewacnec?

32 Imuhuc zéma Yesuac ac sañec imuhucya imuhucya zégic Farisaio ic ieneñ nimma hofac oo ic kiwahéçgina iniguc Yesu késamuac niñ ocmuñac galenj meme ai ic tosar méli énécmigic.

33 Wañu Yesunénj zéyeç; Ni nalé hotoñadac iniguc kecmaguc méli néñec iwac muru kemmanj.

34 Ini hocnémmu wañu ménda mihicñi némmu. Ni kecmanj imuhucgeñ ini hamuac séc qahac.

³⁵ Zéyu Yuda ic ienen yomuhuc zéma eminiñ wañgic; Ic yomi dimuaru kenñ hocbiñ? Alahécniña Girik ic suginaiguc héndemma keczu ionaru kemma Girik ic ku énécmiñ zé imuhuc zézac me?

³⁶ Hocnémmu wañu ménda mihicñi némmu. Ni kecmañ imuhucgen hamuac séc qahac zézac ac imuac hénia imi némac?

³⁷ Kendonñ kunuha, nalé yandaiguc Yesunéñ namma selianec zéauyec; Méñnéñ méñ doku niñac humuzaciguc nuaru hama nemac.

³⁸ Kiwi téréyaiguc[☆] yomuhuc ogic hezac; Méñ ni ninzéñgé némmac imi qeria igucnec doku kekecyaguc iminéñ éréma luma kemmac.

³⁹ Imuhuc Zéyec imi méñnéñ méñ i ninzéñgémac imi kecma Uñá késamac, imuac niñac Uñawac niñ imuhuc zéyec. Nalé imuhucgen Yesunéñ kurumeniguc ménda emma edamuyaguc ménda wañec imuac niñ Uñá ménda méliyu mayecnec.

⁴⁰ Ac imi nimma ic tosara ienen yomuhuc zégic; Hélacnec ic yomi Anutuac tilinñ tilinñ ic imi mia.

⁴¹ Tosaranéñ Ic imi Kristo wanzac imuhuc zégic. Wañu tosanarén yomuhuc zémanec qesigic; Kristonéñ Galilaia baec ama méñ igucnec hia hicñimacac séc? Imi qahacgucnec.

⁴² Kristo imi Betelehem ama areña yanda Dawidi kerec imuarunec iwac qeli onac sugina igucnec hicñimac imuhuc imi kiwi téréyaiguc ménda hezac me?

⁴³ Imuhuc zéma ic ienen Yesuac niñ méndérñ amugic.

⁴⁴ Ic tosanarén késawinñ zé wañgic wañu méñnéñ mérianéñ i ménda osiyec.

Yuda ic onac galen'hécgina tosara Yesu ménda ninzéñgéigic.

⁴⁵ Ai merac ienen liliñgéma hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ionaru hagic yomuhuc qesiéncmigic; Némac niñac Yesu ménda késama eñ hazu?

⁴⁶ Zégic ocmuñac galenñ meme ai ic ienen melemma zégic; Ac imuhucya méñnéñ méñ ménda zéauyu niñaññ.

⁴⁷ Zégic Farisaio ic ienen yomuhuc énézégic; Ini acguc ikoc wañ énécmizac?

⁴⁸ Galenñ zéma Farisaio ic nonarunec méñnéñ i ninzéñgé mizac me qahac?

⁴⁹ Ic erjomia hénia ac ménda niñacgézu ini saecginaguc.

⁵⁰ Wañu suginaiguc méñ becnec Yesuaru keñec qara Nikodemo inén yomuhuc qesiéncmiyec;

⁵¹ Hénia acninanéñ ic méñac ara me hakaya meyec imi walac ménda nimmagucnec késpedesiraguc zéanzac me qahac?

⁵² Zéyu zégic; Gi momacnec Galilaia baec igucnec me? Kiwi oloñ hénna. Hémma Galilaia baec igucnec Anutuac tilinñ tilinñ ic méñ ménda hicñimac imi niñ asariwésémañ.

⁵³ Imuhuc zégic tecgéyu eñac eñac amaginaiguc kendacgic.

8

Héna yanda embac méñ Yesuaru wagicma hagic.

¹ Yesunéñ Oliwa boñaiguc eñec.

² Wañu ama gianjiyu inén ocmuñ téréyaiguc muñguc eñec. Eñu ic embac moczonñ iwac muru hagic tacma ku énécmiyc.

[☆] 7:38: Yes 43:20, 44:3, 55:1, 58:1, Ezk 47:1-12, Yoe 3:18

³ Wanju hénà acac kiwi ic zéma Farisaio ic ienen embac mén kaisero wammanec keru késagic imi wagicma hama sugcinaiguc haigic nanec.

⁴ Nanju Yesu ézégic; Kiwi ic, embac yomi kaisero wamma keru imuhucgen késagic.

⁵ Mosenén hénà aciguc embac imuhucya imi hocnéh héihumuwin ninjac zéseli nénécmiye. Wanju gen mia dimuhuc zéwéséman?

⁶ Wanju ac imi batucgéma késpedesira mihicnjima aciguc opochin zéma imuhuc qesimigic. Wanju Yesunén siggéma baeciguc méríanén kiwi oma tarec.

⁷ Imuhuc taru ienen qesima qesi wanjic inén dindinanec namma yomuhuc énézéyec; Onarunec ménén késpedesic qahac kecanzaciguc inén walac hénima hocnéh héiyuguc.

⁸ Imuhuc zéma munjuc siggéma baeciguc kiwi oyec.

⁹ Oyu ienen ac imi nimma ic yanda mén hénima kenju, gi mén ni mén wai érécmima kendacgic Yesu zéma embac sugcinaiguc nanec ieren ekacnec nanec.

¹⁰ Yesunén dindinanec namma hénu kendacgic embac imi momacguc eneyanec nanu yomuhuc qesimiye; Embac, ic moczon imi dimia? Késpedesicgaguc zégénzac mén ménda nanzac me?

¹¹ Zéyu zéyec; Qahac, Min Kewu. Zéyu Yesunén ézéyec; Ni acguc késpedesicgaguc ménda zégénzua. Kemma deguc muacnec késpedesic munjuc ménda wambéséman.

Yesuac héipuc ac imi hélaguc.

¹² Yesunén munjuc ac yomuhuc énézéyec; Ni baec séc ic embac onac asac mararan. Mén ni méndac némmac imi sinji qeriaiguc munjuc ménda keremmac. Wanju kekecac asaha késakecmac.

¹³ Imuhuc zéyu Farisaio ic ienen yomuhuc ézégic; Genjaocnec guac héipuc wanjamuanzan imuac nin guac héipuc ac imi hélé qahac.

¹⁴ Zégic Yesunén yomuhuc melemma zéyec; Ni imi dimuacnec hama dimuaru kemman imi ni ninzua, imuac ninjac ni nenaoc nuac héipuc acna wanjamua zézu, néh imi hélacnec wanzac. Wanju ini imi ni dimuacnec hama dimuaru kemman imi ménda ninzu.

¹⁵ Enen ic onac ninin igucnec ninjésianzu. Wanju nen imi ic ménjac ménda ninjési mianzua.

¹⁶ Ni nenacnec qahac, Manjoc méli néhec i guc momacnec ninjésianzic, imuac nin ni ninjésiman iguc, nuac ninjésigésina imi hélacnec wammac.

¹⁷ Hénà acginaiguc yomuhuc hezac; Ic éréhécnén héipuc ac zéyic imi hélé wammac.

¹⁸ Mén imi ni nenawac héipuc wanjamuanzua, wanju héipuc icna mén imi Manjoc méli néhec imi mia.

¹⁹ Imuhuc zéyu ienen qesimigic; Guac manjocga imi dimia? Zégic Yesunén melemma énézéyec; Ini ni me Manjocna ménda ninjérécmizu. Ni ninjénbunec imi Manjoc imuhucnec nimmiwunec.

²⁰ Ac imi ocmun téréyaiguc soukiwa haimimiawac katapa tarec imuaru ku énécmima zéyec. Wanju naléya ménda ducniyec imuac ninjac ménén mén i ménda késayec.

²¹ Wanju inén munjuc énézéma zéyec; Ni kemba ini hocnémma késpedesic ginaguc humumu. Wanju kemma kecman imuhucgen ini hamuac séc qahac.

²² Imuhuc zéyu Yuda ic ienen eminiñ wangic; Ni kemman imuhucgen ini hamuac séc qahac imuhuc zézac. Hénia imi némac? Enjyaoc euma humumac me?

²³ Zégic inén énézéyec; Ini younec, wanu ni imi ou kurumen igucnec. Ini baec igucnec, wanu ni imi imuarunec qahac.

²⁴ Imuac niñac ini képésicgina qeriaiguc humumu imuhuc zézua. Ni imi i wanzua imi ménda ninzén gézuiguc képésic ginawac qeriaiguc humumu.

²⁵ Imuhuc zéyu ienen yomuhuc qesi migic; Gi méré? Wanu Yesunén énézéyec; Ni héniana nalé séc énézéanzua.

²⁶ Ni onac ac sasala zéma zégésigési ac sasala késakeczua, nén méli néhec imi héla miñina, imuac niñac inén nézéyec imi sac baec ic embac énézéanzua.

²⁷ Inén Manjocyawac imuhuc zéma énézéyec. Wanu ienen imi ménda ninjegicgic.

²⁸ Imuac niñ Yesunén yomuhuc zéyec; Ini Icac Naña imi meyacmu nalé imuaru ni imi mia i* zéma niñasarimu. Wanu ni nena ewa siñnawac iwawai mén ménda meanzua, nén Manjocnéñ iwawai ku néhec imi sac énézéanzua imi ninjegicmu.

²⁹ Mélinéhec imi niguc keczac. Ni nalé séc ai tosara Anutunén héñu sécgéanzac ai imuhucya sac meanzua. Imuac niñ inén nenacnec ménda wainéñanzac.

³⁰ Imuhuc zéyu bec sasalanén ninzénégmigic.

Abarahamac qelihéra.

³¹ Wanu Yuda ic ninzénégzu ionac yomuhuc énézéyec; Ini nuac ackuazéc qeriaiguc hémbénanña kecmuiguc hélacnec nuac tohotoho ichéna wammu.

³² Wanu ini ac héla niñacgégic ac héla iminén ziki sipacgina hulac énécmimac.

³³ Zéyu ac yomuhuc melenjic; Nini Abarahamac qeli, ménén ziki sipac ménda wan nénécmigic. Wanu némac niñ ziki sipacgina hulac énécmimac zézan?

³⁴ Yesunén melemma énézéyec; Hélacnec téngén énézézu, ménén mén képésic wananzac imi imuac welen qeque ic wanzac.

³⁵ Wanu welen qeque icnéñ miñinawac amaiguc nalé séc ménda kecmac, nén nananén tetecgia qahac kecmac.

³⁶ Imuac niñ Nananén hulac énécmiyu ini hélacnec ziki sipacgina qahac kecmu.

³⁷ Ini Abarahamac qeli imi ni ninzua. Wanu qeriginaiguc nuac ackuazécnawac tatacya mén ménda he énécmizac. Imuac niñ nuhumuwiñ zé wanzu.

³⁸ Ni Manjocnawac wésiaiguc héñi imuac énézéanzua. Wanu ini mia manjocgina iwarunec ninjic imuac wananzu.

³⁹ Zéyu zégic, Nonac manjoc imi Abaraham. Wanu Yesunén melemma énézéyec; Abarahamac qeli wambunec haka Abaraham wanjec imuhucya wambunec.

⁴⁰ Ni Anutu arunec nimma ac héla énézéwa nuhumuwiñ zé wanzu. Wanu Abaraham inén haka imuhucya ménda wanjec.

* 8:28: Ni imi mia Kristo zéma niñasarimu.

41 Ini enjañ mañgocgina iwac haka imi wañanzu, imuhuc zéyu ienen melemma zégic; Nini kaisero haka igucnec ménda hicñiyiñ. Nonac mañgoc imi momacguc sac keczac imi Anutu.

42 Yesunéñ yomuhuc zéyec; Ni Anutu arunec hicñima mayi. Ni mayi imi nena ewana niñ qahac, inéñ méli néñu mayi, imuac niñ Anutu imi onac mañgoc wambacnec imi ala wañ némbunec.

43 Dimuhuciguc nuac ackuaazéc imi ménda niñasarizu? Imi mia acna gezacginanéñ nimmuac séc qahac imuac niñac ménda niñasarizu.

44 Ini mañgocgina Biria miñjina iwarunec hicñigic, imuac niñ iwac ewa siña tohowiñ zé wañzu. Inéñ nalé hénia igucnec euqagac ic kerecac keczac. Wañu iwac qeriaiguc ac héla mén ménda hemiyu ac hélaiguc ménda nañanzac. Inéñ mia ic ikora wañu ikoc acwac mañgocya keczac, imuac niñ ikoc ac zémar zé eneya niniñ késama zéanzac.

45 Wañu ni ac héla zéanzua imuac niñ ini ménda niñzégé néñzu.

46 Onarunec méñnéñ nuac késpedesna mén hia miñicñimac? Ac héla énézézuaiguc némac niñ ménda niñzégé néñzu?

47 Mén Anutuac buña keczac imi Anutuac ac niñzac. Wañu ini Anutuac buña ménda keczu, hénia imuac niñ ini ménda niñtohoanzu.

Yesunéñ eneya héipuc ac zéyec.

48 Zéyu Yuda ic ienen yomuhuc melemma zégic; Nini guac yomuhuc zéma niñanzñ; Gi Samaria ic dac, uña biria késa keczañ. Zéziñ imi hélacnec me qahac?

49 Wañu Yesunéñ melemma zéyec; Ni uña biria mén ménda késakeczua. Wañu ni Mañgocna eeya héianzua wañu ini ni mematiti wañ néñzu.

50 Ni nenaoc nuac eena héinémmuac niñ ménda wañanzua, néñ méñnéñ imuac niñ wamma gésima keczac.

51 Hélañcneç téngéñ énézézua, Méñnéñ mén nuac ackuaazéc tohoma kec-maciguc inéñ ménda humumac.

52 Imuhuc zéyu bec Yuda ic ienen zégic; Gi uña biria késakeczañ imi deguc niñasariziñ. Abaraham zéma Anutuac tilin tilin ic ienen moczoñ humudacgic, néñ geñ mia méñnéñ mén guac ackuaazéc tohoma kec-maciguc inéñ kilenjac ménda humumac zékeczañ me?

53 Gi mañgocnina Abaraham humuyec i ogiczañ me? Anutuac tilin tilin ic ienen acguc humudacgic. Wañu gi geñga niñ niñna méré wanzac me?

54 Yesunéñ melemma zéyec; Ni nenawac eena héiwa nuac eena imi héla qahac wammac. Neñañ Anutu zéanzu Mañgocna iminéñ eena héianzac.

55 Ini i ménda nimmizu, wañu neñ i nimmizua. I ménda nimmizua zéwinec imi ini ésécneç ic ikora wambinec. Wañu ni i nimmima iwac ackuaazéc tohoanzua.

56 Onac mañgoc Abaraham inéñ naléna hémmañ zé ewa hia nimma kecma hémmañguc ségiségi wañec.

57 Imuhuc zéyu Yuda ic ienen zégic; Gi yawuñga 50 ménda késazañ. Wañu Abaraham bec héñneç?

58 Zégic zéyec; Hélañcneç téngéñ énézézua, Abaraham ménda hicñiyec nalé imuarunec keriac keczañ.

59 Imuhuc zéyu ienen qewiñ zéma hoc megic. Wañu Yesunéñ sañgima ocmuñ téréya imi waima hiñgacma keñec.

9

Ic mên kic hilicyaguc hicniyec imi mehiaruyec.

¹ Yesunén hénaiugc kemma ic mên kic hilicyaguc hicnima kerec imi héneç.

² Wañu tohotoho ichéra ieneñ qesima zégic; Kiwi ic, ic mérénén kápésic wañu inén kic hilicyaguc hicniyec? I eneyaoc me neñgoc mañgocya ieren?

³ Zégic Yesunén yomuhuc énézéyec; Eneyaoc me neñgoc mañgocyanén kápésic ménda wañic. Wañu Anutuac ai mên imi iwac kekeçiguc wininiyu hémmu niñac imi hicniyimiec.

⁴ Mélinéneç iwac ai imi kaiwe nanzac imuac séçiguc mewiñ. Wañu sinjya hayu mênénén mên ai memacac séç qahac.

⁵ Ni baeciguc kecanzuanec baecac asac mararañ wanzua.

⁶ Imuhuc zémaguc, baeciguc sépécgéma sépécnéñ gizon meyacgéma iwac kiwaiguc haiyec.

⁷ Haima yomuhuc ézéyec; Siloam zékéñiguc kemma zuacna. (Siloam imuac hénia imi; Mélimiyec.) Zéyu inén kemma zuaru kiwa hiaruyu hémma amayaiguc liliñgéma keñec.

⁸ Wañu ic ama momachéra zéma ic tosara ic imi zéwelec énécmiyu héñanñic ieneñ yomuhuc qesigic; Ic yomi hénaiugc tacma iwawai niñac qesinéncmianñec iminén me qahac?

⁹ Tosaranén inén mia zégic. Wañu tosaraneñ qahac, i ésécneç zégic. Wañu i eneyaoc yomuhuc selima zéyec; Ni ic imi mia.

¹⁰ Zéyu ieneñ qesimima zégic; Kicga dimuhuc hiaruzac?

¹¹ Zégic zéyec; Ic mên Yesu zémianzu inén gizon meyacgéma nuac kicnaiguc haima Siloam zékéñiguc kemma zuacna zéyu kemma zuacba hiaruyu héñanzua.

¹² Zéyu ézéçic; Ic imi dimuaru keczac? Wañu melemma zéyec; Ni ménda niñza.

Farisaio ic ieneñ kic hilic mehiaruyec imuac ara zégic.

¹³ Wañu ic becneç kic hilic kerec imi wagicma Farisaio ic ionaru keñgic.

¹⁴ Wañu Yesunén gizon meyacgéma kiwa mehiaruyec imuac naléya imi Sabata.

¹⁵ Imuac niñ Farisaio ic ieneñ imuhucyanec iwac kiwa dimuhuc hiaruyec zéma qesimigic. Wañu ic imi yomuhuc melemma zéyec; Inén gizon nuac kicnaiguc haiyu zuacba hiaruyu héñanzua.

¹⁶ Farisaio ic tosaraneñ zégic; Ic imi Sabata logianzac imuac niñ Anutu arunec qahac. Wañu tosaraneñ kápésic ic mênénén dimuhuc kiwi méréra imuhucya mewacneç imuhuc zéma méndén amugic.

¹⁷ Wañu kic hilic imi muñguc qesimigic; Ic iminén kicga mewéréñgézac, geñ iwac niñ némac ac zéwésémañ? Zégic zéyec; Ic imi Anutuac tiliñ tiliñ ic.

¹⁸ Wañu Yuda ic ieneñ ic imi kic hilic kerec igucneç hiaruyec imi ménda niñzéggéma iwac neñgoc mañgocya héihéré érécmigic.

¹⁹ Érécmima yomuhuc zéma qesiéércmigic; Ic yomi orac meracgira me? Wañu ic yomuac kic hilicyaguc hicniyec zézaoc? Wañu deguc imi dimuhuc héñanzac?

²⁰ Zégic neñgoc mañgocya ieneñ yomuhuc melemma zéyoc; Ic yomi norac nañnira imi zéma kic hilicyaguc hicniyec imi niri niñzic.

21 Wanju dimuhuciguc kiwa hiaruzac imi zéma méréneŋ iwac kiwa méwérénggéyec imi niri ménda ninzic. Wanju i imi yawuŋa sasala imuac nin gesimigic enjeyao enjey surucya énézémac.

22 Yuda ic ieneŋ méneŋ Yesu imi Kristo zéma ninzérngémac imi Anutuac hénaoŋ sucnina igucnec nesimiwiŋ imuhuc zéma bec ewa momac wanŋic imuac nin iereŋ ionac niŋac bacgira yandiyu imuhuc zéyoc.

23 Imuac niŋac iwac nenŋoc maŋgocyanéŋ; I komora qahac, qesimigic, imuhuc énézéyoc.

24 Wanju muŋguc ic kic hilic kerec imi héihéréma ézégic; Anutuac eeya héiwéséna. Ic imi késpedesiraguc imi nini ninziŋ.

25 Zégic inéŋ melemma zéyec; Ic imi késpedesiraguc me qahac imi ni ménda ninzua. Momacguc ninzua imi yomuhuc; Becnec ni kic hilic ker, néŋ deguc imi héŋanzua.

26 Zéyu zégic; Dimuhuc wanŋéŋec? Inéŋ dimuhuc kicga méwérénggéyec?

27 Inéŋ melemma énézéyec; Ni bec zédaczua, néŋ gezacŋinanéŋ ménda nimma némac niŋac muŋguc nimbiŋ zé wanzu? Ini momacnec iwac tohotoho ichéra wambiŋ zé wanzu?

28 Imuhuc zéyu hahali mima zégic; Gi imi iwac tohotoho icya. Wanju nini imi Moseac tohotoho ichéra.

29 Anutunéŋ Mose ac ézéyec imi nini ninziŋ. Wanju ic imi dimuarunec imi nini ménda ninziŋ.

30 Zégic ic iminéŋ yomuhuc énézéyec; Ic imi kicna mehiaruyec wanju dimuacnec hayec imi ini ménda niŋasarimanec keczu. Imuac mia ni welicgé énécmizua.

31 Nini yomuhuc niŋanzin; Anutunéŋ késpedesic ic ionac gezac ménda haianzac, néŋ ic solanŋa Anutuac ackuazéc tohoanzac iwac mia gezac haianzac.

32 Ic mén kic hilicyaguc hicŋiyecac keru kiwa mébérénggéyec ac suruc imuhucya imi nalé hicŋima hama éréyec imuac suraiguc mén ménda zégic niŋiŋ.

33 Ic imi Anutu arunec ménda mawacnec ai imuhucya mén hia ménda mewacnec.

34 Zéyu zégic; Gi késpedesic qeriaiguc téngéŋ hicŋinec, néŋ ac ku nénécmizanŋ? Imuhuc zéma nesigic keŋec.

Ninzéŋ ninzérngina qahac imi kic hilic ésécnec.

35 Ic imi néfacgégit mayec imi Yesunéŋ niŋec. Nimma ic imi mihiŋima gesi miyec; Gi Icac Naŋa imi ninzérngézanŋ?

36 Wanju ic iminéŋ zéyec; Miŋ Kewu, ic zézanŋ imi méré? Nézéna ic imi ninzérngéwa.

37 Yesunéŋ zéyec; Geŋ deguc hémma nanzanŋ. Gíguc ac zézac iminéŋ ic imi mia.

38 Wanju ic iminéŋ Miŋ Kewu ni ninzérngézua zéma mepési miyec.

39 Wanju Yesunéŋ yomuhuc zéyec; Ni niŋgési énécmizanŋ zé baeciguc mayi. Imuac wan énécmiwa kic hilicnéŋ hémmu, néŋ kicŋinagucnéŋ kic hilic wammu.

40 Farisaio ic tosara momacnec kecgic ieneŋ imuhuc zéyu nimma zégic; Nini momacnec kic hilic me?

⁴¹ Wañu Yesunéh énézéyec; Ini kic hilic kecwunec imi kápésicgina ménda he énécmiwacnec. Wañu deguc héñanzij zézu, imuac nij kápésicgina he énécmizacnec.

10

Rama zéma rama galeñ.

¹ Ni hélacnec téngéñ zézua, méñ rama onac demij qeriaiguc emmanj zéma nagu igucnec ménda emma héná méñunec logimac imi kowu nene zéma kaiziliwenj ic.

² Méñ nagu igucnec emmac iminéñ ramawac galeña.

³ Awiawi icnéñ iwac nijac naguya auanzac. Wañu rama ieney ara hia nijyacgégic inéñ ramahéra qacgina unuruma onagiru séñganjer mamu.

⁴ Rama ieney ara hia nijyacgézu imuac nij onagiru madacgic ejeya walac keñu méndacmima kenanzu.

⁵ Wañu ic enia méñac ara imi ieney ménda nijtegicanzu. Imuac nij waima héñqacgéma kemmu.

⁶ Yesunéh séséc ac imi énézéyu ningic, néñ ac hénia imi ménda nijasarigic.

⁷ Imuac nij Yesunéh muñguc énézéyec; Hélacnec téngéñ énézézua; Ni rama ionac nagu.

⁸ Ni ménda hawa walac hagic imi eney moczorj kowu nene zéma kaiziliwenj ic. Imuac nijac rama ieney acgina ménda ningic.

⁹ Ni nagu mianéh, méñnéñ nuac muru keremmac imi angéña tiwa, nagu imuacnec ejey mama wamma nene mihicijimac.

¹⁰ Kowu nene imi ej ménda hamac, néñ rama sasangiaiguc énépésima kemma mebirima unuhumumac nijac sac haanzac. Ni mia rama ieney kekec imi sécgina mema kuaya qeqe memu nijac hayi.

¹¹ Ni imi rama galeñ hiabia. Galeñ hiabianéh rama ionac nij kekeceya hia wai énécmianzac.

¹² Wañu galeñ soukiwa nijac ai meanzac iminéñ galeñ héla qahac. Wañu rama imi ejeya qahac, imuac nij haséñ kazu hayu hémma rama wai énécmima néñgaru haséñ kazunéh inima néndéh énécmianzac.

¹³ Ic imi soukiwa nijac ai meanzac imuac nij néñgacanzac. Wañu inéh rama nijac ewa éréhéc ménda wananzac.

¹⁴ Ni rama galeñ hiabia. Ramahécna nijénécmiwa nijnéñzu.

¹⁵ Imi mia Manjocnéñ ni nijnéñu neñ Manjoc nimmianzua imuhuc ésécnec. Imuac nij ni rama ionac nijac kekecna waizua.

¹⁶ Nuaru ramahécna méñ keczu imi demij yomuacnec qahac. Wañu ini momacnec onagicma éréwa nuac ewana nimmu. Nijgic rama tuñ momacguc kecgic galeñ momacguc kecénécnimac.

¹⁷ Kekecna muñguc memanj zéma waizua imuac nij Manjocnéñ nuac goina héianzac.

¹⁸ Kekecna imi méñnéñ ménda nuagicmac. Wañu ni nenaoc waizua. Kekecna gilimanj me muñguc memanj imuac kuc buña imi nuaru henénzac. Zézé seli imi Manjocna iwac murunec hayu késayi.

¹⁹ Ac imuac nij Yuda ic ieney muñguc héndéh amugic.

²⁰ Wañu sugcinaiguc sasalanéh yomuhuc zégic; Inéh uña biria késayu qeria sicsaoc wanzac. Némac nij ara ninzu?

21 Wanu tosaraneñ yomuhuc zégic; Ac imi ic mén uña biriayaguc imuhucyawac ac qahac. Uña birianeñ ic kic hilic ménac kiwa hia mehiarumac me?

Yuda ic ieneñ Yesu ménda ninzénégemic.

22 Yerusalemiguc ocmuñ téréyawac naguya augic imuac yawuñ* imi sanjena naléyaiguc ducñiyec.

23 Yesunéñ ocmuñ téréya demin qeriaiguc luhuc ama yanda mén qara Solomon taru imuac qeriaiguc lelecgéma nanec.

24 Wanu Yuda ic ieneñ lelecgémima yomuhuc zéma ézégic; Némac nalé ducñiyuguc ewa éréhéc ménda wanjémbin? Gi Kristo keczanjiguc zéasarima nénézéna.

25 Zégic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Ni énézéyi, néñ ménda ninzénéganzu. Kiwi méréra nuac Manjocnawac qaraiguc meanzua iminéñ nuac héipuc ac zéénécmizac.

26 Wanu ini imi nuac ramahécna qahac imuac niñ acna ménda ninzénégézu.

27 Ramahécna imi ewana niñanzu. Wanu ni ionac niñénécmiwa ieneñ méndac néñanzu.

28 Neñ kekec hémbénaña imi énécmiwa méndagucnec humumu. Ménénéñ mén nuac mérana igucnec ramahécna nuagicmacac séc qahac.

29 Nuac hainéñec Manjocna inéñ momac yanda onogicdacma kunengina keczac, imuac niñ ménénéñ Manjocnawac méria igucnec iwawai mén paktak wagicmacac séc qahac.

30 Ni zéma Manjoc niri momaguc.

31 Imuhuc zéyu muñguc Yuda ic ieneñ héiwiñ zéma hoc megic.

32 Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Kiwi méréra icnéñ ménda memeya imi hénia hénia Manjocna iwarunec mema énézéwa hénzu. Wanu imuac suginaiguc némac iwawai mén niñac hocnéñ nuwiñ zé wanzu?

33 Zéyu Yuda ic ieneñ melemma zégic; Iwawai imuac me imuac niñ qahac, gi baec ic kecma Anutu wanzua zéma Anutu zébiri qébiri wammianzan ac haka imuac mia hocnéñ guwiñ zé wanzin.

34 Yesunéñ melemma énézéyec; Hénia acginaiguc, Neñ ini anutu zéénécmizua[☆] imuhuc ménda ogic hezac me?

35 Kiwi téréya imi augic qahac wammacac séc qahac. Anutunéñ ic tosara ara zéhicñi énécmianjec ionac niñ anutu zéénécmiyec.

36 Mén Manjocnéñ kekecya météré wammima baeciguc mélimiyec iminéñ Ni Anutuac Nanja zéyu, némac niñ, Téréya zébiri qébiri wammizac, zénénzu?

37 Manjocnawac ai ménda meanzuaiguc ménda ninzénégé némmu.

38 Néñ aiya meanzuaiguc imi, ni qahac, néñ kiwi méréra imi miadac kilen ninzénégemu. Imuhuc wammuiguc Manjocnéñ nuac qerinaiguc keru ni iwac qeriaiguc kecanzua imi hia niñasarimu.

39 Ieneñ muñguc késawin zé wanjic, wanu inéñ méragina igucnec néngacma keñec.

40 Wanu Yesunéñ Yodan doku néwécgen becneç Yohanenéñ doku naec énécmiyec imuaru kemma kerec.

* 10:22: Kendonj imuac, Hanukah zéanzu. ☆ 10:34: Leg 82:6

⁴¹ Waŋu ic embac sasalanéŋ imuaru hama zégic; Yohanenéŋ bec kiwi méréra mén ménda meyec, néŋ ic yomuac ac sasala zéyec iminéŋ moczoŋ héla wanzac.

⁴² Waŋu baec imuaru sasalanéŋ Yesu ninzéŋgéic.

11

Yesunéŋ Lazaro humuc igucnec meqelimiye.

¹ Ic mén hafi kiyu heyec. Qara imi Lazaro. Inéŋ Maria zéma iwac embac dara Mata iorac ama areŋa Betania igucnec.

² Maria yomi Miŋ Kewuac qahaiguc haléc héméŋa hiabia pocgéma eŋeya oruc zucyanéŋ hénaya naecmiyec imi mia. Waŋu Lazaro hafi heyec iminéŋ mia Maria iwac nauŋ dara.

³ Waŋu nauŋhéréra ieren Yesuaru ac yomuhuc haiyic keŋec; Miŋ Kewu, ic siŋa niŋmianzan imi hafi kiyu hezac.

⁴ Waŋu Yesunéŋ suruc imi nimma yomuhuc zéyec; Hafi imuac tetcgia imi humuc qahac. Imi mia Anutu mepé qepési mihicŋi mimuac niŋac hicŋizac. Waŋu imuarunec Anutuac Naŋa acguc mepésimimu.

⁵ Yesunéŋ Mata zéma iwac embac munaya zéma Lazaro ionac siŋgina niŋaŋec.

⁶ Waŋu Lazaro hafi hezac zégic nimmaguc kerec imuaru waimanec keru ai meme éréhéac keŋec.

⁷ Keŋu tohotoho ichéra énézéma zéyec; Neŋaŋ lilingéma Yuda baeciguc kembin.

⁸ Zéyu ienen zégic; Kiwi ic, Yuda ic ienen hocnéŋ guwiŋ zé waŋgic imi ai meme sasala ménda tecgézac. Waŋu imuaru muŋguc kembésémaŋ?

⁹ Yesunéŋ melemma zéyec; Kaiwe éréma hiŋgacanzac imuac naléya 12 ac séc ménda hezac me? Ménéŋ kaiweiguc keŋha wammaciguc baec kurumeŋac asac mararaŋiguc hémma ménda qonzontoŋ gémac.

¹⁰ Ménéŋ siŋiiguc keŋha waŋu iwac qeriaiguc asac mararaŋ qahac waŋu mama qemac.

¹¹ Imuhuc zémaiguc andiaiguc yomuhuc énézéyec; Neŋaŋ alanina Lazaro gauya hezacnec. Ni kemma mindiwa yacmac.

¹² Waŋu iwac tohotoho ichéra ienen zégic; Miŋ Kewu, gau hezaciguc hiarumac.

¹³ Yesunéŋ iwac humuc niŋac imuhuc zéyec, néŋ iwac tohotoho ichéra ienen gau hehe niŋac imuhuc zézac zéma niŋgic.

¹⁴ Waŋu Yesunéŋ zéasarima zéyec; Lazaro imi humuyec.

¹⁵ Onac niŋ wamma nimba imuaru ménda keru iminéŋ hia waŋu ségiségi wanzua. Imuhuc wamba ini ninzéŋgému. Neŋaŋ iwac muru kenni.

¹⁶ Waŋu ic mén Toma, Didimo (Héi séwi séwi) zémianzu, inéŋ tohotoho ic tosara yomuhuc énézéyec; Neŋaŋ momacnec kemma i guc humuwiŋ zé humuwiŋ.

Yesu imi humuc igucnec yacyac imuac miŋina.

¹⁷ Yesunéŋ ama imuaru hayu Lazaro imi téŋgéic kicsuaŋ qeriaiguc heyu ai meme kembon qahac wanzac zégic niŋec.

¹⁸ Betania ama areŋa imi Yerusalem hosuraiguc taru hénaya imi 3 kilomitawac séc waŋec.

¹⁹ Waŋu Yuda ic sasalanéŋ nauŋgirawac soŋgoŋ iricma soŋgoŋ ac waŋ érécmiwiŋ zé Mata zéma Maria iorac muru hagic.

²⁰ Wanju Yesu hazac zégic nimma Matanénj i hémmanj zé keñec. Wanju Marianénj amaiguc tarec.

²¹ Minj Kewu! Matanénj ézéyec; Gi you kecbañnec naunj dacrira imi ménda humuwacnec.

²² Wanju ninzua, deguc acguc némac iwawai ninjac Anutu welec mina Anutunénj hia ninjémmac.

²³ Zéyu Yesunénj yomuhuc ézéyec; Guac naunj dacga imi munjuc yacmac.

²⁴ Zéyu Matanénj melemma zéyec; Nalé tetcgia wanju, humuc igucnec yacyac hicñiyu munjuc yacmac imi ni ninzua.

²⁵ Zéyu Yesunénj ézéyec, Ni imi humuc igucnec yacyac zéma kekec imuac minja, méhñénj ménj ni ninzégé nénzac imi kekecyaguc kecmac. Wanju humucaguc kileñdac kekecyaguc kecmac.

²⁶ Wanju ménj qeliqeli kecma ni ninzégé nénzac imi kileñdac humucya qahac kecmac. Gi imi ninzégézanj me qahac?

²⁷ Zéyu embacnéj zéyec; Oo, Minj Kewu, ni ninzégézua. Gi Kristo, Anutuac Nanja baeciguc hahaya.

²⁸ Imuhuc zémaguc lilingéma kemma embac munaya Maria qaru hayu iwacnec ézéyec; Kiwi ic imi hama guac guruzac.

²⁹ Zéyu Marianénj nimma focdac yacma iwac muru keñec.

³⁰ Wanju Yesu imi ama arenja yanda qeriaiguc ménda hayec, néj Mataguc azoroyoc imuhucgeñ nanecnec.

³¹ Wanju Marianénj geriwiguc yacma keñju, Yuda ic amaiguc i guc tacgic ieneñj hémma siacmanj zé kic suanjiguc kenzac gezanj imuhuc zéma i méndacmic.

³² Wanju Marianénj Yesu nanjec imuaru hama hémma iwac hénayaiguc mama sigéma ézéyec; Minj Kewu, gi you tacbañnec naunj dacrira ménda humuwacnec.

³³ Imuhuc zéma siaru Yuda ic i guc hagic momacnec siacgic Yesunénj iniru qeri unjaya yéwériyu wésia témanj zé wanjec.

³⁴ Wanju, Dimucgeñ haigic zéma qesiyyu, Minj Kewu, hama hénna zégic.

³⁵ Wanju Yesu kic masiya mayec.

³⁶ Wanju Yuda ic ieneñj hémma zégic; Héñgic, Lazaro iwac siña dimuhuc nimmiañec!

³⁷ Ic tosanánj yomuhuc zégic; Kic hilic imi mehiaruyec. Wanju ic yomi ménda humumac ninj méra mimacac séc qahac wanjec me?

Yesunénj Lazaro humuc igucnec meqeliyec.

³⁸ Wanju Yesunénj wésia munjuc yanda wamma kicsuanjiguc keñec. Wanju kicsuanj imi hoc kifanja, kuaya imi hocnéñj hézicgégic heyec.

³⁹ Yesunénj zéyec; Hoc imi qililingégic keñju. Zéyu ic humuyec iwac embac nauja Matanénj yomuhuc ézéyec; Minj Kewu, ai meme kembonj qahac wanzac, imi bec héménaguc wanzac.

⁴⁰ Zéyu Yesunénj ézéyec; Gi ninzégéma Anutuac edamuya hémhésémanj imuhuc ménda gézézua me?

⁴¹ Wanju hoc qililingégic keñju Yesunénj kiwa hima hémma zéyec; Manjoc gi acna ninzanj imuac ninjac ewa hia ac gézézua.

⁴² Gi nalé séc nuac ninjanzanj imi ninji. Wanju zézua imi ic you nanzu ieneñj gerj ni méli nénnec imi ninzégému ninjac ionac ninj wamma imuhuc gézézua.

⁴³ Imuhuc zéma Yesunénj kucnec qarec; Lazaro, mama hana!

⁴⁴ Zéyu ic humumia iminéŋ mama hayec. Waŋu héná méria imi linéŋ malekunéŋ osogic heyu musuya imi kereŋnéŋ osogic heyec.

Yesunéŋ énézéyec; Hulacmigic keŋha waŋu.

Farisaio ic eneŋ Yesu qewiŋ zéma ac saŋec waŋgic.

⁴⁵ Imuac niŋac Yuda ic sasala Maria iwac hagic ieneŋ ai Yesunéŋ meyec imi hémma ninzéŋgéŋic.

⁴⁶ Waŋu tosananéŋ Farisaio ic ionac muru kemma ai Yesu meyec imuac ac suruc waŋ énécmigic.

⁴⁷ Hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ieneŋ kaunsol tocgo énécmima yomuhuc énézéŋic; Neŋaŋ dimuhuc waŋkeczin? Ic imi kiwi méréra hénia hénia yanda waŋaŋzac.

⁴⁸ Neŋaŋ i imuhuc waimini, ic embac moczoŋ ninzéŋgé mimu. Ninzéŋgé migic Roma ic ieneŋ hama baec yandanina zéma ic embac hécnina imi nonagicmu.

⁴⁹ Zéŋic sugcina igucnec hofac oo ic mén qara Kayafa yawuŋ imuaru eŋeŋagina kerec iminéŋ yomuhuc énézéyec; Ini niniŋgina qahac téŋéŋ!

⁵⁰ Ic méŋnéŋ ic embachéra moczoŋ ionac niŋ wamma humuyu ic embachéranéŋ ménda humumu iminéŋ onac muru hia wammac imi ménda niŋyacgézu?

⁵¹ Ac imi eŋeyawac ewaya niŋac ménda zéyec. Inéŋ yawuŋ imuac eŋeŋagina kerec imuac niŋ Yesu imi Yuda ic onac humumacac niŋ andiawac ara imuhuc zéyec.

⁵² Baec yandagina imuac sac qahac Anutuac nambérac héra baec séc tuima keczu imi momacnec tocgé énécmiyu tuŋ momacguc wammac niŋac imuhuc zéyec.

⁵³ Waŋu nalé imuarunec Yesu qemu niŋac ac saŋec waŋgic.

⁵⁴ Imuac niŋac Yesunéŋ Yuda ic sugcinaiguc winiŋu muŋuc ménda lelecgéyec. Waŋu zéléŋ baec hosuraiguc tauŋ mén qara Eferaim taru, tohotoho ichéra iniguc imuhucgeŋ kemma kecŋic.

⁵⁵ Yuda ic ionac nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ hosuru hayu ic embac sasalanéŋ kendoŋ imi ménda hayunec imuac météré haka wambiŋ niŋac amaya amaya igucnec yacma Yerusalem ekeŋgic.

⁵⁶ Waŋu ieneŋ ocmuŋ téréya sombeŋiguc namma Yesuac kic hihi wamma yomuhuc qesiamugic; Ini dimuhuc niŋzu? Kendoŋ niŋac ic imi hélacnec ménda hamac me?

⁵⁷ Waŋu hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ieneŋ bec yomuhuc zéseli waŋ énécmigic; Méŋnéŋ Yesu dimuaru keru ninzaciguc kileŋdac nénézéyu késawiŋ.

12

Marianéŋ Yesu haléc naecmiyec.

¹ Ai meme 6 tecgéyu nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ imi hamac. Yesu Betania ama areŋa becnec Lazaro meqelimiŋu humuc igucnec yacma kecaŋec imuaru hayec.

² Imuaru Matanéŋ Yesuac eeya héima nene oma gumu énécmiyec. Waŋu ic tosananéŋ lelecgéma tacŋic Lazaro inéŋ sugcinaiguc Yesuguc momacnec tarec.

³ Tacŋic Marianéŋ haléc soroc héméŋaguc boŋa eŋeŋa yanda qara nada imi hénéŋ baŋa 5 séc mema hama Yesuac héná qahaiguc qocgéma oruc

zucyanén kereñ memiyec. Wanju haléc imuac héménanén ama qeriaiguc sécgédarec.

⁴ Wanju tohotoho ichéra sugcinaiguc kecma Yesu andé qemacac heyec Yuda Kariotonén yomuhuc zéyec;

⁵ Haléc héménaguc imi maso haréwécac ai bonja haiyu bon megic soukiwa imi mema ic mageqeya énécmimac iminén hia wambacnec, némac nin imuhuc ménda wanjec?

⁶ Wanju inén ic mageqeya ionac ninjac wamma imuhuc ménda zéyec. Ic imi kowu nene, gésé késakeru soukiwa haigic élén meanjec imuac ninjac imuhuc zéyec.

⁷ Wanju Yesunén zéyec; Waina taru. Inén ténggénemmu imuac nalé ninjac wamma haléc héménaguc imi haiyu tarecac taczac.

⁸ Ic mageqeya ienen iniguc nalé séc kecmu, wanju ni imi iniguc nalé séc ménda kecmaj.

⁹ Wanju imuaru tackecgic Yuda ic sasalanén Yesu imuaru taczac imi nintegicma hagic. Wanju Yesuac ninjac sac qahac, néñ Lazaro inén meqeliyu yarec imi acguc hémbin zé hagic.

¹⁰⁻¹¹ Wanju Lazaro ninjac Yuda ic sasalanén Yesuaru kemma ninzéhégic imuac nin hofac oo ic kiwahécgina ienen Lazaro imi momacnec qehu-muwin zé imuac ac sanjec zégic.

Yesunén donki qahaiguc Yerusalem ekenec.

¹² Ama gianjiyu ic sasala kendonjac hagic ienen Yesu Yerusalem haman zé hénaguc hazacnec zégic nimma

¹³ ewañ ic haréña mema i hémbin zé kemma yomuhuc qacgic; Ohec wahec! Zéhiaru mimia! Min Kewuac qaraiguc hahaya! Zéhiaru mimia! Israel neñaj Ic Kewu.

¹⁴ Yesu imi donki merawa mén mihicnjima imuac qahaiguc tarec. Imi mia kiwi téréyaiguc ogic hezac ésécnec;

¹⁵ O, béracna Zion, bacga ménda yandimac. Héna, guac Ic Kewuga hazac. Donki merawa qahaiguc taczac.

¹⁶ Wanju nalé imuaru iwac tohotoho ichéra ienen haka imuac hénia imi ménda ninjasarigic. Wanju kecma Yesunén edamuyaiguc enjugac ac imi iwac ogic heyec imuac nin ienen haka imuhuc wammigic imi ninqeligic.

¹⁷ Ic tun Yesuguc kecma Lazaro kicsuan igucnec qacma humuc igucnec meqeli miyu yaru héngic imi enen ac suruc munꝋuc munꝋuc zésaigic kenec.

¹⁸ Wanju ic embac sasalanén asé kiwi icnéñ ménda memeya imi meyec imuac surucya nindacgic imuac nin tun yandanén i hémbin zé mama kenjic.

¹⁹ Wanju Farisaio ic ienen enaocnec yomuhuc eminingic; Ninzu, ai yanda meni héla qahac wanzac. Baec séc ic embac moczon iwaru méndacmima kendaczu.

Girik ic ienen Yesuac qac burja nimma hagic.

²⁰ Wanju Anutu mepésiwin zé kendon ninjac éréigic imi onac sugcinaiguc Girik ic tosara kecgic.

²¹ Ienen ic mén Galilaiawac ama arenja yanda mén Betsaidanec hahaya Filipino iwac muru kemma yomuhuc qesimigic; Ic kunen, nini Yesu hémbin zé wanzin.

²² Zégic Filiponénj hama Anderea ézéyu Anderea zéma Filipino ierenj hama Yesu ézéyoc.

²³ Ézéyic Yesunénj nimma yomuhuc zéyec; Icac Naŋa mepési mimu imuac naléya hazac.

²⁴ Ni hélacnec téngénj énézéwa, iwawai gocmia méjnéj baeciguc ménda mama humumaciguc gocmia momacguc imi imuhucyanec hemac. Waŋu humumaciguc imi héla sasala haimac.

²⁵ Méj kekecyawac anjénj timaciguc kekecy a imi sohomac. Méj baec yomuac qeriaiguc kekecyawac waizalanj waŋ mimaciguc kekec hémbénanjanj imi késa kecmac.

²⁶ Méjnéj méj welenj qenénanzaciguc ni kilenj méndac némmac. Waŋu ni kecdua imuhucgenj nuac welenj qeŋe ic imi momacnec kecmac. Waŋu Maŋgocnéj méjnéj méj welenj qenénanzac iwac eeya héimimac.

²⁷ Degucmi qerina* yéwérizac. Waŋu imuac dimuhuc zémanj? Maŋgoc gi nalé yomi nogicmac niŋac anjénjanj tina zémanj me? Qahac, ni imuac niŋ nalé yomuac hayi.

²⁸ Maŋgoc guac qac buŋaga edamuyaguc wammac. Imuhuc zéyu kurumenj igucnec ewa méj yomuhuc mayec; Qacnawac edamuya mihicŋiyi, waŋu muŋguc edamuya mihicŋimanj.

²⁹ Ic tuŋ momacnec namma niŋgic ionarunec tosanenénj, Parandanj héizac, zégic. Waŋu tosanenénj, Kua meme uŋanénj ac ézézac zégic.

³⁰ Yesunénj énézéyec; Imi nuac niŋac qahac, onac méra énécmimanj zé hicŋizac.

³¹ Deguc imi baec ic embac ionac gésigési naléya. Baecac kuc miŋina imi nesimiyyu kemmac.

³² Ni baeciguc meyac néngic emma baec séc ic embac moczoŋ nuaru héihéré énécmimanj.

³³ Ac imi mia inénj dimuhuc humumac imi énéczéyu hémmu niŋac imuhuc zéyec.

³⁴ Waŋu ic tuŋ yandanénj yomuhuc zégic; Héna ac igucnec yomuhuc zégic niŋanzin; Kristo imi tetcgia qahac kecmac. Waŋu gi dimuhuc Icac Naŋa meyacgic emmac zézanj? Icac Naŋa imi méré?

³⁵ Waŋu Yesunénj zéyec; Asac mararanj imi iniguc nalé hotonjadac sac he énécmimac. Siŋinénj ménda hoturu énécmiyunec, asac mararanj he énécmiyunec kenja waŋgic. Ic méjnéj siŋi qeriaiguc kenja wanzac imi dimuaru kenzac imi ménda ninzac.

³⁶ Asac mararanj he énécmiyunec asac mararanj imi kilenj ninzénggégic. Ninzénggéma asac mararanjac nambérac héra wammu. Yesunénj imuhuc zémaguc wai énécmima sanjiyec.

³⁷ Kiwi méréra hénia hénia sasala kicginaiguc meanjec. Waŋu ienenj i méndagucnec ninzénggégic.

³⁸ Imuhuc waŋgic Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Yesaiawac ac youminénj héla waŋec; Miŋ Kewu, ackuazécnina imi mérénénj nimma ninzénggézac? Miŋ Kewuac méra imi mérac muru winiŋu hicŋi mizac?

³⁹ Hénia imuac niŋac ninzénggémuac séc qahac waŋec. Imi mia Yesaianénj ac méj yomuhuc zéyu imuhuc zézua;

* 12:27: Kekec uŋana.

⁴⁰ Kicginnanéh héntegicbu niñac, qeriginnanéh niñtegicbu niñac, wanju qerigina melemma hagic mehiaru énécmiwac niñac inéh ini kic hilic zéma qeri seli meénécmiyec.

⁴¹ Imi mia Yesaianéh Yesuac kiwi asaha hémma iwac niñac imuhuc zéyec.

⁴² Wanju Galen yanda sugina igucnec sasalanéh i niñzéhégic. Wanju Farisaio ic ieneñ Anutuac hénaoñ sugina igucnec nesi énécmiwu niñac niñzéh niñzéhgina imi ménda zéaugic.

⁴³ Imi mia ieneñ niñgic ic ionac mepé qepési imi eñeñ wanju, Anutuac mepé qepési imi mamaya wanñec imuac niñ imuhuc wanñic.

⁴⁴ Wanju Yesunéh kucnec zéauyec; Ic méh ni niñzéhégé nénzac imi ni sac qahac méli néñec i momacnec niñzéhégé mizac wanzac.

⁴⁵ Mérénéh méh ni nénzac imi méli néñec i hénzac.

⁴⁶ Ni baeciguc asac mararañ wamma mayi imuac niñac méñac méh ni niñzéhégé nénzac imi siñi qeriaiguc ménda kecanzac.

⁴⁷ Ni baec ic ini zégési énécmimañ zé ménda mayi, néñ añgéggina timañ zé mayi. Imuac niñac méñnéñ acna nimma imi ménda tohozaciguc imi ni i ménda niñgési mimañ.

⁴⁸ Ic méh ni andé numa acna ménda késazaciguc ackuazéc énézéyi iminéh niñgésigési icya wamma nalé tetcgiaiguc képésiraguc zémimac.

⁴⁹ Ni ac imi nena ewa siñnawac ménda zézua. Mañgoc méli néñec inéh némac ac dimuhuc zémañ imi nézéyec.

⁵⁰ Iwac hénac ac imi kekec hémbéñawac buñ wanzac imi ni niñzua. Imuac niñac ac méñac méh zéañzua imi Mañgocnéñ nézéyec imuhucyanec zéañzua.

13

Yesunéh tohotoho ichéra hénagina zuacénécmiyec.

¹ Ai meme momacguc tecgéyu bec nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendon imi hamac. Yesunéh baec yomi waima Mañgocarú keñkeñawac naléya hosucgéma hayu niñtegicma hénaoñ héra baeciguc keczu ionac goigina hémanec keru eñeñ nalé tetcgia hayec.

² Ama mari wanju nene gumu énécmigic Biria miñinanéh bec Simon Kariotoac nanja Yudawac qeriaiguc Yesu andé qemimac niñac niñiñ biria haiyec.

³ Wanju Yesu imi Mañgocnéñ iwawai moczon iwac kucya bawaiguc haidaczac imi zéma Anutu arunec hayecac bec lilingéma Anutuaru kemmac imi niñec.

⁴ Imuhuc nimma nene waiyu taru yacma malekuya méh metecgéma kereñnéñ eñeñ kemañaguc zikiyec.

⁵ Zikimaguc doku zéiciguc qeyu hiñgaru tohotoho ichéra hénagina hénima zuacma kereñ zikiyu heyec iminéh hénagina kereñ meénécmiyec.

⁶ Zuacma keñkecma Simon Petero iwaru kereñ Peteronéh yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu geñ nuac hénana zuachésémañ?

⁷ Zéyu Yesunéh zéyec; Haka wanzua imuac hénia imi gi deguc ménda niñasarizañ, wanju bíañguc niñ asariwésémañ.

⁸ Zéyu Peteronéh ézéyec; Gi nuac hénana méndagucnec zuachésémañ. Zéyu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Neñ hénaga ménda zuacmañiguc gi amunec gamunec ménda wambésémañ.

⁹ Zéyu Simon Peteronénj zéyec; Minj Kewu hénana sac qahac, nénj orucna zéma mérana momacnec zuacnéna.

¹⁰ Zéyu Yesunénj melemma zéyec; Méhnénj doku bec naeczac imi hénaya sac zuaru moczoñnec qala qala wammac. Ini qala qala wanžu, nénj ini moczoñ niñac imuhuc ménda zézua.

¹¹ Yesunénj ic méréénj andé qemimac imi bec niñasariyec imuac niñac enjañ moczoñ qala qala wanžu ménda zémanj zéyec.

¹² Hénagina zuacdacma yacma malekuya mema héima tatacyaiguc liliñgéma kemma yomuhuc zéyec; Ini haka wañ énécmizua imi hia niñasarizu?

¹³ Ini nuac niñac Minj Kewu, kiwi ic zéanžu. Imi hélacnec, ni imuhuc kecžua.

¹⁴ Ni onac kiwi ic zéma Minj Kewunénj mia hénagina zuac énécmizua. Imuac ini acguc hénagina kileñ zuacamumu.

¹⁵ Ini momacnec haka onac wañ énécmizua imuhucyanec wammu niñac neñ onaru séséc wamba héñžu.

¹⁶ Ni hélacnec téngénj énézéwa, welenj qeque ic méhnénj ménj kewuya ménda ogicžac. Ménj mélimiyu hayec imi acguc mélimiyec imi ménda ogicžac.

¹⁷ Ini niñasarima sécginaiguc wammuiguc ségiségi ginaguc wammu.

¹⁸ Ni qutulangé énécmima ménda zézua. Ic énépési yi imi moczoñ niñtegic énécmizua. Wañu imi mia kiwi téréya youmi hēla wammac niñac zéyec; Ic mén nuarunec nene mema nezac iminénj hénaya meyacma nuyec.

¹⁹ Kecma imi hicñjiyu imuaru ni imi i nalé tetecgia qahac kecanžac imi mia zéma niñzéggé némmu niñac haka imi ménda hicñjiyunec walac énézézu.

²⁰ Ni hélacnec téngénj énézéwa, ménjac ménj mélimiwa hayu héihérémezac imi ni héihéré néñzac wanžac. Wañu ménénj ménj ni héihéré néñzac imi méli néñec i héihéré mizac wanžac.

²¹ Yesunénj ac imi zéyu qeri uñaya yéwériyu héipuc wamma zéyec; Ni hélacnec téngénj zéwa niñgic, onac sugcina igucnec méhnénj ni andé numac.

²² Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenj añamma mérac niñj zéyec imi hia ménda niñyacgéic.

²³ Tohotoho ichéra sugcina igucnec ménj Yesunénj siñja nimmianjec iminénj iwac tétéyaiguc héima tarec.

²⁴ Taru Simon Petero orucyanénj séséc wamma ézéyec; Mérac niñac zézac imuac qesimina.

²⁵ Wañu tohotoho icya imi Yesuaru héima tacma qesiyec; Minj Kewu, méréénj imi mia?

²⁶ Wañu Yesunénj yomuhuc zéyec; Saménj yomi tinduñgéma mimañ, ic imi mia. Imuhuc zéma saménj mema zéiciguc tinduñgéma Simon Kariotoac nañja Yuda Karioto miyec.

²⁷ Miyu saménj Yesuac méra igucnec wagiru imuaru Biria miñinanénj geriaiguc hiñgarec. Wañu Yesunénj ézéma zéyec; Ai memañ zé wanžañ imi focdac mewésémañ.

²⁸ Zéyu lelecgéma tacgic ienenj moczoñ hénia némac niñj Yesu ac imi zéyec imi ménda niñtegicgic.

²⁹ Yudanénj soukiwa galen kerec imuac niñj tosanénj kendoñ yanda niñac me maqeqeya énécmimañ zé iwawai ménj boñ memac niñac ézézac imuhuc zéma niñgic.

³⁰ Yudanén samén bakia imi mema focdac waima kenec. Wanu ama bec sinjyec.

Yesunén Petero dimuhuc wammac imi ninjasarima zéyec.

³¹ Kenu Yesunén zéyec; Degucmi Icac Nanja imi edamuyaguc wanzac. Wanu Anutu imuhucyanec Nanjawac hia ninjac edamuyaguc wanzac.

³² Anutunén iwac muru edamuya mihicnizaciguc inén eneya muru Nanja edamuya mihicni mimac. Wanu degucdacmi edamuya mihicni mimac.

³³ Nambérac hécna ni iniguc nalé hotojadac kecman. Yuda ic énézéyi ésécnec deguc énézéwa ninjic, ini nuac wammu, wanu ni kemman imuhucgen ini hamuac séc qahac.

³⁴ Youmi hénac ac qelia énécmizua; Goigina héiamumu. Neñ onac goigina héiéncmianzua imuhucyanec ini goigina héiamumu.

³⁵ Ini enaocnec goigina héiamugic ic embac moczon inicma ini nuac tohotoho ichécna wanzu imi ninjasarimu.

³⁶ Zéyu Simon Peteronén qesiyec; Min Kewu, gi dimucgen kembéséman? Yesunén melemma zéyec; Gi ni kemman imuhucgen deguc ménda méndac némbéséman, néñ bianjuc méndac némbéséman.

³⁷ Zéyu Peteronén yomuhuc qesiyec; Min Kewu némac ninjac gi hia méndac gémmañ ac séc qahac wanzac? Ni guac ninjac kekecna waizua.

³⁸ Yesunén melemma ézéyec; Gi hélacnec nuac ninjac kekecga waiwéséman? Hélacnec téngén gézéwa ninja; Kuruc ménda qarunec hatac haréwéc nuac nin ménda nimmizua zéwéséman.

14

Yesunén tohotoho ichéra meseli énécmiyec.

¹ Ewa biri ménda wammu. Anutu ninzéngéma ni momacnec ninzéngé némmu.

² Nuac Manjocnawac amaiguc ama qeria sasala hezac. Qahac wambacnec bec énézéwinec. Ni amagina mindiniman zé kemman.

³ Kemma onac ama durgina mézézéngéma lilingéma hama onagicba kemma ni kecanzua imuhucgen niguc kecbin.

⁴ Ini hénac ni kenzua imi hia ninzu.

⁵ Imuhuc zéyu Tomanén qesimiyec; Min Kewu, gi dimuaru kembéséman imi ménda ninjin imuac dimuhuciguc hénac imi nimbin?

⁶ Yesunén melemma zéyec; Ni hénac imi zéma ac hénac imi zéma kekec imi wanzua. Imuac nuarunec qahaciguc ménénén mén Manjocnawac hia ménda hamac.

⁷ Ni ninnéñanzuiguc imi nuac Manjocna momacnec nimmimu. Degucmuacnec ini nimmima héndaczu.

⁸ Wanu Filiponén zéyec; Min Kewu, Manjoc nénézéna hénac iminén sécgé nénécmimac.

⁹ Yesunén melemma zéyec; Filipino, ni suginaiguc nalé horua sécya kecanzua, wanu ni ménda ninnéñanzu? Mén ni néñeciguc Manjocna momacnec héñec. Wanu dimuhuciguc Manjoc nénézéna hénac zézan?

¹⁰ Ni iwac qeriaiguc i nuac qerinaiguc keczac imi gi ménda ninzéngézan? Ac énézéanzua imi nuac ewa sinna igucnec qahac imi Manjoc nuac qerinaiguc kecm eneya aiyac meanzac iwarunec.

¹¹ Ni Manjocac qeriaiguc kecm Manjocnén nuac qerinaiguc keczac zéwa ninzéngé néñjic. Ninjic ménda sécgéyu, aina ninjac kilén ninzéngé néñjic.

¹² Hêlacnec ténjgên énézéwa ninjic, ni Manjocnawac kemman imuac nin méjnénj mén ni ninzénjgê nénzac imi acguc ai meanzua imuhucya hia memac. Wañu inén iwawai ni meanzua imi ogicma memac.

¹³ Nuac qaciguc némac iwawai ninjac qesigic wamma meénécimmanj. Imuhuc wamba Nanawac qaraiguc Anutu mepésimu.

¹⁴ Nuac qaciguc némac iwawai ninjac ni qesinéngic wamma meénécimmanj.

¹⁵ Ini nuac goina héinénzuiguc nuac hêna ac imi méndacmu.

¹⁶ Ni Manjoc qesimiwa onac Héipuc ic ménj méli énécmiyu hama iniguc tetcgia qahac kecmac.

¹⁷ Imi mia ac hélawac Uña, baecnénj i nimmac me hémmacac séc qahac imuac ninj baec icnénj i ménda késamacac séc. Wañu i iniguc kecmama qeriginaiguc kecanzac imuac ninj ini i nimmizu.

¹⁸ Ni ini gupanj merac ésécnec ménda wai énécmimanj. Ni onaru hamanj.

¹⁹ Wañu nalé hotonjadac tecgéyu baec icnénj ni méndagucnec némmu. Wañu ni kekecnaguc kecanzua. Ini acguc kekecginaiguc kecmu imuac ninjac ini ni némmu.

²⁰ Nalé imuhucgenj enenj ni Manjocnawac qeriaiguc kecba ini nuac qerinaiguc kecgic nenj onac qeriginaiguc keczua imi ninjasarimu.

²¹ Méjnénj mén nuac hêna ac angénj tima tohozac iminénj nuac goina héizac. Wañu méjnénj mén goina héinénzac imi Manjocnanénj iwac goiya héimimac. Wañu ni imuhucyanec iwac goiya héimima nena ézéwa némmac.

²² Yudanénj (Yuda Karioto qahac) ézéyec; Mij Kewu némac ninjac baec ic ionac qahac, nêj nonacnec sac nénézéna hémmbij?

²³ Yesunénj melemma ézéyec; Méjnénj mén nuac goina héizaciguc imi inénj nuac ac tohoyu Manjocnanénj iwac goiya héimiyu niri iwaru hama iwac qeriaiguc amanira mema i guc kecbij.

²⁴ Méjnénj mén nuac goina ménda héizac iminénj nuac ackuazéc imi ménda tohomac. Wañu nuac ackuazéc ini ninjanzu imi nena qahac, nêj méj nêjêc Manjocna iwac ackuazéc wanzac.

²⁵ Iniguc tacmanec ac yomi énézézu.

²⁶ Wañu Manjocnénj nuac qaciguc Héipuc icgina, Uña Téréya méliyu mamac. Inénj hama iwawai moczon ku énécmima ac énézézu imi moczon héiqeli énécmimac.

²⁷ Luac onac muru wai énécmiwa iniguc he énécmimac. Nena luac énécmizua. Ni énécmizua imi baecnénj énécmianzac imuhucya qahac. Imuac ninjac ewa qeriginanénj ménda yéwérimac. Wañu zénéngina ménda hirimac.

²⁸ Bec yomuhuc énézéwa ninzu; Ni kemmaguc onaru lilingéma hamanj. Nuac Manjocnawac kuha imi nuac kucna ogiczac imuac ninjac ini goina héinénzuiguc ni Manjocnawac muru kemmanj imuac ségiségi wambunec.

²⁹ Kecma andiaiguc hicniyu ninzénjgê némmu ninjac deguc haka imi ménda hicniyunec énézézu.

³⁰ Baecac kuc minjanénj hazac imuac ninj ni iniguc nalé horua ac ménda zémanj. Wañu iwac kucya imi nuac kucna ogicmacac séc qahac.

³¹ Wañu baec icnénj ni Manjocna goiya héimianzua imi ninjtegicmu ninjac ni Manjocnanénj nêzéyec séciguc iwawai wanjanzua. Hagic waima kenni.

¹ Ni waiñ ic hêla, wañu nuac Mañgocna imi ai ic wanzac.

² Inêñ hawana mênjac mên hêla ménda haianzac imi moczon qericanzac, wañu hawana mênñêñ mên hêla haianzac imi séc mên sasala haimacac niñ tanhêrêrêñ memianzac.

³ Ini imi ackuazéc ênézêzua iminêñ bec tanhêrêrêñ meénécimizac.

⁴ Nuac qerinaiguc kecgic onac qeriginaiguc kecmañ. Hawa mênñêñ waiñ ic uraiguc ménda mékétamaciguc eñeyanec hêla haimacac séc qahac. Imuhucyanec nuac qerinaiguc ménda kecmuiguc ini acguc hêla haimuac séc qahac.

⁵ Ni imi waiñ ic ura ini imi hawahécna. Mênñêñ mên nuac qerinaiguc keru ni iwac qeriaiguc kecba imi hêla sasala haimac. Wañu ini ni qahaciguc iwawai mên wammuac séc qahac.

⁶ Mênñêñ mên nuac qerinaiguc ménda keczaciguc ic hawa éséc metecgêma giliyu dokuya zicgêmac. Wañu ic hawa imuhucya imi tocgêma gericiguc giliyu zemac.

⁷ Ini nuac qerinaiguc kecgic nuac ackuazéc qeriginaiguc hezaciguc imi iwawai mên niñac wamma zéwelecgcic imi niñénécmiwa memu.

⁸ Ini hêla sasala haimu iminêñ nuac Mañgocna edamuya mihicñi mimac. Wañu ini nuac tohotoho ichécna wammu.

⁹ Mañgocnêñ nuac goina héinéñanzac imuhucyanec neñ onac goigina héianzua, imuac niñ goi héihéi imuac qeriaiguc kecmu.

¹⁰ Neñ Mañgocnawac hêna ac méndacma iwac goi héihéiya qeriaiguc kecanzua imuhucyanec ini nuac hêna ac méndacmuiguc nuac goi héihéina qeriaiguc kecmu.

¹¹ Nuac ségiségi imi qeriginaiguc heyu onac ségiségi imi kuaya qe-salecgêmac niñac ac imi ênézêzua.

¹² Nuac hêna ac imi yomi mia; Neñ onac goigina héiénécmanzua imuhucyanec ini eñaoec goigina héiamumu.

¹³ Ic mênñêñ alahêra méra ênécmimañ zé efima humumac imi iwac goi héihéiya imi eñeña yanda. Goi héihéi mênñêñ imi ogimacac séc qahac.

¹⁴ Hêna ac ênézêzua imi tohoma wammuiguc ini nuac alahécna téngêñ wammu.

¹⁵ Welen qeqenêñ iwac miñina némac ai meanzac imi ménda zéyu niñanzac imuac niñ ni onac niñac welen qeqe hécna ménda zêma imuhuc ménda unurumañ. Ni iwawai Mañgocnawac murunec niñi imi moczon ênézêwa nindacgcic imuac niñac onac niñ alahécna zêma unuruzua.

¹⁶ Eneñ ni ménda népésigic, nêñ neñ ini ênépésiysi. Imi mia ini hêla hémbénaña heheya haima nuac qaciguc Mañgoc imuac me imuac qesigic ênécmiyu késamu niñac kumu ênécmiyi.

¹⁷ Hêna ac youmi ênécmizua; Eñaoec goigina héiamumu.

Yesu hazéc wammigicac tohotoho ichêra momacnec hazéc wañ ênécmimu.

¹⁸ Baec icnêñ hazéc wañ ênécmimuiguc walac ni hazéc wañ nêngic imi niñtegicmu.

¹⁹ Ini baecac buña wambunec imi baec icnêñ ionac buña wañgic goigina héi ênécmiwunec, wañu ini ionac buña qahac. Wañu ini baecarunec gési ênécmiyi imuac niñac baec icnêñ hazéc wañ ênécmianzu.

²⁰ Ac zêzua yomi nimma nimma kecmu; Welen qeqe ic mênñêñ miñina ménda ogicmac. Ni hazéc wañ nêngiciguc ini imuhucyanec wañ ênécmimu.

Wañu nuac ackuazéc nimma tohogiciguc onac ackuazéc imuhucyanec nimma tohomu.

²¹ Méréneñ méli néhec imi ménda ninzu imuac niñac ieneñ nuac qacna niñac iwawai imi moczoñ wañ énécmimu.

²² Neñ ionaru ménda mama zéauwinec imi ieneñ képésicgina qahac kecwunec. Wañu deguc képésicgina niñac acgina zésolarñimuac séc qahac.

²³ Méñnéñ méñ ni hazéc wañ néñzac imi Mañgocna momacnec hazéc wammizac wammac.

²⁴ Ni sugcinaiguc iwawai ic tosaraneñ ménda memeyawac séc imi ménda mewinec imi ieneñ képésicgina qahac kecwunec. Wañu ieneñ Mañgocna zéma ni momacnec nírícma hazéc wañ nérécmizu.

²⁵ Ieneñ hénia qahaciguc ni eñ hazéc wañ néñzu, imuhuc hénia aciguc ogic hezac imi héla wammacac niñ imuhuc wanzu.

²⁶ Onac Héipuc ic méñ Mañgoc arunec mélimiwa hamac. Imi mia ac hélawac Uña Anutu arunec mama haanzac iminéñ héipucna wañ némmac.

²⁷ Ini hénihénia igucnec niguc kecgcac keczu imuac niñ ini acguc nuac héipucna wañ némmu.

16

Baec icnéñ hazéc wañ énécmimu.

¹ Ini ménda qonzon tongému niñac imuhuc énézéyiac énézézu.

² Ieneñ Anutuac héniaorñ sugcina igucnec nesi énécmigic mamu. Nalé méñ hayu imuaru ieneñ ini unuma Anutuac welen qeqe ai meziñ imuhuc zéma nimmu.

³ Ni me Mañgoc ménda niñnércmizu imuac niñac haka silic imuhucya wañ énécmimu.

⁴ Naléya hayu, O Miñ Kewunéñ youmi nénézéyu niñiñ zéma niñyacgému niñac ac imi énézézu. Iniguc keri imuac niñac hénihéniaiguc ac yomi ménda énézéyi.

⁵ Degucmi ni méli néhec iwac muru lilingéma kemman zéwa onarunec méñnéñ méñ; Dimucgeñ kembésémañ, zéma ni ménda qesinéñzu.

⁶ Wañu ac imuhucya imuhucya énézéwa qeriginaiguc ewa biricnéñ sécgzac.

⁷ Wañu ac héla zéwa niñgic; Ni ménda kombinec imi onac muru Héipuc ic ménda hawacnec. Wañu ni kemmaniguc nenaoc onac muru i méliwa hamac. Imuac niñac ni wai énécmima kemman imi onac hiagina niñac.

⁸ Inéñ hamac nalé imuaru képésic zéma haka solañ zéma gésigési imuac mia baec séc icembac zéqindiñi ac wañ énécmimac.

⁹ Képésicgina niñac zéma ni ménda niñzéñgé néñzu imuac ara zéénécmimac.

¹⁰ Haka dindiña niñac zéma ni Mañgocnawac emba ini muñguc ménda némmu imuac énézémac.

¹¹ Wañu gésigési niñac zéma baec yomuac kuc miñina saecyaguc zémiyec imuac énézémac.

¹² Ni iwawai sasalawac ara henénzac, wañu deguc énézédacba hia bisiqatén wammucac séc qahac wammac.

¹³ Ac hélawac Uña téreyanéñ hamac nalé imuaru inéñ ac hélaiguc ini héihéré énécmimac. Inéñ eñeya ewa siñiguc ménda zémac, néñ ac niñanzac imi zéma iwawai andiaiguc hahaya imuacnec sac énézémac.

14 Inéj ackuazéc nuarunec imi mema énézémac imuac niñ inéj edamuna mihicji némmac.

15 Iwawai Manjocarú hezac imi moczoñ nuac, imuac niñ Uña Téréyanéñ ackuazéc nuarunec imi mema énézémac imuhuc zézuá.

16 Ini nalé hotoñadac tacma ni ménda némmu duña nalé herec ménda keñu muñguc ni némmu.

17 Imuhuc zéyu tohotoho ichéra tosara ieneñ eñaoñec qesiamugic; Ni Manjocñawac kemmanñ imuac ni nalé hotoñadac tacma ménda némmu, néñ duña nalé herec ménda keñu muñguc némmu imuhuc nénézézac ac imuac hénia imi dimuhuc?

18 Imuac ieneñ zégic; Nalé hotoñadac zézac imuac hénia imi némac? Nini ac zézac imi ménda niñasarizñ.

19 Yesunéñ ieneñ qesimiwiñ zé wanzu imi nimma énézéyec; Ini nalé hotoñadac ménda némmu, néñ duña nalé herec ménda keñu muñguc némmu zéwa ac imuac mia eñaoñec qesiamuma keczu?

20 Hélañec téngéñ énézéwa niñgic; Ini siacma ewa biric wammu, néñ baec séc ic embac ieneñ ségiségi wammu. Ini ewa biric wammu, néñ ewa biricgina néñ meñeñu ségiségigina wammac.

21 Merac memeyawac naléya ducñiyu embacnéñ qenzeñ manzeñ qemac, néñ merac imi hicñiyu merac qelia méñ baeciguc hicñizac imuac ségiségi niñac qenzeñ manzeñ imi eluñ qemac.

22 Imuhucyanec deguc ewa biric imi onaru hezac, néñ muñguc inicha ewagina ségiségi wañu ségiségi imi méñnéñ méñ onagicmacac séc qahac wammac.

23 Nalé imuaru ini iwawai méñ niñac ménda qesinémmu. Hélañec téngéñ énézéwa niñgic; Iwawai imuac me imuac nuac qaciguc qesigic Manjocnéñ énécmimac.

24 Éréma kecma nuac qaciguc iwawai méñ niñac ménda welecanzu. Néñ welegic énécmiyu onac ségiségi imi sécgémac.

25 Séséc aciguc ac youmi énézézua, néñ nalé méñ hamac imuaru Manjocac zémanñ zé séséc ac ménda zéma bénzénanec zéasari énécmimanñ.

26 Nalé imuaru nuac qaciguc welecmu. Ni onac niñ wamma Manjocarú welecmanñ imuhuc ménda énézézua.

27 Imi mia yomuac niñac, ini nuac goina héinémma ni Anutu arunec hayi imi ninzénégic imuac niñ Manjoc eñeyaoc onac goigina héiéncmimac.

28 Ni Manjocarunec mama baec yomuhucgeñ hayiac muñguc baec yomi waima Manjocarú kemmanñ.

29 Zéyu tohotoho ichéra ieneñ zégic; Degucmi séséc ac ménda zéma bénzénanec zéasarizñ.

30 Gi iwawai moczoñ niñasarianzanñ imuac niñ méñnéñ méñ ménda qesigéñunec ac bakia zéanzanñ imi deguc niñtecigicma gi Anutu arunec hanec imi ninzénégé génziñ.

31 Ini degucdacmi ninzénégé nénzu imuhuc zéma Yesunéñ melemma zéyec.

32 Wañu naléya hayu ini wainémma tuima kendagic ni momacguc kecmanñ. Wañu nalé imi bec hazac. Wañu nenacñec qahac, Manjocnéñ niguc kecmaç.

33 Nuac qerinaiguc ini ewa bénzénginaguc kecmuac niñ ac imuhucya imuhucya énézézua. Wañu baec yomuac qeriaiguc zérabéra nimmu. Wañu ewa bénzén kecmu, ni baecac kuha imi ogicdaczuá.

17

Yesuněj enjeya niñac welerec.

¹ Yesu ac imi zétecgéma kicya kurumenjiguc hima yomuhuc welerec; Manjoc, nalé imi bec hazac. Nanja edamuya mihicnji mina, Nanjaněj gi edamuga mihicnjigémmac.

² Ic embac geñgaoc minec imi moczoñ yanda kekec hémbénaña énécmimac niñac baec séc ic embac moczoñ galeñgé énécmimiawac qac buña imi minec.

³ Anutu héla momacguc gi zéma guac mélimimia Yesu Kristo niñéréc mimia iminěj kekec hémbénaña wanzac.

⁴ Ni ai memañac zé nénnec imi bec metecgedacma baeciguc gi edamuga mihicnjigénzua.

⁵ Manjoc, baec kurumenj ménda hicñiyec nec giguc edamuna kesa keri imi degucmi kicgaiguc némma edamuna mihicnji némma.

Yesuněj tohotoho ichéra ionac niñ welerec.

⁶ Baecarunec ic embac nénnec ionaru ni qac buñaga zéau énécmizua. Ieneñ imi guac buña, wañu ni nénnec. Wañu ieneñ guac ackuazécga imi tohoanzu.

⁷ Wañu ieneñ iwawai moczoñ gi ni nénnec imi guac murunec hayec imi deguc niñzu.

⁸ Ackuazéc nénnec imi énécmidacba késadaczu. Imuac ni guarunec hayi imi hélac nec niñasarima geñ méli nénnec imi niñzégézu.

⁹ Ni ionac niñ welecza, wañu baec séc ic ionac niñac qahac, néñ ic embac nénnec ionac niñac welecza. Imi mia yomuac niñ, ini imi guac buña.

¹⁰ Ic embac nuaru hezac imi moczoñ guac. Wañu ic embac guaru hezac imi moczoñ nuac. Wañu ionarunec edamuna hanéñu mezua.

¹¹ Ni baeciguc nalé komodia méñ ménda kecmaj. Wañu ieneñ imuarunec kegcic ni guaru hamañ. Manjoc Téréya, Nekañ momacguc keczic éséc nec ieneñ momacguc wammu niñac qacga nénnec iminěj añgén tiénécmiwésémañ.

¹² Ni iniguc kecmaj guac qacga nénnec iminěj añgén tiénécmi. Wañu sugina iguc nec méñnéñ méñ kisikiyoñ ménda mihicnjigic, néñ hena ac héla wammacac niñ méñ kisikiyoñac buña wañec inéñ nec sac kisikiyoñ mihicñiyec.

¹³ Wañu degucmi ni guac hazua. Nuac ségiségina iminěj ionac qeriginaiguc sécgémac niñac ac youmi baec yomuhucgeñ gézézua.

¹⁴ Ni guac ackuazéc imi énécmiwa, ni baec séc ic ionaru ménda toroqe énécmima kecanzua éséc nec ieneñ acguc ionaru ménda toroqe énécmima kegcic baec séc ic enej hazéc wañ énécmizu.

¹⁵ Baec yomuhuc geñ nec énépésiwésémañac niñ ménda welecgénzua, néñ biria iguc nec añgén tiénécmiwésémañ niñac gézézua.

¹⁶ Ni baec yomuac buña qahac éséc nec ieneñ baec yomuac buña qahac.

¹⁷ Guac ackuazécga iminěj ac héla wanzac. Ac héla iminěj météré énécmi.

¹⁸ Geñ ni baec ic suginaiguc méli nénnec éséc nec neñ i baec ic suginaiguc méli énécmizua.

¹⁹ Ac hélanéñ météré énécmimacac niñ ionac niñ wamma ni nena météré amuzua.

Yesunéh ninzéh ninzéh ic ionac niñac welerec.

²⁰ Ni ionac niñac sac ménda welecua, néñ ackuazéc énézégic nimma ninzégé némmu ionac niñac momacnec welecgénua.

²¹ Manjoc gi nuac qerinaiguc keca ni guac qerigaiguc kecua imuhucyanec ieneñ momacguc wamma nekan qeriniraiguc kegcic baec séc ic ieneñ gi ni méli nénec imi ninzéhégmu.

²² Niri momac keczic imuhucyanec ini momacguc wammu niñac ni edamuna nénec imi ionac énécmizua.

²³ Ieneñ momacguc téngéh wamma kecmu niñac neñ ionac qeriginaiguc kecha geñ nuac qerinaiguc keca. Imuhuc wanzic baec séc ic embac ieneñ geñ ni méli nénnu hayi imi zéma nuac goina héinéñanzañ ésécnec ionac goina héi énécmianzañ imi héntecgicmu.

²⁴ Manjoc, ic embac geñ nénec ieneñ ni dimucgeñ kecan imuhucgeñ niguc momacnec kecmuac niñ wanzua. Imuhucgeñ baec kurumen ménda heyunec nuac siñ niñanzañ imuac niñ edamuna mihicñi nénec imi momacnec hémmu.

²⁵ Manjoc, nuac solañ minjina, baec séc ic embac ieneñ ménda niñgénzu. Wanju neñ gi niñgémba tohotoho ichéca ieneñ geñ ni méli nénec imi niñzu.

²⁶ Neñ guac qac buñaga measari énécmiwa niñgéhzu. Ai imi memañac toroqema mewa guac siñga nuac muru hezac iminéñ ionac muru hemac. Wanju ni acguc ionac qeriginaiguc momacnec kecan.

18

Oliwa aiiguc Yesu késagic.

¹ Zéweleru tecgéyu tohotoho ichéra iniguc baec imi waima Kidoron doku gericma kenjic. Néwécgeña imuaru oliwa ai heyu Yesunéh tohotoho ichéra iniguc imuac qeriaiguc kereñjic.

² Yesunéh ai imuhucgeñ tohotoho ichéra iniguc tocgéañjic imuac niñ Yuda Isikarioto Yesu andé qemiyec inéh ai imi niñec.

³ Imuac hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ieneñ ai ichéra tosara méli énécmigic Yudanéh ai ichéra imi zéma yaré ic tun onagicma ionac hénu meénécmiyu ieneñ kifa zéma lambe zéma yaréac iwawai késama imuaru hagic.

⁴ Yesunéh iwawai hicñimimac imi bec moczoñ nindacma ionaru kemma qesiénécmiyec; Ini mérac hoczu?

⁵ Ieneñ melemma zégic; Yesu Nazaretenec iwac. Yesunéh melemma zéyec; Ni imi mia. Wanju andé qeqe ic Yuda Iskarioto i acguc iniguc momacnec nañjic.

⁶ Wanju Yesunéh, Ni imi mia, zéyu ieneñ andé andé kemma baeciguc mama unuyec.

⁷ Yesunéh muñguc qesiénécmiyec; Ini mérac hoczu? Zéyu zégic; Yesu Nazaretenec iwac.

⁸ Yesunéh melemma énézéyec; Ni imi mia zéma bec énézézua. Imuac ini ni hocnéñzuiguc ic tosara youmi waigic kemmu.

⁹ Imi mia, Gi nénec imuacnec méñ ménda méwétécgéwa sohozac, zéyec ac imi hénu wammacac niñac imuhuc zéyec.

¹⁰ Simon Petero souyagucnéñ sou imi héréma hofac oo ic eneñawac ai merac méñ qema gezawa héiyaiguc heriru mayec. (Ic iwac qara imi Malko.)

11 Yesunéh Petero ézéyec; Souga usuyaiguc tina. Sokoc Man̄gocnén nējec imi ni ménda neman̄ac zé nin̄zan̄?

Yesu wagicma Anasi iwac ken̄gic.

12 Yaré ic tun̄ onac taséhécgina zéma ionac galen̄gina zéma Yuda ic ionac ai ic ienen̄ Yesu késama dérécgégic.

13 Dérécgéma wagicma walac Hanasi iwaru ken̄gic. Wan̄u Anasi imi Kayafa yawun̄ imuhucgen̄ hofac oo ic en̄en̄agina kerec iwac yéféya.

14 Kayafa iminén̄ mia becnec yomuhuc zéma Yuda ic zémindin̄i énécmiyec; Ic momacgucnén̄ ic embac sasala onac nin̄ humumac iminén̄ hia wambac-nec.

Peteronén̄ Yesu qaecgé miyec.

15 Simon Petero zéma Yesuac tohotoho icya mén̄ Yesu méndaroc. Tohotoho ic mén̄ imi hofac oo ic en̄en̄anén̄ nim̄mian̄ec imuac nin̄ kemma moczon̄ Yesuguc iwac somben̄iguc en̄oc.

16 Wan̄u Peteronén̄ demin̄ séngan̄gen̄ nagu kuayaiguc nan̄ec. Nan̄u dun̄a ai merac mén̄ hofac oo ic en̄en̄anén̄ nim̄miyec inén̄ kemma awiawi embac mén̄ naguiguc nan̄ec imi ézéma Petero wagiru demin̄ qeriaiguc éréyoc.

17 Awiawi embac naguiguc nan̄ec iminén̄ Petero qesima zéyec; Gi ic imuac tohotoho icya mén̄ me qahac? Zéyu Peteronén̄ zéyec; Ni qahac.

18 Ama san̄gen̄ qeyu welen̄ qeqe ic tosara zéma ai ic ienen̄ geric higic zeyu lelecgéma zonemma nan̄gic Petero i acguc in̄iguc momacnec geric zonemma nan̄ec.

Hofa oo ic en̄en̄anén̄ hénia nimman̄ zé Yesu qesimiyec.

19 Hofac oo ic en̄en̄anén̄ iwac tohotoho ichéra ionac zéma ac ku énécmiyec imuac Yesu qesiyec.

20 Yesunén̄ yomuhuc melemma zéyec; Ni baec séc ic onac winin̄u énézéan̄i. Ni nalé séc azoazoro amaiguc me ocmun̄ téréyaiguc zéwa Yuda ic acguc moczon̄ haan̄gic. Ni sasan̄giaiguc ac mén̄ ménda zéyi.

21 Imuac némac nin̄ac qesinén̄zan̄? Ic embac gezac qema nin̄an̄gic imi onac muru acna qesiéncmina. Némac ac zéan̄i imi ienen̄ nin̄zu.

22 Ac imuhuc zéyu ai ic mén̄ hosuraiguc nan̄ec iminén̄ méra tawéyanén̄ otoma zéyec; Héna imuhuc mia hofac oo ic en̄en̄a ara melemma zézan̄?

23 Wan̄u Yesunén̄ zéyec; Ac mén̄ késpedesraguc zézuaiguc késpedesira imuac zéauna. Wan̄u ni ac héra zézuaiguc némac nin̄ac nuzan̄?

24 Imuac Hanasinén̄ Yesu qatéma hésayaguc méliyu hofac oo ic en̄en̄a Kayafa iwac muru ken̄gic.

Peteronén̄ mun̄guc mun̄guc Yesu qaecgé miyec.

25 Simon Peteronén̄ gericiguc zonemma nan̄u tosan̄anén̄ qesima zégic; Gi acguc ic imuac tohotoho ic mén̄ me qahac? Wan̄u Peteronén̄ Ni qahac zéma héra qaecgéyec.

26 Wan̄u hofac oo ic en̄en̄awac ai merac mén̄, Petero gezawa herirec iwac sac tasia mén̄nén̄ Petero yomuhuc zéyec; Gi eri aiguc i guc kerac ni ménda iriczua me?

27 Wan̄u Petero mun̄guc, Qahac! zéma héra qaecgéyu nalé sosola ménda wan̄u kuruc qarec.

Yesu Pilato wésiaiguc nan̄ec.

²⁸ Ama giangianjac Yesu wagicma Kayafawac ama kewuya imuac demin qeriaiguc kereنجic. Wanju Yuda ic ienen ménda mezapi qeamuma nagu sacyaguc ogicma kenنجic imuac kendon nene térya imi efima newin zéma baec galeنجac ai amaiguc ménda enنجic.

²⁹ Imuhuc wanنجic Pilatonén yacma sénganنجen ic embac ionac muru hinjacma qesiénécmiynec; Ic youmi némac hénia ninjac késama hazu?

³⁰ Zéyu zégic, I biria ménda wambacnec imi guaru ménda wagicma hawinنجec.

³¹ Zégic Pilatonén énézéyec; Enjaoc wagicma kemma enan hénia aciguc gésimigic. Zéyu Yuda ic ienen zégic; Nini ic mén qehumuwinjac kuc bunja ménda késa keczin.

³² Haka imuhucya imi Yesunén eneyaoc dimuhuc humumac imuac ara zéyec imi héra wammac ninjac hicniynec.

³³ Pilatonén munنجuc baec galeنجac ama kewuya imuac qeriaiguc emma Yesu qaru enu qesimiynec; Gi Yuda ic ionac ic kewu me?

³⁴ Wanju Yesunén dunja qesimiynec; Qesiqesi imi genjacarunec me ménén nuac ninjac gézézu?

³⁵ Zéyu Pilatonén melemma zéyec; Ni Yuda ic me? Guagicma nuac muru hazu imi genja hénanin hécga zéma hofac oo ic kiwahécga imi enen. Gi némac haka wanنجec?

³⁶ Wanju Yesunén yomuhuc zéyec; Nuac hénجالen ama arenja yandana imi baec yomuacnec qahac. Nuac hénجالen ama arenja yanda imi yomuacnec wambacnec imi nuac welen qeqe hécnanén angén tinémma yaré qegic Yuda ic ienen ménda népésiwunec. Wanju deguc nuac hénجالen ama arenja yanda imi baec yomuacnec qahac.

³⁷ Imuhuc wanju gi ic kewu qahac me? Imuhuc zéma Pilatonén qesimiyu Yesunén zéyec; Gi nuac ninjac Ic Kewu zézan imi hélacnec. Ni imuac ninjac baec yomuaru hicniyi. Ac hélawac héipuc wamman zéma mayi. Imuac ic mén ac hélawac bunja kezcaciguc imi nuac ewana nimmac.

³⁸ Zéyu Pilatonén qesiynec; Ac héra imi némac? Imuhuc qesimaguc munنجuc sénganنجen Yuda ic ionac muru hinjacma yomuhuc énézéyec; Iwaru késpedes mén ménda mihicnijua.

³⁹ Naguc sacyaguc ogicma kenنجic imuac kendon séc hésa ic momacguc hulac énécmianji imi onac hakagina. Imuac Yuda ic onac ic kewu imi hulacmiwa hama ninjac wanju me qahac?

⁴⁰ Zéyu munنجuc qacma zégic; Qahac! Ic imi qahac! Barabawac wanjin! Wanju Baraba imi mia kaiziliwen ic zéma kowu nene.

19

Pilatonén Yesu iciguc qemuac zétecgéyec.

¹ Wanju Pilatonén Yesu wagicma hihilocnén qeyec.

² Wanju yaré ic ienen hésa waiyagucnén ic kewuac opoc mén mizima orucyaiguc héimima yaréac maleku quoc quocgia héimigic.

³ Héimigic tecgéyu wésiaiguc hama zégic; Ohec wahec, Yuda ic onac ic kewu. Imuhuc zéma méra tawéginanén otogic.

⁴ Wanju Pilatonén ménucnec sénganنجen hinjacma zéyec; Ninzu, ni késpedes mén ménda mihicnijua imi nimmu ninjac ic imi onac muru wagicma mazua.

⁵ Yesu maleku qouc qoucgia zéma opoc waiyaguc mama nanju Pilatonén énézéyec; Hénjic, ic youmi.

⁶ Zéyu hofac oo ic kiwahécgina zéma ai ic ienen i hémma qacma, Ic héngeña wéndaraiguc qena! Ic héngeña wéndaraiguc qena! zégic. Zégic Pilatonén zéyec; Ni késpedesya mén mända mihiçizua imuac enjaoc wagicma kemma ic héngeña wéndaraiguc qegic.

⁷ Wanju Yuda ic ienen melemma zégic; Nonac muru hénac ac he nénécmizac. Inén, Ni Anutuac Nanja zéyec imuac nin hénac acnina tohoma wammini i humucac bunja wanzac.

⁸ Pilatonén ac imi nimma zénénja munjuc yanda hiriynec.

⁹ Pilatonén munjuc baec galeñac ama kewuya imuac qeriaiguc emma ézéyec; Gi dimuacnec? Zéyu Yesu ac kitiwa mén mända zéyec.

¹⁰ Wanju Pilatonén munjuc qesimiynec; Gi nuac ac bakia mända melembéseman? Ni hulacgéman zé hía hulacgéman wanju Ic héngeña wéndaraiguc guman zé hía gumanac séc kuc bunjana imi henénzac imi gi mända ninjasarizaj?

¹¹ Zéyu Yesunén melemma zéyec; Ounec mända génuiguc kuc bunaganén mända nogicmac. Imuac nin ic mén népésima guac muru haiyec iwac késpedesya imi guac késpedesga ogicma kunen yanda wanzac.

¹² Ac imi zéyu nimma Pilatonén Yesu dimuhuc hulacmiyu kemmac imuac hénaya horec. Wanju Yuda ic ienen yomuhuc zéma qacmanec nanjic; Gi ic imi waina mama hamaciguc gi Kaisawac alaya qahac. Ménén mén eneya ninjac Ni ic kewu zémac imi Kaisawac hazécya wammac.

¹³ Pilatonén ac imi nimma Yesu wagiru somben hocnén haigic hoturuyec imuhucgen hingacma gésigési tataciguc tarec. Séngagen somben imuac qara imi Hebiraio aciguc Gabata.

¹⁴ Oranj imi nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendor wammac, deguc imi imuac zérénqérén naléya, wanju kaiwe kiwa bec gumpiti wanju Pilatonén Yuda ic yomuhuc énézéyec; Hénjic, onac ic kewu.

¹⁵ Zéyu qacgic; Wagicma kenna, wagicma kenna. Ic héngeña wéndaraiguc qena. Zégic Pilatonén qesiénécmiynec; Ni ic kewugina ic héngeña wéndaraiguc qeman? Zéyu hofac oo ic kiwahécgina ienen zégic; Ic kewunina imi Kaisa, mén mända keczac.

¹⁶ Tetecgiaiguc Pilatonén ic héngeña wéndaraiguc qemu ninjac oporec.

Yesu ic héngeña wéndaraiguc qegic.

Oporu yaré ic enen Yesu wagicgic.

¹⁷ Yesunén eneyaoc ic héngeña wéndara huama baec bonja mén qara Orucsic (Hebiraio aciguc Golgota.) imuhucgen kenjec.

¹⁸ Imuhucgen Yesu ic héngeña wéndaraiguc qegic. Wanju i guc ic éréhéc momacnec uruma néwéc néwéc hai érécmigic nanjic Yesu imi sucgiraiguc nanjec.

¹⁹ Pilatonén kiwi mén oma ic héngeña wéndara qahaiguc qeyu heyec. Wanju yomuhuc ooyawac heyu olongic; Yesu Nazareteneç, Yuda ic onac ic kewu.

²⁰ Baec Yesu qegic nanjec imi ama arenja yanda hosuraiguc heyec imuac nin Yuda ic sasalanén kiwi imi olongic. Wanju kiwi imi Hebiraio ac zéma Latin ac zéma Girik aciguc ogic heyec.

21 Waŋu Yuda ic ionac hofac oo ic kiwahécgina ienen hama Pilato getalimima zégic; Yuda ic ionac ic kewu imuhuc ménda oma, Ic yomi zézacnéŋ; Ni Yuda ic onac ic kewu, imuhuc owéséna.

22 Zégic Pilatonéŋ melemma zéyec; Némac ac ozua imi neŋ imuhuc ozua.

23 Yaré ic enen Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic naŋu malekuya mema méndéŋgic kembon qahac waŋu sécgina momac momac késagic. Maleku geria mén heyec imi toroya qahac. Ounec hénima héigic emu hiŋgacma tecgéyu usuya momacguc waŋec.

24 Imuac niŋ ienen eŋaoc yomuhuc eminiŋgic; Yomi ménda muzuracgéni taru mérac wammac imi sumbic néma hénni. Haka youmi kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac imi héra wammacac niŋ hiŋjiyec; Ienen malekuna sugginaiguc méndémma késagic. Waŋu nuac malekuna késawiŋ zéma sumbic négic. Yaré ic ienen waŋgic imi, imi mia.

25 Waŋu Yesuac ic héŋgeŋa wéndara hosuraiguc nengocya zéma nengoc komocya zéma Klopawac iniŋa Maria zéma Makdala Maria enen naŋgic.

26 Yesunéŋ nengocya zéma tohotoho icya mén siŋ nimmiŋaŋec imi ho-suraiguc naŋic iricma eŋeya nengocya ézéyec; Embac hénna guac naŋga imi.

27 Waŋu iwac tohotoho icya ézéyec; Hénna, guac nengocga imi. (Nalé imuhuc geŋnec tohotoho icya iminén Yesuac nengocya wagicma iwac amaiguc kemma keroc.)

Yesu humuyec.

28 Imuhuc zéma Yesunéŋ iwawai moczoŋ sécgédarec imi nimma kiwi téréyaiguc ac hezac imi héra wammac niŋac, Owuruŋna qanŋararaŋ qezac, zéyec.

29 Waŋu imuaru kiruŋ mén waiŋ howuragucnéŋ kuaya qeyu tarec. Taru ienen konduŋ kagalic quduŋgéma zoroc susuriaiguc koroma Yesuac kuayaiguc naŋgéŋgic eŋec.

30 Yesu imi nema yomuhuc zéyec; Tecgézac. Imuhuc zéyuguc orucya sicgéma mayu uŋaya waimiyec.

31 Ai meme imi Sabata imuac mambéc naléya, waŋu oraŋ imi Sabata kendorŋ yandayaguc, imuac niŋac qamoc imi ic héŋgeŋa wéndaraiguc imuhuc ménda nammu niŋac Yuda ic ienen Pilato yomuhuc qesimiŋgic; Hénagina sira kuma qamocgina metecgéŋgic mamu.

32 Waŋu yaré ic ienen hama ic éréhé Yesuguc momacnec urugic naŋoc walac ménac hénaya sira kumaguc andiaiguc ménac imuhucyanec kugic.

33 Yesuac hama héŋgic inén bec humuyu hénaya sira ménda kugic.

34 Waŋu yaré ic méŋnéŋ luacyanéŋ iwac maréŋa nézéŋgéyu nalé imuarunec sacya zéma dokuya mayec.

35 Mén kiwanén imi héŋec inén héipucya wamma zézac. Waŋu iwac ac imi hélacnec. Waŋu ac héra zézac imi eŋeyaoc niŋzac. Imi mia ini momacnec niŋzéŋgému niŋac héipucya wanzac.

36 Imi mia kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac imi héra wammac niŋac hiŋjiyec; Sira mén ménda kugic zéŋgémac.

37 Waŋu kiwi téréya mén imi yomuhuc ogic hezac; Ienen i nézéŋgéŋgic iwac kicgina hima hémmu.

Yesu téŋgéŋgic.

³⁸ Yesuac tohotoho ic mên Yosefe Arimataia ama aren yanda igucnec imi Yuda ic ionac bawa yandiyu sangima ninzênggêyec. Inên Yesuac qamora memac ninac Pilato qesiyu Pilatonên oaec zêmiyu kemma Yesuac qamora mema kenjêc.

³⁹ Wanju becnec sinjiaiguc Yesuac muru hayec Nikodemo i acguc haléc mér zêma aloe imi 30 kiloac séc mutulanğéma lelecğéma mema hayec.

⁴⁰ Wanju Yesuac qamora mema Yuda ic ienen qamoc tênggêngic imuac haka mëndacma haléc hémênaguc imi héima héima malekunên osoyoc.

⁴¹ Wanju Yesu qegic imuaru kisi mên heyec. Wanju imuac qeriaiguc banjêc mên qelia ésé oraragic heyec. Imuhucgen qamoc mên mända haigicnec heyec.

⁴² Wanju Yuda ic onac Sabatawac zérênqérên naléya imuac niñ banjêc hosuru heyec imuhucgen Yesuac qamora haiyoc.

20

Yesu humuc igucnec yarec.

¹ Sonda sinjunc ama ewiawac Maria Makdala inên kic suan banjeciguc kemma hénu hoc yanda imi kuaya igucnec qililingégic angéma nanjêc.

² Wanju Simon Petero zêma tohotoho icya mên Yesunên sin nimmianjêc iorac muru usunjêc hama yomuhuc érézêyec; Minj Kewuac qamocya imi kic suan igucnec mema kenjêc. Wanju dimucgen haizu imi mända ninjin.

³ Zéyu Petero zêma tohotoho ic mên ekaocnec yacma kic suan banjeciguc kenjêc.

⁴ Wanju ekawu usunjêc kenjêc tohotoho ic mên imi Petero ogicma focdac kemma bec walac eri kicsuan banjeciguc kendarec.

⁵ Kemma sigéma qeria hénu linên maleku heyu héjêc wanju qeriaiguc mända kerejêc.

⁶ Simon Peteronên mëndacma hama banjêc qeriaiguc kemma hénu malekunec heyec.

⁷ Wanju kereñ orucya osogic imi momacnec kuma lakec haigic maleku qara linên imiguc ekac ekac heyoc.

⁸ Wanju tohotoho ic mên kic suanjiguc walac hayec iminên degucguc keremma hémma ara ninzênggêyec.

⁹ (Wanju kiwi téréyaiguc humuc igucnec qelima yacmac imuhuc ogic hezac imi mända ninjasariyocnec.)

¹⁰ Wanju munjuc lilingéma amagiraiguc kenjêc.

Maria Makdala inên Yesu mihicñjêc.

¹¹ Wanju Maria kic suan banjêc kuayaiguc siacmanec nanjêc. Namma siacma kiwa hiyu ou banjêc qeriaiguc enjêc.

¹² Hima hénu kua meme uña éréhéc malekugira lalac lalacnec qamoc heyec imuaru mênên héniaiguc mênên orucyaiguc taroc.

¹³ Wanju qesimiyoc; Embac némac niñac siaczan? Qesiyic zéyec; Ienen Minj Kewuna mema kenjêc. Wanju dimucgen haizu imi mända ninzua.

¹⁴ Imuhuc zêma lilingéma hénu Yesu imuhucgen nanjêc. Wanju embac inên i imi Yesu imi mända hêntegirec.

¹⁵ Wanju Yesunên yomuhuc qesimiyec; Embac némac niñ siaczan? Gi mérac hoc keczan? Wanju embac inên niñ ai minjina ésécnec wanju

gesimiyeç; Ic kuner* geñ iwac qamora mema kenzaniguc i dimucgeñ haizan imi nézéna kemma mewa.

¹⁶ Zéyu Yesunér zéyeç; Maria. Zéyu nimma muñguc lilingéma Hebiraio aciguc Raboni! zéyeç. (Neñan aciguc kiwi ic.)

¹⁷ Wanu Yesunér zéyeç; Ménda nosina ni Mañgocnawac muru ménda enzuaneç. Dac munahéçna ionac muru kemma yomuhuc énézéna; Mañgocna, onac Mañgocgina momacneç, Anutuna, onac Anutugina momacneç wawanu iwac muru emman.

¹⁸ Zéyu Maria Makdala inér ac suruc imi mema tohotoho ichéra ionac muru keñeç. Kemma ni hélacneç Miñ Kewu hénzua Miñ Kewunér yomuhuc nézézac zéma ac suruc wan énécmiyeç.

Yesunér tohotoho ichéra ionac muru hicñi énécmiyeç.

¹⁹ Sonda maria kaiwe hingaru tohotoho ichéra Yuda ic ionac niñac bacgina yandiyu nagu héima tacgic Yesu wininima sugcinaiguc namma zéyeç; Luaenér iniguc heyu.

²⁰ Ac imuhuc zéma méria zéma maréna imi énézéyu héngic. Tohotoho ichéra ieneñ Miñ Kewugina héñtegicma ségiségi yanda wanñic.

²¹ Wanu Yesu muñguc énézéma zéyeç; Luaenér iniguc heyu. Mañgocnéñ ni méli nénzac éseçneç neñ ini méli énécmizua.

²² Ac imuhuc zémaguc kua wéséséya ionaru hihima énézéyeç; Unu Téréya megic.

²³ Ini méñac méñ képéscigina wai énécmizuguc képéscigina imi qahac wanzac. Ini képéscigina ménda wai énécmizuguc képéscigina imi hezac.

Yesunér Tomawac muru hicñimiyeç.

²⁴ Yesuac tohotoho ichéra 12 sugcina igucneç méñ qara Toma (Didimo† zémianñic) iminér Yesu hayec nalé imuaru iniguc ménda tareç.

²⁵ Tohotoho ichéra tosaraneñ, Nini Miñ Kewu hénziñ, zéma ézégic Tomanér yomuhuc zéyeç; Mériaiguc birin lépécya imi ménda hémma mérana merawanér birin hingareç imi ménda osima mérananeñ iwac marénaiguc ménda osinimmanñiguc imi ni ménda ninzénngéman.

²⁶ Ai meme 8 tecgéyu Yesuac tohotoho ichéra muñguc ama imuac geriaiguc tacgic nalé imuhucgeñ Tomanér i iniguc momacneç tacgic. Nagu imi héima wété sulugic heyec, wanu Yesunér haréma sugcinaiguc namma zéyeç; Luaenér iniguc heyu.

²⁷ Imuhuc zéma Tomawac niñ zéyeç; Méragawac merawanér yomuhucgeñ suluma mérana osima hémma maréñaiguc méraga haina hingaru osima niñna. Wanu ewa éréhéc ménda wamma ninzénngéna.

²⁸ Tomanér melemma zéyeç; Nuac Miñ Kewuna zéma nuac Anutuna!

²⁹ Zéyu Yesunér ézéyeç; Gi kicganér némmaguc ninzénngé nénzan? Wanu méñnéñ méñ ménda némmanceç ninzénngé némmu imi eneñ ségiségi ginaguc wammac.

³⁰ Yesunér tohotoho ichéra ionac kicginaiguc asé kiwi icnéñ ménda memeya sasala méñ acguc meyeç, néñ imi moczon kiwi yomuac qeriaiguc ménda odacba hezac.

³¹ Ini Yesu imi Kristo Anutuac Nana keczac imi ninzénngéma iwac qaraiguc kekeç késa kecmuac niñ kiwi youmi ozua.

* **20:15:** Girik aciguc; Miñ kewu. † **20:24:** Didimo imi; Neñan aciguc Héi séwi séwi.

21

Tohotoho ichéra ienen Yesuac ara tohoma kondun lambéc sasala hérégic.

¹ Imuac andiaiguc Yesunén munguc Tiberia konduniguc tohotoho ichéra ionac muru wininiyec. Haka imi yomuhuc hicniyec;

² Simon Petero zéma Toma (Didimo* zémiangic) zéma Natanael Galilaia baec Kana imuacnec zéma Zebedaio nanhéréra zéma Yesuac tohotoho ic éréhéc méné ieren momacnec kecgcic.

³ Wanu Simon Peteronén énézéyec; Ni kondun lambéc késaman zé konduniguc kemman. Zéyu ienen Nini imuhucyanec giguc kembin zégic. Wanu hingatma kemma zéiciguc emma kenjic. Wanu sinji imuaru iwawai méné ménda késagic.

⁴ Kaiwe kiwa denin denin éréyu Yesu doku gingina sakasaciguc nanec. Wanu tohotoho ichéra ienen Yesu nanec imi ménda héntegicgcic.

⁵ Wanu Yesunén énézéyec; Merachéna, kondun lambéc méné késazu me qahac? Zéyu, Qahac, zégic.

⁶ Wanu énézéma zéyec; Uficgina héiginaigucgen gilima tosara késamu. Zéyu imuac séc wanjic kondun lambéc sasala kuaya qeyec. Imuac ninjac hérémuc séc qahac wanec.

⁷ Wanu tohotoho ic méné Yesunén sinj nimmianec iminén Petero ézéyec; Imi Minj Kewu! Wanu Simon Peteronén, Imi Minj Kewu zéyec imi nimma malekuya ménda héima kerec imuac ninjac malekuya focdac kembanganiguc zikima konduniguc luma hingatrec.

⁸ Kondun gingina igucnec kemma nanjic baec igucnec 100 mita imuac séha ménda wanec. Imuac ninjac tohotoho ichéra tosara ienen zéiciguc ufic kondun lambéc kuaya qeqeyaguc imi héréma hagic.

⁹ Baeciguc éréma héngic geric zema nanu imuac qahaiguc kondun lambéc tosara zéma samén tosara tarec.

¹⁰ Wanu Yesunén énézéyec; Kondun lambéc degucmi késazu imi tosara mema hagic.

¹¹ Imuhuc zéyu Simon Peteronén zéic qahaiguc emma ufic héréma sénganjenjic haiyec. Wanu kondun yan kunen kunen kuaya qegic qétéya 153 imuac séc wanec. Kondun yan sasala imuhucyanec, néj ufic imi ménda tegirec.

¹² Wanu Yesu unuruma zéyec; Hama nene negic. Wanu ienen ic imi Minj Kewugina imi nindacgic imuac ninj ménén méné, Gi méré? zéma ménda qesimiyec.

¹³ Wanu Yesu hama samén mema énécmima lambéc imuhucnec énécmiyec.

¹⁴ Yesunén humuc igucnec yacma tohotoho ichéra winini énécmiyu yomi bec hatac haréwéc wanec.

Yesunén Petero ai buja qemiyec.

¹⁵ Nene nedacgic Yesunén Simon Petero qesimiyec; Simon Petero, Yohaneac nanja, gi iwawai youmi onogicma nuac sinja ninjanzan? Zéyu Simon Peteronén melemma zéyec; O, Minj Kewu, néj guac sinja ninjanzua imi gi ninzan. Zéyu Yesunén zéyec; Nuac rama komoc komoc héna imi gumu énécmiwésaman.

* 21:2: Didimo imi; Nejan aciguc Héi séwi séwi.

¹⁶ Wañu Yesunéh munꝓuc ézéyec; Simon Yohaneac nañá, gi nuac siñña niñanzañ? Zéyu inéh melemma zéyec; O, Miñ Kewu ni guac siñña niñanzua imi gi ninzañ. Zéyu Yesunéh ézéyec; Nuac rama imi galenꝓé énécmiwésémañ.

¹⁷ Wañu hatac haréwéc munꝓuc qesimiyec; Simon, Yohaneac nañá, gi nuac siñña niñanzañ? Wañu, Gi nuac siñña niñanzañ, zéma hatac haréwéc qesimiyu Peteronéh niñ yéwérima zéyec; Miñ Kewu gi iwawai moczoñ nindaczañ ni guac siñña niñanzua imi gi ninzañ. Zéyu Yesunéh zéyec; Nuac rama imi gumu énécmiwésémañ.

¹⁸ Ni hélacnec téngéh gézéwa, gi sac qeli kecnciguc geñgacnec rikunꝓa zikima siñña tohoma kenña wañañnec. Wañu ic yanda wambésémañ imuaru imi gi méraga suluna ic méñnéñ rikunꝓanéñ kembanganuc zikima baec méñac ménda kemman zé ninzañ imuaru guagicma kemmac.

¹⁹ Ac imi zéyec imi Peteronéh dimuhuc humuma Anutu mepésimimac imuac séciguc héima zéyec. Imuhuc zémaguc, Ni méndacnéña zéyec.

²⁰ Wañu Peteronéh lilingéma andiaiguc héñu merac méñ Yesunéh siñ nimmiañec iminéh méndac érécmima hayec. Inéh siñña méñiguc nene nema tacgic imuaru Yesuac tétécyaiguc lapiñgéma héima tacma, Miñ Kewu mérénéh andé gumac? zéyec imi mia.

²¹ Peteronéh ic imi hémma Yesu qesiyec; Miñ Kewu, ic yominéh dimuhuc wammac?

²² Yesunéh ézéyec; Lilingéma hamañ nalé sura imuac séc kecmac niñ wambinec imi guac ai wammac me? Geñ imi, méndac néñña!

²³ Wañu suruc iminéh dac muna hécnina ionac gezacginaiguc hiñgacdaru yomuhuc zésaigic; Merac youmi ménda humumac. Wañu Yesunéh Inéh ménda humumac imuhuc ménda zéyec, néñ lilingéma hamañ nalé sura imuac séc kecmac niñ wambinec imi guac ai wammac me? imuhuc zéyec.

²⁴ Yesuac tohotoho icya iminéh mia iwawai yomuac héipuya wamma kiwi yomi oyec. Wañu héipucya wamma zéyec imi hélacnec wanzañ imi nini ninziñ.

²⁵ Wañu Yesu haka tosara méñ sasala yanda wañec. Imi moczoñ owacnec baec kurumeniguc kiwi imi moczoñ hia ménda haihaiyawac séc wambacnec.

Mélíméli icac ai

Anutunéh Yesu wagicma eñec.

¹ Tiofilus, nuac kiwina walac ogéñi imuaru, Yesunéh aiya hénima haka wamma ackuazéc ku énécmima kenkecma naléya hayu

² Mélíméli ic énépésiyec ionac ninj wamma Uña Téréya méliyu hama énézéma meseli énécmiyu Anutunéh i wagicma eñec, imuac suraiguc haka hicñiyec imuac suruc imi moczoñ odari.

³ Qenzerj manzerj qema humuyec imuac andiaiguc inéh ai meme 40 imuac suraiguc winini énécmiyec. Wañu qelima kerec imuac héipuc wamma ninzérj ninzérj mihicñi énécmimacac séc sasala hicñi énécmima Anutuac hénggalerj ama arenja yandawac énézéyec.

⁴ Wañu ic iniguc momacnec kerec nalé imuaru yomuhuc zéseli énécmiyec; Yerusalem ménda waima kemmu. Wañu Anutuac sisipac ac énézéwa ninjic imuac héla ninjac mambéc kecmu.

⁵ Yohanenéh dokunéh naec énécmiyec, nérj ini imi ai meme sasala ménda kenjunec Anutuac Uña Téréyanéh ewa qeriginaiguc naec énécmimac.

⁶ Imuhuc zéyu ienenj tocgéma Yesu qesimigic; Minj Kewu, gi némac naléiguc hénggalerj ama arenja yanda imi Israel ic embac nenjanj muru meqeli nénécmiwésémanj?

⁷ Zégic inéh melemma énézéyec; Ai meme zéma naléya imi, enenj nimmuac séc qahac. Nalé imi Manjoc eñeya kucyaiguc meyu hezac.

⁸ Wañu Uña Téréya onac muru mamac nalé imuaru ini kuc mema Yerusalem zéma Yuda zéma Samaria zéma baec tetcgia séciguc kemmu nuac héipuc ic hécna wammu.

⁹ Ac imi zéyu teggéyu hémmanc nañjic Anutunéh wagiru ou eñec. Eñu hosusunéh i osoma musañgéyu kicginanéh hémmuac séc qahac wañec.

¹⁰ Imuhuc eñu ienenj kurumenjiguc kicgina hima héñ sosolimanec nañjic ic éréhéç malekugira lalacnec ierenj hosucginu wininima nañoc.

¹¹ Namma yomuhuc zéyoc; Galilaia ic! Ini némac ninj kurumenjiguc kicgina himanec nanzu? Yesu onac murunec wagiru kurumenjiguc enzac. I kurumenjiguc eñu hénzu imuhucyanec liliñgéma mamac.

Matia kumugic Yudawac tatac késayec.

¹² Imuhuc zéyu ienenj baec boña ménj Oliwa zéangjic imuarunec liliñgéma Yerusalem hagic. Baec boña imi mia Sabata naléiguc kenkenjawac séc Yerusalem hosuraiguc tarec.*

¹³ Taru hama ama qeria ménj qacyaiguc heyu tacyac wañangjic imuhucgenj engic. Wañu imuaru tocgégic ionac qacgina imi yomuhuc; Petero, Yohane, Yakobo zéma Andreea, Filipo zéma Toma, Batolomaio zéma Mataio, Alfaioac naña Yakobo zéma Simon Zelote,† wañu Yakoboac naña Yuda, imuhuc.

¹⁴ Ic imi enenj ewa momacguc wamma zéwelec ai imi ai meme sasala toroqema memanec kecgic. Wañu embac tosara zéma Yesuac nenjocya Maria zéma Yesuac munahéra ienenj acguc momacnec toroqema kecgic.

* **1:12:** Yuda ic ienenj Sabataiguc hénna horua ninjic ai tanec wawaña imuhucya ménda kenha wañangjic. † **1:13:** Girik ac yomucac hénna imi seliseli wawaña, imi mia Yuda ic ionac tunj méñjac qara, ienenj Roma gawamanj imuac mézétiti wamma seliseli wamma euqac wañangjic.

¹⁵ (Ic embac tocgégic ionac zangégina imi 120 imuac séc wanjec.) Nalé imuhucgen Peteronén sugcinaiguc yacma yomuhuc zéyec;

¹⁶ Dac munahécna, becneç Uña Téréyanén Dawidiac kuaya mema Yudawac niñ zéyec ac iminén héla wammacac niñ heyec. Yuda imi ic tosara Yesu késagic ionac hénà meyec ic imi mia.

¹⁷ Wanju ic imi 12 sucninaiguc kecma Miñ Kewuac ai yomuac bakia meanjec.

¹⁸ (Wanju ic iminén hakaya biriawac boñanén baec mén boñ meyec, imuac andiaiguc orucyanén melemma hingacma qeyu tomena qésénu kera tomena madaru humuyec.

¹⁹ Wanju haka imi zésaigic kenju ic embac Yerusalem kecgic ienen moczon nindacma baec imuac Akeldama zéangic. Wanju ac imuac hénia imi Sac baera.)

²⁰ Imuac mia kiwi Legiciguc yomuhuc oyec hezac; Iwac baec imi kisi wanju méñnéñ mén imuhucgen ménda kecmac. Wanju ic méñnéñ iwac ai buña imi késamac.

²¹ Imuac niñ Yohanenén Yesu doku naecmiyec imuhuc geñnec érékecma Anutunén Yesu sucninaiguc wagicma ejec nalé imuac suraiguc ic tosara Yesunén sucninaiguc tacyac wanjanjec imuac séc

²² niniguc kecgic ionarunec mén kumuni niniguc Yesuac yacyarawac héipuc ic wambij.

²³ Imuhuc zéyu ic éréhéc mihicñi érécmigic. Qacgira imi Yosefe zéma Matia. Wanju Yosefe iwac Basaba me Yusito zémianjic.

²⁴ (24a) Wanju ienen yomuhuc zéma zéwelecgic; Miñ Kewunina, gi ic embac neñan qeri héhéñnina keczañ.

²⁵ (25a) Yudanén ai buñaya imi waima ejeya hénayaiguc kenjec. (24b) Imuac ic éréhéc youmi iorac muru mérac késana (25b) tatacyac mema welen qege ai zéma Mélíméli icac ai memac imi nénézéna hénni.

²⁶ Imuhuc zéma sumbic néma héngic Matia iwac muru héiyu inén Mélíméli ic 11 ionac muru toroqeyec.

2

Ai meme 50 imuac kendonjaiguc Uña Téréya mayec.

¹ Ai meme 50 imuac kendonja* ducñiyu ienen moczon ama méñu momacnec tocgégic.

² Wanju kurumen igucnec hétén yanda mén élanzanjec luhuc selia qeanzac ésécnec mama ama tacgic imuac qeria séc sécgédarec.

³ Wanju iwawai mén tanera geric bélaña ésécnec imuhucyanén tuima ic embac tacgic orucgina séc mama héiyec.

⁴ Wanju ic embac ienen moczon Uña Téréyanén qeriginaiguc sécgéma ac méréra hénia hénia énécmiyec séc hénima zégic.

⁵ Nalé imuaru kurumen bawaiguc baera baera heyec imuhucgen Yuda ic Anutu méndacma kecañgic ienen Yerusalem hama tacyac wanjic.

⁶ Hétén imi hicñiyu tuñ yanda imuaru tocgéma niñgic acgina séc zégic imuac niñac niningina sicsaoc wanju témpirñ wanjic.

* **2:1:** Pentikost imi Yuda ic ionac kendonj mén; Nagu sacyaguc ogicma kekenja imuac kendonja tecgéyuguc éréma ai meme 50 wanju Yuda ic ienen kendonj tacangic, wanju nalé imuaru mia Uña téréya mayec.

⁷ Waŋu ienen kilen yanda welicgéma zégic; Ic embac ac zézu yomi Galilaia baec miŋina zéma ninziŋ.

⁸ Waŋu dimuhuciguc ienen zégic neŋaŋ acninaiguc séc ninziŋ?

⁹ Neŋaŋ youmi Pada ic, Mede ic, Elam ic, Mesopotamia miŋina, Yuda ic zéma Kapadokia ic, Ponto ic zéma Asia ic,[†]

¹⁰ Firigia ic, Pamfilia ic, Izipte ic, ic tosara Kirene hosura Libia baec yandaiguc baec bakia bakia hezac imuacnec, ic kian tosara Romanec, (Imi mia Yuda ic zéma ic tosara Yuda ic ionac ninzén ninzén ginaiguc toroqegic imi mia.)

¹¹ Krete ic zéma Arabia ic, neŋaŋ imuhucyanén kiwi hénia hénia Anutunén meyec imi zéaugic acninaiguc séc ninziŋ.

¹² Ienen moczoŋ welicgémic ewagina sicsaoc waŋec. Waŋu eŋaocnec qesiamuma zégic; Imuac hénia imi dimuhuc?

¹³ Waŋu ic tosara enen zézerec waŋ énécmima zégic; Ic youmi doku seli siŋaguc imuac kuhanén qerigina sécgézac.

Peteronén kiwi baec icnéŋ ménda memeya imuac hénia énézéyec.

¹⁴ Imuhuc zégic Peteronén Yesuac Mélíméli ic 11 iniguc namma ewaya mema yacma yomuhuc énézéyec; Yuda ic alahécna zéma ic embac Yerusalem kecanzu ini moczoŋ, neŋ hénia zéasari énécmima ac zémaŋ imuac gezacgina haima niŋic.

¹⁵ Ini ninzu ésécnec qahac. Ic youmi doku selinén ménda mesoho énécmizac. Kaiwe kiwa imi siŋunec 9 kilok sac wanzac.

¹⁶ Qahac, iwawai imi Anutuac tilin tilin ic Yoelnén zéyec ésécnec hicŋizac.

¹⁷ Miŋ Kewunén yomuhuc zézac; Kecma nalé tetcgiaiguc ni Uŋana ic embac momac yanda séc pocgé énécmiwa nambérac hécgina ienen iwawai kecma hicŋimac imuac ara zéaumu. Waŋu sac qeli enen Anutuac tilin tiliniguc séséc hicŋi énécmiyu hémmu. Waŋu ic embac yanda ienen gau hémmu.

¹⁸ Waŋu nalé imuaru ni Uŋana imi welen qeŋe ic me embachécna pocgé énécmiwa ienen iwawai kecma andiaiguc hicŋimac imuac ara zému.

¹⁹ Waŋu énézéwa ou kurumeniguc kiwi welic welicgia, emu baeciguc asé kiwiac haka hénia hénia hémmu. Imi mia sac zéma geric bélaŋ zéma hofac konduŋ wéséséya.

²⁰ Kaiwe kiwanén melemma siŋi waŋu maso kiwa imi sac sac waŋuguc Miŋ Kewuac nalé yanda asahaguc imi hamac.

²¹ Waŋu méŋnén mén Miŋ Kewuac qara qacanzuiguc kápésic igucnec aŋgégina tiénécmimaŋ.

²² Israel ic embac, ac youmi niŋic; Ini ninzu ésécnec, Anutunén sugcigaiguc haka kuc yandayaguc zéma kiwi méréra hénia hénia zéma asé kiwiac haka hénia hénia imi Yesuac muru mema Yesu Nazareteneŋ i héipucya wammiyec.

²³ Ic imi mia, Anutunén haka imi ménda hicŋiyecnec nimma ewaya dérécgéyu heyec séc onac muru oporu enen ic Moseac hénia ac ménda niŋic ionac méraginaiguc haigic birinén gégic humuyec.

²⁴ Waŋu humucnén i késamacac séc qahac waŋu Anutunén humucac zéra igucnec hulacmima meqeli miyec.

[†] 2:9: Asia komora zéanziŋ imi deguc Téki taczac baec imuac qara.

²⁵ Dawidinén iwac niñac yomuhuc zéyec; Ni hémba Miñ Kewunén nalé séc wésénaiguc kecanzac. Wañu inén nuac héinaiguc nañu ni qeka meka ménda wamman.

²⁶ Imuac niñ ewana ségiségi wañu ezelañnanén mepési miyu séwina imuhucyanec yacyarawac mambéc kecmac.

²⁷ Hénia imi yomuhuc; Gi ni humumia ionac baec dumuñaguc ménda waina hemañ. Wañu guac Iga Téréya ménda waimina houmac.

²⁸ Geñ nézéna, keckecac hénaya héñi. Geñ wéségaiguc ségiségi imi nuac qerinaiguc haina sécgémac.

²⁹ Dac munahécna ni ac yomi efima hia énézémanac séc; Yandanina Dawidinén humuyu téngégic iwac kic suaña imi sucninaiguc heyecac érékecma deguc hezacnec.

³⁰ Wañu i imi Anutuac tilij tilij ic kerec imuac niñ Anutunén iwac qelihéra sucnina igucnec mén kumuyu iwac ic kewu tataciguc tacmac niñac ac selianec zikima ézéyu niñec.

³¹ Iwawai hicñimac imi héntegicma Kristoac yacyacwac niñac yomuhuc zéyec; I humumia ionac baec dumuñaguc ménda waimiyu heyec. Iwac séwiyánén ménda houyec.

³² Anutunén Yesu imi meqeliyu yarec. Wañu neñañ moczoñ haka imuac héipuc ichéra wamma kecziñ.

³³ Anutunén meyacmiyu inén iwac héiyaiguc emma ac ziki nénécmiyec séc Mañgocac murunec Uña Téréya mema pocgé nénécmiyu iwawai imi mia hémma niñzu.

³⁴ Dawidi inén kurumenjiguc ménda eñec. Wañu inén yomuhuc zéyec; Miñ Kewunanén[‡] nuac Miñ Kewuna[§] yomuhuc ézéyec; Nuac héinaiguc tacna.

³⁵ Tacnanec neñ guac hazéchécga onopocha guac hénagawac héná titiga wammu.

³⁶ Imuac niñ Israel ama séc ic embac moczoñ yomuhuc niñ yacgému; Ini Yesu ic héñgeña wéndaraiguc qegic Anutunén i Miñ Kewu zéma Kristo kumuyec.

³⁷ Imuhuc zéyu ic embac ienen ac imi niñgic qerigina néyu Petero zéma Yesuac Mélíméli ic tosara ionac énézéma zégic; Dac munahécnina, nini dimuhuc wambiñ?

³⁸ Imuhuc zégic Peteronén melemma zéyec; Ini moczoñ yanda, ewa qerigina melenjic képésicgina wai énécmimacac niñ Yesu Kristoac qaraiguc doku naec énécmi ewa hiawac Uña Téréya énécmiyu memu.

³⁹ Sésépac ac imi, ini zéma qelihécgina zéma ic embac lakec keczu séc Miñ Kewu Anutuninanén héihéré énécmimac ionac buña wammac.

⁴⁰ Imuhuc zéma inén ac sasala mén toroqema héipuc wamma meseli énécmima zéyec; Enerñ hicñisai biria yomi onarunec aṅgéggina tiénécmiyu érému!

⁴¹ Imuhuc zéyu ic embac tosara iwac ara késagic séc doku naec énécmigic nalé imuhucgeñ zaṅgégina 3,000 imuhuc ésécnec tuṅginaiguc toroqe énécmigic.

⁴² Wañu Yesuac Mélíméli ic ienen ku énécmigic imuac séciguc selianec nammanec ala wañamuma samén kuma nema zéwelec ai imuac opocamuma kecgcic.

[‡] 2:34: Hebiraio aciguc; Yawe. [§] 2:34: Hebiraio aciguc; Adonai.

⁴³ Waŋu ic embac moczoŋ zénéŋgina hiriye. Waŋu Yesuac Mélíméli ic ieneŋ kiwi méréra hénia hénia zéma asé kiwiac haka méréra sasala megic hiŋiyec.

⁴⁴ Waŋu ninzén ninzén ic ieneŋ momacnec tacyac wamma iwawaigina imi nuaru qahac guaru qahac momacnec mema kecaŋgic.

⁴⁵ Kecma ménén mén iwawai mén niŋac osigiciguc aigina me iwawaigina haima soukiwaya mema sécgina énécmiaŋgic.

⁴⁶ Waŋu nalé séc ewa momacguc wamma ocmuŋ téryaiguc tocgéaŋgic. Waŋu amagina séc ewa hia zéma ewa héla nimma samén kuma amunec qamunec wamma neaŋgic.

⁴⁷ Haka imuhuc wamma Anutu mepésigic ic embac ieneŋ eegina héiéncmigic kecaŋgic aŋgén tiénécmimia ionac zaŋgégina imi Miŋ Kewunén toroqe énécmiyu eŋec.

3

Peteronén ic puriŋ mén mehiaruyc.

¹ Zéwelecac kaiwe kiwa maria 3 kilok imuhucgeŋ Petero zéma Yohane ieneŋ ocmuŋ téryaiguc eŋoc.

² Waŋu ic mén neŋgocyawac qeria igucnec puriŋ hiŋjima kekera imi ic tosaraneŋ duŋaguc huama hagic. Ic imi mia ic tosara ocmuŋ téryaiguc eŋeŋ mama waŋgic iwawai mén niŋac qesiéncmimac niŋ kaiweya kaiweya nagu mén Naguc soroc zéaŋgic imuaru haigic taŋeŋ.

³ Ic iminén Petero zéma Yohane ieneŋ ocmuŋ téryaiguc embiŋ zé waŋic iricma iwawai niŋac welec érécmiyec.

⁴ Weleru Peteronén Yohaneguc héŋsolima yomuhuc ézéyec; Niri nir-icna.

⁵ Zéyu inén iorarunec iwawai mén memaŋ zé mambécma iricsosoliyec.

⁶ Iriru Peteronén yomuhuc zéyec; Siliwa zéma goli imi ni ménda kesa kecza, waŋu iwawai késakeczua imi gémmaŋ. Nazarete ic Yesu Kristoac qaraiguc yacma kenna.

⁷ Imuhuc zéma méra héiyaiguc késama méra miyu imuhuc geŋnec hénatwéya zéma hénayawac giniŋa imi kuhaguc waŋec.

⁸ Imuhuc wamma seligiyu técgéma yacma hénima kemma iriguc ocmuŋ téryaiguc emma tima kemma técgéma kemma Anutu mepésiyc.

⁹ Waŋu inén tima kemma Anutu mepésiyc ic embac moczoŋ yanda ieneŋ i héŋgic.

¹⁰ Hémma ic iminén Nagu sorociguc tacma iwawai niŋac welec énécmiaŋgic ic imi mia zéma héntegicma haka hiŋjimiyc imuac muŋguc yanda welicgéma aurigic.

Peteronén welicgéma tocgégic imi onac ac énézéyec.

¹¹ Ic iminén Petero zéma Yohane érépésima keŋu ic embac ieneŋ aurima Solomonac luhuc ama yanda imuaru usuŋnec hama ionac muru tocgégic.

¹² Waŋu Peteronén inicma énézéyec; Israel ic embac, némac niŋac haka imuac aurizu? Ini niŋgic neren norac kucnira zéma hakanira hia bianén ic yomi mehiaruizic esécnec waŋu niric sosolima nanzu?

¹³ Imi neren qahac, néŋ Yesu enen Pilatoac mériaiguc opocgic Pilatonén hulacmiŋaŋ zéma ewaya zikiyec. Waŋu ini iwac kic ségériaiguc Yesu

gaecgémigic. Waŋu yanda hécnina Abaraham zéma Isaka zéma Yakop ionac Anutunéh eŋeya welen qeŋe ic Yesuac qac buŋa meyarec;

¹⁴ Eneŋ ic solaŋa zéma téréya ménda nimmima sac naec ic méŋ hulacmi-mac niŋac zéwelec migic.

¹⁵ Eneŋ kekec miŋina qehumugic. Waŋu Anutunéh ic humumia sugcina igucnec i meqeli miyec. Waŋu neŋaŋ imuac héipuc ic wanziŋ.

¹⁶ Ic youmi hémma nimmizu, iminéh Yesuac qara ninzégéyu ninzéh ninzéh iminéh séwiya meselimizac. Yesuac qara zéma ninzéh ninzéh iwac murunec hiŋŋimizac iminéh ic youmi ini moczoŋ yanda kicginaiguc séwiya solaŋa mihiŋi mizac.

¹⁷ Waŋu deguc ni yomuhuc ninzua; Ini ménda niŋasarima imuhuc waŋgic. Waŋu galeŋhécgina ieneŋ imuhucyanec.

¹⁸ Waŋu Anutunéh eŋeya kua meme ic ionac kuagina mema eŋeya Kristonéh qeŋzeŋ manzeŋ nimmac imi ménda hiŋŋiyunec zédarec ac imi imuhuc meseliyec.

¹⁹ Imuac ewa qerigina melemma Anutuac muru hagic onac képésicgina zuac énécmiyyu.

²⁰ Imuhuc waŋgic Miŋ Kewuac murunec tac hiahiaaruac naléya hamac. Hayu inéh Yesu Kristo becnec kumuyec i acguc onac méli énécmimac.

²¹ Anutunéh baec yomuac naléya hama keŋec imuac suraiguc eŋeya kua meme ic téréya ionac kuagina mema zéyec séc kurumeŋnéŋ Yesu tétécgéma heyunec iwawai moczoŋ meqelimac.

²² Mosenéh yomuhuc zéyec; Miŋ Kewu Anutuginanéŋ onac niŋac dac munahécgina ionac sugcina igucnec kua meme ic méŋ ni ésécnec kumuyu nammac. Waŋu inéh ac imuhucya me imuhucya énézéyu imi moczoŋ niŋtohodacmu.

²³ Méŋnéŋ méŋ Anutuac kuaya meme ic iwac ara ménda niŋtohomac imi ic embac sugcina igucnec elicgéyu qahac wandacmac.

²⁴ Anutuac tilin tilin ic Samuel igucnec namma éréma kua meme ic tosara ai imuac areŋiguc namma zégic imi eneŋ moczoŋ nalé sura yomuac niŋac walacnec zégic.

²⁵ Eneŋ imi Anutuac tilin tilin ic ionac qelihécgina zéma Anutunéh yanda hécginaiguc ac zikiyec zikiŋki ac imuac qelihéra. Anutunéh Abaraham yomuhuc ézéyec; Baec séc ic embac tuŋa tuŋa moczoŋ guac qeliga iwac murunec mériaŋ memu.

²⁶ Eŋac eŋac képésicgina igucnec melen énécmima mériaŋ qeénécmimaŋ zéma Anutu eŋeya welen qeŋe icya kumuma walac onac muru méliyec.

4

Petero zéma Yohane hésa amaiguc oropocgic.

¹ Petero zéma Yohane iereŋ ic embac ac énézéma naŋic hofac oo ic zéma ocmuŋ téréyawac demin galeŋ kuneŋgina zéma Sadukaio ic ieneŋ iorac muru hagic.

² Iereŋ ic embac ku énécmima Yesuac muru humuc igucnec yacyac hezac zéma zéauyic qerigina biriyc.

³ Biriyyu érépésigic ama bec siŋiyec imuac niŋ hésa amaiguc oropocgic heyicnec ama giaŋiyec.

⁴ Waŋu acgira niŋgic ionac sugcina igucnec sasalanéh ninzégégic ic embac zaŋgégina 5,000 éséc waŋec.

⁵ Ai meme imuhucgeŋ séwíac galen zéma qeriac galen zéma héná acac kiwi ic tosara Yerusalem amaiguc tocgégic.

⁶ Héfac oo ic kunegina Hanasi, zéma Kayafa, Yohane, Aleksande zéma hofac oo ic kunegina iwac sac kitichéra ieneŋ momacnec kecgcic.

⁷ Ieneŋ Petero zéma Yohane suginaiguc oropocgcic nanyic yomuhuc qesierécmigic; Némac kuc zéma mérac qaciguc ai imi mezaoc?

⁸ Qesigic Petero imi Uŋa Téréyanén qeriaiguc kuaya qeyu yomuhuc énézéyec; Hénáorin neŋaŋ séwíac galen zéma Israel neŋaŋ qeriac galen hécnina,

⁹ Ic puriŋa imi haka hiabia wammiyic imuac némaciguc mehiaruyoc zéma niri deguc aciguc gési nérécmizuiguc,

¹⁰ Ini zéma Israel ic embac moczoŋ yomuhuc niŋasarimu; Ini Yesu Kristo Nazaretenec i ic héŋgeŋa wéndaraiguc qehumugic Anutunén humuc igucnec meqelimiyc. Waŋu iwac qaraiguc mia ic youmi hiabia soroc wamma kicginaiguc nanzac.

¹¹ Yesu imi meriqe ic eŋaoc hoc mén héŋara mema giligic keŋkeŋa iminén mia ama waŋgoŋaiguc ama imuac hoc oruha waŋec.

¹² Képésic igucnec aŋgéŋ titi imi ménaru mén ménda hezac. Kurumen bawaiguc ic neŋaŋ muru aŋgéŋ tinénécmimacac qac mén ménda nénécmiyu hezac.

¹³ Petero zéma Yohane iereŋ imi ic omaya, kiwi amaiguc ménda eŋoc imuhuc zéma niŋgic. Waŋu efima kucnec zéyic nimma aurigic. Waŋu becne Yesuguc keroc imi irictegic.

¹⁴ Waŋu ic hiaruyec iminén iriguc momacnec naŋu hémma zéqetali waŋ érécmiwiŋ zéma osigic.

¹⁵ Waŋu érézégic gésigési ic ionac murunec waima hiŋgaric eŋacnec yomuhuc eminimma zégic;

¹⁶ Neŋaŋ ic éréhéc imi dimuhuc waŋ érécmiwiŋ? Kiwi méréra eŋeŋa waŋic ic embac Yerusalem keczu ieneŋ moczoŋ buŋa imi nindacgcic. Waŋu neŋaŋ imuac qaecgéwiŋac séc qahac wanzac.

¹⁷ Ic embac ionac suginaiguc iwawai imi ménda saima kemmac niŋac Yesuac qaraiguc ic ménac mén, ac mén muŋguc ménda zémaoc niŋac zétericgé érécmima zéseli érécmiwiŋ.

¹⁸ Imuhuc zémaguc muŋguc héihéré érécmima Yesuac qaraiguc méndaugcne zéma ku énécmimaoc niŋac zéseli érécmigic.

¹⁹ Zégic Petero zéma Yohane iereŋ yomuhuc melemma zéyoc; Anutuac kic ségériaiguc Anutuac ara waima onac acgina méndacbic iminén hia me qahac imi eŋaoc niŋgésigic.

²⁰ Niri imi iwawai hémma niŋic imi ménda zéauwicac séc qahac.

²¹⁻²² Mehiaharuac asé kiwiya hicŋimiyc ic iwac yawuŋa imi 40 ogirec imuac niŋac ic embac moczoŋ haka hicŋiyec imuac Anutu mepésigic. Imuac dimuhuc yéwéri érécmiwiŋ zé osima muŋguc zétericgé érécmima wai érécmic keŋoc.

Ninzéŋ ninzéŋ ic ieneŋ zéwelec waŋgic.

²³ Kemma Petero zéma Yohane iereŋ ekaŋ ic embac ionac muru liliŋgéma kemma hofac oo ic kiwa zéma qeriawac galen ieneŋ ac érézégic imi moczoŋ énézédaroc.

²⁴ Zéyic ieneŋ nimma momac yanda ewa maracgina meyacma Anutu welecmima zégic; Miŋ Kewu yanda, Anutu! Geŋ baec kurumen zéma

kondunj zéma iwawai moczonj yanda imuac qeriaiguc hezac imi zéna hicniyec.

²⁵ Gen Unaga Téréya mélimima welenj qeqega Dawidi, neñan yandanina iwac kuaya mema yomuhuc zénec; Némac niñac baera baera i hazéc wammizu? Wanju imuac ic embac ienenj aigna hélé qahac imuhucya mewin zé sasangiaiguc ac zézu?

²⁶ Anutu zéma iwac halécnéj météré mimia iorac hazéc wanj érécmiwinj zéma baecac ic kewuhéra ienenj yacma nanzu, wanju séwíac galenj enenj momacnec tocgézu.

²⁷ Hélécnec, imuac séciguc ama arenja yanda yomuhucgen Herode zéma Pilato ierenj baec méñunec méñunec ic embac zéma Israel ic embac iniguc guac welenj qeqe icga téréya Yesu halécnéj météréminéc i hazéc wammima tocgégic.

²⁸ Imi enenj genjaoc iwawai ménj hicñimacac zéma guac ewa singa zéma méraga kuhanénj becneñ niñarenjénec imuac mia wambinj zéma tocgégic.

²⁹ Minj Kewu deguc zéteric tericgina imi hémma guac welenj qeqehécga nanjé nénécmina zénénina ménda hiriyu ackuazécga imi zéauwinj.

³⁰ Wanju méraga suluma hafi mehiaruma waina kiwi méréra zéma asé kiwíac haka hénia hénia guac welenj qeqe icga téréya Yesuac qaraiguc hicñimac.

³¹ Imuhuc zéma welecgc tecgéyu ama tocgéma tacgc iminénj hiriyu ienenj moczonj Unja Téréyanénj qerigina kuaya qeyu zénénjina ménda hiriyu Anutuac ackuazéc zéaugic.

Ninzénj ninzénj ic ienenj ewa momac wamma kegcic.

³² Ic tunj ninzénjégic ienenj ewa qeri momacguc wamma méñnéj ménj iwawaigina ménj niñac guaru qahac nuaru qahac ménda zéma momacnec mema kecanjic.

³³ Wanju Mélíméli ic ienenj kucgina seliaguc Minj Kewu Yesuac yacyarawac héipucya wamma toroqema zéaugic Anutuac ewa hianénj qacginu heyec.

³⁴ (34a) Heyu naléya naléya ic embac baec me ama gericginaguc ienenj iwawai imi haigic megic soukiwaya mema haanjic.

³⁵ Hama Yesuac Mélíméli ic ionac hénaginu haigic méndémma ic tosara iwawai ménj niñac osigic séc énécmigic, (34b) sugcinaiguc méñnéj ménj iwawai ménj niñac ménda osigic.

³⁶ Wanju Rewi ic ménj qara Yosefe, Kipuro baec zékéña igucnec keru Mélíméli ic ienenj iwac Banaba zémianjic. (Imuac hénia imi ewa qeri meme seli wanj énécmimiawac nanja.)

³⁷ Inénj ai ménj késa kerec imi haiyu megic soukiwaya mema hama Mélíméli ic ionac hénaginaiguc haiyec.

5

Anania zéma iniña Safira.

¹ Wanju ic ménj qara Anania inénj iniña Safira i guc iwawaigira haima sokiwa meyoc.

² Wanju inénj boña bakia musanjéyu heyu, iniñanénj momacnec niñec. Wanju bakianec mema hama Mélíméli ic ionac hénaginaiguc haiyec.

³ Haiyu Peteronénj zéyec; Anania, némac niñac Biria minjanénj qeriga sécgéyu Unja Téréya ikoc wammima baecgawac boña bakia musanjézanj?

⁴ Iwawai hegéhéc imi geŋga buŋa ménda heyec me? Waŋu haima soukiwa menec imi geŋga buŋa ménda heyec me? Imi moczoŋ geŋga, néŋ némac niŋac haka imuhucya guac qerigaiguc niŋarenégéma kecne? Ic ionac qahac, néŋ gi Anutu ikoc wammizaŋ.

⁵ Imuhuc zéyu Ananianéŋ nimma humuma mama qeyec. Waŋu haka hiŋhiyec imi niŋgic séc zénéŋgina kunéŋ yanda hiriyec.

⁶ Humuyu sac qeli merac enéŋ hama qamocya osoma huama kemma téŋgéŋic.

⁷ Kaiwe kiwa 3 kilok keŋu iwac iniŋanéŋ haka hiŋhiyec imi ménda niŋtegicma hama éréyec.

⁸ Éréyu Peteronéŋ qesimiyec; Nézéna youmi gi zéma Anania baec imi wai énécmima boŋa meyoc imuac sécy a wanzac me? Zéyu inéŋ zéyec; Oo imi sécy a wanzac.

⁹ Zéyu Peteronéŋ ézéyec; Dimuhuc Miŋ Kewuac Uŋa Téréya batucgéwic zéma ewa momac waŋoc? Inicna, ic tosara euga téŋgéma liliŋgéma hama naguiguc nanzu. Waŋu ieneŋ gi momacnec huagémma kemmu.

¹⁰ Zéyu imuhuc geŋnec i acguc humuma iwac hénayaiguc mama qeyec. Waŋu sac qeli merac ieneŋ éréma héŋgic qamoc mén hiŋŋima heyu hémma huama mama kemma iwac euyawac qéhéréŋaiguc téŋgéŋic.

¹¹ Hénaoŋiŋ zéma ic embac haka imuac surucya niŋgic séc zénéŋgina kunéŋ yanda hiriyec.

Mélíméli ic enéŋ ic embac hafiginaguc sasala mehiaru énécmigic.

¹² Mélíméli ic ieneŋ méragina suluma ic embac sugcinaiguc asé kiwac haka zéma kiwi méréra hénia hénia megic hiŋhiyu ic embac sasala ewa momac wamma Solomonac luhuc ama yandaiguc tocgéaŋgic.

¹³ Waŋu tosananéŋ ionac muru ménda efima toroqegic. Waŋu ic embac ieneŋ Mélíméli ic ionac niŋgic eŋeŋa waŋec.

¹⁴ Waŋu ic zéma embac momacnec tuŋa tuŋa muŋguc yanda niŋzégéma Miŋ Kewuac muru toroqegic.

¹⁵ Imuac niŋ Peteronéŋ hama keŋu irecyanéŋ osiéncmimacac niŋ ic embac hafiginaguc onagicma hama hén a yandaiguc hehe duŋgina me aturu heheginaiguc onopocgic hegic.

¹⁶ Waŋu ic embac sasala ama areŋa kunéŋ kunéŋ séc Yerusalem lelec lelec tacma keŋec imuacnec ieneŋ imuhucyanec ic embac hafiginaguc zéma tosara uŋa birianéŋ waŋu qeŋzeŋ manzeŋ qeaŋgic imi onagicma hagic. Waŋu hagic séc moczoŋ hiarudacgic.

Kua meme uŋanéŋ Yesuac Mélíméli ic hésa ama igucnec hulac énécmiyu magic.

¹⁷ Waŋu hofac oo ic eŋeŋa zéma tosachéra Sadukaio tuŋaguc kecgic imi enéŋ qerí biric nimma yacgic.

¹⁸ Yacma Yesuac Mélíméli ic énépésima ic embac kicginaiguc hésa amaiguc onopocgic.

¹⁹ Waŋu siŋiyaiguc Miŋ Kewuac kua meme uŋanéŋ hésa amawac naguya naguya auma onagicma mama yomuhuc énézéyec;

²⁰ Kemma ocmuŋ téréyaiguc namma kekecac ackuazéc imi moczoŋ ic embac énézédacmu.

²¹ Imuhuc zéyu ama gĩaŋ gĩaŋaiguc ocmuŋ téréyaiguc emma ackuazéc ku énécmigic. Waŋu hofac oo ic eŋeŋa zéma tosachéra hama Sanhederin

kaunsol zéma Israel qeriawac galen moczon énézégic tocgégic. Wanu Yesuac Mélíméli ic onagicma hamu ninjac ic tosara hésa amaiguc méli énécmigic.

²² Wanu ocmunj téréyawac galen meme ic ienenj kemma hésa amaiguc ménda mihicnji énécmima lilingéma hama énézégic.

²³ Énézéma yomuhuc zégic; Kemma hénni hésa ama imi naguya zikigic taczacnec. Wanu awiawi ic ienenj nagu séc nanjic. Wanu qeri séwélawac naguya naguya auma qeriaiguc ic ménj ménda mihicnjizij.

²⁴ Ama ocmunj téréyawac deminj galen kunenjinga zéma hofac oo ic kiwa hécgina ienenj acgina nimma haka imi yandima némac tanec wammac zéma ninjic sicsaoc wajec.

²⁵ Wanu ic méhnénj hama énézéma zéyec; Ninzu, ic tosara hésa amaiguc onopocgic imi enenj ama téréyaiguc namma ic embac ackuazéc ku énécmizu.

²⁶ Zéyu galen iminénj ai ichéra iniguc kemma onagicma hagic. Wanu ic embac ienenj hocrénj nunuwu ninjac zéma bacgina yandiyu bénzénec onagicma hagic.

²⁷ Hama onopocgic kaunsol kicginaiguc nanjic hofac oo ic enenjaginanénj gesiénémima zéyec;

²⁸ Ic iwac qaraiguc ic embac ackuazéc ménda ku énécmimu ninjac selianec zéseli énécmiyij. Wanu ini hénna acgina imi ku énécmigic Yerusalem ama séc sécgédaczac. Wanu ic iwac sacya ninjac Anutunénj imuac bakia melenj nénécmiyu neñaoc bisiwinj ninj wanzu?

²⁹ Zégic Petero zéma Yesuac Mélíméli ic tosara ienenj yomuhuc melemma zégic; Ic onac ackuazéc tohowinj zé Anutuac ackuazéc waiwinjac séc qahac.

³⁰ Enej Yesu ic héngeña wéndaraiguc qehumugic. Wanu imi mia yanda hécnina ionac Anutunénj meqeliyu yarec.

³¹ Israel ic embac ewa qerigina melengic késpedescina wai énécmimacac ninj Anutunénj méra héiyanénj i wagicma emma ic kewu zéma anjénj titi icinawac kumuyec.

³² Nini haka imuac héipuc ic wanzij. Wanu Anutunénj méhnénj ménj ara tohogic ionac Unja téréya énécmiyu Unja Téréya iminénj imuhucyanec héipuc wanzac.

³³ Imuhuc zégic ninjic qerigina kilenj yanda biriyu unuhumuwinj zé wanjic.

³⁴ Imuhuc wanjic méhnénj sugcina igucnec yarec. Ic imi Farisaio ic, qara Gamaliel, Hénna acac kiwi ic, wanu ic embac moczon yanda eeya héianjic. Inénj Yesuac Mélíméli ic onagicma komora ménj sénganjenj kemma nammu ninjac énézégic.

³⁵ Imuhuc wammaguc yomuhuc énézégic; Israel ic, ic imi onac iwawai ménjac ménj wanj énécmiwinj zé haka imuac hiabianec ninjésimu.

³⁶ Hénna zéwa ninjic, becneq Teuda hicnjima eneya ninj ménjac sécguc séwiya meemma zéyu iwac muru ic zanjégina 400 imuac séc toroqegic. Wanu gegic humuyu ic méndacmigic séc héndénj amuma kendacgic, héla qahac wajec.

³⁷ Imuac andiaiguc qac meme naléyaiguc Galilaia ic Yudanénj hicnjima ic tunj yanda héihéré énécmiyu méndacmigic. Wanu i imuhucyanec humuyu méndacmigic ienenj héndénj amuma kendacgic.

³⁸ Imuac ni degucguc énézézua, ic ionac murunec lakec namma wai énécmigic kecgic. Niniñ areñgia zéma aigina iminénj ic ionac murunec hicñizaciguc birima maqemac.

³⁹ Wañu Anutuac murunec hazaciguc enej mebirimuac séc qahac wammac, néj Anutuguc eumu tanec wambac niñac.

⁴⁰ Imuhuc énézéyu ara tohoma Yesuac Mélíméli ic unurugic érégic kémbiñnéj unuma Yesuac qaraiguc ac ménj ménda zému niñac zéselima wai énécmigic keñgic.

⁴¹ Wañu Yesuac Mélíméli ic enej Sanhederin kaunsol wai énécmima kemma Anutunénj niñu nini Yesuac qara niñac mema titi wañ nénécmiwu éséc wanzac zéma nimma ségiségi wañgic.

⁴² Wañu ienenj méndagucnec waigic, néj kaiweya kaiweya ocmuñ téréya me amagina séciguc Yesu imi Kristo zéma zéauma buñ suruc hiabia ku énécmiangic.

6

Yesuac Mélíméli ic ienenj ai ic 7 kumu énécmigic.

¹ Wañu nalé imuhucgenj Yesuac tohotoho ichéra zañgégina toroqema enec. Enj Yuda ic tosara Hebiraio ac zéangic ienenj naléya naléya maqeqeya galeñgé énécmima Yuda ic tosara Girik ac zéangic ionac maléhécgina méragina ménda énécmigic. Wañu Yuda ic Girik ac zéangic ienenj enacnec ewa hétérgina memama haka imuac Hebiraio ic zébiri énécmigic.

² Imuhuc wañgic Mélíméli ic ienenj tohotoho ichéra tocgé énécmima zégic; Nini Anutuac ackuazéc ménda zéauma nene yaka méndénj énécmimanec kecbiñ imi haka hiabia qahac.

³ Dac munahécnina sugcinaiguc ic 7 Uña Téréya zéma niñtegic qindegic sécgé énécmiyu eegina héiéénécmianzu imi miñicñj énécmigic nenenj ai imuac kumu énécmiwiñ.

⁴ Wañu nenenj imi zéwelec ai zéma ac téréyawac ai sac toroqema mema kecbiñ.

⁵ Zégic ac iminénj hénaoñj moczoñ yanda ionac ewagina mehiaru énécmiyu ienenj ic youmi miñicñj énécmigic; Ninzénj ninzénj zéma Uña téréya sécgémimia Stefano imi zéma Filipo, Porokoro, Nikano, Timon, Pamena, zéma Antiokia ic Nikolao, wañu Nikolao inénj becaru melemma Yuda hénaiugic toroqema kekera.

⁶ Wañu ic imi Yesuac Mélíméli ic ionac kic ségéra ginaiguc hai énécmigic nañgic walac zéwelecmaguc méragina orucginaiguc hai énécmima mozocgé énécmigic.

⁷ Wañu Anutuac ackuazécnénj saima keñu Yesuac tohotoho ichéra ionac zañgéginanénj Yerusalemiguc kunenj yanda toroqema enec. Wañu hofac oo ic sasalanénj ninzénj ninzénj imi tohogic.

Stefano késama aciguc haigic.

⁸ Ewa hia zéma kuc sécgémimia Stefano inénj ic embac sugcinaiguc kiwi welicwelicgia zéma asé kiwiac haka icnéñ ménda memeya imi sasala meyec.

⁹ Waŋu tocgotocgo ama méŋac hénarorŋ qacgina Ic hulac énécmimia* ionac murunec tosara Kirene, Aleksandria, Kilikia, zéma Asia baec igucnec hagic ienen momacnec yacma Stefanoguc zéen zéma wamma ac zégic.

¹⁰ Waŋu Stefanonén Uŋa Téréyaguc ac hiabianec niŋaren wamma zéyu ienen ara melemmuac séc qahac waŋec.

¹¹ Waŋu ienen ic tosara zénaŋgé énécmigic yomuhuc zégic; Nini hénni Stefanonén Mose zéma Anutu zébiri érécmizac.

¹² Imuhuc zéma ic embac zéma qerawac galen zéma hénac acac kiwi ic ionac gerigina éségic iwac muru hama késama kaunsol onac muru wagicma kenjic.

¹³ Kemma héipuc ic ikora onopocgic namma yomuhuc zégic; Ic youmi imi ocmuŋ téréya zéma hénac ac imuac nalé séc zébirianzac.

¹⁴ Nini imi inén Yesu Nazaretene iminén ama youmi hézéŋgéma haka silic Mosenén mema mama nénécmiyec imi melenju qelia wammac imuhuc zéyu niŋanzin.

¹⁵ Zégic kaunsol moczoŋ yanda imuaru tacgic imi enen Stefanoac hémma hérŋ waŋgic iwac kic tanera imi kua meme uŋa ionac kic tanec ésécnece waŋec.

7

Stefanonén Yesuac hénia zéasariyec.

¹ Waŋu mulu memeac icya ionac eŋeŋaginanén qesimima zéyec; Ac imi hélacnec me?

² Zéyu Stefanonén yomuhuc zéyec; Dac munahécna zéma maŋgoc hécna acna zéwa niŋgic; Yandanina Abaraham Haran baeciguc ménda kemma kecma Mesopotamia baeciguc kerunec Anutu odamuyagucnéŋ hicŋimiyec.

³ Hicŋimima yomuhuc ézéyec; Gi ama baecga zéma arenhécga wai énécmima neŋ baec méŋ gézéwa hémbésémaŋ imuaru kembésémaŋ.

⁴ Imuhuc ézéyu inén Kaldia ic ionac baec imi waima Haran baeciguc kemma kerec. Keru maŋgocya humuyuguc Anutunén enen deguc keczu baec yomuaru wagicma hayec.

⁵ Hama inén baec yomuaru iwawai méŋ ménda waimima baec titiŋa méŋ ménda miyec. Waŋu Anutunén Abaraham meracya méŋ qahac kerunec eŋeya zéma andiaiguc qelihéra ienen baec yomi késamu niŋac ac zikimiyec.

⁶ Waŋu ac Anutunén ézéyec imi yomuhuc; Iwac qelihéra ienen ic méréra ionac baeciguc ic kian kemma kecmu. Kecgic baec miŋina ienen welen qeénécmimuac niŋ énépésima yawuŋ 400 séc ziki sipacgé énécmimu.

⁷ Waŋu welen qemuac niŋ énépésimu ionac baec yanda imuac ic embac imi niŋgési énécmima bakia melen énécmimaŋ. Waŋu imuac andiaiguc qelihéra ienen baec imi waima hama baec yomuaru ni welen qenémmu.

⁸ Waŋu Inén Abaraham séwi tasé hericheric imuac sisipac ac imi zémiyec. Waŋu naŋa Isaka héri haima mema keru kaiweya 8 waŋu séwi taséya hericheric imuac haka waŋec. Waŋu Isakanén Yakop miŋicŋiyec. Waŋu Yakobonén yanda hécna 12 miŋicŋi énécmiyec.

⁹ Waŋu yanda hécna ienen Yosefec nimbupuc wammima soukiwa niŋac waimigic késama Izipte baeciguc kenjic Anutunén i guc kerec.

* 6:9: Yuda ic tuŋ méŋ Roma baec yandaiguc ziki sipacgina qahac kekera.

10 Kecma zéra béra moczoŋ imuac qaha igucnec metecgéma ewa hia nimmima niŋtegic qin̄tegicac kuha miyu Izipte ic kewu Faraonén hén̄u hiaruyu Izipte hén̄galeŋ ama areŋa yanda zéma eŋeya ama séc hén̄galeŋ wammac niŋac kumuyec.

11 Nalé imuaru Izipte zéma Kanaan baec séc bėti hicŋiyu qen̄zeŋ man̄zeŋ he énécmiyu yanda hécnina imi nenegina qahac kecgic.

12 Waŋu Yakopnéŋ Izipte baeciguc nene hezac imuhuc zégic nimma yanda hécnina méli énécmiyu keŋgic.

13 Waŋu muŋguc keŋgic Yosefenén eŋeya hén̄iaya zéasari énécmiyu dac munahéra ieneŋ hén̄iaya niŋgic. Waŋu Farao ézéyu inén̄ Yosefeac areŋhéra hén̄iagina wininiyu inicma niŋec.

14 Waŋu Yosefenén dac munahéra tosara méli énécmiyu maŋgocya Yakop zéma sac kitichéra moczoŋ ic embac 75 onagicgic.

15 Waŋu Yakopnéŋ Izipte baeciguc mekemma kecma humuyu yanda hécnina imuhucnec humudacgic.

16 Kecma qamoc hécgina Sekemiguc mema hama baec mén̄ Abarahamnén̄ becnec Sekem baeciguc Hamoroac qelihéra ionarunec kicsuan̄ac buŋa soukiwa énécmima meyec imuaru téŋgé énécmigic.

17 Waŋu Anutunén̄ Abaraham ac zikimiyec imi seligimac imuac naléya ducŋiyu Izipte baeciguc areŋhécnina ionac zaŋgégina imi muŋguc yanda saima eŋec.

18 Waŋu kecma ic kewu méréra mén̄ Yosefeac hén̄ia ménda ninin̄anén̄ Izipte baecac galeŋ waŋec.

19 Waŋu ic kewu inén̄ mia areŋ hécnina tiwiqiwiliŋ waŋ énécmima zéra béraiguc onoporec. Waŋu yanda hécnina zéseli énécmiyu qelihécgina kokoc humumu niŋac demin̄ séŋgaŋgeŋiguc wai énécmiaŋgic.

20 Nalé imuaru mia Mose hicŋiyec. Waŋu Anutunén̄ hén̄u sécgéyec. Sécgéyu maŋgocyawac amaiguc namu gumuyu maso haréwéc waŋec.

21 Waŋu kecma winiŋu waigic Farao béracyanén̄ wagicma galeŋgéyu iwac naŋa waŋec.

22 Waŋu Mose imi Izipte ic ionac ninin̄gina imi moczoŋ kumigic ara zéma wawaŋ memeya imi kucyaguc waŋec.

23 Kecma yawuŋa 40 imuac séc waŋu kemma Israelac qeli, dac munahécna inicmaŋ zéma qerianén̄ niŋec.

24 Kemma Izipte ic mén̄néŋ Israel ic mén̄ eŋ qeyu iricma ic mén̄ yéwériyaguc iwac saiwa wammima Izipte ic imi bakia melen̄mima qehumuyec.

25 Waŋu inén̄ dac munahécna ieneŋ Anutunén̄ mérananén̄ yéwérigina igucnec metecgé énécmimac imi niŋasarimu imuhuc zéma niŋec, néŋ ieneŋ imi ménda niŋtegicgic.

26 Waŋu ama siŋima gian̄iyu Israel ic éréhéc euyic muŋguc winini érécmima iereŋ ewa momacguc wammaoc niŋac yomuhuc érézéyec; Ic éréhéc iri dara munia, waŋu némac niŋac mebir̄i amuzaoc?

27 Zéyu ic alaya eŋ qeyec iminén̄ Mose qéfacgé mima yomuhuc zéyec; Mérénén̄ gi nonac galeŋ zéma gésigési ic kumuđer̄ec?

28 Oraŋ Izipte ic qehumunec imuhucyanec ni numan̄ zéma wanzaŋ?

29 Zéyu ac imuac niŋac Mosenén̄ néŋgacma Midian baeciguc ic kian̄ wamma kecma baec imuhucgeŋ naŋhérér̄aguc waŋec.

30 Waŋu yawuŋ 40 imuac tetcgia waŋu, Sinai baec boŋa imuac ho-suraiguc baec kéra kérésiaiguc Miŋ Kewuac kua meme uŋa méŋnéŋ ic hésa waiyaguc imuac geric bélaŋa qeriaiguc iwac muru wininiyec.

31 Wininiyu Mosenéŋ hémma kiwi imuac welicgéyec. Nimma héŋ sosolimaŋ zéma hosuraiguc keŋu Miŋ Kewuac ac ewaya yomuhuc mayec;

32 Ni yanda hécga ionac Anutu; Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu. Imuhuc zéyu Mosenéŋ bac yandi yandi wamma zénéŋa hiriyu efima hémmacac séc qahac waŋec.

33 Waŋu Miŋ Kewunéŋ yomuhuc ézéyec; Baec tima nanzaŋ imi baec téreya imuac hénu usuga imi hénaga igucnec hetecgéna.

34 Ic embachécna Izipte baeciguc kecgic mematiti waŋ énécmigic hémma héŋanzua. Waŋu ionac zésiaccinanéŋ nuruyu nimma hulac énécmimaŋ zéma mazua. Deguc hana neŋ gi Izipte baeciguc méligémba.

35 Imi mia ieneŋ Moseac mérénéŋ gi galeŋ zéma gésigési ic kumugéŋec imuhuc zéma waimigic. Néŋ Anutunéŋ ic imi mia ionac galeŋ zéma aŋgéŋ titi icgina wammac niŋac kua meme uŋa méliyu ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc hicŋimima Mose méliyec.

36 Méliyu ic iminéŋ kemma Izipte baeciguc zéma Konduŋ pésiaiguc zéma baec kéra kérésiaiguc haka welic welicgia zéma asé kiwi haka hénia hénia imi yawuŋ 40 imuac séc meyu héŋŋic onagicma hayec.

37 Waŋu Mosenéŋ mia Israelac qelihera yomuhuc énézéyec; Anutugina Miŋ Kewu iminéŋ dac munahécgina ionac suc igucnec kua meme ic méŋ ni ésec imuhucya meyacmimac.

38 Mose inéŋ baec kéra kérésiaiguc azorogic sugcinaiguc yanda hécnina zéma kua meme uŋa méŋ Sinai baec boŋaiguc ac ézéyec imi iniguc momacnec kerec. Waŋu inéŋ mia ac kekecyaguc imi nénécmimaŋ zé meyec.

39 Yandahécnina ieneŋ acya ménda tohoma qéfacgéma sugcina igucnec elicgéŋic ewa qeriginanéŋ Izipte baeciguc liliŋgéyec.

40 Waŋu Aron yomuhuc ézéŋic; Gi anutuac irecya méŋ mena iminéŋ walac walac keŋu méndacbiŋ. Mose Izipte baec igucnec nonagicma hayec imi youmi iwac muru némac iwawai hicŋiyec imi nini ménda ninziŋ.

41 Imuhuc zéma sura imuhucgeŋ burumakao merawa imuac baniaraya mema iwac muru yaŋ qema héfac héimigic. Waŋu méraginanéŋ megic iwawai imuac ségiségi waŋŋic.

42 Imuhuc waŋŋic Anutunéŋ andé unuma wai énécmiyu ieneŋ kurumeŋac iwawai* mepési énécmigic. Imuac mia kua meme ic ionac kiwiiguc ac yomuhuc hezac; Israel ama miŋina eneŋ yawuŋ 40 imuac séc baec kéra kérésiaiguc kecma yaŋ méŋ qema lémbaŋ méŋ onéŋŋic me qahac?

43 Ini Molok imuac[☆] ocmuŋ zéma baniara Refan imuac ménni sikilu zéma irec tosara mepési énécmimu niŋac mesorocgéma megic imi mepési énécmiaŋŋic, imuac ni Babilon baec emaŋgeŋ ini nesi énécmimaŋ.

44 Yandahécnina ieneŋ baec kéra kérésiaiguc héipuc ac haliginaguc ke-
cangic. Hali imi Anutunéŋ imuac tanera Mose ézéyec séc megic.

45 Waŋu hali imi mia yanda hécninanéŋ bisima keŋkecma kecgic. Waŋu Anutunéŋ kicginaiguc ic enia nesi énécmiyu ionac baec késagac nalé imuhucgeŋ yanda hécnina Yesua méra bawaiguc kecgic imi eneŋ iwawai

* 7:42: Kembraŋa 43 iguc hénia imi ooyawac hezac. ☆ 7:43: 2Ki 23:10

imi bisima hagic tac énécmiyunec Dawidi galengé énécmiyec imuac naléya hayec.

⁴⁶ Wañu Dawidi inéñ Anutuac ewa hia iwac muru hemiyu Yakopac qelihéra onac niñ wamma Anutuac amaya memac niñ welerec.

⁴⁷ Wañu i qahac, néñ Solomonnéñ iwac ocmuñ téréya meyec.

⁴⁸ Wañu Eñeña yanda iminén amaya amaya ic méranén megic imuaru ménda kecanzac. Imuac mia kua meme icnéñ yomuhuc zéyec;

⁴⁹ Kurumenj imi nuac ic kewu tatacna, wañu baec imi nuac héná titina. Imuac niñac ini ama dimuhucya hia menémmu? Wañu baec dimuhucyanén nuac tac niniñac sécyá hia wammac me?

⁵⁰ Wañu iwawai momac yanda imi mérananén ménda mihicñiyi me?

⁵¹ Ini imi ewagina selia, qeri gezacgina ménda hericgic bérénggéyec. Eñeñ yanda hécgina wañangic ésécñec nalé séc Uña Téréya andé qeqe wammianzu.

⁵² Némac kua meme ic méñac onac yanda eneñ ménda qehéi wangic kerec? Ic solañá ménéñ hamac zégic séc unudacgic. Deguc ini imi ic solañá imi mia andé qema qehumugic.

⁵³ Wañu kua meme uña eñeyaoc hama héná ac imi énécmiyec, néñ kilenñdac ménda tohoanzu.

Stefano qegic humuyec.

⁵⁴ Ac imuhucya zéyu ningic qerigina yaru iwac niñ zécgina kizéngégic.

⁵⁵ Stefano imi Uña téréyanén qeriaiguc kuaya qeyu kurumenjiguc hiyu Anutuac kiwi asaha zéma Yesu Anutu méra héiyaiguc nañu hémma

⁵⁶ yomuhuc zéyec; Ninzu, ni kurumenj angéyu Icac Nanja Anutu méra héiyaiguc nañu hénzua.

⁵⁷ Imuhuc zéyu ac qewelonj yanda qema gezacgina hézicgéma momac yanda yacma iwac muru usuññec kemma qéfacgéma

⁵⁸ ama areñ yanda demin seliaguc imuac sénganñenñiguc wagicma kemma hocnéñ héigic héipuc ic tosaraneñ malekugina hetecgéma sac qeli méné qara Saulo iwac héniaiguc haigic.

⁵⁹ Wañu hocnéñ héima kecgic Stefanonén welecma ac yomuhuc zéyec; O! Minj Kewu Yesu, gi qeri uñana késana.

⁶⁰ Imuhuc zémaguc simin héima kucñec yanda qacma zéyec; Minj Kewu gi kápésicgina ionac qacginu ménda haina enu, imuhuc zémaguc gau seli heyec.

8

Yesuac hénaoññ hazéc mihicñima néngacma kenña wangic.

¹ Stefano humuyu Saulonén qehumugic imuac ewa momac wañec. Wañu nalé imuaru Yesuac hénaoññ Yerusalem kecgic ieneñ hazéc yanda mihicñima Yuda zéma Samaria baec séc néngacma kendacgic. Kenñic Yesuac Mélíméli ic eñacñec ménda néngacma Yerusalemiguc kecgic.

² Wañu Anutu ee héihéi wammianzu ieneñ Stefano héisiac yanda wammima téngégic.

³ Saulo inéñ amaya amaya emma ic zéma embac momacñec énépésima qatéhéré wañ énécmima hénaoññ mebirí énécmima hésa amaiguc onoporec.

Filiponén Samaria ama areña areña séc ackuazéc énézéyec.

⁴ Héndénj énécmimia imi enej baera baera kemma ackuazéc imi zéau énécmigic.

⁵ Imuhuc wanjic Filiponénj Samaria ama arenja yandaiguc hingacma Kristoac héniaja zéau énécmiyec.

⁶ Wanju Filiponénj kiwi hénia hénia mema ackuazéc énézéyu tun yanda ienenj ewa momac wamma hémma nimma acyawac wamma gezacgina haigic.

⁷ Hénia imi yomuhuc; Inénj zéyu kuwic biria sasalanénj ic tosara sipacgé énécmima kecgic ionac murunec qewelonj yanda qema éréjic. Wanju purinj zéma hénia méragina biria sasala mehiaru énécmiyec.

⁸ Wanju ama arenja yanda imuaru ségiségi kunerj yanda hicnijec.

Séwi galenj ic Simonnéj Uña Téréya boj memanj zé wanjec.

⁹ Wanju ama arenja yanda imuaru séwi galenj ménj kerec. Iwac qara imi Simon. Inénj kuwi kuhanénj ai ikora meyu Samaria ic embac ienenj hémma welicgégic eneya ninjac ic kunerj zéamuma kecanjec.

¹⁰ Wanju enenja mamaya momacnec iwac gezacgina haima, Ic youmi Anutuac kuc kunerj yanda késakeczac zéanjic.

¹¹ Wanju nalé horua yanda gété manira ai iminénj ewagina mesoho énécmiyu méndac mianjic.

¹² Wanju Filiponénj Anutuac héngalenj ama arenja yanda zéma Yesu Kristoac qac buja zéau énécmiyu ninzénjgégic ic embac momacnec doku naec énécmiyec.

¹³ Imuhuc wanju Simon imuhucnec ackuazéc ninzénjgéyu doku naecmiyu Filipo méndacmiyu Filiponénj séséc hénia hénia zéma kuc yanda mewininiyu hémma welicgéyec.

¹⁴ Yesuac Mélíméli ic Yerusalem kecgic ienenj imi Samaria ic tun ienenj Anutuac ackuazéc késaninj wanjic zégic nimma Petero zéma Yohane ionac muru méli énécmigic kenjoc.

¹⁵⁻¹⁶ (Wanju imuaru héniaorinj imi hakecma ménjac ménj Uña téréyanénj ménda mayecnec, ienenj Yesuac qaraiguc dokunec sac naecgic,) imuac ninj ienenj mekemma Uña téréyaguc wammu ninjac zéweleroc.

¹⁷ Wanju Yesuac mélíméli ic éréhéc ierenj méragira orucginaiguc haiyic Uña Téréya megic.

¹⁸ Simon imi Yesuac mélíméli ic ierenj méragira orucginaiguc haiyic Uña Téréya énécmiyu hémma soukiwa érécmiyec.

¹⁹ Érécmima yomuhuc érézéyec; Kuc buja imuhucya ni momacnec néjic ic embac ménjac ménj orucginaiguc mérana haiwa Uña téréyaguc wammac.

²⁰ Imuhuc zéyu Peteronénj yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac sese imi soukiwanénj boja hia memanjac zéma ninzanj, imuac soukiwaga imi giguc momacnec biridacmaoc.

²¹ Guac ewa qeriga imi Anutuac kiwaiguc dindinja qahac. Imuac hénia ac yominénj guac iwawai me ai bujaga ménda wammac.

²² Qeri biricga imi melemma Minj Kewu welec mina qerigaiguc nininj imuhucya késakeczanj imuac képésicga waigémmac gezanj.

²³ Gémba biriawac houhouyanénj qeriga sécgéyu képésicganénj pipigémma hezac.

²⁴ Zéyu Simonnéj melemma zéyec; Iri ekaoc nuac ninj wamma Minj Kewu welecmyic iwawai zézaoc imi nuaru ménj ménda hicnji némmac.

25 Waɲu Yesuac Mélíméli ic ieren Miɲ Kewuac ackuazéc imi héipuc wamma selima zéau énécmimaguc Samaria baec komoc komoc sasalaiguc buɲa suruc hiabia imi zéau énécmima zéau énécmima hama Yerusalem lilingéma kenjoc.

Filiponéh Ediotia ic méh Yesuac hénac ac ézézec.

26 Miɲ Kewuac kua meme uɲanéh Filipo yomuhuc ézézec; Gi yacma emanjengen baec wanɲonja Saut iguc hɲɲacma hénac méh Yerusalemnec hénima Gaza amaiguc hɲɲaczac imuaru kembésémaɲ. Waɲu hénac imi baec kéra kérésiaiguc heyec.

27 Imuhuc zéyu Filiponéh yacma kenju Etiopia hénɲalen ama arenja yandawac Embac garata Kandake iwac welen qeqe icnéɲ Yerusalemiguc Anutu mepésimaɲ zé enec igucnec mayec. Waɲu ic imi hénɲalen ama arenja yanda imuac sou kiwa moczoɲ galenɲémac niɲac kuc yanda hemiyec.

28 Waɲu inéh lilingéma eneya karisi yanda imuac qacyaiguc tacma Anutuac tilin tilin ic Yesaiawac kiwi imi olomma kerec.

29 Waɲu Uɲa téréyanéh Filipo yomuhuc ézézec; Karisi imuac hosuraiguc kemma kenna.

30 Zéyu Filiponéh usuɲnec kemma kua meme ic Yesaia iwac kiwi imi oloɲu nimma qesimiyec; Ac olonzaɲ imuac hénac ninzaɲ?

31 Waɲu inéh zéyec; Ménéh hénac ménda meyu nimma dimuhuc niɲasarimaɲ? Imuhuc zémaguc éréma tacmacac niɲ Filipo héihéré miyec.

32 Embac kewuac welen qeqe iminéɲ ac kiwi oloɲec imi yomuhuc; Rama merawa méh qehéric wammu niɲ héréma kenjanzu ésécnec hérémigic kenec. Waɲu rama méh zucya héric héric ic méɲac wésiaiguc hétén qahac wamma taczac imi ésécnec kuaya méh ménda anɲéyec.

33 Waɲu mamaya waɲu didiɲanec ménda zétecɲé migic. Waɲu baec igucnec kekécya wagicɲé qahac wanec imuac mérénéh iwac qelihéracuc wammac hia zéwacnec?

34 Waɲu garatawac welen qeqe icnéɲ melemma Filipo ézézec; Qesigémba nézéna. Anutuac tilin tilin icnéɲ mérac niɲ imuhuc zézac, eneya niɲac me ic méh niɲac?

35 Qesiyu Filiponéh kuaya anɲéma ac imuaru toroqema Yesuac hénac ézézec.

36 Waɲu hénac kenkecma doku méɲiguc kereɲic garatawac welen qeqe icnéɲ zéyec; Doku you hezac imuac némacnéɲ ziki néɲu doku ménda naec némbésémaɲ?

37 (Ménda hezac.)

38 Imuhuc zéma nesinesi ic énézéyu karisi yanda imi zikigic naɲu Filipo zéma garatawac welen qeqe ic ieren ekawu dokuiguc mekenɲic Filiponéh doku naecmiyec.

39 Waɲu doku igucnec éréyc Miɲ Kewuac Uɲanéh Filipo wagicma kenju welen qeqe ic iminéɲ i muɲɲuc ménda hémma ségiségi wamma hénaya méndacma kenec.

40 Waɲu Filipo inéh Azoto* tauniguc wininima lelecɲéma ama arenja kunen kunen séc séc buɲa suruc hiabia énézéma hama Kaisarea† hadarec.

* 8:40: Qara méh; Asidot. † 8:40: Ama arenja yanda méh zéic alayaguc.

9

Min Kewunéh Sauloac hicjimiye.

¹ Saulo imi Min Kewuac ai ichéra tericgé énécmima unuhéi wan énécmimacac niñ qeria geriwiguc wanu wéséséya héiyu érémanec nanu hofac oo ic eneña iwac muru keñec.

² Kemma méñnéñ méñ héná qelia imi méndacma keczuguc mihicñi énécmima ic me embac moczon méragina dérécgéma Yerusalem éréman zé Damasiko ama areña yanda imuac togotocgo ama séc keñkenawac oaec kiwi niñac welecmiyec.

³ Welecmiyu omiyu mema keñkecma Damasiko ama areña yanda ho-suraiguc keñec. Nalé imuhucgeñ kurumén igucnec asac mararan méñnéñ élanzanec mama qetagalima lelegémiyec.

⁴ Lelegémiyu baeciguc tendingéma maqeyu hema ac ewa méñ yomuhuc zéyu niñec; Saulo, Saulo, gi némac niñac nunesi wannémma kecanzan?

⁵ Zéyu Saulonéh qesimima zéyec; Min Kewu, gi méré? Zéyu zéyec; Ni Yesu geñ genesi wammima kecanzan imi mia.

⁶ Gi yacma ama areña yandaiguc kerenna, imuaru némac ai kileñ mewéséman imuac ara gézéyu nimbéséman.

⁷ Zéyu ic i guc keñgic ieneñ hétén imi niñgic, néñ ic méñ ménda héngic imuac niñ acgina qahac nanjic.

⁸ Wanu Saulonéh baec igucnec yacma kiwa himanec nanec, néñ iwawai méñ hémmacac séc qahac wanu ichéra ieneñ mériaiguc késama wagicgic Damasiko ama areña yandaiguc kerengic.

⁹ Wanu ai meme haréwéc kiwa hilicgémanec taru nene me doku méñ ménda neyec.

Ananianéh Saulo doku naecmiyec.

¹⁰ Damasiko ama areña yandaiguc Yesuac ai ic méñ kerec. Qara imi Anania. Wanu Min Kewunéh tilin tiliniguc hicjimima ézéyec; Anania! Zéyu melemma zéyec; Oo, Min Kewu.

¹¹ Zéyu Min Kewunéh ézéyec; Niñzan, ic méñnéñ welecma taczac, imuac niñ gi yacma héná qara Héná Dindiña imuaru kemma Yudawac amaiguc emma ic méñ qara Saulo, Taso ama areña yanda igucnec iwac hocma mihicñiwéséman.

¹² Inéh irec méñ tilin tiliniguc hicjimiye ic méñ qara Ananianéh eneña muru hama méria qacyaiguc haiyu munjuc kic hihiyaguc wanec imi hénzac.

¹³ Zéyu Ananianéh melemma zéyec; Min Kewu, ic embac sasalanéh iwac niñ zéma Yerusalemiguc guac hénáorin hécga haka biria hatac dahec wan énécmiyeac imuac suruc zégic niñanzua.

¹⁴ Wanu yomuaru imuhucnec guac qacga guruanzin nini moczon méranina dérécgé nénécmimac niñac hofac oo enenagina iwac murunec kuc buña imi mema hayec.

¹⁵ Imuhuc zéyec, néñ Min Kewunéh yomuhuc ézéyec; Gi tinduc kenna, baera baera ic embac zéma ic kewu zéma Israelac nambérac héra ionac muru nuac qac buñana wagicma kemmacac niñ késawa ic imi nuac ai ic wanzac.

¹⁶ Qac buñanawac wamma zéra béra yéwéria dimuhucya mihicñimac imi ézéwa hémmac.

¹⁷ Waŋu Ananianén kemma ama imuaru emma Sauloac oruhaiguc méria haima zéyec; Saulo, munana, gi muŋguc kic hihi wamma Uŋa Téréya sécgégénu kecbésémaŋ niŋac Miŋ Kewu Yesu hénaiiguc hiŋjigénec inén mia méli néŋu hazua.

¹⁸ Zéyu nalé sosola qahac kiwa igucnec iwawai sekec sekec ésécneceŋ taima mayu kicya muŋguc hima hémma yacma nanu doku naecmiyec.

¹⁹ Waŋu nene nema kuhaguc waŋec. Inén Yesuac ai ichéra Damasiko ama areŋa yandaiguc kecgic iniguc ai meme tosara kecgic.

Saulonén hénima buŋa suruc hiabia zéauyu zéra béra qahaiguc opocgic.

²⁰ Kecma nalé sosola qahac Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc emma Yesu imi Anutuac Naŋa keczac zéma zéau énécmiyec.

²¹ Énézéyu niŋgic imi enen moczoŋ welicgéma yomuhuc zégic; Ic yomi Yerusalem imuaru qac imi qacangic ini mehiri énécmiaŋec imi qahac me? Waŋu ic embac imuhucya qaté énécmima hofac oo ic ionac muru énépésima kemman zé hayec.

²² Waŋu Saulo inén muŋguc yanda kuhaguc wamma Yesu imi Kristo téŋgén wanzac imi héipuc wamma Damasiko ama areŋa yandaiguc Yuda ic kecgic énézéyu niŋgic sicsaoc waŋec.

²³ Imuhuc wamma keru ai meme sasala keŋu Yuda ic enen Saulo qewiŋ zéma zéeminin waŋgic.

²⁴ Waŋu ac saŋa hazéra imi Saulo gezawanén niŋec. Waŋu ienen Saulo qehumuwiŋ zé siŋi kaiwe séc nagu yanda séc awima nanigic.

²⁵ Imuhuc waŋgic iwac tohotoho ichéra ienen siŋiyaiguc neŋgeniguc Saulo tima hésanéŋ neŋgen qatéma demin yanda andia luhuc memeac kifaŋaiguc nanngégic hiŋgacma néŋgarec.

²⁶ Kemma Yerusalem keremma Yesuac ai ichéra ionaru torogemac niŋ batucgé énécmiyec, néŋ ienen moczoŋ Yesuac ai ic wanzac imi ménda niŋzégégic imuac iwac zénéŋgina hiriyec.

²⁷ Waŋu Banabanén Yesuac Mélíméli ic ionaru wagicma kemma Saulonén hénaiiguc Miŋ Kewu dimuhuc héŋu Miŋ Kewunén dimuhuc ac ézéyu Damasiko ama areŋa yandaiguc inén Yesuac qaraiguc kucnec zéma dimuhuc zéauyec imuac ac suruc waŋ énécmiyec.

²⁸ Waŋu inén iniguc momacnec kecma Yerusalem enen mama wamma Miŋ Kewu Yesuac qaraiguc ackuazéc selianec zéauyec.

²⁹ Waŋu Yuda ic tosara Girik ac zéangic iniguc ac waŋgic acginanéŋ enen mama waŋec. Waŋu ic ienen Paulo qewiŋ zé waŋgic.

³⁰ Waŋu ai momachéra ienen nimma Kaisarea ama areŋa yanda zéic alayaguc imuaru wagicma hiŋgacma kemma méligic Taso ama areŋa yandaiguc keŋec.

³¹ Imuac niŋ Yesuac hénaoŋiŋ Yuda, Galilaia zéma Samaria baeciguc kecgic ionaru luae he énécmiyu nanan seli mihicni énécmimia waŋu Miŋ Kewuac ehéihéi wammima Uŋa Téréyanén ewa qeriginaguc dongé énécmiyu zaŋgégina saima keŋec.

Peteronén ic méŋ mehiaruyec.

³² Peteronén baec séc leleggéma kecma Yesuac hénaoŋiŋ Lida ama areŋa yandaiguc kecgic ionac muru keŋec.

³³ Waŋu imuaru ic méŋ mihicniyec, qara imi Ainea, inén puriŋ wamma hehe tataciguc hema keru yawuŋ 8 waŋec.

34 Waŋu Peteronéŋ yomuhuc ézéyec; Ainea Yesu Kristonéŋ mehiaru géŋzac imuac niŋ yacma hehe tatacga imi geŋgaoc mindiŋina zéyu nalé imuarunec yarec.

35 Yaru Lida zéma Saron ama areŋa yanda igucnecnéŋ i hémma ewagina melemma Miŋ Kewuac hagic.

Peteronéŋ Tabita humuc igucnec meqeliyec.

36 Yope ama areŋa yandaiguc Yesuac tohotoho embac mén kerec, qara imi Tabita, neŋaŋ aciguc Noniŋ, waŋu inéŋ ai hiabia sasala mema ic embac maqegeya méra énécmiaŋec.

37 Waŋu nalé imuhucgeŋ Tabita i hafi hiŋjimiŋu humuyu qamocya naecmima ama qeria mén qacyaiguc heyec imuaru haigic heyec.

38 Lida ama areŋa yanda imi Yope ama areŋa yanda hosuru tarec. Waŋu Yesuac ai ic embac ieneŋ Peteronéŋ imuaru taczac zégic nimma ic éréhéc iwaru méli érécmigic ieneŋ kemma nalé sosola qahacnec foc hamacac niŋ qesimiŋoc.

39 Zéyic Peteronéŋ yacma iriguc momacnec keŋgic. Kemma kendacgic ieneŋ ama qeria mén qacyaiguc heyec imuaru i wagiric eŋgic. Eŋgic embac malé sasala ieneŋ ic iwac maréŋaiguc namma siacma zari maleku Tabitanéŋ iniguc kecma meyacgéyec imi ézégic héŋec.

40 Waŋu Peteronéŋ énézéyu hiŋgacdacgic simiŋ héima zéwelerec. Zéweleru tecgéyu qamocac muru melemma namma yomuhuc ézéyec; Tabita gi yacna zéyu kiwa héitegicma Petero hémma yacma tarec.

41 Taru Peteronéŋ mériaiguc késama héréyu yacma naŋec. Naŋu Yesuac hénauriŋ zéma embac malé unuruyu eŋgic Tabita qelizac imi énézéyu héŋgic.

42 Waŋu Yope ama areŋa yanda imuac miŋina ieneŋ haka imi zésaigic nimma sasala ieneŋ Miŋ Kewu niŋzégigic.

43 Waŋu Peteronéŋ Yopeiguc ic mén qara Simon yaŋ séwéla meme iwac amaiguc ai meme sasala kerec.

10

Kua meme uŋa méŋnéŋ Konelio hiŋjimiŋec.

1 Kaisarea zéic alawac ama areŋa yandaiguc ic mén kerec, qara Konelio. Inéŋ yaré ic 100 ionac galen kerec. Waŋu inéŋ tunj mén Italia yaré ic tunja zéaŋgic imuacnec.

2 Waŋu inéŋ eŋeya ama taséhéra iniguc Anutuac wamma nalégina zéma usuŋgina qemima ee héihéi wammima kecma ic embac maqegeya ionac ewa biric waŋ énécmima haler sasala hai énécmima Anutu zéwelec wammima kecaŋgic.

3 Kaiwe mén maria 3 kilok imuaru inéŋ héŋu Anutuac kua meme uŋa méŋnéŋ tilin tiliniguc hiŋjimima Konelio, zéma qarec.

4 Waŋu inéŋ héŋsosolima zénéŋa hiriŋu zéyec; Miŋ Kewu, hénia némac niŋ? Zéyu zéyec; Halerŋa ic embac maqegeya ionac haianzaŋ imi zéma zéwelecca iminéŋ Anutuac muru haréyu haihakaga imi niŋqelima niŋgéŋzac.

5 Imuac deguc gi Yope ama areŋa yandaiguc ic tosara méli énécmima kemma ic mén qara Simon Petero zémimia i héihéré mimu.

⁶ Ic imi yaŋ séwéla meme ic, Simonac amaiguc tacyac waŋaŋzac. Waŋu ama imi kondun giŋgiŋaiguc taczac.

⁷ Kua meme uŋaŋéŋ ac imuhuc ézéma keŋu welen qeŋe ic éréhéŋ zéma yaré ic sugina igucnec méŋ Konelio eŋeya méndacmima Anutu ee héihéi wammianzac i momacnec unuruyec.

⁸ Unuruma ac suruc imi waŋ énécmidacma Yope amaiguc méli énécmiyu keŋgic.

Miŋ Kewunéŋ Petero tiliŋ tiliŋiguc ézéyu héŋec.

⁹ Ama siŋjima giŋjiyu kaiweya méŋ keŋkecma gau komoc waŋu ienen keŋkecma ama imuac hosuraiguc kereŋgic. Waŋu nalé imuaru Peteronéŋ zéwelec wammaŋ zé ama qacyaiguc eŋec.

¹⁰ Waŋu inéŋ yaka niŋ humuma nene nemaŋ zé wamma énézéyu otocgo wammanec kecgic Uŋaŋéŋ qéléléŋgé miyec.

¹¹ Miyu héŋu kurumeŋ aŋgéyu gésé méŋ maleku ésécnec waŋgoŋa kembon qahac imi zikima naŋgéŋic baec qahaiguc mayu héŋec.

¹² Héŋu qeriaiguc yaŋ hénagina kembon qahac hénia hénia zéma gisic zinangoc, zini mokoleŋ, zéma nei hénia hénia heyec.

¹³ Waŋu ac méŋ yomuhuc mayec; Petero, yacma unuma nena.

¹⁴ Waŋu Peteronéŋ zéyec; Miŋ Kewu, qahac téŋgéŋ! Ni ménda neneya sic saocya zéma iwawai biria méndagucnec neanzua.

¹⁵ Zéyu ac méŋ yomuhuc hicŋiyu hatac éréhéŋ waŋec; Iwawai Anutunéŋ zézuaczac imuac geŋ qakolayaŋguc ménda zéna.

¹⁶ Haka imi muŋguc hicŋiyu hatac haréwéc waŋu imuacnec gésé imi hérégic kurumeniguc eŋec.

¹⁷ Waŋu Petero iwawai héŋec imuac hénia imi dimuhuc zéma eŋeya ewayanéŋ nimma niŋ éréhéŋ waŋec. Waŋu ic tosara Konelionéŋ méli énécmiyec ienen naguyaiguc namma Simonac ama niŋac qesigic.

¹⁸ Qesima qacma yomuhuc zégic; Simon Petero zémimia imi yomuaru taczac me?

¹⁹ Waŋu Petero i iwawai héŋec imuac hénia niŋ areŋgémanec keru Uŋa téréyanéŋ yomuhuc ézéyec; Niŋzaŋ, ic haréwéc haréma gi hocgéŋzu.

²⁰ I ini neŋ méli énécmiwa hazu. Imuac gi yacma hiŋgacma ewa éréhéŋ ménda wamma iniguc kembésémaŋ.

²¹ Zéyu Peteronéŋ ionac muru hiŋgacma zéyec; Ic hocma hazu imi ni yomi mia. Hénia némac niŋ you hazu?

²² Zéyu zégic, Yaré ic 100 ionac galéŋgina Konelionéŋ ic solaŋa kecma Anutu ee héihéi wammianŋu Yuda ic ienen ee héihéi wammianzu. Kua meme uŋa téréya méŋnéŋ gi iwac amaiguc héihéré gémma guac murunec ac nimmac niŋ ézéyec.

²³ Imuhuc zéyu Peteronéŋ onagiru ama tacyac waŋaŋec imuaru emma hegic ama giŋjiyu yacma iniguc keŋgic. Waŋu Yope amaiguc niŋzéŋ niŋzéŋ dacmuna tosara ienen acguc i guc momacnec keŋgic.

Peteronéŋ ic enia Konelioac amaiguc keŋec.

²⁴ Ienen héniaiguc siŋi méŋ hema keŋkecma Kaisarea zéic alawac ama areŋa yandaiguc kereŋgic. Waŋu Konelionéŋ sac kitichéra zéma ala hiabia kecgic tosara unuruyu tocgéma mambéc kecgic.

²⁵ Peteronénj amaiguc enj Konelionénj iwac muru hama iwac hénayaiguc mama sigéma mepésimiyec.

²⁶ Mepésimiyu Peteronénj mema yacma yomuhuc ézéyec; Yacna, ni acguc ic kecza.

²⁷ Yaru i guc ac wamma ama qeriaiguc emma iniru ic embac sasala togéma tacgic.

²⁸ Wañu inénj ac yomuhuc hénima énézéyec; Ini nindaczu ésécne Yuda ic méñnéj ic enia méñ ala wammima momacnec azorogic zézé seli ac logizac wammac. Wañu Anutunénj ic méñac méñ qakola me zapi qeqeya ménda zémanjac zé nézéyec.

²⁹ Imuac niñ héihéré néngic acna waima hazua. Wañu qesiénécmiwa, ini hénia némac niñ héihéré néngu?

³⁰ Zéyu Konelionénj yomuhuc ézéyec; Haka yomi hicñiyuguc bec ai meme kembon qahac tegézac. Maria yomuhucgeñ, maria 3 kilok imuaru amanaiguc tacma zéwelecba ic méñ malekuya lalacnéñ kic ségéranaiguc wininima nañec.

³¹ Namma yomuhuc zéyec; Konelio, welecwelecga zéma halenja ic embac maqeqeya ionac haianzanj iminénj Anutuaru haréyu haihakaga imi niñqelima niñgénzac.

³² Wañu gi Yope amaiguc ic tosara méli énécmima kemma ic méñ qara Simon Petero zéanzu i héihéré mimu. Ic imi yañ séwéla meme ic Simonac amaiguc tacyac wañanzac. Wañu ama imi kondunj giñgiñajuguc taczac.

³³ Imuhuc zéyu nalé sosola qahac ic tosara méli énécmiyi. Hazan imi hiabia! Nini moczonj youmi Minj Kewunénj ac gézéyec imi moczonj nimbinj niñac Anutuac kiwaiguc togéma tacziñ.

Peteronénj Konelioac hénia géséhéra ackuazéc énézéyec.

³⁴ Zéyu Peteronénj kuaya auma énézéyec; Deguc ni hénia méñ niñasarizua. Anutunénj ic neñanj séwinina igucgeñ ménda ninicma nénépésianzac.

³⁵ Ic embac baera baera keczu sugina igucnec méñnéñ méñ Anutu ee héihéi wammima haihaka solanja wañanzu imi hia énépésimacac séha wanzu.

³⁶ Anutunénj luaeac ackuazéc imi Yesuac murunec Israelac qelihéra onac énécmiyec. Wañu Yesu iminénj iwawai momac yandawac Minj Kewu wanzac.

³⁷ Yohanenénj doku naec hakawac zéauyuguc imuac andiaiguc Galilaia baec igucnec hénima Yuda baec séc néma iwawai hicñiyec imi ini ninzu.

³⁸ Anutunénj Yesu Nazarete ama areña igucnec i Unja Téréya zéma kuc buña imi haléc ésécne pocgémima i guc momacnec kerec, Imuac niñ inénj lelegéma haka hiabia wamma ic embac tosara unja birianénj helanzi énécmima yéwéri énécmimia imi mehiaru énécmiyec.

³⁹ Nini imi inénj Yuda ic nonac baec yanda zéma Yerusalemiguc haka wañec imi moczonj kicinananénj hémma héipuc wanzin. I imi ic héñgeña wéñdaraiguc qegic humuyec.

⁴⁰ Wañu ai meme haréwec wañu Anutunénj meqeliyu wininiyu héñin.

⁴¹ Wañu ic embac moczonj yanda ionaru qahac, néñ humuc igucnec yaruguc héipuc ic wambin zé Anutunénj becnec gési nénécmiyu i guc nene doku neyin nonac muru sac wininiyec.

⁴² Anutunénj ic embac kic qeli zéma ic embac humumia zétécgé nénécmimacac ninj ic ménj kumuyec imi Yesu imi mia zéma imuac héipuc wamma ic embac ackuazéc zéau énécmiwinj ninjac Yesunénj nénézéyec.

⁴³ Waŋu Anutuac tilinj tilinj ic ienenj acguc iwac héipuc wamma yomuhuc zégic; Ic embac i ninzénjgému moczonj iwac qara ninjac kápésicgina zuac énécmimac.

Uŋa Téréyanénj ic enia ionac muru mayec.

⁴⁴ Peteronénj ac imuhuc zémanec naŋu Uŋa Téréyanénj ic embac moczonj ara nimma tacgic séc qacginaiguc mayec.

⁴⁵ (45a) Mayu ninzénj ninzénj ic tosara séwi tasé hericheric ginaguc Peteroguc keŋgic ienenj Anutunénj ic enia ionac Uŋa Téréya qocgé énécmiyu ⁴⁶ enaŋ ac waima ac méréraiguc zéma Anutu mepésigic nimma ^(45b) kilenj yanda aurigic.

⁴⁷ Waŋu Peteronénj zéyec; Neŋaŋ meyiŋ éséc nec ic youmi ienenj Uŋa Téréya mezu imuac mérénenj doku ménda naec énécmiwinj ninjac neuŋ héinénéc mimacac séc wammac?

⁴⁸ Imuhuc zéma Peteronénj Yesu Kristoac qaraiguc doku naec énécmimu ninjac énézéyec. Waŋu ic embac ienenj ai meme tosara ménj iniguc tacyac wammu ninjac Petero welecmigic.

11

Peteronénj ai meyec imuac surucya zéasari énécmima Yuda ic énézéyec.

¹ Yesuac Mélíméli ic tosara zéma ninzénj ninzénj dacmuna Yuda baec séc kegcic ienenj ic enia ienenj Anutuac ackuazéc aŋgénj tigic imuac suruc ninjic.

² Imuac Peteronénj Yerusalem lilingéma enj séwi tasé hericheric ginaguc ienenj Petero memaŋiti wammigic.

³ Wammima yomuhuc ézégic; Gi némac ninjac ic enia ionac amaiguc emma iniguc momacnec nene nenec?

⁴ Zégic Peteronénj arenjéma yomuhuc zéasari énécmiyec;

⁵ Ni Yope ama yandaiguc zéwelecma kecha Anutunénj tilinjtilinjiguc nézéyu yomuhuc hénj; Gésé ménj maleku yanda éséc nec kitiwa kembonj qahac imuaru zikima kurumenj igucnec nanjégic ségéranaiguc mayec.

⁶ Mayu qeriaiguc hénj sosoliwa baec yaŋ hénagina kembonj qahacginaguc hénia hénia zéma hasénj yaŋ zéma gisic zinangoc, zini mokolenj zéma sawawac nei hégic iniri.

⁷ Inicma ewa ménj nimba yomuhuc nézéyec, Petero, yacma unuma nena.

⁸ Séyu nenj zéyi, Minj Kewu, qahac téngénj! Ni iwawai qakolayaguc zéma iwawai zapí qeqeya imuhucya ménj kuanaiguc méndagucnec haiwa hiŋgarec.

⁹ Imuhuc zéwa kurumenj igucnec ewa ménj yomuhuc melenj hatac éréhécnec mayec; Iwawai Anutunénj zézuaczac imuac geŋ iwawai zapí qeqeya ménda zéna.

¹⁰ Iwawai imi hiŋjiyu hatac haréwéc waŋuguc imuacnec iwawai imi moczonj hérégic kurumenjiguc enec.

¹¹ Waŋu nalé sosola qahac ic haréwécnéŋ ama hema kecaŋi imuaru hama naguyaiguc nanjic. Imi mia Kaisarea zéic alawac ama arenja yanda imuarunec nuac muru méli énécmiyu hagic.

¹² Hagic Uŋa Téréyanéŋ yomuhuc nézéyec; Gi ewa éréhéc ménda wamma iniguc kembésémaŋ. Imuhuc zéyu ni zéma ic 6 yomi neŋawu kemma méli énécmiyec iwac amaiguc eniŋ.

¹³ Enni inéŋ haka dimuhuc hicŋimiyec imuac surucya zéma yomuhuc nénézéyec; Kua meme uŋa méŋnéŋ nuac amaiguc wininima namma yomuhuc nézéyu niŋi; Gi Yope amaiguc ic tosara méli énécmima kemma ic ménŋ gara Simón, Petero zémimia i héihéré mimu.

¹⁴ Inéŋ hama ackuaazéc énézéyu ackuaazéc iminéŋ gi zéma héna géséhécga moczoŋ képésicgina igucnec aŋgégina timac.

¹⁵ Imuhuc zéyu ni ackuaazéc imi hénima énézéwa Uŋa Téréya neŋaŋ muru mayec imuhucyanéŋ ionac muru mayec.

¹⁶ Mayu hémma Miŋ Kewunéŋ ac yomuhuc zéyec imi niŋ qeliyi; Yohanenéŋ dokunéŋ naec énécmiyec, néŋ ini mia Uŋa Téréyanéŋ naec énécmimac.

¹⁷ Anutunéŋ neŋaŋ Miŋ Kewu Yesu Kristo ninzégéyiŋ nalé imuaru sese nénécmiyec. Waŋu inéŋ sese imuhucyanec ionac énécmiyec. Imuac ni dac imuhucyanéŋ némaciguc Anutu neuŋ héimiwinec.

¹⁸ Imuhuc zéyu ieneŋ ac imi nimma ac hétéŋgina waima Anutu mepésima yomuhuc zégic; Ic enia ionac muru kekec memuac ewa qeri melenŋ melenac buŋa énécmiyec.

Antiokia ama areŋa yandaiguc Yesuac hénaoriŋ hicŋiyec.

¹⁹ Stefano niŋac ununesi hicŋiyu ic embac tosara ieneŋ héndéŋ héndéŋ amuma Foinike zéma Kipuro zéma Antiokia ama séc kemma ic tosara qahac, néŋ Yuda ic embac ionac sac ackuaazéc énézégic.

²⁰ Waŋu sugginaiguc tosara Kipuro baec zéma Kirene baec igucnecnéŋ Antiokia ama areŋa yandaiguc keremma Giriŋ ic ionac muru acguc Miŋ Kewu Yesuac buŋa suruc hiabia énézégic.

²¹ Waŋu Miŋ Kewuac mérayanéŋ iniguc heyu ic embac sasalanéŋ ninzégéma Miŋ Kewuac muru liliŋéma hagic.

²² Waŋu Yerusalemiguc hénaoriŋ kegcic ieneŋ imuac suruc nimma Banaba méligic Antiokia ama areŋa yanda imuaru keŋec.

²³ Kemma Anutuac ewa hia he énécmiyu hémma ségiségi waŋec. Waŋu ewa siŋgina yandaguc Anutuaru qékétama kecmu niŋac ic embac moczoŋ acnéŋ meseli énécmiyec.

²⁴ Banaba imi ic hiabia, waŋu Uŋa Téréya zéma ninzén ninzén yanda sécgémima heyec. Imuac niŋac ic embac tuŋ yandanéŋ Miŋ Kewuac muru toroqegic.

²⁵ Waŋu Banabanéŋ Saulo mihicŋimaŋ zé Taso ama areŋa yandaiguc keŋec.

²⁶ Kemma mihicŋima wagiru Antiokia ama areŋa yandaiguc hayoc. Hama yawuŋ momacguc ekawu kecmu Yesuac hénaoriŋ mihicŋi énécmima ic embac sasala ackuaazéc ku énécmiyic Antiokia ama areŋa yanda imuaru mia walac walac Yesuac hénaoriŋ ionac qacma Kristoac ic zéénécmigic.

Yesuac hénaoriŋ Yuda baeciguc ionaru soukiwa haigic keŋec.

²⁷ Nalé imuaru Anutuac tilinŋ tilinŋ ic tosara Yerusalemnec Antiokia ama areŋa yandaiguc hagic.

²⁸ Waŋu ionarunec mén̄ gara Agabonén̄ Uŋa Téréyanén̄ tilingémiyu baec séc béti yanda hicn̄jmac niŋ andiawac ara énézéyec. Waŋu béti yanda imi ic kewu yanda Klaudio kerec nalé imuaru hicn̄jiyec.

²⁹ Hicn̄jiyu Yesuac hén̄aorin̄ ienen̄ kucgina he énécmiyec séc iwawai qutulan̄géma Yuda baeciguc nin̄zén̄ nin̄zén̄ac dacmuna hécgina kec̄gic ionaru halen̄gina haigic kemmac niŋ zétecgégic.

³⁰ Zétecgégic imuhucyanec halen̄ imi Banaba zéma Saulo iorac méragiraiguc haima, nin̄zén̄ nin̄zén̄ac dacmuna hécgina ionac muru haigic keŋec.

12

Herodenén̄ Yakobo qehumuma Petero hésa amaiguc oporec.

¹ Nalé imuaru ic kewu Herodenén̄ hén̄aorin̄ tosara ununesi énécmiman̄ zé méra meyacma énézéyec.

² Inén̄ Yohaneac dara Yakobo késama sounén̄ héiyu humuyec.

³ Imuhuc waŋu Yuda ic ienen̄ haka imuac ségiségi waŋgic inictegicma Petero acguc késaman̄ zé waŋec. (Waŋu haka imi samén̄ yisya qahac imuac kendon̄jiguc hicn̄jiyec.)

⁴ Waŋu n̄agu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendon̄ tegéyu hérémima ic embac kicginaiguc haiyu naŋu ara zétecgémamac niŋ hésa amaiguc oporu tarec. Taru yaré ic 16 imi tun̄héra 4 méndén̄ amuma galen̄gému niŋac ionac méraginaiguc oporec.

⁵ Petero hésa amaiguc galen̄gégic heyu hén̄aorin̄ ienen̄ iwac niŋ wamma ewa qerigina hélacnén̄ Anutu welecmigic.

Kua meme uŋa mén̄nén̄ Petero hulacmiyec.

⁶ Herodenén̄ i wagicma hamuac niŋec imuac naléya imi ama gian̄jiyu ducn̄jmac. Waŋu ménda gian̄jiyunec sin̄ji imuaru Petero seŋ hésa éréhécnén̄ qatégic téngin̄ ic éréhéc iorac sugciraiguc gauya hekerec. Keru galen̄ meme ic tosara n̄agu séŋgan̄gen̄jiguc galen̄ mema nan̄gic.

⁷ Waŋu héngic Min̄ Kewuac kua meme uŋa mén̄nén̄ wininiyu hésa ama imuac qeriaiguc asac mararan̄ mén̄nén̄ asariyec. Waŋu kua meme uŋanén̄ Petero maréŋaiguc qema mindima zéyec; Fodac yacna. Zéyu nalé imuarunec Petero méria igucnec seŋ hésanén̄ loloma madarec.

⁸ Waŋu kua meme uŋanén̄ ézéyec; Rikuŋga zikima hén̄a usuga héina hiŋgaru. Imuhuc zéyu inén̄ imuhuc waŋec. Waŋu kua meme uŋanén̄ muŋguc ézéyec; Séwi usuga horua imi héina hiŋgaruguc méndac némma hana.

⁹ Zéyu Peteronén̄ méndacmima keŋec. Waŋu kua meme uŋanén̄ iwawai hélacnec wammiyec, nén̄ ménda niŋasarima gau hén̄zua imuhuc zéma niŋec.

¹⁰ Waŋu ieren̄ galen̄ meme ic n̄agu séŋgan̄gen̄jiguc nan̄oc imi walac nanaŋa zéma andu nanaŋa orogicma keremma demin̄ yandawac ain̄ naguya ama aren̄a yanda wésiaiguc nanaŋa imuaru hayoc. Hayic n̄agu imi en̄eyaocnec an̄gé érécmiyu mama hén̄a yandaiguc keŋoc. Ken̄jic kua meme uŋa iminén̄ élan̄zaŋnec waimima en̄ec.

¹¹ En̄u Peteronén̄ niniŋa bérén̄géyu yomuhuc zéyec; Deguc ni nin̄zua. Haka yomi hélacnec téngén̄. Min̄ Kewunén̄ kua meme uŋaya mélima

Herodeac méria zéma ai aren Yuda ic ionac ewa qeriginaiguc hezac imuarunec nuagima hazac.

¹² Imuhuc nintegicma Yohane, Mareko zémimia iwac nenjocya Mariawac amaiguc kenjec. Wañu imuaru ic embac sasalanén tocgéma zéwelec wamma tacgic.

¹³ Kemma Peteronén naguguc qeyu welen qeqe embac mén qara Rodenén ewaya nimman zé hosuru hayec.

¹⁴ Hama Peteroac ewaya ninjasariyec. Wañu ségiségi yandanén ewa soho wammiyu nagu ménda auma en usunec ama qeriaiguc emma Petero naguiguc hama nanzac imuhuc qacma énézéyec.

¹⁵ Énézéyu ienen nimma zégic; Gi ewaga sohozac. Wañu inén imuhuc seli gema zémanec nanu ienen zégic; Imi iwac kua meme unaya gezan.

¹⁶ Wañu Peteronén nagu imi qemanec nanu ienen nagu auma i hémma aurigic.

¹⁷ Wañu acgina qaimac nin méranén séséc wañ énécmima Min Kewunén hésá ama igucnec wagiru mama éréyec imuac ac suruc wañ énécmidacma ac suruc imi Yakobo zéma ninzén ninzénac dac munahéra énézémuac nin énézéma ama imi waima baec ménjiguc kenjec.

Min Kewunén Herode bakia melen miyu humuyec.

¹⁸ Ama gianjiyu yaré ic ienen Petero hocma iwawai dimuhuc hicnjimizac imi ménda ninjasarima qewelon yanda wañgic.

¹⁹ Wañu Herodenén hocma ménda mihicjima awiawi ichéra zéqesi wañ énécmimaguc humuciguc onopocmu ninjac énézéyec. Wañu Herodenén Yuda baec waima Kaisarea baeciguc hincacma imuaru kerec.

²⁰ Herodenén Tiro zéma Sidon ama minja hazéc yanda wañ énécmiyec. Wañu ama imuac minja ienen nene yaka ic kewu iwac murunec hicnjanzac imi mema kecanjic imuac nin ewa momac wamma ic kewu iwac muru haréma Bilasito ic kewu imuac hehe tatacya mindinima welen gemianjec i mebélacgé mima luac ninjac welec migic.

²¹ Wañu Herodenén nalé meyec imi ducnjiyu ic kewuac maleku héima tatic edamuyaguc imuaru mama tacma ic embac ac énézéyec.

²² Ic momac yanda ienen hérianj haima yomuhuc zégic; Ewa imi icac ewa qahac, nén Anutuac ewaya.

²³ Wañu Herodenén mepé qepési ac imi Anutuac muru ménda melenju ejec, imuac nin Min Kewuac kua meme unanén qeyu nanecnén kigic nalé sosola qahac humuma qahac wañec.

²⁴ Wañu Anutuac ackuazécnén munjuc yanda yandi saima kenjec.

²⁵ Wañu Banaba zéma Saulo ieren Yerusalemiguc halen énécmimiawac ai imi metecgéma Yohane, Mareko zémimia i wagiric Yerusalema waima lilingéma kenjic.

13

Bunja zéauau ai ninjac Banaba zéma Saulo méli érécmigic.

¹ Antiokia hénarinj succinaiguc Anutuac tilinj tilinj ic zéma qeriawac kiwi ic yomuhuc kecgic; Banaba, Simeon qara mén Nigere, Lukio Kirene ama igucnec, Manaen (Ic kewu Herode i guc namu momacnec nema yandiyoc), zéma Saulo.

² Waŋu kaiwe mérjiguc nene zíkima zéwelec wamma Miŋ Kewu mepésima kecgic Uŋa Téréyanén ac yomuhuc zéyec; Banaba zéma Saulo iri ai tosara memaoc niŋ ururuyi imuac niŋ iri ai imuac gésiérécmigic.

³ Zéyu imuac nene zíkima zéwelecmaguc méragina qacgiraiguc hai érécmima méli érécmigic.

⁴ Ic éréhéc imi Uŋa Téréyanén méli érécmiyu Silukia amaiguc mekemma imuarunec zéiciguc Kipuro amaiguc keŋoc.

⁵ Kemma Salami ama areŋa yandaiguc haréma Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc Anutuac ackuazéc énézéc. Waŋu Yohanenén iriguc kecma méra érécmiyec.

⁶ Konduŋ baec komoc komoc suginaiguc qericma kemma Pafo amaiguc keremma imuaru Yuda ic séwi galen Bayesu mihicŋigic. Waŋu ic imi Anutuac kua meme ic ikora.

⁷ Waŋu inén Baec galen mér Serigio Paulo i guc keroc. Serigio Paulo inén ninigaguc. Waŋu inén Banaba zéma Saulo ururuma Anutuac ackuazéc nimmaŋ zé waŋec.

⁸ Waŋu Elima zé mimia (Imuac hénia imi séwi galen.) inén hazéc waŋ énécmima baec galen imi ninzén ninzén andé qema kemmac niŋ seliseli wamma ézéc.

⁹ Waŋu Saulo qara mér Paulo inén Uŋa Téréyanén qeria sécgémiyu Elima imi hér sosolima yomuhuc zéyec;

¹⁰ Gi imi uŋa biriawac merac, iwawai dindiŋa moczoŋ yanda imuac hazécya. Ikoc zéma manam batuc hénia hénia imi qerigaiguc kuaya qema hezac. Miŋ Kewuac hénia dindiŋa imi meqariŋ géanzan. Haka biria imi ménda waiwésémaŋ me?

¹¹ Imuac degucguc Miŋ Kewuac mérianén guyu gi kic hilic wamma nalé sura imuhucgeŋ gi kaiwe ménda hémbsémaŋ. Imuhuc zéyu nalé imuarunec doku wéséséya zéma siŋi yandanén hoturumiyu mérayanén mezaŋ qezaŋ wamma keŋha wamma méraya mema méra mimuac niŋ waŋec.

¹² Waŋu baec galen néŋ iwawai hicŋiyec imi hémma ninzéŋgéyec. Waŋu Miŋ Kewunén imuhuc hénia kumiya auriyec.

*Paulonén Pisidia Antiokia ama
areŋa yandaiguc Yuda ic buŋa
suruc hiabia énézéc.*

¹³ Paulo zéma ichéra i guc momacnec keŋha waŋgic ienen Pafo ama areŋa waima zéiciguc emma Pamfilia baec Perege amaiguc kereŋgic. Waŋu baec imuaru Yohanenén wai énécmima Yerusalem amaiguc lilingéma keŋec.

¹⁴ Keŋu ienen Perege ama igucnec keŋkecma Pisidia baec Antiokia ama areŋa yandaiguc kemma kecgic Sabata ducŋiyu tocgotocgo amaiguc emma tacgic.

¹⁵ Waŋu ienen Moseac hénia ac zéma Anutuac tilin tilin ic ionac kiwi téréya imi olongic ama imuac galenhéra ienen ic tosara méli énécmima yomuhuc qesi énécmigic; Dacmuna hécnina, meseli nénécmimu zé ackuazéc mér nimma kecziuguc zégic niŋni.

¹⁶ Waŋu Paulonén yacma méranén séséc wamma yomuhuc énézéc;

Israel ic zéma ic embac Anutu ee héihéi wammianzu ini ackuazéc zéwa niŋgic.

17 Israel ic neŋaŋ Anutunéŋ esaŋambéc hécnina gési énécmiyec. Ieneŋ Izipte baeciguc ic kian kecgic, néŋ Anutunéŋ eegina héima kuha yandanéŋ onagicma hayec.

18 Zéléŋ baeciguc yawuŋ 40 imuac séc hakagina biria hémma bisiqatén waŋ énécmima kecaŋec.

19 Waŋu Kanaan baeciguc kisc areŋ yanda 7 unuhumuma ionac baec imi onac buŋa zéma wai énécmiyec.

20 (Moczoŋ toroqema zéwa yawuŋ 450 séc ic kian kecgic.) Imi tegéyu zémindiŋ mindiŋ ic énécmiyu keŋ kecma Anutuac tilin tilin ic Samuelac naléya hayec.

21 Waŋu ic kewu niŋac welecgic Anutunéŋ Benzaminac qelihéra ionarunec Kisiac naŋa Saulo énécmiyu inéŋ yawuŋ 40 imuac séc galenagé énécmiyec.

22 Waŋu i auma Dawidi ic kewugina kumu énécmima iwac ac yomuhuc zéyec; Ni Yesi naŋa Dawidi mihicŋiwa ewana kunéŋ yanda hemizac. Inéŋ mia ewa siŋna tohoma iwawai moczoŋ meselimac.

23 Waŋu Anutunéŋ ac zikiyec séc Dawidi iwac qelihéra ionarunec Israel ic neŋaŋaru aŋgéŋ titi ic Yesu méliyu hayec.

24 Waŋu Yesunéŋ sucninaiguc hicŋi asarimacac niŋ walac Yohanenéŋ ewa melenac doku naec haka imi Israel ic embac momac yanda zéau nénécmiyec.

25 Yohane i héná zémiyec séc titecgéma ic embac yomuhuc énézéyec; Ini nuac méré zéma ninzu? Ni Kristo qahac, néŋ andénaiguc hama keczac iminéŋ imi mia wanzac. Nidac imuhucyanéŋ héná usuyawac hésaya hulacmaŋac séc qahac.

26 Dac munahéna, Abarahamac qelihéra zéma ic embac Anutu ee héihéi wammianzu ini ac yomuac niŋgic; Aŋgéŋ titiac gezac qézéŋ ac yomi nonac muru haiyu hayec.

27 Yerusalem imuac ic embachéra zéma ionac galen hécgina enéŋ Yesu zéma Anutuac tilin tilin ic ionac ackuazéc Sabata nalé séc oloŋ niŋaŋzu imuac hénia imi ménda niŋasarigic. Hénia imuac niŋac Yesuac zéma képésiraguc zétecgégic Anutuac tilin tilin ic ionac ackuazéc imi hélaguc waŋec.

28 Ieneŋ képésira humucac sécyá ménda mihicŋigic, néŋ tinduc qehumumac niŋac Pilato welecmigic.

29 Imuhuc wamma kiwi téréyaiguc iwac niŋ ogic hezac imi moczoŋ wammidacgic. Imuac andéyaiguc ic igucnec metecgéma hoc kifanjaiguc haigic.

30 Waŋu Anutunéŋ humumia sugina igucnec i meqeliyec.

31 Meqeliyu inéŋ ic embac sasala Galilaia baec igucnec Yerusalem keŋgic ionac muru ai meme sasala hicŋi énécmiyec. Hicŋi énécmiyu ieneŋ ic embac ionac muru iwac héipuc ic wamma keczu.

32 Nini acguc zikiziki ac esaŋambéc hécnina énécmiyec imuac zéau énécmiziŋ.

33 Imi mia Anutunéŋ Yesu meyaru sisipac ac iminéŋ qelihécgina neŋaŋaru hélaguc wanzac. Imuac mia kiwi téréya Legic lépaya éréhécmiuaru ac yomuhuc ogic hezac; Gi imi nuac Naŋna. Neŋ degucmi mihicŋigéŋi.

34 Waŋu Anutunéŋ Yesu meqeliyu yaru andiaiguc muŋguc ménda houmacac niŋ imuac ara yomuhuc zéyec; Ni sisipac ac téréya Dawidiac

muru meyi imi meseli énécmiman.

³⁵ Imuac Legic lépaya ménjiguc ac yomuhuc hezac; Gi icga téréya ménda waina hounac.

³⁶ Waŋu Dawidinén naléyaiguc Anutuac ewa siŋ tohoma ai metecgéma gau seli heyu esaŋambéc héra ionac muru toroqema haigic houyec.

³⁷ Waŋu mén Anutunén meqeliyec iminén ménda houyec.

³⁸ Imuac niŋac iwac murunec késpedesic waiwaiac buŋ suruc hiabia imi zéauénécmiyu ninzu imi niŋasarimu.

³⁹ Moseac hénac acnéŋ késpedesic momac yanda imuarunec ménda mesolaŋi énécmiyec. Waŋu Yesuac niŋ wamma ninzénégégic séc yéwéria moczoŋ yanda igucnec metecgé énécmima késpedesigina qahac zéénécmimac.

⁴⁰ Imuac niŋ Anutuac tilin tilin ic ionac ackuazéc zéráguc yomuhucyanén onaru hélaquc ménda wammacac niŋ galeŋ memu.

⁴¹ Ni onac naléginaiguc iwawai mén memaŋ. Waŋu iwawai imi hémma énézégic ninzénégémuac séc qahac imuhucya. O! zédesi ic ini hénqacgéma humuqai wammu.

⁴² Zéyu tecgéyu Paulo zéma Banaba tocgotocgo ama igucnec mamanan naŋu ic eneŋ Sabata oumuac acguc ackuazéc imi nénézému zéma zégic.

⁴³ Waŋu hénaoŋi imi héndén amuma madacgic kecma Yuda ic sasala zéma ic embac tosara Anutu ee héihéi wammima Yuda ic ionac hénaiquc toroqegic ieneŋ sasala Paulo zéma Banaba méndac érécmigic iniguc ac zéma Anutuac ewa hiaiguc kecmu niŋ meseli énécmiyoc.

⁴⁴ Waŋu Sabata muŋguc ducŋiyu ama imuac miŋina moczoŋ yanda Anutuac ackuazéc imi nimbiŋ zéma hadacgic.

⁴⁵ Hagic Yuda ic ieneŋ inicgic nimbupuc kuaya qeénécmiyu Paulo ac matititi wammima zébiri migic.

⁴⁶ Imuhuc waŋic Paulo zéma Banaba ieneŋ kicginaiguc zénéŋgira ménda hiriyu yomuhuc énézéyoc; Anutuac ackuazéc imi walac Yuda ic onac muru énéc énézéyawac hezac, néŋ eŋaoc niŋgic ini kekec hémbénaŋa imuac buŋa wammucac séc qahac waŋu waizu. Imuac niŋ wai énécmima baera baera ic embac ionaru kembic.

⁴⁷ Imuac mia Miŋ Kewunén yomuhuc zénéérécmiyec; Neŋ baec tetcgia séc ic embac ionac aŋgén titi niŋac iri ic enia ionac asacmararaŋ kumu érécmizua.

⁴⁸ Imuhuc zéyic ic enia ieneŋ moczoŋ ac imi nimma ségiségi wamma Miŋ Kewuac ackuazéc ee héihéi wammigic. Waŋu kekec tetcgia qahac imuac buŋa wammu niŋ gési énécmiyec séc ninzégégic.

⁴⁹ Waŋu Miŋ Kewuac ackuazécnén baec imuhucgeŋ saima keŋec.

⁵⁰ Waŋu Yuda ic ieneŋ Paulo zéma Banaba urunesi waŋ érécmimu niŋac embac eŋeŋagina tosara Anutu ee héihéi wammiaŋgic ini zéma ama imuac ic kunen ini hinocgé énécmigic baec imuacnec nesi érécmigic keŋoc.

⁵¹ Kemma ic ieneŋ hémma hénia niŋ asarimu niŋ sésécya wamma hénac titigiraiguc seitotoŋa qeyic mayuguc Ikonion ama areŋa yandaiguc keŋoc.

⁵² Keŋic Yesuac ai ic embac baec imuaru hicŋigic ieneŋ ewa hia zéma Uŋa Téréyanén sécgé énécmiyec.

14

Ikonion ama areŋa yandaiguc ackuazéc zéyoc.

1 Waŋu Ikonion ama arenja yandaiguc Yuda ic onac tocgotocgo amaiguc emma ackuažéc imuhucyanec zéyic Yuda ic zéma Girik ic sasalanénj Yesu ninžérngégic.

2 Waŋu Yuda ic tosara ackuažéc ménda tohogic ienenj ic enia tosara néndénj énécmigic ninžér ninžérnac dacmuna nimbiri énécmigic.

3 Imuac ninj nalé horua tocgotocgo ama imuaru kecma Minj Kewuaru héima ackuažéc zénénggira ménda hiriyu zéauyoc. Zéauic Minj Kewunénj séséc baec icnéj ménda memeya zéma kiwi welic welicgia hénia hénia méragiranénj memaoc ninj nanjé érécmima ackuažéc enjeya ewa hiawac nénécmimia imi measariyec.

4 Waŋu ama yanda imuac ic embac ienenj méndénj amuma tosara Yuda ic iniguc, tosara Yesuac Mélíméli ic iniguc kecgcic.

5 Waŋu ic enia zéma Yuda ic ienenj galenj hécginağuc zébiri érécmima hocnéj uruwij zé usuñnec harégic.

6 Harégic ninžecgicma néngacma Likaonia baec Listera ama arenja yanda yanda zéma Debe ama arenja yanda zéma ama arenja tosara lelegéma heyec imuaru keñoc.

7 Kemma imuaru buñja suruc hiabia énézýoc.

Lisitera ama arenja yandaiguc

Paulo zéma Banaba iorac ninj

Anutu zéérécmigic.

8 Waŋu Listera ama arenja yandaiguc ic méj neñgocac héri qeria igucnec hénia éréhécyá séléc sélécgia hicñjima hénia keñhaya qahac tacañec.

9 Waŋu Paulonénj ackuažéc zéyu nimma taru héñsosolima iwaru ninžér ninžérna hafiya mehiaru mimacac séc hemizac imi ninžegirec.

10 Ninžegicma ac kucnec zéma yomuhuc ézéyec; Gi hénaganénj tima héñgeñnec yacma nanna. Imuhuc zéyu inénj técgéma yacma keñha wañec.

11 Waŋu ic tuñ yanda ienenj Paulonénj ai meyec imi hémma kuagina séc Likonia acginağuc yomuhuc zégic; Anutu ierenj ic séwiguc wamma sucninağuc mama hazaoc.

12 Waŋu ienenj Banaba i Zeusi zémima Paulo i ac galenj kerec imuac ninj Hereme zémigic.

13 Waŋu ama yanda imuac séñgañgeñjiguc anutu Zeusiac ocmuñ tarec. Taru imuac hofac oo icnéj burumakao zéma iwawai zuria mema ama arenj yandawac nagu yandaiguc hama ic embac iniguc lémbañ owiñ zé wañgic.

14 Waŋu Yesuac Mélíméli ic éréhéç Banaba zéma Paulo ierenj nimma malekugira mužurac gémağuc tuñ yanda sucginağuc usuñnec kemma qacma yomuhuc énézýoc;

15 Ic mandac, ini némac ninj haka imuhucya wanžu? Niri imi ini éséc icnec. Nerenj imi ini iwawai héla qahac imuhucya waima Anutu baec kurumenj zéma iwawai moczoñ imuac qerigirağuc hezac imi zéyu hicñjiyec i imi hénihéniaja zéma tetcgiaya qahac kecanzac iwac muru liliñgéma hamuac ninj ackuažéc imi énézézic.

16 Anutunénj becneç baec séc ic embac wai énécmiyu enjañ hénagina méndacma keñha wañañgic.

17 Waŋu enjeya hénia imi ménda zéauyu asariyec me? Qahacgucnec. Hélacnec zéasari énécmiyec. Inénj kia kaiwe énécmima héla memeyawac

naléya meénécmmima, goi héihéi énéczéyu héñangic. Wañu nene yaka sasala mihicñi énécmima ségiségi yanda ewa qeriginaiguc tiénécmyec.

¹⁸ Iereñ ac imuhuc zéma ai yanda mema qetali énécmiyic lémbañ oérécmimiawac ai imi waigic.

Paulo hocnéñ héigic.

¹⁹ Imuhuc wamma keríc Antiokia ama areña yanda zéma Ikonion ama areña yanda imuacnec Yuda ic ieneñ haréma ic embac énépésima Paulo hocnéñ héigic. Héima ñingic humuyec ésécnec wañu ama yanda sénganjeniguc héréma kemma giligic.

²⁰ Wañu Yesuac ai ic ieneñ keremma lelegéma ñangic imuarunec inéñ yacma muñguc ama yandaiguc keremma heyec. Heyu ama gianjiyu Banaba i guc Debe ama yandaiguc keñoc.

²¹ Ama yanda imuaru buña suruc hiabia imi zéyic ic sasalanéñ Yesuac tohotoho ic wañgic. Wañu imuarunec muñguc lilingéma Lisitera zéma Ikonion zéma Antiokia ama areña yandaiguc keñoc.

²² Yesuac hénaoñiñ ñinzéñ ñinzéñ ñiñselima kecmu zéma meseli énécmima yomuhuc zéyoc; Anutuac héñgaleñ ama areña yandaiguc kerembiñ zé neñañ zéra béra kilen yanda mihicñiwiñ.

²³ Zéyu tecgéyu hénaoñiñ tuña tuña séc galeñhécgina mihicñi énécmima nene zíkima zéwelecma ñinzéñ ñinzéñ miñina Miñ Kewuac muru onoporoc.

²⁴ Wañu Pisidia baec qericma keñkecmma Pamfilia baeciguc kereñoc.

²⁵ Keremma Perege amaiguc buña suruc énézéma Atalia amaiguc hiñgaroc.

²⁶ Imuarunec zéiciguc emma keñkecmma Antiokia ama areña yandaiguc kereñoc. Ama imuaru mia becnec doku naec ieneñ Anutuac ewa hiaiguc ai ic éréhéc imi oropocgic.

²⁷ Keremma hénaoñiñ tocgó énécmima Anutunéñ ñaṅgé érécmiyu ai meyic ic enia ionac nagu auénécmyec imuac ac surucya moczoñ wañ énécmiyoc.

²⁸ Wañu imuaru Yesuac hénaoñiñ iniguc nalé horua keroc.

15

Paulo zéma Banaba iereñ ac eminimbij zé Yerusalem eñoc.

¹ Yuda baec igucnec ic tosara Antiokia ama areña yandaiguc mama hama ackuazéc ku énécmima yomuhuc zégic; Ini Moseac haka tohoma séwi taségina ménda hericmuiguc aṅgégina ménda timac.

² Imuhuc zégic Paulo zéma Banaba iereñ iniguc zéer zéma wamma qegetali yanda wañgic. Wañkecmma yomuhuc acgina zíkima zégic; Paulo zéma Banaba iereñ ic tosara ionarunec iniguc eñawu Yesuac Mélíméli ic zéma galeñ tosara Yerusalem keczu ionac muru zézé qesiqesi ac imi mema kemmu.

³ Imuhuc zéma hénaoñiñ ieneñ méli énécmigic keñgic. Kemma Foinike zéma Samaria baec qericma kemma ic enia sasalanéñ ewa qerigina melengic imuac suruc ñinzéñ ñinzéñ dacmuna énézégic. Zégic ñingic ionaru ewa hia kunen yanda hiñjiyec.

⁴ Wañu keñkecmma Yerusalem kereñgic hénaoñiñ héra zéma Yesuac Mélíméli ic zéma galeñhéra ieneñ zézé ségiségi wañ énécmigic. Wañu Anutunéñ iniguc ai meyec imuac ac suruc moczoñ wañ énécmigic.

⁵ Wanju ninzénj ninzénj dac muna tosara Farisaio tunj ionarunecnénj yomuhuc ninzénjgéma zégic; Ic enia ionac séwi taségina hericma Moseac héna ac tohomuac ninj ku énécmiwinjac hezac.

Peteronénj ac énézéyec.

⁶ Zégic Yesuac Mélíméli ic zéma galenj ienenj imuac ara zéwinj zéma enjacnec tocgégic.

⁷ Tocgéma ac sasala zézé qesiqesi wankecgicguc Peteronénj yacma yomuhuc énézéyec; Dac munahécna ini ninzu ésécnec Anutunénj ic enia ienenj nuac kuana igucnec ackuazéc imi nimma ninzénjgému ninjac becarunec sucnina igucnec ni gésinéyec.

⁸ Wanju qeri héhéj Anutunénj Yuda neñan ninj wanj nénécmiyec ésécnec ic enia ionac acguc Uña Téréya énécmima énépésiyc imi measari nénécmiyec.

⁹ Inénj ninzénj ninzénjginnanénj qerigina zuacénécmiyu ini zéma nini neñac neñac qahac wanzac.

¹⁰ Imuac ini némac ninjac iwawai réwéria esañambéc hécnina zéma neñaoc huabipianzinj imi Yesuac hénáorinj ionac qacginaiguc haima Anutu batocgéwinj zé wanzu?

¹¹ Nini zéma ic enia ini momacnec Minj Kewu Yesuac ewa hiawac anghénrina tiyu keczinj imi ni ninzénjgézua.

¹² Wanju tocgégic ienenj acgina qaïma enj tacma Banaba zéma Paulo ierenj Anutunénj nangé érécmima ic enia ionac sugcinaiguc séséc ai zéma iwawai welic welicgia meyec imuac suruc wanj énécmiyic nindacgic.

¹³ Énézéyic tecgéyu Yakobonénj ac yomuhuc énézéyec; Dac munahécna acna zéwa ningic,

¹⁴ Walac Anutunénj ic enia enjeya buñahéra wammu ninjac dimuhuc winini énécmiyec imi Simeonnénj nénézéyec.

¹⁵ Anutuac tilinj tilinj ic ionac ackuazécnénj ai imi yomuhuc zéma nanghézac;

¹⁶⁻¹⁷ Ic mundunja tosara, ic enia nuac qac buñanaguc zéénécmimia imi moczonj Minj Kewu qac hoc wammimuac ninj neñ bianguc lilingéma hama Dawidiac ama zénzénjgia, ama sauha munjuc meyacgéma héi qelimanj.

¹⁸ Minj Kewu iwawai imuhucya moczonj nénézéyu baec yomuac naléya hama keñec imuac suraiguc baec ic neñan hénjgicac hénjanzinj inénj mia ac imuhuc zézac;

¹⁹ Imuac ninj ni yomuhuc ninjgésima zézua; Ic enia Anutuac muru lilingéma hahaya ionac iwawai réwéria ménda énécmiwinj.

²⁰⁻²¹ Moseac héna ac imi becarunec ama yanda séc zéaiguc ninjanzu. Wanju Sabata séc tocgotocgo amaya amayaiguc olongic ninjanzu imuac ninj ienenj nemu me imuac irehawac buña haihaiya imi zéma kaisero ai zéma yanj déméña mizicgéma qehumugic imi zéma sac imi waima lakec kecmu imuac sac kiwi oma énécmiwinj iminénj hia wammac.

Yerusalemnec kiwi haigic

baec séc keñec.

²² Wanju Yesuac Mélíméli ic zéma galenj zéma hénáorinj momac yanda ienenj sugcina igucnec ic éréhéc Paulo zéma Banaba iriguc Antiokia ama arenja yandaiguc méli énécmigic kemmu ninj acgina zikima ninzénj ninzénj dactuna ionac galenj Yuda Basaba zémimia imi zéma Sila gésiérécmigic.

²³ Wanju kiwi imi yomuhuc oma méraginaiguc haigic; Dac muna hécgina keczinj Yesuac Mélíméli ic zéma galenj tosara nini ninzénj ninzénj dactuna

hécniina baec ménj Antiokia ama areña yanda zéma Siria ama yanda zéma Kilikia baeciguc keczu baec ménjunec dacmuna ini zézé ségiségi wañ énécmima kiwi yomi hai énécmiziñ.

²⁴ Sucnina igucnec ic tosaraneñ acnina ménda mema enj onaru hama ac énézéma qeri yéwéri meénécmigic imuhuc zégic niñiñ.

²⁵ (25a) Wañu nini ic éréhéc imi gési érécmima ala téngénj éréhécniina Banaba zéma Paulo,

²⁶ Miñ Kewunina Yesu Kristo iwac niñ wamma kekecgira waiyoc (25b) iriguc momacnec méli énécmiwiñ zé ewa momac wanziñ.

²⁷ Hénia imuac niñ nini Yuda zéma Sila méli érécmimi hama kuagiranénj kiwi yomuac héipuc wamma énézémaoc.

²⁸ Uña Téréya zéma nini iwawai tosara qahac, néj iwawai kilenjac memeyawac séc yomi sac hai énécmiwiñ niñac ewa momac wanziñ.

²⁹ Nemu me imuac irehawac buña haihaiya imi zéma sac zéma kaisero zéma yañ déméña mizicgéma qehumugic imi waima imuacnec lakec kecmu. Ini iwawai imuacnec hia lakec kecmuac séc zéma ninzénjgéziñ. Yaizéze wañ énécmima imdacmi sac oénécmiziñ.

³⁰ Haigic ienenj kiwi imi mema wai énécmima mekemma Antiokia ama areña yandaiguc keremma hénaoñj tocgo énécmima kiwi imi énécmigic.

³¹ Énécmigic meme seli ac oma énécmigic imuac oloñ niñ wamma ségiségi wangic.

³² Wañu Yuda zéma Sila ierenj acguc Anutuac tilin tilin ic keroc imuac niñ ac sasala zéma meseli énécmiyoc.

³³ Wañu ierenj nalé tosara iniguc kericguc ninzénj ninzénj dac muna ienenj luae ac érézéma oropocgic keñoc. Kemma méli érécmigic ionaru lilingéma keñoc.

³⁴ (Ménda hezac.)

Paulo zéma Banaba ierenj méndénj amuyoc.

³⁵ Paulo zéma Banaba ierenj Antiokia ama areña yandaiguc toroqema kecma ic tosara iniguc momacnec Miñ Kewuac ackuazéc ku énécmima zéaugic.

³⁶ Ai meme tosara hama keñu Paulonénj Banaba yomuhuc ézéyec; Nekaoc ama yanda tosara becnec Miñ Kewuac ackuazéc zéauyic imuaru muñguc lilingéma kemma ninzénj ninzénj dacmuna hécnina inicma dimuhuc keczu imi hémbiñ.

³⁷ Zéyu Banabanénj Yohane Mareko zémimia i wagiric enjawu momacnec kemmu niñ wanec.

³⁸ Wañu Marekonénj becnec Pamfilia baeciguc wai érécmima ménda toroqema ai meyec. Imuac niñ Paulonénj wagicma kemmac niñ niñu ménda sécgéyec.

³⁹ Wañu Banabaguc zéqeqetali yanda wankecma méndénj amuyoc. Méndemma Banabanénj Mareko wagicma zéic késama Kipuro amaiguc keñoc.

⁴⁰ Wañu Paulonénj Sila megésiyu ninzénj ninzénj dacmuna ienenj mérianj ac ézéma Miñ Kewuac ewa hiaiguc oropocgic keñoc.

⁴¹ Kemma Siria zéma Kilikia baec qericma kemma Yesuac hénaoñj meseli énécmiyec.

16

Timoteonéŋ Paulo zéma Sila ioraru toroqeyec.

¹ Paulonéŋ kenkecma Debe zéma Lisitera ama areŋa yandaiguc kereŋec. Waŋu Lisitera ama areŋa yanda imuaru Yesuac tohotoho ic mén kerec qara imi Timoteo. I nenŋocya imi Yuda embac, néŋ ninzéŋ ninzéŋ embac waŋec. Waŋu maŋgocya imi Girik ic.

² Lisitera zéma Ikonion ama areŋa yanda igucnec ninzéŋ ninzéŋ dac muna ieneŋ Timoteoac eeya héigic.

³ Waŋu imuaru Yuda ic kemma kecgic ieneŋ iwac maŋgocya imi Girik ic imi nindacgic. Imuac niŋ Paulonéŋ i wagicma kemman zé wamma iwac séwélaiguc séwi tasé hericheric haka wammiyec.

⁴ Waŋu ama areŋa kunen kunen séc lelecgéma Yesuac Mélíméli ic zéma galen enen Yerusalemiguc ac zikima hena ac mema ogic imi tohomu ninac énécmiyoc.

⁵ Imuhuc wamma ai meyc henaorin ieneŋ ninzéŋ ninzéŋgina seligiya kucgina mema kaiweya kaiweya zaŋgéŋina toroqema keŋec.

Paulonéŋ Makedonia ic méŋnéŋ tilin tiliniguc wininiyu héŋec.

⁶ Waŋu Uŋa Téréyanéŋ Asia baeciguc ackuazéc ménda zéaumuac niŋ énézéyu Firigia zéma Galatia baec orogicma keŋgic.

⁷ Kenkecma Misia baec giŋgiŋaiguc keremma Bitinia baeciguc kerembiŋ zégic Yesuac Uŋanéŋ imuhucyanec oaec ménda zéénécmiyec.

⁸ Imuac ieneŋ Misia baec giŋgiŋanec kenkecma Troa amaiguc mekengic.

⁹ Siŋiyaiguc Paulonéŋ tilin tiliniguc héŋu Makedonia ic méŋnéŋ iwaru wininima namma welecma yomuhuc zéyec; Gi doku qericma kondun néwécŋen Makedonia baeciguc hama méra nénécmiwésémaŋ.

¹⁰ Paulonéŋ tilin tiliniguc séséc hémma zéyu, Anutunéŋ ionac buŋa suruc hiabia énézéwiŋ niŋ nénézézac zéma ninzéŋgéma nalé sosola qahac kondun qericma Makedonia kembiŋ ninac zéréŋ qéréŋ waŋin.

Maleku meme embac Lidia.

¹¹ Zéiciguc emma Troa ama areŋa yanda imi waima qericma didinanecc kemma Samotera kondun baec komociguc kereŋin. Ama gianjiyu imuacnec kenkecma Neapoli ama areŋa yandaiguc kereŋin.

¹² Imuaru zéic igucnec mama kenkecma Filipai ama areŋa yandaiguc kereŋin. Filipai imi Makedonia imuac ama areŋa yanda tosara onogicma kunenŋina wawaŋa. Roma ic enen ama areŋa yanda imi anŋén tima galenŋéma kecgic. Waŋu ama areŋa yanda imuaru ai meme tosara keriŋ.

¹³ Sabata ducŋiyu ama areŋ imuac nagu yanda sénŋanŋeniguc doku mén heyec imuaru zéwelec welecac tatarawac séc mén hezac me qahac imi hémbiŋ zéma keŋin. Kemma imuaru tacma embac tocgoma tacgic ionac ackuazéc énézéin.

¹⁴ Waŋu niŋgic ionac sugina igucnec embac mén qara Lidia kerec. I imi maleku qouc qoucŋia meme embac. Waŋu Tiatira ama yanda igucnec. Inén Anutu ehéihéi wammianec. Waŋu Miŋ Kewunéŋ qeria mebéréŋgéyu ackuazéc Paulonéŋ zéyec imuac wamma niŋec.

¹⁵ Waŋu eŋeya zéma hena géséhéra moczoŋ doku naec énécmiŋi nalé imuaru inén amayaiguc héihéré nénécmima yomuhuc zéyec; Enen mia nuac

ninɣic ninzén ninzén embac wamma Min Kewuac qeriaiguc kecɣuaiguc hama nuac amaiguc tacyac wammu.

Paulo zéma Sila hésa amaiguc oropocɣic.

¹⁶ Nalé ménu zéwelec welecac kawéiguc kembin zé kenkecni welen qeɣe embac mén kuwicyagucnéɣ mihicni nénécmiyec. Embac imi bianac ac zéénécmima minhéra ionac soukiwa sasala mihicni énécmianɣec.

¹⁷ Waɣu inén mia Paulo zéma nini méndac nénécmima ac qacma yomuhuc zéyec; Ic yominén Anutu eɣeɣa yanda iwac welen qeɣehéra kecma aɣgén titiac hén zéau énécmianɣu.

¹⁸ Kaiweya kaiweya imuhuc waɣ nénécmima keru ai meme sasala tecgéyec. Paulonén ninu aiya kilen yanda héricmiyu lilingéma kuwic yomuhuc ézégic; Ni Yesu Kristoac qaraiguc gézézua, embac iwac qeria igucnec éréma kenna. Imuhuc zéyu imuarunec éréma kenec.

¹⁹ Waɣu welen qeɣe embac iwac minhéra ienen soukiwa hia mihicɣimuac séc qahac waɣec imi héntegicma Paulo zéma Sila érépésima galen mihicni énécmiwin zé nénnagémba sombeniguc héré érécmima kenɣic.

²⁰ Galen ionacmuru héré érécmima yomuhuc zégic; Ieren Yuda icnéɣ amanaiɣuc hama mebirin nénécmiyic qewelon yanda mihicɣizij.

²¹ Waɣu haka méréra Roma ic neɣaɣ ménda wamma mema kekera imuac mia nénézézaoc.

²² Waɣu ic tuɣ yanda naɣic ienen naɣgé amuma momacnec hazéc ac waɣ érécmigic galen ienen séwi usugira hetec qetecgéma hihilocnéɣ urumu ninɣac énézégic.

²³ Zégic ienen hihilocnéɣ kilen yanda urumaguc hésa amaiguc oropocma nagu meselima hiabianec awima nammac nin galen meme ic ézégic.

²⁴ Ézégic nimma hésa ama qeria mén suraiguc taczac imuaru oropocma hénagira ic kembra dépaɣ yanda éréhéɣ imuac namuɣaiguc qatéyu kilanɣiyu heyoc.

Hésa ama galen meme ic doku naec miyec.

²⁵ Sinɣa namuɣaiguc Paulo zéma Sila ieren Anutu legic héima zéwelec welec wammiyic hésa ic tosanén imi ninɣic.

²⁶ Waɣu élanzaɣnec naɣ yanda geriwigucnéɣ mema hésa amawac hénia mehiriya hésa amawac naguya moczoɣ aɣgédarec. Waɣu ic momac yanda seɣ hésagina loloma madarec.

²⁷ Waɣu galen meme icnéɣ gau igucnec ninqelima hénu nagu aɣgéma nandaru hésa ic néɣacdacɣu imuhuc zéma nimma souya héréma eumaɣ zé waɣec.

²⁸ Imuhuc wammaɣ zéyu Paulonén qacma zéyec; Séwiga ménda mebirina nini moczoɣ you tacɣin.

²⁹ Waɣu galen meme icnéɣ kifa ninɣac qacma emma zénéɣa hiriya Paulo zéma Sila iorac wéségiraiguc siggé érécmiyec.

³⁰ Waɣu oragicma éréma qesiéércmima zéyec; Ic kewu éréhéɣna ni dimuhuc wamba Anutunén aɣgéɣna timac?

³¹ Zéyu ieren yomuhuc ézégic; Min Kewu Yesu ninzénagéna gi zéma hénia géséhéɣa aɣgéggina timac.

³² Waɣu ieren i zéma hénia géséhéra Min Kewuac ackuazéc énézégic.

³³ Éénézéyic galeŋ meme icnéŋ siŋi imuaru nalé sosola qahac oragicma wizigira hicŋiyec imi zuac érécmiyec. Waŋu nalé sosola qahac eŋeya zéma héna géséhéra doku naec énécmiyoc.

³⁴ Waŋu i eŋeyaoc ama qeriaiguc oropocma nene hai érécmiyec. Waŋu i zéma hénagéséhéra moczoŋ hama Anutu ninzéŋgégic imuac niŋ ségiségi yanda waŋec.

³⁵ Ama gianjiyu galeŋ ieneŋ ai ic tosara méli énécmigic hama yomuhuc ézégic; Ic éréhéc imi hulac érécmiŋa.

³⁶ Zégic galeŋ meme icnéŋ nimma Paulo yomuhuc ézéyec; Galeŋ éréhécna ieneŋ ai ic tosara méli énécmigic hama hulac érécmiŋa zézu imuac iri ewa bénzéŋ nimma kemmaoc.

³⁷ Zéyu Paulonéŋ yomuhuc ézéyec; Niri Roma ic kecziŋc waŋu kápésicniŋa ménda zétécgéma ic tuŋ yanda kicginaiguc eŋ nuruma hésa amaiguc noropocgiŋ. Waŋu deguc éléŋ méli nérécmiwiŋ zé wanzu? Imuhuc qahac, eŋaoc hama noragicgiŋc kembiŋ.

³⁸ Waŋu ai ic ieneŋ liliŋgéma kemma galeŋ énézégic. Énézégic ieneŋ ic éréhéc imi Roma ic wanzaoc imi niŋasarima aurigic.

³⁹ Aurima ic éréhéc mebélacgé érécmiwiŋ zé iorac muru hama hésa ama igucnec oragicma éréma ama areŋa yanda imi waima kemmaoc niŋ érézégic.

⁴⁰ Waŋu iereŋ hésa ama igucnec éréma duŋa Lidia iwac amaiguc kemma imuaru Yesuac ninzéŋ ninzéŋ dac muna inicma meseli énécmimaguc ama yanda imi waima keŋoc.

17

Paulo zéma Sila iereŋ Tesalonika ama areŋa yandaiguc keŋoc.

¹ Waŋu Paulo zéma Sila iereŋ Amfipoli zéma Apolonia ama areŋa yanda orogicma Tesalonika ama areŋa yandaiguc kereŋoc. Waŋu imuaru Yuda ic onac togotocgo ama ménŋ tarec.

² Waŋu Paulonéŋ hakaya méndacma togotocgo amaiguc emma Sabata haréwéc séc iniguc kiwi téréya olomma eminiŋgiŋc.

³ Imuhuc wamma hénia zéasarima héipuc wamma yomuhuc zéyec; Kristo i qeŋzeŋ manzeŋ qema humuma humuc igucnec yacmac niŋac kiwi téréyaiguc ogic hezac. Waŋu ni énézéanzua Yesu iminéŋ Kristo wanzac.

⁴ Zéyu sugcinaiguc tosara zéma Girik ic tuŋ yanda Anutu ehéihéi wammiangiŋc imi eneŋ zéma embac eŋeŋa éréhécdac qahac, néŋ sasala momacnec ninzéŋgéma Paulo zéma Sila iorac muru toroqegic.

⁵ Waŋu Yuda ic eneŋ nimbupuc niŋ érécmima nénnaagémba sombeniguc kemma kaiziliweŋ ic tosara onagicma tuŋginaguc wamma hénima ama areŋa yanda qeriaiguc qewelon yanda waŋgiŋc. Waŋu Paulo zéma Sila mihicŋi érécmima ic embac sugcinaiguc héréma kemma oropochiŋ zé Yasonac amaiguc usuŋnec keŋgiŋc.

⁶ Waŋu ménda mihicŋi érécmigic. Imuac niŋ Yason zéma ninzéŋ ninzéŋ dacmuna tosara énépésima unuruma ama galeŋ ionac wéséginaiguc kemma qacma zégic; Baera baera ic embac ionac qerigina mesoho énécmianzaoc imi ereŋ mia nonac muru hayoc.

⁷ Hayic Yasonnéŋ héihéré érécmiyecac érécmima keczac. Ieneŋ Roma ic kewuac ac logima Ic kewu ménŋ keczac, imi mia Yesu zéanzaoc.

⁸ Zéyic ama areña yanda ichéra zéma galeñ ienen ac imi nimma qewelon yanda wanjic.

⁹ Wanju galeñ enen Yason zéma alahéra ionac murunec soukiwa mema oropocgic kenjoc.

Paulo i Berea ama areña yandaiguc ackuazéc énézéyec.

¹⁰ Wanju sinjiaiguc ninzér ninzér dac muna ienen Paulo zéma Sila méli érécmigic Berea taunjugic kemma Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc enoc.

¹¹ Wanju Berea ama areña yanda miñina ionac hakagina imi Tesalonika ama areña yanda miñina ionac hakagina ogicma bénzérna wanec. Imuac ackuazéc imi siña nimma késama anjérn tigid. Anjérn tima acgira imi hélacnec me deic zéma kaiweya kaiweya kiwi téréya imi olomma ninjésigic.

¹² Imuhuc wamma ionarunec sasalanér ninzégégic. Wanju Girik embac eneña zéma Girik ic embac efefia qahac, nér sasala ninzénngégic.

¹³ Yuda ic Tesalonika ama areña yanda igucnec ienen Paulonér Berea ama areña yandaiguc acguc Anutuac ackuazéc zéauyec imi nimma Berea ama areñ yandaiguc hama imuac miñina qeriginaiguc netu énécmima aigira qeri qaoñ qeénécmima yéwéri mihicñi énécmigic.

¹⁴ Imuhuc wanjic ninzér ninzér dac muna ienen Paulo kondun heyec imuhucgeñ lakec kemma kecmañ ninac mélimigic. Wanju Sila zéma Timoteo ieren imuaru* waima keroc.

¹⁵ Wanju ic tosara ienen Paulo wagicma Aten ama areña yanda tarec imuhucgeñ lakec kenjic. Wanju Paulonér Sila zéma Timoteo eneña muru foc méli érécmigic hamaoc nin énézéyu gezac qézérn ac imi mema lilingéma kenjic.

Paulonér Aten ama areña yanda yandaiguc buña suruc hiabia énézéyec.

¹⁶ Wanju Paulo i Aten ama areña yandaiguc iorac mambéc tac kecma ama areña yanda imuac qeriaiguc baniara sasala nanjic hémma qeri geric wanec.

¹⁷ Wanju Yuda ic onac tocgotocgo amaiguc Yuda ic zéma Girik ic tosara Anutu ehéihéi wammianzu ionac ackuazéc énézéyec. Wanju nénnaagémba sombenjugic kaiweya kaiweya ic mihicñi énécmiyec séc imuhuc wan énécmiyec.

¹⁸ Wanju Epikue niniñ ic zéma Stoike niniñ ic ienen acguc i guc ac eminingic. Wanju Paulonér Yesu zéma humuc igucnec yacyac imuac ac zéyec. Imuac nin tosanarén Pauloac nin kua doku ic yominérn néma ac zémanj zé wanzac me imuhuc zégic. Wanju tosanarén ic yomi mia baec méñac nemu mérérwac suruc zézac gezan imuhuc zégic.

¹⁹ Imuhuc zéma Areopago kaunsol sombenjugic wagicma kemma zégic; Iwawai qelia zézan imi nini hia ninarenj géwinac séc wanzac me?

²⁰ Geñ ackuazéc méréra zéna ninzin imuac héniaña nimbij zé wanzin.

²¹ Imi mia Aten ic zéma ic kian imuaru kecgic ienen ac méréra nimma ac imuacnec zéma zé wamma nalégina auanjic imuac nin imuhuc qesimigic.

Miñ Kewu mérérwac hénia énézéyec.

²² Wanju Paulo imi Areopago kaunsol sombenj yanda namunjaiguc namma ic yomuhuc énézéyec; Aten ic mandac, ni yomuhuc hémma ninzua, Ini mepé qepési ic keczu. Iwawai moczonj yanda mepési énécmianzu.

* 17:14: Berea ama areña yandaiguc.

²³ Ni ama areña yandagina imi lelecgéma kicna hima onac mepé qepésiaç iwawai inicba zaki téréya méniguc kiwi yomuhuc heyu olonzua; Nemu mérera ménda ninziñ iwac zaki téréya. Deguc ni nemu mérera ménda nimma mepésimianzu, i énézéwa ninjegicmu.

²⁴ Anutu baec kurumenj zéma imuac qeriaiguc iwawai momac yanda hezac imi zéyu hicñidarec inénj mia baec kurumenj imuac minjina keczac imuac ninj inénj ocmuñj téréya méraninanénj memeya imuac qeriaiguc ménda kecanzac.

²⁵ Wañu I eneyaoc ic embac moczoñj yanda kekec zéma wésésé zéma iwawai moczoñj yanda nénécmianzac imuac ninj iwawai ménj ninjac wañu méraninanénj haimiwiñac séc qahac.

²⁶ Inénj ic momacguc mihicñjima iwarunec ic tunja tunja hicñjima kemma baec séc kecmuac ninj ézéyec. Wañu nalénina zéma kekecac qañañ sililicnina zénénecmiyec.

²⁷ Imi mia ic neñañ iwac ninj wamma qerininanénj mété qététañj wamma kemma Anutu eneya mihicñjiwiñj ninjac nimma imuhuc wañec. Wañu inénj ic momac momac neñañ murunec lakec ménda kecanzac.

²⁸ Neñaoc iwac kuhaiguc kekec wamma kenjha wañañziñj. Onac legic zéra meme ic tosanarénj yomuhuc zégic; Neñañ Anutuac qelihéra.

²⁹ Imuhucyanec Anutuac qelihéra keczñj imuac ninj Anutuac ninni goli me siliwa me hocnéñj niniñnina tohoma irec ooya méndacma meyacgéañziñj séc ménda wammac.

³⁰ Anutunénj ménda nimma kekecac naléyaiguc ménda ninicma tuambuam wañec. Wañu deguc mia baec séc ic momac yanda qerininina melembinj ninjac nénézézac.

³¹ Anutunénj baec ic embac solañanec gési nénécmianj zé naléya meyecac heyu ic ménj ai imi mia memac ninjac kumuyec. Wañu ic imi mia humuc igucnec meqelima héipuc yanda baec ic moczoñj ninzénjgémuac sécy a nénécmiyec.

³² Paulonénj imuhuc zéyu ic tosanarénj humuc igucnec yacyac imuac zédesi wañgic. Wañu tosanarénj nalé ménjac ac suruc imuac muñguc zéna nimbinj imuhuc zégic.

³³ Imuhuc wañgic Paulonénj wai énécmima kenjec.

³⁴ Ic sasala qahac, néñj tosara Paulo ala wammima ninzénjggégic. Ionarunec éréhéç imi Areopagoac gésigési ic Dionisio zéma embac Damari, wañu tosara ménj kecgic.

18

Paulo inénj Korinti ama areña yandaiguc ackuazéç ai meyec.

¹ Imuac andiaiguc Paulonénj Aten ama areña yanda waima Korinti ama areña yandaiguc kenjec.

² Imuaru Yuda ic ménj mihicñjiyec, qara imi Akila. I Ponto baeciguc hicñjiyec. Ic kewu Klaudionénj Yuda ic imi Roma ama areña yanda waima kemmu ninjac énézéyec. Imuac ninj inénj iniña Priskilaguc* Italia baec igucnec Korinti ama areña yandaiguc qelia hayoc. Wañu Paulonénj iricmanj zé kenjec.

* 18:2: Me Priska.

³ Ieren imi aigira momacguc imuac niŋ momacnec kecma ai meyoç. Waŋu ieren yaŋ séwélanéŋ sel meyacgéyu boŋ meanjoç.

⁴ Waŋu Paulo i Sabata nalé séc Yuda ic ionac toçgotocgo amaiguc emma Yuda ic zéma Girik ic iniguc ac eminimma meme seli ac waŋ énécmiaŋec.

⁵ Waŋu Sila zéma Timoteo ieren Makedonia waima hayoç. Nalé imuaru ackuazécnéŋ Paulo késayu ewa moçzoŋhec Yesu imi Kristo téngéŋ zéma imuac héipuc wamma Yuda ic zéasari énécmiyec.

⁶ Waŋu Yuda ic ienen hazéc wammima zébiri migic séséc wamma séwi usuya miminžaliyu seitotoŋa mayu yomuhuc énézéyec; Onac sacnéŋ onac orucginaiguc liliŋgéma hamac, néŋ ni aina mema solananiwa képésicna qahac wanzac.* Degucmuacnec ni ic enia ionac muru kemmaŋ.

⁷ Waŋu toçgotocgo ama imi waima ic mén Anutu mepésianzac qara Titio Yusito iwac amaiguc emma tacyac waŋec. Amaya imi toçgotocgo ama imuac maréŋaiguc tareç.

⁸ Waŋu toçgotocgo amawac galeŋ qara Krispo zéma hén géséhéra ienen ackuazéç nimma Miŋ Kewu ninžégégic. Waŋu Korinti ic ionarunec sasalanéŋ acguc Pauloac ara nimma ninžéŋgéma doku naecgic.

⁹ Waŋu siŋi méniguc Miŋ Kewunéŋ Paulo tilin tiliniguc hicŋmima yomuhuc ézéyec; Gi zénéŋga ménda hiriyu ac imi ménda waima zéwésémaŋ.

¹⁰ Ni giguc kecaŋzua imuac niŋ ic ménéŋ mén gumbiri ménda waŋgémmac. Ama areŋa kunéŋ yanda yomuaru nuac ic embac sasala keczu.

¹¹ Imuhuc ézéyu Paulonéŋ ama imuaru torogema kecma Anutuac ackuazéç ku énécmima keru yawuŋ momacguc zéma emma maso 6 ma-hayec.

¹² Waŋu Galionéŋ Akaia baeciguc baec galeŋ yanda waŋec. Nalé imuaru Yuda ic ienen zikiamuma Paulo hazéc wammima baec galeŋaç muru wagicma keŋgic.

¹³ Kemma yomuhuc zégic; Ic yomi hén acnina logima hén méréraiguc tima ic embac Anutu mepésimimu niŋaç zéhinocgé énécmianzac.

¹⁴ Waŋu Paulonéŋ aç zémaŋ zé waŋu Galionéŋ Yuda ic yomuhuc énézéyec; Ini Yuda ic, kaiziliwen me haka biria niŋaç zézuiguc neŋ acgina niŋénécmimaŋaç hezac.

¹⁵ Néŋ eŋaŋ ackuazéç me qac mén me hén ac imuhucyawac ara wanzuiguc eŋaoc zémindiŋimu. Ni iwawai imuhucyawac niŋgésimaŋ zé wammaŋaç ménda ninzua.

¹⁶ Imuhuc zéma nesi énécmiyu magic.

¹⁷ Waŋu ienen momac yanda toçgotocgo amawac galeŋ Sositene wagicma baec galeŋaç kiwaiguc qehéi wammigic. Waŋu baec galeŋ Galionéŋ inicma ewa éréhéc ménda waŋec.

Paulonéŋ Antiokia ama areŋa yandaiguc liliŋgéma hayec.

¹⁸ Paulonéŋ Korinti ama areŋa yandaiguc ai meme sasala mén kecmaguc ninžéŋ ninžéŋ dac muna wai énécmima zéiciguc Siria baeciguc keŋec. Waŋu Priskila zéma Akila ieren i guç momacnec keŋgic. Waŋu zézé selia niŋaç zéiciguc embiŋ zéma Korinti ama areŋa yanda Keŋkereaiguc oruc zucya merirec.

* 18:6: Ezk 3:18

19 Waŋu Efeso ama areŋa yandaiguc keremma Paulo ic tosara momacnec keŋgic ini imuaru wai énécmimaŋ zé eŋeyaoc Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc emma iniguc ackuažéc eminiŋ waŋgic.

20 Waŋu ic sasalanéŋ eŋaŋguc nalé horua ménŋ kecmac niŋac welecŋic, néŋ ménda niŋénécmiyec.

21 Waŋu Anutuac ewa siŋ imuac heyu onaru muŋguc lilingémaŋ imuhuc zéma zéiciguc emma Efeso ama areŋa yanda imi waima keŋec.

22 Keŋkecmā Kaisarea zéic alawac ama areŋa yandaiguc kereŋec. Imuaru élélaŋaiguc ekemma Yesuac hēnaorinŋ hēra yaizéžé ac waŋ énécmima Antiokia ama areŋa yandaiguc keŋec.

23 Imuaru komora kecmaguc muŋguc waima Galatia zéma Firigia baec orocgicma Yesuac héihéré énécmimia momac yanda meseli énécmima keŋec.

Apolonéŋ Efeso ama areŋa yandaiguc ackuažéc énéžéyec.

24 Waŋu Efeso ama areŋa yandaiguc Yuda ic ménŋ hayec, qara imi Apolo. Imi Aleksandria ama areŋa yandaiguc hicŋiyec. Ic imi nininŋ yandayaguc, kiwi téréya hia niŋareŋ gédarec.

25 Inéŋ Miŋ Kewuac hēna ac zégic niŋareŋgéma ewa moczoŋnec Yesuac ac suruc dindinaneŋ ku énécmianeŋ. Néŋ ic imi Yohaneac doku naec haka sac niŋec.

26 Inéŋ Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc ackuažéc zénéŋa ménda hiriyu hénima zéyec. Zéyu Priskila zéma Akila ierenŋ zézéya nimmaguc i amagi-raiguc héihéré mima Anutuac hēna muŋguc yanda zéasarimiyoc.

27 (27a) Waŋu Apolonéŋ Akaia baeciguc kemmanŋ zé waŋu ninzénŋ ninzénŋ dac muna ieneŋ meme seli ac wammima ninzénŋ ninzénŋ dacmuna imuaru kecžu ieneŋ Apolo hérémimuac niŋac énéžéwiŋ zé ionac muru kiwi oma migic késama keŋec.

28 Kemma Korinti ama areŋa yandaiguc keremma kiwi téréya héiqelima Yesu imi Kristo wanzac imuac héipuc wamma ic embac ionac kicginaiguc kuhaguc zéauma Yuda ic ionac ac memamiyec. (27b) Imuac niŋ ic embac Anutuac ewa hia niŋac ninzénngégic ionac ménŋguc yanda méra énécmiyec.

19

Paulonéŋ Efeso ama areŋa yandaiguc Yohane mihicŋiyec.

1 Apolonéŋ i Korinti ama areŋa yandaiguc kerunec Paulonéŋ huanŋen baec waŋgoŋa Saut iguc keŋkecmā Efeso ama areŋa yandaiguc keremma Yesuac tohotoho ic tosara mihicŋi énécmiyec.

2 Waŋu inéŋ yomuhuc qesiénécmiyec, Ini ninzénngégic nalé imuaru Uŋa Téréyaguc waŋgic me qahac? Zéyu zégic, Qahac, Uŋa Téréya keczac imuac buŋa ménŋ méndaŋgucnec niŋinŋ.

3 Imuhuc zégic muŋguc qesiénécmiyec; Ini némac doku naecŋic? Zéyu zégic; Yohaneac doku.

4 Zégic Paulonéŋ yomuhuc énéžéyec; Yohanenéŋ ewa melenŋ melenŋac doku naec énécmima ic embac yomuhuc énéžéyec; Andénaiguc hama keczac i ninzénngému. Waŋu ac imi Yesuac niŋ mia imuhuc zéyec.

5 Ic eneŋ ac imi nimma Miŋ Kewu Yesuac qaraiguc doku naecŋic.

6 Waŋu Paulonéŋ orucginaiguc méria haiyec nalé imuaru Uŋa Téréyanéŋ ionaru mayu ac méréra zéma andiawac ac momacnec zégic.

7 Waŋu ic zangégina imi 12 ésécnec waŋec.

⁸ Waŋu Paulonéŋ Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc nalé séc emma, ackuazéc zénéŋa ménda hiriyu énézéma, maso haréwéc séc Anutuac héngalen ama areŋa yandayawac énézéma, meseli énécmima kerec.

⁹ Waŋu ic tosara eneŋ ewa seli wamma ménda tohoma ic embac kicginaiguc héna imi zébirigic. Waŋu Paulonéŋ wai énécmima tohotoho ic tosara onagicma kemma Tirano kiwi téréyawac amaiguc kaiweya kaiweya ackuazéc ku énécmiyec.

¹⁰ Ai yawuŋ éréhéc imuhuc wamma keru Yuda ic zéma Girik ic Asia baeciguc keczu ieneŋ moczoŋ Miŋ Kewuac ackuazéc nindacgic.

¹¹ Waŋu Anutunéŋ Paulo nanŋémima iwarunec kiwi baec icnéŋ ménda memeya ogicqogicma sasala meyec.

¹² Waŋu ic eneŋ séwi kereŋ tosara zéma ai memeyawac séwi usu tosara mema hama Pauloac séwiyaiŋuc osima mema kemma hafi ic ionac qacginu haigic hiarugic. Waŋu kuwic acguc wai énécmima néŋgacgic.

¹³ Waŋu Yuda ic tosara baec séc lelecgéma méra kiwi meanŋic ieneŋ batucgéma Yesuac qaraiguc kuwicŋinaguc yomuhuc énézéŋic; Paulo zéaŋzac Yesu iwac qaraiguc énézéŋa, éréma keŋgic.

¹⁴ Yuda ic hofac oo ic kiwa ménŋ qara Sikewa iwac nanhéra 7 ieneŋ imuhuc mia wanŋic.

¹⁵ Waŋu kuwicznéŋ ac yomuhuc melenŋ énécmiyec; Yesu ninzua, waŋu Paulo i ninzua, waŋu ini méré ic?

¹⁶ Imuhuc zéma kuwicyagucnéŋ merac éréhéc momacnec qacgiraiguc técgéma emma uruqéfac qéfac waŋ érécmiyu wiziginaguc wamma katanec ama qeria igucnec mama néŋgacgic.

¹⁷ Waŋu haka imuac buŋa Efeso ama areŋa yandaiguc Yuda ic zéma Girik ic ieneŋ nindacma zénéŋgina hiriyu Miŋ Kewu Yesuac qara ehéihéi wammigic.

¹⁸ Waŋu ninzéŋgéŋic ieneŋ sasala haréma wawaŋ memegina biria zéaudacgic.

¹⁹ Waŋu ic tosara méra kiwi meanŋic ieneŋ imuac kiwi papia mutu-laŋgéma mema hama ic embac kicginaiguc gericiguc haigic zedarec. Waŋu kiwi imuac boŋa toroqegic siliwa gocmia* 50,000 ogirec.

²⁰ Imuhuc wanŋic Miŋ Kewuac ackuazécnéŋ kuhaguc yacma saiyec.

*Paulonéŋ Yerusalem kemmac
niŋac zéréŋqéréŋ wanŋec.*

²¹ Héla imuhuc hicjidaruguc Paulonéŋ Makedonia zéma Akaia baec orogicma Yerusalem kemman zé ewayanéŋ niŋselima yomuhuc zéyec; Ni Yerusalem keremmaguc bianŋuc Roma ama areŋa yanda acguc hémmaŋ zé wanzua.

²² Waŋu ic méra migic ionarunec éréhéc Timoteo zéma Erasito ieneŋ Makedonia baeciguc kemmaoc niŋac méli érécmiyec. Waŋu i eneya Asia baeciguc nalé komodia ménŋ toroqema kerec.

*Efeso ama areŋa yandaiguc
qewelonŋ yanda hicŋiyec.*

²³ Waŋu nalé imuaru Efeso ama areŋa yandaiguc héna ac imuac niŋ hétén efefia qahac, néŋ hétén yanda hicŋiyec.

* 19:19: Siliwa gocmia momacguc imi ai ic ménŋac ai meme momacgucac ai boŋa wanzac.

24 Surucya imi yomuhuc; Ic mén siliwanén iwawai meyacgéma kerec, gara imi Demetirio. Ic inén nemu Atemiac† ocmuṇ imi siliwanén meyacgéma soukiwa efefia qahac, nén kunenṇ yanda ai momachéra mihicṇi énécmiaṇec.

25 Waṇu inén ai ichéra zéma ai momachéra tocgo énécmima yomuhuc énézéyec; Ic mandac, ini ainina iminén mia soukiwa yanda mihicṇi nénécmianzac imi ninzu.

26 Waṇu Paulonén Efeso ama arenṇa yanda zéma Asia baec tosara igucnec ic embac zénaṇgé énécmima yomuhuc zéanzac; Iwawai ic méranén memeya imi Anutu héla qahac.

27 Imuhuc waṇkeru nénnagémba aininawac gara imi qahac wambac niṇac. Imi sac qahac, embac nemu yandanina Atemi iwac ocmuṇ imi mamaya waṇu, Asia baec igucnec zéma baec tosia igucnec ic momac yanda ehéhié wammianzu imi imuhucyanec qahac wambac niṇac.

28 Demetirionén ac imuhuc énézéyu nimma qeriginaiguc héribiric kuaya qeyu kucnec qacma yomuhuc zégic; Efeso ic nenṇa Atemi i enenṇa yanda!

29 Imuhuc zégic nalé sosola qahac waṇu ama arenṇa yanda séc hétén yanda imi sécgéma kendarec. Waṇu Makedonia ic éréhéc Gaio zéma Aristako Pauloguc momacnec kenṇa waṇaṇgic i iri imi érépésima héré érécmima moczon yanda séséc memeac azoazoro ama kunenṇ yandaiguc usuṇnec kenṇic.

30 Waṇu Paulonén nimma sugcinaiguc kemmanṇ zéyu tohotoho ic ienenṇ neunṇ héimigic.

31 Imi sac qahac Asia baec yanda imuac ai ic enenṇa tosara Pauloac alahéra kecgic ienenṇ azoazoroiguc ménda kemmac niṇac kiwi oma haigic iwaru kenec.

32 Waṇu azoazoroiguc ic enenṇ ewagina meemma ac imuhucya imuhucya zéma qewelonṇ yanda waṇgic acgina sohodaru ic sasala yanda imi némac niṇ tocgéic hénia imi ménda niṇasarigic.

33 Waṇu Yuda ic ienenṇ alagina ménṇ gara Aleksande nanngémigic ou wéséginaiguc emma namma Paulo imi Yuda ic, nén hazécnina wanzac zéma yéwéri imi zémindinṇanṇ zé acgina qaimac niṇac méranén séséc waṇ énécmiyec.‡

34 Waṇu ic ienenṇ ic imi Yuda ic wanzac imi héntegicma kuagina séc qacma kaiwe kiwa 2 aua séc yomuhuc zéma nanṇgic; Efeso ic nenṇa Atemi i enenṇa yanda!

35 Imuhuc waṇkecgic taunṇ imuac kiwi oo ic inén ic melanzi énécmima yomuhuc énézéyec; Efeso ic mandac, Efeso ama arenṇa yanda minṇinanén Atemi yanda ninawac ocmuṇ zéma baniara kurumenṇ igucnec mamaya imuac awiawi ic kecanzinṇ imi baec séc ic embac moczonṇ nindaczu.

36 Iwawai imi qaecgé mimiaawac séc qahac. Imuac niṇ ini qerigina kugic mayu haka sicsaocya ménṇ ménda wammu.

37 Ic énépésima hazu yomi enenṇ embac nemuninawac ocmuṇ igucnec iwawai ménṇ kowu ménda megic. Waṇu nonac embac nemu ménda zébirimigic.

† 19:24: Anutu embara Daianawac gara. ‡ 19:33: Yuda ic enenṇ Paulo zéma Kristoac hénaroinṇ niṇac hazéc mihicṇiwinṇ niṇac zénéngina hiriyu Pauloguc ewa momac ménda wanzu hénia imi zéasari énécmiwinṇ zé imuhuc batucgéic.

³⁸ Waŋu Demetirio zéma ai ichéra ienen ic ménjac ara késa keczuiguc kápésic zézé naléya zéma baec galenɣina he énécmizaoc imuac niŋ imuac gésigési amaiguc aciguc opocamumu.

³⁹ Waŋu ac tosara mén hezaciguc kua meme ic aʒoaʒoroiguc mema kemma zétécgému.

⁴⁰ Nini aʒoaʒoro yanda hénia qahac yomuac niŋac yéwéri mihicɣizin. Ic kewu yandanén nimma hétén yanda niŋac ac zé nénécmiwac niŋac. Qesi nénécmimaciguc nini aʒoaʒoro hénac ac logilogiya yomuac ac bakia mén owinac séc qahac wammac.

⁴¹ Imuhuc zéyu tecgéyu méli énécmiyu kendacɣic.

20

Paulo i Makedonia zéma Akaia baeciguc keŋec.

¹ Ac hétén yanda imi qahac waŋu Paulonén tohotoho ic unuruma meme seli ac énézéma wai énécmima Makedonia baeciguc keŋec.

² Baec imi ogicma tohotoho ic ac sasala énézéma meseli énécmima keŋkecmma Girik baeciguc kereŋec.

³ Imuaru maso haréwéc kecma zéic késama Siria amaiguc kemman zé waŋu Yuda ic ienen Paulo qewin zéma ac saŋec zégic niŋtegicma Makedonia baeciguc muŋuc lilingéma kemman zé niŋseliyec.

⁴ Waŋu ic tosara i guc momacnec Asia baeciguc keŋcic imi yomuhuc; Berea ic Piroac naŋa Sopatero, Desalonika ic Aristako zéma Sekundo, Debe ic Gaio, waŋu Timoteo, waŋu Asia ic Tikiko zéma Tirofimo.

⁵ Ic imi ienen walac kemma Troa ama areŋa yandaiguc keremma mambéc nénécmima taɣic.

⁶ Nini samén yisya qahac imuac kendon tecgéyu Filipi ama areŋa yanda waima zéiciguc kaiwe méra mén keŋkecmma Troa ama areŋa yanda miŋina ionac muru keremma imuaru ai meme 7 keŋiŋ.

Paulo i Troa ama areŋa yandaiguc merac mén mehiaruyec.

⁷ Sabata tecgéyu Sondaiguc samén newin zéma tocgéiŋ. Waŋu Paulonén ama gianjiyu kemman zéma ackuaʒéc zémanec naŋu siŋi namuŋa waŋec.

⁸ Ama qeria qacyaiguc tariŋ imuaru kifa sasala zema naŋec.

⁹ Waŋu merac mén qara Yutiko inén luhuc memeac kifana igucnec tackecma gau niŋac qeka meka qema tarec. Waŋu Paulonén ackuaʒéc zéyu horugiyu gauac kuhanén qéléléŋgéyu tendingéma hiŋgacma baeciguc qeyu heyu mema yachéŋɣic humuyec.

¹⁰ Waŋu Paulonén hiŋgacma eŋeyaoc merac qacyaiguc héima tétécgéma yomuhuc énézéyec; Zénéŋgina ménda hirimac, kekecyá hemizac.

¹¹ Imuhuc zéma ama qeria qacyaiguc heyec imuaru emma samén nema ic iniguc ac eminiŋ wamma nalé horua taɣic ama gianjiyec. Ama gianjiyu wai énécmima keŋec.

¹² Ic ienen merac qeliyu amayaiguc wagicma keŋcic ewagina hiaruyu ségiségi yanda waŋɣic.

Paulonén Milete ama areŋa yandaiguc keŋec.

¹³ Paulonén eŋeyanec baec hénac kemman zé ai areŋa zénénécmiyec imuac niŋ nini walac zéiciguc emma Paulo wagicbiŋ zéma Aso amaiguc keŋiŋ.

¹⁴ Waŋu Paulonén Aso amaiguc mihicɣi nénécmiyu zéiciguc wagicma Mitilene ama areŋa yandaiguc kereŋiŋ.

¹⁵ Imuacnec kenkecma Zintaiguc Kio kondun baec komociguc kereñiñ. Imuacnec kenkecma Mitiwoiguc Samo kondun baec komociguc kereñiñ. Wanu imuacnec kenkecma Seiyaiguc Milete ama areña yandaiguc kereñiñ.

¹⁶ Paulonéri ai meme 50 imuac kendoniguc Yerusalem kemman zé wanec. Imuac Asia baeciguc keru nalé ogicbac niñac Efeso ménda kemma qericma moczon Milete ama areña yandaiguc kenec.

*Efeso ama areña yandaiguc
kua meme ic ac énézéyec.*

¹⁷ Kemma Milete imuarunec inéri Yesuac hénarini héra ionac galen hécgina onagicma hamu niñac ic tosara méli énécmiyu Efeso ama areña yandaiguc kenec.

¹⁸ Onagicma hagic Paulonéri ac yomuhuc énézéyec; Ni Asia baeciguc hama iniguc kecma ai memena hénia igucnec hénima kaiweya kaiweya wawan memena dimuhuc wamma kecani imi hémma nindacgic.

¹⁹ Séwi memama hakanaguc zéma kic masinaguc wamma manam batuc sasala Yuda ic eneri menéngic zéra héra hénia hénia imuac qahaiguc kecma Min Kewu mepési.

²⁰ Wanu iwawai méra énécmimia ménéri mén henéri hénarini kicgicnaguc me amaya amayaiguc ménda niñyéwérima moczon énézéma ku énécmiyi.

²¹ Imuhuc wamma Yuda ic zéma Girik ic momacnec ewagina melemma Anutuac muru képésicgina zéauma Min Kewunina Yesu Kristo ninzéggu niñac énézéyi.

²² Wanu ninzu? Unéri qerina qatéma héréyu Yerusalem kenzua. Wanu ou kemma haka dimuhucya mén mihicjiman imi ni ménda ninzua.

²³ Momacgucdac ninzua imi yomuhuc; Ama séc keremma kecha imuaru Un Tériyanéri héra ama zéma zérabéranéri mambéc nénzac imi nézézac.

²⁴ Héra menérec imi usunec kemma Anutunéri ewa hiawac ackuazéc imi héipuc wamma énézémar niñac ai buña qenérec imi metecgémar zéma ner nena kekecnawac nimba eeyaguc ménda wanzac.

²⁵ Ninzu, ni sugcinaiguc kenha wamma héngalen ama areña yandawac buña énézédaczua. Wanu ini moczon kic ségérana munuc ménda hémmu imi ni ninzua.

²⁶⁻²⁷ Ni ménda osima Anutuac ewa sin moczon énézédari. Imuac niñ, zésolanjiwa ningic, sugcinaiguc ménéri mén birigic ionac sac kitiwa imi nuac muru ménda hemac.

²⁸ Enaoc galengé amuma rama tunhécgina imuhucyanec galengé énécmimu. Un Tériyanéri ini ionac galen gési énécmiyec imuac niñ Min Kewuac hénarini héra, eneya sawanéri bonhéri énécmiyec ionac inicgalen wamma kecma.

²⁹ Ni wai énécmima kemba haséri kazu zéragucnéri onaru haréma rama goigina ménda héimu.

³⁰ Wanu enari sugcinaiguc ic tosara hicjima tohotoho ic hérégic méndac énécmimu niñac ac qariñ qariñgia zému.

³¹ Imuac galengina mema kecma! Wanu yawun haréwéc séc sin kaiwe ménda waima kic masinaguc enac enac énézéan imi niñqelima kecma.

³² Deguc ni Anutu zéma iwac ewa hiawac ackuazéciguc ini onopoczua. Ac kuazéc iminéri mia hia meseli énécmiyu yacma météri ichéra sugcinaiguc ai buña mihicjimu.

³³ Ni ic méñac goli me siliwa me séwi usuya niñac hémbaoc ménda wañi.

³⁴ Ini ninzu ésécñec, ni méra éréhécñanén ai mema ni zéma ichécna nonac iwawainina mihicñianzua.

³⁵ Imuhuc wamma haka séséc héiénécmiwa héndacgic. Ini imuhucyanec ai kunen mema ic kucgina qahac méra énécmimu. Wañu Miñ Kewu Yesunén ac yomuhuc zéyec imi niñqelima kecmu; Halen énécmimia ionac ségiségigina imi halen késakésa ic ionac ségiségigina imi ogicanzac.

³⁶ Paulo i ac imuhuc zétecgéma moczoñ yanda iniguc simiñ héima zéwelerec.

³⁷ Zéweleru ienen moczoñ zésiñac yanda wamma Pauloac ewayaiguc giligic hiñgaru kiricne qiricne wammigic.

³⁸ Ini kic ségérana muñguc ménda némmu zéyec; Ac imi nimma ewa biric kunen yanda wamma wagicma zéiciguc kemma opocgic.

21

Paulonén Yerusalem kemman

zé zéiciguc eñec.

¹ Wañu nini wai énécmima kenkecma kondun baec komoc Ko baec komociguc kereñiñ. Ama gianjiyu kenkecma Rodo kondun baec komociguc keremma kenkecma Patara ama areña yandaiguc kereñiñ.

² Imuaru zéic mén Foinike kondun baec komoraiguc kemman zé wañu mihicñima imuaru emma kenjiñ.

³ Kenkecma Kipuro kondun baec komoc kanaigucgen taru hémma ogicma Siria baecigucgen kenkecma Tiroiguc kerenni imuaru zéicnéñ hinaya hailulac wamman zé wañu élélahaiguc enjiñ.

⁴ Emma tohotoho ic tosara mihicñi énécmima imuaru iniguc kaiwe 7 kerin. Wañu Uñanén hinocgé énécmiyu nimma Paulo Yerusalem ménda kemmac niñac welec migic.

⁵ Nalé imi tecgéyu ic embac waima kenni ienen iniñ merachécgina moczoñ yanda iniguc nonagicgic ama areña yanda imuac élélahaiguc hiñgacma sakasaciguc simiñ héima Miñ Kewunina zéwelec miyiñ.

⁶ Zéwelecni tecgéyu waiamuma zéiciguc enni ienen amaiguc liliñgégic.

Anutuac tilin tilin ic Agabonén Pauloac andiawac ara zéyec.

⁷ Wañu Tiro ama areña yanda igucñec kenkecma doku hena méndacma Tolemai zéic ala ama areña yandaiguc keremma imuaru ninzén ninzén dacmuna yaizézé ac wañ énécmima ai meme momacguc iniguc kerin.

⁸ Ama gianjiyu waima kenkecma Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc keremma Filipo mihicñiyiñ. Filipo imi ai ic 7 gési énécmigic ionac sugina igucñec. Iwac amaiguc mia emma kerin.

⁹ Iwaru bérachéra imi kembon qahac kegic. Wañu ienen moczoñ embac seraña. Wañu andiawac ara zéañgic.

¹⁰ Wañu imuaru ai meme sasala kecni Yuda baec igucñec Anutuac tilin tilin ic mén qara Agabo i nonaru mama hayec.

¹¹ Haréma Pauloac rikun mema iminéñ eñeya hena méria zikima yomuhuc zéyec; Uña Téréyanén yomuhuc zézac; Yerusalemiguc Yuda ic ienen rikun yomuac miñina yomuhuc mia zikimima ic enia ionac méraginaiguc haimu.

¹² Ac imuhuc zéyu nini ama imuac miɲina iniguc Paulo Yerusalem ménda emmac niɲ Anutu zéwelec miyiɲ.

¹³ Waɲu Paulonén yomuhuc zéyec; Némac niɲ siacma ewa howuc nénzu? Ƴikinému sac qahac, Miɲ Kewu Yesuac qara niɲac Yerusalemiguc humumaɲ niɲac efidacɓua.

¹⁴ Waɲu ac ézéni ménda niɲu waima yomuhuc zéyiɲ; Miɲ Kewuac ewa siɲnéɲ selimac.

Paulo Yerusalem keɲec.

¹⁵ Ai meme tosara imi tecgéyu zérén qérén wandacma Yerusalem eniɲ.

¹⁶ Waɲu Kaisarea zéic alawac ama areɲa yanda igucnec tohotoho ic tosara ienen niniguc momacnec kemma Kipuru ic mén qara Nason tohotoho ic kerecac kerec iwac amaiguc kecbiɲ zé ic imi wagicma keɲiɲ.

¹⁷ Waɲu keɲkecma Yerusalem kerenni imuaru niɲzén niɲzén dacmuna ienen goihéihéi waɲ nénécmima nénépésigic.

¹⁸ Waɲu ama gianɲyu Paulonén Yakoboac amaiguc nonagicma enu inicni galen mocɓon imuaru hama kecgic.

¹⁹ Waɲu Paulonén yaizézé ac waɲénéc midacmaguc inén welen qemiɲu Anutunén ic enia ionaru ai meyec imi momacguc momacguc bénzén bénzén énézédaɲec.

²⁰ Énézéyu ienen nindacma Anutu mepési migic. Mepési migic tecgéyu Paulo yomuhuc ézégic; Niɲzaɲ, Yuda ic sucninaiguc niɲzén niɲzén ic tausenɲ tausenɲ hiɲɲigic. Waɲu ienen mocɓon Moseac héna ac seliseli wamma naɲgéanɓu.

²¹ Waɲu ienen imi geɲ Yuda ic tosara ic enia ionac sugcinaiguc kecɓu ienen Mose andé qema merachécgina ionac séwiginaiguc séwi hericheric ménda wamma yanda ionac haka waimu niɲ énézéanɓaɲ imi nindacgic.

²² Gi Yerusalem hazarɲ imuac suruc tinduc nindacmu. Imuac niɲ dimuhuc wambiɲ?

²³ Imuac nini ac mén gézéni imuac séc wambésémaɲ. Nonaruiguc ic kembon qahac Anutuguc ac ɓikima nalé hotoɲadac oruc ɓucgina ménda mericma kecanɓu.

²⁴ Waɲu geɲ ic imi onagicma kemma météré meme haka wamma olémaɲ boɲa meénécmima oma orucgina mericmu. Gi imuhuc wanna gémma guac ac hayu niɲgic imi héla qahac zéma gi héna ac tohoma kecanɓaɲ imi héɲtegitmu.

²⁵ Waɲu ic enia Yesu niɲzénngéma kecanɓu ionac imi haka imuhucya ménda niɲtohomu, néɲ baniaɲawac ireha zéma imuac olémaɲa zéma sac zéma yaɲ hésaiguc koroɲic humugic imi zéma kaiseroac haka imuacnec sac éliɲgé amuma lakec kecmu niɲac zétecgéma oma hai énécmiyiɲ.

²⁶ Waɲu ama siɲima gianɲyu Paulonén ic kembon qahac imi onagicma iniguc météré meme haka wamma enaɲ météré meme naléya tecgéyu enac enac lémbaɲ oo naléya waɲec imi énézéwiɲ niɲac ama téréyaiguc enec.

Paulo ocmuɲiguc keru késagic.

²⁷ Ai meme 7 séc lémbaɲ oo ai mema kecgic imuac naléya tecgémaɲ zé waɲu Paulonén ocmuɲ téréyaiguc naɲkeru Yuda ic tosara Asia baec igucnec ienen i hémma ic momac yanda qerigina acɲinanén netu énécmima Paulo késagic.

²⁸ Késama qacma zégic; Ohec Israel ic mandac, hama méra nénécmigic! Ic yomi baec séc kemma Yuda ic nenaj hazéc waj nénécmima hénacnina zéma ocmuñ téréyanina yomi zébirima ic embac momac yanda ku énécmianzac imi mia. Imi sac qahac ocmuñ téréyaiguc Girik ic onagicma éréma ama téréya yomi mezapi qezac.

²⁹ (Imi mia ic mén Efeso ama arenja yanda igucnec qara Tirofimo inén Pauloguc ama arenja yanda imuaru kenkenj haha waju hémma inén ic imi wagicma ama téréyaiguc éréyec gezan imuhuc zéma ninjic.)

³⁰ Imuhuc wammigic ama ic momac yanda qerigina yaru usuñnec hadacma Paulo késama ama téréya igucnec héréma magic nalé imuarunec naguya héidacgic.

Yaré ic galenjinanén Paulo méragina igucnec metecgéyec.

³¹ Ic enen Paulo qehumuwinj zé wanjic Yerusalem imi hétén yandayaguc wanjic imuac surucya yaré ic 1,000 galenjinna iwaru hayu ninjic.

³² Ac imuhuc nimma imuarunec yaré ic tunhéra zéma yaré ic 100 imuac galenjinna énépésima usuñnec mekenjic. Waju hétén meme ienen yaré ic 1,000 imuac galenj zéma yaré ichéra inicma Paulo qema nanjic imi waima en nanjic.

³³ Waju yaré ic 1,000 ionac galenjinna iminén kemma Paulo wagicma senj hésanén zikigic zéma énézéma Paulo qara zéma iwawai wanjic imuac qesiénécmiyec.

³⁴ Qesiénécmiyu ic tunj sugina igucnec méhénén méhac, méhénén méhac qacma zégic qewelonj ninjac hénia ninjeticmacac séc qahac waju ai ama qeriaiguc wagicma kemmu ninjac énézéyec.

³⁵ Waju Paulonénj déc héniaiguc emmanj zé waju ic enen kaiziliwenj yanda wammigic yaré ic ienen Paulo elingémima hua nanjémima enjic.

³⁶ Imi mia ic tunj yanda ienen nesi énécmima, Ic imi qegic qahac wammac! Imuhuc qacma zégic imuac ninj imuhuc wanjic.

Paulonénj saiwa ac wanjamuyec.

³⁷ Waju Paulo ai ama qeriaiguc mema embinj zé wanjic Paulonénj yaré ic 1,000 imuac galenj ézéyec; Ninna ni ac mén hia gézémanjac séc? Zéyu zéyec; Girik ac ninzanj?

³⁸ Imuhuc waju gi becnec yaré qema yaré ic 4,000 énépésima baec kéra kérésiaiguc kenec Izipte ic imi mia me?

³⁹ Qesimiyu Paulonénj yomuhuc ézéyec; Ni Yuda ic, Taso baec Kilikia ama arenja yanda imuacnec. Kilikia imi ama arenja yanda enomia qahac. Gi ninjénna ac komora énézéwa.

⁴⁰ Waju inénj nimmiyu Paulo i déc hénia imuac bonjaiguc namma ic méranénj séséc waj énécmiyu acgina qaiyu nandacgic Hebiraio aciguc yomuhuc énézéyec;

22

Paulonénj Yerusalemiguc Yuda ic ac énézéyec.

¹ Mangoc dacmuna hécna hénia imi zéasariwa ninjic.

² Paulonénj Hebiraio aciguc ac zéyec. Hénia imuac ninjac némbénj yanda qema nanjic.

³ Waŋu toroqema énézéyec; Ni Yuda ic, Kilikia baec Taso ama areŋa yandaiguc hiŋŋi. Waŋu ama yanda Yerusalem yomuaru kecma yandima ic Gamaliel iwac méra bawaiguc kecba yanda hécninawac héna ac selianec ku nêŋu niŋaren gédari. Waŋu ini moczoŋ yanda deguc waŋanzu éséc nec Anutuac niŋ wamma geriwiguc ai meani.

⁴ Waŋu héna qelia yomi mebirima tohotoho ic humuac séc unuma hazéc waŋ énécmima ic embac momac nec qaté énécmima hésa amaiguc onopocani.

⁵ Héfac oo ic eŋeŋa zéma galen ienen imi haka imuac héipuc ic wanzu. Waŋu ionarunec dacmuna hécna Damasiko ama areŋa yandaiguc kecaniguc ionac kiwi mema ama imuac ninzén ninzén ic imuhucyanec qaté énécmima Yerusalemiguc énépésima hawa kitiwa memuac niŋ kenji.

⁶ Kenkecma Damasiko ama areŋa yandaiguc hosuru kemba gau komoc éséc nec waŋec. Waŋu imuaru kurumen iguc nec asac mararaŋ yandanén élanzaŋ nec mama hoturunéŋec.

⁷ Hoturunéŋu ni baeciguc mama nuyu hema nimba ewa mén yomuhuc mayec; Saulo, Saulo, gi némac niŋ nunesi waŋ némma keczaŋ?

⁸ Zéyu zéyi; Miŋ Kewu gi méré? Zéwa yomuhuc nézéyec; Nunesi waŋ néŋanzaŋ Yesu Nazarete ama areŋa iguc nec ni imi mia.

⁹ Ic niguc kecgic ienen asac mararaŋ sac héŋgic, nén i nézéyec iwac ewaya imi ménda niŋgic.

¹⁰ Ni qesima zéyi; Miŋ Kewu ni némac wammaŋ niŋac wanzaŋ? Zéwa Miŋ Kewunén yomuhuc nézéyec; Gi yacna Damasiko ama areŋa yandaiguc kenna ic méŋnéŋ guac ai buŋa qegénzua imi moczoŋ gézémac.

¹¹ Waŋu ni imi asac mararaŋa niŋac kicnanén hémmaŋac séc qahac waŋec imuac niŋ ic tosara niguc kecgic ienen méranaiguc népésima hérénéŋgic Damasiko ama areŋa yandaiguc kenji.

¹² Ama areŋa kuneŋ yanda imuac ic mén qara Anania inén héna ac séciguc keru Yuda ic ama areŋa yanda imuaru kecgic imi enen momac yanda iwac ehéihéi wammianigic.

¹³ Ic iminén mia hama nuac wésénaiguc namma zéma; Ninzén ninzén ic munana Saulo, kicga muŋguc hima hémbésémaŋ. Imuhuc zéyu imuarunec ni kicna hima ic imi héŋi.

¹⁴ Waŋu ac yomuhuc nézéyec; Yandahécnina ionac Anutunén eŋeya ewa siŋ imuac gézéyu niŋasarima Solana miŋina imi hémma ewaya kuaya iguc nec nimbésémaŋ niŋac gésigéŋec.

¹⁵ Imuac gi iwac niŋ wamma ic embac momac yanda ionac kicginaiguc iwawai hémma niŋ nec imuac héipuc wamma énézéwésémaŋ.

¹⁶ Waŋu némac niŋ mambéc kecna horumac? Gi yacna doku naecgémba Yesuac qara qacna képésicga zuacgémmac.

Paulo ic enia ionac mélimigic.

¹⁷ Waŋu Yerusalem liliŋgéma hama ocmuŋ téréyaiguc emma zéwelecma tilin tiliniguc Yesu héŋi.

¹⁸ Hémba Miŋ Kewunén yomuhuc nézéyec; Gi nuac héipuc ac zéna Yerusalem yomuac ic embac ienen ac imi ménda niŋ tohomu, imuac gi focdad ama areŋa yanda yomi waima kembésémaŋ.

¹⁹ Zéyu ni ac yomuhuc melemma zéyi; Miŋ Kewu, ni ic embac gi ninzén géŋgic ini énépésima hésa amaiguc onopocmaŋ zéma tocgotocgo amaya amaya kenji imi ic youmi enen nindaczu.

²⁰ Waŋu buŋa zézé icga Stefano qegic sacya mayec nalé imuaru ni imuaru namma héipuc waŋ énécmima i qegic ionac malekugina galengéyi.

²¹ Imuhuc zéwa Miŋ Kewunéh yomuhuc nézéyec; Keŋna, neŋ ic enia baera baera keczu ionac muru méligénzua.

²² Bénzéh nimmanec kegcic, néŋ ac yomi zéyu nimmaguc ewagina meyacma qacma zégic; Ic imuhucyanéh baec igucnec qahac wammac. Kekerawac séc qahac.

²³ Imuhuc qacma séwi usugina hetecgéma seitotoŋ héigic enec.

²⁴ Waŋu yaré ic 1,000 ionac galenginanéh Paulo ai ama qeriaiguc wagicma emma ic eneh némac niŋac qacmizu imuac hénia zéyu nimmu niŋac qesimima hihilocnéŋ qemu zéma yaré ic énézéyec.

²⁵ Waŋu hésa yaŋ séwélanéh nec meyacgéic iminéŋ qatégic Paulonéh yaré ic 100 ionac galen mén hosuraiguc naŋu ézéyec; Ini Roma ic ara ménda zétécgéma hihilocnéŋ hia qemuac séc?

²⁶ Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galenginanéh nimma 1,000 ionac galen iwaru kemma ézéma zéyec; Dimuac wammaŋ zé wanzaŋ? Ic imi Roma ic.

²⁷ Zéyu yaré ic 1,000 ionac galenginanéh Pauloac muru kemma yomuhuc ézéyec; Nézéna, gi Roma ic me? Waŋu Paulonéh zéyec; Oo, ni Roma ic.

²⁸ Zéyu yaré ic 1,000 ionac galenginanéh zéyec; Ni imi soukiwa yanda haima Roma ic qac buŋa meyi. Waŋu Paulonéh zéyec; Ni imi hicŋi hicŋihicŋina igucnec éréma deguc Roma ic kecanzua.

²⁹ Waŋu imuarunec Paulo iwawai qesimiwiŋ zégic imi eneh waima kendacgcic. Yaré ic 1,000 galenginanéh acguc Paulo i Roma ic imi niŋ asarima hésanéŋ qatémiyec képésic imuac auriyec.

³⁰ Ama gianjiyu yaré ic 1,000 ionac galenginanéh Yuda ic eneh Paulo némac niŋac hazéc wammigic imuac hénia nimmac niŋac hésaya hulacmima hofac oo ic tosara zéma gésigési ic tun eŋeŋa Sanhederin tocgé énécmima Paulo wagicma hiŋgacma wéségaiguc oporu nanjec.

23

Paulo i ic kiwa ionac azoazoroiguc namma ac énézéyec.

¹ Paulonéh gésigési ic inicosolima ac yomuhuc énézéyec; Dacmuna hécna ni becarunec érékecma deguc ewa qerina solananeŋ Anutuac kiwaiguc kecanzua.

² Imuhuc zéyu hofac oo ic eŋeŋa Ananianéh Pauloac hosuraiguc nanjic ionac yomuhuc énézéyec; Ini kuayaiguc qegic.

³ Zéyu Paulonéh yomuhuc ézéyec; Gi biriawac demin lalac Anutunéh gumac. Gi hénia aciguc niŋgési némmaŋ zé tacma hénia ac imi logima ni numu niŋac énézézaŋ?

⁴ Imuhuc zéyu ic hosuraiguc nanjic ieneŋ yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac hofac oo ic eŋeŋa efima zébirimizaŋ?

⁵ Zégic Paulonéh yomuhuc zéyec; Dacmuna hécna, inéh hofac oo ic eŋeŋagina keczac imi ménda nimma ac zézua. Kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac; Gi guac héniorin hécga ionac galengina ménda zébiri miwésémaŋ.

⁶ Waŋu gésigési ic tosara imi Sadukaio ic, waŋu tosara imi Farisaio ic kegcic imi Paulonéh niŋasarima gésigési ic inicma qacma énézéyec; Dacmuna hécna ni imi Farisaio ic, esaŋ ambéchécna ieneŋ Farisaio ic kegcic.

Imuac ni ninjukumuma humuc igucnec yacyac imuac nanjéma zéwa aciguc nopoczú.

⁷⁻⁸ Sadukaio ic enen humuc igucnec yacyac zéma kua meme uŋa zéma qeri uŋa iwawai imuhucya imi ménda keczu zéma ménda ninzénngégic, nén Farisaio ic enen iwawai imuhucya imuhucya imi moczoŋ keczu zéma ninzénngégic. Imuac nin ac imuhuc zéyu Farisaio ic zéma Sadukaio ic sugginaiguc hazéc ac hicŋiyu méndén amugic.

⁹ Waŋu imuaru tohalic yanda hicŋiyec. Waŋu Farisaio ic ionarunec hénac acac kiwi ic tosara yacma ac geriwiguc eminimma yomuhuc zégic; Nini ic yomuac ninŋi késpedesira qahac wanzac. Uŋa mén me Kua meme uŋa ménén ézýeciguc dimuhuc zéwiŋ?

¹⁰ Waŋu hazéc ac imi kunen yanda waŋu yaré ic 1,000 ionac galenŋinanén Paulo késahérégic séwéla tegicbac nin zénén hiriyu, yaré ic ienen haréma ic suggina igucnec Paulo onagicma ai amagina qeriaiguc wagicma kemmuac nin énézýec.

¹¹ Waŋu Miŋ Kewunén siŋi imuaru Paulo hosuraiguc namma yomuhuc ézýec; Gi meseli amuna you Yerusalemiguc nuac héipuc wamma énézézan imuhucyanec Roma ama arenŋa yandaiguc acguc héipuc ac waŋ némbésémaŋ.

Yuda ic tosia enen Paulo qewiŋac zéma ara zégic.

¹² Ama gianŋiyu Yuda ic ienen tunŋinaguc wamma nene ziki kecma Paulo ménda qehumuwiŋiguc yakanina ménda newiŋ zéma zéseligic.

¹³ Ic enen qeriganén zikiamuma sisipac ac wamma imuhuc zégic imi zangégina 40 ogirec.

¹⁴ Ic enen mia hofa oo eŋeŋa zéma galen ionaru kemma yomuhuc zégic; Nini Paulo ménda qewiŋiguc yaka ménda newiŋ.

¹⁵ Imuac enen kaunsol ic iniguc yaré ic 1,000 ionac galenŋina iwaru ac yomuhuc haigic kemmac; Gi Paulo nonac kaunsol iguc mélina hayu iwac ara muŋguc nimma didiŋanec zétecgéwiŋ. Mélimiŋu hosucŋinu ménda hayunec hénaiŋiguc qehumuwiŋ zé ninziŋ.

Paulo ac saŋec imi niŋec.

¹⁶ Waŋu Paulo deuyanén ac saŋec imi nimma yaré ic ionac amaiguc keremma oŋa Paulo ézýec.

¹⁷ Ézéyu Paulonén yaré ic 100 ionac galenŋina mén uruma yomuhuc ézýec; Gi merac yomi wagicma yaré ic 1,000 ionac galenŋina iwaru wagicma kenna ac mén késakeczac imi ézémac.

¹⁸ Zéyu merac wagicma yaré ic 1,000 ionac galenŋina iwaru kemma yomuhuc ézýec; Merac yominén ac mén késakeczac imuac nin hésa ic Paulonén nuruma merac yomi wagicma guaru hamaŋ niŋac qesinéznac.

¹⁹ Imuhuc ézéyu yaré ic 1,000 ionac galenŋinanén merac mériaiguc késama sasanŋaiguc wagicma kemma élén qesimiŋec; Némac ac nézémaŋ zé wanzaŋ?

²⁰ Zéyu zýec; Yuda ic ienen Pauloac ara muŋguc didiŋanec nimbiŋ zéma hénariŋ hécgina ionaru Paulo wagicma hamu niŋac qesigémbiŋ zé ewa momac wamma ac saŋec zézu.

²¹ Waŋu gi acgina ménda nin énécmiwésémaŋ. Ic zangégina 40 ogicogiranén Paulo qehumuwiŋ zéma saŋgima mambéc taczu. Ienen imi i ménda

qewin̄iguc nene ménda newin̄ zéma acgina zikigic. Wan̄u ienen̄ zérén̄ qérén̄ wandacma zéwelec welecgina imuac ac bakia nin̄ac mambéc keczu.

²² Yaré ic 1,000 ionac galen̄gina inén̄ merac mélimima zézé seli ac yomuhuc ézéyec; Gi ac nézézan̄ imi ic mén̄ ménda ézéwéséman̄.

Kawali ienen̄ Paulo Kaisarea zéic alawac ama aren̄a yandaiguc késama ken̄gic.

²³ Wan̄u yaré ic 100 galen̄gina éréhéc ururuma ac yomuhuc érézéyec; Baec hén̄a ken̄ken̄ yaré ic 200 zéma becosic yaré ic 70 zéma luac késa késa yaré ic 200 énézéyic zérén̄ qérén̄ wamma kecgcic sin̄iya 9 kilok wan̄u Kaisarea zéic alawac ama aren̄a yandaiguc keremmu.

²⁴ Wan̄u Paulo bénzén̄ baec galen̄ Feliki iwaru wagicma kemmuac nin̄ becosic mén̄ héitatac héimima mambéc nammu.

²⁵ Wan̄u inén̄ kiwi mén̄ yomuhuc oyec;

²⁶ Klaudio Lisia, nen̄ kewuna baec galen̄ Feliki guac yaizézé ac wan̄génzua.

²⁷ Yuda ic ienen̄ ic imi qehumuwin̄ zé wan̄gic. Wan̄u ic imi Roma ic imi nimma yaré ichécna iniguc kemma méragina igucnec metecgéyi.

²⁸ Wan̄u aciguc opocgcic imuac hén̄a nimman̄ zéma Yuda ic ionac gésigési ic ionac muru wagicma ken̄ji.

²⁹ Ara zégic imi moczon̄ hén̄a acgina imuac ara wan̄ec, nén̄ iwawai wan̄ec mén̄nén̄ mén̄ qehumumu me hésanén̄ ziki mimiawac séc ménda wan̄ec imi mihicn̄iyi.

³⁰ Wan̄u ic tosanén̄ ic yomi qewin̄ zéma ac san̄ec zégic ic mén̄nén̄ nimma nézéyu dun̄a guac muru méliwa hazac. Wan̄u ara zézu ic imi enen̄ imuhucnec guaru kemma ara gézému nin̄ac énézézua.

³¹ Wan̄u baec hén̄a yaré ic ienen̄ énézéyec séc Paulo sin̄iyaiguc wagicma ken̄kecma Antipatri ama aren̄a yandaiguc kereñgic.

³² Imuaru ama gian̄iyu becosic yaré ic ienen̄ Paulo wagicma ken̄kecma Kaisarea zéic alawac ama aren̄a yandaiguc kemmuac nin̄ ionac muru opocma baec hén̄a ken̄ken̄ yaré ic ienen̄ yaré ic ionac amaiguc lilingéma hagic.

³³ Becosic yaré ic ienen̄ Kaisarea zéic alawac ama aren̄a yandaiguc keremmu baec galen̄ yanda kiwi mima Paulo imuhucnec mériaiguc opocgcic.

³⁴ Baec galen̄nén̄ kiwi olomma Paulo qesimima Kilikia baec igucnec imi nin̄asariyec.

³⁵ Wan̄u inén̄ Aciguc gopocz̄u ic imi enen̄ hama harégic guac ac nimman̄ imuhuc zéma yaré ic enen̄ Herodeac ama kewuya imuac qeriaiguc galen̄gégic tacmac nin̄ énézéyec.

24

Paulonén̄ Kaisareaiguc Felikiac wésiaiguc nan̄ec.

¹ Kaiwe ai meme méra mén̄ tegéyu hofac oo ic enen̄a Ananianén̄ qerawac galen̄ tosara zéma hén̄a acac zézé ic mén̄ qara Teatulo iniguc Kaisarea zéic alawac ama aren̄a yandaiguc hingacma Paulo aciguc opocbin̄ zé baec galen̄ac kiwaiguc nan̄gic.

² Wan̄u Paulo ézéma wagicgcic hayuguc Teatulonén̄ baec galen̄ ac yomuhuc hén̄ima ézéyec; Ic kewunina Feliki, gen̄ hia galen̄gé nénécm̄ina luaeiguc kecanz̄in̄. Wan̄u bian̄ héhéñawac nin̄in̄ yandaga nin̄ac baec yomuaru hai netec ai sasala hicñian̄zac.

³ Ic kewuna Feliki, iwawai imuhuc hicniju imuac me imuac amanina séc ewa hia yanda ningénanzin.

⁴ Wañu yéwéri ménda gémbin zé ac hotonjadac gézeni gi ewa bénzénigaiguc ninénécmina.

⁵ Nini ic yomuac ninni hafi warihaguc ésécnec wañanzac. Yuda ic baec séc kemma keczu ionac sugcinaiguc qewelon yanda mihicni énécmianzac. Inéñ mia héná ikorawac minjina Nazaretenec iwac tohotoho ichéra ionac galeñgina.

⁶ Wañu inéñ ocmuñ téréyanina mezapi qeman zéyu késayin.

⁷ (Ménda hezac.)

⁸ Imuac gi gengaoc zéqesi wammima acnéñ qatémizin imuac hénia imi moczon niñ asariwéséman.

⁹ Ac imuhuc zéyu Yuda ic ienen, Ac imi héla, zéma méra migic.

Paulonéñ baec galeñac kiwaiguc ac bakia meleñec.

¹⁰ Wañu baec galeñ yandanéñ Paulo orucnéñ séséc wammiyu ac yomuhuc zéyec; Gi baec yomuaru yawuñ sasala gésigési ic eneña kecanzan imi nimma saiwa acna efima gézéman.

¹¹ Ninjegiczán ésécnec, ni Yerusalemiguc Anutu mepésiman zé emma kecha ai meme 12 ménda ogirec.

¹² Wañu ienen ni ocmuñ téreya qeriaiguc ic méñguc ac méñ ménda zéwa néngic. Wañu togotogco amaiguc me ama areña yanda imuac héniaiguc ic embac qeriiguc ésé ésé méñ ménda wañ énécmiwa néngic.

¹³ Ic yomi eneñ aciguc nopocma gézézu imuac héipuc ac méñ gézémuac séc qahac.

¹⁴ Wañu ac yomi mia héla wanzac, Ni héná qelia méñ ienen héná ikora zébirianzu imi méndacma yanda hécninawac Anutu mepésianzua. Wañu ni Anutuac tilin tilin ic ienen ogic hezac imi moczon zéma iwawai héná ac séciguc hezac imi moczon ninzéngeanzua.

¹⁵ Wañu ic yomi eneñ iwawai méñac Anutu ninzéngeéma mambéc keczu imi ni momacnec késakecma mambécanzua, wañu imi mia yomuhuc; Ic solaña zéma ic biria momacnec humuc igucnec qelima yacmu.

¹⁶ Imuac ninac Anutuac kiwaiguc zéma ic kicginaiguc ewa solaña kecman zéma nalé séc seliseli wamma kecanzua.

¹⁷ Wañu yawuñ sasala baec lakeciguc kecani, wañu degucdacmi ic embac yéwérigina mihicnizu ionac énécmiwin zéma haleñ zéma Anutuac buña haihaiya mema hayi.

¹⁸ Wañu Anutuac buña imi haimañ zé météré amuma ocmuñ téreyaiguc eni. Wañu togotogco me hétén méñ ménda wamma enñdac kecha mihicni néngic.

¹⁹ Wañu Yuda ic tosara Asia baeciguc kecgic ienen mia nuac kápésic méñ héngigicguc guaru tinduc haréma zéasarimuac hezac.

²⁰ Imi qahac wañu ic yomi eneñ ni Sanhederin kaunsol ionac kicginaiguc nañi imuaru nuac kápésic méñ mihicnigicguc gézému.

²¹ Ionac sugcinaiguc namma acna momacguc sac kucnec qacma zéyi imi yomuhuc; Humuc igucnec yayac imuac nanñgéma zéwa deguc aciguc nopocgic kicginaiguc nanzua. Ac imi qahaciguc ac méñ zémuac séc qahac.

²² Felikinénj héná imuac buŋa niŋhumuyec imuac niŋ Pauloac ac imi ménda zétecgéma yomuhuc énézéyec; Yaré ic 1,000 ionac galeŋ Lisia mayuguc acgina zétecgémanj.

²³ Waŋu yaré ic 100 ionac galeŋgina méŋac yomuhuc ézéyec; Ini Paulo ménda zikimigic eŋ keru galeŋgému. Alahéra méŋnéŋ méŋ haréma goi héihéi wammiwiŋ zégic ménda qetalimu.

Paulo yawuŋj éréhéc hésa amaiguc taru baec galeŋnéŋ waima keŋec.

²⁴ Ai meme tosara kecma Felikinénj iniŋa Yuda embac Durusila i guc momacnec hama Paulo qaru emma Kristo Yesuac ninzénj ninzénj imuac hénia imi érézéyu niŋoc.

²⁵ Waŋu haka dindiŋa zéma séwi siŋac sigi kekec zéma gésigési yanda imuac ara érézéyu Felikinénj aurima Paulo yomuhuc ézéyec; Degucac imi sécgézac, yacma kenna kecma andiaiguc sura méŋu titiŋa hiŋjiyu muŋguc héihéré gémmaŋ.

²⁶ Waŋu inénj ara sac nimmac niŋac ménda waŋec, Paulonénj soukiwa mimac niŋac mambéc wamma hatac sasala héihéré mima ac waŋoc.

²⁷ Waŋu yawuŋj éréhéc teggéyu baec galeŋ qara Porikio Fesito inénj Felikiac tatac késayec. Waŋu Felikinénj Yuda ic ewa hia waŋ énécmimaŋ zé Paulo hésa amaiguc waiyu tacmanec kerec.

25

Yuda ic ienenj Fesito iwaru keremma Pauloac ikoc ac zégic.

¹ Fesitonénj baec galeŋ wamma ai meme haréwéc kecma Kaisarea zéic alawac ama areŋa yanda igucnec Yerusalem enec.

² Eŋu hofac oo ic kiwahécgina zéma Yuda ic galeŋhécgina ienenj iwaru keremma Paulo acnéŋ qatéma ézégic.

³ Waŋu ienenj hénaiŋuc saŋgima Paulo qehumuwiŋ zéma acgina nimma Fesitonénj niŋénécmima Paulo méliyu Yerusalem hamaŋ niŋac welecmmigic.

⁴ Zégic Fesitonénj yomuhuc énézéyec; Paulo i Kaisarea hésa amaiguc taczac. Waŋu ni imuaru muŋguc liliŋgéma hiŋgacmaŋ.

⁵ Pauloac képésic méŋ hemizaciguc onarunec kiwahécgina tosara niguc momacnec hiŋgacma zému.

⁶ Imuhuc zéma ai meme 8 me 10 Yerusalem kecma Kaisarea zéic alawac ama areŋa yandaiguc mekeŋec. Ama siŋima gianjiyu gésigési tataciguc tacma Paulo késama érému niŋac énézéyec.

⁷ Inénj haréyu Yuda ic Yerusalemnec magic ienenj lelecgé mima hazéc ac réwéria sasala zégic. Waŋu acgina héipuc wammucac séc qahac waŋec.

⁸ Zégic Paulonénj kawalia mema yomuhuc zéyec; Ni Yuda ic neŋaŋ héná ac me ocmuŋj téréya me Roma ic kewu Kaisawac képésic méŋ ménda waŋi.

⁹ Waŋu Fesitonénj Yuda ic enenj niŋgic hiarumac niŋac Paulo yomuhuc qesimima zéyec; Gi guagicma Yerusalem kemma imuaru acga zétecgémaŋac wanzaŋj?

¹⁰ Qesimiyu Paulonénj yomuhuc ézéyec; Ni Roma ic kewu Kaisawac gésigési amaiguc naŋkeczua, imuac nuac ac yomuaru zétecgémuac hezac. Geŋgaoc niŋzaŋj ésécneŋ ni Yuda ic. Waŋu iwawai biria méŋ ménda waŋ énécmiŋi.

¹¹ Ni héná ac logima képésic méŋ mewa nuwiŋ zézuiguc humumaŋ zé ewa éréhéc ménda wambinec. Ac zénénzu imi moczoŋj héla qahac wanzaŋguc

ménérénj mén ni méraginaiguc nopocmacac séc qahac. Imuac Roma ic kewu Kaisanéj acna zétecgémac niñac wanzua.

¹² Imuhuc zéyu Fesito ichéra iniguc eminiñ wamma Paulo yomuhuc ézéyec; Gi Kaisa* iwaru acga haizan imuac Kaisawac muru kembésémanj.

*Ic kewu Agripanénj Fesito
hichimima Pauloac niñac ézéyec.*

¹³ Ai meme tosara tecgéyu ic kewu Agripa zéma nauña Beanike ierenj Kaisarea zéic alawac ama arenja yandaiguc hingacma Fesito zézé ségiségi ac wammiwi zéma hayoc.

¹⁴ Wanju ierenj ai meme sasala imuaru tacyac wanjic Fesitonénj Pauloac ac suruc wammima ic kewu yomuhuc ézéyec; Felikinénj hésa ama ic mén waima kenju tacma keczac.

¹⁵ Wanju ni Yerusalem enj nalé imuaru hofac oo ic kiwahécgina zéma Yuda ic ionac galeñ ienenj iwac hazéc ac zéma késpedesiraguc zéma zétecgémanj niñac welecneñgic.

¹⁶ Wanju ni ac bakia yomuhuc énézéyi; Ic mén aciguc enzac imi ac zézé ic iniguc ménda aňamma tacma arawac kawalia ménda mema zéyu niñgicnec waimiwiñ imi Roma ic nonac haka silicnina qahac.

¹⁷ Imuhuc énézéwa Yuda ic ienenj niguc yomuaru hagic nalé sosola qahac ama gianjiyu gésigési tataciguc tacma énézéwa ic imi wagicma érégic.

¹⁸ Wanju ac wammigic ienenj ac zégic, néñ késpedesira ménj nimmanj zé mambéc kerí imi ménda mihicniyi.

¹⁹ Wanju enjan hénagina zéma ic mén qara Yesu iwac niñ Paulonénj humuc igucnec qelima yarec zéyec ac imuac niñ zéenj zéma wanjic.

²⁰ Wanju ni ac imuhucya dimuhuc zémindiñimanj zéma hocma Paulonénj Yerusalem kemma ac gésigési amaiguc ac imuac nambésémanjac wanzanj? zéma imuhuc qesimiyi.

²¹ Wanju Paulonénj Roma ic kewunénj acya zétecgémac niñ galeñgé mi-manjac welecneñec. Wanju kenken naléya ducniyu méliwa Kaisa† iwacmuru kemmac niñ ézéwa hésa amaiguc taczac.

²² Imuhuc ézéyu Agripanénj Fesito ézéyec; Ni acguc nenaoc iwac ara nimmanj zé wanzua. Zéyu Fesitonénj zéyec; Hia oranjuc nimbésémanj.

Paulo i ic kewu Agripa iwac kiwaiguc nanjec.

²³ Ama gianjiyu Agripa zéma Beanike ierenj ehéihéi wanj érécmima hénagira megic haréma yaré ic 1,000 ionac galeñ tosara zéma ama yanda imuac ic kunerj iniguc gésigési amaiguc emma tacgic Fesitonénj énézéyu Paulo késama enjic.

²⁴ Enjic Fesitonénj ac yomuhuc zéyec; Ic kewu Agripa zéma ichécna tosara ac énézéwa niñgic. Ic nanzac yomi iwac niñ Yuda ic ienenj kucnec qacma, Ic yomi Kekecac séc qahac! zéma Yerusalem zéma ama yomuaru welecneñgic.

²⁵ Wanju ni niñgésiwa haka humucac séc ménj ménda wanjec. Wanju i enjeaoc Roma ic kewuac wamma zéyec imuac niñ iwaru mélimimanj zé wanzua.

²⁶ Wanju ic kewu enjenawac ac héla ménj omanjac séc qahac wanzac. Imuac mia zéqesi mima ac héla ménj mihicniwiñ zé ic yomi onaru zéma sucninaiguc ic kewu Agripa guac muru opocba nanzac.

* **25:12:** Romawac ic kewu yanda niñac Kaisa zéangic. † **25:21:** Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu.

²⁷ Ni hésa ic méné képésicyawac ara méné ménda oma Roma ama areña yandaiguc enj méliwa kemmacac séc qahac.

26

*Paulonén Agripa zéma Fesito
iorac kicgiraiguc ac zéyec.*

¹ Wanju Agripanén Paulo yomuhuc ézéyec; Genḡaoc ac zéna guac niḡénni. Zéyu Paulonén méranén séséc wamma yomuhuc zéyec;

² Ic kewu Agripa, Yuda ic enen ac wanj nénzu imuac bakia degucmi guac kicgaiguc zémanj zéwa ewana hiaruzac.

³ Imi mia gi Yuda ic nonac haka silic hénia hénia zéma zéquesinina imi nindaczanj imuac niḡ imuhuc wanzua. Imuac ewa bénzénḡaiguc acna zéwa niḡnémbésémanj.

⁴ Ni komocna igucnec hénima Yerusalem zéma nena baec yanda qeriaiguc diḡuhuc kecma yandiyi imi Yuda ic ienenj moczonj nindaczū.

⁵ Ienenj becarunec nalé horua néḡgicac néḡanzu imuac niḡ héipuc wanj némmuac siḡgina hewacnec ni Farisaio ic Yuda ic ionac tuḡ méné hénac ac dindijanec méndacanzu ionarunec zéma héniana momacnec hia zédacbunec.

⁶ Wanju ni Anutunén yanda hécnina ac ziki énécmiyec imuac mambéc kecanzua. Wanju hénia imuac niḡ ni deguc ac gésigési amaiguc nanzua.

⁷ Wanju zikiziki ac imuac hélé imi késawin zéma Israelac qelihéra kisic areḡhéra 12 neḡanj siḡi kaiwe séc Anutu mepési mianziḡ. Ic kewuna, buḡa imuac mia mambéc wamma ai mewa Yuda ic ienenj aciguc nopoczū.

⁸ Anutunén humumia meqeli énécmianzac, hélé imi ini némac niḡ niḡgic ménda wawanjac ésécnec wanjanzac?

⁹ Wanju ni acguc Yesu Nazarete ama areña igucnec iwac qac buḡa mesoho wammimanj zé iwawai moczonj tinduc wammanj imuhuc zéma niḡi.

¹⁰ Yerusalem imuaru ai imuhucya mia meyi. Wanju hofac oo ic kuaya ionaru kuc buḡa mema météré ic sasala hésa amaiguc onopocma kerī. Wanju unuhumuwinj zé zétecgégic ewa momac wamma oaec zéénécmiyi.

¹¹ Bakia énécmimanj zé Yuda ic ionac tocgotocgo amaya amaya kemma Yesuac qac zébirimu niḡac tericgé énécmiyi. Wanju qerina geriwiguc wanju mebirī énécmimanj zé ama areña yanda yanda Yuda baec séḡḡanḡen hezac imuaruḡen acguc kenji.

¹² Ai imuhucya memanj zé hofac oo ic kuaya ionac oaec kiwi qacginaguc imi mema Damasiko ama areña yandaiguc kemmanj zéma kenji.

¹³ O, ic kewuna, keḡkecba gau komoc wanju, kurumenjunec asac mararanj kaiwe kiwa asac mararanj ogicogira imuhucyanénj mama ni zéma ichécna hoturu nénécmima qetagali nénécmiyec.

¹⁴ Wanju nini moczonj baeciguc tendinḡé nunuyu hema ewa méné Hebiraio aciguc yomuhuc niḡi; Saulo, Saulo, gi némac niḡ nunesi wanj néḡanzan? Gi zéraiguc hénaganénj qena guyu siḡa hia nimbésémanj?

¹⁵ Imuhuc zéyu ni yomuhuc zéyi; Miḡ Kewu, gi méré? Zéwa Miḡ Kewunén yomuhuc nézéyec; Nunesi wanj néḡanzan Yesu ni mia.

¹⁶ Gi yacma hénaganénj tima nanna, ni imi gi iwawai hénzanj imi zéma kecma gézéwa hémhésémanj imuac buḡa zézé ic wamma nuac welenj qeqe icna wambésémanjac gésigémmanj zé hicḡigénzua.

17-18 Geŋ kicgina méwéréŋgé énécmiŋa siŋi igucnec asac mararaŋ igucgeŋ, Biriŋ miŋinawac kuc igucnec Anutuac murugeŋ liliŋgéma hagic biriagina zuac énécmiwa ni ninzéŋgé némma météré ic suginaiguc ai buŋa késamu niŋac neŋ geŋga ic embac Yuda ic zéma ic enia ionac sugina igucnec gésigémma muŋguc ionac muru méligémmaŋ.

Buŋa suruc énézéyec imi muŋguc zéma Agripa ézéyec.

19 Ic kewuna Agripa, hénia imuac niŋ ni iwawai kurumenunec nézéyu héŋi imi ménda qetalima

20 walac imi Damasiko ama areŋa yanda miŋina, waŋu keŋkecma Yerusalem miŋina zéma Yuda baec séc ic embac zéma ic enia momac yanda ewagina melemma Anutuaru liliŋgéma hama haka hiabia, qeri melenj melenjac séha wammu niŋ ackuaazéc énézéma keru.

21 Waŋu imuac niŋ Yuda ic eneŋ ocmuŋ téréyaiguc népésima nuwiŋ zé wangic.

22 Waŋu Anutunéŋ nanŋénéŋu érékecma deguc ic eneŋa mamaya momac yanda ionac kicginaiguc namma ackuaazéc énézéaŋiac énézéaŋzua. Waŋu zéaŋzua imi ac méréra qahac. Anutuac tiliŋ tiliŋ ic zéma Mosenéŋ iwawai kilenj hiŋjimac zégic imi sac énézéaŋzua.

23 Kristonéŋ qenzeŋ manzeŋ qema humuma humumia ionarunec walac yacma Yuda ic zéma ic enia asac mararaŋac zéau énécmimac imuhuc zégic ac imi mia neŋ zénaŋgéaŋzua.

24 Paulonéŋ zédiŋjima ac imuhuc énézéyu Fesitonéŋ ac kucnec zéma ézéyec; Paulo, gi ewaga sohozac. Ninj yandaganéŋ qeriga mesoho génzac.

25 Zéyu Paulonéŋ ac yomuhuc melenj miyec; Ic kewuna Fesito, ni ewana ménda sohozac, néŋ ac héla niŋarenjéma zézuu.

26 Ic kewu, geŋgaoc iwawai hiŋjiyec imi moczoŋ nindaczaŋ imuac niŋ ni efima gézézua. Iwawai imi baec waŋgoŋaiguc ménda hiŋjiyec. Imuac haka ménjac mén guac kiga igucnec musaŋ gégéyawac mén ménda hezac imi ni ninzéŋgézuu.

27 Ic kewu, Agripa gi Anutuac kua meme ic ionac acgina imi ninzéŋgéaŋzaŋ? Gi ninzéŋgéaŋzaŋ imi ni ninzuu.

28 Imuhuc zéyu Agripanéŋ Paulo yomuhuc ézéyec; Ac hotonadac zéma Kristoac ic wammaŋ niŋ meseli nénzaŋ me?

29 Waŋu Paulonéŋ zéyec; Ac hotonja me ménda horua, gi momacguc sac qahac, néŋ tosara deguc acna ninzu ini moczoŋ seŋ hésana yomuac sac ménda mihiŋjima nena ésécnec téŋgéŋ wammu niŋac wanzuu.

30 Imuhuc zéyu ic kewu zéma baec galeŋ zéma Beanike zéma ic tosara iniguc tacgic ieneŋ moczoŋ yacma keŋgic.

31 Kemma eminiŋ wamma eŋawu yomuhuc zégic; Ic yomi haka mén humumia me hésu amawac buŋa wawaŋa séc mén ménda waŋec.

32 Waŋu Agripanéŋ Fesito yomuhuc ézéyec; Ic imi Kaisanéŋ* acya zétecgémac niŋ ménda welec miwacnec geŋ hia hulac miwaŋnec.

27

Paulo Romaiguc wagicma kemmu niŋac zéiciguc opocgic.

* 26:32: Qac yomuac hénia imi; Romawac ic kewunéŋ

¹ Italia baeciguc zéiciguc kembernac niŋ baec galeŋnéŋ zétecgéma Romawac ic kewu Kaisawac yaré ic 100 ionac galeŋgina méŋ qara Yulio iwac mériaiguc Paulo zéma hésa ic tosara onoporec.

² Zéic méŋ Adramiten ama areŋa yanda igucnecnéŋ Asia baeciguc ama areŋa yanda tosara kondunŋ giŋgiŋaiguc tacma keŋec imuaru kemmanŋ zé taru eŋiŋ. Waŋu Makedonia ic méŋ qara Aristako, Tesalonika ama areŋa yanda igucnec imi momacnec keŋiŋ.

³ Ama giŋgiŋy zéicnéŋ Sidon ama areŋa yandaiguc kereŋ héiyu Yulionéŋ Paulo goi héihéi wammima alahéra iniru méra mimuac niŋ ézéyec.

⁴ Ama imuarunec muŋguc hénima kenni Luhuc kemberŋ zé waŋiŋ imuhuc geŋnec hayec imuac niŋ Kipuro baec komoc imuac héiya igucnec luhuc qizizŋgéma keŋiŋ.

⁵ Waŋu Kilikia kondunŋ zéma Pamfilia kondunŋ qericma keŋkecma Likia baec Míra ama areŋa yandaiguc kereŋiŋ.

⁶ Imuaru zéic Aleksandria ama areŋa yanda igucnec méŋnéŋ Italia baeciguc kemmanŋ zéyu yaré ic 100 galeŋginanéŋ nonagiru imuaru eŋiŋ.

⁷ Waŋu zéic iminéŋ bénzérŋ bénzérŋ keŋkeru ai meme sasala tecgéyu Kinido kondunŋ baec komoc wésiaiguc kereŋiŋ. Waŋu luhucnéŋ ménda wai nénécmiyu Salmone sia yanda andé qema Krete kondunŋ baec komoc kanaya igucnec keŋiŋ.

⁸ Baec komora imuac giŋgiŋaiguc méndacma qenzen manzenŋ qema kemma Lasea ama areŋa yanda hosuraiguc zéic ala méŋ qara Zéic Asia Soroc imuaru kereŋiŋ.

Pauloac ac ménda nimma héná méŋu kemma yéwéri mihicŋigic.

⁹ Kondunŋiguc nalé horua kemma kecni nene zíkima zéwelec wawaŋa imuac kendonŋ tecgéyu luhuc naléya hayec. Hayu bec kondunŋnéŋ biriŋy keŋkenawac séc ménda waŋec. Imuac Paulonéŋ gorogina zéma yomuhuc énézéyec;

¹⁰ Ic mandac, ni hémba héná yominéŋ hina zéma zéic sacnec qahac, néŋ ic neŋaŋ kekecnina acguc nonagicmacac séc wanzac.

¹¹ Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galeŋginanéŋ Pauloac ac niŋbipima zéic galeŋ zéma zéic miŋina iorac ac nimma tohoyec.

¹² Waŋu kondunŋ imi zéicnéŋ saŋgeŋa naléyaiguc hia tatarawac séc ménda waŋec. Imuac saŋalanéŋ kondunŋ imi kilenŋ waima Krete baec komoc imuac ama méŋ Foiniksi imuaru keremma tacni saŋgeŋa naléya tecgémac niŋ zégic. Ama baec imuac suŋguruŋa bakianéŋ Is zéma imuac héiya suggira hémma heyec. waŋu baec bakia méŋnéŋ Is zéma imuac kanaya suggiraiguc hémma heyec.

Kondunŋiguc hiŋgacbiŋ zé waŋiŋ.

¹³ Waŋu luhucnéŋ Is imuac héiya igucnec bénzérŋ éréyu nangé nénécmizac imuhuc zéma nimma aŋga hérégic éréyu Krete kondunŋ baec komoc giŋgiŋa méndacma keŋgiŋ.

¹⁴ Keŋgiŋ nalé ménda horugiyu kondunŋ baec komoc imuac qaha igucnec qeuqewaŋ luhuc méŋ qara Is igucnec iminéŋ mama qeyec.

¹⁵ Qema zéic qéfagéyu luhuc hayecgeŋ kemmacac séc qahac waŋu mebiŋpima waigic luhucnéŋ zéic wagicma héná méŋu keŋec.

¹⁶ Keŋkecma baec komoc méŋ qara Kauda imuac giŋgiŋa igucnec kenni zéic gomba qatéma héréma keŋiŋ imi galeŋgéwiŋac séc qahac waŋec.

¹⁷ Waŋu ai yanda mekecma héréni zéic qahaiguc éréyec. Waŋu zéic téwac niŋac rewakaŋnéŋ bawa igucnec wagic emma zikiyiŋ. Waŋu sakasac éré éréya mén qara Siriti imuaru emmac niŋac hésaya hérégic maleku mayu luhucnéŋ nanŋé nénécmiyu keŋiŋ.

¹⁸ Waŋu luhuc niŋac qeŋzeŋ manzeŋ nimma keŋiŋ. Imuac niŋ ama gianiŋu hina tosara konduniguc gililig hingaŋec.

¹⁹ Waŋu ama muŋguc siŋima gianiŋu zéicac iwawai tosara imuhucyanec gililig hingaŋec.

²⁰ Waŋu ai meme sasala kaiwe me ménisikilu mén ménda hicŋiyu héŋiŋ. Waŋu luhuc yanda qemanec naŋu ewa qeriniŋaiguc kekecac niŋkumu mén ménda he nénécmiyec.

²¹ Waŋu ic sasalanéŋ nalé horua nene newiŋac séc qahac waŋu eŋ kecgiguc Paulonéŋ kemma suginaiguc namma yomuhuc énézéyec; Ic mandac, ini acna tohoma Krete kondun baec komoc ménda waiwunec réwéri imuhucya ménda mihiŋjima hinagina imi ménda giliwunec.

²² Deguc meme seli ac waŋ énécmiwa niŋgic. Zéic imi qahac wammac, néŋ ic méŋnéŋ mén ménda humumac, imuac ewagina déŋ waŋu.

²³ Deguc siŋiyaiguc miŋna Anutunéŋ eŋeya buŋa kecaŋzua nuac muru kua meme uŋaya mén méliyu mama hama maréŋnaiguc nanzac.

²⁴ Namma yomuhuc nézézac; Paulo gi bacga ménda yandimac. Gi Kaisawac wésiaiguc tinduc nambésémaŋ. Waŋu Anutunéŋ ic giguc zéiciguc keczu imi moczoŋ ewa hiawac géŋu guac buŋa wandacmu.

²⁵ Imuac alahéca ini ewagina déŋ waŋu, ni Anutu niŋzéŋgézu. Ac nézézac imi hélaguc wammac.

²⁶ Zéicnéŋ kondun baec komora méniguc eŋu nini imuaru osiwiŋ.

²⁷ Héna sicsaoc kecgic ai meme 14 waŋec. Waŋu Adria konduniguc lelecgémanec keŋiŋ. Siŋi namuŋa igucgeŋ zéicac ai ic ieneŋ niŋgic baec hosuru haŋiŋ ésec waŋec.

²⁸ Imuhuc nimma hésa qétéyaguc waigic hiŋgaru 37 mita waŋec. Komora mén kemma hésa qétéyaguc muŋguc haigic hiŋgaru 28 mita waŋec.

²⁹ Waŋu haroŋaŋiguc emma qewiŋ niŋac bacgina yandiŋu zéic andiaiguc aŋga 4 haigic hiŋgaru ama gianiŋmac niŋ welecma tacgic.

³⁰ Waŋu zéic ai ic eneŋ zéic waima néŋgacbiŋ zé nimma gomba haigic hiŋgaru ikoc wamma yomuhuc zégic; Nini zéic suŋguruŋaiguc aŋga mén haini hiŋgacmac.

³¹ Imuhuc waŋgic Paulonéŋ yaré ic 100 ionac galeŋ zéma ichéra yomuhuc énézéyec; Zéic ic ieneŋ zéiciguc ménda kecmuiguc ini kekecginaiguc kecmuac séc qahac wammac.

³² Zéyu yaré ic ieneŋ gombawac hésaya hericgic konduniguc hingaŋec.

³³ Waŋu ama gianiŋmac zé waŋu Paulonéŋ ic momac yanda nene nemu niŋ yomuhuc énézéyec; Ini qeri séwigina héŋgeŋ héŋgeŋ wammanec kecma nene ménda nema eŋ mambéc kecgic kaiwe ai meme 14 wanzac.

³⁴ Imuac nene nemu niŋac welec énécmizua. Ménda humuwiŋ zé wanzuiguc nene nema selimu. Oruc zucgina mén ménda mama saŋgimac.

³⁵ Imuhuc zéma saméŋ mema hama Anutu ewa hia ac ézéma kuma neyec.

³⁶ Neyu hémma qerigina efiyu imuhucnec nedacgic.

³⁷ Ic zéiciguc keŋiŋ zaŋgéŋina imi 276.

³⁸ Nene negic tomeŋgina qeyu zéic qeria igucnec wit gocmia gésé imi konduniguc gililig hiŋgacdaru zéic imi efima éréyec.

Zéicnéj kondurj baec komora sunḡuruḡaiguc emma zéḡḡéyec.

³⁹ Ama ḡanḡidaru baec imi héḡtegicbiḡ zé hibipigic. Waḡu kondurj bakiaiguc sakasac séḡḡanḡen heyu zéicnéj imuaru keremma emmac niḡac zéma niḡic.

⁴⁰ Ic tosara eneḡ aḡa hésaya qericma kondurjiguc giligic keḡu tosaraneḡ maleku hésaya zikigic heyec imi hulacma hérégic malekunéḡ eḡu zéic imi luhuc mema sakasac igucḡen keḡec.

⁴¹ Keḡu doku néwéc néwécneḡ hahayanéḡ euanzaoc imuaru sakasac heyu zéic imuaru eḡec. Waḡu zéic sunḡuruḡa kiselima tacma seli qeyu temboḡ yandanéḡ zéic andia kuyu zéic andia imi zéḡḡéyec.

⁴² Waḡu hésa ama ic eneḡ fifia mema kemma néḡḡacbu niḡac yaré ic eneḡ unuhumuwiḡ zé ac zégic.

⁴³ Waḡu yaré ic 100 ionac galenḡinanéḡ Pauloac kekecy aḡḡéḡa timaḡ zé wamma qetali énécmima fifia meme ic énézéyu walac kondurjiguc luma hiḡḡacma fifia mema baeciguc eḡḡic.

⁴⁴ Waḡu tosara eneḡ palaḡ me zéic bakia qahaiguc emma keḡḡic. Imuhucnéḡ imuhuc wamma moczoḡ élélahaiguc endacma méḡ ménda humugic.

28

Ic ieneḡ susunec Melite kondurj baec komociguc endacḡic.

¹ Élélahaiguc bénzégneḡ emmaguc baec komoc qara Melite imi zégic niḡiḡ.

² Waḡu baec komoc imuac miḡina ieneḡ ala goi héihéi sasala waḡ nénécmigic. Waḡu kia hayu ama saḡḡen qeyu geric yanda haigic zeyu héihéré nénécmigic.

³ Waḡu Paulonéḡ geric tosara mutulaḡḡéma haiyu hiḡḡarec waḡu imuac qeria igucneḡ mokoleḡ méḡnéḡ séwéla geric waḡu éréma iwac mériaiguc piḡima naḡec.

⁴ Waḡu baec miḡina ieneḡ mériaiguc mokoleḡ naḡu hémma eminiḡ wamma zégic; Ic yomi ic tosara unuyec gezaḡ. Kondurjiguc ménda humuyec, néḡ solaḡa miḡinanéḡ ménda waimiyu kecmac.

⁵ Waḡu Paulonéḡ mokoleḡ qetecḡéyu gericiguc hiḡḡaru yéwéri ménda mihiḡiyec.

⁶ Imuhuc wamma naḡu ieneḡ sisiwiḡ hiḡḡimimac me élanzaḡneḡ tendinḡéma humumac zéma mambéc naḡḡic. Waḡu nalé horua haka méréra méḡ ménda hiḡḡimiyu hémma zégic; Ic yomi anutu.

Paulonéḡ haḡi ic tosara mehiaru énécmiyec.

⁷ Nini keḡiḡ imuac hosuraiguc ic kewugina qara Popilio iwac ama baec heyec. Waḡu ic inéḡ mia héihéré nénécmima ai meme haréwéc séc goi héihéi waḡ nénécmiyec.

⁸ Waḡu Popilio maḡḡocya haḡi hiḡḡimima séwi geric zéma kera huruc wamma heyu Paulonéḡ nimma amayaiguc emma zéwelecmaguc méria oruhaiguc haima mehiaruyc.

⁹ Imuhuc waḡu ama areḡ komoc imuaru ic tosara haḡi zepaginaguc ieneḡ harégic imuhucneḡ mehiaru énécmiyec.

¹⁰ Waḡu ic ieneḡ eenina kuneḡ yanda héigic. Waḡu kembiḡ zé enni hénaiguc hocbiḡac hezac héna maḡu iwawai tosara zéiciguc hai nénécmigic.

Paulonéh zéic méniguc kenkecma Roma ama areña yandaiguc kereñec.

¹¹ Baec komoc imuaru mia kecni maso haréwéc teggéyu zéic ménj Aleksandria imuaru sanjeña naléya ogiru kemmac niñ mambéc tarec, qara imi Diosguro.* Wañu imuaru emma waima kereñj.

¹² Wañu Surakusai ama areña yandaiguc haréma imuaru ai meme haréwéc kereñj.

¹³ Imuacnec lelecgéma Legium ama areña yandaiguc keremma imuaru ai meme momacguc kecni luhucnéj baec wañgoña Saut igucnec hayu kenni ama muñguc sinjima gianjiyu Puteoli ama areña yandaiguc kereñj.

¹⁴ Kenni ama areña yanda imuac ninzénj ninzénj dac muna ieneñ héihéré nénécmigic kaiwe 7 iniguc tacyac wammaguc Roma ama areña yandaiguc kereñj.

¹⁵ Wañu ama areña yanda imuac ninzénj ninzénj dac muna hécnina ieneñ nonac buña nimma hakecma Roma ic Apioac ama sombeñaiguc mihicñi nénécmigic. Tosianéh ama baec qara ménj Qisicnec Ama Haréwéc imuaru hama mihicñi nénécmigic. Wañu Paulonéh inicma Anutu ewa hia ac ézéma kuha meyc.

Paulo i Yuda ic héihéré énécmima ac énézýec.

¹⁶ Roma ama areña yandaiguc kerenni baec galeñnéj zéyu Paulonéh yaré ic méñnéj galeñgé miyu ama saméña méniguc tacyac wañec.

¹⁷ Kecma keru ai meme haréwéc wañu Yuda ic ionac sugina igucnec ic kunej tosara héihéré énécmiyu harégic ac yomuhuc énézýec; Dac munahécna ni Yuda ic embac me yanda hécnina ionac haka silic imuac hazéc ac ménj ménda zéyi, néj Yerusalemiguc népésima Roma ic ionac méraginaiguc nopocgic.

¹⁸ Wañu Roma ic ieneñ qesinémma késpedesna ménj humucac sécyá ménda mihicñima hulac némmu niñac zégic.

¹⁹ Wañu Yuda ic ieneñ selianec qetaligic, héná ménj qahac wañu, Kaisanéh acna zétécgémac niñ wañi. Imuac mia nuac dac munahécna Yuda ic zébiri énécmimañ zéma you ménda hayi.

²⁰ Wañu ni hénia imuac niñ mia inicma iniguc zéeminiñ wambiñ zé héihéré énécmiyi. Ni imi Israel ic neñañ ninzénjgéma mambécanzin imuac wamma hésa ic wamma kecanzua.

²¹ Imuhuc zéma énézéyu zégic; Nini ou Yuda baeciguc kecanzu ionarunec guac niñ kiwi ménj ménda haigic hayu héñj. Wañu dac munahécna ionaru méñnéj hama guac késpedesga me hazéc ac ménj ménda zéyu niñj.

²² Baec séc ic embac ieneñ héná qelia imuac hazéc ac wamma zéanzu imi nini ninzínj. Imuac gi dimuhuc ninzénjgézaj imi geñgaoc zéna nimbiñac wanzínj.

²³ Ieneñ imuhuc zéma nalé megic. Wañu nalé imi ducñiyu Yuda ic sasalanéh Paulo tackerec ama imuaru tocgégic. Wañu Paulonéh Anutuac héngaleñ ama areña yandawac ac suruc imi sungeñnec hénima énézéma keru ama sinjiyec. Wañu Moseac héná ac zéma kua meme ic ieneñ kiwi ogic hezac iminéj meselima Yesuac suruc zéma meseli énécmimañ zé wañec.

²⁴ Wañu ic tosanéh ac zéyec imi ninzénjgégic. Wañu ic tosanéh ménda ninzénjgégic.

* **28:11:** Neñañ aciguc qara imuac hénia imi; Nemu héi séwi séwi - Kasito zéma Palukis.

²⁵ Waŋu acgina zéma zéqeqetali waŋamugic. Imuhuc wamma waima kembiŋ zé waŋgic. Waŋu Paulonéŋ ac momacguc yomuhuc énézéyec; Uŋa Téréyanéŋ Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Yesaiawac kuaya mema yanda hécnina ac yomuhuc énézéyec; Ac iminéŋ héla wanzac;

²⁶ Gi kemma ic tuŋ yomuhuc énézéna; Ninzu waŋu ménda niŋasarizu héngu waŋu ménda héntegiczu.

²⁷ Ic tuŋ yomi ieneŋ qerigina seli qeyu ieneŋ gezacginanéŋ nimma niŋyéwérigic. Niŋyéwérima kicgina héménzagic. Imuhuc qahac waŋu kicginanéŋ héntegicma gezacginanéŋ nimma qeriginanéŋ niŋtecgicma liliŋgéma hagic neŋ mehiaru énécmiwinec.

²⁸ Imuac ni énézéwa yomuhuc niŋ asarimu; Anutunéŋ aŋgéŋ titi buŋa imi ic enia ionac muru méliyu hazac. Ieneŋ imi kilen niŋtohomu.

²⁹ (Ménda hezac.)

³⁰ Waŋu Paulonéŋ yawuŋ éréhé c téngéŋ ama geric mén lagulawac bon mema imuaru kecma ic embac iwaru hagic séc héihéré énécmiyec.

³¹ Héihéré énécmima Anutuac héngaleŋ ama areŋa yandawac surucya zésai énécmima Miŋ Kewu Yesu Kristoac héna ac imi bac yandi yandi qahac efima ku énécmima kerec. Keru ménénéŋ ménda qetali miyec.

Roma

Pauloac yaizéze ac.

¹ Kristo Yesuac welen qeqe icya,* ni Paulo imi, Anutuac buŋa suruc hiabiawac méliméli ic wammaŋ niŋac nuruma gésinéŋec.

² Buŋa suruc hiabia imi, Anutunéh kua meme ichéra kuagina mema eŋeya naŋa niŋac i ménda hicŋiyecneŋ kiwi téréyaiguc sisipac ac waŋ nénécmiyec imuac héla wanzac.

³ Naŋa imi mia baec séwiiguc Dawidiac qeli wamma hicŋiyec.

⁴ Waŋu téré Uŋayaiguc† imi humuc ic sugina igucneŋ muŋguc qelima yarec. Yaru imuac kuhanéh énézéyu hémma Anutuac naŋa wanzac imi ninzéŋgé migic. Imi mia Kristo Yesu.

⁵ Iwac murunec neŋaŋ goi héihéi zéma Yesuac Méliméli icac ai buŋa mema iwac qac buŋa niŋac ic enia ionac suginaiguc ai meni ninzéŋgéma niŋtoho waŋanzu.

⁶ Ini acguc ionac sugina igucneŋ Yesuac buŋawac unuru énécmimia.

⁷ Roma ama areŋa yandaiguc Anutuac niŋsoroc héra, héihéré énécmimia, zéma météré énécmimia, moczoŋ yanda onac muru; Anutu Maŋgocnina zéma Miŋ Kewunina Yesu Kristo iorac murunec ewa hia zéma luaenéh he énécmimac.

Paulonéh Roma ama areŋa yandaiguc kemmanac zé niŋec.

⁸ Walac imi ninzéŋ niŋzéŋ ginawac surucyanéh baec séc saima kenzac imuac buŋa nimma Yesu Kristoac qaraiguc ni Anutuna ewa hia ac ézéza.

⁹ Naŋawac buŋa suruc hiabia imuac qeriaiguc qeri uŋananéh welen gemianzua Anutu inéh mia acna yomuac héipuc wanzac. Ni zéwelec waŋanzua séc ménda misimanec onac qacgina olomma zéanzua.

¹⁰ Waŋu deguc tetcgiaiguc Anutuac ewa siŋ heyu onac muru hahayawac hénia imi méŋac méŋ méwéréŋgé némmac niŋac nalé séc zéwelecanzua.

¹¹ Inicmaŋ niŋ waŋanzua imuac hénia imi qeri uŋawac sese téréya méŋ ewa hiawac énécmima ewa qerigina meseli énécmimaŋ niŋac imuhuc waŋanzua.

¹² Imuhuc wamma suginaiguc kecma neŋaŋ niŋzéŋ ninzéŋ ninanéh meseli amuwir niŋac.

¹³ Dacmuna hécna, ni hatac sasala onac muru hamaŋ zé waŋi imi ini ménda nimmanec kecmu niŋac ménda wanzua. Imi mia ic enia ionac suginaiguc hicŋianzac ésécneŋ onac suginaiguc imuhucyanec héla mihicŋimaŋ niŋac waŋanzua hénia imuac mia. Waŋu suraiguc hénia méŋ ménda béréŋgé néŋanzac.

¹⁴ Ni imi Girik ac zéze ic zéma tosara, niniŋginaguc zéma niniŋgina qahac momac yanda, buŋa suruc hiabia énézémanac taśéna henénzac.

¹⁵ Hénia imuac niŋac ni Roma baeciguc keczu onac muru acguc buŋa suruc hiabia zéau énécmimaŋ niŋac siŋna kunéŋ yanda henénzac.

Buŋa suruc hiabia imi Miŋ Kewuac kuha.

* **1:1:** Girik aciguc; dulos, ic imi miŋinanéh boŋa meyu eŋeya kuc buŋa méŋ ménda késa kecma miŋinawac ara sac tohoma kecaŋec. † **1:4:** Uŋa Téréya.

16 Buṇa suruc hiabia imi mia Anutuac kuha, ninzén ninzén ic angén tiénémimiawac buṇa. Walac imi Yuda ic ionac, duṇa imuhucyanec Gírik ic ionac, imuac nin ni imuac gamuna ménda ninanzua,

17 Ic solaña imi ninzén ninzénanén kekecyaguc kecanzac kiwi imuhuc ooyawac hezac séc,✱ buṇa suruc hiabiaiguc imi Anutuac haka solañanén winiṇu hicṇima hezac. Héna mén igucnec qahac nén ninzén ninzén igucnec hénima kemma ninzén ninzéniguc kenkecni solaña zénénémimac.

Ic embac ienen Anutugina andé qema sinj yanda qeriaiguc kereṇgic.

18 Haka birianén ackuazéc héla hédacgéanzu ionac haka eeya qahac hénia hénia zéma haka biria hénia hénia niṇac Anutuac qerí gericnén kurumen igucnec wininanzac.

19 Anutunén ejeya hénia mewinini énécmiyc imuac niṇac Anutuac héniaṇa hia nimmuac séc wanzac imi winiṇu hezac.

20 Baec kurumen hicṇiycnec Anutuac kuha hémbénaṇa zéma iwac hénia saṇa iminén iwawai zéyu hicṇiyc imuaru solañanec wininiyu hémma niṇasariwiṇac séc, imuac niṇac ic embac imi enen héikenzé héihazé wammuc séc qahac.

21 Anutuac hénia ninṭegicmaguc kilen eeya ménda héimima ewa hia ac ménda zémima néwécgeṇa niniṇginanén nimma nimbipigic héla qahac waṇu, sinj tunumaṇnén ewa qerigina sécgé énécmiyc.

22 Waṇu eṇaocnec ninṭegic qinṭegic ninaguc zégic, nén ewa soho ic waṇgic.

23 Imuhuc wamma Anutuac edamuya ménda houhouya imi melemma méraginánén megic, ic me, yaṇ qesi me, nei me, mokolen houhouya ionac irecgina tanec waṇec.

Ic ienen Anutu andé qema haka ménda wawaṇa imi waṇgic.

24 Imuac niṇac Anutunén kaiseroac sinj biria zéma kaiseroac sinjiniguc wai énécmiyu eṇaocnec séwigina mebiri amudacgic.

25 Imi mia ienen Anutuac ackuazéc héla imi melengic ikora wandaru, kekec Miṇina imi andé qemima iwawai zéyu hicṇigic imuac mia sicgé énécmima mepési énécmigic. Nén kekec miṇina iwac muru mepé qepési hehe seli hema emma hemac, hélacnec!

26 Héna imuac niṇac Anutunén wai énécmiyu ewa sinjin gamuyaguc imuaru kecanzu. Imi mia embac hécgina ienen acguc eu ininac haka hezac imi sigima ménda wawaṇaiguc kereṇdacgic.

27 Ichécgina imuhucyanec ewa sinjin birianén geric bélaṇa ésécnec onoyu embac hécginawac hénia imi waima ic eṇaocnec haihaka gamuyaguc wamma tasia wawaṇ meme biria imuac sécy melen énécmiyu séwiginaiguc medacgic.

28 Waṇu ienen niniṇginaiguc Anutu angén tiwiṇ niṇac ménda waṇgic. Imuac niṇac Anutunén ewa sohoginawac wai énécmiyu haka ménda wawaṇa imi waṇgic.

29 Imi mia képésic wawaṇ biriqiria yomuhucya; kaiziliwen, hémbaoc, ewa sinj biria, nimbupuc, unuhumuc, zéen zéma, ikoc, manam batuc, kuakisari biria,

30 andélukuc ac, Anutuac nin mézétiti, mema titi, tétéc qeqe, séwi enen, haka biria niṇaren wawaṇ, nenṇoc maṇṇocac ac qeqe,

✱ 1:17: Hab 2:4

³¹ nin sohosohoya, ménzé ménzéya, wésé ninin qahac, goi héihéigina qahac.

³² Anutunén wawan meme imuhucya wanzu imi humucac buŋa qeénécmiyec imi nintegicmaguc kilen enacnec sac ménda wamma imuacnec toroqema alahécgina tosia areŋ imuhucya wanŋic inicma imi hia zéma héipuc wan énécmianzu.

2

Anutuac gésigési ai imi solan dindiŋa.

¹ Gi acguc haka imuhucya wanŋanzaŋ imuac ninac ic ménac ninŋési mima zézan gésigési acga iminén mia geŋŋac kápésicga zétecŋzac. Hénia imuac ninac zégési ninŋési ic gi imi geŋga kápésicga musanŋémaŋ zé héikenŋzé héihazé wambésémaŋac séc qahac.

² Haka imuhucya wanŋanzu ionac muru Anutuac gésigési ai imi ackuazéc héla méndacma wan énécmianzac imi neŋaŋ ninŋiŋ.

³ Ic embac tosara haka imuhucya wanŋanzu imi zégési énécmimaguc geŋga acguc haka imuhucya wanŋanzaŋ. O, baec ic gi, geŋ ninna Anutuac gésigési ai imuac hia qiziziŋgéma kembésémaŋac tanec wanzac me?

⁴ Imi qahac wanzaciguc, Miŋ Kewunén gi ewa qeriga melembésémaŋ ninac goi héihéi kuaya qeqeya wanŋemma qindiŋi geŋanzac imi ménda nintegicma goi héihéiya zéma gum bénzénzénŋa zéma mambéc kekecyia iminén sécgégéŋu hémma zédesi wammizaŋ gezan?

⁵ Ewa seliga zéma ewa qeriga ménda melenŋa imi méndacma Anutuac gésigési ai solanŋa zéma qeri gericya wininimac nalé imuaru qeri gericya imi mihicŋimaŋ zé geŋgaocnec metocgona enanzac me?

⁶ Anutunén wawan meme wanŋanzac imuac séciguc icya icya tasia melenŋ énécmimac.

⁷ Nanŋselima haka hiabia wamma kekec edamuyaguc zéma kekec eebipiyaguc zéma iwawai ménda houhouyawac mihicŋiwiŋ zé wanzu ionac imi kekec hehe selia énécmimac.

⁸ Névécgeŋa enaŋ ewa siŋ ninac wamma ackuazéc héla imi andé qema haka biria méndacma wammu ienenŋ imi qeri biric zéma nininŋ biric mihicŋimu.

⁹ Icyia icyia haka biria wammu séc qeri uŋagina imi zéra béra zéma yéwéri ginaguc wammu. Wanŋu imi mia walac Yuda ic ionac muru, imuacnec baera baera ic embac ionac muru.

¹⁰ Wanŋu néwécgeŋa icya icya haka hiabia wammu séc imi kekec edamuyaguc zéma kekec eebipiyaguc zéma luaenén he énécmimac. Wanŋu imi mia walac Yuda ic ionac muru, imuacnec baera baera ic embac ionac muru.

¹¹ Anutuac gésigési imi solanŋa imuac séwac wamma kenkésa hakésaya qahac.

¹² ic enia kecma kápésic wanzu ienenŋ hénia ac qahac humucac buŋa wandacmu. Wanŋu hénia acginaguc kápésic wanzu ienenŋ hénia ac imi méndacma zétecŋ énécmimac.

¹³ Anutuac kiwaiguc imi hénia ac gezacŋinanén sac ninanzaŋ imi onac qahac, néŋ hénia ac tohoma wanŋanzaŋ imi onac sac solanŋ dindiŋa zé énécmimia wammac.

14 Ic enia ienen Anutuac héna ac ménda nimma ena ewa qeriginanén qindiñi énécmiyu héna acac séc wanzuiguc imi héna acgina qahac kilen eneyaocnec ena héna ac ésécnec wamma keczu.

15 Ic imuhucya ienen ena ewa qeriginaiguc baecac héna ac ooyawac hezac imi tohoma wanjic kekecginaiguc wininianzac. Wanu ena ewa qeriginanén aciguc opoc amugic imuhucyanec ac bakia melemma zésolanani amuanzu.

16 Imi mia, buja suruc hiabia zéau énécmianzua imuaru hezac séc, Anutunén Yesu Kristo ézéyu ic embac ionac ewa qeriginaiguc niniñ saña imi gési énécmimac nalé imuaru mia, imuhuc hicrijimac.

Yuda ic zéma héna ac.

17 Gi qacga Yuda ic zéamuma héna ac imuaru héima namma Anutuac qeriaiguc séwi ena wamma

18 héna acnéñ paken ac ku énécmiyu Anutuac ewa siñ ninjegicma imuac ninjic, séc mén ena wananzac.

19 Wanu imuhuc wamma genja niñac yomuhuc efima zéanzañ; Ni kic hilic onac galengina, siñiiguc keczu ionac kifagina,

20 ewa soho ic ionac mindi qindiñi ic, nambérac ionac kiwi ic wanzua. Niniñ zéma ackuazéc héla héna aciguc hezac imi tanecgira hénia hénia nuaru hedaczac.

21 Imuhuc zéma tosara ku énécmima kilen genja imi ménda kuamuanzan me? Kowu nene ménda wammu zéma zéau énécmima genjaoc kowu neanzañ me?

22 Kaisero ménda wammu zéma genja kaisero wananzañ me? Nemu irecya surema imuac ocmunjuguc iwawai haigic heyu kowu meanzan me?

23 Héna acac séwi ena wamma genjaoc mia héna ac imi logima Anutu gamu qeque wammianzan me?

24 Kiwi ooya hezac séc onac haka biria niñac Anutuac qara imi ic enia ionac sugcinaiguc zébiri qébiriyaguc wananzac.

25 Gi héna ac tohoanzañjuguc séwiiguc séwi tasé hericherichakaya imi méra gémmac, néñ héna ac imi logianzañjuguc guac séwiiguc séwi tasé hericherichakaya imi enomia wanzac.

26 Hénia imuac niñac imuhucyanec ic mén séwiiguc séwi tasé hericherichakaya ménda wanec inén héna ac tohoanzaciguc séwiiguc séwi tasé heric herira qahac néñ iwac ninjic séwi tasé heric heriraguc éséc ménda wammac me?

27 Séwiiguc séwi tasé heric herira qahac méñnéñ héna ac imi solanane tohomaciguc inén héna ac ooyaginaguc zéma séwiiguc séwi tasé heric hericginaguc wamma héna ac logianzu ini ménda zégési énécmimac me?

28 Hénia imuac niñac séwiiguc Yuda ic imi Yuda ic héla qahac, wanu imuhucyanec séwiiguc séwi tasé hericherichakaya imi séwi tasé hericherichakaya héla qahac.

29 Imuac niñac ewa qeriiguc Yuda ic kekera iminén mia Yuda ic héla wanzac. Wanu séwi tasé hericherichakaya imi qeri unajuguc heheya, néñ kiwi kicinananén hémbiñac séc imuaru ménda heheya. Wanu mepé qepési imi baec ic onarunec qahac, néñ Anutu arunec. Imuac niñac séwi tasé hericherichakaya imi ewa qeriginaiguc memu.

3

Anutuac haka imi mênzê mênzêya qahac.

¹ Hénia imi imuhuc wanu, némac nanañiguc Yuda ic wamma kekera iminén hêla wanzac? Wanu némac nanañiguc séwiiguc asé kiwi mema kekera iminén eeyaguc wanzac?

² Hénia hiabia sasala hezac. Walac imi Anutuac ackuažéc imi ninjkumu énécmima méraginaiguc hai énécmiyec imi mia.

³ Wanu ic tosanén ménda ninžén gémuiguc dimuhuc wammac? Ewa éréhécginanén Anutuac haka mênzê mênzêya qahac imi mesohomac me?

⁴ Imuhuc wammacac séc qahac, icya icya ikocginaguc, nêñ Anutu mo-macguc sac hélacguc wanzac. Imuac mia ac zézêya mên yomuhuc ooyawac hezac; Anutu acga zéna, hélacnec zégénğérja wammac. Aciguc gopocgic onogicbésémañac hezac.

⁵ Wanu wawañ memenina birianén Anutuac solañ dindinā mewinin-imaciguc dimuhuc zéwiñ? Baec ic hakanina méndacma zéwa ningic; Anutunén qeri biric wañ nénécmiyu qacninaiguc mayu haka imuac nin Anutu imi solañ dindinā qahac imuhuc zéwiñac séc wammac me?

⁶ Imuhuc qahac ténğér! Imuhuc wammaciguc Anutunén baec ic embac dimuhuc gési nénécmimac?

⁷ Wanu ic mênğér acna melemmañ zé qeriyánén yomuhuc sumbuñ yanda ninkeczac gezan; Ac ikocna ninac Anutuac solañ kekecyawac ningic ou emma edamu yandayaguc wanu némac ninac ni képésic ic ésécnec zégési némmac?

⁸ Imuhuc wanu iwawai hiabia mihicñiwiñ zé haka biria wambin imuhuc hia ménda zéwunec? Ic tosara ieney ac ikoc wamma zégic neneney ac imuhucya zéyiñ tanec wanzac. Ac imuhuya zéanžu imi eney imuac kitiwa mihicñimuac séc wanzac.

Ic solañ mên ménda keczac.

⁹ Imuhuc wanu dimuhuc zéwiñ? Yuda ic neñañ imi tosia onogicma hiabianec kecanžin? Imi qahacgucnec! Bec yomuhuc zétecgéziñ; Yuda ic me Yuda ic qahac* imi moczon biriawac méra bawu képésic ic keczin.

¹⁰ Ac kiwi mên yomuhuc ooyawac hezac; Ic solañ dindinā mên ménda keczac.

¹¹ Ic ninğtegic qinğtegicyaguc imi mên ménda keczac. Wanu Anutuac hochoc ai wammimia mên ménda keczac.

¹² Momac yanda sigima kemma imuhucyanec enomia wandacgic haka hiabia wawañ mên ménda keczac, mên méndagucnec keczac.

¹³ Déméngina imi kicsuan suañ qahac ésécnec, wanu ezelañ ginanén ac ikoc mihicñima kua taséginaiguc imi qatéac sacmasi biria kisamma kecanžu.

¹⁴ Kuaginaiguc imi ac saec zéma ac howuc howucnén sécgéma hezac.

¹⁵ Wanu hénaginanén sac naec énécmiwiñ zé efefianec wañanzac.

¹⁶ Wanu dimia me dimia keñanžu séc kisikiyon qema saohanec waigic heanzac.

¹⁷ Wanu ienen lueac hêna imi ménda ninğtegicžu.

* 3:9: Me Girik ic.

¹⁸ Kicginaiguc haka méñ wambin̄ zé Anutuac nin̄ bac yandi yandi ménda wan̄anzu.

¹⁹ Neñan̄ yomuhuc nin̄anzin̄; Héna acnéñ ic embac imuac méra bawu keczu séc énézéanzac. Imi mia baec ic enen̄ kuagina moczon̄ zikima acgina qaiyu Anutuac gésigési ai imuac bawuaguc nammu nin̄ac.

²⁰ Imuac nin̄ac baec ic méñac méñ héna ac nin̄toho tohoiguc ic solan̄a zémimia méñ ménda keczac. Héna aciguc imi késpedesinawac nin̄tegicanzin̄ imuac mia.

Yesu nin̄zénngéni solan̄ dindin̄a zénénécmmiac.

²¹ Wan̄u deguc imi Anutuac solan̄ dindin̄a méñ mihicñi nénécmiyecac heyu nin̄zin̄. Wan̄u imi mia héna ac igucnec qahac, néñ héna ac zéma Anutuac tilin̄ tilin̄ ic enen̄ héipuc wammimia imuacnec hahaya.

²² Imi mia Anutuac solan̄ dindin̄a, ic embac Kristo Yesu nin̄zénngégic séc ionac mia, nin̄zén̄ nin̄zén̄ imuacnec, séc momacnec ha énécmimia.

²³ Ic embac moczon̄ yanda imi késpedes wandacgic imuac Anutuac edamuyaiguc kereñ kereñawac séc qahac wan̄zac.

²⁴ Wan̄u Kristo Yesunén̄ késpedes igucnec hulac nénécmiyu Anutuac ewa hia nin̄ac bon̄tegic mesolan̄i nénécmimia wan̄zac.

²⁵ Anutunén̄ eneya solan̄ dindin̄a imi mewininiman̄ zé nalé horua qeri bén̄zén̄iguc kerec. Kecma becneç késpedes wawan̄a imi moczon̄ hémma ogirec. Ogicma sacya nin̄zén̄gé mimia ionac Yesu imi mulumanan̄ buñawac kumuyec.†

²⁶ Imi mia gum bén̄zén̄zén̄iguc nalé yomuac eneya solan̄ dindin̄a mewininima eneyaac solan̄ dindin̄a wamma, imuhucyanec Yesu nin̄zén̄gé mimia méñac méñ solan̄a zémiman̄ zé imuhuc wan̄ec.

²⁷ Imuac némac hianina nin̄ac séwi enen̄ wambin̄? Imi osiosiya! Wan̄u héna dimia, wawan̄a meme ninaiguc me? Imi qahac, nin̄zén̄ nin̄zén̄ac hénaiguc sac tima kembin̄ac hezac.

²⁸ Imuac mia ic méñnéñ héna acac aiiguc qahac, néñ nin̄zén̄ nin̄zén̄aiguc solan̄a zémimia wammacac hezac imi nin̄tegiczin̄.

²⁹ Anutu imi Yuda ic ionacnec keczac me? Baera baera ic embac ionac Anutu momacnec ménda wan̄zac me? Owec, ic enia ionac Anutu momacnec wan̄zac.

³⁰ Séwi tasé heric heriraguc imi acguc nin̄zén̄ nin̄zén̄ igucnec, séwi tasé heric herira qahac imi imuhucyanec nin̄zén̄ nin̄zén̄ igucnec, solan̄a zénénécmmiac imi méñ qahac, néñ Anutu momacguc.

³¹ Wan̄u imuhuc zéma nin̄zén̄ nin̄zén̄iguc kecma héna ac imi hia auwin̄ me? Imi qahac téngén̄, néñ héna ac imi meseliwin̄ac hezac.

4

Abaraham zéma Dawidi i Anutu nin̄zén̄gé miyic késpedesgira waiyec.

¹ Wan̄u duña séwiiguc ambéc sakon̄nina Abaraham imi némac iwawai mihicñiyec zéwin̄?

² Abarahamnén̄ wawan̄a meme igucnec solan̄a zémimia wan̄eciguc séwi enen̄ wammacac séc, néñ Anutuac wésiaiguc imi imuhuc wammacac séc qahac.

† 3:25: Késpedesnina bisima humuma Anutuac qeric gericya igucnec metecgé nénécmiac nin̄ kumuyec.

³ Kiwinénj dimuhuc zézac? Abarahamnénj Anutu ninzénjgé miyu imuac ninjac wamma solanja zémiyec.

⁴ Ic ménénj ai mema ai bonja késayu ninji bonja imi ewa hiawac bunja éséc ménda wanzac, nénj tasé kuku éséc wanzac.

⁵ Ic ménj wawanj memeya qahac iminénj képésic ic solanja zémianzac i ninzénjémaciguc ninzénj ninzénj imuac ninjac mia solanja zémimac.

⁶ Dawidi imuhucyanec ic ménj wawanj memeya séha ménda hemizac, nénj Anutunénj nimmima solanja zémiyu ic imi zézé ségiségiyaguc wanzac zéma yomuhuc zéyec;

⁷ Héna ac logigic képésicgina wai énécmima képésicgina hoturu énécmimac imi ségiségi ginaguc.

⁸ Minj Kewuninanénj ic ménjac képésicya ménda olommac imi ségiségiyaguc wammac.

⁹ Imuac ségiségi iminénj séwi heric heriraguc iwac muru sac hemac me séwi heric herira qahac iwac muru momacnec hemac? Neñanj imi yomuhuc zéanzij; Abaraham imi ninzénj ninzénja ninjac wamma solanja zémiyec.

¹⁰ Némac nananjiguc nanu solanja zémiyec? Séwi tasé heric heriraguc kerec nalé imuaru me séwi tasé heric herira qahac kerec imuaru? Zéwa ninjic, séwi tasé heric heriraguc kerec nalé imuaru qahac, nénj séwi tasé heric herira qahac kerec nalé imuaru mia solanja zémiyec.

¹¹ Inénj séwi tasé heric herira qahac kerec nalé imuaru ninzénjgéyu solanja zémiyecac solanj dindinja imuac asé kiwiya imi meyec. Imi mia eneyaoc séwi tasé heric herira qahac kecma ninzénj ninzénj ic moczonj yanda ionac ambéc sakonjgina wanju qelihéra héna imuhucyanec solanja zéénécmimac ninjac imuhuc wanjec.

¹² Wanju inénj imuhuc wamma séwi tasé hericheric haka imuac ambéc sakonjnina wanjec. Imi mia kecma séwi tasé hericheric memu ionac sac qahac, nénj Abarahamnénj séwi tasé heric herira qahac kerec imuaru ninzénj ninzénj kesa kerec imuac héna tima méndacmizij neñanj momacnec ambéc sakonjnina wammac ninjac imuhuc wanjec.

¹³ Abaraham zéma qelihéra ienenj baec moczonj yanda mératéc memu ninjac sisipac ac megic. Wanju sisipac ac imi mia héna ac igucnec qahac, nénj ninzénj ninzénjac solanj dindinja imuarunec.

¹⁴ Ic embac héna ac igucnecnéj mératéc meme ic wambunec ninzénj ninzénj imi héla qahac wanju sisipac ac imi auyu qahac wambacnec.

¹⁵ Héna ac ninjac wamma qeri gericyanénj aiyaguc wanzac. Wanju héna ac ménda hezac imuaru héna ac logilogi imuhucyanec ménda hemac.

¹⁶ Imuac ninjac mératéc meme ic wawanja imi ewa hiawac bunja wammac ninjac ninzénj ninzénj méndacma haanzac. Imi mia zikiziki ac imi qelihéra ionac muru meseli énécmimanj ninjac imuhuc wanjanzac. Wanju imi mia ic embac héna ac igucnec sac qahac, nénj Abarahamac ninzénj ninzénjiguc toro qeqeya imi onac momacnec. Wanju Abaraham imi Anutuac kiwaiguc baec ic momac yanda neñanj ambéc sakonjnina wanzac.

¹⁷ Ac kiwi ménj imi yomuhuc hezac; Neñ gi ic embac hénia hénia ionac manjogcina wambésémanj ninjac kumugénzua. Wanju Anutu Abarahamnénj ninzénjgé miyec imi yomuhuc; Humuc ic meqelima iwawai ménda kekera imi iwawai kekera igucnec unuruanzac ésécnec unuruyu hicnjanzac.

¹⁸ Abarahamnénj hénu mambécma kecmacac séc qahac wanjec, nénj kilenj mambécma ninzénjgéyec. Imi mia qelihécga imi yomuhuc wammu zéma

ézéyec séc ic embac hénia hénia ionac manjogcina wammac niñac imuhuc hicñiyec.

¹⁹ Yawuñ 100 wañu eñeya séwiya imi humuc tanec wañec. Wañu Sarawac merac gésia imi acguc humuc tanec wañec imi niñtegirec. Wañu ninzér ninzérñawac kuhanér ménda mayec.

²⁰ Wañu ninzér ninzérñanér ménda waimiyu Anutuac sisipac ac imuac niñ éréhéc ménda wañec, nér ninzér ninzérñiguc nanjselima Anutu eeya héiyec.

²¹ Imuhuc wamma ac zíkima ézéyec imi wandacmac ac séc zéma hélacnec ninzérñéyec.

²² Imuac niñac ninzér ninzér imuac mia solañ zémiyec.

²³ Solañ zéma nimmiyec ac ooya imi Abarahamac niñacnec sac qahac,

²⁴ Imi mia solañ zé énécmimacac buñ neñañ zéma Miñ Kewunina Yesu humuc ic ionarunec meqeliyec Anutu i ninzérñé mimuac heyec neñañ niñac momacnec imuhuc ooyawac hezac.

²⁵ Yesu imi késpedesicnina niñac humuciguc opocopora wañec. Wañu imuhucyanec solañ zénénécmimac niñac meqeli miyu yarec.

5

Yesunér luae mihicñi nénécmiyec imuac zézé ségiségi wambñ.

¹ Imuac bec, nini imi ninzér ninzér niñac solañ zénénécmiyec, imuac niñac Miñ Kewunina Yesu Kristoac muru héima Anutuguc luae mihicñiyac kecñiñ.

² Imuacnec iwacmuru héima ninzér ninzér ninanér Anutuac ewa hi-ayaiguc keremma imuac qeriaiguc namma Anutuac edamuyawac mambéc kecma zézé ségiségi wamma kecancñiñ.

³ Imi sac qahac, neñañ imi zéra béraiguc kecma imuhucyanec zézé ségiségi wañancñiñ. Imuac hénia imi zérabéranér bisiqatér wamma kekec,

⁴ bisiqatér wamma kekecnér haka eeyaguc, wañu haka eeyagucnér niñkumuma kekec imi mihicñianzac imi nini nindacñiñ imuac mia imuhuc wañancñiñ.

⁵ Wañu Uñ Téréya neñañ buñawac nénécmiyec inér Anutuac goi héihéi neñañ ewa qerininaiguc qocgé nénécmiyecac nénécmianzac. Imuac niñac niñkumu ninanér gamu ménda mihicñi nénécmimac.

⁶ Imi mia neñañ kuc mama météqététañ kerñiñ nalé imuaru Kristonér naléya wañu késpedesic ic neñañ niñac wamma humuyec.

⁷ Ic solañ méñac niñac wamma humu humumia imi osiosiya. Wañu ic hiabia méñac niñac méñnér hia efima humumac me qahac niñ éréhéc wanzua.

⁸ Nér neñañ késpedesic ic kerñiñ imuaru Kristonér neñañ niñac wamma humuyec. Wañu haka iminérñec mia Anutunér eñeya goi héihéiya neñañ muru mewinini nénécmiyec.

⁹ Wañu neñañ deguc iwac sacyanér mesolañi nénécmimia wanzac. Wañu iminérñec sac qahac, inér kecma Anutuac qeri geric igucnec nénépésidacmac.

¹⁰ Imi mia hazéchéra wamma kerñiñ nalé imuaru nañawac humucyaiguc Anutuguc ewa momac mihicñi nénécmiyec. Imuac niñac iwac kekec hémbénañaguc imi, séc méñ ogicma mehiaru nénécmimac.

¹¹ Iminéh nec sac qahac, ala kekec deguc mihicij nénécmiyec neñañ Miñ Kewunina Kristo Yesu iwac niñac wamma Anutuac qeriaiguc zézé ségiségi wañanzij.

Adam zéma Yesu.

¹² Imuac bec ic momacgucac niñac késpedesicnéñ baeciguc haréyec. Haréyu késpedesic imuac niñac mia humucnéñ haréyec. Wañu ic embac moczoñ yandanéñ imuhucyanec késpedesic wandacgic humucnéñ ionac muru hadarec.

¹³ Késpedesic imi hénac ac ménda heyec imuaru baeciguc bec heyec. Néñ hénac ac ménda hezac imuaru imi késpedesic imi ménda olombiñac séc.

¹⁴ Wañu Adam imi méñ hamacac heyec iwac asé wanzac. Imuac niñac Adamwac nalé igucnec éréma Moseac nalé imuac suraiguc imi, Adamnéñ késpedesic wañec késpedesic imuhucya ménda wañgic ionacmuru imuhucyanec humucnéñ ic kewu wañ énécmiyec.

¹⁵ Néñ ic momacgucac késpedesic niñac ic embac sasala humugic, wañu imuhucyanec Anutuac ewa hia zéma ic momacguc Kristo Yesuac ewa hia niñac sese énécmiyu ic embac sasala sécgé énécmiyec. Imuac niñac sese imi késpedesic imuac sécyac qahac.

¹⁶ Wañu ic momacgucac késpedesic wañec idacminéñ sese imuac séc qahac. Ic momacgucac késpedesic niñac késpedesicac zégésigésinéñ haréyec. Wañu Anutunéñ ewa hia niñac késpedesic sasala imi ménda olomma solañ dindiñazénécmiyec.

¹⁷ Ic momacgucac acqege niñac humucnéñ ic momacguc inéh nec ic kewu wañ énécmiyec. Wañu ewa hia zéma solañ dindiñawac buñ kuaya qeqeya mezu ieneñ imi momacguc Kristo Yesunéh nec kekec hélawac qeriaiguc enaocnec ic kewu wamma kecmu.

¹⁸ Imuac ic momacgucac acqege niñac ic embac moczoñ késpedesic ginaguc zéénécmimia wañec. Wañu imuhucyanec haka solañ momacguc niñac ic embac moczoñ solañ zéénécmimia wañ kekec hélaiñac kereñdacgic.

¹⁹ Ic momacgucac acqege niñac ic embac sasalanéñ késpedesic ic wañgic éséc nec ic momacgucac niñtohotoho niñac ic embac sasalanéñ ic solañ wammuc hezac.

²⁰ Késpedesic meyandiman zé hénac acnéñ haréyec. Wañu késpedesic toroqeqeya imuaru ewa hianéñ muñguc yanda sécgé énécmizac.

²¹ Imi mia késpedesicnéñ humuc qeriaiguc ic kewu wañec éséc nec ewa hia imi acguc solañ dindiñaz niñac ic kewu wanzac. Wañu ewa hia iminéh Miñ Kewunina Kristo Yesu inéh nec kekec hémbénañ igucgeñ nonagicma keremmacac hezac.

6

Késpedesicac muru humuma Kristoac muru kecbij.

¹ Imuac némac ac dimuhuc zéwiñ? Ewa hiaya toroqeqeya mihicijwiñ zé biria wammanec kecbij?

² Imuhuc wambiñac séc qahac! Neñañ biriñac muru humudariñ, imuac dimuhuciguc biria qeriaiguc muñguc yanda nammanec kecbij?

³ Yesu Kristoac muru toroqema doku naerij imi iwac humuciguc momacnec toroqema naerij wanzac. Wañu hénac imi ménda niñasarizu?

⁴ Mañgocnéñ edamuya mewininima Kristo imi humuc ic ionac sugina igucnec meqelimiñac éséc nec neñañ acguc kekec qeliawac qeriaiguc tima

kembiñ niñac humucac qeriaiguc kerenj kereñawac doku naec haka wanní i guc momacnec téngé nénécmimia wanjec.

⁵ Neñañ imi iwac humucya méndacma toroqeqeya wamma kecbinjiguc, iwac yacyaciguc imuhucyanec toroqeqeya wambiñac hezac.

⁶ Wanju késpedesac buña séwinina imi humuyec. Imuac niñac muñguc biriawac welenj qeqe ménda wammiwinj niñac neñañ hakanina wahala imi i guc momacnec ic héñgenja wéndaraiguc qeni humuyec imuhuc zéma ninziñ.

⁷ Imi mia ménénénj ménj humuyec imi késpedes igucnec hulacmima solañja zémimia wanzac hénia imuac mia.

⁸ Kristoguc humuyinjiñguc imi i guc momacnec kecbinjac hezac imi ninzénégéziñ.

⁹ Imi mia Kristonénj humuc ic ionac sugina igucnec yarec imuac niñac muñguc ménda humumac. Wanju humucnénj galeñ muñguc ménda wammimac imi niñasariziñ imuac mia.

¹⁰ Humuyec imi biriawac muru hatac momacguc sac humuyu tecgéyec. Deguc kekec keczac imi Anutuac muru keczac.

¹¹ Imuhuyanec, ini acguc eñañ niñac niñgic biriawac muru humugic, nénj Anutuac muru imi Kristo Yesuac qeriaiguc kecziñ tanec wammac.

¹² Imuac niñac, késpedesac qeqetali wammigic, késpedes eñeyaoc séwigina houmacac hezac imuac ic kewu ménda wammimac. Wanju séwíac siñ ménda niñtohomu.

¹³ Wanju onac séwi taségina ménjac ménj tewi zakonj ac qeqe wawañja ésécnec biriawac buña ménda qemimu. Wanju eñañac niñgic humuc igucnec qelima yacyawac buña wanju Anutuac muru haiamuma séwi taségina imi moczoñ solañ dindiñawac tewi zakonj ésécnec haiamumu.

¹⁴ Ini imi hénia acac méra bawaiguc ménda keczu, nénj ewa hiawac méra bawu keczu imuac niñac késpedesicnénj manjoc ménda wañj énécmimacac hezac.

Haka solañ dindiñawac welenj qeqe icya.

¹⁵ Imuac bec dimuhuc wambiñ? Nini hénia acac méra bawu ménda kecma ewa hiawac méra bawu kecziñ zéma késpedesic wambiñ? Imuhuc ménda hiñjmac!

¹⁶ Ini mérac ménj welenj qemima niñtohoanzuiguc, niñtoho wammianzu iwac welenj qeqehéra wanzu imi ini ménda ninzu? Tosara imi késpedesicac welenj qeqehéra wamma humuciguc kereñanzu. Wanju tosara imi niñ tohotohowac welenj qeqehéra wamma solañ dindiñaguc kereñanzu.

¹⁷ Imuac Anutu ewa hia ac ézému. Imi mia ini hénia késpedesicac welenj qeqehéra kecgic, nénj pakenj ac énézégic imuac nanañja imi ewa qeriginanénj niñtohogic.

¹⁸ Késpedesic igucnec hulac énécmimia wamma solañ dindiñawac welenj qeqehéra wanjiñ hénia imuac mia.

¹⁹ Ini séwigina mété qétetanjiñguc kecanzu imuac niñ ni ic neñañ murugenj səc héima zéwa niñgic; Becnec ini imi séwiginawac tasia imi haka biria zéma hénia ac logilogi imuac haimima hénia ac logilogi imuaru kerengic. Wanju deguc imi imuhucyanec séwiginawac tasia imi solañ dindiñawac welenj qeqe buña qema kekec téréyaiguc keremmu.

²⁰ Ini kápésicac welen qeqehéra kecgic nalé imuaru solañ dindinja igucnec hulac amuma ewa éréhéc ménda wamma kecgic.

²¹ Wanju nalé imuaru ini imi kekecac héla gocmia dimuhucya mihicjancic? Wanju deguc imi, imuac tetcgia imi humuc zéma ninjasarima haka imuhucyawac gamugina ninzu.

²² Wanju deguc ini kápésicgina igucnec hulac énécmimia wanzu. Imuhuc wamma Anutuac welen qeqehéra wamma kekec téréya imuaru kerenj kerejawac héla gocmia mihicjanzu. Wanju imuac tetcgiaiguc imi kekec hémbénanénj mambéc keczac.

²³ Kápésicac tasia imi humuc. Wanju Anutuac ewa hiawac ai buña imi kekec hémbénanja. Kekec seli imi mia Minj Kewunina Yesu Kristoac geriaiguc he nénécmizac.

7

Uña téréyawac héna qeliaiguc kekera.

¹ Alahécna, héna ac ninzu onac qesi énécmizua, ini imi héna acnéj kekecginaguc keczu ionac sac mangoc wanj énécmianzac imi ménda ninzu?

² Embac euyaguc imi euya kekecyaguc keczanzac nalé imuac sura igucnec sac héna acnéj dérécgé mianzac. Wanju euya humuyu eu inijnac héna ac igucnec hulacmimia wananzac.

³ Imuac bec, euya kerunec ic méj memaciguc imi embac kaiseroya zémimia wammac. Néj euya humumaciguc imi imuac héna ac igucnec hulacmimia wammac. Wanju ic méj memac imi embac kaiseroya ménda wammac.

⁴ Imuac, alahécna, ini acguc Kristoac séwiguc toroqema héna acac muru unuhumunia wanzu. Imi mia méj humuc igucnec qelima yarec iwac muru kemma neñanj Anutuac ninjac wamma héla gocmia mihicjniñj ninjac imuhuc wanj nénécmiyec.

⁵ Neñanj séwininaiguc kerinj imuaru imi kápésicac sinj héna acnéj héiqeli nénécmianzac iminénj séwininawac tasiaiguc ai meyu neñanj imi héla gocmia humucac buña mihicjniñj.

⁶ Deguc neñanj imi qaténéncmiyec imuac humudariñ imuac ninjac héna ac igucnec hulac nénécmimia wanzac, imuac ninjac neñanj héna ac ooyawac haka wahanénj nec qahac, néj unjawac haka qelianénj nec welen qewinj.

Képésicac kuhanénj méramma nénépésianzac.

⁷ Imuac dimuhuc zéwinj? Héna ac iminénj kápésic me? Qahac! Ic enia wambacnec imi kápésic imi ménda ninjacgéwinec. Héna acnéj hémbaoc ménda wanna imuhuc ménda zéwacnec imi hémbaocac hénia ménda nimbinec.

⁸ Wanju kápésicnéj naléya mihicjima héna acnéjnec ewa qerinaiguc hémbaoc hénia hénia mihicjni néj nec. Hénia imi yomuhuc; Ic enia wanju kápésic acguc humu humumia wanzac.

⁹ Becnec héna ac ménda ninjegiri nalé imuaru imi neñ kekecnaguc kerj. Wanju héna acnéj haréyu kápésicnanénj qelima yaru ni humuyi.

¹⁰⁻¹¹ Képésicnéj naléya mihicjima héna acnéjnec ni manam batuc wanj némma héna ac iminénj mia ni nuhumuyec imuac ninjac. Héna ac imi kekecac buña, néj neñ hémba melemma humucac buña tanec wanjec.

¹² Imuac héna ac imi hélacnec téréya wanzac. Zézépañ ac imi acguc téréya, solañ dindinja, zéma hiabia.

¹³ Imuhuc wanu iwawai hiabianéŋ melemma nuacmuru humucac buŋa wanec me? Imuhuc wammacac séc qahac! Imi mia kápésicna hémba kápésic tanec wammac niŋac iwawai hiabia iminéŋ ni nuhumuyec. Imi mia kápésicac nimba kápésic réwéria tanec wammac niŋac héná acnéŋ ai meanzac.

¹⁴ Héná ac imi téréya imi nini nindacziŋ. Wanu ni imi séwíac siŋ niŋac wamma kecba kápésicnéŋ boŋna meyu imuac welen qemianzua.

¹⁵ Hénia imi yomuhuc; Qeri uŋananéŋ wan nénzac imi ménda wamma haka tosara sureanzua imuac mia wananzua imuac niŋac haka wananzua imuac hénia imi nenaoc ménda niŋasarizua.

¹⁶ Ni ménda wammaŋ zé wan nénzac imuac wammaŋiguc ewa siŋ iminéŋ héná ac imi hiabia wanzac imuac héipuc wanzac.

¹⁷ Wanu deguc haka wawaŋa imi ni nenaoc qahac, néŋ kápésic ewa qerinaiguc heanzac iminéŋ mia wananzac.

¹⁸ Nuac qerina me nuac séwinaiguc* iwawai hiabia mén ménda henénzac imi ni niŋzua. Haka hiabia wammaŋ zé siŋna henénzac, néŋ wawaŋ memenaiguc imi ménda wananzua.

¹⁹ Haka hiabia wammaŋac qerinanéŋ wan nénzac imi mia ménda wamma haka biria ménda wammaŋac niŋzua imuac mia wananzua.

²⁰ Haka ménac mén neŋ mén ménda wammaŋ zé niŋanzua imi wammaŋiguc, imi mia nenaoc qahac, néŋ biria qerinaiguc nanzac iminéŋ mia wananzac.

²¹ Imuac ni kekecac hénia mén yomuhuc niŋtegiczua; Haka hiabia wammaŋ zé siŋna henénzac ni imuhucya qerinaiguc birianéŋ momacnec henénzac.

²² Nuac qeri uŋananéŋ Anutuac héná ac imuac ségiségi wanzua.

²³ Nuac séwi taséna qeriaiguc siŋ ménéŋ henémma nuac ewa qerinawac héná ac imiguc euma ni nuagicma séwi tasénawac qeriaiguc siŋ hezac imuac héná ic nopocanzac.

²⁴ Oo yéwérinaguc, séwina humucac buŋa imuacnec mérénéŋ metecgé némmac?

²⁵ Ni Miŋ Kewunina Yesu Kristo iwac muru héhélíma Anutu ewa hia ac wammimaŋ.

Imuac mia ni ewa qerinanéŋ Anutuac héná ac welen qema séwinanéŋ biriawac héná ac welen qeanzua.

8

Séwíac siŋnéŋ humuciguc, Uŋawac siŋnéŋ kekec hémbénaŋaiguc onagicma kenzac.

¹ Imuac bec ic embac Kristo Yesuac qeriaiguc kecanzu ionac muru imi kápésic ginaguc zéénécmimia imi ménda hezac.

² Hénia imi yomuhuc; Yesu Kristoac qeriaiguc kekecac Uŋa imuac héná ac keczac iminéŋ mia humucac kápésic imuac héná ac igucnec ni hulac néŋec,*

³ imuacnec Kucnina mamaya wanu iwawai héná acnéŋ séwininaguc wammacac séc qahac imi Anutunéŋ wanec. Inéŋ mia kápésicnina niŋac eŋeya Naŋa méliyu séwinina kápésicyaguc imuhucyanec hicŋiyec. Hicŋiyu zétecgéyu kápésicnina imi séwíayiguc eŋec.

* **7:18:** Séwinawac siŋiguc. * **8:2:** Girik ac zéma Kiwi tosaraiguc; Hulacgéŋec.

⁴ Imi mia séwíac siŋ qahac néŋ Uŋawac siŋ méndacma kecanziŋ neŋaŋ muru héna ac imi mesolaŋaniman zé imuhuc waŋ nénécmiyec.

⁵ Séwíac siŋ méndacanzu ieneŋ séwíac ai niŋac niŋkumanzu, néŋ Uŋawac siŋ méndacanzu imi eneŋ Uŋawac ai niŋac niŋkumuanzu.

⁶ Waŋu séwíac niŋkumuma kekec imi humuc, waŋu uŋawac niŋ kumuma kekec imi kekec zéma luae.

⁷ Némac niŋ, séwíac niŋkumu imi Anutuac hazéc waŋanzaac. Imi mia Anutuac héna ac imiguc ewa momac ménda waŋanzaoc, waŋu imuhuc wammaocac séc qahac.

⁸ Séwíac siŋiguc kecanzu imi eneŋ Anutu ségiségi mihicŋi mimuac séc qahac.

⁹ Néŋ ewa qeriginaiguc Anutuac Uŋanéŋ keczaciguc ieneŋ séwíac siŋiguc ménda kecmá uŋawac siŋiguc kecanzu. Méŋnéŋ méŋ Kristoac Uŋaguc ménda keczaciguc Kristoac ic qahac.

¹⁰ Waŋu Kristonéŋ ewa qeriginaiguc keczaciguc késpedes niŋac séwiginanéŋ humumia wanzac, néŋ uŋaginanéŋ solan dindiŋa niŋac kekeyaguc wanzac.

¹¹ Yesu humuc ic ionac sugina igucnec meqeliyec iwac Uŋanéŋ ewa qeriginaiguc keczaciguc, Kristo Yesu humuc ic ionac sugina igucnec meqelimiyc inéŋ mia Uŋa Téréya ewa qeriginaiguc keczac iminéŋnec humucac buŋa séwigina imi acguc meqeli énécmimac.

¹² Imuac niŋac dacmuna hécna neŋaŋ imi taséninaguc, waŋu tasénina imi séwigucac zéma séwíac siŋ méndacma kecbiŋac ménda hezac.

¹³ Ini séwíac siŋ méndacma kecmuiguc, kilen humumu, néŋ Uŋaguc séwíac wawaŋ meme imi qehumumuiguc, kekecguc kecmuac hezac.

¹⁴ Anutuac Uŋanéŋ qindiŋi énécmiyu kecanzu imi eneŋ Anutuac naŋhéra wanzu.

¹⁵ Ini imi welen qeŋeac uŋa zénéŋ hirihiri wawaŋa imi ménda késa keczu, néŋ naŋa éséc kekerawac uŋa énécmiyu keczu. Imuac niŋac iwac mia Aba† maŋgoc zéma qacanzu.

¹⁶ Uŋa Téréya eŋeyaoc, qeri uŋaninaguc, nini Anutuac nambérac keczin imuac héipuc waŋ nénécmianzac.

¹⁷ Nambérac héra kecziniguc imi mératéc meme ic wanziŋ. Imi mia méŋac qahac, néŋ Anutuac mératéc ic, Kristoguc momacnec mératéc ic wambiŋac hezac. Imuac niŋac i guc momacnec edamuninaguc wambiŋ zé zérabéra imi acguc i guc momacnec mihicŋiwiŋac hezac.

Kecma edamuninaguc wambiŋac hezac.

¹⁸ Zérabéra deguc mihicŋianziŋ imuac nimba efefia wanzac. Waŋu iminéŋ kecmá edamu hicŋi nénécmimac imuac sécyá ménda wanzac.

¹⁹ Anutunéŋ zéyu hicŋidacgic moczoŋ yanda iminéŋ Anutuac nambérac héra hicŋimu niŋac ewa ewa wamma mambéc keczu.

²⁰ Hénia imi yomuhuc; Zéyu hicŋidacgic momac yanda imi, iwawai héla qahac imuac welen gema keczu. Waŋu imi mia eŋaŋ siŋgina qahac, néŋ Maŋgoc waŋénéc énécmia iwac ewa siŋ méndacma imuhuc hicŋi énécmizac;

²¹ Zéyu hicŋima kekec imi acguc iwawai houhouyawac welen gema kekec imuacnec hulac énécmiyu Anutuac nambérac héra ionac kekec edamuyaguc imuac toroqema qutuma kecmu.

† 8:15: Aram aciguc Maŋgoc.

²² Iwawai zéyu hicnima keczu imi moczon yanda momacnec yaiwisisin wamma merac memeiguc qenzen qeanzu ésécnec wamma érékema deguc, imi neñaj nindaczin.

²³ Imi sac qahac, Uña téréyawac héla gocmia walac walac hicñihicñiya‡ angén tima keczin neñaj imuhucyanec ewa qerininanén yaiwisisin wamma nanawac séc nénépésima séwinina boñ héré menénécmicac niñ mambéc keczin.

²⁴ Neñaj imi qerininanén mambéc wamma kecma angén titi mihicñiyin. Wañu kicninanén hémbiñac séc imuac ménda mambéc kecanzin. Mérénén kiwaiguc hemizac imuac mambéc wammac?

²⁵ Wañu neñaj iwawai ménda hénzin imuac mambéc wanziniguc qeri bénzéniguc mambéc wambin.

²⁶ Imuhuyanec Uña imi acguc kuc mama ninaiguc méra nénécmianzac. Neñaj némac acnéñ dimuhuc zéwelec wanní sécgémac imi ménda ninzin, néñ Uña eñeyaoc neñaj niñac wamma acnéñ zéwin zé osiosiya imuac séciguc yaiwisisin wamma zéwelecanzac.

²⁷ Wañu Uñanéñ Anutuac ewa sin hezac séc méndacma ic embac téréya ionac zéwelecanzac. Imuac niñ qeri héhéñ miñina Anutunén Uñawac ninin imi bec nindaczac.

²⁸ Neñaj ninzin ésécnec, Anutunén ewa sin heyec séc unuruyec. Wañu goi héihéi wammianzu ionac muru imi iwawai moczon yandanén qenanjé amuma iwawai hiabia mihicñi énécmianzac.

²⁹ Anutunén eñeya Naña imi dacmuna sasala sugcinaiguc walacgina wammac niñac, becarunec niñénécmiyec imi enen eñeya Naña ésécnec kecmu niñac walac gési énécmiyec.

³⁰ Wañu walac gési énécmiyec imi unuruyec. Wañu unuruyec imi onac solan dindiña zéénécmiyec. Wañu solan dindiña zéénécmiyec imi meyac énécmiyu edamuginaguc wanjic.

Anutuac goi héihéi Kristoguc hicñitegirec.

³¹ Wañu neñaj haka imuac dimuhuc zéwin? Anutunén nonac wamma keczaciguc mérénén hia hazéc wañ nénécmimac?

³² Eñeya Naña imi ménda angén tima momac yanda neñaj niñac wamma wai nénécmiyec inén dimuhuc iwawai tosara moczon yanda imi i guc momacnec ewa hiawac ménda nénécmimac me?

³³ Solan dindiña zéyec imi Anutu mia, wañu mérénén Anutuac gési énécmimia imi aciguc hia onopocmuac séc?

³⁴ Mérénén képésicinaguc zéma hia zétecgé nénécmimacac séc? Yesu Kristo inén mia nonac niñ humuyec. Wañu humuyec sac qahac néñ munçuc qelima yarec. Yacma ou emma Anutuac méra héiyaiguc kecma nonac niñ héipuc wamma zéwelec wananzac.

³⁵ Mérénén Kristoac goi héihéiya igucnec hia elicgé nénécmimacac séc? Manambatuc me, qenzen manzen me, nununesi me, bétí me, séwi usu qahac kekec me, zérabéra me, sou?

³⁶ Kiwi mén yomuhuc ooyawac hezac; Nini guac niñ wamma kaiwe herec humumia nunuhéi wanzu. Wañu nonac niñgic rama unuheric wawanawac bunja tanec wanjic.

‡ 8:23: Hénia imi Kristo Yesu.

³⁷ Wañu neñañ imi réwéri imuhuya me imuhucyaiguc kecma goi héihéi wañ nénéci mianzaciguc séc méñ ogicqogic wañañziñ.

³⁸ Imuac ni yomuhuc niñseli nénéña wanzac; Humucnéñ me, kekecnéñ me, kua meme uña eneñ me, hénğalen minjina eneñ§ me, iwawai imuhucya deguc heheyanéñ me, bían hicñi hicñiyanéñ me, kucginaguc méñnéñ méñ me,

³⁹ Iwawai ounec mamayanéñ me emunec éré éréyanéñ me, tosara méñnéñ méñ moczoñ Minj Kewunina Yesu Kristo iwac qeriaiguc Anutuac goi héihéi hezac goi héihéi imuacnec mia elicgé nénécmimacac séc qahac.

9

Anutuac ewa siñ téreya.

¹ Ni Kristoac qeriaiguc ac héla zézua, néñ ac ikoc ménda zézua. Nuac ewa solañanéñ Uña téreyawac qeriaiguc héipuc wannemma yomuhuc zéauzac;

² Nuac muru ewa biric yanda henénzac. Wañu ewa qerinaiguc qenzeren manzeren ménda misi misiyanéñ hezac.

³ Ni nena séwinawac dacmuna hécna, sac kitichécna ionac niñac wamma saecgé nénéña wamma Kristoac murunec hia qetecgé nénéña wambacnec séc zéma zéweleri.

⁴ Ieneñ mia Israel ic. Wañu Anutuac nañhérawac buña zéma eebipi zéma zikiziki ac ooya zéma héna ac énécmimia zéma mepé qepési ai buña zéma sisipac acginaguc.

⁵ Yanda hécnina imi acguc ionac buña, wañu baecac séwiiguc imi Kristonéñ ionac murunec hicñiyec. Wañu Kristo imi mia iwawai moczoñ yanda imi onogicma ou keczac. Wañu Kristo imi nalé tetcgia qahac mepé qepési wammiwiñac hezac Anutu imi mia, hélacnec!

⁶ Wañu Anutuac ackuažéc imi sigima mazac tanec ménda wanzac. Israel ionac murunec hicñihicñiya imi Israel ic héla ménda wandacgic.

⁷ Wañu Abarahamac qelihéra imi acguc qelihéra héla ménda wandacgic, néñ Isakawac murunec hicñihicñiya sac qelihécga zé énécmimia wammac zéyec.

⁸ Imi mia séwiguc qelihéranéñ Anutuac nambérac héra qahac, néñ zikiziki acac nambérac héranéñ héla gocmia zéma niñénécmiyec.

⁹ Wañu zikiziki ac imi mia yomuhuc; Yawuñ oumuac nalé imuhucyanec munğuc hamañ, wañu Saranéñ nañaguc wammac.

¹⁰ Wañu imi sac qahac, Rebeka imi yandanina Isaka momacguc iwac murunec hériyaguc wañec.

¹¹ (Wañu Anutuac ewa siñ iminéñ wawañ meme igucnec qahac, néñ ic méñac méñ niñgésima ururumac ionac muru sac seligimac niñac hezac. Wañu hénia imi zéaumañ zé

¹² nañ hérera ménda mihicñi érécmiyu haka hia me biria méñ ménda wañocnec) Rebeka yomuhuc ézéyec; Kuneñ néñ komora welen qemimac.

¹³ Imi mia kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac séc hicñiyec; Yakop siñ nimmima Esau héñara mezua.

¹⁴ Imuac neñañ dimuhuc zéwiñ? Anutuaru képésic hezac me? Qahac téngén!

§ 8:38: Kiwi tosaraiguc uña biria.

¹⁵ Inénj Mose yomuhuc ézéyec; Ménjac ménj ewa biric nimmanj iwac mia ewa biric wammimanj. Wanju ménjac ménj wéséna wanzac iwac mia wéséna nimmanj.

¹⁶ Imuac ninjac imi mia ic ménjac ewa sinj igucnec qahac, wanju ic ménjac seliseli igucnec qahac, ewa biric minjina Anutuac murunec haanzac.

¹⁷ Ac ménj Faraoac zéyec imi kiwiiguc yomuhuc ooyawac hezac; Ni guac muru nuac kucna mewininima nuac qacna baera baera zéau énécmimanj ninjac gi meyacgénzua.

¹⁸ Imuac Anutunénj ewa sinja méndacma ménjac imi ewa biric wammima ménjac imi ewa seli mihicnji mianzac.

Anutuac qeri biric zéma goi héihéi.

¹⁹ Wanju ac bakia yomuhuc nézéwésémanj gezanj; Imuhuc wanju Anutunénj némac ninjac képésicinawac hochoc ai mekeczac me? Mérénénj iwac ewa sinj qetalimacac séc?

²⁰ O baec ic, gi mérénénj Anutuac ac bakia melenzanj? Iwawai ménhnénj minjina mihicnji miyec iwac zéma Némac ninjac ni yomuhuc mihicnji nénec? imuhuc hia zémac me?

²¹ Minj Kewuc nomunj memenénj qakénj dac momacguc iminéhnec kewuc éréhéc memanj zéma, ménj ai eeyagucac bunja wanju ménj ai biriawac bunja wammac zéma enjeya sinja méndacma hia ménda memac me?

²² Anutunénj qeri biric wanj énécmima enjeya kuha mewinini énécmiyu héntegicmu ninjac kewuc qeri biricac bunja, mebiri énécmimiawac zérénj qérénj wandac wandara imi nalé horua gum bénzénzénj wanj énécmimac iguc dimuhuc zéwinj?

²³ Wanju kewuc ménj walac memézézénj wandac wandara imi wagicma wéséninij wammima ai eeyaguc ménjac bunja qemima kekec edamuyaguc kuaya qeqeya imi énézéyu hémmu ninjac imuhuc wanjeguc dimuhuc zéwinj?

²⁴ Neñanj imi Yuda ic me ic enia ionac sugina igucnec héihéré nénécmimia kewuc nomunj imi mia.

²⁵ Hoseawac kiwiiguc acguc yomuhuc zézac; Ni nuac ic embac qahac ionac mia nuac ic embachécna zéénécmimanj. Wanju ic embac ménda sinjnij énécmiyi imi onac ic embac sorochécna zéénécmimanj.

²⁶ Wanju ic embac tosara nuac ic embac hécna qahac zéénécmimia ionac baec igucnecnéj, Anutu kekecyaguc iwac nambérac héra zé énécmimia wammu imuhuc zéyec séc hicnji nénécmizac.

²⁷ Wanju Yesaianénj Israel ic onac ninjac yomuhuc qacma zéyec; Israelac qelihéra ienenj kondunj ginjinawac sakasac ésécnec sasala wammu, nénj bakia wai énécmimia imi onac sac kekec hémbénaña mihicnji énécmimac.

²⁸ Hénia imi yomuhuc; Minj Kewunénj baeciguc ackuazéc imi focdac meselimaguc aiya metecgémac.

²⁹ Yesaianénj walac yomuhuc zéyec éséc; Wanju Minj Kewu pupunda ginanénj sucnina igucnec wariha ménj ménda wai nénécmiwacnec nini imi Sodom zéma Gomora ésécnec birima qahac wambiñnec.

Israel ienenj ewa éréhéc wamma ménda ninzénngéic.

³⁰ Imuac bec néma ac zéwinj? Ic enia ienenj kekec solanawac ménda nesima kengic ienenj mia kekec solanja mihicnjigic. Imi mia solanj dindinja ninzénj ninzénj igucnec.

³¹ Wanju keckec solanawac héna ac nesima kenjic Israel ic ienenj imi héna ac imuaru kenj bipigic.

³² Imi némac ninj? Imi mia ienenj ninzénj ninzénjiguc ménda héima namma wawanj memeiguc héima nanjic. Wanju imuac ninjac mia ienenj qonzontonj gégyawac hociguc qonzon tonjégic.

³³ Kiwi ménj yomuhuc ooyawac hezac; Héngic nenj qonzonj tonjégéyawac hoc zéma maunu unuyawac banja ménj Zion amaiguc haiwa hemac. Wanju méhnénj ménj i ninzénjgé mimaciguc gamu mamasunj ménda wammac.

10

¹ Dacmuna hécná, ewa sirjna zéma zéwelec welecna imi Israel ic ionac ninjac wamma anjénj tiénécmimac ninjac Anutuac muru haianzua.

² (2a) Ni yomuhuc héipuc ac wanzua;

³ Ienenj imi Anutuac solanj dindinja imi ménda ninjasarima enanj solanj dindinja imi meyacgéwinj zé ai yanda mema Anutuac solanj dindinja imuac méra bawu ménda kecgic. (2b) Imuac ninjac, ienenj imi Anutuac wamma seliseli wanjic, néj nininj solanjaiguc ménda héima nanjic.

⁴ Kristo imi ninzénj ninzénj ic moczonj yanda solanj dindinja mihicni énécmimaj zé héna acwac tetcgia wanzac.

⁵ Mosenénj yomuhuc oyecac hezac; Haka solanja héna ac igucnec hahaya wananzu imi enenj solanj dindinja imuacnec héima kecmu.

⁶ Wanju solanj dindinja ninzénj ninzénj igucnec hahayanénj yomuhuc zézac; Genja ewa qerigaiguc méréénj kurumenjiguc emmac imuhuc ménda zéwésémanj. Imuhuc zéna ninjni méréénj kurumenj igucnec Kristo hia wagicma mamac zézanj tanec wammac.

⁷ Me méréénj humumia ionac baec dumunjaiguc hia hinjacmac ménda zéwésémanj. Imuhuc zéna ninjni méréénj Kristo humuc ic sugina igucnec hia wagicma érémac zézanj tanec wammac.

⁸ Imuhuc qahac, néj dimuhuc zézac? Ac kuazéc imi kuagaiguc zéma qerigaiguc hosucgu hezac zézac. Imi mia ninzénj ninzénjac ackuazéc zéauanzinj imuac mia imuhuc zézac.

⁹ Guac kuaganénj Yesu imi Minj Kewu keczac zéma zéauma Anutunénj i humuc ic ionac sugina igucnec meqelimiyec imi ewa qeriganénj ninzénj géwésémanj iguc gi imi anjénj tigénjgénéa wammac.

¹⁰ Ic ménj imi, ewa qerianénj ninzénjgéma solanj dindinjaiguc kerehanzac. Wanju kuayanénj zéauma anjénj titiiguc kerehanzac.

¹¹ Kiwi téréyanénj yomuhuc zézac éséc; I ninzénjgé mimac ionarunec ménjac ménj gamu qeqeiguc méndagucnec opocopora wammac.

¹² Minj Kewu momacgucnénj ic embac momac yanda kewu wanj énécmima i héihéré migic séc sécgé énécmianzac, imuac ninjac Yuda ic zéma Girik ic sécnina imi ekac ekac qahac.

¹³ Imuac ninjac méhnénj ménj Minj Kewuac qara qacmac imi anjénja timimac.

¹⁴ Wanju dimuhuc ménjac ménj ménda ninzénjgé mianzu iwac mia hia qac hérému? Dimuhuc ménjac ménj surucya ménda nimma ninzénjgé mimu? Wanju méhnénj ménda zéauénécmiyu dimuhuc nimmu?

¹⁵ Ménda méli énécmimia wanju dimuhuc kemma ackuazéc zéau énécmimu? Kiwi ménj yomuhuc ooyawac hezac; Bunja suruc hiabia kisamma hazu ionac héna tawégina imi hiabia soroc!

¹⁶ Waŋu Isirael ic imi buŋa suruc hiabia ménda niŋtohodacgic. Imuac mia Yesaianéŋ yomuhuc zéyec; Miŋ Kewuna mérénéŋ ackuazécniina imi niŋzénégic?

¹⁷ Héniá imuac niŋac niŋzén niŋzén imi ackuazéc niŋanziŋ imuacnec haanzac. Waŋu ackuazéc imi Yesuac buŋa suruc hiabia imuacnec haanzac.

¹⁸ Waŋu zéwa niŋgic; Ieneŋ imi ackuazéc mén ménda niŋgic me? Imi qahacgucnec! Kiwi mén yomuhuc ooyawac hezac; Ewa héténigina imi baec séc kereŋdarec. Waŋu ackuazécgina imi baec tetcgiaiguc kereŋdarec.

¹⁹ Waŋu neŋ yomuhuc qesi énécmizua; Israel ic ieneŋ ménda niŋasarizu me? Mosenéŋ yomuhuc zéyec; Ni hénaoriŋ hécna qahac imi énépésima Yuda ic ini nimbupuc mihicŋi énécmimaŋ. Waŋu ic embac tosara niŋtegic qinŋtegicgina qahac imi énépésima qeri biricgina mihicŋi énécmimaŋ.

²⁰ Waŋu Yesaianéŋ poriaŋ qahac Anutuac kuaya mema yomuhuc zéyec; Nuac niŋ hohoc ai ménda meangic ieneŋ imi ni mihicŋi néŋgic. Waŋu zéqesi ménda waŋ néŋangic ionac muru hicŋi énécmiyi.

²¹ Waŋu Israel ionac niŋac yomuhuc zéyec; acna ménda niŋtohoma acqeŋe waŋanŋu ionac mia kaiwe herec mérana terere énécmianŋua.

11

Israel ic sasalanéŋ ewa seli waŋgic.

¹ Imuac neŋ muŋguc yomuhuc qesi énécmizua; Imuhuc waŋu Anutunéŋ ic embachéra nesi nénécmiyu moczoŋ séŋganŋeŋ kendacziŋ me? Qahacgucnec! Ni acguc Israel ic, Abarahamac qeli, Benzaminac hicŋisai igucnec.

² Anutunéŋ ic embachéra walac niŋnénécmiyec imi héŋacniina ménda meyec. Kiwi téryaiguc Eliawac niŋ yomuhuc zézac imi ini ménda niŋzu me? Elianéŋ Israel ic embac aciguc onopocma Anutu yomuhuc zéwelerec;

³ Miŋ Kewu, ieneŋ guac kua meme ichécga unuhumudacgic. Waŋu guac zaki téryaya imi qetecgégic madarec. Waŋu ni sac wainéŋgic keczuawac deguc ni acguc nuhumuwiŋ zé hochoc ai mema keczu.

⁴ Imuhuc zéyu Anutunéŋ ara dimuhuc meleni miyec? Neŋ ic embac hécna tosara baniara Baalac muru simiŋ ménda héimianŋu 7,000 nena buŋa wai énécmiwa keczu.

⁵ Imuhucnec nalé yomuac acguc Anutunéŋ ewa hiawac tosara wai énécmiyu iwac buŋa keczunec.

⁶ Ewa hia niŋac imuhuc hicŋi nénécmizaciguc, wawaŋ memenina niŋac imuhuc hicŋi nénécmizac zéwiŋac séc qahac. Imuhuc zéwiŋac séc wambacnec ewa hia iminéŋ ewa hia héla ménda wambacnec.

⁷ Waŋu dimuhuc niŋac? Iwawai Israel ieneŋ hochoc ai megic imi ménda mihicŋigic, néŋ gési énécmimia ieneŋ sac imi mihicŋigic. Waŋu tosara wai énécmimia ieneŋ imi ewa seli wandacgic.

⁸ Imi mia Anutunéŋ ionac muru imi ewa soho zéma kic hilic zéma gezac héhéŋ mihicŋi énécmiyecac érékecma deguc wanŋac. Ac imuhuc ooyawac hezac séc imuhuc hicŋizac.

⁹ Waŋu Dawidinéŋ yomuhuc zéyec; Nene dokuginawac karocyanéŋ leletuc zéma simba zéma iwawai qonzon tonŋé énécmianŋac ésécnec wamma kitiwa meleni énécmimac.

¹⁰ Waŋu kicgina siŋi déŋgéyu ménda hima hémmuac séc waŋu, gemacgina imi hémbénaŋa milicgédacmac.

Oliwa ic hélaiguc haséñ oliwawac hawa lagula mema toroqegeya wanec.

¹¹ Zéwa ninjic, ac imuhuc heyu bec, Ieneñ mama unumac ninjac qonzon tonjégic me? Imi qahac! Anjéñ titiac buñanéñ ic enia ionac muru kereñdaruguc Israel ic embac ieneñ nimbupuc nimmu ninjac wai énécmiyu képésic wanjic.

¹² Képésic wawañ ginanéñ melemma baera baera ic embac ionac mérian waju, maqege ginanéñ ic enia mérian imuhuc mihicñi énécmizaciguc, howiacnec kuaya qequeya ginanéñ mérian dimuhucya mihicñi énécmimac!

¹³ Ni ic enia onac ninj zézua. Ni ic enia onac méliméli ic wamma kecma, ai imuac nimba eebipiyaguc wanjanzac.

¹⁴ Imi mia ai imi mema sac taséhéna nimbupuc mihicñi énécmima sugina igucnec dahecac séc mehiaru énécmimanñ zé wanzua.

¹⁵ Nesi énécmiyu kenkenja iminéñ baec ic tosara Anutuguc ala kekec mihicñi énécmizaciguc, munjuc énéc énépésianéñ iwawai tosara qahac, néñ humuc igucnec kekec imi mihicñi énécmimac?

¹⁶ Gocmia walac waziyu megic iminéñ téréya waju saméñ iminéñnec ooya imi acguc téréya wanzac. Waju zalia imi téréya wanzaciguc, imuac hawaya hawaya imi imuhucyanec moczon téréya wanzu.

¹⁷ Waju imuac hawa tosara hézén hézénigia waju gi hasénjac oliwa néñ ionac suginaiguc toroqe géngéña wanecac oliwa héla imuac zalia igucnec doku halécya héréma kecanzanñ.

¹⁸ Imuac hawa walaha tosia imi onogicma séwi enej ménda wambésémanñ. Imuhuc wambésémanñiguc, hénia yomuhuc ninjyacgésémanñ; Geñ oliwa zalia ménda méra mima nanzanñ, néñ oliwa zalianéñ gi méra gémma nanzac.

¹⁹ Duña yomuhuc zéwanñ ninjac; Imi mia ni imuaru toroqe némmac ninjac hawa tosia imi hézén hézénigia wanec.

²⁰ Imi hélacnec. Ieneñ imi ménda ninzénjégic hézénjé énécmiyec. Waju geñ imi ninzénjéma namma kecanzanñ. Imuac ninjac séwi enej ménda wamma néwéciguc bac yandi yandi wamma kecbésémanñ.

²¹ Anutunéñ oliwa eneya hawahéra téngén ménda wai énécmiyu kecgiciguc, gi acguc hia ménda waigénu kecbésémanñac hezac.

²² Imuac bec Anutuac goi héihéiya zéma qeri gericya imi hén tegicbésémanñ. Mama unuyec ionac imi gericya mihicñi énécmiyec, néñ guac muru imi goi héihéi wanjéñec. Imuac mia gi imi ménda misimanec goi héihéiya qeriaiguc kecbésémanñ. Qahac waju, gi acguc qericgémmac.

²³ Ieneñ acguc ninzén ninzén qahac kekec imuaru kecgic ménda horugimaciguc, Anutuac muru toroqe énécmimacac kuha hemizac imuac ninjac munjuc toroqe énécmimac.

²⁴ Gi hasénjac oliwa ura igucnec qericgénjéña wanec. Waju ama oliwa héwiña titiya imuac uraiguc toroqe géngéña wanec. Waju oliwa hawa téngén imi ieneñ, enañ oliwa ic nenjogcinawac muru séc dimuhuc onogicma toroqe énécmimia wammac?

Yuda ic imi kecma ackuazéc qeriaiguc kereñdacmu.

²⁵ Ala héna, ini séwi enej ménda wammu ninjac ac sanja youmi ini ménda nimmu ninjac ménda wanzua. Ac sanja imi yomuhuc; Ic enia ionac qétégina ninu heyec séc harédacmu nalé imuac séc Israel ic ionac sugina igucnec tosara imi ewa seli wamma kecmu.

²⁶ Wañu imuhuc mia Israel ic embac moczoñ aṇgéggina tiénécmimia wammac. Kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac; Aṇgén titi icnéñ Zion igucnec hama Yakopac qelihéra ionac murunec Anutu eeya ménda héimianzu imi metecgé énécmimac.

²⁷ Neñ ionac képicsicgina auénécmimanñ nalé imuaru ionac muru nuac sisipac ac yomuhuc hélaguc wammac.

²⁸ Buñja suruc hiabiaiguc imi ieneñ onac niñac wamma Anutuac hazéchéra wañgic, néñ gési énécmimia imuac aiguc imi ionac yanda hécgina niñac wamma ionac goigina héiéncmiyec.

²⁹ Anutuac ewa hiawac sese zéma héihéré énéc énécmiaiguc imi ewa éréhéc méñ ménda hemizac.

³⁰ Ini becnec imi Anutuac muru acqege wamma kecgic. Wañu deguc imi Israel ionac acqege niñac wamma goi héihéi wañ énécmiyu keczu.

³¹ Imuac ieneñ imuhucyanec deguc Anutuac goi héihéi onac muru hezac ésécnec goi héihéi wañ énécmimac niñac deguc ac qequeiguc keczu.

³² Imi mia Anutunéñ ic moczoñ yanda wésé niniñ wañ énécmimanñ zé ac qeqetaliiguc onopocma qaté énécmiyec.

Anutuac goi héihéi.

³³ Yei Anutuac niñtegic qin̄tegic zéma niniña imi qeyu hiñgac hiñgara. Iwac niñgésigési ai imi niñtegicbiñac séc qahac! Wañu héná tianzac imi méndacmiwiñac séc qahac.

³⁴ Mérénén̄ Miñ Kewuac ewa qeria imi niñzac? Mérénén̄ iwac zémindiñi icya keczac?

³⁵ Mérénén̄ walac Anutu iwawai méñ miyecac kitiwa hia melen̄ mimi-awac séc? Imi osiosiya.

³⁶ Imi mia iwawai moczoñ imi miñ kewu iwac murunec zéma inéñnec hicñjima iwac muru lilin̄géma ken̄anzac imuac mia. Qac buñayanén̄ iwac muru hehe seli hema emma hemac! Hélacnec!

12

Séwininanén̄ Anutuac ocmuñ téréya wammac.

¹ Imuac bec, dactmuna hécna, Anutuac wésé niniñiguc zéseli énécmizua; En̄añ séwigina imi mulumanan̄ téréya kekecyaguc wañu Anutunén̄ hémma ségiségi wammacac séc héimimu. Iminén̄ mia qeri uñaginawac mepé qepési héná wammac.

² Ini imi baec yomuac nanan̄ imuhucya ménda méndacmu, néñ waigic Anutunén̄ ewa qerigina héiqelima meqeli énécmiyu Anutuac ewa siñ hiabia, eeyaguc, zéma solañja imi niñtegicmu.

³ Anutunén̄ sese néñec imuac séciguc sugcinaiguc icya icya keczu onac mia yomuhuc énézézua; Zénimmuac séc hezac héná imi ogicma niniñ tosara ménda don̄géma zénimmu, néñ Anutunén̄ icya icya niñzén̄ niñzén̄ méndén̄ énécmiyec imuac séciguc niñtegic qin̄tegic wamma zénimmu.

⁴ Neñañ imi séwi momacguc imuaru séwi taséhéra sasala késama kecziñ. Wañu séwi taséhéra imi moczoñ ai buñja séc momacgucnec ménda késakeczu.

⁵ Imuhucyanec Kristoac qeriaiguc neñañ sasala, néñ séwi momacgucac taséheranec wamma kecziñ.

⁶ Wañu ewa hiaya méndacma ewa hiawac ai buña nénécmiyec imi eñac eñac. Imuac niñac bianñac ara zézé imuac ai késazaciguc imi niñzén niñzénawac séhaiguc,

⁷ Wañu welen qeque ai késazac imi welen qeque aiguc, ackuazécmuac kiwi ic ai késazaciguc imi kiwi ic aiguc,

⁸ meme seli ai késazac imi meme seli aiguc, halen haihai ai késazaciguc imi haihulac yandayaguc, galen ai késazaciguc mézétiti qahaciguc, wañu wésé niñiñ wañ énécmianzu imi enen ségiségi wamma memu.

Goi héihéiac haka.

⁹ Goi héihéigina imi ikocya qahac kecma haka biriawac surema haka hiabiaiguc qékétama kecmu.

¹⁰ Ala siñiguc solarñanec siñgina niñamuma walac eegina héiamumu.

¹¹ Mézétiti qahac seliseli wamma qeri uñagina ewa siñginaguc Miñ Kewu welen qemimu.

¹² Mambéc kekciguc ségiségi wammu. Wañu zéra béraiguc imi nañselima kecmu. Wañu nalé séc seliseli wamma zéwelec ai memu.

¹³ Ic embac téréya ienen iwawai ménac mén hocgic amunec qamunec wañamuma hehenñagana qegic yandima kemma ic enia ionac acguc ken sécgé énécmimac.

¹⁴ Unu nesi wañ énécmigic mozocgé énécmima ménda saecgé énécmimu.

¹⁵ Ségiségi wañzu iniguc ségiségi wammu. Ewa biric wañzu iniguc ewa biric wammu.

¹⁶ Eñawu ewa momac wamma nanañ eñeñaguc ewa qerigina ménda niñkumumu, nén nanañ mamayaiguc kecmu.* Wañu eñacnec niñtegic qinñtegic ic ésécnec ménda meen amumu.

¹⁷ Ménac mén haka biria wañ énécmigic haka birianén tasé kuku ménda wammu. Wañu ic embac ionac kicginaiguc haka hiabia wamma kecmu.

¹⁸ Ini niñgic eñac wammuc séc wañu, ic embac moczon yanda iniguc luac qema kecmu.

¹⁹ Ala sorochéna ini eñac hazécgina tasé kuku ménda wañ énécmimu, nén Miñ Kewuac qeri biriawac buña zéma haigic hemac. Kiwi mén yomuhuc ooyawac heyu imuhuc zézu; Hazéc ionac kitiwa melen melen ai imi nuaru hezac imuac nenaoc melen énécmiman, Miñ Kewunén zézac.

²⁰ Wañu néwécgeñaguc guac hazécganén yaka niñ humuyu nene gumuwéséman. Wañu doku niñ humuyu doku mina nemac. Imuhuc wamma gi imi iwac oruhaiguc lokoc bélañaguc tocgéna emmac.

²¹ Birianén ménda gogicmac, nén haka hiabia wamma haka biria imi tidacgéna mamac.

13

Baec galen ionac ac niñtoho wammu.

¹ Icy a icya imi galen hécgina ionac méra bacginu kecmu. Hénia imi yomuhuc, galen ai buña méñnéñ mén Anutunén ménda niñunec mén ménda hiñjima hezac. Wañu galen moczon yanda imi Anutunén kumu énécmiyec keczu.

* **12:16:** Welen qequeac ai hia memañ zé niñkumuma.

² Imuac niḡac galeṇ buṇa ionac acgina qeḡe imi Anutuac zézé seliawac ac qeḡe waṇzac. Waṇu imuhuc acgina logianzu imi eṇaocnec képésic imuac tasia mihicṇimu.

³ Galeṇ ic imi haka hiabia wambiṇ zéni bac yandi yandi ménda waṇ nénécmianzu, néṇ haka biria wambiṇ zéni imuhuc waṇ nénécmianzu. Imuac gi imi ic méṇ kuhaguc iwac niṇ bac yandi yandi ménda wammaṇ zé niṇzanḡuc haka hiabia wamma kecbésémaṇ. Imuhuc wanna mepési gēṇgēṇa wammac.

⁴ Ic galeṇ méṇ imi Anutuac weleṇ qeḡeya kecma guac muru kekec hiabia mihicṇi gémmaṇ zé keczac. Waṇu gi haka biria waṇzanḡiguc iwac mia bac yandi yandi wambésémaṇ. Inéṇ sou qaruc imi eṇdac ménda késa keczac. Imi mia Anutuac weleṇ qeḡe icya kecma méṇnéṇ haka biria waṇu Anutuac qerí gericyawac weleṇ qema képésicyawac kitiwa melen mianzac.

⁵ Hénia imuac niḡac méra bacḡinu kecmuac hezac. Imi mia Anutuac qerí geric imuac niḡac sac qahac, néṇ ewa qerigina solanḡa imuac niḡac momacnec imuhuc wammuac hezac.

⁶ Ieneṇ imi Anutuac weleṇ qeḡe ichéra kecma nalé séc ai mema weleṇ qéénécmianzu. Hénia imuac niḡac ini takis acḡuc haimuac hezac.

⁷ Imuac takis hénia hénia énécmimuac hezac imi moczoṇ énécmimu. Takis niḡac zégic takis énécmimu. Bac yandiyandi waṇ énécmimuac hezac ionac imi bac yandi yandi waṇ énécmimu. Egina héi énécmimuac hezac ionac imi egina héiéénécmimu.

Ala waṇamuma qerinéṇ goihéihéi waṇamumu.

⁸ Ic méṇac méṇ taséḡinaguc ménda wammu, néṇ siṇ niṇamuma kekec imuac sac niṇḡic taséḡina wammac. Méṇnéṇ ic tosara goḡgina héianzaciguc ic imi mia hénia ac moczoṇ méndacdaczac.

⁹ Kaisero ménda wammu. Ic ménda unuhumumu. Kowu ménda nemu. Héipuc ac zéwiṇ zé ac ikoc ménda wammu. Hémbaoc ménda wammu. Waṇu hénia ac tosara hezac, néṇ hénia ac moczoṇ imi geṇḡa goḡga héiamuanzan imuac séciguc alagawac goiya héimiwésémaṇ ac imuac qeriaḡuc hedaczac.

¹⁰ Goi héihéinéṇ alayawac haka biria ménda wammac. Hénia imuac niḡac goi héihéi momacḡucnéṇ hénia ac moczoṇ wandac wandara waṇzac.

Haka dimuhuc waṇamuma kecbiṇ?

¹¹ Waṇu nalé yomuac tanera bec niṇteḡicma hakagina yomuhuc wamma kecmu. Kicga hima gau igucnec yachésémaṇ imuac naléya imi bec hazac. Némac niṇ, walac niṇzēḡma mambéc waṇiṇ éséc qahac, néṇ imi ogicma deguc aṇḡéṇ titinina imi hosucgé nénécmizac.

¹² Siṇi imi keṇ keru bec ama ḡianjimaṇ zé waṇzac. Imuac niḡac neṇaṇ siṇi tunumaṇac wawaṇ meme aténdacma edamuyawac bunda maleku héini hiḡacmac.

¹³ Kaiweac séciguc wawaṇ meme ee héihéiyaguc qindiṇi amuma kecbiṇ. Kaižiliweṇ zéma doku seliguc ewa soho qahac, kaisero zéma séwias siṇiguc qahac, waṇu euqeḡe zéma nimbupuciguc qahac,

¹⁴ néṇ maleku éséc Miṇ Kewu Yesu Kristo héiamuma kecmu. Waṇu séwiginawac siṇ niḡac wamma séwias ai* imi ménda niṇareṇḡému.

* 13:14: Képésic ac siṇniṇ.

14

Ninzénj ninzénj selia zéma ninzénj ninzénj bébélacgia.

¹ Méréénj méné ninzénj ninzénja kuha mamaya kecma nij éréhéé waju zésure ménda wammimu.

² Méné imi iwaiwai moczon efima nemacac séc ninzénj ninzénj selia kesa keczac, néj méné imi ninzénj ninzénja bébélacgia imuac zua3ua sac neanzac.

³ Nene imuac me imuac efima neanzac inén nene tosara ménda neanzac iwac niju mamaya ménda wammac. Waju nene tosara ménda neanzac imi acguc nene imuac me imuac efima neanzac i késpedesyaguc ménda zémimac.

⁴ Gi méréénj ic méjac welenj qeqeya ninjésima kec3an? Nananj selia me maqeqeya imi moczon ejeya minjanénj niju hezac. Minj Kewuninanénj hia meselimi3u nammacac séc. Imuac i imi Anutunénj nanjé3u hia nan3selimac.

⁵ Ic méjnéj ai meme méjac niju tosara onogicma téré3a wan3anzac. Waju ic méjnéj niju ai meme moczon sécgina momacguc wan3anzac. Imuac waigic ic ejac ejac ninjginaiguc nin3selima zému.

⁶ Ai meme méjac niju téré3a wan3ac imi mia Minj Kewuac nijac wamma imuhuc eeya héimian3ac. Waju iwawai méjac méj efima neanzac imi acguc Minj Kewuac nijac wamma imuhuc wan3anzac. Waju iwawai méjac méj ninjésima ménda neanzac imi acguc Minj Kewuac nijac wamma imuhuc wamma Anutu ewa hia ac é3éanzac.

⁷ Ne3an3 murunec méjnéj méj ejeya nijac ménda kecanzac. Waju méjnéj méj ejeya nijac ménda humuan3ac.

⁸ Kecbinjiguc Minj Kewuninawac nijac kecbinj. Waju humuwijniguc imuhucyanec Minj Kewuninawac nijac humuwijn. Imuac Kecbinjiguc me humuwijniguc séc nini Minj Kewuac bu3a wan3ijn.

⁹ Hénia imuac mia Kristonénj humumia zéma kekecginaguc momacnec Minj Kewu wanj énécmimanj zéma humumaguc mun3uc qelima yarec.

¹⁰ Waju ne3an3 moczon Kristoac gésigési tatac imuac wésiaiguc nambijnac hezac. Imuac gi némac nijac dacga me munaga gésimian3an? Waju némac nijac dacga me munaga memati3i wammian3an?

¹¹ Imuac mia kiwi méj yomuhuc ooyawac hezac; Minj Kewu zézacnéj; Ni hélacnec kec3ua, imuac simijn3ina séc simijn héinéndacmu. Waju ezelan3ina séc Anutuac muru zéhic3ima mepésimimu.

¹² Imuac ne3an3 murunec icya icya Anutuac muru ejeya aiya meyec séc zéhic3i mimacac hezac.

¹³ Imuac bec ne3aocnec ménda zégési wan3amuwinj. Néj dacga me munagawac muru qon3ontonj gégé3awac ban3a me manam batucac iwawai méj ménda haimiwésémanj.

¹⁴ Ni Minj Kewu Yesuac qeriaiguc nin3asarima nin3énj3éanzua imi mia yomuhuc; Iwawai méjnéj méj* zap3i qeqeyaguc ménda wan3ac, néj iwawai méjac niju zap3i qean3ac iwacnec sac iminénj zap3i qeqeyaguc wan3ac.

¹⁵ Nene gi neanzan3 imuac nijac dacga me munaganénj nij yéwérizaciguc gi imi goi héihéi3iguc ménda wan3an3 wan3ac. Kristonénj alagawac nijac wamma humuyec, imuac gi nene nijac wamma ménda mebiri miwésémanj.

¹⁶ Imuac ini galej megic haka hiabiagina imuac nijac wamma qeqetali ac zéénéc3iwu nijac.

* 14:14: Nene hénia hénia.

¹⁷ Anutuac héngalen ama areña yanda imi nene doku nezéléléniguc ménda hezac, néñ Uña téréyawac qeriaiguc solan dindiña zéma luae zéma ségiségi wamma kekec iminéñ mia hezac.

¹⁸ Némac niñ, haka imuhuc wamma Kristo welen qemizac imi Anutunén angén timimacac séc wanzac. Wañu baec ic ieneñ acguc imuac niñgic sécgémac.

¹⁹ Imuac bec neñañ luaeac buña zéma meme seli ai imuac mia nesima kembin.

²⁰ Nene niñac wamma Anutuac ai imi ménda hézén géwésémanj. Nene moczon yanda imi hiabia. Wañu ic méñnéñ nene méñ alaya ménda neanzac imi kiwaiguc nema meyéwéri mimac imi hiabia qahac.

²¹ Wañu yañ beric, waiñ selia, me iwawai tosara ménda nema alaga qonzontongé mimia méñ ménda wambésémanj iminéñ haka hiabia soroc wanzac.

²² Imuac ninzén ninzénnga imi Anutuac kiwaiguc genğa muru késa kecbésémanj. Ic méñnéñ haka méñ wammanj zé hiabia zéma ninzénngéma wammaguc eñeya haka imuac ménda zégési amumaciguc zézé ségiségiyaguc wanzac.

²³ Ewa éréhéc wamma neanzaciguc imi, ninzén ninzén igucnec qahac imuac niñac késpedesiyaguc zémimia wanzac. Wawanj meme ninzén ninzén igucnec ménda hahaya imi moczon késpedesiyaguc wanzac.

15

Yesuac séciguc wamma neñañ ewanec ménda kecbin.

¹ Kucninaguc nini imi tosara kucgina mamaya ionac qeka meka hakagina imi bisiqatén wañ énécmima kecbin, néñ neñacnec ségiségi ménda mihicñj amuwijn.

² Neñac neñac imi haka hiabiawac alahécnina meyac énécmiwinj zé ségiségi mihicñj énécmiwinj.

³ Kristo acguc eñeya ewa hia niñac ménda wañamuyec. Kiwi yomuhuc ooyawac hezac; Zébiri qébiri wañgégic ionac zébiri qébirinéñ nuac qac-naiguc mazac.

⁴ Ac kuazéc becnec ogic imi neñañ pakenj ac wammac niñac ogic. Imi mia neñañ gum bénzénzéniguc bisi qatén wamma kecni kiwi téréya iminéñ nangé nénécmiyu kic hihi wamma kecbin niñac imuhuc ogic.

⁵ Deguc gum bénzénzénj zéma qeri efiefi minjina Anutunén wañ énécmiyu ini Kristo Yesuac séc méndacma eñawu ewa momac wammu niñac imuhuc wañ énécmiyec.

⁶ Imuac mia ewa qeri momacguc zéma kuagina momacnec Anutu Min Kewunina, Minj Kewu Yesuac Manjocya mepé qepési wammimu niñac imuhuc wañ énécmiyec.

Buñá suruc hiabia imi Yuda ic zéma ic enia momac yanda neñañ buña.

⁷ Imuac niñac Kristonén neñañ nénépésima Anutu mepésimiyec ésécnec ini acguc épésiamumu.

⁸ Énézéwa ningic; Kristonén Anutuac ac héla niñac wamma séwi tasé hericheric haka imuac welen qeqe ic wañec. Imi mia sisipac ac yandagina ionac wañ énécmiyec imi meselimanj zé imuhuc wañec.

⁹ Imi mia ic enia ienenj wésé niniŋa niŋac wamma Anutu mepésimimu niŋac imuhuc waŋec. Imuac mia kiwi ooya ménj yomuhuc hezac; Imuac bec ni baera baera ic embac ionac sugginaiguc Miŋ Kewu gi ewa hia ac gézéma qacga mepésima legic héigémmanj.

¹⁰ Waŋu muŋguc yomuhuc ooyawac hezac; Baera baera ic embac hénia hénia ini imi, Miŋ Kewuac ic embachéra iniguc ségiségi wammu.

¹¹ Waŋu muŋguc yomuhuc zézac; Baera baera moczoŋ Miŋ Kewu mepési mimu, baera baera ic embachéra ini legic héimimu.

¹² Waŋu Yesaianénj yomuhuc zézac; Yesiac zali ménŋénj baera baera ic embac galenggé énécmimanj zé qérawia qema yacmac. Yaru baera baera ic embac ienenj iwac muru kic hihi wammu.

¹³ Niŋkumunina Anutunénj ségiségi hénia hénia zéma luae imi ninzénj ninzénjinaiguc kuaya qeqeya tiénécmiyu Uŋa téréyawac kuhanénj niŋkumugina mesécgé énécmiyu qesalecgémac niŋ wanzua.

Pauloac ai buŋa.

¹⁴ Ala hécna, ini haka hiabia zéma niniŋginanénj sécgé énécmiyu meseli amuma kecanzu imi ni ninzénjgé énécmizua.

¹⁵ Waŋu ini imuac muŋguc niŋqelimu niŋac Anutunénj sese néŋec imuaru héhélima porin qahac ac yomi oénécmizua.

¹⁶ Waŋu neŋ baera baera ic embac ionac niŋac wamma Kristo Yesuac ai ic wamma Anutuac buŋa suruc hiabia imuac hofac oo ai ic wamma baera baera ic embac imi iwawai Anutuac haimimia ésécne onopocba Uŋa Téréya qeriaiguc météré énécmimia waŋu Anutunénj énépésimac niŋac ewa hiawac ai buŋa imi qenéŋec.

¹⁷ Imuac ni Kristo Yesuac qeriaiguc Anutuac ai imuac nimba ni imi eebipinaguc wanzua.

¹⁸ Ni iwawai tosara niŋac ménda zémanj, néŋ ac yomuac sac porinŋa qahac zéwa niŋgic; Yesu Kristonénj baera baera ic embac welenj qéénécmiwa ninŋtoho wammu niŋac ni népésiŋu acna zéma wawaŋ memena zéma

¹⁹ asé kiwi kuhaguc zéma haka welicwelicgia zéma Anutuac Uŋa téréyawac kuhaiguc ai meyi. Imuhuc wamma Yerusalemnec Ilurikon ama areŋa yanda séc buŋa suruc hiabia imi zéau énécmiyi.

²⁰ Waŋu ai ic ménjac ai qambaŋaiguc ai mema nambiac zéma osima bec Kristoac qara qacma keczu baec imuaru imi buŋa suruc ménda zéau énécmimanj zéma niŋseliyi.

²¹ Kiwi ménj yomuhuc ooyawac hezac; Ic embac tosara Miŋ Kewuninawac buŋa suruc ménda énézégic niŋgic imi enenj hémmu. Waŋu ménda niŋgic imi enenj niŋasarimu.

²² Hénia imuac niŋac mia onac muru hamanj zé waŋanzua. Waŋu hatac sasala héziggé nénéŋa waŋec.

Paulonénj Roma ama areŋa yanda ogicma Spein ama yandaiguc kemmanj zé keŋec.

²³ Waŋu deguc imi yomuaru ai memeyawac ama baec ménj ménda hezac. Waŋu yawuŋ sasala érékecma deguc ini inicmanj zé siŋna henéŋecac henénzac.

²⁴ Spein baeciguc kemmanj zé kemma onac baec ogicma kemmanj nalé imuaru inicba niŋguc tacgic sécgénénj duŋa enenj mia méra némma baec imuaru méli némmu niŋac waŋanzua.

²⁵ Wanju deguc imi Anutuac ic embac téréya welen qeénécmimanj zé Yerusalem kenza.

²⁶ Imi mia Makedonia zéma Akaia ic embac ienenj ic embac téréya Yerusalem keczu ionac sugcina igucnec ic maqeqeya ionac ninjac wamma ewa hiawac iwawai haigic imi mema kenj énécmimanj ninjac kenza.

²⁷ Ienenj imi ségiségi wamma imuhuc wanjic néj taségina imuhuc melen énécmimuac hezac. Baera baera ic embac imi iwawai téréya méndénj énécmiyu késa keczuiguc baecac iwawai mema Yuda ic welen qeénécmimu iminénj haka dindinjan wanzac.

²⁸ Imuac mia nenj ai imi metecgéma héla yomi nenaoc héipuc wamma méraginaiguc haimaguc onac muru hama inimaguc duja imuacnec Spein baec yandaiguc kemmanj.

²⁹ Nenj onac muru hamanj imuaru Kristoac mozoc kuaya qeqeya mema hamanj imi ni ninza.

Eneya méra mima Anutu zéwelec wammimu ninj énézégyc.

³⁰ Ala hécna, ni Minj Kewunina Yesu Kristoac ninjac zéma Uja téréyawac ewa sinj ninjac wamma zénañgé énécmizua; Niguc momacnec seliseli wamma zéwelecginaiguc nuac ninj Anutu yomuhuc zéwelecmmu;

³¹ Yuda baeciguc ic tosa nintho ménda wamma keczu ionac méragina igucnec metecgé némmac. Wanju Yerusalemiguc welen qeénécmiwa ic embac téréya enenj ninjic hia wammac.

³² Wanju Anutuac ewa sinj heyu ségiségi wamma onac muru hama iniguc momacnec tachiarumanj ninjac zéwelecmu.

³³ Luae minjina Anutunénj momac yanda iniguc kecmac. Hélaecnec!

16

Pauloac yaizézé ac.

¹ Ni Kenkerea hénarinj ionac ai embac kecanzac embac naujnina Foibe iwac mia héipuc wammima énézézua.

² Embac yomi mia ic embac sasala zéma ni momacnec méra nénécmianzac. Imuac mia ini imi Minjinawac qeriaiguc haka soroc ic embac téréya ionac wanj énécmimia séciguc i héihéré mimu. Wanju iwawai ménj ninjac horu méra mimu.

³ Wanju yaizézé acna Kristo Yesuac qeriaiguc nuac ai momac éréhécn Priska* zéma Akila iorac érézému.

⁴ Ierenj imi nuac ninjac wamma kekecgira momacnec zéraiguc haiyoc. Nenjec qahac, néj hénarinj baera baera keczu imi enenj imuhucyanec iorac ninjac ewa hia ac érézéu.

⁵ Wanju yaizézé acna imi hénarinj iorac amaiguc tocgéanzu i momacnec énézému. Ala sorocna Epaineto yaizézé acna ézému. Ic imi mia Asia baeciguc Yesuac muru héla gocmia mérérawac hicnjiyecac keczac.

⁶ Onac ninjac wamma ai kunenj yanda meyec Maria iwac acguc yaizézé acna ézému.

⁷ Nuac sac tasé éréhécn, hésa ic momac éréhécn, Androniko zéma Yunia iorac mia yaizézé acna érézému. Yesuac Méliméli ic ienenj acguc qac bujagira ninzu. Wanju ierenj imi ni Yesu ménda nimmiwanec walac ninjéngéma Kristoac qeriaiguc kecanzaoc.

* 16:3: Me Priskila.

⁸ Waŋu Yesuac qeriaiguc ala sorocna keczac Ampiliato iwac imuhucyanec yaizézé acna ézému.

⁹ Waŋu Kristoac qeriaiguc ai momacna Urbano zéma ala sorocna Sitaki iorac acguc yaizézé acna érézému.

¹⁰ Waŋu Kristoac qeriaiguc manam batuciguc naŋseliyu ninzénge mini keczac Apele i zéma Aristobulo iwac ama qeriawac arenhéra ionac mia yai zézéna énézému.

¹¹ Waŋu sac kiticna Herodion yaizézé acna ézému. Waŋu Narikiso ama qeriawac arenhéra ionac imuhucnec yaizézé acna énézému.

¹² Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ai kuney meyc Tirifaina zéma Tirifosa iorac acguc yaizézé acna érézému. Waŋu Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ai kuney yanda meyc Peasi iwac mia yaizézé acna ézému.

¹³ Miŋ Kewuninawac qeriaiguc gésimimia waŋec Rufu zéma iwac nenɣocyaguc yaizézé acna érézému. Iwac nenɣocyanén ni momacnec nenɣoc waŋ nénec.

¹⁴ Asin̄krito zéma Filegon zéma Hereme zéma Patoroba zéma Herema zéma dactmuna en̄awu momacnec keczu ionac yaizézé acna énézému.

¹⁵ Filologo zéma Yulia zéma Nirea zéma iwac nauŋa zéma Olimpa zéma ic embac téreya iniguc keczu ionac mia yaizézé acna énézému.

¹⁶ Ini imi haka téreyaiguc kiricne amuma yaizézé ac waŋamumu. Kristoac henaorin̄ moczon̄ yandanén̄ yaizézé ac énézézu.

Tiliŋtilin̄ ic ikora ionac bianaŋac ara zéyec.

¹⁷ Dactmuna hécna ni selianec zénaŋgé énécmizua. Paken̄ ac nin̄aren̄géic imi hén̄ara mema héndén̄ héndén̄ac yaré mihicn̄ianzu imi onac galen̄ mema hén̄acgina memu.

¹⁸ Ic embac imuhuya imi Min̄nina Kristo ménda welen̄ qemianzu, nén̄ en̄aŋ kerac tomen̄gina welen̄ qeamuma ac haléc zéma ac ikoranén̄ ic embac ewa éréhécménda wamma kecanzu imi ikoc waŋ énécmianzu.

¹⁹ Onac nin̄tohotoho hakaginawac suruc buŋa imi zégic nin̄an̄zin̄. Imuac ni onac nin̄ wamma ségiségi waŋan̄zua. Waŋu enen̄ haka hia biaiguc imi nin̄tegic qin̄tegic ginaguc wammu, nén̄ haka biriaiguc imi képésic qahac kecmu nin̄ac waŋzua.

²⁰ Luac min̄ina Anutunén̄ Biri min̄ina imi hén̄agina duandiaiguc oporu tizizamu. Miŋ Kewunina Kristo Yesuac ewa hianén̄ iniguc hemac.

Paken̄ ac tectecgia.

²¹ Ai momacna Timoteo zéma nuac taséhécmna Lukio zéma Yason zéma Sosipata ienen̄ imi onac yaizézé ac énézézu.

²² Pauloac méra mima kiwi yomi ozua ni Tetio acguc Miŋ Kewuninawac qeriaiguc onac yaizézé ac énézézu.

²³ Waŋu ni zéma henaorin̄ moczon̄ ninicgalen̄ wamma keczac ama min̄ina Gaio i acguc onac yaizézé ac énézézac. Waŋu ama aren̄a yanda yomuac soukiwa galen̄ Erasito zéma ic muna Kuato ieren̄ acguc yaizézé ac énézézac.

²⁴ (Min̄nina Yesu Kristoac ewa hianén̄ onac muru hemac. Hélaacnec!)*

²⁵ (25a) Buŋa suruc zéma Yesu Kristo zéauau imuac ai buŋana imi nalé hénihénia igucnec san̄gima heyec.

† 16:24: Kiwi tosaraiguc; Kemban̄a yomi ménda hezac.

²⁶ Heyu deguc imi usuya aunénécmiyec. Waŋu Anutu heheseli miŋina iwac zézé selia imi niŋtohoma kua meme ic ieneŋ kiwi onénécmiyec. Waŋu kiwi iminénec baera baera ic embac ieneŋ niŋzénngéma niŋtohomu niŋac ac saŋa mewinini nénécmiyec. Waŋu ac saŋa imuac séciguc hiçŋiyec buŋa suruc hiabia iminén ^(25b) ini efeŋianec meseli énécmimacac séc wanzac.

²⁷ Nindac qindac Anutu iwac muru mia Yesu Kristoac murunec qac buŋanén heheseli hema emma hemac. Hélacnec!

1 Korinti

Yai zézé ac.

¹ Anutuac ewa siñ niñac Kristo Yesuac méliméli ic wammañ niñac héihéré nénéña ni Paulo zéma neñaj dacmunanina Sositene nerenj imi

² Korinti ama areña yandaiguc Anutuac hénaoñ, Kristo Yesuac qeriaiguc météré énécmimia, ic embac téréya zéénécmimia ini zéma baera baera séc, neñaj Miñ Kewu, onac zéma nonac Miñ Kewu Kristo Yesuac qac buñaya qac héhélima kecanzu momac yanda onac muru momacnec oénécmizic.

³ Mañgocnina Anutu zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenénj he énécmima kecmac.

Ewa hia ac.

⁴⁻⁶ Kristoac héipuc wamma zéyiñ ackuazéc iminéñ kekecginaiguc seligima heyec. Heyu iwac qeriaiguc ai memeac buña zéma zéauauac kuha zéma niniña imuhucya moczoñ yanda énécmiyu sécgé énécmima hezac. Heyu Kristo Yesuac qeriaiguc onac buña qeénécmiyec Anutuac ewa hiawac buña imuac niñac wamma ni nalé séc onac niñ wamma Anutu ewa hia ac ézéanzua.

⁷ Hénia imuac niñac ini qeri uñawac sese méñac méñ météqététañ ménda wamma késa kecma Miñ Kewunina Kristo Yesunénj winiñu haénécmimac niñ mambéc kecanzu.

⁸ Anutunénj Miñ Kewunina Yesu Kristoac hahayawac naléiguc képésic qahac solaña nammu niñac meseli énécmiyunec kecgic nalé tetecgia hamac.

⁹ Anutu imi méñzé méñzéya qahac, inénj mia ini naña Miñ Kewunina Kristo Yesuguc ala kekec wammu niñac unuruyec.

Hénaoñ enej héndénamuma kecgic Paulonénj ac wañ énécmiyec.

¹⁰ Imuac bec, Dacmuna hécna, ni Miñ Kewunina Yesu Kristoac qaciguc zéwelec énécmizua. Ini ac zéwiñ zé hénia momacnec zému. Imuhuc wamma sugcnaiguc héndénj qéndénj qahac, néñ ewa momaciguc zéma ewa siñ momaciguc toroqe amuma kecmu.

¹¹ Dacmuna hécna, sugcnaiguc ac zéenj zémaya hicñiyec hezac imi Koloeac hénia géséhéra ienenj zégic niñj.

¹² Ni ac imi hénia yomuhuc niñac zézua; Ini enac enac yomuhuc zéanzu; Ni imi Pauloac ic. Ni imi Apoloac ic. Ni imi Kefawac* ic. Ni imi Kristoac ic.

¹³ Ini ningic, Kristonénj téma sasala wamma keczu me? Paulo neñ onac niñac wamma ic héñgenja wéndaraiguc humuyi me? Wañu ini Paulo nuac qacnaiguc doku naecgic me?†

¹⁴ Ni nenaoc Krispo zéma Gaio iorac sac doku naec érécmima tosara doku ménda naec énécmiyi. Wañu imuac mia deguc nimba hia wañu, Anutu ewa hia ac ézézua.

¹⁵ Méñnéñ méñ ini nuac qacnaiguc doku naec énécmimia zéwu niñac imuhuc ninzua.

* **1:12:** Kefa imi Aram ac, Petero imi Girik ac, héniaigira momacguc, neñaj aciguc baña zézéya.

† **1:13:** Me kembangan 15 imuaru imuhucyanec.

16 (Munguc nimba Sitefana iwac héná géséhéra imi acguc doku naec énécmiyi. Wañu tosia méñac méñ doku naec énécmiyi me qahac imi ménda ninzua.)

17 Kristonéñ méli néñec imi ic doku naec énécmimanñ ninjac qahac, néñ buña suruc hiabia énézémanñ ninjac. Imuac mia, Kristoac ic héñgeña wéndara imi enomia wambac ninjac zéma, nena ninjtegit qinjtegit acnanéñ ménda énézéanzua.

Kristo imi Anutuac Kuha zéma ninjtegit qinjtegit acya wanzac.

18 Imi mia hénia yomuhuc ninjac imuhuc wañanzua; Ic héñgeña wéndarawac buña suruc imi humucac héná tianzu ionac muru imi ac qelaña wanzac, néñ kekec héná nénécmiyu angén tima kecanziñ nonac muru imi Anutuac kuha wañanzac.

19 Imuac mia ac kiwi méñ ooyawac hezac imuaru Anutunéñ yomuhuc zézac; Ni ic ninjtegit qinjtegit ginaguc ionac ninjtegit qinjtegit ac imi qewa qahac wandacmac, wañu ninññ asac asariginaguc ionac ninññ asac asarigina imi qewa madacmac.*

20 Ninjtegit qinjtegit ic imi dimia? Kiwi ic imi dimia? Nalé yomuac zézé ic imi dimia? Anutunéñ baec yomuac ninjtegit qinjtegit ac imi qeyu qelaña ménda wandaczac me?

21 Anutuac ninjtegit qinjtegit ac imi mia baec ic enañ ninjtegit qinjtegitginanéñ ninasarimuac séc qahac. Imuac mia, Anutunéñ buña suruc zéauauya imi héná qelañaiguc haima ninzén ninzén ic kekec héná mihicñi énécmimanñ zé nimma ségiségi wañec.

22 Yuda ic eneñ sésécac kiwi méréra ninjac zéwelec wañgic. Girik ic ieneñ ninjtegit qinjtegit ac hénia hénia imuac ninjkewu wañanzu.

23 Néñ nini imi ic héñgeña wéndaraiguc birinñéñ qegic humuyec Kristo i zéau énécmianziñ. Wañu héná imuac Yuda ic ieneñ ninñgic hoc ésécnecc hewétéccgé énécmianzac. Wañu ic enia ionac muru imi, héná qelaña ésécnecc wañanzac.

24 Wañu Yuda ic zéma Girik ic momacnecc, héihéré énécmimia ionac muru imi Kristonéñ Anutuac kuc zéma Anutuac ninjtegit qinjtegitcya wañanzac.

25 Imi mia hénia yomuac ninjac; Anutuac qelañanéñ baec ic ionac ninjtegit qinjtegit imi ogicma eneña wañanzac. Wañu Anutuac bébélacgianéñ baec ic ionac kucgina ogicma selia wañanzac.

26 Dacmuna hécna, imuac mia nanangina dimuhucyanec unuruyec imi hémma ninjtegitcic. Séwiac hénaiugc namma zéni, sugcinaiguc ninjtegit qinjtegit ic sasala qahac. Wañu kucginaguc acguc sasala qahac. Wañu ic eneña tuñ yanda igucnecc hicñihicñiya sasala qahac.

27 Wañu Anutunéñ baecac qelaña énépésima ninjtegit qinjtegit ic gamu qeqe mihicñi énécmianzac. Wañu baecac bébélacgia énépésima ic kucginaguc imi gamu qeqe mihicñi énécmianzac.

28 Anutunéñ baec yomuac ic mamaya zéma nenesic ic zéma ic maqeqeya imuhucya énépésima ic tosara imuhucyanec qahac imi wai énécmianzac.

29 Imi mia baec ic méñnéñ méñ Anutuac kiwaiguc séwi eneñ wambac ninjac imuhuc wañanzac.

30 Ini imi ninjtegit qinjtegitcina zéma haka solañanina zéma météréacc buñanina zéma boñ héréhéréacc miñina Kristo Anutuac murunec hahaya iwac qeriaiguc Anutuac murunec hicñima kecanzu.

* 1:19: Yes 29:14

³¹ Imi mia ac ooyawac hezac séc ic méhñéñ mepé qepési ac mén zéman zé Min Kewuac qeriaiguc zému niñac imuhuc wan nénécmiyec.†

2

Kristo ic héngénja wéndaraiguc humuyec imuac bunja zéauauya.

¹ Dacmuna hécna ni onaru hama Anutuac ackuazéc énézéyi* nalé imuaru nena acna me nena niñtegic qinñtegicna mezeric qezeric wamma ménda énézéyi.

² Imi mia ni suginaiguc kecma iwawai tosara qahac, néñ Yesu Kristo zéma birinñéñ qegic ic héngénja wéndaraiguc humuyec imuacnec sac niñarenégéman zé niñseliyac imuhuc wanj.

³ Wanu suginaiguc bébélacgia wamma bac yandi yandi wamma zénén hiri hiri wamma ker.

⁴ Wanu ac zézéna zéma ackuazéc zéauauiguc imi nalé yomuac niñtegic qinñtegic ac méra qemimiawac séhanén ménda nanjéma zéyi, néñ Uña Teréyawac winiwininiya zéma iwac kuhaguc énézéyi.

⁵ Imi mia onac ninzén ninzénjinanén ic onac niñtegic qinñtegic aciguc qahac, néñ Anutuac kuciguc sac héiseligima hemac niñ imuhuc wanj.

Niñtegic qinñtegic héla Anutu arunec hahaya.

⁶ Wanu nini imi yandima ninzén ninzén ic héla wamma keczu ionac suginaiguc imi niñtegic qinñtegic acwac zéanzin. Wanu imi mia baec yomuac niñtegic qinñtegic zéma baec yomuac galen ionac niñtegic qinñtegicgina qahac, néñ

⁷ Anutuac niñtegic qinñtegic sasangia imuac zéanzin. Imi mia musangéyu heyec, néñ Anutunén neñan edamu niñac wamma baec kurumen ménda hicñiyocnec nalé hama keñec imuaru zéseliyu heyec imi mia.

⁸ Niñtegic qinñtegic imi mia baecac galen suginaiguc méhñéñ mén ménda niñtegirec. Niñtegicbunec imi Min Kewunina edamuyaguc imi ic héngénja wéndaraiguc ménda qewunec.

⁹ Imi mia ac kiwi mén yomuhuc ooyawac hezac ésécnec; Anutunén sin nimmianzu ionac niñac wamma némária mén walac mezerirecac hezac imi kicnéñ ménda héhéña, gezacnéñ ménda niniña, wanu baec ic méñac ewa qeri méhñéñ ménda niñtegic qinñtegira wanzac.

¹⁰ Wanu imuhucya imi Anutunén ionac qahac, néñ nonac muru Uña Téréyanénec mewinini nénécmiyec. Uña Téréya imi mia iwawai moczon niñtegicma Anutuac niniñ qeyu hingac hingarawac séc niñtegicanzac.

¹¹ Ic méñac hénia imi tosara qahac, néñ uñaya qeriaiguc keczac imi sac ninzac. Hénia imuhucyanec Anutuac hénia imi acguc tosara qahac, néñ Anutuac Uñanén sac ninzac.

¹² Nini imi baecac uña imi ménda meyiñ, néñ nini sese Anutunén ewa hiawac nénécmiyec imi niñtegicbiñ niñac Uña Téréya Anutu arunec hahaya imi mema kecziñ.

† 1:31: Yer 9:24, Ac yomuac hénia imi iwawai tosara niñac mepé qepési ménda wambiñ, néñ Min Kewu nimmizñ imuac meyacma zéwiñac hezac. * 2:1: Kiwi méraginanén ooya tosaraiguc; Ni Anutuac ac sanja zéau énécmiyi.

¹³ Nini imuac mia zéauma baec icac nintegic qintegicnéñ ku nénécmimia imuacnec ménda mema zéanzin, néñ Uña téréyanén ku nénécmiyec imuacnec mema zéanzin. Iwawai Uña téréyawac murunec hahaya imi Uña téréyawac sesenén méra nénécmiyu nintegicanzin.

¹⁴ Séwiac sinjiguc kecanzac imuhucyanén iwawai Anutuac Uña téréyawac sese imuac ninu qelana tanec wanu, ménda angétianzac. Iwawai imuhucya imi Uñaguc ningésimacac séc, imuac ninac ic imuhucyanén méndagucnec nintegicanzac.

¹⁵ Ic Uña téréyagucnéñ iwawai Anutu arunec hahaya imi moczon hia ningésima angétianzac, néñ enjeya imi gésigési aciguc ménda opocgic enjanzac.

¹⁶ Mérénén Min Kewuac ewa sin nintegicma hia kumimac me?✧ Wanu nenjar imi Kristoac ewa sin imi angétima keczin.

3

Korinti hénorin imi héndénamuma kecgic.

¹ Dacmuna hécna ni ic embac Uña téréyaginaguc énézéanzua ésécnec onac énézéman zé osizua. Imuac séwiguc kekec zéma Kristoac kokochéra énézéanzua ésécnec énézéua.

² Ini nene selia nemuac séc qahac kecanjic imuac ninac ni nene selia ménda gumu énécmima namunec gumu énécmianji. Deguc imuhucyanec séha ménda seligima kecanzu.

³ Sugcinaiguc nimbupuc wanamuma méndén amuma euqac wamma kecanzu imuac nin, ini éréma kecma deguc acguc séwiac sinjiguc kecanzu. Haka imuhucyawac wamma dimuhuc nini baec icac haka ménda nintohoanzin hia zéwunec? Imi osiosiya.

⁴ Ic méñnéñ ni Pauloac ic, duña ic méñnéñ ni Apoloac ic zéanzu. Imuac ini baec ic zéma ic enomia ménda keczu me?

⁵ Imuhuc wankeczuiguc qesiénécmiwa acna melenjic. Apolo imi méré, néñ Paulo ni imi méré? Niri imi Min Kewuninanén sécnira ai buña qenércmiyu welen qeqe sac kecma méra énécmizic ini Min Kewu ninzégéma keczu.

⁶ Ni héihimic wamba Apolo imi weric héwiñ ai meyec.* Wanu Anutunén meyandi énécmiyec.

⁷ Imuac héihimic wawana me weric héwiñ wawana imi enomia zézéya, néñ meyandiyec Anutu iwac sac ningic enjéna wammac.

⁸ Héihimic wawana zéma weric héwiñ wawana imi sécgira momacguc, ai meanzaoc séc ekac ekac boña érécmiyu memaocac hezac.

⁹ Niri imi Anutuac mérahéréra wamma i guc momacnec ai meanzin, néñ ini imi Anutuac nene ai zéma Anutuac ama wanzu.

¹⁰ Ewa hiawac buña nuac néñec séc meriqe ic nintegic qintegicyaguc ésécnec neñ ama baecya mindinjiwa tegéyu, tosránén imuac qahaiguc ama miyacgéanzu. Wanu ama memu imi enen dimuhuc mewin imuac dindinanec ningésimu.

¹¹ Baec qambaña neñ héimindinjiwa hezac imi mia Yesu Kristo, imuac méñnéñ méñ imi waima méñac héimindinji wammuac séc qahac.

✧ 2:16: Yes 40:13 * 3:6: Girik aciguc; doku haimiyec.

¹² Wanju baec qambaŋa imuac qahaiguc goli me siliwa me hoc eeyaguc me ic hésa me ic haréŋa me tomocnéŋ memuiguc,

¹³ kecma imuac hénia imi nalé yandanén hama mewininiyu hicŋitegimac. Nalé imuaru imi geric béləŋ yandanén onoma aigina dimuhuc megic imuac hénia imi measarimac.

¹⁴ Méŋac méŋ gericnéŋ zebipiyu solanəŋec heyu bakia hia memu, néŋ

¹⁵ méŋac méŋ gericnéŋ zema zedaru amaya qahac wammaciguc, eŋeya imi goiya héima aŋgén ŋimimac, néŋ geric igucnec metec metecgia tanec wammac.

¹⁶ Ini Anutuac ocmuŋ téréya keczu imi zéma Anutuac Uŋa téréyanén qeriginaiguc tacyac wanəŋzac imi ini ménda niŋyacgézu me?

¹⁷ Anutuac ama imi téréya, imuac mia méŋnéŋ méŋ Anutuac ocmuŋ téréya imi mebirimac imi Anutunén ic imi auyu qahac wammac. Ini imi ocmuŋ téréya wanžu.

¹⁸ Ini ikoc ménda wanəŋmumu. Onarunec méŋnéŋ eŋeya niŋac niŋu baec yomuac naléyaiguc niŋtegic qinŋtegic ic wanzaciguc, memaamuma qelaŋa wammac. Walac imuhuc wammaguc niŋtegic qinŋtegic ic héla wammacac hezac.

¹⁹ Baecac niŋtegic qinŋtegic imi Anutuac muru qelaŋa tanec wanzac. Ac méŋ yomuhuc ooyawac hezac imuac niŋac imuhuc zézu;✱ Inén niŋtegic qinŋtegic ic imi eŋaŋ haka diwi qiwiliŋa iminén bétac ésécnec haima énépésianzac.

²⁰ Méŋ imi yomuhuc, Miŋ Kewunén niŋtegic qinŋtegic ic ionac niniŋ imuac niŋu haréŋa tanec wanəŋzac.✱

²¹ Iwawai moczoŋ yanda imi onac buŋa kecénécŋmizac, imuac niŋac baec ic onac niŋgic mepé qepésiginaguc ménda wammac.

²² Paulo me Apolo me Kefa me baec kurumeŋ me kekec me humuc me deguc kekera me biaŋ hahaya imi moczoŋ onac buŋa.

²³ Wanju ini imi Kristoac buŋa, Kristo inén Anutuac buŋa wanzac.

4

Yesuac Méliméli ic ionac welen qeŋe ai.

¹ Ini nonac niŋac niŋgic Kristoac welen qeŋe ic zéma Anutuac ac saŋa imuac ai ic wambinjac hezac.

² Wanju ai buŋa kesa keczu imi eneŋ ai imuac niŋkumuma keŋhéi haheígina qahac memuac hezac.

³ Wanju ini me tosara nuac zégési néŋaŋgic imuac nimba héla yanda ménda wanzac. Ni nenaoc acguc nena ménda zétecgé amuanzua.

⁴ Ni képésicna méŋ ménda niŋtegicanzua, néŋ hakana imuhucya niŋac ic solaŋa zénénéŋa ménda hezac. Wanju hia zétecgé némmacac hezac imi Miŋ Kewunina momacguc sac keczac.

⁵ Imuac nalé yanda imi ménda hayunec, Miŋ Kewunén ménda hayunec imi méŋnéŋ méŋ ic embac tosara ménda zégési énécmimu. Inén hama siŋi tunumaŋiguc musaŋ gégéya imi mewininima ewa qeriginaiguc ewa siŋ hezac imi mewininimac. Nalé imuaru Anutunén ic embac eŋac eŋac mepési énécmiyu aŋgétimu.

6 Ninzénj ninzénj dacmuna héčna, eñaoc keñkésa hakésa ménda wamma séwi enej ménda wammu niñac, ini ac ooyawac hezac imuac sénganjeniguc ménda logima mamu zézéya imi nonac murunec nimma niñarenjému niñac, ni méra énécmimanj zé ni zéma Apolo nekanj suruc wamma séséc acwac wañ énécmizua.

7 Méréénj gési énécmima meyac énécmiyu séwi enej wañkeczu? Wañu iwawai he énécmizac imuarunec ménda énécmimia méjnénj méj hezac me? Qahacgucnec, moczoñ énécmiyu késa kecma dimuhuc hénihénia igucnec enañ buñawac heyecac ésécnec séwi enej wañkeczu?

8 Ini mia bec tomenj qeque wañkeczu. Bec mérianj yandaguc wañkeczu. Nini qahaciguc enacnec kecma ic kewu bec wañkeczu. Nini imi iniguc momacnec ic kewu héla wamma kecbiñ niñac ini bec ic kewu héla wamma kecbunec zéma ninziñ.

9 Ni nimba Anutunénj Yesuac Méliméli ic nini humucac buña zétecgé nénécmimia tanec tetcgiaiguc nonoporu mamayagina wanziñ. Wañu nini imi baec kurumeniguc kua meme uña zéma baec ic kicginaiguc ninicdesic wawañawac buña wanziñ.

10 Nini imi Kristoac niñac wamma ic qelaña wanziñ, néj ini imi Kristoac qeriaiguc ninjegic qinjegic ginaguc wanzu. Nini imi qeka meka wanziñ, néj ini imi kucginaguc wanzu. Ini imi eebipiginaguc wanzu, néj nini imi maqeqeya wanziñ.

11 Hama éréma deguc imuac sura séc nini imi yaka doku niñ humuma, séwi usu qahac nununesi wañ nénécmiyu kianj éséc kecanziñ.

12 Wañu méraninanénj ai réwéria meanziñ. Saec ac wañ nénécmigic mozoc ac wañ énécmianziñ. Wañu nununesi wañ nénécmigic bisiqaténj wañ énécmianziñ.

13 Wañu zébiri qébiri wañ nénécmigic ac bakia goigina héima wañ énécmianziñ. Érékecma deguc nini imi baec ic moczoñ yanda ionac nenesic tanec wamma keczin.

14 Ni gamu qeque wañ énécmimanj zé kiwi yomi ménda oénécmizua, néj onac mia nambérac sorochécna zéma nimma pakenj ac wañ énécmimanj zé oénécmizua.

15 Kristoac qeriaiguc kiwi ic imi kilenj keczu, néj sugcinaiguc hélacnec manjoc wañ énécmianzu imi sasala qahac. Wañu neñ imi Yesu Kristoac qeriaiguc buña suruc hiabia imi ku énécmima ini nena nambérac héčna ésécnec aži mema mihični énécmiyi.

16 Imuac ni zénañgé énécmizua. Wañanzua imuac séciguc méndacma wamma kecmu.

17 Ni hénia imuac niñac wamma mia Miñ Kewuac qeriaiguc nuac nañ sorocna wamma keczac Timoteo imi mélimiwa onac muru hazac. Wañu inénj mia Kristo Yesuac qeriaiguc haka wañanzua imi zéma baera baera lelecgéma hénaoñj ama séc emma ku énécmianzua imuac mia héiqeli énécmimac.

18 Onarunec tosiánénj ni onac muru ménda hamanj éséc nimma séwi enej wamma keczu,

19 (19a) néj Miñ Kewunénj niñu sécgéyu focdac onac muru hamanj.

20 Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi ac enomiaiguc ménda hezac, néj Uña téréyawac kuciguc hezac. (19b) Imuac niñac ni hama séwi enej ic

ionac inictegicma acgina qahac, nér kucginaguc me qahac imi inictegicman zé ninzua.

²¹ Ini dimuhuc wan énécmiman ninjac ninzu? Hihiloguc haman me goi héihéi zéma ewa bénzénér ewa qerinaiguc sécgénér haman?

5

Kaiseroac hakanér hénarín mebirí énécmiyec.

¹ Sugcinaiguc kaisero haka hezac zégic ninji. Wanu kaisero imuhucya imi ic enia ionac sugcinaiguc acguc ménda heheya. Ic méhnér eneya manogcyawac iniya wagicma i guc kecanzac imuac mia zézua.

² Wanu ini séwi enen wamma keczu. Haka imuac ewa biric ménda wanzu. Haka imuhuc wanec imi sugina igucnec nesigic kembacnec, nér imuhuc ménda wankeczu.

³ Ni séwinanér lakec kecza, nér qeri unananér iniguc kecma imuaru kecza séc, haka imi wanec i bec zétecgémizua.

⁴ Ini Min Kewu Yesuac qaraiguc azorogic imuaru, ni acguc unananér iniguc kecza. Min Kewunina Yesuac kuc acguc imuaru kecza.

⁵ Ic imi Biria mininawac mériaiguc waimimia wanec. Imi mia séwiya imi humuqai wammac, nér unaya imi Min Kewunina Yesuac nalé yandaiguc kecek mihicnjimac ninjac imuhuc wammimia wanec.

⁶ Séwi enen wananzu imi haka hiabia qahac. Yis komodianér falawa uha dokuyaguc imuac séc sécgéanzac imi ini ménda ninzu me?

⁷ Ini héní hénia igucnec yisginaguc qahac imuac deguc falawa uha qelia wambin zéma, yis wahala imi gilicig kendacmac. Naguc sacyaguc ogicma kenkenja, kendor imuac ramaya Kristonér doenina mema humuyec.

⁸ Imuac kendorac tacbin nin, yis wahala qahac, yis biria zéma kai ziliwenaguc qahac, samér hélé zéma solanja yisya qahac nema tacbin.

⁹ Kaisero ic iniguc mutu qutulan ménda wammu ninjac nuac kiwiiguc oénécmiyi,

¹⁰ nér ac imuac hénia imi baec yomuac kaisero ic me hémbaoc ic me senkowu ic me banarawac mepé qepési ic imi méndagucnec ala wamma kecnu ninjac ménda zéyi. Imuhuc wambin zé baec yomi waima ken humuni sécgémacac hezac imuac mia imuhuc zézua.

¹¹ Imuhuc qahac, nér deguc oénécmizua imi yomuhuc; Ninzén ninzén dacmuna kecjin zéanzu ionac sugcinaiguc méhnér mén kaisero me hémbaoc me banarawac mepé qepési wawaja me zébiri qébiri wawaja me doku seli nene ic me senkowu wawaja iniguc imi mutu qutulan ménda wamma yaka acguc momacnec ménda nemu.

¹² Ni ic enia keczu imi némaciguc zégési wan énécmiwinec? Imi osiosiya. Wanu hénarín enen sugcinaiguc imi ménda ninzési amumuac hezac me?

¹³ Séngagen ic imi Anutunér ninzési énécmimac, nér biria meme ic imi mia enen sugina igucnec nesimigic mama kemmac.

6

Hénarín sugcinaiguc tualefic hicnjiyu dimuhuc wammu.

¹ Onac muru méhnér alaya ménac képésic ac kesa kecmac imi météré ic ionac muru ménda zéhicnjima képésic ic ionac muru zéhicnjimac me?

² Métére icnéj baec ic zégési énécmimuac hezac imi ménda ninzu me? Baec séc ic embac moczoj zétécgé énécmimuac hezaciguc, ac ai efefiadac mén heyu hia ménda zétécgému me?

³ Neñaj imi kua meme uña zétécgéwiñac hezac imi ini ménda ninzu me? Imuac baecac ara efefia imi eñaoc hia niñgési wammuc hezac.*

⁴ Imuac, baecac kekeciguc ac mén hicñiyu ini ic mén hénaoñ sugginaiguc niñgic mamaya wanzac imuhucyanén ara imi zétécgémac niñac hia kumumu me qahac?†

⁵ Ni gamugina nimmu niñac ac imuhuc énézézua. Suggina igucnec ic mén niñtegic qñtegicyaguc dacmuna eñaj ac hia zétécgémacac séc mén méndagucnec kecénémizac me?

⁶ Dacmuna niñzén niñzégiraguc nér aciguc opocamuwic zé ic niñzén niñzégina qahac ionac muru hia kemmaoc me?

⁷ Ini eñawunec aciguc opoc amugic késpedesgina winiñu hicñitegiñec. Imuac hénia imi ini bec momacnec aciguc maunuyu gamu qeqeginaguc wandaczu. Nécwécgeña, késpedesgina eñ bisigic hia wambacnec. Wañu waigic ikoc icnéj iwawai onagiru hia wambacnec.

⁸ Imuhuc ménda wamma ini haka biria wañamuma ikoc wamma iwawai onagic amuanzu, nér imi enej mia eñaj niñzén niñzégac dacmuna hégina keczu.

⁹ Ic birianén Anutuac héngalen ama areña yanda imi mératéc ménda memuc hezac imi ini ménda ninzu? Ikoc wañ énécmiwu niñac, kaisero ic me, baniara mepé qepési ic me sasañgiaiguc eu iniñ hénia qelogilogi ic me, embac ala me ic alawac inichaoc wawaña me, icnéj ic alayaguc kaisero wawaña me,

¹⁰ kowu nene ic me hémbaoc ic me doku selinéj ewa soho wawaña me zébiri qébiri ic me diwi qiwiliñ ic imuhucyanén Anutuac héngalen ama areña yanda imi mératéc memuc séc qahac.

¹¹ Wañu sugginaiguc ic imuhucya kecgic, nér Miñ Kewu Yesu Kristoac qaraiguc neñaj Anutuac Uña Téréyanén zuac énécmima météré énécmima mesolañi énécmiyu keczu.

Qeri séwigina imi Anutuac buja.

¹² Ni haka sasalanec wamman zé hia wammanac hezac, nér wamman séc moczoj méra némmacac séc qahac. Haka sasalanec hia wammanac zénénéña, nér ni haka méñnéj mén ménda waiwa méra bawu nopocmac.

¹³ Nenenén tomenac wañu tomenén neneac wanzac, nér Anutunén imi moczoj metecgéyu qahac wammac. Séwinina imi kaiseroac ménda hezac, nér imi mia Miñ Kewuninawac heyu, Miñ Kewunina imi mia séwininawac galeñ kecanzac.

¹⁴ Anutunén Miñ Kewunina humuc igucnec meqeliyec. Wañu iwac kuhanén neñaj muñguc meqeli nénécmimac.

¹⁵ Séwigina imi Kristoac séwi tasia wanzac imi ménda ninzu? Wañu Kristoac séwi tasia iminén dimuhuc melenjic hénia yanda embacac séwi tasia wammac? Qahac téngén.

* **6:3:** Girik aciguc; Wañu baec yomuac ara némac niñac toroqema zéwiñnec? † **6:4:** Kiwi tosaraiguc; Hénaoñ sugginaiguc ic enomia mén hia kumumigic ara imuac zégésigési ic wammac.

¹⁶ Héna yanda embacguc toro qemaciguc i guc séwi momacguc wammao-cac hezac imi ménda ninzu? Yomuhuc ooyawac hezac; Éréhécnéj séwi momacguc wammaoc.✧

¹⁷ Imuac bec Miñ Kewuguc toroqemac imi i guc uña momacguc wamma kecmac.

¹⁸ Kaisero haka imuac qizizingéma kecmu. Képésic warjanzu sasala imi séwi busuninawac sénganjen hezac, néj kaisero icnéj enjeya séwiac képésic wanzac.

¹⁹ Wanju séwigena imi enac enac qeriginaiguc kecanzac Uña téréya Anutuac murunec hahaya iwac ocmuñ téréya wanzac imi ménda ninzu? Ini imi séwiginawac miñina qahac.

²⁰ Ini imi bonhéregina meénécimimia wanzac. Imuac séwiginanéj Anutu ee héihéi wammimu.

7

3ammaréj memecac héna ac.

¹ Acgina kiwiiguc oma néngic imuac zéwa ningic; Ic méjnéj embac ménda mema kecmac imi hia,

² néj kaiseroac manam batuc hezac, imuac niñ ic séc embac mema kecmu. Wanju embac séc ic mema kecmu.

³ Wanju icnéj enjeya séwiya imi iniña ménda angénj timimac. Embac acguc euya imuhucnec ménda wammimac.

⁴ Iniña imi enjeya séwiyawac miñ manqocya qahac, néj euyanénj imuac miñina wanzac. Euya imuhucyanec enjeya séwiyawac miñ manqocya qahac, néj iniñanéj imuac miñina wanzac.

⁵ Enañ séwigena iniñgina me euginawac en ménda angénj tiénécmicigic. Zéwelec welecac efima nalé titiña mihicniwiñ niñac walac zéeminiñ wamma imuhuc wanqic tecgéyu munguc toroqe amumu iminénj hia wammac. Enañ ewa singina helanži amugic, Biria miñinanénj batucgé énécmiwac niñac.

⁶ Wanju ac imi qenanqé wamma zézua, néj ménda zéseli énécmizua.

⁷ Ic moczoñnec ni ésécnec wamma kecmu niñac wanzua. Néj icya icya enjeya sese Anutuac murunec hahaya késa keczac. Méjnéj méñac késa keru méjnéj méñac késa keczac.

⁸ Ic embac ménda meamuma kecanzu zéma embac malé ionac mia yomuhuc zézua; Ilenéj ni éséc kecgc hia wammac.

⁹ Enj kecgc séwiac singinanénj geric bélanja ésécnec onoyu hiabia qahac wammac. Sécgina imuhuc wanzaciguc eu iniñ meamuma kecgc sécgémac. Imuac niñac séwiac singina helanži amuwijnac séc qahac wanju ic embac meamuma kecmu.

¹⁰ 3ammaréj meamuma keczu onac mia yomuhuc zéseli énécmizua; (Zézé seli ac yomi nuarunec qahac néj Miñ Kewuarunec.) Embac imi icyawac murunec waimimia ménda wammac.

¹¹ (Néj waimimia wammaciguc ic méj ménda mema enj kecmac me euyawac muru munguc luae mihicni mimia wanju toroqemac.) Wanju icnéj imuhucyanec iniña ménda waimimac.

¹² Ac yomi mia tosia ionac énézézua; (Wanju ac yomi nuarunec, néj Miñ Kewuarunec qahac.) Ninzénj ninzénj dacmuna méñac muru iniña méj Miñ

Kewu ménda ninzénngéma kecma euyaguc momacnec kecmac niŋ ewa siŋ hemiyu iniŋa imi ménda waimimac.

13 Waŋu embac méŋac muru euya ménŋ Miŋ Kewu ménda ninzénngéma kecma iniŋaguc kecmari zé ewa siŋ hemiyu euya imi ménda waimimac.

14 Euya Miŋ Kewu ménda ninzénngéma keczac imi iniŋawac ninzén ninzénanén métérémmimac. Waŋu iniŋa ménda ninzénngéma keczac imi euyawac ninzén ninzénanén métérémmimac. Qahac wambacnec nambérac hécgina acguc solari ménda wambunec, néŋ deguc solari kecgic nambérac hécgina imuhucyanec solari keczu.

15 Néŋ ménda ninzénngéma kecanzu ionac suginaiguc eu iniŋ méŋnéŋ wai amumaociguc wai érécmigic imuhuc wammaoc. Ic me embac imuhucya imi zézé seli iminén ménda ziki énécmizac. Néŋ ini imi Anutunén luaeguc héihéré énécmiyec.

16 Imi mia embac gi Anutunén euga kecec héla mihicni mimac me qahac imi ménda ninzaŋ. Ic gi imuhucyanec Anutunén iniŋa kecec héla mihicni mimac me qahac imi ménda ninzaŋ. Imuac siŋginawac ménda wammu.

17 Néŋ Miŋ Kewunén icya embacya séc ewa hiawac buŋa méndén énécmiyec imuac séciguc héna imuac me imuac unuruyec séc téŋgén méndacma wammu. Ni hénaoriŋ ama séc imuhuc zéseli énécmianzua.

18 Séwiiguc séwi tasé heric heriraguc keru Miŋ Kewunén hérémিয়eciguc séwi tasé hericheric haka waimac niŋ ménda zénaŋgémimu. Waŋu séwi tasé hericheric qahac keru Miŋ Kewunén hérémিয়eciguc séwi tasé hericheric memac niŋ ménda zénaŋgémimu.

19 Séwi tasé herichericguc kecec me séwi tasé hericheric qahac kecec iminén héla qahac, Anutuac héna acwac niŋtohoma kecec iminén mia héla wanzac.

20 Imuac niŋ nanari imuaru me imuaru naŋu Miŋ Kewunén héihéré mийeciguc nanari imuacnec naŋkecmac.

21 Gi welenŋ qeŋe kecnanec héihéré géŋeciguc niŋna iminén réwériga ménda wammac. Waŋu kecec ziki sipacya qahac mihicniwésémaŋ imuac héna ménŋ béréŋgé géŋu efima kecec ziki sipacya qahac imi hia mihicniwésémaŋ.

22 Welenŋ qeŋe ic kerunec Miŋ Kewuac qeriaiguc héihéré mimia wanzac imi welenŋ qeŋe keczac, néŋ deguc Miŋ Kewuac buŋa wamma keczac. Héna imuhucyanec miŋ maŋgoc kerunec héihéré mimia waŋec imi miŋ maŋgoc wanzac, néŋ Kristoac welenŋ qeŋe ic waŋecac keczac.

23 Ini bec boŋgina memeya imuac niŋ ic onac welenŋ qeŋe ménda kecmu.

24 Dacmuna hécna, méŋnéŋ ménŋ héihéré mimia waŋec nalé imuaru areŋ ménŋac ménŋ naŋkerek areŋ imuarunec namma Anutuguc momacnec kecmac.

*Embac serari zéma embac
malé ionac pakeŋ ac.*

25 Embac serari ionac Miŋ Kewuac ackuazéc ménŋ ménda késa keczua. Waŋu Miŋ Kewunén ewa biric niŋnéŋu ménzé ménzéna qahac kecanzua nenaoc mia nena niniŋawac zéwa niŋgic.

26 Neŋ nimba nalé zéra waiyayaguc yomuac niŋac ic méŋnéŋ kecanzac imuhucyanec kecmac iminén hia wammac.

²⁷ Imuac gi embacgaguc dérécgê érécmimiawac keczaociguc ménda waiwésémanj. Wanju gi embac qahac solanjanec keczanjiguc embac memanj zé ménda nimbésémanj.

²⁸ Embac memanj zé mewésémanjiguc iminéj kápésic ménda wammac. Wanju embac seranja méjnénj ic memaciguc imi aguc kápésic ménda wammac. Wanju imuhucya ienenj kekecginaiguc yéwéri sasala mihicnjimu. Imuac ninj ni anjénj tiénécmimanj zé imuhuc zézua.

²⁹ Alahécna ac yomi zéwa ninjic; Nalé meducnjyu hotonjadac hezac, imuac ninj ic tosara embacginaguc ienenj embac qahac ésécnec kecmu.

³⁰ Wanju siacanzu imi enenj zésiacgina qahac ésécnec kecmu. Wanju ségiségi wanjanzu imi enenj ségiségigina qahac ésécnec kecmu. Wanju iwawai boj meanzu imi enenj iwawaigina qahac ésécnec kecmu.

³¹ Baecac iwawainénj ai meanzu imi enenj, ninjic imi ménda he énécmizac ésécnec wammac. Baec kurumenj deguc hénzu imi hama kenju qahac wandacmac imuac mia.

³² Enej mia iwawai omaya imuac mia ninj éréhéc ménda wamma kecmu ninjac nimma zézua. Ic méj iniña qahac kecanzac inénj Minj Kewuac ai ninjac ninj goro wamma dimuhuc wamma Minj Kewu ségiségi mihicnji mimanj zéma nimmac.

³³ Ininjacugnénj mia dimuhuc wamma iniña ségiségi mihicnji mimanj zéma baecac iwawai ninjac ninjumbi ninjunj wanjanzac.

³⁴ Wanju ewaya téma éréhéc wanjanzac. Wanju embac seranja me embac ic ménda mema kekera méjnénj Minj Kewuac ai ninjac ninjumbi ninjunj wamma enjeya séwi unjaya momacnec Minj kewuac bunja haimac, néj embac icyagucnénj dimuhuc wamma euya ségiségi mihicnji mimanj zéma baecac iwawai ninjac ninjumbi ninjunj wanjanzac.

³⁵ Ziki énécmimanj ninjac ménda zézua, néj ini solanjanec kecmu ninjac ac yomi énézézua. Ini solanjanec kecma ewagina ménda hésénjunc Minj Kewuac howiacnec kekecgina haimimu ninjac imuhuc zézua.

³⁶ Ic méjnénj embac seranja enjeya bunja qemimia hemiyuguc haka dindinjanec ménda wammianzac tanec wanzaciguc, wanju embac bunjaya imi zammarénj naléya ogicma embac yanda wamma keczaciguc imi ewa sinja méndacma hia memac. Imi mia kápésic qahac. Ierenj imi kilenj meamumaoac hezac.

³⁷ Wanju ic méjnénj ewayanénj nimma embac imi ménda memanj zé ninj seligizaciguc, wanju kilenj memac ninjac iwawai méj ménda hinocgézaciguc, wanju enjeya séwiac sinja imi hélanzl amumac ac séc kuha hemiyu ménda memanj zé ewaya zikizaciguc, imi aguc hia wanzac.

³⁸ Imuac embac seranja mezac imi haka hia wanzac, néj embac ménda mezac imi haka séc méj ogicma hia wanzac.

³⁹ Embac méj imi euyanénj kekecguc kecmac séc hésa qatéyaguc wanzac. Euya humuyu ic méj me méj memanj zé wammaciguc imi hia memac, néj Minj kewuac ewa sinjiguc wammac.

⁴⁰ Niniñnaguc imi eu qahac imuhucnec kecmac imi séc méj ogicma ségiségiyaguc wammac. Wanju ni nimba Anutuac Unja Téréya imi nuac muru aguc henénzac imuac ninjac ac imi nuarunec sac qahac.

¹ Baniarawac ireha imuac mulu haimimia imi hénia nindacma kecziñ imi niñyacgéma kecziñ. Wañu niniñ imi tétéc qequeac haka mihicñianzac, néñ goi héihéi iminéñ qenanjáac haka mihicñianzac.

² Méñnéñ méñ erjeya niñac niñu niniñaguc wammac imi, ac niñasarimacac hezac imi ménda niñasarimanec keczac.

³ Wañu méñnéñ méñ Anutu goi héihéi wammianzac imi Anutunéñ nimmianzac.

⁴ Imuac olémbarñ banjarawac ireha imuac buñja haihaiya imi mema neanzu imuac mia yomuhuc zéma ninziñ; Banjarawac ireha baec kurumenjiguc hezac imi moczonj enomia. Anutu imi méñ qahac, néñ momacguc sac keczac.

⁵ Baec me kurumenjiguc anutu zéénécímimia sasala hezac imi hélacnec. Anutu sasala miñ kewu sasala keczu zézéya,

⁶ néñ kileñ neñañ muru imi Anutu momacguc Manjocnina sac kecnénécimizac. Iwarunec mia iwawai momac yanda hicñidarec. Wañu neñañ iwac wamma kecanziñ. Wañu imuacnec Miñ Kewunina Kristo Yesu momacguc sac keczac. Wañu inéñnec iwawai momac yanda mihicñi énécmiyu kecñic neñañ acguc iwacnec kecanziñ.

⁷ Néñ niniñ imuhucya imi ic séc ménda késa keczu. Imuac niñac ic tosia ieneñ banjarawac ireha imuac niñañgic séc nimmanec kecma nene newiñ zé, yomi banjarawac ohaihaiya gezañ, zéma niñ éréhécguc wamma negic eñañ ewa qeriginanéñ kuc mama wamma zapi qeanzac.

⁸ Yaka neneac hakanéñ nonagiru Anutu hosucgéwiñac séc qahac. Ménda newiñguc séc méñ ogicma biriwiñac séc ménda hezac. Imuhucyanec newiñguc séc méñ ogicma hiaruwiñac séc ménda hezac.

⁹ Néñ técgina nimma kecmu. Ewa éréhéç ménda wamma ewa siñginawac séc wamma megic haka iminéñ alahécgina bébélacgia tosara méwétéçgé énécmiwac niñac.

¹⁰ Gi niniñgaguc néñ banjarawac ireha imuac ocmuñ qeriaiguc nene saméña nema tacna, ic ninzéñ ninzéña bébélacgia méñnéñ méñ imuhuc gémma kuc mema banjarawac ireha imuac nene saméñ imi efima mema newac niñac.

¹¹ Haka imuhuc hicñimaciguc imi guac niniñganéñ ninzéñ ninzéñ bébélacgia dacmunaga Kristonéñ wammima humuyec i mebirimac.

¹² Gi mia imuhuc ninzéñ ninzéñ dacmunaga bébélacgia ewa qeriaiguc wizi ésécnec héninñ géwésémañ iguc imi Kristo képésic wammizañ ésécnec wammac.

¹³ Imuac nenenéñ ninzéñ ninzéñ dacmunana méñ méwéctéçgé imaciguc, ni yañ busia méndaqucnec nema dacmuna imi qonzontonj gégéya ménda mihicñi mima kecba nalé tetcgia hamac.

9

Yesuac Méliméli ic ionac nanañgina.

¹ Ini niñgic, ni ziki sipacnaguc kecza me? Ni Yesuac Méliméli ic ménda wanza me? Ni Miñ Kewunina Yesu ménda héñi me? Miñ Kewuninawac qeriaiguc ainawac héra hicñima kecanzu imi ini qahac me?

² Ini mia Miñ Kewuninawac qeriaiguc Yesuac Méliméli ic ai buñanawac asé kiwi tanecac hicñima kecanzu. Imuac niñac ni ic embac tosia ionac

muru imi Yesuac Méliméli ic ménda gezanj kecbiac, néj onac imi Yesuac Méliméli ic hélawac kecanzua.

³ Zégési wanjénanzu ionac mia yomuhuc zéma saiwa acna wanj énécmizua;

⁴ Niri nene doku newicac qac buja ménj ménda zénéréc mimiawac keczi me?

⁵ Yesuac Méliméli ic tosia zéma Minj Kewuac munahéra zéma Kefa ienenj imi inijhécgina kecénécmigic ai meanzu. Wanj nini imi imuhucyanec wamma kecbinj zé qac buja ménda zé nénécmimia wac keczi me?

⁶ Wanj ni zéma Banaba niri sac séwiguc kekecac ai waima Anutuac ai sac mewic nijac qac buja ménda zénéréc mimiawac keczi me?

⁷ Wanj mérénénj téngij ic kecma eneya soukiwa kiricma welenj qemac? Wanj mérénénj waij ic himicma imuac gocmia ménj ménda menec wammac? Wanj mérénénj rama inicgalenj wamma ionac namu késanec ménda wammac?

⁸ Ni ac imi baec icac nananjiguc namma zézua me? Héna ac acguc imi ménda zéhicizac me?

⁹ Moseac héna aciguc ac ménj yomuhuc hezac imuac mia imuhuc zézua; Burumakao méjnénj padi gocmia tizizama séwéla qétimaciguc ufcinéj kuaya ménda osomu, néj waigic nemac. Ini njigic, Anutunénj burumakao ionac nijac ewa goro wanzac me?

¹⁰ Moczonj ic nenaj nijac ménda zéyec me? Hélacnec, imi mia ic nenaj nijac imuhuc ooyawac hezac. Imuac nijac ai patoma keczac inénj héli nijac nijkumuma patomac. Wanj metocgézac i acguc nena buja henémmac zéma nijkumuma metocgo wammac.

¹¹ Nini onaru qeri uñawac iwawai himirinj. Wanj ic imuhucyanénj onarunec séwiac iwawai mewijniguc, njigic sécnina ogicma kunenj yanda meziñ tanec wammac me?

¹² Tosia ienenj onarunec séwiac iwawai imi memu nijac zéénécmimia wanj niri imi imuac séc imi ogicma kilenj imuhuc hia wambicac hezac, néj Kristoac buja suruc hiabia imi neuja qahac saima kemmac nij wamma qac buja zénérécmiyec séc ménda wamma imuac me imuac osimaguc kilenj yéwéri imi bisiqaténj wamma kecanzic.

¹³ Ocmuñ téréyaiguc ai meanzu imi enenj ocmuñ téréya imuaru nene mihicñima neanzu. Wanj zaki téréyaiguc welenj qeje ai meanzu imi enenj zaki téréya imuac buja haihaiya imi sécgina séc meanzu imi ini ménda ninzu?

¹⁴ Héna imuhucyanec Minj Kewuninanénj yomuhuc zéma zéseli nénécmiyec; Buja suruc hiabia zézé ic imi enenj buja suruc zézé ai iminénj nec séwiginawac kekec qenanjé wamma kecmu.

¹⁵ Wanj ni wawanjawac séc me memeyawac séc imuhucya imuhucya ménj ménda wamma meanzua. Ac imuhuc zéma oénécmizua imi mia ini imuac sécguc wanj némmu nijac ménda zézua. Qahacgucnec, osima humumanj zé hia humumanj, néj iwawai ménjac ménj ménda zéwelec énécmimanj. Imuhuc wambinec méjnénj ménj iwawai zéhiaruanzua imi mematiñ wambac nijac.

¹⁶ Ai imi mia nuac qacnaguc hainénénja, imuac nijac hetecgémañac séc qahac. Buja suruc hiabia imi ménda zéau énécmimanjiguc imi saecnaguc wammanj. Hénia imuac nijac, buja suruc hiabia zéauanzua hakana imuac mia zéhiaru amumanjac séc qahac.

¹⁷ Ni ai imi nena ewa siñnawac mewinec kecma imuac bakia mewinec, nér nena ewa siñnawac qahac, nér niñkinzér wañ némma ai buñ zénénérñ iwac mia meanzua.

¹⁸ Imuac ainawac bakia imi némac? Ni buñ suruc hiabia zéau énécmianzua séc bontegic zéau énémima buñ suruc hiabia imuaru héima namma haka méñac méñ wawañawac séc buñana qenénec imi méñ ménda angétianzua. Wañu ai meanzua iminérñ mia ainawac boñ wanzac.

¹⁹ Ni ic momac yanda ionac muru taséna qahac solañanec kecanzua, nér ogicma sasala énépésiman zé kilen welen qeqeginawac opocamuma kecanzua.

²⁰ Yuda ic ionac muru imi Yuda ic tanec wañi imi Yuda ic énépésiman zé imuhuc wañi. Wañu héna acwac méra bawaiguc kecanzu ionac muru imi ni héna acac bawaiguc ménda kecanzua, nér ic héna acwac bawaiguc kekera ésécnec wañi imi, héna acac méra baciguc keczu imi énépésiman zé imuhuc wañi.

²¹ Ic enia kecanzu ionac muru imi ni héna ac qahac ménda kecma néwécgeñ Kristoac héna ac imuac méra bacyaiguc kecanzua, nér ic héna ac qahac kecanzu ionac tanec wañi imi, ic héna ac qahac imi énépésiman zé imuhuc wañi.

²² Ic niñzér niñzégina bébélacgia ionac muru imi ic niñzér niñzér bébélacgia tanec wañi imi, ic niñzér niñzér bébélacgia énépésiman zé imuhuc wañi. Ic hénia hénia ionac muru ic hénia hénia tanec wañi imi, tosara angégina timan zé imuhuc me imuhuc wañi.

²³ Ni buñ suruc hiabia imuac wamma haka hénia hénia méndacma wañanzua imi, ni nenaoc acguc buñ suruc hiabia imuac héla imi ic embac tosara iniguc momacnec memañ zé imuhuc wañanzua.

²⁴ Sombeñ yandaiguc nogicna gogicba aria wamma moczoñ usunec kenanzu, nér sugina igucnec momacguc sac onogicma bakia meanzac imi ini ménda niñtegcizu? Ini acguc bakia mewin zé imuhuc usunec kemmu.

²⁵ Ariac ic enen onogicbiñ zé sigi hénia hénia kecanzu. Wañu imi enen zunzariñ miñicmiñicia houmacac hezac imuhucyawac orucginaiguc haimimu niñac wamma imuhuc wañanzu, nér nenañ mia iwawai ménda houhouyawac mewin zé imuhuc wañanzin.

²⁶ Hénia imuac niñac ni nenaoc héna hezac imi ménda héntegicma sicsaoc ménda kenanzua. Wañu ni zika qemañ zé sawaiguc méragina sicsaoc gilianzu ésécnec ménda qeanzua.

²⁷ Néñ ni ic tosara onac ackuazéc zéau énécmima kecma nena gorosonja wambi niñac séwinanérñ welen qeqe kecmac niñ imuac siñ qewa hiñgaru kecanzua.

10

*Paken ac Israel ionac wawan
meme igucnec hahaya.*

¹ Alahécna, ini iwawai yomi ménda niñasarimanec kecmu niñac ménda wanzua. Esañ ambéc hécnina ienen moczoñ hosusuac amiaiguc kemma kondun doku namunaguc qericma kenjic.

² Wañu moczoñ Mosearu toroqegic hosusu zéma kondun doku qeriaiguc naec énécmiyec.

³ Wañu nene téréya imuhucyanec nema kecjic.

4 Waŋu ienen imi, Kristo qeri uŋawac zamanziŋ kecanzac inéŋ méndac énécmiyu zamanziŋ imuacnec mia qeri uŋawac doku imuhucyanec nema kecgic.

5 Néŋ kileŋ, ionarunec zaŋgéŋina moczoŋnec séc ionac imi Anutunéŋ ségiségi ménda wamma baec kéra kérasiaiguc unuyu humudacgic.

6 Waŋu imi mia ienen haka biria siŋa nimma waŋgic ésécnec neŋaŋ imuhucyanec ménda wamma kecbiŋ niŋac haka imuhucyanéŋ sésécac hiŋji nénécmiyec.

7 Ionac murunec tosara ésécnec ini baniarawac welen qeŋe ic ménda wammu. Haka imuhucyawac waŋgic, ac yomuhuc ooyawac hezac; Ic embac ienen mama tacma nene zéma doku selia nema yacma nezéléléŋ aria mezu.*

8 Waŋu ionac sugcinaiguc tosara ésécnec kaisero haka ménda wambiŋ. Kaiwe ai meme momacguc imuaru ic embac 23,000 humuma madacgic.

9 Waŋu Miŋ Kewunina manam batuc ménda wammiwiŋ. Ienen imuhuc waŋgic mokolen enéŋ inigic humudacgic.

10 Waŋu ionarunec tosananéŋ waŋgic ésécnec ŋindic ŋuduc ac ménda zému. Ienen imuhuc zégic metecmetec miŋinanéŋ metecgé énécmiyu qahac wandacgic.

11 Ionaru haka hiŋjiyec imuhucyanéŋ séséc waŋ nénécmizac. Waŋu baec yomuac nalé tetcgiawac kecanziŋ neŋaŋaru pakeŋ ac waŋ nénécmimac niŋ kiwiiguc ooyawac hezac.

12 Imuac mia naŋselizua zéma niŋzu imi enéŋ mama unuwac niŋac téŋgina nimma kecmu.

13 Ic séc hiŋji énécmianzac manam batuc imuhucya sac onac muru hiŋji énécmianzac. Anutu imi méŋzé méŋzéya qahac imuac niŋac manam batuc séŋgina ogicogicya imi ménda waiyu hiŋji énécmimac. Waŋu manam batuc hiŋji énécmimacac séc hia naŋselimu niŋac néŋgacma keŋkeŋawac héná mihicŋi énécmimac.

Baniarawac olémbaŋa.

14 Imuac mia inicsoroc sorochécna ini baniarawac welen qeŋe ai imuac mia héŋacya mema kecmu.

15 Ic niŋtegic qinŋtegic ginaguc énézéanzua ésécnec ac waŋ énécmizua. Eŋaoc mia ac énézézua imi niŋgésigic.

16 Sokociguc mériaŋac waiŋ doku, mériaŋ ac zéma neanzin imi Kristoac sacya amunec qamunec haka qahac me? Waŋu saméŋ méndemma neanzin imi Kristoac séwi busia amunec qamunec haka qahac me?

17 Nene saméŋ hénia momacguc heyu saméŋ momacguc amunec qamunec wamma neanzin, imuac niŋac nini sasalanéŋ séwi busu momacguc wamma kecanziŋ.

18 Séwiiguc Israel ic embac keczu ionac niŋgic, mulu haima neanzu imi enéŋ zaki téréyawac buŋa amunec qamunec ménda wamma kecanzu me?

19 Ac imi dimuhuc niŋac zézua? Iwawai baniarawac haimimia imi iwawai héla wanzac me? Waŋu baniara eŋeya imi iwawai héla wanzac me?

20 Imuhuc qahac. Ic enia ienen mulu haianzu imi Anutuac buŋa qahac, néŋ kuwic onac haianzu. Ni ini kuwic iniguc amunec qamunec wamma kecmu niŋac ménda wanzua.

²¹ Ini Miñ Kewuac sokoc igucnec* zéma kuwicac sokoc igucnec momacnec nemuac séc qahac. Wañu Miñ Kewuac zaeiguc zéma kuwic ionac zaeiguc momacnec toroqema nemuac séc qahac.

²² Me neñaj imuhuc wammanec kecma Miñ Kewu nimbupuc mihicñi miwiñ me? Kucninanénj kuha ogiczac me?

Ninzénj ninzénj ic ionac keckec solañ.

²³ Iwawai moczoñ hia wambiñac séc, néñ iwawai moczoñnéñ méra ménda nénécmidacmac. Iwawai moczoñ hia wambiñac séc, néñ iwawai moczoñnéñ ménda nanjá nénécmidacmac.

²⁴ Ménénj méñ ejeya nanjá amumanj zé ménda hochoc ai memac, néñ tosara onac nanjá énécmimanj zé hochoc ai memac.

²⁵ Ini nénagémba sombenjiguc yañ beric busia haigic heyu ewa qerigina solañanénj yomi omaya me kuwicac bunja zéma ménda qesiamuma ej boj mema oma nemu.

²⁶ Hénia imi yomuhuc; Baec zéma iwawaiya imuaru sécgéma hezac imi moczoñ Miñ Kewuarunec.*

²⁷ Ic enia ménénj héihéré énécmiyu amayaiguc emmuiguc, wéségina iguc iwawai haigic hezac imi imuac me imuac ewa qerigina solañ nanjac wamma zéqesi ménda wamma efima hia nedacmu.

²⁸ Wañu ic ménénj yomi banjarawac mulu haimimia zéma énézémaciguc imi, énézémac i zéma iwac ewa qeria solañ nanjac wamma iwawai imi ménda nemu.

²⁹ Genja qahac, néñ iwac ewa kétin kétinawac zézua. Némac ninj ic ménac ewa qeri solañanénj hakana ziki sipacya qahac imuac zégési wañnémmac me?

³⁰ Ni ewa hia nimma amunec qamunec wammanjiguc méréénj némac ninjac hakana ewa hia zézéyaguc imuac ninjac zébiri néñu nimbinec?

³¹ Imuac ini nene zéma doku nemu, me haka ménac ménj wammuiguc imi, Anutuac edamuyawac ninjac wamma memu.

³² Ini Yuda ic me Girik ic me Anutuac hénarorin ienenj inicma qonzontonj géwu ninjac solañanec kecma.

³³ Haka hénia hénia wammanj séc, ic hénia hénia ewa hia mihicñi énécmima, nena nanjá amumanj zé hochoc ai ménda mema, ic sasala nanjá énécmimanj zé hochoc ai meanzua ni ésécnec wañ énécmigic Anutunénj ionac anjéngina tiénécmimac.

11

¹ Ni Kristoac haka kéréndénj méndac mianzua ésécnec ini imuhucyanec nuac haka méndacma wammu.

Mepé qepésiac haka solañ.

² Ini ai hénia hénia meanzu séc ni ninqeli némma mératéc haka ku énécmiyac séciguc tohoma kecanzu imuac ninjac mepési énécmizua.

³ Wañu yomi ménj zéwa ninjasarimu ninjac wanzua; Icyá icyá ionac orucgina imi Kristo wanzac. Wañu embacac oruha imi icyá wanzac. Wañu Kristoac oruha imi Anutu wanzac.

⁴ Ic ménénj oruc usuyaguc zéwelec ai me bianjac ara zéauau ai mezac imi ejeya oruha Kristo gamu mihicñi mizac.

* 10:21: Wañ sokoc. ☆ 10:26: Leg 24:1

⁵ Waŋu embac méŋnéŋ oruc usuya qahac eŋnec zéwelec ai me bianŋac ara zéauau ai mezac imi oruha keczac icyawac gamu mihicŋi mizac. Waŋu embac imi oruc zucya moczoŋ mericdacma keczac tanec imuhuc éséc wanzac.

⁶ Imuac embac méŋnéŋ oruha usuya qahac kecmaciguc oruc zucya imi mericdacmac me hézérac gédacma kecmac. Waŋu embac imi oruc zuc qahac kecmaŋ zé gamuya nimmaciguc oruc usuyaguc kecmac.

⁷ Ic imi Anutuac tanec zéma edamuya wanzac imuac oruhaiguc usuya kileŋ ménda haimacac hezac, néŋ embac imi icyawac edamuya wanzac.

⁸ Ic imi embac igucnec ménda memeyanéŋ embacnéŋ ic igucnec memeya.

⁹ Waŋu ic imi embacac niŋ wamma ménda mihicŋiyec, néŋ embac imi icac wamma mihicŋiyec.

¹⁰ Hénia imuac niŋac zéma kua meme uŋa ionac niŋac wamma embacnéŋ méra bacginaiguc keczac imuac asé kiwiya oruc usuya haima kecmac.

¹¹ Waŋu Miŋ Kewuninawac qeriaiguc imi ic qahac embacnec ménda kecanzac. Waŋu imuhucyanec embac qahac icnec ménda kecanzac.

¹² Embac icarunec hicŋiyec[☆] ésécnec ic acguc embacarunec hicŋiyec. Néŋ momac yanda imi Anutu arunec.

¹³ Ini eŋaoc niŋgésigic embac méŋnéŋ oruc usuya qahac Anutu zéwelec wammiyu hia sécgémac me?

¹⁴ Waŋu ic méŋnéŋ oruc zuc horua hemiyu iminéŋ eŋeya gamuya mihicŋi mianzac imi ewa siŋginawac boŋ zalianéŋ hia ménda ku énécmizac me?

¹⁵ Waŋu embac onac oruc zucgina imi usu buŋawac énécmiyec imuac niŋ embac méŋnéŋ oruc zuc horua hemiyu, edamuyaguc wanzac.

¹⁶ Méŋnéŋ ac imi qemaŋac zéma yomuhuc nimmac. Haka imuhucya imi nini me Anutuac hénaoŋiŋ neŋaŋguc ménda hezac.

Min Kewuninawac saméŋ téréya.

¹⁷ Ini azoroanŋu nalé imuaru ménda naŋgé amuanŋu, néŋ mebiru amuanŋu imuac niŋac ini ménda zéhiaru énécmima zézé seli ac mén yomi énézémaŋ zé wanzua.

¹⁸ Walac imi ini hénaoŋiŋ togoanŋu nalé imuaru sugcinaiguc héndéŋ héndéŋ hicŋianzac zégic nimma ac tosara imi niŋzéŋgézua.

¹⁹ Waŋu nimba Anutunéŋ niŋu tuŋ diminéŋ solaŋa keczu imi hicŋitegicmac niŋ sugcinaiguc eŋac eŋac tuŋŋinaguc téamuma kecmuac hezac.

²⁰ Hélawac zéwa niŋgic; Ini momacnec azoroanŋu nalé imuaru imi Miŋ Kewuac saméŋ newiŋ zé ménda azoroanŋu.

²¹ Némac niŋ, tosara imi eŋaŋ nene késama hama eŋac eŋac walac negic tosara imi yaka niŋ humumanec kecgic tosara imi doku selinéŋ ewa soho mihicŋi énécmiyu keczu.

²² Eŋaŋ yaka neneac ama imi hocma imuhuc waŋanŋu me? Imi qahac waŋu, Anutuac hénaoŋiŋac niŋgic mamaya waŋu maqeqeya gamu qeqe mihicŋi énécmianŋu me? Némac ac énézémaŋ? Zéhiaru énécmimaŋ? Qahacgucnec! Yéwéri imuac zéma ménda zéhiaru énécmimaŋ.

²³ Imi mia hénia yomuhuc niŋac; Ni haka ku énécmiyi imi mia Miŋ Kewuarunec meyi. Miŋ Kewu Yesunéŋ siŋi mén Miŋ Kewu Yesu késagic imuaru saméŋ mema

[☆] 11:12: Hén 2:21

²⁴ ewa hia ac zéma kuma yomuhuc zéyec; Yomi imi séwi busuna onac buña. Niñqeli némma haka yomi wammu.

²⁵ Samén negic tegéyu waiñ sokoc imuhucyanec nema yomuhuc zéyec; Sokoc yomi imi zikiziki qelia sacnanén memeya. Nemu séc niñqeli némma haka imi wammu.

²⁶ Ini samén zéma waiñ sokoc imi mema nemu séc Miñ Kewuac humuc buña imi zéauma kecgic inén lilingéma hamac.

²⁷ Hénia imuac mia méñnéñ méñ Miñ Kewuac samén me sokoc imi haka sicsaocyaguc nemac imi Miñ Kewuac séwiya zéma sacya nesoho sohayawac képésic mihicñimac.

²⁸ Imuac méñnéñ méñ eñeya niñgési amumaguc samén imi nema sokoc imi mema nemac.

²⁹ Méñnéñ méñ Miñ Kewuac séwiya zéma sacya ménda héñasarima nemac imi eñeya képésic nemac tanec wammac.

³⁰ Hénia imuac niñac suginaiguc sasalanén kuc mama zéma hafiginaguc wamma keczu. Wañu tosara imi bec gau seli mihicñima keczu.

³¹ Neñañ niñgési amuyiñiguc ménda niñgési nénécmiwacnec.

³² Wañu neñañ niñgési nénécmimac iguc imi zéqindiñi wañ nénécmimac. Imi mia baec ic iniguc momacnec zétecgé nénécmiyu képésicninaguc ménda wambiñ niñac imuhuc wañ nénécmianzac.

³³ Imuac dacmuna hécna samén newiñ zé azoromu nalé imuaru imi mambéc amumu.

³⁴ Méñ imi neneac wammiyu walac eñeya amaiguc nemac. Azoazoro sicsaocya wañgic képésic ginaguc zéénécmiwac niñac. Yéwéri tosara imi ni nenaoc kec hama zémindiñimañ.

12

Qeri uñawac sese.

¹ Dacmuna hécna ini qeri uñawac sese imuac hénia niñasarimu niñac wanzua.

² Ini becneñ ic enia kecgic imuaru siñginanén héihéré énécmima onagiru baniara ac ménda zézéya imuhucyawac muru rouc wamma kendacgic.

³ Imuac ni zéasari énécmizua; Méñnéñ méñ Anutuac Uñaguc ac zéanzac imi Yesu imi saecac buña imuhuc ménda zémac. Wañu Uñanén ménda nangé énécmiyu méñnéñ méñ Yesuac Miñ Kewuna zémacac séc qahac.

⁴ Ewa hiawac ai buña imi hénia hénia, nén Uña imi momacguc.

⁵ Ai memeac nanangina imi hénia hénia, nén Miñ Kewugina imi momacguc.

⁶ Ai haka imi hénia hénianén icya icya ionac muru ai haka imuac me imuac moczoñ wamma meanzac imi Anutu momacguc.

⁷ Wañu ic miñ séc nangé énécmiman zé Uña téréyanén aiginaiguc eñeya mewiniñi amuanzac.

⁸ Méñac imi Uña téréyawac murunec niñtegic qindegicac ackuazéc, méñac imi Uña Téréya iminénec mia niniñ hénia héniaawac ackuazéc,

⁹ wañu méñac imi Uña Téréya iminénec ninzén ninzén, méñac imi Uña Téréya iminénec hafi zepa mehia hiaruac ai buña seseya,

¹⁰ Wañu méñac imi kiwi méréra memeyawac kuha, méñac imi Anutuac bianac ara zézé, méñac imi uña hénia hénia inictegic tegira, méñac imi ac

méréra zézé, mérjac imi ac méréra imuac hénia melemma zéasac asariac ai buña énécmiyec.

11 Ai haka imi moczoŋ Uŋa Téréya momacgucnéŋ medacanzac. Waŋu eŋeya ewa siŋa méndacma méndémma icya icya énécmianzac.

12 Ic neŋaŋ séwinina imi momacgucnéŋ séwininawac tasia imi sasala hemizac. Waŋu séwiac tasia imi sasalanéŋ séwi momacguc hemizac éséc nec Kristo acguc imuhucyanec.

13 Nini imi Yuda ic me Girik ic, welen qeqe ic me miŋ maŋgoc waŋamuma kekera, moczoŋ Uŋa Téréya momacguc néŋnec* naec nénécmiyu séwi momacguc wamma Uŋa momacguc imi doku éséc nec nénécmiyu neyiŋ.

14 Waŋu séwi imuac tasia imi momacguc qahac, néŋ sasalanec.

15 Waŋu hénanéŋ ni méra qahac, imuac séwiiguc ménda toroqeqeya zéwacnec séwiiguc ménda toroqeqeya hia wammac me?

16 Waŋu gezacnéŋ ni kic qahac imuac séwiiguc ménda toroqeqeya zéwacnec séwiiguc toroqeqeya hia ménda wammac me?

17 Séwi howiacnéŋ kic wammaciguc hétéŋ hicŋiyu dimuacnec nimmac? Waŋu séwi moczoŋnéŋ hétéŋ niniŋa wammaciguc dimuacnec héméŋa nimmac?

18 Waŋu Anutunéŋ ewa siŋa méndacma séwi tasia hénia hénia séwiiguc haiyu hezac.

19 Séwi tasé momacguc sac hewacnec séwi eŋeya dimuaru hia hemac?

20 Imuac séwi taséhéra imi sasalanec, néŋ séwi imi momacguc.

21 Waŋu kicnéŋ mérawac ni gi qahac hia kecmaŋ zéyu, orucnéŋ hénawac ézéma gi qahac ni hia kecmaŋ zémacac séc qahac.

22 Néwéciguc, séwi tasé tosarawac niŋni mamaya tanec wanzu, néŋ imi moczoŋ aiginaguc sasala.

23 Waŋu séwininawac taséhéra maqeqeya imuhucyawac niŋni eeginaguc waŋu usu hiabianéŋ héiénécmianziŋ. Waŋu séwi tasé gamuginaguc imuhucyawac niŋni héla waŋanzac.

24 Waŋu séwi tasé tanecgina hiabia ieneri imi imuac me imuac zéwelecmuac ménda hezac. Anutunéŋ séwi tasé mamaya ionac eegina ogicma héima séwinina imuhuc areŋgéma meyacgé nénécmiyec.

25 Waŋu imuhuc meyu séwi tasé eŋac eŋac ménda méndéŋ amuma séc momacguc galenagé amuma kecanzu.

26 Tasia méŋnéŋ qenzeri qeyu tosara moczoŋ imuhucnec momacnec geriwa niŋanzu. Waŋu tasia méŋnéŋ edamuyaguc waŋu tosara moczoŋ imi momacnec ségiségi waŋanzu.

27 Ini imi Kristoac séwi zéma séwi taséhéra wamma keczu.

28 Anutunéŋ imi hénaoiriŋ héra neŋaŋaru ai ic yomuhuc kumu nénécmiyec; Walac imi Yesuac Méliméli ic, imuacnec bianjac ara zézé ic, ai imuacnec kiwi ic zéma kiwi méréra memeya, zéma hafi zepa mehiahiaruac ai buña seseya, zéma qenanagé ai, zéma galen ai, zéma ac méréra zézé ai imuhucnec hai nénécmidarec.

29 Momac yanda Yesuac Méliméli ic wanziŋ me? Momac yanda bianjac ara zézé ic wanziŋ me? Momac yanda kiwi ic wanziŋ me? Momac yanda kiwi méréra meme ic wanziŋ me?

* 12:13: Me momacgucac qeriaiguc.

³⁰ Momac yanda hafi zepa mehiahiaru ic wanzin me? Momac yanda ac méréra zézé ic wanzin me? Momac yanda ac méréra imuac hénia zéauau ic wanzin me?

³¹ Wanu ini ai buɲa seseya, séc ménj tosara onogicma enenja wanzac imuac qerigina hélacnec ewa ewa wammu.† Wanu ni hénia ménj tosara onogicma solanja wawanjawac zéwa ninjic.

13

Goi héihéiac haka.

¹ Ni baec ic zéma kua meme uɲa ionac ac hénia héniaiguc ac zémanec kilen goi héihéi qahac keczaiguc, ni imi gonjon qacqaraguc zéma ain héténaguc tanec wanzua.

² Wanu ni bianac ara zéma ac sanja moczon zéma ninin moczon ninjasarima imuacnec ninzén ninzén baec bonja ménj hia ézéwa yacma kemmacac séc késa keczaiguc kilen goi héihéi qahac keczaiguc imi ni enjomia wanzua.

³ Wanu nena iwawai moczon méndén énécmianzua iguc, wanu imuacnec séwina gericiguc hai énécmiwa zedaruguc kilen goi héihéi qahac keczaiguc imi héli ménj ménda késakeczua.

⁴ Goi héihéinénj nalé horua bisiqatén wanj énécmianzac, goi héihéinénj gum bénzénzénj wanj énécmianzac, wanu nimbupucya qahac, wanu tétéc qeque qahac, séwi enen qahac,

⁵ Gérénu nézénj qahac, ewalima késa kekec qahac, kiu séléléc wammiyu qeri biric ménda ninzac, kápésic késa kekec qahac.

⁶ Imi birianénj sécgéma kenju ewa hia ménda nimma ac hélawac wamma ségiségi wananzac.

⁷ Goi héihéinénj yéwéri momac yanda bisiqatén wamma iwawai moczon ninzénngéma iwawai moczon ninjkumu wamma iwawai moczonjiguc nanjselimac.

⁸ Goi héihéi imi tetecgiaya qahac hema emma kecmac, nénj bianac ara qaiyu, ac méréra acguc tecgéyu, ninin momacnec qahac wandacmac.

⁹ Nini hénia bakia sac ninjasarima bian ac imi bakianec zéanzin.

¹⁰ Imuac hénia howia hélianénj hienjiyu bakianec zézéya imi moczon tecgedacmac.

¹¹ Ni komocnaiguc imi nambérac ésécnec ac wamma nambérac ésécnec ninjegicma nambérac ésécnec ninjanj, nénj ic kunenj wamma nambérac haka silic imi hetecgedari.

¹² Nalé yomuaru imi nini wikiɲiguc héɲanzin ésécnec méiméiyawac héɲanzin, nénj nalé hahaya imuaru imi musunina séc anjambin imuhucyanec hémbin. Deguc imi bakia sac ninjasarianzin, nénj nalé imuaru imi Minj Kewunénj ni ninjacgé néɲanzac ésécnec ni solanjanec ninjasarimanj.

¹³ Imuac ninzén ninzén zéma ninjkumu zéma goi héihéi haréwéc imi nalé séc hemac, nénj sugcinaiguc goi héihéinénj éréhéé orogicma enenja wanzac.

14

Bianac ara zézé zéma ac méréra zézéyawac sese.

† 12:31: Me nimbupuc wananzu.

¹ Goi héihéiac hénia imi seliseli wamma méndacmu. Wanju qeri unjawac sese hénia hénia ninjac wammu, néj ai buja sasala imuarunec Anutuac gezac qézén acwac ningic ejenja wanju imi zéhicjiwiñ zé seliseli wammu.

² Ic ménj ac méréra zéanzac imi Uña téréyanénj wammiju ac sarja zéyu ic tosara enej hénia ménda ninjasarianzu. Imuac ninjac inénj ic onac ménda énézéanzac, néj Anutuac ézéanzac.

³ Néj Anutuac bianjac ara zéhicjianzac imi enej ic onac énézéma zénanjgé énécmima meme seli ac wanj énécmima héibélac qéibélac wanj énécmianzac.

⁴ Ac méréraiguc ac zéanzac inénj ejeya nanjgé amuanzac, néj Anutuac ackuazéc zéhicjianzac inénj héniaorinj meyac énécmianzac.

⁵ Ni imi ini moczoñ ac méréra zému ninjac wanzua, néj Anutuac bianjac ara imi ningic tosara onogicma ejenja wanju sasala zéhicjimu ninjac wanzua. Ac méréra zéma héniaorinj nanjgé énécmimanj zé hénia ménda melemma zéhicji wanzaciguc Anutuac bianjac ara zéanzac inénj i ogicma kunenja wanzac.

⁶ Imuac dacmuna hécna ni onaru hama hénia zéauauyawac ara zéma nininj zéma bianjac ara zéma pakenj ac ménda zéma ac méréraiguc ac énézéwa iminénj dimuhuc nanjgé énécmimac?

⁷ Kuña me mimisule, iwawai kekecy qahac imuhucyanénj legic maraya dindijanec ménda qaru mérénénj legic imuac hénia ninjegicmac?

⁸ Wanju témuñnéñ héténj sicsaocy qaru mérénénj yaréac zérénj qérénj hia wammac?

⁹ Ini imuhucyanec ezelanj ginanénj ac ninjegicbiñac séc imuhucya ménda zégic ac zézégina imi dimuhuc ninjasarimu? Acgina ej zégic sawaiguc kensohozac.

¹⁰ Ac ewa hénia hénia baeciguc hezac, néj ac ewa hénia qahac ménj ménda hezac.

¹¹ Imuac ic ménjnéñ zéyu ni imuac hénia ménda ninjasarimanjiguc ni imi ac zézac iwac muru ic enia wamba i acguc nuac muru ic enia wammac.

¹² Imuac ini acguc Unjawac ai buja ninjac wanjanzu. Imuac héniaorinj nanjgé énécmiwiñ zé sécgé énécmimac ninj seliseli wammu.

¹³ Imuac ac ewa méréraiguc zéanzac imi ac melenj melenjawac kuha ninjac zéwelec wammac.

¹⁴ Ni ewa méréraiguc zéwelec wammanjiguc imi mia qeri unjananénj zéwelec wanzac, néj nuac ewa qerinanénj héla ménda mihicjizac.

¹⁵ Imuhuc wanju dimuhuc wammanj? Ni Unjananénj zéwelecma ewa qerinanénj momacnec zéwelecmanj. Wanju unjananénj legic héimima ewa qerinanénj momacnec legic héimimanj.

¹⁶ Imuhuc ménda wambésémanjiguc imi unjananénj mérianj ac énézéwésémanjiguc ic sese imuhucya qahac kecanzu imi enej gi némac ac zézanj imi ménda ninjasarima dimuhuciguc guac ewa hia ac nimma hélacnec hia zémac?

¹⁷ Gi ewa hia ac hia zézanj, néj acga iminénj tosara ménda nanjgé énécmimac.

¹⁸ Ni ini moczoñ onogicma ac méréra hénia hénia sasala zéanzuawac Anutuac ewa hia ézézu.

¹⁹ Wanju héniaorinj amaiguc tosara ku énécmimanj zé ackuazéc éréhécdac ewa qerinanénj ninjasarizac imuac hia zémanj, néj ac méréra 10 tausenjac séc horua zémanj zé nimba mamaya wandaczac.

²⁰ Dacmuna hécna nin̄tegic qin̄tegiciguc imi kokoc éséc ménda wammu, nér̄ Haka biriaiguc imi kokoc éséc wammu. Nin̄tegic qin̄tegiciguc imi ic kuner̄ éséc wammu.

²¹ Héna aciguc yomuhuc ooyawac hezac; Min̄ Kewunér̄ yomuhuc zézac; Ni ac méréra zéan̄zu ionac ezelaŋgina zéma ic enia ionac kua tasé mema ic embac yomi énézéman̄, nér̄ kilen̄ ménda nin̄tohomu.*

²² Imuac ac méréra imi nin̄zér̄ nin̄zér̄ ic onac buŋa qahac, nér̄ ic enia ionac asé kiwi wanzac. Anutuac bian̄jac ara imi ic enia onac qahac, nér̄ nin̄zér̄ nin̄zér̄ ic ionac buŋa wanzac.

²³ Imuac hén̄aorin̄ momac yandanér̄ tocgéma momacnec ac méréraiguc zémuiguc ic tosara imuac hén̄ia ménda nin̄zu imi enen̄ zéma nin̄zér̄ nin̄zér̄gina qahac imi enen̄ éréma inicma ewagina sohozac ménda zému?

²⁴ Wan̄u momac yanda enen̄ Anutuac bian̄jac ara zéhicŋima tacmuiguc imi, ic enia me omaya éréma ic momac yanda ionac murunec zéqindiŋi ac zéma gésigési ac waŋ énécmimia wammac.

²⁵ Wan̄u ewa qeriginaiguc nin̄in̄ musaŋ musaŋgia imi usuya auyu hicŋitegiru Anutuac sicgémima mepésimima Anutunér̄ hélacnec suginaiguc keczac zéma zéaumu.

*Ai areŋa méndacma mepé
qepési ai memu.*

²⁶ Imuac dacmuna hécna dimuhuc wambiŋ? Ini azoromu séc legic zéra zéma paken̄ ac zéma ackuazéc zéauauya zéma ac méréra zéma ac melen̄ melen̄ momacnec heanzac imuac imi moczor̄nér̄ nan̄gé amuw̄in̄ zé wamma memu.

²⁷ Méŋnér̄ ewa méréraiguc ac zémaciguc éréhéc me haréwéc sac wai énécmigic zému. Wan̄u momacnec qahac, nér̄ ic méŋnér̄ zéyu tecgéyu ic méŋnér̄ zémac. Wan̄u méŋnér̄ hén̄ia melemma énézémac.

²⁸ Ac melen̄ méŋ ménda keczaciguc hén̄aorin̄ amaiguc ara qaiyu bénzér̄ kecmac, nér̄ zéman̄ zé eneyanec Anutuaru zémac.

²⁹ Wan̄u Anutuac bian̄jac ara zéhicŋian̄zu imi bian̄jac ara zéwiŋ zé ic éréhéc me haréwécnér̄ zému. Wan̄u tosara imi nimma nin̄gésimu.

³⁰ Wan̄u ic méŋ momacnec taczac iwac muru Uŋa téréyanér̄ ackuazéc zéaumaciguc, walac hén̄ima zézac inér̄ waima bénzér̄nec tacmac.

³¹ Ini momac yanda nin̄in̄ héiqelima qeri efi mihiŋjimu nin̄jac bian̄jac ara imi areŋa méndacma ic méŋnér̄ zéyu tecgéyu méŋnér̄ zéyu kemmac.

³²⁻³³ Anutu imi ai memaŋ zé sicsaoc qahac, nér̄ luaeyaguc meanzac. Imuac nin̄jac bian̄jac ara zézé ic ionac uŋahécgina imi bian̄jac ara zézé ic ionac méra bawu kecma luaeguc mambéc kecan̄zu.

Météré ic momac yanda azoazoroiguc waŋan̄zu ésécnec

³⁴ embac enen̄ hén̄aorin̄ suginaiguc acgina waima bénzér̄nec kecmu. Ionac imi ac zému nin̄jac ménda zéenémimia. Wan̄u hén̄a aciguc hezac séc euhécgina méra bacŋinu kecmu.

³⁵ Nin̄in̄ méŋac méŋ héiqeliwiŋ zé wanzuiguc imi enaŋ amaiguc euhécgina qesiénémimu. Embacnér̄ hén̄aorin̄iguc ac wawaŋa imi gamuyaguc wanzac.

³⁶ Anutuac ackuazécnér̄ onac murunec hicŋiyec me enacnec sac kecŋic hicŋi énécmiyec?

* 14:21: Yes 28:11, 12

³⁷ Onarunec méjnénj eñeyawac niñu kua meme ic wanzac me Uña téreyayaguc wanzaciguc imi ac oénécimizua yomi kewuac zézé seli ac imuhuc zéma ninjtegimac.

³⁸ Méjnénj méjn hénia yomi ménda ninjtegimaciguc ic imi ménda ninjmimia wammac.

³⁹ Imuac dacmuna hécná ini Anutuac bianjac ara imi zéhicñiwiñ zé seliseli wammu. Wañu ewa méreraiguc ac zézé imuac neuñ ménda héimu.

⁴⁰ Ai haka hénia hénia moczoñ sécyá ménda ogicma ai arenj méndacma wamma memu.

15

Kristo humuc igucnec qelima yarec.

¹ Dacmuna hécná buña suruc hiabia énézéyi imuac ku énécmiwa ninzu. Imi mia ini bec añgétigic. Añgétima imuac qeriaiguc nañselima kecanzu.

² Ini ackuazéc neñ énézéyi imi eñ ménda ninzénngéma selianec késa kecziuguc imi ninzénj ninzénj imuac qeriaiguc añgénngina tiénécmimia wammac.

³ Ni néñu meyi imuac mia walac onac énézéyi. Kiwi téreyaiguc hezac séc Kristonénj képésicninawac wamma humuyec.

⁴ Humuyu ténggégic kiwi téreyaiguc hezac séc ai meme haréwéc wañu munjuc humuc igucnec qelima yarec.

⁵ Yacma walac Kefawac hicñimiyec. Imuacnec tohotoho ichéra 12 ionac hicñi énécmiyu héngic.

⁶ Imuacnec ninzénj ninzénj dacmuna 500 azoroma kecgc winini énécmiyu momacnec héngic. Ionarunec sasalanénj qeliqeli keczu, néñ efefianénj humugic.

⁷ Imuacnec éréma Yakobo hicñimiyu héñec. Wañu imuacnec Yesuac Méliméli ic momac yanda hicñi énécmiyu héngic.

⁸ Tetecgiaiguc naléna ménda héiyunec kembañu téma hicñiyi nidac imuhucya acguc hicñinéñu héñi.

⁹ Ni imi Yesuac Méliméli ic ionac sugcinaiguc mamayagina ténggér. Ni Anutuac hénáorin ununesi wañ énécmiyi imuac niñac Yesuac Méliméli ic zéma nurugic nimba ménda sécgéanzac.

¹⁰ Wañu Anutuac ewa hia igucnec ni sécná wamma kecanzua. Ewa hiawac buña néñec imi eñ ménda heyu ni Yesuac Méliméli ic momac yanda onogicma ai kunerj yanda meyi, néñ imi mia nena qahac, néñ niguc momacnec kecanzac Anutu iwac ewa hia igucnec.

¹¹ Neñ me ienerj imuhuc zéau énécmiñi ini imuhuc ninzénngéma keczu.

Humuc ic ionac qelima yacyac.

¹² Kristo imi humuc igucnec qelima yarec imuhuc énézéni ninjicguc dimuhuc sugcinaiguc tosanénj humuc igucnec qelima yacyac imi ménda hezac zéanzu?

¹³ Humuc igucnec yacyac ménda hewacnec Kristo acguc munjuc ménda yabacnec.

¹⁴ Kristo ménda yareciguc ackuazéc nini zéauanzin imi eñomia wanzac. Wañu ninzénj ninzénngina imi acguc eñomia wanzac.

¹⁵ Wañu imuacnec nini imi Kristonénj humuc igucnec meqelimiyu yarec zéma héipuc ac wañ énécmiyin hénia imuac niñac Anutuac héipuc ic ikochéra keczin imi hicñitegiru ninicdabunec. Humuc igucnec yayac

qahac wambacnec Anutunéh Kristo humuc igucnec munꝓuc ménda meqeliwacnec.

¹⁶ Humuc igucnec yacyac ménda hezaciguc Kristo acꝓuc humuc igucnec ménda meqelimiꝓu yacbacnec.

¹⁷ Kristo imi humuc igucnec ménda meqelimiꝓu yacbacnec ninzéh ninzéggina imi acꝓuc enomia waꝓu ini képésic qeriaiguc kecꝓicac kecbunec.

¹⁸ Waꝓu areꝓa qeriaiguc humuma kecꝓu imi acꝓuc qahac wandacbunec.

¹⁹ Kristoac qeriaiguc neꝓaꝓ ninꝓkumu waꝓaꝓzin iminéꝓ baec yomuac sac wambacnec ic embac sugcinaiguc neꝓaꝓ imi tosara onogicma ewa biricninaguc wambiꝓnec.

²⁰ Néꝓ Kristo imi hélacnec humuc igucnec qelima yarecac gau seli kecꝓu ionac héla gocmia walac walac wanzac.

²¹ Humuc imi icac murunec, imuhucyanec humuc igucnec yacyac imi acꝓuc icac murunec hahaya.

²² Adamwac qeriaiguc ic embac moczoꝓ humugic ésécnec Kristoac qeriaiguc ic embac moczoꝓ kekec mihiꝓꝓimu.

²³ Waꝓu areꝓa zézéꝓa séc méndacma hicꝓi énécmimac. Walac imi héla gocmia méréra Kristo, imuacnec Kristonéh liliꝓgéma hayu iwac buꝓa kekera.

²⁴ Imuac andiaiguc imi nalé tetcꝓgia hamac. Inéh ic kewuya kewuya zéma ic qac buꝓaguc zéma kuc buꝓaguc imi moczoꝓ mebiꝓi énécmima héꝓgaleꝓ ama areꝓa yanda imi maꝓꝓocꝓa Anutuac muru haimimac nalé imi mia hamac.

²⁵ Inéh ic kewu kecmanec hazéchéra moczoꝓ eꝓeya héna duandiaiguc onopocmacac hezac.

²⁶ Waꝓu hazéꝓa nalé tetcꝓgiaiguc qemacac hezac imi humuc.

²⁷ Anutunéh iwawai moczoꝓ iwac héna duandiaiguc onopocdarec.* Imuac iwawai moczoꝓ héna duandiaiguc hezac zéꝓec nalé imuaru iwawai moczoꝓ iwac héna duandiaiguc onoporec Anutu eꝓeya imi ménda toroqema zéꝓec imi hicꝓiteꝓiczac.

²⁸ Iwawai moczoꝓ iwac héna duandiaiguc onopocmac nalé imuaru imi naꝓa eꝓeya acꝓuc iwawai moczoꝓ héna duandiaiguc onoporec iwac muru sigémimacac hezac. Imi mia Anutunéh iwawai momac yanda imuac miꝓina kecma iwawai moczoꝓ imuac qeriaiguc acꝓuc sécꝓémac kecma niꝓ imuhuc waꝓec.

²⁹ Qahac waꝓu, humuc ic ionac niꝓac wamma doku naecanꝓu imi eneꝓ némac wammu? Waꝓu humuc ic ieneꝓ kileꝓ ménda yacmuiguc némac niꝓac ic embac humuc ic ionac niꝓ wamma doku naec haka waꝓaꝓzu?

³⁰ Waꝓu nini némac niꝓac zérabéra qahaiguc emmanec kecbiꝓ?

³¹ Dacmuna hécna, ni Kristo Yesu Miꝓ Kewuninawac qeriaiguc meꝓé qepésina wanꝓu onac niꝓac wamma zéhiaru amumanec kecma ni kaiweya kaiweya humuanꝓa.

³² Ni Efeso ama areꝓa yandaiguc baec icac niꝓkumu niꝓacnec sac wamma yaꝓ zécꝓinaguc yaré waꝓiiguc imi némac héla méꝓ hicꝓinémmac? Humuc igucnec yacyac ménda hezaciguc oraꝓ humuwiꝓac hezac, imuac nezéléléꝓ wammanec kecbiꝓ hia zéwiꝓnec.*

³³ Ikoc waꝓ énécmiꝓu niꝓac, ic ala biria eneꝓ haka hiabia mesohoanꝓu.

³⁴ Ewa solan̄aiguc lilingéma kápésic ménda wamma haka solan̄a wamma kecmu. Onarunec tosanén̄ Anutu ménda nimmianzu imuac gamugina nimmu nin̄ac imuhuc zézua.

Séwi qelia humuc igucnec yacyacwac buŋa.

³⁵ Tosianén̄ yomhuc gezan̄ zému; Humuc ienen̄ dimuhuc mun̄guc yacmu? Wan̄u séwi tanecgina imi dimuhucyanén̄ yacmu?

³⁶ Ac qelan̄a zézé ic ini! Iwawai gocmia qesaanzu iminén̄ ménda humumaciguc imi kekecyaguc mun̄guc ménda érémac.

³⁷ Wan̄u iwawai himicanzu imi kecma érémacac hezac iwawai howia imuac ménda himicanzu, nén̄ padi me tosara imi gocmiynec himicanzu.

³⁸ Wan̄u Anutunén̄ eŋeya ewa sin̄iguc tanecgina énécmima gocmia hénia hénia imuac séc tanecgina hénia hénia hai énécmiyec.

³⁹ Séwi tanecgina acguc imuhucyanec qahac, eŋac eŋac. Mén̄ imi icac séwi, mén̄ imi yan̄ onac séwi, mén̄ imi nei onac séwi, wan̄u mén̄ imi lambéc onac séwi.

⁴⁰ Séwi tanec tosara imi Kurumen̄arunec, séwi tanec tosara imi baecarunec, wan̄u kurumen̄iguc kekera ionac edamugina imi séc mén̄, wan̄u baeciguc kekera ionac edamugina imi séc mén̄.

⁴¹ Kaiwe asaha imi séc mén̄, maso asaha imi séc mén̄, ménni sikiluac asaha imi séc mén̄, wan̄u ménni sikilu eŋan̄ edamugina imi eŋac eŋac.

⁴² Humuc igucnec yacyac imi acguc imuhucyanec. Himicanzin̄ imi humuma qahac wawan̄a, wan̄u imuacnec yacyacwac buŋa imi ménda humuma qahac wawan̄a.

⁴³ Iwawai eeya qahac imuhucyanén̄ himicma iwawai edamuyagucnén̄ yacin̄. Iwawai bébélacgia himicma iwawai selianén̄ mun̄guc yacin̄.

⁴⁴ Séwi busunén̄ himicma uŋawac tanecnén̄ mun̄guc yacma kecin̄.

Séwi busuac tanera hezac, imuac uŋawac tanera imi acguc hezac.

⁴⁵ Yomuhuc ooyawac hezac, Ic walac hicŋihicŋiya Adam imi séwiac ic kekecyaguc wan̄ec. ✧ Wan̄u Adam tetcgia hahaya imi kekec énécmimiawac uŋa wan̄ec.

⁴⁶ Wan̄u walac imi uŋawac buŋa qahac, nén̄ séwiyaguc, imuac andiaiguc hahaya imi uŋawac buŋa wan̄zac.

⁴⁷ Walac imi baeciguc hicŋiyec imuac baecarunec. Andiaiguc hahaya imi kurumen̄ igucnec hahaya.

⁴⁸ Baecarunec imi moczon̄ baecac buŋa tanec, kurumen̄arunec imi moczon̄ kurumen̄ac buŋa tanec ésécne.

⁴⁹ Wan̄u nini imi imuhucyanec baec icac murunec tanec meyin̄ imuhucyanec kurumen̄ icac murunec tanec mewin̄.

⁵⁰ Dacmuna hécna ac mén̄ yomi zéwa nin̄gic; Sac zéma séwi busunén̄ Anutuac héngalen̄ ama aren̄a yanda imi mératéc ménda an̄gén̄ timac. Wan̄u houhouyanén̄ iwawai ménda houhouya imi mératéc ménda an̄gén̄ timacac hezac.

⁵¹ Nin̄zu, nen̄ onac muru ac san̄a mén̄ zéwa nin̄gic; Nini moczon̄ gau seli ménda hewin̄, nén̄ témun̄ tetcgiawac qaru focdac élanzan̄nec melemma qelia wambin̄.

⁵² Tomun̄ qaru humuc ic enen̄ iwawai ménda houhouyanén̄ mun̄guc qelima yacmu. Wan̄u nen̄an̄ acguc melemma qelia wambin̄.

⁵³ Séwi houmacac hezac yominén séwinina ménda houhouyawac usu éséc nec héini hinggacmac. Humucac buña yominén hehe seliac buña héimac.

⁵⁴ Houhouyawac buña yominén hehe seliac buña héiyu humucac buña yominén kekec seli héimac nalé imuaru imi, Anutuac kuhanén ogiru humuc imi qécgé mimia wammac imuhuc ooyawac hezac imi moczon seligidacmac.*

⁵⁵ Humuc gi néma kucganén ogicqogic wambésémañ? Humuc gi waiga kimbua?*

⁵⁶ Humucac waiya imi késpedes, wanu késpedesac kuha imi hénac wanzac.

⁵⁷ Nenaj Min Kewunina Yesu Kristonénec ogicqogirawac kuc nénécmianzac Anutu iwac muru ewa hia ac ézézua.

⁵⁸ Imuac dacmuna soroc hécna seligima namma hérékeñ héréha ménda wamma nalé séc Min Kewuninawac ai seliseli wamma memu. Imi mia onac kuc qeqe ai iminén Min kewuac qeriaiguc eñ nec ménda sohomac.

16

Méra énécmimiawac haka.

¹ Deguc yomi imi ic embac téréya ionac sese tocgému imuac ara; Ni bec Galatia hénacorin énézéyi imuac séciguc ini imuhucyanec wammu.

² Sodaya Sodaya* ini enac enac soukiwa mihicnjigic saménaguc he énécmiyu séc goiya héima toroqema haigic tacmac. Eñ kecgic onaru hawa soukiwaguc qutulangéwu ninjac.

³ Onaru haman imuaru ic tosarawac ningic sécgéyu kiwi énécmima méli énécmiwa sese imi mema Yerusalem kemmu.

⁴ Wanu nuac ningic sécgéyu ni acguc kemma Ienen niguc momacnec hia kembin.

Enjeya méra mimac nin énézéyec.

⁵ Ni Makedonia baec imi qericma kemman zé wanzua imuac Makedonia baec qericma kemmaguc onac muru hama inicman.

⁶ Hama iniguc kecman gezan. Iniguc kecba nalé sanjenja imi hia kendacmac. Imi mia imuhuc wamba enen mia hénana mindinjima méli nénu imuaru me imuaru kemman.

⁷ Min Kewunén ninu sécgéyu onac muru hama iniguc nalé tosara kecman zé ninzua. Imuac mia nalé yomuac imi onogicmanec hotonjadac inicman zé ménda wanzua.

⁸ Ni Efeso ama arenja yandaiguc kecba ai meme 50 imuac kendon wammac zéma ninzua.

⁹ Hénia imi yomuhuc; Ai kunen yanda hélaguc sasala mihicnimanjac séc nagu bérénggé nénu, hazéc ic acguc sasala hicnjima keczu imuac mia imuhuc ninzua.

¹⁰ Timoteonén onaru hamaciguc héngalen wammigic bac yandi yandi ménda wamma sugcinaiguc kecmac. Ic imi ni éséc nec Min Kewuac ai seliseli wamma meanzac hénia imuac ninjac imuhuc wanmimiawac hezac.

¹¹ Imuac iwac ninjac ningic mamaya ménda wammac. Wanu luaeguc mélimigic nuaru lilingéma hamac. Ni zéma ninzén ninzén dacmuna hécna imi iwac mambéc kecjin.

* 15:54: Yes 25:8 ☆ 15:55: Hos 13:14 * 16:2: Girik aciguc; Sondawac ai meme walac walaha séc.

¹² Ninzénj ninzénj dacmuna Apolo iwac imi dacmuna tosara iniguc onac muru kemmu niñ hatac sasala zénanǵé miyi, néñ nalé yomuac imi kemmanj zé kilenj ménda efizac. Wanju nalé ménjac niñu sécgéyu hamac.

¹³ Ini qeriginanénj técgina nimma kecma ninzénj ninzénjiguc nanj seligima ic hélawac séc seligima kecmu.

¹⁴ Wanju ai memu séc goi héihéiyaguc mema wammu.

¹⁵ Ini Sitefana zéma hēna géséhēra ienenj Akaia baeciguc walac walac ninzénj ninzénj ic embac wanǵic imi zéma météré ic embac welenj qeénécmiwiñ zé efianzu imi ini ninzu. Imuac ini zénanǵé énécmizua.

¹⁶ Ic embac imuhucya zéma tosara momacnec ai mema kucqege wananzu séc acgina niñtoho wanj énécmimu.

¹⁷ Stefano zéma Fotunata zéma Akaiko ienenj imi onac wanj néñu kic tanecgina késama hayic ewana hiaruyu kecanzua.

¹⁸ Ienenj imi ni zéma ini momacnec ewa qerininaiguc ségiségi mihicñi nénécmigic. Imuac ini ic imuhucya imi niñénécimu.

Tetecgiawac yaizézé ac.

¹⁹ Asia baeciguc hēnaorinj tunja tunja keczu imi enenj onac yaizézégina zézu. Akila zéma Priska zéma amagiraiguc hēnaorinj tocgoanzu imi enenj acguc Miñ Kewuninawac qeriaiguc onac yaizézégina zézu.

²⁰ Ninzénj ninzénj dacmuna momac yanda acguc yaizézégina zézu. Imuac enaoc kiricne téreya wanjamuma yaizézégina zéamumu.

²¹ Yomi Paulo ni nena mérananénj oma yaizézégina zézua.

²² Ménénj ménj Miñ Kewu goiya ménda héimac imi saecyaguc wammac. Miñ Kewunina gi hawésémanj!†

²³ Miñ Kewu Yesu Kristoac ewa hianénj iniguc hema kecmac.

²⁴ Goi héihéinanénj Kristo Yesuac qeriaiguc tunj iniguc momacnec hema kecmac. ‡

† 16:22: Aram aciguc; Marana ta. tetecgiaguc, Hélaacne! ogic hezac.

‡ 16:24: Kiwi méranénj ooya tosaraiguc kiwi yomuac

2 Korinti

Yai zézé ac.

¹ Anutuac ewa siŋ niŋac Kristo Yesuac Méliméli ic waŋi ni Paulo zéma ninzéŋ ninzéŋ munanina Timoteo niri hénaoŋiŋ Korinti ama areŋa yandaiguc keczu zéma ic embac téréya Akaia baec séc keczu ionac momac-nec kiwi yomi oénécimizic;

² Neŋaŋ Maŋgocnina Anutu zéma Miŋ Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenéh onac muru he énécmimac.

³ Miŋ Kewunina Yesu Kristo iwac Maŋgocya Anutu mepésimiwiŋ. Inéh wésé niniŋac Maŋgoc zéma qeri mebélac qebélac hénia hénia moczoŋ imuac Anutu kecanzac.

⁴ Inéh zéra waiya hénia héniaiguc qeri mebélac qebélac waŋ nénécmianzac. Waŋu neŋaŋ qeri mebélac qebélac Anutuac murunec meyiŋ iminéh nec ic embac tosara zéra béra hénia héniaiguc keczu imi bénzéŋ nec qeri mebélac qebélac waŋ énécmiwiŋ.

⁵ Imi mia hénia yomuac niŋac imuhuc zézua; Kristoac qenzen manzenŋnéŋ neŋaŋ kekeciguc sécgéma hezac. Imuhucyanec qeri mebélac qebéla cnéh Kristoac murunec hama neŋaŋ muru qesalecgé nénécmizac hénia imuac niŋac imuhuc zézua.

⁶ Nini zéra waiya mihicŋjima kecanziciguc imi onac qeri mebélac qebélac zéma aŋgéŋ tiénéc mimiawac niŋac, waŋu nini qeri mebélac qebélac waŋ nénécmimiawac kecanziciguc imi acguc onac qeri mebélac qebélac niŋac, qeri mebélac qebélac iminéh onac muru ai meyu zéra béra nini mihicŋjanziŋ imuhucya imi ini acguc hia bisiqatéh wamma naŋselimu.

⁷ Ini zéra waiya imuaru toroqema kecanzu éséc nec qeri mebélac qebéla ciguc imuhucyanec wamma kecmu imi ni ninzua imuac niŋac niŋkinzéŋnina onac muru hezac imi mimiŋzalia qahac.

⁸ Ninzéŋ ninzéŋ dacmuna hécnina, imi mia hénia yomuhuc niŋac, nini Asia baeciguc zéra waiya qahaiguc kecma éréyiŋ imi ini ménda nimmu niŋac ménda wanziŋ. Nalé imuaru zéra waiya yéwéria sécnina ogicogicya qacninaiguc emma kilanzi nénécmiyu kekecninawac niŋkinzéŋ imi acguc waiyiŋ.

⁹ Humucac buŋa zétécgé nénécmimia zéma niŋni héla guc waŋec, néŋ haka imuhuc hicŋi nénécmiyec imi mia nini neŋaoc ménda héiseli amuma humuc ic meqeli énécmianzac Anutu iwac muru sac héiseliwiŋ niŋac imuhuc hicŋi nénécmiyec.

¹⁰ Waŋu inéh mia humucac déc iguc nec metecgé nénécmiyec. Waŋu toroqema metecgé nénécmimac. Waŋu muŋguc nec metecgé nénécmimac zéma iwac muru niŋkinzéŋnina haianziŋ.

¹¹ Waŋu ini acguc toroqe nénécmima zéwelec wamma méra nénécmimu. Imi mia ic embac sasalanéh naŋgé nénécmima zéwelec gic ewa hiawac ai buŋa nénécmiyu iminéh ai meni, nonac niŋac wamma Anutu ewa hia ac wammimu.

¹² Nini baeciguc kecma haihaka wamma onac muru geŋ imi ogicogicyawac wamma Anutuac haka méndacma keŋhéi hahéi qahac hélac nec wamma baecac niŋte gic qinŋte giciguc qahac, néŋ Anutuac ewa hiayaiguc

héima namma ai meanziŋ imi nonac ewa qeri solanŋ ninanéŋ héipuc wan nénécmizac. Wanŋ nini imi imuac niŋni eeyaguc wanŋanzac.

¹³ Imi mia hénia yomuhuc niŋac, Nini kiwi tosara qahac, néŋ ini hia olomma hia niŋtegicmuac séc imuhucya sac oénécmianziŋ. Ini niŋasaridacmu zéma niŋkewu wan énécmizua.

¹⁴ Ini hénianina bakianec sac niŋasarianzu imuac séc Miŋ Kewunina Yesuac nalé yandaiguc nini onac zézé ségiségigina wanní, ini acguc nonac zézé ségiséginina wammu.

¹⁵ Ni imi hélacnec niŋzéngeyi. Hénia imuac niŋac onac muru walac haman zé niŋarengeyi. Imuhuc wamba ini hatac éréhécnec mérianŋinaguc wammu.

¹⁶ Hénaiguc keŋ inicma Makedonia baeciguc kemmaguc muŋguc Makedonia baec imuacnec onac muru liliŋgé hawa méli néŋu Yuda baeciguc kemman zé niŋ arengeyi.

¹⁷ Ini niŋic ni sic saoc nimma hénia qahac imuhuc wanŋi tanec wanŋzac me séwinawac siŋ méndacma eŋ hia hia qahac qahac zéma niŋarengeyi tanec wanŋzac me?

¹⁸ Anutu imi ménzé ménzéya qahac, imuac séciguc acna imi acguc hia zémaguc duŋa melemma qahac ménda zémanŋ.

¹⁹ Ni zéma Siliwano* zéma Timoteo nenenŋ Anutuac naŋa Yesu Kristo iwac hénia imi suginaiguc zéau énécmiyiŋ. Wanŋ inéŋ hia zéma qahac ménda zéyec. Imuac niŋac iwac muru imi hia sac heanŋzac.

²⁰ Kristoac qeriaiguc imi Anutuac sisipac ac imi moczoŋ yanda hia zézéya. Imuac niŋac nini iwac muru héima namma hélacnec zéma Anutu mépésimianziŋ.

²¹ Nini zéma ini momacnec Kristoac qeriaiguc meseli nénécmima halécnéŋ météré nénécmiyec imi mia Anutu.

²² Inéŋ mia eneya qara asé kiwi ésécnec ewa qerininaiguc oma Uŋa Téréya nénécmiyec. Wanŋ Uŋa Téréya iminéŋ iwawai kecma hicŋi nénécmimac imuac qérawia wanŋzac.

²³ Ac geriwiguc wan énécmiwi niŋac ni Korinti ama areŋa yandaiguc ménda hayi. Ac imi hélacnec zézua, Anutunéŋ qeri uŋanawac héipucya wanŋzac.

²⁴ Ini niŋzén niŋzéniguc naŋselima keczu imuac niŋac, nini onac niŋzén niŋzén imuac galeŋ kecziŋ zéma ménda zézua, néŋ nénéwécgeŋa iguc ini ségiségigina mihiŋciŋmu niŋac, ai momacgina kecziŋ.

2

¹ Hénia imuac niŋac, ni onaru muŋguc ewa goronaguc ménda haman zé niŋselizua.

² Ewa biric mihiŋci énécmizuaiguc, nenaoc ewa biric mihiŋci miyi i qahac wanŋ, ic diminéŋ ewa hia mihiŋci nénzac?

³ Ni kiwina imuhuc oénécmiyi imuac hénia imi onac muru haman nalé imuaru ewa hia mihiŋci némmuac hezac ionac murunec ewa biric mihiŋciwi niŋac. Ni imi nuac ewa hianéŋ momac yanda onac ewa hia wammac zéma niŋkumuzua.

⁴ Ni qerina yéwériyu ewa goro wamma kecba kic masina sasala mayec imuac niŋac kiwi imi oénécmiyi. Wanŋ imi mia yéwéri mihiŋci énécmimanŋ

* **1:19:** Roma ic eneŋ Silawac Siliwano zéanŋic.

niŋac qahac, nêŋ onac siŋna sasala késa kecua imi niŋtegicmu niŋac kiwi imi oénécmiyi.

Képésic waiwai.

⁵ Méréneŋ méŋ waŋu ewa biric hicŋizaciguc imi, netecgéma ogicma zémaŋ zé ménda wanzua, nêŋ zékaŋ zékaŋ zéwa, inêŋ imi nuacnec ménda mihicŋizac, nêŋ hénaoŋiŋ moczoŋ yanda mihicŋi énécmiyc tanec wanzac.

⁶ Sasalanêŋ ic imuhucyawac zémindiŋi qemindiŋi wammigic nimba sécgézac.

⁷ Imuac niŋac nêwécgeŋac késpedesiya waimima ewa qeria mebélacgéic. Ewa biric ogicogicyanéŋ hélanzimiŋac niŋac.

⁸ Imuac zéwelec énécmizua, siŋ niŋmimanec keczu imi mewininigic seligimac.

⁹ Ni imi ini ackuazéc moczoŋ niŋtohoanzu me qahac imi batucgé nimmaŋ zéma kiwi imi oénécmiyi.

¹⁰ Ic méŋac méŋ késpedesira waimigic ni imuhucyanec waimimaŋ. Késpedesic imuac me imuac waimizuaiguc waiwai hakana imi Kristoac kiwaiguc onac niŋac wawaŋa.

¹¹ Nini Biria miŋinawac niniŋ qambaŋa imuac qelaŋa ménda kecziŋ imuac niŋac Biria miŋinanêŋ ikoc waŋ nénécmiŋac niŋac imuhuc wanzua.

Sisipac ac qeliawac ai ichéra.

¹² Ni Kristoac buŋa suruc hiabia zéau énécmimaŋ zé Troa amaiguc keŋi nalé imuaru Miŋ Kewuninanêŋ niŋnêŋu ai memeac saŋgulaŋ méŋ auma nanec.

¹³ Waŋu ni ninzéŋ ninzéŋ dacmuna Tito imi ménda mihicŋiŋi imuac niŋac nuac ewa qerina imi hia ménda mebélacgéyi, nêŋ yaizézé ac waŋ énécmima Makedonia baeciguc keŋi.

¹⁴ Waŋu Anutu ewa hia ac wammiwiŋ, inêŋ nalé séc Kristoac qeriaiguc meseli nénécmiŋu yaréiguc onogicanziŋ. Waŋu Kristo niŋmimia imuac héméŋa hiabianêŋ neŋaŋ murunec saima baec séc sécgéma keŋanzac.

¹⁵ Hénia imi yomuhuc; Nini imi gési énécmimia zéma humucac buŋa ionac succinaiguc momacnec Anutuac kiwaiguc Kristoac héméŋa wanziŋ.

¹⁶ Tuŋ méŋac muru héméŋa iminêŋ humucac buŋa tanec waŋu humuciguc onagicma kemmac, nêŋ tuŋ méŋac muru imi héméŋa iminêŋ kekecac buŋa waŋu kekeciguc onagicma kemmac. Ic méréneŋ ai buŋa imuac sécy a wammac?

¹⁷ Nini ic tosara ésécnec soukiwa mihicŋiwiŋ zé waiŋiguc doku haianzu ésécnec Anutuac ackuazécneŋ diwi qiwiliŋa ménda waŋanzin, nêŋ nini imi Anutunêŋ méli nénécmiŋu Anutuac kiwaiguc zéma Kristoac qeriaiguc qeri hélacnec zéau énécmianziŋ.

3

¹ Nini neŋaoc zénaŋgé amuwiŋ zé muŋguc hénima ac zéziŋ? Nini ic embac tosara ésécnec zénaŋgé ac kiwi onac muru haini hamac me, onac murunec nonac muru kiwi imuhucya haigic hamac niŋ qesi énécmiwiŋac ménda hezac. Ini niŋgic imuac wambiŋac hezac me?

² Eŋaoc mia kiwinina wanzu. Imi mia ewa qerininaiguc ooya. Ic embac momac yanda oloŋ nimmuac hezac.

³ Ini imi Kristoac kiwi héndêŋ héndêŋa kegcic héŋgaleŋ waŋ énécmima kecziŋ. Waŋu kiwi imi kirifi dokuyanêŋ ménda ooya, nêŋ Anutu kekecyaguc

iwac Uñanénj ooya. Wañu Kiwi imi hoc hilañaguc ménda ooyanénj ic embac ewa qerininawac hilañaguc ooya.

⁴ Niñkinzénjina imuhucya Kristoac murunec imi Anutuac kiwaiguc késa kecziñ.

⁵ Iwawai imuac me imuac imi moczoñ neñañ murunec zéma neñaoc sécnina hezac imuhuc ménda zéma nimbiñ. Néñ sécnina séc he nénécmizac imi Anutu arunec zéma nimbiñ.

⁶ Inénj mia sisipac ac qelia imuac ai ic wambiñ zé niñkinzénjina mihicñi nénécmiyec. Imi mia kiwiyanénj nec qahac, néñ Uñayanénj nec, kiwinénj nunuhumuanzac néñ Uñanénj kekec mihicñi nénécmianzac.

Sisipac ac qeliawac edamuya.

⁷ Kiwi hoc hilañaguc néndérgéma ooya, humuc mihicñi nénécmimia, imuac ai acguc edamuyaguc hayu Israel qelihéra ienenj Moseac kic taneciguc imuac asaha hama héiyu, kecma qahac wawaña, imuac niñac wamma héñsosolima hémmuac séc qahac wañec.

⁸ Uña téréyawac ai imi séc ménj ogicma edamuyaguc ménda wammac me?

⁹ Képésicginaguc zétecgé nénécmiawac ai imi edamuyaguc wanzaciguc, solañaguc zénéncmimia imuac ai imi edamuya qesalecgéma mamaya wanzac!

¹⁰ Imi hénia yomuhuc niñac imuhuc zézua; Edamuya ogicogicya ménénj hayu becnece edamuyaguc kerec imi mia mepé qepésiyaguc ménda wanzac.

¹¹ Kecma qahac wawaña imuhucyanénj edamuyaguc wanzaciguc heheseli heheya iminénj edamuya ogicma kunenj nec wanzac.

¹² Nini imi niñkumu imuhucyaguc kecziñ, imuac niñac, bac yandi yandi qahac, haihaka wañanzñ.

¹³ Mosenénj Israel qelihéra imi iwawai kecma qahac wawaña imuac tetecgia imi ménda héñ sosolimu niñac kereñnéñ eñeya kic tanera hoturu amuma kerec. Wañu nini imi imuhuc ménda wañanzñ.

¹⁴ Néñ érema deguc acguc imi enenj ewa seliseli wañ énécmimia wañu sisipac ac wahala oloñ niñanzu nalé imuaru kereñ imi ménda augic heanzac. Wañu kereñ imi Kristoac qeriaiguc auyu mazac.

¹⁵ Wañu érékecma deguc Moseac kiwi oloñanzu nalé imuac séc kereñ imi ewa qerigina hoturu énécmimanec hezac.

¹⁶ Wañu ménénj, Miñ Kewunina Yesuac muru melemma kemmac nalé imuaru mia kereñ imi aumimia wammac.

¹⁷ Miñ Kewunina imi Uña keczac, imuac niñac imuac me imuac Miñ Kewuninawac Uña keczac imuaru mia qutuma kenha wawaña hezac.

¹⁸ Neñañ momac yanda imi kic tanecninaiguc kereñ qahac Miñ Kewuninawac edamu imi wikiñiguc hénzñj ésécnece hénanzñj. Hénni Miñ Kewuac Uñanénj wañ nénécmiyu iwac tanecac séc melemma edamuya décyu ménac murunec emma ménac muru kereñanzñj.

4

Iwawai eeyagucnéñ kewuc nomuñ qeriaiguc hezac.

¹ Imuac niñac Anutuac wésé niniñiguc ai yomi késa kecziñ imuac nini qeri mama ménda wanzñj.

² Néh Imuac gamu qeçe haka sasangiaiguc wawaŋa imi waima diwi qiwiliŋ haka héŋacya mema Anutuac ackuažéc imi ménda mohosowiŋ, néŋ ac héra zéau énécmima Anutuac kiwaiguc icya icya ionac ewa qeriginanéh kétéŋkétéŋ waŋ énécmiyu niŋgési nénécmimu niŋac neŋaoc mewinini amuanziŋ.

³ Neŋaŋ buŋa suruc hiabia imi kereŋaguc hezaciguc imi humucac buŋa ionac muru sac imuhuc hezac.

⁴ Ionac muru imi Anutuac kic tanera Kristoac buŋa suruc hiabia imuac edamuya imi ménda hémmu niŋac baec yomuac baniara ginanéŋ ménda niŋzéŋgéanzu ionac ewa qerigina hoturu énécmiyu keczu.

⁵ Hénia yomuhuc niŋac ac imuhuc zéma mazua, Nini imi neŋaŋ niŋac ménda zéau énécmianziŋ, néŋ Kristo Yesu imi momac yanda neŋaŋ Miŋ Kewu keczac imi zéma Yesuac niŋac wamma nini onac welen qeçe ic kecziŋ imi zéau énécmianziŋ.

⁶ Hénia imi yomuhuc; Siŋi tunumaŋ qeriaiguc asac mararaŋnéŋ qetagaliyu zéyec Anutu iminéŋ waŋ nénécmiyu Yesu Kristoac kic taneraiguc Anutuac edamuya niŋmimiawac asac mararaŋ hemizac iminéŋ neŋaŋ ewa qerininaiguc qetagali nénécmianzac.*

⁷ Neŋaŋ imi iwawai eeyaguc imi zéic baecnéh memeya séwinina imuac qeriaiguc késa kecziŋ. Imi mia kuc yanda imi Anutuac muru hezac, néŋ neŋaŋ muru ménda hezac imi niŋtegicma kecbiŋ niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec.

⁸ Néwécnec néwécnec hélanzi nénécmianzu, néŋ hézé hézéžaya ménda waŋanziŋ. Kukuderec mihicŋi nénécmianzu, néŋ kucmama ménda waŋanziŋ.

⁹ Nunuhéi waŋ nénécmizu, néŋ ménda wai nénécmiyu kecanziŋ. Qenzaŋgé nénécmianzu, néŋ ménda birima qahac waŋanziŋ.

¹⁰ Imuhuc wamma séwininaiguc Yesuac humucyawac buŋa imi bisima kenni Yesuac kekecyawac buŋa aguc séwininaiguc hicŋitegiru hémmu.

¹¹ Imi mia Yesuac kekecnéh séwinina houhouyawac buŋa imuaru hicŋitegiru hémmu niŋac neŋaŋ kekecninaguc nalé séc Yesuac niŋac wamma humucac déciguc nonopocgić kereŋanziŋ.

¹² Imuac humucnéŋ nonac muru ai meyu kekecnéh onac muru ai mezac.

¹³ Ni niŋzéŋgéyi imuac zéauyi* imuhuc ooyawac hezac ésécnec, nini niŋzéh niŋzéŋac ewa qeri imuhucya késa kecziŋ, imuac niŋac nini aguc niŋzéŋgéziŋ imuac zéauziŋ.

¹⁴ Imi mia hénia yomuhuc niŋac, Miŋ Kewunina Yesu meqelimiyec inéh mia Yesuguc nini aguc meqeli nénécmiyu iniguc momacnec iwac wésiaiguc nambiŋ zéma niŋtegiciŋ.

¹⁵ Imi hélacnec, nini imi Anutuac ewa hiayanéh sécgé énécmiyu ic embac sasalanéh ewa hia ac zésaima keŋgić Anutuac muru edamuya hemimac niŋac haihaka nina moczoŋ yanda imi onac hia niŋac wamma meanziŋ.

¹⁶ Imuac nini qeri mama ménda waŋziŋ. Séwi icninanéŋ zažagima keŋzac, néŋ qeri icnina imi naléya naléya qelimanec keŋanzac.

¹⁷ Hénia imi yomuhuc; Nalé hotoŋa dac meanziŋ zéra béra efefia iminéŋ edamu yéwéria hehe seli heheya imi mihicŋi nénécmimac.

¹⁸ Héhéja imi hotonja dac hemac, néj ménda héhéja imi hehe seli hemac, imuac mia nini imi kicninanéj héhéjawac séc imuac qahac, néj kicninanéj ménda héhéja imuac kic hihi wamma kecanzij.

5

Kurumenj amaiguc tacyac wambij.

¹ Kic hihi wamma kecanzij imuac hénia imi yomuhuc; Baec séwi halinina imi birima qahac wanu, ama méj Anutunéj menénéc mimia, méranéj ménda memeya, ou kurumenjiguc hehe seli heheya he nénécmizac imi ninzij.

² Imi sac qahac hénia méj imi yomuhuc; Nini séwi hali yomuac qeriaiguc yaiwisisij wamma kurumenjac séwi ama héinénécmyu mewij zé qerini-nanéj késama mambéc keczij.

³ Imuhuc héiwiijiguc, katanec ménda nanni ninicmu.

⁴ Hali yomuac qeriaiguc kecma bisi qatéjiguc yaiwisisij wananzij imi hetecgéwij nijac qahac néj imuac qahaiguc méj qeliawac héini houhouyawac buja imi kekecnéj qécgémac nijac imuhuc wananzij.

⁵ Wanu Anutunéj mia haka imi mihicji nénécmima Uña Téréya nénécmiyec. Wanu Uña Téréya iminéj haka tosara kecma hicji nénécmimac imuac asé kiwi wan nénécmizac.

⁶ Imuac nijac nini baecac séwi halininaiguc kecanzij nalé imuaru imi Minj Kewunina ou keru nini lakec you nejacnec kecanzij imi ninzij, néj kiléj nalé séc ninjinzéjninaguc kecanzij.

⁷ Imi mia nini kicninanéj héhéja imuaru qahac, néj ninzéj ninzéjiguc kecanzij.

⁸ Nini ninjinzéjninaguc, wanu efima séwiac ama hali imi waima ama héla imuaru kemma Minj Kewuninaguc keczij zé wananzij.

⁹ Imuac nini keczij me waima kembijiguc, ségiségi mihicji miwij zéma ninjelima kecanzij.

¹⁰ Hénia imi mia yomuhuc, nejanj moczonj yanda Kristoac zégésigési tatac imuac wésiaiguc wininima namma nejac nejac séwininaiguc kecma wawanj meme hia me biria wanij imuac séc méndacma bakia mewijac hezac.

Minj Kewuac luac qeqe ai.

¹¹ Minj Kewuninawac bac yandi yandi imuac hénia ninjegicanzij, imuac nijac ic embac tosara zéjanjgé énécmizij. Wanu nini minj séc Anutunéj ninjacgé nénécmizac. Wanu ini acguc ewa kétij kétij wan énécmiyu ninjacgé nénécmizu zéma ninjumuzua.

¹² Nini munjuc nejacoc ménda zéjanjgé amuzij, néj enjacoc nonac nijac ninjic zézé ségiségi ginaguc wammu nijac nalé titinja méj mihicji énécmizij. Wanu tosara ewa qeriac buja nijac qahac, néj séwiac buja nijac wamma meyac amuzu imi onac ac bakia hia melenj énécmimu.

¹³ Nini ewa soho keczijiguc imi Anutuac wamma imuhuc keczij. Wanu nini ewanina hia keczijiguc imi acguc onac nijac wamma imuhuc keczij.

¹⁴ Momacgucnéj momac yanda nejanj nijac wamma humuyec. Imuac nijac nejanj moczonj humuyij imi ninzéjngézua. Hénia imuac nijac Kristoac goi héihéinéj hinocgé nénécmizac.

¹⁵ Warju kekecguc kecanzın neňan imi munğuc neňan niňac wamma ménda kecbın, néň neňan niňac humuma munğuc qelima yarec iwac niňac wamma kecbın niňac inéň momac yanda neňan niňac humuyec.

¹⁶ Imuac degucmuanec ic méňac méň séwiya hémma ménda nimbin. Nini Kristo acguc séwiiguc hémma niňi, néň munğuc méň imuhucyanec ménda niňanzın.

¹⁷ Imuac ic méňnéň méň Kristoac qeriaiguc keczu imi ic qelia, wahala imi keñec, néň héngic, qelia hazac.

¹⁸ Haka imuhucya imuhucya moczon Anutuac murunec hicñihicñiya. Inéň Kristoac qeriaiguc ewa momac mihicñi nénécmiyec. Warju ewa momac mihicñi énécmiawac ai buňa qenéncmiyec.

¹⁹ Imi mia Anutunéň képésicnina imi ménda olomma Kristoac qeriaiguc eneyaguc baec ic embac momac yanda ewa momac mihicñi nénécmiyec. Imuhuc wamma ewa momac mihicñi mihicñiyawac ackuazéc imi méraninaiguc hai nénécmiyec.

²⁰ Hénia imuac niňac nini imi Kristoac kua meme ic wamma Anutunéň neňan kuanina mema zéwelec énécmizac ésécnec Kristoac nananiguc namma zéwelec énécmima yomuhuc énéézua, Anutuguc ewa momac wamma kecmu.

²¹ Anutunéň neňan imi Yesuac qeriaiguc Anutuac solan dindınawac buňa wamma kecbın niňac Kristo képésic méň ménda wanec, néň képésic ic tanec nimmiyec.*

6

¹ Anutuguc momacnec ai meanzın nenen énéézın, Anutuac ewa hia imi enj ménda késa kecmu.

² Imuac Anutunéň yomuhuc zézac, Nalé nimba hezac* ✧ Ninzu, deguc imi nalé nimba hezac imi mia wanzac, ninzu, deguc imi angén titiac naléya wanzac!

³ Aininaiguc gocya mihicñiwu niňac nini haihaka qonzon toňgé énécmima méň ménda hai énécmianzın.

⁴ Néň ainina meanzın séc Anutuac welen qeqe ic keczın zéma imuac séc neňacnec mewinini amuma yéwéri hénia hénia eneňa yomuhucyaiguc nan selianzın, zéra waiya, yéwéri, waızalan,

⁵ nunuhéi, hésa ama, qewelon wan nénécmimia, ai yanda, gau qeqe, yaka niň humuc,

⁶ météré amuma kekec, ninin ai, bisiqatén wamma kekec, qambaňtoho, Unaguc kekec, goi héihéi héra,

⁷ Ac héra zéma Anutuac kuha qeriaiguc kekec, kekec solanawac sou méra héi kananinaiguc késa kekec,

⁸ edamuiguc me mema titiiguc, qac buňa hia me biria, ic héra kecni ikoc ic zénénécmimia,

⁹ ic enjomia tanec, néň ic qac buňa ninaguc kecma, ic humumia tanecnéň kekecninaguc, haka biriawac bakia mezin tanecnéň ménda humuzın,

¹⁰ ewa biric kekec tanecnéň nalé séc ségiségininaguc, maqeqeya tanec, néň sasala mérian mihicñi énécmianzın, iwawai méň ménda késa keczın tanecnéň iwawai moczon yanda he nénécmizac.

* 5:21: Me képésicac mulu. * 6:2: Énépésimanjac séc wanzac. imuaru gezac qema niňénécmizua, wanju angén titiac naléiguc méra énécmizua. ✧ 6:2: Yes 49:8

¹¹ Korinti ic embac, kuanina imi efima auauya, imuac ewa qerina imi acguc onac auauyawac hezac.

¹² Nonac goi héihénina imi moucmoucgia qahac nérj iminéj onac ewa qeriginaiguc mouc moucgiauwac hezac.

¹³ Ni nambérac héčna énézéanzua ésécne énézéua imuac ini acguc eena héima ewa qerigina imi meyangdigic moucmoucgia imi qahac wanju.

Ic ninzénj ninzénjina qahac iniguc ewa koronj koronj ménda wammu.

¹⁴ Solarj dindinja zéma héna ac logiloginéj dimuhuc séc érééréj wammaoc? Asac mararanj zéma sinj tunumañnéj dimuhuc ala wanjamumaoc? Imuac ninjac ini imi ménda ninzénjéanzu iniguc ewa koronjkoronj ménda wammu.

¹⁵ Kristo zéma Beliaru† ierenj némaciguc ewa momac wammaoc? Ninzénj ninzénj icnéj ic ménj ménda ninzénjéanzac i guc némac iwawai amunec qamunec wammaoc?

¹⁶ Anutuac ocmuñj zéma baniara ierenj némaciguc ninjni momacguc wammaoc? Anutunéj zéyec ésécne neñanj imi Anutu kekecyaguc iwac ocmuñj kecziñj. Imuac mia Anutunéj yomuhuc zéyec; Ni ionac sugcinaiguc kenja wamma i iniguc momacne kecmanj, ni ionac Anutugina wamba ienenj nuac ic embachéčna wammu.*

¹⁷ Minj Kewunéj yomuhuc zézac, Imuac ini ionac murunec éréma hénj héima kecmu. Wanju iwawai sigiginawac buñja qeqeya imi késa osi ménda wammu. Imuhuc wanjic, neñj héihéré énécmimanj.

¹⁸ Neñj onac manjoc wanj énécmiwa ini nuac nambérac héčna wammu. Medac medac wandac wandac minjanénj imuhuc zézac.*

7

¹ Ala sorochéčna neñanj imi sisipac ac zéma mazinj imuhucyawac késa kecziñj, imuac mia Anutuac bac yandi yandi wamma kecbiñj. Kecma kekec téréya imi mesolanjanima séwinina zéma unjaninawac haka biria hénihénia igucne météré amuma kecbiñj.

Pauloac zézé ségiségiya.

² Ini ewa qerigina ménda anjénj tinénécmimu. Nini ménjac ménj haka biria ménda wanj énécmiñj. Ménjac ménj ménda mebiri énécmiñj. Wanju iwawaigina enj ménda onagirñj.

³ Ni képésicgina zéhicñimanj zé ac imuhuc ménda zézua. Bec zéyi ésécne, nonac ewa qerininaiguc kecgic momacne kecma momacne humuwijn ninjac imuhuc énézéua.

⁴ Ni ninjkinzénjéma énézéua. Ni onac ninj nimba zézé bipiginaguc wanju qeri mebélac qebélac hakanénj sécgé néñanzac. Wanju zéra waiya hénia hénianinaiguc ségiséginénj qesalecgé néñanzac.

⁵ Hénia imi yomuhuc; Nini Makedonia baeciguc hayijn nalé imuaru nonac séwinina imi tachiahiaaru qahac kerijn, nérj hénia séra séc zéra waiya mihicñiñj. Sénganjenjiguc tualeficnéj, ewa qerininaiguc bac yandi yandinénj he nénécmiye.

⁶ Nérj Qeri mama wawañja qerinina mebélacgé nénécmianzac Anutu inénj mia Tito hayu qerinina mebélac nénécmiye

† 6:15: Beliaru imi Sacdanac qara ménj, qac imuac hénia imi Ikoc minjna. * 6:16: Lew 26:12, Yer 32:38, Ezk 37:27 * 6:18: 2Sa 7:14, 2Sa 7:8

⁷ Tito hayec imi sac qahac nérj meseli wammigic meme seli onarunec mihicniyec imuac suruc wamma ini qerinérj késama mambéc kecanzu imi zéma, zésiacgina zéma, qeri singina nuac hezac imuac suruc momacnec wan némma qerina mebélacgé néñu ségiségi wammanec wanj.

⁸ Imi mia hénia yomuhuc niñac, ni kiwina oénécmina niñyéwéri mihicni énécmiyi imuac nimbiri amuyi. Nérj kiwi iminérj nalé hotonja dac sac niñyéwéri mihicni énécmiyec imi niñasarima deguc imi ménda nimbiri amuzua.

⁹ Ni deguc ségiségi wanzua imi mia niñyéwéri mihicni énécmiyi imuac niñac qahac, nérj niñyéwéri ginanérj énépésima keñ onoporu ewa hakagina melenjic hénia imuac niñac mia. Ini Anutuac ewa sinjiguc niñyéwérigic imuac niñac kiwi nonac murunecnérj hénia ménjac ménjiguc haka ménjac mérj ménda mebiri énécmiyec.

¹⁰ Anutuac ewa sinjiguc niñyéwéri wanjanziñ imi kecma ménda nimbiri amuwijn. Niñyéwéri imuhucyanérj ewa hakanina hainetec mihicnima angérj titiiguc nonagicma keñanzac. Wanju baecac niñyéwéri imuhucyanérj humuc mihicni nénécmianzac.

¹¹ Héngic, Anutuac ewa sinjiguc niñyéwérima kekec imi yéwéri qeriaug enañ héniaquina qitiric zéaumu niñac ewa qeriginaiguc wésé polañ dimuhucya, zésolanj amuamuya dimuhucya, qerigina kétinkétin dimuhucya, bac yandi yandi dimuhucya, qerinérj késama mambéc kekec dimuhucya, qeri sinj dimuhucya, zémindiñj qemindiñj dimuhucya mihicni énécmiyec.

¹² Imuac kiwi oénécmiyi imi ic mérj képésic wanec me ic mérj képésic enj wammimia iorac niñac qahac, nérj qeri singinanérj Anutuac kiwaiguc onac muru hichñ énécmimac niñac oénécmiyi.

¹³ Wanju ai imuacnec nini héibélac qéibélac wanj nénécmimia wanzijn.

Wanju Titoac qeri uñanérj onac niñac wamma qeri bénzérj mihicniyec. Imuac niñac ewa qerinina mebélac gégéya imuac qahaiguc toroqema iwac ségiségi niñac nini ségiségi wammanec wamma kecziñ.

¹⁴ Ackuazéc énézéyiñ imi moczonj héla wanzac ésécnec Tito ézéma meyac énécmiyi imi acguc ac héla wanzac, imuac niñ ni onac ac suruc ézéma meyac énécmiyiiguc imuac gamuna ménda ninzua.

¹⁵ Ini moczonj bac yandi yandi wamma zénérj hirihiri wamma héihéré mima ara nintho wammigic imuac niñ qelima ewa qeriyaneñ onac muru moczonj kendaczac.

¹⁶ Ni solananeñ niñkinzérjgé énécmizua imuac niñac ségiségi wanzua.

8

Haihulac haka.

¹ Ninzérj ninzérj dacmuna hécna Anutunérj Makedonia hénaoñj goi héihéiya qeénécmiyec imi ini nimmu niñac wanzua.

² Zéra waiyawac manam batuc kunerj yandaiguc ségiségigina qesalecge énécmima mayu maqege osiqosiyaiguc kilenj haihulac wamma halengina kunerj yanda alen alenj késama haigic.

³ Ni héipuc ac wamma zéau énécmizua, ienenj hia wammucac séc halenj hai énécmima enañ ewa singina méndacma sécgina ogicma hai énécmigic.

⁴ Ienen imi ic embac téréya tosara welen qeénécmima halen hai énécmimiawac ai imuaru toroqewiñ zé niñénécmiwiñ niñac hélacnec zéwelec nénécmigic.

⁵ Kic hihi wañiñ imuacnec sac qahac nér toroqema ienen walac enañ kekecgina Miñ Kewuninawac muru haimigic, wañu imuhucyanec Anutuac ewa siñguc nonac muru hai nénécmigic.

⁶ Titonér bec suginaiguc ai imi hénিয়েc imuac niñac ewa hiawac halen ai imi meyacgéma metecgémac niñac zénañgé miziñ.

⁷ Ini ninzér ninzér zéma ackuazécgina zéma niniñgina zéma wésé polangina zéma goinina héianzu ai imuhucya moczoñiguc séc mér ogicma wamma meanzu ésécnec ewa hiawac halen haihai aiiguc acguc imuhuc séc mér ogicma wamma memu.

⁸ Ni zéseli énécmima ménda zézua, nér onac siñgina iminér hélacnec me qahac imi tosara ionac wésé polañ hakaginaguc haiséséc wamma niñgésima kecua.

⁹ Imi mia hénia yomuhuc niñac imuhuc zéma mayi; Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hiayawac haka yomi ini ninzu. Inér eneya maqeqeya nérnec ini sécgina séc wamma kecmu niñac eneya samér bipiyaguc kerec, nér onac niñac maqeqeya wañec.

¹⁰ Ai imuac mia niniñna zéwa niñgic iminér nañgé énécmimac. Ini yawuñ emumuac walac ai imi hénima megic. Wañu imi sac qahac ini imuac muñguc wamman zé ewa siñgina he énécmiyec.

¹¹ Imuac ai imi mema medacmu. Wañu wésé polangina he énécmizac séc, iwawaigina he énécmizac séc méndacma wamma medacmu.

¹² Wammuac siñgina he énécmizaciguc, iwawai he énécmizac séc haigic memeyawac séc wammac, wañu ménda he énécmizac igucnec imi ménda memeya wammac.

¹³ Imi mia tosara meefi énécmima ini meyéwéri énécmiman niñac qahac, nér séc éréren wañu kecmu niñac.

¹⁴ Onac samérnaginánér ionac mété qététanjinawac, imuhucyanec ionac samérnaginánér onac séc mété qététanjinawac haigic kenha wañu, séc érérenec hiabia wammac.

¹⁵ Imuac mia yomuhuc ooyawac hezac, sasala tocgégic imi enér samérnaginaguc ménda wañgic. Wañu komodia tocgégic imi enér acguc mété qététan ginaguc ménda wañgic.

Tito Korinti ama areñ yandaiguc mélimiyec.

¹⁶ (16a) Onac niñac wamma wésé polañ nenamuru henénzac imuhucyanec Anutunér Titoac ewa qeriaiguc momacnec haimiyec.

¹⁷ Miyu inér nonac zénañgé ac késayec imi sac qahac, nér wésé polañ hemiyecac deguc kuneñnec ogicma hemiyu eneya ewa siñ méndacma onac muru kemman zé kenzac imuac niñac (16b) Anutu ewa hia ac wammizua.

¹⁸ Ninzér ninzér dacmuna mér i guc momacnec mélini hazac. Wañu inér mia buñ suruc hiabia zéau énécmima héniorin tunja tunja ionac suginaiguc qac buñayaguc wañanzac.

¹⁹ Imi sac qahac, nini Miñ Kewuninawac edamuyawac niñac zéma nonac ewa siñ héla imi énézéyu hémmu niñac zéma ewa hiawac halen ai meni ic imi momacnec kenha wammac niñac héniorin tunja tunja ienen gésimima kumugic.

²⁰ Nini imi halen kunen yanda nonac méranaiguc haigic galenḡeánzin ai imuac méhnené méh zébiri nénécmiwac niḡ técnina nimma kecanzin.

²¹ Hénia imi yomuhuc, nini Miḡ Kewuninawac kiwaiguc sac qahac, nén ic embac ionac kicginaiguc momacnec haka hiabia wambin zé, técnina nimma kecbin zé wanzin.

²² Waḡu iriguc momacnec ninzén ninzén dactmuna méh mélini kenec. Iwac mia héngésima ninri, ic imi ai sasala imuac wésé polanaguc kerec. Waḡu deguc imi onac niḡu ewa qeriaiguc niḡkinzén kunen yanda hicnimiyyu, wésé polan imi ogicma kunen yanda ai imi meman zé wanzac.

²³ Titoac zéwa ningic, inén onac welen qeque ainaiguc mérana zéma ai momacna wanzac, waḡu ninzén ninzén dactmuna éréhécnina niḡac zéwa, ieren imi hénaroin tuḡa tuḡa ionac méliméli ic éréhécgina zéma Kristoac edamuya wanzac.

²⁴ Imuac niḡac ini imi hénaroin tuḡa tuḡa ionac kicginaiguc enan singinawac héra zéma zézé bipi ac waḡ énécmiyyin imuac hénia imi enan haihaka ginaiguc haima ic haréwéc ionac mewinini énécmigic hémmu.

9

¹ (2a) Ni onac wésé polan imi ninzua hénia imuac niḡac ⁽¹⁾ ic embac téréya welen qeénécmimiawac kiwi muḡuc oénécmiman zé nimba hénia qahac wanzac.

² (2b) Ni onac niḡ wamma Makedonia ic embac énézéma Akaia baeciguc imi yawuḡ emumuac bec zérén qérén wandacgic zéma onac mepési énécmiyyin. Waḡu imuhuc énézéwa onac wésé polanḡinanén ic embac héra yanda ewa qerigina meefi énécmiyyec.

³ Waḡu mepési énécmima ac zéyi iminén héra qahac ménda wammac, nén zéyi ésécnec zérén qérén wandacmu niḡac ic imi méli énécmiyyi.

⁴ Qahac waḡu, Makedonia ic embac ienen niguc momacnec kemma ini zérén qérén ménda wamma kecgic inicmuiguc ini sac qahac, nén nini momacnec ninzénḡéma kerin imuac mia gamunén qacninaiguc embac niḡac.

⁵ Imuac ni ninzén ninzén dactmuna ini meefi énécmiwa walac walac onac muru hama ewa hiawac halen becne haiwin zé ac zikima zégic imi nalé ménda ducniyyunec zérénqérén wandacmu zéma zénanḡé énécmimu iminén hia zéma niḡi. Imuhuc zérén qérén wamma tocgogic zéhinociguc qahac, nén ewa hiawac halen héra wammac.

Héla sasala mihicjiwin zé gocmia nétéréma qesagic.

⁶ Anḡétima komocdia héihimic wammu imi enen komocdia metocgomu, nén nétéréma sasala héihimic wammu imi enen sasala metocgomuac hezac.

⁷ Ningic qeriginaiguc hezac imuac séc méndacma haimu, nén anḡétitiginaguc me zéhinociguc ménda haimu. Anutunén ewa hia nimma haianzu ionac singina niḡanzac.

⁸ Imi mia nalé séc ai hiabia imuac me imuac sécginaguc wamma nétéréma memu niḡac Anutu imi ewa hiawac buḡa hénia hénia hia qesalecgé énécmimacac kuha hemizac.

⁹ Ac kiwi yomuhuc hezac; inén séc qema méndemma ic maqeqeya énécmianzac. Waḡu iwac solan dindinawac haka imi nalé tetcgia qahac hemac.*

¹⁰ Héi himicanzu ionac muru wariha zéma neneac buŋa momacnec énécmianzac inéŋ iwawai mesai énécmima wariha énécmima imuhucyanec onac solan dindinawac haka imuac hêla momacnec toroqe énécmimac.

¹¹ Ini hêna hênihéniaiguc mesécgé énécmiyu haka hênihéniaiguc sese kuney yanda hai énécmigic, enaŋ haihulac haka imuac hêlanéŋ ai meni ic embac ienen Anutu ewa hia ac ézému.

¹² Welen qeŋe ai iminén ic embac téréya tosara iwawai imuac me imuac hogcic mihicŋi énécmianzac. Waŋu imi sac qahac, haka iminén ewa hia kuney yanda Anutu qesalecgé mianzac.

¹³ Welen qeŋe ai iminén héipuc waŋ énécmiyu, Kristoac buŋa suruc hiabia imi hélacnec zéauma ninŋtoho wamma, Yerusalem hênaorin zéma ic embac tosara ewa hiawac halen haihulac yandanec welen qeénécmigic, hémma ic embac ienen Anutu mepésimianzu.

¹⁴ Imuac ienen aguc onac ninjac zéwelec ai mema Anutuac ewa hiaya ogicogira qacginaiguc he énécmizac imuac ninjac onac nin wamma kecanzu.

¹⁵ Iwac sese imi acninanén zézéyawac séc qahac, imuac ninjac Anutu ewa hia wammizin.

10

Paulonéŋ aiya ninjac saiwa acya énézéyec.

¹ Iniguc aŋamma kecanzua imuaru memaamuma kecanzua, néŋ wai énécmima lakec kecanzua imuaru imi zénén hirihiri qahac ac énézéanzua Paulo ni nenaoc deguc imi Kristoac memaamuma kekecac haka zéma gum bénzénzén hakaiguc namma zéwelec waŋ énécmizua.

² Nini séwiac siniguc namma haihaka waŋanzin zéma nimbiri nénécmianzu imi onac ac selianec énézémanjac hezac. Waŋu onacmuru hama imuac séciguc meefima ménda zémanj zé zéwelec énécmizua.

³ Nini séwiiguc kecanzin imi hélacnec, néŋ séwiac nananjiguc yaré ménda qeanzin.

⁴ Yaréninacwac tewi zakon imi séwi igucnec qahac, néŋ Anutuac kuhanén raragina selia quwuc muwura tianzin.

⁵ Waŋu ac zéen zémaya imi zéhézéngéma iwawai Anutuac ninin getalima emma nanzac imi qeni maanzac, waŋu Kristo ninŋtoho wammimu ninjac nininŋina hénia hénia imi ziki sipacgé énécmianzin.

⁶ Nin tohotoho hakaginanén hélaguc wandaru acqeŋe haka tosara zémindin qemidinŋi wambin zé zérén qérén wamma keczin.

⁷ Ini imi séwiiguc sac ninicgési waŋ nénécmianzu. Ic ménnén eneyaoc Kristoac buŋa kecanzac imuac ninŋinŋén gézaciguc eneya ésécne nini aguc Kristoac buŋa kecanzin imi ewa qerianén munŋuc nimma ninŋtegimac.

⁸ Qac buŋa Min Kewuninanén nénécmiyec imi hézénge énécmiwin ninjac qahac, néŋ meyac kumu énécmiwin ninjac nénécmiyec imuac ninjac ni imuac komora mén ogicma meyacamuma zémaniguc gamuna ménda nimman.

⁹ Ni kiwi o énécmima memeteric waŋ énécmimanj zé wanzua éséc nimbu ninjac.

¹⁰ Ic tosara ienen yomuhuc zéanzu, iwac kiwiya imi yéwéria zéma kuh-agucnéŋ eneya hama ninicmaciguc qeka meka wamma ac hiabia ménda zéanzac.

¹¹ Ic imuhucya imi enen yomuhuc nintegicmu; Nini imuaru kemma iniguc momacnec kecbiñ nalé imuaru imi iniguc ménda kecma kiwiiguc oma zéziñ ésécnec haihaka imuhucya hélañec wambiñ.

¹² Nini imi tosara enaṇ meyacamuma zéanžu iniguc haiséséc wamma niñgési amuwiñac séc qahac, néñ ienen eṇawunec haiséséc waṇamuma héngési waṇamuanžu imuac ionac nimba nintegic qindegicgina ménda he énécmizac.

¹³ Nini imi sécnina ogicma ménda meyac amuwiñ, néñ Anutunén miñ séc méndén nénécmiyec nanañ imuhucgeñ tima kecbiñ. Imuhuc wamma kec keczu imuac séc ai mewiñ zé haréyiñ.*

¹⁴ Nini imi méréc mérécginawac Kristoac buṇa suruc hiabia énézéwiñ zé walac walac hayiñ, imuac niñac nini onac muru hayiñ nalé imuaru imi nanañ ninawac séc imi ogicma ménda hayiñ.

¹⁵ Nini imi tosara ionac ai memeiguc héima namma sécnina ogicma ménda meyac amuziñ, néñ niñzén niñzéggina yandima kemmac séc suginaiguc nonac ai memeac titiña imi nétéréma kunen yanda wammac zéma imuac niñkumuma kecziñ.

¹⁶ Imi mia tosara ionac ai buṇaiguc namma bec mihiñjigic imuaru héima ménda meyac amuwiñ, néñ onac baecgina hezac imuac andiaiguc ogicma kemma buṇa suruc hiabia imi énézéwiñ zé imuhuc wamma kecanziñ.

¹⁷ Zézé ségiségi wambiñ zé Miñninawac qeriaiguc zézé ségiségi wammu.*

¹⁸ Mén eṇeyawac mepési amumac imi héipucyaguc qahac, néñ Miñninanén mepésimimac iminén héipucyaguc wanzac.

11

Paulo zéma Yesuac Méliméli ic ikora.

¹ Hakana qelaña dac imuac ewaginanén nañgé némma niñkeczu zéma niñkumuzua. Ohecgina mezua, bisiqatén wañ néngic!

² Ni Anutuac qeri siñiguc onac niñac qeri siñ niñzua. Ni ini embac seraña solaña ésécnec Kristoac muru onopocmañ zé zammareniguc iwac buṇa qeénécmizua.

³ Mokoleñnéñ diwi qiwiliñaiguc Ewa imi ikoc wammiyec ésécnec onac niniñ solaña zéma niniñ héla Kristoac muru héikumugic heyec imuacnec héñacya mema néñgacma ewa qeriginanén zapi qeqeya wambac niñac.

⁴ Imi mia hénia yomuhuc niñac imuhuc zéma mazua, Méñnéñ méñ hama Yesuac hénia zéau énécmiyiñ imi qahac, néñ hénia mén zéau énécmizac me Uña megic imi qahac, néñ uña mén énécmizac me buṇa suruc hiabia niñgic imi qahac, néñ méñac énécmizaciguc nalé imuaru imi ini gum bénzénzén wamma gezacgina hia haianžu.

⁵ Yesuac Méliméli ic kunen kunen iniguc haiséséc wamma hémma nimba ewa bacginu ménda kecza.

⁶ Hélañec, ni acna imi hiabianec ménda zéanžua, néñ niniña imi imuhuc qahac, héniana imi ic embac momac yanda suginaiguc hénia hénia héniaiguc mewinini énécmiwa nindaczu.

⁷ Ni enaṇ meyac énécmima nenaoc memaamuma Anutuac buṇa suruc hiabia boñ tegic zéau énécmima képésicna mihiñjizua me?

⁸ Ni welen qeénécimam zé wamma hénarinj tunja tunja tosara ienen méra néngic mema kowu neyi gezan.

⁹ Ni iniguc kecma iwawai ménjac mén osima keru nalé imuaru ménjac mén yéwéri ménda mihicnji miyi. Imi mia ninzén ninzén dacmuna tosara Makedonia igucnec hagic imi enen iwawai ménda henénec imi mema hama néngic. Ni hén hénia héniaiguc yéwéri ménda mihicnji énécmimam zé galen mema keru, waju toroqema imuhuc wamma kecman.

¹⁰ Kristoac ac hén ewa qerinaiguc hezac imuac ninjac Akaia baeciguc imuhucyanec mepé qepési acna zéma mazua imi ewa qerinaiguc hezac imi ménénén ménénqe némmacac séc qahac.

¹¹ Hénia némac ninjac imuhuc zézua? Goigina ménda héima imuhuc zézua me? Imuhuc qahac, Anutunén ninzac.

¹² Ic tosia enen niniguc séc érérenj keczu zéma ninénécimu ninjac mepési amuwir zé nalé titin mihicjiwir zé wananzu, nén ionac nalé titin imi netecgémam ninjac ni imi wananzua. Waju imuac toroqema wamman.

¹³ Ic imuhucya imi Yesuac Méliméli ic ikora zéma ai ic ikora. Ienen imi Kristo Yesuac Méliméli ic tanec héiyon baiyon wamma kecanzu.

¹⁴ Imi mia haka méréra qahac. Biri minjina acguc edamuya kua meme unja tanec héiyon baiyon wamma kecanzac.

¹⁵ Imuac ninjac Biri minjina ai ichéra imi enen acguc enaoc solan dindinawac ai ic tanec héiyon baiyon wamma kecanzu. Imi mia haka welicwelicgia qahac. Ienen imi tetecgiaiguc wawan memegina biri imuac bakia séc érérenj késamu.

Paoloac kekec zérabéraya.

¹⁶ Ni munjuc énézézua, ménénén mén nuac nimma ic qelana ménda zéma nimmac. Waju imuhuc ninzaciguc, qelana éséc hia ninénén ni acguc komodia mepési amuman.

¹⁷ Ac zézua imi Min Kewuninawac ewa siniguc ménda namma zézua, nén haka qelanaiguc namma meefima mepési amuzua.

¹⁸ Ic sasala ienen séwiiguc héima namma mepési amuanzu imuac ni acguc mepési amuman.

¹⁹ Imi mia hénia yomuhuc nin imuhuc zézua, ini enaoc ninjic ninjegic qinjegic ginaguc wanuguc kilen ic qelana tosara ségiségi wamma ewaginánén dongé énécmianzu.

²⁰ Imuacnec sac qahac, nén ménénén hénia ic éséc énépésizac me, kinecqinecy ésécnec énépésizac me, iwawaigina onagiczac me, meyac amuzac me, hulun ginaiguc onotozaciguc qeriginanén hia dongé mianzu.

²¹ Ni imuhucya me imuhucyawac qeka meka téngén kerin imuac gamuna bisima zéauza. Nén Ménénén iwawai ménjac meefima meyac amumaciguc, ni acguc qelana ésécnec meefi amuma hia zéman.

²² Ienen Hebiraio ic? Ni acguc. Ienen Israel ic? Ni acguc. Ienen Abarahamac qelihéra? Ni acguc.

²³ Ienen Kristoac ai ic? Qelan ésécnec zézua. Ni onogicma iwac ai ic hénia keczua. Ai kunen yanda onogicma meyi, hénia ic hatac sasala onogicma keru, hihilocnéng nugic qétéya imi olommanac séc qahac, nalé momacguc momacguc humucac déciguc kerénj.

²⁴ Yuda ic enen hihilocnéng hatac 5 nugic. Nugic séc, 40 igucnec 1 auma 39 séc nugic.

²⁵ Hatac 3 aribambanéh nugic, hatac 1 hocnéh gilima nugic, hatac 3 kondunjuguc zéic biriyece, wanju sinji kaiwe momacguc kondunénh huanénju kerí.

²⁶ Héna gowogowoiguc haka yomuhucya hicínénhec, doku téfara zérabéra, kowu nene, nena ic embac, ic enia, ama areña yanda, baec kisia, kondun, wanju dacmuna ikora, imuac qeriaiguc séc, yéwéri mihicnjiyi.

²⁷ Wanju kucqege ai zéma qenzen manzen, sinji sasala gau qege, yaka nin humuc, doku ninjac déménha qanjararan qegeya, nene qahac kekec, sanjenja zéma séwi usu qahac imuac séciguc zéma

²⁸ wanju imuac qahaiguc ménh hezac imi naléya naléya hénorin tunja tunja hénhalen wan énécmiwa yéwéria kunen yandanén hélanzí nénanzac.

²⁹ Sugcinaiguc méhnenh qeka meka wanju ni acguc qeka meka ménda wananzua me? Sugcinaiguc ménjac ménh wammigic qonzontoj géyu ni acguc ewa biricna geriwaguc ménda wan nénanzac me?

³⁰ Kilen meyac amumanjac hezaciguc, iwawai qeka mekana mewininianzac imuac mia meyacman.

³¹ Min Kewunina Yesuac Manqocya, nalé tetecgia qahac mepé qepési wamimiawac hezac inénh mia ni ikoc ac ménda zéanzua imi ninzac.

³² Damasiko ama areña yandaiguc ic kewu Areta iwac baec galenja méhnenh ni népésiman zé ichéra énézéyu ama yanda imuaru awima kecgic.

³³ Nén alahécna enen ni nenjen yandaiguc tinémma ama areña yanda imuac demin gounja igucnec hésaiguc tikologic hingacma baec galen iwac méria igucnec nénhari.

12

Paulonénh tilin tilinjuguc hénhec.

¹ Ac harénha tanec wanzac, nén kilen meyac amuma zémanjac hezac. Imuac Unawac haka Min Kewuninanén nézéyu hénji imi zéma ac zéauma nézéyec imuac zéwa ninjac.

² Ni Kristoac ic ménh ninzua. Ic imi Unanénh wagiru kurumen qétéya 3 imuaru emma mayec. Mama keru yawun 14 bec tecgézac. (Nalé imuaru inénh séwi qeriaiguc kerec me imuac sénghanjenjuguc kerec imi ni ménda ninzua, nén Anutunénh ninzac.)

³ Ni ic yomuhucya ninzua, (inénh séwi qeriaiguc kerec me imuac sénghanjenjuguc kerec imi ni ménda ninzua, nén Anutunénh ninzac.)

⁴ I imi baec hafi zepaya qahac imuaru wagiru kemma ac zémacac séc qahac imuhucya ninhec. Ic ménh humuma houmacac hezac méhnenh ac imi munjug zémacac nin ménda zémimia.

⁵ Ni ic imuhucyawac hia meyacmiman, nén nena imi qeka mekanawac ménda zéma ménjac ménh mepési amumanjac séc qahac.

⁶ Ni ac héla sac zéman, imuac ninjac mepési amuman zé wammanjuguc imi qelanj ménda wamman. Nén méhnenh ninju haihakana iguc hénhec me kuana igucnec ninhec imi ogicma ic hiabia zéma ninhénbac ninjac zéman zé osizua.

⁷ Unawac iwawai hénia hénia meaunénhec imuac nimba enenja yanda wananzac. Imuac ninjac ni sécna ogicma meyac amuwu ninjac séwinaiguc waiya, qara Biria minjanawac kua merne unja hainénhec. Imi mia sécna ogicma ménda meyac amuman ninjac yéwéri mihicnji némman zé imuhuc hainénhec.

⁸ Wanju yéwéri imi wainémmac niñac Miñ Kewu zéwelec wammima kecha hatac haréwéc wañec.

⁹ Wanju ac yomuhuc nézéyec, kucnanéh qeka mekagaiguc meso-lañanizac imuac niñac ewa hiananéh sécgé génzac. Imuac niñ ni Kristoac kuhanéh nuaru henémmac niñac ségiségi wamma qeka mekanawac nimba enju Anutu zéhiaru mimañ.

¹⁰ Qekameka mihicñianzua séc kucnaguc wañanzua imuac niñ, ni Kristoac wamma qeka mekaná zéma mematiti ac zéma ai yanda zéma, nunesi zéma yéwéri mihicñianzua séc ségiségi wañanzua.

Paulonéh ic enia ionac ai ic bunja qemimia wañec.

¹¹ Ni qelañ wanzua, néh ini hinocgé néngic imuhuc wanzua. Eneñ meyac némmuac hezac. Ni ic enomia, néh Yesuac Mélémi ic eneñ yanda iniguc haiséséc wamma hémba ni ewac bacginu ménda kecua.

¹² Ni onac suginaiguc gum bénzénzén kunen yandaiguc sésécac haka mérera zéma haka welic welicgia zéma ai kuhaguc wamma mewa iminéh Yesuac mélémi ic héla kecua imuac asé kiwiya wañ nénzac.

¹³ Yéwéri ménda mihicñi énécmiwi képésicna imi sac waima haka tosara méñac méñ niñac ménda nimbiri némmu, néh welen qeénécmiwa onac muru hénaoñ tosia ionac séc ménda wawañ méñ he énécmizac me?

¹⁴ Ninzu, onac muru hamañ zé zérénqérén wamba deguc hatac haréwéc wanzac, néh yéwéri méñ ménda mihicñi énécmimañ. Ni onac iwawaigina niñac qahac, néh enañ niñac wamma zéwelec énécmizua. Nambérac eneñ neñgoc mañgoc ginawac iwawai hofiguc haiyic heyu emmacac ménda hezac, néh neñgoc mañgoc enaoc nambérac hécginauwac wamma imuhuc wammuac hezac.

¹⁵ Ni mia kekec uraginanéh hiarumac niñac ségiségi wamma iwawaina auma imuacnec toroqema kekecna momacnec hia auénécmidacmañ. Wanju siñgina niñanzua séc kemma muñguc yanda kunen yanda wañ, siñna niñgic séc kemma muñguc yanda komora wammacac hezac me?

¹⁶ Ic tosiánéh nuac yomuhuc zéanzu, ni onac réwéri ménda énécmiwi, néh diwi qiwiliñ ic keczuawac diwi qiwiliñ wañ énécmima énépésiyec.

¹⁷ Ni ichéna onaru méli énécmima ionarunec mérac zéwa méra néñu iwawaigina onagiri me?

¹⁸ Wanju Tito onacmuru kemmac niñac zémiwi imuhucnec ninzén ninzén munana méñ méliwa wagic amuma hayoc, wañu Titonéh hama iwawai méñ onagirec me? Ini niñgic, i zéma ni nekaoc Uña téréya imuhucyanec zéma hena momacguc ménda kecanzic tanec wanzac me?

¹⁹ Ini niñgic érema deguc nini héikenzé héihazé wammanec kecziñ tanec wanzac gezan. Imuhuc qahac. Nini Kristoguc keema Anutuac kiwaiguc énézéziñ. Ala sorochéncina, imi moczon ini nangé énécmiwiñ zé zéziñ.

²⁰ Ni onac muru hamañ nalé imuaru, ini hémmañ zé niñi haka imuhucya ménda wamma kecgic inichi niñac, ini acguc hémbiñ zé niñgic séc ménda wamma kecha némbu niñac, bacna yandizac. Imi sac qahac onac muru tualéfic zéma nimbupuc zéma qeri geric zéma méndén amuma kekec zéma zébiri qébiri zéma andé lukuc ac zéma tétéc qeqe zéma kaiziliwen wamma kecbu niñac zénégna hirizac.

²¹ Onac murunec tosiánéh haihaka zapi qeqeya zéma kaisero zéma nezélélén haka imuhucya wamma qerigina ménda meñanzu. Wanju

imuhuc wammanec kecgic, onaru hawa Anutunanéh memanéŋu, ic imuhucya ionac siacma ewa goro wambi niŋac bacna yandizac.

13

Goro ac tetcgia.

¹ Ni deguc hatac haréwécac onac muru hamaŋ. Hama énézéwa héipuc ic éréhéc me haréwécnéŋ ac kuagina igucnec nindacma hélawac zéseliwiŋ.*

² Hatac éréhéc hayi nalé imuaru bec goro ac énézéyi ésécnec deguc lakec kecma goro ac walac énézéwa niŋgic, muŋguc hamaŋ imuaru imi becnec képésic waŋgic ic ionac zéma ic tosara ionac képésicgina imi ménda wai énécmimaŋ.

³ Kristonéh nuac qeriiguc ac haiyu zéanzua imuac hénia hicŋitegiru hémbiŋ zé waŋanzu. Imuac niŋac imuhuc zézua. Kristo imi onac muru kuc mama ménda waŋanzac, néŋ ewa qeriginaiguc kuhaguc aiya meanzac.

⁴ Hélawac zéni, Kristo imi kuc mama keru ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic, néŋ Anutuac kuciguc yarecac kecanzac. Nini imi imuhucyanec iwac qeriaiguc bélacgéma kecanziŋ, néŋ welen qeénécmiwiŋ zé Anutuac kuciguc kecanziŋ.

⁵ Ini ninzéh ninzéguc kecanzu me qahac imi niŋasariwiŋ zé batucgéma niŋgési amumu. Yesu Kristonéh ewa qeriginaiguc kecanzac imi ménda niŋasarizu me? Ini imi ménda niŋtegicziuguc ini ninzéh ninzéh ic héla qahac.

⁶ Waŋu nini imi ninzéh ninzéh ic ikora qahac, hénia imi niŋtegicmu niŋac wanzua.

⁷ Anutunéh galeŋgé énécmiyu képésic méŋ ménda wammu niŋac Anutu zéwelecma kecanziŋ. Imi mia ninicgic nini ninzéh ninzéh ic héla kecanziŋ tanec wambiŋ niŋac qahac. Nini imi ninicgic ninzéh ninzéh ic ikora tanec hia wambiŋ, néŋ ini imi haka silic solanŋa wamma kecmu niŋac imuhuc wamma kecanziŋ.

⁸ Nini imuhucyanéh haka méŋac méŋ ac héla imi logima wambiŋac séc qahac, néŋ imuacnec sac méndacma wamma kecwiŋac hezac imuac mia imuhuc zézua.

⁹ Hénia méŋ imi yomuhuc; Kucnina qahac kecni kucginaguc kecanzu séc ségiségi wamma imuhuc solanŋanima kecmu niŋac Anutu zéwelec wammianziŋ.

¹⁰ Miŋ Kewunéh qac buŋa néŋec iminéŋ ménda hézéggé énécmimaŋ, néŋ meyac énécmimaŋ niŋac néŋec. Imuac niŋac ni onaru hama qac buŋana imuaru héima namma ac geriwiguc ménda waŋ énécmimaŋ zé lakec kecmanec walac goro ac oénécmizua.

Yaizéé ac tetcgia.

¹¹ Dacmuna hécna ac tetcgiawac zéwa gezacgina haima nimma niŋtohomu, ségiségi wamma kecmu. Imuhuc wamma solanŋanima ewa momac wamma luaeguc kecmu. Goi héihéi zéma luae miŋina Anutunéh iniguc kecmac.

¹² Kiricne téréyaguc yaizéé ac waŋamumu.*

¹³ Ic embac téréya momac yanda eneŋ acguc yaizéé ac waŋ énécmizu.

* **13:1:** Hén 19:15 * **13:12:** Kiwi tosaraiguc ac yomi kembraŋa 11 tetcgiaiguc toroqema ogic heyu kembraŋa 13 zéma 14 imi melemma 12 zéma 13 ogic hezac.

¹⁴ Minj Kewu Yesu Kristoac ewa hia zéma Anutuac goi héihéi zéma Uŋa téréyawac ala kekecnéj tuŋ onac muru he énécmimac.[†]

[†] **13:14:** Kembaŋa yomi kiwi tosaraiguc ménda hezac.

Galatia

¹ Ic onarunec me ic méhñén zéyec niñac qahac, nén Yesu zéma i humuc igucnec meqelimiyeac Anutu manjoc ieren méli néñu hahaya Yesuac Méliméli ic Paulo neñ imi

² niñzén niñzén dactuna hécna moczon niguc keczu iniguc momacnec hénarín Galatia baeciguc kecma kenzu onac muru

³ neñan Anutu manjocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenén hama he énécmimac niñac wanzin.

⁴ Kristonén Anutu neñan manjocnawac ewa siña méndacma neñan baec yomuac hicñisai biria yomuacnec metecgé nénécmiman zé kápésicnina niñac wamma eñeya séwi kekecy wai nénécmiyeac.

⁵ Imuac iwac muru edamuya tetcgia qahac hema emma hema kecmac. Hélañec!

Buñ suruc hiabia imi méñ ménda hezac.

⁶ Ini Anutunén Kristoac ewa hiayaiguc unuruma énépésiyeac, wañu ini focnec i waima ackuazéc tanera méñiguc kendaczu imuac niñ welicgé énécmizua.

⁷ Wañu imi buñ suruc hiabia méñ ménda wanzac, nén ic tosia ienen mesoho énécmima Kristoac buñ suruc hiabia imi zébirigic tanera méñ wanzac.

⁸ Wañu nenen me kua meme uña méñ kurumen igucnec hahayanén buñ suruc hiabia énézéyín imi mesohoma méñac énézémaciguc imi saecginaguc wandacmac.

⁹ Walac énézéyi imuacnec mia deguc munjuc énézézu. Méhñén méñ buñ suruc hiabia walac nimma késagic imi qahac, nén méñac énézémaciguc imi saecyaguc wammac.

¹⁰ Ni degucmi icnéñ niñgic sécgémac niñac wanzua me Anutunén niñu sécgémac niñac wanzua? Ni ic ienen welicgé némmu niñac zézu me? Ni ic ienen niñgic sécgémac niñac zéwinec imi Kristoac welen qeqe icya héla ménda wambinec.

Anutunén Paulo dimuhuc héihéré miyeac imuac suruc.

¹¹ Dactuna hécna, eney niñtecigimu niñac énézézu, buñ suruc hiabia zéauanzua imi ic méñac ewa siñ méndacmimia qahac.

¹² Imi mia ni ic méñac murunec ménda meyi me ic méhñén ménda ku néñec, nén Yesu Kristo eñeyaoc measari néñu iwarunec meyi.

¹³ Ni becne Yuda ic ionac hén tima keru imuaru, ini niñgic ésécne Anutuac hénarín réwérianec ununesi wañ énécmima mebiri énécmiyi.

¹⁴ Wañu ni imi yawuñ momachéna sasala onogicma Yuda ic ionac hén imi selianec niñzégéma yanda hécninawac ac paker mératéc memeya imuac seliseli wamma méndacañi.

¹⁵ Wañu nenjocnawac héri qeri igucnec gésinémma ewa hiaya niñac wamma héihéré néñec inén mia

¹⁶ Nanawac hénia imi ic enia ionac muru zéau énécmiman niñac, i ewa qerinaiguc ewa hia nimma mihicñi néñec nalé imuaru, ni baec ic iniguc ménda eminiñi.

¹⁷ Waŋu ic walac hénima Yesuac Méliméli ic ai megic ionac inicmaŋ zé Yerusalem ménda kenji, nérj moczoŋ Arabia baeciguc kemmaguc Damasiko amaiguc liliŋgéma kenji.

¹⁸ Imuacnec kecma yawuŋ haréwéc tecgéyu Petero (Kefa zémimia) hémmaŋ zé Yerusalem ekemma i guc momacnec ai meme 15 keri.

¹⁹ Waŋu nalé imuaru Yesuac Méliméli ic tosara ménda iniri, nérj Miŋ Kewuninawac munaya Yakobo iwacnec héŋji.

²⁰ Héŋgic, ni onac niŋ wamma kiwi ozua yomi imi ikoc qahac.

²¹ Imuac andiaiguc Siria zéma Kilikia baec keremba

²² Kristoac hénaoŋiŋ Yuda baeciguc keczu ieneŋ becneŋ kic tanecna ménda héŋgic, nérj

²³ ic méŋ nunuhéi waŋec iminéŋ deguc niŋzéŋ niŋzéŋ walac qeténégémaŋ zé waŋaŋec imuac mia deguc zéaukeczac imuac sac zégic niŋgic.

²⁴ Nimma nuac niŋac Anutu mepésigic.

2

Yesuac Méliméli ic ieneŋ Paulo aŋgétima tétécgémigic.

¹ Ai yawuŋ 14 tecgéyu neŋ Banabaguc Tito wagicma muŋguc Yerusalem ekenjiŋ.

² Imi mia Anutunéŋ nézéyu hémma ekemma buŋa suruc hiabia ic enia ionac sugcinaiguc zéauaŋi imuacnec énézéyi. Énézéma aina memaŋac hezac imi zéma walac meyi imi momacnec hélé qahac ménda wambac niŋac qacgina kenkeŋa ionacnec sac énézéyi.

³ Waŋu Giriŋ ic Tito niŋguc momacnec kereŋ i acguc séwi tasia héricmac niŋac ménda zénaŋgémiiŋ.

⁴ Imi mia dacmuna ikora tosara élérnec harégic ionac niŋac imuhuc waŋi. Ieneŋ imi Kristo Yesuac qeriaiguc hulacamuma kecziŋ imi kowu ninicma acnéŋ qaténénécmiŋgic welen qeénécmiwiŋ niŋac imuhuc waŋgic.

⁵ Waŋu buŋa suruc hiabia imi onac sugcinaiguc nalé séc hemac niŋac nalé hotonadac méŋ ionac ac niŋac ménda bélécgéyiŋ.

⁶ Qacgina niŋénécmiŋgic keczu ionac sugcinaiguc méŋac méŋ ewa éréhéŋ ménda waŋanzua. Anutu imi ic ionac séwigina tanerawac ménda hémma énépésianzac. Ic qacgina kenkeŋa ieneŋ méŋac méŋ ménda méra néŋgic,

⁷ nérj néwécgeŋaiguc Peteronéŋ séwiac asé kiwiginaŋguc ionac muru buŋa suruc hiabia énézémac niŋ ai buŋa qemiyec ésécneŋ ni imuhucyanec ic enia ionac ai buŋa qenégic imi héŋtegicgic.

⁸ Waŋu Petoŋ qindiŋi mima séwi hericginaŋguc ionac Méliméli ic oporec inéŋ mia ni momacnec qindiŋi némma ic enia ionac Méliméli ic noporec.

⁹ Waŋu ai ic tandéya ésécneŋ zéma niŋénécmiŋanzu Yakobo zéma Kefa zéma Yohane ieneŋ goi héhiéiya nuac muru néŋu hezac imi héŋtegicma ni zéma Banaba imi ic enia ionac muru kenziŋ eŋaoc imi séwi tasé hericheric ginaguc ionac muru kembiiŋ zé niŋgic hiaruyu yaizézénira zéma méranira qegic.

¹⁰ Waŋu maŋeŋgeya ionac niŋqeli énécmiwiŋc imuacnec sac qesinérecmiŋgic. Waŋu haka silic imuhucya imi neŋ bec seliseli wamma meanji.

Paulonéŋ Petero zéŋeŋgetali wammiiŋec.

¹¹ Waŋu Kefanéŋ Antiokia ama areŋaiguc hayec imuaru hakasilic Képésiraŋguc méŋ waŋu musu qeŋe wammima ac zémiiŋ.

12 Walac Yakoboac murunec ic tosara hagic ienen ménda harédacgicnec Kefanénj ic enia iniguc momacnec nene nema tarec, néj ic ienen hosucgé énécmigic séwi hericginaguc ionac bac yandi yandi wamma néngacma kenec.

13 Wañu Yuda ic tosara acguc toroqemima haka tilicqilicya wañgic, Banaba acguc ionac haka tilicqilic ginanénj hérémiyu sigima kenec.

14 Wañu hémba buñja suruc hiabia imuac héna dindinja hezac séc ménda tигic moczon yanda kicginaiguc Kefa* yomuhuc ézéyi; Gi imi Yuda ic, wañu kilenj Yuda ic tanec qahac, néj ic enia tanec kecma némac niñac ic enia ienenj Yuda ic ionac héna méndacmu niñ seliseli wamma héihéré énécmikeczanj?

15 Neñanj ic enia képésicguc kekera ionac murunec qahac, néj Yuda ic hicjiñj.

16 Képésic solanj zémimia imi héna ac wawan memeya igucnec qahac, néj Yesu Kristo ninzénge mimia imuacnec hezac imi ninziñ. Imuac niñ nini acguc Kristo Yesu ninzéngeanzin. Imi mia nini héna ac wawan memeya igucnec qahac, néj Kristo ninzénge mini képésic solanj zénénécmimac imuac niñ mia. Héna acac wawan memeiguc séwi ic méñac méñ képésic solanj zémimia méñ ménda hezac.

17 Neñanj Yesu Kristoac qeriaiguc képésic solanj zé nénécmimia wammac niñ seliseli wañkecní képésicnéñ mihicni nénécmimaciguc, Kristonénj képésic imuac welenj qeçe ic wanzac me? Imi moczonj nec qahac!

18 Ni némac iwawai méñ qema téngéyi imi muñguc meyac kumumaniguc, hakana iminénj measariyu nenaoc héna ac logilogi ic tanec wammanj.

19 Héna acnéñ zétecgéyu humuma héna ac igucnec añgénj tiamuyi imi Anutuac kic hihi wamma qeliqeli kecmanj niñac imuhuc wañj.

20 Ni imi Kristoguc ic héngénja wéndaraiguc nurugic humuyi. Imuac deguc kecza yomi imi nenaoc qahac, néñ qerinaiguc kecnénzac Kristo imi mia. Kekecna séwinaguc kecza imi goina héima nuac niñ wamma eñeya séwi kekecy waiyec Anutuac nañja i ninzéngeña ninzénj ninzénj imuac qeriaiguc kecanza.

21 Ni Anutuac ewa hiaya imi ménda qetalizua. Képésic solanj wawaña imi héna ac igucnec haanzaciguc Kristonénj eñ humuyec tanec wammac.

3

Ninzénj ninzénac héna.

1 O Galatia ic qelaña! Yesu Kristo imi dimuhuc ic héngénja wéndaraiguc qegic kenkecma humuyec imi dindinanec zéasari énécmiwa nindacgic, néñ kilenj mérénénj ewa soho meénécmizac?

2 Ni onac murunec haka momacguc sac qesinimmanj zé wanzua. Ini Uña Téréya imi héna ac tohoma megic me Yesu ninzéngeña megic?

3 Ini ewa soho wanzu me? Uña téréyaguc hénigic, néñ deguc Uña téréya waima séwinawac sinjiguc metecgéwiñ zé wanzu me?

4 Ini haka kuhaguc sasala imuhucya hicni énécmiyu héngic imi héla qahac eñomia wanzac me? Imi hélacnec eñomia me?

* 2:14: Kefa imi Hebiraio ac, Petero imi Girik ac, héniağira imi neñanj aciguc 3amanziñ.

⁵ Imuhuc wanju Anutu Uŋa téréya énécmima suginaiguc kuc méréra mewininima kerec imi ta hēna ac tohotoho imuacnec me Yesu ninzēngé mimia imuacnec?

⁶ Abarahamnérj Anutu ninzēngéyu ic solan̄a zémimia wan̄ec.

⁷ Imuac ic embac ninzérj ninzérj igucnecnérj Abarahamac qelihéra wan̄zu imi niŋasarimu.

⁸ Wan̄u Anutunérj ic enia ninzérj ninzēngina niŋac wamma solan̄a zé énécmimac imi walac niŋasarima Abaraham buŋa suruc hiabia imi yomuhuc ézéma zéyec; Baera baera ic embac imi guac qerigaiguc mozocgé énécmimia wammac.

⁹ Imuac ic embac ninzérj ninzérj igucnec ienen̄j imi ninzēngéma kecan̄ec Abaraham i guc mozocgé énécmimia wammac.

¹⁰ Mérénen̄j mérj hēna ac wawaŋa imuac héima nan̄zu séc saecac méra bawu kec̄zu imuhuc ooyawac hezac imuac niŋ hēna acac ai mezu séc saecac bawaiguc kec̄zu.

¹¹ Wan̄u Anutuac kiwaiguc ic mēŋnérj hēna ac méndacma solan̄animac ac séc qahac ténggérj. Imi mia ic solan̄anérj ninzérj ninzēngiguc sac kec̄mu.

¹² Hēna ac imi ninzérj ninzérj igucnec hahaya qahac, imuac ic mérénen̄j hēna aciguc kiwi hezac imi méndacanzac inérj hēna ac qeriaiguc kec̄mac.

¹³ Kristonérj neŋan̄ niŋac wamma saec ac zémimia wan̄ec. Wan̄u hēna acac saec ac igucnec mulu ménénécmiyec. Imuac mia ic qahaiguc qegic nan̄an̄a séc saecac bawaiguc kekera imuhuc ooyawac hezac.

¹⁴ Imi mia Kristo Yesuac qeriaiguc Abarahamac mérian̄nérj ic enia ionac muru kereŋu neŋan̄ ninzérj ninzēngiguc namma sisipac acac buŋa uŋa téréya nénécmiyu an̄gérj tiwiŋ niŋac imuhuc wan̄ec.

Hēna ac zéma sisipac ac.

¹⁵ Dacmuna hécna, baec ic neŋan̄ kecan̄ziŋ igucnec séséc mérj héima zéwa. Icac sisipac ac acguc zétecgéni mēŋnérj mérj aumac me toro qemacac séc qahac wan̄anzac.

¹⁶ Wan̄u sisipac ac mérj yomi mia Abaraham zéma qelia iorac muru zézéya wan̄ec. Wan̄u sasala niŋac qelihécga ménda zéma momacguc sac niŋac zéma guac qeliga zéyec. Wan̄u imi mia Kristo.

¹⁷ Ni zézua imi yomuhuc niŋac, Anutunérj walac zéseliyec sisipac ac yomi imi mia Moseac hēna ac yawuŋ 430 tecgéyuguc hicŋiyec iminérj qeyu kemma hēla qahac wammacac séc qahac.

¹⁸ Mératéc imi hēna ac igucnec hayeciguc sisipac ac igucnec hahaya qahac, nérj Anutuac sisipac ac niŋac wamma Abaraham ewa hiaŋac en̄ miyec.

¹⁹ Imuhuc wan̄u bec hēna ac imi némac niŋac nénécmiyec me? Imi mia ac qege niŋac toroqe nénécmiyec. Imi mia kua meme uŋan̄érj ic suc Moseac méria igucnec nénécmiyec. Wan̄u hekeru sisipac acac buŋa Abarahamac qelianérj hayu aiya tecgémacac heyec.

²⁰ Ic momacguc sac keru ic suc imi aiya qahac. Wan̄u nēwécgen̄aiguc Anutu imi momacguc imuac mia Moseac ic suc zézua.

*Welen̄qege ichéra me
nambérac héra?*

²¹ Wanju héná ac iminéñ Anutuac sisipac ac imi qéfacgézac me? Imuhuc wammacac séc qahac. Wanju héná ac kekec hémbénañ nénécmimac séc imuhucya nénécmiyeciguc solañ zémimia imi héná ac igucnec hawacnec,

²² Yesu Kristo ninzéngegic énécmimañ zéma zikiziki ac meyec imuac héná imi ninzén ninzén ic onac énécmimañ zé héná acac kiwi téréyanén momac yanda késpedes bawaiguc qaté énécmiyec.

²³ Becnec ninzén ninzén imi ménda hayec imuaru nini héná acac méra bawu qaté nénécmiyu kerin. Qaté nénécmiyunec kecni ninzén ninzén mewinini nénécmimawac naléya hayec.

²⁴ Nalé imuac suraiguc héná ac iminéñ neñañ ninzén ninzénñina niñac solañ zénéncmimia wammac niñac Kristoac muru kenkenawac mindi mindiñ icnina éséc wamma kerec.

²⁵ Deguc ninzén ninzénac héná hayu mindi mindiñ icnina héná ac imuac méra bawu ménda kecanziñ.

²⁶ Ini moczoñ yanda ninzén ninzénñina niñac Yesu Kristoac qeriaiguc Anutuac nanhéra wamma keczu.

²⁷ Némac niñ méñnéñ méñ Kristoac muru torogema doku naec énécmimia wañec séc Kristo imi owo malekugina ésécnec héigic meénécmiyu keczu.

²⁸ Wanju ini imi Yuda ic me, Girik ic me, hésa ic me, miñ mañgoc kekera me, welen qeqe ic me, ic me embac moczoñ Kristo Yesuac qeriaiguc momacguc wanzu.

²⁹ Ini Kristoac buñ keczuiguc imi ini Abarahamac qelihéra wanzu. Wanju sisipac aciguc namma ini mératéc imuac miñina wanzu.

4

¹ Wanju mératéc miñinanén iwawai moczoñ imuac miñina wanzac, néñ nambérac kecmac imuac suraiguc imi welen qeqe icac sécy ménda ogicmac.

² Wanju mañgocyanén naléya zéyec séc mindi mindiñ ic me ai ic kiwawac méra bawu kecanzac.

³ Imuac neñañ acguc imuhuyanec, nambérac kerin nalé imuaru baecac héná tosia mamaya imuac welen qeqe ic kerin.

⁴ Wanju nalé imi hahéiyu Anutunén nañ méli nénécmiyu embacac héri qeri igucnec zéma héná acac méra bawu hiciñiyec.

⁵ Imi mia héná acac méra bawu keczu nini boñhére menénécmima Anutuac nanhéra imuac buñ nénécmiyu angetiwiñ niñac imuhuc wañec.

⁶ Ini Anutuac nambérac wanzu imuac niñac Anutunén eneya nañawac uñ imi ewa qerininaiguc méli nénécmiyu Anutuac Aba mañgoc zéma qacanzin.

⁷ Imuac gi degucmuacnec welen qeqe ic qahac, néñ nañ kecanzan. Wanju nañ kecanziguc Anutuac murunec mératéc mema imuac miñina wamma kecan.

Paulonén Galatia ic ionac niñac goro ac énézéyec.

⁸ Ini bec imuaru imi Anutu ménda niñasarima iwawai Anutu héná qahac imuac welen qeqegina kecgc.

⁹ Waŋu deguc imi ini Anutu nimmizu, waŋu imuacnec toroqema Anu-tunénj ini niñénécmianzac. Waŋu dimuhuc niñac ninij enomia mamaya* baecac ninij efefia imuac lilingéma muñguc imuac ziki sipac ichéra kecbinj zé wanžu?

¹⁰ Ini ai meme nalé zéma maso zéma kendonj yanda zéma yawuñ imi eeya héima kecanzu.

¹¹ Imuac ni onac niñac ai seliseli wamma meyi imi héla qahac wambac niñac bac yandi yandi wanžua.

¹² Dacmuna hécna ni onac séc wamma kecanzua imuac welec énécmima zézua, ini nuac séc wamma kecmu. Ini kecma hama haka biria ménj ménda wanj néngic.

¹³ Ni hénihéniaiguc imi hafi zepananénj waŋu onacmuru hama buñja suruc hiabia zéauénécmiyi imi ini ninzu.

¹⁴ Nuac ningic réwérimacac séc imuhucyanénj séwinaiguc heyec, néj mema titi ménda wanj némma ni ménda wainéngic, néj Anutuac kua meme uñja me Kristo Yesuac séciguc niñnémma héihéré néngic.

¹⁵ Waŋu deguc ségiségigina imi dimia kendaczac? Ni héipuc ac héla énézéwa ningic. Nalé imuhucgenj imi wawañawac séc wambacnec kic gomacgina acguc hia néfindiñgéma némbuac séc wanjic.

¹⁶ Waŋu deguc imi ackuazéc héla énézéwa nuac ningic hazécgina wanžua me?

¹⁷ Ic imuhuya imi enenj onac niñ wamma seliseli wanžu imi hénia hiabiawac qahac, néj wéségina misigic tosara andé unuma kemma ionac muru qékétama niñhumu énécmimu niñac imuhuc wanj énécmima keczu.

¹⁸ Haka hiabiawac qeri sinjiganénj wawañja imi ni iniguc kecanzua nalé imuac sac qahac, néj nalé séc hiabia wanžac.

¹⁹ Nambérac hécna ni onac niñac wamma merac memeya ésécnec azi niyu qenženj manženj qemanec kecha ewa qeriginaiguc Kristoac kekec tanera imi hicñi tegiruguc waimañ.

²⁰ Ni onac niñac aurima sicsaoc wanžua. Imuac nalé yomuaru focdac hama iniguc kecma ewana melemma bénzénec ac énézémanj niñ wanj néñu kecua.

Haga zéma Sara.

²¹ Nézigic nimba, hénia acac méra bawu kecbinj zé ninzu ini hénia ac imi ménda niñtegiczu me?

²² Yomuhuc mia ogic hezac; Abaraham imi nañ héréra éréhéç keroc. Ménj imi embac sisipac acyaguc iwac murunec ménj imi embac sisipac acya qahac iwac murunec.

²³ Welenj qeqe embac iwac murunec imi séwi busu igucnec hicñihicñiya, néj embac miñjina iwac murunec imi sisipac ac qelia igucnec hicñihicñiya wanžac.

²⁴ Ac yomi séséc ac wanžac. Embac éréhéç imi sisipac ac éréhéç, ménj imi Sinai baec boñja imuaru welenj qeqe ic miñicñiyec Haga imi mia.

²⁵ Haga imi Sinai baec boñja Arabiaiguc nanaña, Yerusalem deguc hezac imuac sésécya. Inénj eneyja nambérac héra iniguc welenj qeqe ic wamma keczu.

* **4:9:** Ic onac kekecginanénj uñja ionac méra bawu hezac zéma ninzénngégic, waŋu imuac hénia imi ménni sikiluac kic taneraiguc hezac zéma imuac nimbinj zé wanjic.

²⁶ Waŋu Yerusalem méné kurumeniguc hezac imi ziki sipacya qahac hezac. Iminén mia nenjocnina wanzac.

²⁷ Imuac mia yomuhuc ogic hezac; Embac euya qahac iwac qelihéranén embac euyaguc iwac nambérac héra ionac zanjégina ogiczac. Imuac ninjac, o embac héfiŋa gi ségiségi wambésémaŋ! Aži ménda gianzac gi kucnec qacna!

²⁸ Dacmuna hécna, ini Isaka ésécnec sisipac ac imuac nambérac héra wanzu.

²⁹ Waŋu nalé imuaru merac séwi igucnec hicniyec inén merac uŋa téréya igucnec hicniyec imi qenesi wammiyec séc deguc acguc imuhucyanec.

³⁰ Waŋu kiwi téréyanén dimuhuc zézac? Welen qeqe embac zéma naŋa nesi érécmína kenjic. Némac niŋ welen qeqe embac iwac naŋanén embac ziki sipacya qahac iwac naŋaguc momacnec mératéc ménda memaoc zéyec?

³¹ Imuac dacmuna hécna, neŋaŋ imi welen qeqe embac iwac nambérac héra qahac, nén embac minjina iwac merachéra wamma kecziŋ.

5

Kristonén ziki sipac igucnec hulac nénécmiyec.

¹ Zikisipacnina qahac kecbin niŋac ziki sipac igucnec hulac nénécmiyec. Imuac niŋac naŋselima ziki sipacguc kekecac teŋ hésaya imi muŋguc ménda bisiwésémaŋ.

² Niŋzu? Paulo neŋ mia énézézua, ini séwi tasé hericheric meénéc mimuiguc imi Kristo imi onac muru enjomia wammac.

³ Muŋguc zéauma énézéwa, ic mérénené séwi tasé hericheric memimia wammaciguc inén hénac ac moczoŋ wamma medacmac ac hezac.

⁴ Hénac ac qeriaiguc ic solan zéénécmimac niŋac wanzu ini Kristoguc toro qeqeya imi tegicma goi héihéi igucnec metecgé énécmimia wanzac.

⁵ Neŋaŋ imi uŋa téréyanén naŋgé nénécmiyu niŋzén niŋzéniguc solan dindina zénénécmiyu nimbin zé niŋkumuma mambécanzin.

⁶ Kristo Yesuac qeriaiguc imi séwi tasé heric herira zéma ménda hericherira imi aigira qahac, nén imuaru imi Anutuac sin qeriaiguc ai meanzac niŋzén niŋzén imi sac hezac.

⁷ Ini usuŋnec hiabianec kenanjic, nén mérénené ackuazéc hénac imi ménda tohomu niŋac héric énécmiyec?

⁸ Zéhinoc ac imuhucya imi unuruma héihéré énécmiyec Anutu iwac murunec ménda hicniyec.

⁹ Niŋzu, yis komoranén saima uha dokuyaguc imi moczoŋ sécgéanzac.

¹⁰ Eneŋ ninin tosara ménda anjétiŋu imi Min Kewuninawac qeriaiguc niŋzénjégzua. Waŋu ic mérénené méné ewa soho mihicni énécmimac imi kitiwa memac.

¹¹ Dacmuna hécna, ni séwi tasé hericheric imuac hénac zéau énécmima kecbinec hénac némac niŋac nuhéi wambunec? Imuhuc wambinec ic héŋgeŋa wéndara imi aunénéŋa waŋu iminén hénana ménda kizicgécwacnec.

¹² Ic mérénené méné yéwéri imuhucya mihicni énécmima keczu imi eneŋ séwiya sac qahac, nén gocniagina momacnec moczoŋ héricdacma kecmu niŋac wanzua.

¹³ Dacmuna héčna ini ziki sipac qahac kecmu niŋ unuruyec. Néŋ ziki sipac qahac kekecnéŋ usugina waŋ énécmiyu séwíac siŋgina tohomu niŋ nalé titiŋa ménda mihicŋi énécmimac, néŋ goi héihéiiguc welen qeamuma kecmu.

¹⁴ Imuac mia geŋga goiga héi amuanzaŋ séc imuhucyanec alagawac goiya héimibésémaŋ zézéya momacguc yominéŋ mia hénac ac moczoŋ mesolaŋanizac.

¹⁵ Ini mia eŋawunec kuanéŋ iŋima qécgéamuma qahac wambu niŋac goro ac énézézu.

Anutuac Uŋa zéma séwininawac siŋ.

¹⁶ Waŋu mia yomuhuc zézu; Ini Uŋa téréyawac méndacmima hakagina wammu. Imuhuc waŋgic séwiginawac siŋsiŋ imi ménda seligimac.

¹⁷ Séwíac siŋsiŋ iminéŋ Uŋa Téréya qetalimianzac. Waŋu imuhucyanec uŋa téréyawac siŋsiŋ iminéŋ séwíac siŋsiŋ qetalimianzac. Imuac siŋsiŋ éréhécnéŋ hazéc waŋamuma euyic haka mén wambin zé niŋzu imi wammuc séc qahac waŋanzac.

¹⁸ Uŋa téréyanéŋ hénagina walac andu waŋ énécmimac imi ini hénac acac méra bawu ménda kecmu.

¹⁹ Séwíac haka silic imi usuya qahac hémma nindacziŋ. Imi mia kaisero, ninin zapi qeqeya, haka gamu qeqeya,

²⁰ baniara mepé qepési, suŋa zinac, hazéc hazéc kekec, danpero ac, nimbupuc biria, qeri bélaŋ, tualéfic, féŋgéc, téamuma kekec, ackuazéc ikorawac téamuma kekec

²¹ wanna wamba, doku selia nene, nezéléléŋ, zéma haka imuhucya tosara mia. Becnec zéseli énécmiyi imuac séc zéseli énécmizua. Haka imuhucya wammu imi eneŋ Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi mératéc ménda memuc hezac.

²² Waŋu uŋa téréyawac héra gocmia imi mia yomuhuc. Goi héihéi, ségiségi, luae, qeri bénzén, ala kekec, ehéihéi, ménzé ménzéya qahac,

²³ gum bénzénzén, qerinéŋ sigisigi kekec, haka imuhucyawac imi hénac ac ménéŋ mén neuŋ ménda héianzac.

²⁴ Kristo Yesuac ic embachéra imi eneŋ séwigina zéma imuac siŋsiŋ imi ic héŋgeŋa wéndaraiguc qedacgic.

²⁵ Neŋaŋ uŋa téréyaguc kecziŋiguc uŋa téréyaguc qéhéréŋgéma tacyac wambin.

²⁶ Edamu asaha eŋomiawac ménda wamma eŋacnec nimbupuc biria ménda wamma qeri netunetu ménda waŋamumu.

6

Baocgé amuma kecmu.

¹ Dacmuna héčna ic ménéŋ belacgéma képésic mén waŋu winiŋu hicŋiyu ic téréya ini qerigina gum bénzénzén anec mindiŋi mima eŋaŋ hakagina acguc niŋgési amuma eŋaŋ acguc manam batuciguc embu niŋac wamma bac yandi yandi wamma kecmu.

² Réwérigina imi wagic amuma bisimu. Imuhuc wamma Kristoac hénac ac niŋtohodacmu.

³ Ic ménéŋ eŋomia kecma eŋeyawac niŋu tosara onogicma eŋeŋa waŋu ic imi ikoc waŋamuzac.

⁴ Icyá icyá eñeya wawañ memeya héngalen wañamumac. Imuhuc wañu zézé ségiségi ac imi tosara ionac muru qahac, néñ eñeya wawañ memeyaiguc sac hemimac.

⁵ Eñeya réwéria imi eñeyaoc bisimac.

⁶ Ic méñ ackuazéc kumimia wamma ninin ninañen géanzac inén iwac iwawaiya hiabia moczon ic kumianzac imiguc momacnec amunec qa-munec wammaoc.

⁷ Ic méñnéñ iwawai méñ himicmac imi héla imuacnec sac metocgéanzac. Imuac ninac ini eñaoc ikoc ménda wañamumu. Anutu imi ménda zédesi wammimia.

⁸ Eñeya séwíac nin wamma himicanzac imi séwíya igucnec iwawai hou houyawac metocgémac, néñ uña téréyawac ninac wamma himicanzac inén uña téréyawac murunec kekec seli metocgémac.

⁹ Neñañ haka hiabia wamma kuc mama ménda wambin. Kuc mama qahac kebinjiguc naléya ducñiyu héla gocmia metocgé wambin.

¹⁰ Imuac nini nalé he nénécmimac imuac séc ic embac moczon wawañ meme hiabia wañ énécmiwin. Imuhuc wamma ninzén ninzénac héna gésé ionac imi séc méñ nétéréma imuhuc wañ énécmiwin.

Goro ac tetcgia.

¹¹ Héngic yomi mérananén kiwi imi kunen kunen o énécmizua.

¹² Ic tosara séwiiguc kiwi hiabia mewin zé wanzu imi enen hinocgé énécmima séwi tasé hericheric meénécmianzu imi Kristoac ic héngena wéndaraya ninac wamma ununesi ménda mihicñiwin zéma imuhuc wañanzu.

¹³ Wañu séwi tasé hericheric meénécmimia imi enen acguc eñaoc singinanén héna ac ménda tohoma ini séwi tasé hericheric memu nin zéanzu imi séwi tasé hericheric ic zangégina olomma séwi eñen wambin zé imuhuc wañanzu.

¹⁴ Wañu nuac muru imi Yesu Kristoac ic héngena wéndara imi qahac wañu, méñac méñ zézé ségiségi ac wammañac méñ ménda henénzac. Kristoac nin wamma baec imi nuac muru ic héngena wéndaraiguc humuyu ni acguc baecac muru humuyi.

¹⁵ Séwi tasé heric herira zéma ménda hericherira imi moczon enomia, néñ kekec qelia meme imi sac eeyaguc wanzac.

¹⁶ Haka silic yomi tohomu onac muru zéma Anutuac Israel ic onac muru luae zéma goi héihéianén he énécmimac.

¹⁷ Degucmuacnec méñnéñ méñ réwéri méñ ménda mihicñi némmu. Ni imi séwinaiguc Yesuac lépéc kiwiya heyu késa kecza.

¹⁸ Dacmuna hécna Min Kewunina Yesu Kristoac ewa hianén onac ewa qeriginaiguc hema kecmac. Hélacnec!

Efeso

Yaizéze ac.

¹ Anutuac ewa sinjiguc Kristo Yesuac Mélíméli ic wawaŋa ni Paulonéŋ Efeso ama arenja yandaiguc kecanzu ic embac téreya ini zéma Kristo Yesuac qeriaiguc ic héla wamma ninzénjgéma kecanzu onac muru kiwi yomi oénécimizua.

² Anutu Maŋgocnina zéma Miŋ Kewunina Yesu Kristo iorac murunec ewa hia zéma luaenénj onac muru hemac.

Qeri uŋawac mozocya.

³ Mepé qepési wammini! Miŋ Kewunina Yesu Kristoac Maŋgocya Anutunénj Kristoac qeriaiguc qeri uŋawac mozoc kurumenj igucnec hahaya hénia hénia mozocgé nénécmiyec.

⁴ Waŋu eneya kiwaiguc zéma eneya ala sinjiguc, neŋaŋ téreyanec zéma solanjanec kecbiŋ niŋac, baec kurumenj ménda zéyu hicŋiyecnec, Kristoac qeriaiguc gési nénécmiyec.

⁵ Gési nénécmina ewa hia nimma eneya ewa sinjiguc becaru niŋarenjéyu heyec séc, Yesu Kristonénj nec neŋaŋ eneya nambérac héra buŋa qenénécmiyec.

⁶ Imi mia siŋa nimmianzac Yesu iwac qeriaiguc, iwac ewa hia edamuyaguc imi neŋaŋ muru boŋtegic enj nénécmiyec imi mepésimiwiŋ niŋac, imuhuc waŋ nénécmiyec.

⁷ Kristo iwac qeriaiguc mia, ewa hiaya kuaya qeqeya imuac séhaiguc, sacyanénj boŋ héré menénécmina képésicnina wai nénécmiyec.

⁸ Imi mia inénj niŋtegic qŋtegic zéma niŋ asac asaria moczoŋnec neŋaŋ muru mesécgé nénécmiyec.

⁹ Imuhuc wamma ewa siŋa sasangia, eneya ewa qeriaiguc niŋarenjéyu heyec imuac séciguc, ewa hiawac zéau nénécmiyu qerininanénj niŋziŋ.

¹⁰ Imi mia nalé niŋec imi ducŋiyu, iwawai kurumenjiguc kekera zéma iwawai baeciguc kekera imi moczoŋ Kristoac qeriaiguc arenjhéra tuŋ momacguc wammac niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec.

¹¹ Iwawai moczoŋ ewa siŋa hezac séc waŋanzac Anutu iwac ewa siŋ méndacma bec zétecgéyu heyec séciguc Kristoac qeriaiguc gési nénécmiyu iwac mératécac buŋa wamma kecanziŋ.

¹² Imi mia Kristoac qeriaiguc walac walac mambéc kerinac kecanziŋ nenenj imi kecma tetecgiaiguc iwac edamuyawac mepé qepési héra wambiŋ niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec.

¹³ Ini acguc iwac qeriaiguc ac héla, képésic igucnec aŋgén titiac buŋa suruc hiabia imi nimma ninzénjgégic sisipac acwac Uŋa téreyanéjnec eneya buŋawac asé kiwi meénécmiyec.

¹⁴ Waŋu Uŋa Téréya iminénj mia kurumenjac mératécnina imuac sisipac acwac asé kiwiya wanzac. Waŋu ic embac elinjgé nénécminia imi boŋ hérénina menénécmiyu eneya edamuya mepésimiwiŋ niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec.

Pauloac zéwelec ac.

15 Hénia imuac niḡac ini Miḡ Kewunina Yesuac qeriaiguc ninzén ninzéggina késakeczu imuac suruc zéma ala singina ic embac téréya ionac waḡ énécmianzu imuac suruc imi ni acguc zégic nindari.

16 Imuac mia onac niḡ wamma ménda misimanec ewa hia ac ézéma zéwelecanzua séc onac qacgina imi zéhicni mianzua.

17 Miḡnina Yesu Kristoac Anutu, maḡocnina edamuyaguc inén mia niḡtegic qinṡtegic zéma ackuazéc zéauaaya imuac qeri uḡa imi énécmiyu Anutuac hénia séha nintegicmu niḡac zéwelec wanzua.

18 Waḡu ewa qeriginawac kiwa measari énécmiyu hénia némac niḡac unuruyu mambéc keczu imi zéma ic embac téréya sugcinaiguc mératéc edamuyaguc dimuhucya kuaya qeqeya késa keczu imi niḡyacgému.

19 Waḡu iwac kuc yandaya ogicqogira ninzén ninzén ic neḡaḡ muru ai meanzac iminén kukuc duruc durucya eḡeḡa wanzac imi niḡtegicmu niḡac zéwelecanzua.

20 Waḡu Anutuac kuc yanda iminén Yesu humuc igucnec meqeliyec. Meqelima wagicma kurumeniguc emma eḡeya méra héiyaiguc oporec.

21 Opocma qara imi meyarú ic kewuya kewuya zéma qac buḡa zéma kuc buḡa zéma galen buḡa zéma qacgina hénia hénia baec yomuac naléiguc hezac imi sac qahac, nén ama baec hahaya hémbénaḡaiguc hezac imi moczoḡ onogicdarec.

22 Waḡu iwawai moczoḡ imi hénia duandiaiguc haiyec. Haima Yesu imi iwawai moczoḡ onogicma hénaoḡiḡ neḡaḡ orucnina wammac niḡac oporec.

23 Waḡu hénaoḡiḡ neḡaḡ imi iwac hénia méria* wamma kecziḡ. Waḡu hénaoḡiḡ imi mia iwawai moczoḡ imuac qeriaiguc iwawai moczoḡ sécgé énécmianzac iwac howiacnec wanzḡ.

2

Humuc igucnec kekeciguc.

1 Waḡu ini wawaḡ meme biria zéma képésicgina imuac qeriaiguc humugic meqeli énécmiyec.

2 Becnec imi ini haka biria imuhucyawac qeriaiguc tacyac wamma baec yomuac haka silic zéma Biria miḡnina kurumen bawa sawawac galen memeac kuha késa keczac imi méndacma kecaḡic. Waḡu deguc ac qeqe ic ionac sugcinaiguc ai meanzac uḡa biria iminén mia Biria miḡnina wanzac.

3 Becnec imi neḡaḡ imuhucyanec sugcinaiguc kecma séwininawac siḡ tohoma kecma séwinina zéma ewaninawac siḡanén waḡ nénécmiyec séc waniḡ. Imuac ic tosara iniguc hénianina momacguc waḡu qeri biriawac buḡawac nambérac héra kerin.

4 Anutu wésé ninḡ kunen yanda hemiyu neḡaḡ ala siḡ waḡ nénécmima ala siḡ yanda imuac niḡac wamma

5 képésic nina niḡac humuyiḡ neḡaḡ imi Kristo Yesuac qeriaiguc meqeli nénécmiyec. (Ini imi ewa hiaya niḡac aḡgénina tinénécmiyec.)

6 Neḡaḡ Yesuguc momacnec meqeli nénécmima Kristo Yesuac qeriaiguc kurumenḡac kekeciguc i guc momacnec tacbiḡ niḡac nonoporec.

* 1:23: Girik aciguc; Soma, neḡaḡ neḡaḡ aciguc séwiya.

⁷ Imi mia Kristo Yesuac qeriaiguc wésé niniñ wañ nénécmima iwac ewa hiaya ogicqogira imi baec yomuac naléya hama emmac séc nénézéyu hémbiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

⁸ Ini imi ninzégégic ewa hiaya niñac aṅgégina tiénécmiyec. Imuac niñac imi mia onac murunec qahac, néñ sese Anutuac murunec hahaya wanzac.

⁹ Imi mia wawañ memenina igucnec qahac, imuac ic embac méñnéñ méñ séwi eñerñ hia ménda wammac.

¹⁰ Neñañ imi Kristo Yesuac qeriaiguc ai solaña mewiñ niñac Anutunéñ menénécmiyec. Wañ ai imuhuc geñnec tima kembñ niñac Anutunéñ becnec niñ heyec.

Kristoac qeriaiguc ewa momac wamma kecbiñ.

¹¹ Imuac niñac ini yomuhuc niñqelimu; Becnec ini séwi tasé hericherigina qahac ic enia kecañgic. Imuac niñac ic embac méráginanéñ séwi taségina hericma séwi tasé hericheric ginaguc zéénéc mimiawac kecañgic ienerñ onac niñ séwi tasé herichericgina qahac zéénéc miangic.

¹² Nalé imuaru ini imi Kristo qahac séñgangeñ kecañgic. Kecma Israelac héñgaleñ ama areña yanda imuacnec elicgé énécmimia wamma eñacnec kecañgic. Wañ zikiziki acwac sisipac ac imuac mia ic embac méréra tanec kecma niñkinzéggina qahac Anutugina qahac baeciguc kecañgic.

¹³ Wañ deguc imi becnec lakec kecañgic ini Yesuac qeriaiguc Kristoac sacya niñac Anutuac muru hosuru énépésima onoporu kecañzu.

¹⁴ Kristo imi luaenina. Inéñ sucninaiguc demñ elic elicgia nañec imi iwac séwiya aunénécmima hézéggéyu mayu tuñ éréhécnéñ momacguc wañec.

¹⁵ Wañ tuñ éréhécnéñ imi eñeya qeriaiguc séwi momacguc qeliawac wamma luaeiguc kecmu niñac eñeya séwiya wai nénécmima zézé seli ac zéma pakeñ ac zéma hénia ac hénia hénia imuhucya imi néhélima hazéc wamma kekec imi audarec.

¹⁶ Wañ ic héñgeña wéndara iminénec tuñ éréhécnéñ imi séwi momacguc wamma Anutuguc ewa momac wammu niñac imuac qahaiguc hazéc niniñ imi qeyu humuyec.

¹⁷ Wañ mama hama lakec kecañgic ionac zéma hosuru kecaññ Yuda ic nonac momacnec luaeac buña neñañ muru zéau nénécmiyec.

¹⁸ Imi mia iwac qeriaiguc ini zéma nini neñawu Uña téréyawac qeriaiguc Mangocac muru kerembñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

¹⁹ Imuac deguc muarunec, ini imi ic méréra me ic kian qahac, néñ ic embac météré énécmimia i iniguc séc momac wamma Anutuac arenhéra zéma héñgaleñ ama areña yanda imuac buñahéra wamma keczu.

²⁰ Ini imi Yesuac Méliméli ic zéma Anutuac tilñ tilñ ic ionac qambaña imuac qahaiguc kumu énécmimia. Kristo Yesu eñeyaoc imi ama imuac wangoñaiguc hoc qambaña wañecac keczac.

²¹ Iwac qahaiguc sécna sécga momacnec toroqema enni ama imi moczoñ Miñ Kewuninawac qeriaiguc ocmuñ téréya wamma yandima eñanzac.

²² Ini acguc Uña téréyawac qeriaiguc ocmuñ téréya Anutunéñ tacyac wawaña wammac niñ Yesuac qeriaiguc momacnec toroqe énécmiyu eñanzac.

3

Paulonéñ ic enia ionac niñac wamma ai meyec.

¹ Wanju Paulo ni ac zéma mazua hénia imuac niñac ic enia onac niñac wamma Kristo Yesuac hésa ic wamma kecanzua.

² Wanju ama imuac welenj qeqe ai imi Anutunénj onac niñ wamma goi héihéiyawac niñac wamma nuac néñec imi ini hélacnec bec niñgic gezanj.

³ Wanju usuya auma ac saña imi nézéyu niñasariyi suruc imuac imi bec zékanj zékanj wamma oénécmiyi.

⁴ Ini kiwi imi olommuiguc Kristoac hénia saña niñtegiri imi ini acguc niñtegicmu.

⁵ Ac saña imi deguc Yesuac méliméli ic téréya zéma Anutuac tilinj tilinj ic ionac muru Uña téréyanénj zéhicnji énécmiyec ésécnec becaru imi hicnjsai nalé tosaraiguc imi ic onac nanhéra ménjac ménj imuhuc ménda zéhicnji énécmiyu niñgic.

⁶ Imi mia ic enia enenj buña suruc hiabia imuaru toroqema Kristo Yesuac qeriaiguc sisipac acya imi momacnec mératéc mema neñawu momacnec séwi momacguc wamma kecziñj.

⁷ Wanju Anutuac goi héihéia niñac ai memeac sese mihicnji néñu, imuac kuhanénj nuaru ai meanzac séciguc buña suruc hiabia imuac ai icya wamma keczua.

⁸ Buña suruc hiabia, Kristoac mérianj yanda oloñ oloñawac séc qahac imi ic enia énézémanj niñac ic embac téréya ionac sugcinaiguc maqeqeya téñgénj tosara onogicma mamaya kecanzua nidac imuhucyawac goi héihéiyawac buña qenénjec.

⁹ Imi mia iwawai moczonj zéhicnjiyec Anutu iwac qeriaiguc nalé hénihénia qahac imuarunec musanj musañgiawac niñu heyec ai arenja imuac héra imi dimuhucya wanzac imi zéasari énécmimanj niñac imuhuc wannénjec.

¹⁰⁻¹¹ Imi mia nalé hénihénia qahac imuarunec Anutunénj Miñ Kewun-ina Kristo Yesuac qeriaiguc niñarenjgéyu heyec imi méndacma degucmi Yesuac hénarinj héra neñacnec Anutuac niñtegic qinñtegic hénia hénia imi mewininini kurumenjiguc kua meme uña qac buñaginaguc zéma kuc buñaginaguc ienenj hénia imi héñtegicmu niñac imuhuc wanjec.

¹² Neñanj imi Yesuac qeriaiguc i niñzénégma imuacnec mia bac yandi yandi qahac Anutu hosucgé mimiawac hénia mihicnjima kecziñj.

¹³ Imuac zéwelec énécmizua. Onac niñ wamma qenzenj manzenj hénia hénia mihicnjima kecanzua imuac mia ewagina ménda mamac, néñ niñgic edamuginaguc wammac.

Kiwi yomi olommu ionac niñac wamma zéwelerec.

¹⁴ (14a) Hénia imuac niñac

¹⁵ baec kurumenjiguc ic embac hénia hénia keczu ionac qacgina mihicnji énécmiyec.* ^(14b) Manjogcnina iwac muru ni simirjna héimima yomuhuc zéwelec mizua;

¹⁶ Inénj wanju, iwac edamuya kuaya qeqeya séciguc Uña téréyanénj onac qeri icgina imi kuhanénj meseli énécmimac.

¹⁷ Meseliyu niñzénégégic Kristonénj onac ewa qeriginaiguc kecénécmiyu enenj imi goi héihéi imuac qeriaiguc gété zaligina meyu nammu.

¹⁸ Namma seligima météré énécmimia moczonj yanda iniguc momacnec Kristoac goi héihéiya imuac hilañaya zéma horuaya zéma hiñgac hiñgaraya zéma enenñaya imi séha niñtegicmu.

* **3:15:** Ac yomuac hénia imi; Inénj momac yanda neñanj Manjogcnina.

¹⁹ Waŋu Kristoac siŋ sorocya imi baec ic ionac niniŋ ninanéŋ olommuac séc qahac, waŋu ini imi niŋasarimu niŋac zéwelecanzua. Niŋasarigic Anutuaru qeriwac mériaŋ kuaya qeqeya hezac iminéŋ onac muru kuaya qesalecgéma hemac zéma zéwelecanzua.

²⁰ Kuha yandanéŋ neŋaŋ muru ai meanzac imuac séciguc, iwawai hénia hénia welec mianziŋ me niŋanziŋ imi ogicma emma wandac wandac medac medac miŋjina

²¹ Anutu iwac muru mia Kristo Yesu zéma iwac hénaoŋiŋ héra ionac sugi-naiguc edamuyanéŋ hicŋisaiya hicŋisaiya hema emma hemac, hélacnec!

4

Kristoac séwi tasia wamma momacnec ai mewij.

¹ Imuac mia Miŋ Kewuninawac wamma hésa ic kekera neŋ meme seli ac yomuhuc énézéua; Anutunéŋ unuruyu ini iwac buŋa kecanzu imuac hakagina imi imuac séha wamma kecmu.

² Ewa qerigina memaamuma qeri bénzéniguc zérabéraiguc nalé horuac-nec naŋselima goi héhiéiac qeriaiguc bisiqatén waŋamumu.

³ Imuhuc wamma Uŋa téréyanéŋ luaeac hésanéŋ dérécgé énécmiyu momacguc wangic imi mia seliseli wamma qambaŋtohoya memu.

⁴ Séwiya imi momacguc, Uŋa téréya imi acguc momacguc, waŋu ini imi héihéré énécmimac niŋac momacnec niŋkinzénngéma kecgic unuruyec.

⁵ Miŋ Kewunina imi momacguc, waŋu ninzén ninzén imi acguc momacguc, waŋu doku naec imi acguc momacguc,

⁶ Waŋu Anutu acguc momacguc, waŋu inéŋ mia kekec momac yanda imuac maŋgoc keczac. Waŋu kekec momac yanda iminéŋ méra bawu kecgic momacguc wammu niŋac dérécgé énécmima duŋa imuac sugginaiguc kecanzac.

⁷ Waŋu icya icya Kristoac sese séha séc méndacma goinina héima nénécmiyec.

⁸ Imuac mia ac kiwi mén yomuhuc ooyawac hezac; Inéŋ ou eŋec nalé imuaru hésa ic sasala dérécgé énécmima onagicma eŋec. Emma ic embachéra ionac muru sese énécmiyec.*

⁹ Ou eŋec zéyec imuac hénia imi walac baeciguc emu hiŋgarec imi mia, néŋ hénia mén ménda hezac.

¹⁰ Hiŋgarec inéŋ mia kurumeŋa kurumeŋa onogicma eŋec i eŋeyaoc wanzac. Inéŋ iwawai momac yanda imi sécgé énécmimaŋ zé imuhuc waŋec.

¹¹ Waŋu inéŋ mia tosara Yesuac Méliméli ic, tosara kua meme ic, tosara buŋa suruc hiabia zéauau ic, tosara pasto, tosara kiwi ic wammu zéma onoporec.

¹² Imi mia ic embachéra téréya mesolaŋani énécmima welen qeqe ai megic toroqe amuma Kristoac séwi ésécnec yacmac niŋac imuhuc ai buŋa qeénécmiyec.

¹³ Neŋaŋ imi Anutuac naŋa ninzénngéma hénia niŋasariwiŋ. Imuhuc wanni ninzén ninzénina zéma niŋ asac asarinina iminéŋ toroqe nénécmiyu

* **4:8:** Nalé imuaru kawaligina yaréiguc onogicma lilingéma hama iwawai onagicgc imi ic embachégina gili énécmiaŋgic. Yesu imi neŋaŋ kawalinina wanzac imuac haka imuaru ac héima zézac.

séwi momacguc wamma ic yandi tetcgia wambin. Imuhuc wamma Kristoac yandi yandiac séc éréreniguc yandiwin.

¹⁴ Imuhuc wamma nenar imi deguc muacnec nambérac tanec ménda kecbin. Ic diwi qiwilijanén ac halécnén ala batuc warj énécmigic ninzén ninzénac ac arenarenjia hénia hénia imuac tembonj tembonjanén qeken qeha warj énécmiwac ninjac.

¹⁵ Nén goi héihéiya qeriaiguc ac hélawac zéma wawarj memenina séc orucnina Kristo iwac kekecac séciguc yandiwin.

¹⁶ Iwarunec séwi tasia imi moczorj toroya toroya toroqe mimia warj iwawai hiabia séc qema énécmiyu qéhérénggé amuma séwi tasiawac kuha séc ai mema séwi imi meyandima goi héihéi imuac qeriaiguc miyacgé amuanzac.

Kecec wahala zéma kecec qelia.

¹⁷ Imuac ninjac ni séwiac hénia imi zéma Minj Kewunawac qeriaiguc ninzén ninzénna zéau énécmizua; Deguc muacnec imi ic enia enen ewa qeriginanén iwawai héra qahac imuac wamma kecanzu ésécnec imuhuc ménda wamma kecmu.

¹⁸ Ienen imi ninjasac asari ginanén sinjidénggéyu niningina qahac imuac suraiguc ewa qeriginanén seligiyu Anutuac kecec igucnec waima kenjic.

¹⁹ Ienen ninjegic qinjtegicgina qahac tanec wamma séwiac sinjiguc opocamuma haka biria hénia héniaiwac hémbaoc wamma warjanzu.

²⁰ Ini imi Kristoac hénia imuhuc ménj ménda kuamugic.

²¹ Ac héra imi Yesuac qeriaiguc hezac éséc ini hélacnec iwac murunec ku énécmiyu ninjigicim imi

²² ini ala batucac féngéc ic méndacma houma kenanzac ic wahala imuac haka imi séwi usugina ésécnec hetecgému.

²³ Ewa qeriginawac uja imi meqeli énécmimia warj

²⁴ Solanj dindiña zéma ac hélanéj météré énécmiyu Anutuac tanec ic qelia maleku ésécnec héiamuma kecmu.

Kekecac hénia ac.

²⁵ Warj nenarj momacnec Yesuac séwi tasia wamma kecziñ imuac ninjac ini ikoc waima ama momac ic iniguc enjaocnec ac hélacnec zému.

²⁶ Ini qeri biric nimmuiguc képésic ménda wammu. Warj kaiwe kiwa hinjacmac imuac séc qeri biric ménda késama kecmu.

²⁷ Biria minjawac titiña ménj ménda waimigic érémac.

²⁸ Kowu nenenén muñguc kowu ménda nemac, nénj néwéciguc maqeqeya méra mimacac séc iwawai mihicnimanj zé eneya mérianén ai mema haka hiabia wammac.

²⁹ Ac biria imi kuagina igucnec ménda waigic mamac, nénj ac hiabia ic tosara meyac énécmimacac sécy zéma acgina ninzu imi onac goi héihéi mihicni énécmimu.

³⁰ Ini imi Uja téreyawac qeriaiguc asé kiwi menénécmiyu anjénj titiac nalé ducnimac imuac séc iwac buña kecmu, imuac ninjac Ini Anutuac Uja Téreyá ewa biri ménda mihicni mimu.

³¹ Ini qeri howuc zéma qeri biric zéma yonkanzanj zéma warj silac zéma zébiri qébiri haka silic imuhucya imi enarj muru augic qahac wandacmac.

³² Enjaocnec goi héihéi warjamuma wésé ninj warjamuma Anutunén Yesuac qeriaiguc képésicgina wai énécmiyec éséc képésicgina waiamumu.

5

¹ Imuac goi héihéi wanj énécmiyu kecanzu nambérac imuhucya ésécnec Anutuguc kéréndénj wamma kecmu.

² Ini imi Kristonénj goi héihéi wanj énécmiyec séciguc enjaocnec iwawai ménj wamma mewinj zé goi héihéiyawac qeriaiguc wammu. Kristo inénj nenanj ninjac wamma eneya kekecyu waima mulu mananj héménja hiabia ésécnec Anutu héimiyec.

³ Ini imi sugcinaiguc kaisero zéma haka biria hénia hénia zéma hémbaoc haka imuhucya imuac qara acguc ménj ménda zéhicniju. Iminénj ic embac météré énécmimia ionac hakagina séha wanzac.

⁴⁻⁵ Kaisero zéma ic qerigina zapi qeqeya zéma hémbaoc (baniarawac mepé qepési ai) wammu imi enenj moczonj yanda Kristo zéma Anutuac ama yandaiguc mératéc ménj ménda memu. Imi ini ninjacgéma nindaczu imuac ninjac ac zapi qeqeya zéma zézoranj ac zéma lisi ac imi ménda zému, nénj nénéwéciguc ewa hia ac ézému.

⁶ Ménjac ménj ménda wai énécmigic ac gorosonja énézéma ikoc wanj énécmiwu ninjac. Haka imuhucyawac ninjac Anutuac qeri gericnénj ac qeqe haka imuac nambérac héra ionac muru maanzac.

⁷ Imuac mia ic imuhucya iniguc késayu késa ménda wammu.

⁸ Ini becneq imi sinji tunumanjac buña kecgic, nénj deguc imi Minj Kewuninawac qeriaiguc asac mararanjac buña keczu. Imuac asac mararanjac nambérac imuac séciguc kecmu.

⁹ Asac mararanjac héra gocmia imi mia haka hiabia, haka solanja zéma haka héra.

¹⁰ Némacnénj Minj Kewunina ségiségi mihicnji mianzac imi batucgé hémma,

¹¹ ini imi sinji panamanjac ai iwawai héra qahac imuac ménda toroqemu, nénj énézégic haka biria hénjegicmu.

¹² Ienenj sasangiaguc wananzu imi kuananénj zémanj zéwa gamu masunajac wanju réwérizua. ^(14a) Hémbinjac séc imi moczonj asac mararanjac,

¹³ hénia imuac ninjac, iwawai moczonj asac mararanjac nénj qetagaliyu wininianzac imi kicinananénj hémbinjac séc wananzac.

^{14 (14b)} Imuac ac ménj yomuhuc ooyawac hezac; Gaugina hekeczu ini yacgic! ini humuc ic ionac sugcina igucnec yacgic! Kristonénj qetagalima asari énécmimac.

¹⁵ Imuac ini hakagina dimuhuc wamma kecmu imi ninjegicmu. Imuhuc wamma ic embac ninjegic qinjegicgina qahac ésécnec qahac, nénj ninjegic qinjegic ginaguc wamma kecmu.

¹⁶ Nalé imi biria yéwériyaguc, imuac ninjac ini nalé imi qaurac ménda gemu.

¹⁷ Imuac bec ini ewa soho ic ménda wammu, nénj Minj Kewuninawac ewa sinj imi dimuhuc hezac imi nitegicma kecmu.

¹⁸ Wainj doku seliaguc ewa soho ménda wammu. Imi mia kekec soho sohoya. Nénj Uña téréyanénj sécgé énécmiyu kecmu.

¹⁹ Mepé qepési legic, zéma ewa hiawac legic, zéma legic téréya enja héiamuma ewa qeriginanénj Minj Kewuninawac muru legic héimima mepésimimu.

²⁰ Haka hénia hénia hicnji énécmianzac séc Minj Kewunina Kristo Yesuac qaraiguc nalé séc Anutu manjocnina ewa hia ac ézému.

²¹ Waŋu Kristo ee héihéi wammima eŋaocnec méra bacginu kecamumu.

²²⁻²³ Kristonéŋ hénáorin ionac orucgina wamma eŋeya séwi wamma keczu ionac aŋgéŋ titi ic wanzac ésécnec, embac ménac euyanén ininŋa iwac oruha wanzac, imuac ninac embac ini euhécgina ionac méra bacginu kecma Min Kewuac muru wammianzu ésécnec waŋ énécmimu.

²⁴ Néŋ hénáorin enéŋ Kristoac wammianzu ésécnec embac ini imuhucyanec euhécgina tohotoho waŋ énécmima kecmu.

²⁵ Ic ini acguc ininéhécgina ionac goigina héiénécmima Kristonéŋ hénáorin ionac goigina héi énécmima ionac ninac wamma eŋeya kekecya wai énécmiyec imuac séciguc waŋ énécmimu.

²⁶ Imi mia dokunén naec énécmima ackuazécnéŋ zuac énécmima météré énécmiyec.

²⁷ Imuhuc waŋ énécmima eŋeya kiwaiguc hénáorin téréya kumu énécmima métac métac me kiric misicya qahac téréyanec solanane wammu ninac imuhuc waŋ nénécmiyec.

²⁸⁻³⁰ (30) Neŋaŋ imi Kristoac séwi tasia kecziŋ imuac ninac, (29) Kristonéŋ hénáorin héra galeŋgé nénécmianzac. Ic ménéŋ mén eŋeya séwiya ninac mézé titi ménda waŋamuma nalé séc nene gumu amuma kecanzac. (28) Imuac ic ini imuhucyanec eŋaŋ ininéhécgina imi eŋaŋ séwigina ésécnec goigina héi énécmimu. Ic ménéŋ mén ininŋa goiya héimianzac inéŋ imi eŋeya séwiya goiya héiamuanzac tacnec wanzac.

³¹ Hénia imuac ninac ic ménéŋ neŋgoc maŋgocya wai érécmima kemma eŋeya ininaguc torogema séwi éréhécnéŋ séwi momacguc wammaoc imuhuc zéyu ooyawac hezac.

³² Waŋu imuac hénia saŋa imi qeu hingac hingara. Ni imi Kristo zéma Anutuac hénáorin ionac ninac momacnec imuhuc zézu.

³³ Waŋu ini imuhucyanec eŋac eŋaŋ eŋaŋ ininéhécgina imi eŋaŋ ésécnec goigina héi énécmimu. Waŋu embac ini acguc euhécgina onac eegina héi énécmimu.

6

Nambérac zéma neŋgoc maŋgoc.

¹ Nambérac ini Min Kewuninawac qeriaiguc neŋgoc maŋgoc hécgina ninŋtoho waŋ énécmimu. Haka iminéŋ haka dindiŋa wanzac.

² Geŋga neŋgoc maŋgocga eegira héi érécmiwésémaŋ iminéŋ mia hénac ac walac walac zikiziki acyaguc wanzac.

³ Imuhuc wambésémaŋiguc gi imi baeciguc nalé horua kekecgaguc kecbésémaŋ.

⁴ Maŋgoc ini nambérac hécgina qeri geric ménda mihicŋi énécmimu, néŋ Min Kewuninawac pakeŋ ac zéma zézé seli acnéŋ qegumu énécmimu.

Welenŋ qeŋe ic zéma ionac minŋ maŋgocgina.

⁵ Welenŋ qeŋe ini imi bac yandi yandi wamma zénéŋgina hiriyu ewa qerigina hélanéŋ séwiginawac minŋ kewu hécgina imi Kristoac muru wammianzu ésécnec welenŋ qeŋénécmimu.

⁶ Ionac kicginaiguc baec ic ionac ewa qerigina mehianu énécmianzu éséc qahac, néŋ Kirisistoac welenŋ qeŋe ic ésécnec ewa qeriginanéŋ Anutuac ewa sinŋ ninŋtoho wamma

⁷ siŋa nimma welen qeénécimima ic ionac waŋanŋu ésécnec qahac, nér Miŋ Kewuninawac wammianŋu ésécnec welen qeénécimimu.

⁸ Imi mia icya icya haka hiabia mérac mér wammuiguc welen qeŋe me miŋ maŋgoc kekera séc ai imi Miŋ Kewuninanér nénécmiyu meanŋiŋ imuhuc zéma nimma imuhuc waŋ énécmimu.

⁹ Imuac Galen ini aguc welen qeŋe hécgina imuhucyanec waŋ énécmimu, nér ménda tericgé énécmimu. Némac niŋ ionac zéma onac Miŋ Kewugina imi ou kurumeniguc kecanzac. Waŋu iwac muru imi séwiac hémma niŋgésigési mér ménda hezac imuac mia imuhuc wammu.

Anutuac yaréac maleku selia.

¹⁰ Tetecgiaiguc yomuhuc zéwa niŋgic; Ini imi Miŋ Kewuninawac qeriguc zéma iwac kuc buŋawac kuhanér meseli amumu.

¹¹ Ini imi Biria miŋinawac ikoc imi qewiŋ zé Anutuac bunda maleku héigic séwigina moczoŋ hoturudacmac.

¹² Neŋaŋ yaré imi ic séwi busuninaguc me sacninaguc qahac, nér Biria miŋinawac kewuya kewuya zéma kuc buŋa baec siŋi tunumanaguc imuac galenhera zéma sawaiguc uŋa biria iniguc waŋanŋiŋ.

¹³ Imuac Anutuac bunda maleku héigic séwigina moczoŋ hoturu énécmiŋu nalé biraiguc ini efima yaré qemaguc naŋselimu niŋac imuhuc wammu.

¹⁴ Imuac ini naŋselima ac hélanér rikunŋina mema zikigic haka solanjanér tétcginaiguc hoturumu.

¹⁵ Waŋu hénia usugina luaeac buŋa suruc hiabianér haima zérénqérén waŋamumu.

¹⁶ Imuac qahaiguc toroqema ninzén ninzéŋac saiwa mema iminér ic biriawac zakon geric bélanaguc imi hézénŋéma qéwécgému.

¹⁷ Anŋén titiac opoc selia zéma Uŋa téréyawac sou Anutuac ackuazéc imi memu.

¹⁸ Waŋu zéwelecgina zéma zéqaqacgina moczoŋ nér naléya qahac Uŋa téréyawac qeriaiguc zéwelecmu. Imuhuc wambin zé zenzen qeli qeli wamma nalé séc seliseli wamma zéwelecmu. Waŋu ic embac téréya ionac niŋ wamma zéwelecmu.

¹⁹ Waŋu nuac niŋac momacnec zéwelecma nuac muru ackuazéc néŋu kuana anŋéma buŋa suruc hiabia imuac hénia saŋa imi porin qahac zéau énécmimaŋ niŋac zéwelec wammu.

²⁰ Neŋ ai imuac mia Yesunér méli néŋu hésa ic wamma kecŋua. Waŋu imi mia neŋ ac zémaŋac hezac imi porin qahac selianec énézémaŋ niŋac imuhuc mihiŋi néŋec.

Mozoc ac.

²¹ Kekecnawac hénia me némac ai mema kecŋua imi onac momacnec énézéwa nimmu niŋac ninzén ninzéŋac dacmuna zéma Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ai ichéla kecŋac Tikiko inér mia héniana imi moczoŋ énézédacmac.

²² Inér mia nonac kekecninawac hénia énézéma ewa qerigina meefi énécmimac niŋac ni ic imi ai imuac téŋgér méli énécmizua.

²³ Anutu maŋgocnina zéma Miŋ Kewunina Kristo Yesuac murunec goi héhiéiya luaeguc zéma ninzén ninzéŋaguc iminér dacmuna hécna onac muru hemac.

²⁴ Miŋ Kewunina Kristo Yesu siŋa ménda humumia nimmianŋu séc ionacmuru ewa hiayanér he énécmimac.

Filipai

Yaizéé ac.

¹ Yesu Kristoac welen qeqe icya Paulo zéma Timoteo niri hénarinj Kristo Yesuac qeriaiguc Filipi ama areña yandaiguc kecanzu ini zéma galen hécgina zéma ai ichécgina onacmuru kiwi yomi oma haiwa hazac.

² Anutu mangocnina zéma Min Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenén hama onac muru hemac.

Pauloac zéwelec ac.

³ Ni ninqeli énécmianzua nalé imuac séc Anutuna ewa hia ac ézéanzua.

⁴ Zéwelecanzua séc ic tun onac ninjac wamma ségiségi wamma nalé séc zéwelec wananzua. Imuac hénia imi yomuhuc;

⁵ Ini bunja suruc hiabia ninjac nalé imuac hénihénia igucnec éréma deguc imuac ai imi nanjé amuma meanzu imuac mia imuhuc wananzua.

⁶ Wanju sugcinaiguc ai hiabia hénিয়েc Anutu inén ai imi mézézéngéma metecgéyuguc Kristo Yesuac nalé yanda imi hamac imi ninjinjén gézua.

⁷ Ni hésa qatécnaiguc wamma bunja suruc hiabia imuac héipuc wamma zéseliwa ini ewa hiayawac qeriaiguc ai momachécna wan néhanzu. Imuac ninjac ni ic tun onac imuhuc nimba sécgézac. Imuhuc nimba ini imi nuac ewa qerinaiguc kecanzu.

⁸ Yesu Kristo inén ewa qerianén wan énécmianzac imuac séciguc ni dimuhuc onac ninjac wamma qerinanén hakhak wananzac imuac mia Anutunén ni héipuc wan nénzac.

⁹ Wanju ini ninin jinjac jingara zéma ninjésgési ginanén goi héihéigina imi mesaiyu kuaya qeqeya wammac imuhuc zéma zéwelecanzua,

¹⁰ Imuhuc wamma némac iwawainén héra wanzac imi ninjegicma solanec kitic képésic qahac kegcic Kristoac haha naléya imi hamac.

¹¹ Wanju Yesu Kristonén qenanjé wan énécmiyu kekec solanawac héra gocmianén sécgé énécmiyu Anutuac edamuya onac murunec qetagali énécmiyu tosara enen hémma Anutu mepé qepésiac legic héimimu.

Pauloac zéwelecwelec ac.

¹² Dacmuna hécnina haka hicjinénjec imuac ninjac Min Kewuac bunja suruc hiabia imi munjuc yanda saima kenzac imi ini ninjegicmu ninjac wanzua.

¹³ Imuac Kristoac ninjac wamma hésa qaténaguc keczua imi baec galenac ai ama yomuac qeriaiguc owohotonj keczu i zéma ic embac tosara moczon ionac sugcinaiguc wininiyu héntegicdaczu.

¹⁴ Imuac ninjac dacmuna hécnina sugcinaiguc sasalanén nuac hésa qaténá ninjac Min Kewuninawac qeriaiguc ninjéngéma zénéngina ménda hiriyu Anutuac ackuazéc imi hanj gema zéanzu.*

¹⁵ Ic embac tosanén nimbupuc wamma nogicna gogicba zéma Kristo zésaianzu, nén tosara imi ewa hélanén zésaianzu.

* **1:14:** Paulonén hésa ic kerec, nén Romawac baec galenén eeya héimiyu ziki sipac qahac kecma ackuazéc zéauénécmiyu hémma tosara enen acguc kucgina mema zénéngina ménda hiriyu bunja suruc hiabia zéau énécmianjic.

¹⁶ Yomi enen imi ni buŋa suruc hiabia imuac héipuc wamma zéasariman niŋac kumunéjec hénia imi niŋtegicma siŋna nimma ai meanzu.

¹⁷ Waŋu tosara imi enen hésa qaténaguc réwéri mén toroqewiŋ gezan zéma ewa hélanéjrec qahac, néŋ nogicna gogicba zéma Kristo zésaianzu.

¹⁸ Imuac némariawac hémba birimac? Ikoc me hélacnec imuhuc me imuhuc waŋgic saima keŋanzac imi Kristo imi mia. Hénia imuac niŋac ni ségiségi waŋanzua. Waŋu toroqema ségiségi wammanec kecmaŋ.

¹⁹ Imi mia hénia yomuhuc niŋac; Onac zéwelecgina zéma Yesu Kristoac Uŋa téréyanén nangénéŋu zéra waiya imuhucya niŋac aŋgén titina mihiŋjimaŋ imi ni niŋzua, imuac niŋac mia imuhuc waŋanzua.

²⁰ Waŋu gamusiŋ qamusiŋ ménda nimma becnec ésécnec degucmi acguc zénéŋna ménda hiriyu séwiiguc me humuciguc séwinanéŋ Kristo iwacnec sac mepési miman niŋ niŋzua.

²¹ Imi mia nuaru imi kecmanjiguc Kristoac kecmaŋ, waŋu humumanjiguc humucna imi acguc méra némmac.

²² Waŋu séwinaguc kecmanjiguc imi téré ainawac héra mihicjimaŋ. Imuac niŋac kekec zéma humuc iorac suggiraiguc némariawac aŋgén tiwa hia wammac imi ménda niŋzua.

²³ Ni imuac suggiraiguc kecba momacnec waŋ nénzaoc. Waima kemma Kristoguc kecmaŋ iminén ogicogicya imuac niŋ imuac wanŋua, néŋ

²⁴ imi waima séwinaguc kecmaŋ imi onac niŋ nimba hia wanŋac.

²⁵ Waŋu ni waima kecmaŋ imi zéma onac niŋzén niŋzéggina meyandima imuac zézé ségiségi wamma ic tuŋ iniguc momacnec kecmaŋac hezac imi ni niŋyaccézu.

²⁶ Imuac neŋ muŋguc hama iniguc kecba nuac niŋac Yesu Kristoac qeriaiguc onac zézé ségiségi ginanéŋ qesalecgéma yandimac.

²⁷ Momacguc niŋgic eeyaguc wammac imi yomuhuc; Ini Kristoac buŋa suruc hiabia imuac séciguc wamma kecmu. Imi mia ni ha inicmaŋ me wai énécmima lakec kecmaŋ imi ini ewa momac wamma namma ewa siŋgina momacnec buŋa suruc hiabiawac niŋzén niŋzégginawac wamma enaoc nangé amumu.

²⁸ Ionac muru imi buŋa suruc hiabianén kisikiyonac asé kiwiya wanŋac, néŋ onacmuru imi aŋgén titiac asé kiwiya wanŋac. Imuac niŋac ai imuac me imuac mewiŋ zégic hažéc waŋ énécmimuiguc ionac bac yandi yandi ménda wammu.

²⁹ Kristoac niŋac ewa hia waŋ énécmiyec imi niŋzéggé mimu niŋac sac qahac, néŋ niŋzéggéma iwac niŋ wamma zérabéra acguc momacnec bisimu niŋac imuhuc zézu.

³⁰ Ini imi becnec nuac muru hiŋjiyu héŋgicac deguc nuacmuru heyu héŋanŋu qenŋen manŋen imuhucya onac muru acguc he énécmizac.

2

Kristoac memaamuma kekecac haka.

¹ Imuac Kristoac qeriaiguc meme seli ai, me goi héihéiac qeri mebélac ai, me uŋa téréyawac ala kekec, me wésé ninin, me ewa biricnéŋ he énécmiyu

² ewa momac wamma goi héihéi imuhucyanec aŋgén tigic ewa siŋgina momac waŋu siŋniŋ momac wamma ségiségina solanjanigic kuaya qeqeya wammac.

³ Ai imuac me imuac mewij zé nogicna gogicba hakaiguc me séwi enejawac hakaiguc ménda wamma ewagina memaamuma tosara ionac nijic gi gogicma eneja wammu.

⁴ Ini enac enac ewa sijina sac qahac, néj alahécgina ionac ewa sij imuac momacnec héngalen waj énécmimu.

⁵ Yesu Kristoac ewa sij heyec ewa sij imuhucyanec anjén tигic hemac.

⁶ Inén Anutu enejawac kekec kerec, néj Anutuac séc anjén tima kecman zé ménda nimma,

⁷ kilen memaamuma welen qege ic tanec mema baec ic ésécnec wanej.

⁸ Imuhuc wamma ic tanec wamma hicnjyec. Hicnjima eneya memaamuma kilen humucac séc keremma Anutuac ara nijtohoma ic héngena wéndaraiguc humuyec.

⁹ Imuhuc waju Anutunén ou meyacmima qac buja mén, qac tosara moczon onogiczac imuhucya miyu késayec.

¹⁰ Imuhuc wammima ou kurumeniguc zéma you baeciguc zéma emu baec bawaguc kecanzu ienen moczon Yesuac qac bujaiguc simij héimimuac hezac.

¹¹ Waju kuaya kuaya séc Yesu Kristowac Min Kewuna zéma Anutu manjoc mepési wammimu.

Kifa asaha ésécnec kecbij.

¹² Imuac ala soroc hécn wésénaiguc sac qahac, néj deguc iniguc ménda keczua nalé yomuac acguc nalé séc ara nijtohoma bac yandi yandi wammima zénéngina hiriyunec onac anjén titigina imi mesolananimu.

¹³ Ewa qeriginaiguc ai meanzac imi mia Anutu. Inén mia eneya ewa sija hiabia imuac nij kewugina haima aigina memu nijac meseli énécmianzac.

¹⁴ Waju ai hénia hénia imi mematiti me tualefic ac qahac memu.

¹⁵ Imi mia ini késpedes qahac solananeц kecma hicnjisai qarij qarigja zéma acqege wawaja ionac sugginaiguc Anutuac nambérac héra wamma solananeц kecma baec ic ionac sugginaiguc asac mararanj wamma qetagali énécmima kecmu.

¹⁶ Kekecac ackuazéc measarigic ni usuñnec kenja wamma qenzen manzen qeyi imi héra qahac ménda waju Kristoac naléiguc qerinanén nijpanjéma onac nijac ségiségi ac zémanjac séc wammac.

¹⁷ Onac ninzén ninzégina zéma welen qeqeginanén mulu ésécnec haimigic ni imuaru toroqema nena kekecna mulu mananjac doku selia ésécnec qocgé mimanjiguc kilen ségiségi wamma ic tun iniguc ségiségi wamanj.

¹⁸ Ini imuhucyanec ségiségi wamma niguc momacnec ewa hia nimmu.

Timoteoac ac.

¹⁹ Ni onac ac buja nimba qerina meefi némmac zéma hénia imuac nijac Timoteo focdac onac muru méli énécmimanj nijac Min Kewuninawac qeriaiguc nijkumu wamma kecanzua.

²⁰ Niguc ewa momac wamma onac nijac wamma inicgalen wammacac hezac imi tosara qahac, néj i sac nuacmuru keczac.

²¹ Ic tosara ienen imi Kristo Yesuac aiyawac ménda wanzu, néj enaj ewa sijinawac wamma kecanzu.

²² Néj Timoteo imi merac méjnén manjocyawac wammianzac ésécnec waj némma niguc buja suruc hiabiawac kuc qema ai meyec. Imuac nijac ai hakayawac hénia imi wininiyu hémma nindaczu.

²³ Imuac nuac muru haka dimuhuc hicji némmac imi hémma niñtegicmañ nalé imuaru focdac ic imi méli énécmimañ zé niñkumuma keczua.

²⁴ Ni acguc focdac hamañ zé Miñ Kewuninawac qeriaiguc niñkumuma keczua.

²⁵ Wañu nimba Epaforodito onac muru méli énécmimañac hezac. Ic imi méli nénggi hama dacmuna zéma ai momac zéma ténggiñ ic éséc nec niguc momacnec welenqe némma iwawai méñac méñ niñac wamba méra néñazac.

²⁶ Inéñ ini moczoñ inicmañ zé qeria hénggeñ nec kerec. Wañu eñeyaoc hafi wamma kerec imuac suruc ini nindacgic imuac niñac ewa goro wamma keczazac.

²⁷ Inéñ hafi kiyu humumañ zé wañec. Wañu Anutunéñ wéséya nimmiyec. Wañu i sac qahac, néñ ewa goronéñ ewa goro méñ mihicjiwac niñac niñyéwérima kecba wéséya niñnémma ewa gorona momacnec meefinéñec.

²⁸ Imuac ini ic imi hémma ségiségi wañgic ewa qerina réwéria imi acguc momacnec meefimañ zé seliseli wamma méli énécmizua.

²⁹ Imuac ini Miñ Kewuninawac qeriaiguc ségiségi yanda wamma ic imi héihéré mima ic imuhucya ionac imi eegina héima énépésimu.

³⁰ Ini welen qenémma ai megic ai tasia ménda sécgéma heyec imi meyu sécgédacmac niñac ic imi Kristoac ai niñac eñeya kekecyá ménda galengé amuma humumañ zé hia humumañ zénimma ai meanjec.

3

¹ Dacmuna hécna ac tetcgiawac zéwa niñgic, Miñ Kewuninawac qeriaiguc ségiségi wammu. Ac imuacnec muñguc muñguc oma nimba imi nuaru ai yanda ménda wanzac, néñ onac imi ac iminéñ demin meénécmimac.

Haka wahala maleku éséc nec hetecgéwiñ.

² Ini haséñ kazu ic* zéma biria meme ic zéma séwi taségina héricma séwi eñeñ wanzu imi onac galengina mema kecmu.

³ Anutuac uña téréyaguc welen qeque ai mema Kristo Yesu mepési mima séwiguc ménda héiselima kecanziñ neñañ imi séwi tasénina hélac nec héricma kekera wanzin.

⁴ Ni acguc séwiiguc héi selimañac séc wañu ic tosia eneñ séwiiguc héiseliniñac séc zéma niñzuiguc ni imi onogicma imuhuc nimmañac séc.

⁵ Ni hicjiima kecba ai meme 8 wañu séwinaiguc séwi heric haka wannéngic,† wañu ni Israelac sac kitiwa, Benzaminac qeli, Hebiraio ic sugcinaiguc Hebiraio ic héli, wañu hénac aciguc koroma zéwa Farisaio ic wanzua.

⁶ Hakana imi seliseli wamma Yesuac hénacoriñ ununesi wañ énécmiyi wañu hénac ac méñ ménda logima képésic méñ ménda mihicjiyi.

⁷ Wañu bec nec iwawai imuhucya moczoñ nangé néñec, néñ Kristoac wamma nimba iwawai imi méñ ménda méra néñec, néñ iwawai eñomia wañec.

⁸ Wañu hélac nec zéwa iwawai imi moczoñ maqeqeya mihicji nénéña, néñ minña Kristo Yesuac hénia niñsariwa hicjinéñec ninin imuac mia nimba

* 3:2: Yuda ic ionac haka silic méndacangic ieneñ Kristo ic tosa ionac haka silic ménda méndacgic mebiré énécmiangic hénia imuac niñac kazu ic zéénécmiyec. † 3:5: Yuda ic ieneñ nalé imuaru nanjhégina séwi hericheric haka imi wañ énécmigic.

eeya eñeñaguc wanzac. Ni imi iwac niñ wamma iwawai moczoñ imuac nenesic zéma ninzua. Imi mia Kristo añgétíwa

⁹ iwac qeriaiguc mihicñi nénéña wammac niñac. Solañanima keczua imi héna ac igucnec ménda hicñiyec, néñ Kristo ninzénégéwa kekec solaña imi Anutuac murunec hicñinéñec.

¹⁰ Ni Kristo zéma humuc igucnec qelima kekec imuac kuha zéma iwac qenzer manzer imi momacnec bisinimman zé iwac humuc imi niñtohoma

¹¹ Imuhuc me imuhuc wamma humuc ic sugina igucnec yacma kekec qelia mihicñiman zé wanzua.

*Kekecac qambaña hémma
usuñnec kembíñ.*

¹² Ni nena imi bec mihicñizua ménda zézua. Wanu bec mesolañani wan néñec ménda zézua, néñ Kristo Yesunén ni népésíyec séc imuac mihicñiman zé wamma usuñnec kemmanec keczua.

¹³ Dacmuna hécna, ni bec imi mezua zéma ménda ninzua, néñ iwawai andénaiguc hezac imuac elur nuyu, iwawai wésénaiguc hezac imuac memañ zé

¹⁴ kemma añgétímanac hezac, imuac mia kicna hiwa kenju Kristo Yesuac qeriaiguc Anutunén ounec héihéré néñec imuac héla haiyu hezac imuac memañ zé usuñnec kenzua.

¹⁵ Imuac solañanima keczíñ neñañ sucninaiguc méñnéñ méñ yomuhuc nimmacac hezac; Haka méñac ini niñgic tanera méñ wanu Anutunén imi acguc measari énécmíyu hémmu.

¹⁶ Nini añgétíma keczíñ héna imuacnec sac tima kembíñ.

¹⁷ Dacmuna hécna ini eñawu ni méndac némmu. Wanu ic tosia haka kekecninaiguc hénzu séc imuhucyanec wamma kecanzu ionac haka imi acguc kic hihi wamma hémmu.

¹⁸ Ni hatac sasala énézéyi. Deguc acguc kic masina mayu énézézua. Ic embac sasala imi Kristoac ic héngeña wéndara imuac hazéc wamma kenña wanzu.

¹⁹ Ieneñ imi tetcgíaguc kisikiyoñ mihicñimu. Ionac anutu imi tomenñina. Gamuginanéñ zunzariñ ésécnec hai hoturu wamma baecac iwawai niñac niñanzu.

²⁰ Wanu neñañ imi kurumenñ ama miñina wamma kecni qacnina ou kurumenñiguc ooyawac hezac. Imuarunec mia añgér titi miñina Miñ Kewunína Yesu Kristo hamac zéma mambéc kecanñiñ.

²¹ Inéñ iwawai moczoñ énézéyu niñtoho mimuac séc kuc buña hemizac. Kuha imuhucyanén séwinina maqeqeya imi melené nénécmíyu eñeya séwiya edamuyaguc ésécnec wambíñ.

4

¹ Imuac nuac niñkumu, dacmuna sorochécna, nuac ségiségi zéma ic kewuac soroc, ini imuhucyanec Miñ Kewuninawac qeriaiguc namma kecmu.

Memeseli ac.

² Ni Yuodia zéma Sintike embac éréhéc imi Miñ Kewuninawac qeriaiguc ewa momac wamma kecmaoc niñac zénañgé érécmizua.

³ Wanju ai momacna* solaja guac welec génzua. Embac tosara buja suruc hiabiawac niguc momacnec seliseli wamma ai megic imi zéma Klemento zéma nuac ai momac hécna méra énécmína, qacgina imi kekecac kiwiiguc hedaczac.

⁴ Minj Kewuninawac qeriaiguc nalé séc ségiségi wanjic. Ménjguc énézéwa ségiségi wammu.

⁵ Onac ewa bénzégina imi ic embac énézégic nindacmu. Minj Kewuninanén hosucgé nénécmizac.

⁶ Iwawai ménjac ménj ménda ninyéwérimu, nén ai hénia héniaiguc zéwelec zéma zéqesiqesi ginanénj ewa hia ac ézéma Anutu ézému.

⁷ Imuhuc wanjic bec Anutuac luae nininginawac séha ogicogicya imuhucyanénj Kristo Yesuac qeriaiguc onac ewa qerigina zéma niningina galengé énécmimac.

⁸ Dacmuna hécna metecgéma zéwa, iwawai héla, iwawai téréya, iwawai dindija, iwawai solaja, iwawai sinj ninmimiawac séc, iwawai zézé sorocyaguc, iwawai méra énécmimiawac séc me iwawai mepé qepésiaguc, imuhucyawac wamma kecmu.

⁹ Ini nuac murunec niarenégic me megic me héngic imuac wamma kecmu. Imuhuc wanjic luaeac Anutunénj iniguc momacnec kecmac.

Filipo héniaorinj ewa hia ac ézéyec.

¹⁰ Ini nuac nimma kecgic imuac zarijanénj hutuzac imuac ni Minj Kewuninawac qeriaiguc ségiségi kunénj yanda wanzua. Becnec ini ninjnéngic, nénj imuac naléya ménda hayu osigic.

¹¹ Ni iwawai ménj ninjac wamma imuhuc ménda zézua. Ni kekecac hénia kuamuma haka hénia héniaiguc hia zéma nimmanjac séc wanzua.

¹² Ni imi maqeqena iguc hia kecmanjac séc, wanju iwawaina saménj bipiyaguc hia kecmanjac séc. Imuac haka hénia héniaiguc nimba sécgé néngazac. Yaka ninj humu humuiguc me iwawaina saménj bipiyaguc me maqeqena iguc dimuhuc kecha hiarumac imuac hénia imi ninjtegicdaczua.

¹³ Meseli néngazac iwac qeriaiguc ni iwawai moczonj hia wandacmanjac séc.

¹⁴ Wanju ini nuac qenzenj manzenjiguc momacnec toroqezu imuac nimba sécgézac.

¹⁵ Filipi ic zéwa ninjic, becnec buja suruc hiabiawac ai imuac nalé hénihéniaiguc ni Makedonia baec waima kemba ménjnéj ménj méra ménda nénc, nénj ini sac méra néngic imi ini ninzu.

¹⁶ Wanju Tesalonika ama arenja yandaiguc keré nalé imuaru acguc ini hatac éréhécnénj ménj méra néngic.

¹⁷ Ni sese ménj ninjac ménda welec énécmizua, nénj mérianjinaguc wammu ninjac onac muru haka hiabiawac hélanénj saima hemac ninjac imuhuc zézua.

¹⁸ Nuac muru imi iwawai moczonj sasala henéndaczac. Epafirodito mériaiguc iwawai néngic imi mewa sécgénénzac. Imi mia hofac oo ésécnec héména hiabia wanju Anutunénj memacac séc wanju ségiségi mihicni mizac.

¹⁹ Nuac Anutunanénj Kristo Yesuac qeriaiguc, edamuyawac qeriaiguc, enjeya hofi yanda kuaya qeqeya igucnec sécgina tiénécmimac.

* 4:3: Girik aciguc; boj zura momacnec huama kekera.

²⁰ Anutu Mangocnina iwac muru nalé tetcgia qahac mepé qepési hemimac. Hêlacnec!

Ac tetcgia zéma mozoc ac.

²¹ Ic embac téréya Kristoac qeriaiguc kecanzu ionac yaizézé ac énézému. Dacmuna tosara niguc keczu imi enen onac yaizézé ac énézézu.

²² Ic embac téréya moczon onac yaizézé ac énézézu. Wanu ionac suginaiguc Kaisawac amaiguc arenhéra ionac murunec tosanen imuhucnec yaizézé acgina zézu imi meyacma zéwa ninzu.

²³ Min Kewunina Yesu Kristoac ewa hianen onac ewa qeriginaiguc hemac.

Kolosai

¹ Anutuac ewa sinjiguc Kristo Yesuac Méliméli ic wawaña ni Paulo zéma ninzénj ninzénjac munana Timoteo

² niri Kolosai ama yandaiguc ic embac téréya Kristoac qeriaiguc kenhéi hahéi qahac* kecanzu onac muru kiwi yomi oénécmizic. Anutu Mangocnina iwarunec† ewa hia zéma luaenénj he énécmimac.

Ewa hia ac zéma zéwelec ac.

³ Nerenj onac ninj wamma zéwelec wañanzic séc nerñaj Minj Kewunina Yesu Kristoac Mangocya Anutu ewa hia ac ézéanzic.

⁴ Imi mia Kristo Yesu ninzénjé mizu imuac buña zéma ic embac téréya ionac muru ala singina hezac imuac buña ninjanzic imuac ninjac imuhuc wañanzic.

⁵ Wañu ninzénj ninzénj zéma singina imi mia onac wamma kurumenjiguc ninjkinzénj gina kumugic hezac imuacnec mia hicñianzac. Wañu ninjkinzénj imi suruc hélawac buña hiabia becnec ninjic imi mia.

⁶ Buña suruc hiabia imi onac muru haréyu ini nimma hélacnec Anutuac ewa hia ninjtegicgic nalé imuarunec suginaiguc hicñiyec ésécnec baera baera sécgéma kemma hélaguc wamma yandianzac.

⁷ Imuhucyanec niniguc momacnec welenj qeqe icya wamma kecanzac ala sorocnina Epafiránénj ku énécmiyu ninjic. Ic imi onac Kristoac ai ic héra wamma keczac.

⁸ Inénj mia Uña téréyawac qeriaiguc ala sinj wañamuanzu imuac suruc nérézéyec.

⁹ Hénia imuac ninjac onac suruc ninjic nalé imuarunec éréma niri onac ninj wamma ménda waima Anutu zéwelec mianzac. Imi mia Uña téréyawac ninjtegic qinjtegic zéma ninj asac asariawac kuhaiguc nininj Anutuac ewa sinjac murunec hahaya imi kuaya qeqeya tiénécmimac ninjac zéwelec wañanzic.

¹⁰ Wañu wañjic séc Minj Kewuninanénj ninu sécgéyu ewa hia nimmac. Wañu ai hénia hénia eeyaguc memu séc héra mihicñjima Anutuac hénia ninjarenjégic imuac nininja imi yandima kemmac.

¹¹ Wañu zérabéra horu horugia ségiségi wamma bisima kenkecgic tegémac ninjac iwac edamuyawac kuhanénj kucgina moczonj meseli énécmimac.

¹² Imi mia edamuyaiguc ic embac téréyawac ai buña bakia késamuac séc mehiaru énécmiyec‡ Mangocnina iwac mia ewa hia nimmimanec imuhuc wammu.

¹³ Inénj mia panamanjac deminj totonj qeriya igunec nénépésima enjeya nanj sorocyawac hénngalenj ama arenja yandaiguc nonoporec.

¹⁴ Nanja imi sawanénj mulu menénécmiyu késpedesicnina moczonj waiwaiya wañec.

¹⁵ Inénj mia hémbinjawac séc qahac Anutu iwac kic tanera wanzac, iwawai ménj ménda zéhicñjiyu kerec nalé imuaru bec walac walac hicñjima kerec.

* **1:2:** Hénia ménj imi ninzénjéma. † **1:2:** Kiwi méraginanénj ooya tosaraiguc; Mangocnina zéma Minj Kewu Yesu Kristo iorac. ‡ **1:12:** Kiwi méraginanénj ooya tosaraiguc; mehiaru nénécmiyec.

¹⁶ Imi mia hénia yomuac niñac; Iwawai moczoñ imi iwac qeriaiguc zéyu hicñidacgic. Iwawai kurumenjiguc kekera zéma baeciguc kekera, kicnéñ hémbinac séc zéma ménda hémbinac séc, tatac edamuyaguc me hénngalen wawanawac kuc buña, galeñ me galeñac qac buña imi moczoñ iwac murunec zéma iwac buñawac zéhicñi énécmimia.

¹⁷ I ejeyaoc imi iwawai tosara ménda hicñima kecginec i bec kerecac keczac, wañu iwawai moczoñ imi iwac qeriaiguc qéhéréngé amuma nan-darecac nanzac.

¹⁸ Wañu inéñ zéyu hicñidarec momac yanda ionac walac walacgina kecmac niñac, hénaoñiñ neñañ orucnina zéma kekecac hénihénia wamma humuc ic ionac sugcina igucnec walac walac qelima yarec.

¹⁹ Imi mia Anutunéñ iwawai moczoñ Yesuac qeriaiguc kuaya qema sécgémima kecmuac zé niñu sécgéyu imuhuc hicñidarec.

²⁰ Iwac murunec iwawai kurumenjiguc zéma baeciguc hedaczac imi moczoñ ejeyaguc ewa momac wammu niñac Yesuac sawanéñ ic héngeña wéndaraiguc luae qenénécmiyec.

²¹ Becnec ini, elicgé énécmiyu kecgin. Kecma ewa qerigina zéma wawan memeginaguc hazéra kecgin.

²² Wañu deguc imi aciguc ménda emmu néñ képésic solarñ wamma Anutuac kiwaiguc ic embac téréyawac buña nammu niñac séwiya wai nénécmima humuma Anutu zéma neñañ sucninaiguc ewa momac mihicñi nénécmiyec.

²³ Ini ninzéñ ninzénjiguc kumuselima keñqe haqegina qahac kecmu. Kecma buña suruc hiabia nindacgic imuac niñkinzéñ wamma imuacnec ménda néngacma kemmu. Wañu buña suruc hiabia imi mia zéau énécmimia wañu, kurumenñ bawaguc kekec yanda Anutunéñ zéyu hicñima keczu imi moczoñ nindacgic. Wañu Ni Paulo imi buña surucya imuac welenñ qeqe ic wanjac kecqua.

Pauloac welenñqeqe ai.

²⁴ Deguc ni onac wamma qenzen manzenjiguc kecma imuac mia ségiségi wanzua. Imuhuc wamma Kristoac qenzen manzenñ kitiwa hezac imi iwac hénia méria wamma kekera hénaoñiñ onac niñ wamma séwinanéñ bisiwa sécgénénzac.

²⁵ Ni imi Anutunéñ onac niñ wamma ai ara nézéyec imi tohoma Anutuac ackuazéc imi énézédacba sécgé énécmimac niñac hénaoñiñ héra ionac welenñ qeqe ic waji.

²⁶ Ac saña imi nalé hénihénia qahac hama keñec imuarunec zéma baec yomuac hicñisaiya hicñisaiya ionac murunec musangéyu heyec néñ deguc imi ic embachéra téréya ionac muru énézéyu wininiyec.

²⁷ Imi mia Anutunéñ ac musañ musangia imuac edamuyanén baera baera ic embac ionac muru dimuhuc kindindiña sécgé énécmizac imi énézéyu nimmu niñac imuhuc wañ énécmiyec. Wañu ac musañ musangia imi mia Kristo sugcinaiguc keczac inéñ mia wanzac. Edamu asaha miñina iwac mia neñañ niñkumuma kic hihi wammianziñ.

²⁸ Nini imi icya icya Kristoac qeriaiguc solarñani énécmima onopocni nammu niñac iwac buñaya zésaima icya icya meme seli ac énézéma niñtegic qinñtegic ac moczoñnec ku énécmianziñ.

²⁹ Ai imuac mia ni acguc nuac qerinaiguc kuhaguc ai meanzac iwac ai hakaya méndacma kucna moczoñnec ai meanzua.

2

¹ Ni ini zéma tosara Laodikea ama areña yandaiguc keczu i zéma tosara kicginanén kic tanecna ménda hénzu ionac niñ wamma dimuhuc kucna gema ai mema kecanzua imi ini niñ asarimu niñac wanzua.

² Ienen qerigina meblacgé énécmiyu goi héihéi imuac qeriaiguc qutulangé amugic nintegic qintegic ginanén saima kemma zékén yanda wanu, Anutuac saña Kristoac hénia ninyacgému niñac wanzua.

³ Iwac qeriaiguc nintegic qintegic ac zéma niniñ yanda imuhucya eebipiyagucnéñ sañgima hezac.

⁴ Imi mia méñnéñ méñ haléc acnéñ ménda mesoho énécmimac niñac imuhuc zézua.

⁵ Hénia imi yomuhuc; Ni séwinanén wai énécmima kecanzua, néñ qeri uñananén iniguc kecanzua. Wanu ini téréréc dindinanece kecmá Kristo ninzénagéma seligima nanzu zégic nimma ségiségi wananzua.

Kristoac qeriaiguc kekecyawac séha mihicniwin.

⁶ Ini Kristo Yesu angén tигic miñ kewugina wanzac imuac bec iwac ewa siñ méndacma kecmu.

⁷ Kristoac qeriaiguc himic énécmiyu gété zaliginanén késaseligima namma ackuazéc ku énécmigic sécyaguc ninzénagéma nan̄seligigic ewa hiawac aranén doku éséc kuaya qesalecge énécmimac.

⁸ Ini técgina nimma kecmu, baecac icac nintegic qintegic ac zéma ikoc acginanén énépésima hésa amaiguc onopochu niñac. Niniñ imuhucya imi yanda onac haka silic mératéc memeya zéma baecac paken ac efefia imi méndacanzac, néñ Kristo i ménda méndacanzac.

⁹ Hénia imi iwac muru imi Anutuac séha kuaya qeqeyanéñ séwi hélé wamma kecanzac.

¹⁰ Ini acguc Kristoac qeriaiguc kecgic sécgé énécmiyu méñac méñ ménda hocmu. Inén mia galen zéma ai memeac qac bun̄aginaguc ionac orucgina wanzac.

¹¹ Iwac qeriaiguc météré énécmimiawac aséya hai énécmiyec. Imi mia méranén séwi tasé hericheric imi qahac, néñ Kristoac météré aiiguc séwiginawac siñ hericdacgic ken̄ken̄a wanzac.

¹² Ini imi iwac doku naec hakaiguc Kristoguc momacnec téngé énécmimia wan̄ec. Wanu Anutunén Yesu meqelimiyu yarec imi ninzénagémic iwac qeriaiguc momacnec meqeli énécmimia wan̄ec.

¹³ Wanu késpedesgina wamma séwiginaiguc séwi tasé hericheric qahac humumia kecan̄gic, néñ Anutunén Yesuguc meqeli énécmima késpedesgina moczon wai énécmiyec.

¹⁴ Wanu musuqege wamma hazéc wan̄ nécnécmian̄ec méra kiwi hénia aciguc ooya imi moczon audacma mema ic hén̄gen̄a wéndara qahaiguc birin̄néñ qeyu qahac wandarec.

¹⁵ Yesu imi ic hén̄gen̄a wéndaraiguc humuyu imuac kuhanén galen kewuya kewuya zéma ai memeac qac bun̄aginaguc ionac tewi zakon̄gina imi mahan̄géyu madarec. Wanu onogicma kawali wan̄ec imi ic embac kicginaguc mewinini énécmiyu héndacgic.

¹⁶ Imuac bec ic méñnéñ nene dokuac ara me nalé yanda me maso qeliawac hai ségiségi zéma Sabata niñac késpedes ginaguc zégic qetali énécmigic acgina qaimac.

¹⁷ Nalé imuhucya imi bian héla hamacac heyec imuac unḡayanec wanzac, nér Kristonér imuac héla wanzac.

¹⁸ Ikoc wamma memaamuma kua meme unḡa mepési mianzac imuhucyanér onac taségina kurumeniguc hezac imi onagibac niḡac galeḡ memu. Ic imuhucya imi baec séwīac ewa siḡnér qéfacgé miyu emma iwawai ménḡ héḡec imi meyandima hiḡnac hiḡgarawac zéanḡu.

¹⁹ Imuhuc wamma orucnina keczac Yesu iwac muru ménda toroqeanḡu. Wanḡu oruc imuacnec mia séwī tasia moczoḡ toroya zéma giniḡanér dérécgéma gumuyu Anutunér kuha haiyec séc, séha yandianzac.

Pakeḡ ac ikora niḡac goro ac zéyec.

²⁰ Ini Kristoguc humuma baecac pakeḡ ac hénia hénia imuac niḡic iwawai humumia wanḡec, nér némac niḡac baecac bunḡa kecanḡu ésécnec haka silic imi tohoanḡu?

²¹ Ménda késamu, ménda nenimmu, ménda osimu, zézéya imuhucyawac zézu.

²² Ic onac zézé seli ac zéma pakeḡ ac imuhucya méndacbiḡ me? Imi qahac, iwawai imuhucya imi moczoḡ houma qahac wandacmu.

²³ Haka imuhucya méndacma siḡḡinawac mepé qepési ai mema memaamuma séwiginawac yéwéri mihicḡi amuma héḡic, meyac énécmimacac séc niḡtegic qinḡtegicyaguc tanec wanzac gezanḡ. Wanḡu haka imuhucyanér séwīac siḡa sigima kekerawac kuha ménḡ ménda késa keczac.

3

Kekec qelia Kristoguc kecbiḡ.

¹ Imuac niḡac ini Yesuguc meqeli énécmiyu qelima keczuiguc iwawai ou heheya niḡac wamma kecmu. Imuaru mia Kristonér Anutuac héiyaiguc tacma keczac.

² Baecac iwawai niḡac qahac, nér iwawai ou hezac imuac mia nimma kecmu.

³ Hénia imi yomuhuc; Ini bec humudacgic kekecgina imi Yesuguc Anutuaru musanḡé énécmiyu keczu.

⁴ Wanḡu kekecgina wawaḡa Yesunér wininimac nalé imuaru ini acguc edamuginaguc wininima nammu.

⁵ Imuac niḡac baeciguc kekera séwī taségina wac siḡ imi qegic humudacmac. Imi mia yomuhucya; kaiseroac haka silic, haka qakolayaguc, séwīac siḡ, biriawac siḡ niniḡ, zéma hémbaoc. Wanḡu iwawai ménḡac hémbaoc wawaḡa imi baniara mepési mimia tanec wanzac.

⁶ Haka imuhucya niḡac Anutuac qeri biricac zérabéranér nambérac ac qeqeya ionac muru hicḡi énécmianzac.

⁷ Ini acguc imuac qeriaiguc kecgic nalé imuaru imuac qeriaiguc tacyac wanḡḡic.

⁸ Wanḡu deguc imi yonkanzanḡ, qeri biric, niḡ zapi, zézé suresure, zéma zézorāḡ ac biria, biria imuhucya moczoḡ kuagina igucnec hetecgégic kendacmac.

⁹ Ini ic wahala zéma imuac wawaḡ meme imi hetecgéma ic qelia héima mema keczu, imuac niḡac enḡaoc ac ikora ménda wanḡamumu.

¹⁰ Wanḡu ic qelia imi enḡeya zéhicḡimiyec Anutu iwac hénia méndacma meqeli miyu niniḡa acguc qelia wanzac.

11 Meqeli ai imuac qeriaiguc imi mên wai mên kesa qahac, Girik ic me Yuda Ic, ic tun séwi tasé hericheric ginaguc me ic tun séwi tasé herichericgina qahac, baec mênac icya icya me hasén ic,* welen qeque ic me min kewu kekera, wanu Kristo imi moczon yanda, wanu moczon yanda ionac qeriginaiguc kecdaczac.

12 Wanu ini Anutuac gési énécmimia, ic embac héra téréya zéma wéiwécyá séc kecma goi héihéi zéma ala sin zéma memaamuma kekec zéma gum bénzénzén zéma qeri biricgina helanzi amuma kekec imi malekugina éséc nec héigic meyu kecmu.

13 Wanu mênén mênac ara zéyu enawu tétécgé amuma késpedescina waiamuma Min Kewuninanén késpedescina wai énécmiyec éséc ini acguc imuhucyanec wanamumu.

14 Wanu haka hiabia moczon imuac qahaiguc goi héihéi haka imi toroqema wammu goi héihéi haka iminén rikun solan wamma dérécgé énécmimac.

15 Luac qeamuma kecmu ninac unuruyu séwi momac wamma keczu. Imuac waigic Kristoac luenén qerigina galengéyu. Imuac nec toroqema ewa hia ac ézémanec kecmu.

16 Qeriginaguc Kristoac ackuazéc iminén kuaya qeqeya qesalecgé énécmima heyu, nin tegic qin tegic moczon nec enawu kuamuma zénangé amuma legic zéra zéma legic ewayagucné legic téréya héima qeriginanén ewa hia nimmima Anutu mepésimu.

17 Wanu ackuazéc ginanén me wawan memeginanén haka mênac mên wambin zé imi moczon Min Kewunina Yesuac qaraiguc iwac muru héima namma wammu. Imuhuc wamma iwac hia ninac wamma Anutu mangocnina ewa hia ac ézému.

*Kristoac tohotoho ichéra ionac
héna zéénécmimia.*

18 Embac ini euhécgina onac méra bacginaiguc kecmu, Min Kewuninawac qeriaiguc héna iminén sécyá wanzac.

19 Ic ini inihécgina ionac goigina héimu. Wanu ionac qeri howuc howuc ménda meénécmimu.

20 Nambérac ini iwawai moczoniguc nen goc mangoc hécgina ionac ac nin toho wandacmu. Haka iminén Min Kewuninawac qeriaiguc ewa hia mihicnjanzac.

21 Mangoc ini merac hécgina qerigina ménda mebirimu qerigina kuha mawac ninac.

22 Welen qeque ic ini iwawai moczoniguc baecac min kewugina ionac kuagina tohomu. Ic tosara baec ic ionac qerigina meharianzu séc ic onac kicgina iguc nec sac qahac, nén kurumen Min Kewuninawac bac yandi yandi wamma ewa solan nec wammu.

23 Ai imuac me imuac mewin zé kurumen Min Kewuninawac meanzin séc wambin, nén ic onac meanzin séc ménda wammu.

24 Imi mia tasénina imi Min Kewuninanén mératéc nénécmiyu mewinac hezac imi ini nindacma welen qemianzu. Wanu welen qemianzu imi Kristo, imuac ninac haka imuhuc wananzin.

25 Mênén mên haka biria wammac imi, haka biria imuac bakia melen mimac. Min kewuninanén séwiginawac inicma ménda énépésianzac.

* 3:11: Girik aciguc; Skite ic.

4

¹ Ic galen ini imi onac muru acguc kurumeniguc kunenigina keczac imi nimma welen qeqe hécgina haka dindinanec zéma séc momacnec wan énécmimu.

Paken ac toroqeqeya.

² Ini nalé séc seliseli wamma zéwelec ai mema imuac qeriaiguc ewa hia ac ézéma kicqeli kecmu.

³ Wanu nonac ninjac momacnec zéwelecma Anutunén hénac ac énézéwin ninjac naguya aunénécmiyu Kristoac ac sanja Anutunén zéau nénécmiyec imi zéau énécmiwin ninjac zéwelecma. Ni ai imuac mia sen hésané qaté néngic kecanzua.

⁴ Ini Anutu imuhuc zéwelec wammigic nen ac sanja imi zémanac hezac séc zéau énécmiman.

⁵ Ini nintegic qintegic ginaguc tacyac wammu. Imuhuc wamma senganen ic ionac imi nalé en ménda aumu.

⁶ Acgina imi nalé séc seinén naecmima sinja mehiaruanzu ésécnec goi héihéiiguc wammu. Imuhuc wamma ic ménac mén, ac taséya dimuhuc melenmigic hia wammac imi ninjasarimu.

Mozoc ac.

⁷ Tikikonén nenac ac suruc imi wan énécmiyu nindacmu. Ic imi nuac ala sorocna zéma ai ic solanja inén Min Kewuninawac qeriaiguc nekawu welen qeqe ic wamma keczic.

⁸ Ic imi nonac qerininawac hénia zéasarima ewa qerigina mebélacgé énécmimac ninjac ai imuac mia méliwa onac muru hazac.

⁹ Wanu ai ic héla ala sorocnina Onesimo imi momacnec méli érécmizua. Ic imi onac murunec hayec. Wanu ieren imi yomuac ac suruc imi moczon wan énécmidacmaoc.

¹⁰ Wanu niguc momacnec hésa ic noropocgic kekera Aristako zéma Banaba newura Maka (Mareko yomuac bianac ara zéwa ninzu imuac ic yomi hamaciguc hérémimu.) zéma

¹¹ Yesu Yusito zémimia ienen acguc yaizézé ac énézézu. Ienen ic tun séwi tasé hericheric ginaguc ionac murunec, wanu ai momac hénac wanzu. Ienen sac Anutuac héngalen ama arenja yandawac momacnec ai meanzu imuac ic imuhucya enen imi ewana mehiaru néngic.

¹² Ic mén onac murunec hahaya Kristo Yesuac welen qeqe ic Epafira inén acguc yaizézé ac énézézac. Inén nalé séc onac wamma zéwelecma ini Anutuac ewa siniguc solanjanima selianec ninzénagéma nammu ninjac zéwelecanzac.

¹³ Ni ic imuac héipuc ac zéwa ninigic. Ic imi onac zéma ic embac Laodikea baeciguc keczu ionac zéma ic embac Hierapolia ama arenja yandaiguc keczu ionac nin wamma ai kunen yanda meanzac.

¹⁴ Ala sorocnina dokta Luka zéma Dema acguc yaizézé ac énézézac.

¹⁵ Dacmuna hénac Laodikea ama arenja yanda igucnec zéma ninzén ninzén naujnina Numfa zéma iwac amaiguc hénakorin togéanzu ionac nuac yaizézé acna énézégic nimmu.

¹⁶ Kiwi yomi suginaiguc olongic tegéyu Laodikea hénakorin énézégic olommu wanu kiwi mén Laodikea igucnec hamac imi ini imuhucnec olongnimmu.

¹⁷ Waŋu Akipoac mia miŋ kewuninawac qeriaiguc ai buŋa qemiyu késayec imi meyacgéna zéma ézému.

¹⁸ Ni Paolo mérananéŋ oma yaizézé ac énézézua. Ni seŋ hésanéŋ qaténéŋgic kecanzua imi ninqelima kecgic. Anutuac ewa hianéŋ onac muru hemac.

1 Tesalonika

Yaizé ac.

¹ Paulo zéma Siliwano zéma Timoteo nenen Anutu mangocnina zéma Min Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc kecanzu Tesalonika ama arenja yandawac hénaoirin imi onac kiwi yomi haini hazac. Ewa hia zéma luaenén onac muru hemac.

Tesalonika hénaoirin ionac ninzén ninzéhina zéma hakagina.

² Nini ic tun onac ninjac wamma nalé séc Anutu ewa hia ac ézéma zéwelec mianzinj séc onac aigina zéhicnjima

³ ninzén ninzéhinauwac wawanj meme, zéma goi héihéiac méra baoc ai, zéma min kewunina Yesu Kristoac kic hihi wamma yéwéri hénia hénia bisiqatén wamma kecanzu imuac Anutu mangocninawac wésiaiguc nalé séc ninqelianzinj.

⁴ Anutuac sihinj wanj énécmimia, ninzén ninzén dacmuna hécna, ini Anutunén gési énécmiyec imi nini ninzinj.

⁵ Imi mia hénia yomuhuc ninjac; Nonac bunja suruc hiabia imi onac muru acnec sac ménda hayec, néj kuha zéma unjaya téréya zéma ninzén ninzén kuaya qeqeyaguc ha énécmiyec. Nini sugcinaiguc onac ninjac wamma ic dimuhucya kerinj ini enjaoc nindaczu.

⁶ Wanju ini zéra béra yanda qeriaiguc unjaya téréyanén nanjé énécmiyu ségiségi wamma hénia ac imi késama nonac haka zéma min kewuac haka méndacma wamma kecanzu.

⁷ Imuac nin onac kekecgina iminén Makedonia zéma Akaia ninzén ninzén ic ionac kicginaiguc séséc héla wanec.

⁸ Hénia imi yomuhuc; Min Kewuninawac ackuazécnén onac murunec kenju, Makedonia zéma Akaia ama minjina enen gezacginanén nindacgic. Wanju onac ninzén ninzéhina Anutuac muru melemma hezac imuac bunja surucnéj baera baera saima kendarec. Imuac mia nenjaoc, ac imuac me imuac ménj zéwinjac ménda hezac.

⁹ Baera baera imuac ic embac enjaoc imi nini onac sugcinaiguc haréni enen dimuhuc nénépésigic imuac suruc zéma ini Anutu héla kic qeli kekera i welen qemiwinj zé dimuhuc banjaragina wai énécmima iwac muru lilingéma hagic imi nénézégic nindaczinj.

¹⁰ Wanju humuc ic ionac murunec meqelimiyece Nanja iminén kurumen igucnec mama hamac zéma imuac mambéc kecanzu zéma nénézégic. Nanja imi bianjuc Anutuac qeri biriawac zéra waiyanén hayu imuacnec nenjan metecgic nénécmimac Yesu imi mia.

2

Paulonén Tesalonika ama arenja yandaiguc Min kewuac ai nanjéma meyec.

¹ Ninzén ninzén dacmuna hécna zéma nauj hécnina, nenen sugcinaiguc kerehinj imi héla qahac ménda wanec imi ini enjaoc ninzu.

² Ini ninzu ésécnec, nini walac Filipi ama arenja yandaiguc zérabéra zéma gamu qeqe mihicnj nénécmigic, néj Anutuninawac kuhanén nanjé

nénécmiyu onac muru hama Anutuac buŋa suruc hiabia imi kilenj énézédariŋ.

³ Memeŋeli acnina imi ikoc me niniŋ biria me manam batuc igucnec hahaya qahac,

⁴ néŋ Anutunéŋ ninzéŋgé nénécmiŋa buŋa suruc hiabia imi énézéwiŋ niŋaŋ qutunŋé nénécmiyec. Nini ac yomuhuc zéziŋ imi baec ic ségiségi mihični énécmiwiŋ zé qahac, néŋ qeri héhéŋ miŋina Anutu ségiségi mihični miwiŋ zé yomuhuc zéziŋ.

⁵ Nini nalé méŋac méŋ ic méŋac méŋ haléc ac me iwawai méŋac hémbaoc wamma musunina haihoturu wamma féŋgé ménda waŋ énécmianziŋ imi Anutunéŋ héipuc waŋ nénécmiŋac imi ini ninzu.

⁶ Onac murunec me tosara ionac murunec, houhouyawac buŋa, baec ic méŋac murunec mepé qepési ac méŋ mihičniwiŋ zé, kic hihi ménda waŋanziŋ,

⁷ néŋ nini onac suginaiguc ic gum bénzénzéŋa wamma neŋgoc merachéra namu gumu énécmianzac iminéŋ nambérac héra lolonŋé énécmiŋa héwiwiŋgé énécmianzac ésécnec waŋ énécmiŋiŋ.

⁸ Ini wéiwéc sorocnina keczu imuac niŋac qerinanéŋ imuhuc donŋé énécmiŋa buŋa suruc hiabia imuacnec sac qahac, néŋ kekecnina momacnec efima wai énécmiwiŋ zé ewa hia ninziŋ.

⁹ Ninzéŋ ninzéŋ dacmuna hécnina, ai kunenŋ yanda mema kuc qema kerinŋ imi ini niŋqelima ninzu ésécnec onac muru méŋac méŋ yéwéri ménda énécmiwiŋ zé siŋi kaiwe méraninanéŋ ai mema buŋa suruc hiabia Anutu arunec imi énézéanŋiŋ.

¹⁰ Nini ninzéŋ ninzéŋ ic onac muru dimuhuc météré amuma haka dindiŋanec képésic qahac kenŋa waŋiŋ imi enenŋ kicginanéŋ ninicma héipucnina waŋzu. Waŋu Anutu i acguc imuhucyanec.

¹¹ Ini ninzu ésécnec, nenenŋ imi maŋgocnéŋ nambérac héra waŋ énécmianzac ésécnec enac enac waŋ énécmiŋiŋ.

¹² Waŋu enŋeya héŋgaleŋ amaya zéma edamuyaiguc keremmu niŋac héihéré énécmianzac Anutu iwac ic embachéra séciguc kecmu niŋac hinocgé énécmiŋa meme seli ac waŋ énécmiŋa zéseli énécmiŋiŋ.

¹³ Waŋu nini imuac niŋ nalé séc Anutu ewa hia ac ézéanŋiŋ. Waŋu ini Anutuac ackuazéc nonac murunec niŋgic nalé imuaru enenŋ niŋgic ackuazéc imi ic onac ac suruc éséc ménda waŋec, néŋ Anutuac ackuazéc héra féŋgéŋ waŋu aŋgétigic. Imi hélacnec, ackuazéc iminéŋ mia ninzéŋ ninzéŋ ic embac onac ewa qeriginaiguc ai mema hezac.

¹⁴ Ninzéŋ ninzéŋ dacmuna hécnina zéma nauŋ hécnina, ini Kristo Yesuac qeriaiguc hénariŋ Yuda baeciguc keczu ionac haka silic méndacma waŋgic. Héna oriŋ imi enenŋ Yuda ic ionac murunec zéra béra mihičniŋic ésécnec ini acguc enaŋ baecac ic embac ionac murunec réwéri imuhucya mihičniŋic.

¹⁵ Yuda ic enenŋ Miŋ Kewunina Yesu zéma kua meme ic unugic humudacgic. Waŋu duŋa nini nununesi waŋ nénécmiŋa Anutu ségiségi ménda mihičniŋ mima néwécŋenŋ baec ic onac ségiségi mihičniŋ énécmianzu.

¹⁶ Waŋu ic enia ackuazéc énézéni nimma hiaruwu niŋac neuŋ héinénécmiŋa képésicŋina toroqegic kuaya qeqeya waŋu imuac tetcgiaiguc Anutuac qeri biricnéŋ qacginaiguc mama énépésiŋec.

Paulonéŋ muŋguc kenŋ inicmaŋ zé niŋec.

¹⁷ Ninzérj ninzérj dacmuna hécnina zéma nauj hécnina, nini séwiguc nalé hotonjadac wai énécmiuj, wañu qerinéj qahac. Nini munğuc kic tanecgina inichij zé onac ewa sinjij hia wañ nénécmiuj imuac wammanec wamma kecziñ.

¹⁸ Nini onacmuru hawij zé wañ nénécmiuj, hélacnec ni Paulonéj munğuc munğuc onacmuru hamaj zé batucgéyi. Wañu Biri minjananéj hézigcé nénécmiyc.

¹⁹ Miñ kewunina Yesu Kristo hamac nalé imuaru némacnéj neñaj niñkumu zéma ségiségi zéma ic kewuac opocnina eebipiyaguc imuac buñ wammac? Enej imi nonacmuru imuac buñ wanzu.

²⁰ Hélacnec, enej imi nonac eebipinina zéma zézé ségiséginina wanzu.

3

¹ Imuac niñ munğuc mambéc wañbipiwiñac séc qahac wañu, tosara nini niñni sécgéy neñacnec you Aten ama areña yandaiguc kecziñ.

² Kecma Kristoac buñ suruc hiabiawac wamma Anutuac ai ic keczac ninzérj ninzérj dacmunanina Timoteo i onacmuru mélizij. Imi mia meseli énécmima onac ninzérj ninzérjginawac wamma qerigina zéhiaru énécmiuj

³ méjnénj méj zérabéra hénia hénia qeriaiguc kenqe haqe ménda wammu niñac mélizij. Wañu neñaj imi réwéri imuhucya mihicjiwiñ niñac nonoporec imi mia eñaoc niñzu.

⁴ Nini iniguc momacnec kerij nalé imuaru kecma réwéri mihicjiwiñ imuac mia walac énézéyij. Wañu hélacnec imuhuc hicjiyec imi ini niñzu.

⁵ Imuac ni acguc munğuc méj mambéc wañbipimañac séc qahac wañu, ninzérj ninzérjgina imi hémma nimmaj zé i méliyi. Imi mia hénia imuhuc me imuhuc ala batuc minjananéj ala batuc wañ énécmiuj ai kunerj meyiñ imi hénia qahac wambac niñac.

Timoteonéj Tesalonika héniaorij ionac hakagina qacguc imuac suruc Paulo ézéyec.

⁶ Wañu degucmi Timoteonéj onac murunec lilijéma hama onac ninzérj ninzérjgina zéma goi héihéi onac muru hezac imuac suruc zézé ségiségiyaguc nénézéyuj niñij. Wañu zéyecnéj ini imi neneñ onac niñ wañanjij ésécnec nalé séc ninij qeli qelinec niñsoroc wañ nénécmima qerigina waižalan wamma ninichij zé wamma keczu imuhuc zéyuj niñzij.

⁷ Ninzérj ninzérj dacmuna hécnina zéma nauj hécnina, imuac niñac zéra waiya zéma nununesiiguc kecziñ, néj ninzérj ninzérjgina néj meseli nénécmizac.

⁸ Ini Miñ Kewuninawac qeriaiguc imuhuc nañselima keczu imuac niñac nini niñni degucmi kekecnina kecziñ imi hélaguc wanzac.

⁹ Neneñ neñaj Anutuac wésiaiguc onac niñ wamma ségiségi yanda mihicjizij. Imuac mia onac niñ wamma imuac tasiawac ewa hia dimuhucyanéj Anutu melenj mini sécgémac zéma niñanjij.

¹⁰ Wañu sinji kaiwe séc onac kic tanecgina munğuc inicma onac ninzérj ninzérjgina séha ménda he énécmizac imi mesolananiwiñ zé qerininanéj hélawac zéwelec wanzij.

¹¹ Deguc Anutu mañgocnina eñeyaoc zéma Miñ Kewunina Yesunéj onacmuru kenkenjawac hénanina nénézéyic hémbij zé niñzij.

¹² Waŋu Miŋ Kewuninanéŋ goi héihéigina mesai énécmiyu nenen goi héihéi waŋ énécmianziŋ éséc nec eŋaŋ suginaiguc zéma tosara ionac muru sécgé énécmima qesalecgé énécmimac.

¹³ Waŋu inéŋ qerigina meseli énécmiyu neŋaŋ Miŋ Kewunina Yesunéŋ eŋeya ic embachéra téréya iniguc mama hamac nalé imuaru, Anutu maŋgocninawac wésiaiguc késpedes solan téréyanec nammu niŋac wanziŋ.

4

Kecec Anutunéŋ héŋu sécgéanzac imuhucya.

¹ Tetecgiaguc, ninzéŋ ninzéŋ dactmuna hécnina zéma nauŋ hécnina, nini Miŋ Kewunina Yesuac qeriaiguc welec énécmima zéhinocgé énécmiziŋ. Ini nonac murunec ackuazéc megic éséc nec tohomuac hezac séc niŋtoho wamma ini deguc waŋanzu imi muŋguc yanda ogicma wamma Anutu ségiségi mihicŋi mimu.

² Nini Miŋ Kewunina Yesuac murunec néma paken ac énézéyiŋ imi ini ninzu.

³ Anutuac ewa siŋ imi mia onac kecec téréya, imi mia kaisero waima

⁴ eŋac eŋac imi eŋeya iniŋa imi météré amuma eeya héima memacac hezac imi niŋtegi mac.

⁵ Ic enia Anutu ménda ninzu ieneŋ kaiseroac siŋ tohoan zu éséc nec méŋnéŋ méŋ héna imi ménda méndacma

⁶ haka imuhucyaiguc neuŋa ménda logima ninzéŋ ninzéŋ dactmuna méŋ me nauŋhéra ionarunec méŋ ménda mebirimac. Némac niŋ, bec nec énézéma zéselima zéseli énécmiyiŋ éséc nec haka biria imuac tasé kuku miŋina imi Anutu wanzac imuac mia imuhuc énézézu.

⁷ Anutunéŋ nini qakolaninaguc wambiŋ niŋac qahac, néŋ kecec téréya kecbiŋ niŋac héihéré nénécmiyec.

⁸ Imuac héna yomi qetalizac imi ic méŋ qahac, néŋ Uŋa Téréya énécmiyec Anutu iwac mia qetalizac.

⁹ Ini imi Anutunéŋ ku énécmiyu goi héihéi waŋamuan zu imuac niŋ dactmuna hécgina zéma nauŋ hécgina goi héihéi waŋ énécmimu niŋac ac méŋ ménda oénécmiwiŋ.

¹⁰ Hélac nec, eneŋ imi Makedonia baec séc ninzéŋ ninzéŋ dactmuna hécgina kec zu ionac goi héihéi waŋ énécmian zu. Waŋu ala soroché cna imuhucyanec muŋguc muŋguc wammu niŋac zénaŋgé énécmima zéziŋ.

¹¹ Waŋu zéseli énécmiyiŋ éséc nec hétér waima béŋziŋ kecbiŋ zé seliseli wamma eŋaŋ aiginawac niŋkumuma méraginanéŋ aigina mema kecmu.

¹² Imi mia ic enia ionac kicginaiguc hakagina eeyaguc wamma kecma iwawai méŋ niŋac mété qététaŋ ménda wamma kecmu niŋac imuhuc zézu.

Miŋ kewuac hahayawac zéréŋ qéréŋ wamma kecmu.

¹³ Ninzéŋ ninzéŋ dactmuna hécnina, eneŋ ic humumia ionac hénia imi ménda nimma eŋ kecmu niŋac ménda waŋ nénécmizac. Niŋkumugina qahac kecan zu éséc nec zési ac wambu niŋac.

¹⁴ Neŋaŋ Yesu humuma muŋguc yarec imi ninzéŋ géziŋiguc yomuhuc nimbiŋ; Anutunéŋ Yesuac qeriaiguc gau yanda hema kec zu imi Yesuac qaraiguc muŋguc onagiru hadacmu.

¹⁵ Nini Miñ Kewuninawac ackuazéc méndacma ac yomi énézéziñ. Miñ Kewunina hamaciguc kic qelinec kecziñ neñañ imi gau yanda hema keczu i méndagucnec onogicbiñ.

¹⁶ Miñ kewunéñ zézé seli acwac qac qac yanda zéma kua meme uña orucgina méñac ewa hétéñ zéma Anutuac témuñ imuac hétéñaguc kurumeñ igucnec mama ou kurumeñ gélélécyaiguc nammac. Nanu kirisitoac qeriguc walac humugic iener walac yacmu.

¹⁷ Imuac andiaiguc neñañ kic qeli kekera acguc iniguc momacnec nénépésima hosusu qeriaiguc meenju gélélécyaiguc Miñ Kewunina miñicñiwíñ. Wanju nalé séc Miñ Kewuninaguc momacnec kecbiñ.

¹⁸ Imuac ac sasala yomuhuc zéma meseli amumu.

5

¹ Ninzéñ ninzéñ dacmuna hécnina, Yesu hahayawac naléya zéma yawuñawac oénécmiwiñac ménda hezac.

² Imi mia Miñ Kewuninawac naléya imi sinjiaiguc kowu nene ic ésécnec hamac imi enjaoc ninñhumuzu imuac mia.

³ Ic eneñ luaeninaguc, saiwaninaguc zémanec kecgc nalé imuaru embac hériyaguc azi kikiac genzeñ manzenñéñ hosucgéanzac ésécnec kisikiyoñnéñ fuknec haénécmyu kilerdac néñgacmuac séc qahac wammac.

⁴ Ninzéñ ninzéñ dacmuna hécnina, ini sinji tunumaniguc ménda keczu imuac nalé imi kowu nene ésécnec ménda haénécmmac.

⁵ Ini moczoñ asac mararajac nambérac héra, kaiweac nambérac héra, imuac neñañ imi sinji me tunumaniguc ménda toroqema kecziñ.

⁶ Imuac neñañ imi ic tosara ésécnec gau ménda hema zenzeñ qeli qeli kecma galeñ mema séwininawac sin imi zikima kecbiñ.

⁷ Gau heanzu imi eneñ sinjiaiguc heanzu. Doku selia nema miñgoñ wanjanzu imi eneñ sinjiaiguc miñgoñ wanjanzu.

⁸ Neñañ imi kaiweiguc toroqema kecziñ imuac séwíac sin sigima ninzéñ ninzéñ zéma goi héihéinéñ tétécac saiwa ésécnec haima añgéñ titiac ninñkumunéñ yaréac opoc ésécnec orucninaiguc héima kecbiñ.

⁹ Anutuñéñ eneya qeri biricayaiguc kerembíñ niñac qahac, néñ neñañ Miñ Kewunina Yesu Kristoac murunec añgéñ titi miñicñiwíñ niñac gési nénécmiyec.

¹⁰ Yesu imi neñañ kic qeliiguc me gauiguc eneyaguc momacnec qeliqeli kecbiñ niñac nonac niñ wamma humuyec.

¹¹ Imuac niñac ini wanjanzu ésécnec enjac enjac meseli amuma nanjáé amumu.

Tetecgiawac pakenj ac zéma yaizézé ac.

¹² Ninzéñ ninzéñ dacmuna hécnina, neneñ zéwelec énécmiziñ. Sugcinaiguc kuc qema ai mema Miñ Kewunina qeriaiguc galeñgé énécmima zéñanjé énécmianzu ionac niñgic kunen yanda eeginaguc wammac.

¹³ Wanju ionac aigina niñac goi héihéiiguc eeya ogicogira héiéñécmmu. Imuhuc wamma sugcinaiguc laue qema kecmu.

¹⁴ Wanju ninzéñ ninzéñ dacmuna hécnina, meseli énécmiziñ. Qéizéñ wamma kecanzu i ackuazéc ku énécmigic, wanju ewagina ménda nanñselima keczu i meseli énécmigic. Wanju qeka meka wanzu i nanjáé énécmima ic embac hénia hénia imuhucya moczoñ bisiqatén wanj énécmima kecmu.

¹⁵ Galeŋ megic, méŋnéŋ méŋ ic méŋac méŋ haka biriawac tasé kuku wammiwac niŋac. Néŋ eŋac eŋac me ic tosara moczoŋ ionac nalé séc haka hiabiawac waŋ énécmima kecmu.

¹⁶ Nalé séc ségiségi wammu.

¹⁷ Zéŋgé toroya qahac zéwelec wammu.

¹⁸ Haka hénia hénia hicŋi énécmianzac séc Anutu ewa hia ac ézému. Iminéŋ mia Anutuac ewa siŋ Kristo Yesuac qeriaiguc onac buŋa heheya wanzac.

¹⁹ Uŋa téréyawac geric ménda qéwécgému.

²⁰ Anutuac biaŋac ara imi mema titi ménda wammu.

²¹ Haka hénia héniaiguc niŋgésima haka hiabiawac késa aŋgéŋ tima wammu.

²² Haka tanera biria imuac me imuac héŋara mema qerictегic amuma kecmu.

²³ Anutu luae miŋina eŋeyaoc solañanec météré énécmima onac qeri uŋagina zéma ewa siŋgina zéma séwigina moczoŋ galenŋgé énécmima keru Miŋ Kewunina Yesu Kristo mama hamac nalé imuaru képésic qahac solañanec kecmu.

²⁴ Héihéré énécmizac inéŋ méŋzé méŋzéya qahac imuac niŋac inéŋ imi moczoŋ wandacmac.

²⁵ Ninzéŋ ninzéŋ dacmuna hécnina, nonac niŋac wamma zéwelec wammu.

²⁶ Kiricne qiricne téréya waŋ énécmima ninzéŋ ninzéŋ dacmuna hécnina moczoŋ yaizézégina énézégic nimmu.

²⁷ Ni Miŋ Kewuac qaraiguc zéseli énécmizua. Ini kiwi yomi ninzéŋ ninzéŋ dacmuna hécnina moczoŋ oloŋ énécmigic nindacmu.

²⁸ Miŋ Kewunina Yesu Kristoac ewa hianéŋ onac muru hemac.

2 Tesalonika

Mérian̄ ac.

¹ Paulo zéma Siliwano zéma Timoteo nini Anutu man̄gocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc kecanzu Tesalonika hēnaorin̄ onac kiwi yomi oénécimizin̄.

² Anutu man̄gocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac murunec ewa hia zéma luaenén̄ onacmuru hema kecnac.

Gésigési ai.

³ Ninzén̄ ninzén̄ dacmuna hécnina, nenen̄ onac wamma nalé séc Anutu ewa hia ac wammima kecbin̄ac hezac. Wan̄u imuac niñni sécgézac. Némac niñ? Onac ninzén̄ ninzén̄gina imi yandima sécgéyu goi héihéi en̄ac en̄ac késa keczu iminén̄ yandianzac imuac mia imuhuc zézu.

⁴ Wan̄u unu nesi zéma zérabéra hénia hénia moczon̄ yanda imuac sugcinaiguc nan̄selima ninzén̄gégic imuac suruc imi Anutuac hēnaorin̄ ama séc keczu ionac neñac meemma wan̄ énécmianzin̄.

⁵ Imuhuc wann̄i haka iminén̄ moczon̄ Anutuac nin̄gésigési ai solan̄a imuac asé kiwiya wanzac. Wan̄u nalé imuaru Anutunén̄ iniru solan̄a wan̄gic en̄eya hén̄galeñ ama aren̄a yanda imuaru keren̄ keren̄awac séc wammu nin̄ac ini qenzen̄ manzen̄ miñicñi énécmigic keczu.

⁶ Wan̄u qenzen̄ manzen̄ miñicñi énécmimu imi onac qenzen̄ manzen̄nén̄ kitiwa hiabia ku énécmimac.

⁷ Wan̄u Anutunén̄ solan̄a wanzac imuac mia qenzen̄ manzen̄ bisima kecanzu onac imi niniguc momacnec tacniniñ miñicñi nénécmima bakia hiabia melen̄ nénécmimac. Imuac Miñ Kewunina Yesunén̄ en̄eya kua meme un̄ahéra kucginaguc iniguc momacnec kurumen̄ igucnec

⁸ geric bél̄an̄iguc wininimu nalé imuaru imi, Anutu ménda nimmizu i zéma Miñ Kewunina Yesuac bun̄a suruc hiabia imi ménda niñtoho wan̄anzu i tasé zéra waiyaguc ku énécmimac.

⁹ Ic imuhucya imi enen̄ Miñ Kewuninawac kic tanera zéma iwac kuc edamuyaguc imuacnec elicgé énécmima taséginawac kisikiyon̄ hémbénan̄a miñicñi énécmiyu memu.

¹⁰ Ini imi nonac héipuc ac énéc énézéya imi ninzén̄gégic imuac niñac Yesu imi nalé imuaru iwac météré énécmimia zéma hēnaorin̄ ninzén̄gé migic ionac sugcinaiguc nan̄u hémma mepési mima welicgé mimu niñac mama hamac.

¹¹ Imuac nini acguc nalé séc onac wamma zéwelec wammima yomuhuc zéanzin̄; Anutuninanén̄ onac niñu héihéré énécmiyec imuac sécyā wan̄u nan̄gé énécmiyu haka hiabia hénia hénia imuac siñā nimma ninzén̄ ninzén̄ aiyā imi iwac kuhanén̄ meselimu.

¹² Wan̄u Anutunina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hiaya niñac Miñ Kewunina Yesuac qaranén̄ sugcinaiguc eeyaguc wan̄u ini acguc iwac qeriaiguc eeginaguc wammu niñac zéwelec wan̄anzin̄.

¹ Ninzérj ninzérj dactmuna hécnina, Miñ Kewunina Yesu Kristoac mama hahaya zéma iwac wésiaiguc neñaj hénarorij imuac ara mén énézeni ninjic.

² Bianac ara me zéauau me kiwi nonarunec zézéya imuaru koroma Miñ Kewuninawac nalé yanda imi hazac zégic ewa qerigina qeken qeha ménda wamma ménda aurimu.

³ Méjnénj mén ikoc ac imuhuc me imuhuc zéyu kenhéi hahéi ménda wammu. Ac qeqe haka zéma hénac ac logilogi ic, kisikiyonac merac mén hicjnyuguc nalé tetcgia hamacac hezac.

⁴ Inénj mia hazéc ai meanzac. Inénj anutu zéénéc énécmia zéma tosara mepési énécmianzu ionac suginaiguc onogicma eneyanec ou nañ kecma Anutuac ocmuniguc tacma eneya ézéamuyu héngic, ni imi Anutu zémac.

⁵ Ni iniguc kerij nalé imuaru ac imuhucya énézéyi imi ménda ninqelizu me?

⁶ Eneya naléya ducñiyu hicñimac nijac deguc imi neunj héimiyu keczac.

⁷ Wanu ac qeqe mininawac kuc sananénj bec aiya mema keczac, néñ neunj héimimianénj imuhuc wamma kenkeru nalé wanuguc hénac namunja igucnec wagiru neunja qahac wammac.

⁸ Qahac wanu imuaru mia ac qeqe minjina iminénj wininimac. Wanu Miñ Kewunina Yesunénj eneya kua wéséséyanénj ic biria imi qeyu humumac. Wanu mama wininiyu, mama hahaya imuac edamuyanénj imuhucya imi moczonj mebiré énécmidacmac.

⁹ Ic biriawac hahaya imi Biria mininawac ai méndacma kuc hénia hénia zéma séséc hénia hénia zéma kiwi mérera ikora zéma

¹⁰ wawanj meme biriawac haka ikoranénj humucac buña ionac muru hama hicñi énécmimac. Némac nij ieneñ imi mehiaru énécmimac nij ménda wamma ac hélawac goi héihéiya imi ménda anjégtigic imuac mia imuhuc hicñi énécmimac.

¹¹ Imuac nij Anutunénj wai énécmiyu ikoc kuhaguc imuhucyanénj suginaiguc aiya meyu iwawai ikora imi ninzérjgéanzu.

¹² Wanu imi mia ac hénia ménda ninzérjgéma haka biriawac siña nimma kecanzu séc kápésic ginaguc zéénécmimía wammac.

¹³ Minjinawac sinñij wanj énécmimía, ninzérj ninzérj dactmuna hécnina, Uña téréyanénj météré énécmiyu ac hénia imi ninzérjgégic mehiaru énécmimac nijac Anutunénj hénihénia igucnec énépésiyec. Hénia imuac nijac nini nalé séc onac wamma nijni sécgéyu Anutu ewa hia ac ézéwijnac hezac.

*Ini gési énécmiyu anjénj titiac
buña wanzu.*

¹⁴ Imuac mia Miñ Kewunina Yesu Kristoac edamuya imi enj énécmiyu késamu nijac inénj buña suruc hiabia nonarunec hahaya imi énézéma héihéré énécmiyec.

¹⁵ Imuac nijac ninzérj ninzérj dactmuna hécnina, selianec nañselima ackuazéc kuaninanénj zézéya me kiwininanénj ku énécmijn mératéc buña imi nintho wammu.

¹⁶ Miñ Kewunina Yesu Kristo zéma goi héihéi wanj nénécmima meme seli ac tetcgia qahac zéma ninjumu hiabia imi ewa hiawac enj nénécmiyec Anutu mangocnina ierenj

¹⁷ onac ewa qerigina meseli énécmima wawanj meme hiabia hénia hénia zéma acginaiguc meseli énécmimaoc nijac wanzijn.

3

3éwelec welecac ai énécmigic.

¹ Ninzéñ ninzéñ dacmuna hécnina, tetcgiawac énézéni ninjic. Ini nonac ninj wamma yomuhuc zéwelec wammu; Minj Kewuninawac ackuazécnéñ onac sugcinaiguc ai meyec ésécnecc foc foc saima kemma ee héihéiyaguc wammac.

² Wanju ic zipilinj zapalañja zéma biria meme ic ionac murunec metecgé nénécmimac ninjac zéwelecmu. Ninzéñ ninzéñ imi baec ic moczonj ionac buñja qahac, néñ momac momacnéñ késa keczu imuac ninjac imuhuc zézuu.

³ Minj Kewunina imi ménzézé ménzézéya qahac, imuac meseli énécmima ic biriawac muru galeñj memac.

⁴ Onac imi Minj Kewuninawac qeriaiguc yomuhuc zéma ninzéñgézij; Ini zéseli énécmizij imi ninjtoho wamma emma kecmu.

⁵ Minjninanéñ onac ewa qerigina qindinj énécmiyu Anutuac goi héihéi zéma Kristoac nañseli seliguc keremmu.

Qéizéñ wamma kecbu ninjac goro ac wañ énécmigic.

⁶ Ninzéñ ninzéñ dacmuna hécnina, Minj Kewunina Yesu Kristoac qaraiguc yomuhuc zéseli énécmizij; Sicsaoc wamma mératéc haka nonac murunec ninjareñgégic imi ménda tohoanzu ionac murunec néñggacmu.

⁷ Haka silic wañanzij imi dimuhuc méndacma wammu imi ini enjaoc nindaczu. Nini onac sugcinaiguc qéizéñ ménda wamma kerij.

⁸ Wanju nini onac muru méñjac méñ réwéri ménda mihicñi énécmiwinj ninjac, onac murunec yaka boñtegitic méñ ménda mema neyij, néñ méraninanéñ sinj kaiwe séc ai selianec meanij.

⁹ Imi mia imuhuc wambij ninjac qac buñja ménda zé nénécmiyecac qahac, néñ onac muru haka séséha wamma énézéni ninicma méndac nénécmimu ninjac imuhuc wañanzij.

¹⁰ Nini iniguc momacnec kerij nalé imuaru acguc yomuhuc zéseli énécmiyij; Méñnéñ méñ ai memeyawac mézégina tizaciguc nene ménda nemac.

¹¹ Néñ yomuhuc zégic ninjij; Onac sugcinaiguc tosananéñ mézétiti wamma kecma ai méñ ménda mema enj kenja wamma acnéñ réwéri sasala mihicñianzu.

¹² Ic imuhucya imi zéseli énécmima Minj Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc zéñangé énécmima yomuhuc zézij; Acgina qaiyu ai mema enjañ nene mihicñima nemu.

¹³ Ninzéñ ninzéñ dacmuna hécnina, ini haka hiabia wamma kecma ewa qerigina qeka meka ménda wammu.

¹⁴ Méñnéñ méñ kiwi yomuaru ackuazéc wañ énécmizij imi ménda ninjtohouy ic imuac hénia zéhicñima qéqéhéréñ ménda wammigic gamuya nimmac.

¹⁵ Wanju iwac mia ninjic hazécgina ésécnecc ménda wammac, néñ dacmuna ésécnecc wañju zéñangé mimu.

Ac tetcgia.

¹⁶ Luaeac Minj Kewunina enjeyaoc nalé zéma aigina séc onac muru luae qéénécmimac ninjac wanzij. Minjnina imi momac yanda iniguc momacnec keccmac.

¹⁷ Ni Paulonéj mérananéj oma yai zézégina zézua. Imi mia kiwi imi nuarunec hahaya imi héntegicmu niñac asé kiwina yomuhuc oanzua.

¹⁸ Nerjañ Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hianéj ic tuñ onac muru hema kecmac.

1 Timoteo

Kiwi oo icac hénia zéma mérianj ac.

¹ Angénj titi minjina Anutu zéma ninjukumunina Kristo Yesuac zézé seli ac ninjac Kristo Yesuac Méliméli ic wawanja ni Paulonénj

² ninzénj ninzénj qeriaiguc nanj téngénja wanec Timoteo guac muru kiwi yomi oma haiwa hazac. Anutu manjoc zéma Minj Kewunina Kristo Yesuac murunec ewa hia zéma wésé nininj zéma luaenénj guac muru hema kecmac.

Pakej ac ikorawac goro ac.

³ Ni Makedonia baeciguc kenj nalé imuaru Efeso ama arenja yandaiguc waima kecbésémanj ninjac zénanjgé géni imi, gi ic embac tosara zéseli énécmima pakej ac ikora tosara ménda ku énécmima

⁴ nemu suruc zéma hicnjsaiac qac arenja imuhucyawac ninjoro ménda wammuc ninj imuhuc wanj. Ac imuhucyanénj Anutuac ai arenja ninzénj ninzénj qeriaiguc hezac imi ménda meselimac, néj nénéwécénja zéen zéma mihicnjanzac.

⁵ Pakej ac imuac héla imi goi héihéi imi mia, wanj goi héihéi iminénj ewa qeri qala qala zéma ninjtegiq qinjtegiq hiabia zéma ninzénj ninzénj solanja imuacnec hicnjihicnjia.

⁶ Ic embac tosara ienenj imi sigima ac enomia imuaru qizizinjgéma kenjanju.

⁷ Ienenj hénia acac kiwi ic wambinj zé wanj énécmianzac, néj enjan ac me héipuc ac zéanzu imuac hénia acguc ménda ninjasarianzu.

⁸ Wanj nini yomuhuc ninjanjinj, ic embac méhnénj ménj hénia ac imi hénia dindijnacnec méndacmaciguc hénia ac imi hiabia wanzac.

⁹ Hénia ac imi ic solanja ionac ninjac ménda hezac, néj ic embac tosara yomuhucyawac hezac, hénia ac logianzu, acqeqe wanjanzu, Anutuac eeya ménda héianzu, képésic wanjanzu, ménda météré amuma kecanzu, kaiziliwenj wanjanzu, nenjoc hécgina me manjoc hécgina unuhumuanzu, ic embac ionac kekecgina unuhumuanzu,

¹⁰ kaisero wanjanzu, icnéjnec ic alayaguc me embacnéjnec embac alayaguc sero ai meanzu, ic embac iwawai ésécnec soukiwa ninjac haianzu me meanzu, ikoc wanjanzu, ikoc wamma héipuc ac zéanzu, zéma haka ménjac ménj pakej ac dindinja imuac qacqotikicya wanjanzu imuhucya.

¹¹ Wanj pakej ac iminénj mérianj minjina Anutunénj énézémanj ninjac qutunjgé néjéj bunja suruc hiabia edamuyaguc imuac mia méndaczac.

Anutunénj ewa hiawac Paulo goiya héiyec.

¹² Nuac mia ai ic kenjhéi hahéiya qahac zénemma ai bunja qenénjéj imuac ninjac ni kuc mihicni néjéj Minj Kewu Kristo Yesuac ewa hia ac ézézua.

¹³ Ni becneq imi minj kewu mema titi wammima ai ichéra ununesi wanj énécmima zébiri qébiri wammima keri. Néj ni ménda ninzénjgéma hénia ménda ninjasarima imuhuc wanj, imuac ninj inénj kilénj wésé nininj wanj néjéj.

¹⁴ Min Kewuninawac ewa hia imi ninzén ninzénrina zéma goi héihéi Kristo Yesuac qeriaiguc hezac imiguc momacnec qacnaiguc qocgénénu kuaya qeqeya hezac.

¹⁵ Ic embac moczon yandanén angén timuac séc ackuazéc yominén héla wanzac. Zéyecnéj; Kristo Yesunén késpedesic ic angéngina tiénécmiman zé baeciguc mayec. Wanu késpedesic ic ionac sugcinaiguc nen imi tosara onogicma ic biria wanzua.

¹⁶ Wanu Yesu Kristonén nalé horua késpedesicna bisiqatén wannéhec haka iminén bianguc Min Kewunina ninzénngéma kekec hémbénanra memu ionac muru séséc wammac niñac ni imuhuc wésé niniñ wan néhec.

¹⁷ Ic kewu hémbénanra, ménda houhouya, kicninanén ménda héhéña, Anutu momacguc sac kekera, iwac muru ee héihéi zéma edamuyanén nalé tetcgia qahac hema kecmac. Hélacnec!

¹⁸ Nanra Timoteo ni ac paken yominén zéseli génzua. Becnec kugén bianac ara imi méndacma ackuazéc iminén yaré ic ésécnec haka hiabiawac yaré qema kecbéséman.

¹⁹ Ninzén ninzén zéma ewa kétin kétin késa kecbéséman. Tosara enen ewa kétin kétin imi qetaligic qahac wanu ninzén ninzénngina imi kondun zéic ésécnec zéngédarec.

²⁰ Ic imuhucya ionac sugcinaiguc Humeneo zéma Aleksande keczaoc. Iri imi kitiwa mema zébiri qébiri ménda wammaoc niñac Biria mininawac mériaiguc waiérecmiyi.

2

Zéwelec welecac hénia.

¹ Imuac ac walac zéma zénangé gémman zé wanzua imi yomuhuc; Ic embac moczon yanda ionac wamma zéwelec welec zéma zéquesiqesi zéma min suc wamma zé welec welec zéma ewa hia ac wammima

² ic kewuya kewuya zéma tatac enen késa kekera moczon ionac imuhuc wammu. Imi mia nini Anutu mepésima haka eeyaguc bénzén luaeiguc kecbin niñac.

³ Haka imi hiabia, wanu angén titi minina Anutu ségiségi mihicni mimacac séc wanzac.

⁴ Anutu imi ic embac moczon angéngina tiyu keremma ackuazéc héla niñasarimu niñac wananzac.

⁵ Anutu imi momacguc sac keczac. Wanu Anutu zéma ic embac sucninaiguc ic min sucnina acguc momacguc keczac. Inén mia hélacnec ic wamma baeciguc kerec Kristo Yesu mianén.

⁶ Inén ic embac moczon nenan niñac wamma eneya kekecya mulu meme bunawac hai nénécmiyec. Haka imi naléya niñu heyec imuaru hicniyec.

⁷ Imuac mia ni ackuazéc zéauau ic zéma Yesuac Méliméli ic kumu néñu, ac yomi hélac, ikoc qahac. Ninzén ninzén zéma ackuazéc héla imuac qeriaiguc ni baera baera ic embac ionac kiwi ic wanu.

⁸ Imuac niñac ama séc ic enen qeri biric qahac, zéqeqetali qahac, méragina téréya meemma zéwelec ai memu niñac wanzua.

⁹ Wanu imuhucyanec embac enen aguc séwi usugina imi hénorin kekecginawac sécyaguc meamuma hémbéngina héima kecgic inicgic sécgémac. Néñ oruc zucgina hiabianec mizicmizic zéma goli me hoc bonja enen zéma séwi usu bonja enen ménda haimu.

¹⁰ Wanju haka hiabia wamma Anutu eeya héimimia séciguc kecanzu imuac héniaquina mewininimu.

¹¹ Embac méhénéj méj moczoñec niñtoho wamma bénzénec niniñ ai mema kuamumu.

¹² Embac méhénéj pakenj ac ic méñac ézémac me icya miñ manjoc wanj mimacac niñac oaec ménda zémizua. Inénj ara qaiyu kecmac.

¹³ Adam walac mihicñi mimaguc Ewa mihicñi miyec imuac mia imuhuc zézua.

¹⁴ Wanju Adamwac ikoc ménda wammiyec, néj embacac ikoc wammiyu késpedes mihicñiyec.

¹⁵ Wanju embac enenj séciguc kecma ninzénj ninzénj zéma goi héihéiiguc météré amuma kecma héri haima merac mihicñiyu anjénj titi mihicñi mimia wammac.

3

Qeria galenj zéma méra baoc ic.

¹ Ac yominénj héla wanzac. Méhénéj héngalenj ai imuac ewayanénj niñkumu wanzaciguc qerianénj ai hiabiawac memanj zé niñanzac.

² Imuac niñac héngalenj icnéj aciguc ménda opocopora wamma iniñja momacgucac euya wammima qerinéj séwíac siñ sigi kecma niñtegic qinñtegicyaguc haka eeyaguc wamma ic tosara onac goigina héima pakenj ac hiabianec ku énécmima

³ doku seli sasala ménda nema biñ qequeyawac ménda efima qeri bénzénac kecma zéqeqetali ménda wamma soukiwa hinac niñac hémbaoc ménda wamma kecmac.

⁴ Wanju inénj eneyja iniñ merahéra hiabianec galenggé énécmiyu nambérac héra ienenj iwac eeya séciguc héimima niñtoho wammimuac hezac.

⁵ (Ic méhénéj méj eneyja iniñ merahéra hiabianec ménda galenggé énécmima némaciguc Anutuac héniaorinj hia galenggé énécmimac?)

⁶ Ewa qeri meñjuguc nalé ménda horugizac ic imuhucyanénj galenj ménda kecmac. Séwí enenj wanju Biria miñjina zétecge miyec gésigési ac imuhucyawac mihicñiwac niñac.

⁷ Sénganjenj ic ienenj acguc nimmigic sécgéanzac ic imuhucyanénj héngalenj ai ic kecmac. Qahac wanju zébiri qébiri zéma Biria miñjinawac bétaciguc hiñgacma héiwac niñac.

⁸ Méra baoc ic acguc imuhucyanec eeginaguc kecma ezelangina kalé kalé ménda kecma doku seli sasala nezélélénj ménda wamma ikoc wamma soukiwa memanj zé hémbaoc ménda wamma

⁹ Ewa kétéñkétéñj qala qalagia zéma ninzénj ninzénja ewa qeriaiguc téngéyu heheya imuhucya késa kecmacac hezac.

¹⁰ Wanju walac ala batuc wanj énécmima inicgic héniaquina solanj qeqe wanju méra baoc ai ic onopocgic welenj qeénécmimu.

¹¹ Iniñhécgina imuhucyanec eeginaguc kecma zébiri qébiri ménda wamma qerinéj séwíac siñ sigi kecma ai hénia hénia kuñqan qahac wandacmü.

¹² Méra baoc ai icnéj embac momacgucac euya wamma nambérac héra zéma ama tacyachéra hiabianec galenggé énécmimac.

¹³ Méra baoc ai hiabianec wandacgic ienen nanangina hiabia mihicnima ninzén ninzénigina Yesuac wamma késa keczu imi zénén hirihiri qahac zéau énécmimu.

Buŋa suruc hiabia imuac

hénia saŋa.

¹⁴ Ni guaru foc hamaŋ zé ninzua, néŋ kilen kiwi yomi ogénzua.

¹⁵ Kecba nalé horugiyu geŋ Anutuac amaiguc haka dimuhuc wambésémaŋ imi nin asariwésémaŋ niŋac ac yomi zézua. Ama imi Anutu kic qeli kekera iwac héihéré énécmimia zéma ac hélawac tandéya zéma qambaŋa wanzac.

¹⁶ Héna téréya yomuac hénia sasangia imi qeyu hiŋgac hiŋgara wanzac. Imuac ewa éréhéc ménda wanzua. I imi séwiiguc hicŋitegirec. Waŋu Uŋa téréyanén hénia solaŋa imi zéhicŋiyu kua meme uŋa enen héŋgic. Waŋu baera baera zésaigic ic enia enen ninzénigé migic. Waŋu meyacmiyu ou emma eebipiyaguc kecanzac.

4

Kiwi ic ikora.

¹ Waŋu uŋa téréyanén yomuhuc pitiri zéasariyec; Bianguc tosara enen ninzén ninzén imi waimu. Waŋu uŋa biria ionac ikoc ac zéma kuwi ionac pakeŋ ac méndacmu.

² Pakeŋ ac imuhucya imi kiciguc welen qeŋe ic ewa kétiŋ kétiŋgina gericnéŋ oŋeyu ikoc ac waŋanzu ionac murunec haanzac.

³ Ienen imi ic me embac ménda mema qapé kecmu. Waŋu nene imuhucya imuhucya ménda nema imuac sigi kecmu. Néŋ nene imi Anutunén ninzén ninzén ic zéma ac héla ninzu enen ewa hia nimma mema nemu niŋac zéyu hicŋidarec.

⁴ Iwawai Anutunén zéyu hicŋiyec imi moczoŋ hiabia. Imuac niŋac ewa hia ézéma késanec waŋanziniguc méŋac méŋ qeŋetaliya ménda hezac.

⁵ Anutuac ackuazéc zéma zéwelecninanén météré mimia wanzac imuac niŋac imuhuc zézua.*

⁶ Geŋ ac iminén dacmuna hécnina measari énécmima Kristo Yesuac ai ic hiabia wambésémaŋ. Waŋu geŋ méndacanzaŋ ninzén ninzénac ackuazéc héla zéma pakeŋ ac hiabia iminén qeri uŋaga meyandi waŋgémmac.

⁷ Héré embac neŋgiawac ac eŋomia zéma nemu suruc imi andé qema Anutu eeya héimima kecmaŋ zé meefiefi ai mewésémaŋ.

⁸ Séwiac meefiefi ai imi komodia naŋgé gémmac, néŋ Anutu eeya héimima kekec iminén wawaŋ memega sasala naŋgéŋu kekecga deguc keczaŋ imuac qeriaiguc zéma kekec hémbénaŋaga bianguc hahaya imuac qeriaiguc momacnec sisipac acwac buŋa hegémmac.

⁹ Ac imi hélacnec waŋu momac yanda nimma késa kekerauwac séc eeyaguc wanzac.

¹⁰ Waŋu neŋaŋ Anutu, kicqeli kekera, iwac muru niŋkumunina haini hezac imuac niŋac héla imuac mia neŋaŋ kucnina moczoŋnec ai meanziŋ. Waŋu inén momac yanda neŋaŋ aŋgéŋ titi miŋina keczac, néŋ ninzén ninzén ic neŋaŋ imi muŋguc yanda meemma aŋgéŋnina tianzac.

¹¹ Ac yomi zéseli énécmima ku énécmima.

* 4:5: Mat 15:11, Mrk 7:18,19, 1Ko 10:31

¹² Gi sac qeli keczañ imuac niñac méñnéñ méñ guac niñgic mamaya wambac niñac. Imuac galenǵe amuma guac ac zéma wawañ meme zéma niñzén niñzénǵa zéma niñkumuga solañaguc niñzén niñzén ic tosara ionac kicǵinaiguc séséc hiabia wambésémañ.

¹³ Ewa qeriga moczoñnec ackuažéc oloñ énécmima zénañǵe énécmima ku énécmima kecnanec ni hamañ.

¹⁴ Qeria galeñ ieneñ Uña téreyawac murunec ac zéhicñima méragina orucgaiguc haima mériañ ac zégic imuac héla ewa hiawac géñgénja iminén sohowac niñac, imuac niñna mamaya ménda wammac.

¹⁵ Wañu ai hénia hénia imuhucyaiguc ewa qeriga zéma kucga moczoñnec ai mena yandima keru héndacmu.

¹⁶ Gi genǵa zéma pakenǵa aigawac hiabianec galenǵéma zéñǵe toroya qahac imuhuc wammanec kecbésémañ. Imuhuc wambésémañiguc, gi añǵén titi genǵa mihicñi amuma ic embac ackuažéc imuac gezac qema niñanžu ionac momacnec mihicñi énécmiwésémañ.

5

Welen qeqe ai imuac ai ara.

¹ Ic neñǵia ac geriwiguc ménda wammiwésémañ, nén niñna mañgocga ésécnec wañu bénzénec zénañǵe wañ miwésémañ. Merac sac qeli méñac imi munaga ésécnec qacguc wammiwésémañ.

² Wañu embac yanda imi neñgocgawac séciguc, embac sac qeli imi nañgawac séciguc nimma inicbaoc ménda wamma qeri solañanec wañ énécmiwésémañ.

³ Wañu embac malé téñgén imuac eegina héiwésémañ.

⁴ Embac malé méñ nambérac me esahéra kecmizuiguc énézégic ieneñ walac neñgoc mañgocgina zéma awu asagina ionac goi héihéi imuac tasé ku énécmima amǵinaiguc sactasé hécgina goigina héima haka imuhucya niñaren wammu. Haka imuhucyanén Anutu séǵiségi mihicñi mianzac.

⁵ Embac malé héla imi eneñanec sukusisi wamma kecanzaciguc Anutuaru niñkumu kumuya haima sinji kaiwe séc zéñǵe toroya qahac zéwelec ai memac.

⁶ Embac malé méñ séwias sinja sac méndacma wañanzaciguc i imi qeliqeli nén humumia tanec keczac.

⁷ Ac imi acguc énézéna tohoma kecmu, eñ imuhucyanec kecma ac mihicñiwu niñac.

⁸ Méñnéñ méñ sactasé héra me imuacnec torogema iniñ merachéra ménda inicgaleñ wammaciguc ic imi niñzén niñzén andé qema ic enia onogicma ic biria keczac.

⁹ Embac malé ic momacguc sac mema kerecac deguc 60 bawaiguc ménda keczac imuhucyawac sac, qara newahaleñ wawañawac kiwiiguc haimimiawac hezac.

¹⁰ Wañu nambérac héra hiabianec galenǵe énécmianzac me ic kian goigina héianzac me ai ic téreya welen qeénécmianzac me helanzi énécmigic yéwéri ginaguc kecanžu ionac méra énécmima haka hiabia hénia hénia wamma memañ niñac kekecy qutunǵe amuma keru héipuc wamma héñanžuiguc imuhuc wammimu.

¹¹ Embac malé sac qeli imi qetali énécmima kiwi imuaru qacgina ménda omu. Imuhucya imi séwiac siñnéñ héré énécmiyu Kristo andé qemu nalé imuaru ic mewinjac zé wammu.

¹² Imuhuc wamma ninzén ninzén walac késagic imi timbecgéma gésigési acac buña wanzu.

¹³ Imuacnec toroqema ienené qéizén wamma kecma mézétiti haka imi ninjarengéma anjétime ama arené séc lelecgéma embac enjomia kecma ac nenesicya lisi sicsaoc olomma kemma ac ménda zézéyawac séc zéanzu.

¹⁴ Imuac embac qawéc sacqeli ionac imi yomuhuc wammu ninjac wanzua. Ienené ic munjuc mema nambérac mihicñi énécmima enjeya amaya galengéma kecgic hazéc minjina zébiri qébiri ac wané nénécmimané zé titinja méné ménda mihicñimac.

¹⁵ Embac qawéc tosara ienené bec Biria minjina méndacbiné zéma lilinjéma kenjic.

¹⁶ Ninzén ninzén ic ménjac sac taséhéra suginaiguc embac malé méné keczaciguc ninzén ninzén ic enjeyaoc embac imi galengé miyu hénarinjé qutulanjinanéné yéwéri imi ménda bisima embac qawéc maqeqeya imi ionac méra énécmimuac séc wammac.

¹⁷ Galené tosara hiabianec galengé énécmianzu ionac imi séc méné eegina héi énécmima imuacnec buña suruc hiabia imuac zézé ic zéma kiwi ic ionac imi ogicma eegina héimu.

¹⁸ Kiwi téréyaiguc yomuhuc zézéya, burumakao iwa ménéné padi gocmia tizizama séwéla qétiyu kuayaiguc ufc ménda haiwésémané. Imuac ninjac ai icnéñ ai boña memacac hezac.

¹⁹ Galené ménjac ara imi héipuc ic éréhé me haréwéc qahac wané ménda nimmima aciguc ménda opocmu.

²⁰ Ic embac késpedes mihicñianzu imi ic embac momac yanda ionac kicginaiguc zémindinjé énécmigic tosia enené haka imi hémma nimma bac yandi yandi wammu.

²¹ Ni pakené ac imi kenkésa hakésaya qahac mema genja ewaga ménda méndacma dindinjanec tohowésémané ninjac Anutu zéma Yesu Kristo iwac kiwaiguc zéma kua meme unja énépésiyu keczu ionac kicginaiguc zéseli génzua.

²² Gi buña suruc hiabia imuac ai énécmimané zé ic enjomia focdac méraga ménda hai énécmiwésémané. Wané ic tosara késpedes wanjic ménda toroqe énécmiwésémané. Wané genja météré amuma solanjanec kecbésémané.

²³ Gi hafi zepa toroqeu toroqeunec wanjanzané imuac ninjé tomenjgawac doku sac ménda nema wainé doku efefiadac momacnec newésémané.

²⁴ Késpedes tosara imi ic ionac wéséginaiguc wininju hicñi tegiru bénzénec hémma ninjésianziné, néñ késpedes tosara imi andéginaiguc méndacma haanzac.

²⁵ Imuhucyanec haka hiabia acguc wininju hicñianzac. Wané tosara hiabia qahac imi acguc musanjémuac séc qahac.

6

¹ Welené qeque ic minjhécgina ionac méra bawu keczu imi, ionac minjhécgina nalé séc ee héihéi wané énécmimuac hezac imi nimma kecmu. Anutuac qac buña zéma pakené acyawac zébiri qébiri hicñiwac ninjac.

² Ninzén ninzén minhéc ginaguc keczu imi enen ninzén ninzén dacmuna kecziñ zéma ionac ninjic mamaya ménda wammac, nén énézéna ogicma welen qeque hiabianec wan énécmimu. Imi mia aigina imuac héla imi ninzén ninzén ic, Anutuac siñnin wan énécmimia ienen enaoc késamu imuac mia imuhuc zézua. Gi imi héná yomi ku énécmima zénañgé énécmiwésémañ.

Sokiawac ninin siñsin.

³ Méñnéñ mén paken ac mén ku énécmima Min Kewunina Yesu Kristoac ackuazéc solañ zéma héná eeyaguc imuac paken ac Anutunén ninu sécgéanzac imuhucyawac ewa momac ménda wammac imi,

⁴ Inén séwi enen wamma hénia mén ménda nin asarima hazéc ac zéma zé qeqetali acwac nimbaoc wanjanzac. Wan imuacnec mia nimbupuc zéma euqagac zéma zébiri qébiri zéma ewa éréhéc biria hicñianzac.

⁵ Wan ewa qerigina houyu ac héla sohoyu héná eeyaguc imuac ninjic sokiwa memec héná tanec wanjanzac imi ionac murunec zéqeqetali ac hicñianzac.

⁶ Wan ninjic ewagina hiaruyu héná eeyaguc iminén kunen yanda nañgé énécmimac.

⁷ Neñañ baeciguc iwawainina mén ménda mema hayin, imuac kembin zéma imuhucyanec méra enec kembin.

⁸ Imuac iwawai neneya zéma séwi usunina he nénécmizaciguc ninni sécgémac.

⁹ Hinac yandaguc wambin zé wanzu imi enen manam batuc zéma bétac zéma haka sicsaocya hénia hénia zéma séwi siñ biriaiguc maunumac. Haka imuhucya iminén ic embac héré énécmima mebiri énécmimac.

¹⁰ Soukiwa ninac siñnin wammimia imi haka biria hénia héniaiwac zalia wanzac. Imuac ninac imuac wanjanzu i mesoho énécmiyu ienen ninzén ninzéngina waima rouc wamma kenha wanjic ewa gorogina sasalanén qeriginaiguc kumuyu biridaczu.

Paulonén Timoteoac paken ac wammiyec.

¹¹ Imuac Anutuac ic gi iwawai imuhucyawac néngacma kemma haka solañ zéma wawan meme eeyaguc zéma ninzén ninzén zéma goi héihéi zéma bisiqatén zéma qeri bénzén imuhucyawac méndacma kembésémañ.

¹² Imuac gi imi ninzén ninzénac yaré hiabia imuac qema kecbésémañ. Yaré hiabia qema kecec hémbénañ angén tiwésémañ. Hénia imuac mia gi guruyu héipuc ic sasala ionac kicginaiguc ninzén ninzénnga hiabia énézénec.

¹³ Iwawai momac yanda kecec mihicni énécmianzac Anutu iwac kiwaiguc zéma Pilatoac muru ninzén ninzén ac hiabia zéau énécmiyec Yesu Kristo iwac kiwaiguc zéseli génzua.

¹⁴ Gi zézé seli ac yomi nin tohoma solañanec zéqindinji ac mén ménda mihicnjima kecnanec Min Kewunina Yesu Kristonén wininimac.

¹⁵ Nalé zéyec imi ducniyu Anutunén mewininiyu Yesu i wininimac. Anutu imi mérian minina eneyanec momacguc, héngalen minina, ic kewu ionac ic kewugina, min kewu ionac min kewugina wanzac.

¹⁶ Iwarunec sac humuc ménda hezac. Inén edamuya hosucgéwinac séc qahac imuhucya qeriaiguc kecanzac. Wan méñnéñ mén ménda héñec. Wan héhéñawac séc qahac. Iwac muru eebipiya zéma kuc tetcgia qahac hema kecmac. Hélañec!

¹⁷ Gi imi baec yomuac naléiguc soukiwaginaguc keczu ionac yomuhuc zéseli énécmiwésémaŋ, Ewa qerigina memaamuma hinac qahac wawaŋa imuac qahac, néŋ ségiségi mihicŋi nénécmimaŋ zé iwawai moczoŋ sécnina ogicma nénécmianzac Anutu iwac muru mia niŋkumugina haimu.

¹⁸ Haka hiabia sasala waŋgic, wawaŋ meme hiabianéŋ kekecginaiguc sécgé énécmiyu efima siŋa nimma tosara haleŋ sécgina haihulac waŋ énécmimu.

¹⁹ Imuhuc wamma hofi ama hélaiguc iwawai eeyaguc haigic eŋu iminéŋ kurumeŋac nalé hahaya imuaru qambangina waŋu kekec héla aŋgégéŋ timu.

²⁰ O Timoteo qutuŋgé géŋgéŋa imi galenagéma késa kecma niŋiŋ héla zéaŋzu, néŋ niŋiŋ ikora wanzac, baecac ac eŋomia houhouya zéma andé qeŋe ac imuac mia andé qema kecbésémaŋ.

²¹ Ic tosanéŋ ac imuhucya nesima kemma ninzéŋ ninzéŋ waima rouc wamma keŋha waŋaŋzu.

Ewa hianéŋ iniguc hema kecmac.

2 Timoteo

Yaiizé ac.

¹ Anutuac ewa siñ niñac Kristo Yesuac qeriaiguc kekecac sisipac ac hezac imi méndacma Kristo Yesuac Méliméli ic wañi Paulo neñ mia

² nañ sorocna Timoteo guac muru kiwi yomi ogénzua. Mañgocnina Anutu zéma miñ kewunina Kristo Yesu iorarunec ewa hia zéma wésé niniñ zéma luaenén hegémmac.

Miñ kewuac gamuga ménda nimmu.

³ Ni siñi kaiwe séc zéwelecma imuac suraiguc ménda misimanec niñgénanzua séc yanda hécna ionac murunec hénima hama deguc ewa qerina lalacnec mepésimianziñ Anutu iwac mia ewa hia ac ézéanzua.

⁴ Wañu ewa hia kuney yanda nimmanñ niñac guac kic masiga niñqelima kic tanecga hémmanñ niñac wañanzua.

⁵ Imi mia guac ewa qerigaiguc niñzén niñzén solañ hezac imi niñqelima imuhuc wañanzua. Niñzén niñzén imi mia walac awuga Loisi zéma nenogcga Yunike iorac ewa qerigiraiguc heyec imuhucyanén guaru acguc momacnec hezac imi niñzénzúa.

⁶ Imuac ni mérana orucgaiguc haiwa Anutunén ai memecac sese géñec imi héiososoc mena geric bélañaguc wammac zénimma gi imuac nimbésémañ niñac wamma ac yomi gézúa.

⁷ Uña Anutunén nénécmiyc imi bac yandi yandiac uña qahac, néñ kuc zéma goi héihéi zéma niñgésigési galen meamuwiñac uña wanzac.

⁸ Imuac gi imi miñ kewuninawac héipuc ac imuac zéma miñ kewuninawac wamma hésa ic kecua nuac momacnec gamuga ménda nimbésémañ, néñ Anutuac kuhanén buña suruc hiabiawac zéra béraiguc toroqe némbésémañ.

⁹ Anutunén mehiaru nénécmima ac téréyanén héihéré nénécmiyc. Wañu imi mia wawañ memenina niñac qahac, néñ eneya ewa siñ zéma nalé ménda hénima heyecnec becaru Kristo Yesuac wamma hemiyc ewa hiaya imuac mia wamma imuhuc wañ nénécmiyc.

¹⁰ Wañu imuac héra imi nalé yomuaru angén titi minjina Kristo Yesunén mayu hichñtegirec. Inén mia humuc néhélima kekec zéma haka hehe selia imi buña suruc hiabiaguc meau nénémiyc.

¹¹ Wañu ni imi buña suruc hiabia imuac wamma zézé ic zéma Yesuac Méliméli ic zéma kiwi ic kecmanñ niñac kumunénec.

¹² Wañu ni niñzénge mima kecua iwac hénia niñasarizua. Imuac moczon yanda mériaiguc haiwa hezac imi inén kuhanén hiabianec galen gémanec keru nalé yanda ducñimac imi niñhumuzua. Hénia imuac niñac ni zéra waiya qahaiguc kecma gamuna ménda ninzua.

¹³ Gi imi Kristo Yesuac qeriaiguc niñzén niñzén zéma goi héihéi kesa keczanñ imuaru héima namma ac héra nuac murunec niñnec imi méndacma wambésémañ.

¹⁴ Uña téréya qerininaiguc kecanzac inén nañgégénu ac héra eeyaguc méragaiguc haigénji imi galen gégwésémañ.

¹⁵ Asia baeciguc ic embac keczu imi moczoŋ wainéndacgic imi nindaczaŋ.* Figelo zéma Hemogene imi eren acguc ic imuhucya ionac sugcinaiguc keczaoc.

¹⁶ Miŋ kewunina imi Onesiforo iwac ama geric momac héra goigina héimac niŋ wanzua. Inéŋ mia hatac sasala ségiségi mihicŋi némma hésa ic kecha nuac gamuya ménda nimma

¹⁷ Roma hakerec nalé imuaru seliseli wamma hocma mihicŋi néŋec.

¹⁸ (Miŋ kewuninanéŋ nimmiyu nalé yandaiguc miŋ kewuninawac murunc goi héihéi mihicŋimac niŋ wanzua.) Inéŋ Efeso baeciguc welen qeŋe ai réwéria dimuhucya meyec imi gi geŋgaoc ninzaŋ.

2

Kristo Yesuac téŋŋiŋ ic hiabia.

¹ Naŋna, imuac gi Kristo Yesuac qeriaiguc ewa hia hezac imuac qeriaiguc seliseli wamma

² neŋ zéwa gi héipuc ic sasala ionac kicginaiguc ninnec imi ic tosara keŋhéi hahéi qahac énézéna ienen imuhucyanec ic embac tosara ku énécmimuac séc wammac.

³ Imuac gi Kristo Yesuac téŋŋiŋ ic hiabia éséc nec niguc mena mewa wamma zéra waiya qahaiguc seligima kecbésémaŋ.

⁴ Téŋŋiŋ ic kecma keŋha waŋanzaŋ imi enen qutulangé énécmima téŋŋiŋ ic qac buŋa énécmiyec i ségiségi mihicŋi mimu niŋac eŋaŋ kekecginawac ainéŋ ménda qaté énécmiyu kecanzu.

⁵ Méŋ ogicqogic ariac mema hén a zawéya hezac imi logimaciguc oruhaiguc ic kawaliac opoc méŋ ménda haimimu.

⁶ Ai ic méŋ ai geriwiguc meanzac iminéŋ imuac héra walac memacac hezac.

⁷ Ac gézézua imi qeriganéŋ nimbésémaŋ, miŋ kewuninanéŋ ai hénia héniaiguc niŋtegic qinŋtegic haigém mac.

⁸ Buŋa suruc hiabia gézéwa ninnec séc Dawidiac qeli Kristo Yesu humuc iguc nec meqelimiŋ yarec i niŋqeliwésémaŋ.

⁹ Buŋa suruc hiabiawac niŋac wamma ni késpedesic ic éséc nec seŋ hésanéŋ qaté némmuac séc zéra béra mihicŋi néŋgic, néŋ Anutuac ackuazéc imi qatémuac séc qahac.

¹⁰ Imuac ni ic embac Anutunéŋ megési énécmiyec ionac niŋ wamma iwawai moczoŋ bisiqatéŋ waŋanzaŋ. Imi mia ienen acguc Kristo Yesuac qeriaiguc aŋgéŋ titi hakaya hezac imi zéma edamuya tetcgia qahac imi momac nec énécmiyu memu niŋac imuhuc waŋanzaŋ.

¹¹ Ac yomi hélaguc, nini Miŋ Kewuninaguc momac nec humuzinŋiguc imuhucyanec i guc momac nec qelima kecbiŋ.

¹² Qenŋeŋ manzenŋiguc meseliwinŋiguc momac nec ic kewu wamma kecbiŋ. Waŋu miŋ kewunina qaecgé miwinŋiguc i acguc qaecgé nénécmimac.

¹³ Nini ménzé ménzé wambiŋac séc, néŋ inéŋ eŋeya qaecgé amumacac séc qahac, imuac niŋ nalé séc ménzé ménzéya qahac kecanzac.

Ai ic Anutunéŋ niŋmimia.

* **1:15:** Paulonéŋ Roma baeciguc aciguc opocgic eŋec nalé imuaru hén aoriŋ Asia baeciguc kecgic ienen héipuc ménda wammigic imuac niŋac imuhuc zézac.

¹⁴ Eluñ unuwac niñac, gi ac imi héiqeli énécmima acac zéer zéma ménda wammu niñac Anutuac* kiwaiguc selianec énézéna. Haka imuhucya imi nanjá énécmimacac séc qahac, néñ nówécgerac ac imuhucya ninzu i mebirí énécmianzac.

¹⁵ Gi imi ac héla imi dindiñanec ninjegicma ai ic gamu qeqeya qahac zéma ninjémmacac séc, Anutuac wéséyaguc geraga mihicni amuman zé nimma seliseliiguc aiga mewéséman.

¹⁶ Ac biria gorosona zégic néngacma kecbéséman. Ac imuhuc wananzu imi enen kenkecma kenkecma iwawai eeyaguc qahac imuac mia keremmu.

¹⁷ Acginanéñ wizi selia ésécnecc saima kemmac. Ic imuhucya ionac sugcnaiguc Humeneo zéma Fileto keczao.

¹⁸ Humuc igucnec yayac imi bec hicniyu teggéyec zéma ac héla imi zésigima énézéyic ic tosara ionac ninzén ninzégina melemma bacgéanzac.

¹⁹ Néñ Anutuac sérar selia imi asé kiwiya yomuhucyaguc hingac seligima nanzac. Min kewuninanén eñeya buñahéra inic tegicanzac. Wanu mén yomuhuc; Min kewuninawac qara qacma kecanzu séc biria héñacya memu.

²⁰ Ama kewuyaiguc zéic goli zéma siliwanén memeya zéma zéic icnéñnec memeya zéma baecnéñnec memeya momacnec taczac. Taru zéic tosara imi ai eeyagucac késaanzu, néñ tosara imi ai enomiawac késaanzu.

²¹ Imuac ménén mén haka imuhucya zuac amuma lalacnec kecmac imi zéic eeyaguc éséc wammac. Imuhuc wanu min kewuginanén késamacac séc zéic téréya wammac. Téréya wanu ai hiabia hénia héniaawac haiyu mambéc kecmac.

²² Wanu gi imi sac qeliac séwiac sin imi qizizingéma qeri lalacnec min kewuninawac qacmianzu iniguc momacnec haka solana zéma ninzén ninzén zéma goi héihéi zéma luae niñac méndacma kemmu.

²³ Wanu ac sicsaocya zéma ac qelanawac zéer zéma haka imi waina kenju. Ac imuhucya igucnec tualefic acnéñ hicñianzac.

²⁴ Min kewuninawac welen qeqe ic imi, acnéñ ménda euma, ic embac moczon ionac gum bénzénzén wamma, hiabianec ku énécmima, haka biria wangic kilen bisiqatén war énécmianzac.

²⁵ Wanu ic tosara enen ac qeqe wangic qeri bénzéniguc paken ac war énécmima. Anutu eneyaoc qerigina melen énécmiman zé nimma nin énécmimaciguc ac héla ninjegicmu.

²⁶ Wanu qerigina béréngéyu Biria mininawac ac bétacya zéma iwac ewa sin qaté énécmima hezac imi hetecgé amuma néngacmu.

3

Nalé tetcgiaiguc ic embac ionac kecec tanera imi dimuhuc wammac.

¹ Nalé tegéman zé wanu yéwéri naléya imi hamac.

² Ic embac ienen enar sac sinñiñ wanamuma soukiwawac sin yanda nimma séwi enen wamma tétéc qeqe wamma zébiri qébiri wamma nenogoc mangoc ac qeqe war érécmima, nema nelumma, ee héihéi qahac kecmac

³ goi héihéi qahac kecmac késpedes ménda wai amuma ac zéráguc kuaiguc haihai wamma qeri singina ménda helanzima tiktuk wamma iwawai hiabiawac mézétiti wamma

* **2:14:** Kiwi méruginanéñ ooya tosaraiguc Min kewu zéma Kristo ogic hezac.

⁴ andé qeamuma luaeguc ménda mambéc kecma eņeya meyacamuma Anutuac siņ qahac, nér nówécgeņaguc eņeya séwıac siņ niņac wamma

⁵ Anutu ee héihéi wammimia tanec kecma Anutu ee héihéi imuac kuha imi qaecgéma kecanzu. Wanu gi imi ic imuhucya héņacgina mewésémaņ.

⁶ Ic imuhucya sugcinaiguc tosar eņeņ amaginaiguc emma embac bobol-ogocya, képésic réwéria serima séwıac siņ hénia hénianéņ hérémiyu keņkeņa imuhucya héréma énépésianzu.

⁷ Embac imuhucya imi nalé séc niņiņ niņareņ wammu, nér ac héra niņiņaguc keremmuac séc qahac wammac.

⁸ Becnec Yane zéma Yambere* iereņ Moseac hazéc wammıyoc ésécnec ieneņ aguc ac hélawac hazéc wammianzu. Wanu ieneņ imi ewa qerigi-nanéņ houyu niņzér niņzérac hénaguc keņ bipigic.

⁹ Wanu ic éréhéc ioraru hicņiyec ésécnec ieneņ aguc horua ménda keņgicnec hakagina qelanja imi wininiyu héndacmu.

Pauloac pakeņ ac tetcgia.

¹⁰ Nuac pakeņ ac zéma wawaņ meme zéma ewa siņna zéma niņzér niņzér zéma laueņéņ mambéc kekec zéma goi héihéi zéma nanaņ seliseli zéma

¹¹ nunesi waņ nénéņa zéma qeņzeņ manzeņ zéma Antiokia zéma Ikonion ama areņa yandaiguc haka biria wannéņgic imi zéma nunesi dimuhucya mihicņiyi imi geņ hélacnec héndacma niņtegicnec ésécnec miņ kewuni-nanéņ haka imuhucya igucnec ni metecgé néņec.

¹² Wanu ic méņnéņ méņ Kristo Yesuac qeriaiguc kekec eeyaguc kecbiņ zé wammu ieneņ aguc ununesi mihicņımuac hezac.

¹³ Ic biria zéma ikoc ic ieneņ muņguc yanda biri seligima eņaņ ikoc waņ énécmigic imuhucyanec ikoc waņ énécmima kecmu.

¹⁴ Nér gi imi ackuazéc héiqelima niņzérğéanzaņ imuac naņselima kecbésémaņ. Méréneņ kugéņgic niņareņgénéc imi geņgaoc niņzaņ.

¹⁵ Wanu gi komocga igucnec kiwi téréya imi oloņ niņ waņanzaņ. Kiwi téréya iminéņ mia kuhanéņ niņtegic qıņtegic mihicņi géņu, Kristo Yesuac qeriaiguc niņzér niņzér kesa keczañ, niņzér niņzér imuac héima namma aņgér titi hia mihicņiwésémaņ.

¹⁶ Kiwi téréya imi moczoņ Anutunéņ hinocgé énécmıyu ogic. Imuac iminéņ méra nénécmıyu pakeņ zéma zémindi mindiņi zéma meqelıqeli zéma kekec solanawac qeriaiguc meefiefi ai hia mewiņ.

¹⁷ Imi mia neņaņ Anutuac ichéra séc ai hiabia hénia hénia hia wambiņac séc solananiwiņ niņac imuhuc waņ nénécmianzac.

4

¹ Ni Anutuac kiwaiguc zéma Kristo Yesu kecma kic qeli zéma humumia momacnec niņgési nénécmımac iwac hahaya zéma iwac héņgalen amaya niņac wamma zéseligénzua.

² Gi ackuazéc téréya imi zésai énécmiwésémaņ. Nalé hia me nalé biriawac séc momacnec seliseli wamma ai imi mewésémaņ. Wanu réwéri horugıyu naņselımanec ackuazéc iminéņ ku énécmima képésicgina zéasari énécmima ac zéénécmima meseli énécmiwésémaņ.

* **3:8:** Yane zéma Yambere; Qac éréhéc yomi sisipac ac wahalaiguc ménda hezac, nér sasalanéņ méra kiwi ic éréhéc Moseguc euma méra kiwi meyoc iorac qacgira zéma niņzérğéanzaņ. (Mmh 7:11,22)

³ Kecma nalé méri hayu ic embac ieneñ pakeñ ac héla imuac andé unuma kiwi ic ikora tosara gezacgina siña méndacma enañ siñginawac séc énézégic méndac énécmimu.

⁴ Wañu ac hélawac andé qema nemu surucac gezacgina haimu.

⁵ Wañu gi mia ai imuac me imuac séc mesigi wañamuma zéra waiya seligima buña suruc hiabia imuac ai wamma aiga imi séha séc meyacdacna.

⁶ Ni waiñ sese* éséc nec kekecna bec pocgéwa keñken naléna imi ducñima hazac.

⁷ Ni yaré hiabiawac qema héna kemman zé zénéñec imi keñ metecgéma ninzén ninzénna galeñgéma kecanzua.

⁸ Imuac bian kecma nuac niñ wamma haka solañawac opoc nuac buña haiyu mambécnawac hemac. Imi mia miñ kewunina zégégiséi ic solaña inéri mia nalé niñu hezac imuaru ni némmac. Wañu nenanec sac qahac ic embac Miñ Kewunina muñguc winini nénécmimac imuac wañanzu moczorñ yanda momacnec énécmimac.

⁹ Gi focdac nuacmuru hawéséman.

¹⁰ Dema imi baecac iwawai niñac wamma wainémma Tesalonika ama areña yandaiguc keñec. Wañu Kreske imi Galatiaiguc, Tito imi Dalmatia baeciguc kendaroc.

¹¹ Luka momacguc sac niguc keczac. Hamañ zé wamma Mareko wagicna momacnec hamaoc. Inéri ainawac méra nénéñawac séc wanzac.

¹² Tikiko mia méliwa Efeso ama areña yandaiguc keñec.

¹³ Wañu hamañ zé wamma hénawac malekuna Troa amaiguc Karpo iwac amaiguc hetecgé haiyi imi mema hawéséman. Wañu kiwina imi kiwi limbi limbiña tosara zéma kiwi yañ séwélanéri memeya imi momacnec mema hawéséman.

¹⁴ Aiñnéñ iwawai meme ic Aleksande imi biria sasalanec wannéñec imuac haka wañec séciguc miñ kewuninanéri tasé kumimac.

¹⁵ Gi acguc iwac mia galeñ mewéséman. Ic imi acnina selianec qeqetali wañ nénécmiyec.

¹⁶ Ni walac aciguc emma zéirecgéyi nalé imuaru ala méñnéñ méñ héipuc ménda wannémma moczorñ wai néndacgic. Néñ késpedes gínaguc ménda zé énécmimac niñ wanzua.

¹⁷ Neñ héna ac imi zésaiwa keñu ic enia ieneñ nindacmu niñac wamma Miñ Kewuninanéri niguc namma meseli néñec. Wañu laion kuagina igucnec metecgé néñec.†

¹⁸ Miñ kewuninanéri neñ kurumenac héngaleñ amayaiguc keremman niñac biria imuac me imuacnec metecgé némma añgériña timac. Imuac iwaru mia edamuya nalé tetecgia qahac hemac. Hélañec!

Mozoc ac.

¹⁹ Priska zéma Akila zéma Onesiforo ionac ama geric momachéra yaizézéna énézéna.

²⁰ Erasito imi Korinti ama areña yandaiguc waima kerec wañu Tirofimo imi hafi kiyu Milete ama areña yandaiguc waima hayi.

²¹ Sanjeña naléya ménda ducñiyu foc hawéséman. Eubulo, Pude, Lino, Kilaudia zéma ala sasala ieneñ imuhucyanec guac yaizézéga zézu.

* **4:6:** Waiñ sese; Zucmanañ ai mewíñ zé nalé tosaraiguc doku me waiñ pocgémiangic. † **4:17:** Hésa ama igucnec mayec imuac séséc ac imuhuc zézac.

²² Ni imi Min Kewuninanéh guac ewa qerigaiguc momacnec kecmac nin wanzua. Ewa hiayanéh iniguc hemac.

Tito

Yaizézé ac.

¹ Anutuac welenj qeque ic zéma Yesu Kristoac Méliméli ic ni Paulo imi Anutuac buña qeque ichéra ienenj ninzénj ninzénjginaguc wamma, kekec solanjawac ac héla imi ninjegicma,

² kekec hémbénaña imuac mambécma kecmu ninjac nanjá énécmiawac ai buña zénégéc. Wanju kekec hémbénaña imi Anutu ikocya qahac, inénj becaru nalé ménda hénima heyeciguc ac zikima nénézéyec imi mia.

³ Anjáénj titi minjina Anutu enjeyac ackuazécy a imi naléyaiguc zézé ic onac kuagina mema zéhicnijec. Wanju ai imi memanj ninjac ninjkumu némma zéselinéjéc.

⁴ Wanju Anutu manjoc zéma anjáénj titi minjina Kristo Yesu iorarunec ewa hia zéma luenénj ic séc momacnec késa keczu ninzénj ninzénj héla imuac qeriaiguc nanj téngénja keczanj Tito guac muru hema kecmac.

⁵ Krete baeciguc gopori imi hénia yomuhuc ninjac; Ai waiwa ménda misi misiyawac hezac imi mindinjadacma ama areña kunerj kunerj séc imuac qeriaawac galenj kumu énécmima kembésémañ ninjac imuhuc wanjénj.

⁶ Képésic solanj kecma embac momacguc sac mema keru nambérac héra ienenj ninzénj ninzénjiguc nanjeligic, météqététanj merac me ac qeque meracaguc ménda zémigic kecanzac ic imuhucya imi qeriaawac galenjac kumu miwésémañ.

⁷ Héngalenj ic imi Anutuac ama galenja kecma képésic solanj kecma enjey a ewa sinj ménda méndacma qeri bélanjaguc qahac kecma doku seli ninjac ménda wamma yaré ménda qema iwawai késamañ zé ikoc ménda wammacac hezac.

⁸ Wanju ic kianj goi héihéi wanj énécmima, haka hiabiawac sinja nimma, memaamuma, kekec téréya kecma, séwíac sinj sigima kecmacac hezac.

⁹ Wanju ackuazéc méñzé méñzéya qahac iminénj ku énécmianzac imuac séciguc nanjelima kecmac. Imuhuc wanju inénj ic embac hiabianec ku énécmima zénanjá énécmimacac séc wammac. Imuhuc kecmaciguc hénia imi qetalima zéanzu ionac imi efíma ac zéénécmimacac séc wammac.

¹⁰ Ic sasalanénj ac qeque wamma ac harénja zéma ikoc wanj énécmima kecanzu. Sugcinaiguc séwi taségina hericma kekera Yuda ic imi enenj tosara onogicma imuhuc wanjanzu.

¹¹ Ic imuhucya ionac kuagina imi mizicgéna acgina qaimac. Ienenj imi ikoc wanj énécmima iwawai onagicbinj zé hénia ménda ku énécmimuac hezac imuac ku énécmianzu.

¹² Krete ic ionac muru enanj kua meme ic méñnéñ yomuhuc zéyec; Krete icnéñ nalé séc ikoc wamma hasénj yanj biria tanec kecma mézétiti wamma tomenjina wac wamma kecanzu.

¹³ Héipuc ac imi nimba hélacnec wanzac. Imuac ninj gi selianec zémindinji wanj énécmima ninzénj ninzénjgina mesolanjanimu.

¹⁴ Imuhuc wamma Yuda ic ionac nemu suruc ikora me ac hélawac andé qeanzu ionac zézé seli imuac gezacgina ménda haimu.

¹⁵ Hélacnec, képésic solanj ic ionaru imi iwawai moczonj képésic solanj wanjanzac, néñ haka onginja wamma ménda ninzénjéanzu ionaru imi

iwawai mériñén méri képésic solarj ménda wanjanzac. Ic imi eneri ewagina zéma ewa kétiñ kétiñgina momacnec zapi qeqeya wanjanzac.

¹⁶ Ieneri imi kuaginanéri Anutu nimmizua zéma wawari memeginanéri qaecgéanzu. Ic imi eneri ewa lolon acwac wamma ac qeqe wanjanzu, néri haka hiabia méri memuac séc qahac.

2

¹ Wanju geri mia pakeri ac hélawac séciguc zéwésémarj.

² Wanju ic yanda énézéna gum bénzénzéri wamma eebipiginaguc wamma séwac siñ sigima ninzéri ninzéri zéma ala siñ zéma nanari seliaiguc solananimu.

³ Wanju embac yanda énézéna ieneri imuhucyanec wawari memegina météré amuma kua kisanjiguc andé lukuc ménda wamma doku seli ewa ewanec ménda wamma, kekec hiabiwac kiwi embac wammu.

⁴ Imuhuc wamma enaoc embac sac qeli ku énécmigic eu merac hécgina goi héihéi wari énécmima

⁵ gum bénzénzéri wamma képésic solarj kecma ama aigina hiabianec galengéma euhécgina ninjtoho wari énécmimu. Imuhuc ménda wanjic, Anutuac ackuazéc imuac mematiti hicriwac ninjac.

⁶ Ic merac imuhucyanec meseli énécmima ninjési amuma kecmu.

⁷ Wanju gi gerigaoc haka imuac me imuac wammarj zé hiabianec wanna, kicginaiguc séséc hiabia wammac. Wanju pakeri képésira qahac eeyaguc zéma

⁸ ac solanari zéqetali wammuac séc qahac imuhucya énézéna, hazéc ieneri ikocac zéwiñ zé hocma gamugina nimmu.

⁹ Weleri qeqe ic énézéna mingina ionac ac ninjtoho wandacgic ewa hia nimmu, néri qeqetali ac ménda zéma

¹⁰ serj kowu ménda nemu, néri weleri qeqeac haka hiabia moczonec énézégic hémmu. Imuhuc wanjic, wawari memeginanéri anjéri titi minjina Anutuac pakeri ac imi mezeric qezeric wammiyu eeyaguc wammac.

¹¹ Anutuac anjéri titiac ewa hianéri ic embac momac yanda nerjanaru nénézéyu wininima

¹² pakeri ac wari nénécmiyu iwawai eeyaguc qahac zéma baecac siñniñ imi moczon waidacma hakanina mezeric amuma kekec solanari zéma haka eeyaguc wamma nalé yomuaru kecwiñjac hezac.

¹³ Imuhuc kecmanc nin mambéc mozocyaguc zéma Anutu yanda anjéri titi icnina Kristo Yesuwac asac mararanjéri hicnjitegiru hémbiñ zé imuac nimbupuc wamma kecbiñ.

¹⁴ Inéri hénari biria igucnec metecgé nénécmima météré nénécmima enjeyari hénariñ buñawac nénépésiyu haka hiabiwac seliseli wamma kecbiñ ninjac doonina meyec

¹⁵ Gi ac imuac énézéma meseli énécmima kuc buñanéri zémindiñi énécmima ic imi eneri guac ninjic ic enjomia ménda wammac.

3

¹ Gi héiqelima énézéna ninqelima baec galari me ai memecac qac buñaginaguc imi ninjtoho wammu. Wanju ai hiabia hénari hénari hezac imi wambiñ zé zéréri qéréri wandacmu.

² Wañu ic méñnéñ méñ zébiri qébiri zéma zéen zéma ménda wammu, néñ gum bénzénzén wamma ic embac momac yanda ionac qeri bénzén moczoñnec wañ énécmidacmu.

³ Neñañ becñec imuhucyanec niniñnina qahac kecma niñtoho ménda wamma rouc wamma séwíac siñniñ ségiségi hénia hénia imuac welen qema kerin. Wañu qeri biric wamma nimbupuc wañamuma mézétiti wañamuma kerin.

⁴ Wañu angén titi miñina Anutuac goi héihéiya zéma ala siñ neñañ niñac iwaru hemiyec iminén hicñjitegirec nalé imuaru,

⁵ angén tinénécmiyec imi neñañ mema wañin haka hiabia imuac niñ qahac, néñ eñeya goi héihéiya niñac sac wamma kekec qeliawac dokunén zuacnécmima Uña téréyawac hicñihicñi qelianén angén tinénécmiyec.

⁶ Wañu angén titi miñina Yesu Kristoac murunec Uña Téréya kuaya qeqeya pocgé nénécmiyec.

⁷ Imi mia neñañ iwac ewa hiayawac niñac wamma ic solañ zénénécmiyu kekec héménanña imuac nimbupuiguc kecma mératéc meme ic wambin niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

⁸ Ac zéma mazua imi méñzé méñzéya qahac. Imuac gi selianec niñzénagéma énézéna Anutu niñzénagéanzu ienen haka hiabiawac wañhumuma memu. Ai buña imi hiabia, wañu ic embac nañgé énécmimia wanzac.

⁹ Néñ qesiqesi ac oyoña zéma hicñisai hénia imuac suruc zéma zéqeqetali ac zéma hénia acac zéeminin qeminin imi qizizínégwésémañ. Ac imuhucya imi hénia qahac haréñanec.

¹⁰ Hénia akac ic zéna zéma Apolo imi walac fodac méli érécmiña hamaoc. Nene zéma hinac iwawai mézézénagé érécmiña iwawai méñ niñac ménda hocmaoc.

¹¹ Gi nintegiczañ éséñec ic imuhucya imi ic heran heranña, hakaya birianén kawéya qeamuma ic biria wañec.

¹² Ni Aritema me Tikiko méliwa guaru hama haréyu nalé imuaru focdac Nikopoli ama areñaiguc hama mihicñi némbésémañ. Ni ama imuaru kecba sanñañ naléya imi tecgémac.

¹³ Hénia acac ic zéna zéma Apolo imi walac fodac méli érécmiña hamaoc. Nene zéma hinac iwawai mézézénagé érécmiña iwawai méñ niñac ménda hocmaoc.

¹⁴ Ic embac hécnina acguc énézéna haka hiabiawac niñarenagéma kua-mumu. Imi mia kecma haréñanec ménda wammu niñac. Imuac mia iwawai imuac me imuac wamma hocbinñac niñzu séc walac mihicñjigic ai buñayawac hemac.

¹⁵ Ic niguc keczu ienen moczoñ guac yaizézéga zézu. Gi acguc niñzén niñzénjiguc ala siñ wañ nénécmianzu ionac nonac niñ wamma yaizézé ac énézéna. Anutuac ewa hiayanén ic tun onac muru hemac.

Filemon

¹ Kristo Yesuac hésa ic ni Paulo zéma ninzén ninzénac ic munana Timoteo neren ic ala soroc, ai momacnira Filemon zéma

² embac soroc, ninzén ninzén nauñnira Apia zéma Yesuac téngin ic* momacnira Akipo zéma Filemon guac amaiguc hénaoñ azoroanzu ionac muru momacnec

³ Manjocnina Anutu zéma Minj Kewunina Yesu Kristoac ewa hia zéma luaenén onac muru he énécmimac.

Filemonac goi héihéiya zéma ninzén ninzén.

⁴⁻⁵ Filemon, ni ninzén ninzénnga zéma goi héihéiga Minj Kewunina Yesuac muru zéma ic téréya momac yanda nenñ muru hezac imuac bunja surucya ninjanzua. Nimma nalé séc zéwelecnaiguc qacga qacma Anutuna ewa hia ac ézéanzua.

⁶⁻⁷ Ic muna, gen ic embac téréya ewa qerigina mehiaru énécmianzanj imuac ninjac guac goi héihéiga iminén ewa qerina mehiaru néñu ségiségi yanda wanzua. Hénia imuac mia yomuhuc zéwelec ai meanzua; Iwawai hiabia hénia hénia ewa qerinaiguc Kristoac wamma késa kecziñ imi ninjasari yacgéna, goi héihéiga ninzén ninzénnga igucnec hahaya iminén héra sasala haimac.

Paulonénj Onesimoac wamma Filemon zéwelecmyec.

⁸ Imuac ninjac, Kristoac qeriaiguc haka wambésémanjac hezac imi wambésémanj ninjac meefima ac selianec gézémanjac séc wanzac, néñ

⁹ imuhuc ménda wamma goi héihéiguc namma zéwelec gémanj zé wanzua. Imuac, ni ic nenñia Paulo, Kristo Yesuac wamma hésa ic kekeranénj

¹⁰ nuac ninzén ninzénac nanna Onesimoac ninjac welecgénzua. Inénj mia ni hésa qatéiguc tari imuaru nenaoc azi mema mihicñiwa ninzén ninzénac nanña wanjec.

¹¹ Ic imi becnec guac muru enjomia kerec, néñ deguc imi guac muru zéma nuacmuru momacnec méra nérécmimacac séc wanjecac keczac.

¹² Nuac wéiwéna keczac ic yomi méliwa lilingéma hazac.

¹³ Ic imi nena anjétiwinec bunja suruc hiabia ninjac wamma hésa qatéiguc tacba guac tatic késama méra némbacnec,

¹⁴ néñ ewa momac ménda wambésémanjiguc haka ménj ménda wammanj zé ninzua. Ewa hiawac aiganénj genja singawac qahac, néñ zéhinociguc wamban ninjac.

¹⁵ Ic imi nalé hotoñadac waigemma kerec imuac hénia imi, lilingéma hayu héménanña wagichésémanj ninjac gezanj.

¹⁶ Degucmuacnec, ic imi welenj qege ic qahac, néñ séha imi ogicma dacmunawac séciguc wagichésémanj. I nuac muru eeyaguc wanzac, néñ guac muru mia séc imi ogicma séwiguc zéma Minj Kewuninawac qeriaiguc ic héra zéma dacmuna hélawac séc eeyaguc wammac.

¹⁷ Gi nuac ninj ninña ai momacga wanzuaiguc, héihéré néñanzan] éséc héihéré miwésémanj.

* **1:2:** Kristoac hénia orin] imi téngin ic ésécnec Biria minjaguc yaré qema seligima nambinjac hezac.

¹⁸ Inén guac muru haka biria mén wanec, me taséya mén hegénzaciguc imi nuacmuru haina nenaoc bisidacmañ.

¹⁹ Ac tetcgia yomi imi Paulo neñ mérananén ozua. Nenaoc tasé imi kumañ. Genja kekecga iminén nuac muru tasé ésécneç wanzac, nén imuac hénia imi ménda zéwa niñ qeliwésémañ.

²⁰ Ic muna, Miñ Kewuninawac qeriaiguc guac murunec ewa hia mi-hicñimañ zé ninzua. Kristoac qeriaiguc nuac ewa qerina mehiaruna.

²¹ Niñtoho wañ némbésémañ zéma ninzénge gémba ewana déñ wanzac. Welecgénzua imi séha ogicma ewa hiawac wañ némbésémañ imi niñtegicma kiwi yomi ogénzua.

²² Imuhuc wamma nuac niñac ama qeria saménja mén qeusuñna nam-mac. Imi mia zéwelecgina niñac wamma niñnéñu onac muru liliñgéma hamañ niñac qerinanén haimambéc wanzua.

²³ Yesu Kristoac qeriaiguc nuac hésa ic alana keczac Epafira inén yaizézégina zézac.

²⁴ Wanju Mareko zéma Aristako zéma Dema zéma Luka zéma nuac ai momachécna ieneñ acguc imuhucyanec wañ énécmizu.

²⁵ Miñ Kewunina Kristo Yesuac ewa hianén qeri uñaginaçuc hemac.

Hebiraio

Anutunéh Yesuac kuaya mema nénézéyec.

¹ Becaru Anutunéh kua meme ic ionac murunec, hatac sasala zéma haka hénia héniaiguc yanda hécnina énézéanec. Wanju Anutu iminéh mia

² nalé hicijima hayec yomuac tetcgiaiguc Nanawac murunec neñan ackuazéc nénézéyec. Wanju inéh Nanja imi iwawai momac yanda mératéc memac ninjac kumuyec. Wanju nanja inéñnec mia baec kurumen iwawai moczon zéyu hicjidarec.

³ Nanja imi mia Anutuac edamuyawac zilaloña zéma iwac kekecyawac tanera kéréndéh wanzac. Wanju eneya ackuazéc kuhaguc iminéh baec kurumenjac iwawai moczon nanjéma képésicnina zuaczuac ai imi medacma ou enenja kekera Min Kewu iwac héiyaiguc emma tarecac taczac.

⁴ Wanju qac bunaya hiabia soroc mératéc meyec imi kua meme unja ionac qacgina ogicogira wanzac, hénia imuac nin imuac séciguc kua meme unja onogicma enenja kecanzac.

Yesu imi kua meme unja onogicma enenja wanzac.

⁵ Anutunéh kua meme unja sugina igucnec mérac mén yomuhuc ézéyec? Gi nuac Nanja; Ni deguc gi mihicjigénzua. Wanju munjuc mérac mén yomuhuc ézéyec? Ni iwac manjoc wammiwa, inéh nuac nanja wammac.

⁶ Wanju inéh méréc merac Nanja imi wagicma baeciguc munjuc lilijgéma hamac nalé imuaru Anutuac kua meme unjahéra moczon yanda enenja i mepésimimu zéyec.

⁷ Wanju kua meme unja onac mia yomuhuc zéyec; Inéh kua meme unjahéra énézéyu luhuc ésécnec wammu. Wanju welen qeqehéra énézéyu geric belanja wammu.

⁸ Néh Nanawac mia yomuhuc zéyec; Anutu, guac tatacga edamuyaguc imi nalé tetcgia qahac hemac. Wanju kekec solanén guac hénjalen ama arenja yandagawac ic kewu tacya wanzac.

⁹ Gi imi hénia solanawac wamma hénia biriawac mézégga tianzac; Imuac mia Anutu, guac Anutuganéh ségiségi wamma halécnéh météré gémma alahécga onogicma mema yacgéñec.

¹⁰ Wanju, kaiwe nalé imuac hénihéniaiguc, Min Kewunina, gen mia baecac qambaranja haima kurumen aguc mena guac méra kiwiga wanzac;

¹¹ Wanju iwawai imi moczon qahac wammu, néh Min Kewunina, gi imi hénbénanja kecbéséman. Iwawai tosara imi séwi usu ésécnec bobogima tegicdacmu.

¹² Wanju iwawai tosara imi séwi usu ésécnec hainetec wambéséman. Wanju imuhucya imi maleku ésécnec melemma méiméiya wammu, néh gi imi nalé séc imuhucyanec kecna, naléga imi tetcgia qahac hema emma hemac.

¹³ Wanju néma naléiguc kua meme unja ionarunec ménjac mén yomuhuc zéyec? Gen nuac héinaiguc tacnanec neñ hazéchécga onopocba hénia titiga wandacmu.

¹⁴ Kua meme unja imi moczon welen qeqeac unja, képésic igucnec metecgé énécmiyu kekec hénbénanja memuac hezac ionac welen qenénécmimu ninjac méli énécmimia.

2

Técgina nimma kecmu.

¹ Imuac mia ackuazéc ninj imuac qéhéréngéma téc nimma kecbij, doku birianéj kisanj nénécmima kembac nijac.

² Héna ac kua meme uja ionac murunec zézéya wanec iminéj seligima nanec. Wanu héna ac imi logima ménda tohogic imi enej moczoj haka imuac kitiwa dindijacnec késadacgic.

³ Imuhuc wangiciguc nejan angéj titi enenja imuhucya andé qewinjiguc imuac kitiwa dimuhuc qizizijngéma ogicbijnec? Angéj titiac buja imi mia walac Min Kewuninanéj zéhicnijec. Wanu gezacginanéj ningic ienen héipuc selia wamma nénézégic.

⁴ Wanu iniguc momacnec Anutu eneyaoc imuhucyanec kiwi zéma, haka welicwelicgia zéma, kiwi icnéj ménda memeyawac séc hénia hénia eneya ewa sij méndacma Uja téréyawac sese séc qema nénémiyec iminéjnec mia héipuc ac wan nénécmiyec.

Gamu nijuguc meyac miyec.

⁵ Yomuhuc zéanzij; Anutunéj baec kurumenj hahaya imi mia kua meme uja ionac méragina bawauguc ménda haiyec.

⁶ Néj méjnénj kiwi téréya méjiguc yomuhuc héipuc wamma zéyec; Min Kewu, gej ic imuac nijna némaria wanu nijmianzan? Wanu ic ac nanawac ninna némaria wanu goiya héianzan?

⁷ Nalé hotojadac memamana kua meme uja ionac ewa bacginu keru edamu eeyaguc zéma qac buja eeyagucnéj ic kewuac opocya héimiyc.

⁸ Héimima iwawai momac yanda imi welen qemimu nijac hénia duandiaiguc ménda kekera ménj ménda hezac, néj nalé yomuaru inicni iwawai momac yandanéj solanane ménda welen qemimanec kecanzu.

⁹ Wanu Yesu imi nalé hotojadac kua meme uja ionac ewa bacginu kecma humucac qenzenja qema nijec. Wanu imuac nij edamu zéma qac buja enenanéj ic kewuac opoc héimiyc. Wanu nejan haka imi hémma ninni, Anutuac ewa hiaya nijac ic embac momac yanda nejan nijac wamma humucac howura nenimmac nijac imuhuc hicnijimiyc wanzac.

¹⁰ Wanu iwawai moczoj yanda imi iwac murunec hicnjima iwacnec sac wamma kecanzu. Imuac nanhéra sasala onagicma edamuguc kerej kerejawac ai imi memaj zé ionac angéj titiac Min Kewunina qenzen manzen mihicij mima métérémiyec imi nijni sécgézac.

¹¹ Météré ai minja zéma météré énécmimia imi momacnec mangocnina momacguc iwac murunec hicnijicijja. Imuac nijac gamuya ménda nimma dacmuna hécna zénénécmiyec.

¹² Acya ménj yomuhuc hezac; Ni munahécna ionac muru qac bujaga zéau énécmima gési énécmimia ionac suginaiguc guac legic héimaj.

¹³ Wanu muhguc yomuhuc zéyec; Ni iwac muru héiseliman. Wanu muhguc yomuhuc zéyec; Ninicgic yomi imi ni zéma nambérac hécna Anutunéj nénéja.

¹⁴ Ic méjac nambérac héra ionac sac busuginawac hénia imi momacguc, imuhucyanec Yesu acguc nejan nijac wamma humucac kuha késa keczac Biri minjina imi mebirimanj zé nejan séwi busu mema humuyec.

¹⁵ Waŋu humucac bac yandi yandi waŋgic kekecgina heheya séc qaté énécmiyu Biria miŋina welenŋ qemiaŋgic séc hulac énécmimaŋ zé imuhuc waŋec.

¹⁶ Imi mia hélacnec, kua meme uŋa naŋgé énécmimaŋ zé qahac, néŋ neŋaŋ Abarahamac qeli naŋgé nénécmimaŋ zéma imuhuc waŋec.

¹⁷ Hénia imuac niŋac, i imi munahéra neŋaŋ séc waŋec imi nimba sécgézac. Imi mia Anutuac aiiguc hofac oo ic kiwa wamma goinina héinéncmima qeri hélanéŋ ic embac neŋaŋ doenina memaŋ zé imuhuc waŋec.

¹⁸ Eŋeyaoc manam batuciguc keremma qeŋzeŋ maŋzeŋ qeyec imuac niŋ ic manam batuciguc keczu imi hia naŋgé nénécmimacac séc wanzac.

3

Mosenéŋ welenŋ qeŋe ic, Yesunéŋ Naŋa wanzac.

¹ Zéma mazua imi hénia yomuhuc niŋac zézua; Kurumeŋ miŋinanéŋ héihéré énécmiyu neŋawu momacnec dacmuna téréya kecziŋ imi niŋzéŋgéma zéauanzaŋ imuac Méléiméli icnina zéma hofac oo ic eŋejanina keczac Yesu iwac qeriginaŋéŋ nimmu.

² Inéŋ mia kumu miyec iwac mia wamma Mosenéŋ Anutuac ama yandaiguc ai meyec imuac séciguc ai ic keŋqe haŋe qahac kerec.

³ Ama meanzac iwac qac buŋayanéŋ ama eŋeya qac buŋaya ogicaŋzac. Imuhucyanec Yesuac qac buŋayanéŋ Moseac qac buŋaya ogicma eeyaguc wanzac.

⁴ Amaya amaya imi mihicŋi hicŋi icyaguc, iwawai momac yanda mi-hicŋidarec imi Anutu.

⁵ Waŋu Mose imi andiawac buŋa suruc zézéya imuac héipuc ac zéaumaŋ zé Anutuac ama séc welenŋ qeŋe ai ic keŋqe haŋeya qahac kerec.

⁶ Waŋu Kristo imi Anutuac naŋa wamma amaya eŋeya méra bawu galaŋgéma kerec. Amaya imi mia neŋaŋ, niŋkumu zézé ségiségiyauc zéma bac efiefi késa kecbiŋiguc imuac buŋa wambiŋ.

⁷ Imuac Uŋa Téréyanéŋ zézac séc Deguc ini iwac ara niŋzuiguc,

⁸ Baec kisiaiguc manam batucac naléiguc ic embac ieneŋ Anutu hazéc wammigic éséc ewa seli ménda wammu.

⁹ Baec imuaru mia yanda hécgina ieneŋ batucgé némma yawuŋ 40 imuac séc nuac wawaŋ memena imi héŋgic.

¹⁰ Waŋu hénia imuac niŋac neŋ mia hicŋisai imi onac qeri biric waŋ énécmima yomuhuc zéyi; Ewa qeriginaiguc imi nalé séc sohoma rouc waŋaŋzu, imuhuc wamma ieneŋ nuac hénia imi ménda héŋtegiŋaŋzu.

¹¹ Imuac niŋac qerina biriyu zézé seli ac yomuhuc zéyi; Ieneŋ mia nuac tacniŋi ama baeciguc ménda keremmu.

¹² Dacmuna hécna técgina nimma kecmu, kecma onarunec méŋnéŋ méŋ ewa qeri biria niŋzéŋ niŋzéŋ igucnec ménda hahaya tiŋozoma Anutu kekeraguc iwac murunec eliŋgé amuma néŋgacbu niŋac.

¹³ Imuac onac murunec méŋac méŋ biriawac manam batucnéŋ waŋ énécmiyu ewa qeriginaŋéŋ hoc tanec seligiwac niŋac. Imuac niŋac kaiweya kaiweya haréyu deguc deguc zéni keŋaŋzac éséc eŋaocnec meseli amuma kecmu.

¹⁴ Neŋaŋ niŋzéŋ niŋzéŋ walac meyiŋ imi selianec késamanec keŋkecma tetecgiaiguc kerembiŋiguc imi Kristoac ai momachéra wambiŋ.

¹⁵ Zézéya mên yomuhuc hezac; Ini nalé yomuac iwac ac ewaya ninzuiguc becneç hazéc wammima kecañgic éséc ewa seliseli ménda wammu.

¹⁶ Mosenén onagiru méndacmima Izipte baec igucnec séngangen magic imi enen qahac zéwiniguc dimi enen imi ara ninbipimaguc hazéc wammigic?

¹⁷ Wanju képésic wamma baec kéra kérésiaiguc humuqai wañgic ionac qahac zéni dimi onac Anutunén ninu qeria biriyu yawun 40 tecgéyec zéwin?

¹⁸ Wanju Anutunén ic embac ara qegic ionac ninac ménda zéyeciguc dimi onac zéselima nuac tacniniñ ama baeciguc ménda keremmu zéyec?

¹⁹ Imuac neñañ yomuhuc hémbin, ienen imi ménda ninzégégic hénia imuac ninac mia baec imuaru keremmuac séc qahac wañec.

4

Anutunén bian tac niniñac zéseli nénécmiyec.

¹ Imuac bac yandi yandi wamma kecin, iwac tacniniñ baeraiguc kereñawac sisipac ac imi nanzacnec, onarunec méñnéñ métetanégewac ninac.

² Buña suruc hia bia becneç énézézéya wañec imuacnec neñañ momacnec nénézézéya wanzac. Wanju ackuazéc ningic imi enen ménda ninzégégima toroqegic imuac ninac héla qahac wañec.

³ Imi mia Anutunén yomuhuc zéyec séc, qerina biriyu zéselima zéyi ésécneç ini nuac kendoniguc érémuac séc qahac wammac. Néñ kilenjac baec kurumen zéyu hicñiyec igucnec éréma deguc, anjén titiac ai ara Anutunén zéyec imi hélaguc wandaczac imuac ninac, bec ninzégégima kecanziñ neñañ imi Kendon imuaru kereñdacziñ.

⁴ Imuac kiwi méñguc kaiwe qété 7 imuac ac mên yomuhuc zéyec; Anutu imi aiya moczon medacmaguc kaiwe 7 imuaru tacniñec.

⁵ Wanju ac hoimi hezac imuac ac mên yomuhuc zéyec; Ienen nuac tacniniñ ama baeciguc ménda harému.

⁶ Wanju ic embac imuaru kereñ kereñawac buña imi tosara keczunec. Walac buña suruc hiabia késagic imi enen imi ménda ninthogic. Imuac ninac keremmuac séc qahac wañec.

⁷ Imuac kecma nalé horua ken tecgéyuguc Dawidiac legic zéraiguc muñguc nalé mên mema deguc zéma nalé imi ménda ducñiyunec yomuhuc zéyec; Deguc ini iwac ara nimmuiguc ewa seli ménda wammu.

⁸ Yesuanén tacniniñ kendon imi bec mihicñi énécmiyeciguc imi, Anutunén imuac andiaiguc nalé méñac ménda zéwacnec.

⁹ Imuac Anutuac ic embachéra ionac tacniniñ kendon mên hezacnec.

¹⁰ Walac humuma tacniniñ kendoniguc kerengic imi enen imi, Anutunén eneya aiya metecgéma tacniñec ésécneç aigina metecgéma tacnimma keczu.

¹¹ Imuac bec neñañ tacniniñ imuaru kerembin ninac seliseli wambin. Neñañarunec méñnéñ mên qeqetali hénia tigic ionac séc méndacma hiñgacma biriwu ninac.

¹² Anutuac ackuazéc imi kekecyaguc wanju kuhaguc, zéra pizilic, sou bawa andia zéraguc imuhucya moczon onogicdaczac. Imuac, uña zéma ewa qerina zéma sic toroyanina séc zéma anjaroroc imi nézégégima keremma ninziñ zéma ewa sin imi gésimacac séc wanzac.

¹³ Iwawai zéhicñidarec imuacnec méñnéñ mên Anutuac kiwaiguc sasangia ménda hezac, iwawai moczon yanda imi usuya auauya ténéñanec hedaczac. Wanju neñañ imi iwac muru mia ac ai mewinac hezac.

¹⁴ Imuac mia neŋaŋ imi hofac oo ic kiwa kunerŋ kurumenŋiguc eŋec Anutuac naŋa Yesuguc keczin. Imuac ninzénŋ ninzénŋnina zéauanzin imi selianec késama kecbin.

¹⁵ Neŋaŋ hofac oo ic kiwa késa keczin. Inénŋ ala batuc hénia héniaiguc neŋaŋ kereŋin imuhucyawac kereŋdarec. Néŋ képésic ménŋ ménda mihiŋiyec. Hénia imuac ninŋac qeka mekaninaiguc kecni wésé niniŋa ménda ninŋ nénécmimac zéwiŋac séc qahac, néŋ hia ninŋ nénécmimacac séc wanzac.

¹⁶ Imuac neŋaŋ qerina efiyu wésé niniŋac ic kewu tataciguc kerembin. Imuhuc wamma iwawai ménŋ ninŋac osiwiŋ nalé imuaru wésé niniŋa zéma ewa hiaya mihiŋiwiŋ.

5

¹ Hofac oo ic kiwa ménŋac ménŋ imi baec ic sucnina igucnec Anutuac ai buŋawac megési énécmimia. Imi mia baec ic neŋaŋ ninŋac wamma Anutu eŋeya muru képésicninawac mulu zéma sese haimimu ninŋac kumu énécmimia.

² Hofac oo ic kiwa imuhucya imi qeka meka hakayanénŋ lelecgémiyu keczac. Hénia imuac ninŋ, inénŋ ewa soho ic zéma rouc wamma kekera imuhucya hia ninŋ énécmima bénzénŋnec waŋ énécmimacac séc wanzac.

³ Waŋu hénia imuac ninŋac ic embac ionac képésic ninŋac zéma eŋeya képésic ninŋac momacnec mulu ai memacac hezac.

⁴ Ai ee héihéiyaguc imuhucya ic ménŋnéŋ eŋeya ewa sinŋ ninŋac mema wawaŋa séc qahac, néŋ Aron ésécnec Anutunénŋ héihéré mimia inénŋ sac hia memacac séc.

⁵ Waŋu Kristonénŋ hofac oo ic kiwa waŋec imi acguc imuhucyanec eŋeya ménda meenŋ amuyec, néŋ Anutunénŋ iwac ézéma gi imi nuac naŋna ni deguc mihiŋiŋi génzua zéma gésimiyec.

⁶ Waŋu kiwi téréya ménŋ ac yomuhuc zéyec; Gi imi Melkisedewac arenŋiguc hofac oo ic tetcgia qahac kecbésémaŋ.

⁷ Yesu imi baec séwiguc kerec nalé imuaru humuc igucnec hia metecgémac ac séc kuhaguc kekera Anutu iwac muru siac yanda wamma kic masinéŋ zéwelec wammiyec. Waŋu Anutu eeya héima ewa qeriya howiacnec haima keru Anutunénŋ nimmiyec.

⁸ Waŋu Yesu imi Anutuac naŋa héla kerec, néŋ i acguc qenzerŋ manzerŋ nimma kua tohotoho haka imuac hénia eŋeyanec kuamuyec.

⁹ Imuhuc wamma eŋeya météré amuma ninŋtohotoho ichéra momac yanda ionac aŋgénŋ titi hehe selia imuac ura waŋec.

¹⁰ Imuhuc waŋu Anutunénŋ Melkisedewac arenŋiguc méndacma namma hofac oo ic kecmac ninŋac qac buŋa qemiyc.

¹¹ Melkisedewac zémaŋ zé ac sasala zémaŋac séc néŋ ini focdac ninŋasarimuac séc qahac imuac ninŋ zéasarimaŋ zé nimba osiosiya wanzac.

¹² Imi hélacnec, nalé horugiyu, bec kiwi ic wamma kecbunec ac séc, néŋ tosia ieneŋ hama Anutuac ackuazéc qambaŋa muŋguc liliŋgéma ku énécmimac hezac. Ini namuac sac nema nene selia ménda nemuac séc wamma keczu.

¹³ Ménŋnéŋ ménŋ namu nema keczac imi kokoc, ic imuhuya imi wawaŋ meme solaŋawac ackuazéc imi ménda wamma memanec keczu.

¹⁴ Nérj nene selia imi yandi tetcgia ionac buña, ienen imi ewa qerigina hicñtegiu manam batuciguc meefi wañ énécmimia wañu hia me biria imi ninzésianzu.

6

Ac qeqe hakawac zéra.

¹ Imuac bec neñañ Kristoac ackuazéc héiaren wawaña efefiadac imi waima kenkecma wawañ meme solañaiguc kerembiñ. Imuhuc wambiñ zé hakasilic humuciguc onagicma kenkenja paken ac zéma Anutu ninzésñgé mimiawac paken ac zéma

² doku naec haka téréya hénia héniauwac paken ac zéma méra haima zéwelec wawañawac paken ac zéma humuc igucnec yacyarawac paken ac zéma gésigési hémbénarawac paken ac imuac qambarañ muñguc muñguc ménda haiwiñ.

³ Anutunén ninu sécgéyu imuac séc wandachbiñ.

⁴ Hatac méñ asari énécmiyu kurumenjac sese imi nenimma Uña téréyaguc wammaguc,

⁵ Anutuac buña suruc hiabia zéma baec hémbénarña hahaya imuac kuha nenimmaguc

⁶ mama unuzac ienen imi Anutuac naña iciguc biriñnéñ muñguc qema ic embac kic yandaiguc gamu qeqe wammigic. Hénia imuac niñac ienen muñguc ewa qeri melen melen qeliawac wammuac séc qahac wanzac.

⁷ Baec méñ kianén hatac sasala héima mebélacgé keru, ic enen héihimic wañanzu ionac héla zuazua séciguc mihicñi énécmianzaciguc Anutunén zéhiaru mimac.

⁸ Nérj ichésa waiyaguc zéma tatan qézézac mesaianzaciguc imi baec gorosonja wañu saecac déciguc keremma hezac. Wañu imuac tetcgia imi geric bélarña buña wanzac.

⁹ Ala soroc hécna, nini ac imuhuc zéziñ, néñ onac muru imi imuac séc ogicma hia wañu meefi nénécmiyu añgén titiac buña wambiñ zé hosuru kenzu zéma ninzésñgézñ.

¹⁰ Anutu imi solaña qahac zéwiñac séc qahac. Imuac iwac qac buñaya niñac wamma ic embac téréya welenqe énécmigicac énécmima goi héihéigina mewininima wawañ meme hiabia wañgic imuac inén eluñ ménda gemac.

¹¹ Ini yomuhuc wammu niñac siñnina kunen yanda he nénécmizac; Icyá icyá moczon, ewa siñsiñ séc imuhucyanec ninñkumugina mewininima mambéc kecñic sécgéyu nalé tetcgia hamac.

¹² Wañu ini mézé titi ménda wammu, néñ ninzésñ ninzésñ zéma bisi qaténiguc ewagic amuma kenkecma sisipac acwac héla mératéc meanzu ionac haka silic imuac méndacma wammu.

¹³ Anutunén Abarahamguc sisipac ac méñ zémarñ zéyu eñeñaya méñ ménda keru eñeya qara qacma sisipac ac ézéma zéselima yomuhuc zéyec;

¹⁴ Ni hélacnec mérian gémma qelihécga sasala mesai gémmaguc gémma kecman.

¹⁵ Abaraham imi imuac séc nalé horua nanñselima mambéc keru sisipac ac imuac héla mihicñi miyu meyec.

¹⁶ Baec ic hakagina imi ac zikima zéwiñ zé eñeña ginawac qara qacma zéselianzu. Wañu zéselianzu ac imuhucyanéñ tualeficginawac tetcgia wañanzac.

¹⁷ Anutunéñ eñeya ewa siñ imi melenqeleña qahac imuac hénia mewininima sisipac ac imuac buñaya mératéc ic ionac sécgé énécmimac niñac, ai imuac zéselima énécmiyec.

¹⁸ Wañu imi sac qahac, imuaru Anutunéñ ikoc wammacac séc qahac wanzac. Héniaya éréhéc imi melenqeleña qahac imi hélacnec. Imuac niñac qeri mambéc ninawac buña wéséninu hezac imi nénécmiyu mewiñ zé haka biriawac héñacya mema kenanzin neñañ imi qerinina meseli nénécmimañ zé imuhuc wañ nénécmiyec.

¹⁹ Wañu neñañ niñkumu he nénécmizac imi qeri uña ninawac zéic añañya ésécnec selia wañu héiseliwiñac séc. Niñkumuac aña iminéñ mia kurumeñac ocmuñ imuac maleku héñgeña imi ogicma qeria howuhaiguc geñ keremma héiselizac.

²⁰ Imuaru Yesunéñ walac walac kereñec. Inéñ Melkisedewac areña méndacma hofac oo ic eñeña hémbéñaña wamma neñañ niñac wamma kereñec.

7

Melkisedec hofac oo ai areña.

¹ Melkisede imi mia Salem héñgaleñ ama areña imuac ic kewu. Wañu Anutu eñeña yanda iwac hofac oo ic kiwa momacnec wamma kerec. Inéñ mia Abarahamnéñ ic kewu tosara yaréiguc onogicma lilingéma hayu héniañ mihicñima mériañ ac zémiyec.

² Zémiyu Abarahamnéñ iwawai meyec imi méndéñu 10 wañu imuacnec bakia momacguc mema iwac miyec. Iwac qara imi melemma zéni hénia imi walac Ic kewu solaña, wañu mén imi Salem ic kewu, Luaeac ic kewu zémimia.

³ Inéñ mia nenñoc mañgocya qahac, esañambéc héra qahac. Wañu hénihéniañac naléya qahac, kekecyu tetcgia qahac, Anutuac naña tanec kecma nalé tetcgia qahac hofac oo ic kiwa kecanzac.

⁴ Imuac niñtegcigic, iwac qac buñaya kenkeña imi dimuhucya. Yandanina Abarahamnéñ iwawai onagicma mema hayec imi méndéñu 10 wañu imuacnec bakia momacguc eeyaguc imi iwac buña qema miyec.

⁵ Imuac Lewiac qelihéra ionarunec tosara hofac oo ic buña qeénécmimia eneñ imi Abarahamac qeli igucnec hicñisai wawaña, néñ hénia ac tohoma ic embac dacmuna hécgina ionac murunec iwawai déréc 10 imuarunec momacguc momacguc mema niñac zéénécmiyec.

⁶ Melkisede imi Lewiac areñ igucnec qahac, néñ kilen Abarahamac murunec iwawai dérécya 10 igucnec momacguc imi mema iwac mia sisipac acyaguc mériañ ac zémiyec.

⁷ Ic eñeñañéñ ic mamaya imi mériañ ac zémianzac, imuac ewa éréhéc ménda wanzin.

⁸ Nalé yomuac imi humumuac hezac ieneñ déréc 10 igucnec momacguc imi meanzu, néñ nalé imuaru imi kekecyu tetcgia qahac zémimia inéñ meyec.

⁹ Waŋu déréc 10 igucnec momacguc meanzu Lewi ic eneŋ acguc Abaramaru sunsuŋ qema déréc 10 igucnec momacguc imi iwac migic zéwiŋac séc.

¹⁰ Imi mia Melkisede inéŋ Abaraham mihicŋiyec nalé imuaru Lewi ic eneŋ esaŋambécgina iwac séwi busu qeriaiguc kecgic hénia imuac niŋ.

¹¹ Kecec solanŋa imi hofac oo ic Lewi ic ionac ai igucnec mewiŋac séc waŋeciguc (Ic embac ieneŋ ionac méra bawu kecma hénia ac megic) némac niŋ hofac oo ic méŋ Aronac areŋ igucnec qahac, néŋ Melkisedewac areŋ igucnec kumu mimacac heyec mé?

¹² Héfac oo ai buŋa imi hainetec waŋeciguc imi hénia ac acguc hia hainetec wammacac hezac.

¹³ Ac imi mia areŋ méŋ imuacnec ménénéŋ méŋ zaki téréyaiguc hofac oo ai méŋ ménda welen qeyec imuacnec hahaya ménac zézéya.

¹⁴ Neŋaŋ Miŋ Kewu nina imi Yudawac areŋ igucnec hahaya imi nindacziŋ. Waŋu Mosenéŋ areŋ imuac hofac oo ai buŋa méŋ ménda zéyec.

¹⁵ Waŋu hofac oo ic méŋ Melkisede ésécneceŋ yarec imi hémma niŋni némac ac zéziŋ imuac hénia imi asaridaczac.

¹⁶ Ic imi mia séwininawac buŋa hénia ac imi ménda méndacma kecec hémbénaŋa imuac kuha méndacma hofac oo ic eneŋa waŋec.

¹⁷ Imuac mia héipuc ac yomuhuc zéyec; Gi imi Melkisedewac areŋ méndacma nalé tetecgia qahac hofac oo ic kecbésémaŋ.

¹⁸ Hénia ac walaha imi kuha zéma héra qahac waŋec imuac niŋac netecgéyec.

¹⁹ (Hénia acnéŋ iwawai méŋ ménda mesolanjamac.) Waŋu imuac mia niŋkumu sécyā méŋ hicŋi nénécmiyec. Waŋu imuacnec mia neŋaŋ Anutuac muru hosuc hosuc kenziŋ.

²⁰ Waŋu Yesunéŋ hofac oo ic eneŋa waŋec imi zézé seli ac selia qahac eŋ ménda waŋec. Tosara ieneŋ zézé seli ac qahac eŋ hofac oo ic eneŋa waŋgic, néŋ

²¹ Yesu imi zézé seli ac seli Anutunéŋ zéyec séc méndacma hofac oo ic waŋec; Miŋ Kewunéŋ yomuhuc ac selianec zikima zéyec; Waŋu ac yomuac nimbirima ewaya melemmacac séc qahac; Gi imi hofac oo ic hémbénaŋa kecbésémaŋ.

²² Zéziŋ séc Yesu imi sisipac ac hiabia séc méŋ imuac héipucya waŋec.

²³ Humuc niŋac nalé séc ménda kecmuac séc waŋec, hénia imuac niŋ hofac oo ic zaŋgégina sasala kumu énécmiaŋgic.

²⁴ Waŋu Yesu imi towia towia kecanzac imuac niŋac iwac hofac oo ai imi acguc ai hémbénaŋa wanzac.

²⁵ Inéŋ ic embac Anutuac kiwaiguc kerezū imi eneŋa kuhaguc solananeŋ mehiaru énécmimacac séc. Hénia imuac niŋac inéŋ nalé séc kekecguc kecma onac niŋ zéwelecanzac

²⁶ Héfac oo ic eneŋa imuhucya imi nonac buŋawac niŋni sécgézac. Inéŋ mia téréya, képésic qahac, lalac qeŋe wanzac. Waŋu biria meme nonac murunec metecgéma kurumeŋ ogicdacma ou eneŋa opocopora waŋec.

²⁷ Inéŋ eneŋa séwiya hatac momacguc momacananeŋ buŋa haimiyu tecgéyec. Imuac niŋac hofac oo ic tosara ai meme séc eŋaŋ képésic ginawac walac memaguc imuac andiaiguc ic embac tosara ionac képésicgina niŋac wamma mulumananeŋ oanzu ésécnec ménda wammacac hezac.

28 Héna acnéj ic qeka mekaguc imuhucya hofac oo ic eñeña buña qeénécmyec, néj sisipac ac selia héna ac imuac andiaiguc hayec iminéj Naña hémbénaña solaña kekera imi ai imuac buña qemiyec.

8

Sisipac ac qelia imuac miñ suc ic.

1 Ac zéziñ imuac gocmia imi yomuhuc; Hofac oo ic eñeña yomuhucya nonacnmuru hezac. Inéj ou kurumenjiguc Eñeña miñina iwac ic kewu duñ tatic méra héiyaiguc emma taczac.

2 Wañu inéj mia hali téreya icnéj ménda memeya, Miñ Kewu eñeyaoc meyac kumuyec hali héla imuac qeriaiguc welen qeque ai mema kecanzac.

3 Héfac oo ic eñeña ini imi, sese zéma mulu haimimu niñac kumu énécmigic nanñanzu, imuac hofac oo ic eñeña Kristo acguc iwawai haimimi-awac buña méj késa kecmacac heyec.

4 Héna ac méndacma hofac oo ic sese haianzu imi baeciguc keczu, imuac niñac Yesu imi baec yomuaru kecbacnec imi hofac oo ic ménda wambacnec.

5 Wañu baecac hofac oo ic ienenj halliguc welen qema kecanzu imi mia hali kurumenjiguc nanzac imuac sésécya zéma unaya wanzac. Imi mia Mosenéj hali meyacgémanj zé wañec nalé imuaru ai arenj yomuhuc zéselimimia wañec ésécnec; Ninzanj, niñgésima iwawai moczonj baec boñaiguc gézéwa héndacnec irecya imuac séc méndacma meyacgéna.

6 Wañu deguc Yesu imi ai buña eeyaguc séc méj miyu késa keczac. Imi mia tosara onogicma séc méj wawaña sisipac ac hiabia imuac qahaiguc ésékumuyu sisipac ac hiabia séc méñac miñ suc keczac.

7 Sisipac ac walaha iminéj képésira qahac wañeciguc, méj qeliawac niñ wawaña ménda hewacnec.

8 Néj Anutunéj ic onac képésicgina hocma mihicñiyec imuac ara yomuhuc ooyawac hezac; Anutunéj yomuhuc zézac; Héngic nalé méj hayu neñ Israel zéma Yudawac hénagésé iniguc sisipac ac qeliawac meyac kumuwa nammac.

9 Wañu Anutunéj muñguc yomuhuc zéyec; Neñ mia yanda hécgina Izipte baec igucnec onagicma hamanj zé méraginaiguc énépésiyl nalé imuaru iniguc ac meyl sisipac ac imuhucya qahac. Ienenj imi nuac sisipac ac qeriaiguc ménda ninzégégma nanñeligic, imuac ni ménda héngalenj wañ énécmiyi.

10 Wañu Anutunéj muñguc yomuhuc zéyec; Nalé imuac andiaiguc Israel ama miñina iniguc sisipac ac meyac kumumanj imi yomuhuc; Neñ zézé seli acna niniñinaiguc haima ewa qeriginaiguc omanj. Wañu neñ ionac Anutu wamba ienenj imi nuac ic embac hécna wamma kecmu.

11 Wañu nalé imuaru imi, ic kunenj me komora moczonj yanda ni niñémmu. Imuac niñac ic méñnéj méñ alaya méñ baec momacya me, eñeya dara me, muniawac Miñ kewu nimmina zéma ménda ézémac.

12 Imi mia neñ képésicgina imi muñguc ménda niñqelima wawañ memegina biria niñac wésé ninñ wañ énécmimanj.

13 Wañu méñac zéma sisipac ac qelia zéyec; Hénia imuac niñac sisipac ac walac meyec imi waiyu wahala wanzac. Iwawai wahala zéma qakola wawaña imuhucyanéj nalé horua ménda kenj qahac wammacac hezac.

9

Kurumenjac ama téréya.

¹ Sisipac ac walahaiguc acguc Miñ Kewu welen gemimawac haka silicya heyec. Heyu baecac hali téréya tarec.

² Sel hali meycagégic nanec imuac qeria mén walac heyec imuac mia hali téréya zéangic. Wañu imuac qeriaiguc kifa ura hénigaguc zéma zaki téréya taru zaki téréya imuac qahaiguc samén téréya haigic tacanec.

³ Wañu maleku héngeñec nanaña ménac andiaiguc qeria mén heyu qara imi téréyawac téréya zéangic.

⁴ Imuaru iwawai héménaguc ooyawac zéic* golinén memeya tarec. Wañu sisipac acwac katapa séwéla moczon golinén oso osoya taru imuac qeriaiguc kewuc golinén memeya Manayaguc zéma, Aronac tacya séraguc imi zéma, sisipac acwac hoc hilaña momacnec haigic heyec.

⁵ Wañu imuac qahaiguc kua meme uña edamuyaguc qara Kerubim érhéc megic nówéc qengangiranén wésé niniñac tatac imuac wézéra hoturuma nanoc. Wañu deguc héniaya qézézén zédacmañ zé nimba imuac naléya ménda wanzac.

⁶ Iwawai imuhuc arengégic heyu hofac oo ic enen ama qeria walac imuaru nalé séc emma ai téréya meangic.

⁷ Nén ama qeria mén andiaiguc hezac imuaru imi hofac oo ic enenagina eneyanec yawuñ séc hatac momacguc enañec. Wañu sac qahac en ménda enañec. Sac imi mia eneya zéma ic embachéra ionac képésic ménda niñasarima wañangic imuac wamma haimianec.

⁸ Haka imuac hénia imi Uña téréyanén yomuhuc nénézézac; Sel hali walaha imi tarunec hali téréya kerenj kereñawac hénia imi ménda hicñitegirec.

⁹ Sel hali walaha imi mia deguc nalé yomuac sésécac hezac. Deguc imi sese zéma mulu omimia iminén mepé qepési ic ionac niniñ kétinjkétiña imi ménda mesolanjanzac.

¹⁰ Nene dokuac neuñ zéma doku naec haka hénia hénia imuhucya imi séwíac haka sac wanzac. Imi mia wai énécmiyu imuhuc wamma kecgc, néñ kecma nalé hayu areñ qeliawac hainetec wandacmac.

¹¹ Kristo inén iwawai hiabia ha nénécmimacac zézéya imuac hofac oo ic enenja wamma hayec. Hama sel hali mén solaña imuaru kereñec. Sel hali solaña imi méranén memeya qahac, wañu Anutunén zéyu hicñidacgc baec kurumenj yomuacnec hahaya qahac.

¹² Wañu inén noniñ zéma burumakao merawa imuac sacyaguc qahac, néñ eneya sacyanén momac yanda nenañ niñac wamma hatac momacguc sac hali téréyawac téréyaiguc keremma mulu meme héménaña meyu sécgéyec.

¹³ Noniñ zéma burumakao sacya zéma bugazenj burumakao embara gericiguc moczon odacgc hicñihicñiya imuhucya gilima ic embac gétéruru héihéiya imi météré énécmima séwigina météré énécmianjgicguc

¹⁴ Uña Téréya héménaña inénec kekecy solaña Anutu mulu haimiyec Kristo iwac sacyanén séc mén ogicma haka humumiawac ewa kétinjkétiñ imi zuac nénécmiyu Anutu kekecyaguc hia welen gemiwiñac hezac.

* 9:4: Kiwi tosaraguc; zaki téréya ogic hezac, néñ ama qeria qara téréyawac téréya imuaru imi zaki téréya ménda hezac. Yawuñ séc hatac momacguc hofac oo ic mén kumugic zéic imi mema enañec. (Lew 16:12-13).

¹⁵ Imuac mia Kristo imi, sisipac ac walahaiguc kecma kápésic mihicniyin neŋaŋ hulac nénécmimaŋ zé humuyec. Humuma héihéré nénécmimia neŋaŋ sisipac ac hémbénaŋa mératécac buŋa késawiŋ niŋac sisipac ac qelia imuac miŋ suc waŋec.

¹⁶ Mératéc ara imi ac zéyec ic iminéŋ humuyu héipuc waŋgic héla waŋu tohoma wambiŋac hezac.

¹⁷ Mératéc ara waŋec i kecanzac séc sisipac ac iminéŋ aiya qahac. Imuac niŋac humuc hicniyuguc mératéc ara iminéŋ seligima hélaguc waŋanzac.

¹⁸ Hénia imuac niŋac sisipac ac walahaiguc acguc sac qolacgégya qahac eŋnec kuhaguc ménda waŋaŋec.

¹⁹ Mosenéŋ héna aciguc hezac séc zézé seli ac imi moczoŋ ic embac énézéyu nindacgic. Waŋu inéŋ burumakao merawa zéma noniŋ sasala ionac sacgina imi dokuguc melemma imuac qeriaiguc rama zucya pésiha zéma hisop ic hésa hawanéŋ tindungéma giliyu kiwi limbi limbiŋa zéma ic embac moczoŋ ionac muru zizianéŋ héiaŋec.

²⁰ Waŋu imuhuc wamma yomuhuc zéaŋec; Yomi imi sisipac acwac sacya. Niŋtohomu niŋac Anutunéŋ zéseli énécmimia.

²¹ Héna imuhuyanec inéŋ sacnéŋ sel hali zéma sokoc zéic mepé qepésiac buŋa moczoŋ imuaru giliyu zizianéŋ héiaŋec.

²² Hélaŋec, héna acwac méra bawaiguc iwawai moczoŋ yanda sacnéŋ zuac zuara wandacaŋec. Imuac sac ménda qocgéic mamaciguc kápésic waiwaiya ménŋ ménda hezac.

²³ Kurumeniguc iwawai héla hezac imuac sésécyawac iwawai imuhucyanéŋ zuac énécmigic téréya wammu niŋac haka imuhucyanéŋ heyec. Néŋ kurumeŋac buŋa eŋeya imi mia mulu hiabia soroc séc ménéŋ mesolaŋi énécmimuac hezac.

²⁴ Imuac mia Kristo imi héla imuac sésécyadac hali térécyawac téréya méranéŋ memeya imuaru ménda keremma kurumeŋ qeriaiguc kereŋec. Keremma deguc imuaru neŋaŋ niŋac wamma Anutuac kiwaiguc wininima kecanzac.

²⁵ Waŋu hofac oo ic kiwanéŋ yawuŋ séc eŋeya sac qahac, néŋ ménŋac sac mema seli hali qeria térécyawac téréya imuaru kereŋaŋec ésécnec Kristo imi eŋeya kekecy muŋguc muŋguc ménda waimac.

²⁶ Kristo imi imuhucyawac séc wambacnec baec kurumeŋ zéyu hicniyec igucnec éréma deguc muŋguc muŋguc qenzen manzen nimma kebacnec. Néŋ inéŋ imuhuc ménda wamma eŋeya kekecy muluac buŋa gema kápésicnina metecgémaŋ zé nalé tetcgiaiguc hatac momacguc hicni nénécmiyu sécgéyec.

²⁷ Ic neŋaŋ imi hatac momacguc humuwiŋac hezac. Waŋu humuc imuac andiaiguc zégésigésiac aciguc nambiŋac hezac.

²⁸ Imuhucyanec Kristo imi acguc momac yanda neŋaŋ kápésicnina aumaŋ zé hatac momacguc mulu meyec. Waŋu muŋguc hamaŋ imi kápésic huamaŋ niŋac qahac, néŋ kekec hémbénaŋa mihicni nénécmiwiŋ zé iwac mambéc kecanzu imi onac niŋac wamma wininimac.

10

Mulu ai hémbénaŋa.

¹ Héna ac imi iwawai hiabia andiaiguc hamaŋ imuac irecy, néŋ héla ménda wanzac. Hénia imuac niŋac mulu ai meme séc zéma yawuŋ

séc zéngé toroya qahac ohaihai wammianzu iminéŋ Anutuac haréanzu i mesolanji énécmimacac séc ménda wanŋanzac.

² Imuhuc qahac wambacnec imi, welenŋ gemiangic ienenŋ hatac momacguc imuacnec mesolanŋani amudacma képésicgina ewa qeriginanéŋ muŋguc ménda nimbiri amuma hofac oo ai imi bec waidachunec.

³ Néŋ mulu meme yawuŋ séc meanŋic imi mia képésicgina héiqeli énécmimiawac hakaya.

⁴ Némac niŋ, burumakao zéma noniŋ sawanéŋ képésicgina metecgémac ac séc qahac.

⁵ Hénia imuac niŋ Kristo baeciguc mayec imuaru inéŋ* yomuhuc zéyec; Sese zéma mulu hénia hénia imuaru siŋga ménda hezac, néŋ geŋ séwi momacguc nuac mézézéŋgé nénec.

⁶ Yaŋ howiac ooya zéma képésicac hofac oo imuac mia ewa hia ménda niŋanzaŋ.

⁷ Wanu ni yomuhuc zéyi; niŋzaŋ, Anutu, ni guac ewa siŋga memaŋ zé hazua, o Anutu! (Ac imi kiwi limbi limbiŋaiguc nuac ooyawac hezac).

⁸ Ou ac yomuhuc zéyec; Mulu hénia hénia zéma, iwawai ohai géŋgéŋa zéma, hofac oo zéma, képésicac mulu imuhucyawac ménda wamma imuac siŋga ménda niŋanzaŋ. (Imi mia hénia ac méndacma ohaihai wammiangic.)

⁹ Wanu ac yomuhuc toroqema zéyec; Niŋzaŋ, guac ewa siŋgawac tohoma memaŋ zé hazua. Inéŋ qelia méŋ meyacmaŋ zé walaha imi auzac.

¹⁰ Imuac Anutuac ewa siŋ méndacma Yesu Kristo imi hatac momacguc, momac yanda neŋaŋ niŋac wamma, séwiyawac kekecyia haima météré nénécmiyec.

¹¹ Héfac oo icya icya imi naléya naléya namma welenŋ qeanzu. Imuhuc wamma mulu, képésic dac méŋ méndadac auanzaŋc imuhucya, muŋguc muŋguc haianzaŋ.

¹² Kristo imi képésic nina niŋac wamma mulu ai hémbénaŋa momacguc haimiyu tegéyu, Anutuac méra héiyaiguc emma taczac.

¹³ Tacma mambéc kerunec hazéchéra imi moczoŋ iwac hénia duandiaiguc onoporu hénia titiya wandacmu.

¹⁴ Wanu hatac momacguc mulu ai mema ic embac météré énécmimia imi hémbénaŋa mesolanji énécmidarec.

¹⁵ Uŋa Téréya imi acguc yomuhuc zéma héipuc ac zéau nénécmizac,

¹⁶ Miŋ kewunéŋ zézac; Nalé sura imuac andiaiguc ni sisipac acna yomuac mia iniguc zéselimaŋ; Ni ewa qeriginaiguc hénia acna haiwa hemac. Wanu niŋiŋ ginaiguc owa hemac.

¹⁷ Wanu inéŋ yomuhuc toroqema zézac; Ni képésicgina zéma wawaŋ meme hénia ac logima wanŋic imuac muŋguc ménda niŋqelimaŋ.

¹⁸ Biria imuhucya imi zuacdaru, képésic imuac mulu ai memimia imi acguc méŋ ménda hezac.

*Ninzéŋ ninzéŋiguc naŋselima
kecbiŋ niŋac nunuruzac.*

¹⁹ Imuac bec ninzéŋ ninzéŋ dacmuna hécna, neŋaŋ Yesuac sacya niŋac hali téréyawac téréya imuac qeriaiguc kerembiŋ zé efima ninzéŋgéziŋ.

* 10:5: Dawidinéŋ Kristoac kuaya mema zéyec.

20 Neŋaŋ niŋac wamma maleku yanda ocmuŋ téréyaiguc naŋaŋec imi quzuracgéma imuac suraiguc héna qelia kekecyaguc imuac naguya aunénécmiyec. Waŋu maleku imi mia eŋeya séwiyawac séséc wanƶac.

21 Waŋu nini imi Anutuac ama miŋina hofac oo ic eŋeŋa i guc kecziŋ imuac niŋac

22 ewa qerininaiguc sacya giliyu héiyu ninin ninaiguc biria hezac imi nintegicma séwinina imi doku lalac lalacnéŋ zuacdacziŋ. Imuac ewa qeri hélacnec zéma ninzéŋ ninzéŋ solana kuaya qeqeyaguc Anutuac muru kerembiŋ.

23 Waŋu sisipac ac waŋ nénécmiyc iwaru imi ménzé ménzéya qahac. Imuac mia niŋkumuma ninzéŋ ninzéŋnina kuaninanéŋ zéauyiŋ imi keŋqe hagenina qahac selianec késama kecbiŋ.

24 Waŋu neŋaŋ goi héihéiguc zéma hakasilic hiabiaiguc kecbiŋ zé dimuhuc zénaŋgé amuma kecbiŋ imuac mia qerininanéŋ niŋgési waŋambiŋ.

25 Waŋu azorowiŋ zéni imuac héŋacya mema keŋanƶu ionac haka silic éséc ménda wamma zénaŋgé waŋamuma nalé yanda hosucninu hayu hénaŋziŋ séc muŋguc yanda imuhuc wamma kecbiŋ.

26 Neŋaŋ ac hélawac niniŋa nénécmiyu memaguc kileŋ seliseli wamma biria wambiŋiguc kápésic imuac zuaczuarawac mulu mén muŋguc ménda hezac.

27 Néŋ imuac kitiwa imi mia gésigési nalé yanda zénéŋ hiri hiriyaguc zéma, geric bélaŋagucnéŋ Anutuac hazéchéra qécgé énécmimia iminénec sac mambécnina hezac.

28 Méŋnéŋ Moseac héna acac niŋu eŋomia waŋu logiyu, ic éréhécnéŋ me haréwécnéŋ hémma ara zéhicŋigic ewa biricya qahac qegic humuanƶaciguc,

29 Imuac niŋac ic mén Anutu Naŋa hénaŋina bawu tiƶiƶamima, sisipac acac sacya eŋeya météré miyec imuac, qerianéŋ niŋu iwawai biria éséc waŋu, Uŋa Téréya ewa hiawac nénécmimia imi zébiri qébiri waŋ mimaciguc, imuac kitiwa hatac dahec ac séc ogicma réwériawac mihiŋimacac hezac imi niŋasarizu me qahac?

30 Nini ac yomuhuc zéyec i nimmiziŋ; Kitiwa melen melen imi nuac ai, neŋ bakia melen énécmimaŋ. Waŋu ac mén toroqema yomuhuc zéyec; Miŋ Kewunéŋ ic embachéra zégési énécmimac.

31 Anutu kekecyaguc iwac mériaiguc eŋeŋa imi zénéŋ hiri hiriyaguc yanda.

32 Ini becnec edamu qetagali énécmiyuguc qenzen manzen yéwéria bisima naŋseligic nalé imuac mia niŋqeligic.

33 Nalé tosiaiguc imi ic embac kiŋginaiguc onopocgic naŋgic ac biria zéma unuhéi waŋ énécmiaŋgic. Waŋu nalé tosiaiguc imi tosaŋa ionac imuhuc waŋ énécmigic hésa amaiguc taŋgic iniguc ala baoc waŋamuma kecaŋgic.

34 Ini iwawai hiabia mén hémbénaŋa heheya he énécmizac imi ninzu. Nimma hésa ic wésé ninin waŋ énécmigic. Waŋu iwawaigina onagicgic yéwéri imuhucya imi ségiségi wamma mebisi waŋaŋgic.

35 Waŋu haka imuhucyanéŋ kecma bakia hiabia kunen yanda wagicma haénécmimac. Imuac mia ewagina déŋ waŋu kemmu.

36 Imuac niŋac ini naŋselima Anutuac ewa siŋ wandacmu nalé imuaru némac ac ziki énécmiyc imuac héla medacmu.

37 Hénia imi yomuhuc; Nalé hotoŋadac hama keŋu, hamacac zéyec inéŋ mia nalé ménda mehorugima kileŋ hamac.

³⁸ Néh nuac ic solanana imi ninzéh ninzéhiguc kecmac. Wanu méréneh wéléc héréma andé andé kemmac imi qeri ujana néh iwac mia ségiségi ménda wammac.

³⁹ Neŋaŋ imi wéléc héréamuma kemma sohozu ionac areniguc ménda kecziŋ, néh ninzéhigéma kecec hémbénaŋa késa kezu ionac areniguc kecziŋ.

11

Ninzéh ninzéh imuac hénia.

¹ Ninzéh ninzéh imi iwawai ménac mén ninŋumuma kecanziŋ imuac héla zéma iwawai ménda héŋanziŋ imuac héipucya wanzac.

² Ninzéh ninzéhŋinaguc Yanda hécnina zéhiaru énécmimia waŋec.

³ Ninzéh ninzéhŋinaguc mia baec kurumén yomi Anutunéh zéyu hicŋidarec imi ninŋasarianziŋ. Imuac iwawai kicninanéh ménda héŋanziŋ imuacnec iwawai kicninanéh héŋanziŋ imi mihiŋidarec.

Abel, Enoko zéma Noa ionac ninzéh ninzéhŋina imuac hénia.

⁴ Ninzéh ninzéhaguc Abelnéh Kainac hofac oo ai imi ogicma Anutu hofac oo ai hiabianec memiyu Anutunéh hémma hofac oo ai imuac héŋu sécgéyu zéhiaru miyec. Wanu inéh becneŋ humuyec, néh ninzéh ninzéhaneŋ ac waŋ nénécmimanec keczac.

⁵ Ninzéh ninzéhaguc Enoko inéh kecmac kecec yomuacnec humuc ménda mihiŋŋiyunec wagicma eŋec. Anutunéh wagicma keŋu muŋguc hémmuac séc qahac waŋec. Wanu ménda wagicma eŋec nalé imuaru Inéh mia Anutu ewa hia mihiŋŋi mianŋec imuac Anutunéh zéhiaru miyec.

⁶ Ninzéh ninzéhŋina qahac eŋ Anutu ségiségi mihiŋŋi miwiŋac séc qahac. Imuac Anutuac muru kembŋi zé ninzu imi eneŋ inéh hélacnec Kecanzac imi zéma hoc tinzarec mema kenzu ionac mia bakia hiabia melen énécmianzac imi ninzéhgémuac hezac.

⁷ Ninzéh ninzéhaguc Noanéh haka mén kic wésiaiguc ménda hicŋiyec imuac walac zéhiŋŋi miyu bac yandi yandiyaguc wamma ac imuac eeya héima eŋeya iniŋ merachéra kecec mihiŋŋi énécmiman zé zéic yanda imi meyacgéyec. Imuhuc wamma hakaya solananeŋ baec ic ionac képésicŋina mewininiyec. Wanu imuhuc wamma kecec solanŋa ninzéh ninzéh igucnec hahaya imuac mératéc ic waŋec.

Abarahamac ninzéh ninzéhŋa imuac hénia.

⁸ Ninzéh ninzéhaguc Abaraham imi héihéré miyec nalé imuaru ackuažéc imi ninŋtohozec. Ninŋtohoma baec mén iwac buŋa wammac niŋ zémiyec imuac wamma dimuaru kemmac imi ménda ninŋteŋicmanec hénima keŋec.

⁹ Wanu ninzéh ninzéhiguc baec mén iwac buŋa wammac niŋ ac zikima ézéyec imuaru kemma baec méréra imuaru kecanŋec. Kecma eŋeyaguc momacnec sisipac ac momacguc imuacnec mératéc meme ic kekera Isaka zéma Yakop iriguc momacnec sel haliiguc kecanŋic.

¹⁰ Hénia imi yomuhuc; Inéh ama areŋa yanda mén Anutu eŋeyaoc irec meme ic zéma mericŋe ic wamma qambaŋa haiyec imuac mia kichihi wamma kecanŋec.

¹¹ Wanu ninzéh ninzéhaguc Sara eŋeyaoc acguc héfiŋa kecmac embac yanda waŋec, néh sisipac ac wammiyec inéh ménžé ménžéya qahac imi

ninzéngyéec imuac ninac yawuŋa imi séha ogicma sasala waŋec, néŋ kilen hériyaguc wawaŋawac kuha hamimia waŋec.

¹² Imuac mia ic momacguc humumia ésécnec iwarunec sawaiguc ménisikilu sasala zéma kondun giŋgiŋaiguc sakasac qétéya olombiŋac séc qahac imuac séciguc qelihéra sasala hicŋigic.

¹³ Ic imi eneŋ moczoŋ ninzéŋ ninzéŋgina méndacma humudacgic. Waŋu sisipac ac imuac héla ménda énécmiyu megic. Néŋ eŋ lakec ou heyu hémma yaizézé ac wamma kecgc. Imuhuc kecma baeciguc neŋaŋ ic kian kecziŋ zéma zéau énécmiaŋgic.

¹⁴ Haka imi mia imuhuc zéanzu imi eneŋ imuhuc wamma eŋaŋ ama baecgina waima hagic imuac mia lilingéwiŋ zé kichihi wamma kecanzu imuac hénia measarianzac.

¹⁵ Waŋu eŋaŋ ama baec waima hagic imuac ninqeliwunec imi nalé mén béréngéyu hia lilingéwunec.

¹⁶ Waŋu ieneŋ mia ama baec hiabia séc mén kurumeniguc heheya imuac qerigananéŋ héŋgeŋnec waŋanzac. Imuac Anutu imi ionac Anutu zémimiawac gamuya ménda nimma ionac nin wamma ama areŋa yanda mén mézézéŋgé énécmiyec.

¹⁷ Ninzéŋ ninzéŋaguc Abaraham imi batucgémiyec nalé imuaru Isaka Anutuac buŋa qemiyc. Sisipac ac wammiyu meyec, néŋ naŋa momacguc sac hemiyec imi waimimaŋ zé efiyec.

¹⁸ Naŋa imuac mia, ac buŋa yomuhuc ézéyec, guac qelihécgá zéénécmimia imi mia Isaka arunec hicŋisai wammu.

¹⁹ Inéŋ Anutu imi humuc ic ionac sugina igucnec meqeli mimac nin kuha hemizac imi ninhumuyec. Imuac ac héima zéni humuc igucnec melen miyu meyecac séc waŋzac.

²⁰ Ninzéŋ ninzéŋaiguc Isaka imi haka bianguc hicŋimac imuac wamma Yakop zéma Esau mozoc ac zéérécmiyec.

²¹ Ninzéŋ ninzéŋiguc Yakop imi mia humumaŋ zé waŋec imuaru Yosefe naŋ héréra iorac mozocgé érécmima tac witiyaiguc héima namma Anutu sicgémiyec.

²² Ninzéŋ ninzéŋaiguc Yosefe imi humumaŋac zé wamma Israel ic embac eneŋ kecma Izipte baec waima kemmu zéma sirawac zéma walac zéseli énécmiyec.

Moseac ninzéŋ ninzéŋ imuac hénia.

²³ Mose hicŋiyu neŋgoc maŋgocya iereŋ héŋyic merac imi hiabia soroc waŋu ninzéŋ ninzéŋ giraiguc mia ic kewu Faraoac zézé seli imuac bac yandi yandi ménda wamma maso haréwéc séc musaŋgéyoc.

²⁴ Mose imi yandima ninzéŋ ninzéŋaiguc Farao bérarawac naŋa zémimiawac ménda wamma qegetali waŋec.

²⁵ Imuhuc wamma képésic wawaŋawac siŋa, nalé hotoŋa heheya, imi waima néwécgeŋac Anutuac ic embac iniguc momacnec qenzeŋ manzeŋ mihicŋiwiŋ zéma niŋu sécgéyu hénia imuac méndarec.

²⁶ Waŋu inéŋ bakia hiabia imuac kichihi waŋec, imuac ninac Kristoac wamma gamu qeŋe mihicŋi mimia imuac niŋu eneŋa waŋu Izipte baec igucnec soukiwa hinac mériaŋ imuhucya imuac niŋu mamaya waŋec.

²⁷ Ninzén ninzénaiguc Inén ic kewuac qeri gericyawac bac yandi yandi ménda wamma Izipte baec waima kenec. Wanu Anutu ménda héhéna imi kiwanén héneq tanec, iwac muru héiseliyec.

²⁸ Ninzén ninzéniguc méréq merac unumuhuyec inén Israel ic onac méréq merac hécgina ménda unumac ninac nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendorj zéma sac gilihéi imuac haka imi zéseliyec.

²⁹ Wanu ninzén ninzéniguc Israel ic enen kondun pésia imi baec dokuya qahac ésécneq qericma kenjic, nén Izipte ic ienen imi batucgéma wanjic kondunén hoturu énécmiyu humudacjic.

³⁰ Wanu ninzén ninzéniguc ienen, ai meme 7, Yeriko ama arenja yanda lelecgéma kenja wanjic demin selia imi bacgéma madarec.

³¹ Ninzén ninzéniguc hénja yanda embac Rahap imi kicgalen éréhéq luae qéérécmima érépésiyc. Imuac inén acqege ic iniguc momacneq ménda humuyec.

³² Wanu ac tosia némaciguc toroqéma zédacman? Gideon, Barak, Samson, Yipta, Dawidi, Samuel zéma, kua meme ic ionac suruc medacma zéwinec nalé henénzac imi ménda sécgéwacneq.

³³ Ninzén ninzéniguc ienen héngalen ama arenja yanda sasala unuma onagicjic, haka solanja wanjic, sisipac ac imuac hénja mihicji énécmiyu megic, laion yan kuagina mizicgéjic.

³⁴ Geric bélén lainja hénwécgéjic, sou zéra igucneq qizizinjéma néngacjic, qeka meka igucneq seligicjic, yaréiguc kucjinaguc wamma téngin ic tosara baecgina igucneq hazéc hécgina ununesi wan énécmigic néngagic.

³⁵ Wanu embac tosia imi enan humuc ic hécgina qelima lilingéjic munjic énépésigic. Wanu ic tosia imi humuc igucneq yacyac hiabia mihicjiwinj zé zéra waiya mihicji énécmigic hulac énécmimuac nin ménda wanjic.

³⁶ Wanu tosia ienen zédesi zéma, hihilocnéj unuhéi imuac howura neningic. Wanu kilenj tosara imi senj hénja zéma, hénja ama imuhucyaguc qenzen manzenj mihicjigic.

³⁷ Tosia ienen hocnéj énérigic humugic. Tosia imi segenéj meric énécmigic éréhéq wanjic. Tosia imi sounén qeric énécmigic humugic. Wanu tosia imi rama zéma nonin séwéla aturuma musanjé amuma kenja wamma nene qahac kecma qenzen manzenjiguc zéma hénja qahac sicsaoc wan énécmigic kecanjic.

³⁸ Ic embac téréya imuhucya onac imi baec yominén eeyaguc ménda wanzac. Ienen baec kisia zéma baec bonja zéma banec zéma baec kifanjaiguc heyac wamma kenja wanjanjic.

³⁹ Ic embac imuhucya imi moczon ninzén ninzénigina ninac Anutunén zéhiau énécmiyec, nén kilenj zikizki acwac hénja imi ménda mihicji énécmiyu megic.

⁴⁰ Némac nin, Anutunén nenjanaru haka eeyaguc séc ménj mézézéngédaru heyec. Imuac nin nenjan qahac enacneq sac Anutunén ninj heyec imi hia mesolanjimuac séc qahac wanec.

12

Yesunén kekecac séséc mewininiyu hénzinj.

¹ Imuac nonac muru imi héipuc ic tunj yanda imuhucyanén hosusu tasétasé ésécneq lelecgé nénécmima nanzu. Imuac nin iwawai tosara réwéri mihicji nénécmianzac imuhucya zéma biriawac hénja bénzénec

dérécgé nénécmianzac imi momacnec héricdacma héná nénécmi nénézéya wéséninaiguc he nénécmizac imuac kucmama ménda wamma usuɲnec kembij.

² Waɲu ninzéɲ ninzéɲninawac miɲina kecma ninzéɲ ninzéɲnina mesolaɲi nénécmianzac Yesu iwac mia kicɲina hima héɲseliwiɲ. Inéɲ mia wésiaiguc ségiségi hemiyec imuac wamma ic héɲgeɲa véndara imuac zérabéra zéma gamu qeɲeya niɲac niɲ éréhécménda ménda wamma meselimaguc ou emma Anutuac tatac edamuyaguc imuac héiyaiguc taczac.

³ Ini kuc mama me ewa mama ménda wammu niɲac Yesunéɲ biria ic ieneɲ hazéc wammigic kileɲ naɲseliyec imi nimmanec kecmu.

⁴ Ini haka biria hazéc wammima yaré qema qebipima sacgina qocgéɲic mamacac séc ménda qemanec kecɲu.

⁵ Imuacnec ini naɲhécgina pakeɲ ac waɲ énécmianɲu ésécnec Miɲ Kewunéɲ acuazécmi yomuhuc waɲ énécmiyec, néɲ imuac eluɲ unuyec; Naɲna Miɲ Kewunéɲ mindiɲi géɲu niɲna mamaya ménda wammac. Me ac waɲgéɲu qeriga ménda mamac.

⁶ Miɲ Kewunéɲ ic méɲ goiya héimianzac iwac mia zémindiɲi qemindiɲi wammianzac. Waɲu ic embac énépésianzac séc hihilocnéɲ unumindiɲi waɲ énécmianzac.

⁷ Zémindiɲi qemindiɲi imuac niɲac wamma manam batuc hénia hénia imuhucgeɲ naɲselidacmu. Anutunéɲ ini eɲeya nambérac héra ésécnec waɲ énécmianzac. Dimuhuciguc nambérac héra ionarunec méɲac méɲ maɲgocnéɲ zémindiɲi qemindiɲi ménda wammiyu eɲ kecmacac séc?

⁸ Zémindiɲi qemindiɲi imi nambérac mocɔɲ waɲ énécmimia, imuac onac muru imi qahac waɲu kecanɲuiguc imi, ini nambérac beɲiɲgé énécmimia wanɲu néɲ nambérac héra téɲgéɲ qahac.

⁹ Séwininawac maɲgoc hécnina ieneɲ zémindiɲi qemindiɲi waɲ nénécmigic kileɲ eegina héi énécmianɲiɲ. Imuac bec uɲaninawac Maɲgoc, séc méɲ ogicma, niɲtohoma kecbiɲac ménda hezac me?

¹⁰ Séwiac maɲgoc ieneɲ imi niɲgic hia waɲu nalé hotoɲa sac zémindiɲi qemindiɲi waɲ nénécmiaɲgic, néɲ Anutu imi neɲaɲ iwac haka téréyawac buɲa késa kecbiɲ niɲac mehiaru nénécmimaɲ zé zémindiɲi qemindiɲi waɲ nénécmianzac.

¹¹ Zémindiɲi qemindiɲi hicɲi nénécmianzac nalé imuhucgeɲ imi imuac niɲni ewa hiawac tanec ménda wamma ewa biricac buɲa tanec waɲaɲzac. Néɲ kecma andiaiguc imi, iminéɲnec meefiefi mihicɲianɲu imi onac muru, zémindiɲi qemindiɲi iminéɲ kekec solaɲawac héra gocmia luaeyaguc mi-hicɲi énécmianzac.

¹² Imuac mia ini zéwelecac méragina imi gagawiyu meyacmu. Waɲu simiɲgina héigic kuha qahac waɲu meseli amumu.

¹³ Séwi hénaginawac wamma baec héná imi mindiɲigic dindiɲa waɲu, imuhuc waɲgic hénagina tihorik qihorik imi mehiaru énécmimia wammac. Qahac waɲu simiɲgina nétéc qétéré wambac niɲac.

¹⁴ Ini ic embac mocɔɲ yanda iniguc luae zéma kekec téréya imi méndacma kemmu. Méɲnéɲ méɲ imuhuc ménda wamma Miɲ Kewunina hémmuac séc qahac.

¹⁵ Ini héɲgaleɲ waɲamuma kecmu, onarunec méɲnéɲ méɲ Anutuac ewa hiawac buɲa imuac sigiwac niɲac. Me sucginaiguc gété howuraguc méɲ

séra qema yandima réwéri mihicji énécmiyu iminéñnec ic embac sasala mebirí énécmiwac niñac.

¹⁶ Ini galeñ mema kecmu, onarunec méññéñ méñ nenedac momacgucac niñ wamma walac hicji hicñiyawac mératéc buña imi andé qeyec Esau ésécnec kaisero wamma kecbu me Anutu ee héihéi ménda wammima kecbu niñac.

¹⁷ Ini iwac hénia ninzu ésécnec inéñ kecma mérian mératéc memañ zé kic masiyaguc zésiac wamma welerec, néñ qaecgémimia wañec. Wañu ewa melenñac nanaña méñ ménda mihicñiyec.

¹⁸ Ini haréma keczu imi mia hémma osinimbiñac séc ménda wawaña Sainai baec boña imuhucya qahac. Baec boña imi mia geric bélaña zéma, siñi panamanñ zéma, hosusu zapéla zéma, wiliñ wiliñ luhuc yanda zéma,

¹⁹ témuñac hétén yanda zéma, ac ewaya imuhucyaguc. Ac ewa imuac niñgic imi eney muñguc ménda énézémac niñac welecmigic.

²⁰ Imi mia yañ beric acguc méññéñ baec boña imuaru sicsaoc haréyu hocnéñ qegic humumac zéyu niñgic, imuac zézé seli ac wañ énécmiyec imuac ewaya bénzén nimmuac séc qahac wañec.

²¹ Iwawai kicninanéñ héhéña séc imuhucyanéñ imuhuc bac yandi yandi kuney yanda mihicji énécmiyu Mose acguc bacna yandiyu zénéñna hirizac zéyec.

²² Néñ ini imi Zion boña Anutu kekecyaguc iwac ama areña yanda kurumeñac Yerusaleme harézu. Imuaru imi ségiségiac aria yanda hicñiyu, kua meme uña sasala ménda oloñ énéc énécmiwac séc zéma,

²³ méréc merac kurumeñguc qacgina oénécmimia ionac hénaoñ zéma, ic embac momac yanda ionac zégésigési ai miñina Anutu zéma, ic embac mesolanji énécmimia ionac uñahécgina zéma,

²⁴ Sisipac ac qeliawac miñ suc ic Yesu zéma, inéñ qocgé nénécmiyu Abelac sacya ogicma héipuc ac hiabia wañ nénécmianzac sacya hezac.

²⁵ Ini técgina nimma kecmu, ac énézéanzac i andé qewu niñac. Becnec baeciguc goro ac wañ énécmiyu andé qegic bakia melen énécmiyu néñgacmuac séc qahac wañec. Wañu nini yomi kurumeñ igucnec goro ac nénézéanzac i andé qemaguc bakia imuac dimuhuc hia qizizíngéma néñgacbiñnec?

²⁶ Becnec imi ac hétén iminéñ baec imi mimiñzaliyec, néñ deguc imi sisipac ac yomuhuc zéma nénézézac; Ni méñgucnec baecnec sac qahac, néñ baec kurumeñ momacnec mimiñzaliñ.

²⁷ Muñguc zéyec ac imi mia iwawai ménda mimiñzalimacac hezac iminéñ hehe seli hemacac niñ iwawai zéyu hicñima hezac. Mimiñzalimacac séc imuhucya imi netecgéyu qahac wammacac hezac imi zéasarizac.

²⁸ Imuac neñañ imi héñgaleñ ama areña méñ ménda mimiñ zalizaliawac séc imi mihicji nénécmiyu meziñ. Imuac mia ewa hia ac wammiwiñ. Imuhuc wamma ehéihéi wammima bac yandi yandi wamma Anutunéñ niñu sécgémacac séciguc mepé qepési wammiwiñ.

²⁹ Némac niñ neñañ Anutu imi onowisi wawañawac geric bélaña.

13

Welen qeqe ai hiabia.

¹ Ninzén ninzén dacmuna tetcgia qahac siñgina niñamumu.

² Waŋu ic kian ionac imi eluŋ ménda unuyu welen qeénécmimu. Ic tosara ieneŋ imuhuc wamma ménda inictegicmanec kua meme uŋa welen qeénécmigic.

³ Alahécgina hésa amaiguc onopocgic tacgic eŋaŋ acguc momacnec onopoc énécmimia ésécnec nimma niŋénécmimu. Ini acguc séwiginaguc keczu imuac niŋ hénia qahac unuhéi waŋ énéécmigic réwéri mihicŋima keczu imi onac niŋénécmimu.

⁴ Ini moczoŋ eu iniŋ kekecac niŋgic eeyaguc waŋu hehe tatak eu iniŋa buŋa imi Anutuac kiwaiguc ménda qaorac qegic. Kaisero wamma eu iniŋac kekec mebirima sicsaoc heanzu ionac imi Anutunéŋ kitiwa ku énécmimac.

⁵ Miŋ Kewu eŋeyaoc nénézéma zéyecnéŋ; Neŋ ménda wai énécmimaŋ. Waŋu onac eluŋ ménda numac. Imuac niŋac soukiwawac hémbaoc ménda wamma kecmu. Iwawai he énécmizac imuac niŋgic sécgémac.

⁶ Imuac neŋaŋ imi yomuhuc zéwiŋ zé ewa éréhéc ménda wanziŋ; Miŋ Kewuna imi méra néŋanzac imuac ni bac yandi yandi ménda wammaŋ. Baec icnéŋ némaciguc biria waŋ némmac?

⁷ Galen hécgina Anutuac ac kuazéc énézéaŋgic ionac kekecginauwac héra imi dimuhuc hicŋi énécmiyec imi hémma nimmaguc niŋzéŋ niŋzéŋgina méndacma wammu.

⁸ Yesu Kristo imi oraŋ zéma deguc zéma tetecgia qahac imuhucyanec.

⁹ Imuac pakeŋ ac hénia hénia méréra iminéŋ ménda énépésima kemmac. Ewa qerigina imi ewa hiawac buŋanéŋ meseligic hiabia wammac, néŋ yaka neneac neuŋ aciguc imi qahac, hénia ac imuhucya imi méndacma waŋaŋgic imi onac méŋ ménda méra énécmiyec.

¹⁰ Neŋaŋ muru zaki téréya méŋ taczac. Waŋu imuac qahaiguc seseac nene imi sel hali téréyaiguc welen qema ai meanzu ieneŋ nemu niŋac qac buŋagina ménda zéénécmimia.

¹¹ Imi mia kápésic ninawac mulu buŋawac hofac oo ic eŋeŋanéŋ yaŋac sacya mema hali qeria téréyawac téréya imuaru kereŋanzac, néŋ séwibusuya imi demin séŋgaŋgeŋiguc gericnéŋ ogic zedacma qahac waŋanzac.

¹² Hénia imuac niŋac Yesu imi acguc eŋeya sacyanéŋ ic embachéra météré énécmimaŋ zé saŋgulaŋ yanda imuac séŋgaŋgeŋaiguc qenzeŋ manzeŋ mihicŋiyec.

¹³ Imuac neŋaŋ imuhucyanec iwac gamu qeqe imi huama hali téréya séŋgaŋgeŋaiguc iwac muru mekembiŋ.

¹⁴ Baec yomuaru imi heheseli ama yanda méŋ ménda he nénécmizac. Imuac méŋ kecma biaŋguc hahaya imuac mia kic hihi wamma kecanziŋ.

¹⁵ Imuac mia Yesuac niŋ wamma nalé séc Anutu mepé qepési ac hofac omiwiŋ. Mepé qepési legic iminéŋ mia kua taséninawac héra gocmia wamma qac buŋayawac héipuc ac waŋanzac.

¹⁶ Haka hiabia zéma newa haleŋ imi eluŋ ménda unuyu wammanec kecmu. Haka imuhucya imi Anutuac kiwaiguc hofac oo ai héra tanec wamma ségiségi mihicŋi mianzac.

¹⁷ Galen hécgina ionac ac imi niŋ tohoma méra bacginaiguc kecmu. Ieneŋ imi onac qeri uŋaginawac wamma héŋgaleŋ ai mewin zé eŋaoc niŋ gésigési ai mihicŋimuac hezac ésécnec nimma ai meanzu. Imuac nangé énécmigic ieneŋ ai imi ségiségi wamma memu, néŋ yaiwisisiŋ wamma ménda memu. Imuhuc waŋgic onac muru héra ménda hicŋi énécmiwac niŋac.

¹⁸ Nonac niḡac wamma zéwelecmu. Nini imi ai meanziḡ séc haka eeyaguc wambiḡ zé siḡnina imuaru hezac imuac nonac muru qeri solan he nénécmizac imi ninzéḡḡeziḡ.

¹⁹ Ni focdac onac muru liliḡḡéma kemmanḡ niḡac méra némma zéwelecmu niḡac zéseli énécmizua.

²⁰ Rama galenḡ yanda Miḡ Kewunina Yesu imi sisipac ac tetcgia qahac imuac sacyanéḡ humuc igucnec wagicma éréyec luaeac Anutu inéḡ mia

²¹ ai hiabia hénia héniaiguc mesolanḡi énécmima eḡeya ewa siḡ méndacma ai memu niḡac meseli énécmiyec. Imuhuc wamma eḡeya kiwaiguc haka héḡ soroc sorocya Yesu Kristo inéḡnec sucninaiguc mihicḡimanḡ zé ai meanzac. Eebipiya edamuyaguc iminéḡ iwac muru nalé tetcgia qahac hema emma hemac. Hélaenec!

²² Ninzéḡ ninzéḡ dacmuna hécná ni zéwelec énécmizua; Neḡ ac imi meducḡima oénécmizua imuac niḡ, meme seli acna wanḡ énécmizua imuac niḡḡic ménda birimac.

²³ Wanḡu zéwa niḡḡic; Alanina Timoteo imi hésa ama igucnec bec hulacmiḡic ziki sipac qahac keczac. Inéḡ nalé ménda tecḡéyunec hamaciguc nekawu hama inicbic.

²⁴ Galenḡ hécgina zéma hénáorinḡ téréya séc yaizézé acgina zézua. Italia baec igucnec tosara ienenḡ acḡuc yaizézégina zézu.

²⁵ Ewa hiayanéḡ ic embac momac yanda onac muru he énécmimac.

Yakobo

Yaizéé ac.

¹ Anutu zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorac welen qege icgira ni Yakobonén Israelac hicñisai kisic 12 igucnec hahaya baec séc tuima kecanzu onac yaizéé ac énéézua.

Ninzén ninzén zéma nintegic qindegic.

² (2a) Dacmuna hécna,

³ ini imi ninzén ninzéninawac manam batucnéñ nanan seli mihicñi énécmianzac imi ninzu imuac ninac ^(2b) ini manam batuc hénia hénia hicñi énécmiyu séc imuac me imuac ninçic ségiségyaguc wandacmac.

⁴ Waigic imuac me imuac bisiqatén kekecnén wançéñu solançanima ic waziwaziya wamma imuac me imuac ménda hochésémañ.

⁵ Onarunec méñac méñ nindegic qindegicnéñ séha ménda hemizaciguc, Anutu qesimiyu midacmac. Inén qesimimu séc ménda zéqetali énécmima sécgina ogicma énécmianzac.

⁶ (6a) Ic méréñéñ ewa éréhéç wançanzac imi kondur temboña luhucnéñ gema mihilançéyu yacma salalançéanzac tanec wançac.

⁷ Imuac mia ic imuhuyanén Miñ Kewuninawac murunec iwawai méñ memañ imuhuc ménda zéma nimmac.

⁸ Ic imuhuya imi hénia imuac me imuac kemmac séc ewa éréhéç, qeka meka wançanzac. ^(6b) Imuac nin ewa éréhéç komocdia dac méñ ménda wamma ninzénçéma zéwelecmmiac.

Iwawai hemimia zéma ménda hemimia.

⁹ Ninzén ninzén ic méñ maqeqeya keczaciguc Kristoac qeriaiguc meyac mimiawac keczac imuac zézé ségiségi wammac.

¹⁰ Wanu dacmuna méñnéñ hofi hinacyaguc kecanzaciguc zariñ éséc bura tima qahac wammac imuac ninac kekec mamayawac ninac Anutu nimmima zéhiaru mimac.

¹¹ Kaiwe geric bélanagucnéñ éréma qézézac qeyu sélécgéma zuria imi mayu imuac kiwiya hiabia imi birima qahac wançanzac. Ic hinac yanda ginaguc imi acguc aigna mema kençenja imuac suraiguc imuhucyanec sélécgéma qahac wandacmu.

Manam batuc zéma séwiac siñ.

¹² Ic méñ manam batuciguc nançelima kecanzac imi mérianaguc wançac. Meseliyu Miñ Kewunén ninu sécgéyuguc kekecac opoc edamuyaguc Miñ Kewunén héñsoroc wan énécmianzac ionac énécmimañ zé ac zikima zéyec imi énécmiyu késamu.

¹³ Wanu ic méñnéñ manam batuc hicñimiyu Anutunén batucgénénzac imuhuc ménda zémac. Anutu imi birianén batucgé mimacac séc qahac. Wanu ençeyaoc imi ic méñac méñ ménda batucgé mianzac.

¹⁴ Wanu ic méñac méñ manam batuc hicñimianzac imi mia ençeya siñ birianén hérémima kemma qatémianzac.

¹⁵ Wanu siñ iminén tackecma héri haima képésic mihicñianzac. Wanu képésic iminén yandima héri haima humuc mihicñianzac.

16 Dacmuna soroc hécna, galen megic ikoc wanj énécmiwac ninjac.

17 Ewa hiawac bunja hiabia méjnénj méj zéma sese solanja méjnénj méj imi moczonj ounec Mangoc asac mararanaguc iwac murunec mama haanzac. Iwac muru imi ménzéz ménzéz haka me ireha melenjqelenja méj ménda hezac.

18 Iwawai inénj zéyu hicnjima keczu imuac suginaiguc nejanj imi héla gocmia walac walac wambinj ninjac ejeya ewa sirj méndacma ackuazéc hélanénj héri haima mihicnji nénécmiyec.

Gezacnéj niniña zéma ninj tohotohoya.

19 Dacmuna soroc hécna, ini yomuhuc nimmu. Ic méjnénj méj focdac gezac haima nimmac, néj ac bakia imi focdac ménda melemmac. Wanju ninj biriyu qeria focdac ménda yacmac.

20 Qeri biricnéj kekec solanj dindinja Anutunénj ninj sécgéanzac imi ménda mihicjimac.

21 Imuac bec, niniñ qakola zéma kaiziliwerj haka imi moczonj hetecgé gilidacma, qeri unajina anjénj tiénécmimiawac kuha, qeri ginaiguc bec himic énécmiyu hezac ackuazéc imi goiya héima anjénj tima héwiña héimu.

22 Ini ackuazéc imi ejdac gezacginanénj sac nimma ikoc ménda wanjamumu, néj ninjtohoma moczonj wandacmu.

23 Ic méjnénj méj ackuazéc imi gezacnéj sac nimma ménda wamma memac imi ic méjnénj ejeya séwiac kic ségéraya wikiñiguc anjanzac ésécneq wanzac.

24 Ejeya anjanj tecgéyu kenkecma kic tanera dimuhucya imi focdac elun qeanzac.

25 Néj ic méj héna ac solanja kápésic igucnec hulac énécmianzac imi hémma héngésima ménda elun qeyu wammanec kecmac imi wawan memeya séc héla mérianj mihicjimac.

26 Méjnénj méj ejeya ninjac ninj Anutu ee héihéi wammimia tanec wanjugac kilenj ezelanja galen ménda mema ejeya ewa qeriyu ikoc wanjamumaciguc imi iwac ee héihéi wanjmimiawac haka iminénj enomia wammac.

27 Anutu Mangocnéj ninj bunja suruc hiabia imuac ai lalacalac solanj qeqeya wanzaczac imi mia embac maléya zéma merac gupanja inicgalen wanj énécmima baecac wawan meme biria igucnec géiamuma gocya qahac kekec imi mia.

2

Haka bakésasacnec ménda wammu.

1 Dacmuna hécna, Minj Kewunina Yesu Kristo edamuyaguc i ninjénj géanzuiguc imi ic méjac méj bakésasaciguc ménda énépésimu.

2 Onac tocgotocgo amaiguc ic méj méria merawaiguc binej golinénj memeya haiyu hingaru owo maleku hénsoroc sorocgia hima éréyu dunja ic maqeqeya méj owo malekuya qakolayaguc hama érémaciguc

3 ini ic owo maleku hénsoroc sorocgia hima érézac iwac muru lilingé hémma you hama tatic hiabia yomuaru tacna zéma ic maqeqeya iwac ninjac zéma gi hia imuaru nanna me hénanaiguc mama tacna zémuiguc imi

4 ini ninjic, enanj enjaocnec héngési wanjamuma niniñ birianénj ninjésima gésigési icya séciguc kecanzu tanec ménda wanzac me?

⁵ Dacmuna soroc hécna zéwa ninjic, Anutunénj baec yomuaru ic maqeqeya gésima énépésima ninzénj ninzénjgina meyandi énécmima i sinj nim-mianzu ionac mia iwac hénjgalej ama areña yanda ara zikima bunja qeénécmyec imi mératéc énécmiyu késagic.

⁶ Nénj ini imi néléwécgeña ic maqeqeya mema titi wanj énécmianzu. Wanju méré méré eneñ yéwéri mihicñj énécmima aciguc onopocanzu me? Imi mia ic hinac soukiwaginaguc.

⁷ Wanju onac unuruma Kristoac tohotoho ichéra zéanzu qacgina ee-bipiyaguc imi ic soukiwaginaguc ieneñ zébiri qébiri ménda wanjanzu me?

⁸ Ini imi kiwi téréyaiguc hezac séc gi geñga ninjac goi héihéi wanjamuanzanj éséc alagawac imuhuyanec wammiwésémanj zéyec hénna ac eneña imi nintho wanjanzuiguc imi hia wanzu,

⁹ néñ ini goi héihéi imi bakésasaciguc soukiwa ic ionacnec wanj énécmianzuiguc imi késpedesic wankeczu. Imuhuc wanjic hénna acnéñ késpedesic ic zéma zétéccgé énécmimac.

¹⁰ Méñnéñ méñ hénna ac moczonj nintho wamma kecma momacguc ménda tohoma qonzontonj gémac imi, hénna ac moczonj yanda logizac wanzac.

¹¹ Imi mia kaisero ménda wambésémanj zéyec inéñnec mia icac kekec humuiguc ménda opocbésémanj zéyec. Imuac bec kaisero ménda wamma icac kekec méñ humuciguc opoczanjiguc gi bec hénna ac imi logizanj wanzac.

¹² Ini imi nalé ménda sosoliyu hulac énécmimac ninjac énécmiyec hénna ac qelia imuaru namma gési énécmimacac hezac. Imuac hénna ac qelia imuac séciguc namma acgina zéma hakagina wammu.

¹³ Wésé nininj qahac hakagina wanjanzu ionac imi wésé nininj qahac zégési énécmimac. Wésé nininj iminéñ zégésigési imi ogicma eneña wanzac.

Ninzénj ninzénj wawanj memeya qahac imi humumia.

¹⁴ Dacmuna hécna ic méñnéñ ni ninzénj ninzénjaguc keczaa zémaguc wawanj memeya qahac kecmaciguc imi iwac muru némac hiabia méñ hicñjimac? Ninzénj ninzénj imuhuyanénj eneña hia mehiaru mimacac séc wanzac me?

¹⁵ Ic me embac dacmunagina méñnéñ séwi usuya zéma nene iwawaiya qahac kecanzaciguc

¹⁶ Onarunec méñnéñ kuanec sac ézéma ala, bénzénj nec hama kenna; Kemma geric zonimma nene nena séccgé géñju. Imuhuc ézéma séwac iwawai méñ ménda mimaciguc, ac iminéñ némaciguc méra mimac?

¹⁷ Tanec imuhuyanec, wawanj memeyanéñ ménda hemiyu ninzénj ninzénj eneña hia humumia wanzac.

¹⁸ Wanju méñ yomuhuc hia zémacac séc; Gi ninzénj ninzénjaguc, wanju ni wawanj memenaguc, imuac ninzénj ninzénjga wawanj memeya qahac imi nézéna hémma ni wawanj memenaiguc ninzénj ninzénjga gézéwa hénna.

¹⁹ Gi Anutu momacguc keczac imi ninzénjgéanzanj. Imi hia wanzanj. Unja biria acguc iwac ninzénjgéma zénénjgina híriyu kecanzu.

²⁰ Oh, ic watalañ gi, ninzénj ninzénj wawanj memeya qahac imi gorosonja wanzac imi ninjasarimanj zé wanjénzac me?

²¹ Neranj esanj ambéchna Abarahamnénj nanja Isaka zaki téréya qahaiguc haimiyec. Nalé imuaru Anutunénj ic solañja zémiyec. Gi ninna imi wawanj memeya ninjac qahac tanec wanzac me?

²² Oloñ ninzañ éséc nec ninzérñ ninzérñ iminérñ iwac wawañ memeyaguc momacnec aiya meyc wawañ memeya néñ nec ninzérñ ninzérñ imi solañaniyec.

²³ Imuac kiwi téréya méñguc yomuhuc zézac imi hélaguc wañec, Abarahmnérñ Anutu ninzérñgé miyu haka imuac mia niñu solaña wañec. Wañu ic imi Anutuac alaya zémimia wañec.

²⁴ Imi hénni, ic méñnéñ ninzérñ ninzérñanec qahac, néñ wawañ memeyaguc niñac wamma ic solaña zémimia wanzac.

²⁵ Wañu imuhucyanec héna yanda embac Rahap imi kicgaleñ ic méli énécmigic* kenjic imi unuruma héna méñunec méli énécmiyu kenjic wawañ meme imuac mia solaña zémiyec.

²⁶ Séwi qeri uñaya qahac hezac imi séwi humumia, imuhucyanec ninzérñ ninzérñ wawañ memeya qahac imi humumia.

3

Ezelañgina galeñgému.

¹ Dacmuna hécna, ini kiwi ic wamma kecziñ neñañ késpedescinawac kitiwa réwéria mihicñjiwiñac hezac imi niñasarima kiwi ic sécnina ménda ogicma wambin.

² Neñañ moczoñ yanda iwawai sasalaiguc qonzonton géma mama nunuanzac. Imuac ic méñ ackuazécyaiguc késpedesira méñ ménda hezaciguc ic imi solañ dindiña. Ic imuhuyanérñ séwiya moczoñ yanda pinzuña hai amuma dindiñanec kecmacac séc wanzac.

³ Neñañ becosic eneñ acnina tohomu niñac kuaginaiguc pinzuñ haima séwigina moczoñ hérékeñ héréha wañ énécmianziñ.

⁴ Wañu konduniguc zéic héngic. Zéic imi kuney yanda, wañu luhuc selianérñ mihilañgéyu kenanzac, néñ qindi qindiñiya komocdia dac imi haima nesinesi icyawac ewa siñ hezac séc nesima kenha wañanzac.

⁵ Imuhucyanec ezelañ imi séwi ninawac kitiwa komodia méñ, wañu wawañ meme kuney yandawac tétéc qeqe ac zéanzac.

Héngic, geric lokoc komocdia dac méñnéñ zélén baec yanda zeric qeric-dacma kenanzac imi hémma nimmu.

⁶ Ezelañnina imi geric lokora, biriayanérñ séwiya moczoñ mesécgé mima eneya buña késayu séwiya imi iwac baec kurumeña wandaczac. Séwininawac kitiwa sasala sugñaiguc inérñ séwinina moczoñ yanda mebirima karisi hénia éséc nec lelecgéma kemma hicñjsaiya hicñjsaiya zeric qeric wañ énécmianzac. Wañu zeric qericac kuha imi geric siawac bélaña iguc nec haanzac.

⁷ Yanqesi hénia hénia zéma nei zuku hénia hénia zéma zinimokolen hénia hénia zéma kondun qeriaiguc iwawai kekec ginaguc hedaczu imi icnéñ mebelacgé énécmigic ionac nininñ nec méndac énécmianzu, néñ

⁸ ezelañnina imi ic méñnéñ méñ mebelac gémacac séc qahac wanzac. Imi biria ménda sima aiya meanzac. Wañu iwac muru imi kumin humuc mihicñji nénécmimianérñ sécgéma hezac.

⁹ Ezelañ iminérñ nec neñañ Miñ Kewu mañgocnina mepésimima legicya héima iminérñ nec acguc ic tosara Anutu eneya tanera méndacma meénécmimia imi saecgé énécmianziñ.

* 2:25: Girik aciguc; kua meme ic.

¹⁰ Kua imi momacguc, nêj imuarunec mozoc ac zéma saec ac momacnec maanzac. Dacmuna hécna haka imi nimba ménda sécgézac.

¹¹ Doku kiwa momacgucnêj doku saola zéma howuc howura momacnec mihicji nénécmimac me?

¹² Dacmuna hécna, ini ninjic fik icac uranêj oliwa gocmia hia haimac? Wanju wain icac uranêj fik gocmia hia haimac? Qahacgucnec!, imuhucyanec doku howec yagucnêj doku saula mihicji nénécmimacac séc qahac.

Ninjegic qinjtegic ou kurumenj igucnec hahaya.

¹³ Onarunec mérénêj ninjegic qinjtegic zéma niniña asacasaria keczac? Inêj haka hiabia wamma gum bénzénzêja ninjegic qinjtegicya igucnec hahaya iminêj nec wawanj memeya imi ménénécmyu hémbin.

¹⁴ Wanju onac ewa qeriginaiguc nimbupuc howuc kétin kétinja zéma féngéc hakanêj héwiwijn gézaciguc ackuazéc hêla qema tétéc qeqe zéma ikoc ménda wammu.

¹⁵ Ninjegic qinjtegic imuhuya imi kurumenj igucnec ménda maanzac, nêj baec igucnec zéma ic séwi sinj igucnec zéma Biria minjawac murunec haanzac.

¹⁶ Hénia yomuhuc ninjac mia imuhuc zézua; Nimbupuc zéma hémbaoc hezac imuaru hazéc zéma haka biria hénia hénia hezac.

¹⁷ Nêj ninjegic qinjtegic kurumenj igucnec hahaya imi walac ewa qeri métérêya zéma luae, gum bénzénzêj, ninjtoho, wéséniniñ zéma hêla gocmia hiabia sasala mihicjima bakésasac qahac, kiciguc welenj qeqe qahac, imuhucya.

¹⁸ Luae qeqe icnêj luae qesama kekec solanjawac hêla mihicjianzac.

4

Baecac ala sinj.

¹ Sugcinaiguc euqac zéma tualefic imi dimuacnec haanzac? Imi mia séwi taséhécgina sugcinaiguc tosara euqac wawanjawac sinjinaguc keczu ionac murunec haanzac.

² Ewa sinj kunêj yanda wanénéc mianzac, nêj ménda mihicjizu. Unu humu wanamuma nimbupuc wananzu, nêj hia mihicjimuac séc qahac wanzac. Imuac mia ini euma hazéc ac wanamuzu. Wanju hénia hêla imi zéwelecgina qahac kecanzu imuac ninjac ménda mihicji keczu.

³ Wanju zéwelecmima kilenj ménda mihicjizuiguc imi enanj sinjinawac menec qenec wammu ninjac sigima zéwelecgic.

⁴ Kaiseroac ic embacya ini, baecac iwawaiyaguc ala wamma kekec imi Anutuac hazéchêra wamma kekec wanzac imi ménda ninjacgézu? Imuac ic mérénêj baec ala wammimanj zé ewa ewa wananzac imi eneyaoc Anutuac hazêja wawanja wanzac.

⁵ Ini kiwi térêyaiguc Anutunêj Uña Térêya méli nénécmiyu ewa qerinaiguc kecanzac Uña Térêya iminêj mia nimbupuc wammacac séc wanj énécmianzac zéyec,* nêj ini imi ac imuac ninjic enomia wanzac me?

⁶ Wanju imi sac qahac, nêj inêj ewa hiawac bunja kunêj yanda nénécmianzac. Imuac yomuhuc zéyec; Anutunêj tétéc qeqe ic nesi

* 4:5: Tosara imi yomuhuc melemma ogic hezac; Anutunêj qerininaiguc unjanina hai nénécmiyu hezac imuac héngalenj wammianzac.

énécmiyu kenjic ewa qerigina memaamuma keczu ionac mia ewa hia wanjénécnianzac.

⁷ Imuac ini Anutu ninjtoho wammimu. Imuhuc wamma Biria minjina hazéc wammimu. Imuhuc wammigic qizizinjé énécmicac.

⁸ Anutu hosucgémigic, imuhuc wanjic i acguc hosucgé énécmicac. Biria meme ic ini méragina zuacgic lalacalac wammac. Ewa qerigina kenhéi hahéi wanjanzac ini ewa qerigina métérégic lalacalac wammac.

⁹ Qerinéj yai wisisinjaguc zésiac wamma ewa biric wammu. Zédesigina melenjic zésiaguc, zézé ségiségigina melenjic ninjéwériiguc kemmac.

¹⁰ Minj Kewuac kiwaiguc memaamumu, inéj meenj énécmicac.

*Ik tosara ménda ninjési
énécminu.*

¹¹ Dacmuna hécna, zébiri qébiri ménda wanjamumu. Mérénéj ménj dacmunaya zébiri mizac me gésimizac imi hénac ac zébirima gésizac wanzac. Hénac ac gési keczanjiguc gi hénac ac tohotoho ic qahac, néj gésigési ic keczanj.

¹² Hénac ac minjina zéma gésigési ic imi momacguc sac keczac. Inéj mia bénzénj anjénj tiénécmicac me bénzénj mebirinjénécmicacac séc. Néj gi méréj icnéj alahécgina gési énécnianzanj.

Oranjucac ninjkumuma tétéc qeqe wammucac ménda hezac.

¹³ Zéwa ninjic, sugina igucnec tosara erac me oranj nini tauj imuaru me imuaru kemma soukiwa ai mema kosia mema kecni yawunj ménj tegéyu hawin. Imuhuc zéanzu ini ac yomi nimbésémanj;

¹⁴ Oranjucac némacnéj hicnjénécmicac imi ini ménda ninzu. Kekecgina imi némac iwawai? Ini imi baec wéséséya nalé hotoja dac kecma aocgéanzac imuhucya.

¹⁵ Imuac ini nénéwécgeja yomuhuc zémuac hezac, Minj Kewuninanénj ninj sécgéyu nini kecma ai imi mewin.

¹⁶ Ini deguc tétéc qeqe ac enomia wamma séwi enenj wanzu. Wanju tétéc qeqe ac imuhucya imi moczonj biria wanzac.

¹⁷ Imuac mia ic mérénéj wawanj meme hiabia wawanjawac séc ninjtegic qinjtegicya hemiyuguc kilenj ménda wanjú képésicya wanzac.

5

Ik soukiwaginaguc ionac goro ac.

¹ Hinac zéma soukiwa yandaguc keczu ini gezac haima ninjic. Zéra waiya hicnjénécmicacac hezac imuac nimma qac siac wammu.

² Hinac mérianjina imi houdaru owo malekugina imi qakolanénj qedaczac.

³ Goli siliwaginánénj hufenaguc wandaczac. Wanju hufenja iminénj geric ésécnec séwi busugina nema héniaquina zéaumac. Ini imi nalé tetecgiaiguc hinacgina qauqau haigic enzac.

⁴ Ninzu, ai ic tosara onac aiginaiguc hénac tocogocic imuac ai bonjagina anjétime ménda énécmicigic ai bonja iminénj qaczac. Wanju tocgotocgo ai megic ienenj siacgic Minj Kewunina, Minj Kewu Pupunda iwac gezawaiguc hinjaczac.

⁵ Ini baeciguc hémbaoc wamma iwawai hiabianénj mezeric amuma kecma unu hénénj hénénjiawac naléyaiguc ewa qerigina halécya dépanj yanda wanjú keczu.

⁶ Waŋu ini ic solan̄a imuac mia kápésicyaguc zéma zétécgéma qehumugic. Waŋu inén musuqege ac mén̄ ménda melen̄ énécmiyec.

Qenzer̄ manzer̄iguc nan̄selimu.

⁷ Imuac dacmuna hécna, ini nalé horugiyu nan̄selimanec kecgic Miŋ Kewunina harémac. Himicnec qimicnecac icyanén̄ héra gocmia baec igucnec hic̄n̄an̄zac imuac mambéc kecma niŋselima kia naléya zéma kaiwe naléyawac* mambéc kecanzu.

⁸ Ini acguc ewa qerigina niŋseligima nalé horua nan̄selima kecmu. Miŋ Kewuninawac hahayawac nalé imi duc̄n̄izac.

⁹ Eŋaocnec diric doroc ac ménda waŋamumu, ac imi tohoma kecgic gésigésiac zéranén̄ qiziz̄ingé énécmima kemmac. Niŋzu gésigési icnén̄ hosucgé énécmima nuguiguc séŋgaŋgen̄ nan̄zu.

¹⁰ Dacmuna hécna, kua meme ic Miŋ Kewuninawac qaraiguc zégic i inic̄gic zérabéra zéma mambéc kekec horua imuac sésécgina wammu.

¹¹ Niŋzu nan̄selima kecanzu ionac nimma mérian̄ ginaguc zéan̄ziŋ. Ini Yop ac nan̄aŋ seli imi gezac ginanén̄ niŋgic. Waŋu Miŋ Kewuninanén̄ tetc̄giaiguc dimuhuc wammiyec imi oloŋn̄indaczu. Miŋ Kewunina imi mén̄ac mén̄ ogicma ewa biric zéma wésé nin̄iŋ kunen̄ yanda waŋ nénécmian̄zac.

¹² Dacmuna hécna, ac mén̄ méndagucnec zéselimu. Ac imuac niŋgic ac tosara onogicma réwéria wammac. Kurumen̄ac qaraiguc me baecac qaraiguc iwawai tosara mén̄ac qaraiguc koroma ménda zéselimu. Niŋgic oaec waŋu oaec zému, waŋu qahac waŋu qahac zému. Imuhuc ménda waŋgic, kápésic ginaguc zéénécmiwac niŋac.

Nin̄zén̄géma zéwelecmu.

¹³ Onarunec mén̄nén̄ yéwéri mihic̄n̄izaciguc imi Anutu zéwelec wammimac. Mén̄nén̄ mén̄ ségiségiguc kec̄zaciguc imi mepé qepésiac legic héimimac.

¹⁴ Onac murunec mén̄ hafi zepayaguc kec̄zaciguc imi hén̄aorin̄ ionac qeriac galen̄ unuruyu hama Miŋ Kewuninawac qaraiguc halécnén̄ naec mima zéwelecmu.

¹⁵ Zéwelecgina nin̄zén̄ nin̄zén̄ginaiguc wawaŋa imi hafi ic mehiaru énécmimac. Miŋ Kewuninanén̄ hafiya igucnec meyacmimac. Waŋu kápésic mén̄ waŋeciguc imi acguc waimimac.

¹⁶ Imuac bec kápésicgina zézuac waŋamuma hafigina hiarumac niŋac nan̄gé amuma zéwelec wammu. Ic solan̄anén̄ zéweleru kuhaguc zéma hélaguc waŋan̄zac.

¹⁷ Elia imi hén̄iaya ic omaya nen̄aŋ ésécnec, nén̄ inén̄ kia ménda hamac niŋac solan̄anec weleru yawuŋ haréwéc zéma maso 6 imuac séc baeciguc kia ménda mayec.

¹⁸ Waŋu muŋguc weleru kurumen̄nén̄ kia haiyu mayu baecnén̄ héra mihic̄n̄iyec.

¹⁹ Dacmuna hécna, onarunec mén̄nén̄ ackuazéc héra waima rouc keru ic mén̄nén̄ nan̄gémiyu lilingéma hamaciguc imi

²⁰ nan̄gémiyec inén̄ lilingéma hayec iwac qeri uŋa imi humuc igucnec an̄gén̄a tima kápésicya sasala osodac̄zac. Ini hén̄ia imi nin̄tegicmu.

* 5:7: Girik aciguc; Kia walaha zéma kia tetc̄gia.

1 Petero

Yaizé ac.

¹ Yesu Kristoac Méliméli ic ni Peteronén Ponto, Galatia, Kapadokia, Asia komoc, zéma Bitinia baec séc Anutuac hënaorin kian éséc nec héndemma kekera

² Anutu mangoc ninanén ménda hicnigicnec bec ninénémima Uña téréyanén météré énécmiyu nintho wanjic, Yesu Kristoac sawanén naec énécmima* gési énécmima énépésiye onac mia kiwi yomi oénécmizua. Ewa hiaya zéma luaeyanén onac muru sécgéma hema kecmac.

³ Mepésimini, neñan min kewunina Yesu Kristoac mangocya Anutunén wésé ninin kunenec sécgémiyu Yesu Kristo i humuc ic sugina iguc nec meqeli mima hëna imuac nec neñan kecek qelia mihicni nénécmiyu ninkinzén qeli qeli he nénécmiyu kecanzin.

⁴ Imuhuc wamma onac nin wamma kurumeniguc iwawai haihaiya hezac, ménda houhouya, ménda zapi qeqeya, ménda qahac wawanja, imi mératéc memu.

⁵ Ini imi nalé tetcgiaiguc angén titi haka mewininiman zé ninu heyec imi késawin zé ninzégégic Anutuac kuhanén inicgalen wan énécmiyec.

⁶ Imuac qeriginaiguc ini ségiségi wamma kecanzu. Wanu hicni énécmimacac hezaciguc deguc manam batuc yéwéria hénia hénia ninac wamma nalé hotoñadac ninjéwérimu.

⁷ Imi mia ninzén ninzéggina imi goli gericnéñ batucgéyu qahac wammacac hezac imuac séha ogicma hiabia wanu Yesu Kristoac hayawac naléiguc mepé qepésigina zéma edamugina zéma eebipiginaguc wammu ninac réwéri imuhucya hicni énécmikeczac.

⁸ Yesu imi ini kicginanén ménda héngic, néñ kilen sinin wammianzu. Deguc acguc ménda hénzu, néñ kilen ninzéggéma ségiségi mén edamuyaguc hénia zéasariwinac séc qahac imuhucya nimma kecanzu.

⁹ Imi mia ninzén ninzégginawac hëla, qeri uñaginawac angén titi imi énécmiyu memuac hezac imuac nin imuhuc imuhuc ségiségi wamma kecanzu.

¹⁰ Angén titi imuac mia kua meme ic tosara ienen ewa hiaya onac muru mama hamacac heyec imuac héiqelima seliseli wamma hochoc ai megic.

¹¹ Megic ionac ewa qeriginaiguc Kristoac uñanén Kristo eneyaoc imi qenzen manzen qema kecma imuac andiaiguc kiwi edamuyaguc wammac zéma walac énézéyec. Énézéyu ienen ic mérénén Kristo wanzac me némac naléiguc hicnima zéma hochoc ai megic.

¹² Ic ienen imi enan ménda welen qeamugic, néñ onac welen qeénécmigic imuac zéau énécmiyu ninasarigic. Wanu imi mia Uña Téréya kurumen igucnec mayec inén buña suruc hiabiawac welen qeqe ic nangé énécmiyu degucmi buña suruc hiabia onac énézégic nindacgic. Wanu kua meme uñan enen acguc hénia imi héntegicbin zé wanzu.

¹³ Imuac ini ewa qeriginawac rikunja zikima zérén qérén wamma séwialc singina helanzic amuna kecmu. Wanu Yesu Kristo hicnjitegicmac nalé

* 1:2: Sawanén naec énécmima; Mmh 24:3-8, Heb 9:18-21.

imuaru inéj ewa hiawac waŋ énécmimac. Imuac niŋ ini imuac mia moczoŋ niŋkinzéngéma kecmu.

¹⁴ Kua tohotoho nambérac éséc nec kecmu, néj bec nec ménda niŋtegicma kecgic imuaru siŋ biria méndacma kecgic haka tanera imuac ménda tohoma kecmu.

¹⁵ Téréya miŋina unuruyec iwac séciguc namma ini acguc wawaŋ memegina séc, ic téréya kecmu.

¹⁶ Ac yomuhuc mia ooyawac heyu imuhuc zézua; Ni téréya keczua imuac niŋ ini acguc téréya kecmu.

¹⁷ Ini Maŋgoc zémima qac héhélianzu inéj niŋgési énécmimaŋ zé icya icya séwi tanecgina ménda hémma ai memegina hémma niŋénécmianzac. Imuac baeciguc ic kian kecmu eeya séha héimima kecmu.

¹⁸ Ini niŋzu éséc nec esaŋambéc hécgina ionac héná tima haka eŋomia waŋaŋgic imuac nec aŋgéh tiénécmiyec imi siliwa me goli éséc nec iwawai kecma qahac waŋaŋzac imuhucyanéh boŋ héré ménda meénécmiyec.

¹⁹ Rama wizi kukuya qahac kitic Képésira qahac éséc nec kekera Kristo iwac sacya eeyagucnéj boŋ héré meénécmiyec.

²⁰ I imi baec kurumeŋ ménda zéyu hicŋiyec nec gésimimiawac kerec. Waŋu nalé tetcgia yomuac onac niŋ wamma mewininimiyu hicŋiyec.

²¹ Ini imi humuc ic sugina iguc nec Kristo i meqelimima kiwi edamu asahanéh héimiyec Anutu iwac mia wamma Kristonéh énépésiyu niŋzéngéan zu. Imuac onac niŋzéh niŋzéh zéma niŋkinzéh imi Anutuac muru hezac.

²² Ini ac héla imi niŋtoho kecma† onac qeri uŋagina imi météréma niŋzéh niŋzéh dacmuna hécgina hélac nec goi héihéi waŋ énécmianzu, imuac ewa qerigina lalac nec zéma qerigina dumuŋanéh siŋniŋ waŋamuma kecmu.

²³ Ini muŋguc qelima hicŋigic imi gocmia kecma houan zac imuhucyaiguc qahac, néj gocmia ménda houhouya iguc nec hicŋigic. Imi mia Anutuac ackua zéc kekecyaguc tetcgia qahac kecanzac imi mia.

²⁴ Hénia imi yomuhuc; Ic séwigina momac yanda imi zariŋ ura éséc nec. Waŋu kiwi edamugina imi zariŋ zuria éséc nec. Zariŋ ura imi kaiwenéh zeyu sélécgéan zac. Waŋu zariŋ zuria imi bura tima maan zac.

²⁵ Néj Miŋ Kewuninawac ackua zéc imi tetcgia qahac hean zac zéyec. Waŋu ackua zéc imi buŋa suruc hiabia zéau énécmi niŋgic imi mia.

2

Baŋa kekecyaguc Yesu zéma iwac aŋgéh tiénécmimia.

¹ Imuac bec, kaiziliweŋ haka hénia hénia zéma ala batuc haka hénia hénia zéma ikoc zéma nimbupuc zéma zébiriqébiri hénia hénia imi moczoŋ gilidacgic keŋu.

²⁻³ Miŋ Kewuac goi héihéiya imuac siŋa niŋzuciguc, merac sacsac éséc nec qeriginanéh namu téréya niŋac wammu, imuhuc wamma yandima aŋgéh titiiguc keremmu.

⁴ Waŋu ini imi baec icnéj qéfacgé gic, néj Anutunéh niŋu eeyaguc waŋu eŋeya buŋa gésimiyec baŋa kekecyaguc Yesu Kristo iwac muru hamu.

† 1:22: Ac héla imi niŋtoho kecma; Kiwi méranéh ooya tosaraiguc Uŋawac kuhanéh.

⁵ Hagic hofac oo ic arenhéra téréya wamma mulu manañ hofac hiabia Anutunénj sinj nimma anjénj timacac sécyá omimu ninjac, Yesu Kristonénj hoc kekecyaguc éséc nec meyac énécmiyu toroqe amuma amaya téréya wamma keczu.

⁶ Kiwi téréyaiguc ac ménj yomuhuc ooyawac hezac; Héngic, ni Zion ama imuaru banj ménj wanjonaguc séránj éséc buña qemima haizua. Wanju ic méréénéj ninzénjgé mimac imi gamusinj qamusinjiguc ménda opocopora wammac zéyec.

⁷ Imuac ninjac ninzénjgézu onac muru imi eeyaguc wanzac, nénj ménda ninzénjgézu ionac muru imi hoc ménj mericqe ic enenj héñara mema giligic kenkenja iminénj ama wanjonaguc hinjacma ama imuac oruha wamma taru

⁸ tosara hoc imuaru qonzon tonjéanzu. Wanju zamanzinj hoc imuaru mama unuanzac zéyec. Imi mia ackuazéc ménda tohoanzu imuac ninjac mama unuanzac. Wanju ic imuhucya imi imuhuc wammu ninjac hezac.

⁹ Wanju ini imi sinj tunumanj yanda igucnec héihéré énécmima edamuya hiabia soroc imuac qeriaiguc onoporec iwac hénia hiabia zéau énécmimu ninjac hénarinj héra buña qéénécmimia zéma hofac oo ic, ic kewuac séc enenja zéma iwac héngalenj ama arenja yanda téréya zéma ic embac eneya buña qéénécmimia wamma keczu.

¹⁰ Ini imi bec nec ic embachéra ménda kecgcic, nénj deguc imi Anutuac ic embachéra wamma keczu. Wanju bec nec imi wésé nininj ménda wan énécmiyu kecgcic, nénj deguc imi wéséninij wan énécmiyu keczu.

Anutuac welenjqe ic kecmu.

¹¹ Ala sorochéna, meseli énécmima zézua, onac imi baeciguc ic kianj zéma ic qarj éséc nec nimma qeri uñaginawac hazéc wammima yaréya qeanzac séwigina imuac sinj imi sigima kecmu.

¹² Ic enia ionac suc ginaiguc wawanj memegina hiabianec wamma kecmu. Biria meme zéma zébiriqébiri wanj énécmianzu ienenj onac ai meme hiabia imi hémma Anutuac hahayawac naléiguc* qac buñaya mepésimu.

¹³ Minj Kewuac ninjac wamma hénia ac hénia hénia icnéj zéseligic imi moczonj tohodacmu. baecac ic kewu enenja me

¹⁴ inénj méli énécmiyu hama haka biria wanzu taségina melenj énécmima, haka hiabia wanzu bakia hiabia melenj énécmianzu baec galenj imi onac imuhucyanec wanj énécmimu.

¹⁵ Hénia imi yomuhuc; Wawanj memegina hiabia iminénj ic diwi qiwiliñja ionac acgina sic saocya imi méwécgému iminénj mia Anutuac ewa sinj wanzac.

¹⁶ Enjaoc enanj kekec minjina kecmu, nénj imuac kuhanénj biria ménda musanjgema wammu. Wanju Anutuac welenjqe ichéra éséc nec kecmu.

¹⁷ Ic moczonj nec ee héihéi hiabianec wanj énécmimu. Wanju ninzénj ninzénj dacmuna hécgina sinijnj wanj énécmima Anutuac bac yandi yandi wamma baecac ic kewuya ee héihéi wanj énécmimu.

Qenzenj manzenj kekecac séséc.

¹⁸ Welenjqe ic ini zénénj hirihiri wamma minj hécgina ionac ewa bacginaiguc memaamuma kecmu. Wanju ic kunenj hécgina hiabia bénzénja

* 2:12: Anutuac hahayawac nalé; Luk 19:44, Mmh 3:16, Mmh 32:34, Leg 58:6.

ionac sac qahac, nér goi biric wañ énécmianzu ionac muru momacnec imuhuc wañ énécmimu.

¹⁹ Réwéri hénia qahac mihicnji énécmigic Anutu niñqelima bisima kecmu imi haka hiabia soroc.

²⁰ Képésicgina niñac unuhéi wañgic bisiqatén wammuiguc némac niñac zéhiaru énécmimac? Haka hiabia wamma qenzen manzen mihicnjima efima bisimu imi Anutuac kiwaiguc haka héñsoroc sorocgia wammac.

²¹ Hénia imuac mia ini héihéré énécmimiyec. Kristo imi acguc onac wamma qenzen manzen mihicnji migic bisima séséc wañ énécmiyec imi ini hémma eñeya hénanec méndacma tima hamu zéma imuhuc wañ énécmiyec.

²² Inén képésic mén ménca wañec. Wañu kuaya igucnec ikoc ac mén ménca zéyec.

²³ Zébiri migic kitiwa ménca zébiri énécmiyec. Qenzen manzen mihicnji migic ménca tericgé énécmiyec, nér baec ic solañanec gési nénécmianzac iwac mériaiguc eñeya haiamuyec.

²⁴ Wañu iciguc qegic namma eñeya séwiiguc neñaj képésicnina bisidarec. Imi mia neñaj képésicac muru humuma haka solañawac muru qelia kecbiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec. Inén wiziyaguc wañu ini hiarugic.

²⁵ Becnec imi rama ésécnec rouc wamma kenjic, nér deguc imi uñaginawac rama galen zéma héñgalen miñina keczac iwac muru lilingéma hama keczu.

3

Eu iniñ onac pakeñ ac.

¹ Iniñhécgina ini imuhucyanec euhécgina ionac acgina niñtoho wañ énécmimu, imuhuc wañgicguc tosara Anutuac ackuazéc ménca niñtohoanzu imi enen acguc iniñ hécgina ionac acgina niñac qahac, nér wamañ memegina niñac wamma lilingégic anjén tiénécmimacac séc wammac.

² Hénia imi yomuhuc; Bac yandi yandi wamma hakagina qala qalanec wamma kegcic inicdaczu.

³ Oruc mizics me soron goli me zari maleku tanera hénia hénianén séwiginaiguc ménca mezeric qezeric wammu,

⁴ nér ewa qeriginaiguc qeri ic sangima hezac imuac mia wamma memaamuma luae ménca houmacac séc imuhucyanén mia mezeric amuma kecmu. Imuhucya imi Anutuac kiwaiguc eeyaguc yanda wañanzac.

⁵ Becnec embac téréya tosara niñkumugina Anutuac muru haima kegcic ienen acguc imuhucyanec wamma euhécgina ionac acgina niñtoho wamma haka iminén mezeric amuma kecanjic.

⁶ Saranén Abarahamac miñna zémima niñtoho wammiyec ésécnec ini acguc haka hiabia wamma haka tosara zénén hirihiriyawac séc mihicnjima kilen bac yandi yandi ménca wamma kecma iwac* bérachéra wandaczu.

⁷ Embac euhécgina ini imuhucyanec niñtegic qinjegicgina méndacma iniñ hécgina iniguc kecmu. Embac imi zéic bébélacgia ésécnec, wañu kecec hémbéñañ ewa hiawac énécmimia imi momacnec mératéc memu imi niñtegicma eegina héiéncmimu. Imuhuc wañgic zéwelecwelec ginanén néhé néhéla qahac wammac.

* 3:6: Sarawac.

⁸ Acna metecgéma zéwa ninjic; Ini moczon yanda ewa momaciguc kecma ménjac mérij wésé niniñiguc dacmuna ésécnec goi héihéi wanjamumu. Wanju ewa biric wanjamuma memaamuma kecmu.

⁹ Haka biriwac haka birianec, zébiri qébiriawac zébiri qébirianec ménda melenj énécmima kilenj mozoc ac hiabia wanj énécmimu. Imuhuc wamma mérianj imi mératéc memu ninjac héihéré énécmiyec.

¹⁰ Imuac mia kekecac goiya héima nalé hiabia mihicñimanj zé wanzaciguc ezelañja neunj héimima ac biria ménda wamma kua tasiaya iminéñ ac ikora ménda zémac.

¹¹ Wanju biria igucnec lilingéma haka hiabia wammac, wanju luae kekec ninjac hochoc ai mema seligima nesima méndacmac.

¹² Imuac hénia imi yomuhuc, minj kewuninawac kiwa imi ic solañawac muru hiyu kenñazac. Wanju gezawa imi ionac zéwelec welecginawac haiyu heanzac, néñ haka biria wanñanžu ionac imi kic ségérayanénj tawi énécmianzac zéma zéyec.

¹³ Wanju seliseli wamma haka hiabia wamma kecmuiguc méréénéñ zéra waiya énécmimac?

¹⁴ Wanju haka solañawac wanjic unuhéi wammu imi ségiségi ginaguc. Némac iwawai ninjac ic tosara bac yandi yandi wanñanžu imuac mia ini bac yandi yandi ménda wamma bac zazac ménda wammu, néñ

¹⁵ ewa qeriginaiguc Kristo i minj kewuginawac buñja métérégic kecmac. Wanju ewa qeriginaiguc ninjkumu hezac imuac hénia qesi nimbinj zé wanjic bénzénj nec melenj énécmimanj zé nalé séc zérénj qérénj wamma kecmu,

¹⁶ néñ gum bénzénzénj zéma ee héihéiiguc wammu. Wanju ewa kétinjkétinjinanénj qala qalagianec hemac. Imuhuc wanjic onac wawanj meme hiabiawac zébiri qébiri wanj énécmimu imi enenj mema titi hakaginawac gamugina mihicñimu.

¹⁷ Haka hiabia wamma qenzenj manzenj mihicñimu imi Anutuac ewa sinj wanzaciguc haka biria wamma qenzenj manzenj mihicñimu imi ogiczac.

¹⁸ Kristo imi hatac momacguc kápésic ic momac yanda onac ninj wamma humuyec. Ic solañanénj neñanj kápésic ninjac mulu meyec. Imi mia nonagicma Anutuac muru kemma nonopocmanj zé imuhuc wanjec. Inénj mia séwiiguc qegic humuyec, néñ unjaiguc imi meqelimiya kekecyaguc wanjec.

¹⁹ Inénj unjaoguc kemma unja tosara humucac hésa qatéciguc kecgic ionac ackuazéc zéau énécmiyec.

²⁰ Imi enenj mia bec nec Noanénj zéic miyacgéma keru nalé imuaru Anutunénj nalé horua qeri bénzénjiguc mambéc énécmiyu acqege wanjic ienenj mia. Wanju zéic imuac qeriaiguc emma doku igucnec anjénj tiénécmimia ionac zanjégina imi 8 sac wanjec.

²¹ Doku imi Yesu Kristoac humuc igucnec yayac ninjac deguc imi melemma anjénj titiac asé kiwiya wanzac. Imi mia doku naec haka imi mia. Wanju imi mia séwiac kápésic zuac énécmimiawac iwawai qahac, néñ ewa kétinjkétinjin solañanénj Anutu mihicñimanj zé hénima kenkenja imuac asé kiwiya wanzac.

²² Yesu imi kurumenju emma Anutuac méra héiyaiguc taczac. Taru kua meme unja zéma ai memeac qac buñaginaguc zéma kuc buñaginaguc ienenj iwac méra bacyaiguc kecdaczu.

4

Anutuac goi héihéi imuac welen qeqe ic hiabia.

¹ Kristo imi séwiyaguc qenzen manzen mihicniyec imuac niñ, ini acguc Yesu niñec séc nimma ninin iminén yaréac malekugina éséc nec héiamumu. Séwiiguc qenzen manzen niñec iminén képésic igucnec elingé amuanzac.

² Elingéamuma inén baecac kekec hemizac séc muñguc siñ biria ménda méndacma Anutuac ewa siñac sac méndacma kecmac.

³ Ini kaiseroac siñ zéma hémbaoc zéma niñgor zéma nezélélén zéma newa gewelon zéma baniarawac ireha welen qema ic enia wanjanzu éséc nec haka imuhucya becarunec wamma hama nalé hiadac audaczu.

⁴ Wanu enej imi i iniguc iwawai auqauma kekec imuac qaonaguc ménda hololoma kenjic, ienen inicma niñgic haka méréra wanu zébiri qébirinén qacginaguc héigic enzac.

⁵ Wanu ienen kecmac humuc zéma kic qeli kekec héniaquina niñgési énécmimac niñac zérén qérén wamma keczac iwacmuru héniaquina zéaumac hezac.

⁶ Hénia imuac niñac mia humuc ionac muru buña suruc hiabia imi momacnec zéau énécmimia wanec, hénia imi ic embac kic qeli kekera éséc nec niñgési énécmimia wammac, nér uñaguc imi Anutuac hénia séc kecmu niñac imuhuc wan énécmiyec.

⁷ Iwawai momac yanda imuac nalé tetcgia ducñizac. Imuac bec nininagina asac asarianec kecmac séwíac siñ waima zéwelec wamma kecmu.

⁸ Goi héihéinén képésic sasala hoturu énécmianzac imuac niñ hénia yomuac niñgic tosara onogicma enenja wanu qeriginanén goi héihéi wanamuma kecmu.

⁹ Ini njindic njunducya qahac welen qeamuma kecmu.

¹⁰ Anutunén ic embac enjac enjac ewa hiawac ai buña hénia hénia énécmiyec séc ama galeña hiabia wamma Anutuac ewa hiawac buña hénia héniaiguc welen qeénécmimu.

¹¹ Ic méñnéñ ac méñ zéman zé Anutuac ackuazéc éséc nec zémac. Wanu méñnéñ méñ welen qeénécmiman zé Anutunén kuc miyu wanzac éséc nec wammac. Imuhuc wanu ai hénia héniaiguc Yesu Kristoac qaraiguc Anutunén edamuyaguc wammac. Iwac muru mia edamuya zéma kuc yandanén nalé tetcgia qahac hema kecmac. Hélc nec!

Qenzen manzen Kristoac tohotoho ichéra nenaj buña.

¹² Ala sorochéna, ini batucgé énécmiman zé zéra waiya geriwigucnén hicñi énécmiyu haka méréra hicñi énécmizac éséc nec ménda aurimu.

¹³ Wanu ini ken kecmac iwac eebipiya wininimac nalé imuaru ewa hia nimma zézé ségiségi wammu niñac Kristoac qenzen manzenaguc toroqema ségiségi wammu.

¹⁴ Ini Kristoac qara niñac wamma zébiri qébiri ac wan énécmimu iguc imi zézé ségiségi ginaguc wanzac. Imi mia Uña eebipiyaguc, Anutuac Uña imuac niñac qacginaiguc keczac imuac niñ imuhuc zéua.

¹⁵ Sucginaiguc méñnéñ méñ biñ suña me kowu nene me haka biria me kua suruñ ic éséc nec ménda wanjic qenzen manzen ménda mihicni énécmimia wambac niñac.

16 Wañu Kristoac ic kecma qenzen manzen mihicni énécmimia wañu gamugina ménda nimmu, néñ nêwécgeña Yesuac qara niñac Anutu mepésimu.

17 Anutuac ama neñanguc gésigési ai hénima memac imuac naléya ducñizac. Neñañ muru walac hénima gési nénécmimaciguc ic embac tosara buña suruc hiabia imi ménda tohoanzu ionac tetcgia imi yei dimuhuc wammac?

18 Wañu ic solañanén angén titi mihicñimañ zé ai yanda wammaciguc, Anutu eeya ménda héimianzu imi enen zéma képésic ic ienen nanan dimuaru nammu?

19 Imuac Anutuac ewa sin tohoma zéra béra mihicñimu ienen imi haka hiabia wamma qeri uñagina imi mihicni mihicni minja ménzézé ménzéya qahac iwac muru qutungé amumu.

5

Anutuac rama dimuhuc galengé énécmiwiñ?

1 Sucginaiguc qeriawac galen ini ni momacnec qeriawac galen wawaña zéma Kristoac qenzen manzen imuac héipuc ic zéma edamuya wininiyu toroqemañ niñ zénénéña neñ zéhinoc wañ énécmizua.

2 Sucginaiguc Anutuac rama tun keczu imi galengé énécmimu. Zéñangéiguc qahac, néñ Anutuac ewa sin méndacma enañ singinanén wañ énécmiyu inicgalen wañ énécmimu. Wañu soukiwa niñac hémbaoc wamma qahac, néñ welen qeénécmiwiñ zé seliseli wamma memu.

3 Wañu niñkumu énécmima ic embac méraginaiguc onoporu keczu i kewu ménda wañ énécmimu, néñ rama tun ionac muru haka hiabia énézégic héngic kecmu.

4 Imuhuc wamma kegcic rama galen ionac kiwaginanén hamac nalé imuaru ic kewuac opoc edamuyaguc ménda méiméiya énécmiyu memu.

5 Ic qapé wiliña, ini imuhuyanec kua memegina nintoño wañ énécmima moczon yanda eñacnec memaamuma haka iminén malekugina ésécnec héima kecmu. Anutu imi séwi enen ic hazéc wañ énécmianzac, néñ memaamuma kecec ionac imi ewa hiawac wañ énécmianzac imuac mia imuhuc zézu.

6 Imuac Anutuac méra selia imuac bacyaiguc memaamuma kegcic naléya ducñiyu meyac énécmimac.

7 Inén mia qeriyanéñ dongé énécmianzac imuac niñ niniñgina yéwéria imi moczon yanda iwac muru haidacmu.

8 Ini galengé amuma técgina nimma kecmu, hazéc yandagina Biria minjanén laion ésécnec qécgé énécmimañ zé qacma silacma lelecgéma hohoc ai mezac.

9 Imuac i hazéc wammima ninzén ninzéngina meselima nammu. Dacmuna hécgina baera baera keczu imi enen acguc qenzen manzen imuhuyanec hien énécmiyu keczu imi ini ninzu hénia imuac mia imuhuc zézu.

10 Wañu ewa hiawac ai buña hénia hénia imuac minja Anutu, eneya edamuya hehe selia imuac qeriaiguc keremmu niñac Kristoac qeriaiguc héihéré énécmiyec inén mia nalé hotoñadac qenzen manzen mihicñima keczu ini eneyaoc meqeli énécmima kuc énécmima meseli énécmimac.

11 Iwac muru kuc seli towia towia hema kecmac. Hélacnec!

Yaizéze ac tetcgia zéma mozoc ac.

¹² Dacmuna solaña Siliwano ic kenhéi hahéiya qahac zéma ninmianzua inén méra néju ac hotoña dac yomi oma zénangé énécmima ackuazéc yomi imi Anutuac ewa hia héla wanzac imi héipuc wamma zézua imuac nin ini ewa hia imuaru selianec nammu.

¹³ Babilon baec yandaiguc hénarorin keczu ienen yaizézegina zézu. Wanju nuac ninzén ninzén nanña Mareko acguc imuhuc énézézac.

¹⁴ Ini goi héihéiac kiricne qiricne wanjamuma ewa hia acgina zégic kenha wammac. Kristoac qeriaiguc keczu ic embac momac yanda onac muru luaenén he énécmimac.

2 Petero

¹ Yesu Kristoac welen qe qe icya zéma Yesuac Mélíméli icya ni Simeon Peteronén, neñan Anutu zéma angén titi minjina Yesu Kristoac kekec solanjawac kuhanén nangé néñu, ninzén ninzén nini késakeczin eeyaguc imi hénia imuhucyanec mihicni énécmiyu késa keczu onac mia kiwi yomi o énécmizua.

² Anutu zéma neñan Min Kewunina Yesuac hénia ninzu niniñ kuaya qeqeya imuac qeriaiguc ewa hiaya zéma luaeyanén onac muru sécgéma hema kecmac.

Kristoac tohotoho ichéra ionac pakeñ ac.

³ Eñeya edamuya zéma hiayanén neñan héihéré nénécmiyec i ninmianzin niniñ imuac qeriaiguc mia Anutuac kuhanén kekec zéma wawañ meme eeyaguc imuac bunja moczon mihicni nénécmiyec.

⁴ Imi mia baeciguc séwininawac sin birianén waw nénécmiyu haka onginja késa kerin imuac héñara mema Anutuac hénia téréyaguc toroqewin ninjac sisipac ac eñeñ yanda eebipiyaguc imi nénécmiyec.

⁵ Hénia imuac ninjac mia ini séc mén seliseli wamma haka yomuhucyanén kekecginaiguc toroqemu; Ninzén ninzén gina qahaiguc wawañ meme hiabia, wawañ meme hiabia imuac qahaiguc ninjigina,

⁶ ninjigina imuac qahaiguc melanzi amuma kekec, melanzi amuma kekec imuac qahaiguc qeselima kekec, qeselima kekec imuac qahaiguc météré amuma kekec,

⁷ météré amuma kekec imuac qahaiguc dacmuna sin, dacmuna sin imuac qahaiguc goi héihéi wanamuma kekec imi toroqema imuac qeriaiguc kecmu.

⁸ Haka imuhucyanén onac muru hema emma heyu Min Kewunina Yesu Kristoac hénia kuaya qeqeya ninjarengéma kecma gorosonja me aronja ménda wammu.

⁹ Ménén haka imuhucya ménda angén tiyu hemizac imi kiwa mugu mugumia zéma kic hilic. Wanu ic imuhucya imi késpedesia bec zuacmimia waneñ, néñ imi elun qeyu kecanzac.

¹⁰ Dacmuna héñia imuac ninjac séc mén ogicma seliseli wamma ai bunjagina meseligimu. Imuhuc wanjic ai imuac unuruma megési énécmiyec imi hicnitégiru hémmu. Ini imuhuc wammuiguc ménda maunumac, néñ seligima kecmu.

¹¹ Imuhuc wamma kecmuiguc neñan min kewunina angén titi minjina Yesu Kristo iwac héngalen ama arenja yanda hehe selia imuac naguya moczon auénécmiyu osiosiya qahac kereñdacmu.

¹² Imuac mia ini hénia imi ninjasarima ac héla deguc késa keczu imuaru nanselegiac keczu, néñ ini haka imuac ninqelima ninjac nalé séc énézéman zé ninzua.

¹³⁻¹⁴ Ni Min Kewuna Yesu Kristonén zéasari néñec séc séwi halina focdac hetecgéman imi ninzua. Imuac mia ni baec séwiac haliguc kicqeli kecanzua nalé imuac séc meqeli énécmiwa ninqelima kecmu ninjac nimba sécgézac.

¹⁵ Wanu wai énécmima kemman imuac andiaiguc ini acguc ackuazéc énézéyi imi ninqelima ninjac aina selianec mekeczua.

Kristoac edamuya.

¹⁶ Min Kewunina Yesu Kristoac kuha zéma mama hahayawac énézéyinj suruc imi nemu surucdac ménj ic ménhnéj hiabianec arengéma zézéya imuhucya ménda méndacma énézéyinj, néj neñaoc kicninanéj enéja mininawac héniaja imi héninj imuac héipuc ic wamma énézéanzinj.

¹⁷ Edamu asaha eebipiyaguc imuac qeria igucnec ac ewa ménj yomuhuc mayec. Mayu inénj Manjoc arunec eebipiya zéma edamuya késayec. Yomi imi nuac nanj sorocna, iwac nimba sécgéyu ségiségi wananzua.

¹⁸ Ac ewa imi nini i guc momacnec baec bonja téréyaiguc kecni kurumenj igucnec hicniyu neñaoc gezac ninanéj nininj.

¹⁹ Wanju neñanj muru kua meme ic ionac ac he nénécmiyu ninji hélé téngéj wananzac. Wanju ac iminéj mia kifa ésécnec sinji tunumanj qetagali énécmiyu imuac mia kicgina hima kecgic ama gianjiyu ewa qeriginaiguc gianjianawac widi yanda Yesu imi éréyu mihicniju.

²⁰ Wanju walac ac yomi ninjacgému, anduac ac kiwi téréyaiguc ooyawac hezac imi ic ménj eneyawac héiqeli ac igucnec ménda haanzac.

²¹ Andiwac ara imi nalé ménjac ménj ic ménjac ewa sinj igucnec ménda mihicnjigic, néj unja téréyanéj tilénggé énécmiyu Anutu arunec ichéra ienenj zéhicnjangic.

2

Anutuac tilinj tilinj ic ikora

zéma kiwi ic ikora.

¹ Néj ic enia ionac sugcinaiguc acguc Anutuac tilinj tilinj ic ikora hicnima keczu. Imuhucyanec sugcinaiguc acguc kiwi ic ikora hicnima kecmu. Ienenj imi mebirí énécmimiacac buña suruc ikora imi élénec mema sugcinaiguc érému. Ienenj imi enanj bonj héré meénécmiyec Min Kewu i qaecgéma focfoc mebirí énécmimiawac buña imi héré anjétimu.

² Wanju ienenj kaisero wanjic sasalanéj méndac énécmimu. Wanju ic ionac ninjac ac hélawac hénia imuac zébiri qébiri wammimu.

³ Kiwi ic ikora imi enenj hémbaociguc namma ackuazéc ewaginaiguc téyu iminéj batucgé énécmima iwawaigina héré onagic wammu. Wanju tasé mihicni énécmimiawac ai imi becarunec ménda horugianzac. Wanju mebirí qebiriak kuhanéj gau ninj ménda wamma ic imuhucyawac inicma keczac.

⁴ Anutunéj kua meme unja tosara kápésic wanjic ionac kápésicgina ménda wai énécmima unja biria ionac baec dumunawac bawaguc gili énécmima sinji tunumanj yanda imuac hésa amaiguc onoporu kenkecgic zégésigési naléya hamacac hezac.

⁵ Wanju becaru Noa solanj kekecac buña zéau énécmiyec i zéma iwac sac taséhera 7 ionac sac goigina héima galénggé énécmiyu kecgic, néj baecac hicnjsai tosara Anutu eeya ménda héiangic ionac imi goigina ménda héima doku qaoñ yanda mihicni énécmiyec.

⁶ Wanju Sodom zéma Gomora ama areña yanda imuac minjina imuhucyanec qahac wammu ninjac zétecgé énécmiyu bucalalanj wandacgic haka iminéj hicnjsai biria andiaiguc hamu ionac séséc wanec.

⁷ Wanju ic solanj Lot imi hénia ac qahac kecgic ionac kaisero haka gesalecgégéya imuac ninjac réwéri mihicnima keru imuacnec metecgé miyec.

⁸ Ic solañja inénj ionac sugcinaiguc kecma naléya naléya wawañ meme héna ac logilogiya imi kiwanénj hémma gezawanénj ninu ewa qeri solañja imi sisic waizalanjiguc opocañec.

⁹ Minj Kewuninanénj imi nintegicma ic embac solañja imi manam batuc igucnec metecgé énécmima ic biria imi wai énécmiyu biriaginawac bakia bisima kecgicnec zégésigési naléya hamac.

¹⁰ Séwíac sinj tohoma sinj biria qeriaiguc tacyac wamma minj mañgoc wañ énécmimia wac mematiti wammianzu imi kitiwagina melenj énécmimacac hezac.

Imi enenj mia bac yandi yandigina qahac déménggina seliseli wamma zénénggina ménda hirima edamu ginaguc keczu i zébiri énécmianzu.

¹¹ Nénj kua meme uña ic imuhucya onogicma kucgina kunenj yanda sécgina ménj he énécmimia ienenj imi Minj Kewuninawac wésiaiguc ionac mia zébiri qébiri ac ménda mema aciguc ménda onopocanzu.

¹² Wañu ienenj imi hénihénia igucnec énépésíyu kemma humumu ninjac hicnjigic yañ beric ésécnec iwawai ménda ninjacgéigic imuac mia zébiri wammima mebirí qebiri imuac qeriaiguc mebirí qebiri mihicnjianzu.

¹³ Wañu haka biriawac kitiwawac haka biria mihicnjima kaiwe asaha yanda qeriaiguc nezélélénj wamma ningic sécgéanzac. Iminénj mia zapi qeqegina zéma kápésicgina wanzac. Ienenj imi iniguc ariaciguc kecmu imuaru ikociguc héihéré wañamuma nezélélénj wañanzu.

¹⁴ Kicgina imi kaiserónénj sécgéma heyu kápésic waimuac séc qahac wañu ic embac tosara qeri uñagina ménda seliseligia imi haléc wañ énécmianzu. Wañu ewa qeriginanénj seligiyyu hémbaoc haka efima wañanzu. Imi enenj mia saecac nambérac héra keczu.

¹⁵ Imi enenj héna dindiña imi waima kemma rouc wamma kecma Beoroac naña Balamac[☆] héna méndacma kenzu. Ic imi mia wawañ meme biriawac boña ninjac sinja ninjañec.

¹⁶ Imuhuc wamma keru Minj Kewunénj donki yañ ara qahac imuac kuaya mema ic ionac ac ewaiguc ac wammima gezac qézénj ic iwac haka sohosohoya imuac neuñ héimiyec.

¹⁷ Ic imuhuya imi doku hogocya dokuya qahac zéma hosusu luhuc selianénj mihilanjéyyu kenja wañanzu ésécnec. Ionac ninjac sinji tunumanj mézézénjéyyu hezac.

¹⁸ Ienenj imi séwi enenjawac ac enomia lomma zéma haka soho sohoya wawaña ionac murunec waizalanj wamma nénggacma hahaya imi munjuc kaiseró hakanénj séwíac sinjiguc wamma haléc ac wañ énécmima

¹⁹ hulac énécmimi hésa qaté qahac kecmu zéma ac zíkima énézéanzu, nénj enañ imi haka houhouyawac welenqeque ic keczu. Imi mia hénia yomuhuc ninjac; Ic ménjénj ménda ogicmac imi ménj ogiczac iwac welenj qeqeya wammacac hezac.

²⁰ Ienenj imi anjénj titi minjina Minj Kewunina Yesu Kristo nimmima baecac haka biria imuacnec nénggacma hamaguc munjuc haka iminénj qatéénécmima meseli énécmiyu imi bec kekecgina hénihéniaiguc kecgic imi ogicma moczonj biridacmac.

²¹ Héna solañja ninjasarima zézé seli ac téréya mératéc buña énécmimia imi andé qezu ionac ninjni biriqiría wañu duña melemma héna solañja ménda nimma kekera ionac ninjni ménjénj ogicma hía zézé wanzac.

[☆] 2:15: Yud 1:11

22 Pakenj ac héla yominénj ionac muru héla héizac. Kazu imi lolonja munjuc nemanj zé lilingéanzu. Wanju beric imi doku naecmaguc munjuc gizonjiguc kemma lumuc euma heanzu.

3

Minj Kewunénj lilingéma hamac.

1 Kunuchéna, deguc kiwina ménj yomi owa hatac éréhéc wanzac. Kiwina éréhéc nec imuaru imi ewa qerigina héla mindi énécmimanj zé hénia yomuac mia meqeli énécmizua;

2 Enej kua meme ic téréya ienenj andu ac zégic ackuazéc imi zéma Minj Kewunina anjénj titi minjanénj Yesuac Méliméli ic ionac kuaginaiguc haiyu énézégic imi ninjelima kecmu ninjac oénécmizua.

3 Walac imi yomuac nijselimu, nalé tetecgiaiguc zésiloloc wanjanzu imi enenj hama séwiginawac sinj méndacma wamma zésiloloc wamma yomuhuc énézému.

4 Minj Kewu lilingéma hamac zézé seli imuac héla dimia? yanda hécnina humudacgic, néj iwawai sasala baec hicnjyec igucnec hema hama kerec imi imuacnec hema keczac.

5 Imuhuc zéanzu enenj imi Anutunénj zéyu ackuazécya imuac ninjac kurumejnénj becarunec hicnjima hezac imi zéma baec imi doku igucnec zéma dokunénj mihicnjyecac hezac imi kilenj elunj unumac ninj wanzu.

6 Hénia imuac ninjac becnecc baec yomi dokunénj luma hoturuyu humudacgic.

7 Wanju ackuazéc iminénjnec baec kurumenj deguc hezaoc imi gésigési naléiguc biria meme ienenj zéraiguc emmu imuac naléya ducnjimacac séc gericac bunja anjénj tiérécmiyu mambéc hezaoc.

8 Kunuchéna, Minj Kewuguc imi ai meme momacguc imi ninju yawunj tausenj éséc wanjanzac, wanju yawunj tausenj imuac ninju ai meme momacguc tanec wanjanzac imi elunj ménda unumac.

9 Minj Kewuac sisipac ac imi ic tosara enenj nalé horugizac zéma ninjanzu éséc nec ménda horugizac. Imi mia ini moczonj ménda biridacma kenkecma ewa melenj wandacmu ninjac wamma nalé herec bénzénj mambéc wanj nénécmianzac.

10 Wanju Minj Kewuac naléya imi kowu nene éséc nec élénjnec hamac. Nalé imuaru imi kurumenj imi héténj yandaguc qacma aulangéma kendacmac. Wanju baec imi gericnénj zeyu doku éséc nec wamma uraha qahac wandaru imuaru ai memeyawac hezac imi acguc qahac wandacmac.

11 Iwawai momac yanda imuhuc qahac wandacmac, imuac ini ic dimuhucya wanjic sécgémac? Wawanj meme téréya zéma haka eeyaguc kecma

12 Anutuc naléya imi hamac ninj hélacnec mambéc kecmu. Nalé imuaru imi gericnénj zeyu kurumejnénj doku éséc nec hularu iwawai héhéja imi pépélina madacmac.

13 Wanju nenjanj imi iwac sisipac aciguc hezac séc kurumenj qelia zéma baec qelia hicnjimaoc ninj mambéc kecanzinj. Wanju baec imuaru imi haka solanja hezac.

14 Imuac kunuchéna ini iwawai imuhucyawac mambéc keczu. Imuac iwac kiwaiguc zapi qahac képésic solanj wamma luaeiguc wininimu ninjac seliseli wamma kecmu.

¹⁵ Waṇu Miṇ Kewuninanéṇ nalé horua bisiqatéṇ waṇ nénécmianzac haka iminéṇ aṇgéṇ titinina waṇ nénécmimac zéma nimmu. Dacmuna soroc hécnina Paulo i acguc niṇtegic qinṭegic haimiyec séc imuhucyanec oénécmiyec.

¹⁶ Waṇu kiwiya oyec séc haka imuac zéyec. Waṇu kiwiya tosara imi niṇyacgéwiṇ zé batucgéni hénia hiṇḡac hiṇḡara wanzac. Ic tosara niniṇḡina qahac zéma ménda seligima nanzu ieneṇ kiwi tosara ésécnec zénimma sécgina ogicma hénia mizima nimma eṇaoc kápésic humumiawac mihicṇianzu.

¹⁷ Imuac kunuchécna ini imi walac nindaczu imuac niṇ tosara hénia ac qahac kecanzu ieneṇ ac halécnéṇ waṇ énécmigic seligima namma imuacnec mama unuwac niṇ galenṇ mema kecmu.

¹⁸ Waṇu Miṇ Kewunina zéma aṇgéṇ titi Miṇina Yesu Kristo iwac goi héihéi zéma hénia niṇni yandima kemmac. Edamuyanéṇ deguc zéma nalé tetcgia qahac iwac muru hemac! Hélaenec.

1 Yohane

Kekecac ackuazéc.

¹ Kekecac ackuazéc nalé hénihéniaiguc bec kerec imuac mia neňaň gezacninanéň niňaňiň, nimma kicninanéň héňaňiň waňu hémma méraninanéň késaosi wammiaňiň.

² Waňu kekec imi mewinini nénécmimia wañec, waňu kekec hémbénaňa imi hémma héipucya wamma zéau énécmianziň. Kekec imi mia Maňgocguc kerec. Keru Maňgocnéň neňaň muru mewinini nénécmiyec.

³ Ini acguc niniguc ala kekec wamma kecbiň niňac, nini kicninanéň hémma gezacninanéň momacnec niňaňiň imuac mia zéau énécmianziň. Neňaň ala kekec imi Maňgoc zéma Naňa, Yesu Kristo iriguc momacnec.

⁴ Waňu kiwi yomi ségiséginina sécgémac niňac oziň.

⁵ Ackuazéc iwarunec nimma zéau énécmiziň imi yomuhuc, Anutu imi asacmararaň, siňi imi iwac muru komodia méň ménda hezac.

⁶ Neňaň Anutuguc ala kekec kecziň imuhuc zéma siňi qeriaiguc keňha waňanziňiguc neňaň imi ac ikora zéma ackuazéc héla ménda tohoanziň.

⁷ I eneyaoc asac mararaň qeriaiguc kecanzac imuac séc neňaň asac mararaň qeriaiguc kecanziňiguc neňaň imi neňaocnec ala kekec waňamuma kecni Naňa Yesu Kristo iwac sacnéň képésicnina moczoň zuac nénécmimac.

⁸ Neňaň képésicnina qahac zéziňiguc neňaocnec ikoc waňamuziň, imuac niňac ackuazéc héla imi ewa qerininaiguc ménda he nénécmizac.

⁹ Képésicnina zé auziňiguc, Anutu, méňzé méňzéya qahac, solanja miňinanéň képésicnina waima birianina moczoň zuac sorocgé nénécmimac.

¹⁰ Waňu neňaň képésic ménda waňanziň zéziňiguc, Anutuac ikora zémiziň. Waňu iwac ackuazéc imi ewa qerininaiguc ménda hezac.

2

Héipuc icnina Kristo.

¹ Nambérac soroc hécna, ini képésic ménda wammu niňac kiwi yomi o énécmizua. Waňu méň képésic wammaciguc, neňaň héipuc ic saiwa waň nénécmima zéanzac imi Maňgocguc keczac. Iwac qara imi Yesu Kristo, solanja miňina.

² Inéň mia neňaň képésic niňac doenina memaň zé séwiya wai nénécmiyec. Waňu imi nonac sac qahac, néň baec séc ic embac momac yanda neňaň niňac imuhuc wañec.

³ Neňaň iwac héna ac tohoma waňanziňiguc haka imi hémma i nim-mianziň imi niň asarianziň.

⁴ Ic méňnéň ni i nimmizua zéma iwac ackuazéc ménda tohozac imi ikoc ic wanzac. Waňu qeriaiguc ackuazéc héla ménda hezac.

⁵ Ic méňnéň méň iwac ackuazéc tohoma kecanzaciguc, Anutuac goi héihéinéň iwac ewa qeriaiguc hélacnec solanjañima hezac. Imuac mia nini dimuhuc iwac qeriaiguc kecziň imi niňasarianziň.

⁶ Méňnéň méň iwac qeriaiguc keczua zéanzac iminéň Yesu wañec imuac séciguc wammac.

Héna ac qelia.

⁷ Goi héihéiac buŋa ini, héna ac ni o énécmizua imi qelia qahac, imi wahala. Ini hénihénia igucnec késa kecanzu imi mia. Héna ac wahala imi ackuazéc ini becarunec niŋanzu imi mia.

⁸ Siŋi imi kemmanec keru, asac mararaŋ héla imi bec asariyu, héna ac imuac héla imi Yesu zéma sugginaiguc hicŋi asariyu hénjac hénananza. Imuac niŋ ni héna ac imuac héna ac qelia zéma ménugnec o énécmizua.

⁹ Ménénén mén asac mararaŋ qeriaiguc keczaa zéma alayawac ewa hazéc wammianzac imi siŋi qeriaiguc keczacnec.

¹⁰ Alaya goi héihéi wammianzac iminénén asac mararaŋ qeriaiguc keru iwac qeriaiguc iwawai biria ménénén hema wammiyu éréc étén wammacac séc qahac.

¹¹ Wanu mén alayawac ewa hazéc wammianzac imi siŋi qeriaiguc kecma imuac qeriaiguc kenha wananzac imuac niŋ siŋinén kiwa nézicgéyu dimuaru kemmac imi ménda ninzac.

¹² Nambérac hécna, Yesuac qara niŋac onac kápésicgina wai énécmidaczac hénia imuac niŋac mia kiwi yomi o énécmizua.

¹³ Maŋgoc ini i nalé hénihénia igucnec kecanzac imi nimmigic hénia imuac niŋa kiwi yomi o énécmizua. Sac qelihécna ini Biria miŋina imi ogicgic hénia imuac niŋac kiwi yomi o énécmizua.

¹⁴ Nambérac hécna ini Maŋgoc nimmizu hénia imuac niŋac kiwi yomi o énécmizua. Maŋgoc ini i nalé hénihénia igucnec kecanzac imi nimmizu, hénia imuac niŋac kiwi yomi o énécmizua. Sac qelihécna, ini kucginaguc wanu Anutuac ackuazéc qeriginaiguc nanu Biria miŋina ogicgic, hénia imuac niŋa kiwi yomi o énécmizua.

Baecac iwawai niŋac siŋ ménda nimmu.

¹⁵ Baec zéma iwawai imuaru hezac imuac goi héihéi ménda wammimu. Ménénén mén baecac goi héihéi wan mianzaciguc iwac qeriaiguc Anutuac goi héihéi imi ménda hemizac.

¹⁶ Némac niŋ? Baeciguc iwawai hezac imi moczoŋ séwac siŋ, kicac siŋ zéma iwawai késa keczu me wananzu imuac séwi enen wanzac. Wanu imi moczoŋ Maŋgocarunec qahac, néŋ baec igucnec.

¹⁷ Baec zéma imuac siŋ imi qahac wammac, néŋ ménénén mén Anutuac ackuazéc tohoma keczac iminénén tetcgia qahac kecanzac.

Kristoac hazéc.

¹⁸ Nambérac hécna nalé yomi imi nalé tetcgia. Kristoac hazéc hamacac niŋ zézéya imi niŋgic imuhucyanec deguc Kristoac hazéc sasala bec hama keczu. Imuac niŋ nalé tetcgia wanzac imi niŋasarizŋ.

¹⁹ I enen nonarunec hicŋima kenjic. Néŋ nonac kitic hécnina qahac. Kitic hécnina wambunec imi niŋguc kecbunec. Wanu kitic hécnina qahac imuac hénia imi nénézégic hénjegicbiŋ niŋac waima kenjic.

²⁰ Téréya miŋinanén ini Uŋa Téréya haléc ésécnec qocgé énécmiyu megic. Imuac niŋac ini moczoŋ niŋinjinaguc wanzu.

²¹ Ini ackuazéc héla ménda ninzu zéma kiwi yomi o énécmizua imuhuc ménda zéma nimmu. Imi qahac, néŋ ini imi ackuazéc héla imi niŋjegicgic, wanu ikoc imi ackuazéc héla igucnec ménda hicŋianzac imuac niŋ kiwi yomi o énécmizua.

²² Méréneñ ic ikora? Měj Yesu imi Kristo qahac zéanzac imi mia. Ic imuhucyanéñ Kristoac hazéc héla. Inéñ Manjoc zéma naña qaecgé érécmianzac.

²³ Měj Naña imi ménda ninzénégzac iwaru Manjocya qahac, néñ měj Naña imi ninzénégzac inéñ Manjocyaqac keczac.

²⁴ Hénia igucnec iwawai gezacginanéñ ningicac ningic imi qeriginaiguc hezac me qahac imi hémma nintgicic. Imi heyuguc ini imuhucyanec Naña zéma Manjoc qerigiraiguc kecmu.

²⁵ Sisipac ac inéñ wañ nénécmiyec imi kekec hémbénaña nénécmimiawac zézé seli imi mia.

²⁶ Ac imi ikoc wañ énécmianzu ionac niña imuhuc oénécmizua.

²⁷ Ini iwarunec Uña téréyawac haléc naec naec megic qeriginaiguc keczac imuac némaciguc méñnéñ ku énécmimacac niñ wambunec? Iwac Uña téréyawac halécnéñ météré énécmimia iminéñ iwawai moczoñ ku énécmimac. Uñawac ara imi hélanec, ikora qahac, imuac eneñ ku énécmianzac imuac séc iwac qeriaiguc kecmu.

Anutuac nambérac héra.

²⁸ Nambérac hécna deguc iwac qeriaiguc kegcic Yesunéñ wininima mayu iwac kiwaiguc gamunina ménda nimma ewa bénzén wambin.

²⁹ I solaña minjina wañanzac imi ninzuiguc ic měj solaña wañu hémma iwarunec hicñizac imi nimmu.

3

¹ Ninzu! Kurumen Manjocnéñ Anutuac nambérac hécna zé nénécmiman zé goi héihéi dimuhucya wañ nécnécmiyec! Wañu nini imuhuc mia kecziñ. Wañu baec ic embac ieneñ i ménda héntegicanzu, hénia imuac niñ nini aguc ménda ninic tegicanzu.

² Soroc hécna neñañ deguc imi Anutuac nambérac héra kecziñ. Bian dimuhuc kecbiñ imi ménda hicñi asarizac. Wañu inéñ wininiyu neñañ iwac kekec tanera hezac séc hémbin imuac niñ neñañ iwac kekec tanera imuhucyanec mia wamma kecbiñ imi ninziñ.

³ Ménén měj neña ewa qerianéñ kekec imuac mambéc keczanc imi Yesu qakola qahac qala qala wanzac imuhucyanec neña météré amuanzac.

⁴ Ménén měj kápésic wañanzac imi hénia ac logianzac. Kápésic imi hénia acac sigisigiya.

⁵ Wañu Inéñ kápésicnina nonagicman zé wininiyec imi ini ninzu. Wañu iwaru kápésic měj ménda hemizac.

⁶ Měj iwac qeriaiguc keczanc iminéñ kápésic ménda wañanzac. Měj kápésic wañanzac iminéñ i měj ménda hémma nimmima keczac.

⁷ Nambérac hécna méñac měj ménda waigic, ikoc wañ énécmiwac niñac. Haka dindiña wañanzac iminéñ i solaña keczac séc solañanec keczanc.

⁸ Biria minjananéñ hénihénia igucnec kápésic wamma hama kerec. Imuac niñ měj kápésic wañanzac imi Biria minjina iwarunec. Anutuac Naña inéñ Biria minjinawac ai imi mebiriman zé wininiyec.

⁹ Ménén měj Anutu arunec hicñima keczac imi Anutuac ac gocmianéñ iwac qeriaiguc hekeru kápésic ménda wañanzac. Anutu arunec hicñima keczac imuac niñac kápésic wamma kecmacac séc qahac.

¹⁰ Anutuac nambérac me Biria minjinawac nambérac imi hénia yomuhuciguc hicñi asariyu niñanzin; Měj haka dindiña ménda wanzac imi Anutu

arunec qahac. Méñ alaya goiya ménda héianzac imi acguc Anutu arunec qahac.

Goi héihéi wañamuwiñ.

¹¹ Ackuazéc yomi ini hénihénia igucnec nimma keczu; Goi héihéi wañamuwiñ.

¹² Kainac haka ésécnec ménda wañgic. Inéñ Biria miñinawac buñja kecma munaya qeyu humuyec. Wañu némac niñ gehumuyec? Eñeya wawañ meme biria, wañu munayawac wawañ meme imi hiabia wañu nimbupuc nimma gehumuyec.

¹³ Dacmuna hécna zéma embac naunhécná, ini baecac ic embac eneñ mézétiti wañ énécmigic ménda aurimu.

¹⁴ Neñañ goi héihéi wañamuanziñ imuac mia nini humuc waima kekec qeriaiguc kerezniñ imi ninziñ. Méñ tosara ionac goigina ménda héianzac imi humuc qeria igucnec kecanzac.

¹⁵ Méñ dacmuna héra me naunhéra goigina ménda héianzac imi ic qeque. Wañu ic qeque iwac qeriaiguc kekec hémbéñañ ménda hemizac imi ini ninzu.

¹⁶ Yesu Kristonéñ neñañ niñac wamma kekecyá waiyec. Wañu neñañ goi héihéi héla imi ninziñ. Neñañ acguc dacmuna hécnina ionac niñac wamma kekecnina waiwiñac hezac.

¹⁷ Ic méñnéñ baecac iwawaiya sasala késa kecma ninzéñ ninzéñ dacmuna méñnéñ iwawai méñ niñac osiyu hémma ewa biric ménda wammimac imi Anutuac goi héihénéñ dimuhuc iwac qeriaiguc hemac?

¹⁸ Nambérac hécna ac me ezelañnéñ sac qahac, wawañ meme zéma ewa qeri hélanéñ goi héihéi wañamuwiñ.

¹⁹ Imuhuc wambiñguc neñañ ackuazéc héla imuaru qékétama kecziñ imi asariyu nimbiñ. Wañu Anutuac wésiaiguc ewa qerinina meseligima qeri bénzéñ kecbiñ.

²⁰ Ewa qerininanéñ képésic ninaguc zénénéc mimaciguc imi Anutuac ewa qerianéñ ic neñañ qerininawac séc qahac, Inéñ séc méñ kecma iwawai moczoñ nindacanzac.

²¹ Kokoc soroc hécna qerininanéñ képésic ginaguc zéma ménda zé nénécmiyu Anutuac kiwaiguc bénzéñ kecbiñ.

²² Wañu iwac héna ac tohoma iwac kiwaiguc iwac ewa siñ méndacma haka silic wanni, Inéñ zéwelec welecnina nimma melenju iwawai moczoñ hia mewiñ.

²³ Iwac héna ac imi yomuhuc; Nañja Yesuac qara ninzégéma héna ac Inéñ nénécmiyec imuac séciguc goi héihéi wañamuwiñ.

²⁴ Ic embac eneñ iwac héna tohozu ieneñ iwac qeriaiguc keczu, wañu ionac qeriginaiguc Inéñ keczac. Uñá Téréya nénécmiyu qerininaiguc keczac Inéñ zéasariyu neñañ qerininaiguc Inéñ keczac imi niñanziñ.

4

Uñá hia me uñá biria imi gésima héñtegicma nimbiñ.

¹ Kokoc soroc hécna, kua meme ic ikora sasala baeciguc hicñima keczu. Imuac niñ uñá moczoñnec ménda ninzégému. Uñá imi Anutu arunec me qahac imi niñyacgémañ zé ala batuc wañ énécmimu.

² Anutuac Uŋa imi yomuhuciguc niŋtegicmu; Uŋaya uŋaya Yesu Kristo baec ic héla wamma hayec imi niŋzégéanzac iminéŋ Anutu arunec hahaya waŋzu.

³ Waŋu uŋa méŋnéŋ méŋ Yesu ménda niŋzégégzac imi Anutu arunec qahac. Imi Kristoac hazéc boŋawac uŋa. Hamac zéyu niŋgic Kristoac hazéra imi mia. Waŋu imi bec baeciguc hicŋima keczac.

⁴ Nambérac hécna ini Anutu arunec. Qeriginaiguc keczac Inéŋ méŋ baeciguc keczac i qema ogicdarec, imuac niŋac eneŋ hazéc hécgina unuma onogiczu.

⁵ Ieneŋ imi baec igucnec, imuac niŋ ac suruc baec igucnec imi zégic baec ic embac ieneŋ ac imi nimma tohoanzu.

⁶ Neŋaŋ mia Anutuac buŋa, imuac niŋ méŋ Anutu niŋzac inéŋ acnina niŋanzac, néŋ méŋ Anutu arunec qahac inéŋ acnina ménda niŋanzac. Ackuažéc hélawac uŋa me ikocac uŋa imi hénia imuhuciguc héŋtegicanziŋ.

⁷ Kokoc soroc hécna neŋaŋ goi héihéi waŋamuwiŋ. Goi héihéi imi Anutu arunec imuac niŋac méŋ goi héihéi waŋ énécmianzac inéŋ Anutu arunec hicŋima kecma Anutu niŋzégéanzac.

⁸ Anutu eŋeyaoc imi goi héihéiac miŋina, imuac niŋac goi héihéi ménda waŋ énécmianzac inéŋ Anutu ménda niŋzac.

⁹ Anutuac goi héihéi imi sucninaiguc yomuhuc hicŋiyec; Anutunéŋ Naŋa momacguc imi méliyu baeciguc mayec imi neŋaŋ iwarunec kekec héla mema kechiŋ niŋac.

¹⁰ Goi héihéiac hénia imi yomuhuc hezac, neŋaoc Anutu goi héihéi wammiyiŋ imi qahac, Anutu eŋeyaoc goi héihéi waŋ nénécmima neŋaŋ képésicnina mulu memac niŋac Naŋa méliyu mayec.

¹¹ Kokoc soroc hécna Anutunéŋ imuhuciguc goi héihéi waŋ nénécmiyec, imuac niŋ imuhucyanec neŋaŋ goi héihéi waŋamuwiŋ.

¹² Ic méŋnéŋ méŋ Anutu ménda héŋec, néŋ goi héihéi waŋamuwiŋiguc Anutu I eŋeyaoc neŋaŋ ewa qeriniŋaiguc keczac. Keru iwac goi héihéianéŋ neŋaŋ qeriniŋaiguc solananiŋa hemac.

¹³ Inéŋ Iwac Uŋaya nénécmiyec imuac niŋ Inéŋ neŋaŋ qeriniŋaiguc, neŋaŋ iwac qeriaiguc kecamuanziŋ imi niŋziŋ.

¹⁴ Maŋgocnéŋ baec séc ic embac humuc igucnec nénépésimac niŋ Naŋa méliyu mayec imi nini hémma héipuc wamma zéziŋ.

¹⁵ Méŋnéŋ Yesuac niŋa Anutuac Naŋa zéma nimmiyu Anutunéŋ iwac qeriaiguc, inéŋ Anutuac qeriaiguc kecamumaoc.

¹⁶ Imuhuc wamma Anutuac goi héihéi neŋaŋ muru hezac imi hémma niŋzégéma kecziŋ.

Anutu imi goi héihéiac miŋina, méŋ goi héihéiac qeriaiguc keczac imi Anutuac qeriaiguc keru Anutunéŋ iwac qeriaiguc keczac.

¹⁷ Imuhuciguc goi héihéinéŋ neŋaŋ sucninaiguc solananimac. Waŋu baec yomuac qeriaiguc iwac kekecy a ésécnec kecanziŋ imuac niŋ gésigési nalé yandaiguc bénzég nambiŋ.

¹⁸ Bac yandiyandi imi goi héihéi qeriaiguc ménda hezac. Waŋu goi héihéi hélanéŋ bac yandi yandi imi nesiyu keŋanzac. Némac niŋ, bac yandi yandi iminéŋ bakia zérabéraguc imuac buŋa, ic méŋ bac yandi yandi waŋanzac imi goi héihéiac qeriaiguc ménda solananiŋa kecanzac.

¹⁹ Inéŋ goi héihéi walac waŋ nénécmiyec imuac niŋac neŋaŋ goi héihéi waŋamuwiŋ.

²⁰ Méhénéj ni Anutu goi héihéi wammianzua zéma nauj dacmuna héra mézétiti waj énécmimac ic imi ikoc ic. Némacniñ, méj nauj dacmuna héra kicnéj inic inira ionac goi héihéi ménda waj énécmianzac imi enej Anutu ménda héhéña imi goi héihéi hia ménda wammimac.

²¹ Inéj zézé seli ac yomi nénécmiyec; Méj Anutu goi héihéi wammianzac iminéj nauj dacmuna héra goi héihéi kilen waj énécmimac.

5

Yesu imi Anutuac Nanja.

¹ Méhénéj méj Yesu imi Kristo zéma ninzégégzac, inéj Anutu arunec hicñima keczac. Waju ic méhénéj méj Manjoc goi héihéi wammianzac inéj iwac nanja momacnec goi héihéi wammianzac.

² Neñañ Anutu goi héihéi wammima iwac zézé seli ac tohoma imuacnec mia Anutuac nambérac héra goi héihéi waj énécmianzñj imi asariyu niñanzñj.

³ Anutuac zézé seli ac tohoanzñj haka iminéj mia Anutu goi héihéi wammianzñj wawanj meme imi mia wanzac. Waju iwac zézé seli ac imi yéwéria qahac.

⁴ Méj Anutu arunec hicñiyec imi baecac ala batuc qema ogicanzac. Waju baecac ala batuc qema ogicanzñj ogicogic imuac kuha imi ninzénj ninzénjina.

⁵ Ic méj Yesu imi Anutuac Nanja zéma ninzégégzac i qahac zéwiñnec mérénénj baecac ala batuc imi hia qema ogicbacnec?

⁶ Doku igucnec zéma sac igucnec hayec imi mia Yesu Kristo. Doku igucnec sac qahac, néj doku zéma sac igucnec hayec. Uñja Téréya, ackuazéc héra zézéac miñjina wanzac imuac niñac Uñja téréyanénj héipucya wanzac.

⁷ Imuac niñ haréwécnéj héipuc wamma zéanzu.

⁸ Imi mia Uñja Téréya zéma doku zéma sac, haréwéc iminéj momacnec Yesu imi ic héra zézu.

⁹ Neñañ ic embac onac héipuc ac imi ninzégéganzñj, waju Anutuac héipuc ac imi kuha ogicogicya wanzac. Anutunénj nanjowac yomuhuc héipuc wamma zézac imuac héipuc ac yominénj Anutuac héipuc ac wanzac;

¹⁰ Méj Anutuac Nanja ninzégéganzac inéj héipuc imi eñeya qeriaiguc késa kecanzac. Waju méj Anutu ménda ninzégéganzac inéj Anutuac ikora zémianzac tanec wanzac. Némac niñ, inéj mia héipuc Anutunénj Iwac Nanjowac wajec imi ménda ninzégéganzac imuac niñ imuhuc zézu.

¹¹ Héipuc ac imi mia yomuhuc; Anutunénj kekec hémbéñañja nénécmiyec waju kekec hémbéñañja imi Iwac Nanjowac qeriaiguc hezac.

¹² Méhénéj Nanjaguc keczac iminéj kekec hémbéñañja mema kecanzac. Méhénéj Anutuac Nanja ménda késama kecanzac iminéj kekec hémbéñañja imi ménda késa keczac.

¹³ Ni ackuazéc yomi onaru kekec hémbéñañja imi he énécmizac imi niñtegicmu niñac ic embac Anutuac nanja Yesuac qara ninzégégézu onac mia kiwi yomi oénécmizua.

¹⁴ Nini Anutuac yomuhuc ninzégégéma ewa déñ wamma kecanzñj; Iwac ewa siñ tohoma iwawai méñac méñ qesimiwiñj imi hia niñ nénécmidacmac.

¹⁵ Inéj niñ nénécmianzac imi ninzégiguc iwawai méñac méñ welecmanzñj imi bec nénécmizac imi ninzñj.

¹⁶ Ic méhñéñ alaya méhñéñ képésic humucac buña séc ménda wawaña imuhucya wañkeru hémmaciguc iwac niñac wamma Anutuaru welecmi-mac. Képésira humuc ac buña séc qahac wañu Anutunéñ kekec héla mimac. Képésic humuc mihicñi mimia hemizaciguc imuac zéwelecmimu niñac ménda zézua.

¹⁷ Héna ac logilogi imi moczon képésic wanzac, néñ képésic tosara imi humuciguc ménda onagicma kemmac.

¹⁸ Méñ Anutu arunec hicñiyec inéñ képésic ménda wañanzac imi nini ninziñ. Némac niñ, Naña Anutu arunec hicñiyec i imi Inéñ héngalen wammiyu Biria miñinanéñ ménda kesa osi wammimac.

¹⁹ Neñañ imi Anutu arunec hicñima kecziñ, néñ baec ic embac tosara imi Biria miñina iwac qeriaiguc kecanzu imi neñañ ninziñ.

²⁰ Anutuac Naña mama hama niñtegic qindegic nénécmiyu neñañ ac héla miñina imi nimmima iwac qeriaiguc kecanziñ. Kecma naña Yesu Kristoac qeriaiguc acguc kecanziñ. Wañu Yesu Kristo inéñ Anutu héla zéma kekec hémbénaña keczac.

²¹ Nambérac hécna héngalen wañamuma baniarawac ireha igucnec néngacma lakec kecmu.

2 Yohane

Ewa hia ac.

¹ Qeria galen nej Min Kewuac gésimimia embac nenjia zéma iwac nambérac héra ionac kiwi yomi o énécmizua. Nej Ackuazéc héra imuac qeriaiguc goi héihéi wanj énécmianzua, wanj nej sac qahac ackuazéc héra ninzu séc imuhuc goi héihéi wanj énécmianzu.

² Imi mia nenj qerininaiguc hema nenjanguc tetcgia qahac heanzac ackuazéc imuac nijac mia imuhuc wanjanzi.

³ Ackuazéc héra zéma goi héihéi imuac qeriaiguc ewa hia zéma wésé ninj zéma luaenén Mangocnina Anutu zéma iwac Nanja Yesu Kristo iorarunec mama nenjanguc hemac.

Ac héra zéma goi héihéi.

⁴ Guac nambérac hécgá tosaranej Kurumenj Mangocnéj nénézéyec séc ackuazéc héra imuac qeriaiguc kenja wanjanzu imi inicma ségiségi yanda wanjanzua.

⁵ Embac yanda, nej zéseli génzua, goi héihéi wanjamuwi. Imi mia héná ac qeliawac ménda ogénzua, néj imi hénihénia igucnec késa kecanzi imuac mia ogénzua.

⁶ Nenjan iwac héná ac imi tohoma kecbij iminén mia goi héihéi wanzac. Iwac héná ac imi yomuhuc; Hénihénia igucnec nijanzu séciguc goi héihéi wanjamumu.

⁷ Ikoc ic sasalanén baec séc kemma keczu. Imi enen Yesu Kristonén baec ic héra wamma mayec imi qaecgéanzu. Wanj imuhucyanén ikoc ic zéma Kristoac hazéchéra wanzu.

⁸ Imuac nij ini galen meamumu, aininawac héra imi sohowac nijac. Ménda sohyu imuac bakia séciguc memu.

⁹ Méhnénj méj ogicma walac kemma Kristonén ac ku énécmiyec imuac qeriaiguc ménda kecanzac iminén Anutuguc ménda kecanzac. Wanj méhnénj méj imuac qeriaiguc kecanzac iminén Mangoc zéma Nanja iriguc keczac.

¹⁰ Méhnénj méj pakenj ac yomi ménda késama onac muru hayu amagi-naiguc ménda hérémima yaizézé ac méj ménda ézému.

¹¹ Méhnénj méj yaizézégina zémac imi ic iminén ai biria imuac méra mimia ic wammac.

Tetcgiawac yaizézé ac.

¹² Ac tosara sasala omanac séc, néj kiwiiguc kirifinén ménda omanj zé wanzua. Imi mia ségiségi yandanén nenjan ewa qerinina kuaya qemac nijac ni nenaoc hama musuqege wamma énézémanj zé wanzua.

¹³ Anutuac gésimimia embac dacmunaga méjac nambérac héra ienen yaizézéga zégénzu.

3 Yohane

Yaizéze ac.

¹ Qeria galen nej nuac kokoc sorocna Gaio, ackuazéc héla imuac qeriguc goi héihéi wanjéhanzua guac mia kiwi youmi oma haiwa hazac.

² Kokoc sorocna, unjaganéj hiabianec keczac imuhucyanec séwiga zéma iwawaiga moczoj hiarumac nijac Anutu welecmezua.

³ Dacmuna hécna ienen nuaru hama ackuazéc héla guac muru hezac imuac héipuc wamma gi imi ackuazéc héla imuac qeriaiguc kenja wanjanzanj zégic nimma ségiségi yanda wanj.

⁴ Nimba nuac nambérac hécnanéj ackuazéc héla qeriaiguc kenja wanjanzu iminéj nuac ségiségina yanda wanju, ségiségi méjnénj ségiségi imi ogicmacac séc qahac wanzac.

Gaio zéhiaru miyec.

⁵ Kokoc sorocna, gi ninzénj ninzénj dacmuna hécga kenkésa hakésaga qahac haka héla wanj énécmianzanj. Imuhuc wamma ionarunec tosara mérécgawac inicanzanj ionaru imi séc ménj ogicma imuhuc wanj énécmianzanj.

⁶ Ienenj héná gésé ionac kicginaiguc guac goi héihéi imuac héipucya wamma zégic. Imuac genj imuhucyanec Anutuac ewa sinjac séciguc imi méli énécmina kemmu.

⁷ Némac ninj, ienenj imi Minj Kewuac qara nijac wamma kenjic, ic enia ienenj iwawai ménj ménda énécmigic meanzu.

⁸ Imuac ai ic imuhucya goigina héiéncmiwinj. Imuhuc wamma nejawu ackuazéc héla imuac aiya momacnec mewinj.

Dioterefe zéma Demetirio.

⁹ Ni Yesuac héná gésé ionac nijac ac tosara oénécmizua, wanju Diotrefe iwac imi qahac, inénj kunéjgina kecmanjac zé wamma nini ménda héihéré nénécmianzac.

¹⁰ Imuac nijac ni hamaniguc i haka biria wanjanzac imi énézéwa hémmu. Inénj ac biria zéma nonac nij ac sicsaocya zénéncmiyu ménda sécgéyu ninzénj ninzénj dacmuna hécnina ac qeqe wamma ménda héihéré énécmianzac. Wanju munjuc yanda ic embac tosara héihéré énécmiwinj zé wanjic zéseli énécmima Yesuac héná gésé sugina igucnec nesi énécmiyu sénganjenj maanzu.

¹¹ Kokoc sorocna haka biria ménda méndacma haka hiabia méndacbése. Méjnénj ménj haka hiabia wanjanzac iminéj Anutuac murunec. Wanju méjnénj ménj haka biria wanjanzac iminéj Anutu méndagucnec héjic.

¹² Wanju néwécgenja ic embac ienenj Demetirioac nanjémima héipuc ac zéanzu. Wanju ackuazéc héla imi acguc imuhuc wammianzac. Wanju nini imuhucyanec iwac héipuc ac wammianzanj. Wanju gi imi nonac héipuc ac yomi hélanec wanzac imi ninzanj.

Tetecgiawac yaizéze ac.

¹³ Ni guac ac sasala mén zéman zé ninzua, nén kiwiiguc kirifi zéma dokuyanén ménda oman zé wanzua.

¹⁴ Nécwécgeŋa, ni nenaoc focdac gémmaŋac zé wanzua imuac musu qeqe waŋamuma eminimbic.

¹⁵ Luaenén guac muru hemac. Ala sasalanén yaizézéga zégic owa hazac. Geŋ kuana mema alahécna yaizézégina qacgina séc qacma énézébésémaŋ.

Yuda

Yaizézé ac.

¹ Yesu Kristoac welenqege icya, Yakoboac munia, ni Yudanén, Anutu manjocninawac goi héihéiguc héihéré énécmima, Kristo Yesuac niŋ wamma héngaleŋ waŋ énécmimia, onac mia kiwi yomi oénécmizua.

² Onac muru goi héihéiya, luaeya, zéma ala siŋa imi kindindinjec he énécmimac.

Kiwi ic ikora.

³ Kokoc sorochécna képésic igucnec nénépésiyu neŋaŋ momac yanda késa kecziŋ angéŋ titinina imuac mia kiwi oénécmimaŋ zé ewa siŋna ogicma waŋ négu seliseli wamma keri. Yesu imi ic téréya neŋaŋ niŋac hatac momacgucnec metecgédacma ninzéŋ ninzéŋ mihicŋi nénécmiyec. Imuac niŋ ninzéŋ ninzéŋ imuaru naŋselimu niŋac meme seli ac oénécmimaŋac hezac zéma niŋi.

⁴ Hénia imi sugcinaiguc ic tosara élén keremma kecgi ionac ewa goro wamma ozua. Ic imuhucya niŋgési waŋ énécmimuac niŋ becarunec ackuazéc yomuhuc ogic hezac; Anutuac eeya ménda héianzu imi eneŋ ewa hiaya melenjic kaiseroac buŋa waŋaŋzac. Imuhuc wamma ieneŋ imi momacguc kekera Miŋ Kewunina momacguc Yesu Kristo qaecgé érécmianzu.

⁵ Ini suruc yomi nindaczu, néŋ niniŋgina héiqeli énécmimaŋ zé wanzua. Becnec Miŋ Kewuninanén Israel ic tuŋ Izipte baec igucnec metecgé énécmiyec, néŋ andiaiguc ara ménda ninzéŋgéŋic imi unudarec.

⁶ Waŋu kua meme uŋahéra^{*} tosara nanaŋgina séciguc ménda naŋkecma tatacŋina waima keŋgic imi zégési nalé yanda hamac nalé sura imuac séc tacmu niŋac heheseli qatéeénécmima siŋi tunumaŋ yandaiguc onoporecac keczu.

⁷ Waŋu Sodom zéma Gomora^{*} zéma ama lelec lelec tacma keŋec imuac ic embac imi acguc séc imuhucyanec kaisero wamma baecac siŋ hénia méŋac[†] wamma méndacma keŋgic geric hémbénaŋanén naec énécmima kawéya qeyu sésécac naŋaŋzac.

⁸ Waŋu ic sugcinaiguc élén haréma keczu ieneŋ imuhucnec gauguc héhéŋ tanec kecma séwiginanén haka biria wamma miŋ kewugina qahac tanec kecma qac buŋa téréya edamuya imi zébirianzu.

⁹ Kua meme uŋa kiwagina Mikael iminéŋ Moseac qamora niŋac Biria miŋjinaguc héré héré amuma zéqeqetali waŋoc. Imuhuc wamma Biria miŋjinawac zébiri wammimaŋ zé niŋu néhéliyu yomuhuc sac zéyec; Miŋ kewunén ac zégémmac.

¹⁰ Néŋ ic yomi eneŋ iwawai imuac me imuac hénia ménda niŋasarigic séc, sicsaoc zéma mematiti wammianzu. Waŋu hasén yaŋ ésécnec ménda niŋgésima séwiac siŋ méndacma birianzu.

^{*} 1:6: Hén 6:2 ^{*} 1:7: Sodom zéma Gomora; Abarahamac naléiguc Miŋ Kewunén ic embac ionac képésic niŋac ama areŋa yanda yomi gericnéŋ odarec. [†] 1:7: Icnén ic alayaguc kaisero waŋgic imuac zézéya.

11 Ienen Kainac hénaz[‡] méndacanzu, wanu soukiwa ninac wamma Balamac haka[§] wansoho sohoya mihicniwin zé usunec kenanzu. Wanu Korawac ac qeqe hakaiguc^{**} mebiru amuanzu. Imuac ninac imi enen saecginaguc!

12 Ic ienen onaru toroqe énécmima onac ségiségi ariaciguc momacnec tacma gamugina qahac nezélélén wamma ariac imuac kiwa néanzu. Kekecgina tanec imi rama galen enan séwigina sac galengé amuanzu imuhucya, hosusu mén luhucné mihilanégéyú kia qahac en hama kenanzac imuhucya, wanu ic hésa humuma humudaru zaliacnec qéziqézia wamma héla qahac ai yawun mihicnizanzac imuhucya ésécnec.

13 Kondun tembona geriwiguc tanec gamugina héndén qéndemma sépécgézanzu imuhucya, sikilao héná sigima kenkenja imuhucya, sinj tunuman nalé tetcgia qahac hezac iminén ionac buja wanzac.

14 Adamwac sac kitichéra hicnima hama kecgic hicnisaí arenhéra 7 wanec nalé imuaru Enoko hicniyec wanu inén mia ic biria imuhucya ionac mia bianac ara yomuhuc zéyec. Héngic, Min Kewu imi ic téréya tausenja tausenja ionac suginaiguc namma mayec.

15 Inén icya icya ninésima ic embac Anutu eeya ménda héianzu ionac haka eebipiya qahac imuhucya zéma képésic ic Anutu eeya ménda héimianzu ionac acgina zéráguc imuhucyawac képésic ginaguc zéma zétécgé énécmiman zé mayec.

16 Ic imuhucya ienen imi diric doroc ac biria zéma ac zérac zérac zéanzu. Imuac séwac sinj méndacma kuayanén tétéc qeqe ac zéma imuac me imuac meman zé wamma mepé qepési ac ikora énézéanzu.

Goro ac toroqeqeya.

17 Ala sorochéna ini mia Min Kewunina Yesu Kristoac Méliméli ichéra ienen walac ac énézégic imuac ninqelima kecmu.

18 Ienen yomuhuc énézéma zégic, nalé tetcgiaiguc zédesi ic ienen hicnima séwac sinj ninac wamma haka ee héihéiya qahac imuhucya méndacma kemmu.

19 Ic imuhucyanén mia onarunec méndén amuma Unja Téréya qahac séwi ic kecanzu.

20 Ala sorochéna ini mia ninzén ninzén téréya téngén imuac qahaiguc enan kekecac ama imi meyacgému. Imuhuc wamma Unja téréyaguc héiselima zéwelec wamma kecmu.

21 Imuhuc wamma Anutuac goi héihéiiguc namma galengé amumu. Wanu Yesu Kristoac wésé nininawac wamma mambéc kecgic kekec hémébanaguc onagicma keremmac.

22 Ewa éréhéc wamma kecanzu ionac mia wésé ninin wan énécmimu.

23 Wanu tosia imi geric bélanja igucnec qétac metecgé énécmimu, nén séwiginawac sinj birianén mebirigic séwi usugina idacmi acguc momacnec héjara mema zénéngina hiriyu wésé ninin wan énécmimu.

[‡] 1:11: Kainac hénaz; Inén nimbupuc wamma munia qehumuyec. [§] 1:11: Balam imi Israel ic ionac saec ac zéman zé osiyec. (Qét 22:18, 24:13), Wanu inén wan énécmiyu Israel ic ienen Anutu ewa hélacnec ménda welen gemigic. (Qét 25:1-3, 31:16). Wanu Yesuac naléiguc imi héná acac kiwi ic tosanén Balam imi hémboac wamma soukiwa mema saec ac wan énécmiyec zéma ku énécmiangic.

^{**} 1:11: Kora imi Datan zéma Abiram iriguc, ic embac hinocgé énécmima Mose zéma Aron andé uruma erejnec sac Anutuac ai ic keczaoc? Nini momacnec, zéma andé urugic. (Qét 16:1-35, 26:9,10).

*Zéwelecwelec ac zéma mepé
qepési ac.*

²⁴ Héngalen wañ énécmiyu qeka meka qahac kecgic edamuyaiguc késpedesic solañ zéma ségiségiiguc hai énécmimacac kuha hemizac imi

²⁵ neñañ aňgén titi miñina Anutu momacguc keczac iwac muru mia miñ kewunina Yesu Kristoac niñac wamma edamuya zéma eebipi yanda zéma kuc buña zéma qac buña yandanén nalé hénihénia qahac imuarunec éréma deguc wañu nalé tetegcia qahac heheseli hema emma kecmac. Hélacnec!

Ac Sanja

Yaizézé ac zéma kiwi yomuac hénia.

¹ Kiwi yomi Yesu Kristoac zéhicji hicñiyawac ara, imi mia Anutunénj haka tosara nalé ménda horugiyu focdac hicñimacac heyec imi welen qeqe ichéra énézéyu hémmu ninjac welen qeqe icya Yohaneac muru kua meme unaya mélimiyu zéhicñiyec.

² Wanju Yohanenénj Anutuac ackuazéc zéma Yesu Kristoac héipuc ac zéma iwawai eñeyaoc kiwanénj héñec imi moczonj ninzénngéma zéhicñiyec.

³ Wanju bianjac ara yomi olommu ienenj zéma gezacginanénj nimmu ienenj zéma imuaru oyu hezac imi tohoma wammu ienenj moczonj mérianjinaguc. Nalé yanda imi bec hosuc hosuc wanzac imuac mia.

⁴ (4a) Yohanenénj Asia baeciguc Yesuac hénaoñj tunja tunja 7 keczu onac muru oénécizua. Kerecac keczac wanju bianjuc hamac iwarunec zéma unja 7 Anutuac dunj tatac wésiaiguc kecanzu ionarunec zéma

⁵ (5a) héipuc ic ménzé ménzéya qahac kecma humugic ionac sugcina igucnec walac yacma baecac ic kewu ionac galenjinga wanjec Yesu Kristo iwarunec, (4b) goi héihéi zéma luaenénj he énécmimac ninj wanzua. (5b) Wanju sinj ninjénécimima eñeya sacya imuac kuhanénj képésicnina igucnec hulac nénécmima

⁶ manjocya Anutuac ninj wamma héngalenj ama arenja yandaya zéma hofac oo ichéra imuac ai buña qenénécmyec iwaru mia eebipi zéma kuc selinénj nalé tetcgia qahac hemac ninj wanzua. Hélacnec!

⁷ Ninzu, inénj hosusu qahaiguc hamac. Wanju icya icya ienenj kicginanénj hémmu. Wanju luacnénj négic ienenj momacnec hémmu. Wanju ic embac tunja tunja baec séc keczu ienenj iwac ninjac zésiactmu. O, imi hélacnec!

⁸ Minj Kewunina Anutu zézacnénj; Ni imi hénihénia zéma tetcgia, * becnec kerec, deguc keczac, wanju bianjuc hamac, medac medac wandac wandac minjina imi mia.

Kristo winini miyu héñec.

⁹ Yohane neñj imi onac ninzénj ninzénjiguc dacmunagina. Wanju Yesuac qenzen manzenj zéma héngalenj ama arenja yandaya zéma bisiqaténj imuac iniguc momacnec toroqema kecanzua. Ni imi Anutuac ackuazéc zéma Yesuac héipuc ai ninjac wamma kondunj baec komoc ménj Patimoiguc nopocgic keru.

¹⁰ Wanju Minj Kewuac yacyac nalé† imuaru unja téréyawac qeriaiguc kecba andénaiguc ac yanda ménj témunj héténj imuhucya hicñiyu ac ewa ménj yomuhuc ninj.

¹¹ Gi némac hénzanj imi kiwiiguc oma Efeso, Smirna, Pegamo, Tiatira, Sade, Filadelfia, Laodikea ama arenjiguc Yesuac hénaoñj tunja tunja 7 keczu ionac muru haina kemmac.

¹² Imuhuc zéyu ni ac nézéyec i hémmanj zé lilingéyi. Lilingéma kendol 7 imi imuac tatara golinénj memeyaguc nanjic héñi.

* 1:8: Girik aciguc; Alfa zéma Omega. † 1:10: Sonda.

¹³ Kendol tatara imuac sugcinaiguc mên icac nanja tanecnén séwi usuya horua mama hénatetecgiaiguc héréhéréya imi héima bac tétéraiguc rikun golinén memeya mankepela zikiyu heyec.

¹⁴ Iwac oruha zéma oruc zucya imi rama yan merawa zucya zéma tasétasé ésécneclalacalac wanju kiwa imi geric belan ésécneccwanjec.

¹⁵ Hénatetecgia imi ain gericiguc zema ason qilic qilicyaguc pésigianzac imuhucya ésécneccwanju ac ewaya imi doku dundun héténja ésécneccwanjec.

¹⁶ Méraya héiyaiguc imi sikilu 7 heyec. Wanju kua kifanja igucnec imi sou zéra qizilic mên bawa andia zéracugnec mama nanjec. Wanju kic tanera imi mia kaiwe selianec qeancac ésécneccwanjec.

¹⁷ Ni tanera imuhuc hémma tendinéma iwac héniaiguc humuc ésécneccwanjec heyi. Hewa méria héyanén qacnaiguc haima yomuhuc nézéyec, gi bacga ménda yandiyu, ni imi hénihénia zéma tetecgia.[‡]

¹⁸ Ninzan, ni becneccwanmuyi, nén deguc kic qeli kecanzua. Ninzan, degucmuacnec nalé tetecgia qahac kecma humuc zéma humumia ionac baec dumunja imuac nagugirawac wétéya imi nen kesa kecanzua.

¹⁹ Imuac iwawai hénzan imi owéséman imi mia deguc hicni keczac imi zéma bianjuc hicnjimac imuac hakaya.

²⁰ Bec hénzan imi mia mérana héiyaiguc sikilu 7 hezac imi zéma kifa tatara golinén memeya 7, Wanju ac sanja imuac hénia zéwa imi yomuhuc; Widi 7 imi hénaoirin tunja tunja 7 ionac kua meme unja[§] hécgina, kifa tatara 7 imi hénaoirin tunja tunja 7 imi mia.

2

Efeso hénaoirin ionac gezac qézén ac.

¹ Efeso hénaoirin kua meme unjagina ac yomuhuc omina, sikilu 7 méria héyanén kesa namma kifa tatara golinén memeya 7 imuac sugcinaiguc kenja wananzac inén mia yomuhuc zézac;

² Ni wawan memega zéma aiga zéma nanan seliga imi ninzua. Wanju gen ic biria bisiqatén ménda wanjénémianzan imi zéma, nini Yesuac Méliméli ic zéanzu, nén Yesuac Méliméli ic hénatetecgia ionac ikocginawac hénia meaunec imi zéma,

³ nuac qacna njac bisiqatén wamma nanjelima kucmama ménda wanjec imi ninzua.

⁴ Wanju guac zémindinji qemindinji ac mên hezac imi yomuhuc; Walac sinja hegénec imi waina mayec.

⁵ Imuac nananja dimuacnec mama guyec imi ninjegicma qeriga melemma wawan memega walac hegénec imi munjuc wammanec kecbéséman. Qerigina ménda melenjic, nen focdac guac hama kifaga imi nananja igucnec metecgéwa kemmac.

⁶ Wanju haka hiabia mên hegénzac imi yomuhuc, Nikola ichéra ionac hakagina imuac mézégatianzac. Ni acguc imuac mézéna tianzac.

⁷ Gezacyagucnén Unja téréyanén hénaoirin tunja tunja ionac ac énézézac imi nimmac. Mên meseligimac imi kekecac ic hénatetecgia Anutuac baec hafi zepaya qahac imuaru nanzac imuac hénatetecgia miwa nemac.

[‡] 1:17: Yuda ic tunj mên Roma baec yandaiguc ziki sipacgina qahac kekera. [§] 1:20: Pasto ionac njac imuhuc zéyec.

*Smirna hénāorīṇ ionac gezac
qézéṇ ac.*

⁸ Waṇu Smirna hénāorīṇ ionac kua meme uṇagina ac yomuhuc omina; Hénihénia zéma tetcgia miṇina humuyec, nēṇ qelima kecanzac inēṇ zézac.

⁹ Qenzen manzen zéma maqeqeya wamma kecanzan imi ninzua nēṇ gi mérianqaguc. Waṇu nini Yuda ic zéma zébiri qébiri waṇgēṇanzu imi enēṇ Yuda ic ténggēṇ qahac, nēṇ Biria miṇinawac hénāorīṇ waṇzu.

¹⁰ Gi zéra waiya hicṇigémmac imuac bac yandi yandi ménda wambéséman. Ninzan kecma Biria miṇinanēṇ sugcinaiguc tosara manam batuc mihicṇi énécmiman zé hésa amaiguc onoporu kaiwe ai meme 10 séc zérabéra mihicṇimu. Waṇu geṇ mia keṇqe haqeya qahac ninzéggēmanec kecma humuciguc kerembéséman. Imuhuc wanna neṇ kekecac ic kewu opoc héigéman.

¹¹ Gezacyagucnēṇ uṇa téréyanēṇ hénāorīṇ tuṇa tuṇa onac ac énézézac imi ninṭohomac. Méṇ imi ogicmac imi humuc qété éréhé^{*} imi ménda hama mebirimac.

*Pegamo hénāorīṇ ionac gezac
qézéṇ ac.*

¹² Waṇu kua meme uṇagina[†] Pegamo hénāorīṇquc keczac iwac mia ac yomuhuc omina, sou zéra qizilic nēwéc nēwéc hemimia késa kecanzac inēṇ ac yomuhuc zézac;

¹³ Gi ama areṇa yanda dimia kecanzan imi ni ninzua. Ama imuaru mia Biria miṇinawac ic kewu tatacya hezac. Nēṇ gi qac buṇana selianec késa kecma héipuc icna keṇhéi hahéiya qahac Antipasi i Biria miṇina nēṇ kecanzac imuaru sugcinaiguc qegic humuyec. Waṇu nalé imuaru ninzéggē nénéṇa imi ménda qaecgēnec.

¹⁴ Nēṇ mindi qindiṇ ac éréhécdac zégémman zé wanṣua imi yomuhuc; Ic tosara Balamac[☆] pakeṇ ac késama kecanzu imi enēṇ giguc keczu. Balam inēṇ Balak kumima Israel ic ionac wéséginaiguc bétac hai énécmiyu banirawac ireha lémbaṇ haimimia imi nema kaisero haka waṇgic.

¹⁵ Imuhucyanec guac muru acguc ic tosara ieneṇ Nikolawac ic tuṇa ionac pakeṇ ac késa kecanzu. Ni imuac mézéna tianzac.

¹⁶ Imuac gi ewaga melembéséman. Imuhuc ménda wanna ni guaru focdac hama guaru ic imi hazéc waṇ énécmima yaré wamma kuanawac souṇéṇ énérimaṇ.

¹⁷ Méṇnēṇ méṇ gezawagucnēṇ uṇa téréyanēṇ hénāorīṇ tuṇa tuṇa ionac ac énézézac imi nimmac. Méṇnēṇ ogicmac imi Mana nene saṇa gumu mima hoc lalacnec méṇ miman. Waṇu hoc imuac qahaiguc qac qelia méṇ ooyawac hezac. Waṇu qac imi tosara qahac, nēṇ késamac inēṇnec sac niṇasarimac.

*Tiatira hénāorīṇ ionac gezac
qézéṇ ac.*

¹⁸ Waṇu Tiatira hénāorīṇ ionac kua meme uṇagina iwac mia ac yomuhuc omina, Yomi imi Anutuac Naṇawac ackuazéc, kiwa imi geric bélaṇa ésécnec, waṇu hénia imi aiṇ pésia asoṇ qilic qilicyaguc ésécnec inēṇ yomuhuc zézac,

^{*} 2:11: Qeri uṇawac buṇa. [†] 2:12: Pastoginawac kua meme uṇa zémiyec. [☆] 2:14: Yud 1:11

¹⁹ Goi héihéiga zéma ninzén ninzénnga zéma welen qeḡe hakaga zéma nananḡa selia, ai memega imuhucya imuhucya imi ninzua. Wawaṇ memega hénia hénia imi becaru waṇnec imi ogicma sasala hiabianec.

²⁰ Néṇ guac mia mindi qindiṇi ac méṇ hezac. Gi Isebel eneyaoc Ni tilinṭilin embac zéanḡac i tuambuam wammīna inén nuac welen qeḡe ichécna pakeṇ acya ku énécmima ikoc waṇ énécmiyu, ienen kaisero haka wamma baniarawac lémbaṇ haimimia imi negic.

²¹ Ni imi ewaya melemmac niṇac nalé memiyi, néṇ ewaya melemma kaiseroya waimaṇ zé ménda wanzac.

²² Ninzaṇ imuac mia neṇ embac imi hehe tatacyaiguc humumia gilimaṇ. Waṇu ic embac i guc momacnec kaisero waṇanḡu ienen acguc ewa hakagina ménda mindiṇigic zéra waiya kunen yanda qeriaiguc giliénécmimaṇ.

²³ Waṇu nambérac héra imi unuma humuc mihicṇi énécmiwa hénaoṛiṇ tuṇa tuṇa imi neṇ ic onac ewagina zéma qerigina imi inictegicanzua imi niṇasarimu. Neṇ icya icya wawaṇ memegina séc tasé ku énécmimaṇ.

²⁴ Waṇu ic tosara Tiatira tauṇiguc kecma pakeṇ ac imi ménda aṇḡétima eṇaoc zézu éséc Biria miṇinawac ewa siṇa hiṇḡac hiṇḡara imi ménda niṇasarima keczu ionac imi yéwéri méṇ ménda toroḡe énécmimaṇ.

²⁵ Néṇ aṇḡétima keczu imuac mia selianec késamanec kecḡic ni hamaṇ.

²⁶ Méṇnéṇ méṇ ogicma nuac aina imi memanec keru nalé tetcḡia hayu iwac imi baera baera héṇḡalen waṇ énécmimac niṇac kuc buṇa mimanḡ.

²⁷ Inén aiṇ qarucnéṇ kewuc nomuṇ qototorianḡac ésécnec waṇ énécmima galeṇḡé énécmimac.

²⁸ Ni acguc maṇḡocnanén kuc buṇa néṇec ésécnec neṇ iwac mia widi yanda siṇunec hiṇḡianḡac imi miwa imuac miṇina wammac.

²⁹ Méṇnéṇ méṇ ḡezawagucnéṇ uṇa téréyanén hénaoṛiṇ tuṇa tuṇa onac ac énézézac imi nimmac.

3

Sade hénaoṛiṇ ionac ḡezac qézéṇ ac.

¹ Sade hénaoṛiṇ ionac kua meme uṇagina iwac ac yomuhuc omina; Anutuac uṇa 7 zéma sikilao 7 késakecanḡac inén yomuhuc zézac, Ni wawaṇ memega ninzua. Qac buṇaganén gi qeli qeli keczaṇ zézac, néṇ gi ic humumia keczaṇ.

² Imuac gi meqeli amuma kekecḡa bakia humumaṇ zé wanzac imi meseligina. Guac wawaṇ memega hémba Anutunawac kiwaiguc sécḡézac imi méṇ ménda hegénzac.

³ Imuac iwawai ḡéṇḡéṇa zéma iwawai niṇnec imi niṇqelima tohoma hakaga melembésemaṇ. Kilen ménda mindi amuma yac kecbésémaṇ iguc imi neṇ kowu nene ésécnec harémaṇ. Imuac némac naléiguc ha gémmaṇ imi gi ménda niṇteḡicbésemaṇ.

⁴ Waṇu Sade ama arenḡaiguc ichécḡa éréhécdac séwi usugina téréya imi qakola ménda héima kecḡunec. Ienen imi eeginaguc, imuac séwi usugina laclalacnec niguc momacnec keṇha wambiṇ.

⁵ Méṇnéṇ méṇ ogicmac imi imuhucyanec séwi usu téréya laclalacnec héima kecmac. Waṇu qara imi kekec hémbénaṇawac kiwiiguc ménda auma maṇḡocnawac kiwaiguc zéma kua meme uṇahéra ionac kicginaiguc qara imi nimmuzua zémaṇ.

⁶ Méṇnéṇ méṇ gezawagucnéṇ uṇa téréyanéṇ hénaorin tuṇa tuṇa onac ac énézézac imi nimmac.

*Filadelfia hénaorin ionac
bianṇa ara.*

⁷ Filadelfia hénaorin ionac kua meme uṇagina ac yomuhuc omina, téréya zéma héla minjina, Dawidiac ama wétéya késa kekera, nagu metecgéma auyu méṇnéṇ méṇ héimacac séc qahac, waṇu héiyu méṇnéṇ méṇ aumacac séc qahac inéṇ mia yomuhuc zézac;

⁸ Ninzaṇ, ni kicgaiguc nagu méṇ augéṇiac nanzac. Imi méṇnéṇ méṇ hia ménda héimac. Neṇ guac wawaṇ memega ninzua. Gi kucga komora sac hegénzac, néṇ kileṇ acna tohoma qacna ménda qaecgéneṇ.

⁹ Ninzaṇ, Biria minjawac hénaorin, eṇaoc nini Yuda ic zéanžu, néṇ Yuda ic héla qahac ikoc ac zéanžu ionac sugcinaiguc tosara hama guac hénagaiguc siggé gémmuac hinocgé énécmiwa neṇ guac siṇga ninzua imi ninṭegicmu.

¹⁰ Gi nuac nanaṇ seliawac ackuazéca tohoanzaṇ imuac niṇ ni acguc manam batucac naléya focdac baec séc hama ic embac baeciguc kecanžu i batucgé énécmimac nalé imuaru gi galenḡé gémba nalé imi qiziziṇgéma kemmac.

¹¹ Ni foc hamaṇ imuac gi némacga hegénzac imi selianec késa kecna méṇnéṇ méṇ ic kewu opocga imi ménda guagimac.

¹² Méṇnéṇ méṇ ogicmac imi Anutunawac ocmuṇiguc tandélopion ésécneṇ kumu mimanṇ. Waṇu keṇhéi hahéi qahac naṇseligiyyu iwac qahaiguc Anutunawac qara zéma Anutuac murunec kurumeṇ igucneṇ mama hahaya Yerusalem qelia Anutuac ama areṇa yanda imuac qara zéma nuac qacna qelia imi omimanṇ.

¹³ Méṇnéṇ méṇ gezawagucnéṇ uṇa téréyanéṇ hénaorin tuṇa tuṇa ac énézézac imi nimmac.

Laodikea hénaorin ionac gezac qézéṇ ac.

¹⁴ Laodikea hénaorin ionac kua meme uṇagina ac yomuhuc omina; Hélaṇec zémimia, ménzé ménzéya qahac, héipuc ic héla zéma Anutuac zéhicṇi hicṇi imuac hénihénianéṇ yomuhuc zézac;

¹⁵ Ni wawaṇ memega ninzua. Gi imi doku saṇgeṇa qahac geriwiguc qahac. Saṇgeṇa me geriwiguc kecbunec zéma ninzua.

¹⁶ Gi imi imuhuc sugciraiguc doku sasakola kecanzaṇ, saṇgeṇa me geriwiguc qahac imuac niṇ kuana igucneṇ lomba mawésémaṇ.

¹⁷ Gi geṇga niṇac ni mériaṇṇaguc iwawai sasala henénzac imuac ni imuac me imuac ménda hocman zéanzaṇ, néṇ zaṇi qeqeya, mété qététaṇa, maqeqeya, kic hilic, zéma lianlian kecanzaṇ imi ménda ninṭegiczanaṇ.

¹⁸ Imuac gi hinocgé génzua. Nuarunec goli gericnéṇ zegési gésia imi boṇa mena mériaṇṇaguc wammac. Waṇu séwi usu lalacneṇ boṇa mema héina hiṇgaru gamuga katanec kekec imi hoturuyu ménda hémmu. Waṇu kicgawac sacmasi boṇa mema kicga naecmima hémbésémaṇ.

¹⁹ Ni imi siṇ niṇénécmianzua séc zémindiṇi qemindiṇi waṇ énécmianzua imuac gi seliseli wamma ewaga melembésémaṇ.

²⁰ Ninzaṇ, ni nagu séṇgaṇgeṇaiguc héichéicgéma nanzua, waṇu méṇnéṇ méṇ ewana nimma nagu auneṇu neṇ qeriaiguc emba inéṇ niguc neṇ i guc nekawunec oneḡone wamma taci.

²¹ Mějněj měj ogicmac imi neŋ ogicma maŋgocnawac ic kewuac tat-aciguc tacanzua ésécneŋ neŋ titiŋa miwa nuac tatak edamuyaguc imuaru momacneŋ tacbiŋ.

²² Mějněj měj gezawagucneŋ Uŋa téréyaněj hénakorŋ tuŋa tuŋa ac énézézac imi nimmac.

4

Kurumeniguc mepé qepési wammigic héjēc.

¹ Waŋu imuac andiaiguc kic hima hémba kurumeniguc nagu měj auauyawac naŋjēc. Waŋu walac ac ewa témuŋ hétéŋa éséc niŋi imuacneŋ muŋguc yomuhuc nézéyēc; Gi you éréna kecma iwawai híŋimac imi gézéwa hénna.

² Imuhuc nimba duŋa focdac uŋanéj népésiyu imuac qeriaiguc keri. Waŋu hémba kurumen iguc ic kewu tatak měj taru imuaru ic mějneŋ tarec.

³ Waŋu tarec iwac alaŋ tanera imi zasipa hoc qoucqoucŋa zéma kanelian hoc pésiá déŋgéna ésécneŋ, waŋu asoŋ furicneŋ ic kewu tatak imi sécgé lelecgéma naŋjēc. Waŋu imuac alaŋa imi emerade hoc téŋŋiŋ téŋŋiŋa ésécneŋ.

⁴ Waŋu ic kewu tatak imuac lelec leleciguc ic kewu tatak 24 taru imuaru galen 24 tacŋic. Waŋu séwi usugina horua lalacalac zéma orucŋinaiguc ic kewu opoc golinéj memeya héima tacŋic.

⁵ Ic kewu tatak imuarunec pilitic asaha zéma buŋ parandaŋ zéma imuac hondondoŋa meric merira héréma mayēc. Waŋu ic kewu tatak imuac wésiaiguc imi Anutuac uŋa 7 iminéj kifa yanda 7 bélaŋaguc ésécneŋ zema naŋŋic.

⁶ Waŋu ic kewu tatak imuac wésiaiguc imi iwawai konduŋ ésécneŋneŋ heyēc. Imi mia kiruŋ me kristal hoc ésécneŋ qilic qilicyaguc.

Waŋu ic kewu tatak imuac maréŋa néwéc néwéc igucŋeŋ zéma lelec leleciguc imi yaŋ kekecŋinaguc 4 naŋŋic, waŋu yaŋ imuac wésé andiaiguc imi kicneŋ sécgé énécmima hedarec.

⁷ Yaŋ kekecyaguc walac walac imi laion tanec éséc, měj andiaiguc imi burumakao iwa sac qelia tanec ésécneŋ, iorac andégiraiguc naŋjēc imi ic tanec ésécneŋ, imi onac andéginaiguc imi kunta nei putitima keŋkeŋa ésécneŋ.

⁸ Waŋu yaŋ kekecŋinaguc 4 imi eŋac eŋac qeŋgaŋŋina 6 he énécmiyēc. Waŋu qeŋgaŋŋina duandia zéma maréŋaiguc kicŋinanéŋneŋ sécgéma heyēc. Waŋu siŋi kaiwe tac niŋiŋina qahac yomuhuc legic héima naŋŋic; Téréya, téréya, téréya, Miŋ Kewu Anutu, wandac wandac medac medara. Kerecac keczac, waŋu kecma hamaŋ.

⁹ Waŋu yaŋ kekecŋinaguc 4 ieneŋ ic kewu tataciguc tacma nalé tetcŋia qahac kecanzac imi eeya héimima mepésimima ewa hia ac wammiaŋŋic séc

¹⁰ ic kuneŋ 24 ieneŋ měj ic kewu tataciguc tacma nalé tetcŋia qahac kecanzac iwac wésiaiguc sicgéma mepésimima ic kewu opocŋina imi tatak imuac wésiaiguc gilimima yomuhuc legic héimigic.

¹¹ Miŋ Kewu Anutunina, geŋgaoc iwawai moczoŋ zéhicŋi mihicŋi wandacneŋ, guac ewa siŋgawac séc zéhicŋina kekecŋinaguc heanzac. Imuac edamuga zéma eebipiga zéma kucgawac mepési géŋgéŋawac séc eegaguc wanzaŋ.

5

Rama zéma kiwi limbi limbiṇa.

¹ Waṇu neṇ hém̃ba ic kewu tataciguc tarec iwac méra héiṇaiguc kiwi limbi limbiṇa mēṇ heyec. Waṇu kiwi imi wésia zéma andia momacnec kiwiṇaigucnec waṇu sapé 7 asé kiwiṇaiguc iminēṇ meseli seliawac heyec.

² Waṇu hém̃ba kua meme uṇa kuhagucnēṇ ac ewaya kunēṇ yandanec qacma yomuhuc zéyec; Méréneṇ kiwi limbi limbiṇa yomi sapéya métima hutuyu sécgémacac séc eeyaguc wammac?

³ Kurumēṇ qahaiguc me baec qahaiguc me emu baec bawaiguc kiwi imi hutumac me olommacac séha mēṇ ménda kerec.

⁴ Waṇu hém̃ba kiwi imi hutumac me olommacac séha mēṇ ménda keru hocbipiṇi. Imuac ni siac howuc howuc siari.

⁵ Imuhuc wamba ic kunēṇ ionarunec mēṇneṇ yomuhuc nézéma zéyec; Ménda siacna, laion mēṇ Yudawac areṇ zéma Dawidiac gétéya igucnecneṇ onogicdaczac imi hēṇ tegicbésēmaṇ. Imuac inēṇ mia kiwi sapéya 7 imi hia métima kiwi imi hutumac.

⁶ Waṇu neṇ hém̃ba ic kewu tataru nēwéc nēwéc yaṇ kekecginaṇuc 4 lelecgéma naṇic, ic kunēṇ ieneṇ lelecgéma tatacginaiguc tacgic momac yanda ionac sugcinaiguc rama sac qeli mēṇ naṇec. Rama imi becneṇ humuc mihicṇi mimia tanec. Waṇu iliha 7 zéma kiwa 7 hemiyec. Waṇu kiwa 7 imi mia Anutuac uṇa 7 baec séc méli énécmiyec imi enēṇ mia.

⁷ Waṇu rama sac qeli inēṇ mia kemma ic kewu tataciguc tarec iwac méra héiṇa igucnec kiwi limbi limbiṇa imi wagirec.

⁸ Wagiru yaṇ kekecginaṇuc 4 zéma ic kunēṇ 24 ieneṇ ramawac wésiaiguc simiṇ héimigic. Ic kunēṇ ieneṇ eṇac eṇac gita zéma zéic golinēṇ memeya hofac héméṇa hiabia kuaya qeqeya késama naṇic. Waṇu hofac héméṇa hiabia imi mia météré ic ionac zéwelec welecgina imi mia.

⁹ Waṇu ieneṇ legic qelia mēṇ yomuhuc héigic, Geṇ imi kiwi limbi limbiṇa imi mema sapéya métiwésēmaṇac séc eegaguc wanṇaṇ. Becneṇ gugic humuma sacganēṇ baec séc ic embac séwi tanecgina hénia hénia igucnec, acgina hénia hénia igucnec, gawamaṇ hénia hénia igucnec hahaya boṇ hérégina mema Anutuac buṇahéra onopocnec.

¹⁰ Waṇu geṇ mia Anutunina welēṇ qemimu niṇac héngalen ama areṇa yanda zéma hofac oo ichéra kumu énécminec. Waṇu ieneṇ baeciguc ic kewu waṇ énécmima kecmu.

¹¹ Waṇu neṇ hém̃ba kua meme uṇa sasala yandanēṇ ic kewu tataru zéma yaṇ kekecginaṇuc zéma ic kunēṇ imi lelecgé énécmima namma ac ewa zégic niṇi. Waṇu kua meme uṇa zaṇgégina imi 10 tausenṇac tuṇa tuṇa zéma 1 tausenṇac tuṇa tuṇa.

¹² Ieneṇ kunēṇ yanda qacma legic yomuhuc zéma héigic, rama humuc mihicṇi mimia inēṇ kuha zéma, mériaṇa zéma, niṇtegic qinṇtegicya zéma, medac medac wandac wandara zéma, zézé bipiya zéma, qac buṇaya zéma, mepé qepési imi moczoṇ medacmacac séc eeyaguc wanṇac!

¹³ Waṇu kurumēṇ qahaiguc zéma baec qahaiguc zéma emu baec bawaiguc zéma konduṇ qahaiguc zéma iwawai imuac qeriaiguc keczu moczoṇ yanda ieneṇ yomuhuc zéma legic héigic; Ic kewu tataciguc taczac i zéma rama sac qeli ioraru mepé qepési zéma zézé bipi zéma qac buṇa yanda zéma kuc yandanēṇ nalé tetcgia qahac hema emma he érécmimac.

¹⁴ Imuhuc zégic yaŋ kekecginaguc 4 ieneŋ hélacnec zégic. Ic kunen enen mama simiŋ zéma pakagina héima mepé qepési yaŋ érécmigic.

6

Sapéya 7.

¹ Waŋu hémba rama merawanén sapéya 7 imuacnec mén métiyec. Métiyu yaŋ kekecginaguc 4 ionarunec mén imi buŋ parandan ewaiguc qacma hana zéyec.

² Zéyu hémba becosic lalacnec mén naŋu qahaiguc ic mén tarec. Ic imi tewiyaguc waŋu ic kewu opoc mén mimia waŋec. Waŋu Inén yaré qema onogicma onogicma muŋguc onogicmaŋ zé keŋec.

³ Waŋu rama merawanén sapé qétéya 2 métiyu gezacnanén nimba yaŋ kekeraguc qétéya 2 iminén hana zéma qarec.

⁴ Qaru becosic pésonianén haréyec. Waŋu qahaiguc ic mén tarec inén mia baeciguc luae mesohoyu ic enen euhumu amumu niŋac ac wammima, sou yanda mén momacnec mimia waŋec.

⁵ Waŋu rama merawanén sapéya qété 3 métiyu yaŋ kekeraguc qété 3 iminén hana zéma qaru niŋi. Waŋu hémba becosic mén zapélanén hayec. Waŋu qahaiguc ic mén tarec inén réwéri qétéya memeyawac sigel mén késa tarec.

⁶ Waŋu ni yaŋ kekecginaguc 4 ionac sugina igucnec ic ewa ésécnecnéŋ hicniyu niŋi. Zéyecnéŋ bali gocmia usu momacgucac boŋa imi ai meme momacgucac ai boŋa wammac. Waŋu wit gocmia usu momagucac boŋa imi ai meme momacgucac ai boŋa wammac. Waŋu oliwa halécya zéma waiŋ gocmia imi ménda mebiriwésémaŋ.*

⁷ Waŋu rama merawanén sapéya qété 4 métiyu yaŋ kekeraguc qété 4 inén hana zéma qarec.

⁸ Waŋu hémba becosic mén séwi alaŋa téŋgiŋ téŋgiŋ méiméiya hayec. Ic mén qahaiguc tarec iwac qara imi humuc. Waŋu humumia ionac baec dumuŋanéŋ i méndacmiyec. Waŋu ieren baeciguc zawé kembon qahac méndémma imuacnec momacguc imuac siŋgirawac wammaoc niŋ kuc buŋa érécmimia. Waŋu sou zéma bėti zéma humuc zéma baecac hasén yaŋ imuac kuhanén unuhumuyoc.

⁹ Waŋu rama merawanén sapé qété 5 métiyu hémba Anutuac ackuazéc zéma héipuc acgina niŋac wamma unugic humugic ionac uŋaginanén zaki téréya héniaiguc tagcic iniri.

¹⁰ Ieneŋ kucnec qacma zégic, téréya zéma héla miŋina Miŋ Kewu yanda gi nalé dahec mehorugima ic embac baeciguc keczu imi ménda zétécgé énécmima sacninawac kitiwa imi ménda melen énécmima kecbésémaŋ?

¹¹ Imuhuc zégic séwi usu horua lalacnec miŋ séc énécmidacma yomuhuc énézéyec; Nalé hotoŋadac tachiarugic welen qeŋe alahécgina tosara unugic ini ésécnec humugic qétégina sécgéyuguc ai imi memaŋ.

¹² Waŋu neŋ hémba rama merawa iminén sapé qété 6 métiyu naŋ yanda meyu kaiwe imi zapi qema maleku noniŋ zapéla imuac zuanéŋ memeya ésécnec waŋec. Waŋu maso howiacnec imi sac ésécnec waŋec.

¹³ Waŋu kurumenŋ ménisikilu imi luhuc kunen yandanén qeyu nemuyac ic imuac gocmia quwura tiyu baeciguc maanzac ésécnec magic.

* **6:6:** Imuhucya imi sacmasi ésécnec wiziginaiguc haiaŋgic. Imuac goiya héimimia waŋec.

¹⁴ Waṇu kurumenṇ imi mia papia limbīgic keṇaṇzac éséc imuhuc limbī amuma qahac waṇec. Waṇu baec boṇa zéma konduṇ baec komoc imi hézéracgé énécmimia waṇu tatacgina waīgic.

¹⁵ Haka imuhuc hicṇiyu baec séc ic kewu zéma ionac taséhécgina zéma biṇ qeṇe ic kiwa hécgina zéma hinac mériaṇṇinaguc zéma kucginaguc zéma iwawai miṇina keckec zéma welenṇ qeṇe ic ieneṇ baṇec zéma baṇa tosara baec boṇaīguc hezac imuac sucnéṇ sugīguc saṇṇīgic.

¹⁶ Baec boṇa zéma baṇa énézéma qacninu bacgéma mama ic kewu tatacīguc taczac iwac kiwa igucnec zéma rama merawa iwac qeri biric igucnec musaṇṇé nénécmīgic zégic.

¹⁷ Qeri biricṇirawac nalé yanda imi ducṇizac imuac niṇ ic méréneṇ hia naṇselimac?

7

Israel ic sapéginaguc ionac qétégina 144,000.

¹ Waṇu haihaka imi tecgéyu ni kic hima kua meme uṇa 4 inicba baec waṇṇoṇa 4 imuaru namma baecac luhuc 4 imi baecīguc me konduṇīguc me ic hésa hénia héniaīguc ménda qemac niṇ késama naṇṇic.

² Waṇu hémba kaiwe éré éréya igucnec kua meme uṇa méṇneṇ Anutu kekecyaguc iwac asé kiwiya késama éréma kua meme uṇa 4 baec zéma konduṇ mebirimu niṇ kucgina énécmiyu késa keczu ionac muru kucnec qacma yomuhuc énézéyec;

³ Ini mambéc naṇṇic Anutuac welenṇ qeṇe ichéra ionac pakaginaīguc asé kiwiya meénécmiṇi tecgéyuguc baec zéma konduṇ zéma ic hésa imi mebirimu.

⁴ Waṇu ic embac asé kiwi hai énécmimia ionac zaṇṇégina imi Israelac qelihéra tuṇa tuṇa ionarunec 144,000 waṇec.

⁵ Waṇu Yudawac areṇhéra ionarunec imi 12,000, Waṇu Rubenac areṇhéra ionarunec imi 12,000, Waṇu Gadeac areṇhéra ionarunec imi 12,000 waṇec,

⁶ Aseriac areṇhéra ionarunec imi 12,000, waṇu Naftaliac areṇhéra ionarunec imi 12,000, waṇu Manaseac areṇhéra ionarunec imi 12,000 waṇec.

⁷ Waṇu Simeonac areṇhéra ionarunec imi 12,000, waṇu Lewiac areṇhéra ionarunec imi 12,000, waṇu Isakawac areṇhéra ionarunec imi 12,000 waṇec.

⁸ Waṇu Zabulonac areṇhéra ionarunec imi 12,000, waṇu Yosefeac areṇhéra ionarunec imi 12,000, waṇu Benzaminac areṇhéra ionarunec imi 12,000, imuhuc asé kiwigina hai énécmimia waṇec.

IC tuṇ yanda baera baera igucnec hahaya.

⁹ Haka imi hémba baera baera zéma ic séwigina hénia hénia zéma héniorinṇ hénia hénia zéma acgina hénia hénia igucnec zaṇṇégina yanda méṇneṇ méṇ olommuac séc qahac imuhucyanéṇ maleku horua lalacnec héima méraginaīguc samae ic hawa meemma ic kewu tatac imuac wésiaīguc zéma rama merawa iwac wésiaīguc naṇṇic.

¹⁰ Namma kucnec qacma yomuhuc zégic; aṇṇéṇ titi imi ic kewu tatacīguc taczac neṇaṇ Anutu i zéma rama merawa iorac muru hezac.

¹¹ Imuhuc zégic kua meme uŋa ic kewu tatac zéma galen zéma yaŋ kekecginaguc imi lelecgéma naŋgic imi moczoŋ ic kewu tatac imuac wésiaiguc simiŋ héima kic tanecgina memama baeciguc héidacma mepésimigic.

¹² Mepésimima yomuhuc zégic; Hélaacnec mepé qepési zéma zézé bipi zéma niŋtegic qinŋtegic zéma ewa hia ac zéma ee héihéi zéma kuc zéma medac medac wandac wandacnéŋ Anutunina iwac muru nalé tetcgia qahac hema emma hemac. Hélaacnec!

¹³ Zégic ic kunen ionarunec méŋnéŋ nuac yomuhuc zéyec; Séwi usu horua lalacguc imi méré méré enen, waŋu dimuacnec hagic?

¹⁴ Qesi néŋu ac yomuhuc melemma zéyi, miŋna geŋgaoc ninzaŋ. Waŋu inén nézéma zéyec; Imi enen zéra waiya qeria igucnec hagic. Waŋu rama merawa iwac sawanéŋ séwi usugina imi zuacyacgéig lalacnec wandaczac.

¹⁵ Hénia imuac niŋac yomi enen Anutuac ic kewu tatac imuac wésiaiguc kecanzu. Waŋu iwac ocmuŋ téréyaiguc siŋi kaiwe séc Anutu mepésimigic ic kewu tataciguc taczac inén ionac qacginu hali ésécnec waŋ énécmimac.

¹⁶ Waŋu muŋguc tomenŋina héla qahac ménda wamma déméŋgina muŋguc doku niŋac qanŋararaŋ ménda qemac. Waŋu kaiwe me iwawai geriwaŋucnéŋ ménda kasoni énécmimac.

¹⁷ Hénia imi yomuhuc; Ic kewu tatac imuac namuŋaiguc rama merawa nanzac inén mia galenŋé énécmima, doku hogocya kekecyaguc imuaru qindiŋi énécmima kemmac. Waŋu Anutunén kic masigina moczoŋ kicgina igucnec zuacénéc midacmac.

8

Sapé 7 zéma héméŋa memeyawac goli zéic.

¹ Waŋu rama merawa imi sapé qété 7 métiyu kurumenŋiguc némbén hiŋjima heyu 30 miniŋ imuac séc waŋec.

² Imi tecgéyu kua meme uŋa 7 Anutuac wésiaiguc naŋgic inicha témuŋ 7 énécmiyu késa kecgic.

³ Waŋu kua meme uŋa méŋnéŋ ziniŋ wanafu sasala mimia waŋu sokoc golinén memeyaiguc haima mema hama zaki téréya hosuraiguc naŋec. Imi mia météré ic momac yanda ionac zéwelecginaguc momacnec ic kewu tatac imuac wésiaiguc zaki téréya golinén memeya imuaru haimimaŋ zé mema hayec.

⁴ Waŋu hofac héméŋa hiabia iminén météré ic ionac zéwelec welecginaguc momacnec kua meme uŋa iwac méria igucnec Anutuaru yacma enec.

⁵ Kua meme uŋa iminén imuhuc wamma zaki téréya igucnec geric zéra mema iwawai héméŋaguc memeyawac sokoc imuaru tiloyu sécgéyu baeciguc qocgéyu hiŋgarec. Hiŋgaru zalalak zéma buŋ parandaŋ gururu meric merira zéma pilitic héiyu naŋ meyec.

Aiŋ témuŋ 7.

⁶ Waŋu kua meme uŋa qété 7 témuŋginaguc ienen témuŋ qewiŋ zé efiamugic.

⁷ Waŋu kua meme uŋa qété 1 iminén témuŋa qeyu komboc luhuc zéma geric sacyaguc mutu qutulangaŋia pocgéma baeciguc mayec. Mama baec yanda haréwéc ionarunec momacguc imi zema zedarec. Waŋu ic zuŋ

haréwéc ionarunec momacguc zema zedarec. Waṇu tatan qézézac imi momac yanda zema zedarec.

⁸ Waṇu kua meme uṇa qété 2 inén témuṇa hiyec. Hiyu iwawai mén baec boṇa yanda geric bélaṇaguc tanec imuhucyanén konduniguc gilimimia waṇu kondun haréwéc ionarunec momacguc imi melemma sac waṇec.

⁹ Waṇu kondun qeriaiguc yaṇ kekecginaṇuc imi tun haréwéc ionarunec momacgucac séc imi humudacgic kondun qahaiguc zéic sasala imi acguc tun haréwéc ionarunec momacgucac séc imi hézén qézénédacgic.

¹⁰ Kua meme uṇa qété 3 inén témuṇa hiyec. Hiyu widi yanda mén kifa yanda ésécnec bélaṇaguc imi kurumén igucnec mama doku téfara tun haréwéc ionarunec momacgucac séc zéma doku kiwa tun haréwéc ionarunec momacgucac séc imuaru mayec.

¹¹ Waṇu widi imuac qara imi kumin howura waṇu imuac nin doku haréwécnec momacgucac séc imi howuc howuc wandaru doku howuc howuc iminén mebirí énécmiyu ic embac sasala humugic.

¹² Waṇu kua meme uṇa qété 4 iminén témuṇa hiyec. Hiyu kaiwe gésiyu haréwéc waṇu imuacnec momacguc zéma, maso gésiyu haréwéc waṇu imuacnec momacguc zéma, sikilu méndén énécmiyu tun haréwéc waṇu imuacnec momacguc imi unuhumudarec. Unudaru kaiwe kuha haréwéc imuarunec momacguc imi mayu ai meme momacgucac naléya imi méndén haréwéc waṇu imuacnec momacguc asaha qahac waṇec, waṇu sinj acguc haréwéc imuarunec momacguc asaha qahac waṇec.

¹³ Waṇu ni muṇguc hémma gezacnanén nimba sawaiguc kuntac mén putitima kemma kucnec qacma yomuhuc zéyec; Imi sac qahac kua meme uṇa haréwéc mén témuṇginaṇuc imuac nin baeciguc keczu ionac muru yei saec, saec, saecnén hemac!

9

¹ Waṇu kua meme uṇa qété 5 inén témuṇa hiyec. Hiyu nen hémba sikilu mén kurumén igucnec tegéma baeciguc mayec. Waṇu inén mia uṇa biria ionac baec dumuṇa imuac wétéya mimiauwac késa kerec.

² Waṇu inén uṇa biria ionac baec dumuṇa imuac wézéra auyu imuacnec hofac sinjindéndénzia yanda éréyec. Éréyu baec sésén imuac hofac yanda ninac kaiwe zéma sawanén sinjindénzéyec.

³ Waṇu hofac qeria igucnec zikon enen baec sénganṇen érégic. Waṇu ienen baecac kuanṇkuanṇac kuha ésécnec kuc buṇa yanda énécmimia.

⁴ Waṇu ienen baeciguc ketekecqan kiwiya téngin zéma ic hésa hénia hénia imi ménda mebirí énécmimu, nén ic embac tosara pakaginaiguc Anutuac asé kiwi ménda hai énécmiyu keczu imi sac mebirí énécmimu ninac zéénéc mimia waṇec.

⁵ Waṇu unugic humumu ninac qahac, nén en maso 5 kirc qiric waṇ énécmima qenzen manzen mihicji énécmima kecmu nin zézéya. Waṇu qenzen manzen imi mia kuanṇkuanṇ nén ic mén kiyu nimmacac séc kuha imuhucya.

⁶ Waṇu nalé imuaru imi ic enen humuwijn zé wamma zéwelectmu, nén imuac buṇa ménda énécmimia wammac. Waṇu humuc ninac yaiwisisin memu, nén humucné nénac énécmimac.

⁷ Ʒikon Ʒionac tanecgina imi mia becosic yaréiguc kembɨnac zé yaréac iwawai megic iniiniya imuhucya mia, orucginaiguc opoc golinéŋ memeya éséc tarec. Kic tanecgina imi ic kic tanecnina ésécnec.

⁸ Waŋu zucgina imi embac onac oruc zucgina luaeluaeya ésécnec imuhucyanéŋ he énécmiyec. Waŋu zécgina imi laionac zéra ésécnec.

⁹ Waŋu tétéc nezic nezicgina imi tétéc saiwa aiŋnéŋ memeya ésécnec heyec. Waŋu qeŋgaŋgina urumeŋa imi karisi becosic sasalanéŋ yaréiguc kembɨn zéma usuŋnec keŋgic qacanzac hétéŋ imuac séc.

¹⁰ Waŋu zigina imi kuaŋkuaŋnac zia ésécnec waiyaguc. Kuc buŋagina imi maso 5 séc ic embac mebirí énécmimuac séc.

¹¹ Waŋu ionac muru miŋ kewugina kecénécmiyec. Imi mia uŋa biria ionac baec dumuŋa imuac kua meme uŋaya. Qara Hebiraio aciguc Abadon, Girik aciguc Apolion, neŋaŋ aciguc Kisikiyoŋ uŋa.

¹² Kunta neinéŋ yéwéri haréwéc zéma qarec. Imuacnec Momacguc imi hama keŋu tecgézac. Waŋu ninzu yéwéri éréhéc hezaocnec.

¹³ Waŋu kua meme uŋa qaté 6 iminéŋ témuŋ hiyec. Hiyu nimba zaki téréya golinéŋ memeya Anutuac wésiaiguc taczac imuac iliha 4 imuacnec ac ewa méŋ hicŋiyu niŋi.

¹⁴ Hicŋima kua meme uŋa qaté 6 témuŋa késa naŋec iwac yomuhuc ézéyec; Doku téfara yanda Yufurata iguc kua meme uŋa 4 qaté énécmiawac keczu imi hulac énécmigic.

¹⁵ Waŋu kua meme uŋa 4 hulac énécmiyu yawuŋ méŋ imuac maso méŋ imuac kaiwe méŋ imuac kaiwe kiwa zézéya imi ducŋiyu baec séc ic embac méndéŋ énécmigic tuŋgina haréwéc waŋu imuacnec tuŋgina momacguc imi unuhumumu niŋac mézéžéŋgé énécmimia.

¹⁶ Waŋu yaré ic tuŋginaguc becosiciguc tatac ionac qétégina 200 milion imuhuc zégic niŋi.

¹⁷ Uŋaiguc héhéŋa imuhucgeŋ becosic zéma ic imuac qahaiguc tacgic imi inicba tétéc saiwa imi alaŋa geric ésécnec pésicpésiha zéma qouc qouc zéma qaac qaac imuhucya héima kecgic. Waŋu becosic ionac orucgina imi laionac oruha ésécnec. Waŋu kuagina igucnec imi geric bélaŋa zéma hofac zéma salfa mayec.

¹⁸ Waŋu ionac kuagina igucnec geric bélaŋa zéma hofac zéma salfa yéwéri haréwéc hicŋiyec iminéŋ ic embac méndéŋ énécmiyu tuŋgina haréwéc waŋu imuacnec tuŋ momacguc imi unuhumudacgic.

¹⁹ Waŋu becosic ionac kuc buŋagina imi kuagina zéma ziginaiguc heyec. Waŋu zigina imi qaté mokoleŋ oruha ésécnec. Waŋu iminéŋ ic embac mebirí énécmiyec.

²⁰ Waŋu yéwéri imuac qeriaiguc ménda humuma kecgic ieneŋ haka biria méraginanéŋ waŋgic imuac ewa éréhéc ménda wamma ménda waigic, néŋ uŋa hénia hénia zéma baniara hénia hénia goli me siliwa me aiŋ pésia me hoc me ichésa mema méraginanéŋ memeya kicginanéŋ hémmuac séc qahac, gezacginanéŋ nimbiŋac séc qahac, waŋu hénaginanéŋ keŋha wammuac séc qahac imuhucyawac mepési énécmima kecgic.

²¹ Waŋu ic unuhumugic imi zéma paŋge manira zéma kaisero zéma kowu meme haka imuacnec ewa melen ɨ ménda waŋgic.

10

Kua meme uŋa kiwi limbi limbiŋaguc.

¹ Waŋu kua meme uŋa kuha yanda méŋnéŋ hosusunéŋ aturu amuma kurumenŋ igucnec mayec. Mayu hémba oruha susuriaiguc asonŋ firic heyec. Waŋu iwac kic ségéria imi kaiwe ésécnec, waŋu héna héréra imi geric bélaŋa tandé lopioŋ tanec ésécnec.

² Waŋu mériaiguc kiwi limbi limbiŋa hutuhutuya komora ménŋ késa kerec. Waŋu héna héiyanéŋ kondunŋ qahaiguc, héna kanayanéŋ baeciguc tima nanjec.

³ Namma ac kucnec qacma laionnéŋ géréréc géanzac ésécnec qarec. Qaru nalé imuaru buŋ parandanŋ 7 ieneŋ momacnec qacŋic.

⁴ Imuhuc qacma zégic nimma bec kiwiiguc omanŋ zé wamba kurumenŋ igucnec qac yomuhuc nuac muru mayu niŋi. Buŋ parandanŋ 7 ieneŋ zégic imi ménda oma hunuŋ mena eŋ taru.

⁵ Waŋu kua meme uŋa héŋi inéŋ kondunŋ zéma baec tima nanjec inéŋ mia méra héiyanéŋ kurumenŋiguc meyacma yomuhuc zéyec;

⁶ Waŋu tetcgia qahac kecma kurumenŋ zéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi zéma, baec zéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi zéma, kondunŋ zéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi moczoŋ yanda zéhicŋiyec iwac qaraiguc zéselima zéyec; nalé mehoru horugia ménŋ ménda hemac.

⁷ Kua meme uŋa qété 7 témuŋa himac nalé imuaru me imuaru deguc-dacmi Anutuac ac saŋa welenŋ qeŋe ichéra kua meme ic ionac muru énézéyec iminéŋ hélaguc wandacmac.

⁸ Waŋu kurumenŋ igucnec ac hicŋima nuac muru mayec ewa iminéŋnec muŋguc nézéma yomuhuc zéyec; Geŋ kemma kondunŋ zéma baec tima nanzac kua meme uŋa iwac mériaiguc kiwi limbi limbiŋa hutu hutuyawac hezac imi mewésémaŋ.

⁹ Imuhuc zéyu neŋ kua meme uŋa iwac muru kemma kiwi limbi limbiŋa komora imi néŋna zéma ézéwa kua meme uŋanéŋ mema nena guac tomenŋgaiguc imi howuc howura wammac, néŋ guac kuagaiguc imi morombazec dokuya ésécnec siŋaguc wammac zéyec.

¹⁰ Imuhuc zéyu neŋ kua meme uŋa iwac méria igucnec kiwi limbi limbiŋa komora imi mema neyi. Newa kuanaiguc imi morombazecac doku ésécnec siŋaguc wanjec, néŋ hiŋgacma nuac tomenŋgaiguc imi howuraguc wanjec.

¹¹ Waŋu inéŋ yomuhuc nézéyec, gi imi ic embac hénia hénia zéma, gawamanŋ hénia hénia zéma, acŋina hénia hénia zéma, ic kewu ionac momacnec muŋguc andiawac ara énézéwésémaŋ.

11

Héipuc ic éréhéc.

¹ Waŋu uŋ kembanganŋ tac ésécnec ménŋ némma yomuhuc zéyec; Yacma Anutuac ocmuŋ téréya zéma zaki téréya imuac séha qétéya zéma imuac qeriaiguc mepé qepési wanzu ionac zaŋgégina imi momacnec oloŋ énécmima.

² Waŋu ocmuŋac ama sombenŋ imuac séha imi ménda olomma eŋ waina hemac. Ama sombenŋ imi mia ic enia ionac wai énécmimia. Imuac niŋac ieneŋ maso 42 imuac séc ama arenŋa yanda imi eŋ tima keŋha wammu.

³ Waŋu ni héipuc ic éréhéna kuc buŋa érécmiwa iereŋ maleku sogawac buŋa héima ai meme 1260 imuac séc bianŋac ara énézému.

⁴ Iereŋ imi baec yomuac Miŋina Anutu iwac wésiaiguc nananŋa oliwa ic éréhéc zéma kendol tatara éréhéc imi mia.

⁵ Ic méhñéñ méñ mebirí érécmimañ zé wammaciguc kuagira igucnec geric bélañanéñ éréma hazéc hécgira imi qécgé énécmimac. Ic méhñéñ mebirí érécmimañ zé wammac imi inéñ imuhuc humucac buña wammac.

⁶ Wañu ieren imi kuc buñagiraguc. Imuac bianac ara zémanec kecmu naléya naléya imuaru imi kia ménda hamac niñ kurumen hézicgéyoc. Wañu ac zéyic dokunéñ sac wammac niñ kuc buña he érécmizac. Wañu siñgira méndacma nalé imuac me imuac yéwéri tanera soho soho hénia hénianéñ baec imi qemaoc.

⁷ Wañu ieren héipuc ac imi zéyic tecgéyu imuaru uña biriawac baec dumuñu imuarunec yañ biria yanda iminéñ éréma yaré wañ érécmima iriyu humuao.

⁸ Humuyic qamocgira wai érécmigic ama areña yandawac hénia yandaiguc hemaoc. Wañu ama imuac qara imi qeri uñawac séciguc Sodom zéma Izipte zézéya. Miñ kewugiranéñ ama areña yanda imuaru mia ic héngena wéndaraiguc qegic humuyec.

⁹ Wañu ic embac séwigina hénia hénia zéma acgina hénia hénia zéma gawamañgina hénia hénia séc ic embac ienen qamocgira imi ai meme haréwéc zéma méñac bakia kicginanéñ iricma kecma kicsuañiguc ménda téngé érécmimu niñac qetalimu.

¹⁰ Wañu kua meme ic ieren imi baecac ic embac ac geriwiguc wañ énécmima yéwéri mihicñi énécmiyoc. Hénia imuac niñac ieren humuyic ségiségi wamma ewa hia nimma sese amumu.

¹¹ Wañu ai meme haréwéc zéma méñac bakia tecgéyu Anutu arunec kekecac wésésénéñ hama iorac qerigiraiguc hiñgarec. Hiñgaru yacma hénagiranéñ tima nañoc. Wañu iricma nañgic ionac muru bac yandi yandi kuney yanda hicñi énécmiyec.

¹² Wañu kurumen igucnec qaqaq kuney yanda iorac muru yomuhuc mayu niñoc, iri you éréyic. Wañu ieren ac imi nimma hazéc hécgira ienen iricmanec nañgic hosusuiguc kurumenju enoc.

¹³ Enjic nalé idacmuaru mia nañ yanda meyec. Meyu ama areña yanda méndéñ mimia 10 imuacnec momacguc iminéñ zéñgéyec. Wañu nañ mema heyec imuac suraiguc ic zañgégina 7,000 humugic. Wañu wai énécmimia ienen bacgina yandiyu kurumen miñina Anutu edamuya héimigic.

¹⁴ Kunta neinéñ yomuhuc zéyec; Yéwéri qété éréhécnéñ hama kenzaoc, néñ yéwéri qétéya haréwéc imi fodac hamac.

¹⁵ Wañu kua meme uña qété 7 inéñ témuña hiyec. Hiyu kurumeniguc ac ewa yanda sasala hicñima yomuhuc zéyec. Baecac héngalen ama areña yanda imi Miñ Kewunina Kristoac héngalen ama areña yanda wammac. Wañu inéñ nalé ttecgia qahac galengéma kecma emma kecmac.

¹⁶ Wañu qeriawac galen 24 Anutuac kiwaiguc ic kewu tataciguc tacgic ienen simiñ héima musugina baeciguc héima Anutu mepésimigic.

¹⁷ Mepési mima legicgina yomuhuc héigic; Ewa hia! Miñ Kewunina Anutu, kecneac keczañ, medac medac wandac wandac miñina geñgaoc, kuc yanda késama ic kewu wañ nénécmianzañ.

¹⁸ Baera baera ic eney qeri geric wañgénzu. Imuac guac qeri gericgawac buña hazac. Humuc ic niñgési énécmima welen qeque ic, kua meme ichécga zéma ic embac téréya zéma tosara guac qacgawac eeya héimianzu, kuney me komora séc hakaginawac séc bakia hiabia meénécmima baec mebirianzu imi mebirí énécmiwésémañ imuac naléya hazac.

¹⁹ Wañu kurumenjiguc Anutuac ocmuñ aṅgéyu Anutuac sisipac ac imuac katapanéñ ocmuñ qeriaiguc winiñu hiçñiyec. Wañu imuarunec pilitic zéma gururu meric merira zéma buñ parandañ zéma nañ zéma komboc luhuc selia qeyec.

12

Embac zéma mazuañ.

¹ Wañu kurumenjiguc sésécac haka kuney yanda yomuhuc hiçñiyec, embac méñnéñ kaiwe maleku ésécnec héima nañec. Wañu hénaya bawaiguc maso taru oruhaiguc ic kewu opoc sikilu 12 yaguc tarec.

² Wañu embac iminéñ hériyaguc wañu, merac memac niñ azi kiyu, yaiwisisiñ wamma tarec.

³ Imuhuc wañu sésécac haka méñ kurumenj igucnec hiçñiyec. Ninzu, mazuañ yanda pésia méñ heyec. Imi mia oruha 7 zéma, iliha 10 késa keru, oruha 7 séc ic kewu opoc tacma keñec.

⁴ Wañu zianéñ kurumenjiguc sikilu tuñ haréwéc igucnec tuñ momacguc héréma baeciguc giliyu madarec. Imuhuc wamma embac merac memañ zé wawaña iwac wésiaiguc merac meyu qécgémanñ zé nimma tarec.

⁵ Wañu embac imi nañawac meyec. Wañu naña imi kecmac ic kewuac aiñ tacnéñ baera baera galeñgé énécmimac niñ zé mímia. Wañu naña imi Anutu zéma iwac ic kewu tatar imuac wésiaiguc wagicma eñec.

⁶ Wañu embac imi baec kéra kérésiaiguc néñgacma keñec. Imuaru kaiwe ai meme 1260 imuac séc héñgaleñ wammimu niñ Anutunéñ duñ tatara méñ bianac buña mihicñi miyu heyec.

Kua meme uña Mikaelnéñ mazuañ nesimiyu keñec.

⁷ Wañu kurumenjiguc yaré téma hiçñiyec, kua meme uña Mikael zéma kua meme uñahéra ieneñ mazuañac hazéc wamma yaré wañgic mazuañ zéma kua meme uñahéra ieneñ imuhucyanec yaré bakia melemma qegic.

⁸ Wañu mazuañ zéma ieneñ kawali ménda wamma maunudarec. Wañu kurumenjiguc titiña méñ ménda he énécmiyec.

⁹ Wañu mazuañ yanda nesimigic néñgacma mayec. Mazuañ imi mokolen wahala kuwi zéma Biria miñjina zémimia imi mia. Inéñ kurumenj bawaiguc keczu imi moczon ikoc wañ énécmianzac. Wañu nesimiyu baeciguc mayec. Wañu kua meme uñahéra imi acguc momacnec nesi énécmigic madacgic.

¹⁰ Wañu kurumenjiguc ac ewa yanda méñ yomuhuc hiçñiyu niñ; Dac muna hécnina ionac hazéc ac mihicñima Anutuaru siñi kaiwe séc aciguc onopocañec imi qegiligic mayec. Imuac niñac deguc neñañ Anutuninawac aṅgér titi zéma kuc zéma héñgaleñ ama areña yandaya zéma iwac Kristoy-awac kuc buñanéñ hiçñi hazac.

¹¹ Wañu dac muna hécnina ieneñ ramawac sac imuac kuha zéma héipuc ac wamma zégic imuac kuhanéñ hazéc imi ogicgic. Ieneñ imi humucac décyaguc kereñgic, néñ kekecginañac ewa éréhéc ménda wañgic.

¹² Imuac niñac, kurumenj zéma imuaru kekecginañac kecanzu ini, ségiségi wañgic! Wañu Biria miñjanéñ eñeya naléya imi hotonña wanzac imi niñtegicma qeri biric kuney yanda nimma mayec. Imuac niñac baec zéma konduñ imuaru imi yéwéri hemac.

¹³ Wañu mazuañ imi baeciguc nesimimia wañec imi héñtegicma embac nañawac meyec imi qenesi wammiyec.

¹⁴ Waŋu embac imi kunta nei kunen yandawac qeŋgaŋ héréra mimia waŋec. Imuac niŋac inéŋ mazuaŋac héŋacya mema hia néŋgacma putitima keŋec. Kemma baec kéra kérasiaiguc imuaru nalé éréhécnén mén zéma bakia imuac sécdac héŋgaleŋ waŋ mimiauwac kerec.

¹⁵ Waŋu mokolen imi dokunén embac imi késama kemmac niŋac wamma iwac andiaiguc kemma kuaya igucnec doku yanda doku téfara ésécnec qocgéyu mayec.

¹⁶ Waŋu baecnén embacwac méra mima kuaya aŋgéma doku mazuaŋnéŋ loŋec imi qéccgédaŋec.

¹⁷ Waŋu mazuaŋ imi embacwac qeri biric nimmiyec. Nimmima liliŋgéma kemma embac iwac nambérac héra tosara Anutuac zézé seli ac niŋtohoma kecma Yesuac héipuc ac imi aŋgétima kecaŋgic iniguc yaré qemaŋ zéma

¹⁸ kondun sakasaciguc naŋec.*

13

¹ Waŋu ni hémba kondun qeria igucnec yaŋ biria ménén éréyec. Imi iliha 10 zéma oruha 7 hemiyec. Waŋu iliha 10 imuaru ic kewu opoc 10 tacma keŋec. Waŋu oruhaiguc séc imuaru qac kiwi Anutu zébiri qébiri waŋ mimianén hema keŋec.

² Yaŋ zéruguc héŋi imuac tanera imi pusi kunen yanda leopad yaŋ ésécnec, hén méria imi hasén yaŋ bea imuac méria ésécnec, waŋu kuaya imi hasén yaŋ laion kuaya ésécnec, waŋu mazuaŋ iminén eŋeya kuha zéma ic kewu tatacya zéma qac buŋa imi yaŋ biria iwac waimiyec.

³ Waŋu hémba yaŋ imuac oruha mén imi hézén hézénŋia humumia ésécnec hemiyec. Waŋu wiziya humumia imi misirima hiaruyec. Hiaruyu baec séc ic enen yaŋ imuac hémma welicgéma méndacmigic.

⁴ Waŋu mazuaŋ iminén yaŋ imuac ic kewuac qac buŋa miyec. Imuac niŋac ic embac ienen yaŋ imuac mepé qepési wammima yomuhuc zégic; Méréén yaŋ imuhucyawac séc? Méréén i guc efima yaré qemacac séc?

⁵ Waŋu yaŋ imi séwi eŋeŋawac ackuazéc zéma mematitiac ackuazéc zémacac niŋ kuaya biria haimimia waŋec. Waŋu maso 42 imuac séc ai mema kecma niŋ kuc buŋa qemimia waŋec.

⁶ Waŋu yaŋ iminén kuaya aŋgéma Anutu zébiri wammima qac buŋaya zéma iwac ocmuŋa zéma tosara kurumeniguc keczu imi momacnec zébiri qébiri waŋ énécmiyec.

⁷ Waŋu ic embac téréya hazéc waŋ énécmima yaré qema onogicmac niŋac ic kewuac buŋa qemimia waŋec. Waŋu séwigina hénia hénia zéma baera baera ic embac zéma acgina hénia hénia zéma baera baera imi kewu waŋ énécmimac niŋ kuc buŋa qemimia waŋec.

⁸ Waŋu rama merawa qegic humuyec iwac kekecac kiwiiguc baec kurumen zéhicŋiyec imuarunec qacgina ménda oénécmiyunec baec yomuaru kecaŋzu imi enen moczoŋ yaŋ biria imi mepési migic.

⁹ Ménén mén gezawagucnéŋ ac yomi nimmac.

¹⁰ Hésa amawac buŋa imi hésa amaiguc kemmac. Souac buŋa imi sounén héiyu humumac. Yéwéri imuhuc haénécmyu ic embac téréya ienen niŋzén niŋzénŋinaiguc selianec naŋ selimuac hezac.*

* **12:18:** Kiwi tosaraiguc; Ac bakia yomi kembraŋa 17 iguc toroqeqeyawac heyu kembraŋa 18 imi héla qahac eŋ hezac. * **13:10:** Girik aciguc; Ic embac téréya ionac niŋzén niŋzénŋina zéma nanan seli imi imuaru mia hezac.

¹¹ Waṇu baec qeria igucnec yaṇ biria mēṇ éréyec. Éréyu hém̃ba rama merawa éséc̃nec iliha éréhéc heyec, nēṇ ara imi maṇaṇ mokoleṇ éséc̃nec zéyec.

¹² Waṇu yaṇ iminēṇ yaṇ walac éréyec iwac kuc buṇa sécyā imi iwac kiwaiguc haisésēcyā waṇec. Imuhuc wamma baec zéma imuaru kekera énézéyu bec̃nec yaṇ walac hic̃ṇima wiziya humumia misirima hiaruyec imuac simiṇ hém̃igic.

¹³ Waṇu inēṇ haihaka méréra meanzac. Mema zéyu ic embac kicginaiguc kurumēṇ igucnec geric bélaṇa baeciguc maanzac.

¹⁴ Haka méréra imuhucya memac niṇ kuc mimia waṇec. Waṇu yaṇ walac hic̃ṇiyec iwac kiwaiguc haka imuhucya mema ic embac baeciguc kekera ewa soho meénéc̃miyec. Meénéc̃mima wiziya sounēṇ héihéiya imi misiriyu qeliyec yaṇ biria iwac baniaraya mem̃u zéma énézéyec.

¹⁵ Waṇu kuc buṇa qemimia waṇec imuac niṇ yaṇac ireha imi kekecyā haimiyu baniaraya iminēṇ ac momac̃nec hia zéyec. Zéma ic embac tosara yaṇ baniaraya imuac mepé qepési ménda wammimu imi unugic humumuac zétec̃géyec.

¹⁶ Waṇu inēṇ ic embac moczoṇ yanda, ic kunēṇ me komora, ic iwawai ginaguc me maqeqeya, ic miṇsuc kekec me welen qeqe momac yanda méra héiginaiguc me pakaginaiguc asé kiwi hai énécmim̃ia wammac niṇ zéyec.

¹⁷ Waṇu asé kiwiya imi qahac waṇu mēṇnēṇ mēṇ soukiwa haima nénnagém̃ba wammacac séc qahac waṇec. Asé kiwi imi mia yaṇ imuac qara me qara imuac qétéya.

¹⁸ Niṇtegic q̃iṇtegic ac imi yomuhuc, Ic mēṇ niniṇa asac asaria hemizac inēṇ yaṇ imuac qétéya olomma niṇasarimac. Qété imi mia ic mēṇac qétéya 666.

14

Rama zéma ic 144,000.

¹ Waṇu neṇ hém̃ba rama merawa imi Zion baec boṇaiguc waṇec. Waṇu i guc ic 144,000 moac̃nec naṇgic. Waṇu pakaginaiguc rama merawa iwac qara zéma maṇgocyawac qara ogic heyec.

² Waṇu kurumēṇ igucnec ac ewa mēṇ hic̃ṇiyu niṇi. Nimba doku dudun yandawac hétēṇ imuhucya zéma buṇ parandaṇ éséc̃nec waṇec. Waṇu nimba ac ewa imi legic héihéi ic enēṇ gita kulele héré qegic qacanzac éséc̃nec.

³ Ieneṇ imi ic kewu tatac zéma yaṇ kekecginaiguc 4 zéma qerawac galen ionac kicginaiguc legic qelia héigic. Waṇu legic imi ic tosara niṇareñgéma héimuac séc qahac waṇec, nēṇ 144,000 baec igucnec doegina meénéc̃mim̃ia ieneṇ sac imuhuc wammucac séc waṇec.

⁴ Ieneṇ mia embac iniguc momac̃nec ménda mebir̃i amuma qeri qala qalanec kecgic. Kecma rama merawanēṇ dimia me dimia keṇu séc méndac mima keṇaṇgic. Waṇu ic embac suggina igucnec boṇhérégina meénéc̃miyu Anutu zéma rama merawa iorac hēla gocm̃ia walac walac waṇgic.

⁵ Waṇu kuaginaiguc ikoc ac mēṇ ménda hic̃ṇiyu niṇgic, nēṇ kēpésic solaṇ kecgic.

Kua meme uṇawac gezac qézēṇ ac.

⁶ Wanju kua meme uña méñnéñ kurumenj sawaya imuac suraiguc putitima kenju héñi. Inénj mia baec séc ic embac, séwi tanecgina hénia hénia zéma ac ewagina hénia hénia zéma gawamañgina hénia hénia ionac mia buña suruc hiabia hehe selia énézémanj zé késa kerec.

⁷ Inénj kucnec qacma yomuhuc zéyec; Zétecgé tecgé naléya imi ducñima hazac imuac ninj Anutuac bac yandi yandi wamma mepé qepési wammigic enju. Inénj kurumenj zéma baec, kondunj zéma doku kiwa sasala mihicñi énécmidarec.

⁸ Imuhuc zéma kenju andiaiguc kua meme uña ménj méndac mima kenec qétéya éréhécnénj yomuhuc zéyec; Bacgézac bacgézac ama arenja yanda Babilon! Ama iminénj mia baera baera ic embac iniguc kaisero wamma qeri gericac wainj doku selia gumu énécmima kerec.

⁹ Wanju andiaiguc kua meme uña ménj qétéya haréwécñénj méndacma kemma kunenj yanda qacma yomuhuc zéyec; Méñnéñ ménj yanj biria me iwac baniarayawac mepé qepési wammima pakayaiguc me mériaiguc asé kiwi memac imi

¹⁰ I acguc Anutuac qeri biriawac wainj selia imi nemac. Wanju wainj selia imi mia dokuguc ménda mesohoma qocgé énécmimia. Ienenj imi kua meme uñahéra téréya zéma rama merawa ionac kicginaiguc geric bélanja zéma salfanénj qenzenj manzenj mihicñi énécmimia wammac.

¹¹ Wanju qenzenj manzenj imuac hofacñénj nalé tetcgia qahac éréma emmac. Méñnéñ ménj yanj biria zéma imuac baniarayawac mepé qepési wammu imi zéma méñnéñ qarawac asé kiwiya memac ionac imi sinj kaiwe séc tachiahiaru ménj ménda he énécmimac.

¹² Imuac mia ic embac téréya enenj réwériiguc nanjelima kecanzu. Ienenj mia Anutuac zézé seli ac zéma Yesuac muru ninzénj ninzénjgina hezac imi selianec késama kecanzu.

¹³ Wanju kurumenj igucnec ac ewa ménj yomuhuc mayu ninji, zéwa kiwiiguc ona, nalé yomuacnec hénima Minj Kewuninawac qeriaiguc humumu ienenj mériañginaguc. Imuhuc zéyu uña téréyanénj yomuhuc zéyec; Hélañec! waway memegina imuac hélanéñ méndac énécmimac imuac ninj nalé imuaru aigina hetecgéma tachiarumu.

Baeciguc héla memecac nalé hayec.

¹⁴ Wanju hémba hosusu lalac lalac heyu imuac qahaiguc ménj icac nanja ésécnecnénj tarec. Wanju iwac oruhaiguc imi ic kewu opoc golinénj memeya tarec, mériaiguc imi sou zéra minjanj qizilicyaguc imuac késama tarec.

¹⁵ Wanju ocmunj igucnec kua meme uña méñnéñ mama ménj hosusu qahaiguc tarec iwac yomuhuc qacma ézéyec; Gi souga minjanj minjanjianénj héima tocgowésémanj. Héla gocmia imi moczonj waziwaziya wandaru baecac héla memeyawac naléya ducñizac.

¹⁶ Imuhuc zéyu hosusu qahaiguc tarec inénj souya minjanj minjanjagucñénj giliyu kenja wamma qeriru baeciguc héla gocmia imi togo énécmimia wandarec.

¹⁷ Wanju kua meme uña méñnéñ ocmunj kurumenjiguc tarec imuacnec mayec. Wanju i imuhucyanec souya zéra minjanj qizilicyaguc késa kerec.

¹⁸ Wanju kua meme uña ménj gericac galenja keczac inénj zaki téréya igucnec mayec. Mama sou minjanja zéra qizilicyaguc késa kerec iwac kucnec qacma yomuhuc ézéyec; Wainj gocmia imi qaodaczac imuac ninjac gi

souga zéra miṅgaṇa qizilicyaguc iminén baeciguc waiṇ héra gocmia hezac imi héima tocgéna.

¹⁹ Zéyu kua meme uṇa iminén souya héiyu keṇha waṇu baeciguc waiṇ gocmia kanzaṇaguc imi tocgoma Anutu qeri biriawac waiṇ tizi qizizayawac titiṇa kuney yanda imuac qeriaiguc giliyu hiṅgadarec.

²⁰ Waṇu waiṇ tizi qizizayawac titiṇa yanda imi ama yanda imuac séṅgaṇgeṇiguc taru tiziqizizaguc titiṇa yanda imuac qeria igucnec sac yanda mayec. Mayu zékéṇa imuac horua héṅgeṇa imi éréma becosic déméṅginawac séciguc heyec. Waṇu horua wéndara imi 300 kilomita imuac séc sécgéma keṇec.

15

Kua meme uṇa eney yéwéri 7 késama naṅgic.

¹ Waṇu kurumeniguc sésécac haka kuney yanda welic welicgia mén hicṇiyu héṇi. Kua meme uṇa 7 ieneṇ yéwéri zérabéracuc 7 késama naṅgic. Anutuac yéwéri zérabéracuc iminén hicṇidaru moczoṇ tecgémac imuac niṇac yéwéri iminén tetcgiawac buṇa wanzac.

² Waṇu muṅguc hémba kondun mén kiruṇénṇé memeya ésécnecnénṇé geric bélaṅguc mesoho sohayawac heyec. Ic embac tosara meseli amuma yaṇ biria zéma iwac baniaraya zéma iwac qarawac qétéya imi moczoṇ héṇara mema ogicdacgic ieneṇ mia kondun kiruṇénṇé memeya ésécnecné imuac élélahaiguc Anutuac gita kulele imi késama naṅgic.

³ Namma Anutuac welen qeṇe ic Mose zéma rama merawa iorac legic yomuhuc zéma héigic, O Miṇ Kewunina Anutu, medac medac wandac wandac miṇjina, geṇ ai eṇeṇa zéma welic welicgia meanzaṇ. Baera baerawac ic kewu zéma Miṇ Kewu keczaṇ guac héna imi solana zéma hélacnec.

⁴ Miṇ Kewunina, méréneṇ qacgawac bac yandi yandi ménda wamma eeya ménda héigémmac? Gi momacguc sac téréya. Guac wawaṇ meme solana imi hicṇitegiczac imuac baera baera ic embac ieneṇ hama wéségaiguc mepési gémmu.

⁵ Waṇu haka imi tecgéyu hémba kurumeniguc héipuc acac hali ocmun imuac naguya aṅgéyec.

⁶ Aṅgéyu kua meme uṇa qété 7 yéwéri 7 késama naṅgic ieneṇ ocmun igucnec magic. Ieneṇ imi séwi usu lalacnec zéma qala qalagia línéṇ malekunén memeya imi héima kecgcic. Waṇu tétécginaiguc rikun maṇkepela golinén memeya imi zikima naṅgic.

⁷ Waṇu yaṇ kekecginaṅguc 4 naṅgic ionarunec méṇnéṇ sokoc 7 golinén memeya Anutu kekec hémbénaṇa miṇjina iwac qeri birianén sécgéma kuaya qema heyec imi kua meme uṇa 7 ionac énécmiyec.

⁸ Waṇu Anutuac edamuya zéma kuhanén waṇu ocmun qeriaiguc hofac hicṇima kuaya qedarec. Waṇu kua meme uṇa 7 ionac yéwéri zérabéracuc 7 imi ménda tecgéyunec méṇnéṇ mén ocmun qeriaiguc emmacac séc qahac waṇec.

16

*Zéic Anutuac qeri gericyanéṇ
kuaya qema heheya.*

¹ Waŋu ocmuŋ qeria igucnec ac ewa kunen yandanén mama kua meme uŋa 7 yomuhuc énézéyu ninji, Ini kemma Anutuac qeri gericac zéic 7 imi baeciguc qocgéic.

² Waŋu kua meme uŋa qétéya momacguc inén kemma zéicya baeciguc qocgéyu wizi biria geriwigucnéŋ ic embac yaŋ biria imuac asé kiwiya mema baniaraya mepésimigic ionac séwiginaiguc hicŋiyec.

³ Waŋu kua meme uŋa qétéya éréhéic inén zéicya konduniguc qocgéyu kondun imi focdac ic humumia ionac sac ésécnec waŋec. Waŋu konduniguc lambéc zéma iwawai kekecginaiguc imi moczoŋ humudacgic.

⁴ Waŋu kua meme uŋa qétéya haréwéc inén zéicya doku téfara zéma doku kiwaiguc qocgéyu sac wandarec.

⁵ Waŋu kua meme uŋa doku aŋgétima kerec inén yomuhuc zéyu ninji, becaru kecneac keczaŋ, o téréya miŋina, imuhuc zétecgé énécmizaŋ imuac niŋac gi imi solan dindiŋa wanzaŋ.

⁶ Ienen ic embac téréya zéma kua meme ic unugic sacgina mayec imuac niŋ sac gumu énécmia imuac nimba hakagina waŋgic imuac bakia mezu.

⁷ Waŋu neŋ nimba zaki téréyanén ac yomuhuc melemma zéyec; Hélaec! Anutu Miŋ Kewunina medac medac wandac wandac miŋina guac gésigési aiga imi hélaec zéma solan wanzac.

⁸ Waŋu kua meme uŋa qétéya 4 inén zéicya imi kaiweiguc qocgéyu geric bélaŋanén ic embac kasoni énécmimac niŋ waimimia waŋec.

⁹ Ienen geriwa kunen yandanén ic embac kasoni énécmiyec. Waŋu yéwéri zérabéracguc imi mihicŋi énécmimacac séc kuha hemizac Anutu iwac qara imi zébiri qébiri wammima ewa qerigina ménda melemma eeya ménda héimigic.

¹⁰ Waŋu kua meme uŋa qétéya 5 inén zéicya imi yaŋ biria iwac ic kewu tataraiguc qocgéyu iwac héngalen ama areŋa yanda imi focdac sinidénégéyu ic embac ienen qenzen manzen qema ezelaŋgina kigic.

¹¹ Waŋu wizi némbénina zéma imuac geriwa niŋac Anutu kurumen miŋina zébirimima wawaŋ memegina imi kileŋ ménda melengic.

¹² Waŋu kua meme uŋa qétéya 6 imi ic kewu Is igucnec hamu ionac hénagina mihicŋima zérén qérén wandacmaŋ zé zéicya doku téfara yanda Yufurata iguc qocgéyu doku imi zicgedarec.

¹³ Waŋu ni hémba mazuan mokolen kuaya igucnec zéma yaŋ biria imuac kuaya igucnec zéma kua meme ic ikora iwac kuaya igucnec uŋa biria haréwéc taŋa tanec ésécnéŋ éréic.

¹⁴ Imi mia kuwic uŋagina. Ienen imi medac medac wandac wandac miŋina Anutu iwac nalé yandaiguc yaré qewiŋ zé zérén qérén wamma baera baera ic kewu ionac muru kemma kiwi méréra wamma tocgo énécmigic.

¹⁵ Ninzu neŋ kowu nene ésécnec hamaŋ. Méŋnéŋ mén kic qeli kecma eŋeya séwi usuya galengéma katanec ménda keŋha wamma eŋeya gamuya ménda hicŋitegicmac imi mériaŋaguc wammac.

¹⁶ Waŋu uŋa biria haréwéc ienen baec mén qara Hebiraio aciguc Amagedon zémimia imuaru ic kewu qutulaŋgé énécmidacgic.

¹⁷ Waŋu kua meme uŋa qétéya 7 inén zéicya imi sawa géléléyaiguc qocgéyu mayec. Mayu ocmuŋ ic kewu tatac imuarunec ac ewa kunen yanda méŋnéŋ yomuhuc zéyu mayec; Medac medara wanzac!

¹⁸ Waṇu pilitic zéma buṇ parandaṇ zéma ac hétén hicṇiyec. Waṇu naṇ kunenṇ yanda mén hicṇiyec. Naṇ imuhucya imi baeciguc ic embac hicṇima kecṇicac éréma deguc mén ménda hicṇiyec.

¹⁹ Waṇu ama areṇa yanda deminṇ seliaguc imi téma haréwéc waṇec. Waṇu baec séc ic ionac ama areṇa yanda imi moczoṇ bororongéma madarec. Waṇu Anutunén Babilon ama areṇa yandawac tacyachéra imuhuc ninṇeli énécmima qeri biric soho sohayawac waṇ doku sokoc imi qocḡ énécmiyec.

²⁰ Waṇu konduṇ baec komoc komoc imi néngacma saṇgidacḡic baec boṇa moczoṇ hocénécmimia waṇec.

²¹ Waṇu kurumenṇ igucnec komboc saṇgeṇa 40 kilo imuhucya imuhucyanén ic embac ionac qacḡinaiguc mayec. Mayu yéwéri kunenṇ yanda bac yandi yandiyaguc mihicṇi énécmiyu ic embac ienenṇ Anutu zébiri qébiri wammigic.

17

Kaisero embac garata zéma yaṇ biria.

¹ Waṇu kua meme uṇa 7 zéic késa naṇḡic ionarunec ménṇén nuaru hama yomuhuc nézéyec, You hana hénia yanda embac qac buṇa yandayaguc doku kunenṇ yanda yandaiguc tacanzac imi kitiwa dímuhucya hicṇimimac imi gézéwa hémbésémaṇ.

² Baec séc ic kewu ienenṇ i guc kaisero waṇamuanzu. Waṇu ic embac baeciguc kecanzu ienenṇ iwarunec mia kaiseroac waṇ doku negic ewa soho waṇ énécmiyu keczu.

³ Imuhuc nézéma uṇa téréyanén nuagicma baec kéra kérésiaiguc keṇec. Waṇu imuaru hémba embac mén yaṇ biria pésia ménḡac qahaiguc tarec. Waṇu yaṇ imuac séwélaiguc Anutu zébiri qébiri mimiaiwac qac kiwi hénia hénia sécḡedacma heyec. Waṇu yaṇ imi mia oruha 7 zéma iliha 10 hemiyec.

⁴ Waṇu embac imi séwi usuya qoucquocya zéma péscipésiha meamuma kerec. Waṇu goli zéma hoc eeyaguc zéma pél hocnén mezeric amuyec. Waṇu mériaiguc sokoc mén golinén memeya késama naṇec. Waṇu sokoc imuac qeriaiguc imi haihaka ewa loloṇa zéma kaiseroac haka qakolayaguc imi sécḡéma heyec.

⁵ Waṇu pakayaiguc qara saṇa yomuhuc ooyawac heyec, Babilon ama yanda, kaisero embac zéma baecac haihaka ewa loloṇawac nenḡocgina.

⁶ Waṇu embac imi hémba ic embac téréya zéma Yesuac héipuc ichéra ionac sacḡina nekecma ewa sohosoho waṇec. Waṇu nenṇ hémma kunenṇ yanda welicḡéyi.

⁷ Waṇu kua meme uṇanén némac ninḡac imuhuc kunenṇ yanda welicḡézanṇ zéma nézéyec. Nenṇ embac imuac haihakaya saṇa zéma yaṇ biria oruha 7 zéma iliha 10 embac iminénṇ tacma nesianzac iorac héniaḡira gézéwa nimbésémaṇ.

⁸ Gi yaṇ biria hénzanṇ imi becaru kerec, nén deguc ménda keczac. Waṇu bianḡuc uṇa biria ionac baec dumuṇa imuacnec éréma humucac geric siaiguc hiṇḡacma biridacmac. Waṇu yaṇ biria imi bec kerec, nén deguc ménda keema bianḡuc lilingéma hamac. Imuac ninḡac hicṇi énécmimac nalé imuaru imi baec kurumenṇ hicṇiyec imuarunec éréma deguc baeciguc kekera, kekecac kiwiiguc qacḡina ménda ooyawac hezac, ienenṇ imuac hémma welicḡému.

⁹ Ewa qeri ninjegic qinjegicyagucnéj ac yomi ninjasarimac. Oruha 7 imi baec boŋa 7 embacnéj tarec imi zéma ic kewu 7 wanzu.

¹⁰ Ic kewu 5 imi maunuyu qahac wanjic ménj deguc keczac. Wanju ménj imi ménda hazacnec. Wanju hamac imi nalé hotoŋadac kecmacac hezac.

¹¹ Yanj bec kerec, néj deguc qahac wanzac imi ic kewu 7 ionac arenjiguc toroqema qétéya 8 wammac. Wanju inénj humucac geric siaiguc hinjgacmac.

¹² Wanju iliha 10 hénzanj imi ic kewu 10. Wanju ienenj imi baec yandagina imi ménda énécmimia néj yanj biria i guc qéhéréngéma kecgic nalé hotoŋa dac ic kewu ésécnec kuc buŋa qeénécmimia wammac.

¹³ Ienenj imi ewa siŋ momacnec wamma enaŋ kuc buŋagina zéma ic kewuac qac buŋa imi yanj biria iwac mia waimidacmu.

¹⁴ Wanju ienenj rama merawa hazéc wammima i guc yaré qemu. Wanju rama merawa imi miŋ onac mingina zéma ic kewu onac ic kewu keczac imuac yaréiguc onogicdamac. Wanju héihéré énécmimia zéma gési énécmimia zéma tohotoho ichéra kenhéi hahéigina qahac imi enenj i guc momacnec kecmu.

¹⁵ Imuhuc zéma kua meme uŋanéj toroqema yomuhuc nézéyec; kaisero embac doku yanda yanda qacginu taru hénne. Doku imi mia icya icya zéma ic embac tuŋa tuŋa zéma hénجالen amaya amaya zéma acgina hénia hénia zéanzu imi enenj mia.

¹⁶ Wanju iliha 10 hénne ienenj zéma yanj biria imi momacnec kaisero embac imi nimbiri wammima mebiru mima séwi usuya imi hetecgéma iwac séwi busuya qécgéma nenesicya imi gericiguc odacmu.

¹⁷ Wanju Anutunénj eneya ewa siŋa heyec séc medacmaŋ zé ewa qeriginaiguc ninin ménj mihičji énécmiyu ewa momac wamma enaŋ hénجالen ama areŋa yandagina imi yanj biria iwac waimigic. Wanju imuhuc wammanec kecgic Anutuac ackuažéc imi hélaguc wandacmac.

¹⁸ Wanju embac hénne imi mia ama areŋa yanda, baecac ic kewu hénجالen wanj énécmianzac imi mia.

18

Babilon ama areŋa yanda imi kisikiyoy mihičjiyec.

¹ Imuhuc zéyu tegéyu ni hémba kua meme uŋa ménj kuc buŋa yandayagucnéj kurumenj igucnec mayec. Wanju iwac edamuyanénj baec qetagalidarec.

² Inénj ac ewa yandaiguc qacma yomuhuc zéyec; Bacgézac bacgézac! Ama areŋa kunenj yanda yanda Babilon! Kuwic onac duŋ tatac zéma uŋa biria hénia héniaiwac tocgotogo ama zéma nei biria ewa loloŋa ionac aségina wanzac.

³ Hénia imi yomuhuc, hénجالen amaya amaya imi iwac kaisero hakawac qeri biria imi doku selia ésécnec nema ewa mohogoho sohoya wanzu. Wanju baecac ic kewu enenj i guc kaisero haka wanjic. Wanju baec séc nénnagémba ic ienenj imuhucyanec mezeric qezericac kuhanénj kecmakéec imuac kuha ninjac yandima soukiwa ginaguc wanjic.

⁴ Wanju kurumenj igucnec ac ewa ménj yomuhuc mayu ninji; Ic embac hénia ini embac iwarunec mama iwac képésiciguc ménda toroqemu. Imuhuc wamma iwac yéwéri zérabéraguc imi momacnec ménda memu.

⁵ Némac ninj képésicya imi qaudumuru héima enkecmak kurumenj osizac. Wanju Anutunénj képésicya imi ninjelima keczac.

⁶ Imuac énécmiyec séc migic. Wawaṇ memeyawac bakia séha mesaigic éréhéc waṇu melenj migic. Waṇu sokociguc doku selia hénia hénia momac-nec haima lelecgéma énécmiyec imi séc méṇ toroqema melenjmigic.

⁷ Zézé bipi waṇamuma mezeric waṇamuma kerec imuac imuhucyanec qenzej manzej zéma ewa howuc imuac séciguc wammigic. Némac nin inéṇ ewa qeriaguc yomuhuc zéanzac, ni embac garata wamma héngalen waṇ énécmianzua, ni malé qahac, waṇu ewa howuc méṇ ménda mihicjimanj.

⁸ Imuac nin ai meme momacguc imuac qeriaiguc yéwéri zérabéra, humuc zéma, zésiác yanda zéma, béti yanda imuhucyanéṇ hicṇimimac. Iwac tasé kuku miṇjina imi medac medac, wandac wandac miṇjina Anutu, imuac niṇac embac imi geric bélaṇaiguc giliyu zedacmac.

⁹ Waṇu baecac ic kewu i guc kaisero wamma mezeric qezeric wamma kecgic imi enej gericnéṇ embac imi oyu imuac hofacya eṇu hémma iwac niṇac zésiác wammu.

¹⁰ Waṇu qenzej manzeṇa hémma bac yandi yandi wamma lakec namma qac héhélima yomuhuc zému. Ewa biric, ewa biric! Ama yanda Babilon, medac medac wandac wandac Babilon! Némac nin kitiwaga yéwéria focdac hicṇigénzac.

¹¹ Méṇnéṇ méṇ hinacya boṇ ménda meanzac imuac niṇac baecac nénnagémba ic ieneṇ embac imuac wamma siacma ewa biric wammigic.

¹² Hinacgina imi mia goli zéma siliwa zéma qembili bonja yanda zéma pél hoc bonja eṇeṇa zéma lineṇ maleku solanja zéma iwawai qouc qoucgia zéma maleku hézér usianéṇ memeya kambij hésianéṇ memeya zéma maleku péscipésiha zéma ichésa héméṇa hiabiaguc hénia hénia zéma iwawai eli-fante zuṇanéṇ memeya zéma méra kiwi ichésa bonja eṇeṇagucnéṇ memeya hénia hénia zéma aiṇ qaora zéma, aiṇ zéma mamboli hoc

¹³ Waṇu méséki ic séwéla, iwawai asélaṇaguc, kufan, haléc héméṇaguc, berizi halécya, doku selia, oliwa haléc, padi zéma imuac uha, burumakao zéma rama, becosic zéma imuac karisi, hésa ic zéma ic embac ionac qeri uja.

¹⁴ Waṇu yomuhuc zému, Iwawai héla gocmia imuac me imuac guac uṇaganéṇ siṇa nimma hoc hoc ai meanṇec imi moczoṇ guac murunec néṇgacma kendacgic. Iwawai saméṇ bipiyaguc hegéṇgéṇa zéma iwawai mezeric qezeriraguc imi moczoṇ sohodacgic. Imuhucya imi méndagucnec mihicjimu.

¹⁵ Babilon niṇac soukiwa mihicṇianggic nénnagémba ic hinac imuhucyawac miṇjina ieneṇ qenzej manzej imuac bac yandi yandi wamma lakec namma yomuhuc zézé siac wamma ewa howuc wanzu.

¹⁶ Ewa biric, ewa biric, ama yanda gi lineṇ maleku hiabia zéma maleku qouc qoucgia zéma pési pésiyanéṇ mezericma goli zéma hoc eeyaguc zéma pél hocnéṇ mezeric amuma kekera.

¹⁷ Hinac yanda imuhucyanéṇ fuknec qahac wandaczac.

Zéic miṇjina zéma zéiciguc kondunj séc keṇkeṇ haha waṇangic ic kian enej zéma zéic imuac ai ic zéma kondunjugic ai meanṇic ieneṇ lakec nanṇic.

¹⁸ Namma geric embac oyu hofacya éréyu hémma qacma zézu, Ewa biric, némac ama kuney yandanéṇ imuac séc waṇec me?

¹⁹ Imuhuc zéma orucginaiguc sigic naecma siacma ewa howuc wamma zésiácma zégic; Ewa biric, ewa biric, ama yanda yomi, kondunjugic zéic

miñina ienen guac iwawai eeyagucnéñ soukiwagina mihicñiangic, néñ ama areña yanda imi fuknec qahac wandaczac.

²⁰ Wañu Anutunén hēnaorin hēra ionac zéwelecgina niñénémima embac imi zétecgé énécmizac. Imuac niñac kurumenj zéma ic embac téréya zéma Yesuac Méliméli ic zéma kua meme ic ini, haka imuac ségiségi wañgic!

²¹ Ac imuhuc hicñiyu kua meme uña selia méñnéñ zamanziñ yanda hilaña méñ meyacma kondunjuguc giliyu hingarec. Hingaru yomuhuc zéyec; Babilon ama yanda imi imuhucnec selianec gliyu hingaru mihicñimuac séc qahac wammac.

²² Wañu gita qeque ic zéma legic héihéi ic zéma kuña qeque ic zéma témun qeque ic ionac hétén imi suginaiguc munğuc ménda hicñiyu nimmu. Wañu méra kiwi meme ic ionac nēnnagēm̄ba haka imi acguc munğuc ménda hémmu. Wañu iwawai hēzé hēzēzayawac zamanziñ hoc yanda imuac hétén acguc munğuc ménda hicñiyu nimmu.

²³ Lambe asahanén guaru munğuc ménda asarimac. Wañu eu inin buña qeque ionac ewa héténnéñ guac muru munğuc ménda hicñiyu nimmu. Nēnnagēm̄ba ichécḡa imi baera baera ic eñeña imi enen mianén, suña meme acganén baec séc ic embac qerigina mesohoyec.

²⁴ Wañu kua meme ic zéma ic embac téréya zéma ic embac tosara baera baera unuhumugic moczoñ yanda ionac sacginanén ama yanda yomuac qeriaiguc wininiyec.

19

Kurumenjuguc zézé ségiségi hicñiyu héñi.

¹ Wañu imuac andiaiguc nimba kurumenjuguc ic embac tuñ yanda ionac ewa hétén yanda ésécnecnén hicñima yomuhuc zégic; Haleluya Anutunina mepésini! Angén titi zéma edamu zéma kuc yandanén Anutunina guaru hezac.

² Hénia imi mia iwac niñgésigési ai imi hélanec zéma solañ dindiña wanzac. Kaiseroac hakanén baec mebiriyec sero embac garata imi niñgésima eñeya welen qeque ichéra ionac sacginawac zégési énécmimac.

³ Munğuc yomuhuc zégic; Haleluya! Wañu ama yanda imuac hofacnéñ nalé tetcgia qahac emmanec nanñazac.

⁴ Wañu qeriawac galen 24 zéma wañ kekeccinaguc 4 ienen ic kewu tatic imuaru tarec Anutu i simiñ héimima mepésimima zégic; Hēlacnec, Haleluya!

⁵ Wañu ic kewu tatic imuarunec ewa hétén méñ hicñima zéyec; Anutunina mepésimigic, iwac welen qeqehéra moczoñ ini zéma, kunen me komora, iwac bac yandi yandi wammianzu ini moczoñ Anutu mepésimigic.

⁶ Wañu munğuc ic embac tuñ yanda ionac ewa hétén ésécnec zéma doku dundun yandawac hétén ésécnec zéma buñ parandañ yanda ésécnecnén hicñima yomuhuc qacma zégic niñi, Haleluya! medac medac wandac wandac Miñ Kewunina neñañ Anutunén ninicgalen wañ nēnémianzac.

⁷ Rama merawa imuac zammarén meme naléya ducñiyu inin buñaya gemimianén zérén qérén wañ amudaczac. Imuac niñ neñañ ségiségi wamma edamuya héimiwiñ.

⁸ Embac imi mia linen maleku hiabia qilic qilicyaguc zéma lalac qeqecnec imuhucya héimac niñ haimiyec. Wañu maleku linen hiabia imi mia ic embac téréya ionac wawañ meme solañ dindiña imi mia.

⁹ Waŋu kua meme uŋanén nuac yomuhuc zéyec; Kiwi yomuhuc ona, rama merawa imuac zammarén hai ségiségi iguc héihéré énécmimia imi mérian ginaguc. Waŋu muŋguc toroqema zéma ac yomi Anutuac ackuazéc imi hélacnec zéyec.

¹⁰ Imuhuc nézéyu ni simiŋ héima mepésimimaŋ zé wamba inén yomuhuc nézéyec, Ni imi gi zéma guac dac munahécga Yesuac héipuc ac késa keczu iniguc momacnec welen qeŋe ic kecza. Waina, imuhuc ménda waŋ némbésémaŋ, néŋ Anutu sac mepési miwésémaŋ. Yesuac héipuc acnéŋ bianaŋ ara imuac qeri uŋa wanzaŋ.

Becosic lalac lalac qahaiguc tatara.

¹¹ Waŋu ni kurumenŋ aŋgéma naŋu héŋi. Ninzu becosic lalac méŋnéŋ naŋu imuac qahaiguc méŋnéŋ tacma kerec. Iwac qara imi haka héla zéma ac héla. Inén solarŋ dindiŋanec niŋgési ai mema yaré qeanzaŋ.

¹² Kiwa imi geric bélaŋa ésécnec waŋu oruhaiguc imi ic kewu opoc sasala heyec. Waŋu qac méŋ ooyawac hemiyec. Waŋu imuac qac imi tosara qahac, néŋ eneyaocnec ninzaŋ.

¹³ Waŋu inén maleku saciguc tindunŋ tindunŋia héima kerec. Iwac qara imi Anutuac ackuazéc zémimia.

¹⁴ Waŋu yaré ic kurumeniguc keczu ienenŋ maleku linenŋ lalac qeqeya zéma qakolaya qahac héima becosic lalaciguc tacma méndacmigic.

¹⁵ Kuaya igucnec mia sou zéra qizilic méŋ éréyec. Waŋu iminén mia baera baera ic embac unumac. Waŋu eneyaoc aiŋ qarucnéŋ héŋgalenŋ waŋ énécmimac. Waŋu Anutu medac medac wandac wandac miŋina iwac qeri geric héŋgeŋa nimma waŋ gocmia tiŋizaanzu ésécnec tiénécmima tasé kuku ai memac.

¹⁶ Waŋu iwac maleku horua qahaiguc zéma tawéyaiguc qac kiwiya yomuhuc ooyawac hezac, ic kewu ionac ic kewugina, miŋ ionac miŋgina.

Yaŋ zéraguc zéma yaré ichéra imi maunuyec.

¹⁷ Waŋu ni hémba kua meme uŋa méŋnéŋ kaiweiguc namma nei sawaiguc putitima keŋha waŋgic ionac muru kucnec qacma yomuhuc énézéyec; Hama Anutuac nezélélénŋ yandaiguc tocgégic.

¹⁸ Togoma ic kewu ionac séwi busu zéma ic kawali hécginaŋac séwi busu zéma becosicgina zéma imuac qahaiguc tacgic ionac séwi busu zéma ziki sipac qahac keczu zéma welen qeŋe keczu zéma kunenŋ me komora moczoŋ yanda ionac séwi busugina imi negic.

¹⁹ Waŋu neŋ hémba yaŋ biria imi zéma baec séc ic kewu zéma yaré ic hécgina ienenŋ tocgogic. Togoma becosic lalaciguc tarec i zéma yaré ichéra hazéc waŋ énécmima yaré qewiŋ zé harégic.

²⁰ Néŋ yaŋ biria zéma iwac kiwaiguc kiwi méréra meanŋgic kua meme ic ikora imi momacnec érépésima dérécgé érécmimia waŋec. kua meme ic ikora inénŋ mia yaŋ imuac qac kiwiya késa kecma iwac ireha mepési miŋic imi onac kiwi méréra wamma ewagina mesoho énécmiyec imi mia. Éréhéc imi qeliqeli érépésima gizoŋ geric bélaŋawac zékéŋaiguc gili érécmiyu hiŋgaroc.

²¹ Waŋu tosara imi becosic lalaciguc tarec iwac kua igucnec sou zéragucnéŋ mama unudarec. Waŋu nei hénia hénia imi moczoŋ hama séwi busugina negic tomenŋgina qedarec.

20

Yawuŋ 1,000.

¹ Waŋu hém̄ba kua meme uŋa méŋnéŋ uŋa biria ionac baec dumuŋa imuac wétéya zéma seŋ hésa kunerŋ yanda mériaiguc késama kurumenŋ igucnec mayec.

² Mama mazuaŋ mokoleŋ késama yawuŋ 1,000 séc qatém̄iyec. Mazuaŋ imi mokoleŋ walac hicŋiyec uŋa biria, Biria miŋina zém̄imia imi mia.

³ Qatém̄ima uŋa biria ionac baec dumuŋa imuac qeriaiguc giliyu hiŋgaru naguya hézicgéma asé kiwinéŋ meselima musulŋéḡeyec. Waŋu baera baera méndaŋucnec ikoc ménda waŋ énécm̄imac niŋ yawuŋ 1,000 ac séc imuaru heyec. Waŋu imuac andiaiguc nalé hotoŋa dac hulacm̄imia wammac.

⁴ Waŋu ni ic kewu tatak sasala hém̄ba tosara imuaru tacgic imi onac niŋgésigési ai mem̄u niŋ kuc buŋa énécm̄iyu késa kecgc. Waŋu neŋ hém̄ba Anutuac ackuazéc zéma Yesuac héipuc ac niŋac déméŋgina héric hérira ionac qeri uŋagina zéma yaŋ biria zéma iwac ireha ménda mepésimigic ieneŋ zéma pakagina zéma méraginaiguc asé kiwiya ménda megic ieneŋ qelima yacma Kristoguc yawuŋ 1,000 imuac séc ic kewu waŋ énécm̄ima kecgc.

⁵ Waŋu humugic ionac murunec tosara ieneŋ keŋkecma yawuŋ 1,000 tecḡeyec nalé imuaru mia qelima yacgic. Yacgic qelima yayac haka imuac qétéya momacguc waŋec.

⁶ Ic embac humuc igucnec qeliqeli qétéya momacguc imuac toroqemu ieneŋ imi mériaŋginaguc zéma téréya. Ionac muru humuc qété éréhéc imi kuha qahac. Ieneŋ imi Anutu zéma Kristoac hofac oo ic wamma yawuŋ 1,000 imuac séc Kristoguc ic kewu waŋ énécm̄ima kecmu.

Biria miŋinawac kekec tetcgia.

⁷ Waŋu yawuŋ 1,000 sécḡéyu Biria miŋina imi hésa ama igucnec hulac m̄imia wammac.

⁸ Hulac miyu éréma yaré gem̄u niŋac baec waŋgoŋa kembon qahac Gok zéma Magok ic imi ikoc waŋ énécm̄ima qutulaŋḡé énécm̄imaŋ zé kemmac. Waŋu zaŋḡégina imi konduŋ sakasac éséc̄nec sasala.

⁹ Ieneŋ imi baec imi sécḡédacma asasa tigic. Waŋu ic embac téréya toŋ héréma tacgic imi zéma ama baec yanda siŋniŋ waŋm̄imia imi lelecḡé énécm̄igic. Waŋu kurumenŋ igucnec gericnéŋ mama yaré ic imi onoyu humudacgic.

¹⁰ Waŋu Biria miŋina ewa soho waŋ énécm̄ima kerec imi gizon geric bélaŋawac zékéŋaiguc giliyu hiŋgarec. Waŋu geric sia imuaru mia yaŋ biria imi zéma kua meme ic ikora imi momacnec kecma siŋi kaiwe séc nalé tetcgia qahac qenzerŋ manzerŋ qema kecmaoc.

Humuc ic eneŋ niŋgési énécm̄imia waŋec.

¹¹ Waŋu ic kewu tatak kunerŋ yanda lalacnec zéma méŋ imuac qahaiguc tarec imi héŋi. Waŋu baec kurumenŋ imi wésia igucnec néŋgacma qahac wandarec.

¹² Waŋu neŋ hém̄ba humuc eneŋ, eŋeŋa zéma mamaya momacnec ic kewu tatak imuac wésiaiguc naŋgic kiwiya tosara héndéŋ héndéŋa heyec. Waŋu kiwi méŋ acguc héndéŋu heyec imi mia kekecac kiwiya. Waŋu humuc ic imi wawaŋ memegina kiwiiguc ooyawac heyec séc zéḡési énécm̄iyec.

¹³ Wañu nalé imuaru kondun qeriaiguc humumia hegic imi melen énécmiyec. Wañu humuc zéma humumia ionac baec dumunja acguc qerigiraiguc humuc ic hegic imi melen énécmiyoc. Wañu icya icya wawan memegina kiwiiguc ooya imuac séciguc zégési énécmiyec.

¹⁴ Wañu humuc zéma humumia ionac baec dumunja imi geric zékén imuaru selianec giligic hingarec. Geric zékén imi mia humuc qété éréhéc.

¹⁵ Wañu méjnén méj kekecac kiwiiguc qara ménda ooyawac hemac imi geric zékén imuac qeriaiguc gilimimia wammac.

21

Kurumenj qelia zéma baec qelia.

¹ Wañu ni kurumenj qelia zéma baec qelia héni. Kurumenj walaha zéma baec walaha imi aulangéma qahac wanoc. Wañu kondun imuhucyanec ménda heyec.

² Wañu ama areña yanda téréya Yerusalem qelianén kurumenj igucnec Anutu arunec mayec. Mayu hémba mezeric zerira tanera imi embac ic buña qemimianén eu buñayawac wamma mezeric amuyec ésécnec wanec.

³ Wañu ic kewu tatak imuacnec ewa hétén kunen yanda hicñima yomuhuc zéyec; Héngic Anutuac hali imi ic embac suginaiguc hezac. Wañu inén Anutu wan énécmima iniguc momacnec kecmac. Wañu ienen imi Anutuac ic embachéra wanjic Anutu eneyaoc iniguc momacnec kecmac.

⁴ Kecma kic masigina moczon kicgina igucnec zuac énécmimac. Iwawai walahanén qahac wandarec. Imuac ninjac qelia imuaru humuc me zésiác me yaiwisisij me qenzen manzen imuhucya imi méndaqucnec hemac.

⁵ Wañu ic kewu tatak imuaru tarec inén yomuhuc zéyec; Héngic nen iwawai moczon meqeli énécmizua. Wañu munquc toroqema zéyec; Ac yomi imi ninzénge mimia zéma héla, imuac ninjac kiwiiguc owésémanj.

⁶ Wañu ac méj yomuhuc nézéyec, Mewa tecgézac! Ni imi Alfa zéma Omega,* hénihénia zéma tetcgia, nen mia kekecac doku kiwa igucnec doku bonjtecicya imi déméngina qanqararanj qeqeya ionac énécmimanj.

⁷ Méj nanjselimac imi iwawai imuhucya mératéc miyu memac. Ni iwac Anutu wamba inén nuac nanja wammac.

⁸ Wañu ic ionac bac yandi yandi wammu zéma, ménda ninzénge mu zéma, ilinqilinj kekec zéma, binj qeqe zéma, kaisero ic zéma, zinac meme ic zéma, banjarawac siminj héianzu zéma, ikoc ac zéanzu imi enen moczon zékén yanda gizonj geric bélanajuc imuaru hingacma kecmu. Iminén humuc qétéya éréhéc wanzac.

Yerusalem qelia wininiyu héni.

⁹ Wañu kua meme unja 7 zéicgina séc yéwéri zérabérac 7 kuaya qeqeya tima nagjic ionac murunec méjnén haréma yomuhuc nézéyec, You hana, nen rama merawa iwac embac buña imi gézéwa hémbésémanj.

¹⁰ Imuhuc zéma unja téréyanén nuagicma baec bonja kunen yanda horu-aiguc emma nézéyu ama yanda téréya Yerusalem imi kurumenjiguc Anutu arunec mama hayu héni.

* 21:6: Nenjan aciguc; A zéma Z - ac imuac hénia imi 'Hénihénia zéma Tetcgia.'

¹¹ Anutuac edamuya sécgéma heyu ama areña yanda imuac asahanén hoc eeyaguc boña eñeña yanda éséc nec. Imi mia zasipa hoc éséc nec wanu kristal hoc éséc nec lalacalac wanec.

¹² Wanu imuaru baña demin yanda horuanén ama lelecgéma nanu imuaru sangulan 12 nanec. Sangulan imuaru kua meme uña 12 nanjic. Wanu sangulan imuac qacyaiguc qac kiwi néndéngéma ogic heyec. Imi mia Israel kisic areñ 12 ionac qacgina.

¹³ Sangulan imi baec wangoña Is iguc haréwéc, Wes iguc haréwéc, Not iguc haréwéc, Saut iguc haréwéc nanjic.

¹⁴ Ama yanda demin imi sérana 12 hemiyec. Wanu sérana imuac kambañaguc rama merawa iwac Yesuac Méliméli ic 12 ionac qac kiwigina 12 heyec.

¹⁵ Kua meme uña ac nézýec inén ama areña yanda zéma sangulan yanda zéma demin selia séc qéréréya memañ zé uñ mén golinén memeya késama nanec.

¹⁶ Ama areñ yanda imi wangoña 4 sécgina momac zéma héngena wéndara sécgina momacguc. Wanu uñ iminén ama yanda imuac séc qéréréya meyu 2,200 kilomita wanec héngena wéndara zéma horua séc qérérégina imi moczoñ séc éréren.

¹⁷ Wanu kua meme uñanén ama areña yanda imuac demin dépana imuac séc qéréréya acguc icnéñ meanzin éséc nec meyu 70 mita wanec.

¹⁸ Ama demin baña imi zasipa hocnéñ memeya wanu ama yanda imi mia goli solana galasi asac asaria éséc necnéñ memeya.

¹⁹ Ama areñ yanda demin imuac baña qambaña imi hoc eeyaguc hénia hénia sasalanén mezeric qezeric wawaña. Qambaña qétéya momacguc imi zasipa hocnéñ, sérana qétéya éréhéç imi sapaia hocnéñ, sérana qétéya haréwéc imi agat hocnéñ, sérana qétéya 4 imi emerade hocnéñ mezeric zerira.

²⁰ Qétéya 5 imi onikisi hoc, qétéya 6 imi kanelian hoc, qétéya 7 imi kirisolait hoc, qétéya 8 imi beril hoc, qétéya 9 imi topas hoc, qétéya 10 imi kirisopireis hoc, qétéya 11 imi zeisinta hoc, qétéya 12 imi amatisita hoc.

²¹ Sangulana 12 imi pél hoc 12 néñ memeya, ama sangulan 12 enac enac imi pél hoc howia enac enacnéñ memeya. Wanu ama hénaya imi goli téngén galasi éséc nec hiwéréngéma hini kenkeña.

²² Wanu medac medac wandac wandac minina Anutu zéma rama merawa ekaoc ocmuñ wanzaoc imuac ninac ama yanda imuac qeriaiguc ocmuñ mén ménda taru héñi.

²³ Wanu ama imuaru imi kaiwe zéma maso imi aigira qahac némac nin Anutuac edamuyanén qetagaliyu rama merawanén kifa wan énécmianzac.

²⁴ Wanu baera baera ic embac ienen edamu imuac qeriaiguc kenha wananzu. Wanu baecac ic kewu ienen enañ edamu mema imuaru harému.

²⁵ Imuaru imi kaiwe séc sangulana ménda héianzu. Wanu imuaru imi sinj mén ménda hezac.

²⁶ Icyacya ienen enañ baec yanda imuac edamuya zéma enañ edamugina imi imuaru mema harému.

²⁷ Baecac iwawai qakolayaguc me iwawai gamu qeqeyaguc me ac ikoc wawaña ienen imuaru ménda harému, néñ rama merawa iwac kekecac kiwiiguc qacgina ooyawac hezac imi enen sac harému.

22

Doku téfara kekecyaguc.

¹ Wañu kua meme uñanénj kekecac doku yanda ménj kristal hoc éséc nec laclalacnéñ Anutu zéma rama merawa iwac ic kewu tatac imuac nec hénima mama kenju nézéyu héñi.

² Wañu doku téfara imi ama yanda imuac héná namuñá iguc nec kenec. Wañu doku néwéc néwéc zécgériaiguc kekecac ic hésanéñ namma namma kenec. Ic hésa imuac héla tanera hénia hénia 12 iminéñ maso séc hicñima qauma wañañec. Wañu ic hésa imuac haréñanéñ baera baera ic embac mehiaru énécmiyec.

³ Ama yanda imuaru imi saec muñguc ménda hemac. Wañu Anutu zéma rama merawa iwac ic kewu tatacnénj ama yanda imuac suraiguc tacmac. Taru welenj qeqe ichéra enenj welenj qeqe wammimu.

⁴ Wañu ienenj iwac kic tanera hémma kecmu. Wañu iwac qac kiwiya imi pakaginaiguc hemac.

⁵ Wañu ama imuaru imi sinji muñguc ménda hemac. Wañu kifa zéma kaiwe asaha imi aigira qahac. Némacniñ, Miñ Kewunina Anutunénj ionac asac mararañgina wammac. Wañu ienenj imi nalé tetecgia qahac ic kewu wañ énécmima kecmu.

⁶ Wañu kua meme uñá inénj yomuhuc nézéyec, ac yomi ninzérngé mimia zéma héla. Némac niñ Miñ Kewunina kua meme ic ionac uñaginawac Anutunénj iwac welenj qeqe ichéra iwawai focdac hicñimacac hezac imi énézéyu hémmu niñac eneya kua meme uñá méliyec.

⁷ Ninzu, neñ focdac lilingéma hamañ! Imuac kiwi yomuac bianañ ara imi niñtoho wammac inénj ségiségiyaguc.

Ac tetecgia zéma mozoc ac.

⁸ Ni Yohanenénj iwawai imi hémma niñi. Haka imi hémma niñi imuaru haka imi nézéyec kua meme uñá iwac hénayaiguc mepésimimañ zéma mama simiñ héimiñi.

⁹ Imuhuc wamba inénj yomuhuc nézéyec, Imuhuc ménda wanna, ni imi gi zéma kua meme ic dac munahécga keczu zéma ackuažéc kiwi yomuaru hezac imi niñtoho wammu iniguc momac nec welenj qeqe wamma kecza. Imuac Anutu sac mepé qepési wammiwésémañ.

¹⁰ Wañu inénj muñguc yomuhuc nézéyec, Nalé imi hosuru hazac. Imuac bianañ ara kiwi yomuac qeriaiguc hezac imi asé kiwinénj ménda meseliwésémañ.

¹¹ Imuac waigic ic biria imi haka biria wammanec kecmac. Wañu qeri qakolagucnéñ qeri qakolaguc nec kecmac. Wañu ic solaña imi haka solaña wammanec kecmac. Wañu ic téreya imi téreyanec kecmac.

¹² Ninzañ, neñ focdac hamañ. Tasé eeyaguc imi nenamuru hezac. Icyá icya wawañ memeginawac séciguc enac enac tasé ku énécmimañ.

¹³ Ni Alfa zéma Omega,* walac zéma andia, hénihénia zéma tetecgia.

¹⁴ Malekugina horua imi zuac sorocgéanžu imi enenj imi ségiségi ginaguc. Ienenj kekecac ichéra imuaru keremma sanjulañ iguc nec ama yandawac qeriaiguc keremmuac qac buña qeénécmimac.

* 22:13: A zéma Z.

¹⁵ Ic kazuya zéma, zinac meme ic zéma, kaisero ic embac zéma, méra sacmeme ic zéma, baniara mepé qepési wammimia zéma, ac ikoc sinja nimma wananzu imi ama yanda imuac sénganjeniguc kecmu.

¹⁶ Yesu ni hénarinnawac ninjac wamma nuac kua meme unjana méli énécmiwa iwawai imi héipuc wan énécmiyec. Ni imi ic kewu Dawidiac séra zéma qelia, widi edamuyaguc.

¹⁷ Unja Téréya zéma inin buja qeqeyanéj Hana zézaoc, waigic méréénéj mén gezacyanéj ninjac inéj hana zémac. Méréénéj mén doku ninjac owuruja qanjararan qezac imi waigic hamac. Wanju méréénéj mén kekecac doku ninjac wanzac imi waigic bonjegic memac.

¹⁸ Kiwi yomuaru bianjac ara ooyawac hezac imi oloj ninj wammu onac énézéwa ningic; Ménénéj mén ac hezac imuaru ac mén toroqemaciguc Anutunénj yéwéri zérabéracuc kiwi yomuaru ooyawac hezac imi ic iwac mia toroqemimac.

¹⁹ Wanju ménénéj mén bianjac ara kiwi yomuaru hezac imuacnec ac mén auyu qahac wammaciguc Anutunénj kekecac ichésa zéma ama areja yanda téréya kiwi yomuac qeriaiguc ooyawac hezac imuaru ménda toroqemac ninjac auwa qahac wammac.

²⁰ Ac imi héipuc wamma zézac inéj ni hélacnec focdac hamanj zézac. Hélacnec, minja Yesu focdac hawésémanj.

²¹ Minj Kewu Yesuac ewa hianénj ic embac téréya momac yanda onac muru hemac. Hélacnec!

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Mataio 1:1-2:12
2	Mataio 2:13-3:6
3	Mataio 3:7-4:11
4	Mataio 4:12-25
5	Mataio 5:1-26
6	Mataio 5:27-48
7	Mataio 6:1-24
8	Mataio 6:25-7:14
9	Mataio 7:15-29
10	Mataio 8:1-17
11	Mataio 8:18-34
12	Mataio 9:1-17
13	Mataio 9:18-38
14	Mataio 10:1-23
15	Mataio 10:24-11:6
16	Mataio 11:7-30
17	Mataio 12:1-21
18	Mataio 12:22-45
19	Mataio 12:46-13:23
20	Mataio 13:24-46
21	Mataio 13:47-14:12
22	Mataio 14:13-36
23	Mataio 15:1-28
24	Mataio 15:29-16:12
25	Mataio 16:13-17:9
26	Mataio 17:10-27
27	Mataio 18:1-22
28	Mataio 18:23-19:12
29	Mataio 19:13-30
30	Mataio 20:1-28
31	Mataio 20:29-21:22

February

date	Scripture
1	Mataio 21:23-46
2	Mataio 22:1-33
3	Mataio 22:34-23:12
4	Mataio 23:13-39
5	Mataio 24:1-28
6	Mataio 24:29-51
7	Mataio 25:1-30
8	Mataio 25:31-26:13
9	Mataio 26:14-46
10	Mataio 26:47-68
11	Mataio 26:69-27:14
12	Mataio 27:15-31
13	Mataio 27:32-66
14	Mataio 28:1-20
15	Mareko 1:1-28
16	Mareko 1:29-2:12
17	Mareko 2:13-3:6
18	Mareko 3:7-30
19	Mareko 3:31-4:25
20	Mareko 4:26-5:20
21	Mareko 5:21-43
22	Mareko 6:1-29
23	Mareko 6:30-56
24	Mareko 7:1-23
25	Mareko 7:24-8:10
26	Mareko 8:11-9:1
27	Mareko 9:2-29
28	Mareko 9:30-10:12

date	Scripture
1	Mareko 10:13-31
2	Mareko 10:32-52
3	Mareko 11:1-26
4	Mareko 11:27-12:17
5	Mareko 12:18-37
6	Mareko 12:38-13:13
7	Mareko 13:14-37
8	Mareko 14:1-21
9	Mareko 14:22-52
10	Mareko 14:53-72
11	Mareko 15:1-47
12	Mareko 16:1-20
13	Luka 1:1-25
14	Luka 1:26-56
15	Luka 1:57-80
16	Luka 2:1-35
17	Luka 2:36-52
18	Luka 3:1-22
19	Luka 3:23-38
20	Luka 4:1-30
21	Luka 4:31-5:11
22	Luka 5:12-28
23	Luka 5:29-6:11
24	Luka 6:12-38
25	Luka 6:39-7:10
26	Luka 7:11-35
27	Luka 7:36-8:3
28	Luka 8:4-21
29	Luka 8:22-39
30	Luka 8:40-9:6
31	Luka 9:7-27

date	Scripture
1	Luka 9:28-50
2	Luka 9:51-10:12
3	Luka 10:13-37
4	Luka 10:38-11:13
5	Luka 11:14-36
6	Luka 11:37-12:7
7	Luka 12:8-34
8	Luka 12:35-59
9	Luka 13:1-21
10	Luka 13:22-14:6
11	Luka 14:7-35
12	Luka 15:1-32
13	Luka 16:1-18
14	Luka 16:19-17:10
15	Luka 17:11-37
16	Luka 18:1-17
17	Luka 18:18-43
18	Luka 19:1-27
19	Luka 19:28-48
20	Luka 20:1-26
21	Luka 20:27-47
22	Luka 21:1-28
23	Luka 21:29-22:13
24	Luka 22:14-34
25	Luka 22:35-53
26	Luka 22:54-23:12
27	Luka 23:13-43
28	Luka 23:44-24:12
29	Luka 24:13-53
30	Yohane 1:1-28

date	Scripture
1	Yohane 1:29-51
2	Yohane 2:1-25
3	Yohane 3:1-21
4	Yohane 3:22-4:3
5	Yohane 4:4-42
6	Yohane 4:43-54
7	Yohane 5:1-23
8	Yohane 5:24-47
9	Yohane 6:1-21
10	Yohane 6:22-40
11	Yohane 6:41-71
12	Yohane 7:1-29
13	Yohane 7:30-52
14	Yohane 7:53-8:20
15	Yohane 8:21-30
16	Yohane 8:31-59
17	Yohane 9:1-41
18	Yohane 10:1-21
19	Yohane 10:22-42
20	Yohane 11:1-53
21	Yohane 11:54-12:19
22	Yohane 12:20-50
23	Yohane 13:1-30
24	Yohane 13:31-14:14
25	Yohane 14:15-31
26	Yohane 15:1-27
27	Yohane 16:1-33
28	Yohane 17:1-26
29	Yohane 18:1-24
30	Yohane 18:25-19:22
31	Yohane 19:23-42

date	Scripture
1	Yohane 20:1-31
2	Yohane 21:1-25
3	Méliméli icac ai 1:1-26
4	Méliméli icac ai 2:1-47
5	Méliméli icac ai 3:1-26
6	Méliméli icac ai 4:1-37
7	Méliméli icac ai 5:1-42
8	Méliméli icac ai 6:1-15
9	Méliméli icac ai 7:1-29
10	Méliméli icac ai 7:30-50
11	Méliméli icac ai 7:51-8:13
12	Méliméli icac ai 8:14-40
13	Méliméli icac ai 9:1-25
14	Méliméli icac ai 9:26-43
15	Méliméli icac ai 10:1-33
16	Méliméli icac ai 10:34-48
17	Méliméli icac ai 11:1-30
18	Méliméli icac ai 12:1-23
19	Méliméli icac ai 12:24-13:12
20	Méliméli icac ai 13:13-41
21	Méliméli icac ai 13:42-14:7
22	Méliméli icac ai 14:8-28
23	Méliméli icac ai 15:1-35
24	Méliméli icac ai 15:36-16:15
25	Méliméli icac ai 16:16-40
26	Méliméli icac ai 17:1-34
27	Méliméli icac ai 18:1-21
28	Méliméli icac ai 18:22-19:12
29	Méliméli icac ai 19:13-41
30	Méliméli icac ai 20:1-38

date	Scripture
1	Méliméli icac ai 21:1-16
2	Méliméli icac ai 21:17-36
3	Méliméli icac ai 21:37-22:16
4	Méliméli icac ai 22:17-23:10
5	Méliméli icac ai 23:11-35
6	Méliméli icac ai 24:1-27
7	Méliméli icac ai 25:1-27
8	Méliméli icac ai 26:1-32
9	Méliméli icac ai 27:1-20
10	Méliméli icac ai 27:21-44
11	Méliméli icac ai 28:1-31
12	Roma 1:1-17
13	Roma 1:18-32
14	Roma 2:1-24
15	Roma 2:25-3:8
16	Roma 3:9-31
17	Roma 4:1-12
18	Roma 4:13-5:5
19	Roma 5:6-21
20	Roma 6:1-23
21	Roma 7:1-14
22	Roma 7:15-8:6
23	Roma 8:7-21
24	Roma 8:22-39
25	Roma 9:1-21
26	Roma 9:22-10:13
27	Roma 10:14-11:12
28	Roma 11:13-36
29	Roma 12:1-21
30	Roma 13:1-14
31	Roma 14:1-23

date	Scripture
1	Roma 15:1-21
2	Roma 15:22-16:7
3	Roma 16:8-27
4	1 Korinti 1:1-17
5	1 Korinti 1:18-2:5
6	1 Korinti 2:6-3:4
7	1 Korinti 3:5-23
8	1 Korinti 4:1-21
9	1 Korinti 5:1-13
10	1 Korinti 6:1-20
11	1 Korinti 7:1-24
12	1 Korinti 7:25-40
13	1 Korinti 8:1-13
14	1 Korinti 9:1-18
15	1 Korinti 9:19-10:13
16	1 Korinti 10:14-11:1
17	1 Korinti 11:2-16
18	1 Korinti 11:17-34
19	1 Korinti 12:1-26
20	1 Korinti 12:27-13:13
21	1 Korinti 14:1-17
22	1 Korinti 14:18-40
23	1 Korinti 15:1-28
24	1 Korinti 15:29-58
25	1 Korinti 16:1-24
26	2 Korinti 1:1-11
27	2 Korinti 1:12-2:11
28	2 Korinti 2:12-17
29	2 Korinti 3:1-18
30	2 Korinti 4:1-12
31	2 Korinti 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Korinti 5:11-21
2	2 Korinti 6:1-13
3	2 Korinti 6:14-7:7
4	2 Korinti 7:8-16
5	2 Korinti 8:1-15
6	2 Korinti 8:16-24
7	2 Korinti 9:1-15
8	2 Korinti 10:1-18
9	2 Korinti 11:1-15
10	2 Korinti 11:16-33
11	2 Korinti 12:1-10
12	2 Korinti 12:11-21
13	2 Korinti 13:1-14
14	Galatia 1:1-24
15	Galatia 2:1-16
16	Galatia 2:17-3:9
17	Galatia 3:10-22
18	Galatia 3:23-4:20
19	Galatia 4:21-5:12
20	Galatia 5:13-26
21	Galatia 6:1-18
22	Efeso 1:1-23
23	Efeso 2:1-22
24	Efeso 3:1-21
25	Efeso 4:1-16
26	Efeso 4:17-5:2
27	Efeso 5:3-33
28	Efeso 6:1-24
29	Filipai 1:1-26
30	Filipai 1:27-2:18

date	Scripture
1	Filipai 2:19-3:6
2	Filipai 3:7-4:1
3	Filipai 4:2-23
4	Kolosai 1:1-20
5	Kolosai 1:21-2:7
6	Kolosai 2:8-23
7	Kolosai 3:1-17
8	Kolosai 3:18-4:18
9	1 Tesalonika 1:1-2:9
10	1 Tesalonika 2:10-3:13
11	1 Tesalonika 4:1-5:3
12	1 Tesalonika 5:4-28
13	2 Tesalonika 1:1-12
14	2 Tesalonika 2:1-17
15	2 Tesalonika 3:1-18
16	1 Timoteo 1:1-20
17	1 Timoteo 2:1-15
18	1 Timoteo 3:1-16
19	1 Timoteo 4:1-16
20	1 Timoteo 5:1-25
21	1 Timoteo 6:1-21
22	2 Timoteo 1:1-18
23	2 Timoteo 2:1-21
24	2 Timoteo 2:22-3:17
25	2 Timoteo 4:1-22
26	Tito 1:1-16
27	Tito 2:1-14
28	Tito 2:15-3:15
29	Filemon 1:1-25
30	Hebiraio 1:1-14
31	Hebiraio 2:1-18

date	Scripture
1	Hebiraio 3:1-19
2	Hebiraio 4:1-13
3	Hebiraio 4:14-5:14
4	Hebiraio 6:1-20
5	Hebiraio 7:1-19
6	Hebiraio 7:20-28
7	Hebiraio 8:1-13
8	Hebiraio 9:1-10
9	Hebiraio 9:11-28
10	Hebiraio 10:1-18
11	Hebiraio 10:19-39
12	Hebiraio 11:1-16
13	Hebiraio 11:17-31
14	Hebiraio 11:32-12:13
15	Hebiraio 12:14-29
16	Hebiraio 13:1-25
17	Yakobo 1:1-18
18	Yakobo 1:19-2:17
19	Yakobo 2:18-3:18
20	Yakobo 4:1-17
21	Yakobo 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13-2:10
24	1 Pita 2:11-3:7
25	1 Pita 3:8-4:6
26	1 Pita 4:7-5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Yohane 1:1-10

date	Scripture
1	1 Yohane 2:1-17
2	1 Yohane 2:18-3:2
3	1 Yohane 3:3-24
4	1 Yohane 4:1-21
5	1 Yohane 5:1-21
6	2 Yohane 1:1-13
7	3 Yohane 1:1-14
8	Yuda 1:1-25
9	Ac Sanja 1:1-20
10	Ac Sanja 2:1-17
11	Ac Sanja 2:18-3:6
12	Ac Sanja 3:7-22
13	Ac Sanja 4:1-11
14	Ac Sanja 5:1-14
15	Ac Sanja 6:1-17
16	Ac Sanja 7:1-17
17	Ac Sanja 8:1-13
18	Ac Sanja 9:1-21
19	Ac Sanja 10:1-11
20	Ac Sanja 11:1-19
21	Ac Sanja 12:1-18
22	Ac Sanja 13:1-18
23	Ac Sanja 14:1-20
24	Ac Sanja 15:1-8
25	Ac Sanja 16:1-21
26	Ac Sanja 17:1-18
27	Ac Sanja 18:1-24
28	Ac Sanja 19:1-21
29	Ac Sanja 20:1-15
30	Ac Sanja 21:1-27
31	Ac Sanja 22:1-21